BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
33 G
15

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

MAR. MARVLI SPALATENſis de inſtitutione bene beateq́; uiuendi libri ſex, ad normam uitæ ſanctorum utriuſque teſtamenti feliciter digeſti.

DIONISIV

Coloniæ, ex officina Eucharij Ceruicorni, anno M. D. XXX. menſe Aug.

CLEOPATRA

Bibliothecæ Domus Romanæ Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum.

REVERENDO IN Chriſto patri Hieronymo Cippico diuini humaniq́ iuriſconſulto Canonico & Archidiacono metropolitanæ Spalatenſis eccleſiæ digniſſimo Marcus Marulus S. P. D.

VOD FECERE q̄dam hiſtorias euoluendo gentiliũ, idem tentare mihi uenit in mentē uitas lectitāti ſanctorꝝ, ut ſcilicet inde exempla traherem uirtutum, imitandaq́ proponerem ijs qui & ipſi ſancti eſſe percupiunt. Cum præſertim natura comparatum ſit, ut humanus animus ad duriora

ſubeunda negotia magis moueatͣ exem-
plo, quàm inſtitutione atque præceptis.
Quiſq; enim ei operi libentius, confiden
tiusq́; ſeſe accingit, quod ab altero factita
tum, quàm quod ſuaſum agnoſcit. Nemo
ferè paupertatem, humilitatem, caſtitatē,
uigilias, ieiunia, reliquasq́; corporis fati-
gationes, etiamſi omnes homines ea ma-
gnificarēt, obſeruare animum induxiſſet,
ſi nullus reperiretur à quo antè obſeruata
fuiſſent. Atq; aliqs tanto oneri nullius ui-
res ſufficere ratus hortatoribus diceret,
Hypocritæ, ut quid humeris meis impo-
nitis, quod ipſi ne digito quidem attinge
re uultis? Audio monitores, non uideo o-
peratores, facite ipſi prius quod præcipi
tis, ne tam difficile factu quàm uideatͣ pu-
tem, & facienti æque atq; aſſeritis, profu
turum credam, niſi uerbis facta reſponde
re in uobis perſpexero, non conſuli mihi,
ſed illudi arbitrabor. Hinc qdem ſatis pa-
tet uir egregie, & in Chriſto reuerende
Hieronyme, quantum debemus illis qui
primi ita eiuſmodi uirtutes coluerunt, ut
cæteris ad eaſdem capeſſendas aditū ape-

rirent,ſuoq́ꝫ exemplo oſtenderent,qua ratione, quibusq́ꝫ artibus ueram gloriam ſibi parare poſſent. Neque ea in re ego(ut multi)priſcos illos,uel romanos,uel græcos,uel alios inanium deoꝝ cultores ualde miror,in q̃bus nihil perfectum eſſe potuit,uiam ueritatis ignorantibus, ſed Iudæos primũ, deinde noſtros, id eſt Chriſtianos,qui ſoli deo credentes,neq; impoſſibile factu eſſe duxerunt quod ille præciperet, neq; implere dubitarunt. Sequantũ igitur qui uolent,Catones,Scipiones, Fabricios,Camillos,imitentũ Socratem,Pythagoram, Platonẽ, reliquosq́ꝫ humanæ ſapientiæ profeſſores, Nos patriarcharũ, patrumq́ꝫ & prophetarũ, nos Chriſti & apoſtolorum,nos utriuſq; teſtamenti ſanctoꝝ geſta, moresq́ꝫ perpendere & æmulari ſtudeamus, ut beatitudinis æternæ p̃mia quæ ip̃i adepti ſunt,adipiſcamur. At illos omnino relinquamus, qui oẽm induſtriam in captanda hominum gloria,oẽm laborem conferentes, & à uera ſapientia aberrantes,in tenebris erroris diſperiere. Iter eñ quod ad beatitudinem tenderet,

ſibĳpſimet cōſtituere conati ſunt, & mon ſtratū ab ipſo beatitudinis autore, & largitore deo non peruiderunt. Ideoq; men tis hallucinatione eluſi, nequiuerunt eò ꝑ uenire quò uolebant. Hi uero quibus curæ fuit, diuinis potius quàm humanis niti doctrinis, & philoſophiam nō terrenam, ſed quæ de cælo lapſa eſt, ſequi atq; amplecti, in cælū unde illa erat, aſcēderunt. Neq; enim errare poterant, & uiam docē te, qui ſolus nec fallit, nec fallit̄ unquam. Quamobrem ipſam quoq; hominū glori am repudiando fugiendoq́; compararūt. Et longe quidem ampliorem, quàm illi q quæſiere. Quamuis enim iſtos popularis auræ uenatores magnopere mirata ſit ue tuſtas, multo magis noſtros nunc uniuerſa celebrat eccleſia, nullo non die in præconĳs laudibusq́; ipſoꝝ occupata, quos in cæleſtibus habitaculis cum deo uiuere mi nime dubitat. Ita fit, ut & illic inter ange los beati, & hic int̄ nos magni præclariq́; habeantur. His aræ templaq́; dicata ſunt, horum ubiq; imagines erectæ, hoꝝ acta dictaq; ab omnibus ꝑ orbem prædicant̄,

ab om̄ibus extollunt̃,hoꝝ oſſa in terra ho
norant̃,in cælo animæ exultant,hoꝝ non
ſine multo mẽtis ſtupore, tum uetera, tũ
noua enarrant̃ miracula, utpote oẽm na-
turæ uim atq; modum ſupgreſſa.Iam pri
mũ quod ad uitæ probitatẽ ſpectat, quæ
tanta unq̃ conſtantia,fides,tẽperantia,ani
mi magnitudo,iuſtitia,mãſuetudo,miſe-
ricordia,liberalitas in ullis fuit,quanta in
iſtis extitit?Nullis tyrãnoꝝ ceſſere minis,
ut obedirẽt deo,nullis largitiõibus corrũ
pi,nullis uoluptatũ illecebris deliniri po-
tuerunt,& dũ pro ueritate ſtarent, horrẽ
da ſupplicia, mortẽq; ipſam cõtempſere.
Pro illoꝝ à q̄bus cædebant̃ ſalute deo ſup
plicabãt,ignoſcere q̃ ulciſci iniuriã,& ad
uerſus capitales inimicitias bñficijs certa-
re,q̃ uindictã appetere malebant.Adhæc
alij in uirginitatis,alij in caſtitatis cõtinẽ-
tiæq; ꝓpoſito ꝑpetuo ꝑmanſere.Poſſeſſi-
ones,opulentaq; patrimonia, totũ deniq;
peculiũ ſuum,ut egeſtati ſubuenirẽt alie-
næ,prodegerũt,ſemꝑ luxuriæ pietatẽ, di
uitijs pauptatẽ præferẽtes,ut terrenis ex-
pediti rebus, cæleſtes facilius capere poſ-
ſent,Nulli deniq; labori pepercerũt, quo

ſe deo inſeruire exiſtimarēt. Proinde tanti apud illū fuere, ut ꝑtātem eis daret curandi oēm languorē, mortuos ad uitā reuocandi, myſteria intelligendi, futura diuinandi, dæmonñs imperandi, & quæ nemo hominū facere pōt (niſi cum eo deus fuerit) faciendi. Taceatꝰ igitꝰ opulētiſſimorū quondā regum potētia, fortiſſimoruḿq; uirorum robur, plus paupculi nr̃i potuerūt. Taceatꝰ philoſophorum acumen, ſoli ñ qui deo credidere, ueritatē inueſtigarūt. Obmuteſcat utrorūq; gloria, ſplendidiorem perenniorḗq;, & cuius neq; magnitudinē cōphendere, neq; longitudinem metiri poſſumus, Chriſti ſerui cōſecuti ſunt. Itaq; nō temere ſolos imitādos cunctis ꝓponimus, quos etiā cunctis merito præferēdos cenſemus. Iſtas igitꝰ nr̃as de illis qualeſcunq; lucubratiōes, ò oīm amicorum meorum optime, omníq; honore & amore paritꝰ proſequende, tibi nunc muneri mitto, tibi lubenter offero, tum ꝙ ſciam nihil abs te crebrius in manu ſumi ſolere, auidiuſq; lectitari, q̃ ſcripta illa quæ ad dei ſanctoruḿq; eius laudē edita ſunt. Tum qa

pro ſumma tua erga me bñuolentia,innu
meriſq; bñficijs cumulatiorem tibi grãm
me referre poſſe nõ ſperem. Leges in ijs
fortaſſe,quæ ſæpe alibi legiſti,at plus ali-
quid oblectationis capies, cũ ſingula ſin-
gulis uirtutũ generibus nõ incõgrue(ut
reor) accõmodata, & quæ apud autores
effuſe ſparſimq; referunt, in ordinẽ colle
cta,in cõpendiumq; redacta,ac etiam(ut
confident loquar)magis argutule prola-
ta inſpexeris atq; conſideraris.Plurimorum
quidẽ actiones, operaq; ad unum citant
documentũ,genera aũt documentorum ca-
pitulatim digeſta tituli indicãt,multis in
locis idem repetit exemplũ, cũ idem in-
terdũ multis cõueniat ob cognationẽ,affi
nitatemq; uirtutũ.Si qd in ijs diſponẽdis,
explicandis,differẽdis'ue à me erratũ de-
phenderis,oro tuæ incudi redde,tuam li-
mam adhibe,& caſtigando poliendoq; ef
fice, ut munuſculũ hoc meũ nõ tam dona
tore q̃ acceptatore dignum eſſe uideat,p
te publicum recipiat,p te in aliorum manus
uenire ne formidet,p te neq; in circo con
ſiſtere, neq; in mediũ prodire theatrum

quicq̄ dubitet. Nullos liuoris morſus, nullum ſibilum uerebit, ſi prius plauſum meruerit tuum. Et qs em̄ rep̄hendere opus audebit, cui tu ſummā manū̃ impoſueris? Qui & ingenio, & eloquētia præſtas, & hūani diuiniq́ꝫ iuris ſcīa excellis, & eccleſiaſtica dignitate non paꝝ emines, & antiquæ Cippicæ domus claritate fulges, generiſq́ꝫ nobilitatem animi uirtute ſupas, quem deniq́ꝫ oēs, ſummi, medij, infimi, amant, obſeruant, uenerant. Aut ſi prorſus nihil eſt uſq́ꝫadeo ex omni pte abſolutū̃, ut malignoꝝ hoīm inuidiam uitare queat, & ædificantibus muros Ieruſalem deeſſe nō poſſit Sanaballath ſubſannator, ſatis mihi erit hæc quæ à me cōſcripta ſunt, tibi tuiſq́ꝫ ſimillimis nō diſplicuiſſe. Interim deum & dn̄m noſtrum Ieſum Chriſtum deprecabor, ut ſicut ſanctis ſuis ad ſe quendū̃ ſe opitulatus eſt, ita ad ipſos imitandos adſit nobis. Quo tandem exanclatis uitæ huius laboribus, cum ijſdem in illo ineffabili diuinitatis eius recepti ſinu quietis æternæ fructum capiamus. Vale.

INDEX CAPITVLORVM.

LIBER PRIMVS.

De terrenis bonis cõtẽnendis ꝓpter Chriſtũ. cap.1.	fol. 2
De eleemoſynis faciendis. cap.2.	folio.12
De hoſpitalitate ſeruanda. cap.3.	foli.20
De inani gloria fugienda. cap.4.	fol. 26
De humilitate appetenda cap.5.	fol. 45
De dignitatibus non concupiſcendis. cap.6.	fol. 52
De auaritia vitanda. cap.7.	fol .59
De paupertatate ſeruanda. cap.8.	foli.67
De vita ſolitaria. ca.9.	fol . 79
De vigilijs, & ſomno, & ſtratu. ca.10.	foli. 93

LIBER SECVNDVS.

De cura & modo orandi. cap.1.	fol. 101
De orationis virtute. ca.2.	foli. 113
De tentationibus tempore orationis. ca.3.	fol.137
De contemplatione. cap.4.	fol.140
De ſcripturarum lectione. ca.5.	fol. 152
De fide vnius dei contra gentiles. ca.6.	fol.162
De fide Chriſti contra Iudæos. ca.7.	fol.164
De fide Chriſti contra Gentiles. ca.8.	fol. 168
De fide Chriſti contra magos. ca.9.	fol.172
De fide Chriſti contra philoſophos. ca.10.	fol.175
De fide Chriſti contra hæreticos. ca.11.	fol.177
De ſpe diuinæ miſericordiæ. ca.12.	fol.184

LIBER TERTIVS.

De charitate erga deum. cap.1.	fol.198
De charitate erga proximum. cap.2.	foli. 213
De charitate erga inimicos. cap.3.	fol. 226
De officio doctoris euangelici. cap.4.	fol.239
De ſacerdotibus honorandis. cap.5.	fol. 263
De pace colenda. cap.6,	fol.271
De conſortio habendo, fugiendoq;. cap.7.	fol.283
De veſtitu cultuq; corporis. cap.8.	fol.291
De operibus manu exercendis. cap.9.	fol.300
De corporis caſtigatione per flagella. ca.10.	foli.313

LIBER QVARTVS.

De corporis caſtigatione per ieiunium. cap.1.	foli.321
De cibi potusq; vilitate ac parſimonia. ca.2.	fol.337
De obedientia ſeruanda. cap.3.	fol.356

De veritate colenda mendacioq; fugiendo.cap.4.fol.371
De manſuetudine animi. cap.5. foli.390.
De taciturnitate, ſermoniſq; moderatione. cap.6. fol.399
De caſtitate ſeruanda exempla virorũ. cap.7. fol.408
De caſtitate ſeruanda exempla fœminarũ. cap.8. fol.430
De pœnitentia peccatorũ p exẽpla veterũ. cap.9. fol.452
De pœnitentia peccatorũ p exẽpla nouorũ.cap.10.fo.464
De peccatorum confeſſione. cap.11. fol.493
De ſacroſancta communione. cap.12. fo.504

LIBER QVINTVS.

De nemine temere iudicando. cap.1. fol.527
De patientia iniurię. cap.2. fo.548
De patientia damni. cap.3. fol.569
De patientia ęgrotationis. cap.4. fo.577
De patientia martyrum ſexus virilis. cap.5. fol.593
De patientia martyrum fœminei ſexus. cap.6. fol.621
De ratione reſiſtendi diabolo. cap.7. fol.634
De perſeuerantia bene agendi. cap.8. fol.661
De mortis meditatione. cap.9. fo.675
De hora mortis. cap.10. fol.683
De purgatorio. cap.11. fol.706

LIBER SEXTVS.

De ſignis vltimi iudicij. cap.1. fol.717
De Antichriſti perſecutione. cap.2. fol.722
De die iudicij incerta. cap.3. fol.730
De apparitione crucis, ⁊ Chriſti, interituq; Antichriſti. cap.4. fol.735
De horrendo Chriſti ad iudicandum aduentu, ⁊ creaturarum aduerſus peccatorem accuſatione, ⁊ igne quo conſumenda ſunt omnia. cap.5. fo.740
De reſurrectione mortuorum. cap.6. fo.748
De dñi deſceſſu ad iudicãdu viuos ⁊ mortuos.ca.7. fo.752
De ſententia Chriſti aduerſus impios. cap.8. fo.758
De ſententia apoſtolorũ aduerſus peccatores.ca.9. fo.76[illegible]
De ſententia prophetarũ aduerſus iniquos.cap.10. fo.763
De damnatorũ ad inferna abductione. cap.11. fo.775
De ſanctorũ cũ Chriſto ad cęlũ aſcenſione.cap.12.fol.780
De damnatorum pœna. cap.13. fol.783
De reuelationibus infernalium pœnarum.cap.14.fol.798
De beatorum gloria. cap.15. [illegible]
De reuelationibus cęleſtis beatitudinis. cap.16 fol. 831

Aaron a deo electus, in mõte Hor ſepultus ē. 684.
Aaron ⁊ Maria ſiniſtre Moyſen iudicantes, Maria lepra percutitur. 527
Aaron ⁊ filij eius intrando tabernaculum, vinum non biberunt. 340
Abdemelech charitatis amore liberatus eſt. 215
Abraam patriarcha cum poſteris ſuis ſepeliri voluit in ſpelunca. 684
Abraam in ſeruitio dei perſeuerauit vſq; in finem. 652
Abraam ſolitarius ficti habitus ſimulatione, neptim profugam reduxit. 385.219
Abraam, Iſaac, cęterique patriarchę, deum contemplati ſunt. 141
Abraam credidit deo ⁊c. 162
Abraam tacitus iuſſa exequitur 156
Abraam vxorem ſuam ſororem dicebat 374
Abraam orãdo prolem optatam meruit. 115
Abraam eremita veſte cilicina indutus erat. 68
Abraam filium ſuum immolare voluit ex charitate 199
Abraam Aegyptius contempta hęreditate eremum ingreſſus eſt. 5
Abraam patriarcha angelos ſuſcepit hoſpitio in ſpecie humana 30
Achab rex pœnam ſceleris ieiunio diſtulit. 325
Achior dux amonitarum interrogatus veritatem dixit. 375
Achab correptus eſt a domino propter inobedientiã. 157
Achab rex peſſimus audito propheta pertimuit, pœnitentiamq; egit. 457
Adam ⁊ Eua tunicis pelliceis contenti erant 292
Adam ⁊ Eua fructibus arborum aliti ſunt 339
Adam ⁊ Eua a deo cõpulſi ſunt peccata ſua cõfiteri. 494
Adam ⁊ Eua ſerpenti credentes, maledictionibus ſuccubuere. 635
Adam ⁊ Eua conſilio ſerpẽtis, a mãdato dei receſſerũt. 285
Agapitus pontifex verbis pijs auguſtum ad fidem conuertit. 181
Agar cũ Hiſmaele fonte ab angelo oſtẽſo refocillatur. 351
Agatha virgo omnia contempſit, vt virginitatem illibatam deo offerret. 432
Agatha vgo in infirmitate ſpem totam in deo poſuit. 589
Agathon abbas nunquam ſomnum cœpit, niſi prius reconciliatus proximo. 275

Agathon abbas lapillum in ore portabat 401
Agilius monachus perſequentē, ſe benficiū referrens. 557
Albanus martyr pœnitudine peccata diluit 469
Albinus circumuentos criminationibus liberari poſſe mō-
ſtrauit. 131
Albinum obediente etiam elementum honorauit 362
Alchimius ſacerdos Aſſyręis proditor fit 780
Alchimius pace ſimulata, viros pacis interfecit Ibidem
Alcibiadi panis, ſal ⁊ aqua cibus erat 349
Aldebertus Pragę epiſcopus ad modeſtius viuendum epi
ſcopatum reliquit. 251
Alexander epiſcopus philoſophos ad fidem Chriſti con-
uertit. 176
Alexius in domo paterna. 17. annos manſit incognitus. 49
Alexius Romanus paupertatem intantum adamauit, vt
gauderet ſe a ſeruis patris ſui eleemoſynas recipe. 71.
Amaſias viro dei obediendo hoſtes ſuperauit. 358
Amata abbatiſſa de hac vita migratura ſe veluti ſepelien-
dam in ſepulchro compoſuit, ⁊ ſic expirauit 701
Amator epiſcopus coactus vxorem duxit, cum qua caſte
vixit. 416
Amator epiſcopus mortem ſibi imminere longe prę̄ſciuit.
Ambroſius epiſcopus in extremis laborans, fari (697
neſciens, a domino ſacram communionem exoptans acce
pit. 521
Ambroſius epiſcopus felicitatem ſeculi periculum animę
monſtrauit. 576
Ambroſius ep̄s expanſis brachiis orans expirauit. 691
Ambroſius ep̄s imperatori inſultare non dubitauit 266
Ammon abbas terribilem draconem ſua oratione neca-
uit. 124
Ambroſius epiſcopus ſuis prędicatiōibus Auguſtinum ab
hęreſi purgauit 249
Amandus epiſcopus quindecim annis pane tātum ⁊ aqua
ſuſtentatus eſt. 346
Amos propheta ob veritatē per tēpora transfixus eſt. 372
Amos abbas quingentis monachis pręfuit. 420
Amos eremita proximos in charitate correxit atq; cōuer-
tit. 231
Amos abbas cum vxore caſtitatem ſeruauit 415
Ammonius linguam ſibi amputaturam proteſtatus eſt po-
tius quam epiſcopatam acceptare 55

Antonius abbas epiſcopis presbyterisque ſubmittebat certicem captans benedictionem. 46
Antonius abbas manſit in ſolitudine viginti annis pane & aqua contentus 80
Andreas cuidam Nicolao libidini deditus continentiam impetrauit 128
Antonius monachus magnam ſcientiam legendo acquiſiuit 157
Anaſtaſia prętulit nobilitatis altitudini charitatis humilitatem. 225
Antonius abbas hereticos ſuis prędicationibus conuertit. 250
Antiochus fidefragus contra pacis iuramentum venit. (280
Anianus epiſcopus Aurelium ab obſidione hoſtium precationibus liberauit. 132
Antonius abbas manibus laborabat. 304
Ananias per Jeremiam de mendacio arguitur 372
Antonius abbas hora veſpertina panem cum ſale comedebat. 328
Anianus epiſcopus intuitus mulierem, & ſcandalizantem oculum eruit. 424
Antonius abbas ſemper flexis genibus orabat 107
Anna vxor Elcanę orauit & exaudita eſt. 112
Anna filia Phanuelis die noctuque orabat 113
Anna Elcanę coniunx prece prolem cōpenſauit. 134
Anna propheteſſa quadraginta octo annos in viduitate cōſumpſit. 431
Animę in purgatorio viuentium orationibus iuuari poſſunt. 128
Anſelmus epiſcopus fratrem a demonibus liberauit. (130
Antonius vidit orbem terrarum laqueis refertum. 142
Antonius minorum ordinis euangelizandi munus humilitate acquiſiuit. 256
Anacletus pręcepit ſummum honorem presbyteris deferendum 255
Antonius abbas ſacerdos in ſummo honore habuit. (265
Angelus Antonium induxit ad laborem manualem. 303
Antonius abbas dicebat ſeruis Chriſti non expedire domos ſecularium frequentare. 236

Anna vxor Elcanę flendo orabat. 333
Anna filia Phanuelis abſtinendo & orando intellexit quod ſcribę non perceperunt. 334
Andreas apoſtolus ab hora tertia vſq; ad nonam pro Nicolao epiſcopo orauit. 474
Antonius abbas viſus eſt ab Angelis ad cęlos ferri. 472
Antonius minorum ordinis ei qui ſe mutilauerat ob pœnitentiam, membrum reſtituit. 475
Antonius nulla vnquam iniuria etiam a dęmonibus deterretur. 642
Andreas tergum fœminę tetigit, de quo iactantem dęmonem audiens poſtea cautius egit. 653
Antonius in eremo perſeuerauit, & angelorum ſortitus eſt gloriam. 666
Anna filia Phanuelis perſeuerantia caſtitatis meruit ſaluatorem in carne videre. 672
Antonius abbas in eremo perſeuerauit, humilitatemq; tenuit. 688
Antonio monacho dictum eſt ne differret migrare, quia ei peccata dimiſſa eſſent. 693
Antonius Patauij in extremis laborans, hymnum O glorioſa decantauit. 699
Apollonij motiuum intrādi eremum fuit vitare inanem gloriam. 40
Apollonius ſuis manibus hoſpitibus pedes lauabat. 45.
Simili modo monachi Nytrię & Hor abbas. Ibidem
Apoſtoli perſeuerantes erant in oratione. 106
Apoſtoli non tyrannorum minis, neque ſupplicijs deterriti ſunt. 149
Apoſtoli calceati fuerunt ſandalijs. 293
Apollonius abbas collobio ſtuppeo operiebatur. 295
Apoſtoli etiam poſt conuerſionem manibus laborabant. 302.
Apoſtoli ieiunio vſi ſunt. 326
Apoſtoli ſpicas ſegetum manibus confricabant 343
Apoſtoli veritatis aſſertores extitere 373
Apoſtoli in manſuetudine omnia pertulere. 392
Apollonius ſuis fratribus manſuetudinem imperauit. 397
Apelles monachus diabolum ſub mulieris forma ferro candenti percuſſit. 427

Appia virgo precata eſt meꝛicaſta quam nupta vivere. 445.
Apoſtoli paupertatem ſtrictiſſimam ſeruauere. 67. & 68. & 75.
Apollonius centies in die flectebat genua ad oꝛandũ. 107
Apoſtoloꝛum tẽpoꝛe maxima obedientia fuit. 358
Apollo abbas quendam iuuenem pijs verbis ad confeſſionem perduxit. 500
Apoſtoli omnia conſtanti animo reliquerunt. 570.
Aplaides virgo toto tempoꝛe ſanioſa: nullo alio cibo vixit quam euchariſtię pane. 591
Apoſtoli cum gaudio contumeliam paſſi ſunt. 596.
Apꝛonianus, chꝛiſtianus una die & martyr effectus. 607.
Apoſtoli in ueritate perſeuerarunt moꝛientes priuſquam tacentes. 664.
Apollo abbas oblitus eſt mundo: & ob hoc moꝛtuum ſe putabat. 680
Apoſtoli martyreſq; pꝛo Chꝛiſto moꝛtui ſunt. 688
Arrogantia in oꝛatione fugienda eſt. 107
Arnulphus epiſcopus oꝛatione animam ab inferno liberauit. 118
Arſenius abbas nedum fœminarum, ſed etiam viroꝛum conſoꝛtia vitabat. 422
Arſenius quadraginta annos ſolitarius ſedit. 86
Idem hominum conſoꝛtia fugit. 87.
Arſenio ſomnus bꝛeuiſſimus fuit. 94
Archebius monachus parentes labore manuum honorabat. 307
Arſenius opus faciens lachꝛymas fundere ſolebat. 307
Arnulphus etiam poſt remiſſionem peccatoꝛum eremum repetijt. 472
Arſenius abbas ob frequentes lachꝛymas turgidulis ocellis fuit. 477
Arnulphus neptim duxit uxoꝛem: ut non carne ſed ſpiritu iungerentur. 416
Archebius ſolitarius modico damno ſimulato charitatem vtilitati pꝛęferebat. 384
Aſella virgo pane & aqua contenta fuit. 334
Aſſuerus cognita innocentia iudęoꝛum vertit ſententiam in accuſatoꝛem. 532
Auguſtinus ex diuinis ſcripturis chꝛiſtianus effectus eſt. 154

Auguſtinus epiſcopus angelorum fide cęcum illumina-
uit. 170
Auguſtinus epiſcopus audiundo tantum agnouit verita-
tem. 181
Auguſtinus epiſcopus in veſtitu ſimilis illis fuit quibus
pręfuit. 194
Auguſtinus noluit habitare cum ſorore. 410
Auguſtinus contemplans nihil exteriorum percepit. 144.
Auguſtinus in extremis dicebat neminem debere diſcede
re ſine confeſſione. 691.

BArtholomęus Syrię regum origine clarus non de
dignatus eſt in piſcatorum numero haberi. 2.
Bartholomęus a demonibus obſeſſos liberauit. 112
Baſilius dedit ſe ad diuinas ſcripturas. 155
Baſilius magnus explorator philoſophię demum Chriſto
credere cœpit. 176.
Baſilius magnus epiſcopus eccleſiam ab Arrianis poſſeſ-
ſam iterum accepit. 179
Bartholomęus indutus fuit collobio albo. 193
Baſolus precibus fontem obtinuit. 351
Baſoli abbatis manſuetudinem fera oſtendit. 393
Baſiani epiſcopi benignitatem ceruа oſtendit. 394
Banon monachus pœnitudine catalogo ſanctorum inſcri-
ptus eſt. 469
Bartholomęus apoſtolus argentum aurumque contem-
pſit. 61
Barbara oratione pręmiſſa a patre protecta eſt. 135
Baſilius magnus iudęum ad fidem Chriſti conuertit. 167
Baſilio intercedente is qui diabolo ſe manciparat liber
euaſit. 474
Barbara virgo a patre interfici potuit, cogi vero vt caſti
tati preferret nuptias non potuit. 435
Banon ſuffraganti angelo ſacram communionem accepit.
521.
Barbara poſt longiſſima tormenta a patre proprio capite
truncatur. 621
Barnabas igne conſumptus martyrij gloriam accepit. 598
Benedictus abbas impubis parentes reliquit eremumque
intrauit. 5
Bernardinus minorum ordinis prandiolum ſuum cum
pauperculis partiri conſueuit. 154

Bernardus abbas fratres ſuos religioſe dormire docebat. 96.
Bernardinus minorum ordinis ſuper pauimento veſtitus iacere conſueuerat. 97
Bernardus contemplator neſciebat vbi equitarat. 146
Bernardus abbas ſola aſſiduitate legendi intellexit ſcripturas. 155
Bernardinus minorum ordinis. ex delectatione ſcripturę religionem ingreſſus eſt. 156
Bernardinus in charitatis negotio aſſiduus fuit. 213
Beno abbas nunquam iratus viſus eſt. 276.
Benedicto abbati quidam presbyter prandiũ attulit. 350.
Beon abbas in ſummo ſilentio vixit. 401
Benedictus abbas corpus ſuum in ſpinas proiecit. 420
Bernardus abbas docuit in prędicatione inanem gloriam eſſe vitandam. 256
Bercharius ob obedientię promptitudinem vinum effuſum recuperauit. 363
Bernardinus minorum ordinis, omnia in melius interpretatus fuit. 545.
Bernard⁹ abbas pecunia ſublata gratias deo habuit. 576
Beniamin eremita fratres ſupplicare ſolebat ne corporis ſui ſed animę curam haberent 586.
Bernardus abbas oratione diſcipulum a tentatione recedendi liberauit. 641
Benedictus abbas diſcipulum virgis a tentatione liberauit. Ibidem.
Beda presbyter domino reuelante pręcognouit ſe a corporis vinculis exuendum. 696.
Benedictus papa intercedente beato odilo abbate a purgatorio liberatur. 712
Bonifacio archiepiſcopo ieiunia pro delicijs erant. 327
Bonifacius veſtimentum miri candoris a beata virgine inviſu accipit. 143
Bonifacius pœnitudinem agens cœlum ingreditur. 467
Bonifacius archiepiſcopus euangelizando verbum dei nudis pedibus inceſſit. 316.
Brigida abbatiſſa pauperibus equos quibus ipſa & ſorores vehebantur dedit. 26
Brigida abbatiſſa omnia humilitatis opera in monaſterio faciebat. 50

Briccius epiſcopus prunis ardentibus ſuam innocentiam oſtendit. 539

Carilephus muliebres greſſus ſemper refugit. 413
Capiton contemplandi amor ⁊ prędicandi timor ab hominibus ſubmouebat. 286
Caſſius epiſcopus euchariſtiam ſumpturus crebro in fletum prorumpebat. 478
Cain ob manſuetudinem qua fratrem ſuum imitari debebat interfecit. 390
Caſſius quotidie communicans ad coenam ęternam uocatur. 518
Chananęa mulier perſeuerans in oratione a ſaluatore exaudita eſt. 671
Caſſius epiſcopus per viſum accepit ſe natalitio Petri ⁊ Pauli migraturum. 697
Catherina uirgo non eſt verita inſultare tyranno propter periculum proximorum. 334
Catherina virgo philoſophos conuertit ad fidem Chriſti. 177
Catherina virgo patienter tolerabat tormenta propter virginitatem. 434
Catherina virgo ob Chriſti fidem decapitata eſt. 614
Cęcilia virgo cilicio ſqualebat. 320
Cęleſtinus papa pontificatum inuitus gerebat. 57
Cęcilia Romana codicem euangelij nunquam a ſe dimiſit. 159.
Cęcilia virgo angelum habuit defenſorem virginitatis 434.
Cęcilia virgo credentem maluit quam thori habere conſortem. 437.
Cęcilia virgo ob fidem Chriſti in ignem dejicitur ⁊ illeſa permanens decollatur. 625
Cęci in clamore perſeuerantes quod volebant aſſecuti ſunt. 665.
Cyriacus dona oblata recuſauit. 62
Cyprianus Chriſti amore capitis amputatiõe martyrium ſumpſit. 619
Cyprianus magus Chriſtianus effectus tyrannorum tormenta facile contempſit. 175
Clara diſcipula Franciſci vidit puerum Jeſum in die natiuitatis quaſi iam natum. 149

Cornelij centurionis eleemoſinę aſcenderant in memoriam in conſpectu dei. 13
Conſtantin⁹ monachus oſculatus eſt eos qui eum deſpiciebant. 39
Copres presbyter ignem illęſus in fide ingreſſus eſt. 180
Columbanus abbas annis ſexdecim herbis tantum ſuſtentatus eſt. 349
Columbano abbati vrſi obtemperauere. 393
Coſmus ⁊ Damianus munera regis repudiauere. 62
Conſtantinus Auguſtus Chriſto templa conſtruxit. 166.
Conſortia non ſunt habenda cum ijs qui ſibi ſapientes videntur. 283
Columbã virginem vrſus ab iniuria tutatus eſt. 436
Columbani diſcipulus mori appetebat. 681
Crato philoſophus prędicatione Johannis ſua vendens eleemoſynas dedit. 12
Chriſtus docuit nos ante orationem corda noſtra prępa-rare. 204
Chriſtus docuit ſemper orare. Jbidem
Chriſtophori cruore regis oculus ſanatus eſt. 230
Chriſtus naſci voluit ſub pace in orbe terrarũ. 272.
Chriſtus ieiunabat ⁊ dęmonem vincebat. 324
Chriſtus diſcipulis ieiunandi documentum ingeſſit. ibidẽ
Chriſtus beatos dixit eſurientes ⁊ ſitientes. 342
Chriſti manſuetudo exemplificari non poteſt. 292
Chriſtophorus in tentationibus dominum inuocabat 428
Chriſtiana virgo interemptos propter eam ad vitam euocauit. 235.
Chriſtus docuit proximos diligere. 216
Chriſtus ſuo exemplo docuit parentibus obediendum eſſe. 359
Chriſtus de virgine naſcens virginitatem commendat. 412.
Chriſtus interdum fleuit, ſed nunquam riſit. 465 ⁊ 478
Chriſtus docuit pro iniuria vindictam non quęrere. 551.
Chriſtus ignominioſiſſimam mortem ſuſtinuit. 596.
Chriſtophorus poſt longa tormẽta capite mulctatur. 608.
Chriſtus a dęmõe tẽtatus eũ verbis ſcripturę ſupauit. 636
Chriſtus exemplo docuit pijs actibus inhęrere. 664
Chriſtus nobis memoriam mortis ingerebat dicendo vigilate. 678
Chriſtus ſuo exemplo viuere ⁊ mori docuit. 687

Chriſtus nos confiteri oportere innuebat, cum mundatos leproſos ad ſacerdotes mittebat. 497
Chriſtus patientiam docuit dicendo auferenti pallium tunicam non eſſe negandum. 571
Chananęa flendo poſt dominum miſericordiam impetrauit. 480
Charitas eſt ignis quem dominus miſit in terram. 202.
Charitas apoſtolum Petrum ambulare fecit ſuper aquas 203.
Charitas beatum Petrum fecit omnia credere. Ibidem.
Chuſi ſimulabat amicitiam ad Abſolon. 378
Cudberto epiſcopo obitus ſuus diuinitus prænunciatus fuit. 696.

David ſeptem horarum canonicarum orandi documentnm reliquit. 102.
Dauid exultabat in ſpe & miſericordia. 135.
Dauid lętabatur in reductione arcę 199
Dauid Saul regis in ſe odium beneficijs ęquauit. 228
Dauid propter pacem Saulem fugit. 272
Dauid ieiunanti peccata dimiſſa ſunt. 323
Dauid finxit inſaniam & liberatus eſt. 378
Daniel flexis genibus orabat. 102
Danieli in oratione numerus annorum Chriſti natiuitatis indicatus eſt. 121
Daniel munera contempſit. 90
Dauid monacho pœnitentiam agenti, peccata dimiſſa ſunt. 468
Dauid monachus ſperans miſericordiam dei & conſecutus eſt. 189
Dauid latro ſpe ductus monachus factus eſt. 468.
Daria virgo perſequentes ad fidem conuertit. 136.
Daniel manibus laborans preciū paupibus erogabat. 304
Daniel propheta contempta regis menſa legumina comedebat. 341
Dauid pœnitentis magnus dolor extitit qui tam repente veniam meruit. 455
Dauid pœnitens & mœrens ſe deliquiſſe confitetur. Ibidē
Daniel etiam pro populi peccatis fleuit. 460
Daniel peccata populi confitens, mox liberationem futuram audiuit. 496

Danielem abbatem puer ab infamia liberauit. 539
Daniel leonibus deuorandus traditur. 593
Dauid peccatū pœnitudine deleuit ſynceriuſq; vixit. 663
Dauid reminiſcens ſe eſſe mortalem ab iniuſtitia receſſit. 676
Dauid morti proximus dedit præcepta filio ſuo Salomoni. 685.
Deus aliquibus ſanctis ſpecialem prærogatiuam intercedendi conceſſit. 133
Deſperans non conſiderat diuinam miſericordiam. 184
Deicoli lentitudinem aper oſtendit. 392
Diues purpuratus Lazaro negans eleemoſynam ſepultus eſt in inferno.. 15
Dionyſius philoſophus per Paulum apoſtolum ad fidem conuerſus. 175
Dicta Hieronymi de laudibus eremi. 98
Dionyſius in paſſione millies paſſurus Chriſtum ſe nunq; negaturum dixit. 602
Dominicus Hiſpanus libros vendens pecuniam pauperibus erogabat. 15
Dorotheus & Gorgonius poſt multa tormenta laqueis ſuſpenſi obiere. 616.
Dorothea capitale ſupplicium ſubijt:roſaſq; poſt obitum Theophilo miſit. 626
Dominicus incidens in latrones martyriū non expauit. 620
Donatus epiſcopus inſtante die dormitionis orauit donec exhalaret ſpiritum. 698
Dominicus vltimo vite ſuę die fratribus humilitatē charitatem paupertatemq; legauit. 699
Doctoris officium in Moyſe apparuit. 240
Doctoris officium eſt deteſtari vicia hominum. 241
Druſiana ob eleemoſynas ſuſcitata eſt a mortuis. 29
Dunſtanus epiſcopus poſt morbum religioni ſe dedit, multaq; vitę ſanctitudine pollere cœpit. 587.

E

Edmundus archiepiſcopus prędicans pcepit hymbri ne verbum dei impediret. 254
Eadmundus archiepiſcopus ieiunabat in pane & aqua. 327
Eadmundus Bibliam legens candela ſuper librum cadens inoffenſum reliquit. 158.
Eadmundus ſemper cilicium geſtauit & in quadrageſima loricam. 324.

Eadmundus participatione ſacramenti intelligentiam ac cepit. 511
Eadmundus archiepiſcopus oppreſſus ſomno a diabolo debilitatur. 654
Eduardus rex Britannorum cum vxore caſtitatem tenuit. 419
Egidius corpore læſus ad deum orauit ne ſanitatem acciperet. 586
Egidio abbate intercedente regi Carolo peccati venia cõceditur 474
Egidius genere nobilis ſeipſum deſpolians amiculum proprium mendico dedit 7
Egidius iactationis caſum fugiens in eremũ ſe recepit. 42.
Egdarus rex ſedecim annos in ſumma quiete regnauit. 276.
Eduarus rex miſſam audiens Chriſtum ea corporis forma quam de matre ſumpſit vidit. 510
Effren montis magni Baſilij a temerario iudicio reſiliit. 543
Eulalius monachus maluit in ſpelunca habitare quam foris ab hominibus honorari. 42
Euphemianus cum vxore Aglae pauperes in domo propria reficientes proprijs manibus miniſtrantes. 13
Euſtochius ob eleemoſynas Chriſtum in cruce inter cornua cerui vidit. 14
Euagrius presbyter 40. annos pane oleo & aqua tantum ſuſtentatus eſt. 346
Euphraxia humilia ſemper affectauit vt inanem gloriam vitaret. 44
Euphraxia vidua ſuſcepta vnica prole cum viro caſtitatem tenuit. 440
Euphraxia ęmulę veniam impetrauit. 238
Euphraxia continue laborabat. 312
Euphraxia virgo vacuum cibo ventrem gerens vt animã virtutibus repleret. 335
Euphraxia Romana poſt mortem viri nubere noluit. 9
Euphraxia virgo ſuperatis patentibus iniurijs nulla iniuria ab humilitatis officio auocari potuit. 569
Euphroſina cauſa obedientię, triginta annos manſit in cella. 368
Euphroſina virgo parentes patriamq; dimiſit ne nuptus

traderetur. 443
Euſtachius martyr cum vxore & liberis igne aduſtus martyrium ſumpſit. 612
Euſebius in extremis demones videns clamauit. 691
Euſtracius poſt tormentorum congeriem igne cõſumptus eſt. 603
Euſtachius Roman⁹ amiſſis fortunis Chriſtum nũquam dimiſit. 575
Eugenia virgo electa in abbatem, ſemper tamen infirmis & aliis fratribus miniſtrabat. 51
Euagrius in puteum Bernardus abbas in lacum deſcendere caſtitatis amore. 427
Eugenius Aphricę rex vitiare timuit virgines floram & lucillam. 443
Euagrius presbyter poenitens iuſti nomen accepit. 470
Eugenia virgo munera refutauit. 64
Euſebius abbas virginitatem ab ineunte ętate cuſtodiuit. 429.
Eulogius presbyter patientię virtutis meruit coronari diademate. 560
Euphemia poſt maxima tormẽta gladio confoſſa ſpiritum cęlo reddidit. 628
Elpidius abbas tantum bis in hebdomada comedebat. 329.
Elphegus ſuis ſpoliatis charitatis amore facile pertulit. 232.
Eldetrudis virgo cum marito caſtitatem ſeruauit. 441
Elphegus archiepiſcopus poſt deceptionem dęmonis reingreſſus carcerem martyrium ſumpſit 649
Elpidius abbas orando nunquam vertit ſe ad occaſum. 670.
Elizabeth Pannonum regis filia defuncto marito pauperibus ſeruiuit. 10
Elizabeth ob aſſiduam benignitatem in pauperes mater eorum cognominatur. 27
Elizabeth leproſis variiſq; languoribus grauatis miniſtrabat. 49
Elizabeth paupertatem ſummo animo affectabat. 78
Elizabeth Chriſtum in nubibus vidit. 148
Elizabeth virgo interdum in contemplatione velut exanimis iacebat. 149
Elizabeth vidua corpus ſuum flagellis verberabat. 319

Elizabeth virgo quotidie ſe flagellis cędebat. 319
Elizabeth vt obedientiā ſeruaret, loris diuerberata fuit. (367.
Elizabeth vidua poſt mortem mariti caſtitatem ſeruauit. 446
Elizabeth animo orationi intendebat. 115
Elizabeth vidua quendam iuuenem ad Chriſtum conuertit. 136
Elizabeth vidua multis laboribus corpus ſuum fatigabat. 312
Elizabeth gaudebat ſe iniuriam pati pro Chriſto. 565
Elizabeth vidua diem extremum agens Chriſtum vidit, a quo ad cęleſte thalamum inuitata mox ire perrexit. 704.
Elizabeth de Sconangia toto corpore vlceribus tabefacta, ob hoc nuſquam triſtitiam vultu prętulit. 591
Elias Eliſeus Johannes Baptiſta ſolitudinem affectabant. 79
Elias ieiunabat quadraginta dies & quadraginta noctibus. 322
Elias miraculo fidem oſtendit. 163
Elias vxore caruit. 411
Elias eremita vidit animam Thedoſij ſenatoris infernum merentis Hieronymo intercedente ad purgatorium decerni. 709
Elias memoriam mortis habuit dum vita defungi optauit. 677.
Elias eremita in cibo exiguus fuit. 345
Elias monachus ſeptem annos in ſolitudine ſolus perdurauit. 84.
Elias propheta pluuiam oratione impetrauit. 116
Elias abbas dū carnis moleſtias ferre nequiret ad eremū ſe dedit. 430
Elias pręſens mori non timuit. 677
Eliſeus propheta renuit accipere munera. 59
Eliſeus terram oratione foecundauit. 117
Eliſeus 20. panibus centum homines pauit. 340
Eli exteriorem geſtum in Anna notauit, ſed deus intima cordis reſpexit. 530
Eli filios ſuos remiſſe arguens deum offenderat. 199
Eremita quidam digitos combuſſit caſtitatis amore. 425
Eleutherius diuerſa genera tormentorum pro fide Chriſti expertus eſt. 614
Eleazarus non edens cibos prohibitos in lege, audacter

vapulatus eſt. 101. 594.
Epiſcopi etiam paupertatem colant. 74
Epiſcopi pœna prędicatiōis officiū exercere nolētis. 252
Epeſius nunquam ante veſperum quicquam guſtauit. 331
Equicius abbas ſemper ſecum portauit libros ſacrę ſcripturę. 156
Equicius abbas prędicandi autoritatem a deo accepit. 157.
Equicius abbas dū immundis cogitationibus quateretur, ad precum confugia recurrebat. 429
Eraſmus a coruis ſuſtentatus eſt. 351
Ezechias rex plebem ſilere iuſſit. 399
Ezechia rege deprecante Aſſyrij percuſſi ſunt. 118
Ezechias oratione ab infirmitate conualuit. Ibidem
Ezechias rex pœnitudine hoſtium multitudinem proſtrauit vitamq́ꝫ prolongauit. 458
Ezechias ob peccatum patienter ſuſtinuit. 570
Ezechię exemplo docemur, in mortis hora maxime mœrore pœnitentię opus eſſe. 686
Ezechias ęgrotans expers delicti fuit, ſed mox vt conualuit iactantię crimen incurrit. 551
Familiaritas fœminarum Samſonem compulit ad necem, Dauid ad adulterium. 284
Farra virgo plura ob virginitatem pertulit cum vinci non potuit. 438
Fantinus orando mortis periculum effugit. 125
Fauſtinus & Iouita, ſacramentum a columba acceperunt. 515
Felix monachus liberaliter dedit ei qui furari venerat. 235
Felicula virgo abſtinentię virtute roborata eſt ad martyrium. 336
Felicitas cum ſeptem filijs pluribus tormentis fatigati martyrij palmam ſumpſere. 631
Flocellus paſſionibus ſuperatis per patientiam tandem pręfocatione beluę interijt. 608
Florentius ſolitarius pro inferentibus iniuriam inconſolabiliter triſtatur. 562
Fortunatum peregrini ſimulata forma a diabolo ſumpta infamia polluit. 541
Franciſcus beatus apparenti pauperi eleemoſynam elargitus eſt. 26

Franciſcus beatus ſe coram hominibus vilipendere iuſſit vt vitaret inanem gloriam. 41
Franciſcus amator paupertatis veſtes ſuas pauperi dedit. 72
Franciſcus vidit in contemplatione Seraph in ſpecie crucifixi 147
Franciſcus vna tunica contentus fuit. 297
Franciſcus fune dure ſe verberabat. 318
Franciſcus precibus obtinuit fontem a domino. 351
Franciſcus beatus in niuem ſe immerſit. 427
Franciſcum orantem diabolus tentauit. 138
Franciſcus ſacerdotes ſemper honore maximo proſecutus eſt. 267
Franciſcus in domibus magnatum a demonibus verberatus. 267
Franciſco aſſiduitas plorandi hebetauerat viſum. 477.
Franciſcus oblique ſuſpitionis culpam in fratre caſtigauit. 538
Franciſcus perfectus factus eſt poſtquam maximas infirmitates incurriſſet. 558
Franciſcus poſt Chriſtum vadens paratus erat omnia aduerſa pati quam a propoſito recedere. 668
Franciſcus expectans extremum diem vitę ſuę nudum ſe ſuper nudum humum deponi fecit. 698

Gallicanus gener regis Auguſti monachus effectus omnia opera ſeruilia fecit. 46
Gallus ob obedientiam fratris domuit vrſum. 363
Gallus abbas facto docuit non ſolum mandatorum, ſed etiam verba eſſe perpendenda. 366
Galla viduata nubere noluit. 447
Galla vidua omnes infirmitates perpeti maluit quam ad coniugium redire. 590
Galla Romana a beato Petro viſitata euocataqꝫ ex hac vita migrauit. 702
Gabaonitis mendacium attulit ſalutem. 377
Gallicanus Romani dux exercitus conuerſus a coniuge ſibi pacta quam victoria acquiſiuit religionem ingreſſus eſt. 6
Gerbonius epiſcopus potius mori maluit quam pauperes quos habebat hoſpitio tradi. 38

Germanus epiſcopus lectum ſuum cinere ſtrauit. 97
Germanus epiſcopus naufragium patientibus oratione ſubuenit. 125
Germanus epiſcopus tenuiſſimo cibo contentus a vino abſtinuit. 346
Geraldus monachus tempore tentationis ad orationem fugit. 130
Geruaſius & Prothaſius legendo fidem conſeruarunt. 157
Geminianus electus a populo honorem fugit. 56
Genebaudus epiſcopus pœnitendo ſanctus factus eſt. 470.
Goar monachus dominum deprecatus eſt pro infirmitate vt non eligeretur epiſcopus. 54
Gregorius antequam pontifex vrbis Romę ſenator erat, ſed ſua propter deum diſperſit: monachi vitam duxit. 4
Gregorius aliquando angelis ſub forma mendicantium eleemoſynas elargitus eſt. 17
Gregorius interdum Chriſtum hoſpitio accepit in perſona pauperum. 33
Gregorius primus papa fuit qui ſe ſeruum ſeruorum appellauit. 47
Gregorius deſperans ſe poſſe effugere epiſcopatum dolio ſe condi & exportari fecit. 57
Gregorius epiſcopus panes hordeaceos eſitabat. 349
Gregorius papa Eleutherio abbate intercedente ieiunare potuit. 333
Gregorius papa corpus Chriſti porrigens mulieri in carnem verſum eſt. 510
Gregorius adhuc abbas quendam fratrem de grauiſſimis pœnis liberauit. 523
Gregorius elegit quamdiu uiueret languoribus agitari quam biduo poſt mortem in purgatorio vexari. 585
Gregorius martyr capitis amputatione martyrium ſumpſit. 603
HAgnes virginitatis fulgore, infamem locu honeſtauit. 436.
Hagnes vgo ferro iugulat, cui ignis pepcerat. 623
Hero abbas diabolo credens cecidit in lacum: & poſt triduum miſerabiliter obijt. 647
Hilarion paleſtinus diſperſis temporalibus eremum ingreditur. 51.
Hilarion flebat quotidie ſe cum fratribus habitare pro-

pter ianem gloriam. 41
Hilarion non habens quod pro mercede vectori daret, euãgelium cœpit offerre. 70
Hilarion abbas viſo Antonio mutauit habitum, vaſta eremo fruebatur. 81
Hilarion abbas corpus ſuum ſacco tegebat. 296
Hilarion abbas pectus pugnis cędebat. 426
Hilarion abbas ſuper humo nuda cubitauit. 94
Hilarion nunquã ante ſolis occaſum cibum guſtauit. 331
Hilarion abbas in extremis laborans apertis oculis loquebatur. 689
Hilarion abbas arma latronum non timuit, dum ad mortem paratus fuit. 681
Hieronymus de laudibus eremitarum. 88
Hieronymus eremi incola fuit. 89
Hieronymus in eremo corpus ſuum fatigabat. 93
Hieronymus magno ſtudio legit diuinas ſcripturas. 153
Hilarion ſcripturas quaſi deo pręſente recitabat. 153
Hieronymus ſaccea tunica erat indutus. 297
Hieronymus ex manſuetudine contentionem fugiebat. 393.
Hieronymus in contemplatione meruit audire ingentem dulcedinem. 144
Hieronymus fide Chriſti fidem Sabiniani extinxit. 182
Hieronymus Demetriadem virginem hortabatur, vt poſſet ſaluare animam ſuam. 312
Hieronymus die noctuq; laboribus verberibusq; corpus ſuum fatigabat. 315
Hieronymus corpus ſuum ieiuniis & vigiliis fatigabat. 332
Hieronymus corpori in iuuentute iuſtã alimoniam tribuendum ait. 354
Hieronymus dicit quoſdam per ſeptennium ſiluiſſe. 404
Hieronymus monuit Celantiam moderatam eſſe ſermonis. 407
Hieronymus docuit non omni tempore eſſe loquendam. Ibidem.
Hieronymo quotidie gemitus lachrymęq; erant. 477
Hieronymus in extremis corpus Chriſti ſumpturus ſuper humum ſe deponi fecit. 522. 690
Hieronymi interceſſione tres viri a mortuis ſuſcitati ſunt. 708.
Himoni ad prędicandum eunti aqua ſubmiſſus eſt, donec

pontem tranſiret. 171
Hiuo presbyter matrem cum filio pacificauit. 174
Hiuo presbyter ieiunia eccleſię in pane & aqua ieiunabat. 328.
Hiuonis benignitatem quędam auis oſtendit, 396
Hiuoni presbytero celebranti globus igneus ſuper caput ipſius viſus eſt. 514
Hiuoni presbytero morienti intendens in imaginem crucifixi oculis obijt orando. 698
Hippoliti membra diuidi potuerunt, Chriſti vero amor ab eo ſcindi non potuit. 619
Hoſualdus rex ſolitus erat quotidie pauperes alere. 15
Hor abbas ſcientiam literarum, non ſtudio ſed oratione didicit. 127
Honoratus abbas adhuc puerulus a carne abſtinebat. 344.
Hor abbas herbis radicibusq; ſuſtentatus fuit. 345
Hoſpitius pane & pomis veſcebatur. 348
Honophrius herbis fructibusq; contentus fuit. Ibidē
Honophrius nullum certum locum dormiendi habuit. 94
Hoſpitius monachus ferro ſolebat lumbos pręcingere. 316.
Honoratus timens tangere corpus Chriſti a Chriſto meruit communicari. 519
Hugo abbas oratione tentationibus reſtitit. 639
Hugo abbas exhortationibus fratres ſuos a tentatione liberauit. 640

IAcobus maior apoſtolus Philetem Magum ad fidem conuertit. 173
Jacobus iuſtus habuit amiculum lineum. 294
Jacobus iuſtus vinum & ſiceram non bibit. 345
Jeremias mandatum accepit ne vxorem duceret. 411
Jacob ſimulauit ſe eſſe primogenitum. 375
Jacobus Artuatus poenitens gloriam meruit. 467
Jacobus Denodatus ſperans miſericordiam adeptus eſt. 190
Iahel vxor Aber Siſaram adacto in tempore clauo interfecit. 453
Jacob manſuetudine fregit odium fratris. 391
Jacobus Apoſtolus dicit confeſſionem faciendam inuicem. 497

Iſaias in duas partes ſectus. 372
Ieremias loqui ſe negabat. 400 241
Iacob lippientibus oculis proſpexit quod proſpicere non potuit qui habuit ſanos oculos. 578.
Iacob maior ab Herode Agrippa capite detruncatur. 596
Iacobus deartuatus conſummauit martyrium diſſectione capitis. 620
Iacobus maior lapidatus fulloniſque fuſte interemptus eſt. 620
Iacob Labā ſeruiuit: et rerum ſucceſſu potitus eſt. 663
Iacobus apoſtolus vitam preſentem vaporem appellauit. 679.
Ieſus ſirach iubet os cuſtodire. 400
Iehu rex propter obedientiam regnare meruit. 357
Ieſus ſirach mortis memoriam adducebat dicens: memor eſto. 677
Ignacius prefocatis leonibus martyrizatus eſt. 606
Inanem gloriam Chriſtus vitare docuit. 12
Inanem gloriam vitandam eſſe beatus antonius dixit. 32
Ioſaphat in die Auenir regis filius Barlaam eremite ſalubri perſuaſu terrenum regnum contempſit propter Chriſtum. 8
In auaritiam. 65
In opulentiam et luxum clericorum. 74
In impudicos. 449.
Iohannes patriarcha pauperes non aliter quam dominos ſuos appellabat. 18.
Iohannes monachus egyptius vetuit de ſe dicere bona ad vitandam vanam gloriam. 38
Iohannes patriarcha moriens deo gratias egit quod nihil habuit. 76
Ionas de ventre ceti ad deum clamabat et liberatus eſt. 121
Iohannes Druſianam a mortuis ſuſcitauit. 122.
Iohannes Chriſoſtomus ab Arrianis a deo protectus eſt. 178.
Iohannes et Paulus Terentiani prefecti filium a demone liberum reddidere. 230.
Iohannes abbas nunquam fuit iratus. 275
Ioab Iſboſeth et Amaſam ſub dolo interfecit. 278. et 279.
Iohannes ſyndone amictus fuit. 294.
Iohannes abbas opere fabrili tempus terebat. 303.
Iohannes baptiſta locuſtas comedit. 348

Iohannes presbyter crudis herbis ⁊ aqua frigida ſuſtentatus fuit. 349
Ioſeph finxit ſe fratres ſuos non noſſe. 375
Ioſeph mitiſſimi ingenij adoleſcens fuit. 391
Iob pœnituit ſe locutum eſſe. 399
Iohannes nunquam locutus eſt cum mulieribus. 420
Iohannes eremita ſolitarie habitauit triginta annis. 83
Iohannes eremita tribus continuatis annis ſtetit ſemper orauitq́. 85.108
Iohannes patriarcha exemplo populum docebat audire totam miſſam. 111
Ioſue orante ſol ⁊ luna immoti ſteterunt. 118
Ioachaz rex, oratione ab iniuria liberatus eſt. Ibidem
Ioſaphat inimicos oratione fugauit. 119
Iohannes fuit in ſpiritu ⁊ audiuit arcana dei. 142
Iohannes apoſtolus in fide venenum bibit. 168
Ionathas erga Dauid amicitiam non immutauit. 213
Iob charitatem erga pauperes oſtendit. 215
Iohannes Eleemoſynarius nepoti iniuriam facienti ei benefecit. 234
Iohannes Damaſcenus iniuriam ſibi irrogantem a morte liberauit. Ibidem
Iohannes Baptiſta formam prędicandi exhibuit. 242
Ioſaphat rex correptus eſt propter amicitiam factam cum Ochoſia rege. 254
Iohannes Baptiſta de pilis camelorum veſtitus fuit. 292
Iohannis pontificis equi vſus ſacerdoti honorem tribuere docuit. 267
Iohannes monachus ſub caua montis rupe treis annos recte perſtitit. 317
Iohannes abbas nihil aliud quam corpus Chriſti guſtabat. 331
Iohannes abbas nunquam aliquid docuit, quod prior ipſe non feciſſet. 361
Iohannes abbatis duo diſcipuli ob obedientię mandatum fame interierunt. 366
Iohannes Caſſianus dicit deo placere volentibus, ſilentium eſſe neceſſarium vel deo loqui. 403
Ioſaphat rex Iuda, implorans deum, meruit auxiliũ. 457
Ioram rege, pœnitentiam agente ſumma inopia conuerſa eſt in ſummam copiam. Ibidem
Ioachaz rex pœnitẽtiã egit, ⁊ datus eſt illi ſaluator. Ibidẽ

Joſeph adoleſcens a domina amatus conſentire noluit.
Iob gaudebat ſe non eſſe deceptum ſuper aliena (411.
muliere. 412
Johannes Baptiſta virginitatem meruit. Ibidem
Johannes euangeliſta virgo erat. 413
Joſias rex pœnitens omnium calamitates diuertit. 459
Job iuſtus carnem ſuam cinere operuit. 462
Johannes Baptiſta duriſſimam pœnitentiam egit. 465
Johannes apoſtoli cura ſumma peccatores ad pœnitentiam trahere fuit. 473
Job rectum a deoq; probatum, ſhus habitatores iudicarunt iniuſtum. 532
Johannes epiſcopus etiam publice peccantes abſentes taxari vetuit. 538
Joſeph in ſe fratrum inuidiam beneficiorum relatione compenſauit. 548
Job ab omni ſemper prorſus vindicta fuit alienus. 551
Job de patientia vbiq; terrarum laudatur. 569
Job amiſſa ſanitate bonisque temporalibus patientiam ſeruabat. 580
Johannes Baptiſta in gratiã adulteræ obtruncatur. 596
Job fortis dei atleta inconcuſſus in tribulatione perſtitit. 635.
Johannes Baptiſta perſeuerauit in abſtinentiæ propoſito.
Johannes abbas non comedit, niſi occaſus ſolis (654
adeſſet. 669
Job memoriam mortis in omnibus habuit. 675
Johannes Eleemoſynarius, memoriam mortis nunquam dereliquit. 679
Joſue in extremis filios Iſrael hortabatur ad obſeruantiam legis. 685
Johannes Anachorita diem obitus ſui diu præſciuit. 689
Iphigenia Egipti regis filia caſtitatem vouit. 431
Iſaac monachus indignum ſe iudicabat ſacerdotio. 52
Iſaac patriarcha ſemper quæſiuit vbi tranquillius viuere poſſet. 272
Iſmael Godoliam incautum necauit. 279
Idem ſeptuaginta viros eodem facinore necauit. Ibidẽ
Iſraelitæ a periculis liberati ſunt. 452
Iſaac monachus dies tres & noctes totidem continuos orauit. 109
Iſaac mala ſibi inferre deſiderantibus cibos obtulit. 572

Iſaac per cęcitatis errorem ad poſteritatis ſuę felicitatem a deo promiſſam peruenit. 578
Iſaac deo fidelis,& in finem perſeuerauit. 662
Iſrael temerarię de idololatria tribum Ruben & Gad iudicauit. 529
Iudocus regnum a fratre oblatum acceptare noluit, clam profugit. 8
Iudocus pro modico pane accepit duas naues plenas fructibus. 14
Iudocus Britannię de regum ſtirpe in eremum ſe tranſtulit,propter inanam gloriam vitandam. 42
Iuuenalis epiſcopus vnius increduli pœna multis cauſam credendi dedit. 252
Iudith ieiunijs & abſtinentia certauit. 352
Iulianus hoſpitator pœnitendo factus eſt cęli habitator. 470
Iuſtus epũs fugiebat dignitatem ſolitudinem intrans. 58
Iudas Thaddęus aurum & argentum recuſauit. 62
Iudocus non dubitauit eligere ſolitudinem pro regno Britannię. 87
Iudith in terram proſtrata orauit. 115
Iudith virtute orationis Holophernem proſtrauit. 134
Iudas Machabęus orationibus magis quam armis debellauit hoſtes. 120
Iudas deſperans damnatus eſt. 188
Iudith vidua ieiunio & orationibus munita erat. 334
Iudith figmento fugę ab Hebręis veritatem promiſſam impleuit. 380
Iudęos dominus tutatus eſt, quoniam eum inuocauerunt. 461
Iulianus martyr cum Baſiliſſa , caſtitatem ſeruauit. 415.
Iudith viduitatem prętulit nuptiis. 432
Iuſtina virgo munita ſigno crucis,magiis Cypriani ſupplãtari non potuit. 437
Iudas Iſcariotes falſo iudicio perditionem vocat vnguẽtum quo ſaluator perfunditur. 534
Iuliana virgo capitis ceſione martyr effecta eſt. 627
Iulita capitis amputatione martyrium ſumpſit. 630
Iuliana virgo in carcerem poſt pœnas recepta diabolum vincit 957
Iuſtina virgo recipiens in ſeruitutem demonem, virgi-

nitatem ſe vouiſſe aſſerens, cruce ſignata diſparuit. 658
Juſtus monachus interceſſione beati Gregorij a purgato rio liberatus eſt. 711
Juda Machabeo teſte efficax eſt oratio pro defunctis. 713

Kunegundis Henrici imperatoris coniunx poſt obitum mariti religiōem intrauit. 11
Kunegundis virgo ſuper cadentes vomeres inoffenſa ambulauit. 441
Lamon monachus mori preoptauit, quam epiſcopus viuere. 54
Lambertus ob obedientiam exhibitam abbati meruit reſtitui in ſedem epiſcopatus. 365
Latro ſperauit conſequi miſericordiam. 186
Latro pœnitens ad paradiſum euolat. 466
Laurentius leuita theſauros eccleſię dedit pauperibus. 19
Launoniaricus abbas orans a demone tentatur. 138
Laurentius ob Chriſti amorem martyrium epulas vocauit. 618
Launoniaricus abbas orans in eccleſia diabolus lampadem extinxit, reincenſa diuinitus. 653
Leonardus natione Gallus dilargitis facultatibus ſuis religioni ſe tradidit. 7
Leonardus in curia regis Galliarum pręcipuus in Aquitaniam diſcedens fugit epiſcopatum. 55
Leo papa caſtitatis amore manum ſibi abſcidit. 419
Leonardus dona oblata reſpuit. 63
Leonardo monacho oranti, ſerpens in ſinum eius reptauit. 138
Liberalis alimonia corporis & ſanguinis domini ſuſtentabatur. 330
Liberalis dominicis diebus communicabat, cęteriſq; diebus abſq; eſu permanebat. 521
Libertinus monachus ab abbate grauiter percuſſus, tacitus in cellam ſuam ſe recepit. 558
Libertinus prępoſitus accipientibus equum, etiam flagellum dedit. 571
Loth angelos accepit in hoſpitio in ſpecie peregrinorum. 31
Lodouicus Gallorum rex, cilicium portauit. 314
Lodouicus rex Gallorum dum ęgrotaret non in ſericis, ſed in cinere iacere voluit. 699

Lucas manibus poſt vocationem laborauit. 302
Lucia propter eleemoſynas illęſa manſit a flammis 29
Lucia virgo letaliter vulnerata mori non potuit donec eucharistiam a ſacerdote ſumpſiſſet. 525
Lucia in igne poſita calorem non ſenſit furens igitur lictor enſe transfodit 625
Lucia virginitatem vitę habuit chariorem iuuene cui pacta erat. 433
Lupus regia ſtirpe Gallia ortus pro indeſinente in cęlo theſauro bona ſua pauperibus elargitus eſt. 7
Lupus epiſcopus quoſdam clericos oratione ad continentiam adduxit. 129
Lupus epiſcopus ciuitatem Attilam precatione liberauit. 132
Lupus archiepiſcopus a domino vinum precatus eſt. 350
Lupus epiſcopus aiebat non offendere obloquentium verba quem propria non inquinat conſcientia. 538
Lupus epiſcopus patientia quam habuit inimicos manſuetos reddidit. 555

MAtthęus publicanus ſtatim vt a Chriſto vocatus eſt teloneum reliquit. 2
Maria Magdalena & Martha venditis hereditatibus ſuis, pecunia proiecere ante pedes apoſtolorũ. 3
Martinus pauperis nuditatem dimidiatę chlamydis ſuę parte operuit. 20
Martha Chriſtum hoſpitio recepit. 35
Maria Gallica, vt humilitatem ſeruaret vitam ſolitariam duxit. 44
Martinus epiſcopus ſeruo ſuo miniſtrabat. 48
Marcus euangeliſta vt ſacerdotio reprobus haberetur, pollicem ſibi amputauit. 52
Martinus epiſcopus frangebat ſomni mollitiem lectuli rigore. 93
Magnibonus epiſcopus facile impetrauit captiuorum liberationem a deo. 138
Maria Magdalena aſſidua meditatione deum nunquam dimittebat. 148
Mariam Aegyptiacam Zozimas orantem corpore ſuper terram ſuſpenſam vidit. 148. 268
Machabęi fratres propter deum plura tormenta ſuſtinuerunt. 208

Maria decegnies lepræ morbo affectis ſeruiebat in charitate. 225
Maria Aegyptiaca nuda in eremo vixit. 298
Maria decegnies virgo flagris acriter diſtringebat ſe. 319.
Maiorus epiſcopus ieiunans nihil prorſus guſtabat. 327
Maxentius pane & aqua victitauit. 349
Martha virgo poſt mortem domini quotidianum ſeruauit ieiunium. 351
Magdalena diuinis alimentis ſuſtentata eſt. 351
Maria decegnies pane & aqua contentus fuit. Ibidem
Mariani monachi benignitatem oſtendit aper. 393
Marinus ſolitarius vrſum pro aſino habuit. 349
Maxentij abbatis manibus inſidere aues. 396
Martinus ſolitarius ſolus habitabat, ne mulierem aſpiceret. 423
Margarita virgo ſponſum dimiſit caſtitatis amore. 444
Marcellinus papa pœnitens gaudia meruit. 466
Maurilius epiſcopus poſt pœnitudinem cęlum ingreſſus eſt. 471
Maiorus archiepiſcopus dignitatem fugiens eremum intrauit. 58
Martinus eremita nulla difficultate ab eremo diſceſſit. 89.
Maria Magdalena annis triginta in deſerto vixit omnibus incognita. 90
Maria Aegyptiaca diu in deſerto vixit vitamq; in eo concluſit. 91
Martinus monachus totam miſſam audiebat. 110
Martinus epiſcopus etiam laborando orabat. 111
Maria virgo mater dei multum orauit. 113
Martha centies in die orabat. 114
Maximum monachum diabolus tentauit ſuperbia. 137
Maria virgo dei genitrix lectionibus vacabat. 158
Marcellę viduę ardor incredibilis erat ad diuinas ſcripturas. 159
Manaſſes petijt miſericordiam, & exauditus eſt. 186
Mattheus & Zacheus miſericordiam conſecuti ſunt ſpe. 187.
Maria Magdalena ſperante peccata dimiſſa ſunt. 193
Maria Aegyptiaca pœnitentiam agens miſericordiā adepta eſt. Ibidem

Maria neptis Abraę peccando miſericordiam amiſerat, pœnitendo recuperauit. 194
Maria Magdalena amore Chriſti mundũ contempſit. 212
Marentius abbas virtute charitatis aliquos ad fidem conuertit. 232
Maurus a perſequente liberatus eidem vitam impetrauit. 232
Maria Magdalena ⁊ Martha euangelium prędicarũt. 258
Martinus epiſcopus ſacerdotem prętulit imperatori. 265
Maria Aegyptiaca ſacerdotes honorauit. 268
Marcellini ſacerdotis ignis honorem demonſtrat. 268
Maria virgo in templo lat orauit. 310
Maiorus epiſcopus ſemper cilicium geſtitauit. 314
Machario ſaccus ſabulo repletus contra tentationes remedio fuit. 314
Martinus monachus vt euagandi facultatem ſurriperet catena ferrea pedem ſaxo affixit. 316
Maria Aegyptiaca quadraginta annis herbis ſuſtentata fuit. 335
Maria Decegnies tribus annis in pane ⁊ aqua ieiunauit. 336
Maria Decegnies cum marito caſte vixit. 440
Manaſſes rex pœnitens miſericordiã conſecutus eſt. 459
Mardocheo ad deũ clamãte, Deus liberauit po. Iſra. 462
Maria ſoror Aaron commiſſum doluit ⁊ veniam meruit. 464.
Maria prior conſolari meruit quę huberius lachrymas fudit. 479
Maria Aegyptiaca carni ſeruiendo deum offenderat, eumque carnis caſtigatione placauit. 482
Maria mater dei virgo electa eſt, vt deum pareret. 438
Marcus Solon, quindecim annos libidini deditus tandem conuerſus totidem deo ſeruiuit. 387
Margarita virgo corporis cruciatus pati maluit quam matrimonio copulari. 434
Maria Decegnies ſub miſſa formã pueri vidit. 511
Maioro epiſcopo orãte angelus ſacrã communionem ter porrexit. 515
Marcus ſcriptor euchariſtiã ab angelis ſuſcepit. Ibid.
Maria Magdalena in extremis laborãs a maximo cõmu
Martinus ep̃s inimicis pro iniuria bene- (nicata eſt. 524
ficium referebat. 554

Matrona quędam aluit viduam patienter ſuſtinens ſibi in iuriantem. 565
Mamertinus abbas vrſum ad rapiendas oues venditandas de laqueis exoluit. 575
Mammes ſeptennis puer patientia crudelitatem tyranno rum ſuperauit. 602
Marius cum vxore & filiis patienter capitis truncationem ſuſtinuit. 605
Marcus & Marcellianus fratres & martyres lanceis confoſſi patienter martyrium adepti ſunt. 608
Maximus martyr obrutus lapidibus martyriū adeptus ē. Ibidē.
Machabęi fratres ſeptem cum matre truncatis membris interiere. 594
Margarita victo diabolo ſigno crucis capitalem ſententiam ſubiit. 627
Matthęus cuſpide transfixus eſt. 598
Matthias lapidatus ſecuriq́ percuſſus interiit. Ibidem
Maxima & Donatilla ambę capitis abſciſſione palmam martyrii ſumpſerunt. 631
Macharius abbas non obſtupuit dęmones decubans in ſepulchris 645
Martinus epiſcopus diabolum transfiguratum in angelū lucis verbis Chriſti vicit. 650
Margarita virgo in carcere poſt tormenta glutita a dęmone euomitur ſana. 658
Maria Magdalena perſeuerans ad ſepulchrum Chriſtum meruit videre. 671
Martinus epiſcopus obitum ſuum multo ante prędixit nec mori timuit. 695
Maria Magdalena humiliter ante altare proſtrata ſpiritum tradidit. 700
Martha virgo deceſſura lampades accendi iuſſit. Ibidē.
Marię Aegyptiacę in fine vitę ſuę ſalutare viaticum a Zozima abbate accepit. 801
Medericus abbas quendam monachum a carnis tentatione liberauit. 428
Melania vidua poſtquam peperit duos filios, monaſterium intrauit. 449
Metron confeſſor poſt pœnitudinem beatitudinem ingreſſus eſt. 471
Mennę eremitę paucula tantum apum aluearia victum ſuppeditabant. 68

Mederici abbatis cilicium etiam aliis contra tentationes remedio fuit. 324
Mendacium perniciosum quid. 374.7388
Medardus presbyter vastatorem vineę suę deprehendit illesumque absoluit. 573
Merolus monachus existens in quiete visa est corona e cęlo labi super caput eius. 694
Micheas propheta Achab nihil locutus est ad gratiam. 371.
Michol vxor Dauid diuina vltione punita est: quia regē Dauid despexit. 536
Miphiboseth pedum ęgritudo contulit vt diutius viueret. 579
Moyses abbas videri noluit propter vitandam inanem gloriam. 38.
Moyses feruenter orauit pro filiis Israel. 102
Moyses pro Maria deum orauit: & a lepra curata est. 127
Moyses ex malitia populi nunquam commotus est vt benefacere cessaret. Ibidē
Monachi in Aegypto strictissimū silentium seruarunt. 404
Monachus quidam poenitendo gaudia ęterna ingressus est. 468
Moyses monachus post magna peccata multa charitatis opera operatus est. 469
Moyses abbas recto corpore orabat. 108
Moyse intercedente plagę Aegypti cessabant. 115
Idem oratione sororem a lepra mundauit. 116
Moyses veritatem fidei sepissime ostendit. 162
Moyses abbas latro fuit: spe manachus factus est. 189
Monachi Aegypti nullum accipiebant nisi obedientem & laboriosum. 309
Monica Augustini mater lugendo pro filio orauit: & exaudita est. 481
Moyses saluatur: cuius mansuetudo egregie apparuit. 391
Moyses abbas exemplo docuit poenitenti fratri veniam indulgere. 536
Moyses illatam sibi contumeliam fratri statim ignouit: & pro Maria sorore sua deprecatus est. 549
Moyses semel peccando prohibitus est intrare terram promissionis. 663
Moyses sepultus est in valle terrę Moab. 684.
Mutius abbas ex quadā visione ad fidē conuersus est. 170

Cc 5

Mucius abbas tantum dominica die comedit.
Mulier chananea deſpecta orare non deſiſtit. 519
Mulier in adulterio deprehenſa ſperando miſericordiam 114
adepta eſt.
Mucius abbas proprium filium obedientię cauſa ſubmer- 192
gere voluit.
Mucius abbas pro altero deum precatus ſpiritum ad pœ 365
nitendum impetrauit.
Mucius abbas cum filio octenni ingreſſus eſt monaſte- 474
rium.
Muſa virgo, perſpecta beata virgine verbis lętabundis 667
de corporis carcere exiit.
703

Nazarius ⁊ Celſus tantum beneficium retulerunt
quantam iniuriam acceperant. 230
Natalia vidua fugā fecit ne nubere cogeret. 445
Nazareis preceptum fuit ne vinum biberent. 340
Nabuchodonoſor pœnitens ſanitati regnoque reſtitutus
eſt.
Nathanael anachorita deſertum derelinquens viſo diabo 463
lo in forma terribili reuertitur.
Nemo poteſt perfecte diligere qui non credit. 648
Nicolaus Mirę vrbis epiſcopus cum Patarę Licię op- 203
pido patri matrique vnitus eſſet: eoque hęreditas ſatis ampla
diſtraxit in pauperum alimenta.
Nimardus relictis parentibus hęreditateque magna, ordi- 4
nem ſancti Bernardi ingreſſus.
Nicolaus infantulus adhuc ieiunabat. 6
Niceta martyr caſtitatis amore linguam dentibus diſſeca 326
uit.
Niniuitę fiduciam habentes miſericordiam conſecuti 616
ſunt.
424. ⁊ 186
Nicolaus ſenex ſpe diuinę miſericordię ſaluatus eſt. 190
Nicolaus cognomento peregrinus inſanię ſimulatione cir
cumiens ciuitates mortuus languores ſanauit. 368
Nicomachus paſſionibus ſuperatus, idolis ſacrificans mi
ſerabiliter interiit
Nicolaus quidam hac oratione, domine Ieſu Chriſte dę- 615
mones toties effugauit.
Non plura quā preſens neceſſitas popoſcerit de prędicā- 654
do accipiendum eſt.
Noe perſeuerauit omnibus dieb⁹ vitę ſuę in ſeruitio dei. 245. 662

OBedientia triplex eſt. 369
Obſtetrices maluerunt mendacio vti quam regi parere. 376
Oddo coactus abbas effectus eſt. 53
Odilo abbas ieiunium quadrageſimale in pane ⁊ cinere mixto faciebat. 338
Oddo abbas ei qui equum abigerat veniam petenti indulſit. 574
Odilonem abbatem dęmon in extremis terrere non potuit. 693
Olympius Arrianꝰ a Chriſto percuſſus eſt propter nominationem trinitatis. 178
Oneſiphorus propter ſuſceptionem apoſtolorum audiuit a domino. Ueni benedicte patris. 23
Onophrius tantum verenda foliis tegebat. 296
Onophrius ſexaginta annos in ſolitudine vixit. 86
Onophrius ſolitarius in deſerto conſtitutus dominico die ab angelo ſacramentum accepit. 515
Onophrius ſolitarius animam exhalans viſus eſt ab angelis in cęlum tolli. 659
Oratio pro defunctis cibus defunctorum eſt. 128
Oratio iuſtorum etiam viuis ſuffragari ſolet. 129
Orationis tempore diabolus tentat ſpecialiter. 140
Oratio quibus verbis facienda ſit. 104
Orationes ab angelis offeruntur deo. 136
Oreſtes ſuper lectum ferreum vſtus patienter martyrium ſumpſit. 603
Othilię abbatiſſę, pro ſtragulo vrſina pellis, pro puluillo ſaxum erat. 99
Othilia virgo leguminibus ⁊ pane vſa fuit. 354
Othilia patrem precibus liberauit qui mortem ei machinatus eſt. 238
Othilia virgo cęca nata: deo gratias egit tandem viſum recipere meruit. 576

PAula Romana nobilis genere, potens diuitiis. Romę pretulit Bethlehem: ⁊ auro tecta fulgentia informis luti vilitate mutauit. 9
Paulinus Nolanę vrbis epiſcopus ſeipſum in eleemoſynam tradidit. 220
Paula vt eleemoſynam daret, pecuniam mutuo accepit. 37

Paulus apoſtolus pręcepit hoſpitalitatem. 26
Paulus apoſtolus docuit vitare inanem gloriam. 37
Pacomius abbas infirmis fratribus diligenter miniſtrabat. 46
Paula Romana omnibus inferiorem ſe gerebat. 51
Paſtumius monachus renuit acceptare abbatis honorem. 53
Paulus primus eremita a iuuentute habitauit in ſpelunca ſaxea vſq ad mortem ſuam. 79
Paula Romana ſuper duriſſimam humum quieſcebat. 98
Paulus apoſtolus claudum a natiuitate ſanabat. 123
Paulinus epiſcopus ex charitate filium viduę redemit. 220
Pacumium ad cultum dei adduxit charitas. Ibidem
Panufius Thaidē in charitate ab impudicitia auertit. 222.
Propter charitatem pro incredulis tenemur orare. 224.
Patritius epiſcopus primus in Scotia fidem Chriſti euangelizauit. 251.
Pafnutius cuidam viro cum vxore comparatus eſt. 275
Paſtor abbas docuit pacem etiā cum inimicis habere. 276
Pax mala deteſtanda eſt. 277
Pax ſimulata fugienda eſt. 278
Paulus primus eremita tunica de palmę folijs contexta operiebatur. 295
Paulus apoſtolus manibus laborabat. 301
Pacomius abbas corpus ſuum verberibus caſtigabat. 317
Paſtumio abbati panis tantum & aqua victus erat. 345.
Palęmon monachus in die paſchę holus oleo & ſale condi tum comedit. 346
Pambo abbas in ſolitudine nunquam panem guſtauit. 347
Paulus monachus per triennium nulli locutus eſt. 401.
Paulus abbas ſolitudinem ingreſſus eſt, ne fœminam videret. 421
Pafnutius intellexit tutius eſſe habitare cum dęmonibus, quam cum muliere. Ibidē
Paula vidua poſt obitum mariti cum viris nunquam comedit. 446
Paſtumius ſemper ſuper nuda humo cubitauit. 94
Paſtumium ab orandi ſtudio nulla infirmitas impediebat. 108
Paulus abbas ſolitus erat ſemper prius orare quam laborare. 109
Paulus apoſtolus raptus eſt ad tertium cęlum. 142

Paulus apoſtolus hereticos dixit eſſe vitandos. 183
Paulus apoſtolus ſpe diuinę gratię vas electionis factus eſt. 188
Pax cum impiis non eſt habenda. 277
Pacomii abbatis monachi omnes labore manuum victum comparabant. 308
Paulus abbas quotidianum laborem fugiendi ocii cauſa ſumebat. 308
Paulus primus eremita 90. annis hominibus incognitus fuit. 287
Paulus apoſtolus corpus ſuum fatigabat laboribus multis, ſpirituque ſubiiciebat. 313
Paula vidua corpus ieiuniis & laboribus debilitabat. 314
Paulus ſimplex etiam abſurda obedientię cauſa nunquam diſtulit perficere. 360
Pacomius quendam ex fratribus ſuis ad pœnitentiam conuertit. 475
Paulus apoſtolus viduas virginesque ad caſtitatis obſeruantiam hortatur. 414
Paulus apoſtolus in facie cęſus tam ęgre tulit vt ſacerdoti maledixerit. 553
Paulus abbas diſcipulo alapam dedit: ille vero tanta patientia pertulit, vt nec quidem mutiret. 559
Paphnutius presbyter pro infamante ſe orauit, & a demone liberatur. Ibidē
Paulus ſimplex deprehendens vxorem in adulterio ſe vindicare noluit, ſed eam reliquit. 562
Paula vidua nihil quicquam moleſte ferebat. 565
Paulus ſolitarius paralyticus cęteris ęgrotantibus ſanitati erat, pro ſua valetudine nihil ſolicitus. 587
Paula Romana ob ęgritudinem noluit ab inſtituto vitę monaſticę declinare. 590.
Paulus flagellatur & torquetur: demum Romę crucifigitur. 597
Panthaleon martyr capite punitus eſt. 609
Paulus ſola gratia opitulante ſperat euadere ſatanę tentationes. 638
Pacomius abbas proſpiciens inimici inſidias ipſum fugauit ſigno crucis. 651
Pacomius monachus viſibili libidini diaboli imprecans deinde magnas tentationes ſuperauit. Ibidem
Paternianus epiſcopus a demone ſub forma viſibili tenta-

tus deo adiuuante vicit. Ibidem.
Paulus primus eremita in dei ſeruitio perſeuerauit: vnde meruit diuinitus nutriri, et ab Antonio ſepeliri. 666.
Paulus ſimplex in orando perſeuerauit: et ab Antonio receptus eſt. Ibidē
Pacomius abbas coronam mereri certando legitime dixit. Ibidē
Paulus primus eremita orans expirauit. 688
Paſcaſius precibus Germani epiſcopi a purgatorio liberatus eſt. 710
Petrus telonarius ex furore panem proiecit pauperi et ſaluatus eſt. 22
Petrus telonarius gaudebat in contumeliis. 48
Petrus apoſtolus orationibus eccleſię a vinculis liberatus eſt. 122
Petrus apoſtolus maledixit Simoni mago 172
Pelagia ſpe diuinę miſericordię a laſciuia ſe conuertit. 194
Pergentius et Laurentinus fratres orarunt vt inimici eorum ſanitatem reciperent. 229
Petrus apoſtolus vno die tria millia hominum baptizauit: et alio die quinque. 246
Petri tegumenta fuere tunica et pallium. 293
Petronilla maluit caſta mori quam nupta viuere. 445
Petrus et Johannes munera contempſerunt. 61
Petrus vidit cęlum apertum. 141
Pergentius et Laurentinus in fide Chriſti nudis pedibus ſuper prunas ambulauerunt. 169
Petrus ſperauit miſericordiam et exauditus eſt. 187
Petrus in charitate ſuper mare ambulauit. 203
In charitate crucifixus eſt. 207
Peccatores in ſermone modeſte corripiendi ſunt. 258
Petrus apoſtolus ardentiſſimus tunc refrixit cum impiorum colloquiis ſe implicuit. 285
Petri exemplo iuſſa ſuperiorum ſine cunctatione capeſſenda ſunt. 360
Petrus et Paulus interdum ſimulauerunt de iudaiſmo propter gentiles. 381
Petrus negationis culpam amare fleuerat. 477
Peccatrix in euangelio fleuit et ob pœnitudinis humiliationem ſancta obiit. 479
Pelagia conuerſa peccata fleuit et confiteri incepit. 482

Petrus apoſtolus caſtitatis amore vxorem repudiauit. 413
Petronilla ne ſine viatico diſcederet: a presbytero Nicodemo panem trinitatis accepit. 525
Petrus abbas oculo amiſſo gaudebat: ſecque ab vno inimicorum liberum aiebat. 581
Petrus ob prędicationem Chriſti morti addicitur crucis. 597
Pelagia idololatra conuerſa per Chriſtum diabolum tentantem vicit. 657
Periculum vitę ſolitarię. 92
Peſinus monachus nunquam iratus fuit. 669
Pharon epiſcopus nauem ab imo in ſummas aquas enatare fecit. 126
Pharon epiſcopus a foemina correptus caſtitatem ſeruauit. 467
Philoronius presbyter annos duodeuiginti pane abſtinuit. 348
Philiberto abbati oranti oculi veluti ſydera fulſere. 112
Philoronius presbyter abſtinentia ſe fatigabat manibuſque laborabat. 307
Philoronius presbyter in ſpelunca habitans: ferro manus & pedes vinxit. 316
Philippi apoſtoli quatuor filię virginitatem ſeruauere. 432
Philibertus abbas fari nequibat: a deo linguam expetiuit vt non ſine confeſſione decederet. 498
Pinifius abbas malens fame affligi quam ambitione delinire. 47
Pion abbas deambulando cibum ſumebat. 348
Pion abbas ſororem ſuam aſpicere noluit. 422
Pygmenius presbyter ęquo animo ferebat quod captus oculis eſſet. 581
Polemius potentiſſimus Indorum rex Bartholomei apoſtoli prędicatione conuerſus ad fidem reliquit imperium. 8
Potamiena virgo illum a quo tormenta acceperat ſaluari petijt. 236
Polycarpus dicebat periculoſum eſſe religioſum habitare cum mundanis. 286
Populus Iſrael manna alitur & aqua potatur. 339

Pontianus poſt multa tormenta ſuperata capite plexus martyrium ſumpſit. 605
Polocronius epiſcopus & pmenas presbyter: poſt lingue preciſionem capitis ſententiã patienter ſuſtinuerunt. 607
Praxedis virgo orauit huius vite finem & impetrauit. 682
Predicatores apud diſcretos maneant hoſpitio. 245
Predicatoris non deperit meritum propter obſtinationem auditorum. Ibidem
Predicator ſit prudens & ſimplex. 246
Predicator non predicet his quos credit euangelium contemnere. 245
Predicator predicet his a quibus inuitatur ad ſermonem faciendum. Ibidem
Predicator ocio non conterat tempus quod predicationi ſupereſt. Ibidẽ
Predicanti euangelium adulari non decet. 259
Predicatores mala deteſtentur: & venie ſpẽ proponant. 259
Predicator ſolicitus cautuſq; eſſe debet in ſermone. 244. & 238.
Predicatorẽ procul ab omni aſſentatione eſſe decet. 245
Predicatores boni multum proſunt. 261
Presbyter centumcellis eucariſtia a purgatorio balnei poſt mortem fuit abſolutus. 522
Presbyteri Suſannam accuſantes, falſitatis conuicti lapidibus obruti ſunt. 528
Proximos diligere tenemur. 213
Probus epiſcopus in extremis laborans: Iuuenalem & Eleutherium ſecum habuit. 695

Quiriacus epiſcopus & martyr gladio tranſuerberatus poſt longa tormenta. 610
Quibus verbis orandum. 103

Radegundis regina cilicium portabat. 319
Raab meretrix pietatis cauſa mẽdacium dixit. 377
Radegundis filia poſtq; aliquot tempus vixit cum marito, caſtitatem tenuit. 448
Radegundis regine orationibus vincula ferrea dirupta ſunt. 133
Raſias mortẽ ſibi cõſciuit ne cibos inhibitos guſtaret. 595
Regulus epiſcopus Iohannis apoſtoli diſcipulus plures ad fidem conuertit. 250

Remigij archiepiſcopi manſuetudinem paſſeres oſtendẽrunt. 395
Remalchus epiſcopus officium depoſuit, ſolitudinem ingreſſus eſt. 58
Reges Saul, Roboam, Joas derelinquendo legem domini miſerabiliter mortui ſunt. 673
Romualdus abbas pelagi ventorumq; ſæuitiam oratione placuit. 125
Romualdus panem & fabas comedit. 349
Romualdus abbas raptus ſanctorum verborum meruit accipere anagogen. 143
Roboam cum ſeruis ſuis audito propheta pœnitentiam egit. 456
Romualdus abbas propter deum tacens propter eum ſigna locutus eſt. 406
Romanus poſt multa tormenta martyrij coronam accepit. 618
Romula virgo ſacra communione accepta pſallẽtium choros audiens expirauit. 702
Ruth pro modico cibo gratias egit. 358
SAbba monachus dans vuas propter deũ, in triplo accepit compenſam. 24
Salomon ſapientiſſimus regum ex totis præcordijs deum præcatus eſt. 102
Sauinianum martyrem nullus auſus eſt adire tẽpore orationis. 132
Sanctolus abbas in charitate ſemetipſum ad vincula dedit pro diacono ſuo. 223
Sabinus epiſcopus Venuſtianum præſidem eum martyrizantem ſanauit. 229
Sacerdotes honorandi ſunt multis de cauſis. 263
Sacerdos quam perfectus eſſe debeat. 269
Sara abbatiſſa in ſexaginta annis nunquam aſpiciebat per feneſtram. 320
Samuelis deprecationes & populi ieiunium reſpexit deus. 322
Saul & Jonathas virtute ieiunij præualuerunt. Jbidem
Samſon archiepiſcopus per totam quadrageſimam bis vel ter comedebat. 328
Saleberga vidua genitis quinq; filijs deinceps deo ſeruiuit. 443
Samuel propheta noluit accipere pecuniam. 59

Sara vxor Tobię dies treis in oratione perſeuerauit. 112
Samſon archiepiſcopus necem ſibi molientem ad pœnitē tiam hortatus eſt. 215
Sacerdotes pręcęteris honorandi ſunt. 263
Sara vxor Tobiam ieiunando ſeruauit incolumem, 334
Salomon a vino abſtinebat vt ſapientior fieret. 341
Saul deo inobediens regnum perdidit. 156
Salomon veritatem ſimulatione inueſtigauit. 379
Samuelis admonitione ante hortatū ad pœnitentiam inclinatur Iſraelitę. 455
Samſon liberauit pœnitentes. 454
Salomon in iudicando errare timuit, propterea ſapientiam poſtulauit. 531
Sara filia Raguelis ab ancilla appellata eſt virorum interfectrix. 564
Samſonis fortitudinem non minuit cęcitas. 578
Sara abbatiſſa tentationem carnis longe paſſa vicit. 655
Sara abbatiſſa terrenarum rerum oblectationes contempſit. 672
Salomō ex memoria mortis aiebat, Uanitas vanitatū. 676
Sauina virgo deum orauit ne vltra viueret. 682
Saleberga abbatiſſa iam moritura iocundiſſima viſione rob hortatur. 701
Sacerdotibus ſolis in altari miniſtrare conuenit. 262
Senex quidam nepotem inſtruxit ne epiſcapatum acceptaret. 56
Serapion monachus tantum habens tunicam, pallium & librum euangeliorum, dedit pauperibus. 21
Seruulus mendicus cibum reſiduū pauperibus dabat. 25
Seuerinus abbas oratione glatiem ſoluit. 124
Seruacius epiſcopus prędicando a diuerſis nationibus intelligebatur. 253
Serapion ſimplici tunica & pallio contentus fuit. 296
Serapion abbas mercede manuum victū querebat. 304
Seuerus abbas tantū dominica die comedebat. 238
Secularis quidā vndecim annos caſte vixit cū vxore. 418
Seruatio epo oranti igneus radius apparuit. 112
Seruulus mendicus ex eleemoſynis libros cōparauit. 157
Serapion ſeipſum vendidit vt proximum de inferno liberaret. 219
Serui Saul reuerentiam ſacerdotum domino furenti pretulerunt. 264

Seculo renunciantes fugere debent cõſortia potentũ. 287
Seuerus presbyter vſq; ad mortem ſilentium tenuit. 404
Seuerus presbyter cuidam mortuo vitam impetrauit vt confeſſionem faceret. 499
Serapion abbas crapulę morbo tentatus, mox vt confeſſus eſt, eam vicit. 501
Sergius elephantico morbo liberatus, deo ſeruiuit toto anno. 588
Sebaſtianus fuſtium ceſione interijt. 604
Seruulus mendicus in extremis cantus angelicos audiuit. 695
Syluester papa, pauperes ſcribebat in libro vt ſubueniret eis. 16
Similiter Clemens papa factitaſſe dicitur. Jbidē
Simon monachus dans cibum ſuum pauperibus, a Chriſto cibatus fuit. 25
Sylueſter papa omnibus ad vrbem aduentantibus pauperibus, hoſpitium dedit. 55
Simon Magus a dęmonibus in aera ſubleuatus eſt. 173
Symeon monachus fune corpus ſuum circundedit. 317
Siſinius epiſcopus adhuc vagiens in cunabulis ieiunabat. 326
Simulare & mentiri quando neceſſarium ſit. 374
Simon monachus dicitur habitaſſe quadraginta octo annis ſuper columnas. 85
Siſinius abbas tribus continuatis annis orauit nunquam ſedens. 109
Sylvia eloquentiſſima lectitando deum conſiderabat. 159
Sylueſter papa fidem Chriſti miraculis firmauit. 165
Simon monachus ſcribendo victum comparabat. 309
Syluanus fratres exemplo laborare inſtruxit. 310
Simon phariſęus a Chriſto falſę exiſtimationis conuincitur. 533
Syluani diffamia non temerarie iudicare docuit. 540
Syluia virgo in infirmitate medicinam renuit, cauens molliciem carnis. 590
Symeon monachus tredecennis ingreſſus monaſterium acerbius ſe cunctis afflixit. 667
Syluanus epiſcopus ex frequenti meditatione mortis mortem non timuit. 680
Spes abbas oculis captus videre cœpit cum e vita egreditur. 584

Spiritalis conſolatio non eſt reuelanda propter inanem gloriam. 40
Spoletana virgo inſcio patre monaſterium intrauit. 439
Stephanus presbyter impleuit quę legit. 156
Stephanus orauit pro lapidantibus ſe. 229
Stephano abbati fuit veſtis rudis modicaq;. 295
Stephanus presbyter ſingulis noctibus totum Pſalterium legebat. 110
Stephanus prothomartyr fidem Chriſti prędicauit. 164
Stephanus anachorita docuit non ſolum ſcire: ſed etiam alios docere vt ſalui fiant. 257
Stephanus ſolitarius morbum exiſtimauit ocioſitatē. 304
Stephanus presbyter herbas cum ſale comedit. 329
Stephanus presbyter hoſtia ſacra caput fœminę contingens dixit ſe puerum vidiſſe. 511
Stephanus virtute patientię malum illatum pro nihilo reputauit. 578
Stephanus anachorita infirmans non intermittebat laborem manuum. 586
Stephanus lapidatus eſt. 598
Stephanus papa iugulatus, ante altare domini martyrium ſumpſit. 609
Stephana vxor cuiuſdam militis diſcerpta eſt. 630
Stephano abbati angeli in extremis aſtitere. 693
Sunamitis Eliſęum hoſpitio recepit: obhoc mortuum filium ſanum accepit. 34
Suſanna ab iniqs iudicibus dānata precatione liberat̃. 133
Sulpitius epiſcopus confidens in domino, a tentationibus liberatus eſt. 137
Sulpitius epiſcopus dęmones horrentes precibus cum tumultu eorum expulit. 654
THabita virgo vitam ſolitariam duxit vt vitaret inanem gloriam. 43
Thaurinus epiſcopus ſigno crucis a magis liberatur. 174
Thais meretrix Pannucij admonitione conuerſa eſt. 195
Tacere non ſemper vtile eſt. 401
Thais ad pœnitentiam cōuerſa peccata luxit multum. 482
Tarſicius martyr maluit mori quam corpus Chriſti infidelibus publicari. 516
Theodora virgo cum vno milite capite plexa eſt. 226
Theonas abbas vxorem dimiſit & caſte vixit. 418

Theodora Romana oratione maritum ad Chriſtum conuertit. 136
Theophilus ſpe diuinę miſericordię ſaluatus eſt. 192
Theophilus presbyter apud beatam virginem auxilium impetrauit poenitentiam agendi. 476
Theodora adulterij commiſſi conſcia, virum relinquens monaſterium intrauit. 482
Tecla virgo Paulo euangelizante credidit, & virgo manſit. 432
Tecla virgo multis tormentis mactata, demum quiete obijt. 625
Theodoſſa poſt plura tormenta capitis ceſſione obijt mortem. 618
Theodora commiſſi adulterij conſcia ſub habitu monachali deo ſemper ſeruiuit. 655
Theodorus monachus matri poſcenti egreſſionem religionis, diſſenſit. 668
Timotheus eremita in eremo nudus fuit. 296
Timotheus eremita palmę fructibus & aqua ſuſtentatus eſt. 347
Tyburtius & Ualerianus ab Almachio pro Chriſto paſſi ſunt. 614
Thomas archiepiſcopus Cantuarienſis quotidie pauperibus pedes lauabat. 45
Tobias cum lachrymis orauit. 105
Thomas Didymus Sintice oculos redintegrauit. 112
Thomas Aquinas ſolitus erat prius orare quam agere. 127.
Idem in contemplatione altitudine fere cubitali in aere pẽdere viſus eſt. 145
Tora virgo ſemper veſtimenta vetuſtiora recipiebat. 295
Tobias charitatem erga pauperes oſtendit. 214
Thomas archiepiſcopus tunicam & femoralia cilicina geſtitauit. 313
Thomas Aquinas tacens doctiſſimus euaſit. 405
Tobias ob patientię meritum viſum poſt quartum annum recepit. 579
Thomas Aquinas domi a fratribus carnalibus incluſus conſentire in ſeculum renuit. 669
Tobias in fine vitę ſuę docuit filium ſuum. 686
Traſilla in genibus cubitisq; duriciem camelorum habuit. 114

Tranquillinus martyr lapidatus eſt. 608
Triphon ſub pacis ſpecie Jonathan necauit. 280

V Baldus epiſcopus in periculo audax factus eſt pacis amore. 274
Ubaldus epiſcopus cuidam ceco perſuaſit, ne viſum ſibi reſtitui expeteret, ne animę cęcitatem incurreret. 584
Uando abbas de operibus manuum ſuarum vixit. 305
Uando abbas non potuit compelli vt caſtitatem non ſeruaret. 416
Uenerius monachus propter obedientiam ſolitudinem dimiſit. 367
Ueneranda virgo illum a quo tormenta paſſa eſt deo credere fecit. 236
Uenerius abbas manibus laborabat. 395
Ueritas crudelitati meritis non exponetur patet verbi gratia. 379
Uenantius martyr poſt tormenta multa capitis ſupplicium paſſus eſt. 612
Ugoni abbati frater quidam poſt mortem apparuit, qui mox vt eſt confeſſus a poenis liberatus eſt 500
Uidua Elię non dubitauit totum quod habuit dare. 28
Uincentius prędicator paululum dormiuit. 97
Uitalis ex charitate libenter tolerabat correctionem. 221
Uincentius in Hiſpania quinqꝫ millia Judęorum ad fidem Chriſti conuertit. 254
Uir dei non eſt veritus dicere veritatem in conſpectu Jeroboam. 371
Uictorinus poenitentiam faciens, vitam meruit ęternam. 468.
Uitalius monachus pro homine a quo alapam accepit orauit. 232
Simile fecit Jſaac abbas.
Uiterbius ſacerdos frangens corpus Chriſti, ob dubitationem ſanguis emanauit. 509
Uitus martyr puerqꝫ, omnia tormēta ſuperans quiete emiſit ſpiritum. 601
Uincentius multis tormentis ſuperatis martyrium adeptus eſt. 604
Uictor ſuperno ſplendore fulcitus coronam martyrij ſubiit. 614

Urbanus papa theſauros Cecilię diſpenſauit pauperibus. 19
Urſinus presbyter in extremis ſenſit adhuc ignem concupiſcentię. 423
Urias pro lege dei interfectus eſt. 593
Urſinus presbyter in viſione angelos vidit. 694

CARMEN HIERONYMI MACARELLI ARCHI presbyteri Traguríenſis.

Marulus hic profert ſanctorum exempla uirorum.
Per quæ iter in cælum cuiq; patere queat.
Attamen ille ſuos mores, exemplaq; uitæ
Non profert, cunctis quæ referenda forent.
Nam quis eo melior? quis uita ſanctior omni?
Cui tantus ueræ religionis amor?
Deniq; quiſquis eum factis imitabitur, hic ſe
Ad ſuperos recta nouerit ire uia.
Dalmatiæ tellus tali ſe iactet alumno.
Ciue ſuo antiquum gaudeat Aſpalatum.

MARCI MARVLI OPVS DE RELIgioſe uiuendi inſtitutione per exempla,ex ueteri nouoq; teſtamento collecta: ex autoribus quoq; diuo Hierony. preſbytero, beato Gregorio Pon.Max. Euſebio Cæſarien̄ epiſcopo, Iohanne Caſſiano eremita, nonnulliſq; alijs, qui uitas conſcripſere ſanctorum.

OPERE PRETIVM mihi uiſum eſt,quædā quæ de diuinis hominibus in hiſtorijs eccl'iaſticis diffuſius narrata ſunt, carptim collecta breuiter deſcribere, ut propoſitis euangelicarum uirtutū,id eſt Chriſtianæ perfectionis exēplis,& me deſidia adhuc torpētem excitarem, & alios excitatos alacresq; ne laſſeſcerēt,magis animarem: alios uero etiam redderem cautiores,ne tam & ſi boni ſanctiq; ſint,facile de ſe popularibus auribus credant. Quam em̄ periculoſa ſit humilibus Chriſti ſeruis mortalium laudatio:tunc plane intelligent,cum relatu legerint,non aliam ob cauſam quoſdam reliquiſſe monaſteria, uaſtasque penetraſſe ſolitudines, annosq; plurimos feris tantum peruias habitaſſe terras. TV igitur cuius nutu cūcta regunt̄ fautor mihi adſis deus. Dictantē inſpires,ſcribentem adiuues,ingenium,uerba,manum, calamum ita moderare, vt nuſq̄ ab eo quod tibi placitum fuerit, declinaſſe me argui poſſim, Tuq; fili dei deus

Chriſte, mentem animumq; eorum qui hæc legēt, tua gratia ſic penitus confirmes, ut iſtos ſectatores tuos æmulari cupiāt pariter & poſſint, atq; ad tui ſolius cultum inflammati, iiſdem tandem veſtigiis ad te perueniāt, quibus illi peruenere. Sed quoniā iis qui te ſequi uolūt, dimittēda eē primū oīa præcepiſti, ab illis potiſſimum qui ingentioribus ſe abdicarunt bonis, dicendi initium capiamus, ut & q pari fortunarum copia perfruūtur, in prōptu habeant quos imitent, & qui tenuiores diuitias poſſident poſſederuntue, eas uel erogare, uel iam erogaſſe, p tui nominis amore minus grauari poſſint.

Marci.10. Luc.14

De terrenis bonis contemnendis propter Chriſtum. Caput .I.

IAM PRIMVM ut a quibus eccleſiæ Chriſtianæ iacta ſunt fundamenta, ab his & operis noſtri cudatur exordium, Matthæus publicanus ſtatim ut a Chriſto uocatus eſt, telonium derelinquēs, pecunioſis uectigalibus præpoſuit apoſtolicæ conuerſationis nuditatem. Bartholomæus quoq; Syriæ regum origine clarus, nō eſt dedignatus in piſcatorum numero haberi, ut placeret Chriſto: & cæleſtis regni ſpem animo concipiens, ſeruire maluit in terra, quam imperare, & perſecutiones pati, quam ſeculi honoribus perfrui.

Matthæ- us aplūs. Bartholo mæ. apo.

Apoſtoli. OMITTO nūc alios huius ordinis uiros, nō quia in contemnendis rebus minus conſtantes fuerint: ſed quia & ante apoſtolatū humiles, inopesq; extitiſſe apparet, ſtulta tunc & infirma deo eligēte, ut ſapientia fortiaq; confunderet. Quamuis ueriſſimum ſit eos quoq; non minus multa reliquiſ-

ſe, qui ſibi nihil reſeruauerint. Hinc eſt quod tm̄ piſcatoriam nauim, & quæ reſarciebant retia dimittentes, audacter proloquūtur, Ecce dimiſimus oïa, & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis premij? Et reſponſum merentur accipe domini dicētis, Amē dico uobis, quod uos qui ſecuti eſtis me, in regeneratione cum ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & uos ſuper ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſrael: & omnis qui reliquerit domum, uel fratres aut ſorores, aut patrem aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & uitam æternam poſſidebit. Matth. 19

CVIVS quidem pollicitationis, tum fide certi, tū magnitudine accenſi, Maria, Martha, et Lazarus cum inter ſe partiti eſſent hæreditatem, Mariæq; Magdalum oppidum, Marthæ Bethania, Lazaro pars urbis Ieruſalem ſorte obueniſſet, omnibus poſt aſcenſum domini diſtractis ac diuendítis, pecuniam ad pedes apoſtolorū proiecere in terram, ut corda erigere poſſent in cælum, quo Chriſtum iam præceſſiſſe conſpexerant. Hunc morem ſedulo a fidelibus ea tempeſtate obſeruatum Lucas in apoſtolorum Actis teſtatur, dicens: Omnes etiam qui credebant, erant pariter, & habebant omnia communia, poſſeſſiones & ſubſtantias uendebant, & diuidebant illa, prout cuiq; opus erat. Et iterum, Multitudinis autem credentiū erat cor unum & anima una, nec quiſquam eorū quæ poſſidebat aliquid ſuū eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia. Et paulo poſt, poſſeſſores agrorū aut domorū uendentes, afferebant pretia eorū quæ uendebant, & ponebant ante pedes apoſtolorum.

Maria Magdalena. Martha Lazarus

Fideles Actuū. 2

Ibidem. 4

Ibidem

rentur,& pater ipſe in ſpem ſuſtẽtandi ſe non iniquam ſimul deueniret. Nicolao uero quoniam bona ſua prudenter diſpenſauerat,eccleſiaſtica credita ſunt, & in epiſcopum Myrææ diuinitus eſt electus.Ac poſt breuiſſimos uitæ huius labores,ad æternam uocatus eſt quietem, dicente domino:Euge ſerue bone & fidelis,quia ſuper pauca fuiſti fidelis,ſuper multa te conſtituam,intra in gaudium domini tui. Matth. 25

ABRAAM quoq; ægyptius non minus grandem (iam defeſſis ætate parentibus) hæreditatem mox aditurus non expectauit, ſed ut erat nudus, diſcedens in ſolitudine ſibi cellam conſtituit. Deinde illis uita defunctis, cum ad capiendum tantarum opum patrimonium uocaretur,tanti illud fecit ut loco pedem non efferret.Porro per procuratorem ita egit,ne quid ſibi reliquum foret,ſed reb⁹ diuenditis, pecunia omnis mendicantiũ turbæ,uiduisq; & pupillis diuideretur.Igitur diuitias & cũ non haberet cõtempſit,& cum haberet ne reſpexit quidem, ſed alteri dilargiendas commiſit,maiores diuitias exiſtimans chriſti paupertatem. Abraam eremita

HILARION palæſtinus (ſicut de illo diuus Hieronymus literis commendauit)parentibus defunctis,partem ſubſtantiæ fratribus, partem pauperibus largitus eſt,nihil ſibi omnino reſeruãs, dominicæ ſententiæ memor dicentis:Qui non renunciauerit omnibus quæ habet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.Erat autem annorum xv. cum ſic nudus & armatus in Chriſto ſolitudinẽ ingreſſus eſt, ſacco tantũ & pelliceo pallio mẽbra coopertus. Hilarion abbas. Lucæ. 14

BENEDICTVS uero ille abbas, qui uiuendi formulas (quas nunc plærumq; ſequuntur mo- Benedict. abbas.

nachi) ſcriptas edidit, a parentibus ex Nurſia Romā ad excolendum liberalibus diſciplinis ingeniū miſſus, impubis adhuc ac pene puer, altius quā ea conſueuit ætas diuinitus inſpiratus, cogitans literarum ſtudia, Romam ipſam, parentesq; deſeruit, uixitq; ſolitarius, orationem ſtudijs, Romæ eremū, parentibus præponens Chriſtum.

Niuardus PARI puer admiratione dignus mihi uidetur Niuardus Bernardi Clareuallēſis frater. Qui poſtquam ipſum, reliquosq; omnes Cecilino patre, & Aletha matre, ſeq; relictis ad religionē aſpirare uideret: maluit abeuntes ſequi, quā paterna in domo hæres exaſſe futurus manere. Illi enim proficiſcentes paruulo inter æquales in foro ludēti dixere, Niuarde frater nunc te ſolum totius ſumma reſpicit patrimonij, nos nanq; ius omne uni tibi cedentes Chriſtū ſeqmur. Tūc ipſe, Cælū uos ergo poſſidebitis inqt, ego terrā? Nihilq; moratus poſt eos adijt monaſterium, ut potius cæleſtes cū fratribus, quā cum parētibus manēs diuitias obtineret terrenas.

Germanus SED quid de illis dicam, qui matrimonio copulati effecere, ne coniugatis tam ſanctæ conuerſationis aditum minus patere putaremus. Germanus Antiſiodorenſis Burgundiæ præfectus, ingenuisq; artibus apprime eruditus, pari cum uxore caſtitatis, religionisq; ſuſcepto uoto, magiſtratum ultro depoſuit, & tantas opes, quantas ea præditus dignitate habere poterat, pauperibus erogauit, nihilq; ſibi quicquam relinqui fecit, tunica, cuculla, cilicioq; contentus, ut lucrifaceret Chriſtum.

Gallicanus GALLICANVS quoq; Romani dux exercitus, poſtquā Scythis Dacisq;, & Thracibus pugna ſuperatis, Conſtantiam Conſtantini Auguſti

filiam coniugem ſibi pactam uictor accepiſſet: ab ea conuerſus Chriſtianusq́ factus, continuo digni tatis abiecit inſignia, detrectauit militiam, & quic quid plurimorum annorum ſtipendia, uictoriæq́ parauerant, repente ſuſtentaculum fit debiliū. Deniq́ ſponſam uirginem, forma inſignem, & quod maius eſt, imperatoris filiam relinquẽs intactam, humilis, pauper, caſtus, uoto ſe obligauit religiōis. Neque illi tam magnificum fuit hoſtes uincere, quam quæ aſſecutus fuerat, honorem, opes, uoluptatesq́ contemnere. Illud enim hominis eſt, hoc ſupra hominem.

SED nec Leonardus natione Gallus ſilẽtio eſt prætermittendus, qui inter aulicos regis, primo loco habitus, relicta regia, dilargitisq́ facultatibus, religiōi ſe tradidit, monaſticisq́ ſacris initiatus in Aquitaniam eſt profectus, atq́ operam prædicatiōibus dedit, haud dubie ſtabiliorem, amplioreq́ ſeruitij ſui mercedẽ, a cæleſti domino accepturus, quam receperat a terreno. Leonardus

NON minus memoratu dignus, Leonardoq́ aliquanto maior, ſiue fortuna ſpectet̃, ſiue genus. Lupus Senonum tandem archiepiſcopus nunc occurrit. Siquidem regia ſtirpe in Gallia ortus, nobilitatem æquauerat diuitijs. Sed dum indeficiẽtem in cælo theſaurum ſibi comparat, eas pia in pauperes largitate libent' effudiſſe, nõ tam liberalis, quã prudentis hominis eſſe exiſtimauit. Lupus epiſcopus

EGIDIVS Athenienſis & ipſe regio genere nobilis, dum adhuc ſub tutela patris, ætatẽ ageret, mendico ægrotanti (quoniam aliud quod daret nõ habebat) ſeipſum deſpoliãs, proprium amiculum dedit, Quo quidem ille indutur, (tantum dona- Egidius

toris miſericordiæ meritum fuit) e ueſtigio ſanus conſurrexit. Poſtea uero ꝙ defunctis parentibus liberam ſuſcepit bonorum poſſeſſionem, tam ꝓpto animo omnia egenis diſpertiuit, ut ea non prius habuerit quã donauerit. Sed iam ad eos ueniamus, qui non modo priuatis opibus, uerumetiam maximis regnis in terra renũtiantes, digni fuerũt qui cum Chriſto regnarent in cælis.

Polemus. POLEMVS potentiſſimus Indorum rex, Bartholomei apoſtoli prædicationibus ad fidẽ conuerſus, atq; baptizatus, relicto imperio eidem conſtanter adhæſit, diſcipulusq; maluit eſſe apoſtoli quam Indiæ dominus.

Ioſaphat IOSAPHAT quoq; Indiæ rex Auenir regis filius, Barlaam, heremitæ ſalubri perſuaſu fidem amplexus Chriſti, poſtq̃ omnes qui ſuæ ditionis erant, baptiſmatis gratia renouandos diligẽter curaſſet, coædificatis uicatim eccleſijs, depoſuit regnum, nihilq; ſecum ferens niſi mundanæ gloriæ contemptorem animum, ſeceſſit in ſolitudinem. Cum enim in urbibus adhuc ſine honore eſſe non poſſet, ab hominum frequentia procul ſe habendum decreuit, iunctusq; ipſi Barlaam uitam traduxit in eremo, quæ dicitur terræ Senair. Itaque quem urbis inſtar regia uix capere poterat, anguſtum informis ſpeluncæ tenuit habitaculum, & qui tot populis, totq; gentibus imperitauerat, unius homunculi præceptis obediuit.

Iudocus AT NON ſolum ſuſceptum ſceptri honorẽ deponere propter Chriſtum, ſed etiam oblatũ refutare exemplis admonemur. Etenim Iudaellus Britanniæ rex cum monaſticam uitam ducere in aĩo haberet, Iudoco fratri uoluit tradere regnum.

Ille itidem ad dei aſpirans ſeruitium, ne quod ultro offerebatur, uel inuitus ſuſcipere aliquãdo cogeretur, clam inde profugit, atq; ad ripam alzei fluminis in agro pontinij conſtructo, paruo humiliq; tugurio ſolitarius habitauit. I nunc uana & ſtulta mortalitas ꝑ cædes & parricidia, quære tibi dominatum quem ſanctiſſimi uiri tam uili habuerũt, ut alter deponere uellet, alter recuſaret accipe.

IN HOC ſanctitatis genere, Fœminæ quoq; æternæ ſibi laudis locum uendicant, eundem effectum, quoniam & eodem impulſæ ſpiritu in terrenis rebus contemnendis præ ſe ferentes. Fœminæ

EVPHRAXIA Romana, gñe nobilis, opibus pollens, ætate florens, forma præſtans, poſt mortem uiri Antigoni neq; rurſum cuiquam nubere uoluit, licet multũ ſuaderet Theodoſius Auguſtus, neq; Romæ manere, quamuis & patria eſſet & orbis domina, neq; diuitias poſſidere, tametſi honeſtiſſime poſſet. Procis repulſam dedit, mare tranſmiſit, ad Thebaidem uenit, & eo loci confidens, quicquid ſecum attulerat facultatum, partim erogauit egenis, partim eccleſijs, neq; aut ſibi, aut filiæ paruulæ Euphraxiæ quicquam reſidui fecit. Quinimmo moriẽs eidẽ in monaſterio manẽti ſolicite iniunxit, ne tardaret quod reliquũ Romæ fuerat, ſimili liberalitate ut diſtribuatur curare. Euphraxia.

PAVLA etiam Romana tanta quidem in hac parte ac talis ſeſe offert, ut non alio ore ſatis digne laudari queat, quã quo laudata eſt. Quid eñ huberius elegãtiuſve ab ullo unquam offerri poſſit ijs quæ de illa diuus Hieronymus literis cõmendauit? Sed quæ ad rem ſpectant quam nunc tractamus hæc ſunt, Paula inquit nobilis genere, ſed no Paula

bilior ſanctitate, potens quondam diuitijs, ſed nūc Chriſti paupertate inſignior, Gracchorum ſtirps, ſoboles Scipionum, Pauli hæres cuius uocabulum trahit, Metiæ, Papyriæ matris Aphricani uera & Germana progenies, Romæ prætulit Bethlehē, et auro tecta fulgentia informis luti uilitate mutauit. Poſt hæc diſceſſum eius ab urbe deſcribēs ait, Deſcendit ad portum, fratre, cognatis, affinibus, & quod his maius eſt, liberis proſequentibus, & clementiſſimam matrem uincere pietate cupientibus. Iam carbaſa tendebātur, & remorum ductu nauis in altum protrahebatur, paruulus Toxotius ſupplices manus tendebat in littore, Ruffina iā nubilis ut ſuas expectaret nuptias, tacens fletibus obſecrabat, & tamen illa ſiccos oculos tendebat ad cælum, pietatem in filios, pietate in deum ſuperans. Neſciebat ſe matrem, ut Chriſti probaret ancillam. O magni animi fœminam, & tanto uirtutum ſuarum præcone dignam, quantus fuit ipſe Hieronymus.

Elizabeth PARIS propoſiti, nec minoris conſtantiæ fuiſſe creditur Elizabeth Pannonum regis filia, quæ Lanthgrauio Turingiæ regulo nuptui data, deinde marito Ieroſolymis peregre defuncto, ab ijs q eius tetrarchiam hæreditario acceperant, nequiter eiecta maleq; habita, quaſi rem uiri ſui diſſipaſſet, quoniam in dandis eleemoſynis minus parcam fuiſſe dolori erat auaris animis, cum uix tandem dotalia ab illis extorſiſſet bona, ea erant duo millia pondo argenti infecti facti cælatiq;, pauperum & peregrinorum ſatis amplum in Marupre conſtruxit receptaculum. Ibiq; ijs humiliter miniſtrādo, quanto ſe inter mortales fecerat uiliorem,

tanto ſublimius inter ſanctos & electos poſtmodum fuit exaltata. Conſtãtis uero animi haud obſcurum argumẽtum fuit, quod cum a patre ut in Pannoniam rediret, miſſis nuntijs plurimum ſolicitaretur, nunquam acquieuit, malens alienigenarum opprimi iniurijs, quam ſuorũ illectationibus blandimentisue deliniri. Deniq; oraſſe dominum dicitur, ut cõtemptis omnibus liberorũ, etiã quos propinquis commẽdarat, abiecta cura, ei ſoli toto corde, totisq; uiribus famularetur, ac deſeruiret, & reſpõſum accepiſſe, preces ſuas eſſe ut petierat exauditas. Adeo illi omnia extrema potius pati, quam a ſeruitio Chriſti diſcedere, certum ac deliberatum erat.

SI TAMEN relictarum rerum metiri uoluerimus magnitudinem non animum omniũ Chriſti ancillarum parem, priores partes dabimus Kunegundi Henrici imperatoris coniugi. Quæ cum ſummum dignitatis locum adhuc inter principes fœminas retinere poſſet, defuncto tamẽ Henrico, ingreſſa eccleſiã inſpectãte populo, abiecit imperialia ornamenta, & religionis induit habitum. Maluit enim abiecta uiuere in domo domini, quã ſublimis uerſari in tabernaculis peccatorũ. Kunegundis.

De eleemoſynis faciendis. Cap. II.

SED NE nimius ſim in huiuſcemodi exemplis recenſendis, cum multa præterea ſeſe offerant, non incommode nunc ad eleemoſynas tranſitum fecerim quãdo & eiuſdem generis ſint, et ad omnes prorſus ſpectent, latiſſimeq; pateant. Cum etiam peccatori dictum ſit, Peccata tua eleemoſynis redime, & iniquitates tuas miſericordijs Dani. 4

pauperum. Verum ut in reliquis omnibus, ita & hac in parte tutiſſimum erit ſanctorum niti exemplis, ne uel in dando manus erret, uel in ſupputando mens uacillet, uel in largiendo inani oſtentatione elatus animus liberalitatis amittat mercedem, dū hominibus magis quàm deo placere ſtudet.

NEQVE enim immerito Cratonem philoſophum dum Epheſi contemnendarum opum ederet ſpectaculum, gemmas immodicæ æſtimatiōis

Iohannes apoſtolus

contundentē a Iohanne apoſtolo reprehenſum ferūt. Nam ſi pietati magis quam gloriæ ſtuduiſſet, nunquam profecto illas contriuiſſet, ſed potius uēditarum pretio indigentibus ſuccurriſſet. Quam quidem ſententiam & ipſe poſtea eſt ſecutus. Lapillis quippe ab apoſtolo priſtinæ integritati reſtitutis, miraculo ad fidem Chriſti conuerſus, quod ad ſuam ipſe iactantiam inſtituerat, ad proximorum uertit uſum, iam ſatis edoctus, Sapientiā huius mundi ſtultitiam eſſe apud deum.

Thomas apoſtolus

THOMAS item apoſtolus ad Gondophorū Indiæ regem pro architecto non terreni (ut ille putauit) ſed cæleſtis ædificij miſſus, cum magnam pecuniæ uim in æhificandæ regiæ ſumptus accepiſſet, profecto in aliam prouinciam rege, argentum omne pauperibus diuiſit. Quod ubi innotuit regi, uinctus duct9 eſt in carcerem. Interim Gad frater regis elatus, cum die quarto reuixiſſet, teſtatus eſt uidiſſe ſe in cælo mirabilis ſtructuræ baſilicam gemmis auroq; fulgentem, atq; audiſſe a Thoma regi cōditam, niſi ea ſe ipſe fecerit indignum. Rex itaq; rediuiui fratris, tum miraculo attonitus, tū uerbis ꝑmotus, apoſtolum uinculis liberat, Chriſtum prædicanti credit, & credens intelligit, non

In terra, ſed in cælo eleemoſynis paranda eſſe mortalibus habitacula.

NEC ſecus quidem ſentiens Hoſualdus Britāniæ rex, miſerorum turbam quotidie ad ſe in atrium Confluentium alere ſolitus perhibetur, & cū die quodam maior eſſet mēdicantium multitudo quam ciborum copia, ne eos qui ſuperfuerant uacuos dimitteret, totidem argenti fragmentis eſcaria lāce comminuta donauit. Forte aderat Hadrianus Indiſranenſis epiſcopus. Et liberalitatem miratus. Apprehenſam regis dexteram dum deoſculatur ait. Tam promptam in dando manum ſeneſcere prorſus non debere. Hinc aiunt adhuc integram in monumento illibatamq; oſtendi, ut quā merito id olim ab epiſcopo prolatum fuerit, tam certus euentus teſtis etiam poſteris foret, & nemo unquam dubitaret ipſius animam fulgere in cælo, cuius corporis partem tot iam annos incorruptam permanere cerneret in ſepulchro. Hoſualdus.

EVPHEMIANVS quoq; Romanus et Aglae uxor eius, cum diuitijs pollerent, nec prolem ullā habere poſſent, quotidie poſitis triclinijs pauperculos domi conuocatos reficiebant, proprijs manibus miniſtrantes. Quibus pietatis officijs meruerunt parētes fieri ſanctiſſimi uiri Alexij. Quo unico contenti, deinceps continentiam inter ſe perpetuo ſeruarūt. Tot igitur fructus produxit eleemoſyna, ut ſterili partum daret, paruui ſanctitatem, parentibus caſtitatem, omnibus paradiſum. Talem pietatis cultum ne in ethnicis quidem ſine uitæ æternæ retributione marceſcere paſſa eſt diuina clementia. Euphemianus et Aglae.

CORNELII nanq; Italicæ cohortis Centu Cornelius. Act. 10

rionis eleemoſynæ(ut in actibus apoſtolorum le gimus)aſcenderant in memoriam in cõſpectu dei, atq; ad illum adhuc gentilem, angelum de cælo Simonem Petrum ab Ioppe Cæſaream uſq; euocarunt,dignum utiq; reddentes, qui cum angelo colloqueretur, ab apoſtolo baptizaretur, a ſpũſancto priuſquam baptizatus ſit, uiſibiliter illuſtraretur. Adeo ut & qui aderant ex circunciſione fideles,mirati ſint ſpiritusſancti gratiam, etiam in nationibus eſſe effuſam,& Petrus in ueritate ſe cõ-

Ibidem. perifſe dixerit, quia non eſt perſonarum acceptor deus,ſed in omni gente qui timet deum,& operatur iuſtitiam,acceptus eſt illi.

EADEM quidem de cauſa & beatum Euſto-

Euſtochius chium tradũt ex gentili Chriſtianum factum, ex Chriſtiano martyrẽ immortalitatis palmam aſſecutum.Cæſaris enim Traiani temporibus magiſter equitum ſuper cornibus cerui, quem uenando inſecutus fuerat, Chriſtum in cruce fulgentem uidere meruit.Qui dum ob ipſius erga inopes beneficia ei ſe apparuiſſe diceret, & myſteria ueritatis referaret,credentem baptizari iuſſit. Vt qui charitate iuuerat miſeros, fide inter uere felices recipi idoneus foret.

IGITVR cum hæc ita ſint, quis mentis compos non iam excuſſa tenacis auaritiæ compede ad liberalitatem gradum feret?Et de ijs ſaltem aliqd, quæ ſuæ ſuperſunt neceſſitati,aliorum indulgebit

Zachæus inopiæ? Zachæus publicanorum princeps & ipſe diues,eodem die, immo eadem hora qua ſe bonorum ſuorum partem dare dixit pauperibus, oraculum accepit ſalutem factam eſſe domui ſuæ,ſeq; non iam inter publicanos & peccatores, ſed in-

ter Abrazæ filios computari. Luc.19

AT CONTRA diues ille purpuratus, quia luxuriæ ſuæ deditus, Lazari pro foribus iacentis non reſpexit ærumnas, impietatis pœnas tulit ſepultus in inferno. Et qui dudum panis micas de menſa cadentes non conceſſerat mendicanti, nec ipſe poſtea in igne poſitus, uel unam aquæ guttulam qua linguam refrigeraret, ualuit impetrare. Quoniam ſine miſericordia iudicium fiet illi, q nõ facit miſericordiam. Et qui obturat aurem ſuam ad clamorem pauperis, & ipſe clamabit, & non exaudietur. Diues purpuratus Luc.16 Iacob.2

SED non talis Bernardinus ordinis Minorum ſecunda gloria, qui cum parentibus orbatus ſub Dianæ materteræ tutela degeret, & uirenti adhuc ætate futuræ perfectionis floreret ſignis, prandiolum ſuum cum pauperculis partiri conſueſſe dicitur. Et dum in panario die quodam uix qui domeſticis ſufficeret, panis extaret, ac materfamilias mendicanti defectum, qui tunc caſu affuit, excuſaret, eam Bernardinus tam diu orare non deſtitit, donec exorauit id ſaltem petenti concedi, quod ſibi reſeruabat, affirmãs ſemet eſurire malle, quam eſurientem non pauiſſe. Bernardinus.

DOMINICVS Hiſpanus dũ Palentiæ bonis artibus perdiſcendis operam daret, ciuitas annonæ caritate laborare cœpit. Ille multorum famẽ miſerans, cum pecuniam non haberet, qua indigentibus pro tempore ſubueniret, libros uendidit: nec dubitauit literarum ſtudijs, ſtudium præponere pietatis. Et quoniam ſcriptum eſt, Qui pronus eſt ad miſericordiam, benedicetur. Ad tantam deuenit perfectiõem, ut ordinis fratrum Prædica Dominicus. Prouer.22

torum fieret auctor.

NVNC ſanctorum ſacerdotum munificentia referatur, ut eccleſiarum præpoſiti penſionum atq; prouētuum, qui uel epiſcatus, uel alio id genus titulo cenſentur, diſpenſatores ſe, non poſſeſſores eſſe agnoſcant.

Syluester papa SYLVESTER pontifex, uiduarum & orphanorum, reliquorumq; Chriſti pauperum nomina in codicillo ſeriatim deſcripta lectitabat, ne quem die ullo præteriret, cuius miſeriam æquam ope non iuuaret, ſeruans illam religioſitatis uitæ q; mundiciem, de qua Iacobus apoſtolus ait, Reli- Iacob.1. gio munda et immaculata apud deum & patrem, hæc eſt, uiſitare pupillos & uiduas in tribulatione eoꝝ, & immaculatum ſe cuſtodire ab hoc ſeculo.

Clemens papa HOC idem ante eum & Clementem pontificem factitaſſe tradunt, ſed ita, ut etiam ad longinquas regiones tranſmitteret indigētibus ſubſidia. Neminem ex ijs quos ad ueritatem ab errore conuerterat, paſſus eſt mendicare, ut qui ſe autore iā Chriſto uiuerent, ſe quoque adiutore famem non timerent.

Gregorius papa VERVM ijs ut ſcientia præſtantior Gregorius, & dignitate par, ita ſanctitate uitæ non inferior, non contentus uulgi tātum ſubuenire inopiæ, omnibus ubiq; Chriſti ſeruis, quantum Romanæ cenſus eccleſiæ ſuppeditare potuit, neceſſaria miniſtrauit, & miniſtrando effecit, ut in monaſterijs monachorum creſceret numerus, in ſolitudine degentibus incommoda ſolitudinis minus grauia forent, per Syriam diſperſis & in Syna uſq; habitantibus Roma nō ita multū abeſſe ut abeſt uidere.

AD eundem etiam, dum adhuc abbatis officio

ſungeretur, ueniſſe quendam atq; eleemoſynam poposciſſe legimus, quod ſe naufragium feciſſe diceret, & cum ſex nūmos ab eo accepiſſet, mox reuerſum totidem pari facilitate (tanta erat largitoris benignitas) impetraſſe. Perendie deinde rurſū acceſſiſſe lamentantē, minimum quid præ ijs quæ in mari amiſerat, ſibi fuiſſe emēdicatum, proinde ad opē eius implorandā iterū atq; iterum neceſſe ſe habere confugere. Tunc murmurāte multum diſpenſatore ac dicente. Iā aliud nihil quod dari poſſit, præter argenteam laguunculam in monaſterio reſtare, cōtinuo eā ipſam a Gregorio tradi iuſſam. Idem

CAETERVM Gregorius haud multo poſt ſummus pontifex deſignatus, cum duodecim tantum peregrinos pauperes, in illis apoſtolos domini ueneraturus, inuitari præcepiſſet, diſcumbēteſq; intuitus, præſtituto numero unum ſupereſſe animaduertit, & cum inuitatorē criminis argueret, quod plures quam iuſſus fuerat conuocaſſet, ille ecōtrario nequaquam plures eſſe aſſeueraret, eos de integro conſiderare cœpit, atq; eum ipſum quē ut ſolus uidere potuit, ita ſolus reſiduum eſſe adnotarat, ſubinde mutari depræhendit, & modo iuuenis, modo ſenis ſpeciem uultu præferre. Tali oſtento attonitus, ſilentium tantiſper tenuit, donec peracto conuiuio ſeorſum euocatum, quiſnam eſſet interrogauit. Ille ſe non hominem, ſed angelū eſſe reſpondit, cui aliquando ſumpta naufragi forma mendicanti, ipſe & pecuniam, & argenteam lagūculam largitus eſſet. Cumq; ſubiunxiſſet, tum demum illū a deo electum qui præeſſe eccleſiæ poſt Pelagium pontificem deberet, e ueſtigio tenues q̄ lapſus in auras conſpectum eius dereliquit. Gregō Idem

rius igitur quoniam neq; ſæpius petentis procacitate ſic offendi potuit, ut non miſereretur, neque monaſterij ſui tenuitate ſic deterreri, ut petenti aliquid non tribueret, digniſſimus iudicatus eſt, cui uineæ dei manu plantatæ, & mundi p Chriſtũ ſaluati cura regimenq; committeretur.

Iohannes patriarcha. NON diſſimile benignæ liberalitatis exemplum de Iohanne Alexandrino patriarcha ab his qui uitam eius conſcripſere memoratur. Nam (ut aiunt) cum aliquando mẽdico ſibi obuiam facto, ſex nummos diſpenſatorem dare iuſſiſſet, ille acceptis diuertit paululum de uia, & progrediẽtium præuertens ueſtigia, geſtu, habituq; alium mentitus, alios ſex, non quia non agnoſceretur accepit, ſed quod talem nactus fuerat datorem, qui etiam deprætenſa doloſitate manum poſcenti ſubtrahere neſciret. Et iam tertio pari aſtu uſo, cum patriarcha duplicatam pecuniam numerari præcepiſſet, ſucclamare diſpenſator in malitiam hominis cœpit. Conuerſus uero Iohannes. Tace inquit fili. Nam fortaſſe hic dñs noſter eſt Ieſus Chriſtus. Periculum noſtri faciens, an tãdem offenſi crebris repetitioĩb⁹ ceſſabimus miſereri. Hic quia maxime in dando propenſi animi erat, cognomento Eleemoſinarius dictus fuit.

Idem IDEM pauperes non aliter quam dominos ſuos appellare ſolitus dicitur. Et cum a diuite quodam uile ac ſordidum grabatuli ſui tomentum miſerante, plumeam culcitram dono miſſam accepiſſet, ubi primum ea ſubſtrata cubauit, noctem illã totam inſomnem egit, identidem ingemiſcẽs, mollius tunc ſe iacere quã dominos ſuos. Cumq; illuxiſſet, culcitram uenũdari, pecuniam pauperi ero

gari mãdauit. At diues ille ab emptore redemptã itẽq; miſit, precatus ne munus ſuum ultra uenale haberet, ſed eo ipſe frui uellet. Verum diuitis preces ſupabat patriarchæ in egenos miſericordia, neq; modo ullo Iohannes tenere ſe potuit, quin rurſum itidẽ faceret ut prius. Diues aũt iam ſecundo recuperatam eidem referri iuſſit, uidebimus dicens uter noſtrum citius defatigabitur, tu uendendo, an ego redimendo. Ille ioculo dicta modeſto ad modum riſu excipiens. Deo gratias ago inquit q; inituri ſimus certamen diuiti ſalubre, pauperi cõmodum, mihi iocundum. Itaq; quoties id muneris miſſum ſibi accepit, toties uendẽdum curauit, ut inde dominis ſuis, id eſt, Chriſti pauperibus ſubueniret, faciens ſibi ſacculos qui non ueteraſcunt, theſaurum indeficiẽtem in cælis, quo fur non appropiat, nec tinea corrumpit.

RES etenim quæcunq; in ſinu miſerorum recunduntur, illuc inferri palã teſtatus eſt pontifex maximus Vrbanns, a quo cum Ceciliæ martyris theſauri, quos diſpenſandos accepat quærerentur, quoniam eos iam indigentibus impenderat, ait. Ceciliæ theſauros pauperum manus in cælum ſuſtulerunt. Vrbanus papa

LAVRENTIVS quoq; Leuita a Decio tyranno quæſtione agitatus, ut argentum indicaret, quod Philippum Philippi Auguſti filiũ olim eccleſiæ obtuliſſe conſtabat, protenſa in pauperes manu, quibus iamdudum erogatum erat. Apud hos, inquit, Philippi argentum depoſitum ſeruatur. At Decius ſibi proculdubio illudi putauit, quia ubi ueræ diuitiæ eſſent & uera gloria, ignorauit, Laurentius leuita.

Soranus abbas CVIVS quidem gloriæ cupiditate quondam flagrans abbas Soranus, Longobardis Italiam uaſtantibus redimere captiuos, & eos qui amiſſis rebus prædæ ſuperfuerant, iuuare non deſtitit, donec latronum gladijs, eccleſiæ theſauros ab eo fruſtra quærentium (quoniã iã nulli erant) confoſſus occubuit. Eo corruente terra tremuit, teſtata credo tam pium hominẽ tam impie cæſum non oportuiſſe, niſi ad pietatis mercedem cumulus accederet corona martyrij.

Martinus epiſcopus CELEBRATISSIMVS in hoc laudis genere Martinus, nec a nobis nũc ſilentio prætermittendus eſt. Cuius pietatem militis adhuc, an iam Thuronenſiũ epiſcopi magis mirer, incertus ſum. Conſtantino & Iuliano imperantibus, ſtipẽdia faciebat, quando brumæ tempore pauperis nuditatem dimidiatæ chlamydis ſuæ parte operuit. Et in quiete Chriſtum ſe in paupere texiſſe agnouit, dũ eadem illa lacinia indutum cernit, dicentemque audit, Martinus adhuc cathecuminus, hac me ueſte contexit.

Idem POSTEA uero Thuronenſium epiſcopus factus, cum in ueſtibulo eccleſiæ, offendiſſet hominẽ detrita lacerna ſemi nudum, in ſacrarium euocato, tunicam quam ſub pallio ſolam habebat, dedit. Allato ſibi demum collobio, indutus ac ſuper indutus podere, reliquiſq; ſacerdotalibus ornamẽtis, dum ſacra peragit, atq; inter agendum ambas ſuppliciter manus ad cælum tollit, delabentibus lineis manicis brachia nudata oſtendit. Sed prius q̃ ea dimitteret, amicta apparuere, tegumento ornatus ſupra modum mirabilis oppidoque ſtupendi. Vt ſcilicet miraculo admoniti crederemus, cum q̃

indigentes ueſtierit, ueſtiendum cæleſtis gloriæ lumine, cum dominus Ieſus Chriſtus transformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratum corpori claritatis ſuæ.

SED quid de Paulino Nolanæ urbis epiſcopo dicam? Qui de populata Campania Vuandalorũ excurſionibus, cum in redimẽdis captiuis cuncta cõſumpſiſſet, ſeipſum quoq; in eleemoſynam tradidit. Profectus enim in Aphricam, uicaria ſeruitute redemit uiduæ Nolanæ filium. Olitoremque ſe fecit barbari domini, ut matrem unici amiſſione conſternatam, eo recuperato conſolaretur. Iactent ſe qui uolunt facultates non modicas in pauperum uſum impendiſſe. Ecce qui omnia impenderat, inuenit præterea quemadmodum inops factus, omnium diuitum eleemoſynas ſuperaret. Cæterum miſericordiæ remunerator deus, uirum tanta pietate præditum, non eſt paſſus diutius iugo premi impiorum. Contulit illi prophetiæ ſpiritum, quo afflatus cum prædixiſſet regem in proximo moriturum, diuinationiq; reſpondiſſet euentus, tantæ admirationi fuit, ut ſtatim libertatem ſibi acciperet, aliјs impetraret. Pro unius liberatione ſe in ſeruitium obtulit, ſed cum omnibus ſimul qui e Nola abducti fuerant liberatus. Frumento inſuper nauibus impoſito, ad patriam poſtliminio redijt, priſtinæq; dignitati honorificentiſſime fuit reſtitutus. Paulinus.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

SERAPIONIS quoq; monachi eleemoſynæ haud minori commendatione dignæ, ſi donantis tantum animus perpendatur, non etiam doni magnitudo. Cum enim nihil præter tunicam, & pallium, & euangeliorum Codicem haberet, duo- Serapion monachus.

bus pauperculis obuiam factus, alteri pallium, alteri tunicam dedit, & cũ nudus ſederet, interrogatus quis eũ deſpoliaſſet, prolato codice illo quem manu tenebat, hic, inquit. Iterum alios mendicantes conſpicatus etiam codicem uendidit, & uenditi pretium illis diſtribuit, dicens a domino præceptũ eſſe. Vẽde oĩa quæ habes, & da paupibus. Nec-
Marc.10 Luc.18 dum ſe iſtud impleſſe putauit, donec ſemetipſum quibuſdam gentilibus uendidit, ita tamen ut ipſos domino lucraretur. Cumq́ eos ad Chriſtum conuertiſſe, pecunia quam acceperat ſe redemit. Rurſum idem Lacedemoniæ feciſſe dicitur, eodem ſucceſſu, conuerſo diuite quodã ac principe uiro. Poſt talia charitatis officia in abbatem electus apud Arſinoen, decem millium monachorum pater fieri meruit, & qui omnes præibat pietate, omnibus præeſſe dignus fuit.

AEQVE pium uirum & Petrum Cõſtantinopolitanum cognomento telonarium fuiſſe ferunt, ſed tanto maiori admiratione dignum, quanto añ conuerſionẽ uixit nequs. Cum eñ opum copia redundaret, dubitatum eſt, utrum ditior an auarior eſſet. Hinc inter mendicos ortũ eſt certamẽ, unus ꝓfitebatur ſe ab eo eleemoſynã eliciturũ, cæteri id oĩno fieri poſſe negabãt. Qui ſe facturũ promiſerat, acceſſit cum multo precum ambitu, & dum hominem auertentem ſeſe urgere cœpiſſet, in iram concitauit, ita ut furore ardens repente arreptum panem (panes autem caſu ancilla e fornace domum coctos referebat) in faciem ꝑcantis intorqueret, q̃ cum declinaſſet ictum, ſublato pane diſcedens, ſe tandem uoti ſui compotem factum ſocijs nunciauit. Petrus ỽo poſtea aduerſa ualetudine agitatus,

Petrus telonarius.

eum poſtremo horis aliquot exanimus iacuiſſet et reuixiſſet, narrauit ſibi interim uiſum fuiſſe, ſe añ tribunal dei in cælo ſiſti, ab alijs accuſari, ab alijs defendi, in altera libræ lance peccata quæ commiſerat appẽdi, in altera unicum panem illum quem ipſe quondam proiecerat iratus. Et cum exæquatum utrinq; pondus ſtaret, reuerti ac pani ſuperaddere aliquid quod præpõderet, ſi multi reatus ſupplicia cuperet euadere, ſibi iuſſum. Itaq; cum conualuiſſet, quæ cupide cõflauerat, liberaliter cœpit effundere, neminem indigentium opis ſuæ expertem fieri paſſus.

DIE quodam cum conſpexiſſet hominem attrito laceroq; amictum tantũ, non nudũ, ad ſe euocatum ueſte qua ipſe induebaĩ donauit. Eam pauper (quia honeſtior erat quã ut perſonæ ſuæ cõueniret) in foꝝ delatum uẽdidit. Q;obrem Petrus ſe ĩndignum ratus cuius ueſtib⁹ pauper tegereĩ, aĩo uehementer angi cœpit. Et dum doleret, nocte inſecuta ueſtimẽto illo indutum Chriſtum uidit. Hoc ſomnio facile perſuaſum habẽs, id Chriſto dari qç quid datur inopi, om̃ia dilargiendo nihil ſibi relinqui fecit. Nec ſic quidẽ ſatiatus, Ieroſolymã profectus, uenum ſeipſum dedit, ut haberet quo adhuc alioꝝ ſubueniret inopiæ, ſeruusq; factus eſt hominis, ut ſeruitutis p̃tium offerret deo. Dixi dubitatũ aliquando, diuitijs an auaritia magis præſtaret, nũc adijciam, & hoc incertum eſſe potuiſſe, an illis utriſq; maior in eo deinde liberalitas fuerit, ſi idẽ liberalitatis qui opum finis fuiſſet, & non impenſis facultatibus neceſſitati proximorum, ipſe ſemet etiam ſuper impendiſſet. O uere mutatio dexteræ excelſi, in uno homine ſummæ cupiditati,

Idem

ſumma ſucceſſit munificentia, quod ſi tantum panis cum iniuria datus efficere potuit, quid nõ efficiet benigne & cum charitate porrectus.

Iudocus

SICVTI porrexiſſe aliquando Iudocum legimus. Qui cum ad fluminis ripam in ſolitudine ſibi domicilium conſtituiſſet, uno duntaxat diſcipulo contentus, partem quartam panis, quem tunc unicum habebat, mendicanti dedit, mox iterum, & tertio, & item quarto, diuerſo ſemper ne agnoſceretur habitu, petitum reuertẽti ſemper partem largitus, nihil ſibi, neq; diſcipulo, niſi certam in domino ſpem dereliquit. Et dum hæſitantem diſcipulum conſolatur ne de uictu dubitaret, ei ſeruiens q̃ irrationabilia quoq; paſceret animalia, aſpiciunt duos lẽbos proximæ ripæ applicuiſſe uectore nullo. Cũq; comperiſſent omni cibariorum genere q̃ ipſi ueſci ſolebant plenos. Deo gratias egerũt, qui pro uno pane pauperi dato, tam huberem alimentorũ copiam ſibi ſine cunctatione prouidiſſet.

Sabba monachus.

SIC & monachus Sabba, dum Hilarionem abbatem cum trium millium monachorum comitatu uenientem excipiens in uinea ſua ad uuas, quæ iam maturæ erant, inuitaſſet, & omnes earum paſtu refocillati eſſent, uſq; adeo multiplicatum inde collegit fructum, ut uinea quæ integra centum lagenas æſtimata fuerat, depaſta trecentas redderet.

Ieſus Chriſtus.

OLIM huiuſce rei exempla præmiſerat dominus noſter Ieſus, iubens diſcipulos ut turbis in deſerto epulum darent. Quinq; panes & duos piſces, cum nihil aliud præter ea haberent, diſcumbentibus appoſuerunt. Atq; ubi omnes pranſi ac ſaturati eſſent, pro quinq; panibus, duodecim cophinos reliquiarum plenos retulere. Alia item de ap-

poſitis ſeptem panib9,& paucis piſciculis, cũ mul titudinem eſuriẽtem ſatiaſſent, ſeptem ſportas fragmentis,quæ ſuperauerant impleuere. Vt experimento diſcerent,nequaquam fallere eum qui dixerat. Date & dabitur uobis,menſuram bonam,& confertam,& coagitatam,& ſupereffluentem dabunt in ſinum ueſtrum. Lucæ.6

HANC grandem huberemq; menſuram,non tam in terra quã in cælo nobis repoſitam eſſe,non ignorauit Simon monachus Sitionis filius.Qui cũ in cenobio illo ubi tũc manebat, in ueſperum edẽdi mos eſſet,uiritimq; cibaria fratribus diuiderentur,ſæpenumero nihil delibans cœnulam ſuam integram ſeponebat,demum quam poterat ſecretius pauperculis eo uentitantibus offerebat, hebdomadarum interdum inædiam paſſus, ut alijs alimenta præbere poſſet. Et cum tot dies nihil guſtaret,famem non ſentiebat,dum fami proſpicit aliorum. Spem ſibi certiſſimam extendens ad illud ueræ felicitatis pabulum, de quo Pſalmiſta ait: Satiabor cum apparuerit gloria tua domine. Sumant hinc documentum ieiunantes, ut ſaltem cibo quẽ ſibi inrerdixerint,pauperes alant,alioquin nõ ieiunare,ſed impenſæ parcere merito uidebuntur. Simõ monachus

NEC eſt ut cauſetur quis fortunarum ſuarum tenuitatem.Nemo tam pauper eſt, ut pietatem colere non poſſit.Seruulus mẽdicus erat,immo mẽdicorum miſerrimus, ſi tantum ſortis attendatur malignitas, non etiam animi patientia, qua ſola poterat uideri felix. Hic (ut Gregorius in dialogo refert) paralyſi reſolutus, cum ſe prorſus mouere non poſſet, iacebat in carruca ſub porticu ſancti Clementis Romæ,a prætereuntibus uictum men

dicans. Et cum eleemoſynis ſuſtentaretur, quic-quid in diem ſibi reſidui erat, cæteris offerebat, ni-hil ſolicitus in craſtinum, ſed quærẽs regnum dei, & iuſtitiam eius. Quod quidem facile eſt adeptus, dum & ſuam calamitatem patienter fert, & mi-ſeretur alienæ.

Franciſcus. FRANCISCVS ordinis Minorum pater, Quibus ſolis tantũ poſſidere lex eſt, ut mendicare neceſſe ſit. Dum iter ageret, incidit in hominẽ, cu-ius ueſtimenta diutino uſu detrita uix pudẽda cor-poris operuerant, & nuditatem eius dolens ſubſti-tit, ſuſpirauit, ingemuit. Frater uero qui illum co-mitabatur, quid inquit, ita triſtaris pater? etſi hic indumentis eget, forſan abundat concupiſcentijs. Tũc Franciſcus fraterni erroris non diſſimulator ſed corrector, iuſſit primus ut ille ſua ſe tunica ex-uens, pauperem tegat, Et quod de ipſo perperam opinatus fuerat, ab eodem ueniam roget, ac tan-dem diſcat nefas eſſe miſerorum mores ſugillare, indigentiam negligere. Vtinam talem ſubire co-gantur mulctam, ne pœnis grauioribus obnoxij ſint, qui mendicos ob hoc ſolum interdum impro-bitatis arguunt, & increpationibus repellũt, ut quia eis ſubuenire nolunt, iudicij eſſe uideatur, non im-pietatis. Nunc infirmioris ſexus haud infirmiora exempla ſubnectam.

Fœminæ Brigida abbatiſſa. BRIGIDA abbatiſſa aliquando ſimul cum aliquot ſororibus curru uehebatur, & occurrens pauperculis lignorũ faſces dorſo baiulãtibus, ut al-terius onera portando impleret legẽ Chriſti, ſolui iugales equos iuſſit, eiſque tradi. Oneratis iumentis læti abierunt. Ipſa cũ ſuo comitatu in uia reſidens præſtolabatur domini auxiliũ, Ecce aũt eandẽ uiã

quidam regulus ingrediens, ubi cauſam more ea-
rũ intellexit, ſuos illis equos largitus eſt. Brigida er
go tantæ pietatis fuit, ut neceſſitati proximorũ ſu
am poſthaberet, tantæ ſpei, ut nunq̃ ſe a domino
deſeri timeret. Sic lampadi infundens oleum, id eſt
uirginitatis decus miſericordiæ operibus exor-
nans, admiſſa eſt ad ſponſi nuptias cæleſtis celebri
tatis, ineffabili gaudio ſemper fruitura.

PAVLAM in largiendo ſic profuſam fuiſ-
ſe ferunt, ut ſibi tandem neceſſe fuerit, ne rogan- Paula.
tibus repulſam daret, pecuniam mutuo accipere,
uſuris ſeſe obligare, uerſuras facere. Prodigalita-
tis accuſata deum teſtabatur, ſe pro illius nomi-
ne cuncta agere, & hoc habere uoti ut mendicans
ipſa moreretur, & in funere ſuo alieno ſyndo-
ne inuolueretur. Ego, inquit, ſi petiero multos
inueniam qui mihi tribuant, mendicans ſi a me
non acceperit, quæ ei poſſum etiam de alieno tri-
buere, & mortuus fuerit, a quo anima eius re-
quiretur? Nulla itaque in pauperes liberalitate
ſatiata ad egeſtatem pene ultimam peruenit, ſed
quanto tunc ſe fecerat pauperiorem, tanto poſt
ea amplioribus locupletata eſt diuitijs in regno
cælorum.

ELIZABETH nondum marito Lantgra
uio uiduata, ob aſſiduam in pauperes benignita- Elizabet
tem mater eorũ cognominabatur. Sanis uitæ ſub
ſidia mittebat, afflictos conſolabatur, ægrotos ui-
ſitabat, mortuis funus ſuâ procurabat impenſa.
Quos in plebe magis inopia oppreſſos aĩaduerte-
bat, ex his compatruos atq; cõmatruas ſibi com-
parabat, ut eius liberius ſubueniendi cauſas habe
ret. Si quando pecunia non ſuppeteret, ueſtimenta

uendebat. Cernens pauperculum quendam nudũ efferri, detracto ſibi capitis uelamine, inuolui iuſſit cadauer. Quo tempore fame laboratũ eſt, uim magnam frumenti diuiſit. Et id quidem abſente uiro atq; inconſulto, uel quia approbaturum ſperaret, uel quia quod unius erat, alijs quoq; cõmune eſſe debere facile perſuaſerat neceſſitas multorum. Deniq; cum eſſet regis Pannonum filia, & Turingiæ domini coniunx, nere, texere, ſuere, ſuis ipſa manibus non eſt dedignata, ut de laboris ſui peculio eleemoſynas dare poſſet. Et de illa ergo nõ incongrue dici poteſt. Manum ſuam miſit ad fortia, digiti eius appræhẽderunt fuſum. Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperem. Fortitudo & decor indumentum eius, & ridebit in die nouiſſimo.

Prou. ult.

Vidua de euãgelio

SED multa dare locupletiorum eſt, pauca tenuiorum, nec tamen ideo non par meritum, quarum æqualis affectus. Animum etenim largientis penſat deus, non donum. Nec quãtum oblatum eſt inſpicit, ſed de quãto. Vidua paupercula duo æra minuta miſit in gazophilatiũ, & diuitib⁹ præfertur.

Vidua Eliæ prophetæ hoſpita.

Vidua etiam illa cui nihil aliud erat, præter pugillum farinæ in hydria, & paululum olei in lechito, totum id quod habuit, petenti Eliæ prophetæ concedere non dubitauit. Et ex illa die hydria ei farinæ non defecit, nec lechitus olei fuit imminutus, donec pluuiam dedit dominus ſuper terram. Deniq; paruulum filium quem mors abſtulerat, pietas uiuum in ſinu matris reſtituit, annuente domino precibus prophetæ, quem illa & cibo pauerat, & fouerat hoſpitio.

Tabita

PRO Tabita quoq; Dorca, nonne pauperum

quibus illa ſe benignam præſtiterat, obſecrantiũ uoces apoſtolum Petrum compulerunt, ut illi iam cõclamatæ ad priſtinam uitam reditum a domino impetraret.

NONNE & pro Druſiana egenorum Epheſi turba Iohanni apoſtolo occurrẽs, ut quam illi tũc efferebant, ipſe protinus ſuſcitaret, obtinuerunt, dum ueſtes ab ea receptas oſtentant, dum illa inco lumi ſe nunquam famem timuiſſe affirmant. Mulier igitur ad uocem apoſtoli a morte ueluti a ſomno exurgẽs, illum ſuſcepit hoſpitio, ſolitaq; ſubſidia pauperculis miſit, nunquã pietatis deſerens officium, ob quã & ad hanc uitã redire illi licuit, et proficiſci ad æternam. Druſiana

O PRAEGRANDIS eleemoſynæ uirtus. Diuites ſanctificat, pauperes beat, peccatores iuſtificat, iuſtos glorificat, mortuos ſuſcitat, & immortalitatem mortalibus donat. Lucia

SED ne cuiquam tam fructuoſum opus tunc demum exercendum differatur, cum aut nihil aut parum profuturum ſit, documento nobis erit Lucia uirgo. Quæ cum matrem Euticiam ad erogandas pauperibus facultates hortaretur, illaq; diceret, uti uitæ ſuæ finẽ expectaret, ipſa poſtea quod uellet, de opibus ſuis factura. Non eſt (inquit) admodum gratum o mater deo munus, quod qui offert ideo offert, quia illius uſum ſuprema ſibi interdicit dies. Da dum ſana es, ne ſi moriens dederis, inuita dediſſe arguaris, rem utiq; quam uelis nolis relinquere cogeris. Victa rationibus Euticia laudauit filiæ ſententiam, Lucia uero iam bonis omnibus ad uotum erogatis, cum diis ſacrificare compelleretur ait, Sacrificium deo acceptiſſimum Iacob.1

eſſe, uiſitare pupillos & uiduas in tribulatione eorum. Et quia etiam inter tormenta miſericordiæ in egenos comminiſcebatur, miſericordiæ ſemper remunerator deus effecit ut cum ad lupanar traheretur, loco moueri non poſſet, cum ureretur, illæſa inter flãmas maneret, cum iugularetur, morti non cederet, donec ad cælos itura uitale uiaticũ de manu ſacerdotis accepit. Corpus uidelicet & ſanguinem agni, pro cuius amore ſua omnia in eleemoſynam, ſeipſam in ſacrificium, tam confidenter quàm libenter obtulerat.

De hoſpitalitate ſeruanda. Cap. III.

POST eleemoſynas hoſpitalitas ſibi poſtulat locum, ex eodem fonte manans charitatis. Nam ut mendicanti porrigere aliquid miſericordiæ opus eſt, ſic peregrinos ſuſcipere hoſpitio humanitatis officiũ, quæ profecto uirtus, uel qualiter exercenda, uel quanti apud deum momẽti ſit, & patrum exemplis patet, & aliorum deinceps ſanctorum quos aut apoſtolicus ſermo celebrat, aut celebrandos poſtea cenſuit eccleſia.

Abraam Gene. 18 ABRAAM in ualle mambre ante oſtium tabernaculi ſedet, ne quis pertranſeat, quem ad ſe diuertere non roget. Tres uenire uidet, neq; donec aduenia nt exſpectat, ſed currit obuiam atq; adorat, ut hoſpites non fouendos ſolum, ſed etiam honorandos ſcias. Orat ne ſe prætereant, quaſi accepturus nõ daturus beneficium. Et primum aquã pedibus parat, ut doceat omnium uirtutum fundamẽtum eſſe humilitatem. Subcinericios panes, butyrum & lac & uitulum coctum apponit, ut co

pioſe potius quã luxurioſe hoſpites paſcendos eſſe demõſtret. Deniq; diſcedentes deducit, ut quos benigne accepimus, eoſdem cum honore diſcamus dimittere, ne ſi incomitati hoſpitij limẽ, exierint, expulſi magis quam dimiſſi eſſe uideantur. Nec arbitreris ideo illos ab eo ſic acceptos, quia ſcierit angelos eſſe, ſed potius quia ſic homines acceperit, angelos quoq; accipere meruiſſe, & tales angelos, in quibus ſub trinitatis typo maieſtas unius dei adoranda facile appareret.

EADEM erga externos obſeruatione & Loth ſodomæ uſus, eoſdem etiam angelos hoſpitio ſuſcipere meruit. Licet plures ad Abraam acceſſerint, quia pater multarum gentium ille. Sed Loth non rogaſſe ſolum, uerumetiam compuliſſe eos ut ad ſe diuerterent dicitur. Itaq; alter exoratos ſtatim ſuſcipiendos monet, alter ſi ulterius recuſarint, cogendos ſuadet, arguẽs nempe illos qui ſic ſummis labijs etiam notos interdum inuitant, ut palam ſit ipſos ſe hoſpitales uideri quam eſſe malle. Loth præterea tanto affectu hoſpites ſuos ab iniuria nefandiſſimorum hominum eripere niſus eſt, ut duas uirgines filias pro illis ſtuprandas offerret. Sed perturbatus flagitium flagitio uoluit commutare, nos in illo fidem hoſpitij imitemur, non mentis turbationem, ne dum hoſpes præter modum defenditur, offendatur deus. Deniq; angeli ut Loth gratiam referrent, illum de conſortio eorum quos pro ſcelere ultum aduenerant, cum ſuis ſimul incolumem eduxerunt. Cumque euerterent Sodomam & Gomorram ſulphure & igne de cælo miſſo, pepercerunt Segor propter eum, quia illuc confugerat, ne ſimul cum impijs perde-

Loth. Gene. 19

Ibidem

rent iuſtum, & cum aduenarum infeſtatoribus aduenarum ſuſceptorem.

Senex gabaonita
Iudic.19

NON diſſimilis hac in re mihi uidetur ſenis illius fuiſſe fides, qui (ut in Iudicum libro legimus) habitans in Gabaa urbe tribus Beniamin, cum uidiſſet hoſpiti ſuo leuitæ uim parari ab infrenatæ libidinis uiris, loco ipſius filiam eis uirginem tradere uoluit. Hoſpes uero ne illi a quo benigne exceptus fuerat, dedecoris ignominiæq; cauſa exiſteret, ſua quam ſecum habebat coniuge raptoribus ſatisfecit, qua illi ſic abuſi ſunt ut extinctam redderint. Digna imitatu & ſenis humanitas & leuitæ gratitudo, ſi modum ſeruet affectus. Sed defugiendum execrandumq; exitiale Gabaonitarum ſcelus, quo effectum eſt ut tribus Beniamin prope deleta fuerit, urbes uiciq; eius incenſi, et his qui cædē fuga euaſerant, cōnubia reliquarum tribuum diu interdicta. Tam magni mali cauſam præbuit libido paucorum. Ad recentiora ueniamus.

Oneſiphorus

ONESIPHORVS Epheſius diſcipulos Chriſti ſuſcipere ſolitus, ſic ab apoſtolo Paulo benedicitur, ut dubitare non ſit, quin hoſpitalitatis officiis æternæ uitæ præmia ſibi compararit. Det,

1.Timo.1

inquit, miſericordiā dominus Oneſiphori domui, quia ſæpe me refrigerauit, & catenam meam non erubuit, ſed cum Romam ueniſſet, ſolicite me quæſiuit, & inuenit. Det illi dominus inuenire miſericordiam a deo in illa die. Et quantā Epheſi miniſtrauit mihi? O felix igitur Oneſiphorus, qui aliquando auditurus eſt optatiſſimam uocem illam

Mat.25

uocantis domini ac dicētis. Veni benedicte patris mei, poſſide tibi regnum paratum a conſtitutione mundi, hoſpes enim eram & collegiſti me, in car-

tete erã & uenisti ad me. Amẽ dico tibi, qcqd fe⸗ ciſti uni de his fratrib⁹ meis minimis,mihi feciſti.

SYLVESTRVM quoq; hoſpitalitatis præter cætera ſtudioſum fuiſſe ferũt. Timotheum ab Antiochia uenientem presbyterum & ipſe preſ⸗byter domi ſuæ benigniſſime ſuſcepit,eundẽ mox quia Chriſtum prædicabat,martyrio coronatum condidit ac ſepeliuit.Cui enim uiuo hoſpitiũ præ⸗ſtiterat,mortuum tumuli honore carere non ſuſti nuit.Deinde ad pontificale officium promotus ef fecit,ut omnibus ad urbem aduentantibus, apud ſe hoſpitandi ius eſſet. Ita ut cum beato Iob iure ſuo dicere poterat. Foris non manſit peregrinus, oſtium meum uiatori patuit. Syluester papa Iob.31

GREGORIVS uero pontifex non ſolum facilem ad ſe aditum conceſſit peregre aduenienti⸗bus,ſed etiam per fora & compita paſſim quæſi⸗tos inuitauit.Inſuper diſcumbentibus interdũ ipſe miniſtrauit.Qua humilitate meruit aliquando cõ uiuam habere Chriſtum. Semel enim inter mini⸗ſtrandum dum ſe pauliſper auertiſſet, conuerſus depræhendit unum ex conueſcentibus non appa⸗ruiſſe. Quam rem uehementer ſecum admiranti, nocte proxima affuit in uiſu dominus dicens. Eo quod cæteris quidẽ diebus membra ſua hoſpitio menſaq; acceperit,dignum fuiſſe qui heſterno ac⸗ciperet et caput.Palã qppe fieri uoluit Saluator no ſter, qui eſt caput noſtrum, ſeipſum in peregrinis recipi, quos ſua membra eſſe dixit, ſibiq; præſti⸗tum imputari, quicquid præſtaret illis. Si ergo Ie ſum ſuſcipere cupimus, aduenas et peregrinos nõ contemnamus. Gregorius papa

QVOS quidam ſub tecto receptos ſic tutati Gerbonius eps

ſunt, ut eorum ſalutem ſua potiorem haberent. Gerbonius Populonij epiſcopus occidi potuit, cogi autem ut hoſpites proderet non potuit. Totilæ regis irati minas contempſit, nolens prorſus latebras indicare eorum qui ad ſe confugerant. Et cũ urſis ferociſſimis obijceretur lacerandus, atq; inter illos illæſus uerſaretur, uerecundia regem cœpit, nolle ei parcere cui feræ beluæ pepercissent, ac protinus hominem dimitti iuſſit.

Marinus monachus AD MARINVM monachũ paruulo ſub tugurio in ſolitudine habitantem, aprum aliquando a uenatorijs canibus actum cõfugiſſe legimus. Quem ille apud ſe tamdiu latere permiſit, donec ei ſine periculo ad ſua luſtra redeundi facultas affuit. Cui tantæ curæ fuit tutum beſtiæ præſtare hoſpitium, quo eum ſtudio uel ſuſcepiſſe homines, uel ſuſcepturum fuiſſe putabimus? Certe etiam rationis expers ac ſylueſtre animal humanitatem fidemq; illius quodam naturæ præſagio uidetur p ſenſiſſe, cum in tam præſenti periculo ſeſe ei credere, q̃ ſyluas fuga petere maluerit.

Fœminæ NVNC PAVCA fœminarum exempla referantur. Neque enim multis conuenit uirorum conſortium, ne dum hoſpitalitas ſeruat̃, periclitetur pudicitia.

Sunamitis. 4. Reg. 4 MVLIER Sunamitis tranſeuntem Eliſæum legitur tenuiſſe, & ſecum panem comedere cõpuliſſe, tam familiariter, ut deinde nõ pigeret prophetam ad illam uirumq; eius frequenter diuertere, eorum conſuetudine uti, cum ipſis una cibũ ſumere. Multus hoſpitis aduentus putas reſtinxerit ſtudium erga ſe eorum? minime quidem, ſed magis inflammauit, ut etiam cœnaculum illi conſtruc-

ſent,in quo ueniẽs requieſceret,& diutius apud ſe manendi occaſionem haberet. Quibus meritis pre cante Eliſæo,& filium genuerunt, cum antea ſteriles extitiſſent, & eundem cum deceſſiſſet, uitæ reſtitutum receperunt. Ibidem Ibidem.

HIS iungatur Marthæ mira ſedulitas. Poſtquam excepit Ieſum in domum ſuam, miniſterio intenta, parandiq; conuiuij ſolicitudine ardens nequit facere animo ſuo ſatis. Proinde Mariam ſororem uti ſe adiuuet, ſecumque collaboret, citat. Itaq; quali cura, quantoque affectu hoſpes honorandus ſit, documento nobis eſt. Nec ideo nos negligentiores eſſe debemus aduenam aliquem ſuſcipientes, quia ſeruum, nõ dominum ſuſcipimus, cum ipſe proteſtetur ac dicat. Qui ſuſceperit unũ paruulum talem in nomine meo, me ſuſcipit. Et iterũ. Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Nec quenquam moueat, quod Maria ſedens ſecus pedes IESV, & uerbum illius audiens, optimam partem dicitur elegiſſe. Non enim propterea hoſpitalitatem Marthæ improbatam credimus, ſed bono melius prælatum, actioni contemplationem. Ad quem tamen non poteſt peruenire, qui non prius iuſtitiæ exercitationibus labem expiauerit delictorum. Vt tunc demum ad conſideranda dei inuiſibilia animus attollatur, cum liberum ſe eſſe perſenſerit onere peccatorum. Martha Luc. 10 Matth. 18 Matth. 25

DENIQVE duo illi ex diſcipulis in caſtellum Emaus tendentes cum Ieſu ſimul eunt, ſimul fabulantur, & externum ac peregrinum eſſe putant, donec compulſum ſecum manere, & ſecum recumbere in fractione panis agnouerunt eum. Sic igitur hoſpitalitatis officium ad agnitionem Duo diſcipuli Luc. 24

bus pauperculis obuiam factus, alteri pallium, alteri tunicam dedit, & cũ nudus ſederet, interrogatus quis eũ deſpoliaſſet, protēto codice illo quem manu tenebat, hic, inquit. Iterum alios mendicantes conſpicatus etiam codicem uendidit, & uenditi pretium illis diſtribuit, dicens a domino præceptũ eſſe, Vēde om̄ia quæ habes, & da paupibus. Necdum ſe iſtud impleſſe putauit, donec ſemetipſum quibuſdam gentilibus uendidit, ita tamen ut ipſos domino lucraretur. Cumq; eos ad Chriſtum conuertiſſe, pecunia quam acceperat ſe redemit. Rurſum idem Lacedemoniæ feciſſe dicitur, eodem ſucceſſu, conuerſo diuite quodã ac principe uiro. Poſt talia charitatis officia in abbatem electus apud Arſinoen, decem millium monachorum pater fieri meruit, & qui omnes præibat pietate, omnibus præeſſe dignus fuit.

Marc. 10 Luc. 18

AEQVE pium uirum & Petrum Cõſtantinopolitanum cognomento telonarium fuiſſe ferunt, ſed tanto maiori admiratione dignum, quanto añ conuerſionē uixit nequs. Cum eñ opum copia redundaret, dubitatum eſt, utrum ditior an auarior eſſet. Hinc inter mendicos ortũ eſt certamē, unus ꝓfitebatur ſe ab eo eleemoſynã eliciturũ, cæteri id oĩno fieri poſſe negabãt. Qui ſe facturũ promiſerat, acceſſit cum multo precum ambitu, & dum hominem auertentem ſeſe urgere cœpiſſet, in iram concitauit, ita ut furore ardens repente arreptum panem (panes autem caſu ancilla e fornace domum coctos referebat) in faciem p̄cantis intorqueret, q̄ cum declinaſſet ictum, ſublato pane diſcedens, ſe tandem uoti ſui compotem factum ſocijs nunciauit. Petrus uero poſtea aduerſa ualetudine agitatus,

Petrus telonarius.

eum poſtremo horis aliquot exanimus iacuiſſet et reuixiſſet, narrauit ſibi interim uiſum fuiſſe, ſe añ tribunal dei in cælo ſiſti, ab alijs accuſari, ab alijs defendi, in altera libræ lance peccata quæ commiſerat appẽdi, in altera unicum panem illum quem ipſe quondam proiecerat iratus. Et cum exæquatum utrinq; pondus ſtaret, reuerti ac pani ſuperaddere aliquid quod præpõderet, ſi multi reatus ſupplicia cuperet euadere, ſibi iuſſum. Itaq; cum conualuiſſet, quæ cupide cõflauerat, liberaliter cœpit effundere, neminem indigentium opis ſuæ expertem fieri paſſus.

DIE quodam cum conſpexiſſet hominem attrito laceroq; amictum tantũ, non nudũ, ad ſe euocatum ueſte qua ipſe induebat̃ donauit. Eam pauper (quia honeſtior erat quã ut perſonæ ſuæ cõueniret) in foꝝ delatum uẽdidit. Q̃obrem Petrus ſe indignum ratus cuius ueſtib⁹ pauper tegeret̃, aĩo uehementer angi cœpit. Et dum doleret, nocte inſecuta ueſtimẽto illo indutum Chriſtum uidit. Hoc ſomnio facile perſuaſum habẽs, id Chriſto dari q̃ç quid datur inopi, oĩa dilargiendo nihil ſibi relinqui fecit. Nec ſic quidẽ ſatiatus, Ieroſolymã profectus, uenum ſeipſum dedit, ut haberet quo adhuc alioꝝ ſubueniret inopiæ, ſeruuſq; factus eſt hominis, ut ſeruitutis p̃tium offerret deo. Dixi dubitatũ aliquando, diuitijs an auaritia magis præſtaret, nũc adijciam, & hoc incertum eſſe potuiſſe, an illis utriſq; maior in eo deinde liberalitas fuerit, ſi idẽ liberalitatis qui opum finis fuiſſet, & non impenſis facultatibus neceſſitati proximorum, ipſe ſemet etiam ſuper impendiſſet. O uere mutatio dexteræ excelſi, in uno homine ſummæ cupiditati, Idem

ſumma ſucceſſit munificentia, quod ſi tantum panis cum iniuria datus efficere potuit, quid nō efficiet benigne & cum charitate porrectus.

Iudocus SICVTI porrexiſſe aliquando Iudocum legimus. Qui cum ad fluminis ripam in ſolitudine ſibi domicilium conſtituiſſet, uno duntaxat diſcipulo contentus, partem quartam panis, quem tunc unicum habebat, mendicanti dedit, mox iterum, & tertio, & item quarto, diuerſo ſemper ne agnoſceretur habitu, petitum reuertēti ſemper partem largitus, nihil ſibi, neq; diſcipulo, niſi certam in domino ſpem dereliquit. Et dum hæſitantem diſcipulum conſolatur ne de uictu dubitaret, ei ſeruiens q irrationabilia quoq; paſceret animalia, aſpiciunt duos lēbos proximæ ripæ applicuiſſe uectore nullo. Cūq; comperiſſent omni cibariorum genere q ipſi ueſci ſolebant plenos. Deo gratias egerūt, qui pro uno pane pauperi dato, tam huberem alimentorum copiam ſibi ſine cunctatione prouidiſſet.

Sabba monachus. SIC & monachus Sabba, dum Hilarionem abbatem cum trium millium monachorum comitatu uenientem excipiens in uinea ſua ad uuas, quæ iam maturæ erant, inuitaſſet, & omnes earum paſtu refocillati eſſent, uſq; adeo multiplicatum inde collegit fructum, ut uinea quæ integra centum lagenas æſtimata fuerat, depaſta trecentas redderet.

Ieſus Chriſtus. OLIM huiuſce rei exempla præmiſerat dominus noſter Ieſus, iubens diſcipulos ut turbis in deſerto epulum darent. Quinq; panes & duos piſces, cum nihil aliud præter ea haberent, diſcumbentibus appoſuerunt. Atq; ubi omnes pranſi ac ſaturati eſſent, pro quinq; panibus, duodecim cophinos reliquiarum plenos retulere. Alia item de ap-

poſitis ſeptem panib9,& paucis piſciculis, cũ mul titudinem eſuriẽtem ſatiaſſent, ſeptem ſportas fra gmentis,quæ ſuperauerant impleuere. Vt experimento diſcerent,nequaquam fallere eum qui dixerat. Date & dabitur uobis,menſuram bonam,& confertam,& coagitatam,& ſupereffluentem dabunt in ſinum ueſtrum. Lucæ.6

HANC grandem huberemq; menſuram,non tam in terra quã in cælo nobis repoſitam eſſe,non ignorauit Simon monachus Sicionis filius.Qui cũ in cenobio illo ubi tũc manebat, in ueſperum edẽdi mos eſſet,uiritimq; cibaria fratribus diuiderentur,ſæpenumero nihil delibans cœnulam ſuam integram ſeponebat,demum quam poterat ſecretius pauperculis eo uentitantibus offerebat, hebdomadarum interdum inædiam paſſus, ut alijs alimenta præbere poſſet. Et cum tot dies nihil guſtaret,famem non ſentiebat,dum fami proſpicit aliorum. Spem ſibi certiſſimam extendens ad illud ueræ felicitatis pabulum, de quo Pſalmiſta ait: Satiabor cum apparuerit gloria tua domine. Sumant hinc documentum ieiunantes, ut ſaltem cibo quẽ ſibi interdixerint,pauperes alant,alioquin nõ ieiunare,ſed impenſæ parcere merito uidebuntur. Simõ monachus

NEC eſt ut cauſetur quis fortunarum ſuarum tenuitatem.Nemo tam pauper eſt, ut pietatem colere non poſſit.Seruulus mẽdicus erat,immo mẽdicorum miſerrimus, ſi tantum ſortis attendatur malignitas, non etiam animi patientia, qua ſola poterat uideri felix. Hic (ut Gregorius in dialogo refert) paralyſi reſolutus, cum ſe prorſus mouere non poſſet, iacebat in carruca ſub porticu ſancti Clementis Romæ,a prætereuntibus uictum men

quidam regulus ingrediens,ubi cauſam more ea-
rũ intellexit,ſuos illis equos largitus eſt.Brigida er
go tantæ pietatis fuit, ut neceſſitati proximorũ ſu
am poſthaberet,tantæ ſpei,ut nunq̃ ſe a domino
deſeri timeret.Sic lampadi infundens oleum,id eſt
uirginitatis decus miſericordiæ operibus exor-
nans,admiſſa eſt ad ſponſi nuptias cæleſtis celebri
tatis,ineffabili gaudio ſemper fruitura.

PAVLAM in largiendo ſic profuſam fuiſ-
ſe ferunt, ut ſibi tandem neceſſe fuerit, ne rogan- Paula.
tibus repulſam daret, pecuniam mutuo accipere,
uſuris ſeſe obligare,uerſuras facere. Prodigalita-
tis accuſata deum teſtabatur, ſe pro illius nomi-
ne cuncta agere, & hoc habere uoti ut mendicans
ipſa moreretur, & in funere ſuo alieno ſyndo-
ne inuolueretur. Ego, inquit, ſi petiero multos
inueniam qui mihi tribuant, mendicans ſi a me
non acceperit,quæ ei poſſum etiam de alieno tri-
buere, & mortuus fuerit, a quo anima eius re-
quiretur? Nulla itaque in pauperes liberalitate
ſatiata ad egeſtatem pene ultimam peruenit, ſed
quanto tunc ſe fecerat pauperiorem, tanto poſt
ea amplioribus locupletata eſt diuitijs in regno
cælorum.

ELIZABETH nondum marito Lantgra
uio uiduata, ob aſſiduam in pauperes benignita- Elizabet
tem mater eorũ cognominabatur. Sanis uitæ ſub
ſidia mittebat,afflictos conſolabatur,ægrotos ui-
ſitabat, mortuis funus ſuã procurabat impenſa.
Quos in plebe magis inopia oppreſſos aĩaduerte-
bat,ex his compatruos atq; cõmatruas ſibi com-
parabat,ut eius liberius ſubueniendi cauſas habe
ret,Si quando pecunia non ſuppeteret,ueſtimenta

quibus illa ſe benignam præſtiterat, obſecrantium uoces apoſtolum Petrum compulerunt, ut illi iam cõclamatæ ad priſtinam uitam reditum a domino impetraret.

NONNE & pro Druſiana egenorum Epheſi turba Iohanni apoſtolo occurrẽs, ut quam illi tũc efferebant, ipſe protinus ſuſcitaret, obtinuerunt, dum ueſtes ab ea receptas oſtentant, dum illa inco lumi ſe nunquam famem timuiſſe affirmant. Mulier igitur ad uocem apoſtoli a morte ueluti a ſomno exurgẽs, illum ſuſcepit hoſpitio, ſolitaq; ſubſidia pauperculis miſit, nunquã pietatis deſerens officium, ob quã & ad hanc uitã redire illi licuit, et porficiſci ad æternam. Druſiana

O PRAEGRANDIS eleemoſynæ uirtus. Diuites ſanctificat, pauperes beat, peccatores iuſtificat, iuſtos glorificat, mortuos ſuſcitat, & immortalitatem mortalibus donat. Lucia

SED ne cuiquam tam fructuoſum opus tunc demum exercendum differatur, cum aut nihil aut parum profuturum ſit, documento nobis erit Lucia uirgo. Quæ cum matrem Euticiam ad erogandas pauperibus facultates hortaretur, illaq; diceret, uti uitæ ſuæ finẽ expectaret, ipſa poſtea quod uellet, de opibus ſuis factura. Non eſt (inquit) ad modum gratum o mater deo munus, quod qui offert ideo offert, quia illius uſum ſuprema ſibi interdicit dies. Da dum ſana es, ne ſi moriens dederis, inuita dediſſe arguaris, rem utiq; quam uelis nolis relinquere cogeris. Victa rationibus Euticia laudauit filiæ ſententiam. Lucia uero iam bonis omnibus ad uotum erogatis, cum dijs ſacrificare compelleretur ait, Sacrificium deo acceptiſſimum Iacob. 1

eſſe, uiſitare pupillos & uiduas in tribulatione eorum. Et quia etiam inter tormenta miſericordiæ in egenos comminiſcebatur, miſericordiæ ſemper remunerator deus effecit ut cum ad lupanar traheretur, loco moueri non poſſet, cum ureretur, illæſa inter flāmas maneret, cum iugularetur, morti non cederet, donec ad cælos itura uitale uiaticū de manu ſacerdotis accepit. Corpus uidelicet & ſanguinem agni, pro cuius amore ſua omnia in eleemoſynam, ſeipſam in ſacrificium, tam confidenter q̃ libenter obtulerat.

De hoſpitalitate ſeruanda. Cap. III.

POST eleemoſynas hoſpitalitas ſibi poſtulat locum, ex eodem fonte manans charitatis. Nam ut mendicanti porrigere aliquid miſericordiæ opus eſt, ſic peregrinos ſuſcipere hoſpitio humanitatis officiū, quæ profecto uirtus, uel qualiter exercenda, uel quanti apud deum momēti ſit, & patrum exemplis patet, & aliorum deinceps ſanctorum quos aut apoſtolicus ſermo celebrat, aut celebrandos poſtea cenſuit eccleſia.

Abraam Gene. 18 ABRAAM in ualle mambre ante oſtium tabernaculi ſedet, ne quis pertranſeat, quem ad ſe diuertere non roget. Tres uenire uidet, neq; donec adueniant exſpectat, ſed currit obuiam atq; adorat, ut hoſpites non fouendos ſolum, ſed etiam honorandos ſcias. Orat ne ſe prætereant, quaſi accepturus nō daturus beneficium. Et primum aquā pedibus parat, ut doceat omnium uirtutum fundamētum eſſe humilitatem. Subcinericios panes, butyrum & lac & uitulum coctum apponit, ut co

pioſe potius quã luxurioſe hoſpites paſcendos eſſe demõſtret. Deniq; diſcedentes deducit, ut quos benigne accepimus, eoſdem cum honore diſcamus dimittere, ne ſi incomitati hoſpitij limẽ, exierint, expulſi magis quam dimiſſi eſſe uideantur. Nec arbitreris ideo illos ab eo ſic acceptos, quia ſcierit angelos eſſe, ſed potius quia ſic homines acceperit, angelos quoq; accipere meruiſſe, & tales angelos, in quibus ſub trinitatis typo maieſtas unius dei adoranda facile appareret.

EADEM erga externos obſeruatione & Loth ſodomæ uſus, eoſdem etiam angelos hoſpitio ſuſcipere meruit. Licet plures ad Abraam acceſſerint, quia pater multarum gentium ille. Sed Loth non rogaſſe ſolum, uerumetiam compuliſſe eos ut ad ſe diuerterent dicitur. Itaq; alter exoratos ſtatim ſuſcipiendos monet, alter ſi ulterius recuſarint, cogendos ſuadet, arguẽs nempe illos qui ſic ſummis labijs etiam notos interdum inuitant, ut palam ſit ipſos ſe hoſpitales uideri quam eſſe malle. Loth præterea tanto affectu hoſpites ſuos ab iniuria nefandiſſimorum hominum eripere niſus eſt, ut duas uirgines filias pro illis ſtuprandas offerret. Sed perturbatus flagitium flagitio uoluit commutare, nos in illo fidem hoſpitij imitemur, non mentis turbationem, ne dum hoſpes præter modum defenditur, offendatur deus. Deniq; angeli ut Loth gratiam referrent, illum de conſortio eorum quos pro ſcelere ultum aduenerant, cum ſuis ſimul incolumem eduxerunt. Cumque euerterent Sodomam & Gomorram ſulphure & igne de cælo miſſo, pepercerunt Segor propter eum, quia illuc confugerat, ne ſimul cum impijs perde-

Loth. Gene. 19

Ibidem

uete erā & uenisti ad me. Amē dico tibi, qcqd feciſti uni de his fratrib9 meis minimis, mihi feciſti.

SYLVESTRVM quoq; hoſpitalitatis præter cætera ſtudioſum fuiſſe ferūt. Timotheum ab Antiochia uenientem presbyterum & ipſe preſbyter domi ſuæ benigniſſime ſuſcepit, eundē mox quia Chriſtum prædicabat, martyrio coronatum condidit ac ſepeliuit. Cui enim uiuo hoſpitiū præſtiterat, mortuum tumuli honore carere non ſuſtinuit. Deinde ad pontificale officium promotus effecit, ut omnibus ad urbem aduentantibus, apud ſe hoſpitandi ius eſſet. Ita ut cum beato Iob iure ſuo dicere poterat. Foris non manſit peregrinus, oſtium meum uiatori patuit. Syluester papa Iob.31

GREGORIVS uero pontifex non ſolum facilem ad ſe aditum conceſſit peregre aduenientibus, ſed etiam per fora & compita paſſim quæſitos inuitauit. Inſuper diſcumbentibus interdū ipſe miniſtrauit. Qua humilitate meruit aliquando cōuiuam habere Chriſtum. Semel enim inter miniſtrandum dum ſe pauliſper auertiſſet, conuerſus deprǽhendit unum ex conueſcentibus non apparuiſſe. Quam rem uehementer ſecum admiranti, nocte proxima affuit in uiſu dominus dicens. Eo quod cæteris quidē diebus membra ſua hoſpitio menſaq; acceperit, dignum fuiſſe qui heſterno acciperet et caput. Palā qppe fieri uoluit Saluator noſter, qui eſt caput noſtrum, ſeipſum in peregrinis recipi, quos ſua membra eſſe dixit, ſibiq; præſtitum imputari, quicquid præſtaret illis. Si ergo Ieſum ſuſcipere cupimus, aduenas et peregrinos nō contemnamus. Gregorius papa

QVOS quidam ſub tecto receptos ſic tutati- Gerbonius eps

ſunt, ut eorum ſalutem ſua potiorem haberent, Gerbonius Populonij epiſcopus occidi potuit, cogi autem ut hoſpites proderet non potuit. Totilæ regis irati minas contempſit, nolens prorſus latebras indicare eorum qui ad ſe confugerant. Et cũ urſis ferociſſimis obijceretur lacerandus, atq; inter illos illæſus uerſaretur, uerecundia regem cœpit, nolle ei parcere cui feræ beluæ pepercisſent, ac protinus hominem dimitti iuſſit.

Marinus monachus AD MARINVM monachũ paruulo ſub tugurio in ſolitudine habitantem, aprum aliquando a uenatorijs canibus actum cõfugiſſe legimus. Quem ille apud ſe tamdiu latere permiſit, donec ei ſine periculo ad ſua luſtra redeundi facultas affuit. Cui tantæ curæ fuit tutum beſtiæ præſtare hoſpitium, quo eum ſtudio uel ſuſcepiſſe homines, uel ſuſcepturum fuiſſe putabimus? Certæ etiam rationis expers ac ſylueſtre animal humanitatem fidemq; illius quodam naturæ præſagio uidetur perſenſiſſe, cum in tam præſenti periculo ſeſe ei credere, q̃ ſyluas fuga petere maluerit.

Fœminæ NVNC PAVCA fœminarum exempla referantur. Neque enim multis conuenit uirorum conſortium, ne dum hoſpitalitas ſeruat̃, periclitetur pudicitia.

Sunamitis. 4. Reg. 4 MVLIER Sunamitis tranſeuntem Eliſæum legitur tenuiſſe, & ſecum panem comedere cõpuliſſe, tam familiariter, ut deinde nõ pigeret prophetam ad illam uiruq; eius frequenter diuertere, eorum conſuetudine uti, cum ipſis una cibũ ſumere. Multus hoſpitis aduentus putas reſtinxerit ſtudium erga ſe eorum? minime quidem, ſed magis inflammauit, ut etiam cœnaculum illi conſtruc-

rent, in quo ueniẽs requieſceret, & diutius apud ſe manendi occaſionem haberet. Quibus meritis pre- Ibidem
cante Eliſæo, & filium genuerunt, cum antea ſte- riles extitiſſent, & eundem cum deceſſiſſet, uitæ Ibidem.
reſtitutum receperunt.

HIS iungatur Marthæ mira ſedulitas. Poſt- Martha
quam excepit Ieſum in domum ſuam, miniſterio intenta, parandiq; conuiuij ſolicitudine ardens ne- quit facere animo ſuo ſatis. Proinde Mariam ſo- rorem uti ſe adiuuet, ſecumque collaboret, citat. Luc. 10
Itaq; quali cura, quantoque affectu hoſpes hono- randus ſit, documento nobis eſt. Nec ideo nos ne- gligentiores eſſe debemus aduenam aliquem ſuſ- cipientes, quia ſeruum, nō dominum ſuſcipimus, cum ipſe proteſtetur ac dicat. Qui ſuſceperit unũ paruulum talem in nomine meo, me ſuſcipit. Et Matth. 18
iterũ. Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi fe- Matth. 25
ciſtis. Nec quenquam moueat, quod Maria ſe- dens ſecus pedes IESV, & uerbum illius audi- ens, optimam partem dicitur elegiſſe. Non enim propterea hoſpitalitatem Marthæ improbatam credimus, ſed bono melius prælatum, actioni con templationem. Ad quem tamen non poteſt per- uenire, qui non prius iuſtitiæ exercitationibus labem expiauerit delictorum. Vt tunc demum ad conſideranda dei inuiſibilia animus attollatur, cum liberum ſe eſſe perſenſerit onere peccatorũ.

DENIQVE duo illi ex diſcipulis in caſtel- lum Emaus tendentes cum Ieſu ſimul eunt, ſimul Duo diſci-
fabulantur, & externum ac peregrinum eſſe pu- puli
tant, donec compulſum ſecum manere, & ſecum Luc. 24
recumbere in fractione panis agnouerunt eum. Sic igitur hoſpitalitatis officium ad agnitionem

dei nos adducit, ut quem nunc in ænigmate & per
1.Cor.13. ſpeculum uidemus, poſt hæc facie ad faciem & ſi
cuti eſt, uidere ualeamus.

Paulus apl's Hebræ.13 Mat.10.

ICCIRCO Paulus apoſtolus Hebræis præcipiẽs ait. Charitas fraternitatis maneat in uobis, & hoſpitalitatem nolite obliuiſci. Per hanc enim placuerunt quidam angelis hoſpitio receptis. Et domin⁹ ad diſcipulos. Qui recipit uos, me recipit, & qui me recipit, recipit eum qui me miſit. Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet, & qui recipit iuſtum in nomine iuſti, mercedem iuſti accipiet. Et quicunq; potum dederit uni ex minimis iſtis calicem aquæ frigidæ tantum in nomine diſcipuli, amẽ dico uobis non perdet mercedem ſuam.

De inani gloria fugienda. Caput .IIII.

NVNC quoniam periculum eſt, ne pijs operationibus inanis gloriæ ſurrepat appetitio, de ijs dicendum uidetur, qui ut iactantiam uitarent, aut occultari magnifice facta uoluerunt, aut eorum laudem alijs, non ſibi attribuere, ne ſe exiſtimantes ſtare, in præcipitium elationis ruerent, & gloriam quærentes hominum, gloriam quæ a deo eſt amitterent.

Ieſus Chriſtus. Mat.9.

HVIVSCE rei documenta exhibere nobis uolẽs magiſter ac dominus noſter Ieſus Chriſtus, leproſos mundat, cæcos illuminat, infirmos curat, ſurdo & muto aurium linguæq; officium inſtaurat. Et tamen ſingulis nemini quicquam dicant iniungit. Archiſynagogi quoq; filiam mortuam ſuſ

citaturus, turbam iuxta cadauer tumultuantem, abſcedere præcepit nec in publico, ſed domi uitale operatus eſt remedium, ne popularem gloriam ex petere uideretur. Quod autem multa id genus nõ ita ſecreto, ſed in cõſpecto peregerit plurimorum, atq; etiam prædicari uoluerit, non fuit inconſtantiæ uolubilitas (nullum uitium in eo qui dei ſapientia eſt, cadere poteſt) ſed piæ diſpenſationis miſeratio, quæ diuinæ conuenit bonitati. Non ſolum enim illi qui iam credebant, quomodo oſtentationem uitarent inſtruendi, ſed etiam qui nondum credebant, ad fidem manifeſtioribus ſignorũ ſpectaculis conuertendi erant. His dicitur. Si mihi nõ creditis, operibus credite. Illis. Cauete, ne iuſtitiam ueſtram faciatis coram hominibus, ut uideamini ab eis. Mar. 5. Lu. 8. Io. 10. Mat. 6.

SIC & apoſtoli dominica ueſtigia ſecuti ad cõfirmationem prædicatæ fidei, in propatulo quidẽ miracula operabantur, reuelationes autem, uiſionumq; myſteria niſi neceſſario in uulgus proferẽda eſſent, occultabant. Apoſtoli

PAVLVS apoſtolus cum raptus in paradiſum ſiue in corpore ſiue extra corpus audiſſet arcana uerba, quæ non licet homini loqui, annos XIIII. rem tantam ſilentio texit conſcientia ſua cõtentus, donec Corinthijs (ueritus ne pſeudo apoſtolos ſibi uel ſui ſimilibus præferrẽt alienati a ueritate, quam ab ipſo didicerant) eam aperuit, palamq; fecit. Sed & hanc gloriandi neceſſitatem inſipientiã uocat. Factus ſum inſipiens, inquit, u os me coegiſtis, ego enim a uobis debui commendari. Nihil enim minus feci ab ijs qui ſunt ſupra modum apoſtoli, tametſi nihil ſum, Quibus ſane uer- Paulus 2. Cor. 12.

bis teſtatus eſt, minime de ſe loquendum, niſi cum incumbit neceſſitas. Sed et tunc ita temperandũ, ut & res dicatur, & euitetur iactatio.

Iohannes monachus TALI quidem temperamento uſus Iohãnes Aegyptius monachus, cũ ſpũſancto reuelãte multis futuri euentus reſponſa daret, inferebat, non ſuis meritis eã reuelationẽ ſibi factã, ſed illoꝝ q rogatũ aduenerant. Morbo affectos corã ſe curationis gratia adduci uetuit, qm̃ ultro, citroq; cõmeantiũ agmen oſtentationi eſſe potuiſſet. Oleum eis benedictum mittebat, quo peruncti cõualeſcebant, atq; a languoribus liberabantur.

Antonius Abbas ANTONIVM quoque abbatem tradunt Martiniano militum præfecto pro filia, quam nequitiæ ſpiritus poſſederat, ſupplicanti reſpondiſſe. Ne ſe opem poſceret, cum & ipſe peccator eſſet. Sed ſi in Chriſto confideret, eidem ſupplicaret, iuxta fidei meritum gratiam ab ipſo impetraturus. Credidit Martinianus, & domum rediens deum precatus incunctanter, filiam a dæmonio liberauit, ut prædictum ab Antonio fuerat. Pulchre igitur unico reſponſo Antonius tria ſimul expreſſit bona, humilitatis obſeruationem, fidei uirtutem, infirmitatis remedium.

Moyſes Abbas MOYSES uero abbas haud diſſimulauit, nõ ſolum ſe laudationem ſui non quærere, ſed etiam detractione delectari. Si quis enim uiſendi eius ſtudio adueniſſet, raro aditus copiam faciebat, tanti ſe haberi moleſtiſſime ferens. Quamobrem præſidi quoq; prouinciæ ſpe conueniendi primum quidem decepto, deinde iterum aduentanti, obuiam tandem profectus cum interrogaretur, ubi nam eſſet Moyſes abbas (nam fama tantum ipſi notus

erat). Quid tibi reſpondit cum ſtulto illo ac deliro ſene? Denique de ſemet quaſi de alio licentius obloquendo diſcedere hominem compulit, non mediocriter mirantem, quod tam diuerſa de illo, quem iam ſecundo quæſitum uenerat, ſibi audire contigiſſet. Qui reuerſus didicit ab indigenis eum quidem ipſum Moyſen fuiſſe, a quo eiuſmodi reſponſum accepiſſet, & magis mirari cœpit, tã gratum illi eſſe ſui contemptum.

NON MINVS ſe contemni gaudens Conſtantius Anchonitanæ eccleſiæ monachus, cum e longinquis partibus quidam (ut ipſum uideret) aduenißet, oſtenſumque deſpexiſſet, eo quod ſtatura admodum breui eſſet, quaſi corporis uitium animi uirtuti officere poſſit, irriſorem ſuum oſculo excepiſſe dicitur, lætari ſe affirmans, quod tandem nactus eſſet hominem a quo iure paruipendendus exiſtimaretur. Seruum enim ſe eſſe ut habitu puſillum, ita ad ea quæ facto opus erãt, ignauum, inertemq;, ac prorſus inutilem. Nonne ſatis declarauit quantum ab humanæ gloriæ concupiſcentia procul eſſet, qui ſic exultauit contemptus? Conſtantius monachus

MAGNA QVIDEM hæc Conſtantij erga calumniantes patientia, ſed non minor illa Gregorij pontificis erga laudantes modeſtia. Cuidam enim probato uiro ipſum attollenti reſpondiſſe fertur. Deum deprecare frater, ut his quæ de me prædicas, dignus efficiar, ſicuti & tu dignus es, cuius opinio improbari non debeat, ſed plerumque euenit, ut ea quæ de ijs quos amamus in medium proferimus, maiora uero ſint. Itaq; quamuis iſta commendatione tua longe in- Gregorius Papa

inferiorem me eſſe agnoſcam,charitati tamen gra tias ago.Huiuſcemodi reſponſo ſapientiſſimus pō tifex & laudatori ſatisfecit,& cum ſummo hono re præditus eſſet,ab humilitate non diſceſſit.

Apollonius abbas

QVAM autem arduum & difficile ſit nō illici quandoqꝫ humanæ laudis affectatione, teſtis eſt Apollonius abbas.Qui cum annos. XL. in deſer to ſolitarius uixiſſet, iuſſus uoce ſibi e cælo delata iam tandem ad frequentem locum pergere, cœno bium conſtruere,diſcipulos comparare, tam con ſtanter dominum rogaſſe dicitur,ne qua ſe deinde inter homines uerſantem iactantiæ aura perſtrin gi ſineret,ut non aliud olim magis ueritus ad ere mi latebram confugiſſe uideatur, non ante uitæ finem fortaſſe inde diſceſſurus,niſi iuſſio itercesſiſ ſet diuina,quæ poſtremo dignum illum iudicauit, ut conſuaſor & autor fieret ſalutis multoꝝ.

Idem

HINC eundem haud parum ſæpe monachis præcipere ſolitum tradunt,ne quis propterea ſe an te alios eſſe exiſtimaret,quod aliquo miraculi oſtē

Luc.10

to inſignitus eſſet,quandoquidem & dominus di ſcipulos ſuos non ideo gaudere iuſſerit, quia dæ monibus imperarent, ſed quia in libro uitæ æter næ ſcripti,cenſiqꝫ eſſent.

Idem

ITERVM admonebat,ſi quam aliquis ex il lis uel ſecretæ uiſionis, uel ſpiritalis fruitionis dotē a deo accepiſſet, nemini niſi neceſſitate coact⁹ pro deret. Alioqnin ſi exinde illum præ cæteris æſti mationi haberi contigerit, haud facile uanæ glo riæ uitio cariturum. Eo autem ſurrepēte gratiam omnem quam aſſecutus fuerat,irritam fore,dicen

Eccl.9

te ſcriptura.Qui in uno peccauerit,multa bona p̄ det,Deniqꝫ domicilia eorū ob hoc cellas appellari,

quo in his celarentur quæ occulta eſſe uelint.

NEC mirum aliquem interdum plauſu aſſentatorum ſuorum blanditijsq́ʒ duci. Cum frater Leonardus etiam cogitationum ſuarum circumuentus fuiſſet, niſi mature qui eum periculo eriperet inueniſſet. Beatum Franciſcum aſello inſidentem ipſe pedes comitatus mente uoluere cœpit, quanto ante illum quondam ierit generis nobilitate, potẽtiaq́ʒ ſeculari. Franciſcus ſpũſctō edoctus, ut intellexit gliſcentem in præcordijs comitis tumorem, ſtatim deſiliens aſellum ſe illi cedere dixit, ipſe potius pedibus iter facturus, eo quod obſcuriore loco natus eſſet. Agnouit ille inſolentis cogitatus culpam pene aperte ſibi obijci, & miratus depræhendi potuiſſe, ad pedes eius ſuppliciter prouoluitur ſeq́ʒ peccaſſe confitens ueniam impetrat, cautius deinceps humilitatis propoſitum ſeruaturus. Aratrum quippe tenens poſt tergum reſpexerat, ſed magiſtri opera rurſum cito conuerſus aptum ſe fecit regno dei. Fräciſcus. Luc.9

IDEM Franciſcus cum ſe inter homines fama ſanctitatis efferri percepiſſet, ne quam ex eo uoluptatem caperet, alteri negotium dedit, ut ecōtra probris petulantiaq́ʒ ipſum inceſſeret. Et cum ille ruſticanum, idiotam, ignauum, inutilemq́ʒ eũ appellaſſet, calumnianti gratias agebat, affirmãs uerius de ſe ſentire oblocutores ſuos quam laudatores, q̃ opiniōe decepti ſupra id quod eſſet ſe æſtimarent. Itaq́ʒ quanto ab alijs magis extollebaẗ, tãto ſe gerebat ſubmiſſius, cauillatiōibus potius q̃ cōmẽdatione ingenij moruq́ʒ ſuoꝝ delectat⁹. Iſaiæ memor dicentis. Populo meus q̃ te beatũ dicũt, ipſi te decipiunt, & uiam greſſum tuorum diſſipant. Idem Iſaia.3

Egidius EGIDIVS Athenienſis quoniam miracu- lis clarere cœperat, iactationis occaſionem fugiēs patriam dereliquit, ad eremum ſe cōtulit. Et dum apud Veredenium eremitam in agro Arelatenſi habitaret, ſabuloſo ac ſterili ſolo ab ipſo terræ cō- ditore deo fœcūditatem precibus impetrauit. Mox inde diſcedens, uaſtioris ſolitudinis latebras perijt, ibi quærens domicilio locum, ubi non facile mor- talium de ſe rumores audire poſſet.

Iudocus IVDOCVS item fama ſanctitatis regumqꝫ Britanniæ ſtirpe iuxta clarus, dum ſolitarius habi- taret, & ſignorum quæ fecerat rumor, multos ad uiſendū eum a diuerſis partibus exemiſſet, uidens in tanta ſe adeuntium frequentia periclitari humi- litatem, in ulteriorem deſerti angulum ſedem trāſ- tulit, ut tā ab inanis gloriæ cupidine ſemotꝰ eſſet, quam a conſuetudine hominum.

Eulalius EVLALIVS quoqꝫ monachus criminis olim ſuſpectus, ut innocentiam probaret, iubente ab- bate, fiſcellā quam de palmeis folijs ipſe texuerat, igni impoſuit, atqꝫ ubi a flammis eā lædi nō poſſe animaduerſum eſt, nō ſolum omni ſuſpitione fuit abſolutus, uerumetiā ob miraculū uenerationi ha- beri a fratribus cœptus. Cæterum ſe in celebritate eē indigne ferēs, pcul inde receſſit in deſertū, maluit- qꝫ in ſpelūcis cum feris habitare qꝫ in monaſterio ab hominibus honorari, memor dictū eſſe a pro-

Ezech. 7. pheta. Saluabuntur qui fugerint ex eis, & erunt in montibus quaſi columbæ cōuallium.

Hylarion SED QVID de Hylarione abbate dicemus? qui iam ſexagenarius cernens circa ſe tum mo- nachorum multitudinem, tum eorum qui ſanan- di ad eum undiqꝫ confluebant, Flebat quotidie, &

ad ſeculum rediſſe ſe atq; in uita mercedem rece-
piſſe aiebat. Abire cupientem inhibebant. Deni-
q; biennio in tali animi ſolicitudine peracto, cum
poſtremo comedere nollet donec diſceſſum impe-
traret, et iam dies ſeptem nihil guſtaſſet, ne inedia
conficeretur dimiſſus reliquit palæſtinam. Præ-
terea gloriam ſemper fugiendo, dum crebro ſe-
dem mutat, Bethilium, Peluſium, Theubaton, Ba
bylonẽq; peragrauit, deinde Aphroditon, eremũ
Antonij, rurſum Aphroditon, Alexãdriã, Oſam,
Brutium, Paretonium, inde Siciliã, et inde Epidau
rum, ac poſt hæc Cyprũ. In cuius inſulæ uaſtiore
minusq; noto angulo cũ ſe ſe abdidiſſet, diu latere
non potuit, miraculis eũ ubiq; prodentibus. Quia
tñ uiribus partim ætate, partim labore exhauſtis,
inde iam emigrare illi incommodum erat, ibidem
& fugæ finis & uitæ fuit. Hunc tantum in ipſo ho
noris contemptum præter cætera extollens Hiero
nymus. Mirentur, inquit, alij ſigna quæ fecit, mi-
rentur incredibilem abſtinentiam, ſcientiam, hu-
militatem, ego nihil ita ſtupeo quam gloriam illũ
& honorem calcare potuiſſe. Concurrebãt epiſco-
pi, presbyteri, clericorum & monachorũ greges,
matronarum quoq; Chriſtianarũ grandis tenta-
tio, & hinc & inde ex urbib' & agris uulgus igno
bile, ſed & potentes uiri et iudices, ut benedictum
ab eo panem uel oleum acciperent. At ille nihil ali
ud quam ſolitudinem meditabatur.

IN HAC ſalutarium uirtutum parte fœ-
minas quoque ſua laude fraudare non decet. Ta-
bita uirgo ſacra monaſterij magni thebaidis cum
ſe omni humilitate deieciſſet, inſanire putabatur.
Verũ quia ſtultũ dei ſapiẽtius eſt hominibus, San-

Foemina Tabira uirgo

ctoPierio abbati in eremo degenti reuelatum fuit, illius merita ſuis eſſe potiora. Proinde ad uiſendam eam perrexit, & reſponſa quæ diuinitus acceperat, palam fecit. Ex quo ipſa ut uidit ſe non iam ut ſtultam contemni, ſed potius ut ſanctam honorari, clam diſcedens, monaſterium pariter, honoremq; dereliquit, & in ſolitudine uitã duxit.

Maria Gallica

MARIA NATIONE Gallica de uico niuella epiſcopij Leodienſis ignobilis genere, celebris ſanctitate, frequentiam hominum illuc ad ſe uiſendam turmatim accurrentium moleſte ferens precata eſt oſtendi ſibi locum ſanctæ quieti magis opportunum. Et reuelatione accepta diſcedens, tridui iter arripuit, nullo labori parcens ut humilitatem conſeruaret. Peruenitque quo uolebat ad eccleſiam ſancti Nicolai cognomento decegnies, & ibidem ſolitaria conſedit. Ferunt ſacelli illius, fores, cum clauſæ obſeratæq; eſſent, aduenanti ſua ſponte protinus patuiſſe, ut uel hinc intelligas gloriam humanam fugientibus facilẽ præberi aditum ad gloriam angelorum.

Euphraxia.

EVPHRAXIA etiam Chriſto dicata, uirgo ſignis in thebaide diuinitus factis clara, cum puerum quẽdam paraliticum, mulieremq; phanaticam ſanitati reſtituiſſet, ne miraculorum magnitudine inſoleſceret, laboribus cumulum addidit. Crebrius utens ieiunijs, uigilijs, precationibus, cæteriſque corporis exercitijs, nullum otio tempus remittens ne deſidioſa aliquando cogitaret ſe alicuius momenti eſſe, cum nihili æſtimari mallet. Igitur tametſi a monaſterio non receſſit, inuenit tñ quẽadmodũ abeſſe poſſet a gloria. Corpus eñ caſtigando, & in ſeruitutem redigendo conſentire

cōegit ſpiritui, ſemper humilitatem affectanti.

De humilitate appetenda. Cap. V.

PLERIQVE uero non ſolum a iactantiæ uitio procul abeſſe ſtuduerunt, ſed etiã ſic humilitatem ſectati ſunt, ut pene omnibus ſeruilibus officijs ſeſe addixerint. Qui nihil detrectãtes eorum, quæ uiliſſima factu putantur, tanto excellentiores in conſpectu dei apparuerunt, quanto inter mortales magis infimi uidebantur. Horum nunc exempla percurrere non intempeſtiuũ duco.

MONAChis Nitrye morẽ fuiſſe conſtat, p̃ter cætera in peregrinos beneficia, pedes eorum lauare, linteolisq; abſtergere, illum imitari uolẽtibus, qui magiſter & dñs diſcipulorum pedes lauit. Exemplum inquiẽs dedi uobis, ut quẽadmodum ego feci, ita & uos faciatis. Monachi Nitrye Iohã. 13

HINC Apollonius abbas ad ſe magis q̃ ad eas quibus præerat, huiuſmodi ſeruitiũ pertinere arbitratus, ſuis ipſe manibus hoſpitum lauabat pedes, abbatemq; ſe in monendo duntaxat corripiẽdoq; nouerat, præterea omnium minimus erat. Apollonius abbas

HOR etiam abbas eadem erga peregrinos obſeruantia, certo tamen ordine uſus dicitur. Primũ cum illis ſimul ſuppliciter prouolutus deum adorare, deinde pedes eorum abluere, poſtremo ablutis præcepta ſalutis dare, quaſi innuere uolens, ijs qui peccatorum ſordes pœnitentiæ lauacro mundare cupiunt, neceſſariam eſſe pietatem, humilitatem, iuſtitiam. Hor abbas

THOMAS Cantuarienſis archiepiſcopus q̃tidie, xiij. pauperes domi conuocabat, ſedere iuſſis Thomas archiep̃s.

genuflexus pedes lauabat,diſcumbentibus mini-ſtrabat, abeuntes cum dono dimittebat, ſingulis eorũ quatuor nũmos largitus, ita ut liberalior an humilior fuerit,non facile diſcerni queat. Verun-tamen ſerui interdum dedignantur mendicis mi-niſtrare,archiepiſcopus etiam pedes lauit.

Gallicanus monachus GALLicanus quoq; monachus,quem & cõ-ſulem & uictorem,& Conſtantini Auguſti gene-rum fuiſſe diximus,omnibus pro Chriſto cõtem-ptis tam ardenter in monaſterio ſerui functus eſt officio,q̃ prius ĩ caſtris imperatoris ac ducis. Nec magis olim militaris gloriæ auidus fuit,q̃ poſtea humilitatis,operepretium erat uidere pauperum lauantem pedes,monachorũ manibus aquas dan tem,menſas concinnentem, pauimenta uerrentẽ, & reliqua id genus exercentem,paulo ante tot cli entium patronum,tot ſeruorũ dominum,tot mi-litum ductorem,quot cõuenire potuit principi ui ro,Cæſaris genero,Romani exercitus p̃fecto, ſæ-pe uictoria potito, nunquam uicto. Tantam ſta tus mutationem nequiſſet efficere fortunã,quan-tã ille ſua ſponte ſuſcepit, haud ignarus multo ma iorem, certioremq; felicitatem eſſe ſeruire Chri-

Iſa.64. ſto,q̃ dominari mundo. Quoniam (ut Iſaias in-quit)A ſeculo non audierunt,neq; auribus perce-perunt,oculus non uidit deus abſq; te,quæ præpa raſti expectantibus te.

Pacomius PACOMIVS abbas fratribus morbo impli citis affedit,non dedignatus miniſtri operã,ut ob-ſequium præſtaret,domino iubẽti ac dicenti: Qui

Mat.20. maior eſt ueſtrũ,fiat ſicut minor,& qui præceſſor eſt,ſicut miniſtrator.

Antonius Abbas ANTONIVS abbas nõ minus manſueti in

gentij uir, epiſcopis & presbyteris ſolitus ẽ ſubmit tere ceruicem, captans ab eis benedictionem. Iccirco benedixit ei dominus, & cuſtodiuit illum, oſten dit ei faciem ſuam, & miſertus eſt ipſius, cõuertit uultum ſuum ad illum, & dedit ei pacem.

EVNDEM tradũt ſpiritu raptum uidiſſe orbem terrarum quaq; uerſum, laqueis oppletum, et cum mirabundus quis illos euadere poſſit, quæſiſſet, reſponſum fuiſſe, humilitas. Beati igitur humiles, quibus a periculo erutis competere poterit illa prophetæ gratiarum actio dicẽtis: Benedictus dominus qui nõ dedit nos in captionem dentibus eorum. Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo uenantium. Laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus, Adiutorium noſtrum in nomine domini. Idem Pſal. 123.

HINC eſt quod Pinifius abbas (ut liberius humilitatis incumbere operibus poſſet) diuerſa per quiſiuit loca, in quibus minus notus maneret, ab Aegypto tranſmigrauit in Thebaidem, & inde ad Palæſtinam, ſemper inter alienos ſerui fungens officio, donec agnitus cogebatur ſimul relinquere & locum. Poſtquam nullibi ſe diu ignotum futurum uidit, ad ſuos tandem monachos reuerſus, aliam conſeruandæ humiliationis rationem inijt, ut quo plus honorabatur, eo magis corpus ſuum ieiunijs inædiaque maceraret. Malens fame affligi, quam ambitione deliniri, & de cibis cogitare, quã de honoris illecebra. Pinifius Abbas

VERVNTAMEN quid abbates, monachosue tantopere miramur, ipſe ſummus pontifex Gregorius primus ſe ſeruum ſeruorum dei appellauit, ac ne dictu id illi quam factu facilius fu- Gregorius Papa

iſſe putes, aduenienti Iohanni abbati aſſurrexit, & prior honoris gratia in terram prouolutus eſt pontifex quã abbas. Cæteri deinde maximi pontifices nomenclaturæ iſtius titulum omnes uſurparunt, opus rari. Omñes ſe ſeruos ſeruorum dei dici, pauci eſſe uoluerũt. Igitur Gregorij humilitatem approbaſſe uidentͬ etiã ipſi q imitari neglexerũt.

SED quod ad priuatos attinet, mirabilis in primis humiliatio Petri Telonarij fuit, qui diſtractis pro amore Chriſti facultatibus, a Bizantio Ieroſolymam petijt, ſeruumq; ſe uenalitium fecit. Et cũ in aliena domo a conſeruis maledictis uerberibuſq; afficeretur, gaudebat in contumelijs, nunquam de iniuria ſibi illata conqueſtus. Intantũ ut de medio calumniatorum ſuorum nuſquam diſceſſerit, niſi cum Bizantij hoſpitis indicio cognitum honorare cœpiſſent. Deniq; tunc profugit cum coleret ut liber, non cum ſperneretur ut ſeruus, humilitati ſtudẽs, a gloriationibus abhorrens, diſplicere cupiens hominibus, ut Chriſti ſeruum exhiberet.

Petrus telonarius.

MARTINVS dum adhuc ſtipẽdia faceret, nec tamẽ tam Cæſari q̃ Chriſto militaret, præter illud celebratiſſimum pietatis opus, haud minus celebre præſtitit humilitatis exemplum. Vno ſeruulo contentus, eundem ut fratrem dilexit, ut dominum coluit, cœnanti miniſtrabat, cubitum eũti calceamenta detrahebat, cæteraq; pene oĩa mutata cum illo officij uice exercebat, ſeruus ſerui factus, ut Chriſto ſe ſeruire ꝓbaret, non mundo. Miles erat, necdum baptizatus, ſed tantum cathecuminus, & iã perfectionis uiã ingreſſus, ſpiritus ſancti ſententiam ſequebatur per Salomonem in prouerbijs prolatam. Melius eſt humiliari cum miti-

Martinus epiſcopus

bus,quam diuidere ſpolia cum ſuperbis. Prou.16

ALEXIVS quoq; Euphemiani conſularis uiri filius, ſpreta generis nobilitate Roma decedēs, EdeſſamSyriæ urbē uenit,et inter alienigenas XVII. annos incognitus mendicauit. At poſtquā uulgatum eſt,uocem diuinitus allatam. Alexium mendicum in eccleſia recipiendum,uidens ibidem miraculum illud honori ſibi futurum. Laodiceā eſt profectus,a Laodicea Tharſum,a Tharſo rediit Romam. In paterna domo pro peregrino paupercuIo ſuſceptus, alios. XVII. durauit annos in ſumma rerum inopia,ſtatuq; miſerabili,nec ipſis genitoribus ſuis ſeſe manifeſtans, ob hoc ſolum, ne agnitum honore afficerent. In exitu uitæ & qs et quantus eſſet apparuit,hoc ſignis prodigijsq; inſtanter editis,illud chirographo in manu defuncti reperto,ac rei ordinem indicāte, tunc ſcilicet, cum iam ſuperato uanæ ambitiōis periculo,ſecura humilitas ad cælos properabat, ueræ & immortalis gloriæ honore ſemper fruitura. O beatum o felicē illum,qui ſic ſe humiliat ut ſic exaltetur. Lu.14.

Alexius

NVNC ancillarum Chriſti humilitas referatur. Elizabeth & regis Pannonum filia,& Lantgrauij Turingiæ principis coniunx,deo gratificari cupiēs,non alienum a dignitate ſua putauit, mēdicum quendam infirmum,obſitum, ſqualidum, olidum, ſuo recipere ſinu, ſuisq; manibus crinem illius pectere,tondere,caput lauare, totum corpus quantum licuit, a pedore ſordibusq; uindicare. Multos prætetea eiuſdem ſortis pauperes uiſitare,benigne conſolari,ad patientiam exhortari, cibos porrigere,potum propinare,modis omnibus opem ferre, & ulceratorum plagas contrectare,te

Fœminæ
Eliſabeth

gere, linire, circumligare, & ſi quando faſciæ defi-
ceret, ſui capitis uelamento obuoluere. Deniq; de-
functo uiro Lantgrauio, cum multorum paupe-
rum capax conſtruxiſſet habitaculum, ſemet illis
in miniſterium dedit. Ibi puerum quendam uētris
profluuio laborantem, ipſa in ſuis ulnis ad exone-
randam aluum, etiam noctu conſurgens pluries
portauit. Ibidem mulieris leproſæ curam habens,
omnia illi libenter præſtitit, officioſeq; miniſtra-
uit, quæ ipſa per infirmitatem non poterat. Poſt
hæc non eſt paſſa ſe ab ancillis uocari dominam,
ſed ſororem, & eis aliquo de induſtria emiſſis, ipſa
rum interim munus uſurpabat, uaſa lauando, co
quinam parando, pauimenta uerrendo, utenſilia
ſuis diſponendo locis. Cæteraq; diligētius exequē-
do, ancillis etiam ſe magis infimam fecerat. Nun-
quā tanta mulier ad tantam humilitatem deſcendiſ
ſet, niſi prius ardentiſſimæ charitatis feruore me-
dullitus incaluiſſet. Nihil quippe tā paruum aut
tā uiſe eſt, ut id ſe ducat indignū, q pfectæ diligit.
Brigida Abbatiſſa BRIGIDA etiam uirgo licet abbatiſſam gere-
ret, minorem tamen ſe ijs quibus præerat, exhibe-
bat. Quaſdam in monaſterio longa ualetudine op
preſſas, ut ſaltem ſqualore leuarentur, lauari iuſſe
rat, ſed ancillis ſororibusq; cunctātibus, protinus
ipſa accedens lauit, tantumq; humilitatis abbatiſ
ſæ fuit meritum, ut illæ lotæ eueſtigio ſanarētur.
Tres erant diuerſis infirmitatibus laborātes, alia
paralytica, alia dæmoniaca, alia uero leproſa. Ma-
gnum miraculum fuit tales languores curaſſe, ſed
non minus mira extitit humilitas ſic affectas la-
uiſſe. Equidē opinor parē uirtuti datam fuiſſe gra
tiā, ut q dignata ē lauare, ipſa etiā mederi poſſet.

EVGENIA uirgo Philippi Alexandriæ præfecti filia, quoniam parentibus idolorum culturæ deditis, CHRISTO ſeruire non poterat, eos reliquit. Et ſexu celato, uirorum monaſterium ingreſſa, monachi habitum induit, & ſe Eugenium uocari fecit. Tandem ob animi ſapientiam, morumq; integritatem in abbatem electa, hoc primum a fratribus exegit, ut quamuis dignitate præſtaret, permitterent tamen ſe interdum officia obire infimorum, ne per otium inſoleſceret, præſertim in illo præpoſituræ honore conſtituta. Impetrata igitur uenia, aquam portauit, ligna cõcidit, pauimenta euerrit, cellulam ſibi omnium deſpectiſſimam elegit. Deniq; quo feruore cõcita parentes fugerat, eodem primatum inter manochos tenens humilitatem coluit, & tãdem martyrij palmam meruit obtinere, ut quæ mũdi pompam calcauerat, tyrannorum quoq; tormenta ſuperaret, et in cæleſti gloria humilitatis præmium perfectæ patientiæ merces augeret. Eugenia

PAVLAE Romanæ (ut Hieronymus refert) maternum genus, a Scipionibus Gracchiſq;, paternum ab Agamemnone potentiſſimo quõdam Græciæ rege, erat. Liberos e Toxotio ſuſceperat, qui ab ipſo Aenea Iulioq; trahere originem credebatur, poſtquam autem contemptis õmibus Chriſto cœpiſſet ſeruire, tanta ſe humilitate deiecit, ut qui eam uideret (uidere autem propter nominis celebritatem, multi geſtiebant) ipſam eſſe non crederet, ſed ancillarum ultimam, quamuis enim frequentibus uirginum cingeretur choris, ueſte tamen, uoce, habitu, inceſſu, minima omnium apparebat, Intellexit profecto ſapientiſſima mulier, ho Paula

minis nobilitatem non genere, non potentia, ſed uirtute conſtare. Inter uirtutes autem Chriſtianæ profeſſionis nihil eſſe præſtantius humilitate, nihil fructuoſius.

De dignitatibus non concupiſcendis. Cap. VI.

PROPTEREA Quidem ſanctiſſimi uiri cum ſeculares, tum eccleſiaſticas dignitates, aut omnino recuſarunt, aut inuiti coactique ſuſceperunt. Sciebãt enim, quanto quis altius euectus fuerit, tanto propius periculo eſſe ne cadat, & ſi ceciderit, grauiorẽ ruinam fore. Honoris gradum ſuperbiæ irritamẽtum, & inanis gloriæ materiam eſſe, niſi ita caute adeatur, ut is qui epiſcopatum deſiderat (iuxta Apoſtolum) opus bonum

1. Timo. 3. deſideret: non honorem, & labores, nõ delicias, neq; præeſſe, ſed prodeſſe cupiens, ſeruum ſe miniſtrum hominum conſtituat propter Chriſtũ.

Marcus Euãgeliſta. DIVVS Marcus euangeliſta, ut ſacerdotio reprobus haberetur, pollicem ſibi amputaſſe dicitur. Veruntamen (ut ait Hieronymus) tantum conſentiens fidei prædeſtinata potuit electio, ut nec ſic in opere uerbi perderet, quod prius meruerat in genere. Cum enim ex leuitis eſſet, ut Alexãdriæ epiſcopus fieret, eo compelli dignior fuit, quo magis refugit.

Iſaac monachus. ISAAC etiam monachus, cum reſciſſet decerni ſibi presbyteratum, de Scythia tranſmigrauit in Aegyptum, uaſtæ ſolitudinis ſeceſſum quæritans, ut hominum effugeret cõſpectum. Sed qui diuinitus eligebatur, latere nõ potuit. Cum enim fratres in Aegyptum uſq; illũ quæſitum profecti

eſſent, & aſellus quem ſecum habebant per deſertum fugiens, ad ſpeluncam ipſius ſubſtitiſſet, eo inſecuti dum aſellum compræhendũt, monachum quem uix inuenire ſperauerant, conſpiciunt. Qua re læti, gratantesq́, ſimul ipſum ut ſecum redeat hortantur. Igitur cum ſe ille muti animalis indicio depræhenſum agnouiſſet, intellexit dei uoluntatem, & fratrum uotis annuẽs, ad monaſterium reuerſus, presbyteri officium ſuſcepit. Hic mihi probe obſeruaſſe uidetur, quod Apoſtolus ait, Nec quiſquam ſumat ſibi honorem, ſed qui uocatur a deo tanquam Aaron. Sic & Chriſtus non ſemetipſum clarificauit, inquit, ut pontifex fieret, ſed qui locutus eſt ad eum, filius meus es tu, ego hodie genui te. Tu es ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech. Hebræ.5. Pſal.2. Pſal.109.

PASTVMIVS quoq; monachus, a Machario abbate poſt uitæ huius labores, ad beatitudinis quietem decedẽte, in locum ſuum ſuccedere iuſſus, & fratrum curam habere diu renuit atq; recuſauit, obnixe affirmãs ſe abbatis honore indignũ, officij ignarum, ſolicitationum labori imparem. Verum obedientiæ preſſus iugo, flens, tandem regendi monaſterij munus ſuſcepit. Et quia ex humilitate ſibi prorſus diffidebat, a domino meruit adiuuari, atq; ita ut ei per angelum ſuum præcepta, inſtitutionesq; dirigeret. Quibus ille fratres ſibi commiſſos inſtruendo, in omi ſanctitatis genere facile reddebat perfectos. O uere igitur beatus homo quem tu erudieris domine, & de lege tua docueris eum. Paſtumius monachus Pſal.93.

ODDO itẽ Cluniacenſis cœnobij monachus, a Benone abbate proxime deceſſuro ſuffectus, cũ Oddo monachus

fugam pararet, a fratribus comprræhenſus, coram
q; adductus, non ſolum abbatis compellente iuſſi
one, uerumetiam epiſcoporum urgentibus cenſu-
ris, regimem inuitus accepit. Indignum enim ſe
eſſe arbitrabatur, qui præeſſe deberet, cum ſe cun-
ctis inferiorem conſtituiſſet, ſic tamen ſe geſſit, ut
multis poſtea miraculorum ſignis nobilitatus ſit,
deo humilitati eius gratiam conferente.

Lamon Monach9 AT VERO quoniam quanto dignitas ma-
ior, tanto maius in dignitate poſiti periculum, La
mon monachus mori præoptauit, quam epiſco-
pus uiuere. Hieropoli electus nullis ſuaſiõibus ad-
duci potuit, ut electioni aſſentiret. Cunq; Theo-
philus epiſcopus forte ex itinere eodem loci diuer-
tiſſet, atq; itidem ſuaderet, quando iam tantæ au-
toritatis uiro aperte refragari difficile erat, diem
ad deliberandum impetrauit. Dum autem in ſolo
loco genibus prouolutus, toto eo tempore ſecretæ
precationi intendiſſet, inuentus eſt efflaſſe animã.
Hoc ipſum petenti illi diuinitus indultũ credi par
eſt. Verenti utiq; ne ſi epiſcopum gereret, quæ epi
ſcopi ſunt, præſtare non poſſet, aut ſi præſtitiſſet,
ne uel ex hoc in elationem aliquam mẽtis incidẽs,
illis iam tandem comparandus euaderet, quibus
dicitur. Væ uobis q diligitis primas cathedras in
Mat. 23. ſynagogis, & ſalutationes in foro.

PAR animi humilitas, uel idem periculi me-
Goar Monachus tus fuiſſe perhibetur ſancti Goar monachi in Gal
lia. Quia rege Sigiberto ad Treuerenſem epiſcopa
tum uocatus, poſtquam recuſando nihil ſe profice
re uideret, triginta dierum manendi in monaſte-
rio moram, quaſi res ſuas expediturus petijt. Inte-
rim in cellula ſua ſe includens dominum precatus

eſt. Paratũ ſe ad omia dura pro illius amore ſuſti-nenda, tantum hoc epalis officij onere ne ſe grauari ſineret. Mox ergo febri correptus, reliquum uitæ in lectulo æger peregit, ne ſanus ad præſulatũ cogeretur, quandoquidem etiam quoduis pati ſibi ſatius putauit.

AMMONIVM Origenis Dydimiq; diſcipulum, aurẽ ſibi præcidiſſe ferunt, ne idoneus epiſcopali officio haberetur, & cum nihilominus ad eam dignitatem ſuſcipiendam ab omnibus urgeretur, etiam linguam ſibi ſe amputaturũ niſi miſſum facerent proteſtatus eſt. Tam ergo periculoſam rem epiſcopatum putauit, ut inde membroꝝ mutilatione ſe redimere non dubitaret. Ammonius Monachus.

HAC ipſa de re non mediocriter ſolicitus Thomas Cantuarienſis archiepiſcopus, ubi primum dignitatem inijt, continuo inanis gloriæ laſciuientes cogitatus, carnis macerationibus reprimere cœpit, inſtantius orauit, frequentius ieiunauit, cilicium induit. Qui ſic agit, is plane declarat, non ſe ad pontificale faſtigium, ſed ad multiplicium laborũ aceruum aſcendere, nec de honoris pompa ſibi blãdiri, ſed de tentationum ingruentium pugna, iam anxium æſtuare. Thomas archieps

HINC quidem beatus Leonardus inter aulicos regis Galliarum aliquando primo loco habitus, cum tandem contempta mundanæ ambitionis luxuria, ad religionem cõuerſus dei ſeruitio ſeſe addixiſſet, nec adhuc tamen minoris æſtimationis apud regem eſſet, epiſcopatum ab eodem ſibi oblatum recuſauit. Ac ne deinceps huiuſce rei illectatione aliqua, tentari cupi ve poſſet, quandoquidem & in dignitate periclitatur humilitas, & in Leonardus monachus.

diuitijs modeſtia, inde in Aquitaniam diſcedens, operam prædicationibus dedit.

Quidam ſenex IN quanto em̄ ſalutis ſuæ diſcrimine uerſentur hi, qui cæteris præſunt, uenuſto admodum exemplo diuus Hieronymus docere aggreſſus. Senex q̃dam (inquit) eremi cultor, & ſpiritu ſancto plenus, nepotem ſuum quæren em, utrum epiſcopus electus munus accipere deberet, ſuper diſco ſatis alte a terra erecto diu fecit uolutari. Cūq; ille poſtremo caſum ſe timere dixiſſet, iuſſit ut deſcenderet, atq; itidem ſuper latam mollioris ſoli planitiem ſeſe agitaret, ex multa uolutatione ſudanti ac defeſſo. Surge (inquit) & iam facere perge, quod tibi tutius factu putas. Itaq; edoctus de præeminētiæ periculo iuuenis, electioni renuntiauit. Aetatis uitio deliraſſe ſenem dicere poſſent improbi cauillatores, niſi rem ſaluberrimi conſilij plenam, miracula confirmarent. Conſtat em̄ iuuenem illum poſtea uita defunctum ſeni apparuiſſe, & poſtquam gratias egiſſet dixiſſe. Scio quia nunc eſſem de numero dānatorum, ſi fuiſſem de numero epiſcoporum.

Geminianus e p̄s. IDIPSVM oppido formidans Geminianus Mutinenſis clericus. Defuncto Antonio epiſcopo a populo electus fugit. Dum autem latitaret, & q̃ri dignus fuit & inueniri. Qui quia inuitus conſecratus eſt, tantam promeruit gratiam, ut non ſolum Mutinēſem eccleſiam optime gubernarit, ſed etiam miraculorum fama celebris mundo fuerit. Iouiniani imperatoris filiam a dæmonio liberauit. Attila Italiam uaſtāte, ſuos non repugnādo, incolumes ſeruauit. Ipſo enim orante, hoſtis apertis portis urbem mediam percurrens, eam prorſus in offenſam intactamq; reliquit.

GREGORIVS quoq; pontifex, quam gra uatim eccleſiæ gubernandæ ſubierit onus, hæc res indicio eſt. Quod cum illud palam repudiare ſibi integrum non eſſet inhibente populo, clandeſtina fuga ab urbe decedere decreuit, et cum exitū oēm diligenti ſeptum cuſtodia uideret, dolio ſe condi & exportari fecit. Tum proximi montis uaſtam ſoli tudinem penetrans, antrum quoddam adijt, ſatis ibi ſe latere ſperans. Cæterum cum quæreretur, lu cida nubes loco incumbens prodidit latentem. Inuentus ergo in ſedem quam fugerat, redijt, nō tam ab hominibus quam a deo miraculo teſtante electus. Vt igitur deo ſoli obediret, non ut ſibi blandiretur, ad tantæ rei gubernacula manum porrexit. At nūc quibus artibus is honos ambitur, qua ve aditur temeritate, dolendum magis quam dicendum puto. Sed ut nihil aliud pro uero affirmare auſim, neminem tamē ætas noſtra ex ijs qui eliguntur uidit recuſantem. Gregorius papa

ANTE HAC autem & Q. Cæleſtinus cum menſes ſex rexiſſet eccleſiam, pontificatum quem Caroli regis ſolicitationibus agitatus acceperat, tā libenter depoſuit, quam inuitus gerebat. Hinc pri mum degenerantis curiæ ſignum apparuit, quoniam tantæ integritatis uir a nemine ne id faceret in terpellatus eſt, aut cū feciſſet, diſceſſiſſetq; reuocatus, niſi ab eodem (cui ob uirtutem charus fuerat) rege, quanquam ille ſolitariæ uitæ quam repetebat captus dulcedine, nullius iam diſſuaſionibus a propoſito moueri potuiſſet, quoniā nec regis motus eſt. Id neq; improuide, neq; inconſulte factum facile uel uno argumento probari poteſt, quod ma gis deinde miraculis claruit, quam tunc pontifica- Cæleſtinus papa

tu,& tãdem in numero ſanctorũ eſt habitus. Quis adeo mentis impos eſt, ut propoſita ſibi optiõe nõ mallet eius priuati habere conuerſationem, quam aliorum in dignitate conſtitutorum honorem? in cellula latentis conſolationem, quam in cathedris ſedentium potentiam, opes, delicias, luxum?

Epiſcopi EXTANT hoc in genere etiam & minorum pontificum, fortaſſe non minus imitatione digna exempla. Qui poſtquam aliquandiu recte ac diligenter rexiſſent populum, alijs gubernaculo ſubſtitutis, trãquillæ cõtẽplationis qeti ſeſe dedidere.

Maiorus archieps MAIORVS Britannus Dolenſis archiepiſcopus cũ Budocum in ſua collocaſſet ſede, ipſe ſe ad eremum contulit, et ſolitariam deinceps uitam duxit, tanto factus deo uicinior, quanto ab urbanis tumultibus fuit ſemotior.

Iuſtus epiſcopus FECIT idem & iuſtus Lugdunenſis epiſcopus. Qui cum in terra poſitus uitam egiſſet cæleſtem, de ſolitudine deſerti ad paradiſi celebritatem euolauit, tugurioli anguſtias commutãs cum amplitudine cæli. Corpus uero eius ab eremo ad Lugdunum relatum eſt. Et honore, cui renuntiauerat uiuens, non caruit mortuus, exhibitis exequijs, pompaque funerali, non tantum ut præſuli, ſed etiam ut ſancto.

Remalchus eps REMALCHVS quoq; Traiectenſis epiſcopus, poſtquam commiſſum ſibi gregem, tum uerbi pabulo, tum uitæ exemplis pie ſancteq; annos aliquot nutriuiſſet, dignitatem, officiumq; depoſuit, & cœnobium ingreſſus, monachum ſe fecit ex epiſcopo. Vt enim tutius, ita tranquillius, ſibi futurum iudicauit, obedire quam imperare, & ſubiectum eſſe quam præeminere. Alterum opta

ſe arrogantis eſt, alterum ſe in omnibus ſubmit-
tentis, & ueri ſerui Chriſti, qui miniſtrare uenit Mat.20.
non miniſtrari.

EX HIS iam dictis exẽplis, hanc demũ ſum
mam colligi, atq; hoc concludi quis ignorat? ut ne
mo primatum appetat, ne humilitatem amittat,
nemo oblatũ accipiat niſi inuitus, ut electus, et ar
rogantiam euitet, & ab obedientia non diſcedat.
Quandiu liceat recuſet, ultra ne protrahat pertina
ciam. Tam enim ſuperbum eſt dignitates concu
piſcere, quã maiorũ iuſſis omnino parere nolle, &
diuinæ reluctari uoluntati.

De auaritia uitanda. Cap. VII.

AT VERO quia pleriq; religionis habi
tum induuut, non ut Chriſtum, ſed ut pe-
cuniam lucrentur, quibus dicitur. Non po Mat.6.
teſtis deo ſeruire & mammonæ. Eorum auaritiæ
ſanctorum continentiam opponamus. Vt qui pie
in domino uiuere uolent, omni cupiditate depoſi- Mat.10.
ta iã hinc diſcãt. Quod gratis accepint, gratis dare.

ELISEVS propheta cum Naaman ſyrum Eliſeus
a lepra curaſſet, nullis precibus moueri potuit ut propheta
dona acciperet. At Gihezi miniſter eius cupidi-
tatis ſtimulo percitus, cucurrit poſt Naaman, qua 4.Reg.5.
ſi a magiſtro miſſus, mendaciq; procacitate impu
denter uſus, argentum & ueſtes ab eo excepit, pro
pterea & lepra qua Naaman fuerat liberatus, ad-
hæſit illi & ſemini eius uſque in ſempiternum, ut
ſaltem ſic punitus diſcat, charitatẽ erga proximũ
gratuitã eſſe debere, non mercenariã. Samuel

NAM ET de Samuele propheta in Eccleſia- propheta
ſtico ſcriptum legimus, quod pecunias & uſq; ad Eccli.46

calceamenta ab om̄i carne non accepit, & non accuſauit illū homo. Hoc quidē poſt multas eius inſi bi enumeratas laudes, ideo fortaſſe in fine quaſi in ueſtibulo collocatur, ut ſcias donorū contemnē dorum curam non ſolum uirtutem eſſe, ſed etiam uirtutum ſeruitricem atque cuſtodem. Quæ ſi abſ ceſſerit, cupiditati linquens aditum, irruente ui-

Prou. 15. tio diſſipabitur uirtutum cœtus. Conturbat quip pe domum ſuam, (ut Salomon in Prouerbijs ait) qui ſectatur auaritiā: qui aūt odit munera, uiuet.

HINC etiam Daniel oraculi diuinitus in pa-

Daniel riete deſcripti myſterium expoſiturus regi, dona,

propheta dignitatemq; pollicenti ait. Munera tua ſint tibi,

Daniel. 5. & dona domus tuæ alteri da, ſcripturam autem le gam tibi rex, & interpretationem eius oſtendam tibi. Quod uero deinde legitur, eum mox purpura fuiſſe indutum, torque aurea circundatum, po- teſtate præditum, argumento eſt, licere aliquando pacto opere oblata recipere, non tamen ex pacto, ſed ex donantis liberalitate, neq; ad luxuriam, ſed ad neceſſitatem. Conſiderandum autem ſic etiam acceptum munus quantæ patuit inuidiæ, nonne tantæ ut acceptorem ſuum leonibus obiecerit la- niandum? niſi quod mitior tunc ſylueſtrium belu arum extitit feritas, quam ſemper maleſuadus fla gitioſorum hominū liuor. Nec mirū ſi deo uolente protectus eſt, qui ut ſuos protegeret honorem mu nusq; admiſit, non ut ſibi indulgeret.

SED ſi hi qui adhuc ſub legis umbra uerſaban tur, uenalitati ſeſe exponere in excipiendis diuinis nefas eſſe ducebant, quanto eos cōtinentiores eſſe par eſt, quos iam coruſcante euangelio in lucē edu ctos, omnium uirtutum decet conſummata perfe

ctio? Proponãtur nunc igitur Chriſti apoſtoli, ut magis confundantur, qui ne ueterum quidem ſanctorum parſimoniam imitari ſtudent, luxuriæ potius cupiditatibusq; dediti, nomẽ atq; profeſſionẽ clericorum habentes, non uitam. Quos per Malachiam arguit dominus dicens: Quis eſt in uobis q claudat oſtia, & incendat altare meum gratuito? non eſt mihi uoluntas in uobis dicit dominus exercituum, & munus non ſuſcipiam de manu ueſtra. Sed iam audiant, quam moribus eorum diuerſa geſſerint illi, quorum ſectæ ſe eſſe autumant. In clericos auaros Mal. 1.

PETRVS & Iohannes miſſi in Samariam, baptizatis imponebant manus, & accipiebãt ſpiritumſanctum. Tunc Simon Magus & ipſe baptizatus, ſed magis ad auaritiam quam ad fidem corde conuerſo, pecuniam apoſtolis offerre cœpit, ab eis petens ut ſimili euentu quibus ipſe manum appoſuiſſet, ſpiritumſanctum acciperent. Haud parum lucri ſe facturum ratus, ſi hanc poteſtatem aſſequi potuiſſet. Adeo quippe mẽtem animumq; eius excæcauerat malitia, ut neſciret ſacramenta dei, & uenale putaret quod nec uẽdi, nec emi poteſt. Ideo q; meruit audire, Pecunia tua tecum ſit in perditionem, quoniam donũ dei exiſtimaſti pecunia poſſideri. Apoſtoli ergo non modo præmium non acceperunt, uerumetiam offerentis nequitiam acerba execratione proſecuti ſunt. Petrus & Iohãnes apoſtoli Actuũ. 8.

BARTHOLOMAEVS quoq; apoſtolus, Polemo Indiæ rege offerente ſibi camelos, argento auroq; oneratos, eo quod filiam eius ab immũdo ſpiritu liberam reddidiſſet, nihil prorſus accipere uoluit, ſibi his nequaquã opus eſſe dicens, neq; ob hoc ſe ueniſſe ut munera acciperet, ſed ut in Chri Bartholomæus apoſtolus

ſto credentibus uiā adipiſcendæ ſalutis mōſtraret. Hæc res profecto non minus quā miraculum ſanatæ filiæ, impulit regem ut baptiſma ſuſciperet, & poſtremo relicto regno, diſcipulus apoſtoli fieret, qui fuerat Indiæ dominus.

IVDAS etiam Thaddæus, cum Abagarū gētis ultra Euphratem poſitæ regem, graui ualetudine laborantem, ſolo tactu ſanitati reſtituiſſet, magnam uim argenti atq; auri pro eo ſibi oblatā cōſtanter recuſauit. Si noſtra, inquit, dereliquimus, quomodo accipiemus aliena? Itaq; tantum diuitiarum cōtemptum, in tam paupere uiro rex admiratus, non ita cupide paulo ante expetiuerat ſanitatem, ut tunc Chriſti ſuſcepit fidem. Neq; em̄ dubitauit ueritatem ab eo ſyncere prædicari, a quo aberat captatio lucri.

Cyriacus martyr. PARI animi magnitudine præditus Cyriacus martyr, cuius glorioſus exitus. VI. Idus Auguſti nobis celebris habetur, a Roma ad Perſas uſq; ab Sapore eorum rege euocatus, cum filiam illius Iobiam a dæmoniaca uexatione uindicaſſet, dona quibus uel lōgi itineris labor compenſari potuiſſet, oblata repudiauit. Neq; enim pro terreno præmio peregrinationem illam ſuſceperat ſed pro cæleſti. Itaq; qui mortalis regis gazam cōtempſit, ab immortali domino martyrio coronatus, æternam adeptus eſt beatitudinem.

Coſmas & Damianus. COSMAS & Damianus Germani fratres, medēdi arte clari, ſed pietatis officio clariores, gratuito curationem exercebant. Et cum Damianus Palladia matrona morbo liberata, munuſculi aliquid ab ea precibus pulſatus, ac pene coactus accepiſſet, adeo id ægre Coſmas tulit, ut mandaſſe de

catur ne eodem tumulo cum fratre componeretur, quandocunque ipſis uita defungi contigiſſet, nihil tam iniquum exiſtimans, quam pro labore qui propter deū ſuſceptus fuerat ab homine mercedem quærere.

EADEM animi conſtantia Leonardus ſancti Remigij diſcipulus, quoniam Gallorum regis coniugem difficili partu laborantem, medicis iam deſperantibus ipſe diuina uirtute a periculo liberarat, regi ampliſſima dona offerenti, haud quaquam ſe ijs indigere reſpondit, proinde necꝫ accipere uelle, nihil cuiquam defuturum aſſerens, quic quid habere neceſſarium fuerit, qui omnium opi fici libenter ſeruierit. Cum ipſa ueritas dicat. Quærite primum regnum dei, & hæc omnia apponentur uobis. Leonardus. Mat.6

HILARION abbas, ut in cæteris omnibus, ita hac quoqꝫ in parte circunſpectus, Orioni, a quo legionem dæmonum, Chriſti uirtute propulerat, dona immodica ſecum allata porrigenti, non ne legiſti ait, quid Gihezi, quid Simon paſſi ſint? quorum alter accepit pretium, alter obtulit, ut ille uenderet gratiam ſpiritusſancti, hic mercaretur. Cumqꝫ Orion flens diceret. Accipe & da pauperibus, reſpondit. Tu melius potes tua diſtribuere qui per urbes ambulas, & noſti pauperes, ego qui mea reliqui, cur aliena appetam? Multis nomen pauperum occaſio auaritiæ eſt, miſericordia uero artem non habet. Nemo melius erogat, quam qui ſibi nihil reſeruat. Triſti autem & in terra iacenti, noli (inquit) contriſtari fili, quod facio, pro me & pro te facio. Si enim hæc accepero, & ego offendā deum, & ad te legio reuertetur. Hilarion abbas

Idem IDEM candidato cuidam Conſtantini impera toris,quē itidem nequ tiæ ſpiritu uexatū ſanū fecerat,decem auri libras dono offerenti,hordeaceum porrexit panem dicens, quod qui tali cibo alūtur,non pluris aurum æſtiment quam lutū.

Idem IN Sicilia etiā quidā de primoribus uiris morbo aquæ intercutis, ea ipſa die qua ad eum uenerat curatus.Cū poſtea eidem offerret plurima munera,audiuit dictum Saluatoris ad diſcipulos,Gratis accepiſtis,gratis date. Mat.10.

Fœminæ Eugenia EVGENIA uirgo(ne fœminarum etiam in refutandis muneribus conſtantiam ſileamus) dum ſub perſona abbatis ſexu diſſimulato uirorum pͤeſſet collegio,Melanciam Alexandriæ nobilē matronam,quadam deſperatiſſima corporis ægritudine affectam,deum precata,& repente & efficaciter curauit.Et cum pro tali beneficio ingentia ſibi offerentur dona,nihil accepit,ſe Chriſti paupertatem præferre diuitijs dicēs, & pro eius amore ea quæ cū ſæculo tranſeunt contēnendo, ad illas ubi ipſe eſt nunquā deficientes delicias anhelare. Quæ quidem uitæ huius incommodis,non opibus comparātur.Et certe fieri non potuit, ut quæ ſeipſam abnegauerat,ita ut etiam inter uiros uiuens mulierem ſe neſciret, quicꝙ̄ præter Chriſtū cōcupiſſet.

De auaritia quorū dam monialium LVCRI autem pecuniarumcꝫ deteſtandam cupidinem,in ijs qui ſacris initiati ſunt,ſi forte Gihezi ſuperius a nobis propoſitum exemplum nō ſatis deterret,tanquam uetuſtate iam obliteratum, audiant recentiora. Cyrillus Ieroſolymitanus epiſcopus,poſt diui Hieronymi in domino dormitionem,ad Auguſtinum ſcribens tradit,fuiſſe monaſterium quoddam in Thebaidis partibus ducen-

tarum fere fœminarum, ſanctarũ utiq;, ſi non aua ritiæ fœditate ſanctitatis decorem polluiſſent. Cõ ſuetudo peſſima apud illas inoleuerat, nullam in collegium admittendi quæ certum pecuniæ nume rum non afferret. Cuidam ex ijs cuius deo deuo- tus animus a tam prophana negotiatione abhor- rebat, apparuit in ſomnis Hieronymus, iubens uti cæteris pergeret nuntiare, niſi actutum pœniten- tes ab ea exactione deſtiterint, ultionem a deo pa- ratam iam ipſarum capitibus imminere. Cumq; hæc in conuentu omnium narrata fuiſſent, ridicu lo excepta ſunt, exiſtimantibus deliramẽtum eſſe mulierculæ aniliter deſipientis, nec uera (ut erant) referentis. Altera deinceps & item tertia nocte ea dem uiſa rurſum coram replicantem, iam odio ha bitam probris agitantes eiecere. Deo pro illa diſpo nente, ne ſcilicet Loth cum Sodomis diſperiret, iu- ſtus cum impijs. Vix etenim mulier ſepta mona- ſterij egreſſa fuerat, cum monaſterium ipſum ter- ribili fragore funditus concuſſum reliquas oppreſ ſit ruina, ut ex tanto numero, ne una quidem ſaltẽ extremum in mortem anhelitum ducens, poſt ca- ſum illum ſit inuenta. Itaq; contuſus miſerabili- ter artubus, una omnes tam paruo temporis mo- mento extinctæ, tunc demum auaritiæ cum uitæ finem fecere.

QVIS hæc audiens non contremiſceret? quis prauum animi propoſitum in melius nõ commu- taret? Scio tamen & uehementer doleo eſſe quoſ- dam qui etiam multa talia legentes, nihilo ſegnius inſiſtere cœpto ſcelere pergunt, ſpinis concupiſcen tiæ præfocantibus ſementem uerbi. De quibus Ie remias clamat dicens, Ecce incircũciſæ aures eorũ, (In auaritiam.) (Ierem. 6)

c

& audire non poſſunt, ecce uerbum domini factũ
eſt eis in opprobrium, & non ſuſcipient illud. A
minore quippe uſque ad maiorem omnes auari-
tiæ ſtudent, & a propheta uſque ad ſacerdotem
Sapien.15 cuncti faciunt dolum. Cur ita, niſi quia (ut phi-
lo ait) exiſtimauerunt luſum eſſe uitam noſtram,
& conuerſationem uitæ compoſitam ad lucrum,
Oſee.8 & oportere undecunque etiam ex malo acquire-
re? Aurum enim ſuum (ſicut Oſee teſtatur) & ar-
gentum ſuum fecerunt ſibi idola, ut interirent.
Coloſ.3 Auaritia nanque (ſi apoſtolo credimus) ſimula-
chrorum ſeruitus eſt, radixque malorum omni-
um cupiditas. Propterea quidem & dominus in
Exod.23 Exodo præcipit dicens. Non accipies munera, quæ
excæcant prudentes, & ſubuertunt uerba iuſtorum.
Luc.12. Idem in euãgelio. Videte, inquit, & cauete ab omni
auaritia, quia non in abundantia cuiuſquam uita
eius eſt ex ijs quæ poſſidet. In Eccleſiaſtico quoque
Eccli.31. legimus. Qui aurum diligit, non iuſtificabitur, li-
gnum offenſionis eſt aurum. Væ illis qui ſectan-
tur illud, & omnis imprudens deperiet in illo. De-
Ioſue.7. perierunt nempe in illo Achan anathematis reus,
Iohel & Abias peruertentes iudicium. Saul uictis
1.Reg.8 Amalechitis mandati dei præuaricator, Achab
1.Reg. 15. cum Iezabele Nabaoth Iezrahelitæ interfector,
3. Reg. 21. & uineæ eius cruentus occupator. Deperijt in il-
lo & Iudas domini uenditor. Et Ananias cum Sa-
Matt.27 phira pretij quod uouerant malignus interuerſor.
Actu.5 Quid multa, non homines ſolum, ſed urbes et-
iam & regna auri ſacra fames hauſit atque con-
ſumpſit. At nos egredi cupientes de Babylone,
Pſalm. 18. fugere de Chaldeis, id eſt, de conſortio eorum qui
ſatiari diuitijs nequeunt, ſimul cum Pſalmiſta no

ſtro clamemus ad dominum. Domine inclina cor noſtrum in teſtimonia tua, & non in auaritiam, ut ſicut Iſaias dixit. Proijcientis illam, & manus noſtras excutientes ab om̄i munere, in excelſis habitemus tecum. Beati enim qui habitant in domo tua domine, in ſecula ſeculoꝝ laudabunt te. Iſai.33

De paupertate ſeruanda. Cap. VIII.

DIXIMVS qua conſtantia ſancti ne deum offenderent, munera recuſarunt. Nunc quali patientia (ut illi ſoli placerent) paupertatem coluerint, pertractemus. Hinc altera diræ cupiditati inuratur nota dum mōſtratur, quā hi qui hominibus benefacientes, hominum mercedem reſpuerunt, paruo modicoq; contenti uitam ſuſtentarint.

PETRVS Andreas, Iacobus, Iohannes, piſcatu ſibi uictum quærebant, relictis retibus & naui ſecuti ſunt Chriſtum, & dixerunt. Ecce dimiſimus omnia, & ſecuti ſumus te. Conſtat igitur eos & ante apoſtolatum fuiſſe pauperes, & in apoſtolatu pauperiores. Eiſdem inſuper præcipitur, ne quid auri, ne quid argenti poſſideant, non pecuniam in zonis, non peram in uia, non duas tunicas, non calceamenta, non uirgam habeant. Quid hac uita tenuius? quid hoc anguſtius ſtatu? Veruntamen quibus rerum copia interdicitur, ijs noſſe myſterium dei datur, his curandi, ligandi, ſoluendi poteſtas cōceditur, & ut dæmonijs imperent, hominibus euangelizent, angelis exæquentur, cum Chriſto regnēt, impartitur. Vere ergo dominus eſurientes impleuit bonis, & diuites dimiſit inanes, q̄d ęligere contempſit. Apoſtoli. Matt.19 Matth.10. Luc.1

Apoſtoli QVOD de ijs dicimus, idem de reliquis apoſtolis dicendum, quandoquidem eadem lex omnibus pariter dicta ſit, & omnes dominicis mandatis æque obnoxij fuerint, neq; alicui plus alio quicquam habere poſſidereve, aut aliquo frui utive licuerit. Vnde etiam interrogat illos dominus dicens. Quando miſi uos ſine ſacculo & pera & calceamentis, nunquid aliquid defuit uobis? Et reſpondent, nihil. Vt ex hoc etiam intelligas, quantumuis inopi homini nihil unquam defuturum cui affuerit Chriſtus.

Luc.22

QVID enim defuit Abraæ illi Aegyptio, uaſta in ſolitudine, clauſa etiam cellula demoranti, cui nihil omnino ſuppellectilis erat præter catinũ ueſtemq; cilicinam, & ruſticum ſagũ. Sic uſq; ad quinquageſimum ætatis ſuæ annum (qui uitæ ultimus fuit) dicitur perduraſſe, ita ut nihil unquam amplius concupiſſet. Bona enim & ea non modica, in quibus hæreditario abſens ſucceſſerat, egenis dilargiri mandauit, ne obulum quidem paſſus ex his ad ſe deferri. In ſumma igitur inopia tam diues fuit ut nihil appeteret. In ſummis opibus tam largus, ut omnia donaret, ſemper diuitijs præferens paupertatem.

Abraam eremita

MENNAE quoq; Samnitum prouinciæ ſolitario (ut Gregorius tradit) paucula tantum apũ aluearia uictum ſuppeditabant. Eo accedens quidam Longobardus latro, fruſtraq; ne aliena raperet monitus, ſacrilegas apibus intulit manus. Sed ſicut Iſaias ait, Væ qui prædaris, nõne & ipſe prædaberis? Cõtinuo ſceleris ultor deus, raptorem tradidit ſatanæ, uexariq; permiſit. Indoluit autem Mennas inimici caſum, Sciebat enim & inimicos

Mennas eremita

Iſai.33

diligere, ut obediret Chriſto. Indoluit ergo, ita ut uellet nec apes habuiſſe. Et cum decretum ei fuiſſet, nihil in uita poſſidere, nihil quærere, proximi uici beneficio ſuſtentatus eſt, in diem panem afferentibus, quos ille præceptis imbuebat ſalutis.

NARRATVR & aliud de illo miraculum, quo facile cognoſcas pauperis uirtutem diuitum potentiæ anteferendam. Sæpe enim ſylueſtres urſos ferula, qua gradus ambulando firmabat, a ſuis aluearijs dicitur abegiſſe. Et qui frequenter uenatorum tela contempſerāt, ferulæ ictum imbelli ſenis manu molliter uibratæ pertimeſcebant. Proh facinus indignum, pauperem beluæ fugiunt, & lædere formidant, hominis auaritia quod inuideret inuenit, et quod inuiderat rapuiſſet, niſi in operibus manuum ſuarum compræhenſus peccator, prius pœnas dediſſet, quā cœptum peregiſſet ſcelus. Non eſt autem paſſus dominus eam paupertatem ludibrio eſſe malis, qua boni mercantur ſibi diuitias regni cælorum. Idem. Pſalm. 9

EADEM ſane benignitate Hilarionem quoque abbatem a latronum iniuria tutatus eſt. Hunc adoleſcentulum in ſolitudine habitantem, tota nocte quæritantes inuenire nequiuerunt, cum nec locus illis ignotus eſſet, graſſationibus eorum frequens, nec hominis nuper illuc appulſi ſedes. Vt autem illuxit inuentum de improuiſo circumſtetere, & mirati quod intrepidus expectaret rei euentum. Quid tu hic inquiunt adoleſcens, ſi te adorirentur latrones? Nudus latrones non timet, reſpondit. At ſi uitæ aiunt præſens intentaretur periculum? Nec id quidem timet, inquit, qui paratus eſt mori. Tunc illi ſtupētes tantā in tam tenera ætate Hilarion

conſtantiam atque in deum fidem, pariterq; no-ctis errorem reuoluẽtes, ex templo animos demit-tunt, propoſitum mutant, crimen confitentur & quem uel terrere, uel ſpoliare uenerant, eidem ue niam poſcentes ſupplicant, & impetrata reueren-ter diſcedunt.

Idem IDEM ſanctus ad Siciliam nauigio applicans cum diſcipulo ſuo Zanano, nec aliud habẽs quod pro mercede uectori daret, euangelium manu ſua olim exaratum cœpit offerre. Sed qui accipere ro-gabatur, cum nihil eos habere cerneret præter co-dicem illum, & ea quibus tecti erant, oblatum re cuſauit, neq; deinde quicquam exigere uoluit, & inopiam eorum miſeratus omni debito ſolutos di miſit. O & periculorum uictrix paupertas & libe ra penſionum, inter rapaciſſimos latrones ſecuri-tatem, inter mercenarios nautas inueniſti tibi re-miſſionem. Hi operam gratis præſtiterunt, illi ter-rere non potuerunt, offendere noluerunt. Cui un-quam locupletum hoc contigiſſet, qui quocunq; ſeſe uerterint, neq; inuidia, neq; inſidijs carere poſ ſunt. Et dum omnia metuunt, quantum diuitijs, tantum animi ſolicitudinibus abundant.

Idem AT VERO HILARI oni pauperculo tam etſi pene nihil eſſet, cum tamen nihil appe-teret, nihil deerat. In ſecretiori Siciliæ angulo ma nens ſucciſiuis temporibus ligna colligebat, ut uenditis uitam ſuſtentaret, ac demum merere-tur audire. Labores manuum tuarum quia man-
Pſalm.27. ducabis, beatus es & bene tibi erit. Deteſtabatur autem monachos, qui infidelitatem quãdam præ ſe ferre uidebantur, uictui prouidentes in futurũ, & curam habentes ſumptuum, aut indumẽtorũ,

aut cæterarum huiuſmodi rerum, quæ nō magni momenti ſunt, quaſi quicquam ex his deeſſe poſſit deo ſeruientibus, cum nequam ſeculo ſeruientibus non deſit.

QVENDAM ergo de fratribus cum percepiſſet hortuli fructus intentius cuſtodire, & habere aliquantulum nummorum, a conſuetudine ſua ſubmouit ac repulit. Ille in gratiam reduci cupiēs, ciceris uirentis ſcapos dono fratribus miſit, quos menſæ appoſitos ſolus Hilarion grauiter olere perſenſit, & in cicere fœtere mittentis auaritiam dixit, ſtatimque totum proijci iuſſit, ne mutas quidem greges tam fœtidam frugem comeſturas clamitans, & fidem fecit euentus. Faſciculo enim illo ante boues in præſepium proiecto, non modo guſtare noluerunt, ſed inmugiētes atq; auerſi perfractis ſtabuli repagulis diffugerunt, præcipitatiore impetu proruendo, q̄ ſi ſtimulis uerberibusq; agitarētur. Hinc patet ne utiq; eſſe communicandū, neq; cum ijs qui ſua cupide ſeruant, neq; qui aliena turpiter appetuut, & cupiditatem tāquam malum uirus omnibus quidem, ſed præcipue Chriſti ſeruis uitandam fugiendamq;. Idem.

QVANTVM autem illam cauerit idem ipſe omnis ſanctitatis exemplum Hilarion, cum ex his quæ diximus perſpicuum ſit, tunc ex epiſtola quā ſpiritum domino redditurus iā octogenarius, ad Heſitium diſcipulum ſuum ſcripſiſſe fertur. Diuitiarum, inquit, mearū hæres eſto. Hæ aūt ſunt, euāgelium, tunica ſaccea, cuculla, & palliolum. Qui tā tam tenuitatem diuitias ſuas uocat, ſatis declarat, q̄ a diuitiarū cupiditate ſemper fuerit alienus. Idem.

PORRO Alexius nobilis Romanus clam Alexius

patre Euphemiano in Syriam abiens, intantā ada mauit paupertatem, ut gauderet ſe a ſeruis patris, qui ad quærendum eum miſſi fuerāt, & non agni tum fuiſſe, ut eleemoſyna donatum. Ex his quæ emendicabat in diem uiuens, quicquid ſibi ſuper erat, alijs impartiebat, nihil ſolicitus in craſtinū. Tali uitæ tenore cum. XVII. annos in Syria per egiſſet Romam redijt, & maioris etiam in pauper tate conſtantiæ exemplum domi quam foris dedit. In paternis enim ædibus pro mendico ſuſceptus, nec ulli cognitus, nec ipſe ſe prodens totidem peregit annos. Mortuus poſtremo indicauit, quod uiuens celauerat, relicto breui chirographo, quo quis eſſet, quidve egiſſet, deſcriptum continebatur, ut tunc demum ſe manifeſtum faciendo, cum pro tēporali inopia diuitias eſſet recepturus ſempiternas, & patri adhuc orbitatem ſuam lugenti, cauſam præberet conſolationis, & nobis materiam imitationis.

Frāciſcus. PARI paupertatis uoto ardēs Minorum pater Franciſcus, & neſcio an etiam magis in propo ſito firmus, quandoquidem neq; perſecutionibus auerti potuit, quin nudus nudum Chriſtum ſequeretur. Iam primum Romam profectus cum pauperculo cuidam occurriſſet, ſuas cum illius ueſtibus permutauit. Quibus indutus mendicantium turbæ ſe coniunxit, & cum ipſis die illo conſedit, cum ipſis manducauit, ipſis ſeſe exæquari concupiuit. Iam tum tacitus gloriari uidebatur ac ſi diceret. Ego mendicus ſum & pauper, dominus ſo- Pſalm. 39. licitus eſt mei.

Idem. CVM autem haberet fortaſſe non parum pecuniarum, ut qui ante hac mercaturæ operam de-

derat,& egenis diſtribueret. Idq; percrebruiſſet, a patre cui⁹ pietatem in furorem uerterat auaritia, manum ſibi inijci, iniuriamq; irrogari æquanimiter tulit, atq; eidem quicquid ſibi reliquum uel pecuniæ, uel tegumenti fuit, tam lubenter ceſſit quã auide petebatur. Simulq; abdicatione impetrata, Gen.39
& nudus, et lætus abijt nec minus lætus quã olim Ioſeph, cũ de manu adulteræ dominæ relicto euaſit pallio. Nec minus nudus quam adoleſcens ille, Mar.14
q reiecta ſyndone phariſaicas effugit manus. Nuditatis pudorem, libertatis gaudium ſuperabat, in illam forſan erumpens uocem. Dirupiſti domine uincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis. Pſal.115

EXINDE uili tunica contentus, detectiſq; Idem
incedens ueſtigijs, uerbum dei diſſeminare cœpit, ſanctorũ apoſtolorũ uitam aggreſſus effingere, ſi- Idem
cuti nuditate, ita & prædicandi cura.

VICTV quam tenuiſſimo utebatur, & tamen uinci ſe dolebat, ſi quis ipſa pauperior appa ruiſſet, paupertatem dominam ſuam uocabat, ſe non modo pauperem conſtituens, ſed etiam pauperum ſeruum.

DVM cum fratribus poſita menſa recumbe- Idem
ret, ſuper menſarium lectorem de uirginis puerperæ in Bethlehem hoſpitantis anguſtia mentionem feciſſe audiuit, & continuo conſurgens humi reſedit atq; ait, Nunquid ego peccator, ego nequam et inutilis ſeruus ad menſam ſedere debeo? cum dei genitrici in diuerſorio locus non fuerit, cum mundi opifex ac dominus, natus ſit in ſtabulo, reclinatus in præſepio, ſic dicens panem ſuum prouolutus in terra cum gemitu comedit.

DENIQVE quemadmodum ipſe ſeruandæ

c v

paupertatis in primis, maximeq́ ſtudioſus erat, haud aliter etiam fratres ſuos inſtituendos curauit, iuſſos proprij habere nihil, poſſidere nihil, & quo ſe ſubmiſſius gerant, uictum mendicando quærere.

INHIENT nunc ſtruendis facultatibus mortales, & totis uiribus congregare nitantur diuitias, niſi plus gloriæ Franciſco ſua compararit inopia, q̃ ulli unq̃ regum ſuum regnum, niſi eius nomen etiam regibus ipſis honori habeatur, et hominibus pariter & angelis celebre ſit.

In opulẽtiam et luxum clericorum.

Luc. 16

Ibidem.

VOS uero eccleſiæ antiſtites, qui uillici perſonam induiſtis, dicentes. Fodere non ualemus, mẽdicare erubeſcimus, uillici ſaltem & exemplo facite uobis amicos de mammona iniquitatis, fideliter diſpenſantes quæ uobis commiſſa ſunt, alioqn audituri. Si in alieno infideles fuiſtis, quod ueſtrum eſt quis dabit uobis. Bona quæ habet eccleſia, pauperũ ſunt, bona uero ſacerdotis uita æterna. Qui ergo ea quæ pauperibus debentur, in ſuos cõuerterit uſus, uitam æternam quæ ſibi propria erat, amittet. Et cum nec illa ſecum ferre poterit, quoniam uelit nolit relinquenda ſunt, nonne egere incipiet? nonne qui dudum mendicare erubeſcebat, iam etiam illis qui mendicauerunt, inuidebit? & more diuitis purpurati nequaquam uerecundabitur opem poſcere, ab ijs quibus cum deberet dare neglexit. Tormenta patietur, & nemo miſerebitur, ſed dicetur ei. Memento quia recepiſti bona in uita tua, mendicantes aũt mala. Tu nunc cruciaris, illi conſolantur.

Luc. 16

Ibidem.

Epiſcopi etiã colãt pauperta tem.

IGITVR QVIS quis Eccleſiaſtici diſpenſatoris curam gerit, ſi metu ſupplicij liber, & ſpe

præmij ſecurus eſſe deſiderat, agnoſcat ſe pauperis domini ſeruum, & paupertatem quam ille coluit, & ipſe colat. Pontificali dignitate fulges, non eſt cur CHRISTI uitam imitari non debeas, qui Chriſti in terra uicem tenes. Non eſt, inquit, diſcipulus ſuper magiſtrum, nec ſeruus ſuper dominum ſuum. Sufficit diſcipulo ut ſit ſicut magiſter eius, & ſeruo ſicut dominus eius. Attende itaque cuius magiſtri diſcipulus es, cuius domini ſeruus, nempe illius quem etiam prophetæ non niſi pauperem uenturum prædixerunt, ut eſt illud Zachariæ dicentis. Exulta ſatis filia Sion, Iubila filia Ieruſalem. Ecce rex tuus ueniet tibi iuſtus & ſaluator, ipſe pauper & aſcendens ſuper aſinam, & ſuper pullum filium aſinæ. Tam autem pauper, tam inops, tam egenus, ut (ſicut euangelicæ ueritatis teſtatur autoritas) non habuerit ubi reclinaret caput ſuum, non unde pro ſe & Apoſtolo didragmam ſolueret. Alieno uſus eſt hoſpitio, alienis impenſis ſuſtentatus, aliena ſyndone inuolutus, alieno conditus ſepulchro, denique ſuum habuit nihil, cuius ſunt omnia. Quæris quare tam pauper uixerit in terra, qui tam diues eſt in cælo? Quare niſi ut diſcas terrena contemnere & amare cæleſtia? hæc appræhendi non poſſunt, niſi illa relinquantur. Hinc ipſe ait, Vade quæcunque habes uende, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo, & ueni ſequere me. Qui ergo pauper non fuerit, CHRISTVM ſequi non poterit.

[Margin: Luc.6; Zacha.9; Luc.9; Mat.19; Marc.10; Luc.16]

PRIMI quidem illum ſecuti ſunt apoſtoli, q & ipſi quam pauperes fuerint, in principio capitis huius diximus, euangelicæ hiſtoriæ ſequen- [Margin: Apoſtoli]

tes fidem. Id ſi parum eſt, age modo citētur etiam prophetarum uaticinia, ut utriuſq; ſcripturæ collatis teſtimonijs, nullus ambiguitati relinquatur
Iſa.26 locus. Iſaias propheta. Conculcabit, inquit, eam (hoc eſt Ieruſalem) pes pauperis, greſſus egenorū. Rurſus idem. Pauperes homines in ſancto Iſrael
Ibid.29 exultabunt. Sanctificabunt ſanctum Iacob, & deum Iſrael prædicabunt. Item Ieremias. Ecce ego mittam piſcatores multos dicit dominus, & piſca
Ieze.16 buntur eos. Sophonias quoq; ait, Derelinquam in
Sopho.3 medio tuo populum pauperem & egenum, & ſperabūt in nomine domini dicit dominus. Quæ quidem omnia de ipſis domini apoſtolis fuiſſe ſignificata, expoſitorum noſtrorum aſſertio conſentit. Igitur ſi eccleſiæ Chriſtianæ fundatores atq; ædificatores iam ab initio pauperes, & egeni a deo optimo maximo electi ſunt, quid eſt quod te pudeat, pigeatve pauperem eſſe, qui operi illorum præpoſitus es miniſter & cuſtos?

Paulus apoſtolus Timo.6 RESIPISCENDVM eſt, & quid uas electionis Paulus ea de re decernat, diligenter attendendum. Habentes, inquit, alimenta & quibus tegamur, his contenti ſimus, nam qui uolunt diuites fieri, incidunt in tentationem & in laquem diaboli, & deſideria multa inutilia, & nociua, q̃ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix eñ omnium maloꝝ eſt cupiditas.

Iohānes patriarcha ICCIRCO ſanctiſſimi uiri habentes tantū, ſine quibus hic uiui non poteſt, nihil præter ea q̃ſi erunt, & illi quibus res erat, eis quibus non erat, erogabant. Multa id genus exempla poſuimus, cū de eleemoſynis tractaremus, & nunc repetere ſuperuacaneum eſt. Iohannes tamen Alexandrinus

patriarcha (a quo pauperes dominos diximus appellatos) non eſt ſilentio prætermittendus. Cum enim ex hac uita migraret, haud parũ lætatus fuiſſe dicitur, dum gratias deo ageret, quod morienti ſibi nihil ſupereſſet præter unum nummum, ſed & hũc ſtatim indigenti dari præcepiſſe. Annuum quippe illi patriarchatus uectigal annuæ in egenos eleemoſynæ erant, nihil ſibi reſeruanti præter Chriſtum. Neq; enim quicquam aliud ſuum eſſe aiebat, aſſerens ideo ſacerdotibus neq; poſſeſſionem, neq; partem, neq; hæreditatẽ, inter reliquas tribus datam, quoniam pars & hæreditas & poſſeſſio eorum eſſet dominus. Væ ergo uobis (ut Amos propheta ait) qui opulenti eſtis in Sion, & confiditis in mõte Samariæ, optimates, capita populorum, ingredientes pompatice domum Iſrael. Talibus et per Ezechielem comminatur dominus dicens Væ paſtoribus Iſrael qui paſcebant ſemet ipſos, nonne greges a poſtoribus paſcuntur? Lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod craſſum erat occidebatis, gregem autem meum non paſcebatis. Vbicunq; autem uæ poſitum eſt in ſcripturis, pœnam æternam obnuntiat delinquenti, quod tanto magis cauendum eſt, quanto quis maiori dignitate officioq; præcellit. Scriptum eſt em̃. Iudicium duriſſimum in eos qui præſunt fiet. Potentes potenter tormenta patientur, fortioribus fortior inſtat cruciatio.

Num. 18
In opulẽtiã ẽporũ
Amos. 6
Ezech. 34
Sapien. 6.

SED dum nos auaritiæ ardorem extinguere cupimus paupertatis commendatione, pene modum exceſſit oratio. Ne tamen & fœminæ ſua laudatione hac quoq; in parte fraudentur, uno duntaxat exemplo eam concludamus, iam ad reliquas tra-

Fœminæ

ctationes generatim proceſſuri.

Eliſabeth ELIZABETH regis pannonum filia, Lodouicoq; Lantgrauio Turingiæ principi matrimonio iuncta, non ignara dictum a propheta, Si diui

Pſalm. 61 tiæ affluãt, nolite cor apponere, cum inter opes luxumq; potentiæ ſecularis uerſaretur, paupertatem animo affectabat. Interdum domi ſola cum ancillis manens, uiliſſimum ſumebat amictum, totamque ſeſe ad paupercularum morem componebat, dicens haud alio ornatus genere uſuram, ſi quando tandem dignatus fuerit pius & miſericors dominus expeditius uiuendi copiam ſibi concedere. Ad hæc quoties ad eccleſiam audiendæ euãgelicæ prædicationis gratia accedebat, non niſi inter infimas fœminarum ſibi deligebat conſidendi locum. Vt iam aperte concupiſcere uideretur, ſe de illarum numero fieri, quarum tam libenter inibat conſortium. Defuncto itaque uiro, o͂mia quæ habere potuit, indigentibus dedit, parumq; putauit fortunas tantum pro Chriſto impendiſſe, niſi amore illius etiam ſeipſam addiceret ſeruitio miſerorum. Igitur poſtquam conſtructo diuerſorio, non modicam egenorum ægrotãtium turbam coegiſſet, miniſtram ſe eorum fecit. Cumq; a patre in Pannoniam reuocaretur, noluit eo ire, talem uitã præponẽs regno. Hinc ubi ea poſtremo in ſanctorum gloria recepta miraculorum patuit indici

Pſalm. 36. is, apparuit uerum eſſe quod propheta ait, Quia melius eſt modicum iuſto, ſuper diuitias peccatorum multas. Et ueriſſimum quod a domino dici

Mat. 5 tur. Beati pauperes ſpiritu, qm̃ ipſorũ eſt regnum

Soph. 1 cælorum. Væ autem diuitibus, qui habent conſolationem ſuam, Argentum eorum, & aurum eo

rum, non ualebit liberare eos, in die furoris domini, dicit dominus.

De uita ſolitaria. Cap. IX.

DIXIMVS de obſeruatione paupertatis, nunc de his dicemus, qui ut liberius cæleſtium contemplationi uacarent, innocentiusque ſeſe haberent, delinquendi occaſione ſublata, relictis urbibus in ſolitudine uictitarunt. Habentes iam olim propoſiti huius duces, Eliam in torrente Carith prope Iordanem a coruis nutritum. Eliſeum in monte Carmeli cum prophetarum choro habitantem. Filios Rechab ſub tentorijs demorantes, & incertis ſedibus uagos. Iohannem denique Baptiſtam in Ennon iuxta Salim, iam baptiſmi myſteria auſpicantem, & eos qui ad ſe confluerent, nunc arguentem, nũc docentem. Erat enim uox clamantis in deſerto. Dirigite uiam domini, rectas facite ſemitas eius. Et quoniam hos omnes quo magis a cõſuetudine mortalium ſemoti erãt, eo familiarius dei colloquijs reuelationibusque uſos nemo dubitat. Multi deinde ex Chriſtianis eorum exemplis incenſi, ſolitariæ uitæ conuerſationem iniere.

Elias. 3.Reg.17. Eliſeus propheta Sãcti filij Rechab Iohannes Baptiſta Iohan.1

QVORVM primus Paulus Thebeus apud inferiorem Thebaidam, cum Decij & Valeriani perſecutionem fugeret, ſedecim annorum adoleſcens ſolus deſerta petijt. Et inuenta in montis radicibus ſaxea ſpelunca, quam iuxta molliter fluens riuulus terram irrigabat, & effuſis deſuper ramorum umbraculis palma, ſolis defendebat ardores, captus amœnitate loci, ubi latere concupiuerat, habitare cœpit, Intantum, ut cum centum &

Paulus primus eremita

tredecim uixiſſet annos, nuſquam inde diſceſſe-rit, hominem nunquam uiderit, præterquam die uitæ ſupremo Antonium, a quo & humatus fuit. Palmæ primo fructib9 nutritus eſt, deinde per annos. LX. dimidiati panis fragmentum ſingulis diebus comedit, coruo alite homini miniſtrante. Necꝙ aliud quam aquam bibit. Indumento de palmarum folijs contexto nuditatem operuit, hoc tenore uitæ in dei ſeruitio tandiu perdurans, non effugiſſe mihi uidetur martyrium, ſed protraxiſſe, & qui diei unius mortem non tulerit, mortem annorum ſeptem & nonaginta tuliſſe. Tanto quippe tēpore hic perpetuus eremi cultor, humanis aſpectibus ſemper inuiſus, quotidianis corporis mortificationibus ſeſe afficere, ut in æternum cum Chriſto uiueret, non ceſſauit.

Antoni9 abbas ANTONIVS uero. XXXV. annorū erat, quando eremum adijt, multas dæmonum inſidias, inſuper & uerbera paſſus a propoſito deterrentium. Cū ſcirent ſe in ſolitudine uincendos, qui in frequentia ſolerent eſſe uictores. Superatis igitur eorum machinationibus, montem conſcendens, in quodam caſtello ab hominibus deſerto ſe incluſit, ubi pane tantum & aqua ſuſtentatus, cum iam. XX. peregiſſet annos, ui eductus, & abbas ordinatus, obſtructis monaſterij foribus manere cœpit, ita ut mutaſſe latebrā uideretur, nō deſeruiſſe. Cum tamen multi uarijs morbis laborantes eo uentitarent, & ſani reuerterētur, creſceretꝙ indies confluentium numerus, gloriam fugiens procul in ulteriorem deſertum ſolus abijt, & in loco ab angelo ſibi monſtrato conſedit, ubi etiam ſemētē fecit, & oluſcula coluit, fratrum labori parcens,

ne ſibi neceſſaria deferendo fatigarentur, cum tri-
dui iter ab eis diſtaret. Ibidem ultimũ deo ſpiritũ
reddidit, cum centum & quinque uixiſſet annos,
miraculis ac uirtutibus clarus.

NON alienum uidetur, de hoc Antonij habita-
culo uerba Hieronymi apponere, in Hilariõis ab-
batis uita ſic dicentis. Saxeus & ſublimis mons ꝑ
mille circiter paſſus ad radices ſuas aquas expri-
mit, quarum alias arenæ ebibunt, aliæ ad inferio-
ra delapſæ paulatim riuum efficiunt. Super quem
ex utraq; ripa palmæ innumerabiles, multum lo-
co & amœnitatis, & commodi tribuunt. De Hila
rione deinde loquens, cum poſt obitum Antonij
diſcipulos eius uiſendi gratia adiſſet. Videres, in-
quit, ſenem huc atq; illuc cum diſcipulis beati An
tonij Iſaac & Peluſiano diſcurrere. Hic aiebãt pſal
lere, hic orare, hic operari, hic feſſus reſidere ſolitus
erat, has uites, has arbuſculas ipſe plantauit. Illam
areolam manibus ſuis ipſe compoſuit. Hanc piſci
nam ad irrigandum hortulum multo ſudore fabri
catus eſt, iſtum ſarculum ad fodiendam terrã plu-
ribus annis habuit. Iacebat in ſtratu eius Hilari-
on, & quaſi calens adhuc cubile deoſculabatur.
Erat autem cellula non plus menſuræ per quadrũ
tenens, quam homo dormiẽs extendi poterat. Præ
terea in ſublimi mõtis uertice, quaſi per cochleam
aſcendentibus, & arduæ ualde, duæ eiuſdem men-
ſuræ cellulæ uiſebantur, in quibus uenientium fre
quentiam, & diſcipulorum ſuorum contuberniũ
fugiens, moratus eſt. Verum hæ in uiuo exciſæ ſa
xo, oſtia tantum addita habebãt. His quidem uer
bis diuus Hieronymus (ut mihi uidetur) non ſolũ
loci formam atq; naturam pulchre expediteq; de-

Habitaculũ ſancti Antonij abbatis

ſcripſit, uerumetiam eleganter effinxit, enucleateq; expreſſit, quãtus in illis dei ſeruis intimi amoris feruor accendebatur, dum ſingula circunſpectando, ſic penitus Antonij memoria commouentur, tanquam præſentem cernerent, non tanquam deſiderarent abſentem. Vſq; adeo ille efficax atq; admirandum ſanctitatis exemplum fuit.

Hilarion abbas

PORRO ipſe Hilarion uiuente adhuc Antonio. XV. annos natus, cum uiſendi eius cupiditate flagraret, ad eremum eſt profectus. Vt autem eum uidit, repente mutato habitu non ante diſceſſit, q̃ uitæ eius ordinem moꝝq; præſtantiam edidiciſſet. Deinde frequentiam uentitantium non ferens, cũ quibuſdã monachis ad patriam redijt, & poſtq̃ defunctis parentibus omnem hæreditatem partim fratrib⁹, partim pauperibus diſtribuiſſet, ſolitudinẽ quæ in ſeptimo milliario a Maionia Gazæ emporio, per littus euntibus Aegyptũ ad leuã flectitur, ingreſſus eſt. Sacco tm̃ membra coopertus, & pelliceũ habens enpeditẽ, quẽ beatus Antonius proficiſcenti dederat, ſagumq; ruſticũ. Vaſta & terribili eremo fruebatur, nunq̃ in eodem loco manſitans, ne latronum pateret iniuriæ. Sed et dæmonum ibi multas uariasq; terrificationes conſtãter tolerauit. Multas tẽtationes, multas eorundem euaſit inſidias. A ſextodecimo uſque ad uiceſimũ ſuæ ætatis annum, æſtus, & pluuias, iunco & carice texto tuguriunculo, declinauit. A uiceſimo uſq; ad triceſimumprimum cellula uſus dicitur, cuius latitudo pedum quatuor erat, altitudo quinq; longitudo paululo protenſior quam eius corpuſculũ patiebatur, ut ſicut Hiernnymus ait, ſepulchrũ potius quam domum crederes, Profecto qui tali-

bus delectantur habitaculis, etiam ſi tacuerint, clamare cum Apoſtolo mihi uidentur. Non habemus hic ciuitatem manentem, ſed futuram inquirimus. Hebræ. 13

HONOPHRIVS quoq; monachus cum Hermopoli in mõnaſterio ſeſe aliquamdiu exercuit, quaſi e ludo ad certamen progredi cupiens, ad quãdam uaſtiſſimam Aegypti eremum ſolus abiit, & in ea annos. LX. hominibus prorſus incognitus permanſit. Conſumptis autem quæ ſecum tulerat iudumentis, ſuperiorem corporis partem barba & capillis, inferiorem, ubi plus pudoris ineſt, arborum folijs, uirgultiſq; contexerat, annos XXX. non alio pabulo uſus eſt, quam quod arbores, herbæq; ſylueſtres dabant. Totidem pane ſe & aqua frigida ſuſtentauit. Hunc tandem humaniorem uictum ſibi ab angelo, a quo etiam eucharistiam dominico quoque die accipere ſolitus erat, ſuppeditatum ferunt. Panufius abbas, qui uitam eius Græco ſermone ſcriptam edidit, dum deſertum illud peragraret, eodem die quo in eum incidit, cum uiuo collocut⁹ eſt, defunctum ſepeliuit. Non eſt enim paſſus dominus ſerui ſui, tantæ ſanctitudinis uiri, neque corpuſculum dimitti inhumatum, neque conuerſationum poſteros latere. Illi prouidit tumulũ, nobis uirtutis exemplum. Honophrius

IOHANNES AEGYPTIus Anachorita, cuius reſponſis Theodoſium principem in ſuis, aduerſus barbaros expeditionibus, uſum accepimus, habitauit in ea Thebaidis eremo, quæ adiacet oppido Lyco. Spelunca eius in præerupti mõtis uertice, aſcẽſu difficili, adituq; obſtructo erat, ita ut nemo ad eũ ingreſſus ſit a q̃drage- Iohannes eremita.

ſimo uſq; ad nonageſimum ætatis ſuæ annũ. Per feneſtram aduenientibus præcepta ſalutis dabat. Eiſq; extrinſecus ubi commode requieſcerẽt, hoſpitiolum fecerat. Ipſe intus ſolus (ſi tamen ſolus dici poteſt, cum quo deus eſt) morabatur, finem expectans uitæ, ut uitam quæ finem non habet inchoaret, ea ſpe lætus forſan etiam decantabat. Sin

Pſal.140. gulariter ſum ego, donec tranſeam. Tranſiturus utiq; ad conſortium angelorum, qui ſe a cõſortio ſecluſerat hominum.

THEONEM etiam intra ſuam cellulã clau

Theon. ſum habitaſſe apud Thebaidam nõ procul ab urbe, atq; etiam porrectæ de feneſtra manus tactu infirmos curaſſe, ſed tamen noctibus ad eremum

Luce.21. progredi ſolitum tradunt. De domino quoq; Lucas ita ait, Erat diebus docens in templo, noctibus morabatur in monte qui uocatur oliueti. Diſcamus igitur & domini & ſerui exemplo locum tempusq; ſeruare, aliud quo iuuetur proximus, aliud quo deus adoretur.

APOLLONIVS abbas, ut ætatis primi-

Appollonius. tias domino conſecraret, XV. annos natus eremũ adijt, in finibus Hermopolis apud Thebaidam. Quadrageſimo ſeceſſionis ſuæ anno, propius urbem redire diuinitus iuſſus, diſcipulos congregauit. Iam enim dignum ſe fecerat, per quem & cæteri immortalitatis præmia conſequerentur.

Elias monachus. ELIAS monachus in finibus ciuitatis Athineos (quæ quondam Thebaidis Metropolis fuit) annos LXX. in uaſtiſſima ſolitudine perdurauit. Erat deſertum horroris plenum, ſemita quæ ad ipſum ducebat, anguſta ſcrupeaq; & inuentu etiam difficilis. Antrum quoq; quod inhabitabat,

tetrum atq; horrens,ac ſtatim propius accedenti-
bus neſcio quid terroris incutiens. Hunc ſe ibi ui-
diſſe diuus Hieronymus teſtatur, iam centum &
decem annorum ſenem. Ferebatur autem inter-
dum etiam futura prædicere, euētu haud incerto.
Vt ſuper eo quoq; Eliæ prophetæ ſpiritum requi-
euiſſe dicerent, cuius & nomen ſortitus fuerat, &
ſecutus propoſitū, deo in ſolitudine ſeruiendo.

RARISSIMVM eſt quod de Iohāne quo- Iohannes eremita.
dam relatum legimus. Dicitur enim cum primū
ad eremum ſeceſſiſſet, tribus continuis annis ſub
cuiuſdam ſaxi rupe ſtans ſemper oraſſe, nūquam
reſediſſe, tantum ſomni cœpiſſe, quantum rectus
capere potuit, cibum quoq; non alium guſtaſſe, q̃
dominicis duntaxat diebus, euchariſtiæ ſacramē-
tum a ſacerdote ſibi delatum. Deniq; de pedibus,
quod tamdiu immobiles perſtiterint, fluxiſſe ſani
em aiunt. O Beatum uirum qui tantam gratiam
conſecutus eſt, ut hæc agere uellet, beatiorem ut
poſſet. Non immerito igitur poſt hæc angelū do-
mini aduenıſſe dicunt, ulcera eius tactu curaſſe, la
bia ſapientiæ ſpiritalis fonte perfudiſſe, & ut dein
ceps cæteros fratres per eremum uiſitando inſtitu
ere ac docere pergeret, ſimul iuſſiſſe. Dignus quip-
pe magiſterio iudicatus eſt, cuius uel ſolus conſpe-
ctus potuit eſſe non paruum hortamentum, aſpe-
ra quæq; pro Chriſto ſubeundi atq; perferēdi. Di-
cerem equidem talia nemini factu poſſibilia eſſe,
ſi quicq̃ impoſſibile eſſet credentibus.

NEQVE tamen (ut mihi uidetur) minus ſtu- Simon monach.
pendæ uitæ ſpeciem præbuit Simon Suſotionis fi-
lius. Hic annum tantum cum fratribus in mona-
ſterio Antiochiæ conuerſatus, ad deſertum abijt,

annos tres in ſpelunca clauſus permanſit. Sed hoc ei commune cum multis. Illud autem proprium & peculiare, quod deinde ſuper columnas dicitur habitaſſe, quarum altiſſimam cubitorū. XXX. fuiſſe ferunt. In una eum perſtitiſſe annos. IIII. in alia. XII. in alia rurſum. XII. in alia iterum. IIII. & in illa poſtremo quæ proceriſſima erat, uſque ad obitum uitæ. XVI. Eas pro pulpitis habuiſſe ſatis probabiliter uideri poteſt, quandoquidem multi ex gentibus rei nouitate exciti ad uidendum illum confluebant, & ab idolis ad Chriſtum prædicationibus ipſius conuertebantur. Vtcunque tamen ſit, proculdubio durum atque difficile, & quod nemo uel ante eum fecerit, uel poſtea imitatus ſit.

Arſenius QVANTI aūt profectus ſit, quātæq; utilitatis CHRISTI ſeruis ipſa ſolitariæ uitæ obſeruatio, locupletiſſimus teſtis eſt Arſenius. Etenim antequam religionem iniſſet, rogaſſe dicitur ſibi a domino reuelari, qua ſe potiſſimum ratione ſaluare poſſet, & reſponſum accepiſſe uti conſortia hominum, præcipueque ſecularium declinaret. Factus uero monachus, inter precandum rurſus uocem audiuit dicentis, Arſeni, fuge, tace, quieſce, ut ſcilicet deuitet fuga frequentiam, taciturnitate iactantiam, quiete fluxarum atque fragilium rerum ſolicitudinem. Proinde ſecedens in partes Syriæ, eo loci qui Troen dicitur, ſedit ſolitarius annos. XL. Deinde in deſerto uaſtiore ultra Babylonem, Memphin uerſus, annos decem. Poſtea ad Canopum Alexandriæ annos tres. Rurſum in Troe annos duos. Sicq; peracto uitæ curſu nonagenarius terram reliquit, & ad dominum mi-

grauit,bonis cæleſtibus ſemper fruiturus.

IDEM CVM Theophilus Alexandriæ archiepiſcopus, quodam nobili Alexandrino ciue comitatus, ad eum non multo procul a Conopo habitantem ueniſſet, rogatus ab eis ſermonem, dixit ſe facturum ſi modo quicquid præciperet ſeruare uellent. Sponſione autem facta. Præcipio, inquit, ut ubicunque Arſenium morari audieritis, illuc ne accedatis. Alia quoque die cum ab eodem pontifice, per nuntium, ut ſibi adeundi copiam concederet, ſolicitaretur. Si ueneris ait, & quod petis concedam, & loco cedam. Itaque Theophilus mutauit aditionis propoſitum, ne ille longius diſcedendo mutaret habitaculi locum. Grata enim ei erat in ſua dioceſi talis ac tanti uiri manſio, cuius merita ſibi quoque adiumento eſſe credebat, ad conciliandam gratiam apud deum. Idem.

QVAMOBREM AVTEM Arſenius ſe ab ullo hominum adiri ægre pateretur, breui reſponſo declarauit. Id enim a Marco abbate interrogatus. Cum deo & hominibus ſimul ſe omnino eſſe non poſſe dixit. Vſqueadeo uel modica alicuius interpellatione, a diuinæ contemplationis dulcedine ſe auocari indigne ferebat. Quamuis enim adhuc in terris eſſet, iure ſuo tamen cum Apoſtolo dicere poterat, Conuerſatio noſtra in cælis eſt. Idem Philip.3

HINC illud eſt, quod ſanctus Iudocus non dubitarit eremi anguſtias præponere Britanniæ regno, malueritq́ in deſerto Chriſto ſeruire quã in patria Britannis imperare. Inde fugitans, ad Alzeum fluuium agri pontini peruenit. Et cum ibidem ſedẽ ſibi ponere uellet, ab Hymeone regionis Iudocus

tetrarcha prohibitus eſt, ſed neque ideo propoſiti pœnitens, dum ad ulterioris ſolitudinis loca pergit, ab eo ipſo a quo pulſus fuerat, reuocatus rediit, atq; etiam ope illius adiutus, in qua cœperat ripa gurguſtiolũ compegit, & cũ unico diſcipulo ſolitarius habitauit. Vis noſſe quantum in ea ſolitudine manens profecerit? Pro terreno & caduco regno quod contempſerat, cæleſte & æternum accepit quod concupierat

QVID mirum igitur, ſi & ipſe aliquando uaſtæ ſolitudinis, nunc paradiſi incola Hieronymus, dum Heliodorum inuitat, ſic demum illam laudibus efferat dicens. O deſertum Chriſti uernans. O ſolitudo in qua illi naſcũtur lapides, de quibus in Apocalypſi, ciuitas magni regis cõſtruitur. O eremus familiarius deo gaudens. Quid agis frater in ſeculo qui maior es mũdo? quamdiu te tectorum umbræ præmunt? quamdiu fumoſarum urbium carcer includit? Crede mihi, neſcio quid plus lucis aſpicio. Libet ſarcina corporis abiecta, ad purum ætheris uolare fulgorẽ. Paupertatem times? ſed beatos pauperes Chriſtus appellat. Labore terreris? nemo athleta ſine ſudore coronatur. De cibo cogitas? ſed fides famem non timet. Supra nudã metuis humum exeſa ieiunijs membra collidere? ſed dominus tecum iacet. Squalida capitis horret inculta Cæſaries, ſed caput tuum Chriſtus eſt. Infinita eremi uaſtitas terret, ſed tu paradiſum mente deambula. Quotieſcunq; illuc mente conſcenderis, toties in eremo non eris. Scabra ſine balneis attrahitur cutis, ſed q in Chriſto ſemel lotus eſt, non habet neceſſe iterum lauare. Et breuiter ad cuncta audias Apoſtolum reſpondentem, Non ſunt con-

Hieronym⁹ de laudibus eremitarũ.

Matt. 5.

Iohã. 13.

Roma. 8.

dignæ, inquit, paſſiones huius ſeculi ad ſuperuen-
turam gloriam quæ reuelabitur in nobis. Delica-
tus es frater, ſi & hic uis gaudere cum ſeculo, &
poſtea regnare cum Chriſto. Beatus ſeruus quem Lucæ.12.
dominus inuenerit uigilantem.

IPSE uero Hieronymus in illa in qua hæc ſcri Hierony-
pſit eremo, in illa inquam (ut ipſe ait) uaſta ſolitu- mus.
dine, quæ ſolis exuſta ardoribus horridum mona-
chis præſtabat habitaculum, annos quatuor mo-
ratus eſt, ſcorpionū tantum & ferarum ſocius, ſac
co ueſtitus, humi cubans, aquam frigidam bibēs,
& cibis crudis utens, coctumq; comedere luxuriæ
deputans, carnis laſciuientis pugnas hebdomada
rum interdum inedia uincens. Et tamen inter has
tantas corporis fatigationes, adeo ſpiritu exulta-
bat, ut diceret. Oppidum mihi carcer, ſolitudo pa-
radiſus eſt. Poſt hæc cū ad Bethlehem acceſſiſſet,
& conſtructo monaſterio cum fratribus habita-
ret, flens fateri ſolebat, ſe iam non eſſe eum qui
fuerat, adeo in ſolitudine ſibi melius fuiſſe exiſti-
mauit. Poſt labores, inquit, & lachrymas, & cælo
inhærentes oculos, nonnunq; mihi uidebar agmi
nibus intereſſe angelorum. Et lætus gaudensq; cā
tabam. Poſt te in odorem unguentorum tuorum Canti.1.
curremus.

HAVD equidem dubitauerim, quin pari cō Martinus
ſolatione perfrui ſolitus ſit etiam Martinus ille, eremita.
quem Gregorius in Maſſico Campaniæ monte ui
tam duxiſſe tradit. Etenim tanti ſolitudinem fecit,
ut nequando ulla uel rerum difficultate, uel dæmo
num moleſtia ſuperatus inde recederet, ad ferreā
catenam quam ſaxo affixerat, uix ſolubili compe
de ipſe ſe deuinxerit. Attamen beatus Benedictus

abbas ubi id reſciuit,uolens ut iugis in deſerto cõ-moratio,conſtantiæ potius uiri,quam ferreis nexibus aſcribi poſſet, protinus nuntium ad eum miſit inquiens. Si ſeruus dei es, non te teneat catena ferrea,ſed catena Chriſti.Quamobrem ille uincula quidem depoſuit, ſed tamen ſpeluncam ingreſſus,aditu obſtruſo habitare cœpit. Deinde etiam diſcipulos aliquot ſecum adunauit,multisq; præterea miraculis nobilitatus eſt, atq; inter ſanctos habitus. Nũc ſpatia metitur paradiſi,qui tam anguſte habitauit in terris.

Anachoritæ.

FVISSE etiam quoddam monachorum genus legimus, qui per diuerſa ſolitudinum loca errantes ac uagi, ſedibus ſemper incertis, ne ab hominibus conueniri poſſent, peregrinabãtur. Hos quia procul ſecedebant, Anachoritas appellatos. Alios ex illis pane & ſale ad deſerta ſecum delato uictitaſſe. Alios uero herbas tantum & radices pro cibis habuiſſe. Tanta uitæ aſperitas intolerabilis prorſus uideretur, niſi etiam intollerabilia, tolerabilia feciſſet dei amor,& dei timor.

Fœminæ

SVBIICIAMVS aliquod etiam infirmioris ſexus exemplum, ut appareat fœminas quoq; habere de ſanctarũ collegio duces, quas ad eremũ ſequi ſecundum diuinæ gratiæ donum,aut optent tantum,aut ſimul & poſſent.

Maria Magdalena.
Lucæ.10.
Marci.16.
Iohan.20.

MARIA Magdalena omnia peccata ſibi dimiſſa eſſe iam pridem audierat,optimam partem quæ non auferetur ab ea, domino atteſtante ſe elegiſſe cognouerat, reſurgentem dominum prima uidere meruerat,pro amore illius omnia contempſerat. Denique apud Maſſiliam Galliæ urbem inanium deorum ſimulachra, Chriſti prædicatio-

ne iam proſtrauerat, ſalutiferæq; crucis uexillum erexerat, necdum tamen ſe feciſſe ſatis putauit, do nec ſolitudinis anguſtijs, carnem ſuam aliquando delicti ream, non maceraſſet afflixiſſetque. Annos itaq; triginta nulli hominum uiſa, nulli cognita ui xit in deſerto, non humano cibo, ſed angelicis fomentis aſſidue ſuſtentata, ut ex hoc intelligas angelorum miniſteria promereri, quiſquis propter deum declinauerit hominum conſortia. Die uero obitus ſui imminente ſacram communionem de manu Maximini epiſcopi accepit, ne ſine illo ad cælum aſcēderet, cui in terra toto corde, totis uiribus ſeruierat, fidem ipſius in urbibus prædicando, gloriam in ſolitudine meditando.

MARIA Aegyptiaca cum corpus ſuum uulgaret, uiuens mortuua erat. Sed qui uenit quærere quod perierat, & non iuſtos ſed peccatores uocare ad pœnitentiam, ipſe tandem cordis eius domum ingreſſus ait, Puella tibi dico ſurge. Et confeſtim ſurrexit quæ diu iacuerat in impudicitiæ cœno. Surrexit ut Ieſum quem in delitijs amiſerat, in amaritudine animæ ſuæ quæreret. Cum enim de Alexandria Ieroſolymam ueniſſet, nō potuit templum dei ingredi. Viq; inuiſibili inhibita ſubſtitit in limine, miratur, ſtupet, erubeſcit, & pedem inuita refert. Vbi recognouit ſacro aditu ſe indignam, quod prophanis uitæ obſcœnitatibus eſſet polluta, nequiter actæ ætatis pœnitudine grauiter angi animo cœpit, & lachrymas effudit, decernens ibi turpitudini finem imponere, ubi dei erga ſe indignationem cœperat experiri. Rurſumque tentato ingreſſu libere abſque impedimento introiuit, Mox ante crucē domini ſupplicit

Maria Aegyptiaca. Lucæ.19. Marci.2. Matt.9. Marci.5. Lucæ.8.

proſtrata, tamdiu flere non deſtitit donec audiuit, ſi ſaluti ſuæ conſultum uellet Iordanem tranſiret. Tranſmiſſo ergo Iordane, deſertum penetrauit. iam aliam uitam alios mores ſequens, quam quos ad eam uſque diem non deſeruerat. Iam primum caput illud quod ſæpe margaritis & auro ornauerat, cæli obiecit iniuriæ, nullo tecto contenta, crines quos frequenter calamiſtro intortos criſpauerat, cum deſecuiſſet, pedibus conculcandos proiecit. Faciem quam pluries ceruſſa, & purpuriſſo fucauerat, lachrymis rigauit, & ſolis excoxit ardoribus. Pectus quod faſciolis papillarum tumorem cohibentibus aſtringere conſueuerat, pugnis diuerberauit. Totum denique corpus quod prius omni uoluptatum genere diffluxerat, extenuauit ieiuniis, uexauit uigiliis, fatigauit laboribus, ſolicitauit aſſiduitate orationum, deuenuſtauit nuditate, oppreſſit inopia. Sic penitus immutatam poſt quadrageſimum conuerſionis ſuæ annum, Zozimas abbas (dum forte per deſertum illud, ſolus incederet) uidit, depræhenditque orantem procul a terra ſubleuari, trans flumen euntem ſuper aquas ſiccis ueſtigiis ambulare. Ad tantam perfectionem eremi cultrix deuenit, tam diſperdita urbium cultrix.

Periculū uitæ ſolitariæ.

VERVM ne quis ſolitariæ uitæ affectione incautus, in laqueum incidat diaboli, cum ſcriptum ſit. Væ ſoli, quia cum ceciderit, non habet ſubleuantem. Ante præparet domi uiatica uirtutum, qui

Eccl's.4

uult diu uagari peregre foris. Exerceatur prius in ſimulachro pugnæ, qui ad ſingulare certamen calidiſſimi hoſtis cupit prodire. Hoc congrediendi genus ueteranos deſiderat non tyrones. De ludo monaſteriorum Hieronymus noſter, inquit, Volu-

mus huiuſcemodi egredi milites, quos eremi dura rudimenta non terreant, qui ſpecimen conuerſationis ſuæ multo tempore dederint, qui omnium fuerint minimi, ut primi omniũ fierent, quos nec eſuries aliquando, nec ſaturitas ſuperauit, qui paupertate lætantur. Quorum habitus, ſermo, uultus, inceſſus, doctrina uirtutum eſt, qui neſciunt ſecundum quoſdam ineptos homines, dæmonum pugnantium contra ſe portenta confingere, ut apud imperitos & uiles homines miraculum ſui faciãt, & exinde lucra ſectentur. Qui ergo talis erit, qualem hic eccleſiæ noſtræ Plato luculenter explicuit, huic ſolitudo non periculum, ſed periculorum effugium erit, & puppis diu in alto iactatæ portus, & animi ſoli deo uacantis quies, & locus myrrha, ſtacte, caſia, omnibus ſanctimoniæ aromatibus fragrans, mannæ inuiſibilis rore perfuſus, ſanctique ſpiritus lumine illuſtratus, noctes quoq; lucidas habens, & iam quidam in terris paradiſus.

De uigilijs & ſomno & ſtratu.
Cap. X.

QVONIAM uero ſiue qs in ſolitudine ſolus, ſiue cũ multis ĩ monaſterio, uitã ducere cõſtituerit, in primis eniti debet, ne ſomnolentiæ deditus, ad ea quæ religioſe obeunda ſunt ſegniter exurgens, ignaua cũctatione obtorpeſcat, qua cura, quo ſtudio, ſacras uigilias obſeruarint, qualibus etiam ſtratis uſi ſint, ac quam minimũ ſopori indulſerint, hi quos ueniens dominus inuenit uigilãtes, hinc iam perſcrutemur. Luc.12.

TRADITVM eſt, in ea eremo cui Euagrius abbas præfuit, fuiſſe monachos, qui ſedendo, Eremitæ.

ſomnum caperent non iacendo, magis repugnantes ſopori quam dormientes. Hi profecto iure ſuo
1.Theſſ.5. dicere poterant. Omnes nos filij lucis & filij diei ſumus, non noctis neque tenebrarum, igitur non dormiamus ſicut cæteri, ſed uigilemus & ſobrij ſimus.

BEATVM Hilarionem Hieronymus refert,
Hilarion. ſuper nuda humo ſtratuq; iūceo uſq; ad mortem cubitaſſe. Sciebat enim eos qui exqſitioribus cul citris per luxum utuntur, prophetæ uerbis deuoueri dū ait, Væ uobis qui dormitis in lectis ebur-
Amos.6. neis, & laſciuitis in ſtratis ueſtris.

PASTVMIO quoq; quādiu in eremo mo-
Paſtumi9. ratus eſt, nudum atque interdum ſparſis ex induſtria ſcrupulis aſperatum ſolum, lectus fuit. Quid hoc eſt, niſi nolle unquam ita reſoluto corpore obdormiſcere, ut mens ad deum non uigilet? Hinc ſane & Iſaias propheta ſemper cum deo eſſe anhelans ait, Anima mea deſiderauit te in nocte, ſed & ſpiritu meo in præcordijs meis de mane uigilabo
Iſaiæ.26. ad te.

HONOPHRIO uero neq; tectum ullum,
Honophrius. neque certus quietis locus fuit. Ibi ſomnus erat, ubi per deſertum uaganti nox occurriſſet. Sed & ipſa quoque nox peruigilio magis quam dormitione peragebatur, ut illud ſeruaret a propheta dictum. In noctibus extollite manus ueſtras in ſan-
Pſalm.133. cta, & benedicite dominum.

ARSENIVS tam breui quidem ſomno na
Arſenius. turæ ſatisfecit, ut etiam dicere ſolitus ſit, Monacho ſatis eſſe, ſi horam unam dormierit. Surrepenti ſomno obnixe repugnans, illum improbum ſeruum appellabat, quoniam non uocatus ſeſe ei

ingereret, & inuitum traheret ad quieſcendum. Sabbatis omnibus hoc diligentiſſime obſeruauit, ut cum occidente ſole orare cœpiſſet, non niſi ex oriente ceſſaret. Itaque ſemper ſic cum ſomno pugnauit, ut ſabbatorum noctibus nihil ei cederet, alijs tam par, ut etiam naturam uiciſſe uideretur.

BEATVS Hieronymus ad Euſtochium uirginem ſcribens, dum quibus in eremo corporis faſtigationibus contra urbanarum uoluptatum cogitationem contenderit, enarrat, de ipſa etiam cubandi auſteritate mentionem faciens. Si quando, inquit, repugnantem ſomnus imminens oppreſſiſſet, nuda humo uix oſſa hærentia collidebam. Et quiſquam ſecurum ſe arbitratur ſi uel in ſtratis paleis, uel uili tomento cubitauerit, uel pluſculum quam compellit neceſſitas quieti indulſerit? non poteſt reſiſtere diabolo, q facile ſuperat a ſomno. Hieronymus.

PROPTEREA quidem Martinus quoque Turonenſis epiſcopus (ſicuti de illo Euſebius ad Seuerum ſcribens teſtatus eſt) ſubſtrato humi cilitio cubans, frangebat ſomni molliciem lectuli rigore. Itaque nunquam tam alte conſopitus eſt, ut ſentire non poſſet furem illum, qui perfoſſo pariete pedetentim ingrediens expilat ſtertētium domos. Diabolus enim ſemper uigilat, ut eos qui nō uigilant perdat, perimat, & mactet. Martinus ēps.

IDEM SANCTISSIMUS præſul, cum in monaſterio quodam ſuæ diœceſis reuerentur ſuſceptus, hora quieſcendi cellam ingrederetur, cubili paulo apparatius inſtructo offenſus, ſtragula, paleaſque euertit, & in nudis tabulis (ſicut ueſtitus erat) ſeſe collocauit. Iamque delibutis leni ſopore mēbris quieſcebat, cū ſtramēta quæ eiecerat Idem.

igni ſuccenſa iacentem excitarunt. Illico exurgens ac trepidans cum cellæ exitum per quem effugeret, fumo omnia inuoluente, nõ inueniſſet, ad orationem ſe uertit. Mox flammæ uis illa omnis extincta, fumusq; cõſumptus illæſum reliquerunt. Et impletum eſt in eo illud prophetæ dictum. Probaſti cor meum domine et uiſitaſti nocte, igne me

Pſalm. 16 examinaſti, & non eſt inuenta in me iniquitas. Potuit quidem illi quieſcenti turbare ſomnũ repentinus ardor, nocere nõ potuit. Quoniam qui ſic dormiunt dominus pro eis uigilat.

Bernardus abbas

BERNARDVS abbas & ipſe præcipuus uigiliarum obſeruator, dum ad eas capeſcẽdas alios hortatur, dicere ſolebat. Dormientem monachum deo mortuum eſſe, nec ſibi nec ulli utilem. Huic ſententiæ ſi contrariam apponere uoluerimus dicendum erit. Vigilantem monachum deo uiuere, necnon & ſibi & alijs uſui eſſe. Iam ex hac oppoſitæ inter ſe diuerſitatis comparatiõe nemo ignorare poterit, niſi qui animo magis quam oculis dormitauerit, quantum uigilia ſopori præſtet, quantum hæc iuuet, quantũ ille officiat, quam altera appetenda, alter fugiendus ſit.

Idem

IDEM quoq; conuerſationis eorum quibus præerat, non ſegnis ſpeculator, ſi quem ex fratribus aliquando ſtertentem perſenſiſſet, parũ religioſe illum dormire aiebat, modum, modeſtiamque ab eis exigens, ſicuti cæteris in rebus, ita etiam in dormiendo. Quod ſi breuis etiam ſomni ronchus uiris religioſis uitio datur, quomodo non dabitur nimia dormitio? Cui quantumcunq; temporis indultum fuerit, tantum a ſpiritalium actionum exercitatione computabitur ceſſatum, Scriptum au-

rem eſt. Mane ſemina ſemen tuum,& ueſpere ne ceſſet manus tua. Eccl'ſ.11.

GERMANVS Anthiſiodorenſis epiſcopus, lectulum ſuum cilicio ſaccoq; & cinere ſtrauit,ut non lectum ſed luctum,& doloris potius q̃ quietis locum diceres. Inſuper ipſe quoq;(ut in uita eius ſcriptum legitur) ſic iacens identidem ſuſpirare ingemiſcereq; audiebatur,ita ut cum parũper iacuiſſet (ad nocturnas enim cerimonias celebrandas primus exurgebat)multo minus dormiſſe putaretur quam iacuerat. O te felicem Germane,qui in cinere dormiens,in uitam euigilaſti ſempiternam, aſcendens ad illud Chriſti beatorumq; omniũ immẽſum, inæſtimabile,cæleſte,diuinum q; contubernium, quam exigui temporis labor, q̃ ingẽtis iocunditatis tibi peperit quietem. German' epiſcopus

AD QVAM perueniendi cupiditate incenſus,non mediocre ordinis Prædicatorum ornamẽtum Vincentius,diem pene totum ſermonibus ad populum faciendis,noctem multam obſecrationibus,lectionibusq;, partem eius minimam ſomno dicitur impendiſſe. Cubitaſſe autem cum durius, ſarmentis ſubſtratis,cum mollius, paleis, cum honeſtius,ſacco. Vincenti' prædicator.

PETRVS quoq; eiuſdem & ordinis & ſanctitatis uir, dum etiam ipſe interdiu prædicãdo ex cubat,& noctu deprecando,pſallendo, legendoq; uigilat, ad martyrij uſq; palmã peruenit,& quia per omnia ſanctorum apoſtolorum uitam expreſſerat, ad eorum prouectus eſt & gloriam. Petrus. prædicator.

BERNARDINVS ꝟo nec ideo illis (mea quidem ſententia)minor,quia de collegio minorum fuit,etiam antequam religionem profiteretur reli Bernardinus.

gioſi uitam uixit. Quodq; ad rem pertinet, tunc q̃q; ad offerendum deo laudis ſacrificium noctu cõſurgens, ne quieti occuparetur, contemptis lecti ſtratis, ſuper pauimento ueſtitus iacere conſueuerat. Cum hoc uigiliarum præludio ad monaſteriũ uenit, tanto deinde minus ſomno cõceſſurus, quãto perfectius uiuendi ſubibat inſtitutum. Et quoniam ſacris initiatus omni ſanctitatis genere præcelluit, etiam uigilantiſſimum fuiſſe nemo dubitat. Quod ergo noctu didicerat uigilando, hoc die alios docuit prædicando. Multosq; qui peccatorum oppreſſi ueterno, in morte dormiebant, excitauit in ſalutem. Dederat enim dominus uerbum euangelizãti, dederat uoci illius uocem uirtutis. Niſi ſomni ſemper parciſſimus fuiſſet, nunquam tantum in dei ſeruitio profeciſſet.

Pſalm. 67.

Ibidem.

PROPONAMVS & fœminis quæ ſequãtur exempla, quibus attendentes, ſomnolẽtiæ grauedinem poſſint diſcutere.

Fœminæ.

PAVLA ILLA ROMANA, quæ ſummam generis nobilitatem ſuperauit uitæ ſanctitate, in grauiſſima etiam febre (ut Hieronymus inquit) mollia lectuli ſtrata non habuit, ſed ſuper duriſſimam humum in ſtragulis cilicinis quieſcebat (ſi tamen illa quies dicenda eſt) quæ iugibus pene orationibus dies, noctesque iungebat, illud implens de Pſalterio. Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lachrymis meis ſtratum meum rigabo.

Paula.

Pſalmo. 6.

IDEM autor Aſellæ uirginis ſanctitatem efferens laudibus ait, Vnius cellulæ clauſa anguſtijs latitudine paradiſi fruebatur, idem terræ ſolum & orationis locus extitit & quietis.

LEGIMVS etiam in monaſterio illo Thebaidis, in quo Euphraxia uirgo ſummus effulſit uirtutibus, moris fuiſſe, in terra cilicino ſtragulo tecta cubitare, ac quoties aliqua ſororum minus pudici ſomnij præſtigijs, ludificatam ſe cognouiſſet, abbatiſſæ confiteri, & quantum uiſa diſplicerent, cinere ſtratis inſperſo teſtari. Quis igitur dubitat, quin ijs quæ ſomniatum crimen ut commiſſum dolebant, dormitio ipſa multo plus ſolicitudinis attulerit quam quietis? Semper uerentibus ne quam eiuſmodi ſomnorinam ſpeciem menti obuerſari contingat. Præter hæc autem Euphraxia cum quicquam tale per quietem paſſa fuiſſet, biduanis, triduanisque ieiunijs ſeſe macerabat, ut in cinere iacens etiam cum obdormiuiſſet, cibos potius quam abominationes ſomniaret. Virgines deo dicatæ.

NON TAMEN minori curæ Othiliæ uirgini uigilias fuiſſe accepimus. Cui quamuis monaſterij in quodam Bauariæ monte ſiti præpoſita eſſet, pro ſtragulo urſina pellis, pro puluillo ſaxum erat. Solebat enim uti n cæteris religioſæ conuerſationis laboribus, ita & hac in parte grauius onus ſibi ipſi, quam alijs quibus præerat uirginibus imponere. Super urſi autem pelle cubans, magisque uigiliæ quam ſomno indulgens, conculcauit urſum illum, quem Dauid typum gerens CHRISTI, ſcribitur interfeciſſe, & de quo per Ieremiam dicitur, Vrſus inſidians factus eſt mihi. Lapidem uerò capiti ſupponens, placuit lapidi illi qui factus eſt in caput anguli, qui fecit utraque unum, cui nunc inſeparabiliter iuncta, & ipſum quoçunque ierit ſequens, con Othilia abbatiſſa 1.Reg.17 Treno.3. Ephe.2

cinit canticum nouum, quod in Apocalypſi ne-
Apoc.14. mo poteſt dicere niſi fuerit uirgo. Virginitas autẽ ipſa in tantis quidem uerſatur periculis, ut nequã do corrumpatur, cuſtodiri a uigilantibus raro poteſt, a ſomnolentis nunquam.

Exhortatio VOS igitur ſiue uirgines, ſiue uiduæ, quæcunq; eſtis quibus caſtitatis & ſanctimoniæ amor ineſt, quæq; integritatem mentis ac corporis obſeruare proponitis, iam ſuſcipite tale uigilandi ſtudium, ſi talem a deo conſequi exoptatis mercedem.
Matt. 25. Præparate lampades ueſtras, ut cum ſponſi aduẽtum media nocte repente irruens clamor nuntiauerit, promptum uobis ſit obuiam illi procedere, cum illo ad nuptias introire, per illum ſupernæ cœleſtisq; celebritatis gaudijs perpetuo frui. At contra cauete maxime & enitimini, ne quomodo in illam fatuarum uirginum ſortem concedatis, quæ ueniente ſponſo dormitauerunt & dormierunt, ſeriusq; quam oportuit excitatæ, tunc demum oleum emere uolebant, cum peractis nũdinis iam nemo eſſet qui uenderet. Extinctis ergo lampadibus in tenebris remanentes, aditu beatitudinis indignæ, ſomnolentiæ ſuæ pœnas dederunt. Vigilate
Marci.13. itaq; ait ſaluator noſter, quia neſcitis quando dominus domus ueniet, ſero, an media nocte, an gallicantu, an mane, ne cum uenerit, repente inueniat uos dormientes. Præcipue autem noctibus uigilãdum eſſe etiam prophetæ exemplo admonemur,
Pſalm.118 q in Pſalmis ait, Memor fui nocte nominis tui do-
Ibidem. mine, & cuſtodiui legem tuam. Media nocte ſur-
Pſalm.133. gebam ad confitendum tibi. In noctibus extolli-
Iſaiæ.26. te manus ueſtras in ſancta, & benedicite dominũ. Iſaias quoq; Anima mea, inquit, deſiderauit te in

nocte.Et item Ieremias.Conſurge lauda in nocte, Treno.2.
in principio uigiliarum effunde ſicut aquam cor
tuum in cōſpectu domini,leua ad eum manus pro
anima paruulorum tuorum. Quid multa?ipſum
noctis ſilentium, quieſcꝙ actionum,ad contemplā
da cæleſtia,ad preces deo offerendas,nos hortatur,
ut ſcilicet a terra prorſus abſtracti,atꝙ mūdo ipſo
altius mente ſublati,ſoli iungamur deo.

PRIMI LIBRI FINIS.

LIBER SECVNCVS.

De cura & modo orandi. Cap. I.

AGE IGITVR, hinc iam ſanctarum precū exēpla perſcrutemur, deinceps etiam contemplationis altitudinem oſtenſuri, qua diuini homines in terra degentes, mente cælos permeabant.Hi uero quantū orādi ſtudio dediti fuerint, uel quam efficaciter orarint, uel quantas inter orandum diaboli moleſtias tolerarint, ſi quem conſiderare non piguerit,nec imitari fortaſſe pigebit. Quandoquidē nihil eſt,quod petenti ſalubre futurꝫ ſit,ut illud nō impetret oratio,dicente domino.Petite & dabitur uobis, quærite & inuenietis, pulſate & aperietur uobis.Omnis enim qui petit accipit, & qui quæ- math.7.

rit inuenit, et pulſanti aperietur.

Moyſes DVX Iſraelitici populi Moyſes, quam olim ſolicite pro eorum delictis domino ſupplicarit, ipſe Deute. 9. confitetur dicens. Et iacui coram domino. X L. diebus ac noctibus, quibus eum ſuppliciter depre cabar, ne deleret uos, ut fuerat comminatus. Vti nam nos noſtris peccatis tam impenſe atque perſeueranter ueniam poſceremus, quam ille alienis.

Dauid rex SEPTIES IN DIE laudem domino dicens, ipſe ſanctus propheta Dauid, ſeptem Canonicarũ horarum, quas nunc ſeruat eccleſia orandi documentum reliquit. Quali autem quanto ve mentis affectu orauerit, teſtatur dicens. Depreca- Pſalm. 118 tus ſum faciem tuam ex toto corde meo. Et item. Ibidem. Clamaui in toto corde, exaudi me domine. In corde ad dominum clamant, qui ardenter orant, non qui tantum uocibus obſtrepũt, & quod labijs uolutant, mente non concipiunt.

POST illum Salomon omnium Iudææ regũ Salomon rex ſapientiſſimus, in eo libro (ſi modo illius liber eſt) Sapien. 8. qui Sapientiæ inſcribitur. Adij, inquit dominum, & deprecatus ſum illum, & dixi ex totis præcordiis meis. Ex toto quippe corde rogandus eſt, qui ex toto corde præcipitur diligendus. Negligenter autem orantes, & eum a quo aliquid petunt parum reuereri, & id quod petunt non ſatis magnipendere arguuntur, ideoq; nec impetrant. Reprobatur enim eiuſmodi rogator, dicente domino in Apoca Apocal. 3 lypſi. Quia tepidus es, & nec frigidus nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo.

Daniel. Daniel. 6. VIR deſideriorum Daniel ingreſſus cœnaculum, id eſt, ſuperiorem partem, ædium, apertis feſtris contra Ieruſalem, ter in die ſtatutis horis ge-

nua ſua flexiſſe, & adoraſſe deum ſuum dicitur. Hinc tu quoties orare uolueris, domum dei ingreſſus mente cælum conſcende, apertisq; feneſtris, puræ, ſynceræq; intentionis ſpirituiſancto ad cor tuũ aditum para, & ſemper ad cæleſtem Ieruſalem animo conuerſus terrena contemne, ac die uno ter genua flectens, trinitatem perſonarum unitatemq; ſubſtantiæ in deo crede, confitere, adora.

THOBIAS cum lachrymis oraſſe perhibetur, & cum caſu quodam oculos amiſiſſet, ab angelo Raphaele de cælo in terras miſſo, meruit curari, adeo inter orandũ illi fleuiſſe profuit. Thobias pater Thobi. 2. Ibidẽ. 11

THOBIAE autem filio eius, etiam nuptiarum celebritatem ſacris precationibus placuit initiari. Cum Sara enim uxore ſua priuſquam copulæ coniugali operam darẽt, tres noctes totas in cubiculo ſimul orãdo cõſumpſerunt. Inde illa quæ primo ſtatim concubitu iam ſeptem extulerat uiros, cum hoc poſtremo diu feliciter uixit. Thobias filius Thobi. 8

POST hæc quoq; & pater a cæcitate, & filius ab internecione liberati, ut pro beneficio gratias agerent, uterque in faciem ſe proſternentes per horas tres benedixerunt deum. Et cum exurrexiſſent (ut ait ſcriptura) narrauerunt omnia mirabilia eius, ut ſcias peractis etiã precibus a laudibus creatoris non eſſe ceſſandum. Præterea orationes eorum corã deo ab angelo oblatas fuiſſe legimus, ne quid precemur niſi quod angelorum relatione dignum ſit, quodq; dei aures delectet audire. Idẽ pater & filius Thobi. 12

DELECTAT aũt illũ quicquid de ſcripturarum fõtibus hauſtum orando effundimus, q̃d prophetæ, quod apoſtoli nobis tradiderunt, ſed præcipue q̃d dominus noſter Ieſus Chriſtus. Ipſe Quibus uerbis orandum Ieſus. Chriſtus.

enim eſt patris uerbum, ipſe filius ſuus dilectus, in quo ſibi bene complacuit, ipſum audiamus.

matth. 6. Coloſſ. 3. SIC, inquit, orabitis. Pater noſter qui es in cæ lis. Si pater in cælis, filij quæ ſurſum ſunt quærāt, quæ ſurſum ſunt ſapiant, non quæ ſuper terram. Sanctificetur nomē tuum. Ita, ne quid a nobis ex iſtimetur ſanctius. Adueniat regnum tuū. Ne in nobis regnet peccatū. Fiat uolūtas tua ſicut in cæ lo & in terra. Quoniam qui facit uoluntatem tuā, manet in æternum. Panem noſtrum ſuperſubſtā tialem uel quotidianum da nobis hodie. Panem q de cælo deſcendit. Noſtrum, quia pro nobis oblatus eſt. Superſubſtantialem, qui omnibus ſubſtā tijs, omnibus præeminet creaturis. Vel quotidianum. Quia Chriſtus Ieſus heri & hodie ipſe & in ſecula. Da nobis hodie, da ſemper ne unquam ſeparemur ab eo, quoties enim ſeparamur, toties de ficimus in uia. Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut et nos dimittimus debitoribus noſtris, ut cum ignouerimus in nos peccantibus, tu nobis ignoſcas quicquid peccauimus tibi. Et ne nos inducas in tentationem, id eſt, ne patiaris nos tentari ſupra id quod poſſumus, ſed facias cum tentatione prouētum, ut poſſimus ſuſtinere. Sed libera nos a malo, ut tandem ſine timore de manu inimicorum no ſtrorum liberati, ſeruiamus tibi, in ſanctitate et iu

Lucæ. 1. ſtitia coram te, omnibus diebus noſtris. Amen.

Ieſus. Chriſtus. Fides. Spes. VERVNTAMEN idem ſaluator noſter ac dominus ſicuti nos orare docuit, ita etiam ante orationē ut pie nos præparemus, iubet. Fidem, ſpem, charitatem exigēs a nobis. Fidem ibi. Omia

Matth. 21. quæcunq; petieritis in oratione credentes, accipietis. Spem ibi. Nolite timere puſillus grex, quia cō

Lucæ. 12.

placuit patri ueſtro dare uobis regnum. Charitatem ibi. Cum ſtabitis ad orandum, dimittite ſi q̃d habetis aduerſus aliquem. Charitas. Marc.11.

QVO deinde corporis geſtu, qua ve humilitate orandum eſſet, ſuo ſæpe exemplo monſtrauit. Dum (ſicut ueritatis ſcriptores retulerũt) nũc procidens in faciem, nunc poſitis genibus, nunc eleuatis in cælum oculis obſecrat patrem. Humilitas orãtis

LOCVM quoq; orantibus aptum deſignauit, uel dicens, Domus mea domus orationis uocabitur. Vel monens. Cum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio ora patrem tuum in abſcondito. Vel faciens. Quando dimiſſa turba aſcẽdit in montem ſolus orare. Locus. Matth.21. Matth.6. Matth.14

TEMPVS etiam orandi præſcripſit, & ueſpertinum, Veſpere facto orans in monte, & nocturnum, pernoctans in oratione, & ante lucanũ, ualde diluculo ſurgens, & in deſertum locum ſecedens ut ibi oret, & pene continuum dicens, Vigilate omni tempore orantes. Tempus. Matth.14 Lucæ.6. Marci.1. Lucæ.21.

ASSIDVITATE deniq; in orando opus eſſe, tum uerbis docuit, tum exemplo ſignificauit. Dormientibus apoſtolis, ipſe uigilãs iterum et tertio, eundem repetẽdo ſermonem oraſſe dicitur. Et ut Lucas ait, Factus in agonia prolixius orabat, ne ſcilicet aliter egiſſe uideretur quam præcepiſſe. Præceperat autem ſimilitudinẽ afferens ac dicens, Si quis nocte intempeſta ad amici pulſans fores perſeueret, ipſa poſcendi improbitate coget illum de ſtratu ſuo ſurgere, & panes quos petierat, ſibi mutuo dare. Parabolam etiam proponens iudicis deum hominesq; contemnentis, qui uiduæ quotidie interpellantis, uictus tædio eam ab aduerſarij ſui Perſeuerantia. Matth.26 Marci.14. Lucæ.22. Lucæ.11. Lucæ.18.

calumnia tandem decreuit uindicare. Audite, inquit, quid iudex iniquitatis dicit, Deus autem nō
Ibidem. faciet uindictam electorum ſuorum clamantium ad ſe die ac nocte, & patientiam habebit in illis? Non uindictam intelligas contra inimicos, quos diligere iubemur, ſed contra tentationes, quibus reſiſtere nemo ualet, niſi domini ope auxilioq; adiutus fuerit. Quamdiu ergo cum his nobis colluctandum eſt, tam diu & orandum. Neq; huic ſententiæ illam contrariam putemus, quam idem ſa-
Matth.6. lutis noſtræ autor ac doctor protulit dicens, Orantes autem nolite multum loqui ſicut ethnici faciunt. Ethnici enim, id eſt, gentiles longas orationes orabant, orandi affectum non habebant. Itaq; nō multum orare prohibuit, ſed eos qui labijs multū, corde parum orant, imitari. Ideoq; ſubiunxit, Nolite uos aſſimulari eis.

Apoſtoli. SIQVI dem & apoſtoli, poſtquam ille deuicta morte ad cælos unde uenerat redijt, in Ieruſalem reuerſi cum cœnaculum aſcendiſſent (ut Lucas in actis eorum teſtatur) perſeuerantes erant
Actuū.1 unanimiter in oratione cum mulieribus & Maria
Actuū.2 matre Ieſu & fratribus eius. Inde refert ſpiritum ſanctum aduenisſe, domum ubi erant ſedentes repleuiſſe, ſupra ſingulos eorum linguas tanquam ignis apparuiſſe, ut intelligas perſeueranti ac iugi oratione ſpiritusſancti gratiam cōciliari ſolere.

Petrus apoſtolus Iohannes apoſtolus Actuū.3 Eccli.35. PETRVS & Iohannes aſcendebant in templum ad horam orationis nonam, & languido ante ueſtibulum mendicanti pro eleemoſyna ſanitatem dederunt. Itaque documento nobis ſunt, ne ſoli orationi uacantes miſericordiæ in egenos obliuiſcamur, Scriptum eſt enim, Non apparebis

ante conſpectum domini uacuus.

ARROgantiam quoq; in orando fugiẽdam, humilitatemq; ſequẽdam, hinc phariſæus, hinc publicanus monent, alter inſolenter ſeſe efferens, & inani iactatione cæteris præponẽs reprobatur. Alter uero cælum intueri non auſus, ſed in terrã pronus pugnis pectus verberans, rediijt (ut veritas ait) iuſtificatus præ illo. Quia om̃is q ſe exaltat humiliabitur, & qui ſe humiliat exaltabitur. Oratio humiliantis ſe (ut Eccleſiaſticus inqt) nubes penetrabit. phariſæus ſuperbus. Publicanus humilis Lucæ. 18. Eccli. 35

HINC IPSE uas electionis Paulus in apoſtolorum geſtis ubiq; memoratur, poſitis genibus preces domino obtuliſſe. Bartholomæum quoque centies in die, & centies in nocte flexiſſe genua, dum orationes iteraret, ferũt. Iacobo Alphæi utrũque genu in modum Camelorum procumbendi aſſiduitate occalluiſſe. Quod ſi ſic orarũt, qui iam ſpirituſſancti igne excocti omni purius auro renitebant, quid nos facere oportet, qui peccatis peccata cumulantes, quotidie diuinam in nos indignationem prouocamus? Submiſſius ſupplicare debet qui grauius delinquit. Paulus apoſtolus Bartholomæus apoſtolus Iacobus apoſtolus

PORRO Bartholomæum imitatus Apollonius abbas, & ipſe centenis genuflexionibus die noctuq; precationes repetiiſſe perhibetur, in repetendo aſſiduitas, in genuflectendo laudem meretur humilitas. Apollonius abbas.

ANTONIVS abbas & ipſe non niſi ſubmiſſis genibus orans, ſæpe diem noctemque peregiſſe dicitur precatione perpetua. Neſcio quod maius miraculum, an illo corporis geſtu tamdiu immotum perſtitiſſe, an tam continenter oraſſe? Vtrunq; ſane difficile, ſed timor gehennæ et amor Antonius abbas.

Chriſti omnem uincunt difficultatem.

Paſtumius abbas. PASTVMIVS quoq; abbas uſq; adeo orã di ſtudio ducebatur, ut nulla corporis debilitas animi ſedulitatẽ coerceret, aduerſa ualetudine p̃ſſus, cum de lectulo ſurgere non ualeret, iacens orabat. Iam languor uehemens expeditius loquendi ademerat facultatem, & tacitus labiorum motus etiam tum illum orare teſtabatur. Deniq; diſcedens anima, non prius orationem quam corpus reliquit. Orantem adhuc angeli exceperunt, & ad cælum tollentes domino obtulerunt, ut ſemper lætari poſſit eam ſe beatitudinem impetraſſe, quam ſemper petierat.

Moyſes abbas. MOYSEN etiam abbatem noctem pene totam orãdo peruigilare ſolitum ferunt, ac dum oraret, recto corpore patẽtibusq; oculis ne ſopori ſuccumberet, perſtitiſſe. Sic ſuperaſſe dæmonum tendiculas atq; dolos. Qui ſopitum uoluptuoſis phantaſmatum imaginibus ad illicita prouocabãt. Experimento ergo didicit quanti momenti illud domini præceptum ſit, Vigilate & orate, ne intretis in tentationem. Matt. 26.

Iohannes abbas. STANTEM atq; orantem & Iohãnem abbatem in ſuperioris Thebaidis eremo, ſub quadã cauæ rupis fornice, annos treis p̃ſeueraſſe legim⁹, nunquam procubuiſſe, ne minus orare quam uellet cogeretur, quoniam cubanti citius obreperet ſomnus. Quietis mollitiem ſtandi frãgebat labor, ſtandi laborem leuabat auiditas deprecandi. Miraculum auxit toto eo tempore nihil guſtans, præterquam dominicis diebus ſacroſanctam euchariſtiæ communionem. Quæ illi ſimul & animæ cibus, & ſuſtentamẽtum corporis erat.

PAR obſecrandi cura Siſinium Elpidij abbatis diſcipulum commendat. Qui cum annos ſeptē ſub illius inſtitutionibus fuiſſet conuerſatus, tandem diſcedens, & in quodam ſatis grandi lapideo monumento ſe obcludens, per triennium ſemper rectus oraſſe dicitur, neq; interim aut ſediſſe, aut iacuiſſe, aut inde pedem extuliſſe. Quid prius mirer neſcio, anguſte habitātem? an immobiliter ſtātem? an continenter orantem? cuncta quidem dura, factuq; difficilia, niſi quod corporis laſſitudinē animus deo intentus minus ſentire potuit. Qui enī tam perſeueranter orauit, is in cælo magis quam in ſepulchro fuit. Siſinius.

PAVLVS in finibus Aphricæ quingentorū monachorum quondam pater, nullo uitæ ſuæ die quicquam prius egit, quam trecentas orationes genibus prouolutus domino obtuliſſet, eas, calculos in ſinum ingerendo, numerabat. Atq; hi multo felicius in ſinum iactati ſunt, quam illi in ſitellam, quibus in ſenatu decerni magiſtratus ſolent, alteris terrenus honor quæritur, alteris Paulus cæleſtem gloriam eſt adeptus. Paulus abbas.

ISAAC Syrus tunc quidem monachus, deinde etiam ipſe abbas, poſtquam Spoletum Picenti oppidum appuliſſet, presbyteros rogauit, ut ibidem orandi quamdiu uellet copiam ſibi concederēt, nec ſinerent interim oranti quēq̄ impedimento eſſe. Ea re impetrata, dies treis cōtinuos, & totidem noctes genibus innixus orauit. Hoc quidam hypocriſis uitio deputans eo proceſſit dementiæ, ut poſt uerborum inſultationem etiam colaphū illi incuteret. Sed quoniam parata ſunt deriſoribus iudicia, & mallei percutientes ſtultorum corpori- Iſaac monachus. Proue. 19.

bus, repente maligno arreptus ſpiritu uexari cœpit. At Iſaac pietatis memor, iniuriæ immemor, percuſſorem ſuum præcatione a ſupplicio liberauit. Offenſamque omnem tunc remiſit cum accepit, & eodem die remiſſam beneficio rependit, ut adito benignæ patientiæ cultu, triduanæ orationis huberior fructus fieret.

Arſenius abbas — ARSENIVM abbatem(ſicuti alibi iam diximus)hunc morem habuiſſe ſatis conſtat, ut uno quoq; ſabbati die ſubmiſſis genibus a ueſpere uſq; mane orationem protelaret, facie ſemper ad orientem uerſa, illũ adorans orientẽ, de quo per prophetam dicitur, Ecce uir, oriens nomen eius. — Zacha. 6

Stephan[9] pſbyter — SED ne quando(ut uſu uenire ſolet)inter orãdum ſopore correpti dimidiatas relinquamus præces. Stephani presbyteri Conſtantinopolitani exemplum nos hortatur. Qui cum totum pſalteriũ ſingulis noctibus perlegere moris haberet, atq; aliquando citius quam conſueuerat conſopitus ipm ſemi lectum dimiſiſſet, monitus eſt a Petro apoſtolo in ſomnis, uti ſurgeret, & cœptum opus intẽtius perficere curaret. Quæ res argumẽto eſt, non niſi peractis finitisque orationibus dandum eſſe quieti locum.

Martinus monach[9] — NEQVANDO etiam amiſſarum auditione, orante tunc pro nobis ſacerdote, res aliqua nõ ita neceſſaria nos abducat, meminiſſe debemus, q; quidam a Martino Bituricenſi monacho uocatus, uti die dominico miſſam una ſecũ audiret, nõdum finita ne tardius negotio tunc urgenti occurreret, abire uoluit. Sed aſcenſo equo fruſtraq; calcaribus fatigato, ubi beſtiã ut inde ſe moueret, cõpellere nequiuit, ſemetipſum repræhẽdens deſiliit,

& miſſam perfecte integreq; audiuit. Atq; eodem equo ſtatim quo optabat eſt auectus. Et in tempore domum reuerſus, gerendæ rei occaſionem non amiſit, ſed promptiorem expeditioremque quam ſi præueniſſet habuit.

HAC eadem in re Iohannis patriarchæ Alexandrini in primis laudanda eſt ſolertia, qua populum audito euangelio mox ab eccleſia dilabi ſolitum curauit continere. Et ipſe enim intermiſſa celebratione ſeq egredientes cœpit dicens. Vbi oues ibi & paſtorem adeſſe oportere. Hoc modo redargutis pudorem iniecit, ita ut nunquam poſtea prius ab altari diſcederent, q̃ ſacerdos peracto ſacrificio benedictionem daret. Iohannes patriarcha.

ASSIDVVS autem deprecãdi labor etiam Bonifaciũ epiſcopũ ad cælũ immo ſupra cælũ, ad dei uſq; conſpectũ exaltauit, quotidie duplicatum laudis ſacrificiũ dño offerẽtem. Monaſticas eñ canonicasq; precationes ſimul iungens, alteras epiſcopus factus aſſumpſit, alteras iampridem monachũ profeſſus non deſeruit. Ad inferiorẽ Myſiam perueniens, primus Chriſtum prædicauit, Rhutenorũ regẽ baptizauit, martyrio coronatus eſt. Bonifacius eps

MARTINVS uero Thuronẽſis epiſcopus, ne tunc quidem cum quicquam operis manibus exerceret, linguam ab oratione cohibebat, effecitq; ut illud apoſtoli præceptum. Sine intermiſſione orate. Illi etiam qui ſimpliciter dictum intelligũt, a ſe plene ſeruatum non negent. Martinus eps. 1. Theſſ. 5

IDEM ſanctus diem obiturus extremum, friɡeſcẽtibus membris iam immotus iacebat, labia tamen mouebantur. Denique orare non deſtitit, donec ſubito lumine circunfuſus reddidit ſpiritũ, Idem.

Dum ergo moriendo orat, & orãdo moritur, mortis tenebras non ſenſit.

Seruatius eps. SERVATIO autem Traiectenſi epiſcopo orãti, igneus ſupra uerticem radius apparuit, qui mox in ſublime euolans, cælum petijt, teſtatus (ut mihi uidetur) in ignis ſpecie orationum eius feruorem, in ſplendore uitæ puritatem, in aſcenſu meritorum altitudinem.

Philibertus abbas PHILIBERTI quoq; abbatis apud Rhotomagum Galliarum urbem in eccleſia deprecantis, oculi ueluti duo ſydera fulgere uiſi ſunt, ut ex hoc cognoſcas humiliter intenteq; deprecantium mentis oculos ſpiritusſancti fulgore illuminari, ne
Pſalm.12. unquam obdormiant in morte, ne quando dicat inimicus eorū præualui aduerſus eos.

Fœminæ NVNC ut alter etiam ſexus ſua habeat exempla, fœminarū in orãdo ſtudia breuit̃ explicemus.

Anna. Elcanæ. 1.Regũ.1. ANNA Elcanæ uxor ita ardenter orauit ad dominum, ut temulenta putaretur. Heli ſacerdoti ſibi ebrietatem exprobranti, nihil turbata reſpondit. Vinum & omne quod inebriare poteſt non bibi, ſed effudi animam meam in conſpectu domini. Et tunc quidem homo faciem tantum uidẽs deceptus eſt, ſed ſcrutator cordis & renum deus compũctionem conſiderauit orãtis, & miſertus quod rogabatur conceſſit, ut quæ propter ſterilitatem contemnebatur, propter partum multis matribus honorabilior appareret, edito Samuele ſacerdote ſimul & propheta.

Sara Thobiæ Tob.3. SARA Raguelis filia in ſuperiori cubiculo ſe recludens dies treis in oratiõe perſeuerauit, cibi ac potus expers. Qua ſolicitudine a domino meruit obtinere, ne priorum uirorũ interfectrix crede-

tetur. Tobia uiro ſeruato, cum hoc uno felici admodum matrimonio iuncta, ad decrepitam uſq; ætatem uixit ſine querela.

PORRO Iudith oratorium ingreſſa, cilitio induta, cinere conſperſa, in terram proſtrata domino ſupplicauit, & ſola meruit Iudæam uniuerſam die uno ab Aſſyriorum oppreſſione liberare. Auſa enim facinus omnibus ſeculis memorandũ, inter tot armatorum millia Holophernem ducẽ ſua occidit manu. Quo cæſo, reliqui metu perculſi, in fugam conuerſi ſunt. Si ſic orauerimus, ſternetur ſatanas, uitia recedent, malarum tentationum nexus diſſoluentur. Iudith Iudith.9

ANNAM uiduam in euangelio legimus de templo nuſquam diſcedentem, ieiunijs & obſecrationibus nocte ac die ſeruientem, & eodem in templo uidiſſe Ieſum, uiſo credidiſſe, creditum prophetando prædicaſſe. Tot illi ſimul attulit bona, nec ſola uiduitatis caſtitas, nec ſolum corporis ieiunium, ſed utriq; accedens etiam aſſidua deuotæ mentis obſecratio. Anna uidua filia Phanuel. Lucæ .2.

VERVNTAMEN ne continenter orando defatigatus quandoq; concidat animi uigor, et cogitationibus diffluat atq; dilabatur, recte maiores noſtri horas diuiſerũt, alias orationi, alias actioni, alias uero lectioni. Hinc quidam tradunt uirginem beatam, poſtquã a parẽtibus in templo cultui diuino fuit dedicata, a mane ad horam tertiam precibus, a tertia ad nonam manuum labori, tum ſumpto cibo a nona ad ueſperam, ſcripturarũ meditationi operam dare conſueuiſſe. His uiciſſitudinum ſucceſſionibus deo ſeruiẽs, in tantum ſe a uitio alienã, & uirtutibus refertam præſtitit, ut ſola Maria uirgo

eligi mereretur quæ deum & hominem pareret, et uirgo permaneret. Sic illa igitur ſacris uirginibus, ſicuti eſt humilitatis integritatisq; & cæterarum uirtutum, ita & bene diſpēſandi temporis exemplū, ut ſcilicet nec ſemp orent, nec ſemper operentur, nec ſemper legant, & tamē ſemper hæc oĩa, nequis unq̃ ſit otio locus. Quoniam multam malitiam (ut Eccleſiaſticus inquit) docuit otioſitas.

Eccl. 33 Mulier Chananæa. Matth. 15

IN orando autem fidem, patientiam, humilitatem, neceſſaria eſſe, etiam Chananææ mulieris mōſtrauit euentus, a domino ſanari poſſe filiam credidit, & deſpecta ſupplicare non deſtitit, & canibus comparata non modo non contradixit, ſed etiam ad catellorum uilitatē ſe ſubmiſit. Quamobrē audire meruit. O mulier magna eſt fides tua, fiat tibi ſicut uis. Sic & tu, quamuis multum aliquid diuq; petitum. nondum acceperis, petere tamē adhuc ne ceſſes. Ideo dare differt dominus, ut perſeueranter inſtanti cumulatius tribuat.

Martha

MARTHA centies per diem, & centies per noctem, ſubmittere genua ſolitam ferunt, dum illum ſupra cælos regnantem adorat, quem in terris morantem ſuſcepiſſe hoſpitio, beneficij loco habuit, non iā minus in ſupplicādo ſolicita, quā olim fuerat in miniſtrando.

Traſilla

HVIVSCEMODI ſolicitudinis æque mirandum exemplum, in Gregorij pontificis dialogo relatū legimus. Ipſe enim teſtat̃ in uita Traſillæ uirginis amitæ ſuæ, cum uita defunctam lauare uellent, genibus cubitisq; concretam callorum duritiem apparuiſſe. Palamque factum exanimi iam corporis indicio, quanta illi adhuc uiuenti ſanctarum precum cura ſtudiumq; fuerit. Sic conſer-

uat ỹginitas, ſic ad cœleſtis thalamũ ſpõſi puenit.

SED neq; coniugatis, quo minus orationi ani mum intendant, maritalem thorum impedimento eſſe, Eliſabeth Lantgrauij Turingiæ principis uxor, ſuo oſtendit exemplo. Impetrata enim a uiro noctis continentia, ad orationem ſecedebat, ſuper pauimentũ diſtento tapetulo cubitans, ne mollius iacenti, altior ſomnus horas interciperet orandi. Vir quoq; ſanctitudine illius delectatus, ad ea quæ dei ſunt magis magisq; inflammabatur. Inde & quod petitus erat facilius concedere, & ipſemet impenſius orare. Diceres eos identidem recordari illud ab Apoſtolo præceptum. Nolite fraudare inuicem, niſi forte ex conſenſu ad tempus, ut uacetis orationi, ita ambo eiuſmodi curæ pariter incumbentes, ſpiritui magis quam carni ſeruiebãt. Sed illa deinde uiduitate facta liberior, tanto ſoli deo intenta orauit ardentius, quanto a rebus familiaribus iam aliena uixit expeditius. Eliſabeth 1. Corin. 7

De orationis uirtute. Cap. II.

HACTENVS de ſtudio modoq; orandi, nunc de orationis ui ac potentia dicemus. Abraam orante, Abimelech Geraræ regis uxor atq; ancillæ, cum ante ſteriles eſſent, prolem diu optatam ſuſceperunt, & matrum nomine lætatæ ſunt. Et nos ſi digne deprecati fuerimus dominum, gratia eius repleti, exuberabimus prole uirtutum. Abraam Gen. 20

PLAGAE Aegypti Moyſe intercedente ceſſabant, multiplicabantur autem & ingraueſcebant, quoties Pharao ad cordis ſui duritiam peruerſitatemq; redibat, ut & oratione auerti mala Moyſes Exodi. 10.

intelligas,& obſtinatione augeri.

Idem. Exodi.17. IDEM dum populus Iſraeliticus Ieſu duce cō tra Amalechitas decertarent,ſtans in uertice collis orabat.Cumq; manus in cælum tolleret, uincebāt Iſraelitæ,cum remitteret ſuperabantur. Perſeuerā dum enim eſt, ut uincas. Nam & ipſe deinde non laſſatis manibus uſq; ad occubitum ſolis orans,ſu orum gladijs terga præbuit hoſtium. Ad hæc dei iram, quoties ille populi flagitijs ac ſcelere prouo-

Nume. 12 catus excādeſcebat, deprecādo placauit. Mariam

Ibid.14. ſororem lepra perfuſam mundauit. Peſtilentiam

Ibidē.16 in diffidētes graſſaturam inhibuit. In ſeditionem uerſos omnes pariter cum Dathan & Abirom re pentinus terræ hiatus abſorbuiſſet, niſi ipſe reliquæ multitudini ueniam orando impetraſſet.

Idem RVRSVS cum in illum & Aaron,turbæ in ſurgentes incendio diuinitus excitato diſperirent,

Ibidem. eius monitu Aaron obtulit thymiama, proceſſit

Idem. in medium, & cum oraſſet, flamma ſubſtitit, interneccio ceſſauit.

POSTREMO cum in deſerto in deum murmurantes, paſſim ſerpentium ictibus ſternerentur,

Ibidem. 1 tur,ſupplicante pro eis Moyſe,deus placatus æne um ſerpentem in ligno ſuſpendi præcepit,quem ꝑ cuſſi dum aſpicerēt,ſanabantur.Percuſſum quippe erat humanum genus antiqui ſerpentis mortifera ſeductione, ſed deo miſerante Chriſtum in ligno pendētem uidit, & remedium accepit ſalutis.

Elias propheta 3.Reg.17 Ibidē.18 3.Reg.17. AD orationem Eliæ prophetæ annos tres & menſes ſex non pluerat ſuper terram,donec rurſum orauit, & cælum dedit pluuiam,& terra fructum ſuum.Sareptanæ uiduæ,quæ illum famis tēpore hoſpitio ſuſceperat, hydria farinæ non defe-

cit, nec lecythus olei fuit imminutus, & quæ fame moritura erat, hoſpitis beneficio uixit. Inſuper filium ſuum defunctum, ipſius precatione uitæ reſtitutum, accepit. Eodem propheta inuocante, ignis de cælo lapſus, quinquaginta & quinquaginta uiros, alios poſt alios, ab Ochozia rege ad ipſum cõpræhendendum miſſos, conſumpſit. Inuocauit autem ille, non ut ſe uindicaret, ſed ut dei ueri immẽſam expaueſcendamq; potentiam, contra præuaricatores, qui eo relicto Beelzebub deum Acharõ adorabant, oſtenderet. Poſt hæc Iordanem tranſiturus, comitante ſe Eliſæo, pallio percuſſit flumẽ, & diuiſis aquis per ſiccum aluei tramitem, ambo ad ripam ulteriorem peruenere. Eodemq; rurſum pallio Eliſæus, cum ſolus reuerteretur, eandem expertus eſt uirtutem. Quod ſi tãta uis in prophetæ pallio erat, quãto maior in oratione eius? Qua etiam rimatus eſt ſecreta cæli, & præuidit futura, & uiuens atq; ſentiens e mortalium conſortio ad paradiſi loca transferri meruit. Ibidem. 1. Regũ. 4 4. Reg. 2 Ibidem.

Eliſæus propheta

ELISAEVS propheta apud Ierichontem aquas potantibus noxias cum oraſſet, ſalubres fecit, terræ ſterilitatem fœcunditate mutauit. Aſcendens in Bethel, pueris ſibi illudentibus male imprecatus eſt, non ut ſuam, ſed dei iniuriam ulciſceret, qui ſtatim ab urſis laniati pœnas dederunt. In Samaria mulieris uiduæ inopiam miſeratus, modico oleo non modica uaſa impleuit, ita ut illa eo uẽdito & a creditore ſe redimeret, & uictum qui ſatis eſſet, ſibi filijsq; pararet. In ciuitate Suna mulieri hoſpitæ infœcundæ ac ſterili, ut uiro ſuo filium pareret, a domino impetrauit. Et eundum puerũ poſtea exanimum ad uitam reuocauit. Reuerſus Ibidem. Ibidem. 4. Reg. 4. Ibidem. Ibidem.

in galgala, pulmentum amariſſimum in dulce cō- uertit. Panibus uiginti hordeaceis uiros centum ſatiauit, & ſuperfuit. Naaman Syrum a lepra cu-
4.Reg.5 rauit. Securis ferrum in Iordanem delapſum ena-
4.Reg.6 tare fecit. Obſeſſus in Dothaim, aduerſarijs ſubi-
4.Reg.13 ta cæcitate percuſſis, liberatus eſt. Super oſſa eius, defuncti proiectum cadauer ſtatim reuixit, ut uel hinc facile diſci poſſit, quantæ ille uirtutis fuerit ui uens, qui mortuus alteri mortuo uitam dedit.

QVID mirum autem quod ſanctorum quan
Ioſue doq; uel meritis cedant, uel inuocationibus pareāt terrena corpora, cum iiſdem ad obſequendum inclinentur etiam cæleſtia? Ioſue orante ſol & luna
Ioſue.10 immoti ſteterunt, donec ipſe ulciſceretur ſe de inimicis ſuis. Non fuit (inquit ſcriptura) ante & poſtea tam longa dies obediente domino uoci hominis, & pugnante pro Iſrael.

Ioacham. PORRO de inimicorum poteſtate atq; iniu
rex ria oratione liberari poſſe Ioacham quoque regis Iſrael exemplo apparet. Qui cum ſuos, eo quod ſe
4.Reg.13. idolorum cultura polluerant, in ditionem Syrorū redactos uidiſſet, ad dominum conuerſus pro ipſis deprecatus eſt, & a ſeruitutis iugo miſericorditer ereptós recepit.

Ezechias EZECHIA rege Iuda deprecāte, cum in ex-
rex tremo rerum periculo eſſet conſtitutus, nocte una angelus domini percuſſit in caſtris Sennacherib
4.Reg.19 centum octagintaquinq; millia Aſſyriorum. Sicq; eum quem arma nequiuerant, oratio ſeruauit. Hinc nos quoties ſiue occultis ſiue manifeſtis dæmonum oppugnationibus infeſtabimur, a domi-
Pſalm.90 no auxilium imploremus, & tunc cadent a latere noſtro mille, & decem millia a dextris noſtris, ad

nos autem non appropinquabunt.

SED neq; illud nunc de Ezechia ſilētio eſt præ- Idem
termittendum, quod aduerſa ualetudine grauiter 4.Reg.20
affectus, Cum Iſaia prophetante ſe iamiam deceſ-
ſurum àudiſſet, facie ad parietem uerſa, multis cū
lachrymis deum rogando, & uitæ longius ſpaciū,
& corporis impetrarit ſanitatem. Nonne magnū
hoc & admirabile, ut pœnitentis oratio mutet dei
ſententiam, & quem deus ipſe morti iam addixe-
rat, eum rurſus ne ægrotare quidem permittat?

CERTE non paruā orationis uim & in Aſa Aſa rex.
rege Iudæ belli euentus oſtendit. Cum exigua ēm 2.Par.14.
manu obuiam procedens Zaræ Aethiopum regi,
cuius exercitus decies centum millium hominum
armatorum, & trecentorum curruum erat, inuo-
cauit dominum, & repente lymphatico quodam
pauore conterriti, Aethiopes terga uerterunt.
Perſequenteque eos Aſa, a Mareſa uſque Gerara,
ad internecionem cæſi ſunt. Quia domino cæ-
dente, ſicut in ſecundo Paralipomenon libro ſcri-
ptum legimus, contriti ſunt, & exercitu illius præ
liante.

AEQVE ſane, ſed aliquāto mirabilius, & Ioſa Ioſaphat.
phat regi diuinus propitiatus eſt fauor. Nam cum rex
innumera pene multitudo Moab & Ammon & 2.Para.20
Idumæorum ueniſſent contra Iudam, proximeq;
Ieroſolymam caſtrametati fuiſſent. Ioſaphat me-
tu perculſus, nihil aliud niſi deum deprecari, indi-
ctoq; ieiunio ſe & ſua illi impenſius commenda-
re. Deniq; urbem egreſſus gladium nō eduxit, nec
pugnam iniījt, et hoſtes mutuis inter ſe uulneribus
ante eum conciderunt. Iudæorūq; tunc labor non
in uincendo, ſed in ſpoliādo fuit, cum prædam pro

pe mœnia iacentem uix per triduum præ magni-
tudine auferre quiuerint.

INDE quoq; Machabæi orationes, magis q̃
Iudas Machabæus. arma de hoſtibus triumpharunt. Sæpe enim per-
acta prece ſolius dei auxilio fretus, ad bellum egre
diens parua manu ingentes copias uicit. Cum tri-
bus millibus uirorum pene inermium, Gorgiæ ex
ercitum quinq; millium peditum, & mille equitũ,
Ibidem. nec minus armis, quam uiris munitum, ad Am-
maum fudit, fugauitq;, & tribus millibus eorum
cæſis uictor eſt reuerſus Iterum cum decem milli-
um manu profectus in Bethoron, Lyſiam ſupera
uit, cuius copiæ erant ſexaginta millia peditũ ele-
1. Mach. 7. ctorum, & quinq; millia equitum. Rurſum in Be
thoron non plus quam tria millia bellatorum ſe-
cum habens, cum ualidiſſimo Nicanoris exercitu,
ſicuti confidenter, ita & feliciter conflixit. Ea ſiqui
dem pugna aduerſariorum caſtra fuere euerſa, Ni
canor interfectus, reliqui fugientes a perſequenti-
bus cæſi. Has tãtas uictorias Hebræis olim attule-
re, nõ Iudæ pauci milites, ſed Iudæ deo gratæ p̃ces.

ET ſi adeo magnificũ eſſe exiſtimatur, hoſtes
uincere, ſpolijs inimicorum ditari. Quanto magni
ficentius præſtabiliusq; eſt, animi magis quã cor-
poris bonis excellere? Sed & hæc quidem a deo pe
tentibus dari. Sapientiæ liber teſtatur, ubi ſcriptũ
eſt. Optaui, & datus eſt mihi ſenſus, & inuocaui,
Sapien. 7. & uenit in me ſpiritus ſapientiæ, & præpoſui illã
regnis & ſedibus, & diuitias nihil eſſe dixi, in com
paratiõe illius. Iacobus uero apoſtolus idem aſtru
Iacob. 1 ens, etiam qualiter petere debeamus docet cũ ait,
Si quis ueſtrum indiget ſapientia, poſtulet a deo,
qui dat omnibus affluenter, & nõ improperat, &

dabitur ei,poſtulet autem in fide nihil hæſitans.

ALIIS quidē prophetis Chriſti uentura reue lata fuere myſteria, Danieli uero etiam annorum numerus,uſq; in diem ipſum quo naſci debuit,indicatus eſt, fortaſſe quia ſolicitior cæteris, ac ſubmiſſior ad orandum proceſſerat.Poſui inquit faciem meam ad dominum deum meum,rogare et deprecari in ieiunijs, ſacco & cinere. Denıq; oranti apparens Gabriel angelus,egreſſum ſe dixit,ut doceret illum. Ab exordio precum tuarum, inquit, egreſſus eſt ſermo, ego autem ueni, ut indicarem tibi.Is igitur gratiam recipiet cumulatiorem,qui deuotius rogarit. Daniel. propheta Daniel.9.

IONAM prophetam de uentre ceti, ad dominum deum ſuum clamaſſe legimus, & die tertia domini iuſſu a piſce in aridam uomitu effuſum, Grande profecto miraculum. Tum quod deglutitus tam diu intra aluum uixerit. Tū quod eiectus nuſquam ut læderetur impegerit. Vtrunq; tñ hominis precibus, ab eo qui omnia poteſt,datum. Ionas propheta Ione.2

ET ſi his qui ſub ſeruitute legis erant,tanta ac talia conceſſa ſunt,quid eorum precibus non conceſſum dicemus,quibus ſub euangelio dies illuxit libertatis,& de qbus in Pſalmo dicitur. Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij, conſtitues eos principes ſuper omnem terram. Memores erūt nominis tui dñe,in omī gñane & generatione. Propterea populi cōfitebūtur tibi in æternū,& in ſeculū ſeculi. Pſalm.44

EX his apoſtolus Petrus (cui regni cælorū claues datæ ſunt)ligandi atq; ſoluendi ius tributum, cura commiſſa eccleſiæ dei, claudo eleemoſynam petenti ſanitatem dedit,Aeneam paralyſi laborātem curauit,Dorcam mortuam uitæ reſtituit. De Petrus apoſtolus Matth.16 Actuū.3 Actuū.9 Ibidem

Actuū.5 niq; umbrā illiꝰ cōtigiſſe, ægrotātibus ſaluti fuit.

PORRO idem in carcere poſitus, catenis dua-
Idem bus uinctus, a militibus cuſtoditus, orante pro eo
Actuū.12. eccleſia, ab angelo de cælo miſſo liberatus eſt.

Andreas apoſtolus ANDREAM fratrem eius ferūt, cuidam cui Nicolao nomen fuit qui toto uitæ tempore libidinibus deditus, ab his diſcedere, cū etiam uellet non poterat, deprecando continentiam a domino impetraſſe, & illum pœnitentia ductum, caſtitatem deinceps perpetuo cuſtodiſſe. Pleriq; elata corpora oratione, ad uitam reuocarunt, Andreas animā diu in peccatis mortuam ſuſcitauit.

Bartholomæus apoſtolus BARTHOLOMAEI apoſtoli oratio obſeſſos a dæmonibus liberauit. Polemi Indiæ regis filiā lunaticam mentis compotem fecit.

Iacobus maior apoſtolus IACOBVS Zebedæi filius, dum Herodis Agrippæ iuſſu decollādus duceretu, paralitycum in uia iacentem ſaluti reſtituit. Et cum ſpiculatoris gladius ceruici ſuæ immineret, necis propriæ oblitus, pro alterius ſanitate orauit. Vtrunq; autē uera charitas faciebat, ut & proximi miſereref, & pro Chriſto mori non timeret.

Iohannes apoſtolus IOHANNES frater eius (quem Ieſus amaſſe plurimum dicitur) cum a Pathmo Epheſum reuerteretur, Druſianam defunctam ab ipſo pheretro, quo ad ſepeliendum portabatur, ſanam ſurgere, ac domum redire fecit. Virgulta in aurum, littorales lapillos in gemmas mutauit. Ac ne diuitijs illi opus fuiſſe putes, eadem rurſum priſtinæ naturæ formæq; reſtituit. Dianæ Epheſinæ templum funditus euertit, præſentaneum uenenum in offenſe hauſit, eodēq; hauſtu enectos ad uitā reuocauit.

Thomas apoſtolus THOMAE Didymi deprecatio, Sinticæ ocu-

lis captæ uiſum redintegrauit. Idola lapſu præcipi ti in puluerem redegit, ut oſtẽderet ſimulachra gẽ tium opera eſſe manuum hominum.

AD MATTHAEI Apoſtoli inuocationẽ, Egippi Athiopum regis filius, qui fuerat mortuus, exurrexit uiuus, mortiꝗ pariter et diabolo erectus, Chriſto uiuere cœpit, contemptis idolis baptiſmum ſuſcipiens, ac deo credens. Matthæ⁹ apoſtolus

IVDAS Thaddæus Abagarum Medorum regem ab elephantiæ morbo liberauit, credẽtem baptizauit, corpus uitio, animum erroribus, expians atꝙ emundans. Iudas Thaddæ⁹ apoſtolus

PAVLVS uas ſpiritusancto plenum, Elimã magum fideles ludificantem cæcitate damnauit ad tempus, ut quamdiu mentis oculos non haberet, nec corporis habere poſſet. Claudum a natiuitate ſanauit. Spiritum phitonicum a muliere expulit. Euticum uitæ, Publij patrem ſanitati reſtituit. Sudaria & ſemicinctia a corpore eius ad ægrotos delata morbo liberabãt, immundosꝗ ſpiritus ab obſeſſis expellebant. Ipſe a uipera percuſſus nihil ſenſit læſionis. Et cum Philippis in carcere, una cũ Syla diſcipulo, compedibus uincti tenerentur, noctecꝗ intempeſta deo laudes cõcinerent, terra quatitur, carceris oſtia aperiuntur, uincula ſoluuntur. Poſtremo a magiſtratu, cuius iuſſu in carcerem cõiecti fuerant, liberi dimittuntur. Paulus apoſtolus Actu.13 Actuũ. 16

BARNABAS apoſtolus Cypri aliquamdiu commoratus, morbo affectos, euangelio Matthæi manu ſcripto tangens curauit, eum precatus cuius religionem aſtruebat curando. Barnabas apoſtolus

HAEC quidẽ et alia huiuſcemodi multa operandi facultatẽ diſcipulis ſuis cõceſſerat dominus, Ieſus. Chriſtus,

Sed ne miraculorum autor ignoraretur, a deo ea petere credentes uoluit. Quodcunq; petieritis, in-
Iohā.14 quit, patrem in nomine meo, hoc faciam, ut glori-
Ibidem.15 ficetur pater in filio, Et iterum. Quodcunq; uolueritis petetis, & fiat uobis. Et quid mirum, quod ſic
Pſalmo.2 ad nos filius, ſi ſic etiam ad filium pater? Poſtula a me, inquit, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ. Hinc illum in euangelio non ſemel orantem legimus, quandoq; tamen propria poteſtate utentem, ut nec ſolum hominem, nec ſolum deum credas, ſed deum & hominem unum Chriſtum Ieſum doctorem, ac ſaluatorem noſtrum.

QVI tamen ut in diſcipulis, ita & in illis, qui poſtea fuere ſanctis mirabilis apparens, eadem benignitate uotis precibusq; eorum ſemper fauit, & quicquid petierant indulſit.

Ammon abbas. AMMONIS Aegyptij abbatis oratio immanem atq; terribilem draconem, & qui iumenta hominesq; enecaret, per medium crepare compulit. Puerumq; peſtifero illius afflatu interemptum ſuſcitauit, alteri uitam, alteri mortem dedit. Quoniam qui nocet, morte dignus eſt, cui nocetur, miſeratione.

Rophilus & Mercurialis. ROPHILVS quoq; Popilienſis, & Mercurialis Liuenſis, ambo epiſcopi, draconem æque pecori atque hominibus infeſtum, ſtolis ſuis non repugnãtem, ſed quaſi manſuefactum ligauerũt, ac poſt ſe trahentes in puteum altitudinis immenſæ, nunquam inde exiturum deiecere. Literæ ibidem in lapide inciſæ factum hoc indicant, & adhuc extantes legentibus fidem faciunt.

Seuerinus abbas SEVERINVS in Pãnoniæ finibus abbas,

tum Phauianum oppidum Danubio adiacens fame laboraret, eo quod concreto frigoribus fluuio frumentariæ naues iter agere nequibant, oratione glaciem ſoluit, & uectoribus nauigationē aperiens, piclitanti oppido incūctanter ſubuenit, ita ut repente ingentē inopiā, ingens copia ſecuta ſit.

IDEM quoniam Cuculli caſtelli agrum locuſtarum agmina deuaſtabant, iuſſit omnes loci incolas una ſecum ad eccleſiam pergere. Dumq; ibi ſimul orarent, omnis illa locuſtarum tempeſtas inde ſublata fugam fecit. Ac ne caſu aliquo diſceſſiſſe uiderentur, pars earum non minima, in cuiuſdam agro reſedit, qui cum alijs ad orandum nō uenerat. Tantumq; homini illi obfuit nō oraſſe, quātum cæteros oraſſe iuuit. Idem

ROMVALDVS abbas (qui ordinis Camalduenſis fuit autor) cum a Parentio Liburniæ oppido ſoluens nauigaret, & nauis magnis fluctibus iactaretur, omnesq; qui cum eo erant de ſalute deſperarent, pelagi uētorumq; ſæuitiam oratione placauit, illum utiq; deprecatus, qui uentis & mari imperat, et obediunt ei. Romualdus abbas Matth. 8.

GERMANVS quoq; Anthiſiodorenſis epiſcopus, Britanniam uerſus ad hæreſes extirpandas contendens, una cum Lupo epiſcopo Trecaſino, dum nauis, qua uehebantur, undis impetu ruentibus, illiſa tantum non operiretur, manus ambas in cælum ſuſtulit atq; orauit. Et continuo ponentibus uentis æquatum ſalum, trāquillum illis præbuit iter, curſuque, quo uolebant ſatis proſpero peruenere. Germanus epūs

FANTINVS Syracuſanus, cum Meſſanæ a Stradiconæ præfecto ad martyrium quæreret, Fantinus

angeliq; monitu ſolus nauiculam aſcendens fugeret, iam prope erat ut ab inſequẽtibus caperetur, quando deum precatus Myoparonem illorum ſtare fecit, ita ut neq; uelo, neque remis ultra impelli poſſet. Sicq; aduerſarijs poſt ſe relictis, dei quem inuocauit ope periculum euadens, Rhegium uſq; delatus eſt.

Idem IDEM Tabritanam Calabriæ ciuitatem accedens, cum Balzanio diuite quidem uiro, ſed gentili pro ſeruo ſe locaſſet, ut haberet quo aliorũ inopiæ ſubueniret. Et ſuperbus dominus equos quos illi paſcendos commiſarat, ſtrigoſiores cernens, furore concitatus ipſum perſequi cœpiſſet, nec ei uſq; ad fugam iter pateret, deum rogauit, & Motabrum flumen quo intercludebatur uirga percutiens diuiſit, atq; per ſiccum alueum tranſiens, perſequentis iram, rurſum iungentibus ſe aquis, euaſit. Perſecutor autem præ ſtupore iam placatus, obſecrauit hominem, ut ſe quoq; eodem modo tranſire faceret, percuſſoq; iterum fluuio, idem ſecutum eſt miraculum. Tunc cognita Chriſti uirtute Balzanius credidit, & ſimul cum multis baptiſma ſuſcepit. Sicq; Fantinus orando mortis periculum effugit, & ijs quos effugerat, uitam quam non habebãt dedit. Moyſen nobis Aegyptios fugiẽtem ex-

Exod.14. hibens, niſi quod tunc Pharao iuſte ſubmerſus perijt, Balzanius uero miſericorditer ſeruatus uixit. Iam enim filius hominis uenerat ut ſaluet, non ut

Iohann.3 iudicet mundum.

Pharo epiſcopus AEQVE admirandũ facinus et Pharonis Maldenſis epiſcopi fuit. Etenim ſubmerſam in flumine ſimul cum uectoribus nauim, miſeratus, cum in ripa ſe proſternens deum oraſſet, ab imo fundo

in ſummas aquas enatare fecit, ſaluis omnibus q in ea erant. Tale quid & Apoſtolo eueniſſe credimus, qui ad Corinthios ſcribens ait, Ter naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui. 2. Cor. 11.

SED neque de illis nunc ſilendum, qui orando bonarum artium ſcientias, quibus operam nunquã impenderant, perceperunt. Hor mõtis Nitriæ abbas literas non didicerat, & oblato ſibi libello, cum oraſſet legere cœpit, nec minus doctrinæ illi unius aut alterius horæ oratio contulit, quam aliis multorum annorum ſtudium. Hor abbas.

QVAM autem efficaciter Hor ipſe pro ſua eruditione orauit, tam pro aliena magnus Baſilius epiſcopus. Etenim Effren Syriæ ſolitario Græci ſermonis uſum a deo precibus impetrauit, cum ille ante hac non niſi Syram linguam in qua natus erat, habuiſſet. Impletũ eſt in his illud credentium ſignũ, Linguis loquẽtur nouis. Baſilius. epiſcopus Marc. 16

THOMAS AQVINAS Chriſtianæ diſciplinæ egregius philoſophus, quoties aut ad legendum accederet, aut diſputationem iniret, aut ſcriptionem aliquam diuinæ tractationis aſſumeret, ſemp prius orare ſolitus fertur. Nihil recte auſpicari, nihil agi ratus ſine maieſtatis diuinæ inuocatione. Cuius donum eſt, quicquid bene feceris, bene dixeris, bene cogitaueris. Thomas pdicator.

IDEM ſacra propheta uaticinia legens, incidit in locum explicatu difficillimum. Oranti ergo, Petrus & Paulus apoſtoli in uiſu affuerunt, & ſenſum ſcripturæ quam percipere non poterat, aperuerunt. Hanc rem ab ipſo adhuc uiuente ſe audiuiſſe Reginaldus frater poſt obitum eius teſtatus eſt. Per orationem igitur, declaratio quoq Idem.

ſermonum tuorum domine illuminat, & intelle-
Pſalm. 118 ctum dat paruulis.

Oratio pro defũctis. PRAETEREA defunctorum animas, quæ nõdum ita ad purum expiatæ ſunt, ut cælo dignæ habeantur, uiuentium orationibus iuuari, non ſolum eccleſiæ traditione, ſed etiam reuelationibus exemplisq; ſanctorum conſtat. Benedictus deci-
Benedictus papa mus Pontifex Maximus, poſtquã uita defunctus eſt, apparuit Iohanni Portuenſi epiſcopo, ſeq; ne æternis pœnis addiceretur, Odilonis Cluniacenſis
Odilo abbas. abbatis interceſſionibus conſecutum dixit, & tantummodo temporariæ afflictioni, donec uitæ maculas diluat, deputatum. Id ubi reſciuit abbas, pro illo ſolicitius orauit, ſimulq; monachis, ut pariter orarent iniunxit, & ecce non multo poſt, idem Benedictus ingenti fulgore renitens, uiſus eſt primũ Eldeberto monacho, deinde ipſi Odiloni, Cui & gratias egit, aſſerens ſe ſuis fratrumq; eius precationibus, a pœnis purgatorij ad beatitudinis quietem translatum.

Idem HIC idem ſanctus abbas diuinitus monitus, ſolennes pro mortuis precationes die feſtum omnium ſanctorum proxime ſequenti fiendas inſtituit, primusq; celebrauit.

ARNVLPHVS Turonenſis epiſcopus,
Arnulphus eps. cuiuſdam nuper defuncti animam a dæmonibus ad gehennam trahi uidit, et procidens diuinam clementiam ut eius miſereretur, implorauit. Tum demum reddito corpori ſpiritu ſurrexit, qui fuerat mortuus, ac ſe precibus Arnulphi ſeruatum palã
Malachias eps. eſt teſtatus.

MALACHIAS Ceneroth Hiberniæ urbis epiſcopus, cuius uitã deſcripſit Bernardus abbas,

quotidie pro ſorore ſua defuncta miſſale ſacrificium domino offerebat. Cumq; magnis quibuſdã occupationibus impeditus offerre intermiſiſſet, illa per noctem quieſcenti apparens, conqueſta eſt iam triginta dierum inediam ſe ſuſtinere (tantum autem temporis ab oblatiõe miſſæ ceſſatum erat) proinde petẽs, ut ipſe tandẽ neceſſitati ſuæ ſubueniret. Quo uiſu, ille admonit⁹ eaſdẽ ꝓ ſorore ſupplicatiões nullo nõ die celebrans, iterũ ipſam uidit, & primũ quidẽ in limine eccl'iæ ſtare, deinde eccleſiã ingredi, poſtremo altari proximã Albatoꝝ quorundã choro iungi. Quo indicio patuit, ipſam fraternarum precum aſſiduitate, multo celerius quã ſuis meritis purgatam, ad conſortium perueniſſe beatorum. Oratio ergo pro defunctis quemadmodum & cætera pietatis opera, cibus eorũ eſt, quo refocillati agilius illuc ſe trãsferũt, ubi (ut Ieremias ait) Erũt q̃ſi hortus irriguus, & ultra nõ eſurient. Iere. 31

SED ſicuti mortuis ut purgentur, ita etiam uiuis ut corrigantur ſuffragari ſolet oratio iuſtorũ. Stephanus abbas ordinis Grandimontenſis inſtitutor, dum montis Moreti (qui eſt in Aquitania) ſolitudinem incoleret, pro milite quodam, ut flagitiũ in quo obſtinatior uidebatur dimitteret, orauit. Hinc ille, qui neq; iam ab eo deſiſtere ſe poſſe, neq; ſi poſſet uelle dixerat, repente mutatus peccatum ſuum fleuit, uitamq; correxit.

Oratio pro correctione

Stephan⁹ abbas

LVPI Senonum archiepiſcopi oratio, quoſdam ex clericis mulierum libidinibus deditos, ad continentiam adduxit. Quoſq; dudum meretricius amor graui odio inter ſe diſſidere fecerat, eos illo orante conſcientiæ ſtimulus ad pœnitentiam, pœnitentia ad caſtitatis ſtudium egit, Conuerſis

Lupus epiſcopus

i

igitur,ueniamq; petētibus,tam facile præſulis pie-tas indulſit, q̄ ardenter ut cōuerterenť orauerat.

Geraldus monachus. ECONTRA Geraldus caſtitatis cultor præcipuus ab ea deſciuiſſet, ſi tentatus ad orationem non confugiſſet. Cum enim & generis nobilitate & diuitijs polleret, atq; in cuiuſdā uillici ſerui ſui filiam oculos coniecifſet, forma eius captus, an ſe illi uenereo amore iungeret deliberare ſecum cœpit, diu uoluptas cum honeſtate contendit, & tandem uicit. Decreuit puellam domi ſuæ conuenire, ſed prius quā id feciſſet orauit. Vbi uero peracta oratione illam adijt, uſq; adeo ſibi deformis apparuit, ut parentibus eius hanc ipſam eſſe quam adamauerat, uix crederet. Itaq; intactam relinquens ad ſe redijt, & turpis propoſiti pœnitens, filiam dote, patrem libertate donauit, ac deinceps uixit cautius. Poſtremo monachus factus, meruit in catalogo redigi ſanctorum. At ſi tunc non oraſſet, cecidiſſet, ſi cecidiſſet, fortaſſe nec monachus nec ſanctus fuiſſet.

Anſelmus eps̄ ANSELMVS epiſcopus cum fratrem quendam ex languore morti iam proximum, pauitare atq; horrore concuti animaduertiſſet, cauſam rogauit, & ille reſpondens duos ibi lupos adeſſe dixit, rabida toruitate terribiles, minaciterque ringentes, & inde ſe timere ne dilanietur ab eis. Tunc epiſcopus pro ipſo dominum orauit, ac poſt orationem eodem fratre referente audiuit, feras illas beſtias diſceſſiſſe, fugatas flamma ex ore orantis in fulguris morem promicante. Hoc demum remedio frater pauoris moleſtia liberatus, ac ſecurior factus ad dominum migrauit. Quæ res documento eſt, tunc maxime nobis opus eſſe precibus ſan-

ctorum cum e uita decedimus, nullo tempore acri us in nos inſurgente dæmonum pugna.

NEC ſolum dæmones,ſed quandoq; etiam homines cum orantibus cōgredi non auſos legimus. Sauinianum martyrem multos ad fidem Chriſti a gentilitatis errore miraculorum operationibus conuertentem, Aurelianus imperator compræhēdi iuſſerat,ſed qui miſſi fuerant,orantem inuenientes,timuerunt ei manus inferre. Alij deinde miſſi,cum ſimiliter orantem offendiſſent, & ipſi animis concidentes, nec uim irrogare auſi, deprecari hominē cœperunt, uti ſecum ad Cæſarem pergeret. Exoratus perrexit, & martyrium paſſus eſt. Profecto etiam imperatorem ſicuti & imperatoris miniſtros, ſola oratione terrere poterat miles Chriſti,ſed pro Chriſto martyrium pati glorioſius exiſtimauit,quam terrori eſſe inimicis. Sauinianus martyr.

CRIMINATIONIBVS quoq; circumuentos, oratione liberari poſſe monſtrauit Albinus Andagauenſis epiſcopus, qui quoſdam tenebricoſi carceris triſti ſqualore obſitos cernens fleuit. Et cum præſidem ut dimitterētur, exorare nullo modo potuiſſet, deum pro illis precatus eſt. Fatiſcenteq; carceris muro omnes euaſerunt, deo dei q; ſeruo gratias agentes, cuius precibus homo reſtitit, & lapides paruerunt. Albinus epiſcopus

MAGNIBONVS eiuſdem loci epiſcopus, & ipſe ſimiliter ijs q in ergaſtulis & uinculis detinebantur, liberationem a magiſtratu fruſtra contendit, a deo autem facile impetrauit. Nam dum ipſe ante aram ſuppliciter prouolutus deprecatur, clauſtra laxantur, compedes ferrei franguntur, & qui uincti erant, liberi euadunt. Itaq; quos durus Magnibonus epiſcopus.

magis q̃ iuſtus iudex perdere cogitabat, miſericor dis hominis oratio ſeruauit.

Lupus epiſcopus

SED neq; Lupi Trecaſini epiſcopi orantis uirtutem tacebimus. Attila ciuitatem eius obſidione cinxerat, cum ille deum precatus, portas aperiri, hoſtem admitti iuſſit. Ingreſſi om̃ia ex tẽplo euerſuri putabantur, recta pertranſierunt, ac ueluti ꝑ ſolitudinem iter facientes, nihil prorſus hoſtiliter egere, nunquam armata manus minus nocuit, ſuis, quam tunc iſti alienis. Quid multa? Lupus lupis omnibus rapaciorem tyrannum, non bellando, ſed deo ſupplicando a ſe repulit procul, & ſpe prædæ fruſtratus eſt.

Pſalm.126

Anianus, epiſcopus

VANA eſt ergo ſententia dicentium. Non uotis neq; ſupplicijs muliebribus auxilia deorum parantur, uigilando, agendo, bene conſulendo proſpere omnia cedunt. Niſi enim dominus cuſtodierit ciuitatem, fruſtra uigilant qui cuſtodiunt eam. Quod etiam Aniani Aurelienſis epiſcopi exemplo probari poteſt. Hic enim Gothis Aureliũ obſidentibus, una cum ſuis clericis de muro ipſo ſanctos & ſanctas omnes inuocans, letanias decantabat. Sacerdos autem unus ex captiuis, quem ne captiuitatis quidem iugum a procacitate oris coercere poterat, cum forte in acie urbi proxima uerſaretur, uocem intẽdens, ut ab omnibus audiri poſſet. Caſſa, inquit, ſpe duceris o Aniane, ſi uerbis abigi poſſe aduerſarios credis, eædem precatiões ualidioribus etiam urbibus nihil profuerunt. His dictis corruit exanimus, nec ultra quicq̃ eſt prolocutus. Poſt hæc barbaris oppidum inuadentibus, tãta uis aquæ de cælo cecidit, ut coacti ſint dimiſſa oppugnatione in caſtra ſe recipere, Sic miſericors

& iuſtus dominus ſimul & orātibus affuit,& ora tionum uirtuti detrahentis ultus eſt ſcelus.

SI QVIS igitur quo facilius dei gratiam con cilìet,de ſanctorų cœtu deligere ſibi patronos opta uerit,utatur quibus uolet,id eſt, ſiue illis q̃s præci puos putat,ſiue illis quibus hoc priuatim a domi no indultum legimus, ut aduerſos caſus eorum, q ſe inuocauerint,aut imminentes repellant,aut in cidentes leuent. Huiuſce autem prærogatiuæ hi ſunt.Honophrius monachus, cuius in uaſtiſſima Aegypti eremo defuncti animam ab angelis ad cælum ferri uidit Paſuncius abbas. Decem millia martyrum, qui apud Alexandriam pro Chriſto omnia pene Chriſti tormenta,ſibi ab impijs illata conſtanter ſuſtinuerunt.Niceta martyr Maximi ani Nicomediæ regis filius,qui & ſupplicijs,& pa tri,a quo ea paſſus eſt ſuperſtes, populum ante in idolis mortuum docendo reuiuiſcere in Chriſto fe cit. Venerandus martyr Trecaſij paſſus,qui de fi de ab angelo meruit inſtrui,& a Chriſto ad fluui um Sequanam ſibi apparente baptizari,cuius in terfecti ſanguis interfectori ſuo Cæſari Aureliano illitus,ut beneficium referret pro iniuria, oculum amiſſum reparauit.Veneranda uirgo et mar tyr, quæ in Gallia Chriſtum prædicando multos una ſecum ad palmam adduxit martyrij,Antonio imperatore eccleſiam perſequente.Catherina uirgo & martyr, per quam dei ſapientia mũdi ſa pientes uicit, & cuius corpus de Alexandria, ubi pro Chriſto paſſa eſt,ad montem Syna angelicis manibus translatum dicunt, ut nemo dubitet, eã multũ poſſe in cælo,quæ ſic honorata eſt in terris.

SED profecto inter ſanctos ſanctasq; omnes,

Honophrius.

Decem milia martyrum.

Niceta martyr.

Venerandus martyr.

Veneranda

Catherina

Maria

ut primum apud deum locum obtinet, ita prior in uocari debet regina cæli gratia plena, benedicta in mulieribus, Maria uirgo, Maria ſimul & mater, cuius immaculatus & intactus uenter ſpirituſancto repletus edidit ſaluatorem mundi. Nihil certius ſperatur, largius tribuitur, tutius conuerſatur, quam quod ipſa pro nobis popoſcerit filium. An quicquam maternis precibus non gratificaturum credimus, quem cum deo patre legē, quæ matres honorari iubet, ſanxiſſe ſcimus?

Fœminæ. NVNC ne a propoſito diſceſſiſſe uidear, quantum fœminæ quoqꝫ orationum ui efficere potuerint, breuiter exponā, quibus nihil obſtitit ſexus fragilior, quin par cum uiris meritum, & æquam mirabilium faciendorum poteſtatē adipiſcerent.

Anna Elcanæ... 1. Regũ.1 ANNA ELCANAE coniunx diutinæ ſterilitatis opprobrium, cum deum oraſſet, fœcunditate compenſauit. Genuit primo Samuelem, genuit deinde filios tres, duasqꝫ filias. Phenenna uero altera Elcanæ uxor conſorti ſuæ ſemper infenſa, poſt ſuſceptos liberos parere deſijt, & in idem uitium quod illi petulanter obijcere conſueuerat, 1. Regũ.2 ipſa incidit. Deniqꝫ ſterilis peperit plurimos, & quæ multos habebat filios infirmata eſt. Vitio enim ſuperbiam, orationem ſequitur gratiā.

Iudith. Iudith.12. IVDITH in humilitate cordis deum precata, tantum audaciæ concepit, ut a Bethulia ad hoſtes, qui eam obſederāt, egreſſa inter tot millia militum armatorum Holophernem ducem, qui iam Ciliciam, Meſopotamiam, Syriamque deuicerat, ipſa & ſola & inermis, & mulier interimeret, interempti caput abſcinderet, abſciſum ſecum in urbem ad ſuos referret. Iam ſeruitutis iu-

gum Iſraelitarum imminebat ceruicibus, omnes ſimul uno die una Iudith liberauit. Nunquam tantum facinus perpetrare potuiſſet, niſi prius perpetrandi facultatem a domino precibus obtinuiſſet.

QVID de Suſanna dicam, quæ Iudicum ſententia morti iam addicta exclamauit ad dominũ, & dominus exaudiuit uocem ipſius. Spiritũ quippe Danielis pueri ſuſcitauit, qui malignos accuſatores falſitatis conuictos talionem ſubire compulit, plebe illos ijſdem ipſis lapidibus obruẽte, quos in Suſannam appræhẽderat. Duo erãt, ſenes erãt, presbyteri erant, numerus, ætas, dignitas, uerbis fecerat fidem. Niſi inuocatus præſto affuiſſet, qui manifeſtat occulta cordium, pudicitia infamiam, innocentia necem, paſſa fuiſſet. Suſanna. Danni. 13.

ET in Barbara quidem uirgine, ut conſtãs ſanctæ trinitatis confeſſio, ita efficax fuit pro neceſſitate deprecatio. Dum enim infidelem & iratum fugeret patrem, & fugam prærupti montis crepido inhiberet, orauit dominum ac protinus illo in quo hæſerat ſaxo in aduerſam paris altitudinis partẽ ſe inclinante euaſit, neq; tamen tanto miraculo inclinatus eſt impius pater, ut uel ſic elapſam quærere ceſſaret. Proh nefas. Pater perſequitur, ſaxa miſerantur, & ad inuocationem Chriſti montes molleſcunt, hominis infidelitas obduratur. Barbara.

AD Radegundis Clotarij Gallorum regis uxoris, ſed magis Chriſti ancillæ orationem, ferreæ pedicæ eorum qui in uinculis publicis erant, contritæ ſunt, illi abſoluti. Sic & nos orare oportet, ut peccatorum noſtrorum nexibus liberemur, & liberati deo gratias agamus dicentes. Dirupiſti dñe uincula noſtra, tibi ſacrificabimus hoſtiã laudis. Radegundis Pſalm. 115

Eliſabeth uidua. ELIZABETH uidua, & ipſa quidem regia progenies, ſed melius regnãs cum Chriſto, pro iuuene quodam ſeculi uanitatibus dedito oraſſe dicitur, qui continuo nouum induens hominem, ſeculi huius amorem, in amorem conuertit Chriſti, religionisq; ſuſcepto uoto ordinem fratrũ Minorũ ſubijt. Et ingenue confeſſus eſt, ſe illa orante ita intimis flagraſſe p̃cordijs, ut ardori remedium nullum inuenerit, donec uitam mutare decreuit.

Lucæ. 12. Ad eius ergo orationem dominus ignem miſit in terram, & quid uoluit niſi ut accendat?

Theodora THEODORA Romana Siſinij coniunx, a Clemente pontifice conuerſa, & ob hoc a uiro infideli odio habita, p conuerſione eius orauit, & exaudita eſt. Petrus apoſtolus oranti apparens, Siſinium precibus eius a domino conceſſum nunciauit. Hinc demum depoſito errore Siſinius, Chri-

1. Corin. 7 ſtianitatem accepit, & uir infidelis p mulierem fidelem ſaluatus fuit. Non illum ſuaſionibus, non argumentis eſt aggreſſa, ne puicacis animi hominem, dum lenire nitit, grauius irritaret. Tacita dominum rogauit, & lupus in agnũ mutatus eſt, fa

Iſaiæ. 40. ctaq; ſunt praua indirecta, & aſpa in uias planas.

Orationes ab Angelis offerũtur deo QVID mirũ autẽ tm̃ uirium ineſſe orationibus ſanctorũ, cum hæ uſq; ad illius ſoliũ aureſq; p ueniant, q quodcũq; uult facit in cælo & in terra?

Tobi. 12 Angelus ad Tobiã, ego, inq, obtuli orationem tuam domino. Et in Apocalypſi dicitur, Aſcendit fu

Apoca. 8 mus incenſorum de oratiõibus ſanctorũ, de manu

Pſalm. 135 angeli coram deo. Sancti orant, angeli miniſtrant, Deus dat gratiã. Qui facit mirabilia ſolus, et cui⁹ potentiam, ſapientiam, bonitatẽ admirari licet, cõprehendere non licet.

De tentationibus tempore orationis. Cap. III.

QVONIAM uero orationes arma ſunt, quibus proſternitur omne diaboli robur, ic circo maligni ſpiritus interdū orantibus nobis impedimenta ſtruunt, ut uel torpeamus perteſi, uel territi obmuteſcamus, uel uagis cogitationibus abducti, uerba quæ penſiculate ruminanda ſunt, contemptim effutiamus, ſimiles ebrijs, q ſæpe multa quidem loquuntur, nec tamen quid loquantur ſatis ſciunt. Detegamus nunc huiuſmodi inimici dolos atq; inſidias, ſanctorūq; in cauendo induſtriam ſimul conſideremus, ut hos imitando, illos, qui neminem niſi uolentem uincunt, floccifacere, atq; contemptui habere poſſimus.

SVLPITIVS Bituricenſis epiſcopus, dum nocturnis precibus incumberet, horrendos circa ſe ſtrepitus, uoceſq; terribiles audiuit, neq; tamen aut loco ceſſit, aut orare deſijt, donec ſedatus eſt tumultus. Qui enim confidit in domino, ſicut mons Sion non commouebitur in æternum, par terrori erit atq; dicet. Si cōſiſtant aduerſum me caſtra, nō timebit cor meum. Si exurgat aduerſum me prælium, in hoc ego ſperabo. *Sulpitius epiſcopus* *Pſal. 124.* *Pſalm. 26.*

QVI Sulpitium terrere uolebant, idem Maximū monachum (qui poſtea Rhegienſis epiſcopus fuit) ſeducere conati ſunt. Nā cū noctu ad litt9 pceſſiſſet ut oraret (monaſterium eñ non pcul a mari erát) uidit nauē applicuiſſe, a qua deſcēdētes nautæ, ipſum reuerenter adierunt, atq; laudibus attollere cœperunt, quod ſcilicet fama eius uſq; ad Syriæ fines perueniſſet, quodq; multi eum uidere de *Maximus monach9*

ſiderarent, quod deniq; ſi illo proficiſci uellet, ſaluti plurimis foret, & ſi modo ſecum ire diſponeret, ſe iam in rem paratos eſſe, pro lucro habituros, ſi talem uirum uehere ſibi contigiſſet. His inanis gloriæ offucijs, diaboli calliditas nitebatur ſubuertere hominis mentem, ut qui in orãdo humilitatem imitabatur, publicani pectus percutientis, iam tãdem imitaretur iactantiam phariſæi ſeſe arroganter efferentis. Attamen Maximus antiqui hoſtis captioſas tendiculas, circũſpecto ſagaciq; animo percipiens, poſitis in littore genibus, ſicuti propoſuerat orauit. Et ſtatim auerſi ſunt erubeſcentes, qui dixerunt illi euge euge. Diſcamus eius exem-

Pſalm.69. plo cauere adulantium adopertos deliniſicis ſermonibus dolos, melleq; circumlita uenena, cum

Prouer.1. etiam Salomon præcipiat dicens. Fili mi ſi te lactauerint peccatores, ne acquieſcas eis.

Launoniaricus abbas. LAVNONIARICO ãbbati Carnotenſi noctu oranti, lucernam ter a dæmonio extinctam fuiſſe ferunt, & ter ab angelo rurſum accenſam. Nõ enim paſſus eſt dominus, illum deridiculi gratia in tenebris derelinqui, qui orando ſeruiebat lu

1. Iohan.1 ci. Quoniam deus lux eſt, & tenebræ in eo nõ ſunt ullæ. Quid tunc ſolatij, quid gaudij cœpiſſe Launoniaricum dixerim? cum pro ſe, contra nequitiæ ſpiritũ, ſtare dominum uideret. Potuit lætus concinere Dauidicũ illud. Quoniã tu illuminas lucer-

Pſalmo.17 nam meam domine, deus meus illumina tenebras meas. In te eripiar a tentatione, & in deo meo trãſgrediar murum.

Leonard⁹ monach⁹ LEONARDO Corbiacenſi monacho orãti, ſerpens a pedibus in ſinum uſque ſurſum uerſus reptauit, quem quidem ille uſq; adeo nihil ex-

pauit,ut immobilis permaneret, donec precum finem fecit.Quinetiam peractis precibus, ultro ſeſe peſtiferæ beſtiæ ingerebat dicens,ne facere differret quicquid faciendi facultatis aduerſus ipſum a domino accepiſſet.Sed illa ſicuti orantem non terruit, ſic etiam omnia pati paratum minime læſit. Quotuſquiſq; uel uiſo tantum iuxta ſe ſerpēte, nō continuo trepidus exiluiſſet. At Leonardus etiā intra gremium illabentē contempſit.Cur ita? niſi quia uerum eſt,quod in Prouerbijs Salomō ait, Fugit impius nemine perſequente. Iuſtus autem quaſi leo confidens abſq; terrore erit. Prouer.28

SERPENS autem ille antiquus, qui fraudulentis pernitioſiſq; ſuaſionibus ſeducere mortales non ceſſat,ne utiquam decipere potuit humillimū precatorem, fidiſſimumq; dei ſeruum Frāciſcum. Qui cum die quodam prolixius oraret,audiuit clamantem. Franciſce pœnitentibus ignoſcit deus, non ſe tam pertinaci fatigatione conficientibus. Agnouit in uerbis dolos,& ſicut cœperat,orando perſeuerauit,atq; etiam ad perferendos pro Chriſto labores magis exarſit. Sciebat enim inimici cōſilia,ſemper eo ſpectare ut fallant,nunquam ut doceant,ſcriptumq; eſſe.Ne deſideres de cibis eius,in quo eſt panis mendacij. Franciſc⁹. Prouer.23

RVRSVM tamen humani generis perpetui hoſtes, quoniam fraudulenta inductiōe nihil profecerāt, terrificationibus aggredi illum decernūt. Dumq; ipſe nocte quadam precationi operam daret,ſuper tectum domus immaniter ſtrepere, atq; horribiliter mugire cœperunt. At ille intrepidus exurgens. En aſſum, inquit, nequiſſimi ſpiritus, uenite exercete in me quicquid uobis permiſſum Idem.

eſt. Quod ſi corpus hoc uerberibꝰ affeceritis, quid aliud quam uindicabitis me de aduerſario meo. His dictis confuſi diſceſſerunt. Ille ad preces deo ꝑſoluendas rediȷ̃t, nullis tentationibus cedens, ſed fiduciam habens in domino ſemper.

Idem. CAETERVM neq; ſic ſuperata ſatanæ improbitas conquieſcere potuit, iteꝝque orãti illi plus etiam moleſtiæ, intulit tacita ſuggeſtione, quam intulerat manifeſta infeſtatione. Intimo nanque medullarum titillatu, cogitationem ei libidinis excitauit, atq; ille intermiſſa precatione repente exurgens, uiolentum mentis motum dura corporis flagellatione rep̃ſſit, uenaꝝq; caleſcentium pruritum, ſemet in gelida niue nudum ꝓſternens, extinxit. Hoc enim eſt genus illud quod non eȷ̃cit, niſi

Marc. 9. ꝑ orationem & ieiunium.

Agathon abbas. HIS iam dictis exemplis Agathonis abbatis ſententia ꝓbari poteſt, qui interrogatus. Cui nam ſpiritalium actionum plus laboris ineſſet? Precationi reſpondit. Quoniam p̃cationis tempore, ipſe nequam ſp̃us plurimum nobis negocij exhibet, nunc apte oppugnans, nunc occulte inſidians, modiſq; omnibus enitens, ut confundat dep̃cantium mentes atq; conturbet, haud ignarus quanti apud deum momenti ſit, conſtans, continua, perſeuerãs humiliter orantis intentio.

De contemplatione. Cap. IIII.

SATIS hæc de oratione, nunc res ipſa poſcere uidetur, ut gradum faciamus ad cõtemplationem. Prius enim orandum, deinde contemplandum, ut cum gratiam impetrauerimus, tunc demum in cubiculum introducamur regis, iam ta

cito mentis obtutu conſideraturi maieſtatem glo riæ illius, cuius potentia nihil potentius, ſapientia nihil ſapientius, bonitate nihil melius, æternitate nihil prius, nihil poſterius, neq; eſſe, neq; excogitari poteſt.

HVIVSCEMODI meditationum altitudine abſorpti, quidam ita obſtupeſcunt, ut ſenſibus corporis alienati (quod Græci extaſin uocant) mortui magis quam uiui uideantur. Sed interim animus cæleſtium uiſione fruitur, diuini luminis dulcedine paſcitur, reuelationes quandoq; accipit myſteriorum dei.

SIC credimus Abraam, Iſaac, Iacob, cum deo collocutos futurorum noticiam recepiſſe. Moyſen etiam præteritorum. Is enim mundũ a deo in principio creatum uere didicit, & omnibus palam fecit. Sic præterea Dauid uerſu oracula ceciniſſe, de quibus gloriatur dicens. Incerta & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti mihi. Sic deniq; Iſaiã Ieremiam, Ezechielem, cæteroſq; prophetas om̃ia in ſpiritu hauſiſſe, quæ quondam ad populum, nunc ꝓſpera, nunc aduerſa uaticinantes effuderunt. Semper enim de deo cogitantes, digni habiti ſunt, qui cum deo etiam ſermones miſcerent, & (ut ait ſcriptura) facie ad faciem loquerentur. Latius contẽplationis eorum typicæ uiſiones reuelationesq;, modo a nobis enarrari poſſent, niſi omnibus ſatis notæ forent, & ab ijs qui ſub lege erant, ad eos qui ſub euangelio fuerunt, noſtra feſtinaret oratio.

Abraam
Iſaac.
Iacob.
Moyſes
Dauid
Pſalm. 50
Prophetæ omnes

Exod. 33.

DE Simone Petro in Actis apoſtolorum traditum legimus, quod cum in cœnaculum circa horam ſextam oratum aſcendiſſet, cecidit ſuper eum mentis exceſſus, & uidit cælum apertum, & inde

Petrus apoſtolus
Actu. 10

uas quatuor initijs ſubmitti, immundis animalibus plenum, ſed quæ a deo mundata dicerentur. Ex quo ſignificatum eſt gentiles quoq;, qui plane immundi errorum inquinatione erant, per fidem euangelicæ ueritatis mundandos, & eccleſiæ gremio excipiendos eſſe, ſicuti & Iudæos. Quoniam

Ibidem. non eſt, inquit, perſonarum acceptor deus, ſed in omni gente qui timet eum, & operatur iuſtitiam, acceptus eſt illi.

Paulus apoſtolus 2.Cori.11. Rom.11. PAVLVS apoſtolus raptus uſq; ad tertium cælum, utrum in corpore an extra corpus neſcit, deus ſcit, audiuit arcana uerba, quæ non licet homini loqui. Hinc demum in illam prorupit uocē. O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ dei, q̃ incompræhenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles uiæ eius. Quis enim cognouit ſenſum domini, aut quis conſiliarius eius fuit? aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? quoniam ex ipſo & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia, ipſi gloria in ſecula. Amen.

Iohannes apoſtolus Apoca.1. IOHANNES apoſtolus, fui, inqt, in ſpiritu dominica die, & audiui & uidi, ea utiq; q̃ in Apocalypſi commemorat. Quorum præſtantiam diuus Hieronymus admirans ait, Apocalypſis Iohannis tot habet ſacramenta, quot uerba. Parum dixi, in ṽbis ſingulis multiplices latent intelligentiæ, & ꝓ merito uoluminis laus oĩs inferior eſt.

Anthonius abbas. APOSTOLICI quoq; uiri cælum ipſum animo tranſcendentes, & uiderunt, & prædicauerunt multa, non mediocri admiratione digna. Antonius abbas, dum ſeculi uoluptatum malignas illectationes ſecum conſiderat, totum terrarum orbem laqueis refertum uidiſſe dicitur, Quæ res nō-

ne aperte nobis indicat, in quantis uerſemur uitæ periculis? qui quotidie inter mortiferarum cupiditatum tam multiplices pedicas, ueſtigia figimus. Quod ſi ijs nolumus implicari, meditanda ſunt cæleſtia, relinquẽda terrena, contemplationis alis ad ſuperna euolandum, inferiora dimittenda atq; cõtemnenda. Qui ſic agunt ſecuri ſunt. Et de illis in Prouerbijs dicitur. Fruſtra iacitur rete ante oculos pennatorum. Prouer. 1.

BONISCIVS Aruernenſis epiſcopus, dum noctu in eccleſia meditationibus inuigilat diuinis, ecce pulchram ut luna, electam ut ſol, beatam uirginem Mariam uirgineis choris comitatam ad ſe uenire uidet, iuſſus miſſam celebrat, indumentum miri candoris ab ipſa dei genitrice ſibi oblatũ accipit. Viſio abijt. Ille ad ſe reuerſus inſomnium fuiſſe putabat, donec idipſum indumentum iuxta ſe iacere conſpexit, quod adhuc extare dicitur, & cernentibus rei fidem facere, nemine depræhendente, neq; lini, neq; texturæ genus. Magnum fuit tale munus accepiſſe, ſed maius tali ſpectaculo interfuiſſe, & eius uiſionis dulcedinem, qua nunc fruitur in cælo, guſtare cepiſſe in terra. Boniſcius epiſcopus

ROMVALDVS abbas ordinis Camaldulenſis autor, cum ad Sutrij mõtis monaſterium deueniſſet, & ibidẽ miſſam celebraret, aliquãdiu in extaſi raptus ſtetit. Poſt hæc Pſalmorum effici meruit expoſitor, quorum paulo ante ne lector quidẽ ſatis idoneus fuerat. Dum enim ipſum dei uerbũ (quod tunc manibus contrectabat) intentius conſiderat, ſanctorum uerbor. percipere meruit anagogen, latentemq; ſub litera ſenſum. Plurimorũ annorum ſtudium ad tãtum diuuinæ eruditionis Romualdus abbas

profectum nunquam illum extuliſſet, ad quantũ die una Chriſti perduxit contemplatio.

Auguſtinus epiſcopus

AVGVSTINVS Hipponenſis epiſcopus, philoſophiæ Chriſtianæ aſſertor egregius, dũ ſanctæ trinitatis myſterium ſolus in cubiculo ſedens contemplatur, ita a ſeipſo abſceſſerat, ut a muliere quæ illum quadam de re conſulere uehementer cupiebat, ſæpius interpellatus nihil reſponderet, imo ne reſpiceret quidem. Mulier deniq; quia ſe contemptam putauit, abijt triſtis. Poſtero autem die cum eum in eccleſia miſſam celebrantem audiret, in ſpiritu rapta uidit de trinitate diſputantem, atq; audiuit iccirco ſe illum die heſterno fruſtra q̃dem adiſſe, quod eiuſmodi meditatione occupatus ipſam neq; uidere, neq; omnino ſentire potuiſſet. Ac proinde ne redire dubitaret, redijt, & q̃d petierat conſilium ſine cunctatione accepit, Maioriq; deinde reuerentiæ habere hominem cœpit, q̃ ante habuerat, cum talia de illo ſibi uidere contigiſſet. Quid igitur mirum, ſi tam copioſe tamque argute de trinitate ſcripſerit, qui mente ſic abſtracta trinitatis ſacramentum fuerat contemplatus, ſed nec contemplando tantum appræhendiſſet, niſi ut appræhenderet pie prius ac iuſte uiuendo dignus euaſiſſet. Vitæ ſanctitate meritum ſibi comparet, qui uult contemplatione proficere. Scriptũ eſt enim. Homini bono in conſpectu ſuo, dedit deus ſapientiam et ſcientiam et lætitiam.

Hieronymus

QVA quidem bonitate præditus diuus Hieronymus, meruit etiam ipſe ſpiritalis contemplationis ingentem et ineffabilem haurire dulcedinem. In eo quippe libro quem de uirginitate ſeruanda edidit, Poſt multas, inquit, lachrymans, Poſt cælo

inhærentes oculos, nonnunquam uidebar mihi in tereſſe agminibus angelorum, & lætus gaudensq; cātabam. Poſt te in odorē unguentorꝝ tuorꝝ curremus. Et ad uirgines deo dicatas ſcribens ait, Experto itaq; ſeni deuote conſulenti credite filiæ, ſi ſemel guſtaſtis quam dulcis eſt dominus, ad quem accedentes lapidem uiuum, ab hominibus quidem reprobatum, a deo autem electum, poteritis ab eo illud audire. Venite et oſtendam uobis omne bonū, & tunc oſtendet uobis talia, qualia non niſi mentes aſſuetæ norunt. Scio quid loquor chariſſimæ. Nam ut meam inſipientiam loquar, ego homunculus ſic abiectus, ſic uilis in domo domini, adhuc uiuens in corpore, angelorum ſæpe choris interfui, de corporeis per hebdomadas ſuſtentationibus & nutrimentis nihil ſentiens, diuinæ uiſionis intuitu. Poſt multorum forte dierum ſpacia præſcius futurorum, redditus corpori flebam. Quid ibi manens, felicitatis habebam, quid inenarrabilis delectationis ſentiebam, teſtis eſt ipſa trinitas quam cernebam, neſcio quo intuitu. Teſtes ſunt & ipſi beati ſpiritus qui aderant, teſtis eſt etiam conſcientia mea, qui tantis bonis ipſe fruebar, quot & qualia neſcit proferre mollities corporis mei. Deniq; ſubiungit dicens. Non poteſt ad tātæ cōtemplationis dulcedinem cor ſecularibus plenum negocijs aſpirare, ſed oportet ut ſeculo moriatur, ut ſoli deo per tantas meditationes & deſideria ſupernis inhæreat. Vnde granum frumenti cadens in terram, niſi mortuum fuerit, ſemper ſic ſolum manet ut cecidit, quod ſi moritur, fructum plurimum affert.

Cantico. 1 | Pſalm. 117 | Exodi. 33. | Iohan. 12.

THOMAM Aquinatem catholicæ ueritate- [margin: Thomas Aquinas.]

tis locupletiſſimum diſſertorem, dum de deo diu multumq; cogitat, a ſolo attolli, & altitudine fere cubitali in area pendere uiſum ferunt. Neq; deinde tantæ contemplationis fructum diſſimulare potuiſſe, uultu prodente iucũditatem, quam intima conceperant præcordia. Extaſi autem tam profunda rapi ſolitum, ut interdum candelam accenſam tenens, ea demum ad manum uſq; conſumpta, flãmæ calorem non ſenſerit. Quem prorſus non ſenſiſſe, ijs etiam qui id factum non uiderunt, fidem facere poterant, non pauca in manu ipſius ac digitis aduſtionis ueſtigia. Qualia ergo illa aut quantæ delectationis fuiſſe dixerimus, quibus occupatus animus non aduertebat corporis tormẽta, uel ad quæ ſeſe mens erigens, carnis quoq; pondus ſecum trahere uidebatur, dum ſupinum ſtare, & humum non contingere cogit.

Bernardus abbas

NEC in Bernardo Clareuallenſi abbate nõ ſatis clarum ſignum mentis in cælo uerſantis fuit, q cum aliquando equum aſcendens fratres Cartuſienſes inuiſere perrexiſſet, & præpoſitus eorum ephippio nimis decoro illum uſum arguiſſet, quærere a comitibus cœpit, quale equi ſui ephippium eſſet, neq; enim aut inſiliendo aut deſiliendo, aut etiam inſidendo animum aduerterat quale foret. Iterum prope ripam Lauſanenſis lacus diei iter fecerat. Cumq; iam occaſo ſole ad hoſpotium diuertiſſet, & fratres qui eum comitabantur, inter ſe de lacu ipſo uerba iactarent, rogauit ubi lacus ille fuiſſet. Poſtquam audiuit miratus eſt, ſeq; eum penitus non uidiſſe aſſeruit. Nec tamen mirum uideri debet, ſi rem oculi cernere non potuerint, cui animus non attenderit, qui ſæpius quidem cum deo,

quam cum hominibus erat.

AEQVE altæ contemplationis indicium, in Benedicto abbate mirabilis uiſus præbuit. Nocte intempeſta cælum per feneſtram intuens deū adorabat, quando lumen uidit, quo nox ipſa ita reſplenduit, ut cum die poſſet contendere. Mox totū mundum conſpexit arte atq; anguſte cōſtipatum per exiguæ pilæ inſtar. Cælum quippe intuens, ſupra cælum mente euectus eſt, & per creaturæ conſiderationem, ad creatorem uſq; peruenit. Illius ergo lucem quam animo agitauerat, oculis uidit, & in illius luce tanquam in ſpeculo mundum uniuerſum. Sed ideo quidem tam paruum, quoniam tanquam momentum ſtateræ (ut ſcriptura ait) ſic eſt ante deum orbis terrarum, & tanquam gutta roris antelucani, qui deſcendit in terram. Benedictus abbas. Sapien. 11

SED quid nunc de te pater Franciſce dicā? quātum tibi quoq; adhuc in terra degenti tua contulit contemplatio. Vidiſti fulgentem Saluatoris noſtri crucem, uidiſti ſanctum Seraph, a quo Seraphicus dici meruiſti. Inde tibi ſingulari quodam priuilegio dominicæ crucifixionis cicatrices corporaliter uendicaſti, ut cuius paupertatem, manſuetudinem, humilitatem fueras imitatus, eius etiam ſacratiſſimæ paſſionis ſigna in manibus, in latere, in pedibus referres, & cum Paulo gloriari poſſes dicens, CHRISTO confixus ſum cruci, uiuo autem iam non ego, uiuit uero in me Chriſtus. Mihi autem abſit gloriari, niſi in cruce domini noſtri Ieſu Chriſti, per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. Ego enim ſtigmata domini Ieſu in corpore meo porto. O felicem ſeruum cui dominus quinq; tradidit talenta, ut quibus ille Franciſco Galatas. 2 Galatas. 6 Ibidem. Matth. 25

perditum redemit mundum, hic labentem repararet eccleſiam.

Fœminæ. NVNC quæ fœminis in meditãdo miracula cõtigere, ut inſtituti noſtri ordo ſeruet̃, referamus.

Maria magdalena. MARIAM Magdalenam, cum in ſolitudine ætatem ageret, ſtatutis diei horis ſupra cælum ab angelis uectatum tradunt, quod ſi (ut aiunt) in corpore, cum apoſtolus de ſe dubitet, quanti illam meriti fuiſſe dixerim? Mirarer poſt hæc mori potuiſſe, ſi non eodem die ſemper ad terras relatam dicerent. Tãtillum temporis in illis æternitatis locis morabatur, quantum competere poterat mortali. Interim ergo, etiam corpore proxima, illi inhærebat, quem mente atq; animo nunquam dimittebat, adeo aſſidua dei meditatio, prius carnẽ ipſius cælo dignam fecerat, quam terrena labe liberam. Et ſi tantus fuit Mariæ in deſerto contemplantis fructus, quanta eſt nunc in paradiſo cum Chriſto regnantis gloria. Iam ibi perpetuo habitat, ubi quondam uel unius horæ momento manſiſſe felicitatis fuit.

Maria Aegyptiaca. MARIAM quoq; Aegyptiacam, quæ urbanæ luxuriæ mollitiem eremi aſperitate fregit. Zozimas abbas orantem corpore ſupra terram, ſuſpenſo altitudine ferme cubitali uidit. Itaq; quantum olim per corporis turpitudinem in profundũ perditionis corruerat, tantum poſtea per mentis contemplationem necdum ſarcina carnis depoſita extolli meruit, dum oraret. Quã male cum illa actum erat cum delitijs diffflueret, tam deinde bene cum reſipiſcere cœpit, & in ſenſu cogitare circumſpectionem dei.

Eliſabeth uidua. ELIZABETH Pãnonum regis filia, cuius

ſæpe mentionem fecimus, dum ſe ſupra ſe tollens cæleſtia meditatur, in extaſim abibat, & mēte cernebat, quod oculi peruidere non poſſunt, quod ne tum quidem cum ad ſe rediſſet, diſſimulare poterat, tantam etiam tacita facies hilaritatem præferebat. Eadem cum aliquando nimio labore fatigata laſſaq; reſediſſet, oculis in cælum intentis, fronte modo iocunda, modo triſti apparuit. Et confeſſa eſt ſe in nubibus uidiſſe Ieſum, qui nunc ſe oſtēdens lætam reddebat, nunc tegens mœſtam. Denique ipſum ſibi dixiſſe. Bono animo eſto filia, ego tecum ſum. Et ſe reſpondiſſe. Ita domine, tu mecū atq; ego tecum. Magnum profecto diuinæ liberalitatis beneficum, ut homo deum alloquatur, maius, ut alloquentem audiat, maximum, ut una cū illo ſit. Et tamen quoties eum cōtemplamur nihil in fide hæſitantes, quoties eius amore deſiderioq; inardeſcimus, toties cordi noſtro inſidet. Et uere nobiſcum, atq; adeo intra nos eſt, dicēte apoſtolo. Qui adhæret domino, unus ſpiritus eſt. 1.Corin.6

Eliſabeth uirgo.

HINC etiam Elizabeth uirgo egregium Comagienſis monaſterij decus, cum ſeſe cæleſtiū contemplationi penitus dedidiſſet, obſtupefactis interdum corporis membris ac ſenſibus, diu ueluti exanimis iacebat. Inde illi non pauca quæ futura erant, diuinitus reuelata fuiſſe perhibent, ſolitamq; beatæ uirginis frui colloquijs. Librum etiam quiarum dei dicitur, angelo dictante ab ea ſcriptū. Cum hæc ita ſint, nonne paradiſum habuit in terris, qm̄ mente ſemper in cælis fuit?

Clara.

CLARA uirgo beati Franciſci præceptis imbuta, dignaq; tanto magiſtro diſcipula, pridie quā natalis domini ueniret, ægrotauit, nec licuit illi cū

tus, Angeli, Archangeli, Throni, Virtutes, Poteſtates, Dominationes, Cherubin, & Seraphin, & omnis beatorum ſpituum concio glorioſa. Quem uigintiquatuor ſeniores in facies ſuas cadentes adorant. Et cuius maieſtatem uenerantur centũquadraginta quatuor millia ſignatorum ex omni tribu filiorum Iſrael, & illa omnis generis, omniumq; populorum turba, quam in Apocalypſi dinumerare nemo poteſt. Hunc omnis ſpiritus laudat, omnis lingua confitetur, huic omnia famulantur elementa, huius nutui cuncta etiam inanimata & omni prorſus ſenſu carentia, abſq; ulla tardatione parent. Cum igitur talem ac tantum cogitauerimus, qualis quantusq; nec uerbis explicari, nec cogitatione poſſit compræhẽdi, ſemper Dauidicum illud occurrat. Seruite domino in timore, & exultate ei cum tremore.

Apoca. 4
Ibidem. 7
Pſalm. 150
Rom. 14
Pſalmo. 2

AD hæc, multum quidem nobis conferre poterit ſuorum erga nos beneficiorum aſſidua iugiſq; meditatio. Ad imaginem & ſimilitudinem ſuam nos fecit, cælum, terram, mare uſui noſtro ſubdidit. Patriarchas, prophetas, leges, cæteraq; multa egregia ſane & admirãda, quæ in ueteri teſtamento continentur, quibus & in uiam iuſtitiæ, et agnitionem ſui plenius dirigeremur, nobis indulſit. Poſtremo cum omne hominum genus primorum parentum culpa ſub maledicto deperiret, ita ut neq; lex ipſa quemquam iuſtificare poſſet, miſertus noſtri expandit pietatis ſinum. Filiumq; ſuum unigenitum nobis miſit, qui non uitulorum aut hircorum, ſed proprio ſanguine nos redemit, & filios fecit lucis, qui fuimus tenebrarum. Erat enim deus in Chriſto mundum recõcilians ſibi. Pro nobis

Dei beneficia.
Geneſis. 1
Pſalm. 8.
Ieſus.
Chriſtus.
Hebreo. 9
Iohann. 1

Chriſtus dominus formam aſſumpſit ſerui. Diſci pulorum pedes lauit, paupertatem, inopiamq; ſuſ tinuit, perſecutiones tulit. Labores ſuſcepit, omīa aduerſa atq; aſpera tolerauit, ieiunauit, eſuriuit, ſitiuit, peruigilauit, fleuit, a ſuis proditur, ab impi-ſs compræhenditur, & ligatur, alapis cæditur, con ſpuitur, irridetur, flagellis uerberatur, ſpinis coro-natur, arūdine percutitur, manibus pedibusq; cru ci affigitur, felle aceto diluto ſitiens potatur, lan-cea uulneratur. Deniq; occiditur ac ſepelitur, de-us pro hominibus, dominus pro ſeruis, iuſtus pro peccatoribus. Quæ quidem omnia tam patienter excepit, ut & accuſatus taceret, & pendens pro crucifixoribus ſuis oraret. Nos q̊q; iſta tā grauia, tamq; acerba quotidie ſecum recenſentes, quæ pi-iſſimo domino ꝑ nobis ſubire libuit, uiciſſim eni-tamur, pro nomine illius quæcunq; uoluptatis & otij & arrogantiæ eſſe uidentur, euitare. Dura au tem laborioſaq; & humilia ſemper ſectari. Ne for te cum ille ad iudicandum mundum uenerit, ipſi nulla præ nobis ferentes uitæ eius inſignia, audia-mus. Amen dico uobis neſcio uos, diſcedite a me
Matth. 25. omnes qui operamini iniquitatem. Deniq; ut bre uiter concludam. Dominus noſter pro nobis mor tuus eſt, & reſurrexit. Commori domino noſtro nos oportet in humilitate, ſi cum illo cupimus con ſurgere in gloria.

De ſcripturarum lectione.
Cap. V.

HIS ET alijs huiuſcemodi meditationibus eo commodius utemur, quo diligentius le-ctioni ſcripturarum incubuerimus, Ad quā

accedere ſi quando faſtidierit animus, excitandus erit ijs, quæ modo referemus, ſanctorum exẽplis, ut eorum legendi ſtudium ſecutus, fructum quoq; percipere, quem illi perceperunt, mereatur.

HILARION abbas in omni ſanctitatis genere memorãdus, ſcripturas diuinas (ut iquit) Hieronymus) poſt orationes & pſalmos, quaſi deo præſente, recitabat. Quæ enim per prophetas uel apoſtolos dictante ſpirituſancto prolata nouerat, ea non irreuerenter, nec inconſiderate, neq; omnino inepte legenda iudicauit. Hilarion abbas.

BASILIVS ille magnus, cum primitus mũdanæ philoſophiæ ſtudijs plurimum delectaretur, ubi deinde ſcientiæ ſpiritalis dulcedinem guſtare cœpit, illa contempſit, & huic ſoli totum ſe dedit. Sunt qui eum dicant panis ac uini uſum ſibi interdixiſſe, donec myſteriorum intelligentiam plenius perciperet. Parum erat ſecularem ſapiẽtiam diuinæ poſtpoſuiſſe, duo præcipua uitæ humanæ ſuſtentamẽta panem & uinum a ſe abdicauit, dũ cibos colligit uitæ æternæ. Quorum ſuauitatem ꝓpheta quoq; admiratur dicẽs. Q̃ dulcia faucibus meis eloquia tua domine, ſuper mel ori meo. Baſilius magnus. Pſalm. 118

DIVVS Hieronymus uanitatem ſeculi fugiens, Roma relicta Ieroſolymam petijt, & cum nec adhuc ſe tenere poſſet quin gentilium libros, præcipueq; Ciceronis auidius legeret, fatetur in quiete ſibi uiſum fuiſſe, ſe ad ſuperni iudicis tribunal in cælum trahi, accuſari, uerberibus affici, quod Ciceronianum diceret eſſe, nõ Chriſtianum. Deniq; cum iuramento dimiſſum, ne unquam poſthac alios præterquam diuinos codices præ manibus haberet. Tanto deinde ſtudio legiſſe diuina, Hieronymus preſbyter.

quanto ante mortalia non legerat. Itaq; latentiū ſub uelamento myſteriorum dulcore iam tandem
1.Corin.6 plenius hauſto exclamauit dicens, Quæ pars fideli cum infideli? quæ communicatio luci ad tenebras? quis conſenſus Chriſto cum Belial? Quid facit cum Pſalterio Horatius? cum euangeliis Maro? cum Apoſtolo Cicero? Demum ait, Non debemus bibere ſimul calicem Chriſti, & calicem dæmoniorum. Eadem ſentire, ſi quem non mouet admonentis autoritas, moueant ſaltem patientis flagella, quæ ille experrectus, cum & uibices in corpore apparerent, & diſcedente ſomno dolor non diſcederet, intellexit nō ſoporis fuiſſe ſed punitiōis.

Auguſtinus epiſcopus. AVGVSTINVS dum inter dialecticorum ſophiſmata Chriſtum quæreret, hæreſi ſe implicauerat Manichæorum. Tandem Pauli apoſtoli epi
Roma.13. ſtolas euoluens reperit ſcriptum. Induimini dominum Ieſum Chriſtum. Ac ſtatim diſcuſſis erroris tenebris, aſpicere cœpit lucem ueritatis. Conſuluitq; Ambroſium epiſcopum, quid primum de ſcripturis legere deberet, quo iam confidentius catholicæ fidei poſſet adhærere. Et audiuit Iſaiā ſibi legendum eſſe, utpote qui ea quæ in Chriſto contigerint, explicatius prophetarit, & gentium uocationem annis multis poſt futuram, quaſi præſentē, uiderit. Deniq; ab Ambroſio baptizatus, diuinos codices perlegendo, non ſolum fidelis, ſed etiam eccleſiæ doctor præſtantiſſimus euaſit, cuius paulo ante dum ſeculari tantum ſcientiæ ſtuderet, fuerat oppugnator. Contra eccleſiam cum Manichæo conſurrexerat, pro ea mox decertans, & ipſum & reliquos omnes hæreticos facile conuicit. Scripturas igitur catholicas legant, qui puræ ſynceræq;

ueritatis luce cupiunt illuſtrari, dicente propheta. Lucerna pedibus meis domine uerbum tuum, & lumen ſemitis meis. Pſalm.119

THOMAE uero Aquinati uaticinia prophetarum legenti, ut alibi diximus, cum in locum obſcuriorem incidiſſet, hæreretq; uelut in ſalebra, atq; a deo intelligentiam efflagitaret, Petrus & Paulus apoſtoli apparuerunt, & quod quærebatur exponentes ſatis ei fecere. Id quoties legentibus nobis uſu uenerit, doctiores conſulamus, uel Thomæ exemplo a deo erudiri, inſtruiq; precemur, nec interim ſcripturam ab eccleſiæ inſtitutione diſſentire putemus, ſed nos non intelligere. Et ſane melius eſt aliquid non intelligere, quam male intelligendo errare. Thomas aquinas.

IDEM ſanctus ita ſolerti ſtudio lectitaſſe ſcripturas perhibetur, ut interdum neq; propius aſtātes uiderit, neque interpellantes audierit, ſenſibus omnibus cum mente ſimul uni lectioni intentis. Hinc eſt quod ad confirmationem fidelium, infideliumq; confutationem, tales nobis commentarios reliquit, ut nihil in eccleſia quicquam ſcrupuli ſit nihil nodi, quod non explanatum in illis abſolutumque inuenies. Declaratio ſermonum eius illuminat, & intellectum dat paruulis. Et ipſe uere ſcriba doctus in regno cælorum, proferens de theſauro ſuo noua & uetera. Idem. Pſalm.118 Marci.11.

BERNARDVM abbatem, cuius non intelligans ingenium, neq; mediocrem doctrinam teſtantur opuſcula ipſa quæ edidit. Nullo magiſtro uſum aiunt, ſed ſola legendi orandiq; aſſiduitate myſticos de ſcripturis ſenſus elicuiſſe. Vt legeret intelligēdi cupiditas fecit, ut intelligeret, oratio im- Bernard⁹ abbas.

petrauit, ut autem impetraret, quid niſi uitæ ſanctitas promeruit? Sic cupiat, ſic oret, ſic uiuat, qui ſic intelligere ſpirituſancto docente deſiderat.

Bernardinus. BERNARDINVS, cuius prædicationibus fratrum Minorum collegium creuit, primum quidem pontificij iuris diſciplinis operam dedit, poſtquam autem ad theologiam animum applicuit, ei ſtudio ſe prorſus totum tradidit, adeoq; ipſum delectauit de deo ſermo, ut mox relicto ſeculo religionem ſit ingreſſus. Itaque iuris peritia uirum quidem bonum conſtituit, ſed theologiæ ratio etiam perfectum reddit. Altera neminem offendere docet, altera ſemetipſum quoq; abnegare, & crucem tollere, & Chriſtum ſequi omnibus ſuadet, multiſq; perſuadet. (Matth. 16. Marci. 8.)

Stephan' preſbyter SACRARVM literarum ſtudioſiſſimum etiam Stephanum preſbyterum Conſtantinopolitanum fuiſſe accepimus. Qui quoniam in omni uitæ perfectione præſtantiſſimus fuit, uidetur quicquid legerat, opere impleſſe. Vt ſe probaret, nō uiam, de qua ſemen uerbi dei ab auibus aufertur, nō petroſam in qua areſcit, non ſpinas in quibus ſuffocatur, ſed terram illam bonam, in quam cum ceciderit fructum affert uirtutum. (Matth. 13. Lucæ. 8.)

Equitius. abbas. EQVITIVS Valeriæ urbis monaſterij abbas, ne qua die deeſſet quod legeret, quocunque ibat, ſcorteas māticas libris refertas ſecum deferebat, neque illi oneris huius moleſta erat grauitas, dum lectionis ſacræ compenſatur utilitas. Sic nec militem ſtrenuum ferrea lorica, caſſis, enſiſque grauant, quæ ſibi ſaluti fore ſperat. Vtque ijs munitus in certamen prodire, & confidenter cum hoſte congredi ſolet, ita qui ſeſe lectionibus diuinis

libenter inſtruit, omnia diaboli machinamenta facile contemnit.

ANTONIVS MONASTERII olim a beato Gregorio Romæ conſtructi monachus (non ut multi) captioſam, argutamq; ſcientiam in legendo perquiſiuit, ſed pie uiuendi doctrinam, cordis compunctionem, penitentiæ lachrymas. Illis duntaxat lectionibus occupabatur, unde tales fructus poſſet carpere. Multo malēs effici ſanctus, quam uariarum quæſtionum diſſertatione eruditus, cum ſcriptum ſit. Melior eſt indoctus timens deum, quam doctus tranſgrediens legem.

Antonius monach.

Eccleſi. 18

GERVASIVS & Prothaſius gemelli fratres, qui ſe uno partu editos, non magis formæ q̃ morum ſimilitudine comprobabant. Cum perſecutionem fugientes annos decem domi latuiſſent, toto eo tempore nihil aliud quam oraſſe atque legiſſe narrantur. Quantæ autem hoc uitæ inſtitutum perfectionis eſſet, diaboli inuidia patuit. Qui in idolo loquens dum conſuleretur, non ſe prius reſponſa daturum dixit, quam Geruaſius Prothaſiusque ſibi thura adolerent. Sed qui legendo fidem, orando conſtantiam perceperant, occidi potuerunt, cogi autem ut Chriſtum negarent, non potuerunt. Itaque inimici malignitas atque doli in contrarium ceſſere, quos perdere cupiebat, martyrij corona honeſtatos uidit. Armis enim, quæ de manibus illorum eripere cogitauerat, ipſe uictus ſuccubuit, hoc eſt, oratione & lectione.

Geruaſius & Prothaſius.

SERVVLVS, mendicus, & æger, & literarum ignarus, Eccleſiaſtica opuſcula ex eleemoſynis comparauerat, alijs quidem legenda quoties lectorem nactus fuiſſet, ſibi uero auſcultanda atq;

Seruulus.

ediſcenda. Audiendi aſſiduitas reddidit eruditum, ita ut aliĳs memoriter prædicaret, quæ ipſe legere neſciebat. Quo magis illi arguendi ſunt, qui literatura imbuti, proficere negligūt, & legendi laborē refugientes, ocio ſeſe ignauiæq; corrumpendos tradūt. Inde fit ut ad oēm fortunæ ictū pauidi imbecillesq; ſint. At Seruulus noſter mūdi calamitates ridēs, inopiam diuitiĳs, ægritudinē ſanitati pferebat. Quia lectiōes audiendo didicerat. Vſq; in tps ſuſtinebit patiēs, & poſtea redditio iocūditatis.

Eccli. 1.

Eadmūd9 epiſcopus

QVAM vo grata acceptaq; deo ſit ſanctæ lectionis cura, miraculorum quoq; teſtimoniĳs probari poteſt. Eadmundus Cantuarienſis archiepiſcopus dum Bibliā legit, ſoporatur, candela ardens ſuper paginas delapſa ipſa cōſumitur, ſed librum inoffenſum relinquit. Flāma cæras deuorauit, chartam non aduſſit, uerita literas delere, quas dominus extare, ut perlegerentur, uoluit.

Idem.

IDEM cū aliquando interlegendū obdormiſſet, mox expergiſcēs lucernā extinctā repit, & legēdi ſibi occaſionē ſublatā dolēs, ſanctā uirginē inuocauit, lucernaq; repēte illuxit. Hic ille legēdo quod cœperat, pſecutus eſt, cū prius deo & deiparæ uirgini gratias egiſſet, q ſic fauerent ĳs, qui ſacris lucubrationibus libenter inuigilant.

Fœminæ.

SED NE Fœminas quidem ab hoc ſtudĳ genere alienas fuiſſe monſtrabimus. Traditum eſt hanc ipſam (cuius modo mentionem fecimus) ſanctā dei genitricē uirginēq; Mariā, ab hora diei nona uſq; ad occubitū ſolis lectiōibus ueteris inſtrumēti ſeſe exercuiſſe, ut ſcias huic rei tps certū decerni oportere ſicuti & orationi, cæteriſq; huiuſmodi negotĳs, Nam ut arborum fructus, qui ſtatutis

Virgo dei genitrix Maria.

diebus prouenlunt, paulatim aucti dulceſcũt. Qui autem præcoces uel ſerotini, id eſt, non ſuo tẽpore apparent, ſæpe decidui ſunt, & prius corrumpuntur, quam ad maturitatem peruenerint. Ita religioſæ actiones ordine ſeruato inuãt, confuſo tædiũ ſui faciunt, & plærunq; mentis affectum languere cogunt.

EI CVRAE nocturnum tempus Syluia Ruffini Alexandriæ præfecti ſoror dedicauerat, quam quidem eloquentiſſimam fuiſſe aiunt, & cum in eremo Thebaidis uitam duceret, fama ſanctitatis plurimum claruiſſe. In ſolitudine ergo inuenerat, quemadmodum ſola non eſſet, eorum prope conſuetudine ac familiaritate utens, quorũ in deum pietatẽ lectitãdo conſiderabat, conſiderãdo æmulabatur, æmulando æquabat. Syluia.

CAECILIA Romana patricij quidem generis uirgo, ſed fidei claritate ſuperans genus, dicit̃ euãgelicum codicem nũquam a ſe dimiſiſſe, & ſi quo illi eundum eſſet, in ſinu repoſitum ſecum tuliſſe, colloquijs eius in ſcripturis aſſidue fruens, quem geſtabat in præcordijs. Sic caſtitatẽ cõſeruauit, ſic ad martyrij palmã peruenit, tormentorumq; acerbitatem forti animo pertulit, dum ad Chriſtũ feſtinat, cuius dulcedine quotidie aliquid de illo legens capta fuerat. Cæcilia.

DE MARCELLA uero uidua nobili ac ſancta fœmina Hieronymus ſic ait, Diuinarum ſcripturarum ardor incredibilis ei ſemper cantabat, In corde meo abſcondi eloquia tua, ut nõ peccem tibi. Et illud de beato uiro, In lege domini uoluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte. Meditationem legis non in replicando, quæ ſcri- Marcella uidua. Pſalm. 118 Pſalmo. 1.

rum rerum recordatione, quibus effectum eſt ut ad tam miſerandæ ſortis perpetuam infelicitatem deuoluerentur? Quam tunc uellent animarũ ſuarum ſaluti, non inani gloriæ comparãdæ operam impendiſſe, cum iam pro cantu perſonabit fletus, & pro cythara dentium ſtridor, cũ iam pro iocis & luſibus & riſu premẽt tenebræ, torrebit ignis, rodet uermis, nunquam conquieſcunt dira atque horrenda ſupplicia. Hic fructus, hæc merces operis eorum erit, qui poeſim præponunt euangelio, id eſt Barabbam Chriſto Non me quidem fugit q̃ſdam ſanctorum: multa etiam uerſibus luſiſſe, ſed quæ ad Chriſtianum dogma pertineant, non quæ ſapiant gentilitatem. Procul eſt ab ore eorum Saturnus, Iupiter & Mars, cæteraq; non numina ſed portenta, quæ Chriſtianæ religionis aſſertores ut adorarent, nullis minis, nullo unquam ſupplicio compelli potuerunt. Nobis, ſi quos aliquando uel poeticæ, fabuloſitatis, uel mundanæ ſapientiæ libros euoluere cupido inceſſerit, enitendum erit, ut inutili delectatione penitus ſecluſa, id ſolum exquratur, quod piæ inſtitutionis diſciplinã iuuare poſſit. Itaq; ſecernenda erit a uoluptate continentia, a laſciuia honeſtas, ab omni uitio uirtus. Zizania paleæq; leues in faſciculos colligendæ ad comburẽdum, triticum uero in horreum, ad ſalubrioris uitæ uſum recondendum. Neq; tamen his contenti, dñi noſtri ſermones, in quibus perfectæ conſummatæq; iuſtitiæ certiſſima documenta ſunt, die ul lo uel legere uel audire p̃termittamus, Quoties ab ijs diſcedimus, toties periclitamur, ne in ſempiternæ perditiõis barathrum corruamus. Horrent ỽba, iacet oratio, Sed ſi mature diſcutiant, nihil eſt

Euãgalia aliaque ſacra ſcripta.

eorum præſtantia ſublimius, autoritate grauius, traditione uerius, præceptione iuſtius, ſenſu ſuaui us, pollicitatione felicius. Abeſt quidem nimis cō pti eloquij lenocinium, & elaboratæ dictionis or natus, quoniam ſua ſynceritate ſatis nitida ueri tas, non indiguit fuco alieno. Et quod æque ad oēs pertinebat, communi ſermone triuialibusq; uer bis exponendum fuit. Alioquin alij non intellige rent, alijs autem daretur calumniæ locus, qua cre dētium numerum argutæ potius facundiæ, quam rectæ fidei aſcribere conarentur.

De fide unius dei contra gentiles. Cap. VI.

QVAM ipſam fidem nos peropportune nunc more noſtro exemplis aſtruere perge mus, ne quis in ſcrupulum aliquem incidat infidelitatis, cum nuſquam plus periculi ſit. Impoſ ſibile enim ē (ut apoſtolus ait) ſine fide placere deo. *Hebræ.11*

Abraam pater. PER hanc autem primum placuit pater no ſter Abraam. Cum enim promiſſiōes ſeminis ſui, id eſt, Chriſti, in quo benedicendæ omnes natiōes erant, accepiſſet, ſic de illo ſcriptum legimus. Cre *Gene.15.* didit Abraam deo, & reputatum eſt ei ad iuſtiti am. Non eſt autem ſcriptum tantum propter ipm inquit apoſtolus, quia reputatum eſt illi ad iuſtiti *Roma.14* am, ſed & propter nos, quibus reputabitur, credē tibus in eum, qui ſuſcitauit IeſumChriſtum domi num noſtrum a mortuis, qui traditus eſt propter delicta noſtra, & reſurrexit propter iuſtificatio nem noſtram.

Moyſes. AD hæc fidei ueritatē ſæpiſſime apertiſſimeq;

oſtendit errantium pertinax contentio. Moyſi ſigna & miracula diuinitus operanti cum diu reſtitiſſent Pharaonis malefici incantatores, uicti tandem confitentur dicentes: Digitus dei eſt hic. Pharao quia credere noluit perijt. Fidelibus uero mare ipſum diſcuſſis aquis, ut illæſi euaderent, ſiccum præbuit iter, fideiq; uirtutem etiã inſenſibilia ſenſerunt, Pharaonis duritia nõ admiſit. In aquis maris Pharao, in aquis baptiſmi diabolus interijt, credentes uero ſaluati ſunt. Exodi. 8. Ibidẽ. 14.

ELIAS quoq; propheta cum prophetis idoli Baal contendens, coram Achab rege in mõte Carmeli, ut eos qui auerſi erant reuocaret, ita cõuenit, uti duos boues in fruſta conciſos, ſuper geminam lignorum ſtruem, ſeparatim conponerent, offerentes holocauſta pro ſe quiſq; deo ſuo. Et cuius deus ignem mitteret, ad perficiendum ſacrificium, is eſſet omnium deus, alijs dijs repudiatis. Sacerdotibus ergo Baal & prophetis nomen dei ſui, a mane uſque ad meridiem fruſtra inuocantibus, ubi ad Eliam ſors inuocandi peruenit, ſtruxit altare de lapidibus, foſſa circundedit, ligna cum carnibus ſuperpoſuit, omnia aquis perfundi, donec foſſa impleretur, iuſſit. Et cum deum Abraam & Iſaac & Iſrael inuocaſſet, illico ignis e cælo delapſus, carnes, ligna, lapides, aquamque, & omnem foſſæ limum hauſit atque abſumpſit. Quo miraculo commotus populus, & in deum uerum credidit, & Eliæ ſeruo eius obediuit, mactans prophetas Baal deo uolente, ut qui mortiferum idolorum cultum alijs perſuaſerant, impietatis crimen morte luerent. Et quoniam pter illorũ flagitium atq; ſcelus diutina ſiccitate (annos eñ tres & menſes ſex non Elias propheta. 3. Regũ. 18

pluerat) omnia in agris exaruerãt, orante Elia dominus dedit pluuiam, & terra protulit fructum. Fides reſtaurauit, quod uaſtauerat perfidia.

De fide Christi contra Iudæos. Cap. VII.

CREDERE deinde in Ieſum Chriſtũ dei filium patribus promiſſum, nobis datum, & quicquid de illo apoſtolica autoritate ſancitum, firmatumq; eſſe nouimus, quam certum atq; indubitatum ſit, cum ueterum prophetarum iam impleta uaticinia, tum quotidiana pene miracula, tum etiam itidem ut ſupra, multorum in diuerſum agentes, eiectæ tamen exploſæq; ſententiæ docent.

Stephan⁹ protomartyr. Actorũ.6. PRIMVS ergo religionis noſtræ propugnator Stephanus, cum ſigna et prodigia faceret in populo, infidelium in ſe inuidiam concitauit. Conſpirant omnes de ſynagoga Libertinorum, Cyrenenſium, Alexandrinorum, Cilicum, et Aſiaticorum, ut inita cum illo diſputatione fidem ab eo prædicatam quoquo modo poſſint, ſugillent. Nec tamen reſiſtere potuerunt ſapientiæ & ſpiritui qui in ſancto loquebatur, et dum pudet tam multos ab uno ſuperatos, innocẽtem blaſphemiæ aduerſus Moyſen inſimulant. Poſtremo quem argumentis uincere non poterant, ui opprimunt, & lapidibus obruentes enecant. Tantum autem profecerunt, ut niſi ſic egiſſent, minus patuiſſet eos de fide diſceptando ſuccubuiſſe. Obſtinatorum enim eſt, cum ratione nequeunt, malignitate contendere. Sed ſi fidelis cælos ad ſe ſuſcipiendum apertos uidit, quis

dubitat quin infidelibus ad eos deglutiendos aperiatur infernus.

NEC tamen omnes uſq; adeo obfirmato niſu repugnarunt, ut non quam plurimi eorum uictos ſe faterentur, ueritatiq; concederent. Nam (ut Lucas de apoſtolorum geſtis ſcribens teſtatur) Petro Ieroſolymis Chriſtum euangelizante, die uno tria millia hominum baptizata ſunt. Et quidem in tãta fidei unitate, ut omnia inter eos communia haberentur. Altero etiam die, eorum qui Chriſto credidere, quinq; millium numerus fuit, Indies præterea creſcente multitudine, de ſynagoga ad eccleſiã, de circũciſione ad baptiſma ſalutis confluentiũ. Petrus apl's. Actorũ. 2. Ibidem

SED dicet aliquis ueritatis calumniator, facile fuiſſe rudem plebeculam uerbis decipere, ſuaſiõe ſupplantare. Quid Paulus in lege doctiſſimus, qui prius ſpirans minarum & cædis in Chriſti diſcipulos erat, nonne mox conuerſus eorum quos perſeq̃batur factus eſt ſocius, collega, coapoſtolus? nõne ſynagogas ingreſſus prædicauit, quod Ieſus eſſet Chriſtus dei filius? Deniq; qui prius in gratiam iudæorũ uinciebat Chriſtianos, idem deinde pro Chriſtianis cõfundebat iudæos, qui Damaſci erãt. Qui cũ q̃d reſponderent non habuiſſent, in necem illius coniurarunt. Sed qui iam apertis mentis oculis Chriſtum aſpiciebat, nullis minis ne illũ prædicaret, coerceri poterat, atq; in ipſum, qui uita eſt credens, mortem non pertimeſcebat. Paulus. Actorũ. 9. Ibidem

CONTENDIT cum illis & Sylueſter pontifex, ſed ita felici ſucceſſu, ut ſuperatos baptizaret. Hic primus Romanum imperiũ Chriſto ſubdidit, Conſtantino Cæſare in fidem recepto. Conſtãtini uero mater Helena cũ eſſet in Bithynia, ut Syluester papa.

conuerſionem filij audiuit, eidem ſcripſit ſe quidē gaudere, quod idola uana reliquerit, ſed moleſte ferre quod hominem crucifixum adorare maluerit, quam deū Iudæorū. Poſtremo cum utra eorꝫ uera eſſet opinio, diſceptatione dirimi, placuiſſet. Helena Romam rediens, phariſæorum ſcribas in lege peritos ſecum aduexit, ex his duodecim præſtantiſſimos deligit uni Syluestro aduerſaturos. Cauſæ cognitio alienæ ſectæ uiris defertur, ne iuditium ſuſpectum foret. i. gentilibus, philoſophis, Cratoni Zenophiloqꝫ. Quibus tandem Syluestri rationes approbantibus, uentum eſt ad experientiam miraculorum. Iudæus Zambri magicis incantationibus, taurum ferociſſimum repente corrui mortuum fecit, ſed eundem Syluester Christū ſuum precatus, & uiuū & manſuetum, reddidit, quod ille efficere nequibat, utpote mortis nō uitæ ſcientiam tenens. Omnes ergo ſe uictos fatentes, ipſi Syluestro conſenſere, & Ieſum quē modo calumniati fuerant, ſancte colere atqꝫ adorare cœperunt. Impletū eſt illud Iſaiæ uaticiniū dicētis, Venient ad te curui filij eorꝫ qui humiliauerunt te, & adorabūt ueſtigia pedū tuoꝝ qui detrahebāt tibi.

Iſaiæ. 60.

CONSTANTINVS præterea Chriſtiano nomini templa poſuit, dona contulit, urbem oppida, agros, ceſſit. Quod idem propheta præuiderat futurum, ſic olim ad noſtram hanc nouam Ieruſalem loquens, Aedificabunt filij peregrinorum muros tuos, & reges eorum miniſtrabunt tibi. Et iterum, Suges lac gentium, & mamilla regum lactaberis. Tunc primum quidem Roma ipſa eccleſiæ iugū ultro ſuſcepit, multo felicius iam Chriſto ſeruiens, quam quondam orbi terrarum imperitās.

Conſtantinus. Auguſtus

Iſaiæ. 60.

BASILIVS magnus eo quidem maior, quod iam deſperatæ pertinaciæ uirum, euidentiſſimi tã dem experimenti argumẽto ad credulitatem egit. Cum enim morbo grauiter affectum Ioſeph Iudæus medicus adiens depræhenſis mortis ſignis, eum ueſperi illius diei deceſſurum dixiſſet. Quid, inquit, ſi & alterum diem ſuperuixero? ſe ille tunc Chriſtianum fore cum id contigiſſet, reſpõdit. Igitur Baſilius non uitæ ſuæ in terris producẽdæ, ſed ſalutis proximi cupidus, orando a domino impetrauit exitus dilationem. Maneq; hora tertia ſanus de lectulo conſurgens ad eccleſiam uenit, ac Iudæum tanto miraculo ſtupentem baptizauit. Et quem ſæpe antehac teſtimonijs cõuictum ſcripturarum flectere nequiuerat, fidei tandẽ uirtute molliuit. Mox deinde ad ſtratum ſuum rediẽs ex templo expirauit. Ita ut dubium non ſit, quin hora illa qua prædictum erat, fuerit moriturus, niſi mortis ſuæ mora uitam medico eſſet allatura. Baſilius magnus

IOSEPHI huius cæterorumq; conuerſionẽ minus mirabitur, qui animum attenderit, quod Iohannes Damaſcenus Meſuæ Iudæi filius Iudæorum omnium doctiſſimus, Hebraicis, Grecisq; literis æque eruditus, nemine cogente contulerit ſeſe ad Chriſtianitatem. Nunquid neſciuit legem? ignorauit ꝓphetas? nõ intellexit Pſalmos? immo quia omnia iſta percalluit, ideo credidit in eũ quẽ in ijs ſcriptum reperit. Ipſo dicẽte. Scrutamini ſcripturas, illæ ſunt quæ teſtimonium perhibent de me. Et iterum, Si crederetis Moyſi, crederetis forſitan & mihi. De me enim ille ſcripſit. Signanter (ut mihi uidetur) dixit forſitan. Sciebat enim quoſdã ex illis futuros, qui etiam Moyſi credentes, magis Iohannes Damaſcenus. Iohann.5 Ibidem

eligent obſtinatione ſua perire, quam Chriſtum a Moyſe & prophetis præmonſtratum confitendo
Actuũ.3. ſuſcipere, & per eum ſaluari. Neq; enim eſt aliud nomẽ ſub cælo datum hominibus (ut Petrus apoſtolus ait) in quo oporteat nos ſaluos fieri.

De fide Chriſti contra gentiles. Cap. VIII.

VICIMVS Iudæos, nunc uertenda eſt acies aduerſus gentilium fatuitatem, quorum dij dæmonia erant.

Bartholomæus apoſtolus. BARTHOLOMAEO apoſtolo in partibus Indiæ templum ingreſſo, idolum Aſtaroth deſijt reſponſa dare, atque obmutuit. Demum iuſſu apoſtoli ſe non deum, ſed diabolum eſſe ſeductorẽ hominum confiteri cœpit, ut cum ſibi cultum diuinum exhibuerint, ſecum ſimul ad inferna corruant. Tunc rurſum iubente apoſtolo ſimulachrum in puluerem redigitur, teterrimus dæmon catenis igneis circumligatus uiſibiliter apparet, omnibus q; palam fit, quam peruerſa hactenus fuerit eorũ religio. Ille, magno & horrenti edito ululatu, e medio abijt, populus conuertitur. Templum deo uero dedicatur. Polemus rex baptizatus relicto regno apoſtolum ſequitur, ut in paupertate Chriſtum adoret, qui in diuitijs & potentatu adorauerat diabolum.

Iohannes apoſtolus. EPHESII quoq; fidem a Iohanne apoſtolo prædicatam recepturi, ut eam ſignis approbaret, petierũt. Qui Chriſti nomine inuocato, uetuſtum Dianæ templum ruere fecit, ut in qua illi plus confidebant, minus pro ipſis ualere intelligerẽt. Quan

doquidem ſemetipſam dea defendere nequibat. Ariſtodemus uero templi antiſtes ad huc incredulus, aliud etiam experimenti genus perquiſiuit. Venenum propinat, quo dudum capitis reos necauerat. Id acceptum apoſtolus hauſit inoffenſe. Et impletum eſt quod dominus noſter de credẽtibus prædixerat. Et ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Ipſos inſuper qui necati fuerant, ad uitam reuocauit. Tunc demum Ariſtodemus, et qui ſpectaculo aderat conſul, reliquumq; uulgus, derelicta idolorum ſuperſtitione, ad ſalutis lauacrum confugerunt. Et apoſtoli iuſſu per omnem Aſiam euerſis deorum ſimulachris, crucis uexillum erexere, cum iam compertum haberent, uerbum crucis pereuntibus quidem ſtultitiam, his autem qui ſalui fiunt, dei uirtutem eſſe. Marc. ult. 1. Corin. 1

ARETII uero Tyburtius præfectus, Pergẽtinum & Laurentinum fratres, ne Chriſtum prædicarent, ſuaſionibus primum blanditijsq; lactat. Vbi id parum ſucceſſit, compræhẽſos fuſtibus uerberari iubet, uerberantium brachia aruerunt. In carcere cõcluſis cibũ denegat, ab angelo aliti ſunt. Eductos ſuper candentes prunas ambulare nudis pedibus cogit, ut ſuper arenam ierunt illæſi. Allato Iouis ſimulachro ut adorarent, minaciter hortatur. Illis autem Ieſum inuocantibus, æneus Iuppiter in puluerem ſolutus perijt. Parum nempe fuerat Tyburtij ſæuitiam immanitatemq; calcaſſe, niſi & deos eius contriuiſſent. Multi gentiles cum illos dijs ſuis fortiores uidiſſent, ad Chriſtum conuerſi ſunt. At impijſſimus tyrannus capite eos poſtremo cædi iuſſit, nullo tamen manifeſtiore indicio uictum ſe oſtendens, uiuere permiſſurus quos Pergentinus & Laurentinus, fratres.

occidit, ſi uiciſſet.

Auguſtinº Anglorũ eps. AVGVSTINVS præterea Anglorum epiſcopus, a Gregorio põtifice (ut Beda tradit) in Britanniam miſſus, cum Ieſum dei filium aſſeruiſſet, Heldebertum regem, magnamq; procerum eius partem credentes baptizauit. Cæterum multis adhuc religioni refragantibus, cum idolorum pontificibus cõtendit. Qui quoniam ſatis firmam rationem, qua cauſam ſuam tueri poſſent, nõ habebãt, miraculis certare decernunt, atque oculis captum quendam in medium producunt, neſciẽtes minus ueri ſe uidere, quam ille lucis, pro eo ut uiſum reciperet, ſupplicarunt dijs, quaſi uero lapides preces poſſent audire, & non etiam ipſi cæci, inſuper & ſurdi & muti eſſent. Cum ergo cura laborq; eorum omnis incaſſum recidiſſet, Auguſtinus Chriſtum ſuum deprecatus, ſine cunctatione hominẽ ſanum reddidit, & reliquam plebem eo ſigno conuertit. Britanniam totam eripiens diabolo, & ſubijciens Chriſto. Tunc terra illa inculta (iuxta Iezechielem) facta eſt ut hortus uoluptatis, iam exhuberans fructibus ſalutis. (Iezech. 36)

Mutius. abbas. QVID de Mutio abbate dicemus? Qui dum eſſet gentilis, natura ferox, & latrocinijs deditus, ita ut etiã ſanctorũ delubra expoliando prophanaret, uidit tandẽ in quiete uirũ forma habituq; auguſtiore q̃ humano, cõminantẽ ſibi necẽ, niſi ꝓtinus a flagitijs ſacrilegioq; ſe ſubmoueret. Cũq; pauore ꝑculſus repẽte euigilaſſet, nihil moratꝰ ad eccleſiã cõfugit, et baptiſmate ſuſcepto eremũ petijt. Tãtæq; ſanctitatis fama breui illuſtratꝰ eſt, ut aliq̃n iter faciẽs, ſolẽ ſtare (ſicuti de Ioſue, & Ezechia legimus) feciſſe feratur. Iactent ſe gẽtiles Romani (Ioſue. 10. 2. Paral. 4.)

orbem ſubegiſſe terrarum, uirtute ac robore ante omnes ſemper ſtetiſſe. Syderibus imperare non niſi fidelium fuit.

PRAETER hæc etiam licet populus Romanus omnes reliquas nationes ſuo ſubiecerit imperio, lateq; dominatus ſit, fidem tamen Chriſtianã euertere (cum maxime conaretur) non potuit. Cædes paſſim in Chriſtianos ſæua atq; horrenda peragebatur, ſed interdum & ij qui eos cædebant repente mutati conuertebantur, & iam credentes in martyrum numero cenſeri gaudebant. Ita unius ſupplicium conuerſionis multorum cauſa erat. Videbant enim ſigna inde ſequi, pro quibus uitã hanc deſeri, non graue uidebatur, ſed iucundum. Aut ſi nihil uiderint (ut quidam calumniati ſunt) maius profecto miraculum eſt, nullo apparente miraculo, ſimplici nudoq; ſermoni credidiſſe mundum, & ipſos quoque Romanos imperatores ijs tandem ceſſiſſe, quos diſperdere decreuerant. Qui cum omnium potentiſſimi eſſent, totis uiribus perſequebantur pauperculos homines, inermes, nudos, non repugnãtes, ſed occidi pro CHRISTO cupientes. Et ecce perſequendo, torquendo, occidendo uicti ſunt. Quam enim religionem dijs ſuis obſequendo delere nitebantur, eandem contempta inanium deorum cultura ultro ſuſceperunt. Neque illis rubori fuit fidem CHRISTI palam profiteri, quam palam oppugnantes expugnare nunquam potuerunt. Reliquum eſt, ut tanto triumpho læti ac geſtientes concinamus. Omnes dij gentium dæmonia, dominus autem cælos fecit.

Fidei uirtus præualuit.

Pſalm. 95.

De fide Chriſti contra magos. Cap. IX.

AT QVONIAM non defuerunt, qui Chriſticolarum ſupra humanam naturã uirtutem magicæ arti deputarent, operæp̃tium eſt referre, qualiter ab his magi quoque ipſi confutati ſunt, ut appareat non fuiſſe maleficia, q̃bus etiam maleficiorum magiſtri ſuccubuerunt.

Simon magus MAGORũ igit̃ princeps Simon, Samaritanos præſtigijs dementabat, & eo temeritatis prorupe-rat, ut ſe dei uirtutem magnam diceret. At cũ Philippus diaconus illo acceſſiſſet, & euangelium Chriſti miraculorum operatiōibus confirmaſſet, Samaria uerbum dei accepiſſe dicitur, & ad bap-

Actuũ.8. tiſmum ſimul ueniſſe. Nonne ideo, quia maiora q̃dam certioraq; in diſcipulo domini depræhendit quam depræhenderat in mago? Qui ubi ſe Philippo longe inferiorem uidit, & ipſe credere ſe dixit, baptizariq; uoluit, nō fidei ardore, ſed operũ, quæ ipſe facere nequibat, cupiditate, ratus recepto baptiſmate ſe etiam æque grandia admirandaque facturum.

Petrus ap̃lus.. VENIT deinde Petrus, & cum baptizatis manum impoſuiſſet, acceperunt ſpiritumſanctũ.

Actuũ.8. Hinc Simon offerre pecuniã cœpit, petens ſibi poteſtatem dari ſpiritumſanctum conferẽdi cui uellet. Nunquid igitur magus apoſtolus? cui Simon ſupplicat, & ſe quidem non habere quod ille habebat, auidius poſcendo manifeſtat. Pecuniã autem offert, ſperans ſi petita obtineat, multum ſe inde lucrifacturum, Sed qui ſpiritalia credentibus gra.

tuito erogabat, maledixit procacis hoīs puerſam nequitiam, qua ille donum dei pecunia parãdum putauit. Qualis ergo arbor, talis & fructus eius. In malefico infirmitas & auaritia, in Chriſti ſeruo uirtus & pecuniarum contemptio.

POST hæc Simon (ut quidam ſcriptores aſſeruerunt) de Samaria Romam una cum ſuis maleficijs ſe trãſtulit. Et cum eodem loci Petrus et Paulus aduenifſent, cum ipſis coram Nerone miraculis certauit. Deniqꝫ ſe relictis terris cælum petiturum dicens, a ſpiritibus immundis in aera ferebatur, iamqꝫ fere omnes Simonem uere deum eſſe acclamabant. Tunc, in tanto errãtium periculo, apoſtoli minime cunctandum rati, ſpiritibus in nomine Chriſti præceperunt, ut illum dimitterent. Itaqꝫ dæmonum auxilio deſtitutus, præceps ad terrã corruit, ac repentino eliſu extinctus, qualis ipſe deus eſſet oſtendit. Dignus certe qui ſic interiret, ne illi quos maleficis incantationibus deluſerat, pernitioſa credulitate perirent.

Simon magus Petrus & Paulus apoſtoli.

PAVLVS apoſtolus cum Paphum applicuiſſet, Barrieum Elymam Magum q Paulum Cypri proconſulem a fide auertere moliebatur, cæcitate damnauit, ut nec ſolem hunc ſuper iuſtos & ſuper iniuſtos orientem poſſet aſpicere, qui tam auerſus abibat a ſole iuſtitiæ. Proconſul autem apoſtolum ſecutus, magum contempſit, nec in illo ueritatis lumen eſſe iudicauit, qui oculorum lumen amittere dignus fuit, ſed in illo qui dũ ueritatem doceret, eum qui ueritati regugnabat, in tenebris reliquit.

Paulus apl's.

PHILETES quoqꝫ Hermogenis Magi diſcipulus, cum Iacobo maiore de fide certamẽ inijt,

Iacobus maior apoſtolus.

uictus autem credidit, & ad magiſtrum ſuum re-uerſus. Magus abierã, inquit, redeo Chriſtianus. Indignatus Hermogenes Philetem ubi conſtite-rat incantationibus fixit, ita ut ſe loco mouere nõ poſſet. Tunc apoſtolus ſudariolum ſuum miſit, cu ius tactu liberatus Philetes, diſcipulum diaboli re linquens, adhæſit diſcipulo Chriſti. Rurſum tamẽ Hermogenes imperat ſpiritibus, ut extemplo am bos coram ſe uinctos ſiſterent. Sed in foueam quã fecit, ipſe incidit. Profecti enim ſpiritus ne tange-re quidem dei ſeruos potuerũt. Supra illos in aëra pendentes, fremebant ac lamentabantur, quod ab Hermogene miſſi ut eos ligarent, ipſi igneis cate-nis ligati ibidem detinerẽtur. Expediti tandem, & apoſtolo quam mago obſequentiores facti, Her-mogenem ipſum uinculis complicatum in mediũ adducunt, nihil præterea ei mali inferre iuſſi. Qui deinde libertati redditus, ab apoſtoli latere diſ-cedere non audebat, ne quid grauius a dæmoni-bus pateretur, donec baculo eius accepto abijt ſe-curus, plus iam confidens apoſtoli ligno, quam ue neficijs ſuis. Cõuerſus igitur maleficæ artis libros flammis tradidit, & ſe fidei Chriſti, ſatis expertus, nihil ea neque uerius neque fortius mortalibus datum.

Taurinus epiſcopus — AD Taurinum Aurelianenſem epiſcopũ, ma gos Cambiſem & Zamrim cum diſcipulis irruiſ-ſe legimus, ut eum interimerent. Quoniã cũ uiuen te cõtẽdere neq; dictis neq; factis poterãt, Illo aũt ſeſe ſigno crucis muniẽte diuinit⁹ inhibitos ne ꝓpi us accederent, & ob id magis furore cõcitatos, ſibi-metipſis mortẽ cõſciuiſſe. Confer nũc cũ magorũ uanitatẽ crucis uirtutem, Illa ſibi ſeruiẽtes occidit,

hæc a cædis periculo liberauit. Quam rem etiam maleficorum diſcipuli conſiderantes, Chriſtiani facti ſunt. Et ſanctum, quem capitali odio perſecuti fuerant, reuereri cœperunt.

CYPRIANVS Damaſcenus primum quidem magus et gentilis, deinde uero epiſcopus Chriſtiq; martyr. Cum enim totis maleficorum uiribus Iuſtinam uirginem in amorem Aglai iuuenis, qui eam deperibat, pellicere molitus fuiſſet, & dæmones re infecta reuerſi, nullum ſibi in ipſam peccandi locum relictum dixiſſent, eo quod crucis munimina Chriſtiana fœmina caſtitatem ſuam protegeret, continuo relictis dæmonijs Chriſtianorum religionem ſequi decreuit. Baptizatus ergo tantum fide & ſanctitate profecit, ut ad epiſcopatum promoueri meruerit & martyrio coronari. Idem igitur qui magus fœminam uincere nullo modo potuit, Chriſtianus factus tyrannorum tormenta facile ſuperauit. Cyprianus Damaſcenus.

De fide Chriſti contra philoſophos. Cap. X.

SVBIVGATIS magis, congredi nunc cũ philoſophis pergamus, ut & hi diſcant, quia quod ſtultũ eſt dei, ſapientius eſt hominibus, & quod infirmum eſt dei, fortius eſt hominibus. Paulus apľs.

DIONYSIVS Areopagita, cum apoſtoli Pauli prædicationes audiſſet, & ea quæ ſibi iam ſimilia ueri uidebantur, credere adhuc dubitaret, uerbis fidem ſe habiturum dixit, ſi Paulus cæco qui forte aderat, Chriſti inuocatione uiſum reſtituiſſet. Tunc ille, Ne me, inquit, magico carmine Dionyſi. areopagita.

uſum Dionyſi ſuſpicari poſſis, tute ipſe accedens cæco illi iube, ut uideat in nomine dñi Ieſu Chriſti. Id ubi peregiſſet proſpero euentu, protinus Areopagum reliquit, atque apoſtolum ſecutus, & ipſe Chriſtum prædicare gentibus cœpit, tanta conſtãtia, ut ſæuiẽtes tyrannos nihil timere, et mori pro Chriſto cuperet, quandoquidem illi ratio iam conſtabat. Beatos eſſe mortuos qui in dño moriunť.

Apoca. 14 Baſilius magnus BASILIVS ille magnus, cum eſſet gentilis, & bonarum artium apprime eruditus, inter conflictantes philoſophorum ſententias nihil certi aſſerentium nutabat, donec ab Athenis tranſiens in Aegyptum, explorato philoſophiæ noſtræ ſenſu Chriſto credere cœpit. Inde reuerſus Eubolũ præceptorem ſuum de ratione ueræ ſapientiæ diſputãdo ſuperauit, & ad domini dei noſtri cultũ conuertit. Reperit ergo Baſilius in eccleſia, quod in Academia non poterat reperire, & diſcipulos docuit quod non didicerat a magiſtro. Dum autem uterq; Ieroſolymis a Maximino epiſcopo baptizarentur, circumfuſos lumine uiderunt qui aderant, eaq; res indicio fuit, eos ante hac ueri ignoratione in tenebris fuiſſe.

CONSTANTINVS Imperator, ob Chriſti cultum, quoniam nouam religionem in Rempublicam Romanam inducere piaculare uidebatur, a philoſophis redargutus diem cõſtituit, quo cum Chriſtianis ad rem, inter ſe contentione, diſcutiendam conuenirent, ut hi qui probabiliora in medium attulerint, cæteri ſequendi autores fierẽt.

Alexãder epiſcopus Id agebatur Bizantij. Aderat Alexander epiſcopus, mundanæ quidam ſapientiæ non ſatis gnarus, ſed morum ſanctitate præſtans, Is cum diſpu-

tarent, uni ex philoſophis dicere paranti, in nomine Chriſti ſilentium imperauit. Cumq; ille ueluti elinguis, ne uerbum quidem proloqui potuiſſet. manum Alexandro dedit, uictum ſe confitens, reliqui miraculo conuerſi, ſepoſitis altercationibus, uolentes fidem receperunt, ac ſi & ipſi dominum audiſſent dicentem. Si mihi non creditis, operibus credite. Iohan.10.

MAXENTIVS quoq; imperator, cũ eſſet Alexandriæ, & Chriſtianos ad ſacrificandum dijs cogeret, Catherinam uirginem, ne eximium formæ eius decorem ſæuiẽdo deformaret, a fide Chriſti philoſophorum ſuaſionibus auerti cupiebat. Igitur ex omnibus prouinciæ oppidis quinquaginta ſapientiſſimos deligi curauit, qui illam reſpondere paratam impugnarent. Ferunt ita tunc locutam, ut omnium animos in ſtuporem uerſos tãdem ad credulitatem induxerit. Immaniſſimus tyrannus credentium ceruicibus cum gladio imminebat, illi uero maluerunt iugulum præbere ferienti, quam cognitæ iam & perceptæ contradicere ueritati, ea & certiſſima & ſaluberrima eſſe, quæ a uirgine didicerant affirmantes. Vna ergo ancilla Chriſti diſputando uicit, quos tota Platonis Academia uincere non potuiſſet. Catherina

De fide Chriſti contra hæreticos. Cap. XI.

DEVICTIS etiam mundanæ ſapientiæ profeſſoribus, reliquum eſt ut cum hæreticis cõfligamus. Qui ſuperſeminantes zizania in medio tritici, ſubuertere ſcripturas conati

ens,quibuſdam ex militibus ſuis negotium dederat,ut domum in qua Iohannes erat,noctu aggreſſi incenderent,atq; ipſum ſi forte flammas euaſiſſet, ferro perimerent. Qui ubi domui appropinquaſſent,uiſis circa eam angelorum copijs, territi fugam petierunt. Iterum nocte inſequenti miſſi eadem uiſione repelluntur, & re infecta ad Ganiam redeunt. Poſtremo ipſe Ganius ratus epiſcopũ conductitios habere, qui ſibi præſidio eſſent, cum ualidiore militum manu ad eum inuadendũ profectus eſt, ſed & ipſe ſimili modo perterrefactus,celerius abijt quam uenerat. Et quoniam putauit ciuitatem cum Iohãne ſtare, furore percitus perrexit in Thraciam,coegit exercitum, & reuerſus deuaſtabat Bizãtinum agrum,etiam urbi proxima incurſans,Archadius uero imperator moleſtiam hanc abſq; hominum cæde auertere cupiens,cum ad illum placandum legationem deſtinare uellet,Iohannem ultro ſe offerentem miſit,Eius aduentu Ganias conſternatus humi procidit, & ab eo,quem interempturus putabatur, ueniã ſupplex petijt, tum præda reſtituta amouit exercitũ, matureq; receſſit, tam deinde fauens Chriſtianis, ꝙ ante fauerat impietati,perfidiæq; Arrianæ.

BASILIVS etiam epiſcopus uere columna ignis(ut cuidam uiſum fuit) calore æſtuans charitatis, non eſt ueritus Valentem imperatorem increpitare, quod eccleſiam quandam quæ Chriſtianorum iuris erat,tradidiſſet Arrianis.Sublatis iurgijs eo deducta res eſt,ut fidei periculum facerent. Clauſerunt eccleſiæ fores, decernentes ut ad quorum præcationem per ſe pateſierent. Illis eis poſſeſſio cederet, Arriani dies treis perpetuis ſup- *Baſilius magnus.*

plicatiõibus incaſſum orarũt. Baſilius uero poſtquam pcatus eſt, leui bacillo portas tetigit dicẽs;
Pſalm.23. Attollitte portas principes ueſtras, & eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ, & ſtatim ac ſi uocem iubentis ſenſu aurium, quas non habebant percepiſſent, ſic obſecundanter patuerũt. Icciro nemine refragante, eccleſia adiudicaĩ Chriſtianis, & pleriq; etiam Arrianorum relicta hæreſi fidelibus ſeſe iunxere, quod ſolis illis apertũ eſſe cæli aditum dicerent, ad quorum inuocatiõem ſic aperiri eccleſiæ aditum uiderant.

Copres pſbyter. SED mira profecto extitit pertinacia nonnullorum, qui ne ſigna quidem uidentes conuerti uoluerũt. Copres preſbyter eremi Thebaidis cultor, cum quendam de grege manichæorum prauitatis ſuæ contagione alios corrumpẽtem, cohibere nullo modo poſſet, aduocata populi concione, pyram extrui iuſſit, proponens ut qui ipſorum duorum ignem ingreſſus aduri nequiret, eius fidem oĩes probatam haberẽt. Manichæus timidum animal Copretem prius rem experiri petijt. Copres autẽ in domino confidens, ſine cunctatione in flammas irrupit, ac qualis intrauerat talis exijt, non nidoris non caloris moleſtiã ſenſit. Dubitantem poſt hæc Manichæum, auertentemq; ſeſe, hi qui ſpectaculo aderant, ui corripientes in ignem impegerunt. Ardoris impatiens Copretis opem implorauit, & ab illo exemptus periculum euaſit. Sed tamen cuius uirtutem & tẽtando cognouit, & inuocabo cõfeſſus eſt, & euadẽdo ſenſit, eius credulitatem ſequi noluit, tãta iam mentẽ illius præoccupauerat inſania, tantus furor. Itaq; in malo perſeuerãs theſaurizauit ſibi iram in die iræ.

AT NON ITA eccleſiæ ſanctæ illuſtrator Auguſtinus, qui in initio eadem hæreſi pollutus, cum Ambroſium prædicantem audiſſet, perſpexit errorem in quo erat, atque abiecit, & tandem omis expers ambiguitatis, Chriſti ſuſcepit fidem, iuxta traditionem catholicæ religioſitatis, non ſigna requiſiuit, non experimenta tentauit, audiendo tantum agnouit ueritatem, & de tenebris uenit ad lucem. Deniq; eandem ſectam illam quam reliquit, nemo poſtea fortius impugnauit, nemo acrius eſt perſecutus. Peruerſiſſima impietas, cuius aſſertione tutam ſe putabat, eius confutationum telis confoſſa periit. Auguſtinus eps.

EVTICIANAE VERO prauitatis error, quem Chalcedonenſis Synodus damnauerat, etiã tunc manifeſto apparuit, cum Anaſtaſius Auguſtus, ut ab eo diſcederet, ſummi pontificis Hormiſdæ denũtiationibus monitus, ſed obtemperare negligens atque contemnens, fulmine ictus pœnas dedit. Reliqui ne idem paterentur, catholicæ fidei adhærentes, ab eodem pontifice in eccleſiam recepti ſunt. Non enim dubitarunt eam religionem eſſe ueriſſimã, pro qua deus ipſe ſic depugnaret, ut neque imperatoribus aduerſus eam niti impune eſſet. Hormiſda papa.

SVMMVS quoque Pontifex Agapetus, Cõſtãtinopolim profectus, cum Iuſtinianum Auguſtum adiſſet, uerbis aliquot ultro citroq; habitis, depræhendit illum in hanc ipſam Euticetis hæreſim incidiſſe atque ait, Putaram me cum Iuſtiniano loqui, non cum Diocleſiano, aperte oſtendens, quanta eſſet erroris huius malignitas, ob quã ſolam mitiſſimum principem ſæuiſſimo chriſtiano- Agapetus papa.

rum pſecutori duxit cōparandū. Verūtamē cū ali quādiu int eos fuiſſet diſputatū, Auguſtus tandē pontificis ſentētiæ cedēs catholicum ſe fecit. Porro Antoniū epiſcopū de eadē prauitate publice cōuictum, improbe tamen in flagitio perſiſtentem, & ab Agapito depoſitū, in exilium egit, ſuffecto in locum ſuum ſancto ac fideli uiro Menna. Sicque ſapientiſſimus princeps cum fidei noſtræ ſynceritatem paulo plenius didiciſſet, uſq; adeo approbauit, ut & ipſe correctus crederet, & credere renuentem puniret.

Hieronymus. MAGNVM ea etiam res indubitatæ fidei teſtimonium fuit, quam Cyrillus coram ſe Ieroſolymis ita actam tradit. Poſt diui Hieronymi obitum, hæreſiarcha quidam Sabinianus opuſculum execrandi dogmatis a ſe confectum, quo errori ſuo adſciſceret autoritatem, a Hieronymo editum aſſeuerabat. Eum autem falſitatis palam arguens Syluanus Nazarenſis epiſcopus, propoſuit conditionem, ut niſi librum illum die craſtino ipſe Hieronymus oſtento manifeſto reprobaſſet, tum ſe pœnam capitalem ſubiturum. Sin ecōtra, idem ſupplicij pro mendacio Sabinianus referret. Qui cum tale miraculum nunquam euenturum timeret, ſed magis ſperaret Syluani exitio ſuam ſententiam firmam fore, accepit conditionem. Dies præſtituta uenit, ad eccleſiam frequentes conueniunt, ſignum nullū apparet. Syluanus ex pacto ad ſupplicium poſcitur, præbet ceruicem, mori pro ueritate paratus. Sed præſto illi fuit Hieronymus, cunctiſq; cernentibus tenuit ſpiculatoris manum iā ad feriendum erectam. Mox ad hæreticum conuerſus, acerrime illum increpuit, doli & fallaciæ accu-

ſans. Abījt uiſio, et maius ſecutum eſt miraculum, Sabiniani caput nemine percutiente ab humeris auulſum in terram procidit. Deniq; qui aderāt orthodoxi, pro uictoria quam paulo ante deſperauerant, deo & diuo Hieronymo gratias egerunt. Reliqui ad Syluanum confugientes, illius fidei ſeſe dedidere. Et pernicioſiſſimus error (qui iam late manare cœperat) una cum ſuo autore extinctus defecit.

CVM eiuſmodi hominibus ne communicandum quidem, duorum exemplo docebimus. Iohannis apoſtoli & diſcipuli eius Polycarpi. Iohannē Euſebius Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſcriptor tradit, dum Epheſi moram traheret, balnea ingreſſum, uiſo ibi Cherinto hæretico, ſtatim retuliſſe pedē, et ad ſuos conuerſum dixiſſe. Fugiamus hinc, ne balnea nos ruina opprimant, in quibus Cherintus lauat ueritatis inimicus. Quod cū hæreticis non ē cōmunicandum. Iohānes apl's.

POLYCARPVS autem Martioni aliquādo obuiā factus, quærētiq; an ſe agnoſceret. Agnoſco, inquit, primogenitum ſatanæ. Agnoſco, atq; auerſus ab eo pertranſijt. Polycarpus.

SIC etenim & Paulus apoſtolus ad Titum ſcribens, monet ac dicit. Hæreticum hominē poſt unā & ſecundam correptionem deuita, ſciens quia ſubuerſus eſt qui eiuſmodi eſt, & delinqt, cum ſit proprio iudicio condemnatus. Et ipſe Iohannes epiſtola ſecunda, Si quis, inquit, uenit ad uos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec aue ei dixeritis qui enim dicit illi aue, cōmunicat operibus eius malignis. Et in Apocalypſi. Angelus, id eſt, ep̄s Pergami eccl'iæ arguit, nō q̄ fidē negarit, fidelis eñi erat, ſed q̄ p̄pe ſe habeat Paulus apoſtolus Ad Titū. 3 Iohannes apoſtolus 2. Iohan. 1 Apocal. 2.

tenentes doctrinam Balaam, doctrinam Nicolaitarum. Quod ſi cohabitare cum illis crimini eſt datum, quanto grauius peccant qui familiaritate & conſuetudine eorum utuntur.

Cõtra hæreticos. FACESSANT igitur a nobis in ueſtimentis ouiũ lupi rapaces dominico ſemper inſidiantes gregi. Recedãt ſpinæ & tribuli, de qbus nec ficus nec una colligi pñt. Procul abſit hæreticæ inſaniæ fermentum, ne puriſſima orthodoxæ fidei maſſa corrumpatur. Caueantur uulpium foueæ & uolucrum nidi, in quibus Chriſtus non habet ubi recli-
Lucæ. 9. net caput ſuũ. Quos & apoſtolus cauẽdos rurſum
Roma. 16 præcipit dicens. Obſeruetis eos qui diſſentiones & offendicula præter doctrinã quã uos didiciſtis, faciunt, & declinate ab illis.

De ſpe diuinæ miſericordiæ. Cap. XII.

POSTQVAM autem & de iſtis ſicuti de cæteris omibus triumphauimus, hæc eſt eñ uictoria quæ uincit mũdum fides noſtra, Re-
1. Ioann. 5 cte nunc de ſpei uirtute diſſeremus, ut bonum qđ maximum cum deo eſſe credimus, etiam ſperare diſcamus.

VTILITER ſperat, qui nec adeo miſericordiæ dei confidit, ut iuſtitiam non timeat, nec adeo iuſtitiam timet, ut miſericordiæ diffidat. Itaq; ſemper attendendum eſt, ne ad proxima ſpei uitia imprudenter delabamur. Ea ſunt deſperatio & præ-
Deſperatio. & Præſumptio. ſumptio. Qui deſperant, non ſatis perpendunt diuinæ miſericordiæ magnitudinem, & conſcij delictorum, ante ſe damnant quam damnãtur. Qui præſumunt, iuſtitiæ ſæueritatem obliuiſcũtur, &

dum nihil timent licentius peccant. Neque hi præſumerent, neque illi deſperarent ſi meminiſſe uoluiſſent, quod iuſtus pariter & miſericors ſit dominus, quod ſimul & ſontes puniat, & pœnitētibus ignoſcat.

IMPIVS CAIN inuidia ſtimulante fraternæ cædis cruore ſceleratas polluit manus. Credimus tamen eum maledictionis pœnam uitare potuiſſe, ſi pœnitens dei miſericordiam implorasſet, execrabilior factus eſt poſt reatum fratricidij, dicens, Maior eſt iniquitas mea quam ut ueniā merear. Illos aūt qui uitijs ſuis fauentes præſumptione labuntur, Eccleſiaſticus arguit dicens, Ne dixeris peccaui, & quid mihi accidit triſte? Altiſſimus enim eſt patiens redditor. De propitiatu peccatorum noli eſſe ſine metu, neque adijcias peccatum ſuper peccatum, & ne dicas miſeratio domini magna eſt, multitudinis peccatorum meorum miſerebitur. Miſericordia enim & ira ab illo cito proximat, & in peccatores reſpicit ira illius.

Deſperatio Cain. Geneſis.4

Præſumptio. Eccli.5.

NOS igitur errorem iſtorum refugientes, eos ſequamur qui uel grauiſſime lapſi, ſic ſeſe (dum flagitij pœnitet) erexere, ut ſpem recuperādæ gratiæ non amitterent, & quod ſperarunt deo indulgente adepti ſunt.

Spes.

DAVID adulterij homicidijq; crimine neqter corruerat, ſed per Nathan prophetam repræhēſus, Peccaui, inquit, domino, dixitq; Nathan. Dominus quoque tranſtulit peccatum tuum, nō morieris. Peccatum confitendo doluit, & de miſericordia dei non diffidit. Iccirco nō eſt ſpe deceptus, tūc ueniam impetrauit, cum commiſſa ingemuit. Sed ſi Dauid ſic cecidit, nemo continentium ſe arbitre

Dauid rex. 2.Reg.12.

tur ſecurum, rurſum ſi idem tanti reatus damnatione abſolutus eſt, nemo delinquentiū deſperet.

Manaſſes rex. MANASSES regum omnium qui Ieroſolymis regnarunt ſceleratiſſimus, ſtellas adorauit, aras Baalim erexit, in templo dei idolum poſuit, ſomnia obſeruauit, auguria ſectatꝰ eſt, ſuper hæc ſanguinem innoxium fudit, interficiens prophetas, Iſaiam ſerra medium ſecans. Cumq; ob hæc 2.Paral.33 flagitia dominus tradidiſſet eum in manus principum Aſſyriorum, ferroq; uinctus ductus eſſet in Babylonem, anguſtijs compellētibus agnouit peccatum, egit pœnitētiam, orauit, exauditus eſt, deo q; propitio redijt Ieruſalem, & recuperauit regnū, atque in alium mutatus, idolis ſublatis prophanata expiauit, & unum deum Iſrael impenſe coluit. Quis igitur ueniam deſperet ſi Manaſſes inuenit? aut quis adeo peſſimis moribus uiuit, ut euadere bonus non poſſit, ſi ille euaſit?

Niniuitæ. NINIVITAE cum Iona prophetante urbis excidium imminere didiciſſent, peccatorū ob quæ Ionæ.3. id paſſuri erat, pœnitentiā agentes dixerunt. Quis ſcit ſi conuertatur, & ignoſcat deus, & reuertatur a furore iræ ſuæ, & non peribimus? Grandis fiducia, in ipſo diuinæ ultionis procinctu ſperare miſericordiā, ſed fruſtra quidem ſperaſſent, niſi uitijs finem ſtatuiſſent. Quod ſperauerant, pœnitēdo obtinuerut, dicente ſcriptura, Et uidit deus opera eorum, quia conuerſi ſunt de uia ſua mala, & miſertus eſt ſuper malitiam quam locutus fuerat, ut faceret eis, & non fecit. Ea igitur ſpes, impetrādæ ſalutis non fallitur, quam uitæ correctio comitatur.

Latro in cruce. EVANGELII TEMPORA percurramus. Cuius ſpem non incitat atque accendit, latrō

in cruce pœnitens? quam quidem crucem, ſi nihil mali commiſiſſet, ſi nemo cogeret, ſua ipſe ſponte hac mercede aſcendere debuit, ut a domino audiret uocem illam, qua nihil iucundius. Hodie mecũ eris in paradiſo. Ob latrocinia noxæ deditus, mortiꝗ; addictus, dum moriens dignũ ſe ſupplicio confitetur, dum in Chriſtum credit, dum iuxta ſe pendentem deprecatur, tranſiuit de morte ad uitam, de cruce ad paradiſum. O diuinæ clementiæ immẽſitas, quam feræ cõuerſioni quam grandem tribuiſti mercedem. Lucæ. 23.

SED NEQVE de illis quidem deſperandum eſt, quos in omne uitium egit cumulandarum opũ immoderata libido, & impudens exigendi fœnoris cupiditas. Matthæus de Telonio ad apoſtolatũ uocatus eſt. Zachæus publicanorũ princeps, & ipſe diues, ſaluatorẽ mũdi hoſpitio ſuſcipe meruit. Vterque igiť cum uſuras reliquiſſent, lucrati ſunt regna cælorum. Talem quæſtum facere ſolẽt, qui conuerſi ſpem ſuam de terrenis diuitijs, in deũ trãſferunt, cæleſtium diuitiarum æternæq; beatitudinis largitorem. Matthęus apoſtolus Marci. 2. Lucæ. 5. Zachæus. publican. Lucæ. 19

NEQVE ENIM Nouatianorum impietati adhibenda eſt fides, qui aiunt ijs qui poſt baptiſmi luſtrationem peccati maculam contraxerunt, gratiæ recuperandæ non eſſe locum. Petrus de piſcatore apoſtolus, iam carni & ſanguini domini cõmunicauerat, iam ſpeciali priuilegio cum Iacobo & Iohanne eiuſdem domini gloriam, in monte uiderat. Iam Ieſum dei filium confeſſus fuerat, & tñ dominicæ paſſiõis tpe, dum hoĩes timet deũ negauit. At qm̃ poſt negationẽ amare fleuit nõ ſolũ qđ peccando amiſerat, pœnitendo iterum eſt aſſecu- Petrus apoſtolus

tus,ſed etiam omnium princeps factus, claues regni eccleſiæq; gubernandæ poteſtatem accepit.Benigniſſimus dominus plus contulit eius pœnitentiæ quã cõtulerat innocẽtiæ,priſtinis beneficijs cumulum faciẽs tã excellentis præpoſituræ honorẽ.

AT ecõtra Iudas de culmine ipſo apoſtolatus in baratrum inferni infeliciter corruit. Non utiq; quia dominum uendidit,ſed quia eo uendito magis de flagitio doluit quam de uenia ſperauit. Peccaui inquit tradens ſanguinem iuſtum. Conueniens pœnitẽtia ſi ſibi humiliter ignoſci poſtulaſſet; & non ſceleri ſcelus addens ad laqueum prius quã ad dominum confugiſſet. Nunquid proditori ſuo non dimiſiſſet, qui dimitti crucifixoribus ſuis rogauit? Nunquid ſe uendenti non peperciſſet, qui lancea latus ſuum fodienti ſic pepercit, ut coronã indulgeret martyrij?

Iudas Scarioth.

SED Quis præterea deſperet, quamuis impius & crudelis & o͞mi immanitate præditus, ſi Paulus Chriſtiani nominis perſecutor, factus eſt Chriſti apoſtolus? ſi uas iræ conuerſum eſt in uas electionis? ſi is qui infenſiſſimus fuerat eccleſiæ hoſtis, repente euaſit conſtantiſſimus eiuſdem eccleſiæ propugnator? Sed dices. Ille in uia uocatus eſt, & ut ſe corrigeret pene coactus eſt. Quid tu quoties peccatorum conſcientia compungeris, nonne uocaris? quoties aduerſitate aliqua ſolicitaris, nonne cogeris? Quid ergo auerteris? quid reluctaris? Ille increpitus ſtatim obediuit, & tu quæſo ne obdureſcas. Ille cum in terram cecidiſſet, iuſſus eſt ſurgere & ciuitatem ingredi, ut ibi audiat quid ſe oporteat facere, & tu terrenarum cupiditatum malignitate ſubuerſus, iam tandem ſurge, &

Paulus. apoſtolus

Ingredere ciuitatem mãdatorum dei, ut ibi diſcas quid te facere, quid fugere oporteat, ut ſalutem tibi parare poſſis. Illi Ananias manum imponens, uiſum quẽ cadẽdo amiſerat, reſtituit. Ananias interpretatur donum gratiæ domini. Hoc donum tibi manum imponet conferẽs uirtutem, ut in ſpe confirmeris, & uiſum recipias, quem peccando ꝑdidiſti. Non uiſum carnis neq; oculorum, ſed quo deus uidetur, mentis & intellectus, ut demum cũ ipſo Paulo gloriari queas dicens. Gratia dei ſum id quod ſum, & gratia eius in me uacua non fuit, ſed gratia eius in me manet ſemper. 1. Cor. 15.

AVDIET aliud id genus exemplum. Dauid quidam in finibus Hermopolis graſſatorum princeps, cum diu exercendis latrocinijs operam impẽdiſſet, tandem pœnitudine pulſatus ad monaſterium uenit, monachusq; fact⁹ deo in humilitate ſeruiuit. Et cum poſt aliquot dierum pœnitentiam, dimiſſa ſibi eſſe peccata quæ commiſerat, angelo referente accepiſſet, multitudinis eorum conſcius dubitauit an uera audiret. Ob incredulitatem linguæ officio caruit. Sed cum uehementer doleret, q; ſolitas deo laudes ore impedito concinere non poſſet, uocis uſum ad eam dũtaxat rem recuperauit, ad cætera mutus permanſit. Sperauit ille quidem futuram aliquando delictorum ueniam, ſed ſpem eius præceſſit dei clementia. Et ut præceſſiſſe crederetur, non credentem puniuit, ut ſcias quia non eſt ponere numeꝝ neq; finem miſericordiaꝝ eius. Dauid monachus.

MOYSEN quoq; abbatem Iſidori abbatis apud Thebaidem diſcipulum, natione Aethiopẽ, ſingularis ſanctitatis ac patientiæ uirum, latronẽ antea fuiſſe memorant, multorũ ſpolijs cædibusq; Moyſes abbas.

infamen. Igitur conpunctus ad mentem rediјt, mi ſericordiam domini orando, & pœnitendo quæſiuit, ſperando aſſecutus eſt. Et qui aliquando de latronum numero fuerat, in ſanctorum cenſu redi-
Iere.13. gi meruit. Sic Aethiops mutauit pellem ſuam, & pardus uarietates ſuas. Sic lupus rapax conuerſus eſt in agnum.

NVLLVM execrabilius crimen, quam poſt agnitam perceptamque ueritatem a fide decidere. At etiam inde reditam patere ad ſpem ſalutis certiſſimam, non ſolum Petri exemplo, ſed etiam ali-
Iacobus. orum ſatis edocemur. Iacobus martyr a præſe-
denodat[9] ctis menbrorum nodis denodatus dictus, cum eſſet fidelis, fidelibuſq; ortus parētibus, atque inter regis Perſarum aulicos primo loco haberetur, gētili domino gratificari cupiens, eo prolapſus eſt, ut idolum adoraret. Deinde a matre per literas increpitus, culpam agnouit, animo reſipuit, pœnitentiam egit, honores quibus fruebatur contēpſit. Regem nihil ueritus, idola eius deteſtat[9] eſt, et ſe Chriſtianum eſſe palam aſſeruit, tam conſtāter ut articulatim dilaniatus nō formidaret ſupplicia, ſed appetere uideretur. Aeternæ deniq; felicitatis bona quibus præuaricando ſe indignum fecerat, diuina
Pſalm.117 clementia ſuffragante martyrio ſuo redemit. Bonum eſt ergo (ut propheta ait) confidere in domino, quam confidere in homine. Bonum eſt ſperare in domino, quam ſperare in principibus.

SI QVIS VERO delinquendi aſſuetudine
Nicolaus ita duratus eſt, ut per ſe omnino corrigi nō poſſit.
ſenex. non ideo deſperet, ſed ſenem illum Nicolaum imitetur, qui cum libidinibus ætatem conſumeret & neq; anni ad finem uitæ uergentes, ſinē turpitudi-

ni facere poſſet. Andreæ apoſtolo ſupplicauit, uti pro ſe deum obſecraret, ſe enim ſceleris conſcientia ne orare quidem ſatis audere. Precib⁹ ergo apoſtoli placatus dominus, ueniam indulſit & ille correctus peracta ſemeſtri pœnitētia, hinc decedens miſericorditer in fine ſaluatus eſt. Exemplum nobis reliquit, ut ſi quando ſpes uitæ emendandæ ueniæ ue impetrandæ, ob peccandi uſum difficilior contigerit, ad eorum qui deo placent confugiamus auxilia. Noſtris enim flagitijs irritata diuinitas, ſanctorū meritis qui pro nobis orauerint, facilius mitigabitur, & ad miſerandum citius conuertetur.

FVERE præterea qui non modo ỽbis, ſed etiam ſcriptiõibus Chriſtianitati renuntiantes, diabolo ſe dedere non dubitauerant, poſt hæc tamen cum pœnitentiam egiſſent, gratiam a qua deciderant recuperarunt. Ieroſolymis Porterij principis uiri ſeruus Phanias, filiæ eius amore captus, qm̄ potiundæ ſpes nulla eſſet, magos conſuluit. Exciti maligni ſpiritus, eam illi uxorem fore dixerunt, ſi ipſe ſe diaboli ſeruum aſcripſerit, contempto Chriſto. Conditioni aſſentiens chirographum dedit, & nuptias cum ea quam adamauerat inijt. Poſt hæc depræhendit mulier, nihil prorſus Chriſtiani moris ineſſe uiro, non orare, nõ ad eccleſiam ire non crucis ſignum facere. Deniq; cauſam curioſius abeo ſciſcitans, plene didicit, & anxia remediū quærens, Baſilio epiſcopo rem detulit. Tunc accerſitum Phaniam Baſilius, hortaт̃ ut reuerti uellet, unde per p̄uaricationē receſſerat, & credere & cõfidere in domino cõuerſum ſecū domi retinuit, ac pro illo orauit, Et poſt. XL. dierū ieiuniū, multaſq; interea ſatanæ inſultationes eduxit, ut purgatum

Phanias.

reconciliaret eccleſiæ, Ibi frequenti clero, plebeq́ urbis aſtante uoces terribiles auditæ, frementium ac lamentantium dæmonum aduerſus Baſilium, quaſi raptorem alieni ſerui. Sed eo iubente etiam chirographum inuiti reſtituunt. Quo diſciſſo ap-
1. Corin. 7 paruit deletum eſſe Phaniæ crimen. Ita per mulierem fidelē uir infidelis ſaluatus eſt, & qui deſperauerat, epiſcopi opera ad ſpem rediit ſalutis.

Theophilus archidiaconus. THEOPHILVS quoq; Ciliciæ archidiaconus ab epiſcopo officio motus chirographū confecerat, quo deum matremq́ dei abnegare ſe, & diaboli ſubiici ſeruituti dixit, promittente diabolo ſe facturum ut ipſe in locum ſuum gradumque reſtituatur. Reſtitutus demum animaduertit, quā tum ſceleris flagitiiq́ commiſiſſet, & animo conflictatus lachrymas fudit, et ueniam orauit. Die quadrageſimo dormiēti uirgo dei mater, cuius opem inuocauerat, apparens dimiſſum illi peccatum nūtiauit Somno excitatus chirographum ſuum iuxta iacentem reperit. Ea re lætus, & peccatum ſuum & dei erga ſe miſericordiam cunctis audientibus publice enarrauit. Die tertio uita defunctus etiam miraculis claruit. Quod ſi tanti criminis reus ad tantam beatitudinem peruenit, profecto nemo perit niſi qui pœnitere non uult, nemo condemnatur, niſi qui deſperat.

Fœminæ. NVNC ne quid deſit, quo ſpem noſtram minus intra nos labaſcere patiamur, in fœminas etiā domini miſerationes conſiderabimus.

Mulier in adulterio dephēſa. MVLIERI in adulterio depræhenſæ pepercit, iniungens tamen ei ne amplius peccaret, ut intelligas tunc nos recte ueniam ſperare, cum deſini-
Iohann. 8 mus, peccare. Malignis autem in illā frementibus

inlecit ruborem, propria eis exprobrans delicta, qui accuſatum uenerant aliena. Et hi ſane unus poſt alium abierunt ſicut aduenerant, nequitia & impietate pleni. Illa uero perſtitit, donec condonato reatu dimiſſa eſt. Perſeuerare enim ſperando debemus, nec ullo expectationis tedio affecti deficere dicente apoſtolo, Chriſti domus ſumus nos, ſi fiduciam & gloriam ſpei uſq; ad finem firmam retineamus. Quamdiu ergo ſperamus in Chriſto habitat in nobis Chriſtus, procul ē ab ijs q deſperāt. Hebreo. 3

MARIAM Magdalenam ob impudentis laſciuiæ crimen, cæterorumq; uitiorum infamiam cognomento peccatricem dixere, & tamen cum ſeſe pœnitendo domino ſubmiſiſſet, dimittūtur ei peccata multa, quoniam dilexit multum, & quæ diu ſerua fuerat peccati, meruit effici diſcipula Chriſti, eiusq; reſurrectionem uidere prima atque audire. Maria optimam partem elegit quæ nō auferetur ab ea. Sic ubi abundauerat peccatum, ſuperabundauit miſericordia, & in pœnitente omni ſpe maior ſpei merces fuit. Maria magdalena. Lucæ. 7. Marci. 16. Lucæ. 10. Roman. 5

MARIA Aegyptiaca meretricio quæſtu diu infamis cum aditu etiam eccleſiæ indignam ſe diuinitus eo prohibita cognouiſſet, poſt lachrymas eremiq; labores, ad tantam uitæ perfectionem deuenit, ut orans in terra terram non tangeret, et Iordanem tranſiens ſuper aquas ambularet. Ad dominum migratura a ſanctiſſimo uiro Zozima ſacro ſanctam communionem accepit, a leoni bus ſepulturam, cum ſcrobē in terra carptim unguib⁹ excauaſſent, ſanctæ corpuſculi capacem. Vſque adeo dominus conuerſam exaltauit, quam peccātem ne in templum quidem intrare permiſerat, Maria ægyptiaca.

tam erga pœnitentem miſericors, quam erga delinquentem iuſtus.

Maria neptis eremitæ. Abraam. MARIA ABRAAM eremitæ, ex fratre neptis uirginitatis ſeruandæ uoto, ipſum ad deſertum ſecuta, eodem cum illo contubernio annos ſeptem uſa, pie ſancteq; uixerat, clauſis ſemper ianuis, nuſquam inde diſcedens. Sed quid tam clauſum quo diaboli non penetret inuidia? Iam uigeſimum ætatis agebat annum, cum inimici dolis ſuggeſtiõibusq; ſubuerſa, iuueni cuidã eo uentitanti conſentiens, in turpis luxuriæ foueam corruit. Sceleris conſcia ueniam deſperauit, ſolitudinem reliquit, proximam ingreſſa ciuitatẽ, priſtinas uirtutes uitijs æquauit, permiſit libidini frenos, & quæ diu uirginitatem accuratiſſime ſeruauerat, proſtibuli obruta eſt ſpurcitijs. Poſtquã uero ab ipſo Abraã ſene, uehemẽter de eius pditiõe ſolicito diu quæſita, & tandẽ inuenta, illo hortante ad mõtem redijt, ſanctitatis meritum, quod peccando amiſerat, pœnitendo recuperauit. Sic perdita ouis boni paſtoris humeris reportata, lupi fauces effugit, Et electo tandem dominico gregi meruit computari. Nunquam in deo uana ſpes pœnitentis fuit.

Pelagia. PELAGIA Antiochena, cum & diuitijs & corporis facie multum emineret, luxuriæ ac libidini dedita, uſqueadeo frontem fregerat, ut gloriaretur nullam ſe neq; ornatiorem neq; laſciuiorem in publicũ procedere, At ubi Nonij Heliopoleos epiſcopi prædicatiões audiuit, recognouit errorem ſuum, penituſq; immutata, ornatum omnem abiecit, & quicquid habebat opũ, pauperibus erogauit atq; impudicitijs finẽ ſtatuens, in mõte Oliueti tu-

guriolum ſibi poſuit, tū ne quis in ſolitudine ma‑
nēti fœminæ inſidiari in animum induceret, ſexu
celato Pelagium ſe nominari fecit. Tantūq; dein‑
de uitæ ſanctitate excelluit, ut de pelago uitiorum
facta diceretur pelagus uirtutū, amariſſimas Ma‑
ra aquas in dulces conuertens.

THAIS etiam ægyptia meretrix, crebris Pā‑ Thais.
nucij abbatis admonitionibus ad pænitentiā con
uerſa, facultates quas non modicas corporis uul‑
gatione parauerat, conſtructa pyra in ignem con
iecit, & de proſtibulo ubi diu diabolo ſeruierat, ad
monaſterium tranſiens ſeruiuit Chriſto. Poſt tri‑
ennem eius clauſuram Paulo Antonij abbatis di‑
ſcipulo reuelatum eſt dimiſſa eſſe a domino Thai
di peccata. Itaque a Pannucio de cellæ carcere edu
cta, cum dies xv. ſuperuixiſſet, migrauit ad paradi
ſum, & conſortio inſerta eſt angelorum. Talis be‑
atitudo eos manet qui uitā corrigunt, & ſpem ſuā
in ſola dei miſericordia ſemper collocant.

HAEC eſt enim de qua Dauid in pſalmis gau Pſalm. 30.
det, ob quā domino benedicit, quā admiratur, in
qua ſperat. Exultabo inquit & lætabor in miſeri‑
cordia tua. Quoniam reſpexiſti humilitatem me‑
am ſaluaſti de neceſſitatibus animam meam. Nec
concluſiſti me in manibus inimici. Et in alio pſal‑
mo. Benedic anima mea domino, & noli obli‑
uiſci omnes retributiones eius. Qui propitiatˀ omī Pſalm. 102
bus iniquitatibus tuis, qui ſanat oēs infirmitates
tuas. Qui redimit de interitu uitā tuam, qui coro‑
nat te in miſericordia & miſeratiōibus. Et paulo
poſt. Miſericors & miſerator dominus, longani‑ Ibidem.
mis & multum miſericors. Non in perpetuum

iraſceretur, neq; in æternum comminabitur. Non ſecundum peccata noſtra fecit nobis, neq; ſecundum iniquitates noſtras retribuit nobis. Quoniam ſecundum altitudinem cœli a terra, corroborauit miſericordiam ſuam ſuper timentes ſe. Quantum diſtat ortus ab occidente, longe fecit a nobis iniquitates noſtras. Quomodo miſeretur pater filiorum, miſertus eſt dominus ſuper timẽtes ſe. Et rurſum in alio Pſalmo. Miſerator et miſericors

Pſal.144 dominus, patiens & multum miſericors. Suauis dominus uniuerſis, & miſerationes eius ſuper omia opera eius. Et iterum. Alleuat dominus oẽs

Ibidem. qui corruunt, & erigit omnes eliſos. Oculi omnium in te ſperant domine, & tu das eſcam illorum in tempore opportuno. Aperis tu manum tuam,

Pſalm.145 & imples oẽe animal benedictione. Et rurſum idem alibi: dñs, inquit, ſoluit cõped itos, dñs illum

Pſalm.129 nat cæcos. Dominus erigit eliſos. Et item alib: Si iniquitates obſeruaueris domine, domine quis ſuſtinebit. Quia apud te propitiatio eſt, & propter legem tuã ſuſtinui te domine. Suſtinuit anima mea in uerbo eius, ſperauit anima mea in domino. A cuſtodia matutina uſq; ad noctem, ſperet Iſrael in

Sapien.11. domino. Quia apud dominum miſericordia, & copioſa apud eum redemptio. Et ipſe redimet Iſrael ex omnibus iniquitatibus eius. Philo etiam ſapientiæ ſpiritu plenus. Miſereris omnium, inquit,

Ibidem. quia omnia potes, & diſſimulas peccata hominũ propter pœnitentiam. Diligis enim omnia quæ ſunt, & nihil eorum odiſti quæ feciſti. Et paulo

Iſaiæ.49. poſt. Parcis autem oĩbus quoniam tua ſunt domine, qui amas animas. Et per Iſaiã dominus ipſe ad populum fidelem ait, Nunquid obliuiſci poteſt

mulier infantē ſuum, ut non miſereatur filio uteri ſui? Et ſi illa oblita fuerit, ego non obliuiſcar tui. Ecce in manibus meis deſcripſi te, muri tui coram oculis meis ſemper. Et per Iezechielem: Nolo mortem morientis dicit dominus deus, reuertimini & uiuite. Idē in euangelio, Nō ueni, inquit, uocare iuſtos, ſed peccatores ad pœnitentiā. Et itē, Nō eſt uoluntas ante patrem ueſtrū qui in cœlis ē, ut pereat unus de puſillis iſtis. Venit inqt filius hominis q̄rere & ſaluum facere quod perierat. Et alibi de ſe teſtatur & ait, Ego ſum paſtor bonus. Bonus paſtor animam ſuam dat pro ouibus ſuis. Hinc apoſtolus Paulus. Si deus pro nobis inquit, quis cōtra nos? Qui etiam proprio filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illū. Hinc idem alibi, Patrem miſericordiarū & deum totius conſolationis eū appellat. Et rurſum alio loco dicit: Cum aūt benignitas & humanitas apparuit ſaluatoris noſtri dei, non ex operibus iuſtitiæ quæ fecimus nos, ſed ſecūdum miſericordiā ſuā ſaluos nos fecit, per lauacrum regenerationis & renouationis ſpiritus ſancti, quem effudit in nos abūde, per Ieſum Chriſtum ſaluatorem noſtrum, ut iuſtificati gratia ipſius hæredes ſimus ſecundum ſpem uitæ æternæ. Has tantas ac tales domini noſtri erga nos miſerationes, ſi quis recte ſecum reputet, nemo grauius delinquit, quam qui poſt delictum a ſpe impetrandæ ueniæ decidit, & plus ſe peccaſſe quam quod a deo dimitti poſſit, exiſtimat, quā ſi ullū ſit tā magnū peccatū, tā immane crimen, quod nō cōdonare & poſſit & uelit, & ſoleat deus pœnitenti.

Iezechi. 18
Lucæ. 5.
Matth. 18.
Lucæ. 19.
Iohan. 10.
Roma. 8.
2. Corin. 1
Ad Titū. 3

LIBRI SECVNDI FINIS.

LIBER TERTIVS.

De charitate erga deum. Cap. .I.

CHARITAS QVOniam & tertia in ordine harum de quibus modo diximꝰ, ab apoſtolo ponit̃, & de tribus maior ipſa prædicatur, ideo ſatis cōgruum arbitror, ut tertiꝭ nunc uoluminis principiū teneat, & quaſi in arce collocata conſiſtat. Quæ uirtus cum talis ſit, ut ſine ea cæteræ nihil ſint, neminem ignorare uolumus de ipſa ſimul tractari, ubicunq; de aliqua a nobis tractetur. Quædam tamen quæ illi magis propria cenſui, conabor hoc loco referre, & ſanctorum exemplis. Primo quatenus deus diligendus ſit. Deinde proximus, Poſtremo inimicus digerendo explicare.

DEVM toto corde, tota anima, totis uiribus iubemur diligere. Quod utiq; ita ſit, ut ſola erga eum dilectio omnes alias ſuperet dilectiones. Super omnia enim amandus eſt autor ipſe omnium atq; conſeruator. Nulla res unquam cordi noſtro ſic inhærere debet, ut eius cauſa ille qui eſt cauſarū cauſa minus honoretur, minus colatur. Deſpiciantur opes, deferãtur parẽtes, repudietur uxor, abijciãtur liberi, perferãtur ſupplicia, uita iſta effun-

datur,nihil deniq; uel non agendũ uel non ſuſtinẽ dum putetur,quod ab hoĩe agi ſuſtinerïq; poſſit, dũmõ ſoli pareatur deo,ſoli ſemper deſeruiatur.

ABRAAE unicus filius erat Iſaac,et cũ unice illũ amaret,manibus proprïjs mactare uoluit, ut obediret deo,pluris fecit mandatum dei quã unici uitam, neq; ſe crudelem eſſe ſi ſanguinem filij effu diſſet exiſtimauit,ſed pïẽtiſſimum, ſi eo effuſo iuſ ſioni paruiſſet diuinæ. Promiſſiõem acceperat de Iſaac dicente domino.Dabo tibi filium cui benedi ctur⁹ ſum eritq; in natiões, & reges populorũ ori- entur ex eo. Et tamen de quo tanta ſibi promitte- bantur,mox eundem impuberem adhuc iubetur immolare.Cuius hic non titubaſſet fides, quis nõ dubitaſſet,ne illo ſublato irritum fiat oraculũ? At uero Abraam & pollicenti credidit,& iubẽti obe- diuit, & certiſſimo tandem euentu quod promiſ- ſum fuerat accepit. Abraam. Gene.22. Gene.17.

HELI ſacerdos nimia in filios indulgentia ma le agentes remiſſe molliterq; corripiens,deum offẽ derat, & tamen cum illos tam tenera amplexare- tur pietate a Philiſtim interfectos audiens ſatis æquo animo tulit. Poſtquam autem & arcam do mini ſimul captam fuiſſe intellexit,impatiens do- loris de ſede corruit. Et qa nonagenarius iã erat, eo lapſu colliſus expirauit, oſtendens quanto ſibi grauius erat præſentia domini quam arca exhibe bat,quã liberis(quãuis clariſſimis)orbari. Heli ſacer dos. 1.Reg.4.

QVANTVM de Arcæ amiſſione doluit He li,tantum de eius reductiõe a Philiſtinis reſtitutæ lætatus eſt Dauid.Nã cũ rex eſſet, & rerũ geſtarũ gl̃ia omnibus qui in Iudæa regnauerãt p̃ferret,nõ erubuit dũ arca a leuitis portaſ omni regiæ digni Dauid rex 2.Regũ 6.

ſatis ornatu depoſito, & ephod lineo ſumpto, pedeſter incedere, ſaltare, ludere, & quaſi unus e plebe iocundictatis geſticulationibus uti, donec illa in urbem inuecta, ſub tabernaculo, quod ipſe tetenderat, uenerabiliter collocaretur. Ex quanta autẽ in deum pietate, quantoq; amore ea regis exultatio proueniret, Michol uxoris ſuæ pœna teſtatur, quæ quoniam ſcurrilis leuitatis illũ arguerat, deo ulciſcente perpetuæ ſterilitatis damnum tulit.

Dauid. 2.Regu.7. IDEM poſt hæc anxie ſecum queri cœpit, ſe in ædibus habitare cedrinis, Arcam uero teſtamẽti dei, manere ſub pellibus, quibus tabernaculum tectum erat. Hinc iam in animum inducens, conſtituere templum domino, ſacriſq; illius magis decenter reponendis dedicare. Regiam ceſſiſſet, niſi multo magnificentius habitaculũ, ijs quam ſibi faciendum decreuiſſet, & quidem tale, quale deinde a filio ſuo Salomone, legimus ædificatum, cuius opulẽtiæ, amplitudiniſq; gloria, apd̃ poſteros uix fidem inueniſſet, ſi eam hnmanæ tantum, non etiam diuinæ ſcripturæ monumẽta, retuliſſent. Sed mirentur alij opus, nos animi deo deuoti, affectũ penſemus, qui mea quidem ſententia maior in Dauid, quam in Salomone, fuit. Multa quippe poſtea populo populiue principib9, indulſit dominus, & propter ſeruum ſuum Dauid, ea ſe indulſiſſe proteſtatus eſt. Vt quia ipſe deum plus cæteris dilexerat, plus etiam a deo dilectus noſceretur. Quod autem Salomon potius quam ille, ut templũ domino conſtrueret electus ſit, non tam meritum quã myſterium fuiſſe conſtat.

Tres pueri. PERFECTAE charitatis cultum, & in pueris illis, in Babylonem abductis, uiguiſſe quis ne-

gauerit? quando captiuitatis neceſſitatem, in qua erant, ſuperare potuerunt, nunquam religiõis ſuæ obſeruationem deſerentes. Leguminibus, & frigi da aqua nutriri quam dapibus regijs, ne cibo lege uetito inceſtarentur, maluere. Statuamq́ʒ auream adorare iuſſi, mori præoptarunt, quam fidem præ uaricari. Hinc in fornacem ſeptuplo quam ſolitũ erat accẽſam, miſſos flamma non aduſſit. Illæſi in ter igneos globos, laudes deo cõcinebant, & idem ardor qui illis intra fornacem ignouit, raptim ex-halans eos, qui foris aderant regis miniſtros corri-puit atq́ʒ conſumpſit. Motus tanto miraculo rex, non iam ſtatuam a ſe erectam, ſed deum iſrael ado randum, edicto iuſſit. Sic conſtans ac uera pietas, captiuos rege ipſo, a quo capti fuerãt, fortiores red didit, & in igne poſitos p̃iculi exp̃tes fecit, parcẽte illis incẽdio, & in ſuos ſæuiẽte auctores, q̃s p̃emit. Daniel. 1.

ELEAZARVS ſcriba, Antiocho Epipha-næ fideles perſequente, ut ſuillam carnẽ guſtaret, compelli (quoniam illegitimum erat) nullo modo potuit, ſed neq́ʒ pro illà ſuppoſitã aliam, qua ueſci licebat, ut ſumeret exorari, uolentibus amicis ea ſi mulatiõe ipſum ſubtrahere neci, utq́ʒ cæteris con ſtantis animi, perpetuæq́ʒ in deum obſeruãtiæ ex emplum fieret, extrema pati maluit, quam quic-quam prophani aut agere, aut omnino egiſſe ui-deri. Itaq́ʒ corpus carnifici crudelibus pœnis confi ciendum tradidit, ut ſpiritum abſq́ʒ labe commiſ-ſi pariter, ſuſpectiq́ʒ ſceleris cõſeruatũ deo offerret. Eleazarus 2. Macha. 6

MACHABAEI quoq́ʒ ſeptem fratres, neq́ʒ ingentibus regis promiſſis corrupti ſunt, neq́ʒ mi-nis territi, ad perferenda fortiter ſupplicia mater hortatrix aderat, & magis ipſa animo torquebat, Machabęi fratres. 2. Mach. 7.

uerens ne tormentis uicti contra dei legem aliquid
2.Mach.7. agere inclinarent. Sed & illi felicit cõſumpti, plus
per totũ. deum quam ſemet diligendum documento fuere,
& mater ſic amandos filios, ut eos quocunque
mortis gñe affici malis, quam peccare. Ac ne in ſe quã
in liberos indulgentiorem fuiſſe putes, quos ad ne
cem præmiſerat, continuo ſequi uoluit. Et id quidem
tanto lubentius, quanto iam de eorum erga
deum fide magis fuit ſecura. Non ſupplicia reputabat,
ſed an deum amarent, glorioſam experientiam,
multaque charitate ardens, probari tam ſe
quam filios pœnis acerbioribus geſtiebat. O dignam
talibus filijs parentem. O dignos tali parente
filios, utrique pari animi conſtantia oſtenderunt,
quam omni morte fortior eſſet ſola dei dilectio.

HIC eſt ignis ille, quem dominus noſter Ieſus
Apoſtol. uenit mittere in terram, & quid uolo, inquit, niſi
ut ardeat? Videamus ergo qualiter in illis arſerit,
qui ipſum Ieſum dei filium eſſe certa atque indubitata
Petrus. fide credidere. Simon Petrus in illius amo-
Lucæ.5. rem ſemper propenſiſſimus, cum totius noctis piſcationem
caſſo labore peregiſſet, ipſo tandem in
nauiculam ſuſcepto ac iubente laxauit rete, & tantam
uim piſcium traxit, ut attonitus indignum ſe
talis domini præſentia iudicaret. Et genibus ſimul
prouolutus diceret, Exi a me domine quia homo
peccator ſum. Profecto qui ſic humiliabatur, iam
diligere cœperat. Hinc & ſubleuari meruit, ne timeret,
quod deinde non piſces, ſed hoĩes eſſet capturus.
Quibus uerbis ita allectus eſt, ut quem
modo exire a ſe uolebat, mox exeuntem ſequi maturaret,
& quidem relictis omibus, ut iam palam

eſſet nihil ſe præter Chriſtum appetere, nihil habere uelle.

ITERVM cum nauigantes diſcipuli dominum ſuper mare gradientem conſpexiſſent, & an ipſe eſſent ambigerent, Petrus reliquis feruẽtior, Domine inquit ſi tu es, iube me uenire ſup aquas, non ambulare ſuper aquas petijt, ſed uenire, quãprimum amplecti illum non miracula facere cupiens. Nauis uelo remoq; ſatis propere obuiam agebatur, ſed amantis cupiditate tardior erat, annuente domino ſuccinctus proſilijt, ſuper undas cucurrit, mox crebreſcentibus uentis, commotoque mari pauefactus, dubitauit, & cum ob hanc animi hæſitationem mergi cœpiſſet, clamaſſe dicitur, Domine ſaluum me fac. Arguitur itaq; quia timuit, ſed ſaluatꝰ, quia eius ope etiã ſaluari poſſe credidit, cuius uirtute ſuper mare inceſſit, ut dubitaret, fragilitas compulit, ut inuocaret, fides iuſſit, ut periculum euaderet, charitas impetrauit. Idem. Matth. 14 Ibidem.

IDEM cum quibuſdam ex diſcipulis durus ille ſermo domini uideretur. Niſi mãducaueritis carnem filij hominis, & ſanguinem eius biberitis, nõ habebitis uitam in uobis. Ideoq; poſt ſenſum ſuum abeuntes ab ipſo deſciuiſſent, reliquos duodecim interrogante domino an & ipſi abire uellent, pro omnibus reſpondit, Domine ad quẽ ibimus? uerba uitæ æternæ habes. Et nos credimus & cognouimus, quia tu es Chriſtus filius dei. Sic conſiderabat etiam tum Petrus dominum, ut nihil eum ſine ratione dicere, nihil facere arbitraretur, ſic eidem adhæſerat, ut ſi etiam reliqui oẽs dilapſi fuiſſent, ipſe ſolꝰ nõ receſſiſſet, Cæterũ & ſe et illos Idem. Iohann. 6

non modo nuſquam receſſuros, uerumetiam mini me dubios eſſe, quin ipſe filius dei ſit, affirmat, ut ſcilicet diſcas. Neminem poſſe perfectæ diligere, q non plene crediderit.

Idem. Matth. 16. Marci. 8. POST hæc prædicente domino ea quæ prope diem Ieroſolymis paſſurus eſſet, ait, Abſit a te domine, non erit tibi hoc. Vide quali amoris ardore flagrabat, quem in omnibus uerißimum eſſe nequaquam dubitabat, ab eodem id ſolum patienter audire non poterat, quod ipſi ualde indecẽs & abominabile eſſe, nondum myſterium intelligẽs, exiſtimabat. Abſit a te domine, imprudens optat, ſed error hic ex affectu prouenit charitatis. Increpatur ergo ut ab errore reſipiſcat, non ut a charitate diſcedat, imo ut correctus perfectius diligat.

Idem. Matth. 17. Marci. 9. INDE & in monte, cum reliqui fulgentis domini ſplendore ſtupefacti mutire non auderẽt, primus prorupit in uocem. Domine bonum eſt nos hic eſſe. Non attendebat loci ſolitudinem, non deſerti incommoditatem, non rupium aſperitatem, ibi ſibi optimum eſſe cẽſuit, ubicũq; cum illo una eſſe contigiſſet. Si uis faciamus hic tria tabernacula. Tibi unum, Moyſi unum, & Eliæ unum. Cur etiam ſibi unum non popoſcit? quia eodem cum Ieſu contubernio uti, & nullo prorſus interſepto ab eo ſe iungi uelle conſilium erat. Semper oculis illum coram intueri cupiebat, quem ſemel animo complexus fuerat.

Idem. Iohan. 13. TVNC quoq; ſeparari ab eo pertimuit, cum ille diſcipulorum pedes loturus ſibi obnixe renitẽti minaretur ac diceret. Niſi lauero te, nõ habebis partem mecum. Hoc ut audiuit, protinus ſe totum eius exponens uoluntati reſpondit. Domine non

tantum pedes ſed & manus & caput. Modo dixerat, non lauabis mihi pedes inæternum, & tam cito mutauit ſententiam, quam cito illam domino minus ſedere intellexit. Vtrobique tamen ſummi amoris argumentum, cum & reuerentiam præ ſe tulerit renuendo, & permittendo obſequij ſolicitudinē, uerit⁹ ne quam ob cauſam cōſuetudine eius quam ſibi nihil dulcius neque ſuauius erat, carere cogeretur.

QVID illud, cum audiſſet quod unus ex diſcipulis conſpiratur⁹ eſſet aduerſus dominum ſuum & a Iohāne quæreret, quis ille eēt? quo eū animo quæſiſſe crediderimus? nōne in ipſum protinus irruendi, ipſum menbratim diſcerpendi, & in fruſta concidendi, laniandiq; ſi cognouiſſet? quandoquidem nec armatorum cohortem timuit, unum ex illis gladio feriens, dum pro domino, cui iam manus iniecerant, furibundus cōtempto uitæ periculo deſertat, plures inuaſurus, niſi dominus inhibuiſſet Tunc gladium uaginæ reddidit, cum is cui etiam ligato parendum erat, iuſſit. Idem. Iohan. 13 Matth. 26

ILLVD etiam obiter conſideremus, quantæ pietatis quantæq; teneritudinis fuit, cum dominū audiſſet dicentem, Quo ego uado uos nō poteſtis uenire, ſolus percunctatur & interrogat, Domine quo uadis? & quare nō poſſum te modo ſequi? animam meam pro te ponam. Omnia quidem præſumere cogebat amor, ſed imbecillitas non om̄ia potuit præſtare. Iam ad ſupplicium raptum a longe ſequitur, nec in atrium ingredi audet, ſed foris ante hoſtium præſtolatur, & ab alijs introductus accedit ad ignem, quoniam ſurrepente formidine frigeſcebat charitas. Deniq; interrogatus ſe noſſe il- Ibem. Iohan. 13.

lum negat, pro quo paulo ante ne uitæ quidē ſuæ parſurum, ſi res ita poſtulaſſet dixerat. Ceſſit tūc ſane timori amor, ut pateret quāta eſſet humana fragilitas, ubi auxilium ſubtrahitur diuinum. Sed & ſi ceſſit, non tamen receſſit. Rurſum ſe ille colligens, cum in ipſum reſpexiſſet Ieſus, uſque adeo ti muiſſe doluit, ut dolore mors leuior fuiſſet, Haud igitur minoris dilectionis teſtimoniū præbuit uiuus dum crimen luget, quam præbuiſſet mortuus ſi dominum omnino non negaſſet. Proinde etiam poſt reatum, his quoq; qui nihil tale commiſerant præferri meruit, omniū princeps cōſtitutus, quia omnibus plus dilexit.

Idem. PERSEQVAMVR & illa intimi amoris ſigna, quæ poſt reſurrectionem ſaluatoris in eo ap paruiſſe euangelica ueritas docet. Cum igitur ſingulari cultu atq; obſeruantia dominū uſq; ad cru

Iohan. 20. cem proſecutus fuiſſet, mortuum quoq; ac ſepultum qnærere nō ceſſauit, Cucurrit una cum Iohāne ad monumentum, ut citius cæteris uideret illū, quem cæteris ardentius amabat. Præcurrit quidē Iohannes, ſed ante introiuit in monumentum Petrus, corpore tardior, ſed amore aliquanto feruentior.

Idem. ITA ET cum piſcationē facerent, dominum

Iohan. 21. ipſos de littore alloquentem, prior agnouit Iohannes, ſed ad eū prior uenit Petrus. Sic qppe traditū eſt. Simon Petrus cum audiſſet quia dominus eſt, tunica ſuccinxit ſe (erat enim nudus) & miſit ſe in mare, alij autem diſcipuli nauigio uenerūt, nō eñ longe erant a terra. Non patitur moras charitas, tametſi prope littus erant, haud quaquam diſtulit Petrus, quin ipſum nauiculæ curſum ſuo præue-

uiret, dum ad dominum properat. Non petijt nũc ut ſuper aquas ambularet, quia & id petere tardãtio uidebatur, & cum miraculo uelle agere aliquid quod ſine eo perfici poteſt, deum tentare eſt. Itaq; uado quo uolebat peruenit, reliqui deinde applicuere. Tum demum iubente domino, afferri de piſcibus quos cœperãt, primus aſcendiſſe dicitur, & trãxiſſe rete in terram magnis piſcibus plenum. Qui enim impenſius amat ſolicitius paret. Magniſque affluit uirtutibus, qui perfecte deum colit. Et cum tanti eſſent, inquit, non eſt ſciſſum rete. Non enim rumpi nexus poſſunt, quos uer⁹ innodauit amor, neq; uirtutũ aceru⁹ diſſipari poterit, ſi in ſinum congeſtus fuerit charitatis.

ILLVM ergo dominus cui plus ineſſe erga ſe pietatis nouerat, dignum iudicauit, quem ad eccleſiæ gubernacula ſedere faceret. Ter interrogato, et ter reſpondenti quod ipſum amaret, oues ſuas ultro committit. Quod autẽ tertio interrogatus Petrus contriſtatur, iam ne quid ut ante imprudẽter temereque præſumpſerit dubitat, & iccirco conſideratius reſpõdet: Domine tu omnia noſti, tu ſcis quia amo te. Alias multum pollicitus, tam nihil præſtitit, ut etiam ueritatem abnegaret, modo nihil promittere auſus, tantum exhibuit, ut poſt perſecutiones, uerbera, carcerem, catenas quæ pertulit, etiam crucifigi pro nomine illius nõ recuſarit. Hinc apparet, nihil eo eſſe imbecillius, q in ſe cõfidit, neq; fortius q in deo. In deo confidens Neronẽ contẽpſit, qui in ſe confidens expauerat ancillam. (Idem. Iohan. ultimo.)

DE PAVLO QVOQVE apoſtolo in actis legimus, cum eſſet Tyri, ab Agabo propheta, et a ſpirituſancto fuiſſe prædictũ, qđ uincula tribula (Paulus apoſtolus Act. 21.)

tionesq; paſſurus Ieroſolymis eſſet, ipſe tamen eo dem ſpiritu confirmatus illo proficiſci nequaquã dubitauit, nihil ſupplícia ueritus, dum prædicat Ie ſum. Lugentibus diſcipulis, & magiſtrum indulgentiſſimũ pariter ac doctiſſimum a propoſito de terrentibus. Quid facitis inquit flentes & affligen tes cor meum, ego autem non ſolum alligari, ſed & mori in Ieruſalem paratus ſum propter nomẽ domini Ieſu. Iuit, in inſidias incidit, cõpræhẽditur, ligatur, cæditur, torquetur. Et tamen cum ei fandi copiam feciſſent, tortores ſuos in uiam ſalutis diri gere moliebatur, non pro ſe ſolicitus, ut uel ſic acceptus dimitteretur, ſed pro illis ne errãtes in æter num perirent, pro iniuria referẽs beneficium, pro malo bonum. Non enim langueſcit odium ſuſtinens charitas, ſed accenditur, ſi uera fuerit.

Roma. 8. HINC idem ad Romanos a Corintho ſcribẽs clamat, Quis nos ſeparabit a charitate Chriſti, Tribulatio, an anguſtia, an fames, an nuditas, an periculum, an perſecutio, an gladius? ſicut ſcriptũ eſt.
Pſalm. 43. Quia propter te mortificamur tota die, & æſtimati ſumus ſicut oues occiſionis. Sed in his omnibus ſupamus, ꝓpter eũ q̃ dilexit nos. Cert9 ſum eñ q̃a neq; mors, neq; uita, neq; angeli, neq; principatus, neq; uirtutes, neq; inſtantia, neq; futura, neq; fortitudo, neq; altitudo, neq; profundum, neq; creatura alia poterit nos ſeparare a charitate dei, quæ
Idem. eſt in Chriſto Ieſu domino noſtro.
Phil. 1. HINC etiam a Roma ad Philippenſes ſcribẽs In omni fiducia, inquit, ſicut ſemper & nunc ma-
Ibidem. gnificabitur Chriſtus in corpore meo ſiue per uitam ſiue per mortem. Mihi enim uiuere Chriſtus eſt, & mori lucrum, Et rurſum, Quæ mihi fuerunt

lucra, hæc arbitratus ſum propter Chriſtum detri menta. Veruntamen exiſtimo omnia detrimentũ eſſe, propter eminentem ſcientiam Ieſu Chriſti do mini mei, propter quem omnia detrimentum fe- ci, & arbitror ut ſtercora, ut Chriſtũ lucrifaciam, ut & inueniar in illo, non habens meam iuſtitiam quæ ex lege eſt, ſed illam quæ ex fide eſt, Chriſti Ie ſu. Ad hæc & Corinthios hortatᷣ dicens, Siue man ducatis, ſiue bibitis, uel aliud quid facitis, oĩa in 1.Cori.10. gloriam dei facite. Et de ijs qui deum amãt, ad Ro manos ait, Scimus quia diligentibus deum omnia Roman.8 cooperantur in bonum, ijs qui ſecundum propoſi tum uocati ſunt ſancti. Et de ijs, qui negligunt ad Corinthios. Si quis non amat dominum noſtrum 1.Cori.16. Ieſum Chriſtum, ſit anathema maranatha, quod Syrum eſſe aiunt, & ſonare, dominus uenit, ut ſit ſenſus. Eum in aduentu iudicis, a fidelium conſor- tio ſeparandum, qui a Chriſti charitate inuentus fuerit alienus.

CHARITATEM autem dei habet, quiſ- quis ea quæ ab illo præcepta ſunt, ante omnia exe qui ſtudet. Iohãnes apoſtolus. Hæc eſt charitas dei 1.Iohan.5 inquit, ut mãdata eius, cuſtodiamus, ac ne quid ex cuſes, ſubiungit, Et mandata eius grauia non ſũt,. Idem alibi, Et hæc eſt charitas ut ambulemus ſecũ 2.Iohan.1 dum mandata eius. Ipſe quoq; dominus in euane Iohan. 14 gelio. Si diligitis me, inquit, mandata mea ſeruate Et iterum. Qui habet mandata mea, & ſeruat ea, Ibidem. ille eſt, qui diligit me, qui autem diliget me, diligeᷣ a patre meo, & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum. Et rurſum, Si quis diligit me, ſermonẽ Ibidem. meum, ſeruabit, & pater meus diliget eum, & ad eum ueniemus, & manſionẽ apud eum faciemus,

QVANTA uero uel quam neceſſaria ſit charitatis uirtus, Paul⁹ pleniſſime declarat illa epiſtola, quam primam ad Corinthios ſcribit, affirmās uni charitati omnes ineſſe uirtutes, & oēs prorſus uirtutes, nihili eſſe, ſi hæc una defuerit. Cui⁹ quidem ſententiæ uerba, quoniam non ſolum diſcenda, ſed etiam ediſcenda ſunt, operepretium erit hic apponere.

1.Cori.13. SI LINGVIS hominum, inquit, loquar, & angelorum, charitatem autem non habeā, factus ſum uelut æs ſonans, aut cymbalum tinniens. Et ſi habuero ꝓphetiam, & nouerim myſteria oīa & omnem ſcientiam. Et ſi habuero omnem fidem ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil ſum. Et ſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi ꝓdeſt, Charitas patiens eſt, benigna eſt, Charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt, non irritatur, non cogitat malū, nō gaudet ſuper iniquitate, congaudet autem ueritati. Omnia ſuffert, omnia credit, oīa ſperat, oīa ſuſtinet. Charitas nunquam excidit, ſiue prophetiæ euacuabuntur, ſiue linguæ ceſſabunt, ſiue ſcientia deſtruetur. Ex parte eīn cognoſcimus, & ex parte prophetamus. Cum autem uenerit quod perfectum eſt, euacuabitur quod ex parte eſt. Cum eſſem paruulus loquebar ut paruulus, ſapiebam ut paruulus, cogitabam ut paruulus. Quando autem factus ſum uir, euacuaui quæ erant paruuli. Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Nunc cognoſco ex parte, tunc autē

cognoſcam ſicut & cognitus ſum. Nūc autem manēt fides, ſpes, charitas, tria hæc. Maior autem horum eſt charitas.

HAEC charitas ſanctos tuos domine, non modo diuitiarum, dignitatumq; ſecularium atq; honorum, uerumetiam uitæ lucis huius contemptores fecit. Nullis tyrannorum minis ſupplicijſue ab ſterreri potuerunt, ne nomē tuum ubiq; palā prædicarent atq; extollerent. Petrus, Andreas, Philippus crucifigi non recuſarunt. Iacobus & Paulus capite truncari. Iacobus alter de pinna templi deijci, & fullonis fuſte mactari. Iahannes in bulientis olei dolium nudus demitti. Thomas & Matthæus lanceis confodi, Stephanus lapidibus obrui Matthias ſecuri percuti. Simon & Iudas irruenti ſacrilegorum impetu elidi atq; obteri. Reliqui omnes diſcipuli diuerſis tormētorum generibus abſumi ac perimi. Quid poſt illos de tot millibus martyrū dicam? Dulcia illis tormenta erant, per quæ ad te aſcendere, tecum iungi properabant. Nihil illis formidini, nihil timori eſſe poterat, quoniam perfecta charitas foras mittit timorem. Vehementiores pœnas expetierunt, ut maioris erga te amoris teſtimonium redderent. Sed nulla tam uehemens a perſecutoribus excogitari potuit, ut æquaret patientium affectum, grauiora tolerare parati erant quam nouerat inferre rabies inimici in ipſos debacchantis.

Apoſtoli.

Martyres

SED ne fœminarum in deum pietatem omnino præterijſſe uideamur Vnius exemplo contenti erimus, pietatem deinceps proximis debitā proſecuturi. Maria magdalena mundi dilectione in dilectionem domini commutata, ſoli illi placere cu-

Fœminæ. Maria magdalena.

Lucæ.7. piens,uenit in domum phariſæi ubi ipſe recubue-
rat,humiq; proſtrata pedes eius oſculari cœpit, la
chrymis rigare,capillo tergere, unguentis perfun
1.Petri.4. dere, & quoniam charitas operit multitudinẽ pec
catorum,continuo de illa dictum eſt, Remittun-
tur ei peccata multa,quia dilexit multum.

Eadem. Matth.26. Marci.14. ITERVM in domo Simonis leproſi eiuſdem domini caput unxiſſe refertur unguento pretioſo. Impetrata quippe delictorum uenia altius promouetur,& quæ pedes unxerat,iam digna fit quæ ungat & caput. Sic paulatim ꝓgrediendo,ab infimis ad ſumma uſque peruenitur.

Eadem. IMMENSI amoris indicium & illud fuit, cum Martha ſoror eius dominum accipiens hoſpitio,parandi conuiuij cura diſtringeretur,illa audiendi uerbi dulcedine delinita, nullis eiuſdem germanæ compellationibus auelli potuit,ut ab eo paxumper ſecedens ipſam in miniſtrando iuuare uellet.Ideoq; optimam partem elegiſſe dicitur, quæ
Lucæ.10. non auferetur ab ea.Charitas eñ nunquã excidit.
1.Cori.13. Eadem. Iohan.20. SED ut alia omittam,quis digne explicare nedum laudare queat,iã ſepulto domino animi eius ſolicitudinem, aſſiduumq; angorem? Comparauit aromata,ante lucem ad monumentum uenit, & non inuento corpore recurrit ad diſcipulos, Tulerunt inquit dominum de monumento, & neſcimus ubi poſuerunt eum.Rurſum reuertitur, identidemq; ſuperuacuum ſepulchrum inclinata proſpectat,perquirit,plorat,recedunt diſcipuli,permanet illa.Qua perſeuerãtia atq; inquietudine tandẽ obtinuit,ut domini a morte reſurgentis gloriam prima uideret,prima crederet,prima cæteris nunciaret.

De charitate erga proximum.

Caput II.

QVONIAM uero neq; deũ diligere probatur, quiſquis non dilexerit proximum ſuum, diſcamus ſanctorum exemplis, ipſi quoq; proximi, id eſt, omnes homines (omnium enim unus pater eſt deus) quali amore quantoq; animi affectu proſequendi ſint.

IONATHAE erga Dauid amicitiam, nõ imminuit Saulis patris indignatio, ſed auxit. Pater ſæpe uitæ Dauid inſidiatus eſt, ſemper filius detexit inſidias patris, frequenter iratum placauit, & a pſecutiõe amici auertit. Cumq; die feſto neomeniæ in celebri cõuiuio requireretur, excuſauit eius abſentiam, & patris odium in illum concitatũ in ſe pene excepit, lancea ab eo petitus, ſed a deo protectus. Exurgens ergo ne guſtatis quidem ſolemnibus epulis, latebras adijt Dauid, eumq; monuit, ut fuga ſibi ſalutem quæreret. Deniq; (ut ſcriptura teſtatur) diligebat Ionathas Dauid ſicut animam ſuam, intantum de ſalute eius ſolicitus, ut potius patrem regem ſibi infenſum ſuſtineret, quam illũ deſereret. Documento eſt, non oportere parentũ aliorumue diſſidijs aut inſultationibus nos moueri, ut ab officio diſcedamus quod pximis debemus. Scriptum enim eſt, Noli fieri pro amico inimicus proximo.

Ionathas. 1.Regũ.18 Ibidem.18 Ibidem.20 Eccli.6.

DAVID regis erga populum charitas, cũ in multis, tum in eo præcipue apparuit, quod poſtq̃ ob illegitimam ſimul et arrogantem plebium enumerationem puniendus, de tribus malis unum optare cogeretur, neq; famem in terram ſuam, neq;

Dauid. 2.Reg.24.

cædem ſuorum ab inimicis inferendam elegerit, cum ſibi & frumenti ſatis ſuppetere poſſet ut re-
1. Paral. 21 gi. Et multorum armis tectus necem minus ipſe ti mere, elegit autem communem tam ſibi quam re liquis omnibus metum peſtilentiam, immo quam in ſe potius qui deliquerat, quam in alijs deſæuitu ram ſperaret. At ubi uidit ſe prætermiſſo populũ uaſtari cædiq́; angelo percutiente, exclamat. Ego ſum qui peccaui, ego inique egi, iſti qui oues ſunt quid fecerunt? Vertatur obſecro manus tua cõtra me, & contra domum patris mei. Qua pietate diuinam placauit iram, ſibiq́; & ijs qui ſuperfuerãt ueniam impetrauit, tam iuſtus in pœna eligenda, quam promptus in perferenda. Sed cum neq́; populus a culpa credatur alienus, ipſi corporis, ille animi dolorem paſſus eſt, minus doliturus ſi ſoli pa ticontigiſſet.

Abdias. ABDIAS Iezabele impia prophetas interficiente, centum ex eis in ſpeluncis abditos pauiſſe dicitur. Non pepercit impenſæ tot homines paſcẽ-
3. Reg. 18. do, & magnum uitæ ſuæ adijt diſcrimen eos occultando, quibus cum ſibi una moriẽdum eſſe nõ dubitaret, ſi depræhenſi fuiſſent. Quamobrem & ipſe diuinatione donatus, quarto loco cenſetur in catalogo duodecim prophetarum. Qui enim pro-
Matth. 10. phetam accipit in nomine prophetæ, mercedẽ pro
Tobias. phetæ accipiet.

Tobiæ. 1 TOBIAE charitatem Babylonica captiuitas probatiorem fecit. Quippe in eadem neceſſitate cõſtitutis, quoquo modo potuit, opitulari non ceſſauit, nunc uerbis conſolando, nunc rebus iuuando, & eos qui ab impijs hominibus cædebantur, ſepeliendo. Hinc cum & ipſe regis Sennacherib iuſſu

necandus perquireretur,deo fauente una cum ſuis periculum effugit.Poſtea rege filiorum manu interempto reuerſus,omnia quæ ſibi ſublata fuerãt recuperauit. Ne benefaciendi materia deeſſet, cui non deerat animus. Pius ergo in medio inimicorum ſeruari meruit.Crudelis autem nec inter filios tutus fuit.

ET BEATI IOB pietatis opera percenſentur,dum ad eum dicitur, Ecce docuiſti multos,& manus laſſas roboraſti, uacillantes confirmauerunt ſermones tui, & genua trementia confortaſti.Cur ergo poſt hæc erumnis concutitur, calamitatibus premitur, ad extremam redigitur miſeriam? Cur niſi ut aurũ igne probetur, ac is qui proſperis in rebus ſemper continentiſſimus fuerat,etiam in aduerſis eiuſdem integritatis eſſe noſcatur? Poſt probationem a malis liberatus duplicia recipit,temporale utiq; & æternum bonum,ne ignores multo maximam eſſe pietatatis mercedem. Iob. Iob.4.

ABDEMELECH æthiops eunuchus Sedechiæ regis ſeruus, Ieremiam ab ijs qui uera audire non poterant, in cœnoſo lacu ignominioſe deiectum miſeratus, cum regem pro illo exoraſſet, ſolus eduxit.Inde qui prophetam male habuerãt, in hoſtium poteſtatem deuenerunt, e quibus alij interfecti, alij in Babylonem captiui ducti ſunt. Ad ipſum autem ABDEMELECH per prophetam dicitur,Liberabo te in die illa ait domius, & non traderis in manus uirorum, quos tu formidas. Sed eruens liberabo te, & gladio non cades, ſed erit tibi anima tua in ſalutem, quia in me habuiſti fiduciam ait dominus, O grande cha- m Abdemelech. Ierem.38 Ibidem.39

ritatis meritum. Capitur, quatitur, uaſtatur, funditus euertitur Ieruſalem, & inter tot gladios furẽtium inimicorum is qui proximum ab iniuria liberauerat, diuina uirtute protectus liber, experſq; periculi fuit.

MVLTA quidem id genus exempla de ueteri teſtamento adduci in medium poſſent, niſi plura noui modo ſeſe ingererent referenda. Iam primum Chriſti erga nos charitas effecit, ut niſi proximos noſtros dilexerimus, non iniuſti ſolum, ſed etiam ingrati ſimus. Si enim dei filius pro hominibus homo factus eſt, ſi formã ſerui accepit, ſi mori uoluit, quanta ingratitudo eſt, nos tantillũ gratiæ illi referre nolle, ut eos diligamus quos ipſe ſic amauit? Profecto indignus ẽ bñficio redẽptoris, qui communis redemptiõis aſpernatur conſortẽ, & inter feras beluas computandus, dum ita exuit humanitatem ut hominem contemnat, quem iuuare conditio, genus, natura, deus hortant̃. Ne malos quidem odiſſe debemus ſed modis quibus commodius fieri poteſt, ut corrigantur curare.

Chriſtus.

IOHANNES apoſtolus cum iuuenem quẽ baptizatũ peregre proficiſcẽs, epiſcopi cuiuſdam fidei commiſerat cuſtodiendum, diſceſſiſſe atq; in ſolitudine cũ multis latrocinia exercere audiſſet, uehementi dolore affectus eſt, incuſauitq; epiſcopi negligentiã in eiuſmodi depoſito ſeruando, nec cunctatus conſcenſo equo ad graſſatorum latibula abijt ſolus periculi immemor, dum perditã ouẽ ueſtigat inter lupos. Eo uiſo iuuenis commiſſi conſcientia uerecundatus, fugere cœpit, Iohannes inſequi, conſecutuſq; eum, blanditijs, promiſſiſq; allicit, & ad ſpẽ ueniæ animat, ſe pro illo rationẽ

Iohannes apoſtolus

redditurum,modo pœnitere,ac ſecum redire ne detrectaret.Itaq; reuerſum ſic inſtituit,ut lucraretur Chriſto.Nobis documento eſt,nullo labori parcẽdum,ut proximum pernicioſis uitæ erroribus implicatum expediamus ad ſalutem. Alioquin contempſiſſe arguemur,quem ſicut noſipſos diligere iuſſi fuimus.

HOC loco nõ obmittendæ uidentur ſancti huius de odio charitateq; ſententiæ, quo accuratius, enixiuſq; hanc ſequamur,illud euitemus. Qui dicit,inquit,ſe in luce eſſe,et fratrem ſuum odit,in tenebris eſt uſq; adhuc.Qui diligit fratrem ſuum in lumine manet,& ſcandalum in eo non eſt.Qui autem odit fratrem ſuum,in tenebris eſt, & in tenebris ambulat,et neſcit quo eat,quia tenebræ occæcauerunt oculos eius.Nos ſcimus quoniam tranſlati ſumus de morte ad uitam, quoniã diligimus fratres. Qui non diligit,manet in morte. Omnis qui odit fratrem ſuum homicida eſt.Et ſcitis quoniam omnis homicida non habet uitam æternam in ſe manentem.In hoc cognouimus charitatẽ dei quoniam ille animam ſuam pro nobis poſuit, & nos debemus pro fratrib9 animas ponere.Qui habuerit ſubſtantiam huius mundi, & uiderit fratrẽ ſuũ neceſſe habere, & clauſerit uiſcera ſua ab eo, quomodo charitas dei manet in eo? Filioli mei nõ diligam9 uerbo neq; lingua,ſed opere & ueritate. Chariſſimi diligamus nos inuicem, quia charitas ex deo eſt.Et omnis qui diligit,ex deo natus eſt,& cognoſcit deum.Qui non diligit non nouit deum, quoniã deus charitas eſt.Deus charitas eſt, & qui manet in charitate,in deo manet,& deus in eo. Si quis dixerit,quoniam diligo deum,et fratrem ſuũ

1.Iohan.2 1.Iohan.3 Ibidem.d 1.Iohan.4

oderit, mendax eſt. Qui enim non diligit fratrẽ ſuũ quem uidet, deum quem non uidet, quomodo poteſt diligere? Et hoc mandatum habemus a deo, ut qui diligit deum, diligit & fratrem ſuum.

Paulus apoſtolus Roman. 9 PAVLVS quoq; apoſtolus, qualem erga proximos charitatem haberet, oſtendit ad Romanos, dicens, Optabam ego ipſe anathema eſſe a Chriſto pro fratribus meis. Et ad Corinthios, In cordibus 2. Corin. 7 noſtris eſtis, ad commoriendũ & ad cõuincendũ. Phil. 1. Et ad Philippenſes, Teſtis mihi eſt deus quomodo cupiam omnes uos eſſe in uiſceribus Ieſu Chriſti. 1. Teſſal. 2. Et ad Theſſalonicẽſes. Facti ſumus paruuli in medio ueſtrum, tanquam ſi nutrix foueat filios ſuos, ita deſiderantes uos cupide, uolebamus tradere uobis, non ſolum euangelium dei, ſed etiam animas noſtras, quoniam chariſſimi nobis facti eſtis. Rurſum ad Corinthios. Cum liber eſſem, inquit, ex o- 1. Cori. 9. mnibus, om̃ium me ſeruum feci, ut plures lucrifacerem, & factus ſum iudæis tanquam iudæus, ut iudæos lucrarer, ijs qui ſub lege ſunt, quaſi ſub lege eſſem, cum ipſe non eſſem ſub lege, ut eos qui Ibidem. 10 ſub lege erãt lucrifacerem. Om̃ibus omnia factus, ut omnes facerem ſaluos. Idem deniq; ait. Ego per omnia omnibus placeo, nõ quærẽs quod mihi utile eſt, ſed quod multis ut ſalui fiant.

Roma. 13. PRAETEREA charitatis proximi præcepta nobis inſinuans, Qui diligit proximum, inqt, legem impleuit, Nam non adulterabis, non occides, non furaberis, non falſum teſtimonium dices, nõ concupiſces, & ſi quod eſt aliud mandatum, in hoc uerbo inſtauratur, Diliges ꝓximum tuum ſicut teipſum. Dilectio proximi malum non operatur, Plenitudo ergo legis eſt dilectio, Rurſum ali-

bi. Omnis enim lex in uno ſermone impletur: Dili ges proximum tuum ſicut teipſum. Quod ſi inuicem mordetis & comeditis, uidete ne inuicem conſumamini. Alibi quoq; ait. Eſtote imitatores dei ſicut filij chariſſimi. Et ambulate in dilectione, ſicut & Chriſtus dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam deo, in odorem ſuauitatis. Iterum alibi: Memētote, inquit, uinctorum tanquam ſimul uincti, & laborantiū tanquā & ipſi in corpore morātes. Atq; alibi breuit̄ oīa compræhendens ait, Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti. Galat.5. Epheſi.5. Hebræ.13. Galat.6.

APOSTOLORVM poſtremo omnium, & eorum qui illos ſecuti ſunt, unū hoc charitatis propoſitum fuit, neque rerum præſentium, neque quietis, neq; uitæ mortalis, ullam habere rationē, dum conſulitur ſpiritali ſaluti proximorum. Apl'i & eorum ſectatores.

SERAPION ABBAS oppidum quoddā infidelium ingreſſus, cum publice prædicantem de medio pellerent, uenūdare ſeſe illis cœpit in ſeruū, ut ſaltem cum dominis priuatim colloquendi poteſtatem haberet. Vbi uero frequenti aſſiduaque ſuaſione, illum cui ſeruiebat credentem, de idolorum ſeruitute in fidei CHRISTI libertatem uendicaſſet, reddito ei pretio ad aliū tranſibat. Hoc gentiles erudiendi genere etiam Lacedemoniæ & Athenis uſum dicunt. Itaque non recuſauit uenalis mancipij uilitatem abbas, ut alios a pernicie liberaret erroris. Serapion

MAGNA ET ABRAAM eremitæ in neptem charitas, quam ſecum in ſolitudine commorantē, deo ſeruire, et uirginitatē cuſtodire doce- Abraam eremita

bat aſſiduis monitis,q̃tidianaq; adhortatione. Sed illa tandem a iuuene quodam ſolicitata, cum ſceleri conſenſiſſet, patrui ſanctiſſimi uiri conſpectum ferre non ualens, clam diſceſſit, & de uenia deſperans, impudicitiæ ſe dedit. Quid ageret amiſſa oue paſtor iam ſenex neſciebat, & tamẽ quieſcere præ dolore non poterat. Deniq; eremum relinquere, tegumentum ne agnoſceret mutare, urbes quas fugerat intrare, nihil intentatum relinquere, donec illam inueniſſet, decreuit. Hoc igit̃ conſilio uſus, q̃ſitam inuenit, inuentam conuertit, conuerſam ſecum reduxit, & tanto labore recuperatam, diligentius cuſtodiuit, ita ut illa ſalutem, de cuius ſpe deciderat, pœnitẽdo acquiſierit. Quod ſi ipſe delinquẽtem neglexiſſet, nunquam fortaſſe illa a delictis reſipuiſſet. Sed neſcit torpere charitas, quouſq; ſubleuet corruentem.

Paulinus epiſcopus

PAVLINVS Nolæ urbis epiſcopus (ſicuti alio loco de ipſo diximus) uiduæ cuiuſdã filium, in Africa apud Vãdalos captiuũ, cũ pecunia nõ ſuppeteret, uicaria ſeruitute redemit, mulieris orbitatem miſeratus, ſimul ne ille iuuenis, dum ſuperbis dominis ſeruit, eorum ritus ſecutus, ſeruire inciperet diabolo, maluit uitam ſuam quam proximi animam periclitari.

Antidius. epiſcopus

ANTIDIVS Thuronẽſis epiſcopus, Cacodæmonem lætũ ac geſtientem uidens, quod Zozimun ſummum pontificem ſeptẽnio ſolicitatũ, tandem ad ſtuprum committendum, ſe impuliſſe diceret. Haud cunctandum ratus, illi præcepit, uti ſe eadem celeritate, qua uenerat, Romam perferret. Die altero Pontificem adijt, relatiſq; quæ de illo dæmon iactatus fuerat, ruborem ei pauoremq;

inīecit, & confitentem protinus ad pœnitentiam cōuertit, eodemq; uectore uſus, diei ſpacio ad Thuronem rediit. Timuiſſet ſeſe dæmoni credere, niſi proximi charitas foras miſiſſet timorem. Cuius q dem charitatis merito effectum eſt, ut is qui papā corruere fecerat, epiſcopo obediret.

PACOMIVS monachus animaduertens p ximi uici colonos, rerum ignaros a cultu abeſſe diuino, & tantummodo in paſcendis pecoribus ſtudium protrahere, uehementer indoluit, nihilq; moratꝰ, eremum dereliquit, & inter illos tuguriolum ſibi conſtituit. Neq; prius ad ſolitudinis locum rediit, quam illos edocuiſſet deum honorare, Chriſto credere, pie atq; innocenter uiuere. Fugerat frequētiam, ſed fugiētem reuocauit charitas. Veluti qui maris periculum euadens, iam in portu atq; in tuto ſe recepit, tū ſi quos naufragari reſpexerit, rurſum committit ſe fluctibus, ut in alto laborātibus opem ferat, ſuæ ipſe quieti ſalutem præponens aliorum. Pacomius monachꝰ.

VITALIS etiam monachi in urbe Alexandrina mira admodū charitatis opera extitere. Proſtibula adibat fœminarum, & cum ea quæ impudentiore laſciuia diffluere uidebat, nocte peractus pretium offerebat. Admiſſus autem in aliquo fornicis angulo, procumbens deprecando peruigilabat, donec illuceſceret dies. Factum admirans mulier, cogebatur interim tacita intra ſe cogitare, nō iam quantum lucrifeciſſet, ſed quantum turpiter uiuendo, deum offendiſſet. Itaq; multæ ab eo hoc modo cōuerſæ, uitam correxere. Ipſe uero peruerſa hominum opinione iactatus, quoniam circa lupanaria frequens erat, palamq; reprehenſus patiē Vitalis. monachꝰ

ter tolerabat, cum plus utilitatis ex correctione alieni delicti caperet, quam ex ſua infamia damni.

Panufius abbas.

PANVFIVS quoque abbas, qua ratione Thaidem nobile ſcortum ab impudicitia auerteret, excogitauit. Cum enim ab ea ſecretiorem congrediendi locum popoſciſſet, & in abditiſſimum poſtremo domus cubiculum ductus, ibi etiam ne ab aliquo conſpiceretur uehementer ſe uereri diceret, Ne dubita inquit illa, nemo hic te iam uidere præter deum poteſt. Captata occaſione abbas interrogauit, an deum eſſe crederet quem latere nihil poſſit, tum qui bonis præmia, & malis proponat pœnas. Annuenti ſubiunxit. Cum hoc non ignores, nonne infeliciſſima es, quæ propter breuiſſimi temporis uoluptatem, & te, & omnes quibus tui copiam facis, perditum eas, cruciatibusq́ æternis deputes? Scelerum conſcia mulier ſtatim ad lachrymas prorupit, ac deinceps laſciuiam carnis frenans ieiuniјs, orationumque fatigationibus domans pudice ſancteque uixit. Ita neq́ ipſe Panufius timuit in ſe ſuſpitionis notam, dum in alios timet reatus pœnam.

Bernardinus.

BERNARDINVS antequam minorum religiõem profiteretur, uitam imitabatur, in om̃i charitatis negotio aſſiduã. Senæ peſtilentia laborabant plærique, contagioſam morbi uim timentes, urbe exceſſerant, & illi quoque qui reſediſſent cum ea familia in qua æger erat, commercium habere formidabant. Solus Bernardinus ſic deſtitutis, neceſſarium præſtare miniſterium decreuit. Duodecim iuuenibus perſuadet, ut ſecum infirmis ſeruiendo, CHRISTO ſeruiant, cum hoc comitatu domos laborantium ingredi, ſanos

conſolari, ægrotis mederi, indigentibus uictum, defunctis ſepulturam prouidere, ſed ante omnia curare, ut confeſſi, contritique, quicquid euentus ferret, expectarent. Magis uerebatur ne quid dece dentibus officeret ad beatitudinem conſequendam, quam ne ſibi ad uitam propagandam. Cæterum tantæ pietatis uir in tam præſenti periculo ſanus atque incolumis meruit conſeruari, dignuſque effici, qui multo magis poſtea prodeſſet hominibus prædicando, quam tunc profuerat miniſtrando.

SANCTVLVS NVRSIAE prouinciæ abbas, cum ſibi pecunia non ſuppetiſſet, qua diaconum ſuum a Longobardis latronibus captum redimeret, aliam longe difficiliorem redimendi rationem iniit, & ut ſibi cum illo colloqui, dieſque aliquot una eſſe liceret, rogauit. Qui rogabantur, hac lege conceſſerunt, ut ſi diaconus effugiſſet, tunc abbas qui per ætatem effugere non poterat, capite puniretur. At ille pro diacano mori paratus, fugam perſuadet, eumque noctu emittit. Qua de cauſa, ad necem petitus præbuit ceruicem. Cæterum iam ad feriendum elatam uidens ſpiculatoris manum, protinus exclamat, Sancte Iohannes tene illam, immota manſit, & rigentibus neruis deflecti nequiuit. Reliqui miraculo territi, abbatem liberum fecere. Qui mox rogatus, male affectam manum oratione curauit. Multiplicia doua certatim offerebant, uenerantes iam quem dudum occidere uoluerant. nihil illi accipere libuit præter captiuos, qui omnes libertati redditi, cum ei gratias egiſſent, abiere. Itaque SANctulus abbas dum ſe morti opponere

Sanctulus abbas.

pro unius ſalute non dubitat, una cum multis me ruit ſeruari, deo id tribuente hominis pietati.

Carpus. CARPVS Pauli apoſtoli diſcipulus (ſicuti de illo Dyoniſius ad Themophilū ſcribens teſtatus eſt) cum fidelem quendam ab infideli ſubuerſum cerneret, præ dolore languere cœpit. Cunq; ut con uerterentur orare debuiſſet, ut ambo e uita decede rent optauit, ueritus ne alterius ſuaſu, alterius exē plo alij corrumperentur. Vidit autem in quiete il- los in fornacem ardentem a ſpiritibus immun- dis trahi, uiolenterque impelli, & cum eo ſpecta- culo delectari cœpiſſet, aſpexit Chriſtum cum an- gelis e cælo delabi in terram, ipſoſq; ab ignis peri- culo ereptum accedere, A quo et audiuit, iterū pa- ratum ſe pro peccatoribus pati. Hac uiſiōe admo- nitus pro utriuſq; conuerſione domino ſupplica- uit. & quos antea mori concupierat, demum in fi de uiuificatos recepit. Hinc diſcimus neminem ap- petere debere delinquentium pœnas, ſed pœniten- tiam, orandumq; eſſe etiam pro incredulis & ini- quis. Sic eſt em̄ amplectenda religionis fides, ut nō deſeratur proximi charitas.

Fœminæ. NVNC ne alterius etiam ſexus pium in proxi mos amorem ſilentio prætermittamus, idē amor nos hortatur, ut ſcilicet & legētes uberiorē referāt fructum, & ſanctæ fœminæ ſua laude quantū in nobis eſt minus fraudentur.

Catherina. CATHERINA uirgo duodeuiginti annos nata, cum maxentij Alexandriæ præſidis edictum audiſſet, in quo referebatur gladio in illos animad uerti placere, qui die præſtituta templū ingreſſi, deos non adoraſſent. In medium prorupit, & præ ſidem ipſum nomine compellans, atq; inſaniæ pa

Iam arguens, Chriſtum crucifixum adorandū eſſe aſſeuerauit, inanium autem deorū ſimulachra, cō-temptui habenda, ſimul cum ijs qui adorāt ea. Nō eſt uerita ſæuiſſimo inſultare tyranno, ubi proxi morū piclitari uidit fidem. Corporis mortē contempſit, ne fideles ſuppliciorum metu perterriti, in mortem ruerent infidelitatis.

ANASTASIA Romana infideli quidē uiro tradita, ſed tantum Chriſto iuncta, cum patricij gñis eēt, ꝑtulit nobilitatis altitudini, charitatis humilitatē. Quippe uilibus induta ne agnoſcere-ť, martyrū carceres inuiſebat, uincula exoſculabať, ad patiētiā exhortatiōibus animabat. His officijs digna euaſit, quæ & ipſa coronā referret martyrij. Anaſtaſia

MARIA Decegnies cognomento dicta, de pago Niuella epiſcopatus Leodij, ipſa uitę ſanctitate maritum pellexerat ut caſtitatē ſeruaret. Ambo ergo Chriſto non mundo ſeruientes, lepræ morbo affectis miniſterium impendiſſe dicuntur, nō languoris deformitas, non tabes, nō ſanies feculenta, nō morbi euitāda contagio, obſtitit charitati. Miſerabilior ægrotātium facies, miniſtrantiū curam magis accendebat. Nunc cum Chriſto regnant in cælis, qui leproſis miniſtrarunt in terra: pro breui labore præmia cōſecuti ſunt beatitudinis æternæ. Maria Decegnies.

BONA uirgo in finibus Aegypti, in ſanctarū uirginum cœnobio, deo ſeruiens, dum unā inter illas, quam præcipue dilexerat, ex graui ualetudine iam morti proximam miſerať, orauit dominum ut cum ea ſimul diem obiret, perpetuaq; morientis fieret comes. Vt orauerat impetrauit. Ambæ eodem die uita defūctæ ſunt, ambæ uno ſepulchro cōditæ. O inſeparabile pij amoris uinculum, quod Bona ỹgo

ne morti quidem ſoluere licuit. Simul cælum petie runt, quæ ſimul in terra Chriſto ſeruierant, ut con uiuere, ſic etiam commori exoptātes.

Theodora uirgo. CHARITATE inter ſe contenderunt, apud Antiochiam Theodora uirgo & quidā miles. Illa ob Chriſti confeſſionem ab infidelibus, in proſtibulum truditur. Miles ignotus eam primus adiēs, perſuadet ut mutatis ſecum indumentis, uirili habitu euadens, uirginitatem intactam cōſeruet Cū que ipſe cum muliebri ueſte depræhenſus pro uirgine ad ſupplicium traheretur, nō ſuſtinuit illa, ut cuius ope pudicitiā tutata fuerat, ei necis cauſa fieret, palam proclamat ſe eſſe ei pœnæ addictam, nō ipſum, econtra ille, immo ſe iudicis ſentētia dānatum, non illa. Diu certarūt, uterq; alterū ſua morte redimere cupientes. At uero quoniam Chriſtū confitentibus, mori uiuere erat, deo diſponēte, ambo ſimul capitis obtruncatione, glorioſum martyrium peregerūt, ne eos tyranni gladius ſepararet, quos iunxerat amor Chriſti.

De charitate erga inimicos. Cap. III.

SED QVONIAM qui ait, Dilige proximum tuum ſicut teipſum, idem deinde dixit, Diligite inimicos ueſtros, et benefacite ijs qui oderunt uos. Hanc quoque dilectiōis partem proſequamur, ut ſanctorum exemplis diſcamus, nulli malum pro malo reddere, ne male agenti pares ſimus, & quæ ab alijs facta repræhendimus, eadem ipſi faciamus. Tempore non opere differunt, inferens & uindicans iniuriam,

IOSEPH ingentem fratrum inuidiam, ingenti rependit beneficio, occidere eum uoluerunt, in ciſternam deiecerunt, Iſmahelitis uendiderunt. At ille cū deinde Pharaonis præpoſitus eſſet, & fames ſeptennis premere cœpiſſet terram, uenićtes in Aegyptum, conuiuio excepit, frumēto & pecunia iuuit, ſingulos exoſculatus eſt, iniuriam omnem remiſit. Ac ne ſequentibus annis, qui quinq; donec ſeptennium perageretur, reſtabant, fame confecti perirent, ut ad ſe in Aegyptum, cum patre totaq; familia tranſmigrarent, curauit. Permiſſuq; regis terram in qua cōmode habitarēt, dedit. Quid multa? qui ſibi innocenti, necem ſeruitutemq; intentauerant, eos, cum uictus penuria laborarent, benigne ſuſcepit, opipare aluit, large beneficijs affecit. Ioſeph. Geneſ. 37 Ibidē. 43. Gene. 45.

MOYSES pro Maria ſorore, deum orauit, & a lepra curatam reddidit, quam petulanter in ſe oblocutam nouerat, & ob hoc quidem lepra perfuſam. Dimittere illam dei iudicio uoluntatiq; licebat. ſed ipſe pietate uictus, ut morbo eo liberarēt, precibus impetrauit. Moyſes. Num. 12.

IDEM a populo quem de ſeruitute Aegyptia liberatum, in terram lacte & melle manantem, id eſt bonis omnibus affluentem, perducere tanto labore, tantoq; uitæ periculo moliebatur, ſæpe murmuratione laceſſitus eſt, ſæpe furore impetitus, & ad tabernaculum fugere coactus, Et tamen tali ac tanta ingratitudine, nunquam ſic commotus eſt, ut benefacere ceſſaret. Proſtratus pro illis orauit, deum placauit, manna de cælo, aquā de petra, dū deſerta peragrant, ad eſum potumq; eis impetrauit, legem, digito dei ſcriptam, dedit: de inimicis uictoriam, a domino exorauit, ducē qui eos in terrā Idem.

promiſſionis inferret, reliquit. Si nihil in illum unquam deliquiſſent, ſed ſemper iuſſis omnibus fuiſſent obſequuti, magis pro ipſis ſolicitus eſſe nõ potuiſſet.

Dauid propheta DAVID quoq; Saulis regis, capitale in ſe odium, beneficijs æquauit. Saul eñ uirtuti eius laudibusq; inuidens, & lancea præſentẽ appetierat, et fugientem armis perſequebatur. At ille perſecuto- 1. Reg. 18. rem ſuũ bis abſq; ſui periculo, interimere potuit, ſi uoluiſſet. Semel in ſpelunca ubi ipſe latebat, di- Ibidẽ. 24. uertẽtem cũ chlamydis laciniam, nõ ſentiẽti abſcidit. Iterum ſub tentorio, cũ noctu iuxta caput dormientis, ſcyphum haſtamq; ſuſtulit, & nulli custo- Ibidẽ 26. dum uiſus ad ſuos redijt. His quidem argumentis oſtendere uolens, quantũ deferret regi etiam iniquo, cum ab illo declinare mallẽt, quam hoſtiliter perſequentẽ, lædere. Deniq; a Philiſtæis cæſum luxit, & cædis eius nuntium, qui ex uulnere morientem ut doloribus liberaret, ab ipſo rogatus, inſup percuſſerat, occidi iuſſit, ut reliqui diſcerent manũ continere a Chriſto domini. Benedixit aũt illis, qui mortui cadauer mandauerãt ſepulturæ. Ad hæc illos q poſt ea Iſboſeth Saulis filiũ doloſe interfecerãt, licet ipſe de regni ſucceſſiõe ſecũ contẽdiſſet, ulciſci iuſſit, tã in aliorũ offẽſores iuſt9, q̃ in ſuos pi9

Propheta 1. Reg. 13. QVIDAM ex prophetis, cũ ueniſſet Bethel, Ieroboam Iſrael regem idolo ſacrificantem increpuit, aduerſa illi prophetãs, familiæq; eius. Iratus Ieroboam extendit manũ iubens appræhendi hominem, & continuo arefactã retrahere nequibat. Vir dei autem miſertus, pro illa manu quã in ſui iniuriã extenſam mouerat, dominũ rogauit, priſtinæq; ſanitati protinus reſtituit. Facillime quippe

diuina exoraт̃ pietas,ab exercente pietatem.

QVID de diſcipulis martyribusq; Chriſti dicam? qui etiã in eos,a quib9 grauiſſima paſſi ſunt ſupplicia,beneuolentiã, benignitatemq; præ ſe tulere. Stephanus pro illis a qbus falſo accuſatus,inique damnatus,crudeliter lapidum ictibus impetebat̃,genib9 prouolutus orauit,ne ipſis hoc ad peccatũ cõputaretur,qd' ſibi cedere ſciebat ad gloriã. Martyres Stephan9 ꝓtomartyr.

IACOBVM quoq; apoſtolum Alphæi filiũ, tunc cum de pinna templi lapidum ictibus deturbaret̃ ac deturbatus inſuper fullõis ſuſte cæderet̃, oraſſe accepim9, illis ignoſci poſtulant̃e, a qbus iniuſte necabat̃. Sæuiendo impij efficere nequerunt, utpius in ſe ſæuientibus,bene optare deſiſteret. Iacõb9 minor apl's.

VENVSTIANVS Thuſciæ præſes,Sabinũ Aſſiſij epm̃, cum duobus diaconis Exuperãtio & Marcello ob Chriſtianitatem compræhẽdi fecerat, & in carcerẽ trudi, hos ambos diuerſis pœnis excruciatos interfecit, illi utranq; abſcidit manũ. Mox ipſe graui oculorum dolore uexatus,ab eodẽ remediũ popoſcit,cui iam tot intulerat mala, Atque ille ueluti beneficijs obſtrictus, & nulla affectus iniuria,libenter acceſſit, diligenter orauit,efficaciter ſanauit,ſanando inſuper hominem,ex infideli Chriſtianum fecit. Maius bonũ pro malo reddere nõ potuit, quam ut inimicum ſuũ diligendo deo amicũ faceret, & eũ pro Chriſto ad patientiã ſuppliciorũ aĩaret, a quo ipſe ꝑtulerat ſupplicia. Sabinus epiſcopus

PERGENTIVS & Laurentinus fratres, ſub Decio Cæſare Aretij martyriũ paſſi,cũ fuſtigarent̃, & uerberantiũ brachia repente obriguiſſent,ut illi ſanitatem recuperarent orarunt, inimicorũ potius quã ſuæ pœnæ remedium exqrentes, Pergenti9 & Laurentinus.

Iohannes & Paulus IOHANNES & Paulus, Iuliano apoſtata imperante, Romæ paſſi ſunt, eorũ corpora humi defoſſa, Terentiani militum præfecti (cuius manu cæſi erant) filium ad tumulum ipſorũ adductum, a dæmoniaca uexatiõe liberũ reddidere. Hinc patet quales erga alios uixerint, qui hos a quibus necati ſunt, etiam mortui dilexerunt.

Chriſtophorus. CHRISTOPHORVS martyr, a Dago Lyciæ rege paſſus, cum poſt multa tormentorum gña, ſtipiti alligatus, tandem ſagittis appeteretur, atq; earũ una reflexo, mirabiliter ictu regis oculũ confixiſſet, uulneris remedium monſtrauit. Rex itaq; decollati martyris cruore, oculo illito ſanatus eſt, & cõuerſus cadauer eius ſepulturæ honore affecit, cuius uitam extinxerat. Tum demum conſiderans Chriſti uirtutem, cum expertus eſt erga ſe martyris charitatem.

Nazarius & Celſus. NAZARIVM & Celſum martyres, ij qui in mare ſuffocandos, de naui iactauerant, cum orta ſtatim tempeſtate, periclitari cœpiſſent, eosque ſuper undas ambulantes conſpexiſſent, ut ſibi ſubuenirent ſuppliciter petiere. Illis ergo in nauim reuerſis, atq; orantibus, reſederũt fluctus, poſuerũt uenti, periculum omne ſublatũ eſt. Sancti igiť tantum beneficij retulerũt, quantũ iniuriæ acceperãt, curantes ne illi mergerenť, a quibus ipſi ſubmerſi fuerant. Acceſſit beneficio cumulus, quoniam ſic a mortis periculo liberatos, etiã quomodo in æternum beati uiuerent docuerunt.

Spindion epiſcopus HAEC in martyrio charitas, illa citra martyrium. Spindion Cypri eps, fures nocturnos domi depræhenſos, cum multis, ut eiuſmõi ſcelere abſtinerent admonuiſſet, nõ ſolũ impunitos, ſed etiam

uerucce quem furatū uenerant,donatoſq; dimiſit.

FELICIS quoq; monachi in furem benigni- tas,a Gregorio in primo dialogi ſui libro,commẽ- datur.Cum enim hortuli curam gereret,ac ſubin- de illum explicari animaduertiſſet, ſerpenti præce- pit,ut aditū cuſtodiret,neminẽ læderet.Proch ne- phas, ſerpentes famulos Chriſti reuerentur, hoĩes infeſtāt.fur aduenięs, in primo ſtatim ingreſſu ui- ſo ſerpente, pauidus retulit pedẽ quo ue pribus al- te implicato,ipſe in caput corruẽs, pronus pepen- dit,donec ſuꝑuenit Felix. Qui pendentẽ miſeratus confeſtim depoſuit,& oleribus abunde collatis,a- mice hortatus eſt,ne per ſcelus quæreret,quod in- nocenter ſe largiente habere poſſet.quoties petitū ueniſſet.Magis forſan impẽſæ parceret Felix,ſi il- lum furari ꝑmiſiſſet,ſed a furādi pctō rẽ copioſius imꝑtiendo auertere hoĩs aĩm ſatiꝰ exiſtimauit. Felix monachus,

TALIS in furem & Oddo Cluniacẽſis cœno- bij abbas fuit. Illum eñ qui ſibi equū noctu ſub- ducere attentauerat,eoq; conſcenſo neq; diſcedere cum uellet,neq; omnino deſcendere quiuerat,ma- ne cōpertū benigne, ac ꝑ humane corripuit, & ad pœnitentiam criminis adduxit. Data etiam ſtipe ueluti equi mercennarium cuſtodem,non tanquā depræhenſum,abactorem dimittendum curauit. Oddo abbas.

AMOS quoq; Aegyptius,dū in eremo manẽ- ti panẽ quo in diẽ ueſci ſolebat, furto ſubtraherẽt homines impuriſſimi, duas ſerpentes cellæ cuſto- diæ appoſuit,quarum afflatu illi cum furandi ani- mo propius acceſſiſſent,ſemineces cōcidere.eos tñ ſuperueniens Chriſti ſeruus,manu quenque præ- henſans erexit,& criminis blāditer arguẽs,ad pœ- nitentiā inflammauit, atq; ita amplexus eſt ut ex Amos eremita.

furibus monachos faceret. Nunquid ſe ſuppilari doluit, qui ſuppilatoribus ſuis tam ſe benignum præſtitit? Non ut ulciſceret inimicos cuſtodiā ſerpētibus mādauerat, ſed ut depræhenſos a flagitijs auerteret, & iungeret Chriſto.

Maxentius abbas. NON minus æquo animo quidam latronum uiolentiam tolerarunt, quam hi dolos furum. Clodoueo rege aduerſus Gothos arma mouente, quidam ex militibus prædæ cupiditate Maxentij abbatis Pictauienſis monaſterium inuaſerunt, & cū unus abbatem ſacrilegio ut poterat renitentem ferire uellet, manum cum gladio ſublatam demittere nequiuit, reliqui neſcio qua ſtupiditate mentis correpti, immobiles conſtitere. At Maxentius immanitatis, uiolentiæq; eorum oblitus, pœnam miſerari cœpit, et p̄catione liberos ab ægritudine, reddidit. Qui deinceps inferre illi iniuriam, & timuerunt caſtigati, & erubuerunt beneficio uicti.

Elphegus archieps. ELPHEGVS Cantuarienſis archiepiſcop⁹ Romam uerſus pergens, cum in urbem Auſoniā diuertiſſet, omnibus quæ ſecū habebat exutus urbeq; eiectus fuiſſe dicitur. At cum deo ulciſcente ſancti iniuriam, repentino tecta incendio conflagrare cœpiſſent, reuocatus oratiōe flammas extinxit. Quo miraculo malignitas hominum in munificentiam uerſa, plurima offerebat dona, ipſe uero nihil accepit, præter ea quæ ſibi modo per uim erepta fuerant, ut gratuito potius inimicos ſuos, quā mercede diligere uideretur.

Idem. IDEM deo ſupplicando, & panem benedictū morbo affectis porrigendo, peſtilentiam ſedauit, in ipſos tantum Cantuariæ occupatores graſſantem, qui ab Eltheredo rege ſecedentes, cum pyra-

tis inita ſocietate in urbem hoſtiliter irruperant, magnam ciuium partem ſuſtulerant, monachos interfecerant, templum incēderant, ſibi graue uulnus inflixerant, & carcere teterrimo conſtrictum menſes ſeptem incarcerauerant. Omnes dei ultione deleti fuiſſent, niſi Elphegus interceſſiſſet, ipſis etiam benefacere cupiēs, a quibus tot mala ſe, ſuoſq; paſſos ſciret.

MAVRO abbati, qui beato Benedicto in gubernatione ſucceſſerat, monaſterium in agro Andegauenſi conſtruenti, quidam ex operarijs inter ſe blacterantes detrahere licentius cœperūt, idipſum monaſterij opus non pietati, religioniq; eius ſed hypocriſi, ſimulatæq; ſanctitati deputando. Proinde ſathanæ traditi, unus qui criminis cauſa & caput fuerat, inſtanter expirauit, reliqui miſerabiliter a dæmonio uexati ſunt. Mauro autem pro illis cum lachrymis deprecante, & mortuus reuixit, & qui nequitiæ ſpiritu agitabātur, liberati ſunt. Non em̄ ſolet ad indignationem detractione moueri, quiſquis etiam laudari contemnit. Maurus abbas.

HINC etiam Apollonius monachus & martyr, cum in carcere detineretur, & Philemon choraules omnibus eum opprobrijs oneraret, ſuſpirans. Fili inquit miſereatur tui deus, & nihil horū quæ modo in me obloquendo effudiſti, reputet ad peccatum. His uerbis ille corde compunctus, & fidem quam perſequebatur ſuſcepit, & non recuſauit martyrium. Apolloni nius martyr.

VITALIVS Alexandrinus monachus, hominem a quo alapam acceperat, ſtatim a dæmone arreptum ac uolutatim humi iactatum, dum pro illo oraſſet, om̄i prorſus moleſtia expediuit. Tam Vitalius monach9.

facilis exauditio nonne aperte declarat, quanti apud deum momenti ſit erga inimicos charitas?

Iſaac abbas.

ISAAC quoq; abbas eum a quo alapa percuſſus fuerat, cum ob hoc a dæmonio uexaretur, ſuprincumbens pœna liberauit. Idem ijs qui noctu in hortum ſuum furtim irrepſerãt, & nec auferre quicquam, nec inde diſcedere potuerant, mane inuentos de propoſito quidem corripuit, ſed quaſi hoſpites prãdio excepit, & collectis hortuli fructibus qui furatũ uenerant, donauit, atq; abeũtes deduxit.

Iohannes eleemoſynarius.

MEMORABILIS admodũ & Iohannis eleemoſinarij epiſcopi contra iniuriam gratia. Cõquerenti nepoti de uillico conuitiatore, reſpõdit ſe ita in eum uindicaturum, ut nemo non miratur9 ſit. Accerſitumq; uillicum annuis penſionibus liberum fecit, docens hoc exemplo nepotem iniuriam hominum haud ſecus uindicandam eſſe, ab ijs præſertim qui deo non ſibi placere ſtudent.

Idem.

IDEM cum a quodam mẽdico pro data eleemoſyna contumeliam recepiſſet, clericos in eum inſurgentes cohibuit ſe in cauſa eſſe, aſſerẽs, quod petenti minus quam indiguerat impendiſſet. Illoque accito, omnem quam habebat pecuniam coram effudit, ut quanta ſibi opus eſſet, ſuo arbitrio ſublatã ferret. Ali9 ab ingrato data repetijſſet, ille cõtumeliã paſſ9, datis etiã ſupaddẽdũ exiſtimauit

Iohannes Damaſcenus.

IOHANNES Damaſcenus pro eo cuius occulta calliditate perfidiæ in Theodoſium imperatorem innocẽs damnatus dexteram amiſerat manum, diu interceſſit, ne in dolo depræhẽſus capite puniretur. Imperator admiratus hominis patientiã, ipſum pro quo rogabatur interfici uetuit, ſed tñ ne tm̃ ſcelus omnino impunitum abiret, in exi-

liũ ablegari iuſſit, ſanctum honore affecit. Scribæ illi officium in quo antea fuerat reſtituens, cũ eidẽ manus quoq; redintegrata beatæ uirginis beneficio fuiſſet. Quis acceptam remittere iniuriã arduum putabit, ſi tantæ offenſionis odium tanta repẽſum eſt animi benignitate?

SAMSON Dolenſis archiepiſcopus, eum qui ſibi ueneni poculum propinauerat, ſpiritu immũdo oppreſſum miſeratus deo ſupplicando ſanitati reſtituit, ad pœnitentiam hortatus eſt, ueniam indulſit, uiuere illum in æternum cupiens, qui ſibi per inſidias molitus fuerat necem. Sic neque uenena incaute ſumpta nocere ipſi potuerunt, qui ſibi Antidotum iam præparauerat perfectæ charitatis. Samſon archiep̃s.

HVNC QVIDEM & fœmineis in pectoribus flagrantem charitatis ardorem nequiuerũt extinguere aliena odia. Fœminæ.

CHRISTINA uirgo & martyr, pro fide ac ueritate horrendos conſtanter perpeſſa eſt cruciatus. Cum autem etiam ſerpentes in eam miſſæ fuiſſent, ſed mordere omnino nollent, ueneficum a quo ad mordendum irritabantur inuadentes, rabidis ictibus, multaq; ueneni ui ſtatim interimũt. At Chriſtina ſui ipſa carnificis uicem dolens, Chriſtum precata, & ſerpentes in fugam conuertit, & ab eis peremptum ad uitam reuocauit, & eundem iam credentem ad certam beatitudinis ſpem erexit. Chriſtina uirgo.

ANATOLIAM etiam uirginem anguſto carcere una cum terribili ſerpente concluſam, nec tamen ab eo læſam, cum tandem cõſumptam putarent, carceriſq; oſtium reſeraſſent, ſerpens indẽ Anatolia uirgo.

erumpens,audacem a quo immiſſus fuerat morſu appræhenſum, ſinuoſoq; ſpirarū uolumine colligatum,humi deĳcit moribundum. Mox autem ipſius uirginis oratione ſerpens procul effugatur, & audax ſanus erigitur.Chriſtianorum enim conuenit pietati,eos a quibus offenſi ſunt defendere pro uiribus ac tueri,nec ab uno lædi permittere.

Potamiena uirgo

POTAMIENA uirgo Alexandriæ paſſa, Baſilidi præfecto a quo omnia pene tormētorum genera in ſuo exceperat corpore pro Chriſti nomine,poſtquam ad dominum cum palma migraſſet martyrĳ,per uiſum apparuit, & coronam quā ei a domino impetrauerat,ſi credere uellet, oſtendit. Credidit ille,& per martyrium æternitatis gloriā conſecutus eſt. Tantæ curæ fuit uirgini eū per quē torta interfectaq; fuerat,ſaluum beatumq; facere.

Veneranda uirgo.

VENERANDA quoq; uirgo,dū pro Chriſto multis magniſq; afficeret̄ ſupplicĳs,& nūc humi diſpaſſis manibus,pedibusq; diuaricatis extenta, neruis bubalis cæderet̄,nūc ſic reſupinata grandi lapide uentri aduoluto præmeretur,nunc in cacabum ſulphure, pice,oleo plenum demerſa,ſubiectis ignibus coqueretur,eius cuius iuſſu talia patiebatur,propius aſtantis oculum bulloris aſpergine cæcatum,terra ſaliua diluta liniens reparauit,et ipſum tandem patientia ſua ſuperatum Chriſto credere compulit.Quis conuitium, contumeliam, maledictum non æquo animo feret,ſi pro tam grauibus tormētis tā magnū redditū eſt beneficiū?

Daria uirgo.

DARIAE uirginis integritatem ab infidelibus ad proſtibulum tractæ Leo de cauea fugiens, atq; illi adſiſtens tutatus eſt. Qui eam uitiandi animo adire auſi fuerant,ipſos inuadens,in primo ſta

tim limine ſtrauit, nihilq; pterea mali intulit, ipſa uirgine ſic iubente, ut eſſent quos ad fidem pœnitentiamque conuerteret, non qui in erroris tenebris uitæq; nequitia diſperirent. Parci igitur illis iuſſit, qui ſibi ereptum uenerāt rem omnibus diuitijs, atq; etiam uita ipſa pretioſiorem uirginitatem. Neq; enim uirginitas illi ad beatitudinem cō ſequendam ſatis fuiſſet ſi abfuiſſet pietas.

PARIS exempli & Agnetis uirginis erga inimicum dilectio. Eum quippe qui ipſam ſtuprare moliebatur, a diabolo necatū uitæ reſtituit. Vitæ reſtitutus Chriſtum confiteri palam cœpit. Illa ergo orante, is qui pudicitiam ipſius inquinare conatus fuerat, duo præcipua retulit bona, uitam qua adhuc in terris uiueret, & fidem qua ſupra cælū æternitatem conſequi poſſet. Agnes, uirgo.

EVGENIA uirgo Philippi Alexandriæ præfecti filia, ſub uirili habitu ſexum diſſimulans, inter monachos religioſe uerſata, & iam digna cui monaſterij gubernacula committerentur. Melanciæ tandem matronæ quam ad illicitos amplexus prouocantem contēpſerat, accuſatione capitis rea conſtituitur. Accuſatiōis ſumma erat'. Eugenium abbatem domi ſuæ ſibi uim inferre uoluiſſe. At illa cum ſe non iam Eugenium ſed Eugeniam eſſe, ut infamiam purgaret prodere uellet, prius accuſatrici ſuæ ignoſci petijt. Deinde coram patre (cuius iudicio neci iam addicta erat) pectus ſuum detegendo, detexit fallacis mulieris impium commētum. Simul cuius ipſa filia eſſet, indicauit. Sic omī prorſus periculo probroq; ſeſe expediuit, ante tamen uenia impetrata illi, cuius tam mendaci ac tā fœda dilatione in tanta inciderat mala. Eugenia. uirgo.

Euphra xia uirgo ATETIAM in monaſterijs aliquando locū ſibi uendicat inuidia. Euphraxia deo dicata uirgo ob humilitatem frequēter ſeſe uilibus occupabat officijs. Quædam autem inter ſorores non ſatis lin guæ temperans, illam carpere & ſimulatæ ſancti tati facta dictaq; eius aſcribere palam auſa, cū ab Abbatiſſa punienda decerneretur, eiuſdem quam laceſſierat interceſſione liberatur. Euphraxia eñ & ante ipſam ſe ſuppliciter proſternēs, quaſi quæ læſiſſet, non quaſi quæ læſa fuiſſet, ueniam ſibi pe tijt, & ante abbatiſſam illi impetrauit.

Othilia uirgo. OTHILIAM uirginem pater occidere in a nimo habebat, ſolo corpis uitio offenſus, quia cæ ca nata fuerat. Mater autem periculo ſubtractam monaſterio tradidit. Hinc ipſa uirtutibus profi ciens, defectumq; oculorum mentis perſpicacitate ſupplens, pro eo patre quem ſibi tam indigne capi tali odio infenſum nouerat, feruenter orando effe cit, ut & uiuens pœnitentiam delicti ageret, & de functus purgatorij pœnas cum paradiſi delitijs cō mutaret. Ipſa uero corporei q̊q; uiſus uſum a deo accipere meruit, quē non acceperat a parentibus.

Exodi. 23. HOC quidem charitatis genus tum ueteri, tū noua lege præcipitur nobis obſeruandum. In Exo do dicitur. Si occurreris boui inimici tui aut aſino erranti, reduc ad eum. Si uideris aſinum odiētis te iacere ſub onere, non pertranſibis, ſed ſubleuabis Prouer. 24 cū eo. Et in prouerbijs legimus. Cum ceciderit ini micus tuus, ne gaudeas, & in ruina eius ne exultet cor tuum, ne forte uideat dominus, & diſpliceat ei, Ibidē. 25. & auferet ab eo iram ſuam. Et iterum. Si eſurierit inimicus tuus, ciba illum, ſi ſitit, da ei aquam bibe re, prunas enim congregabis ſuper caput eius, &

dominus reddet tibi. In euãgelio quoq; ipſe dominus ait. Diligite inimicos ueſtros, benefacite ijs q uos oderunt. Benedicite maledicentibus uobis, & orate pro calumniantibus uos. Iterũ. Diligite inquit, inimicos ueſtros, benefacite, & mutuum date, nihil inde ſperãtes, & erit merces ueſtra multa, & eritis filij altiſſimi, quia ipſe benignus eſt ſuper ingratos & malos. Quod autẽ uerbis præcepit, exẽplo præſtitit. Proditori quippe ſuo corporis & ſanguinis ſui ſacramentum obtulit, pedes lauit, oſculum non negauit. Illis etiam a quibus cruci affigebatur, ueniam dari petijt. Pater, inquit ignoſce eis, quia neſciunt quid faciunt, Si tam clemens erga tantam ſæuitiam dominus, quomodo ſeruus eius erit qui uindictam expetierit? aut quõ Chriſtiano nomine cenſeri merebit, qui in diligendis inimicis Chriſtũ imitari contempſerit? Omnibus mandatũ eſt benefacere omibus ſi fieri poteſt, ſin minus, bene optare. Ita tñ ut hõ ſemp amet, malignitas hominis nunq;. Ois eñ malignitas diaboli ſeruitus ẽ, hõ aũt dei opus eſt, & quidem ad imaginẽ & ſimilitudinem auctoris ſui factum.

Lucæ. 6. Math. 5 Luc. 6. Chriſtus. Lucæ. 23. Sapien. 2. Eccli. 17.

De officio doctoris euãgelici. Caput IIII.

SED profecto inter omnes omnium charitates, ea præcipua eſt habenda, qua alius alij nõ tam iſta temporalia & caduca bona, quã illa æterna atq; perpetua optare, & quantũ in illo eſt, prouidere ac procurare debet. Enitendum igitur erit ijs maxime qui diuinarũ rerum ſcientia præſtant, ignaros inſtruere, timidos animare, deſides urgere, omnes denique ad capeſſendas uirtutes

quibus ueræ felicitatis præmia comparantur, ſedulo exhortari. Huiuſce rei exempla more noſtro ab ijs quos deo placuiſſe nouimus, petamus.

Moyſes. Aaron. Exodi.5. MOYSES & Aaron dei iuſſu dirigūtur ut populum ſuum de Pharaonis iugo ereptum ab Aegypti finibus educant, & populus ipſe ſacrificium ſibi offerat in deſerto, & ſic terram ingrediatur pmiſſionis. Doctoris igitur partes erūt, peccatores ad pœnitētiam compellere, de diaboli ſeruitute in libertatem gratiæ uendicare, & de terrenis ſecularibusq; negocijs ad cæleſtium meditationem iugiter excitare. Vt quam beatitudinem animo contemplati fuerint, pietatis iuſtitiæque operibus parare ſibi nitantur.

Iſaias propheta Iſaiæ.6. ISAIAS propheta cum ſe ab angelo carbōis de altari ſumpti tactu purgatū animaduertiſſet, & dominus diceret, quem mittam, & quis ibit nobis? Vltro ſe obtulit dicēs. Ecce ego ſum mitte me. Quod uſurpare nequaquam auſus fuiſſet, niſi ſe prius a delictorum inquinatione prorſus expiatū excoctumq; agnouiſſet. Carere enim debet omni uitio qui aliorum prauitatem paratus eſt corrigere, ut auditores non tam uerbis ad emendationem uitæ prouocet, quam exemplo. Labia enim iuſti

Prouer.10 (ut in Prouerbijs dicitur) erudiunt plurimos.

Idem. Iſaiæ. 40. Vnde alibi ad eundem dicitur, Super montem excelſum aſcende tu qui euangelizas Sion, ut ſcilicet culmen ſanctitatis pie uiuendo incendat, qui pdicationis munus aſſumit. Exalta in fortitudine uocem tuam qui euangelizas Ieruſalem. Nempe ut & qui prope ſunt, & qui longe audiant. Exalta & noli timere, ne timendo illis adulari incipias, q̊s debes increpare, & ſublato cauterio, dum lædere

tutem formidas, latens ſub ea malum ſuppurare permittas. Ideo nanq; præceptum eſt, non coquas hœdũ in lacte matris ſuæ, i. peccãtib⁹ ne blãdiaris. Deute.14.

RVRSVM dicitur illi, Clama, ne ceſſes, qua ſi tuba exalta uocem tuã, & annũtia populo meo ſcelera eorum, & domui Iacob peccata eorũ. Proinde qui in eccleſia declamãt, apette, perſeuerant, audacter, ſuo fungantur officio. Ita tamen malefacta omnium deteſtando, ut ſemper ueniæ ſpem ꝓponant pœnitentibus. Quia deus clemens & miſericors eſt, patiens & multæ miſerationis, & ignoſcens ſuper malitia. Idem. Iſaiæ.58. Ionæ.4.

IEREMIAS immaturam ætatem excuſans clamat: a. a. a. domine deus, ecce neſcio loqui, quia puer ego ſum. Noli, inquit, dominus dicere, quia puer ſum, quoniam ad omĩa quæ mittam te ibis, & uniuerſa quæcunq; mandauero tibi, loqueris. Ne timeas a facie eorum, quia ego tecum ſum, ut eruam te. Deniq; miſit, inquit, dominus, manum ſuam, & tetigit os meum, & dixit, ecce dedi uerba mea, in ore tuo, ecce cõſtitui te hodie ſuper gentes, & ſuper regna, ut euellas & deſtruas, & diſperdas & diſſipes, & ædifices, & plantes. Si quis igitur ad prædicationis opus diuinitus eligitur, nulli rei diffidat, nihil trepidet, omĩa aderunt cui aderit deus. Diſce tamen omne doctoris ſtudium, eo ſpectare debere, ut euellat & deſtruat hominum uitia, plantet autem & ædificet, uirtutes. Ieremias propheta Ieremię.1.

IEZECHIEL etiam dominus libere uaticinandi præſtitit audaciam, dicens: Tu ergo fili hominis ne timeas eos, neq; ſermões eorum metuas. Et rurſum, uerba eorum ne timeas, & uultus eorũ ne formides, Ad hæc datur illi pro cibo, uolumen Iezechiel propheta Iezechi.2. Ibidem.

intus & foris ſcriptum. Etenim prædicator et exteriorẽ ſcripturæ hiſtoriam, in exemplum auditorũ, proferre debet, & interiorẽ myſticũq; ſenſũ. qui ſub ea latet, cũ res poſtulauerit, nõ tacere. Cuius q dem diſciplinæ ſcientiã, ſi aſſecut⁹ fuerit, & ipſe di- cere cũ Iezechiele poterit, Comedi illud et fctm̃ eſt in ore meo ſicut mel dulce. Vel cũ Dauid: Quam dulcia faucib⁹ meis eloqa tua ſup mel ori meo.

Ibidem.3. Pſalm. 118

Daniel propheta Daniel.13. Iohan.3.

AC nequando uel intempeſtiua ætas prædicandi minuat auctoritatẽ in eis qui diuinitus inſpirantur, Danielis adhuc infantis ſpiritum ſuſcitatum legimus, & puero iudicante damnatos ſenes. Spiritus enim ubi uult ſpirat, cordaq; hoĩm nõ annos metiř, qbus lumen ſapiẽtiæ ſuæ infundat. Et interdũ quidem, ut uirtutem ſuã oſtendat, ex ore infantium & lactentium, perficit laudem.

Pſalmo.8. Ionas propheta. Ionæ.1.

IONAS ad Niniuitas prophetare iubetur, & fugit. Quã autẽ incõſiderate diuinæ reluctatus uoluntati ſit, caſus oſtendit. Nauigat, tempeſtate concutiř, in mare præcipitař, a piſce deglutiř. Sed cito pœnitens liberatur, moreq; dño gerens, pdicat. Et Niniue quæ mox ſubuertenda erat, auditis pphetæ uerbis, pœnitentiã egit, deum placauit, ſeruata eſt. Quid hoc exemplo diſcitur, niſi tam dignũ eſſe diuina ultione, doctorẽ, qui diſſimulat populi crimine cũ ad prædicãdum mittiř, quã populum qui ab his auerti negligit, cũ redarguentẽ audierit. Neq; enim tantam calamitatem Niniuitæ tunc effugiſſent, ſi Ionæ minas contempſiſſent.

Iohannes baptiſta.

IOHANNIS quoq; baptiſtæ uox clamantis in deſerto, pulchre nobis modum formamq; prædicandi uidetur exhibuiſſe. Vitia primum omniũ acriter increpanda, maximeque eorum quos in ijs

obſtinatiores cernimus, docuit, phariſæis inſultãs ac dicens: Genimina uiperarum, quis demonſtrabit uobis fugere a uentura ira? Remedium deinde ne deſperẽt, cõtinuo ingerendum oñdit, dum ſubiungens ait, Facite ergo fructũ dignũ pœnitẽtiæ. Poſtremo ꝓponendũ iuſtis præmiũ, impijs pœnã dicẽs. Congregabit triticũ in horreũ, paleas aũt cõburet igni inextinguibili. His etiam qui talia docent, neminem timendũ declarauit, corripiẽdo Herodem regẽ, uincula, carcerem, necem, ꝑferre ſatius ſibi exiſtimans, ꝙ illicitũ illius coniugiũ, adulatione obtegere, & præceptorum dei immemorem ſe præbere. Matth. 3. Lucæ. 3.

POST Iohannem aũt cœpit prædicare, ipſe olim prædicatus, ſemperq; prædicandus, mundi ſaluator ac dñs. Lex eñ & prophetæ uſq; ad Iohãnem, exinde euangelium Chriſti, & hactenus quidem terrenoꝵ præmium bonorum, nunc iam cæleſtis regni æterna promittitur pœnitentibus beatitudo. Pœnitentiã inquit agite, appropinquabit eñ regnũ dei. Nec certe pri⁹ Ieſus prædicare cœpiſſe dicit, quã tentatus famẽ uiciſſet in deſerto, auaritiam in monte, uanã gloriam in templo. Qua in re oſtendere uoluit, qualẽ prius eſſe oporteat, qui diuini uerbi paſſim diſſeminandi curam aggredi decernit. Chriſtus. Matth. 11. Matth. 3.

HINC iam reliquarũ nationum ſaluti conſulens, diſcipulos aſſciſcit ſibi, ut habeat quos diſcedens, doctrinæ ſuæ per orbem propagandæ relinquat magiſtros, utque is qui docet, alijs etiam docendi diſciplinam impendere diſcat. Circuit totam Galilæam, ut doctoribus poſt ſe futuris, urbes caſtella, uicos, peragrandi ſolicitudinẽ inſinuet, Do-

cet in ſynagogis ut & illi ibi magis v̄ba facere ſtu deant, ubi pluribus prodeſſe poſſint. Prædicat euã gelium regni dei, ne quid aliud in eccleſia prædicã dum inani iactatione præſumant. Cum diſcipulos docet, aſcendit in mõtem: cum turbas, deſcendit in planum, ut meminerint perfectioribus, excellenti ora uitæ præcepta dari oportere: imbecillioribus leuiora, lac paruulis, ſolidũ iam adultis cibum.

Cum infidelib^9 caute loquendum.

INFIDELIBVS uero his dũtaxat, qui audire ueritatem concupierint, religiõis noſtræ quæ ꝗ creditu faciliora, primum inſinuanda ſunt, non ſtatim myſteria ingerenda. Ne ſanctum detur canibus, & margaritæ mittantur ante porcos, & cõ culcent eas pedibus, contemnentes quicquid capere non poſſunt. Audiuimus quendam ſacerdotalis ordinis uirum, cum ipſo præſente, inter Mahometanos quoſdam, de deo mentio incidiſſet, et multa ultro citroq; iactata fuiſſent, tandem dixiſſe, Deũ ipſum ſæpe a ſe manibus cõtrectatũ, ſæpe ore hauſtum. Quod & ſi uerum dixerit, inconſulte tamen apud ſacramenti ignaros, atq; adeo incaute, ut illi non modo non crederent, ſed etiã ipſum quaſi blaſphemum ulciſci uellent. Deniq; parum abfuit, q̃n eidem tunc quod ſequitur contingeret, & canes cõ uerſi dirumpant uos. Cuius quidem periculi non ignarus Salomon. Qui cuſtodit, inquit, os ſuũ, cu-

Prouer.13

ſtodit animam ſuam: qui autẽ inconſideratus eſt ad loquendum, ſentiet mala.

Donum prędicãdi

PRAEDICANDI autem donum ne quis leue putaret, non niſi precibus proponitur impetrãdum. Rogate, inquit, dominum meſſis, ut mit-

Matth. 9.

tat operarios in meſſem ſuam. Cæterum ne quis lucri & non tm̃ hominũ cauſa prædicatiõis opus

ſibi uendicet,ait. Gratis accepiſtis, gratis date. At uero ne in quærēdis uitæ neceſſarijs rebus occupatus animus docēdi ſtudiū remitteret.Dignus eſt oparius,inqt,cibo ſuo.Vt ſcilicet quibus ſemināt ſpiritalia,ab ijs ſibi corporalia metant. Non plura tamē,quam præſens neceſſitas popoſcerit,ne prædicationem,quæ gratuita eſſe debet uenalē faciāt. Lucæ.10. Prædicatio gratuita. Matth.10.

PRAECIPIT quoq; dominus ac monet,ut huiuſce profeſſionis uiri,ciuitatem ingreſſi,apud dignos maneant,ne ſcilicet integritati auctoritatiq; eorum quicquā deroget,turpis hoſpitij nota,& in ſuſpitiōem incidant,qua linguam honeſtiorem quam uitam habere exiſtimentur. Apud quē manere debeat p̄dicator.

PRAETEREA licet illi q in auditorio cōueniūt,parum aut nihil omnino profecerint,non tamen ei qui docet, præmium ſupprimitur laboris, dicente domino.Si ibi fuerit filius pacis,requieſcet ſuper eum pax ueſtra, ſin minus, ad uos reuertet̄. Neq; enim inuitantium gratia perire debet, ſi ad conuiuium inuitati,uenire faſtidierint. Prędicatoris nō deperit meritum p̄pter obſtinatiōem auditorū.

QVI AVTEM uſqueadeo inueterata animi peruicatia obdurāt,ut pijs hortatibus molleſcere prorſus nequeant,eos dominus anathemate uidetur execrare dicens.Quicunq; non receperit uos neq; audierit ſermones ueſtros,exeuntes foras de domo uel ciuitate, excutite puluerem de pedibus ueſtris. Minis quoq; horrēdis exterret ſubiungēs, Amen dico uobis tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorreorum, in die iudicij, quam illi ciuitati. Inexcuſabilior procul dubio erit, quiſquis prædicationes audiens, emendari corrigique neglexerit, quā q omnino non audierit, caſu aliq impeditus,Seruus em̄ qui cognouit uolūtatē domini In obſtinatos. Marci.10. Lucæ.9. Matth.10.

ſui, et nō fecit, plagis uapulabit multis. Qui aūt nō cognouit, & fecit digna plagis, uapulabit paucis.

Prædicator ſit prudēs et ſimplex. POSTREMO ipſos doctores caute incedere, ne dolis hæreſum capiantur, ſimplicitatem cuſtodire, ne ad hypocriſim malitiamq; declinent, iubet dicens. Eſtote prudentes ſicut ſerpentes. Serpente enim minus prudens Adam, a ſerpente deceptus eſt. Et ſimplices ſicut columbæ. Ne ſcilicet ſāctiores uideri quam eſſe malint. Nam & ſpiritui ſancto ideo fortaſſe in columbæ ſpecie interdum apparere libuit, ut ad imitādam auiculæ illius puritatem nos inuitaret. Profecto qui tales extiterint, non immerito iam audire poterunt: Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini, dabitur em̄ uobis in illa hora quid loquamini. Non enim uos eſtis qui loquimini, ſed ſpiritus patris ueſtri qui loqtur in uobis. Itaq; nihil neq; in præmeditādo, neq; in ꝓnuntiādo laborabūt, qbus affatim om̄ia qties uſus fuerit, diuina benignitas ſuppeditabit. (Matth. 7)

Apoſtoli. DE APOSTOLIS ita traditum eſt. Varijs linguis loqui cœperunt, prout ſpiritusſanctus dabat eloqui illis. Hoc ideo ſane, quia diuerſis gentibus, fidei Chriſtianæ myſteria, prodi iam uulgariq; oportebat, & diu errantibus uiam aperiri ſalutis. Hinc tu quoq; ſi unā alteramue ciuitatē ad deum ſanctius atq; ſyncerius colendum conuerteris, nondum te exiſtimes feciſſe ſatis, donec datur facultas, etiam ad reliquos inſtruendos proficiſcere. Pij ſane ac boni medici eſt, plurimis curatis, alios inſuper qui curatione indigent perquirere, et oportuna omnibus remedia conferre. (Actuum. 2)

Petrus apoſtolus LEGIMVS Petro Ieroſolymis primū ỳba ad populum faciente, die uno tria hoīm millia ba

ptizata fuiſſe,indies quoq; credentiũ creuiſſe nũe rum.Sed et alio deinde die,quinq; millia ſuperiori bꝰaddita. Cum aũt Petrus gẽtiles quoq; dñi iugo ſubijciẽdos,per uiſũ cognouiſſet,Corneliũ centuri onẽ, & qui domi cũ illo erãt, credẽtes baptizauit. Qui ergo paulo ante una tantum atq; altera prædicatione,tam multos cõuerterat, idem etiam pau cos non cõtempſit, ita ut neq; itineris laborem ab Ioppe Cæſareã uſq; euocatꝰ recuſaret. Illi igit̃ qui in magna etiam auditorum frequentia,nõ ſuam gloriã, ſed alienum profectum quærunt, tunc quoq; cum rariores cõuenerint,docere non erubeſcunt.

PAVLVS ſegregatus in euangelium dei, cũ collega ſuo Barnaba,peragrant oppida Iudææ, in ſynagogis prædicantes. Inuidẽtibus uero Iudæis, & ad conuitia furenti rabie prorumpentibus, dixerunt. Vobis oportebat primum loqui uerbum dei, ſed quoniam repellitis illud, & indignos uos iudicatis æternæ uitæ ecce conuertimur ad gẽtes. Relinquendi ergo ſunt qui peruerſa obſtinatione durati, a peccãdi propoſito diuelli nullo modo poſ ſunt. Nec dum in ſterili ſolo ſemẽtem iacimus,fœcũdæ interim glebæ nullo ſubactæ aratro, fructu uberiore fraudentur. In ſumma,quicunq; eccleſiam audire noluerit,ſit tibiſicut ethnicus& publicanus. Nemo ſaluatur inuitus.

Paulus apoſtolus & Barnabas.

Actuũ.13.

IDEM hi (ut Lucas inquit) prohibiti ſunt a ſpirituſancto loqui uerbum in Aſia. Quæ res documento eſt nõ paſſim omĩbus euangelizare nos debere,& ijs præſertim,quos euãgelium ipſum cõ tẽptui habituros,nõ ambigimus. Ne & hi exin de grauioribꝰ pœnis obnoxij ſint,et nos ſact͂m̃ dediſ ſe canibꝰ arguamur. Vñ et Salomõ in Prouerb,ait

Prouer.9. Qui erudit deriſorem, ipſe iniuriam ſibi facit, & q arguit impiũ, ſibi maculã generat. Noli arguere deriſorẽ, ne oderit te, argue ſapientẽ, & diliget te.

RVRSVM illis libentiſſime docendi operam debemus exhibere a quibus ultro inuitamur. Iam enim ſe inſtitutionibus noſtris pro ſua uirili obſe- Paul⁹ apl's cuturos polliceri uidentur, dum inuitant. Hinc eſt quod Paulus tranſire maturauit in Macedoniam, cum uir Macedo in uiſu apparẽs ei, ſuppliciter poſcifſet, ut eo ueniens ipſos adiuuaret. Non petit auxilium qui non agnoſcit periculum. Quis autẽ petit, niſi is qui periculo liberari cupit.

MVLTIS tandem urbibus regionibuſq; do- Idem. cendo peragratis, Paulus cõtulit ſe Athenas, diſſe- Actuũ.17. ruitq; cum Epicuræis & Stoicis, Palam oſtendẽs quanto præſtaret eorum philoſophiæ diſciplina Chriſti. Quanta autem uel argumentorum ui diſputarit, uel miraculorum operatione illa quæ dixerat approbarit, Dionyſius Areopagita indicio eſt, factus apoſtoli diſcipulus, qui magiſter fuerat philoſophorum.

RELICTIS Athenis uenit Corinthum, & Idem. Aquilæ Priſcillæq; hoſpitio uſus, artem ſchœnofa- Actuũ. 18. ctoriam cum illis factitaſſe dicitur. Sabbatis uero 1.Cor.4. in ſynagoga diſputatiões exercuiſſe. Hinc ipſemet 2.Teſſa. 3. quidem ad Corinthios ſcribens. Laboramus, inquit, operantes manibus noſtris: Et ad Theſſalonicenſes. Non inquieti fuimus inter uos, neq; gratis panem manducauimus ab aliquo, ſed in labore & fatigatione nocte & die operantes, ne quẽ ueſtrum grauaremus, non quaſi nõ habuerimus poteſtatem, ſed ut noſmetipſos formam daremus uobis ad imitandum nos, Nam cũ eſſemus apud uos

hoc denuntiabamus uobis, quoniam ſi quis non uult operari, nec manducet. Nemo igitur euangelio ſeruiens, aſſidue ſibi de euangelio uiuēdum putet. Et quod prædicatiōi ſupereſt, temporis otio cōterat. Ne & petendis eleemoſynis crebrius inſiſtēs, non petere ſed exigere uideatur, & corporis quieti indulgens, ad ſocordiam paulatim deuolutus, a labore quoque ſpiritaliū actionū animo obtorpeſcat.

PETRVS & Paulus poſtrēo Romæ ad martyrium uſque prædicando perſeuerarunt. Reliqui etiam apoſtoli dimiſſa Iudæa, in diuerſas prouincias idolorum cultores ad religionem Chriſti cōuerſuri diſperguntur. Andreas Achaiam, Philippus Scythiam, Barthomæus Lycaoniam, Iacobus Zebedæi Hiſpaniam, Iohannes Epheſum, Thomas Parthiam, Hyrcaniamque & Indiā, Matthæus Macedoniam & Aethiopiam. Iacobus Alphæi Ieroſolymam, Iudas Thaddæus Mediam, Meſopotamiā Pontum, & cū Simone fratre Perſidem, in ſortem prædicationis accepere. Nulli labori parcentes, nullum uitæ diſcrimen deuitantes, dū communi oīm ſaluti conſultum uolunt. Neque tyrannorum minis neque ſupplicijs deterriti ſunt, ne Chriſti nomē ubique circunferrent. Sic in omnem terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ uerba eorū. Sic habitantibus in regione umbræ mortis lux orta eſt eis. Merito igitur illi ſedebunt ſuper thronos cum Chriſto iudicantes, qui nūquam conquierūt Chriſtum annunciantes. Apoſtoli. Pſalm. 18.

INTER apoſtolicos autem uiros Ambroſius epiſcopus, eruditione, ingenio, ac diligētia in prædicando ita præſtitit, ut facile perſuaſum ſit, nō cōmentum fuiſſe, quod de illo quondam iactatū con Ambroſius epiſcopus

ſtat, ob os ſcilicet eius in cunis iacẽtis uolitaſſe apũ examen, ſtridulo tinnitu eloquĳ futuri ſuauitatẽ portendẽs. Hic Aurelium Auguſtinũ manichæa hæreſi tabeſcentem, ſuis prædicationibus purgauit, ſanumq́ reddidit. Qui iam catholicæ fidei diſciplinis eruditus, omnium tandem hæreticorum dogmata certiſſimis deſtruxit argumentis, noſtraq́ confirmauit, obſcura quæq́ in ſcripturis declarauit, & ab ĳs q̃ dubia erãt ambiguitatẽ ſuſtulit. Religioſis uiuẽdi p̃cepta dedit, nemo in diſſerẽdo acutius uidit, melius explicauit. Quid multa? unũ tũc hoiem conuertit Ambroſius, ſed in uno hoie totũ pene terrarum orbẽ doctrinæ illius radĳs illuſtrandum recepit. Qui eñ docti fuerint, fulgebũt quaſi ſplendor firmamenti, & qui ad iuſtitiam erudiũt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.

Auguſtinus eps.

Daniel. 12.

Antonius abbas.

ABBATEM Antonium aliqñ ad hæreticos cõuincendos, relicta ſolitudine Alexandriam ueniſſe legimus. Intermiſit ergo eremi quietẽ, dũ ad bellum egreditur contra illos pugnaturus a quibus catholicæ fidei murus quatiebatur. Acceſſerunt quidam philoſophi quaſi ruſticano homini & literaturæ ignaro illuſuri. Verum ubi loquentem audiſſent, demirati uerborum uim, ſententiarumq́ grauitatem, ueritati ab eo prædicatæ adhæſerunt, & cuius corporis habitum pauloante ſubſannauerant, ſcientiam amplexi ſunt Chriſto credentes. Neſciebant utiq́ ſub terra latere aurũ, & interdum ſub uili panno habitare ſapientiam.

Regulus epiſcopus

REGVLVS EPISCOPVS Iohannis apoſtoli diſcipulus, in Gallia cæleſtis frumenti granum oppidatim diſſeminat, & plurimis baptizatis fructum uberrimum in horreis eccleſiæ recon-

dendum cogit. Cæterum cum apud quendam uicum in magna uirorum ac mulierum celebritate ſuggeſtum concionaturus aſcendiſſet, ranarum e proximo lacu coaxantium ſtrepitu præpediebatur, ne commode audiri poſſet. Igitur ut ſileret imperauit, atq; ex illo etiamnum lacum illum ranis quidem refertum, ſed nullam earum uocalem eſſe aſſeuerant. Quid mirum, ſi hoīes eius doctrinam ſecuti ſint, cuius iuſſis irrationale animal obediuit? Ranæ obmutuerunt, & homines confiteri Chriſtum cœperunt.

PATRICIVS epiſcopus in partibus prouinciæ Scotiæ, Chriſti fidem euangelizaſſe prim⁹ dicitur. Qui cum per Hyberniam iter faceret, et ſe prædicationibus nihil proficere uideret, deum precatus eſt, uti oſtento aliquo hominum illorum duriciem commolliret, quo ab erroribus iam tādem reſipiſcerent, & ad religionem ueram conuerterentur. Diuinitus admonitus, humi circulum deſignauit, atq; inibi terra penitus ſubſidente, hiatus ingens apparuit, magnumq; omnibus incuſſit terrorem, ne in profundum acti pœnas iam incredulitatis darent. Hunc hiatū adhuc extare ferunt, & occulto quodam ſinuoſoq; meatu ad neſcio quæ purgatorij loca deducere. Id utrum uerum ſit ſcire nihil noſtra refert. Credimus enim purgatorium animarum alicubi eſſe, etiam ſi ibi nō ſit, magiſque illud nunc conſiderare expedit, quanta hic ſanctus humanæ ſalutis cupiditate flagrabat, cui non ſatis fuit uerbis docuiſſe, niſi etiam miraculorum terrificationibus, quod docuerat, credere cogeret uel inuitos.

ALDEBERTVS ꝓ̃o Pragæ ep̃s, cū effrenē

Patritius epiſcopus

Specus patritij.

Aldebert⁹ epiſcopus

& indomitam plebem nullis prædicationum ſolicitationibus,ad modeſtius uiuendi rationem redigere potuiſſet,epiſcopatū reliquit,& ſummi pontificis permiſſu ad cœnobium Caſſini montis perueniens monachum ſe fecit.Pertimuit eo fungi officio , poſtquam ſibi commiſſos meliores efficere nequiuiſſet, ne quæſiſſe uideretur quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti, id eſt,ſuum honorem,non aliorum profectum.

In epiſcopos pdicatiōis officium exercere nolēte.

COGITENT NVNC quam recte agant, qui ſibi creditum gregem pabulo prædicationis paſcere negligunt, & ſe paſtores profitentur, ſi is qui quotidianis exercitationibus ſeſe fatigabat, non ſolum parem nolētes dimiſit,ſed etiam dignitati renunciandū cenſuit. Quod ſi is qui tanta animi ſolicitudine, uociſq; contentione in monendo uſus fuerat, ob incorrigibilē tñ plebis puerſitatē locum tenere pontificis dubitarit, quanto magis timere debet lucerna ſub modio poſita , ſal fatuū, canis mutus non ualens latrare? cui dominus per prophetam comminatur dicens. Speculatorem dedi te domui Iſrael,Si dicente me ad impium morte morieris,non annūciaueris ei,neq; locutus fueris, ut auertatur a uia ſua impia & uiuat, ipſe impius in iniquitate ſua morietur,ſanguinem autem eius de manu tua requiram.Ob hoc quidem et propheta contremuit dicens,Væ mihi qa tacui.Et apoſtolus,Væ mihi eſt,inquit,ſi non euangelizauero.

Iezech.3.
Iezech.33
Iſaiæ. 6.
1.Cori. 9.

Iuuenalis epiſcopus

IVVENALIS natione Apher,arte medic9 ordine presbyter,cū a pontifice Romano, ut Narnienſi infideli populo Chriſtum euangelizaret,ius poteſtatemq; ſibi concedi petiſſet, epiſcopus eorū cōſtitutus illo ſe cōtulit,Multiſq; ibi catholica cre-

dulitate prædicando confirmatis, quendam de ob ſtinatorũ numero, cui pter cæteros error ueritate charior erat, ſibi infenſiſſimum habuit. Qui comp henſum (poſtquam minis ut carnem idolo immolatam guſtaret) cogere uerbis non potuiſſet, uiribus aggreditur. Cultellum ori admouet, ſtrictoſq; dentium dirimere ordines molitur, uiam facturus cibo intra fauces reſpuentis indidendo. At multo ſec⁹ quam cogitaret euenit, Repente enim quadã lymphatæ mentis inſania correptus, cuſpide in ſe uerſa ipſe ſibi iugulum ferit, & ad pedes eius quẽ inuaſerat, exanimis corruit. Sic tutatus eſt dominus pij doctoris diſertum guttur, ut hic qui illud per uim polluere attentauerat, ſuum confoderet, & ſua ſibimet manu mortem conſciſceret. Eo cadente, reliqui omnes qui pari infidelitate diu iacuerant, per fidem ſeſe erexere Chriſti, Et unius incre duli pœna, multis credendi cauſam præbuit.

SERVACIVM Traiectenſem epiſcopum, hac ſpiritusancti gratia dotatum fuiſſe ferunt, ut prædicantem audientes alienigenæ, diuerſæq; nationes, unaquæq; ſua lingua locutum putarent nihil non intelligentes, quod ab illo eſſet prolatum. Ad hæc tot miraculis claruiſſe dicit̃, ita pure ſanctæq; uixiſſe, ut prædicatione, uirtute, moribus ad perfectionem apoſtolorum proxime acceſſiſſe uideatur, Igitur uitæ ſanctimonia præſtet oportet, qui præſtare cupit prædicandi doctrina, operatio neque ſignorum. *Seruatius epiſcopus*

HIVONI presbytero ad prædicandum eunti fluuius non modico incremento ponti ſuper effuſus uiã intercluſerat, mox in ſeſe collectus ac ſubſidens, ueluti ueritus tam ſalubrem operam remora *Hiuo presbyt̃*

ri,tranſitũ præbuit, rurſumq; pontem operuit aquis. Huic ſimili miraculo olim Leuitis arcam ferentibus Iordanis ad fontem reuerſus aridum ceſſit iter,ſed qui illos ſecuti ſunt,in terram promiſſionis peruenerunt,qui uero Hiuonem,in cælũ aſcẽderunt, alterum legi,alterum euangelio datum.

Eadmundus archiepiſcopus

EADMVNDVS Cantuarienſis archiepiſcopus, cum in Gallia apud Vigorinam urbẽ, ſub diuo prædicaret, & populus imminẽtem ſupra ſe, atræ nubis contractionem cernens, pluuiam timeret,dilabiq; ſub tecta pararet,ne dubitarẽt,ꝑcepit, & imbri ne uerbum dñi impediret iuſſit. Magna uis aquarũ,circa eos qui ad audiendũ cõuenerant, in terram defluxit, nullum tamen ex tanto hominum numero attigit. Et pauor pariter ac pudor om̃es cœpit,nolle illi⁹ præceptis obedire,cui inſenſibile elementum paruiſſet. Itaq; non ſine melioris uitæ ꝓpoſito, finita ꝓdicatiõe abierũt multi,dũ cõmiſſa deflerẽt lachrymis madidi,pluuia nemo.

Dominicus.

DOMINICVM ordinis prædicatorum futurum inſtitutorem,præſagijs quibuſdã ante mõſtratum fuit. Mater eo fœcunda catellum ſe pepeꝛiſſe ſomniauit,qui faculam mordicus arreptam, præferens mundum incendere uidebatur. Eodem iam nato,cuidam nõ ignobili matronæ uiſum eſt, ſtellam fronti eius inſediſſe, cuius fulgore perinde ac ſolaribus radijs totus terrarũ orbis luceſcebat. Breui ergo effectum eſt,ut ab eo plurima euangelizantium turba,per omnes fere prouincias nationesq; diffunderetur, paſſimq; diſcurreret.Sic ille ardentis prædicationis facibus mundum ſuccendit,ſic doctrinæ ſpiritalis luce illuſtrauit.

Vincenti-

EIVS itaque collegij uir nominatiſſimus Vin

centius tantum prædicatione ualuit, ut in Hiſpania quinque millia iudæorum ad Chriſtum dicatur conuertiſſe, in Mauritania octo millia Saracenorum, in urbe quoq; Granata docuit infideles, donec a rege eiectus ad ſuos redijt inuitus. Italiam etiam Galliamq; prædicando peragrauit, nec labore uictus, nec periculo deterritus, dum ad æternæ ſalutis beatitudinem adipiſcendam omnes inuitat. Illud in Pſalmo prophetæ promiſſum implens. Docebo iniquos uias tuas, & impij ad te conuertentur. Pſalm. 50.

MINORVM uero pater Franciſcus, etiam illud executus uidetur, Ite in mũdum uniuerſum & prædicate euangelium omni creaturæ. Sic enim hominibus prædicauit, ut mundum repleret monaſterijs, ſic auibus ut ad audiendum dociles, intentæq; ſilentium tenerent, ac ſe manu ab eo contrectari non formidarent. Illos ut pie religioſeq; uiuerent hortatus eſt, has tm̃ ut creatorem ſuum laudarent, cuius bñficio pennas haberent ad uolatum, uocem ad cantum, fructus terræ abſq; omni uel ſerendi uel metendi labore ad alimentũ, uitæq; ſuſtentationem. Quo hũc amoris ſtudio eos quos ad fruendam beatitudinem genitos nouerat, docuiſſe dixerim, ſi etiam irrationabilia quantum illis conueniret monere non neglexit? Franciſcus. Matt. ult.

IDEM apud caſtellum Gallinarium prædicãs, hirundinibus multiplici garritu obſtrepentibus ſilentium imperauit, nullaq; deinde quamdiu ipſe uerba fecit, ne minimũ quidem ſonum aut ſuſurrum edidit. Et quiſquam tam impudens eſt, ut dubitet ſpm̃ ſctm̃ per os eius locutũ, cum etiã beſtiæ interdum præter naturæ ſuæ uſum qđ locutus eſt Idem.

intellexerint, & quod iuſſerit, obediẽdo peragerint.

Antonius abbas. ANTONIVS Hiſpanus huius ordinis uir, ſanctitate percelebris, cum apud forum Iulij moram traheret, prædicare uerbum dei iuſſus, imperitiam excuſabat, nunquam antea eiuſmodi declamationibus uſus. Veruntamen iuſſioni maiorum obtemperans, talem fecit ſermonem, qualis exercitatiſſimo tribui potuiſſet. Exinde prædicationib9 operam darẽ cœpit. Cumq; aliquando de cruce domini noſtri Ieſu Chriſti uerba faceret, patrẽ Frãciſcum, qui uiuus adhuc alia in prouincia longe ſe poſitus degebat, ꝓpe aſtare in aere uidit, nutu confirmantem omnia quæ ab ipſo dicebantur. Ad tã ſublime euangelizandi munus non niſi per humilitatis gradum aſcendit, hoc eſt, dum ſe eo indignũ reputat, & tamen quod iubebatur, obediendo experiri non recuſat, ſed & tunc cõfitens ac dicẽs, Do-

Iohan. 7. ctrina mea non eſt mea, ſed eius qui miſit me.

Bernard9 abbas DE BERNARDO Clareuallenſi abbate traditum eſt, quod mater eum editura, ante in quiete uidit ſe catellum in utero latrantem habere. Id interpretatum eſt, eam diuini uerbi præconẽ egregium parituram. Quam ſane interpretationẽ minime falſam fuiſſe euentus docuit. Quanti e͞m hic ſanctus in dicendo ingenij induſtriæq; fuerit, quã, tæ in exhortando uirtutis, ipſa ſcripta eius quæ in manibus habentur, indicio ſunt, quæ quoties legimus, toties dicere occurrit, Argentum electum

Prouer. 10 lingua iuſti.

Idem. HIC cum aliquando inter prædicandum ſibiipſi placere cœpiſſet, ad inanem gloriã occulta ſuggeſtione illici ſe animaduertens, aduerſus dæmonẽ protinus inclamauit, neq; per te maligne ſpiritus

prædicationem hanc inchoaui, necꝫ per te finiam. Hoc repetens, & arrogantiam cauit, & conſeruauit humilitatem. Ex quo ſatis patet, quantum illi repræhendendi ſint, qui ſuis prædicationibus inanem tantum laudatiōis humanæ fucum captant, ſeꝗ doctos dici malunt, quam docere, quādoquidem diſciplinis non ita neceſſarijs occupantur, dū docent, dilatantes philacteria ſua, & magnificantes fimbrias, ita ſane, ut qui audiunt mirentur magis quam diſcant. Matth.23.

ISTOS ET STEPHANI Anachoritæ arguit exemplum. Qui cum aliquando illiteratus ac rudis haberetur, tantum in Mareotidis eremo manens profecerat, ut neminem ad eum, diſcendi aliquid gratia, acceſſiſſe ferant, quin idem diſcedens, ſe ſatis edoctum diceret. Mira illi ſcripturarum intelligētia inerat, deo ijs præcipue myſteriorū ſuorū abdita reſerāte, q̄ nō tā ſe multa ſcire, quā alios docere, ut ſalui fiant, charitatis ſtudio exardeſcūt. Stephan. anachorita.

EQVITIVS apud Valeriam urbem abbas, poſtquam ſcalpello ſibi quādam linguæ rubiginē ab angelo leuari uidit, ab eodem iuſſus eſt ad prædicandum egredi. Diuerſa igitur peragrauit loca, paſſim euangeliū prædicans, ac ſe ſacriſq́ꝫ codicib⁹ iumento impoſitis iter faciens. Accuſatus autē ꝙ nulla apoſtolicæ ſedis auctoritate, prædicatiōis officium exerceret, Romā citatur. Et dum eo proficiſci pararet, interim pontifex per ſomnium exteritus, rurſum illi ne ueniret fatigaretur, per nūtios iuſſit, ſimulꝗ opus quod cœperat facere pergeret, quandoquidem id faciendi facultatē nō ab hoībus ſed a deo accepiſſet, Spiritalis enim (ut apoſtolus inquit) omnia iudicat, ipſe a nemine iudicatur. Equitius abbas. 1.Corin.2

Fœminæ. 1.Cori. 14 Maria magdalena & Martha ſoror

HOC docendi genus apoſtoli ſententia interdictum fœminis eſt. Mulieres, inquit, in eccleſijs taceant. Non eſt permittitr eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut & lex dicit. Si quid aūt uolūt diſcere, domi uiros ſuos interrogent. Turpe eſt eñ mulieri loqui in eccleſia. Mariæ tñ Magdalenæ pdicatione Maſsilia euangelium recepit Chriſti: Et Marthæ ſororis eius Rhodani accolæ. Decuit ſolas apoſtolatus fungi officio, ut quæ cum Chriſto & uiuente & reſurgente cōuerſatæ fuerant, quicquid de illo uel oculis conſpexiſſent, uel ab illo aurib9 excepiſſent, fide certiore teſtarentur. Siquidem & ijs iure ſuo dicere licebat. Non poſſumus quæ uidimus & audiuimus non loqui.

Actuū.4.

QVALI uero diligentia, quantoq; ſtudio in docendo uti debeat catholicæ profeſſor diſciplinæ, Paulus apoſtolus oſtendit dum Timotheum hortatur dicēs, Prædica uerbum, inſta, oportune, importune, argue, obſecra, increpa, in omni paciētia & doctrina. Eundem quoq; in loquendo cautū circūſpectūq; eſſe oportere, monſtrauit cum ait: Formam habe ſanorū uerbor, quæ a me audiſti, in fide & dilectione in Chriſto Ieſu. Et paulo poſt: Noli, inquit, contendere uerbis. Ad nihil enim utile eſt niſi ad ſubuerſionem audientiū. Solicite autē cura te ipſum probabilem exhibere deo, operariū inconfuſibilem, recte tractantem uerbū ueritatis, prophana aūt & inaniloquia deuita, multum eñ proficiunt ad impietatem, & ſermo eor ut cancer ſerpit. Et iterum ait: Stultas & ſine diſciplina quæſtiões deuita, ſciens quia generant lites. Ad Titum etiā: Loquere, inquit, quæ decēt ſanam doctrinā. Sic & dominus noſter Ieſus diſcipulis ſuis ut euan

Prædicator ſolicitus. 2.Timo.4 Prædicator caut9. 2.Timo.1. Ibidem.2. Ad Titū.2

gelium regni dei prædicarent mandauit, non inanes poetarum fabellas, non rerum nihil ad inſtitutionem uitæ pertinentium inutiles ueſtigationes, non captioſa ſophiſmatum argumenta, quibus occupatus animus confunditur magis q̄ eruditur

PRAETEREA modum modeſtiamque in corripiendo ſeruandam idem præcipit dicens: Seniorem ne increpaueris, ſed obſecra ut patrem, iuuenes ut fratres, anus ut matres, iuuenculas ut ſorores, in omni caſtitate. Sic & Galatas admonet, cū ait, Si p̄occupatus fuerit homo in aliquo delicto, uos qui ſpiritales eſtis, huiuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis, conſiderans teipſum, ne & tu tenteris. Illos tamen q plus nimio duri uidentur, et delinquendi aſſuetudine iam occalluerunt, acrius increpandos eſſe, cum Iohannis Baptiſtæ, tum Saluatoris noſtri exemplo edocemur. Dum enim phariſæos palam arguerent, alter illos uiperarum progeniem appellauit, alter hypocritas generatiōem. q; peruerſam & adulteram dixit. Et cum in flagitijs obſtinatiores eſſe uidiſſet, diaboli, nō Abrahæ filios nuncupauit. Ferrum em̄ ferreis malleis procuditur, cera autem (quoniam tenellæ naturæ ſit) manibus formatur. Hinc Paulus Corinthios per epiſtolam interrogans. Quid, inquit, uultis, in uirga ueniam ad uos, an in charitate & ſpiritu manſuetudinis? Denotare utique uolens, quod ſi adhuc in errore perſeuerarent, quo ſubuerſos fuiſſe reſcierat, uirga iam non manſuetudine opus eſſe in caſtigando.

1. Timo. 5. Qualiter corripiendi pctōres Galat. 6. Matth. 3. Ibidē. 12. & 16. 1. Corin. 4

DOCTOREM ENIM PROCVL ab omni aſſentatione eſſe decet, quod idem ſignificauit, cum de ſe diceret, Si hominibus placerem

Ad Gal. 1.

Chriſti ſeruus nō eſſem. Alibi quoq; ait: Ita loqui
1.Teſſal.2. mur non quaſi hominibus placentes ſed deo, qui,p
bat corda noſtra. Neq; enim aliquando fuimus in
ſermone adulationis, ſicut ſcitis, deus teſtis eſt, nec
quærētes ab hominibus gloriam, neq; a uobis, ne
q; ab alijs. Qua in re non eſt prætermittenda Salo-
Prou.24. monis ſententia, dicentis. Qui dicunt impio iuſtus
es, maledicēt ei populi, & deteſtabūtur eos tribus.
Qui arguunt eum, laudabuntur, & ſuper eos ueni
et benedictio. Et iterum. Homo, inquit, qui blan-
Ibidē.29. dis fictisq; ſermonibus loquit̄ amico ſuo, rete ex-
pandit greſſibus eius. Adulator em̄ nō coercet ma
los dum palpat, ſed licentiores efficit. Hoc uitio fa-
cile carebit, qui omnibus rebus antetulerit ueri-
Pſalm.118 tatem, & cum Pſalmiſta dicere poterit: Loquebar
de teſtimonijs tuis in conſpectu regum, & non cō-
3.Regū.18 fundebar. Sic etiam Elias propheta Achab regi i-
rato ac dicenti. Tu ne es ille, qui cōturbas Iſrael?
Elias. Audacter reſpondit. Nō ego turbaui Iſrael, ſed tu
& domus patris tui, qui reliquiſtis mādata domi-
ni, & ſecuti eſtis Baalim. Idem quoq; Ochoziam
4.Regū.1 regem, qui ipſum comprœhēdere quæſierat, ultro
adijt, & eo morbo quo affectus iacebat, eo quod
de recuperanda ualetudine deum Accaron conſul
tum miſerat, periturum prædixit. Azarias etiam
Azarias. ſacerdos Oziæ regi ſuper altare Thymiamatis in-
cenſum adolenti, reclamauit reſtititq; intrepide, et
quaſi ſacrilegio pollutum eijcere de templo domi-
ni non dubitauit. Tam ergo hi ſanctiſſimi uiri ab
omni ſimulatione, diſſimulationeque alieni fue-
runt, quam reges illi ab æquo honeſtoque. Quo-
rum quidem potentiam dum quicquam accuſan
di eſſe uiderentur, haud formidabant. Perinde ac

ſi & ipſi cum Apoſtolis audiſſent: Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non poſ ſunt occidere. Matth. 1

QVANTVM PORRO expediat morta libus, cum ſuperſunt illis boni doctiq; prædicatores, quantũue obeſt cum deſunt, Niniuæ ſeruata, Sodoma & Gomorra euerſæ docent. illa Iona prophetante pœnitentiam egit, hæ abſque doctore in om̃e ſcelus præcipites iere, deoq; ulciſcẽte ad internecionem redactæ ſunt. Implentes illud Salomonis oraculum, Cum prophetia defecerit, diſſipabitur populus. Et ut ad noſtra ueniam, Petro prædicante cecidit ſpirituſſanctus ſuper omnes qui audiebant uerbum. Paulo aũt abſente, & inter Corinthios quos ad Chriſtum conuerterat, ſchiſma oritur, & Galatæ a pſeudoapoſtolis tentantur. Huc accedit quod qui prædicatores acceperint, Chriſtũ accepiſſe, & qui eiecerint, eieciſſe probãtur. Et q̃d hac re peius? quid illa melius?

Quãtum ꝓſint boni p̃dicatores.

Prou. 29.

Actuũ. 10.

SED ET illud obiter animaduertendum non omnibus prædicandi officium conuenire. Diu diſce quod doceas, cum a Salomõe præceptũ ſit Præpara foris opus tuum, & diligenter exerce agrum tuum, & poſtea ædifices domũ tuam. Et Iacobus apoſtolus nõ inconſulte moneat dicens, Nolite plures magiſtri fieri fratres mei, ſciẽtes quoniam maius iudicium ſumitis. In multis enim offendimus om̃es. Si quis in uerbo non offendit, hic perfectus eſt uir. Docti igitur in populo docebũt plurimos, ut in Daniele legimus. Et ut in euangelio, Scriba doctus in regno cælorum profert de theſauro ſuo noua & uetera. Quamobrem ad apoſtolos quoq; dicitur; Sedete in ciuitate quoaduſque induamini

Nõ oibus p̃dicandi officium cõuenit.

Prou. 24.

Iacobi. 3.

Daniel. 11.

Matth. 13.

uirtute ex alto. Ne quis diuinæ ac cæleſtis prædica tionis onus aſſumere ſibi auſit, donec uires robur que conceperit, ad ſuſtinendum illud, ſpiritus ſancti ope atque dono, & ſacrarum cognitione ſcripturarum. Tum demum præparato domi conuiuio, in publicum prodeat, & ad exitum uiarum confidenter procedat, multos inuitet, laxet retia in capturam, ſeminet ſemen ſuum, et ueræ catholicæ que ſcientiæ ſale omnia conditat. Sed tamen calceamenta habeat in pedibus, ne terram attingat, ut tota eius conuerſatio in cælis ſit. Quod alijs præci-
Matth 5. pit, prius ipſe præſtet, quia qui fecerit & docuerit ſic, hic magnus uocabitur in regno cælorum. Qui uero aliter prædicant, ac uiuũt, & ab eo quod ore
Lucæ. 11. præcipiunt factis atque animo diſſident, ijs dicitur: Væ uobis legiſperitis, qui oneratis homines oneribus, quæ portare nõ poſſunt, & ipſi uno digito ueſtro non tangitis ſarcinas. Tales quidem etiam indigni qui legem dei prædicent, habentur, dicente propheta: Peccatori dixit deus, quare tu enarras
Pſalm. 49 iuſtitias meas, & aſſumis teſtamẽtum meum per os tuum? quaſi diceret: Nolo te quiſquam audiat, quamuis bene prædicantem, ne forte ſequatur male uiuentem. Sin uero aliqui ex eo tãtum quod peritia ingenioque nonnihil polleant, prædicare aliquando arroganter præſumpſerint, uiam ueritatis docentes, tunc ijs qui audiunt ſalubriter profe-
Matth. 23. cto conſulitur, ut magis diſciplinæ eorum, quam uitæ rationem habeant, dicente domino, Quæ dicunt facite, ſecundum autem opera illorum nolite facere, dicunt enim & non faciunt. Nemo autem efficacius ad bene beateque uiuendum inſtruit, quã cuius facta dictaque conſentiunt, cuius non minus

uita quam os prædicat. Et hic quidem eſt qui magnus uocabiẽ in regno cælorum. Hic inquam eſt qui mercedem accipit, et congregat fructum in uitam æternã, ut qui ſeminat ſimul gaudeat & qui metit. Quod ſi beatꝰ eſt q̃ iuſte pieq; uixerit, quãto beatior qui ſimul & docuerit? ut non ſibi ſoli, uerumetiam alijs ſaluti ſit. Iohan. 4.

De Sacerdotibus honorandis Caput. V.

QVAE AD EVANGELICAE inſtitutionis doctorem ſpectarent, hactenus diximus, nunc quantum honoris ſacerdotali dignitati deferri debeat, explicemus.

PRIMVS in ſcripturis diuinis Melchiſedec ſacerdos memoratur, qui panem & uinum obtulerit deo, & cui Abraam patriarcha decimas dederit, quique etiam rex Salem extiterit. Sed dum rex tantum erat, nõ illi licuit ſacrificium miniſtrare, non decimas exigere. Sacerdos ergo factus eſt, ut poteſtate præcederet reges, & ſanctitate deo ꝓximior fieret. Melchiſedec. Gene. 14.

AD HAEC ſi quis ueſtes & ornamenta Aaron pontificis & filiorum eius ſacerdotum, in Exodo conſideret, inueniet in eis creaturarum omnium typum, & hoc quidem quantum ad allegoriam pertinet. Quantum uero ad tropologicum ſenſum, uirtutum cunctarum imaginem. Et ſi anagogen contemplari uoluerit, figuram Chriſti. In fronte nomen dei ineffabile ſculptum in auro rutilat, q̃a caput Chrĩ deꝰ ẽ, et caput eccl'iæ Chriſtꝰ. Oleo ſanctificatiõis cõſecrantẽ, ut eundẽ ſignificẽt, de q̃ et p̃dictũ ẽ, Vnxit te deꝰ deꝰ tuꝰ oleo letitiæ p̃ Aaron. Exodi. 28. Pſalm. 44

conſortibus tuis. Et ſi tanta pontifici & ſacerdoti-
Pſalm. 44 bus dei tribuuntur, ut mundum totum, uirtuteſq;
omnes contineant, & ſimul mundi uirtutumque
dominum nobis exhibeant, quis non eos ante
cunctos mortales qui in terra ſunt, ponendos ar-
bitreť? quis uel ſola officij auctoritate nõ oĩbus
magis reuerendos exiſtimet? ſoli pontifici ſancta-
ſanctorum ingredi licet, ſolis ſacerdotibus in alta-
ri deo miniſtrare, ſolis panes propoſitiones ſume-
re, & pro populo ſupplicare, cedat omnis terrena
poteſtas, nihil in ſacerdotis poteſtate cõſpicimus
quod non cælo dignum ſit.

1. Reg. 22. Sacerdotes Nobe
HINC ſane eſt, quod emiſſarij Saulis regis iuſ-
ſi interimere ſacerdotes Nobe, eo q̃d Dauid (quẽ
ipſe rex perſequebatur) ſuſcepiſſent, non ſint auſi,
manum eis inferre. Aderat rex, in facin⁹ urgebat,
cunctantibus iratus minabatur, At illi immoti ſi-
xiq; ſtetere, adeo ipſimet occidi, ſi fors ita ferret, q̃
occidere dei miniſtros malebant. Serui deniq; mor-
te contempta, prætulerunt furentis domini iuſſio-
Ibidem. ni reuerẽtiam ſacerdotum. Doeg uero idumæus,
cui nulla religio, nullus dei metus erat, nec ſacerdo-
tum quidem eius cruore manus ſuas fœdare timu-
it, nec diſtulit pios coram impio rege iugulare, ut
illi morem gereret, Doeg interpretatur mortuus
ne neſcias morte æterna damnandum eſſe, quiſ-
quis tam excellentis ordinis uiris iniuriam irroga-
re non perhorret. Ac ne tam immane flagitiũ uel
1. Regũ. 31 Sauli uel ipſi Doeg impune ceſſiſſe exiſtimes, am-
bo ſimul cum in Gelboe philiſtinos fugerent, iu-
ſto dei iudicio proprijs mucronibus incubuerunt,
ſemet interficientes, qui ſacerdotes interfecerant.
SED ſi tantæ æſtimationi fuit ſacerdotium le-

gis,qu anto maiori eſſe debet ſacerdotium euange
lij: quod non iam pecudum neq; uitulorum, ſed
Chriſti ſanguine conſecratum eſt.

Sacerdotium nouæ legis.

ANACLETI pontificis epiſtolam extare ferunt,qua præcipitur ſummum ac præcipuũ honorem presbyteris a fidelibus deferendum. Non ſolum igitur presbyterum offendit, qui digne nõ honorat,ſed etiam pontificis edictum negligit atque contẽnit,& cum gemini criminis reus exiſtat alteras irreuerentiæ, alteras inobedientiæ pœnas dabit,ſi modo pœnitentiam non egerit, & correctus tãto deinde miniſtros dei coluerit ſubmiſſius, quanto erga eoſdẽ inſolentius ſe geſſerat perſus.

Anacletus pontifex.

A CONSTANTINO quoq; imperatore legem editam tradunt, qua decernat plus honoris deberi homini in ſacerdotali dignitate cõſtituto, quàm ulli alij uel domino uel regi,certum enim eſſe in illis honorari Chriſtum,qui uicẽ Chriſti in terra gererent,non in illis qui imperarent terræ. Solis aũt apoſtolis quorum locum ſacerdotes tenent, a domino dictũ eſſe,Qui uos recipit me recipit, & qui me recipit,recipit eum qui me miſit.

Cõſtãtinus imperator.

Matth. 10.

IVRE igitur Martinus Thuronẽſis epiſcopus a Valentiniano imperatore inuitatus, cum multis principibus uiris una recumbentibus primus poculum accepiſſet,in quo circunferendo(ſicuti tunc mos erat)honoris ratio ducebatur,eo guſtato preſbytero ſuo poſt ſe hauriendum porrexit, neminẽ ex omni illo conuiuarum numero digniorem decernens,cui ſecũdum honoris locum daret,ne ipſum quidem Valentinianum auguſtum.

Martinus epiſcopus

IDEM Valentinianus,cum aliquando adeunti ſe Martino nõ aſſurrexiſſet,atq; etiam rem quã

Idem.

dam petenti, ſubiratus repulſam daret, ſtatim flā-
ma a ſolo ſurſum uerſus emicante aſſurrexit inui-
tus, & miraculo perterritus petita conceſſit, mul-
toq; deinde honore afficere epiſcopos pariter &
presbyteros cœpit. Liquido iam perſpiciens terre-
nam dignitatem diuinæ cedere debere, & ſacerdo-
tio præditos, æquum eſſe etiam ab imperatoribus
honorari.

PROPTEREA quidē & Theodoſius au-
guſtus, quoniam iratus in Theſſalonicenſes ſupra
quam quod iuſtum æquumq; eſſet, animaduerti
Ambroſi- fecerat, Mediolani ab Ambroſio epiſcopo eccle-
us eps. ſiæ aditu prohibitus, palamque repræhenſus pa-
tienti animo pertulit, & commiſſum confitēs pœ-
nitentiam egit. Vide quanta eſt ſacerdotis auctori-
tas, qui tanto principi publice inſultare non dubi-
tauit, Et cui tantus princeps populo inſpectan-
te cedere non erubuit.

IDEM cum paſchali quodam die eccleſiam in-
greſſus intra chorum conſediſſet, audiuit, non eū
locum purpuratorū eſſe, ſed ſacerdotum, iubenti-
que Ambroſio ut inde ſuſcitatus recederet, obedi-
uit, Poſt hæc Conſtantinopoli ad eccleſiam ueni-
ens, ut in choro ſeſſum accederet, a patriarcha inui-
tatus nequaquam acquieuit, magis Ambroſij ſen-
tentiam ſequens atq; approbans, qui ne imperato-
res quidem ſacerdotum conceſſione ſatis dignos
Antonius iudicauit.
abbas.

ANTONIVS Aegyptius abbas, uirtutibus
& miraculis ubiq; clarus, ipſos presbyteros ac ſa-
cerdotes in ſumma ueneratione dicitur habuiſſe,
ſolituſq; eiſdem caput ſubmittere, benedictionem
ſibi captare, & pro magno beneficio ducere ſi ac-

cepiſſet. Profecto tam ſanctus uir haud quaq̃ tanti ſacerdotalẽ benedictionẽ feciſſet, niſi per eã ſanctiorẽ ſe fore cognouiſſet. Benedici a ſacerdote uoluit, ut bñdici mereref a dẽo, nõ in ſola uitæ ſuæ integritate confidens, uerumetiã aliunde ſpiritalia ſibi ſubſidia comparans. Nam & palmes ille in euãgelio, quamuis fructuoſus atq; fœcundus, adhuc tamen purgatur, ut fructus plus afferat, & prouẽtu indies lætiore copioſius exuberet.

FRATRVM QVOQVE minorum inſtitutor ac pater Franciſcus, licet omni ſanctitatis genere præſtiterit, nõ minimum in hoc laudatur, quod maximo ſemper honore ſacerdotes proſecutus ſit. Dicere ſolitum tradunt, ſi cui ſanctorum e cælo in terram delapſo, & cum illo ſimul ſacerdoti forte occurriſſet, prius ſe ſacerdotis manibus oſculum daturum, deinde reuerentiam facturum ſancto. Plus quidẽ ſe debere illi ſignificãs, a q̃ miniſtrante ſacratiſſimum Chriſti corpus acciperet, quã illi quẽ iam cũ Chriſto regnare noſſet. Quanta autem res eſſet ſacerdotium, in eo oſtẽdit quod ſe indignum illo iudicans nunq̃ promoueri paſſus ſit, ſoloq; diaconatus officio contentus quoad uixit, fuit. Cogitent nunc ſacerdotes qualis eos deceat perfectio, ſi Franciſcus ſuã nõ ſufficere credidit. Frãciſcus.

IOHANNES primus, q Hormiſdæ in ſummo pontificatu ſucceſſit, Conſtantinopolim uerſus pergens, cum Corinthum diuertiſſet, equũ ei a q̃ cõmodatũ accepat, reſtituit. Hoc eq̃, q̃d inť manus mãſuetior eſſet, uti ſolebat uxor eius q cõmodauerat. Poſt hæc v̇o cũ illa inſcẽdere uellet, ferocire equ⁹ ac ueluti effrenis et indomit⁹ circũagere ſeſe, nec oĩno pati, ut cuius dorſo pontifex iã ſediſſet Iohannes papa.

mulier ſederet. Cuius rei non mediocris admiratio tum ipſam, tum uirum cœpit, ſeq; illo equo deinceps indignos iudicantes, eũ pontifici cui prius cõmodato conceſſerant, muneri obtulerunt. Docuit iumentum quod homo ignorabat, non ſolum eccleſiæ antiſtitis perſonam eſſe honorandã, ſed etiã locum in quo conſtiterit, atque adeo ſedem ipſam in qua ſe aliquando collocarit.

Marcellinus eps. MARCELLINVS Anconæ urbis epiſcopus, cum podagræ morbo fractus ac debilitatus incedere pedes non poſſet, geſtari ſe iuſſit, & contra incendium quo urbs ipſa cõflagrabat deponi. Mira res, ad illum uſq; flamma perueniens retro cedere cœpit, paulatimq; uaneſcens ſæuire deſijt, & ſopita defecit. Quod ſi ignis, id eſt inanimale elementum ſacerdotij uirtutem ſenſit atq; refugit, qs tam impudens eſt, ut eandem reuereri, eidemq; ſeſe inclinare ſubijcereq; contemnat?

Fœminæ. Maria ęgyptiaca Zozimas abbas. PROFERAMVS in medium alterius quoque ſexus huic præceptioni cõgruens exemplum. Mariam Aegyptiacam Zozimas abbas in deſerto orantem, corpore ſupra terram attolli uidit, ſupra aquas Iordanis ambulãtem non mergi. & ſtupefactus congenuare ante illam reuerentiæ gratia uoluit. At mulier ſacerdotalem in ipſo dignitatem animaduertens, non permiſit. Sed econtra honorẽ quo ſe indignam cenſuit, ei detulit. Maius quiddã exiſtimãs ſacerdotem eſſe quam miracula facere, imo omnibus miraculis mirabilius iudicans, ex pane & uino corpus & ſanguinem Chriſti conficere, quod ſolis ſacerdotibus eſt datum.

Sacerdotij laus. AD hæc ligãdi ſoluendiq; poteſtas eis tribuit, prædicationis officium, gubernandæq; eccleſiæ re-

gimen committitur, & ut credentes expiationis la uacro, cæteriſq; diuini inſtituti ſacramentis, ad cæleſtem beatitudinem adipiſcendam idoneos reddant mandatur. Ipſi ſunt ſal terræ, ipſi lux mundi, ipſi ciuitas ſupra montem ædificata, ipſi lucerna ſuper candelabrum poſita, & lucens omnibus qui in domo dei ſunt, Ipſi ab apoſtolo dicuntur genus electum, regale ſacerdotium, gens ſancta, populus acquiſitionis. Deniq; ſtellarum angelorumq; uocabula in Apocalypſi promerentur. Et in pſalmo audiunt. Sacerdotes eius induam ſalutari, et ſancti eius exultatione exultabunt. Hæc ſunt igitur quæ ſanctus ꝓpheta Dauid ſuſpiciens & admirans clamat. Mihi nimis honorificati ſunt amici tui deus, nimis confortatus eſt principatus eorum. Hæc & nos certe mouere debent, ut illos præcipua & ſingulari quadam ueneratione afficientes, quicquid honoris, quicquid officij in eos contulerimus, in deum contuliſſe arbitremur, deo præſtitiſſe.

Matth. 5.
1. Petri. 2
Apocal. 1
Pſalm. 131.
Pſalm. 138

CAETERVM & ſacerdotes ipſi uideant, ut quantum auctoritate atq; honore reliquos mortales anteceſſerint, tantum & uirtutibus præſtent. Cui multum donatum eſt, multũ ab eo exigetur. Quod ſi ijs qui ſemel in anno ſacroſanctam communionem de manu ſacerdotis accipiunt, ut ſe prius probent præcipitur, & ſic de pane illo edant & de calice bibant, quanto magis debet probari uiuereq; ſyncerius is qui quotidie ad altare dei accedit, & tam mirabile ſtupendumq; ſacramentum uerbis conficit, manibus contrectat, ore ſumit, & ſumendum quandoq; alijs porrigit. Caſtum igitur mente & corpore, præ omnibus pium, humilitate multa ſubmiſſum, patientia firmum, puritate mũ

Quàm perfectus eſſe debeat ſacerdos.
1. Cori. 11.

dum,ſanctitate perfectum,omni denique uirtutū odore præter cæteros fragrantem eſſe oportet ſacerdotem,ut ei animo cōſentiat,cui corpere ſic ad-
Chriſtus. hærere præſumit,Si enim caſtitatem illius conſideres,uirgo eſt & uirginis filius.Si humilitatem, formam ſerui accepit cum eſſet deus. Si patientiam, opprobria,contumelias,uerbera necem ſuſtinuit, ut nos ſaluaret.Si puritatem, peccatum non fecit & non eſt inuentus dolus in ore eius.Si ſanctitatē, ſanctuſſanctorum eſt,gratia & ueritate plenus.Si perfectionem,nec augeri in illo nec minui poteſt. Hic quippe ille eſt unigenit⁹ dei filius, per quē oīa facta ſunt,& ſine q̄ factū eſt nihil α & ω principium & finis. Chriſtus Ieſus, cuius nomen ſuper omne nomen,cui oē genu flectitur,cæleſtium,terreſtrium,& infernorum. In quem angeli proſpicere deſiderant, Quem cum patre & ſpiritu ſancto ſimplicem inſeparabilemq; ſubſtātiam tremunt. Archangeli reuerentur. Dominationes uenerantur,Poteſtates adorant. Virtutes,Cherubin & Seraphin confitentur,omnis ſpiritus laudat. Ineffabile uerbū, incircūſcripta deitas, incompræhēſibilis maieſtas,ſub uiſibili iſta palpabiliq; ſpecie ad te e cælo dignatur deſcendere o ſacerdos. Cogita perpende,examina,quem te exhibere debeas, ne talis ac tātus dominus a te inuitatus,ad te ueniēs, in te inueniat quod ipſum offendat.

De pace colenda.
Cap. VI

DIXIMVS de ſacerdotali dignitate honoranda,nunc de pace colenda obſeruandaq; dicemus.Nam neq; ſacerdotē pōtificemue

ſatis honorare uidetur, qui quod ab ipſo inter miſſarum ſolennia ſacra quotidie præcipitur, negligit atq; cõtemnit. Pontifex autẽ ab altari ad populũ conuerſus dicere ſolet, Pax uobis, Hac nempe precatione nobis innuens, ut cum proximis pacẽ habeamus, ſi deo reconciliari cupimus.

ISAAC patriarcha (ut in Geneſi legimus) Gerare apud Abimelech Palæſtinorum regem conſidens, cũ multa rerũ hominumq; copia auctus fuiſſet, in inuidiã incidit, Eiectus ergo abijt, & ſemp ubi tranquillius uiuere poſſet quærens, in Berſabee ſibi poſuit ſedem. At cum idem Abimelech potentiam eius formidans quem offenderat, ultro amicitiam petitum ueniſſet, ipſe oblitus iniuriæ, qđ petebatur facile ceſſit. Initoque inter ſe fœdere ac pace iureiurando firmata, hoſpitium conuiuiumq; illi & omnibus qui cũ illo erant indulſit. Vlciſci offenſorem ſuum poterat uiribus iam ſuperior, ſed ſicut expellenti non repugnauit, ita amicitiam peręti annuit. Et quo ſibi magis obnoxiũ faceret ad epulas inuitauit, laute opipareq; inſtructas, in tm̃ pacis concordiæq; amator fuit.

Iſaac patriarcha. Geneſi. 26

Ibidem.

DAVID quoq; Saulem regem ſe ubiq; hoſtiliter perſequentem, fuga declinabat. & cum poſſet lædere, noluit. Chlamydis eius oram latenter abſcidit, haſtam & ſcyphum ſecus caput dormientis poſitum abſtulit, ut ea res fidem faceret, ideo ſe parcere uitæ perſecutoris, ut eſſet cum quo tandẽ placato in gratiã rediret. Itaq; beneficio Dauid uicta eſt Saulis inuidia, pacẽ inter ſe iniere. Dauid tñ Saulis incõſtãtiæ nõ ignarus, ne pſentia ſua illũ turbaret, in Palæſtinã ad Achim Gethæorũ regẽ ſe tranſtulit, habitauitq; in Siceleg urbe, donec Saulẽ

Dauid. 1. Reg. 24. Ibidẽ. 26

hoſtium armis cæſo, rediens illi ſucceſſit in regno, cuius odium placare quam ulciſci maluerat, Sic er go dei benignitas ac fauor, pacis patientiæq́;, exaltauit cultorem.

Idem. VERVM quoniam ipſe Dauid in negocijs militaribus aſſidue uerſatus, hoſtium cruore manus fœdauerat, prohibit9 eſt ædificare templum domi-
1.Paral.22 no. Salomon autem iuſſus, ut qui ſemper pacificus & belli abſtinens fuit. Nunquid igitur peccari arguitur Dauid, qui deo fauente proſtrauerit inimicos? Minime quidem, ſed tamen ideo ædificatio tẽpli illi interdicit, ut omnibus conſtet, quanti apud deum momẽti ſit, perpetua in homine pacis obſeruatio, imperturbataq; tranquillitas.

Ezechias. rex. EZECHIAS rex Iuda, cum reſponſum accepiſſet, theſauros quos Babylonijs gloriæ cupidi-
4.Reg.20 tate oſtentauerat, ijſdem futuros prædam, delicti conſcius. Bonus eſt inquit ſermo domini, ſit tantũ
Iſaiæ.39. pax & ueritas in diebus meis. Non negauit iuſtũ eſſe dei aduerſum ſe iudiciũ, ſed mala differri p̃catus eſt, non ob hoc ne theſauros, ſed ne theſauris chariorem pacem amitteret, Et quoniam pro pace, non pro diuitijs orauit, quoad uixit poſtea hoſtem non uidit, deo in poſteros calamitatem illam quam interminatus fuerat transferẽte, ut mõſtraret præponendam eſſe opibus pacem.

Chriſtus. CERTE ipſe æterni patris coæternus filius, non prius de homine naſci uoluit, quam totus terrarum orbis poſitus bellis pacem ageret. Cur ita, niſi ut pacem & concordiam ſibi gratiſſima eſſe ſignificaret? Tunc & angeli lætãtes cecinerunt Glo-
Lucæ.2. ria in excelſis deo, & in terra pax hominibus bonæ uoluntatis, Ipſe inſuper diſcipulis ſuis, cum eos

ad inſinuandam gẽtibus ueritatem mitteret, præcepit ut quamcumque domum ingrederentur, ſtatim in primo aditu pacẽ offerrent, pacem domui illi, pacem habitantibus in ea. Et ad crucem iturus, hãc hæreditario illis dimittere uoluit dicens. Pacẽ relinquo uobis pacem meam do uobis. Non quomodo mundus dat ego do uobis. Mundana enim pax utilitatem reſpicit, diuina charitatem. Hãc etiam a deo poſcere nos inſtruit, dum pro omĩbus in ſe credituris, patri ſupplicat, ut ſicut ipſe cum patre unum ſunt, ita & hi in ipſis unum ſint. Non poſſunt unum eſſe in Chriſto, qui non unanimiter adhærẽt uni Chriſto, ut unius capitis membra eſſe mereãtur. Non eſt pax impijs, ait dominus. Et in euãgelio legimus, non alio erga diſcipulos ſalutationis genere eum fuiſſe uſum, quã ut diceret, Pax uobis. Tunc quoq; cum poſt reſurrectionem inſufflaret eis, Pax uobis inquit, Accipite ſpiritũ ſanctum. Nimirum ut doceret illũ qui ſpiritusſancti chariſmata uellet promereri, prius cum proximis ſuis concordem æquanimemq; eſſe oportere. Vnde apoſtolus idem ſapite, inquit, pacem habete, & deus pacis & dilectionis erit uobiſcũ. Et dominus ipſe ait. Si duo ex uobis conſenſerint ſuper terram, de omni re quamcunq; petierint, fiet illis a patre meo qui in cælis eſt. Vbi eñ ſunt duo uel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum. O inæſtimabilis beatæ concordiæ merces. Quid enim maius dari potuit hominibus inter ſe conſentientibus, q̃ ut quicq̃d petunt impetrent, & Chriſtus illis ſemp̃ præſens ſemper medius ſit.

Lucæ.9. Iohan.14. Iſaiæ.48. 2.Cori.13. Matth.18.

TALIS pax in apoſtolis in diſcipulis, in martyribus, in confeſſoribus Chriſti fuit. Non potuit

eam diſcindere tyrannorum ſæuitia, nō uoluptatum illecebra ſubuertere, nō perpetuū diaboli odium ſupplantare. Omnes diſcordiarum machinationes ſola pax in arce ueræ fidei collocata ſuperauit. Haud illi pacem nunc haberēt in cælo, ſi eam habere deſijſſent in terra, Idem uelle & idem nolle ſupernæ beatitudinis dignos fecit. Concordia enī hæc atq; conſenſio ueritatis, non erroris fuit.

Vbaldus epiſcopus

QVI eiuſmodi pacis tranquillitate delectari ſolent, non in ſe tantum ſed in alijs etiam mentem irritatione aliqua alienatam allicere ac mollire modis omnibus conantur. Vbaldus Eugubinæ urbis epiſcopus, cum ciues ſuos in ſeditionem uerſos, uerbis pacare non potuiſſet: & iam ad arma eſſet concurſum, inermis inter tela ſtrictosq; mucrones irrumpens, humi prono corpore ſeſe ꝓſtrauit, nec exurrexit, donec illi ſauciū iacere rati, mutua odia in unius miſerationē cōuertiſſent. Iacens diremit pugnam, quam ſtans nequiuerat inhibere. Audacem autem & periculi impauidum fecerat ipſe pacis amor.

Idem

IDEM Fredericum imperatorem Eugubinus inſenſum iratūq;, & ob id graue æris uectigal acceptis obſidibus imperantem, ſuppliciter adiens placauit, ita ut ille & pecuniam remitteret, & obſides reſtitueret, & ipm ubi multo honore affeciſſet, diſcedentē deduci iuberet. Sicq; paſtor bonus intenta ouium ſuarum trepidatione nunquam cōquieuit, donec ſecuras redderet, factus eis uix ſperatæ pacis impetrator ſimul & nuntius.

Hiuo presbyter

HIVO quoq; pſbyter, cū multis miraculis, tū imprimis pietatis operibus clarus, dolens quendam cū matre nō leui odio diſſidere, poſtq; recon-

ciliate nulla protſus ratiõe quiuit, miſſale pro eis ſacrificium obtulit deo. Exinde nemine iam ſolicitante, ſolo diuino inſtinctu ita animis reſipuere, ut & hic filium ſe agnoſceret, & illa matrem. Documento eſt, ut quos exhortando ad concordiam reuocare nõ poſſumus, reuocemus pro eis deprecando, q̃nquidem non hoĩm ſed dei donũ eſt pax.

PAFNVCIO abbati in ſolitudine uitã agẽti, reuelatũ eſt quendam Heracleæ illius regionis urbe ſibi uitæ meritis eſſe parẽ, & quærens inuenit eum q̃dem & uxorem et filios habere, ſed poſt ſecundam ſuſceptam ꝓlem caſtitatẽ cũ ipſa ſeruare, iuſtitiæ ſtudere, pietatẽ colere, & hoc præcipue moris habere, ut ſi quos inter ſe odio diſtractos cognouiſſet, cõtinuo in gratiam reducere niteretur. Non fuiſſet (ut opinor) ciuis iſte tam religioſo ſolitario cõparandus, niſi hoc ſibi uirtutis genus adſciuiſſet, quo ille procul ab hoĩbus manens uti nõ poterat. Aſſidua q̃ppe cura in recõciliandis aliorũ animis indignatiõibusq; leniendis urbanũ hoĩem dignũ fecit, q ſctis eremi cultorib⁹ eſſet æquãdus. Pafnucius abbas

NON ĩmerito igĩ Agathon abbas gloriatus eſt, ſe nunq̃ cœpiſſe ſomnũ, niſi prius & ſuã aduerſũ alios, & alioꝝ aduerſũ ſe indignationẽ placando ſopiret. Implens illud breue q̃dem ſed multæ ꝑfectiõis p̃ceptũ, Diuerte a malo & fac bonũ, inq̃re pacẽ & ꝑſequere eã. Eũdem dicere ſolitũ accepim⁹, Iracundos deo atq; hoĩbus odio eſſe. Sicut eñ humilitas pacẽ cõſeruat, ita iracũdia cõcitat lites cõcordiã diſſipat. Agathon abbas Pſalm. 33

HINC & Iohãnes monaſterij in Scyti poſiti abbas, cũ ad Peſiũ Anachoritã uiſendũ ueniſſet, & ab eo q̃reret q̃ntũ in ſolitudine ꝑ annos, xl, q̃b⁹ in ea ꝑmãſerat, ꝑfeciſſet, isq; Iohannes abbas

referret, quod ſol omnia colluſtrans nunquam ſe conſpexerit manducantē, nec me iratum. Reſpondit, haud minoris meriti exiſtimans non iraſci, quam corpus quotidianis tenuare ieiunijs inediaque atterere.

Paſtor abbas. PASTOR de Scythi abbas, interrogatus ſuper illud euāgelij, Qui iraſcitur fratri ſuo ſine cauſa, (Matthei 5) ſolam iuſtæ iræ cauſam definiuit, ſeparationē a deo, cæteris quamlibet magnis iniurijs acceptis, qui iraſcitur, eum ſine cauſa iraſci. Igitur cum offenſis laceſſimur, meminiſſe debemus, nos nō habere indignationis cauſam, ſed pacientiæ. Ita fiet, ut pacē etiam cum inimicis habeamus. Non eſt enim cur illis iraſcamur, quos diligere, & pro quibus orare (Lucæ. 6.) iubemur. Diligite, inquit dominus, inimicos ueſtros, & benefacite ijs qui oderūt uos, et orate pro perſequentibus uos.

Beno abb. CVIVS quidem præcepti Benonē deſerti Thebaidis abbatem non immemorem fuiſſe conſtat, cum nunquam uiſus ſit iratus. Qui nemini iraſcitur, nonne ſemper in pace uerſatur? Profecto tam & ſi perſecutiones ſuſtinet, fatigātur perſecutores odij ſtimulis agitati, ille omnia æquanimiter ferēs in ſpe præmij cæleſtis conquieſcit, dicente domino (Rom. 12.) Mihi uindictam & ego retribuam.

Egdarus rex. SECVLARIS quoque potentiæ in pace conſeruāda ſtudium æternæ beatitudinis præmio eſt repenſum. Egdaro enim Britānici regni diadema ſuſcipiente, Dūſtanus Cantuarienſis archiepiſcopus, ſibi diuinitus prædictum audiuit, pacem Britanniæ futuram, quamdiu ille uiueret. Igitur annos. xvi. quibus regnauit, omnia in ſumma quiete tranquillitateque fuere. Perpetuo quippe amicitiæ fœdere uicinos reges ſibi deuinxerat, pira-

tas mari, prædones terra ſubmouerat, In feras etiam prædæ auidas ſæuerus a Guidualo Gualdenſium rege tributũ exegit, annis ſingulis lupos. xxx. uenatione captos. Id ſeruatum, donec illud beſtiarum genus aſſiduis cædibus defecit. Nihil eſſe in regni finibus paſſus eſt, quod a pacis quiete foret alienum. Tantus ergo pacifici ſtatus amor ipſum uſq; ad quietẽ euexit ſempiternã, & in cæleſtis regni gloriã ſublatũ inter ſanctos collocauit. Hunc imitentur terrarum principes, & illorum qui turbas cient ferocitatem coerceant, bonos ſibi concilient, malos perſequantur, bello nihil aliud quam pacem quærant, ſi deo pacis placere, & ab eo pro talibus factis poſt terreni regni ſucceſſum, ſupernæ quoq; felicitatis recipere mercedem exoptant.

EST p̃terea pacis genus, quæ conſpiratio ſiue coniuratio dicitur, mala hæc & deteſtanda, odiũ q; potius eligendum quam conſentiendum ĩjs, a q bus in ſocietatẽ ſortemq; flagitij uocamur. Talis pax filios Iacob in Ioſeph fratris necem cõcordes fecerat, niſi quod Ruben deo inſpirante, in ciſternam deijciendum cenſuit, & Iudas Iſmaelitis uendendum. Vixit ille dei beneficio, qui fratrum malignitate perierat. At quanto melius erat talem inter ſe dirimere concordiã, quam tanto ſceleri conſentire? Hæc eſt illa pax de qua ſaluator ait, Non ueni pacem mittere in terram, ſed gladiũ, quo ſcilicet talis pax ſcindi, diſtrahi, ſeparariq; deberet. Pax mala Matth. 10

DE Herode quoq; & Pilato in euangelio legimus, quod adinuicem inimici erant, & facti ſunt amici, ut Ieſum perderẽt. Sic facinoroſos hoĩes par ꝑpetrandi mali uoluntas cõiunxit, quos alienauerat odium, Minus nocentes fuiſſent, ſi in priſtinis Herodes & Pilatus Lucæ. 23.

ſimultatibus perſeueraſſent. Non debet eſſe recõciliationis cauſa conſenſio mali ſed boni.

Pax ſimulata. EST & illa pax oppido q̃ fugienda, qua obtegitur dolus, Sub qua latẽt inſidiæ, fraudesq; de improuiſo erupturæ cubãt. Nemo plus nocet, quam qui ſimulat ſe profuturum, perſonam amici malignus induit, ut incautos ducat in foueam. Lactat blandicijs, adulatione palpat, promiſſis allicit, omni palam permulcet officio, et occulte gladium acuit quo iuguler. De talibus per Ieremiam dicit. Im-

Ieremi. 5. pij inſidiantes quaſi aucupes laqueos ponentes, & pedicas ad capiendos uiros. Sicut decipula plena auibus, ſic domus eorum plenæ dolo. His Dauid ſpi

Pſalm. 27. ritu ſancto plenus imprecatur dicens. Qui loquuntur pacem cum proximo ſuo, mala autem in cordibus eorum. Da illis ſecundum opera eorum, & ſecundum nequitiam adinuentionum ipſorum. Idem ab ijs circumueniri formidans, orat dominũ

Pſalm. 42. & ait. Ab homine iniquo & doloſo erue me. Et ite

Pſalm. 111 rum. Cuſtodi me a laqueo quem ſtatuerunt mihi, & a ſcandalis operantium iniquitatem. Sed profecto ſicut malum eſt ab huiuſmodi hominibus irretiri capiq;, ita peſſimũ eos uelle imitari. Nã qui decipitur imprudens eſt, qui decipit iniuſtus, alter miſerationem, alter meretur pœnam.

IGITVR quo utrũq; facilius deuitetur, pauca adhuc id genus exempla ſubnectã. Licet eñ nobis propoſitũ ſit de uirtutibus tractare, expedit tamen interdum & uitij mentionẽ interſeruiſſe. Ab

2. Regũ. 3. Ioab pſidia in Abner ner filiũ Ner qui (ut in ſecũdo regũ libro legimus) principibus Iſrael perſuaſerat, ut eiecto Isboſeth Saulis filio, regẽ ſibi acciperent Dauid in Hebron regnantẽ, Cum ob hoc ipſũ negotiũ illuc ueniſſet,

ſeq; ipſi Dauid fœdere iunxiſſet, et re peracta iam diſcederet, Ioab Dauidici ductor exercitus ad colloquium reuocatum interemit. Quid hac perfidia nequius? ut regis ſeruus regis amicũ amicitiæ ſimulatione ſupplantet atq; occidat? & duplicis criminis reum ſe conſtituat, capitalis fraudis in Abner, ſummæ ingratitudinis in Dauid.

IDEM Amaſæ collegæ ſuo, cũ obuiam occurriſſet, Salue mi frater inquiens, faciem ad oſculum applicuit, ſicam ad latus, unoq; ictu miſerum nihil timentem confecit, ob hoc ſolũ ne militaris gloriæ ſecum particeps eſſet. Illi inuidit laudem, ſibi ꝑpetuã ꝑfidiæ comparauit notã, minus in hoſtem quam in ſociũ ferox. Merito poſtea & ipſe a Salomone rege occidi iuſſus, malignæ impietatis pœnas dedit. Idem in Amaſam. 2. Reg. 20.

GODOLIAS per Nabuchodonoſor regem (ſicut in Ieremia habetur) reliquijs terræ Iudææ præfectus, Iſmaelẽ Nathaniæ filiũ a Bahali Ammõitarũ rege ad ſe in Maſphath miſſum, cũ multis qui cũ illo uenerãt, ut ſociũ & amicũ domi per q̃ laute acceperat, pro chariſſimo habuerat, ab ijs quib9 ſuſpectus erat, lædi prohibuerat, Ille tamẽ contra tot beneficia (ſicuti iam in animo propoſitũ habebat) incautũ cũ omnibus fere qui in Maſphath erãt, Iudæis ac Babylonijs ſimul trucidauit, urbeq; potitus eſt. Quod bellum quæſo hac pace plus habuit crudelitatis? ſi pax dici debeat, qua nihil aliud niſi nocendi quæſita eſt occaſio. 4. Reg. 25. & Iere. 41. Iſmael in Godoliã

NONDVM fama tam nefandi facinoris percrebuerat, & idem Iſmael inde egreſſus octuaginta uiros de Sichem, ſilo & Samaria, Ieroſolymam uſus ad offerenda in templo dona petentes, Idem in alios. Ierem. 41.

ut ad Godoliam diuerterent, blande amiceq; hortat⁹ eſt. Nota erat Godoliæ hoſpitalitas, quamobrem facile quod uolebat perſuadet, in urbēq; perductos interimit. Sicq; nequiſſimus hic impoſtor ore pacem præferebat, corde meditabatur carnificinam. Nihil nocere potuiſſet ſi quicquam ſe interim nociturum oſtēdiſſet. Non difficulter cauetur periculum, ſi patet, neq; inimicus, ſi minatur.

1. Mach. 6. Antiochi dolus in Iudæos. ANTIOCHVS quoq; Eupator (ut in Machabæorum libro traditum eſt) cum Silon arcem loci natura munitam ui expugnare non potuiſſet, dolo aggreſſus eſt. Obſeſſis pacem iurat, obſidionem ſoluit. Sed intra mœnia receptus, omnia funditus euerti iubet, non minus hoſtiliter agens, q̃ ſi iratus repēte cum armis irrupiſſet. Quos igitur obſidio domare non poterat, ſimulata pax uicit.

1. Mach. 7. Alchimi i Aſſideos ALCHIMVS ſacerdos cum peſſimis ex Iſrael ad Demetrium aſiæ regem defecerat, Et coacto exercitu cum Bachide regis præfecto, uenerat contra Iudā. Tunc Aſſideis q̃ de ſtirpe Iſrael erāt, amicum ſe oſtendens, iurauit nihil ſe mali illis illaturum. Sic deceptos atq; euocatos cum compræhēdiſſet, lx. ex ipſis die una neci dedit. Neſcio infelicius an inconſultius confiſos dixerim. Non enim erat cur crederent ſacerdoti etiam iuranti, quē aduerſariorum partes ſecutū non ignorabant. Quomodo enim periurare homini timeret, qui apoſtatare a deo non pertimuit?

Triphon in Ionathan & in regē ſuū. 1. Mach. 12 TRIPHON Antiochi adoleſcentis Syriæ regis præpoſitus, dominandi cupidine, incenſus, Ionathæ Iſrael duci ſocioq; & amico regis, quē ſibi impedimento fore ſperabat, quamprimum imponere delibcrat, Ad ipſum uenit in Bethſan, dona of

fert, Ptolemaidam ei ſe traditurum ſpondet, utq́ eo ſecum pergere maturet perſuadet, cum nō aliam ob cauſam ſe illū adiſſe diceret. Ingreſſus una cum eo urbem, claudi portas ipſum compræhendi, reliquos qui cum illo uenerant, ad unum cædi fecit. Acceptis deinde centū talentis & duobus Ionathæ filijs, quæ ut ipſum dimitteret popoſcerat nequaq́ dimiſit, ſed ſimul cū filijs interimi iuſſit. Antiochū deinde dn̄m ſuū, dū cōfabulādo cū illo iunctis lateribus incederet, trāsfigit, ac regnū occupat. Habeāt ſane cū talib⁹ pax, ſi ulli unq́ plus obfuit Triphon, q̄ ijs qui ſeſe illi credidere. Ibidē.13.

PTOLEMAEVS Abobi filius præfectus Iericho, Simonem Machabæum, filiosq́ eius Matathiam & Iudam hoſpitio ſuſcepit, honore affecit, multoq́ luxu apparatū conuiuiū dedit. Cæteų cum paſti potiq́ eſſent, crapula grauatos ac ſemiſomnes cum armatis ſubſeſſoribus repente inuaſit, oppreſſit, occidit, menſas eorum cruore fœdās, quos tam benigne cōuitauerat. Haud alia pax uilici eſſe ſolet cum porcis, quos ideo ſaginat ut mactet. Noſtra intereſt taliū hominū & caueri dolos & mores execrari, ac prorſus neq́ decipi neq́ decipere uelle, Aut ſi alterum neceſſe fuerit, pati mala quam inferre ſatius iudicemus. Suſtinendo nō uindicando iniuriam pax paratur. Ptolemæus i Simonem libe-rosq́ eius 1.Mach.16

VT ERGO uera ſynceraq́ pace uti fruiq́ poſſimus, magno atq́ conſtanti animo contemnamus inſolentium hominum contumelias, probra, maledicta, memores a Salomone ſapientiſſimo p̄ceptum eſſe, Ne reſpōdeas ſtulto iuxta ſtultitiā ſuam, ne efficiaris ei ſimilis. Rixas & odioſas uerborum concertationes abijciamus, quia alius quoq́ Prouer.26

Eccle. 18. ſapiēs ait, Abſtine te a lite & minues peccata. Vbi
autem zelus & cōtentio (ut Iacobus apoſtolus in-
Iacobi. 3 quit) ibi inconſtantia & omne opus prauū. Pau-
lus etiam ad Titum ſcribens ait, Stultas & ſine diſ
Ad Titū. 3 ciplina quæſtiones deuita, ſciens quia generant li-
tes. Seruum autem domini nō oportet litigare, ſed
Prouer. 20 manſuetum eſſe ad omnes. Rurſum Salomon, Ho
nor eſt homini, inquit, qui ſeparat ſe a contentiōe,
omnes autem ſtulti miſcentur contumelijs. Et ite-
Prou. 24. rum. Ne cōtendas cum peſſimis, nec æmuleris im-
Eccleſi. 8. pios. Et alibi ſcriptum eſt. Non litiges cum homi-
ne linguato, & nō ſtrues in ignem illius ligna. Pro
fecto qui pungentes altercationum aculeos nō ca
uerit, præceps agatur neceſſe eſt in perpetuam in-
quietudinem mentis pariter & corporis. Et hoc ꝗ
q; Salomonis ſententia aſtruemus. Vir ſapiens in-
quit ſi cum ſtulto contenderit, ſiue iraſcatur, ſiue
irrideat, non inueniet requiē. Modis omnibus igi-
tur enitamur, ut a uelitationibus ac iurgijs alieni
pacem tranquillitatemq; poſſideamus, uel apoſto
lo hortante qui ait, Obſecro uos fratres per nomē
1. Corin. 1 domini noſtri Ieſu Chriſti, ut idipſum dicatis oēs,
& non ſint in uobis ſchiſmata. Mala eſt luxuria,
mala auaritia, mala uentris ingluuies, malum oti
um, ſed tamen unumquodq; crimen ſua blāditur
uoluptate, ſola diſcordia nihil in ſe habet quo dele
ctet. Gignit inuidiam, cōcitat iram, prorumpit ad
conuitia, nō temperat manibus. Hinc cædes, hinc
rapinæ, hinc exilium, domorum orbitas, urbium
excidia, regnorum deſolatio. Vnde recte quidam.
Cōcordia, inquit, paruæ res creſcunt, diſcordia ma
ximæ dilabūtur. Sed & ueritas (quæ falli omnino
Matth. 12. non poteſt) ait, Omne regnum contra ſe diuiſum

deſolabitur. Et omnis ciuitas uel domus diuiſa cõtra ſe non ſtabit. At uero in pace omnia læta, iucũda, ſuauia ſunt. Si quid aduerſi incidit, pax eleuat mœrorem, ſi proſperi quid contingit, pace gaudium augetur. Hanc itaq; eleganter diffiniuit Auguſtinus dicens, Pax eſt ſerenitas mentis, tranquillitas animi, ſimplicitas cordis, amoris uinculũ, conſortium charitatis. Nec poterit, inquit, ad hæreditatem domini peruenire, qui teſtamentum pacis noluerit obſeruare. Nec poteſt concordiam habere cum Chriſto, qui diſcors uoluerit eſſe cum Chriſtiano. Concordes autem erimus, ſi dabimus operam, ne ab ijs quæ a domino nobis præcepta ſunt, diſcedamus, dicente Dauid. Pax multa diligẽtibus legem tuam domine, & non eſt illis ſcandalum. Et per alium prophetam populo Iſrael dicitur, Si in uia dei ambulaſſes, habitaſſes utiq; in pace ſuper terram.

Pſalm. 118

Baruch. 3.

De conſortio habendo fugiendoq́;.
Cap. VII.

QVONIAM uero in uia dei ambulare uolentibus nobis, id eſt, pie & innocenter uiuere, multum intereſt noſſe, quorum cõſuetudine conſortioq; uti debeamus. Hoc nunc docere aggrediemur commemorãtes, tum eorum qui male ſibi hac in parte conſuluerunt ruinam, tum eorum qui bene, utilitatem atq; profectum.

IAM primi hoĩm, qm̃ callidiſſimi ſerpẽtis collogo uſi ſunt, uiruleñtis mortiferisq; eius ſuaſiõib⁹ ſolicitati, a mãdato dei deſciuerũt, et amiſſa paradiſi amenitate, ad hu⁹ uitæ miſerias redacti ſunt. Hinc diſcit, ne q̃q; miſcẽdos eẽ ſermões cũ ijs q ſoli ſibi ui

Adam & Eua.

Geneſis. 3

dentur ſapientes, & dedignati cum multis quæ ue ra ſunt ſentire, captioſis argumentorũ ſophiſmatibus peruertere fidelium ſimplicitatem moliunt.

FOEMINARVM quoq; uti familiaritate quis tuto poterit? Si earũ aſpectus atq; conuerſatio Samſonem fortiſſimum compulit ad necẽ, Dauid ſanctiſſimum ad adulterij homicidijq; crimen. Salomonem ſapientiſſimum ad ſimulachrorum cultum? Ideo ipſe in prouerbijs uociferatur & clamat, Longe fac ab ea uiam tuam, & ne appropinques foribus domus eius. Nemo uerius indicat periculum, q̃ꝫ qui expertus eſt damnum.

Samſon. Dauid. Salomon. Prouer. 5.

TOBIAS cum filium ſuum in Mediam mittere uellet, Perge nunc, inquit, & inquire tibi aliquem fidelem uirum qui eat tecum. Quem ille inuentum, percunctatus eſt unde eſſet, & an uiam quæ in Mediã ducit ſciret. Huius exẽplo eos nobis comites admittere debemus, quorum nota eſt fides, & compos ueri ſcientia, neq̃ñ errore aliorũ ſeducti, ab itinere deuiemus uirtutum.

Tobias. Tob. 5.

IOSAPHAT rex Iuda, licet recte uixiſſe p̃dicetur coram domino, quia tamẽ amicitia illi intercеſſerat cum Ochozia rege Iſrael omnium peſſimo, per prophetam arguitur, & claſſis quam cũ ipſo communem habebat, priuſquam in Tharſis quo miſſa fuerat perueniſſet, naufragio perijt. Rurſum alias naues communicatis impenſis ædificare ab Ochozia tentatus renuit, iam damno ſatis edoctus, ne innocentem quidem ſecurum eſſe cum perditis hominibus commercium.

Ioſophat. Ochozias. 3. Reg. 22.

MAGOS ab oriẽte ad Chriſtũ in Bethlehẽ natum ſtella perduxit, ſed tamen cum interim ad Herodem Ieroſolymam diuertiſſent, latuit illico,

Magi. Matth. 2.

ſubtraxitq́ſeſe obtutibus eorum. Cum uero inde diſceſſiſſent, rurſum comparuit, & uſq; ad locũ quo ibãt fideliter præceſſit. Quid eſt hoc? niſi quia caligat in nobis rectæ rationis lumen, quamdiu illis iungimur, quos nebulæ p̃munt uitiorũ. Tũc niteſcit & exoritur, cum his relictis ad quærendum deũ conuertimur. Quoniam deus lux eſt, & tenebræ in eo non ſunt ullæ. 1. Iohan. 1

PETRVS ipſe apoſtolus, Chriſti amore inter omnes ardentiſſimus, tunc quidem refrixit, cum atrium Caiphæ ingreſſus, impiorum hominum ſe implicuit colloquijs, compulſuſq; eſt negare ſe illum noſſe quem paulo ante dei uiuentis filium cõfeſſus fuerat. Corrumpunt itaq;(ut Paulus ait) bonos mores confabulationes peſſimæ, Et qui tangit picem, inquinabitur ab ea. Petrus apoſtolus. Matth. 26 1. Cor. 15. Eccleſi. 13

ICCIRCO dominus noſter petenti diſcipulo, ut abiens parentaret patri, non permiſit, ne infidelium cognatorũ, quos affore funeri neceſſe erat, conſortio macularetur. Sine, inquit, mortui ſepeliãt mortuos ſuos, tu me ſequere. Quia ſcilicet ego uita ſum, mecum uiue, & dimitte mortuos, ne forte & ipſe ſimul moriaris. Chriſtus Matth. 8. Luc. 9.

AB ijs etiam qui hæreſi aliqua deprauati ſunt, ut declinemus, ipſa ſanctorum exempla nos monent. Iohannes apoſtolus balnea cum diſcipulis ingrediens, ut eos qui illo conueniunt euangelium doceret, uidit inter lauantes Cherintum hæreticũ, atq; inde relato ſtatim gradu ad ſuos conuerſus, Fugiamus hinc ait, ne balnea nos opprimant ruina, in quibus Cherintus lauat ueritatis inimicus. Adeo non fidem ſolum, ſed etiam uitam periclitari cum hæreticis conuerſantium exiſtimauit. Iohã. ap̃ls

polycarp⁹ discipulus POLYcarpus quoq; eius diſcipulus Martioni hæretico forte occurrens, cũ ab eo an ſe agnoſceret interrogaretur, reſpondiſſe dicitur. Agnoſco agnoſco diaboli primogenitum. Itaq; docet haud molliter cum huiuſcemodi hominibus loquendũ eſſe, ſi quando loqui neceſſe fuerit. Cur enim diſſimulemus eoſdem nos habere inimicos, quos dei eſſe nouerimus, tanto maiore odio dignos, quanto doloſius catholicæ inſidiantur ueritati? Amplius aliquid dicam, etiam cum fidelibus mundana tractantibus, religioſo uiro periculoſa eſt cõuerſatio.

Antonius abbas. ANTONIVM abbatem Alexandrinum dicere ſolitum ferũt. Nõ expedire Chriſti ſeruis, eorũ qui ſeculo ſeruiũt domos frequentare, aut conſuetudine uti. Sicuti enim piſces de aqua eductos continuo langueſcere & emori ſolere, ita monachum extra cœnobij ſepta uagantem, ſi quicq; confabulationi uacauerit alienorum ad cordis tepiditatem redigi, & circa ſpiritalia exercẽda effici tardiorem.

HINC ſane eſt, ꝙ plærịq; cũ feris beſtijs in ſolitudine uiuere ſibi ſatius duxerũt, ne in cætu hoĩm mentẽ quam in ſola dei contemplatione fixam & Arſenius. locatã habere uellent, diuerſis cogitationibus diffundere atque diſtrahere cogerentur. Ob hoc ſane Arſenius, cur tantopere acceſſum hominum deuitaret cum interrogaretur, non poſſe ſe cum deo Capiton. ſimul & hominibus eſſe aiebat.

CAPITON itidem rogatus reſpondit uereri ſe, ne ex hoc imbecillior ad ſuſtinendos inimici impetus redderetur, quo cũ adhuc ſibi putereſſe certamen ſciret. Alterum ergo contẽplandi amor, alterũ peccandi timor ab humano ſubmouerat conſortio, nunc uterq; conſortio fruitur angelorum.

PAVLVS primus inter Chriſtianos eremi cultor annos ſeptẽ et nonagita. Honophrius ſeptuaginta, hoĩbus inuiſi incognitiq; fuere. Ac poſtremo ne incogniti eſſent, tunc uiſi ſunt, cũ de ſolitudine terrena ad celebritatẽ cæleſtẽ trãsferẽdi erãt, dño nobis pſpiciente, ut eorũ exemplo ad uirtutes capeſſendas, uiamq; perfectionis confidenter aggrediendam magis accenderemur. Paulus primus eremita Honophrius. eremita

QVIS aũt pfectionẽ uitæ profeſſus in ædibus magnatũ ſecure uerſari poterit, ſi ſeraphicus Franciſcus eam ob cauſam diuino permiſſu dæmonũ uerbera paſſus ſit? Apud Leonẽ ſanctæ crucis cardinalem dies aliquot moratus pœnam ſuſtinuit, & culpam agnouit, illicoque diſceſſit, atq; ad monaſterium rediens, rem quæ ſibi contigerat, ut cæteri cauerent, indicauit. Ouis quippe quæ de ouili egreditur, lupi morſibus patet. Frãciſcus.

SED profecto ſicuti ſecularium & potentũ cõſortiũ, ijs qui ſeculo renunciarunt fugiendũ eſt, ita omnibus ſanctorum quærẽda familiaritas, quos uel uidiſſe incitamentum uirtutis eſt. Hilarion uiſendi Antonij cupiditate ardens, eremum adijt, ac ſtatim ut illum uidit, habitum mutauit, religionis propoſitum ſuſcepit, duobus fere menſibus iuxta eum manſit, contemplans ordinem uitæ eius, morumq; grauitatem, quam creber in oratione, quã humilis in ſuſcipiẽdis fratrib⁹, ſæuerus in corripiendis, alacer in exhortandis. Et ut continentiã cibiq; eius aſperitatẽ nulla unquã infirmitas frangeret. His imbutus exẽplis in ſolitudinem ſeceſſit, tãtaq; pſtitit ſctitate, ut ubiq; latebras quæritãs, nuſq; latere potuerit, miraculis eũ ſemp pſ͞ etibus, uſq; adeo quidẽ adiſſe aliqñ Antonium, & cũ An- Antonius Hilarion.

Pſalm. 17. tonio fuiſſe iuuit. Hoc ita uſu uenire & propheta teſtatur dicẽs: Cum ſancto ſanctus eris & cum electo electus eris, & cum peruerſo pueruerteris.

Bernard9 & ſoror eius. Fœminæ. SIC ſane & Bernardi abbatis ſoror (ut etiã & hoc loco de fœminis aliquid dicamus) dum fratrẽ uiſitat, mundum contempſit. Ornata multo cum faſtu, ad monaſterium uenerat, aditu interdicta eſt. Cauſa cur repelleretur cognita, lugens pro foribus ſtetit. Et peccaui, inquit, ſed pro peccatoribus Chriſtus mortuus eſt. Si delinquentem deſpicis, ne deſpicias corrigi uolẽtem. Admiſſa audiuit quantæ uanitatis eſſet ille ornatus, quo caro mox in terram ceſſura, & in putredinem reſoluenda comitur decoraturq;. Tunc domum rediẽs, impetrata a uiro cui tradita erat cõiugij ſolutiõe religioni ſeſe addixit. Ac tanto deinde deo ſeruire cœpit humilius, quanto ambitioſius ante ſeruierat mũdo. Magnum profecto fuit, uirentis adhuc ætatis & liberalis formæ fœminæ tã cito cõtempſiſſe ueſtẽ ſericam, inaures, monilia, armillas, mytras, uittas reticula, crepitulũ, diſcerniculũ, ſpeculũ, ſtrophea, anulos, gemmas, margaritas, uniones, aureaq; ſegmenta, & cum unguentis labaciariſcos, multaq; alia muliebris inſaniæ fomenta. Sed longe maius fuit iuuenem reliquiſſe maritum, nuptialisq; thori illecebras, & om̃em carnis laſciuiam ſepoſuiſſe Cuncta hæc fecit illa, poſtquã locuta eſt cum fratre. Vis etenim quædam ineſſe ſolet confabulationi ſanctorum, quæ interdum (quamuis dura) peccatorum corda frangit, macerat, emollit, ac prorſus a uanitatibus reſipiſcere cogit.

Scripturarum ſniæ CONFIRMEMVS nunc diuinarum ſcripturarũ auctoritate hoc q̃d exẽplis mõſtrauim9,

CAVENDVM eſt ab ijs qui linguis ſuis dolose agunt, & uenenum aſpidum ſub labijs eorũ. Tales enim auerſans propheta ac repellens clamat. Declinate a me maligni, & ſcrutabor mandata dei mei. Maligni. Pſalm. 118

NEC CVM fœminis conuerſandum eſt, cũ ſcriptum ſit. In medio mulierum noli commorari. De ueſtimentis enim procedit tinea, & a muliere iniquitas uiri. Et alibi dicitur. Auerte faciem tuam a muliere compta, & ne circunſpicias ſpeciem alienam. Propter ſpeciem mulieris multi periẽrũt, & ex hoc concupiſcẽtia quaſi ignis exardeſcit. Et rurſum. Cum aliena muliere ne ſedeas omnino nec accumbas cum ea ſuper cubitum. Fœminæ. Eccl'i. 42. Eccl'i. 9. Ibidem.

SED neq; illorum conſuetudine utendum eſt, qui malignis ſuggillationibus lacerant famam aliorum. Antiſtes enim ſapientiæ Salomon in Prouerbijs ait, Remoue a te os prauum, & detrahentia labia ſint procul a te. Detractores. Prouer. 4.

ILLI quoq; nobis ualde declinandi ſunt, quorum ad iram procliue ingenium, quiq; leuiſſimis de cauſis excandeſcere ac ringi ſolent. Idem quippe Salomon. Noli inquit eſſe amicus homini iracũdo, neq; ambules cum uiro furioſo, ne forte diſcas ſemitas eius, & ſumas ſcandalum animæ tuæ. Iracundi. Prouer. 22

NEQVE cũ ſuperbis ẽ communicandũ. Quia dicit̃. Qui cõmunicauerit ſuperbo, induet ſupbiã. Superbi Eccl'i. 13.

NEQVE cum rationis impote ac delyro. Ait enim ſcriptura. Cum ſtulto ne multum loquaris, & cum inſenſato ne abieris. Stulti. Eccl'i. 22.

NEQVE cum ijs qui ſemper iocis cachinniſque indulgent, ſcurrilíq; leuitate iugiter delectantur. Quandoquidem Ieremias propheta gloriatur Iocoſi. Ierem. 15.

Eccl's.2. dicens, Non ſedi cum concilio ludentium. Et Salomon ipſe dicit. Riſum reputaui errorem, & gau-
Ibidem. dio dixi, quid fruſtra deciperis? Et iterum, Cor inquit ſapientium ubi triſtitia eſt, & cor ſtultorum ubi lætitia.

Infidelis. AB infidelium præterea conſortio nos amoliri oportet, qui ad eccleſiam cõuerti neglexerint, apoſtolo dicente, Nolite iugum ducere cum infideli-
2.Cori.6 bus. Quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate? aut quæ ſocietas luci ad tenebras? quæ conuentio Chriſti ad Belial? aut quæ pars fideli cum infi-
Matth. 10 li? quis conſenſus templo dei cum idolis? Et dominus in euangelio. In uiã gentiũ inqt ne abieritis.

Hæretici. EADEM quidem ratione neque ijs qui hæreſi aliqua deprauati ſunt, familiariter utendum erit. Nam hoc quoque Paulus apoſtolus admonet & hortatur dicens, Subtrahatis uos ab omni fra-
2.Teſſal.3. tre ambulante inordinate, & non ſecundum tradi-
Ad Tit. 3. tionem quam acceperunt a nobis. Et ad Titũ ait, Hæreticum hominem poſt unam & ſecũdam cor-
2.Iohan.1 reptionem deuita. Iohannes quoq; apoſtolus. Siquis uenit ad uos inquit, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eũ in domũ, nec aue ei dixeritis, q e m̃ dicit illi aue, cõicat opibus eius malignis.

In malitia obſtinati. POSTREMO ab omnium illorum conuerſatione ſecedendum eſt, qui uitijs aſſueti pertinaciter obdurant, corrigique & emendari omnino nolunt. Præceptum quippe domini eſt. Qui neque
Matth.18. eccleſiam audire noluerit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus. Et ij quidem ſunt qui nihil præ ſe, neque Chriſtiani præter nomen, neq; hominis præter figuram gerunt. Cum quibus una accumbere
1.Cori.5. Paulus uetat dicens, Si is qui frater nominatur in

ter uos, eſt fornicator, aut auarus, aut idolis ſeruiens, aut maledicus, aut ebrioſus, aut rapax, cũ huiuſmodi nec cibum ſumite. De ijs & in prouerbijs dicit. Ne æmuleris uiros malos, nec deſideres eſſe cum eis, quia rapinas meditatur mens eorum, & fraudes labia eorum loquuntur. Hi ſunt membra illa quæ ſcandalizant, & iccirco abſcindi, proijciq́ iubentur, ut potius ſine illis uitam ingrediamur æternam, quam ſimul cum illis mittamur in gehẽnam ignis inextinguibilis. Diſcedite igitur a nobis omnes qui operamini iniquitatem. Modicum fermentum totam maſſam corrumpit. Nihil tam pernitioſum eſt, quam ſocietas hominum perditorum. His itaq́ caute ſapienterq́ repudiatis, ad illos conuerti, illis inhærere, ab illorum latere nunq́ (ſi fieri poteſt) diſcedere nos decet, quorũ uox, geſtus, inceſſus, habitus, norma uirtutum eſt. Cum uiro ſancto aſſiduus eſto, quencunq́ cognoueris obſeruãtem timorem dei. Quia ſcilicet nihil æque proficit ad bene beateq́ uiuendum, ut optimi cuiuſq́ acceſſibus identidem copulari.

Prou. 24 Marci. 9. Pſalm. 6. 1. Corin. 5 Eccli. 37.

De ueſtitu cultuq́ corporis.
Cap. VIII.

REIECTIS iam tandẽ reclamatisq́ malorum hominum conſortijs, poſtq́ collegio nos intulimus bonorũ, uti digne cũ illis uerſari poſſimus, uideamus quo indumentorum genere, quali ve corporis cultu uſi ſint, ut eodem & ipſi utamur, neq̃ cũ rubore audiamus. Amice q̃modo huc intraſti nõ habẽs ueſtem nuptialem. Matth. 22

SED, pfecto q ſpiritalib⁹ ỽtutũ idumẽtis aĩam ſuã tegere & ornare ſtudẽt, nõ opus hñt corporis

indumentis niſi quãtum naturæ neceſſitas requi- rit. Adam & Eua in paradiſo nudi erant. Tunc il- lis parandæ ueſtis cura irrepſit, cum propter man dati tranſgreſſionem inde eiecti terram colere, hoc eſt terrenis occupare ſe negotijs cœperunt. Sed ne tunc quidem uſqꝫadeo conditionis humanæ obli- ti ſunt, ut carnem iam morti obnoxiam, luxurio- ſe ueſtiendam putarent, conſuerunt folia ficus, & fecerunt ſibi perizomata, tunicis denique pelliceis contenti uixerunt.

Adam. Eua.

Iohannes baptiſta.

IOHANNES baptiſta, quo non ſurrexit ma ior inter natos mulierum, de pilis camelorũ ueſtẽ contextam & pelliceam zonam, circa lumbos ha- buiſſe dicit̃. Et de illo ad turbam dominus: Quid exiſtis, ait, in deſertum uidere, hominem mollibus ueſtitum? ecce qui mollibus ueſtiũtur in domibus regum ſunt. Aſpera utiqꝫ ueſtis & cilicina contine tioris uitæ indicium eſt, mollis & delicata laſciuio ris. Et ut habitacula quoqꝫ de moribus hominum nonnihil atteſtari cognoſcas, deſertum prælatum eſt aulis regum. In his nanque uoluptatis munda- næ mancipia uerſari ſolent, in illo Chriſti ſerui.

Matth. 11.

Apoſtoli.

APOSTOLIS in euãgelio iuſſum legimus, ne ſoliciti eſſent, in perquirendis quibus operiren- tur, ſed confiderent in eo qui lilia, id eſt momenta- neam creaturam tam eximio ueſtit cãdore, multo magis ueſtiturum ipſos, quos ad imaginem ſuam rationis capaces, æternæqꝫ uitæ deſtinatos condi- derit. Quærite, inquit, primum regnum dei & iu- ſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur uobis.

Matth. 6

Idem.

VERVntamẽ quia modicũ quid terrenæ opis adiumentiqꝫ ſufficere debet ei, cui multa repoſita ſunt in regno cælorꝫ, ijſdem iuſſum eſt ne duas tu-

nicas habeant,nõ ut ſimplici tunica cõtenti ſint, ſi frigoris intemperies nõ patiſ,ſed ne metu futurorꝫ aliam induant,aliã reſeruent.Superflui itaqꝫ amictus ſolicitudo reprimiſ,nõ neceſſarij cura.

INCALCEATV quoqꝫ ſandalijs tantum uſos conſtat, quæ in Actorꝫ libro alio nomine caligæ appellantur, Quod ſane calceamenti genus nõ operit pedem,ſed,ſicut expoſitores dicunt,ſuffulcit. Igitur ne calceariũ ſaltẽ paulo cupidius nobis expetendũ duceremus, exemplo oſtenderunt ſatis eſſe,ſi ea pars pedis tecta ſit,quæ terram terit,nuda relicta quæ cælũ ſpectat. Recte eñ & religioſe īcedentẽ cælo patere,nõ terræ decet,deo,nõ hoīb9. Idem.

HINC ipſi apoſtolorum principi Petro, nihil amplius tegumẽti fuiſſe creditur, præter tunicam & pallium,nihil aliud calceamenti præter caligas. Illud in Clementis libro relatũ dicunt,hoc in apoſtolicis actis legimus, dicente ad eum angelo.Præ cingere,& calcea te caligas tuas.Rideant hanc tantam tenuitatẽ, qui ignorant eccleſiam ab ipſo fundatam olim in paupertate gloriantẽ,poſtquam cumulari diuitijs cœperit, uirtutibus decreuiſſe.Nemo diuitiũ nũc ægrotos uerbo ſanat, tũc aũt ſemi nudi põtifices, etiã mortuos reuiuiſcere fecerũt. Petrus apoſtolus Actuũ.12.

BARTHOLOMAEVM quoque apoſtolum collobio albo,palliolocꝫ purpureo,& ſandalijs uſum memoriæ proditum eſt,ſed hoc miraculi adijcitur,quod quinqꝫ & uiginti annos ueſtimẽta eius nec ſordes ullas,nec uetuſtatem contraxerint,nec ſandalia ſubtrita ſint. Veruntamẽ hũc etiam communis nuditas piſcatoribus parem fecerat,niſi purpureus color regiæ ſtirpis inſigne fuiſſet, ſed hic ideo reſeruatus eſt, ut indicio foret ğ- Bartholomæ9 apłs.

ta ille reliquerit ut CHRISTVM ſequeretur.

Iacobus apoſtolus IACOBVS iuſtus frater domini, ob formæ ſimilitudinem appellatus. Et ut Egeſippus ait, ab utero matris ſuæ ſanctus, nō laneum ſed lineū habuit amiculum: Ad hæc quod ad corporis cultum pertinet, nunquam attonſus eſt, nec oleo unctus, nec balneo uſus. Sic indutus, ſic obſitus, etiā apud Iudæos, in tanta ueneratione fuit, ut ſoli permiſſum ſit ſancta ſanctorum intrare, & deo laudis ſacrificium pro populo offerre.

Iohannes apoſtolus IOHANNEM etiam apoſtolum ſola ſyndone amictum Ieroſolymis aliquando inceſſiſſe, ex euangelio conſtat, quoniam dum a Iudæis appræhenderetur, ea relicta nudus effugiſſe dicitur. Nudi ergo nudum CHRISTVM ſequamur, ne ab aduerſarijs compræhendamur.

Auguſt. epiſcopus AVRELIVS Auguſtinus epiſcopus, ueſte non magis compta magisue ambitioſa, quam illi quibus præerat uti uoluit. Si quis excultiorem ſibi dono offerret, acceptā uenum iubebat dari, ut pecuniam inde exactam cum alijs communicaret, quandoquidem ueſtis ipſa communis eſſe nō poſſet. Itaq; clericis ſuis dignitate præſtitit, habitu atque ueſtitu par fuit.

Bernardꝰ abbas BERNARDVM abbatem ueſte quidem ſatis uili, ſed minime ſqualēti uſum memoriæ proditum eſt. Ac etiam dicere ſolitum, tunicam ſordibus obſoletā teſtem deſidiæ atq; ſocordiæ eſſe. Et eius immunditiem interdum ad hypocriſim ſpectare, qua inanis gloria dum uideatur contemni, quæritur. Cū ergo etiā cilicio ſub ueſte latenti carnē attereret, ubi id reſcitū eſt, et ipm depoſuit. Nec unq̄ deinde aſperius indumentū, q̄ cæteri fratres

ferre uoluit,ne forte illis præſtare ſanctitate uide-
retur,quorum ſe ipſe minimum reputaret.

STEPHANO abbati Grandimontenſis or- Stephanꝰ
dinis autori,qui in Moreto Aquitaniæ monte ui- abbas.
tam ſolitariam duxit,tam &ſi rudis modicusque
amictus fuerit,hoc tamen admironem auget, qđ
ſub eodem & æſtiuos calores,& brumæ frigus ꝑ-
tulerit nunquā quicquā panni ſibi uel addens uel
demens. Vtranq; profecto diuerſorum temporū
moleſtiam leuare poſſet ſolertia,niſi utranq; tole-
rare mallet in deum charitas.

APOLLONIVS apud Thebaidam in fini Apolloni
bus Hermopolis,collobio ſtuppeo quod lebithen us eremi.
uocabant,operiebatur,neq; tamen ullū capitium
habuit,ſed lineo linteolo collum caputq; obuolue
bat. Et hoc magis mirandū,ꝙ cū.XL.annos in de
ſerto manens peregerit,eius tegmina neq; uſu cō-
ſumpta, neq; uetuſtate labefacta ferantur,ut in-
de facile appareat,quanti apud deū ſit humilis ha-
bitus,& abſq; ulla ſimulatione contēptus.

PAVLVS primus eremita, cum nihil habe- Paulus
ret,niſi quod inculta ſolitudo ſuppeditare poterat, primus
tunica de palmæ folijs contexta nuditatem texit. eremita.
Et qua ille ueſte in neceſſitate uſus eſt,hanc ipſam
Antonius cum defunctum ſepeliſſet,habuit in de
licijs,non niſi feſtis ſolennibns eam induēs, quam
etiā diuus Hieronymus plurimi faciēs,Si mihi, in
quit,dominus optionem daret,multo magis elige
rem tunicam Pauli cum meritis eius, quam regū
purpuram cum regnis ſuis.

PALMEIS quidem tegminibus, & illi qua Iohannes
tuor in uaſtiſſima Aegypti eremo a Panucio in- Andreas.
uenti, Iohannes, Andreas, Thaddæus, & Phi- Thaddęus

Philippus Eremitæ. lippus amicti erant. Hunc tamen tam ſylueſtrem ueſtitum haud multo tempore poſt, cum ueſte im mortalitatis commutarunt. Tanto nunc felicius cæleſti lumine illuſtrantur, quanto antea peruſta ſolis ardoribus cute contemptius ſqualebant.

Serapion abbas. SERAPIONEM abbatem primitus quidem ſola tunica ſimplicíq; palliolo contentum, deinde his etiam carere pietas compulit, quippe ſeipſum deſpolians pauperes contexit. Nec erubuit nudus incedere, dum nuditatem miſeratur alienã.

Timotheus eremi. TIMOTHEO quoq; in Aegypti ſolitudine degenti, ea duntaxat corporis pars non fuiſſe nuda perhibetur, quam barba comaq; nunquam tõſæ contexerant. Et hunc Panucius inter beſtias incedentem cum uidiſſet, ſylueſtre magis quam humanum animal ratus expauit, mox cum loquentem attendiſſet, agnouit dei ſeruum, ſimulq; didicit, ſatis indutum eſſe qui cũ Chriſto nudus eſſet.

Onophrius eremi. ONOPHRIVS itidẽ nudus in ulteriori deſerto ab eodem Panucio repertus, uerenda tantũmodo folijs arborum operuerat. Conſumptis enĩ ueſtibus quæ ſecum attulerat, alia deinde quæ natura dabat non quæſiuit. Cunque uita functus eſſet, ſanctam animulam eius uiſibili ſpecie ab angelis in cælum ferri uiſam tradunt. Et quiſquã noſtrum paululum uſu detritos ferre dedignabitur pannos, cum nudi etiam ab angelis honorentur?

Hilarion. abbas. HILARIONEM abbatem accepimus, ni nihil aliud quo corpus ſuũ operiret habuiſſe, præter ſaccum ac pelliceum empediten ruſticũq; sagũ. Capillum ſemel in anno paſchæ die totondiſſe, nũquã lauiſſe, quod ſuperuacaneum eſſe diceret mũdicias in cilitio quærere, neque tunicam alteram

ſumpſiſſe,niſi cum prior penitus diſciſſa eſſet. Hierony- mꝰ abbas.

DIVO quoq; Hieronymo ſaccea tunica erat. Hanc Euſebius diſcipulus eo defuncto accepit,honoriq; habuit,tactu eius ualetudinarios curans,et ad uitam mortuos reuocans.Cuius quæſo regum auro gemmiſq; refulgens,aut cocco purpuraq; rubens ueſtimentum,tantæ unq; uirtutis fuit,quantæ ſancti huius ſaccus iſte cilicinus.

NEQVE te pater Franciſce hoc loco præteribo, cuius tegendo corpori tunica una, & ea ſane craſſi admodum fili, impolitæq; texturæ ſatis fuit,quam pro cingulo præcinxerat funis nodo aſtrictus,ubi committebatur non fibula,caput & ceruix cucullá uelabantur, pedes prorſus nudi erant, niſi forte ligneis ſocculis ueluti ſandalijs, ne terrã contingerent ſuffulti. Quem morem nunc a profeſſoribus inſtitutionis tuæ ſeruari uidemus. Multis tunc habitus iſte ludibrio erat, nũc per orbem celebratur.Sed quam tu ſapienter cuidam nuditatem hanc tuam hyemis tempore calumñianti ac petenti,ut guttulam ſibi ſudoris uenderes, eam te Chriſto non hominibus uendere reſpondiſti.O felix ille ſic irriſæ nuditatis ſudor,quem tu ſoli Chriſto dedicans,mercatus es regna cælorum. Frãciſcus.

PAVCVLA nunc fœminarum exempla ꝓferam, quibus ipſa ueſtium uilitas pro ornatu fuit. Eliſabeth Pannonum regis filia & Chriſti ancilla, quam poterat abiectiore amictu ſe uelabat. Sciſſuras alterius interdum coloris panno aſſuto, quo uilior appareret,reſarciebat. Itaq; una de grege mendicantium uidebatur, contemniq; gaudebat,ut humilitatem conſeruaret. Maluit ergo ſic pannoſa ſicq; deſpecta in xenodochio pauperculis Fœminæ. Eliſabeth uidua.

morbo affectis miniſtrare, quã in regis patris aula, cum amiſſo marito ab eo in Pannoniam accerſiretur, ſericis auroque renitere, atque omnibus uenerationi eſſe. CHRISTO enim placere uolebat, non mundo.

Tora virgo TORAM DEO dicatam uirginem in monaſterio Thebaidis memorant, nunq̃ noua tunica, aut nouo melote, aut nouis calceis uſam ſemp aliis ſororibus recentia ceſſiſſe, & ab iiſdem ſibi ſumpſiſſe uetuſtiora tritioraque, ut quanto cæteras forma præſtabat (erat enim omnium pulcherrima) tanto inconcinniore magisq; inepto habitu ſe deuenuſtaret. Neque enim ignorabat, animi nõ corporis decore ſponſam Chriſti excellere debere, ut cæleſti thalamo digna ſit.

Maria Ægyptiaca MARIA Aegyptiaca turpis aliquando uoluptatis, quæſtui dedita, omni ornamentorum genere ſeſe decorabat, nec a pigmentis fucoque abſtinens, ut placeret uiris. At poſtq̃ conuerſa Chriſto ſeruire cœpit, tantæ illi ueſtitus ullus curæ fuit, ut eo conſumpto quem ſecũ ad eremum tulerat, nuda in ſolitudine uiueret. Et q̃a ſine tecto degebat, æſtus pluuiasq; corpore nulla in parte uelato exciplens, nigritiem quandam cutis ſitumq; contraxerat, ſed iam non paucis miraculis clarebat. Vide ergo quantum interfuit inter ornatum illum & nuditatem iſtam. Ille impudicitiæ fomes fuerat, iſte meritum præbuit mirandæ ſanctitatis.

1.Tim.2. QVID eſt autem quod Paulus apoſtolus ad Timotheum ſcribens uelle ſe dicat, ut mulieres orent in habitu ornato, nunquid in ſericis aut purpura eas orare præcipit? minime quidem, Quippe qui habitũ iſtũ cõtinuo tẽperauit ſubiungẽs, cum

uerecundia & ſobrietate ornantes ſe,ut ſcilicet ue
recundia luxum declinet,& modum ſeruet ſobri-
etas. Non intortis crinibus, inquit, aut auro, aut
margaritis,uel ueſte prætioſa,ſed quod decet mu-
lieres promittentes pietatem per opera bona.Et ſi
mulier citra modeſtiam ornare ſe & componere,p
hibetur, quæ coniugio excuſare poſſet ornatum,
ne incomptior diſpliceat uiro,quanto minus orna
ri debet uirgo,quæ ſeſe totam dedicauit ſoli illi,de
quo dictum eſt. Erit iuſtitia cingulũ lumborum Iſaiæ.11.
eius,& fides cinctorium renum eius.Et in pſalmo
Indutus eſt dominus fortitudinem, & præcinxit Pſalm.92.
ſe uirtute.Qualia ergo ſponſi ornamenta,talia ſint
& ſponſæ,iuſtitia,fides,fortitudo,cæteræꝗ; uirtu-
tes,non aurum,non gemmæ,non ſericum,nõ pur
pura.Nam & Petrus apoſtolus:Sit,inquit, non ex 1.Petri.3
trinſecus capillatura, aut circundatio auri,aut in-
dumentum ueſtimẽtorumꝗ; cultus, ſed qui abſcõ
ditus eſt cordis homo in incorruptibilitate quieti
& modeſti ſpirit⁹ qui eſt in cõſpectu dei locuples.
Alium ergo quam ſpiritalem cultum atꝗ; ornatũ
quærentibus, quid dominus per prophetam mine
tur operepretium eſt audire.Dixit dominus deus
inquit,Pro eo quod eleuatæ ſunt filiæ Sion, et am Iſaiæ.3.
bulauerunt extento collo & nutibus occulorum
ibant.& plaudebant,& ambulabant, & pedibus
ſuis compoſito gradu incedebãt,decaluabit domi-
nus uerticem filiarũ Syon, & dñs crinem earum
nudabit.In die illa auferet dominus ornamentum
calceamẽtoꝝ,& lunulas,et torques,et monilia, &
armillas,et mitras et diſcriminalia,et periſcelidas,
et murenulas,et olfactoriola,et inaures etanulos,
et gẽmas in frõte pẽdentes,& mutatoria,& palli-

ola,& lintheamina, & acus,& ſpecula, & ſyndones, & uittas, & theriſtra, & erit pro ſuaui odore fœtor,& pro zona funiculus,& pro criſpanti crine caluitium, & pro faſcia pectorali cilicium. Per alium quoque prophetam dicitur. Cum ueſtieris

Ierem.4. te coccino,cum ornata fueris monili aureo, & pinxeris ſtibio oculos tuos, fruſtra componeris,contempſerunt te amatores tui, animam tuam quærent. Et ut breuiter diſcamus quantum obſit elegans prætioſumq; ueſtimentum,aut quãtum proſit humile & deſpectum.Diues ille qui purpura &

Lucæ.16. byſſo induebatur, ſepultus eſt in inferno. Mendicus autem Lazarus, qui nihil pene quo indueretur habebat,ab angelis ſublatus, & in Abraæ ſinu collocatus.Tantaq; repente facta eſt rerum ſtatusque commutatio ut & temporalibus delicijs æterna ſuccederent ſupplicia, & temporali miſeriæ æterna beatitudo.

De operibus manu exercendis. Cap. IX.

HACTENVS de ueſtitu, cultuq; corporis noſtri, nunc ne idem corpus inertiæ ſeſe dedat, otioq; corrumpatur, de exercitiis eius ac labore dicendum uidetur. Sequenda eſt quidem illa Hieronymi ſententia, maximeq; obſeruãda. Fac aliquid operis,ut te ſemper diabolus inueniat occupatum.

Apoſtoli. NON fuit ſatis apoſtolis tantum ſpiritalia curare negotia,prædicare,orare,legere, ſi quid ſuperat temporis,manuum labori impendebant.Lu

Actuũ.18 cas euangeliſta in Actis apoſtolorũ teſtatur,Pau-

lum apoſtolum cum Corinthi apud Aquilam & Priſcillam, hoſpitaretur, ſabbatis quidem in ſynagoga diſputare ſolitum, reliquis uero diebus artem ſchenofactoriam exercuiſſe. Paulus apoſtolus

ET IPSEMET in epiſtola ad Corinthios ab Epheſo ſcribens, ait: Laboramus operãtes manibus noſtris. In epiſtola quoque ab Athenis ad Theſſalonicenſes miſſa, Non inquieti, inquit, fuimus int̃ uos, necꝫ gratis panem mãducauimus ab aliquo, ſed in labore & fatigatiõe nocte & die operantes, ne quem ueſtrum grauaremus, non quaſi non habuerimus poteſtatẽ, ſed ut noſmetipſos formam daremus uobis ad imitandum nos. Nam cũ eſſemus apud uos, hoc denũtiabamus uobis, quoniam ſi quis non uult operari, nec manducet. Rurſumcꝫ in actis, ad maiores natu eccleſiæ quæ Epheſi erat, loquens ait, Argentum & aurum, aut ueſtẽ nullius concupiui, ſicut ipſi ſcitis, quoniam ad ea quæ mihi opus erant, et ijs qui mecum ſunt miniſtrauerũt manus iſtæ. Om̃ia oſtendi uobis quoniam ſic laborantes oportet ſuſcipere infirmos, ac meminiſſe uerbi domini Ieſu, quoniam ipſe dixit: Beatius eſt magis dare quam accipere. His uerbis monſtrauit etiam epiſcopos huiuſmodi labori uacare quandocꝫ debere, ut habeant unde alijs largiãtur, nedum unde ipſi uiuant. Pauperculis olim epiſcopis hoc iure præceptum fuiſſe dicet aliquis, nunc autem opulentis, ut quid neceſſe eſt laborare? At ijs etiam, ſed alia tamẽ laborandi cauſa erit, ne ſcilicet in multa (ut fit) rerum copia laſciuire illos, et uoluptatibus diffluere otium cogat. In deſiderijs enim eſt (ut Salomon ait) omnis otioſus. 1. Cori. 4. 2. Theſſa. 3 Actuũ. 20. Epiſcopi.

AB HAYMONE quoque Canthuarienſi Idem.

Archidiacono de Paulo traditum eſt, quod a Gal-licinio uſq; ad horam quintam operi manuum & inde uſque ad horam ueſpertinam faciendis ad populum ſermonibus uacare ſolitus ſit, reſiduum uero temporis impertierit cibo, ſomno, precationi. Ita nullam horam illi præteriſſe immunem, expertemque laboris, niſi quam edendi dormiendique neceſſitas interpellarit. Sed in his omnibus ita eum ſe geſſiſſe credimus, ut mentem nunquam non deo intẽtam habuerit. Illudq; quod aliis præceperat, prior ipſe impleuerit. Sine intermiſſione orate. Sic ergo nobis opus aliquod faciendum erit, ut dum manus artificio occupatur, animus ipſe interim oret, & in cæleſtium meditatione iugiter uerſetur.

Iohan. 21. Apoſtoli. Petrus. Thomas Iacobus. Iohannes PETRVM & Thomam & Iacobum & Iohannem, poſt ſuſceptum etiam apoſtolatus officium piſcatione ſe exercuiſſe, quinimo iubente domino laxaſſe rete, in euangelio legimus. Quis tale opus reprehendere audeat, ſi dominus iubendo approbauit? Iam de eleemoſynis eorum quos docebant, uiuere licebat, iam dignus erat operarius mercede ſua, & tamen crebrius ad tendenda retia qnam ad accipienda munera manum porrigebãt ut non auaritiæ ſed honeſti laboris exẽplo eſſent.

Lucas euãgeliſta. LVCAM etiam euangeliſtam arte picturæ animum ſpiritalibus negotijs fatigatum remittere conſueſſe accepimus. Romæ duæ imagines uiſuntur, altera Chriſti in ſanctaſanctorum, altera beatæ Mariæ uirginis in eccleſia, quæ ſanctæ Mariæ maioris dicitur, eas ab ipſo pictas ferunt, ſimilitudinem exprmentes eorum quorũ nomini dedicatæ ſunt, Conſtantinopoli etiam extare eiuſdem

uirginis effigiem pictam conſtat, quam ab eodem deliniatam ac fabrefactam fama celebrat. Hoc exercitij genere ſi quis uti uoluerit, illud tantummodo pingendum fingendum ve ſibi meminerit, quod ad uirtutem capeſſendam prouocet ſpectatores, non quod ad uitia inani oblectatione poſſit illicere, hoc enim opus diaboli eſt, illud Chriſtiani.

ANTONIVS abbas hominum ad ſe confluentium frequentia inquietatus, relicto monaſterio ulteriorem eremum petijt, ac ne fratres uictum ipſi deferendo uexarentur (tridui enim itinere ab eis diſtabat) terram coluit, ſementemque fecit, & oluſcula plantauit, ut etiam ijs qui inuiſendi gratia eo acceſſiſſent, ad conueſcendum ſatis eſſet. Si quid inſuper otij ſuppeteret, ſportulas de palmarum folijs texebat, ut ſuo potius labore, quam alieno impendio ſibi neceſſaria in ſolitudine compararet. Antonius abbas.

EOS autem qui nihil agendo nihil ſibi defuturum ſperant, præſumptione falli Iohannis abbatis mōſtrabimus exemplo. Huic in ſcythiotica eremo ætatem agenti, incidit in animo, ut diuinæ cōtemplationi abſq; aliqua corporis operatione cibi ve cura iam quaſi angelus dei uacaret. Itaq; cellam deſerēs, per uaſtā ſolitudinē euagari cœpit, ſed die tandem ſeptimo fame urgēte, cum iam ueſper eſſet redijt, & cum cellæ fores occluſas offendiſſet cōtubernalem ſuum quē ibi reliquerat, ut ſibi aperiret inuocauit, ſe Iohannem eſſe conteſtans. At ille, Nequaquam, inqt, nam Iohannes in angelum mutatus eſt, nec cibo illi opus eſt, nec cum hominibus cōmorari neceſſariū. Tali exprobatiōe taxatū dimiſit, paſſus eum nocte illa ſub diuo añ ianuam Iohannes abbas.

iacere, Mane uero conceſſo aditu, cum longa inedia laſſum refeciſſet, fraterna charitate monuit debere ſe hominem meminiſſe, materialibus adhuc eſcis nutriendum, ut ſufficere poſſit actioni ſpiritali, proinde laborem monachis cõmunem ne detrectaret. Eo enim non ſolum corpori oportuna facile parari, ſed etiam animum ipſum recreari ſolere, ut ſemper quaſi nouus ad agendas deo gratias, laudesq; perſoluendas redire cum alacritate feſtinet. Correctus igitur Iohannes, diuina deinceps negotia fabrilis operis uiciſſitudine impenſius eſt executus, & quantum ſua præſumptione lapſus fuerat, tantum conſilio alieno uſus profecit.

Iohannes abbas. IOHANNES alius abbas, qui in Thebaidis eremo uitam duxit ſingulis dominicis diebus pane ab angelo delato ſe ſuſtentaſſe perhibetur. Cæteris uero diebus fiſcellas texendo uictum ſibi parauiſſe. Quod ſi & aliјs diebus quemadmodum dominico feriãdum eſſet, quotidie angelus cibum illi attuliſſet. Quo tempore non attulit, id minime otio conterendum eſſe indicauit.

Serapion mõachus. SERAPIONIS abbatis monachos ita inſtitutos fuiſſe accepimus, ut manuum mercede ſibi in diem alimenta conquirerent. Eoſdem cum in agris tempeſtiua meſſis eſſet, operam locare, & quicquid ſtipis inde exegiſſent, totũ indigentibus (hisq; maxime qui uinculis publicis artati erant) erogare atq; diſtribuere conſueuiſſe. Sic illi ne minimam quidem partem deſidiæ dabant. Præcipueq; largiẽdo, cum quicquam ſibi ſupereſſet, pietatem excolebant, ſed nec minus humilitatem, cum ſeruiles operas nõ dedignarẽt. Vno igit labore triũ virtutũ fructũ colligebãt, ſolertiæ, pietatis, humilitatis.

MANVVM etiam labore uictitaſſe fertur Hilarius abbas in monte Emiliæ commoratus, atque ibidem ſuis impenſis eccleſiam conſtruxiſſe. Cum ergo corpus exercendo animæ integritatem conſeruarit, & tandem cæleſtem beatitudinē conſecutus ſit, apparet ueriſſimum eſſe illud in Eccleſiaſtico ſcriptum. Vita ſibi ſufficientis operarij cō dulcabitur, & in eà inuenies theſaurum. Hilarius abbas. Eccli.40.

VANDO abbas in finibus Galliæ monaſterij Fontanellæ quod ipſe ædificauerat, cum Guidone nepote deo ſeruiens, poſtquam egere cœpiſſet, à Batyldæ regina diuinitus monita plauſtrum cibarijs onuſtum accepit. Sed deinceps de operibus manuū uictui ſuo neceſſaria ſuppeditauit. Quod ſi ijs qui dum penuria præmeretur, dei erga ſe benignitatem expertus fuerat, manualem laborem non detrectauit, ne tentare uideretur benefactorē ſuum in eo exigendo, quod ipſe ſibi præſtare poſſet, uis tu neceſſitati tuæ nō ſuccurrere laborando cum poſſis? quaſi dignus qui ab angelis nō ab hominibus paſcaris? At ob hoc ipſum te indignum ſtatuis quod præſumptione utaris, teque marceſcere otio ſinas. Vando abbas.

QVOD QVIdem cauens Venerius abbas, dum ſolitarius in Palmaria inſula, quæ a continēti Lunenſis oppidi octo millia paſſibus abeſt, uitam dure admodū aſpereq; ageret, diu herbis pomisq; ſyluestribus ſuſtentatus, tādem ad agricul turam ſe accinxit, tanto domini fauore, ut unum ſarculum hordeiq; modicum habens, die uno humum proſciderit, ſemen ſparſerit, meſſem ſecuerit. Quo miraculo & hominis neceſſitati conſultū eſt, & palā factū, q; iſtud exercitij genus deo eēt Venerius abbas.

gratum. Niſi enim illi perplacuiſſet, nūquam tam præcoqua fruge, tam repentino prouentu laborātis curam compenſaſſet. Hinc illud eſt in Eccleſiaſtico dictum. Non oderis laborioſa opera, & ruſticationem ab altiſſimo creatam.

Eccli.7.

Stephan⁹ ſolitarius

STEPHANVS Anachorita in Mareotide regione, ſanctitate uitæ et miraculis clarus, quamuis herniæ morbo (quem Græci Hydrocelam appellant) laboraret, non tamen intermittebat quin certa diei hora de palmarum folijs funiculos intorqueret, maiorē morbū exiſtimans otioſitatem.

Daniel abbas.

DANIELI Aegyptio abbati & presbytero in Scythiotico monaſterio degenti, ſicuti facere aliqd operis poſt ſpiritales labores libuit, ita ea quæ confecerat, ad uicum aliquem deferendo uenditare rubori non fuit. Pretium omne pauperibus dilargiebatur, eleemoſynas de proprijs laborib⁹ impendens, comperta ratione, qua & minime otioſus, & maxime pius eſſet, utq; dignus appareret, cuius exemplo cæteri uiuerent, miraculis nobilitatus eſt.

Antoni⁹ abbas

NVNQVAM autem magis patet uanis cogitationibus mens noſtra, quam cum otio corpus ipſum indulget. Et hoc quidem Antonij exemplo probare poſſumus, Qui quondam ſolitudinis tædio affectus, cum dubius animi æſtuaret, clamare cœpit, Saluari cupio domine, & ecce cogitationes meæ mihi aduerſantur. Mox ubi de cella prodijt, conſpexit hoiem monachali habitu ſuccinctum, nūc calathos texentē, nūc ad orandum procumbētem. Et dū rem tacitus mirať, ab eodē tandē audiuit, Sic & tu age Antoni, ſic enim agendo ſaluaberis, Cumq; id loquentem ſtatim nō comparauiſſe

aniaduerteret,angelum dei fuiſſe intellexit. Ac deinde operum orationumq; uices monitu eius diligenter ſeruans,ad tantam perfectionem conſcendit,ut nemo illis temporib9,uel abbatũ uel monachorũ anachoritarũq; maiori admiratiõi fuerit.

ARSENIVM abbatem, dum opus faceret, lachrymas effundere ſolitum ſcriptores tradunt. Quæ res indicio eſt,longe aliud illum animo agitaſſe, quam quod manibus fabricaret, manus quidem labori intentæ erant, ſed mens diuinis meditationibus aſſueta, ad deum tollebatur, & eius deſiderio accenſa fletu temperare non poterat. O cæleſtem uirum,qui etiam inter laborãdum futuræ beatitudinis dulcedinẽ deguſtabat. Arſenius.

PHYLORONIVS presbyter,dũ in quodam Galiciæ mõte multa ſe abſtinẽtia fatigaret, non minus manuum operatione exercebatur. Inde illi ſuppetere potuerunt longinquæ perigrinationis impenſæ, Romã Ieroſolymamq; iritanti. Et quoniam nũquam neq; ieiunij anguſtijs, neq; manuum,neque pedum inquietudine defatigatus eſt,ſempiternæ quietis indicibili bono perfrui meruit,martyrum coronam adeptus,non quod martyrium paſſus eſſet, ſed quod pares martyrio pro Chriſto ſuſceperit labores. Phyloronius preſbyter.

DE Archebio Caſſianus refert,quod dum adhuc in cœnobio cum fratribus uerſaretur, laborẽ quo ibi omnes ſuis horis exercebantur,ſibi duplicando pro matre creditori ſatisfecerit,cũ ipſa ob inopiam ſoluẽdo nõ eſſet. At neq; patrẽ neq; matrẽ agnouerat, dũ religionẽ ꝓfiterẽ, tũc ṽo matrem ſe habere intellexit, cum illã egeſtate liteq; coartari uidit, ut ei ſcilicet qui parẽtes honorare iuſſit Archebius monach9.

obediret, cuius amore & ipſam reliquerat & pa-trem. Archebius igitur præceptum domini ſeruauit, matri oppreſſæ ſubueniendo, otio locum non dedit, laborem ſuper laborem cumulando, religionis cultũ nõ intermiſit in monaſterio permanẽdo et charitatis op⁹ auxit miſerẽdo calamitati alienæ

Idem. DEINDE ſolitariorum inſtitutum ſecutus, cum in inſula Nili uitam duceret, Caſſiano eo aduenienti, atq; ibidem inter Anachoritas reſidere cupienti, cellam cum ſupellectili dono obtulit, ſe inde tranſmigrare uelle dicẽs. Poſt paucos autem dies reuerſus, alteram multo labore ſibi conſtruxit. Sed mox & illam ſimul cum inſtrumento pari ſimulatione aliis eo appulſis cõceſſit, & iam tertiam (ut ipſe Caſſianus tradit) ſibi ponere moliebatur, hanc etiam daturus ſi habitatorem inueniſſet. Tali itaq; liberalitate ad ſeruitium dei aduenas inuitabat, tali commento ne recuſarent circũueniebat, tali deniq; labore perniciosam otij mollitiem excutere atq; abigere lætus alacerq; ſolebat. Nõ ſenſit laboris tædiũ dũ opus exercet pietatis.

Pacomij abbatis monachi. CVM Pacomio abbate in quodam Thebaidis monaſterio mille quingenti monachi erant, omẽs manibus ſibi uictum comparantes, ita ut etiã extra monaſterium pauperibus alimoniæ ſubſidia mitterent. Plurima inter eos artificum opera, & præcipue quidem exercendi corporis gratia cudebanť, ut edomita aſſiduis fatigatiõibus caro diſceret ſeruire ſpiritui. Manus eñ fortiũ (ut Salomon

Prouer. 12 inqt) dñabitur, q̃ aũt remiſſa eſt tributis ſeruiet.

Paulus abbas. SIQVIDEM & Paulus abbas, in Aegypti eremo (cui Porphyrio nomen eſt) conſidens, cum ſibi ad uictum hortulus quem ipſe fecerat & pal-

marum ferax regio ſatis eſſent, quotidie tamen ali quot horis palmæ texturæ operam impendebat. Ea uero quæ texuerat ãnis ſingulis concremabat. Septima enim & eo amplius manſione ab hominum habitaculis remoto, neq; dare illa cuiquam, neq; uendere promptum erat, Quotidianus igitur labor nõ niſi fugiendi otij cauſa inſumebat. Quod ſi deſidiæ torporiq; ſe dedidiſſet, nec i deſerto ſolus pmanere, nec ad perfectionẽ ſanctitudinis puenire potuiſſet. Multã em̃ malitiã docuit otioſitas. Eccli.33.

DIVVS Hieronymus ad uirgines ſcribens. Hoc unum, inquit, apud omnes obſeruatiõis præcipuũ eſt, & celebre per Aegyptum, ut neminem niſi obedientem & humilem ad omnes labores pficiendos, & opera ſuſcipiãt. Quatenus domita caro ex grauedine, cogitationibus uanis & uoluptatibus nõ uacet ex otio. Teneatis firmiſſime, quod omnis concupiſcentiæ & immunditiæ atque peccati mater eſt otioſitas. Hieronym⁹ de monachis Aegypti

ICCIRCO Symeoni monacho ex Italiæ partibus in illam Nili inſulam (cuius paulo ante mentionem fecimus) ſeſe conferenti, cum nullam artem calleret, præter latinæ literæ (cuius illic uſus nullus erat) ſcriptionem, a quodam ſeniorum proviſum eſt ne otioſus eſſet. Finxit enim pijſſimus ſimulator habere ſe fratrem in Italica cohorte militantem, latinis literis inſtructum, & Symeonem petijt, uti ſibi apoſtolicum Pauli codicem latine cõſcriberet, fratri mittendum, quo ille legendo animi uirtutibus proficere poſſet. Sub tali prætextu et ipſum ad ſcribendi exercitium excitauit, et quaſi mercedis loco cuncta eius uictui neceſſaria obtulit, ueritus ne uel propter rei inopiam, uel otij co- Symeon monach⁹

piam, nouus hõ illis in locis diutius ꝑdurare neq̃ret. Quantæ ergo utilitatis eſt, poſt ſpiritales actiones aliqua manuum operatio, ſi per eam in propoſito bene beateque uiuendi perſeueretur? quãtæ neceſſitatis, ſi ſine illa coli habitariq; ſolitudo nõ poſſit.

Syluanꝰ abbas. APVD Syluanum abbatẽ in Scythiotico cœnobio quidam hoſpitatus, cum fratres eius multũ manibus laborantes uidiſſet, eam ſolicitudinẽ quaſi rem ſuperfluam cauillatus: Maria, inquit, optimam partem elegit, ſedens ſecus pedes domini, & audiens ỽbum illius. Poſt hæc cum hora cœnæ ex induſtria ipſum non uocaſſent, ubi cœnatum eſt miranti ac quærẽti cur ita ſe prætermiſiſſent? Abbas reſpondit, ratos fuiſſe ipſi qui ſe totum ſpiritalem profiteretur cibo potuque minime opus eſſe. Tum demum illo errorem confitente, ſubiunxit, Scias igitur Mariam etiam Marthæ miniſterio indigere, auxilioq; iuuari.

Lucæ. 10

Dorotheꝰ abbas. OB HOC quidem & Dorotheus in deſertis Aegypti abbas, minimo ſomno indulgens, noctis quoq; partem operi manuum dabat. Tunc nempe ſportulas contexere ſolitus, interdiu aũt lapides conuehere & cellas ædificare, quas ibi habitare uolentibus (ut modo de Archebio diximus) ultro offerebat. Sportulis autem diuẽditis pretium om̃e indigẽtibus donabat. Itaq; ſemper laborãdo, ſemperque laborata aliĳs largiendo, & otium declinauit, & pietatem coluit.

Fœminæ. Maria mater domini. ALTERIVS nunc ſexus in hoc exercitationis genere ſollertiam expediamus. Ferũt ipſam beatam uirginem (quæ & uirgines caſtitate, & ma-

tres partu ſuperauit) dum adhuc in templo ſeruiret, a ſummo mane uſq; ad horam tertiam precationes extendiſſe, a tertia ad nonam lanificio ſeſe occupaſſe. Inde demum ſumpto modice cibo, uſq; ad occubitum ſolis lectitaſſe ſcripturas, & in earũ meditatione pernoctaſſe, Hac itaq; uitæ inſtitutione ad tantam morũ ſanctitudinem deuenit, ut ſola præ omnibus eligi meruerit, quæ & ſaluatorem mundi pareret, & poſt partum uirgo permaneret. Quod ſi hæc quæ ſine peccato cõcepta, om̃is prorſus peccati ſemper expers fuerit, id temporis quod orationi lectioniq; ſupererat, manuum labore ſibi tranſigendũ duxit, quomodo te in ignaua otij mollitudine quandoq; deſidentem ſecuram arbitraris o uirgo, quã in peccatis genuit mater, quam quotidie interius cogitationes, exterius proni ad uitia ſenſus impugnant? Crede mihi non effugit decipulas diaboli, quiſquis laborem fugit.

HVIVSCE quidem ſententiæ nõ ignara illa monaſterij Thebaidis Antiſtita, quæ Euphraxiæ deo ſacratæ uirgini & adhuc puellæ, præter domeſticos id eſt communes cum alijs labores hoc iniũxit, ut quotidie magnum lapidum aceruum de loco ad locum transferret, & tranſlatos rurſum reſtitueret. Quamuis enim ieiunijs uigilijsq; haud parum illam fatigari cerneret, timebat tamẽ ne ſi quo quam paulo remiſſius egiſſet, aliqua reſidens iuuenili in corpore turpis cogitatiõis ſcintillula incendium excitaret peccati, eam autem ſopiri uel etiam extingui poſſe hoc exercitationis additamento ſperabat. Neque ipſam ſpes fefellit, quandoquidem ſatis conſtat Euphraxiam uirginem inter ſorores uirtute atque integritate præſtitiſſe. Euphraxia ỽgo.

Eliſabeth regis filia. HAEC ſane exercendi corporis cura etiam cõiugatas honeſtauit. Lantgrauij Turingiæ principis uxor Eliſabeth & eadem Pannonum regis filia (cuius non ſemel fecimus mẽtionem) cum multis ante uiduitatem opibus polleret, nequando per otium luxu diffluerct, ancillarum officia uſurpabat, lanam linumq́ carpendo, nendo, texendo, ſuendo, cæteraq́ id genus opera conficiendo, ſe plurimum fatigabat. Sic pudicitiam conſeruauit, ſic humilitatem cuſtodiuit, ſic ipſa euangelicæ perfectionis inſignia, quibus poſt obitum mariti abunde eluxit, comparauit. Etenim ad illam ueræ beatitatis quietem perueniri non poteſt, niſi per uitæ præſentis frequentes aſſiduosq́ labores.

Hieronym⁹ ad Demetriadẽ. AC ne plura huiuſcemodi exempla enarrando modum excedat oratio, libet in fine capitis huius apponere uerba diui Hieronymi ad Demetriadẽ uirginem accurate admodum eleganterq́ ſcribentis: Statue, inquit, quot horis ſanctam ſcripturam ediſcere debeas, quanto tempore legere, non ad laborem, ſed ad delectationem & inſtructionem animæ. Cunque hæc finieris ſpacia, & frequenter te ad figenda genua ſolicitudo animæ ſuſcitauerit, habeto lanã ſemper in manibus, uel ſtaminis pollice fila deducito, uel ad torquenda ſubtegmina in alueolis fuſi uertantur, aliarumq́ neta aut in globum collige, aut texẽda compone. quæ texta ſunt reſpice, quæ errata repræhende, quæ facienda conſtitue. Si tantis operum uarietatibus fueris occupata, nunquam dies tibi longi erunt, ſed quamuis æſtiuis tendantur ſolibus, breues uidebuntur, in quibus aliquid operis prætermiſſum nõ eſt. Hæc obſeruans & teipſam ſaluabis & alias, eriſq́ ma-

giſtra ſanctæ conuerſationis, multarumq́ caſtitatem lucrum tuum facies, ſcriptura dicente. In deſiderijs eſt anima omnis otioſi. Nec iccirco tibi ab opere ceſſandum eſt, quia deo propitio nulla re indiges, ſed ideo cum omnibus laborandum eſt, ut per occaſionem operis nihil aliud cogites niſi quod ad domini pertinet ſeruitutem.

De corporis caſtigatione per flagella. Cap. X.

ATQVONIAM contra laſciuientis carnis petulātiam, nec ipſa interdum operum occupatio ſatis ſufficit, alijs inſuper caſtigationibus eam coercendam eſſe, ſanctorum exempla quæ modo proponemus, docent.

PAVLVS apoſtolus caſtigat corpus ſuum, & in ſeruitutem redigit, ne forte cum alijs prædicauerit, ipſe reprobus inueniatur. Ad hæc angelus ſatanæ colophizat eum, ne reuelationum magnitudine extollatur. Et ſi illi q uas electiōis erat, in quo ſpirituſſanctus habitabat, nō fuit ſatis peregrinando prædicandoq; fatigari, & ubiq; ſæuientibus perſecutionis procellis iactari atq; concuti, ſed ad domandos corporis ſenſus, aculeoſq; cupidinum retūdendos, uerberum quoq; ictibus quati, affligiq; oportuit, quis tutum ſe putabit, & non proprij corporis imperio ſe ſubditum iri timebit, ſi in eo caſtigando non æquæ ſolicitus fuerit?

Paulus apoſtolus 2. Cori. 12.

THOMAS Cantuarienſis archiepiſcopus tunicam & femoralia poplitū tenus cilicina ſub ueſtimentis geſtitauit. Quippe indignum ſe qui eccleſiæ præeſſet arbitratus eſt, niſi & membris ſuis

Thomas archiepſ.

præeſſe poſſet. Membra igitur tegminis aſperitate contrita ſibi ſubijcere ſtuduit, nequando ipſe illis ſubiectus appetitum illorum ſequi cogeretur, non ſuum.

Maiorus episcopus

MAIORVS quoq; in inſula Britanniæ Sariſna epiſcopus, qui epiſcopali dignitati ſolitudinis præpoſuit humilitatem, ſpretis honoribus eremū penetrans, præter incredibilem cibi potusq; abſtinentiam, ſemper cilicio eſt uſus. Et quia uirgo fuerat, uirginitati inimicam indumentorum mollitiem declinauit. Qui enim mollibus ueſtiūtur, in domibus regum ſunt.

Matth. 11.

Eadmūd' archieps

EADEM cilicij geſtatio, Eadmuudum Cantuarienſem archiepiſcopum commendat, & hoc plus adijcitur, quod quadrageſimæ diebus pro cilicio loricam plumbo contextam induere ſolitus ſit. Itaq; non duritia ſolum cilicini tegminis, uerumetiā plumbei grauitate carnis concupiſcentiā frenās, et ipſe virginitatē ꝑpetuo incorruptā ſeruauit.

Mederic9 abbas.

MEDERICI uero Eduenſis abbatis cilicium, alijs etiam aduerſus immundas tētationes remedio fuit. Monachus quidam libidinoſæ cogitationis iam ſtimulos ferre non ualens, cum illud induiſſet, nequam ſpiritu confeſtim recedente, in caſtitatis puritate perſeuerauit.

Lodouic9 rex.

QVINTO Lodouico Galliarum regi, multo plus contulit interius cilicium quam purpura exterior. Hæc terreni regni inſigne erat, illud cæleſtis aditū præbuit. Ad cilicij quippe ſqualorē reſpiciēs deus, nō ad purpuræ luxuriā Chriſtianiſſimo regi & tēporale regnū tutatus eſt, & æternū indulſit.

Machari9 abbas

MACHARIVS Alexandrinus abbas, cum corporis affectibus paulo improbius urgeri ſe ui-

deret, ſaccum ſabulo repletum uix homini portabile onus, per eremum incedens humeris baiulauit. Theoſebio forte obuiam factus, & quid ageret interrogatus, quod uexatorem ſuum uexaret reſpondit. Niſi ergo corpus noſtrum fatigatiõe ali qua agitauerimus, periclitabitur animæ fortitudo. Quandoquidem naturali quodam inſtinctu duo iſta ſibi inuicem aduerſantur, & alterius uis alterius debilitate conſtet.

DIVVS Hieronymus in eo libello quem ad uirgines deo ſacratas cõſcripſit, uidiſſe ſe in eremo affirmat unum ex monachis, qui a ſeniore iuſſus prægrandem lapidem iam octo annos bis in die per tria fere miliaria geſtauerat in ſcapulis, ita alacri animo, ut intermedio tempore ſemper noua ſibi iniungi opera ultro patrẽ rogaret. Haud irritus hic uidebitur labor, ſi cõſiderabimus q̃ti fructus ſit, cũ obedire patribus, tum otioſitatem fugere. Hieronymus de quodam monacho.

SI QVIS autem ipſius Hieronymi in legendo ſcribendoq; laborem conſideret, dicet, quomodo ſic occupato animo ulla turpis cogitatio potuit irrepere? Tum ſi ad Euſtochium uirginem ſcribenti atque confitenti crediderit, Memini me clamantem diem crebro iunxiſſe cum nocte, nec prius a pectoris ceſſaſſe uerberibus, quam rediret domino increpante tranquillitas, plane intelliget etiam inter labores cogitationum tentationi eſſe locum, easque cum labor nequit repellere, flagellis ac uerberibus excutiendas, & ſemper auxilium diuinæ miſerationis implorandum. Neque enim ex nobis ſufficimus (ut apoſtolus inquit) ſed omnis ſufficientia noſtra ex deo eſt. Hieronymus. 2. Cori. 3.

ILLVD quoq; macerãdi corporis genus, q̃d a

Bonifacio Myſiæ inferioris archiepiſcopo ſeruatū legimus, non eſt ſilentio prætermittendum. Ferūt enim cum ad illas gentes Chriſtum euangelizaturus proficiſceretur, equitātibus ijs qui cū illo erāt, ipſum medio brumæ tempore ſine equo nudis pedibus inceſſiſſe. Et cum ad montium aſperiora itinera perueniſſent, equum quidem cōſcendiſſe, ſed tamen calceamenta minime induiſſe, ita ut ſæuiente hyeme, & niue quæ pedibus inciderat gelaſcēte, plantas de ſtapede amouere nequiuerit, donec aqua feruente ſuper infuſa glacies ſolueretur. Hāc in illo algoris patientiam imitentur, qui bullientē in medullis libidinis æſtum cupiunt extinguere. Frigeſcente enim corpore, facile & ipſa frigebit Venus.

Bonifaci9 archiepſ.

ICCIRCO fortaſſe & Hoſpitius apud Nuceriam ſolitarius (ut Paulus qui Langobardorum hiſtoriam ſcripſit, refert) ferro ſolido lumbos nudos præcinxerat, ut ſcilicet eam corporis partem magis attereret, unde magis uoluptatis motum exurgere ſolere ſciret. Virtus enim eius in lūbis eius, & fortitudo illius in umbilico uentris eius.

Hoſpitius mōachus

Iob. 40.

PHYLORONIVS item presbyter intra ſaxeam ſpelūcam incluſus, & ferreis nexibus manus pedesq; reuinctus uixiſſe perhibetur, ut carcerem ſimul uinculaq; perferret. Hic extremo uitæ die confeſſus eſt, nullum a ſe temporis momentū, quo non de deo aliquid cogitaret, prætermiſſum. Dum igitur corpus uoluntaria caſtigatione præmeretur, ſpiritus ipſe terrenis affectibus liber, ſemper cæleſtia meditabatur.

Phyloronis pſb.

MARTINVS in Maſſico Campaniæ monte ſolitarius manens, ut euagandi facultatem ſibi

Martinus mōachus.

ſurriperet, catenà ſaxo affixa pedem uinxerat. Et cum diu anguſtiam hanc libenter pertuliſſet, Benedicto abbate id demum reſciente, iubenteq́ ne committeret, ut catena ferrea potius quam catena Chriſti ibi illum fixum teneret, ſtatim quidem nodos diſſoluit, ſed nunquam inde longius diſceſſit, quam diſcedere uinctus poterat. Durum profecto & difficile fuit hominem ueluti rabidum canem ferreis uinculis conſtrictum permanere, ſed multo difficilius compede ſoluto longius abeundi uoluntatem ſemper ligatam tenere, utramq́ autẽ difficultatem ſuperauit amor Chriſti.

IOHANNEM monachum ſub caua montis rupe annos treis rectum perſtitiſſe tradunt, taliq́ corporis geſtu, & cibum & ſomnum cœpiſſe. Ex diutina tandẽ immobiliq́ ſtatione tibias imas intumuiſſe, ulceraq́ feciſſe. Quid hac patientia intolerabilius, ſi quicquam intolerabile eſt quo beatitudinis æternæ præmia compenſantur. Ac ne dubites Iohannem nunc in cæleſti gloria eſſe cum angelis. Angeli miniſterio pedum eius languor in terra curatus eſt. Iohannes mõachus.

PACOMIVS ABBAS PER dumeta & obducta ſentibus loca nudis ueſtigĳs deambulabat, ut uoluptatis aculeos ſpinarum aculeis quaſi clauum clauo expungeret. Cruentatis quidem pedibus ad cellam ſuam redibat, ſed ſuperata tentatione magis de uictoria lætus, quam de uulneribus dolens. De talibus propheta Dauid cecinit dicens. Euntes ibant & flebant mittentes ſemina ſua. Venientes autem uenient cum exultatione, portantes manipulos ſuos. Pacomius abbas. Pſalm. 125

SIMEONEM monachum accepimus, dum Simeon mõachus.

ſexus laude ſua non eſt fraudandus. Eliſabeth Tu tingiæ ducis coniunx regia progenies, cum incolumi ſoſpiteq; adhuc marito CHRISTVM induiſſet, in ſecretiori cubiculo cum ancillis concluſa, uti ſe flagellorum ictibus onerarent iubebat. Ita ſubmitti ſeſe, & humilitate deiſci didicit, experiendo an patiēter ferret uerbera ancillarum ſuarum tam clari generis fœmina. Eliſabeth vidua.

ILLA QVOQVE Eliſabeth deo dicata uirgo, quam in Comagienſi latētem monaſterio, fama uirtutum mundo prodidit, & ipſa ſtatutis horis quotidie flagello ſe cædebat, ut carne mortificata CHRISTO uiueret, non immemor quod ipſe etiam pro nobis perpeti flagella uoluit, flagellisq; atrociora. Eliſabeth virgo.

MARIA Decegnies uirgo, inuita a parentibus uiro tradita, cū præter quotidiana ieiunia crebrasq; precationes etiam flagris acriter ſe diſtringeret, mouit maritum, ut communi utriuſq; uoto caſtitatem ſeruarent. Naufragium fecerat uirginitas matrimonij commiſſa fluctibus, ſed dum tabulæ innitit̄ ieiunij, orationis, caſtigationis, illæſa intactaq; ad portū enatauit ſalutis. Maria decegnies ✠

RADEGVNDIS Clotharij Gallorum regis uxor, ſub pretioſis & delicatis ueſtibus uile & aſperum cilicium tulit. Sicq; omnem penitus uenereæ uoluptatis motum de ſuo excuſſit corpore, ut tamdiu a uiro precibus contenderit, donec impetrarit uinculi coniugalis diſſolutionem caſtitatis obligatione, quod fortaſſe non petiſſet, niſi prius carnem cilicio domuiſſet. Carne igitur ſpiritui ſubiecta, præponere cœpit Chriſtum marito, monaſterium regno, Radegundis regia.

Cæcilia virgo.

QVID DE Cæcilia uirgine dicam? quæ Valériano deſponſata, ne ipſo quidem nuptiarum die ciliciolum ſuū dimiſit. Exterius noua nupta auro textis fulgebat ueſtibus, interius Chriſti ancilla cilicio ſqualebat. Cumq; feſcenini concinerentur, & muſici generis perſtreperent inſtrumenta, illa tacita uirginitatem ipſi cui ſe prius deſponderat, deo commendabat. Deus igitur per angelum ſuum eam ita tutatus eſt, ut integram inuiolatamq; ſeruarit, martyrio coronarit, & pro cilicio lucé indueret immortalitatis.

Sara abbatiſſa.

SARA in Scythi uirginum præpoſita, cum ad fluminis ripam poſito monaſterio annos. LX. habitaſſet, haud ſuſtinuit ut aliquando aſpicere ꝑ feneſtram uellet leniter præterlabentes aquas, prati ve adiacentis amenitatem, ne ex eo aſpectu aliquid caperet uoluptatis. Neſcio an cilicio uſa ſit uꝉ flagellis, ſed affirmare auſim tantam hanc oculorum continentiam difficilius obſeruari poſſe, quā cilicium flagellaq; tolerari. Huius exemplo conſtāter depugnandum eſt cum ſenſuum noſtrorum affectibus, q ab illicitis nedum a uanis auerti nullo modo poſſunt, niſi ſubdatur & laboribus corpus, & animus deo.

Modo ſeruandus.

CAETERVM corpus ipſum ita affligendo moderari debemus, ut rationi pareat, non ut occidat. Sicut & paulo durior ſeruus non ut diſpereat puniri debet, ſed ut mitior ſubmiſſiorq; fiat, & domini ſui imperium magis prompto exequi maturet famulatu. Certe nauis ipſa ſi ſupra modū oneretur, ſubſidet, & fundum maris citius continget quam littus. Et ſi infra modum ad omnem flatum inſtabili aluo alternaq; laterum iactatione dum

ūacillat, p̄cilitabitur. Et ſi laſciuienti iumēto plus oneris quam ferre præualet imponatur, in itinere corruet, ſi minus, contra ſtimulum calcitrabit. Tētandæ ſunt igitur examinādæq; uires, & æquandum cum uiribus pondus, quod ferentem neque grauitate opprimat, neque leuitate licentius inſoleſcere ſinat.

LIBRI TERTII FINIS.

LIBER QVARTVS.

De corporis caſtigatione per ieiunium. Cap. I.

QVARTVM NVNC operis huius uolumen domino adiuuante inchoabimus, ſed ne præcedentem materiam nimis cito reliquiſſe uideamur, adhuc de ip̄a corporis caſtigatione, quod reſtat loqui pergemus. Et primum quidem illam quæ ieiunijs conſtat, explicare aggrediemur Vt qui uolent, hac quoq; in parte ſanctorum uitam ſpeculari, cibi potuſq; abſtinētia rite ſeruata, ad illud tandem ſpiritale a deo electum ieiunium, quod eſt uitiorum derelictio, aſſumptioq; uirtutū facilius peruenire poſſint. Vt ſcilicet eſurientes & ſitientes iuſtitiam, cum his ipſis quos ſibi propoſuerint imitandos, æternæ beatitudinis pabulo ſaturentur. *Moyſes.*

Moyſes Exodi.24 Ibidē. 34.

QVANTAE enim uirtutis, quātæq; apud deum æſtimationis ieiunium ſemper fuerit, & uetus ſcriptura indicat & noua. Moyſes in monte quadraginta dies & totidem noctes, nihil guſtās, facie ad faciem cum deo loquitur, & legem digito eius in tabulis lapideis cōſcriptam accipit, quibus ob populi culpam confractis, rurſum ieiunans, & dñi indignationē placauit, & legem recuperauit.

Dies expiatiōis uel ꝑpitiatio nis Leuiti. 23.

HINC in Leuitico præcipitur filijs Iſrael, ut ſeptimi menſis diem decimam celebrem habentes, ieiunio affligant animas ſuas uſq; ad ueſperum, pro ſatisfactione utiq; peccati quod uitulum adorādo cōmiſerant, unde dies expiationum dicitur, & in memoriam, quia Moyſi ieiunio ac precibus exoratus dñs, ueniam illis indulſerat, unde idē etiā dies, dies propitiationis nuncupať. Ieiunio igiť & dei uindicta reprimitur, & commiſſa purgantur.

Elias propheta 3.Reg.19. 4.Regū.2

Elias ꝑpheta poſt ſubcinericij panis eſum & aq̄ potū, cū dies. xl. ieiunijs ambulaſſet, ꝑuenit uſq; ad mōtē dei Oreb, atq; idē igneo curru ſublat⁹, trāſuect⁹, ē i paradiſū. Si illic ſatiari cupim⁹ hic ieiunem⁹.

Samuel propheta 1.Regū.7.

SAmuelis depcatiōes ac ſimul ppl'i ieiuniū reſpiciēs deus, Philiſtinoꝝ in Maſphath exercitū i ipos iā irruentē repēti fragore tonitruq; pterruit, & in fugā cōuertit. Si ſic ſtat ꝓ ieiunātibus & orātibus dñs, q3 a tētatiōibus ſupať, niſi q neutꝝ diligenter

Saul rex. 1.Reg.14.

SAVLIS itē regis edictū obſeruās (exeqiť ppl'us Iſrl', q̄ die nihil cōedit, ingētes Philiſtinoꝝ copias, q̄s paulo añ metu ꝑculſus fugerat, fugiētes ꝑſecut⁹ ē a Machmis uſq; in Hailon, multiſq; interfectis ꝑda potitus ē, Inermis erat, & ieiunio ſe muniēs armatos uicit. Quippe neminē ex Iſraelitis arma tūc habuiſſe aſſerit ſcriptura, ꝑter Saulē & Io-

nathã. Nõ ergo armis ſed ieiunij ỽtute ꝑualuerũt. Et cũ uix decẽ milliũ numeꝝ implerẽt, aduerſariorũ aũt exercitus eſſent.xxx.curruũ.vi.equitũ,reliquũ uulgus ſicut arena,fauẽte dño multitudo ceſſit paucitati,armatura nuditati, ſaturitas ieiunio.

IOSAPHAT etiam Iudæ regem legimus ieiunium cunctis quibus præerat indixiſſe,cũ Moab & Ammon & Idumæi innumera pene multitudo cõtra illũ uenĩetes,mutuis inter ſe uulneribꝰ concidere,& qui cibo uacui erãt,nõ tẽtato pugnæ periculo repleti ſunt ſpolijs inimicorum. Ioſaphat rex. 2.Paral.20

ACHAB rex ſcelere quondam quam regno inſignior, impietatis ſuæ pœnam ſacco & ieiunio humiliatus diſtulit in poſteros. Illo defuncto, Ochozias filius cecidit per cancellos cœnaculi, & mortuus eſt. Ioram filius a Iehu ſagitta percuſſus perijt.Iezabelem uxorem ui de feneſtra præcipitatam, equorum ungulæ contriuerunt, contritam dilacerauerunt fruſtatim canes,reliqui. LXX. filij in Samaria occiſi ſunt. Et qui in Iezrael de domo eius erant, omnes Iehu regnante interempti, et omne prorſus genus Achab internecione ſublatũ. Tantam ſuorũ ruinã,tam miſerabile ſpectaculum uidiſſet ipſe,ſicuti per prophetam interminatus fuerat dominus) niſi ieiunaſſet,ieiunauit & uſque ad tertium regni ſucceſſorem ea familiæ dilata eſt clades. Achab rex. 3.Regũ.21 4.Regũ.1 4.Regũ.9 4.Reg.10

PECCAuerat Dauid,& peccatum confitens a Nathã propheta audierat. Trãſtulit a te deus peccatũ tuũ,& poſt hæc tamen infirmata ſunt inquit in ieiunio genua mea.Sed cuius genua infirma ieiunio erant,eius in deo ſpes firma fuit,unde ait,In te dñe ſperaui non cõfundar in æternum. Dauid propheta 2.Reg.12. Pſalm.30.

Daniel propheta DANIELI ieiunanti diuina reuelãtur myſteria,& dies a ſole iuſtitiæ illuminandus præfinito hebdomadaru numero panditur. In lacum leonum miſſus,per dies ſex nihil comedit,& inter ferociſſimas beſtias manſit illæſus. Cumq; eſuriret Abacuc propheta per angelum domini de Iudæa tranſlatus in Babylonem, appoſuit illi pulmentũ quod meſſoribus coxerat,& refocillatus eſt. Ieiunus igitur Daniel ſacramenta diſcit,leonum ferociam domat,prandium diuinitus miſſum accipit. Deniq; de fouea in quam proiectus fuerat liberatur. Et qui deum Iſrael prædicãti nõ crediderant, ſaluato credidere, mirantes & confitentes uerum, timendumq; eſſe deum Danielis.

Daniel.6.

Daniel.14

Propheta AT VERO prophetes ille de Ieruſalem ueniens in Bethel,cũ alterius fraude mendacioq; deceptus fregiſſet ieiunium, a leone (quod animalis genus ieiunanti Danieli pepercerat) ſuffocatus periit. Qui tamen dum ieiunium ſeruabat, manum Ieroboam regis,ipſum ferire uolentis,areſcere fecerat,& arefactã cũ illũ pœnituiſſet, rurſum ſanitati reſtituerat. Tanta itaq; ieiunãtis uirtus fuit, quanta ſoluentis ieiunium imbecillitas. Nam quẽ irati regis potentia lædere nõ potuit,unius beſtiæ uis interemit.

Chriſtus. Matthæi 4 NVNC noſtra percurramus. Quadraginta dies ieiunauit ſaluator noſter, & a diabolo tẽtatus, oſtendit quomodo inſidias eius euitare, & uirtutẽ poſſimus uincere,dũ ieiunãdo uincit. Quã ob rẽ in hoc pugnæ gñe non eſt nobis uiribus corporis opus ad uincendum, ſed magis imbecillitas, ne in

Iſaiæ.54. illo diabolus fomitem inueniat, quem concupiſcẽtiæ igne ſuccendat. Hic eſt enim faber ſufflans in

ſigne prunas,& proferens uas in opus ſuum.

ATQVE idem dominus noſter cum in monte transformatus totus diuinitatis ſuæ luce reſplẽduiſſet, Moyſen & Eliam iuxta ſe apparere fecit, quia & ipſi aliquando quadragenarij ieiunij obſeruatores extiterant, ut ex hoc nobis inſinuaret, eos qui libenter ieiunauerint, ſuo glorioſo conſortio eiſſe dignos. Idem Chriſtus. Lucæ.9.

QVID eſt autem quod cum diſcipulis orandi rationem tradidiſſet, continuo ieiunandi documẽta ingeſſit, niſi quia illa demũ fortis & efficax eſt deprecatio, quam cibi comitatur abſtinẽtia? Hoc ẽm duplici telo ualidiora inimici machinamenta demoliri ac dirui poſſe monſtrauit, cum de nequiſſimo ſpiritu effugando diceret, Hoc genus nõ eijcitur, niſi per orationem & ieiunium. Idem Matth.17.

NE AVTEM abſtinentiæ bono abutamur ad iactantiam, & uirtutem in uitium commutemus, ait, Cum ieiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes. Et ut potiꝰ ſub aliq̃ iocũditatis uelo lateat alios corporis noſtri maceratio. Tu, inquit, cũ ieiunas, unge caput tuum, et faciem tuam laua, ne uidearis hominibus ieiunans, ſed patri tuo qui eſt in abſcõſo, & pater tuus qui uidet te abſconſo reddet tibi. Palæſtinorum iſta mollities erat cum feſtum agerent, caput unguẽtis delibutum & lotam præferre faciem. Non iſta facienda dum ieiunaſ præcipit dominus, ſed metaphora utitur, per quam lætari et gaudere iubet, ut hypocritarum ſimulatæ ſanctitatis triſtitiã arguat. Vis igitur oĩa prorſus quæ hic mandantur implere? hoc quod ieiunas, quod abſtines, totum deo, nihil oſtentatio ni offeras. Idem Matth.6. Ibidem.

Apoſtoli. POST dominum Ieſum primi inter Chriſtianos apoſtoli ieiunio uſi ſunt. Ipſe enim (ut in euangelio legimus) Cum in Matthæi domo accubuiſſet, quibuſdam interrogātib⁹, quare diſcipuli eius ſicut Iohannis & phariſæorum non ieiunarent, reſpondit, Nunquid poſſunt filij nuptiarum, quamdiu ſponſus cum illis eſt ieiunare? uenięt autem dies cum auferetur ab eis ſponſus, & tūc ieiunabunt in illis diebus. Peracta igitur ſpiritalis connubij celebritate, paſſionis ac reſurrectionis tempus aduenit, & ſublatus eſt ab eis ſponſus. Exinde illius deſiderio uehemēter ſolicitati, ieiunare & eſuritione ſe afficere cœpere, nec unq̄ ab his abſtinentiæ anguſtijs receſſerūt, donec in cæleſti thalamo rurſum eidē quem tā ardenter deſiderauerant, feliciter iūcti ſunt. Vbi nunc ieiuniorū famē, quam hic haud multum diu ſuſtinuerunt, æterni perpetuiq; conuiuij refectione compenſant.

Marci. 2.

Nicolaus epiſcopus APOSTOLICVM autem uirum Nicolaum Mireæ urbis epiſcopum ferunt infantulum adhuc in cunabulis uagientem, & faſciarum inuolucris colligatum, cum nutricis huberibus admoueretur, quarta & ſexta quaque feria non niſi ſemel ſugere lac uoluiſſe. Mira profecto res, nondum ad buas papaſq; puenerat, hoc eſt potus cibiq; uſum & iam ieiunia obſeruabat. Sed ſi adulti ſanctitudinem conſiderauerimus, non erit mirum quod talis ac tanti hominis etiam infantia mirabilis fuerit.

Siſinius epiſcopus IDEM miraculum uel portētum potius de Siſinio Thaunenſi epiſcopo refertur. Scilicet ipſum quoque cum editus lacte genitricis ſuæ aleretur, quarta & ſexta feria tantummodo ſemel tenelluli oris labella huberibus admouere conſueuiſſe, Cū

autem & hunc multa animi ſanctitate præſtitiſſe manifeſtum ſit, cur nõ ſperemus eum ſanctum ac beatum euaſurum, quiſquis uel integre iam ætatis uitam ab hac ieiuniorum obſeruatione auſpicabitur?

EOSDEM quartæ & ſextæ feriæ dies Maiorus Sargienſis epiſcopus, ita ieiunio ſuo conſecrauit, ut in illis prorſus nihil deguſtaret. Alijs uero diebus pane hordeaceo uictitabat. Vis noſſe quantum illi ſic ieiunaſſe profuerit? Virginitatem perpetuo ſeruauit. Maiorus epiſcopus

EADMVNDVS Cantuarienſis archiepiſcopus, ipſe quoq; uirginitatis coronã adeptus ẽ, laſciuiã carnis domans ieiunijs, feria ſexta ſicco pane tñ & aqua frigida ſemper eſt uſus. Nunquã illi curæ fuit, ut paſceret corpus, ſed ut ſuſtẽtaret. Propterea quidem cibauit illum dominus pane uitæ & intellectus, & aqua ſapientiæ ſalutaris potauit illum. Fuit enim doctor egregius, diſciplinis diuinis apprime eruditus, multis præterea miraculis clarus. Eadmun. d⁹ archie. Eccli.15.

BONIFACIO martyri Miſiæ archiepiſcopo, quotidiana ieiunia pro delitijs erãt, atq; ita ut inediam per biduũ quatriduũq; protelaret, dominicis tñ diebus quintiſq; ferijs cibũ capiens. Cum tamen docendo gentiles, per Miſiam iter faceret, uiæ ac frigoris aſperitate fatigatus ita temperauit ieiunium, ut quotidie dimidio panis & aquæ poculo uires reficeret. Et quoniam neque equo uehi uoluit, ſed pedes ire detractis etiam calceamentis (ut alibi diximus) magis mirandum exiſtimo, tanto labori talem ac tam modicam cœnulam ſufficere potuiſſe, quam quod ſine illo tot Bonifaci⁹ archieps

dierum quod dictum eſt, inediam tolerarit. Tali uitæ tenore cucurrit ad martyrium. Et alij quidẽ martyres unam martyrij coronam receperũt, hic duas, ieiunij martyrium ſanguinis martyrio copulando.

Hiuo pſbyter. HIVONEM presbyterum & ipſum ſolicitũ in primis abſtinẽtiæ cultorẽ, omnia ab eccleſia indicta ieiunia ſola panis & aquæ refectione obſeruare ſolitum legimus, ut plus aliquid faceret quã quod præceptum fuerat, & alimenti tenuitas obedientiæ cumulus eſſet. Alias etiam abſtemium fuiſſe, & nunquam uel modico uino uſum.

Antonius abbas. DE Antonio quoq; Aegyptio abbate memoriæ proditum eſt, quod ſemel in die hora ueſpertina panem cum ſale comederit, et aquam frigidam biberit. Et cum perſeuerantius ieiunaret, nunc bidui, nunc tridui inediam paſſus ſit. Tum quod eã rem illi iuuidens diabolus, aliquando ſumpta monachi forma apparuit, cibos porrexerit, & ut aliquid ſumeret, nec ſe fame confici permitteret, exhortatus ſit, quod tandem deprahenſa fraude Antonius crucis ſigno ſe muniuerit, & ille euanuerit. Ex quibus facile apparet, quam magno emolumẽto nobis ieiunium ſit, cum tantæ moleſtiæ diabolo ſit. Et ieiunantes tẽtari poſſe, ſuperari nõ poſſe.

Samſon archiepſ. SAMSONIS quoque Dolenſis archiepiſcopi ieiunia fuere, modo biduo, modo triduo tranſacto, modo poſt hebdomadam cibum ſumere. Toto uero quadrageſimæ tempore, bis aut ad ſummũ ter, parciſſimo uictu laſſum & effœtum uiribus corpus recreare.

Seuerus abbas. SEVERVS abbas natione Syrus, dominico quoq; die mane ſacram communionem, ueſperi

panem unicum ſumebat, altero cibo animā alens, altero corpus ſuſtentans. Reliquis autem diebus cibo pariter ac potu uacuus perdurabat.

HOC idem & a Mederico abbate apud Heduam Galliæ urbem obſeruatum legimus. Mederico abbas

ELPIDIVS etiā abbas genere Cappadox, cum deſertum quoddam incoleret, & ſqualentis antri anguſto carcere ſe occluſiſſet, tantum bis in hebdomada, id eſt, dominicis, & quartæ feriæ diebus ueſci ſolitus dicitur. Elpidius abbas.

MVTIVM item abbatem in ſolitudine ſingulis dominicis, ſingulo pane diuinitus ſibi allato nutritum accepimus, alijs uero diebus abſq; cibo ieiunum permanſiſſe. Mutius abbas.

ILLOS quatuor, quos Panucius abbas in remotiſſima Aegypti eremo commorantes reperit, Iohānem, Andream, Thaddæum, & Philippum, hebdomadarum continuata ieiunia dominicis diebus ſoluere ſolitos ferunt. Angelo tunc iuxta eorū numerum panes deferente, & in aduentu Panucij quintum panem additum fuiſſe dicūt. Nec ſane mirum uideri debet quod quidam ſanctiſſimi homines in ſolitudine de cælo receperint alimenta, cum etiam præuaricator populus manna in deſerto nutritus ſit. Quatuor eremitæ.

ILLVD ego maiore admiratione dignum reor, quod de Stephano presbytero Conſtantinopolitano traditum eſt, quod ſcilicet nondum editus ieiunia colere cœperit. Nam (ut aiunt) mater eo grauida, non uinum, non carnem, non lacticinia guſtare poterat, & ſi guſtaſſet, præ nauſea euomebat. Poſt hæc ipſe iam natus, cum huberibus applicaretur, ſugere matrem niſi ieiunantem nole Stephanus presbyter

bat. Tali oſtento ſignificatum eſt, quãtæ ille abſti nentiæ obſeruator mox futurus eſſet, ubi enim cũ ætate creuit uirtus in templo beati Petri apoſtoli clauſuram ſubiens, herbas cum ſale coctas abſq; alio condimento ſemper ueſperi commedebat. De inde presbyter factus, priſtino uictui ſalem ademit, & ne hoc quidem tam fatuo cibo quotidie uti uoluit, ſed aut ſemel aut bis tantum in hebdomada eum ſumere, aut ad dominicum uſque diem inediam proferre. Poſtremo cum in ſolitudinem ſeceſſiſſet, herbis crudis paſcebatur, a cocto abſtinebat, & monachum profeſſus, cum a ſeniore iuberetur modico uino uti propter ſtomachum unicam uilli guttulam in urceum aquæ plenum inſtillare cœpit, ut & obediret, & aquam tamen nihilo pene quam ante ſapidiorem biberet. Paucas etiam ficus feſtiuis duntaxat diebus in cibo [sum]buit, neque hoc quidem ſua ſponte, ſed obedientiæ iure. Hic igitur iam ab initio in parentis uiſceribus a deo electus prædeſtinatusq; & ſanctificatus, quam magna res eſſet ieiunium oſtendit, cum ipſam matrem ad id compellendo, tum ſemet uſq; in finem eo incredibiliter macerando, id eſt, a duo de uigeſimo uſq; ad ſeptuageſimum tertium ætatis ſuæ annum, tũc demum paſcuis cœleſtibus ſatiatus eſt, tanto quidem huberius, quanto hic ui xerat abſtinentius.

Liberalis. SANCTO liberali, cuius oſſa Taruiſiĳ poſita honorantur, uitæ merito de cælo conceſſum fu-
Iacobi.1. it (omne enim donum perfectum deſurſum eſt) uti dominico quoq; die percepta ſpiritali alimonia corporis & ſanguinis Chriſti, ſine ullo alio cibo reliquum tempus perduraret, Itaque quod ad ani-

mæ ſalutem ſumptum erat, illius uirtute etiam caſto ſuſtentabatur.

IOHANNES quoque abbas in Thebaidis eremo, quem ſub rupe quadam manẽtem toto triennio nunquam ſediſſe diximus, ipſam ſacro ſanctam communionem dominicis diebus a ſacerdote ſibi delatam ſumens, nihil aliud guſtabat, hoc illi & ſacramentum & uictus fuit. Iohannes abbas.

APELLES item Aegyptius faber ferrarius, ut Chriſto ſeruiret, eremum penetrãs, quemadmodum ferrum malleis, ita ſemet cudere cœpit ieiuniis, atque a deo omni morum ſanctitudine limatus & expolitus euaſit, ut etiam ipſe nihil unquam deguſtaret, præterq́ꝫ dominicis diebus panem illum qui de cælo deſcendit, quem qui digne manducauerit, non eſuriet inæternum. Apelles monach⁹

EPESIVM Anachoritam annos quadraginta quos in Scythiotica eremo peregit, ſol nõ uidit manducantem, nunquam enim ante ueſperum quicquam guſtauit. Epeſius monach⁹

DIVVS Hieronymus teſtatur etiam Hilarionem abbatem, nunquam ante ſolis occaſum, nec feſtis diebus, nec in grauiſſima ualetudine ſoluiſſe ieiunium, cum tamen duro admodum parciſſimoq́ꝫ uictu uſum dicat, herbarum ſylueſtrium, hordeaceiq́ꝫ panis, & non coctæ, ſed a qua frigida maceratæ lentis, ita ut ei aliquando caligarent oculi, corpus ſcabredine rigeret, & tunc oleum pro remedio in cibatu addidiſſe. Denique a .lxiij. uſq́ꝫ ad .lxxx. ætatis ſuæ annum, cum pane quoque abſtineret, ſorbitiunculis ex farina & holere cõminuto ſuſtentatum fuiſſe, donec reddito ſpiritu conuiuij cæleſtis perpetua & ineffabili dulcedine, quam ſem- Hilarion abbas.

per appetierat, ſatiari cœpit.

Hierony- m⁹ pſbyt. De ſe quoq; ipſe Hieronymus ad Euſtochium uirginem ſcribens loquitur ac dicit, Repugnantem ſpiritui carnem hebdomadarum inedia ſubiugabam. Non tacuit quod olim in eremo ſecretius egerat, ut illam quam docebat, ſuopte exemplo magis moueret, & tamen confitetur, cogitationũ in corde laſciuientium illecebris, uix interdum ſe reſiſtere potuiſſe. Pallebãt, inquit, ora ieiunijs, & mens deſiderijs æſtuabat in frigido corpore, & ante hominem ſuum iam carne præmortua, ſola libidinum incendia bulliebant. Et ipſi nos tutos putabimus, ſi diem unum aut alterum in hebdomada ieiunauerimus? Neſcio an etiam ieiunium dici debeat, quod cõſequentis diei obruit repletio, cuius famem ſuccedens exuperat ſaturitas.

Syluanus abbas. SYLVAnus abbas in deſerto Scythi ieiunij die una cum Zacharia diſcipulo iter faciens, ad q̃d dam monaſterium diuertit, & humaniter acceptus manducauit. Cum autem diſceſſiſſent, diſcipulum in uia bibentem reprehendit, quod eo potu ieiunium ante tempus ſoluiſſet. Et cum ille tũc ſe ambos iam ſoluiſſe ieiunium diceret, cũ in monaſterio comediſſent, Minime, inquit, nam illud non ieiunij ſolutio, ſed charitatis communicatio fuit. Itaq; exiſtimauit abſq; ieiunij detrimento poſſe aliquid prægustari in ſodalitio exterorum, id eſt, cum aut ipſe alios hoſpitio ſuſciperet, aut ab alijs ſuſciperetur. Quem morem apud Aegypti monachos celebrem fuiſſe, autor eſt Caſſianus. Ita tamen ut illam prægustationem diſtrictiore poſtea ieiunio compenſarent, uſq; adeo neq; charitatẽ dimittere, neq; abſtinẽtiæ quicq; derogare uolebãt.

ODILO Cluniacenſis abbas quadrageſimaſle ieiunium ſolicitius obſeruans, cum panem cinere aſperſum comediſſet, aquā potui popoſcit, qua accepta & ſtatim in uinum mutata, miniſtrum increpuit, quod uinum pro aqua ſibi attuliſſet. Illoq; admirante, & rurſum de fonte hauſtam afferente, idem ſecutum eſt miraculum. Vbi tandem agnouit dei uoluntatem, timuit recuſare quod ab ipſo offerebatur, & aſperiorē cibum molliore poculo temperauit. Odilo abbas.

GREGORIUS pontifex ingenio ac ſanctitate æque clarus dum adhuc monaſticam uitam ageret, aduerſa implicitus ualetudine ieiunium quadrageſimale ſeruare non poterat. Adueniente uero ſabbati ſancti die, flens Eleutherium abbatem rogauit, uti precibus a domino tantillum ſibi uirium impetraret, quod ſatis eſſet ad eam ſaltem tam celebrem diem ieiunio excolendam. Quo orante tantum cōcepit uigoris, ut etiam in alterum diem inediam facile producere poſſet, ſi uoluiſſet. Sic quidem ipſemet in tertio dialogi ſui libro teſtatum reliquit. Quo exemplo aperte admonemur, ut ſiqua res ad ſeruandum ieiunium nobis impedimento fuerit, nō negligamus, imo ut ab ea expediamur, uotis precationibusque dominum ſolicitemus. Petēti dabitur, & pulſanti aperietur. Gregori⁹ papa

NVNC fœminis, ſi quam forte uiros imitari piget, fœminarum proponamus exempla. Anna Elcanæ uxor, non capit cibum, ſed luget & orat et ſterilitatē ab æmula exprobratam domino miſerante fœcunditate compenſat, mœroreq; in gaudium uerſo concinit dicens, Exultauit cor meum in domino, & exaltatum eſt cornu meum, in deo Fœminæ. Anna Elcanæ 1. Regū. 1. Ibidē. 2.

meo. Vinum & quod inebriare poteſt nunquam bibit, & bibentibus uinum hilarior efficitur, dũ prolis generoſitate lætatur.

SaraTobiæ.

ASRA Raguelis filia ſeptem iam maritis antequam ab eis tangeretur, uiduata, octauum Tobiam triduano ieiunio ſeruauit incolumem. Cũq; coniugum ſuorum interfectrix diceretur, omni penitus probro dum ieiunaſſet & oraſſet, meruit liberari. Ipſe deniq; Aſmodeus dæmon, qui ipſos ſeptem uiros interemerat, unius mulieris uictus ieiunio religatur in deſerto, amittitq; nocendi facultatem, qui habuerat occidendi.

Iudith uidua.

IEIVNABAT Iudith omnibus diebus uitæ ſuæ, & Aſſyriorum exercitu fit fortior. Ozias Bethuliæ princeps & qui cũ illo erãt, iã ſe ſuaq; dedere hoſti decreuerant, quem illa interemit. Itaq; quos arma a ſeruitutis iugo defendere non ualebant, unius fœminæ ieiunio & orationibus munitæ uirtus liberauit.

Anna Phanuel. filia.

* ANNA Phanuelis filia quotiadianis ieiunijs & obſecrationibus ad prophetandi culmen peruenit. Puerum Ieſum quem Symeon ſacerdos in ulnas accepat, ipſa ſuperueniens adorat, & redemptorẽ Iſrael confitetur ſpirituſancto plena, qa cibo uacua. Abſtinendo & orando intellexit, quod ſcribæ & phariſæi legendo non perceperunt.

Aſella ỳgo

ASELLAM VIRGINEM HIEronymus laudibus effereus, ieiunium, inquit, pro ludo habuit, inediam pro refectione, & cum eam non ueſcendi deſiderium, ſed humana condicio ad cibum traheret, pane & ſale & aqua frigida concitabat magis eſuriem quam reſtinguebat.

Paula uidua.

IDEM PAVlæ uita iam defunctæ uirtutes

enarrans, Tantæ, inquit, continentiæ fuit, ut propе menſuram excederet, & debilitatem corporis nimijs ieiunijs ac labore contraheret. Exceptis diebus feſtiuis, uix unquam alias oleum in cibo cœpit, ut ex hoc uno æſtimetur, quid de uino et liquamine, & piſcibus, & melle, & ouis, et reliquis quæ guſtu ſuauia ſunt iudicarit, in quibus ſumendis quidam ſe abſtinentiſſimos putant, & ſi ijs uentrem ingurgitauerint, tutam pudicitiam ſuſpicantur. Poſt multa tandem ait, Nulla iuuenum puellarum ſano & uegeto corpore tantæ ſe dederat cōtinentiæ, quantæ ipſa fracto & ſenili, debilitatoque corpuſculo. Poſtremo dicit, quod cum febri laboraret, nec medicorum conſilio, nec Epiphanij epiſcopi ſuaſionibus compelli potuerit, ut uinum biberet. Et ipſe Epiphanius ab ea exiens, tantum ſe profeciſſe dixerit, ut econtrario ſibi iā ſeni aquā bibere pene perſuaſum eſſet. Quod ſi hæc & languore & ætate confecta fœmina, uinum in quo eſt luxuria uſqueadeo guſtare timuit, quomodo non magis timere debeant, quæ & ſanæ ſunt, & iuuenilis ætatis feruore, etiam cum multum ieiunauerint, incaleſcunt.

ET IN ILLO THEbaidis monaſterio, in quo Euphraxia uirgo omnium ſpiritalium unguentorum odore fragrauit, quotidiana ſeruabātur ieiunia, et non carnem, non lacticinia, non uinum non oleum non denique dulcium genera fructuum guſtare fas erat. Euphraxia uero biduo triduoqꝫ et tota interdum hebdomada inediam protrahebat, uacuum cibo uentrem gerens, ut animā repleret uirtutibus. Euphraxia ỹgo

MARIA Aegyptiaca, quæ meretricium quæ Maria Aegyptiaca.

ſtum in quæſtum uertit paradiſi, in ſolitudinem ſecedens, tres tantum panes pro uiatico ſecum tulerat. Et quoniam ibidem deo ſeruiēs plus minus X L. uixit annos, nec unquam interim hominem uidit, præter anno illo quo ad dominum migratu ra erat, Zozimam abbatem, apparet eam hoc toto fere tempore ſine panis eſu perduraſſe. Et ſi qc quam ederit, more feræ ſylueſtrium herbarum paſtu fuiſſe ſuſtentatam. Quicquid culpæ olim per ingluuiem cōtraxerat, tali ieiunio purgauit, & quæ diu uerſata fuerat in proſtibulo, poſt eremi anguſtias incola efficitur regni cælorum.

Felicula virgo. DE Fœlicula uirgine & martyre traditum eſt, carcere incluſam dies ſeptem nihil guſtaſſe, & iterum in templum deæ Veſtæ ſub cuſtudia translatam, alios ſeptem dies pari inedia peregiſſe. Hac igitur abſtinentiæ uirtute roborata, conſtanti & imperterrito animo martyrij pertulit ſupplicium, nihil horreſcens tyrāni ſæuitiam, ſed mori cupiēs & eſſe cum Chriſto.

Mariæ Decegn. MARIA Decegnies, cuius ortu Niuella Leodienſis epiſcopij uiculus nobilitatus eſt, a feſto exaltationis crucis uſq; ad paſcha ieiunium cum ſola panis & aquæ refectione per annos tres obſeruauit. Eandem ferunt aliquando quinq; & triginta dies abſq; cibo perſeueraſſe, diuinis fruentē colloquijs. Tres item & quinquaginta dies ante obitum ſuum nihil aliud guſtaſſe præter uitale uiaticum carnis & ſanguinis Chriſti. Hinc defunctæ animā ab angelis in cælū ferri uiſam, ut quæ a terrenis alimentis identidem abſtinuerat, cæleſti pabulo repleretur in æternum.

Cæcilia, virgo CAECILIA uirgo & martyr, biduanis &

triduanis ieiunijs meruit uirginitatis ſuæ angelum habere cuſtodem, & palmam obtinere martyrij.

CAETERVM nō omnibus data eadem abſtinentiæ menſura, idemq́ modus. Alius dies multos inediam pati poteſt, alius ne unum quidem. Alij ad ſedandam famem dimidium panis ſat eſt, alij integer parum eſt, Tantum ergo ſibi quiſq́ ieiuniorū imponat quantū ferre præualet, tātum comedat quantū ad regendos corporis ſenſus ſufficiat, nō ad extinguendos, quodq́ ad cōtinuanda ieiunia congruere uiſum fuerit, nō ut duorum aut trium dierum nimia abſtinentia, ſubſequentium repletione indigeat, & probro locus ſit, dicentium: Hic homo coepit ædificare, & non potuit conſummare. Turrim igitur ieiunij conſtructurus, computet ſumptus, atque ita moderetur, ut futuro operi ad culmen uſq́ educendo ſuppetere poſſint. Ieiunia moderata

SED CAVENDVM eſt, ne dum abſtinētiæ immodeſtiam fugimus, in uitium incidamus guloſitatis. Quo ſubuerſi Adā & Eua mandatum dei contempſerunt, & de paradiſo eiecti ſunt. Noë pudenda nudauit, Loth inceſtum commiſit, Eſau primogenituræ ius uendidit. Populus Iſraeliticus in deſerto perijt. Heli ſacerdotis filij, hoſtili gladio cæſi ſunt. Sodomæ quoq́ euerſio (ut ait ſcriptura) ſuperbia & ſaturitas panis fuit. Ideo dominus in euangelio. Attendite inquit uobis, ne forte graueutur corda ueſtra in crapula & ebrietate, et curis huius uitæ, & ſuperueniat in uos repentina dies illa. Et uæ uobis qui ſaturati eſtis, quia eſurietis. Mediocritate igitur opus eſt, ut nec nimium nec parum cibis abſtineamus. Alterum ſeipſum incaute perdere eſt, alterum uentri, non deo ſeruire eſt. Cauenda guloſitas Gene.3. Gene.9. Gene.19 Gene.25 Numer.11 1.regu.4 Ezech.16 Lucæ.21. Lucæ.6.

Ieiunādū à vitijs OMNI prætereà ope & totis uiribus enitendum, ut ſemper a uitijs magis quam a cibo ieiuni inueniamur. Alioquin nec a cibo ieiunaſſe proderit, ſi inter ieiunandum peccato locus erit. Non eſt (inquit apoſtolus) regnum dei eſca & potus, ſed iuſtitia & pax & gaudium in ſpiritu ſancto. Pietatis igitur & iuſtitiæ cura, curam ſuperet ieiunandi. Hoc eſt enim ieiunium quod elegit dominus, & propter quod per Iſaiam ait, Suſtollam te ſuper altitudines terræ, & cibabo te hæreditate Iacob patris tui.

Roma.14

Iſaiæ 58.

Cauenda ieiunij iactantia AD HAEC ne quid ſimulate, ne quid iactanter, fiat, Nolite ieiunare, inquit, ſicut uſque ad hanc diem, ut audiatur in excelſo clamor ueſter. Tales quippe phariſæum imitantur, qui ait, Non ſum ſicut cæteri homines. Ieiuno bis in ſabbato. Sed dum inſipienter gloriatur, publicano quem deſpexerat, factus eſt deterior. Hos & per Zachariam arguit dominus dicens, Cum ieiunaretis & plangeretis, nunquid ieiunium ieiunaſtis mihi? Non enim deo & iuſtitiæ, ſed uanitati ieiunāt, qui ieiunando hominum rumuſculos & inanes gloriolas aucupantur, & dici quam eſſe ſancti malunt. Qui ſæpe quidem ut ſe efferant, alijs detrahunt, nec apoſtolum audiunt dicentem. Qui non manducat, manducantem non iudicet. Tu quis es, inquit, qui iudicas alienum ſeruum? Domino ſuo ſtat aut cadit. Stabit autem. Potens eſt enim deus ſtatuere illum.

Iſaiæ.58.

Lucæ.18

Zachar.7.

Rom. 14.

Ibidem

Qualia debeant eſſe ieiunia SINT IGITVR examinata, ſobria, pura, ſimplicia, humilia ieiunia, nō immoderata, nō lauta, nō animi uitio polluta, nō ficta, non ſuæ laudis cupida, alienæ inuida, & liuoris magis quā abſ-

tinentiæ pallore infecta.

De cibi potusq; uilitate ac pãrſimonia Cap. II.

QVANTA AVTEM ij qui deo, non mundo ſeruiebant, cibi ac potus uilitate, parſimoniaque uſi ſunt, & iam ieiunia eorum explicando diximus, & nunc priuatim plenius dicemus. Vt uictum illorum contemplantes, dapſiles heluonum cœnas, & immoderatas uini potationes corpori æquo atque animo noxias, facilius contemnamus.

IAM primi illi humani generis parẽtes Adam & Eua, q̃diu in paradiſo fuere, arborum fructib9 aliti ſunt. Eiecti quoq;, non niſi pomis, olere, frugibus ueſcebantur, & aquæ frigidæ potu. Carniũ uero & uini uſus ad diluuij uſq; tempora dilatus eſt, id eſt, poſt duo millia & ducentos quadraginta duos annos q̃ mundus conditus. Et ſi tot ſeculis harũ rerum uſu carere potuit humanum genus, profecto ſi cui nunc earundem abſtinentia nimis difficilis uideatur, gulæ non rationi fauet. Adam & Eua.

POST hæc igiť Noe primus uineam plãtauit, uinum bibit, & inebriatus, detectis uerẽdis iacuit indecore, ita ut ſpectantibus ludibrio eſſet. Noë Gene.9.

ISRAELITICVS populus in deſerto per annos.LX. manna alitur & aqua potatur. Carnium auiditas atq; eſus illis exitio fuit. Vnde in pſalmo dicitur. Adhuc eſcæ eorum erant in ore ipſorũ, & ira dei aſcendit ſuper eos. Et occidit pingues eorũ & electos Iſrael impediuit. Vbi autem ſepulti Populus Iſraël Pſalm.77.

ſunt ſepulchra concupiſcentiæ appellata, ut poſteros locus ipſe admoneat, nō concupiſcere illud, ob quod alij morte multati ſunt.

Eliſeus. Chriſtus. Iohan.6 VIGINTI panibus hordeaceis centum homines pauit Eliſeus. Quinq; panibus hordeaceis, turbam quinq; millium domin⁹ ſatiauit, utrunq; miraculum, ſicuti cætera omnia, ſoli deo tribuendum. Sed quod ad propoſitum noſtrum pertinet, attēdamus hordeacei panis eſum, nec in ueteri, nec in nouo inſtrumēto fuiſſe deſpectum. Pudeat nos id panis genus reſpuere, quo prophetæ & apoſtoli, & cum apoſtolis dominus, uſi ſunt.

Aaron ſacerdos Leuitic.10 AD AARON reliquoſq; ſacerdotalis ordinis uiros, in leuitico præcipitur. Vinum & omne quod inebriare poteſt nō bibetis tu et filij tui, quādo intrabitis tabernaculum teſtimonij, ne moriamini, ut habeatis ſcientiam diſcernendi inter ſanctum & prophanum, inter pollutum et mundum, doceatiſq; filios iſrael omnia legitima mea, quæ locutus ſum ad eos per manum Moyſi. Vide igitur quod ipſa uini potatio, & a rerum cognitione animum ſeuocat, & in mortis periculum ducit.

Idem IDEM IN Iezechiele quinto & quadrageſimo capite repetitur his uerbis. Et uinum nō bibet omnis ſacerdos, quando ingreſſurus eſt atrium interius. Præcipue ergo ſobrios eſſe oportet eccleſiæ altariſq; miniſtros, quorum uita documentum aliorum eſt.

Nazaræi. Leuitici. 6 ET IN LIBRO Numeri Nazaræis & ſanctificatis domino præceptum eſt, ut a uino & ab omni quod inebriare poteſt abſtineant, nec quicq̄ quod ab uua expreſſum eſt bibant, uuas præterea neq; recentes neq; ſiccas guſtent cūctis diebus qui

bus ex uoto domino cōſecrati fuerint. Quod ſi iſta perfectio eos etiam decuit, qui ad tempus ſe dei ſeruitio dedicabant, quanto magis noſtris conuenit, qui perpetuam ſeruitutem uouēt? Et illis quidem matrimonij ius erat, noſtri uero maxime caſtitatē profitentur. Quid autem tam caſtitati contrarium quam uinum in quo eſt luxuria?

SALOMON ſapientia plenus, ſapientiorem ſe fore putauit, ſi abſtemius uiueret. Cogitaui inqt in corde meo abſtrahere a uino carnem meam, ut animum meum transferrem ad ſapientiam, deuitaremq; ſtultitiam, donec uiderem quid eſſet utile filijs hominum. Impedit ergo ſapientiam, & nutrit ſtultitiam, nec quid in uita utile ſit ſatis peruidere ſinit quantuluſcunq; fortaſſe uini hauſtus. Nam ſi etiam modicus non noceret haud ita penitus ab eo ſe abſtrahere Salomon cogitaſſet. Salomon. Eccl'ſ. 2

RECHABITAE etiam patris præceptis obſequentes ſchyphos & calices uino plenos cum ſibi propinarentur, reſpuerunt. Et non bibemus uinum, inquiunt, quia Ionadab filius Rechab pater noſter præcepit nobis dicens, Non bibetis uinum, uos & filij ueſtri uſq; in ſempiternū. Quamobrem merentur a domino audire: Non deficiet uir de ſtirpe Ionadab filij Rechab ſtans in cōſpectu meo cunctis diebus. Rechabitæ Ierem. 35. Ibidem

TOBIAE in comedendo laudatur continentia, q in Niniuæ urbe captiuus & iugo ſeruitutis preſſus, nunq; ut gentiliū eſcis inquinaretur, animū induxerit. Rituq; eorꝫ ſpreto atq; deſpecto, ſemper legitima dei ſui ſeruarit. Tobias.

DANIEL Ananias, Miſael, Azarias, & ipſi Babylonę captiui, cōtempta regis mēſa legumina Daniel. Ananias Miſael Azarias. Daniel propheta

cōcedūt,et aquā bibūt,et eis q regijs epulis enutriti erat,apparēt rubicundiores,obeſioresq;. Atq; his ipſis q legumina carnibus, & aquā uino ꝑtulerūt, a deo datā ſciam legimus et diſciplinā in oī libro et ſapiētia. Danieli aūt intelligentiam omnium uiſio num & ſomniorum. Deniq; omne uerbum ſapien tiæ & intellectus,quod ſciſcitatus eſt ab eis rex,inuenit in eis decuplum ſuper cunctos ariolos & ma gos,qui erant in uniuerſo regno eius. Certe neque legumina amara ſunt,neq; aq̄ acerba,& ſi eēnt nō ne tanta mercede ꝓoptanda ac ꝓſumenda fuiſſent?

Daniel.10 ALIBI DANIEL ipſe,Panem,inquit,deſiderabilem non comedi, & caro & uinum non introierunt in os meum. Sed hic interim uiſiones uidet, cum angelo loquitur, futura diſcit. In tantum deo placent,qui talibus abſtinent.

Chriſtus. NEC nos mouere debet, quod ſaluator noſter ad epulas ierit nuptiarum, & conuiuijs interfuerit publicanorum, & uorator & potator uini, & peccatorum amicus a phariſæis appellatus ſit. Nō ut ſe paſceret hoc egit,ſed ut alijs prodeſſet. Medicus ad curandos ægrotos acceſſit,non ad inuitatores conuiua.Quippe qui,ut modeſtiam uictus doceret,quadraginta diebus nihil guſtauit. Eſuriētes & ſitiētes beatos dixit,a muliere Samaritana potū aquæ petijt, diſcipulis ut mādūcaret hortantibus, cibus meus eſt reſpondit,ut faciam uoluntatem pa tris. Quod autem corpus ſuum & ſanguinem ſub ſpecie panis & uini ſumendum obtulit,ſacramentum id cibi ſpiritalis eſt, quo animus paſcitur non corpus.Nam poſt reſurrectionem quoque ut ueritatem reſuſcitati corporis approbaret, cum diſcipulis comedit, non carnem tamen, nec quicquam

aliud præter panem,piſcem,ſanum.

EIVS præcurſor Iohannes Baptiſta ſpiritu ſan cto repletus antequam natus,locuſtis in deſerto & ſylueſtri melle paſcitur,ob quam uictus auſteritatem a phariſæis dæmonium habere dicit̃, a domino ne ꝗ comedens neq; bibẽs appellat̃, nõ quod nihil om̃ino ſumeret,ſed quod ijs duntaxat ſuſtentaretur, quæ alij ut inſipida uiliaque deſpiciebant. Iohannes baptiſta

APOSTOLI ipſi ſpicas ſegetum manibus confricant, & hoc tam ſimplici cibo eſuriem quomodo poſſunt leuant. Cunque numero duodecim eſſent, nihil aliud quam quinq; panes hordeaceos duosque piſces habuerunt in deſerto, quando dominus turbam quinque millium pauit. Iterum nihil omnino præterquam ſeptem panes & pauculos piſciculos,quando quatuor millia uirorum ſatiata ſunt. Rurſum transfretantes obliti ſunt panes ſecum ferre, uſque adeo cibariorum curam non habebant,dum eius quem relictis omnibus ſecuti fuerant,dulcedine ſatiantur,& tamen quod non ieiunarent adhuc excuſabantur, quia ſponſus cum eis erat. Quanto ergo continentius atque tenuius eos uictitaſſe cenſebimus,poſtquam ablato ſpõſo,hoc eſt crucifixo domino nuptiarum gaudium uerſum eſt in perſecutionis luctum, & iam terrena omnia minus placere cœperunt deſiderantibus cæleſtia. Apoſtoli.

IACOBVS frater domini appellatus cognomento iuſtus, uinum & ſiceram nõ bibit, carnem nullam comedit,reliqua uitæ ſanctitate ſic excelluit,ut multi ſuſpicati ſint, propter necem eius Ieroſolymam fuiſſe ſubuerſam. Iacobus. apoſtolus

PETRO q; apoſtolorũ principi poſt aſcenſionem dñi, panis cũ oliuis,raro cũ oluſculis cibus Petrus apoſtolus

fuit, ut moderati uictus exemplum foret ijs quib9 abſtinentiæ præcepta dabat. Iam piſcator hominum factus qui fuerat piſcium.

Paulus apoſtolus Roma. 14 1. Corin. 8. 1. Timo. 5 PAVLVS apoſtolus ad Romanos ſcribens. Bonum eſt, inquit, non manducare carnem, & nõ bibere uinum. Et ad Corinthios: Si eſca ſcandalizat fratrem meũ, non manducabo carnem in æternum. Et ad Timotheum. Noli adhuc aquam bibere, ſed modico uino utere propter ſtomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates. Cui propter aduerſam ualetudinem modico uino uti præcipit, eum dum ſanus eſſet aqua uſum oſtendit. Sed etiam male affecto modicitatem, non copiam imperat, quod ſcilicet ad digerendam ſtomachi cruditatem ſatis ſit, non quo etiam ſopita genitalium uoluptas excitari poſſit, ne corporis remedium uertatur in animæ perniciem.

Fulgentius epiſcopus HINC ſane Fulgentius Rupẽſis epiſcopus, ne morbo quidem affectus carnis alicuius alimento uel uini poculo uti uoluit, ueritus ne infirmitati blandiens, ſemel intermiſſum uitæ rigorem ſanus poſt ea repetere nollet, ſuperatus gulæ uoluptate.

Honoratus abbas. HONORATVS Fundenſis monaſterij abbas (ut Gregorius refert) puerulus adhuc, a parentibus inuitatus, cum a carnibus abſtineret, deridiculi gratia interrogatur, an piſcari in montibus uellet, qui tam procul a mari & fluminibus conſtitutis piſcibus, nõ carne ueſci optaret. Cunq; ipſe taceret, ecce is qui ad aquam hauriendam perrexerat, piſcem de puteo ſitula ſublatũ attulit. Quo miraculo effectum eſt, ut omnes conuiuam cuius cõtinentiam irriſerant, uenerari inciperent.

ANTONIVM in Aegypto, Serapionem in Arſenoite regione Ethbinum in quadam Hyberniæ ſylua. Stephanum abbatem in monte Moreto, pane tantum & aqua ſuſtentatos fuiſſe legimus. Sed Antonium cum iam infirmior ætas priſtinæ auſteritati par eſſe non poſſet, oluſcula & arborum fructus cum pane comedisse. Antonius Serapion Ethbinus Stephanꝰ abbas

ELIAE eremitæ in finibus Antinos, q̃ eſt Metropolis Thebaidis, iam ætate decrepito, exiguus panis & pauciſſimæ oliuæ cibus erat, robuſtioribus uero annis interdum hebdomadarum inediam tolerauit. Elias. eremita.

PASTVMIO Aegyptio abbati panis tantum & aqua uictus erat, utrunq; appendere ſolitus, ne edendi auiditas plus hauriret, quam quod ſuſtentando corpori ſufficere poſſet. Ante hac uero dum ſolitarius uiueret, crudæ herbæ illi cibum, fontes potum ſuppeditabant. Paſtumiꝰ abbas.

HOR etiam abbas quamdiu ſolitudinem incoluit, herbis, radicibus, aqua, ſuſtentatus eſt, pane abſtinuit, donec monaſterio præpoſitus communi cum aliis cibo uti cœpit, ut ipſos lucrifaceret, & quadam uitæ æqualitate contineret. Hor abb.

APOLLONIVS abbas panem, olus, herbas edere ſolebat, ſed ita ſane, ut ea uel ſale condiret, uel aceto maceraret, coctum guſtauit nihil. Apollonius abbas

THEONEM quoq; monachum cruda comeſſe accepimus, nec in ueſcẽdo ignis opa unquam uſum. Theon. monachꝰ

HONOphrius item abbas, cum ſede incerta per ſolitudinem uagaretur, diu herbis tantum & fructibus ſuſtentatus dicitur. Demũ pane et aqua nutritus angelo homini miniſtrante. honophrius abbas

Palæmon & Pacomius. PALAEMON monachus in Thebaidis deſerto habitans, celebri paſchæ die Pacomium cõtubernalem ſuum rogauit, ut ſolito largius obſonaret. Coxit ille olus, oleoq; & ſale condiuit. Sed poſita menſa, Palæmon ſuſpenſus parumper ſtetit, ingemuit, lachrymas effudit, & dominus meus, inquit, crucifixus, felle & aceto potatus eſt, & ego oleum edam? Auertentem ſe ac lugentem, Pacomius hortabatur ut ſumeret, & illam olei lautitiam, non tam ſibi quam feſti ſolennitati cõcederet, tantum profecit, ut nec ipſe aliud guſtarit quam quod conſueuerant, panem ſcilicet cum ſale, aquamq; frigidam. Sic refecti deo gratias egere, hoc tantum feſto tribuentes, quod eſcas tunc ſapidiores parauerint quam comederint, adeo oleum in cibo ſumere luxuriæ deputabant.

Amandus epiſcopus. AMANDVS Thuroni ad beati Martini ſepulchrum quĩdecim annos mãſit, & hoc toto tempore cibus illi panis hordeaceus, aqua potus fuit. Poſtea Traiectenſis epiſcopus factus, miraculis illuſtratus eſt, Heracleo in oriente imperante.

German⁹ epiſcopus. GERMANVS etiam Altiſiodorenſis epiſcopus tenuiſſimo uictu cõtentus, uino abſtinuit. In ſolẽnibus tamen feſtis ita aqua diluto utens, ut uinum non ſaperet. Ante hac hordeaceo pane & leguminibus uixerat & his non ſale ſed cinere conditis, quotidianum ſeruans ieiunium. Cum hac cibi ac potus uilitate luxuriam commutauerat epularum, ex Burgundiæ præfecto monachus factus, deinde epiſcopus Altiſiodori,

Euagrius pſbyter. EVAGRIVS presbyter quadraginta annos pane, oleo & aqua uſus eſt, deinde annos .xvi. pomis coctoq; abſtinuit, Poſtea uero etiam panem

ſibi interdixit, ac per biēnium olere tantum & len tibus uixit. Hic duorum Machariorum diſcipulus fuit, quorū mores imitando adeptus eſt meritum.

SANCTVS quoq; presbyter Hieronymus ad Euſtochium uirginem ſcribens, quanto labore in eremo carnis tētationibus repugnarit recenſet, atq; inter multa, De cibis, inquit, & potu taceo, cum etiam languentes monachi aqua frigida utantur, & coctum aliquid accepiſſe luxuria ſit. Hieronimus pſbi.

IDEM Pauli primi eremitæ uitam deſcribens Ieſum et angelos eius teſtatᷓ, in ea eremi parte quæ iuxta Syriā Saracenis iungiᷓ, uidiſſe ſe monachos, quorum unus per annos triginta clauſus, hordeaceo pane & lutulēta aqua uixit, alter in ciſterna ueteri, quam gentili ſermōe Syri Cubam uocant, qu que caricis ſuſtentabatur. Idem.

PAVLVS autem (ut idem refert) a ſextodecimo ætatis ſuæ anno uſq; ad ſexageſimū, palmæ fructibus uixit. Deinde uſq; ad. cxiij. quo terris relictis ad cælum migrauit, dimidiati panis fragmētum quotidie coruo alite deferente acceptauit, In aduentu Antonij integer allatus, deo donāte quantum utriq; ſatis eſſet. Qui cum comediſſent, ad fontem accedentes prono ore manibus concauis aquā hauriendo ſitim expulerunt. Paul⁹ pri. m⁹ eremita.

TIMOTHEVS QVOQVE Anachorita in deſerto Aegypti pœnitentiam agens, palmæ fructibus & aqua de fonte hauſta, ſuſtentatus eſt. Timoteus ſolitarius

DOROTHEO abbati in Aegypto unciæ panis ſex, & oluſculorum faſciſculus, & aquæ congius refectio erat. Dorotheus abbas.

PAMBO ABBAS cum animam ageret con Pambo abbas.

feſſus eſt, quod ab eo die quo ſolitudinem ingreſſus fuerat, panem non guſtarit, neq; quicquam cuius ipſum pœniteret prolocutus fuerit, et ſe tamen ſic e uita diſcedere tanquam qui modo cœpiſſet, non tanquam qui profeciſſet.

Pion abbas. PION abbas in Thebaidis deſerto, quó minus in edendo uoluptatis caperet, deambulando ſumebat cibum, aqua in potu uſus, quam ipſe effoſſo puteo amarã in dulcẽ uerterat exorato domino.

Philoronis presb. PHILOronius presbyter in Galatia annos duodeuiginti in cella clauſus, pane & cocto abſtinuit, dein duobus & triginta annis nullum pomi genus guſtauit, ut omni ciborum dulcedine ſepoſita, edendi auiditatem coercere facilius poſſet.

Hilarion abbas. HILARIONEM abbatem diuus Hieronymus tradit a quinto decimo uſq; ad uigeſimũ ætatis annum quindecim caricas poſt ſolis occaſum comediſſe. Triennio deinde dimidium lentis aqua maceratæ ſextarium, ac deinde totidem annis panem cum ſale & aqua, & totidem alijs, uirgultorum radices herbasq; ſylueſtres crudas. Deinde annis nouẽ hordeacei panis uncias ſex, & coctum modice olus abſq; oleo. Poſtea debilitate corporis compulſum, olei parum addidiſſe uſq; ad tertium & ſexageſimum uitæ annum. Inde uſq; ad LXXX. pane abſtinuiſſe, ſed ſorbitiũculis uſum de farina & olere comminuto factis, potu ciboq; uix uncias ſex appendentibus. Cæterum nunquã ante ſolis occaſum quicquam guſtaſſe, & neque diebus feſtiuis, neque in grauiſſima febre ſoluiſſe ieiunium.

Hoſpitius HOSPITIVS ille qui Longobardorum in Italiam aduentum longe ante prædixit, pane &

pomis ueſcebatur. Quadrageſimæ uero ieiunia herbarum tantum radicumq; refectione tranſigebat ſemper abſtemius.

ROMVALDVS abbas ordinis Camaldu-enſis inſtitutor, dum in eremo uitam ageret, panē & fabam aqua maceratam comedit. Romualdꝰ abbas.

MAXENtius Pictauienſis abbas, pane hordeaceo & aqua uictitauit. Arido in loco cum monachi ſiti laborarent, terram uirga percutiens fontēm ſcaturire fecit, ut ſcias elementa ei ſeruire, qui gulæ & uentri dominatur. Maxētius abbas

GREGOrius Ligonenſis epiſcopus panes hordeaceos triticea cruſta oblitos eſitabat, in aquæ poculum tantillum uilli addere ſolitus, ut aqua ſuum ſaporem ſeruaret colore mutato. Sic occultabat uictus anguſtioris uſum, oſtentationem fugiens, & ſoli deo placere affectans, tametſi ciuitas in monte poſita latere non potuit, ſemperq; fugientem ſequitur gloria, ſequentem fugit. Gregoris epiſcopus

IOHANNEM præsbyterum, qui in Gallia apud Caſtreſium pagum martyrio coronatus eſt, crudis herbis & aqua frigida ſuſtentatum ferunt. Qui ſponte corpus ſuum ſic afflixerat, illud et martyrio exponere ſine heſitatione potuit, diſſolui cupiens & eſſe cum Chriſto. Iohannes presbyter martyr Philip. 1.

COLVMBanus in Gallia abbas, annis ſexaginta herbis tantum ac radicibus ſuſtentatus eſt. Fōtem de petra deum præcatus eduxit, qui hodie quoq; effluit hubertim, & terram irrigat. Columbanus abbas

ALCIbiadi martyri apud Lugdunum panis, ſal, aqua, uictus erat. Sed tandem in carcerem truſus, ne ſcādalo eſſet ijs qui ſecum erant, reliqua immūda fortaſſe credituris, cū adhuc infirmi eſſent, Alcibiades mart.

nihil recuſauit eorum quibus ipſi utebantur, malens abſtinentiæ aliquid remittere quam fidei ſcrupulum proximis generare, monente apoſtolo ac dicente. Noli eſca illum perdere, pro quo Chriſtus mortuus eſt.

Blaſius epiſcopus & martyr

BLASIVM Sebaſtæ epiſcopũ, cum Diocleſiano eccleſiam uaſtante ad deſerta ſine uiatico decli naſſet, aues aluerunt, donec inuentus in Chriſti cõ feſſione uitam finiuit. Non ſolum igitur in neceſſitate ſeruum ſuum deus non deſeruit, ſed etiã ꝓ rogatiua paſſionis honeſtauit, eſurienti miſit cibos, latenti martyrij coronam.

Benedicto

BENEdicto abbati, cum ſaxeæ rupis olim ſpelunca clauſo panis defeciſſet, presbyter quidam diuinitus monitus, prandiolum ſuum attulit, et q̃m tunc ſolennis paſchæ dies erat, ſecum cibum liberius cape hortatus eſt. Deo gratias egit Benedictus, tum ꝙ ſibi uictum in tempore proſpexiſſet, tum ꝙ ſacerdotem ſuum ſibi in ſolitudine uidẽdum obtuliſſet, taliq; lætus hoſpite, gratanter ea quæ allata erant, una cum illo comedit.

Lupus archiepſ

LVPVS Senonum archiepiſcopus, cum ſecũ cœnantibus uinum defeciſſet, ſperare omẽs in domino iuſſit, nec metuere ſibi quod ſperaſſent defuturum. Vix dum ſermonem finierat, cum nuntiatum eſt, cados uini plenos ante ianuam ſtare, ipſo qui attulerit incognito atq; incetto, neq; inter conuiuantes dubitatũ eſt, quin a deo miſſi fuiſſent.

Egidius abbas

EGIDIVS abbas ad Rhodani oſtia latebrã ſibi eligẽs, triennio nulli cognitus, cerua lac ꝑbente nutritꝰ eſt. Poſtea inuẽtus atq; inde eductus ꝑeſſe monachis cœpit. Igitur q̃diu hoĩm cõmercio caruit propter deũ, beſtiæ obſequio dignus fuit,

ERASMVS epiſcopus Diocleſiani perſecutionem fugiēs, in monte Libano a coruis paſcitur, ab angelis uiſitatur, feræ etiam ſylneſtres poſita ferocitate illi blandiuntur. Eraſmus epiſcopus

ANTONIVS MARTYR Apaniea paſſus, cum de uia fatigatus ſitiret, & arentis loci ſolum nullis rigaretur aquis, preces ad deum fudit, uirga humum perculit, atque inde fons emanauit, cuius potu refocillatus, iam confidentius ad martyrium cucurrit. Antonius martyr.

BASOLVS quoque Rhemēſis abbas in Galliæ partibus, dum mōtem Solitarius incoleret, nec aquam haberet deum precat⁹, fontem de rupe manare fecit, qui etiamnum fluere dicit. Baſolus abbas.

BEATVS ETIAM Franciſcus, dum ruſtici cuiuſdam ſitim in ſolitudine miſeratur, procumbens dominum deprecatus eſt, moxq́ humus fonticulum emiſit, cuius hauſtu ruſticus qui iam moribundus ſicco ore anhelabat, recreatus uixit. Ac ne plura eiuſmodi enumerem, Nudos ad prædicandum apoſtolos miſerat dominus, & interrogati an miſſis ſine ſacculo & pera & calceamentis aliquid defuiſſet, reſponderunt nihil. Quid enim deeſſe poteſt ijs, quibus adeſt ille per quem facta ſunt omnia? Frāciſcus

SED ne a propoſito diuertiſſe uideamur, illud quoque hoc loco puto referendum, quod in monaſterio Tabernenſi, ubi Amos abbas mille quingētis monachis præfuit, legimus obſeruatum. Fratres ad mēſam cōgregati, pēdentib⁹ a frōte cucullis, ita oculos tegebāt, ut ali⁹ aliū uidere comedētē nō poſſet, Itaq́ tantū quiſq́ ſumebat quātū collibuiſſet, et ſingulorū cōtinētia ſingulos latebat, ne in- In monaſterio obſeruatum

ani gloriæ daretur occaſio, ſed diuino conſpectu munus illud ſyncerius offerretur, quod ſubmouebatur humano.

Fœminæ. Agar ancilla. PROmamus aliqua etiam hoc in genere fœminarum exempla. Agar ancilla cum Iſmaele filio eiecta, panem tantum & utrem aqua plenum ſecū in ſolitudinem defert. Cōſumpta deinde aqua

Gene. 21. puer & ipſa ſiti uexati, fonte angeli pietate oſtenſo refocillantur. Abraam diues erat, & inuitus illam emittebat, in angelo diuina uirtus omnia poterat ſed & ille ægre dimittens, & hic multum miſerans, aquam ſolam ad potum ceſſiſſe ei ſcribuntur, ut hinc facile conijci poſſit, iam tum mulieribus nefas fuiſſe uinum bibere.

Ruth moabitis. Ruth. 2. RVTH Moabitis in agro Booz, cū ſpicas deciduas legeret, benigne ab ipſo accepta, panem tantum iubetur comedere, & buccellam intingere in aceto, & cum ſitierit, eaſdem aquas potare, quas potabant meſſores. Quod illa quidem pro magno munere habens, gratias egit, comeditque & bibit. At ipſe quam uictu tam parco tanque ſimplici delectari uidit, dignam cēſuit ut ſibi acciperet uxorem, & ea filios procrearet, non dubitans de pudicitia illius, cuius ſobrietatem fuerat expertus.

Iudith uidua. Iudith. 10. IVDITH cum ad illud grande facinus, quod mente agitauerat, perficiendum properaret, impoſuit (ut ait ſcriptura) Abræ ſuæ aſcopam uini, & uas olei, & polētam, & lapates, & panes, & caſeum, & profecta eſt, a carnibus ergo abſtinebat, atque (ut ego exiſtimo) etiam a uino, tunc tantummodo illo uſa, cum & animi audacia opus eſſet, & uires quas ieiunio cilicioque ante fregerat, excitandæ acriore potu eſſent, ut fœminæ dextera ad ſecā

dam toroſam tyranni ceruicem poſſet ſufficere. Quæ enim uinum cõtra Holophernem tulit, eam contra carnis moleſtam ieiunijs & abſtinentia certaſſe nouimus. Quoniam aliter quidem pugiles & gladiatores alendi ſunt, aliter ſerui Chriſti.

PRAETEREA non minor Iudith uiduæ ꝙ Eadem
Annæ Elcanæ uxoris ſanctitas in ſcripturis prædicatur. Anna tamẽ uinum & quod inebriare poteſt nunquam ſe bibiſſe dixit. Et ſi coniugalis pudicitia minus tutam ſe putauit ſi uinum guſtaſſet, quomodo uidualis caſtitas eodem guſtu corrumpi non formidaret, cum hæc illa tenerior ſit, difficiliusq; ſeruetur.

MARTHA uirgo Chriſti hoſpita, & Chriſti Martha,
ſponſa, poſt eius ad cælos aſcenſum, carnem nullã uirgo.
comedit, a lacticinijs quoq; et uino abhorruit, quotidianum ſeruans ieiunium, donec rurſum ſuauiſſima hoſpitis & domini ſui præſentia ſatiari ſibi liceret, iam nunquam ab ipſo receſſuræ.

MAGDALenam uero ſororem eius in deſerto diuinis magis quam humanis alimentis fuiſſe Maria
ſuſtentatam accepimus, dum partem illam optimam poſſidere nititur quam elegerat, & quæ non magdalena.
auferetur ab ea.

ET ut quædã quæ præcedẽti capite dicta ſunt, hic etiam breuiter repetantur, Aſella uirgo pane Aſella.
& ſale & aqua contenta fuit. Paula oleum in cibo Paula.
non cœpit, lacticinia, mel & alia palato ſuauia, guſtare noluit, uinum ne infirma quidem. Euphraxia Euphraxia.
præter hæc fructus quoq; guſtu dulces repudiauit. Maria Aegyptiaca uel crudis herbis, radicibuſq;, Maria Aegyptiaca.
uel cibo nullo uixit. Maria Decegnies pane & aqua uacuum & ieiunum uentrem reficie- Maria Decegnies.

bat, inediam ſemel ad trigeſimum, iterum ad quin quageſimum produxit diem, rapta in ſpiritu, ut dictum eſt. Quiſquis ad iſtarum gloriæ ſublimita tem peruenire cupit, harum quantum poteſt imi- tetur continentiam.

Othilia uirgo.

MVLTA ſunt huiuſcemodi exempla, quæ longum eſſet enarrare, te tamen Othilia uirgo ta- cere omnino non poſſum quæ leguminibus & hordeaceo pane laſſum ieiuniis corpus ſuſtētaſti, donec in cæleſtibus regnis grano illo frumenti ſa- tiari meruiſti, quod cadens in terrā multum fru- ctum attulit. O quam breuem eſuritionem æter- næ immenſæque dulcedinis ſubſecuta eſt ſaturi- tas, dum te cibi uilitate mortificas, facta es immor talis. Pro hordeaceo pane panem accepiſti uitæ, pro leguminibus huberrimum perennis lætitiæ fructum.

Sententię Hieronymi.

HIS iam dictis exemplis, operepretium eſt et- iam paucas e multis diui Hieronymi ſententiolas apponere, ut illa ſequi uolentes, præceptis quoque tanti uiri instructi cautius incedāt. Ad Athletam

Ad Athletam.

de inſtitutione filiæ ſcribens. Ante annos robuſtæ ætatis, inquit, periculoſa eſt teneris & grauis abſ- tinentia, uſque ad idem tempus ſi neceſſitas poſtu lauerit, & balneas adeat, & uino utatur modico propter ſtomachum & carnium edulio ſuſtente- tur, ne prius deficiant pedes quam currere incipi- ant, & hoc dico iuxta indulgentiam, nō iuxta im- perium, timens debilitatem, non docens luxuri- am. Deinde cum iam adulta & firmior fuerit, ait, Cibus eius oluſculū ſit & ſimilia, caroque piſcicu- li. Sic comedat, ut ſtatim eſuriat, ut ſtatim poſt ci- bum poſſit legere, orare, & pſallere. Ad Nepotia-

num. Fortiſſimum ieiunium eſt,inquit,aquæ & panis,ſed quia gloriam non habet, & omnes pane & aqua uiuimus, quaſi publicum & commune ieiunium putatur. Caue ne hominum rumuſculos aucuperis, ne offenſam dei populorum laude commutes. Virgines quoque deo dicatas erudiens. Quando uos, inquit, ad refectionem hora debita adunauerit, in cibis ueſtris minime refulgeat coquorum induſtria, non ciborum nobilitas appetitum moueat,ſed fames,non apponantur incitamenta libidinum, ſed quæ poſſint famem extinguere, aut legumina, aut olera condiantur in oleo. Carnes uero ſolum ſint ex licentia abbatiſſæ indultæ debilibus & infirmis, alioquin cuius ſint ſaporis ignoret cœnobium. Oua & lacticinia poſt ieiunia debilitatis ſororibus,& præcipuis feſtiuitatibus permittantur ex gratia. Raro ſciantur quæ in aquis oriantur & uiuant, niſi parui piſciculi. Deinde ſubdit. Tanta ſit in ſumendo ſobrietas,tanta taliſque parcitas, ut uenter potius conqueratur quam gaudeat, non egeat in digerendo ſtomachus medicinis, ructum potius uacuatio quam nimia repletio inducat. Idem ad Matutam uirginem. Carnis & uini ſpecies, quaſi caloris fomenta & libidinis incitamenta fuge, & tunc forte uino uteris exiguo, cum ſtomachi dolore nimio corporis compellit infirmitas. Et ne plura id genus congerendo longior ſim. Ad Demetriadem uirginem ſcribens ait, Optimus eſt in omni re modus, & laudabilis ubique menſura. Corpus non frangendum, ſed regendum eſt. Sic ergo debes ieiunare, ad Ruſticum monachum, inquit, ut non palpites, & reſpirare uix

Ad Nepotianum.

ad ůgines

Ad Matutã ůginẽ.

Ad Demetriadem ůginem

Ad Ruſticum monachum. poſſis, ſed ut fracto corporis appetitu, nec in lectione, nec in Pſalmis, nec in uigilijs ſolito quid minus facias.

De obedientia ſeruanda. Cap. III.

QVONIAM uero nihil prodeſt corpus ieiunijs & abſtinentia tenuari, ſi mens pariter intumeſcat ſuperbia, hinc iam dei ſeniorumq; mandatis obediendi humilitatem docebimus, ſanctorum ſequentes ueſtigia. Neq; enim errare poterimus, ſi ſemper eorum dirigemur exemplis, qui deo placuerunt.

Abraam. ABRAAM, ut deo obediret, patriam, domũ cognitionemq; reliquerat, ſe ſuosq; omnes circuncidi ſuſtinuerat, deniq; filium unicum uniceq; dilectum ſuis immolaſſet manibus, ſi deus quod iuſſerat, impleri uoluiſſet. Non dixit, In Iſaac mihi promiſſum eſt ſemen, quare nunc puer adhuc occidi mandatur? nõ dixit quomodo unici filij ſanguine infelix pater manus polluam? tacitus iuſſa exequi maturat, ut diſcas, non diſcutiendum eſſe mandatum eorũ qui præſunt, ſed perficiendum.

Saul & Samuel propheta. 1. Regũ. 15. SAVL iuſſus diſperdere Amalechitas, bello ſuperatos neci dedit. Agag autem regi eorum pepercit, deoq; inobedientiæ crimen ulciſcente, ſublatum eſt ab eo regnum, & traditum alteri. Non enim lex impletur, niſi tota ſeruetur. Cui autem ille pepercerat, eum Samuel propheta coram adductum, fruſtatim cõcidit, ut crudelitatem pietatem eſſe doceret, dum obſequiũ præſtatur deo.

PROPTEREA quidem & Achab rex per prophetam a domino arguitur, quod deuictis Syris regem eorum Benadab dimiſerit illæſum, cum morte dignus eſſet, & dicitur illi. Erit anima tua pro anima eius, & populus tuus pro populo eius. Achab rex. 3. Reg. 20.

ILLE quoq; qui eundem prophetam, ut ſibi uulnus infligeret ex dei uoluntate impantẽ, ferire noluit, a leone laceratus inobediẽtiæ pœnas dedit. Alter uero obediendo percutiẽs ſeruatus eſt. Hinc apparet quam grande nefas ſit, ut alicui mortalium parcas, deo omnium conditori ac domino obſequi nolle. Quidam. Ibidem.

IEHV uero rex Iſrael, cum omnes qui de domo Achab regis erant, iuſſu domini interfeciſſet, continuo audire meruit, Filij tui uſq; ad quartam generationem ſedebunt ſuper thronum Iſrael. Ita q; obedientiæ eius meritum filijs etiam, poſteriſq; eorum uſui fuit, quartæ enim generationis huius extitit finis in Zacharia filio Ieroboam, Sellum filio Iabes regnum occupante. Iehu rex. 4. Reĝ. 10.

AMASIAS rex Iuda, cum aduerſum Syros expeditionem paraſſet, uiro dei obediendo, exauctoratis atque dimiſſis centum millibus militum quos conduxerat de Iſrael, cum triginta millibus ſuorum copias hoſtium inuadens ſuperauit, cum utraq; multitudine ſimul uincendus, niſi paruiſſet. Cæterum hac elatus uictoria, cum eiuſdem prophetæ monita contempſiſſet, a rege Iſrael Ioas uictus captuſq;, cognouit quantum ſibi prius profuerit obediſſe, cum tantum poſtea non obediſſe nocuerit. Amaſias rex. 2. Paral. 25. Ibidem.

RECHABITAE patris Ionadab inſtitutionem ſecuti, uinum non bibunt, domos non ædifi- Rechabitæ. Ierem. 35.

cant,non ſerunt,non plantant, ſed in tabernacu-
lis ſemper uagi peregrinanteſq; habitant. Et ſi illi
tam difficilia patris præcepta impenſe coluerunt,
quam iniquus eſt qui multo faciliora leuioraque
dei mandata ſeruare contemnit? Hinc propoſita
eorum obedientia, Iudæorum inobedientiam per
prophetam increpans dominus, alteros captiuita-
tis iugo affligendos minatur, alteros autem ſem-
per ſuo fruituros conſpectu repromittit. Et ſi ſic
remunerantur qui obtemperant patri, quãto ma-
gis qui parent deo?

Deus. Iſaiæ.56 QVI cuſtodierint ſabbata mea, inqt, & elege-
rint quæ ego uolui, & tenuerint fœdus meũ, dabo
eis in domo mea & in muris meis locum, & no-
men melius a filijs & filiabus nomen ſempiternũ
dabo eis, quod non peribit.

Apoſtoli. NVNC euangelij exempla proprias uolunta-
tes cruci affigentes aggrediamur. Mirabilis in pri
mis iam a principio apoſtolorum obedientia fuit.
Nondum Chriſtum miracula facientem conſpexe
rant, nondum cæleſtis regni retributionem per il-
lum futuram audierant, & ſtatim ut uocauit eos,
relictis omnibus ipſum ſecuti ſunt, atq; ita eidem
adhæſerunt, ut nulla deinde aduerſitate, nullis per
ſecutionũ tẽpeſtatibꝰ auelli ſeparariq; potuerint.
Qui eñ ſemel guſtauerit quã ſuauis eſt dominus,
omnes alias ſuauitates facile contemnet.

Idem. SED neq; tunc paruum obedientiæ ſpecimẽ de
dere, cum in deſerto turbæ diſcumbẽti iuſſi cibos
apponere, quinq; panes, & duos piſces, id eſt, to-
tum quod habebant, nihil ſibi reſeruantes porre-
xerunt. Siquidem ipſi fame periclitari, quam ne-
ceſſitatem excuſando, domino ſuo non ſtatim ob-

temperare malebant. Et quoniam lubenter paruerant, multo plura collegerunt ꝗ̃ obtulerũt.

CVM deinde ad inſinuandam gentibus ueritatem deſtinarentur, & ſupplicia & neces ſibi perferendas didiciſſent, nunquid quo minus obedirent, exterriti ſunt? In omnem terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ uerba eorum. Et cum uerberibus miniſque agitarentur ut tacerent, reſponderunt. Obedire oportet deo magis quã hominibus. Idem. Pſalm. 18. Actuũ. 5.

IPSE quoq; dominus, ut nobis obedientiæ ſuopte exemplo præberet documentum, parentum obſequio ſubdi uoluit. Et erat, inquit Euangeliſta) ſubiectus illis, & hoc quidem cum iam ſapientia & ætate & gratia proficeret apud deum & homines, ne puerorum more blãditijs aut metu ſubiectum fuiſſe putes. Non fuit infirmitatis, ſed pietatis & liberi gratuitiq; obſequij iſta ſubiectio. IESVS. Chriſtus. Lucæ. 2.

QVALITER autem & cæleſti patri obſequendum eſſet monſtrauit, cum diceret. Meus cibus eſt, ut faciã uoluntatem eius qui miſit me. Et non quæro uoluntatem meam, ſed uoluntatẽ eius qui miſit me patris. Et deſcendi de cælo, non ut faciam uoluntatem meam, ſed uoluntatem eius qui miſit me. Et ad patrem, Nõ ſicut ego uolo, inquit, ſed ſicut tu. Diuiſit uoluntates hominis & dei deus & homo Chriſtus, ut diſcamus diuinam uoluntatem ſemꝑ humanæ præferre, & carnis affectũ ſpiritus affectui ſubiugare. Deniq; apoſtolus de illo. Humiliauit, inquit, ſemetipſum factus obediẽs uſq; ad mortem, mortem autem crucis. Idem. Iohan. 4 Iohan. 5 Iohan. 6 Matth. 26 Phil. 2.

QVOD aũt epiſcopoꝝ abbatũq; & alioꝝ q̃ pſunt, iuſſa mãdataq; ſine cũctatiõe capeſſẽda ſint

etiā cū nobis minus rationis habere uidebunт̃,Pe-
Petrus apoſtolus Iohan. 13. tri apoſtoli exemplo patet. Nō lauabis mihi pedes
inæternum,inquit,indecens & indignum ratus,ut
dominus officio fungatur ſerui,& ſeruorꝝ q̃ſi do-
minorꝝ ſuorꝝ lauet pedes, Sed quod indecens eſſe
non poterat, quicquid ille iuberet, mox intellexit,
cum audiuit ſe non habiturum partem, cum ipſo,
niſi lauari permitteret.Ideo protinus obediens ex-
clamat, Domine non tantum pedes,ſed & manus
& caput. Nos igitur quicquid præpoſiti noſtri no
bis iniunxerint, prius exequi quam cauſas inqui-
rere curemus. Præpoſterum enim uidetur, ut cu-
ius officium eſt obedire, is de ſeniorum ſenten-
tia iudicet.

Paulus ſimplex PAVLVS monachus cognomento Simplex
Antonij diſcipulus,cum primitus myſteriorꝝ igna
rus quæſiſſet,eſſet ne prophetis prior Chriſtus?in-
ceptam interrogationem ſilentio diluere iuſſus,tri-
ennio tacuit.Poſt hæc cum multa illi abſurda et ſu
peruacua experiundæ tātum obedientiæ cauſa im
perarentur, ueluti neceſſaria perficere nōquam di
ſtulit,ſicuti aquam haurire,& hauſtam effundere,
ueſtes diſſuere,& eaſdem diſſutas,iterum cōſuere,
& alia huiuſmodi,quæ ille non quod friuola futili
acꝙ eſſent,ſed quod iuſſa perpendens libenter exe-
quebatur,diligenterꝙ implebat.

INTERSERAMVS adhuc aliquod ino-
bedientiæ exemplum, ut quantum hæc nocuerit,
tantum obedientia ipſa profutura noſcatur.

Quidā inobediens. FRATER quidam ægrotans in monaſterio
Scythi,cū adire ciuitatē pararet curatiōis gratia, et
Moyſes abbas a propoſito illum deterreret,ſimul-
ꝙ p̄diceret,ſi diſceſſiſſet fornicatiōe polluendū,Ita

iuſſu eius abijt,& mulierem quæ languenti miniſtrabat,cum cõualuiſſet uitiauit.Quanto illi melius erat morbo periſſe quam peccato? mori timuit & multo grauiorem mortem incurrit dum obedire negligit.

ICCIRCO quidẽ Iohannes abbas in Scythi, quem ſol iratum nõ uidit,ex hac uita ad meliorem migraturus, præcipuum diſcipulis ſuis documentum relinquere uolens, nunquam quicquam ſe ex ſententia ſua egiſſe dixit, ſed ſeniorum, nunq̃ aliquid docuiſſe quod prior ipſe non feciſſet, hoc erat propriæ renuntiare uoluntati, & in docendo nihil præſumere.In hoc illo ſummam pene ỽtutum putauit,qui dum decederet,fratres ſuos plura monere neceſſarium non eſſe cenſuit. Iohannes abbas.

IOHANNEM alterum apud Lycum Thebaidis oppidum commorantem, obedientiæ ỽtus eo prouexit,ut futurorum præſcium faceret.Huic ob ſequij experiundi cauſa abbas præcepit, ut palum aridum in terra defixum,aqua quæ duo millia paſſuũ a monaſterio diſtabat,bis per diem aduecta totidem uicibus irrigaret.Cumq; uidiſſet,neq; labore illum defatigari, neque ligni nunq̃ ad uiriditatem redituri, deſperatione cõmoueri, poſt annum in tali opere conſumptum interrogat,an lignum illud iam radices egiſſet,& ſe neſcire reſpondentem, euerſo ligno ut ab irrigatione deſiſteret iuſſit. Iohannes abbas alt.

ALIVD DEINde obedientiæ eius periculum facere uolens,cum multi adeſſent promptitudinis eius in obſequendo fama exciti, mãdauit ut de cellario lenticulam, quæ oleo plena erat, proferens per feneſtram proijceret,tantillum illis olei erat, & quidem in deſerto, ubi is liquor neque mu- Idem.

tuo ſumi,neque emi poterat, concitus tamen ipſe, non inopiæ non loci rationem ducens, quod iubebatur perfecit.

Idem. ALIAS quoq; ſaxum ingens & quem multi ſimul mouere non ualerent, ſoli ut aduolueret, abbas præcepit. Tūc ille quidem toto conatu fruſtra nitens, uires experiri nō ceſſauit, donec multo ſudore madentem, iam quieſcere idem abbas iuſſit. Hac obſequiorum ſimplicitate Iohannes prophetandi donum conſecutus, in magnis bellorum difficultatibus Theodoſium principem, ne cum hoſte congredi timeret, ſuis animauit oraculis, certiſſimo uictoriæ euentu. Ita ut ille deinceps certamen nullum iniret, niſi ipſo conſulto. Igitur qui olim omnibus abbatis ſui iuſſis fuerat obſecutus, eius deinde reſponſis obediuit imperator.

Albinus epiſcopus. ALBINVM Andagauenſem epiſcopū, dum adhuc adoleſcens in monaſterio degeret, & ad perficiendum abbatis mandatum pergens, effuſum repente himbrem ſub tecto declinaſſet, eo procellæ ui diuulſo ac perpluente, cæteris qui illuc conuenerant, haud parum madefactis ipſum ſolū aqua nō aſperſit. Mirabātur omnes, & cum audiſſent eum ab abbate miſſum iter facere, miraculum obedientiæ merito imputarunt. O prægrādis uirtus quam inanimatum elemētum ita reueritum eſt ut attingere non auderet.

Guilielmus monachus. GVILIELMVS Aquitaniæ quondam & prouinciæ dominus, poſtea uero ita humilis monachus, ut nihil tam paruum neque tam infimum eſſet quod ſe indignum iudicaret, dum id ſibi faciendum abbatis autoritas iniunxiſſet. Iuſſus ergo aliquando panes coquere, cum iam cœnæ tempus

inſtaret, confeſtim ſuccendit fornacem, rutabulo ignem circumuertit, ſed ſcopam, qua prunas euerteret, locumque ponendis panibus aptaret, nō habuit. Inſiliens ergo in fornacem melote pro ſcopa eſt uſus. Tum demum coctos panes fratribus nihilo tardius quam res poſcebat, attulit, nulla corporis aut indumentorum parte læſa, ut propenſæ obedientiæ alacritatem intelligas, & inter pericula ſecuram, & inter infima nobilem. Factus erat hic quidem de Aquitaniæ prouinciæque domino monachorum furnarius, ſed de monachorum furnario fact9 eſt regni cæleſtis perpetuus poſſeſſor, terræ regibus maior, dei angelis par.

BERCHARIVS Luxouienſis monaſterij abbas, anteꝗ̃ præeſſe cœpiſſet, ſingularem apud omnes obedientæ ſuæ commendationem miraculo auxit, dum uinum de cado in urnam traheret, ab abbate uocatus, relicta urna feſtinus cucurrit. Vinum uero ſicuti fluebat, repleta urna non eſt effuſum, ſed ſic ſtetit ac ſi gelu concretum eſſet, donec ille reuerſus cadi foramen tereti in mucronem ligneolo obturauit. Tunc qui aderant, haud dubitarunt, quin hoc illi alacris admodum atque impigræ obedientiæ merito cōtigiſſet, ut qui ſe totum abbatis uoluntati libenter tradiderat, ad eius uocum fluentis naturæ liquor pro tempore ſuſpenſus perſtiterit. Berchari-us abbas

GALLVS COLVMBANI ABbatis diſcipulus, & Hildeboldus diaconus, piſciculos quos de flumine retiaculo traxerant, in ſolitudine aſſaturi, ignem concinnabant, cum interim urſus miræ magnitudinis propius accedens diaconum quidem terruit, ſed GALLO iubente Gallus monachꝰ

ut ligna igni inferret, obediuit. Hoc ideo ſane hic referendum duximus, ut qui præpoſitis ſuis reniti audent, tali exemplo magis confundantur, quãdo & ſylueſtres feræ iuſſa ſanctorum uereantur & obſeruent.

Hieronymus p̄sbyter.

SIC & diuo Hieronymo urſis etiam belua ferocior leo obſequium præſtitiſſe dicitur. Aſellum monaſterij ad paſcua educere, paſcentẽq; comitari ſuetus, agaſonis fungebatˀ officio. Sed aſello amiſſo, iuſſus ipſe ligna dorſo deferre, onerari ſe multa cum manſuetudine patiebatur, donec poſtea inuentum ante ſe ad monaſterium agens reduxit. Ecce bruta animalia ſeniorum iuſſis obſequũtur, & homo rationis capax audet refragari? Certe qſ quis eorum reſtiterit imperio, ĳs iam dictis exemplis feris beluis aſpior irrationabiliorq; cõuincetˀ.

Marianus monachꝰ

ID oppido cauens Marianus monaſterĳ Bituricenſis monachus, Mamertino abbati ita ſe ſubiecit, ut bubulci ſeruitio fungi iuſſus, non grauatim obediret, nihil uile aut contemptibile arbitratus, quod ſibi agendum ille iniunxiſſet.

Frater quidam.

FRATREM quendam refert Caſſianus, nõ obſcuro loco natum, cum relictis mundanæ conuerſationis rebus religioni ſeſe tradidiſſet, ſportulas uenales abbatis iuſſu publice circũtuliſſe, unã quamq; ſingulatim diſtrahẽdo, ea tantum de cauſa, ut diutius in foro eſſet, & an illum tam abiectæ negotiationis depuderet, longiore experientia plenius noſceretur, omnia ſumma animi conſtantia curaq; peregiſſe, poſtpoſita generis nobilitate, ſanctæ obedientiæ humilitati, ne ſtiuam manu tenens & aſpiciens retro, ineptum ſe faceret regno dei.

IDEM autor Mutij abbatis miram obedientiam, ac niſi ueteris inſtrumenti par exemplum ei aſtipularet, pene incredibilem enarrat, dicens eum unico filio ſuo non pepercisſe, ut abbati obediret. Vna enim cum illo paruulo adhuc monaſterium ingreſſus, ut cellulis diſpararentur ſuſtinuit, & cũ puer de induſtria in cõſpectu eius increpitaretur, uerberaretur, miſeris acciperetur modis, neq; lachrymis neq; clamoribus eius moueri potuit, ut uerbum unum proferret. Deniq; ſimulata in puerum indignatione abbas, patientiam pariter obedientiamq; Mutij quam maximo probaturus argumento, iuſſit ut arreptum filium efferret, & in proximum flumen ſuffocandum iactaret. Nihil moratus ille, unicum ut mergeret tulit, ſed quibus negotium datum erat, cum ad ripam fluminis uentum eſſet, ſeſe opponentes inhibuerũt. Poſt hæc abbati reuelatur, Mutiũ Abrææ patriarchæ obedientiæ merito comparandum, dignumq; cui poſt ſe monaſterij cura committeretur. Cum hoc ita ſit, quis dubitat quin præpoſitorum iuſſa perinde ſeruanda ſint ac dei, parique ſedulitate adimplenda?

Mutius, abbas.

HINC & Lambertus Traiectenſis epiſcopus cum inuidorum malignitate epiſcopatu motus ad monaſterium Scabolanenſe cõfugiſſet, monachalem ſeruans uitæ modum, & nocte quadã ad orandum a lectulo deſiliens, percuſſo pedibus pauimento ſtrepitum feciſſet. Abbas eo quod ſilentij ea hora erat, quaſi ſubindigne id ferẽs, uoce ſublata ait, ut quiſquis illud culpæ commiſiſſet, continuo ad crucem exiret, non antequam diei crepuſculũ eſſet reuerſurus. Crux autem ipſa extra monaſterij ſe-

Lambertus epſ.

pta ſub diuo erecta ſtabat. Repente itaq; Lambertus, ſicut nudis pedibus adhuc, & cilicio tantum indutus erat, abijt, & hoc quidē brumæ tempore, ut multi mirarentur, quomodo algore cōtractus non expiraſſet. Mane ſemiuiuum reduxerūt, & abbas ueniam petijt, affirmans nunquam ſe putaſſe hoc monachorum aliquem facturum, nedum epiſcopum. Ideoque ioco magis quam ſerio v̄bum protuliſſe. Hac tñ obedientiæ ſubiectiōe Lābertus meruit, & in epiſcopatus ſui ſedē reſtitui, & tandem martyrio coronari.

Iohannis abbatis duo diſcipuli.

NON MINVS conſtantis, licet minus prudētis obediētiæ eſt exemplum quod ſequit̄. Iohannes abbas eremiq; Scythi economus, ficus de Mareote Lybiæ ſibi muneri miſſas, duobus adoleſcentulis ad ſenem quendam procul in ulteriore deſerto manentem, deferendas dedit. Quos dum iter agerent, nubiloſa circunfudit caligo, ita ut quo pergerent, neſcirent. Per uaſtam igitur errando ſolitudinem, diem noctemque conſumpſere ſenis cellula nuſq; inuenta. Cumque diu expectati nō redirent, reperti ſunt poſitis genibus animas efflaſſe, illibatis ficubus quas ſecum tulerant. Siquidem inedia perire, quam abbatis præuaricari mandatum, maluerūt. Quam id recte neſcio, cum mandātis uolūtas non eo tenderet, ut innocentes diſcipulos fame conficí uellet, & eſcam quam in manibus habebant non guſtare, illi tamen ſtupendæ cuiuſdam conſtantiæ præbuerunt exemplum.

Gallus Colūbani diſcipulus

COLVMBANVS abbas Gallo diſcipulo (cuius paulo ante mentionem fecimus) inobedientiæ crimen obieciſſe dicitur, quod ad Ligonem fluuium piſcationem feciſſet, quam ad fluuium Bru-

ſcam facere iuſſus fuerat. Gallus autem utrum in hoc an in illo fluuio piſcaretur, nihil referre arbitratus, dummodo opus quod iubebatur peregiſſet, tum demum aduertere animum cœpit, ſecumque cogitare quod ideo fortaſſe ſine piſcibus rediſſet, quia cuncta quæ iuſſa fuerant, non plene fuiſſet executus. Itaque iterum tentata piſcatiõe multisque in illo quod ſibi aſſignatum fuerat flumine captis piſcibus, didicit mãdati non rem ſolum, ſed etiam uerba ſingula diligentius eſſe perpendenda.

VENERII quoque monachi obediẽtia non eſt ſilentio inuoluenda cum & ipſa plurimis documento eſſe poſſit. Hic ſolitariæ uitæ cupiditate ardens, inſcio abbate diſceſſerat, tuguriolumque ſibi poſuerat in deſerto. Cæterum a ſancto Romualdo repræhenſus, quod abſque præpoſiti ſui permiſſu, monaſterium reliquiſſet, ideoque caſſo & infructuoſo labore ipſum cælum uerſus niti, quamdiu inobedientiæ præmeretur grauitate, non diſtulit quin ſtatim ad abbatem ſuum rediẽs, & culpæ ueniam rogaret, & in ſolitudine uiuendi copiam. Vtroque impetrato, iam certiore promerendi ſpe Chriſto ſolitarius ſeruiuit. Igitur ex beati Romualdi ſententia & Venerij exemplo faciet, quiſquis ad diſtrictoris uitæ inſtitutum, nõ niſi eo qui præeſt conſulto, ac permittente tranſierit. *Venerius ſolitarius*

ALTERIVS NVNC ſexus exempla perpauca ſubiungam, ne modum excedat oratio. Eliſabeth regis filia (cuius ſæpe fecimus & ſepæ facturi ſumus mentionem) adeo una omnibus fere affluit uirtutibus, nolens ne in ipſa quidem mariti domo ſuo uiuere arbitrio. CONRADVM mẽdicum & religioſum ſenem ſibi magi *Fœminæ Eliſabeth vidua.*

ſtrum aſciuerat, cuius imperio ac nutu in uiam domini dirigeretur. Igitur die quadam illo iubente, ut ad audiẽdum dei uerbum eccleſiam peteret. Marchioniſſæ Meſenenſis improuiſo ſuperuentu præpedita ire omiſit, ne ſi tantam fœminam modo domi exceptam tam cito reliquiſſet, parum honori habuiſſe uideretur. Non accepit excuſationẽ Conradus, & ut inobedientiæ culpã flagellis dilueret, mandauit. Continuò illa poſitis ueſtibus, linea tantum tunica quæ nuditatem tegeret derelicta, ipſo ſpectante tamdiu ſe loris diuerberauit, donec idem ut ceſſaret præcepit. Minus obſequioſi animi argumentum edidiſſet, ſi tunc ad eccleſiam cum iuſſum fuerat acceſſiſſet. Leui in re non obediuit, ut in multo difficiliore ſe obedientẽ ꝓbaret.

Euphroſina uirgo. EVPHROSINA uirgo Paſnucij Alexandrini filia, Smaragdus monachus dicta & credita, quoniam illi multus in uultu decor inerat, quocunq; ſe uerteret, omniũ in ſe oculos cõuertebat. Hanc ob rem ne fratrum mentes deo intẽtas præſentia ſua labefactaret, iuſſa eſt cellulæ ſuæ ianuam ultra non egredi, ſed ibi humanis pariter diuiniſq; defungi officijs. Paruit non libenter minus quam conſtanter, octo & triginta annos carcerẽ paſſa perpetuum. Tunc tandem quod fœmina fuiſſet depræhenſum eſt, cum defunctæ corpuſculũ de more lauarent. O patientiam animi incredibilem, qua ſuſtinuit tanto tempore ſexum ueſtibus, ſe cellula tegere, ut & Chriſto ſeruiret, & abbati obtemperaret. Quanti autem meriti eſſet apud deum miraculo patuit. Frater quidam cadauer oſculatus, oculum quem olim amiſerat, integrum recepit. Illa igitur quæ obediẽdo oculis omnium ſe

ſubtraxerat dum uiueret, mortua poſtea ſolo ta-ctu reparare erutos poterat.

HAEC ſunt perfectæ conſumatæq; obedientiæ exempla, non ſeruilis, non mercennariæ, quarum alteram elicit timor, alteram præſtat cupiditas, neutra laudatur, ſed ſeruilis melior. Per hanc enim plerũq; aditus fit ad iſtam de qua loquimur, quæ propria filiorum eſt, qui non tam patris reuerentur ſæueritatem, quam probitatem amant. Ea uero obedientia quæ uenalis eſt, nihil niſi lucrum ſequi ſolet, & ſi quando eccleſiæ ſeruit, non amore uel timore dei ducitur, ſed penſiõe pecuniaq; quã ſeruiendo capit. Itaq; prauis auaritiæ ſolicitudinibus quaſi ſtimulis furoris percita non facile reſipiſcit, nec peccata diuitat, nec uirtutes amplectitur, cum omne eius ſtudium in parandis cumulandisq; diuitijs ſit. Hanc fugiamus, & ad illam quã propoſuimus, totis uiribus contendamus, ut ad paradiſi celſitudinem unde per inobedientiam ſuperbiamq; eiecti fuimus, per obediẽtiæ humilitatẽ aſcẽdamus. Oĩs anima (ut apoſtolus inquit) poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. Non eſt eñ poteſtas niſi a deo, quæ autẽ ſunt a deo ordinata ſunt. Itaq; qui reſiſtit poteſtati, dei ordinationi reſiſtit, qui aũt reſiſtunt, ipſi ſibi damnationẽ acquirunt. Idẽ alibi. Obedite præpoſitis ueſtris, & ſubiacete eis. Apoſtolorũ quoq; princeps Petrus, Adoleſcentes, inquit, ſubditi eſtote ſenioribus, omnes inuicẽ humilitatem inſinuate, quia dominus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Ne quis præterea impatientiam ſuam excuſare poſſit præpoſiti duritia aſperitateq;. Idem alibi ait, Serui ſubditi eſtote in oĩ timore dominis, non tantum bonis

[Margin: Obedientia triplex.]

[Margin: Ad obediẽtiã exhortatio.]

[Margin: Rom. 13]

[Margin: Heb. ult.]

[Margin: 1. Petri. 5.]

[Margin: 1. Petri. 2.]

oque fugiendo. Cap. IIII.

HACTENVS DE OBEDIENtia, nunc de ueritatis obſeruatione nobis ſermo erit. Quæ uirtus cum omnibus conuenit, tum præcipue religioſis. Alioquin quomodo CHRISTI ſerui dicerentur qui ueritas eſt, ſi mendacijs animum applicarent? Aut quomodo deo placere poſſent, ſi diaboli opera emularentur? Ille homicida erat ab initio, & in ueritate non ſtetit, quia non eſt ueritas in eo, cum loquitur mendacium ex proprijs loquitur, quia mendax eſt & pater eius. Iohan. 8

VETVS TESTAMENTVM ſummos ueri cultores habuit prophetas, qui quidem p eo aſſerẽdo uitæ periculũ adire non formidabãt. Vetus teſtamẽtum

VIR DEI ILLE IN BEThel nequaquam ueritus eſt Ieroboam regis præſentiam, ut prophetaret aduerſus ſacerdotes excelſorũ ab ipſo conſtitutos. Rex ergo ira percitus protenta manu prophetantem compræhendi iubebat, & manus quam protenderat, aruit. Ita ut quem ulciſci uolu erat, continuo eundem pro inſtaurãda manu ſup plex rogaret. Vſqueadeo is qui uera prædicere au ſus fuerat, ipſo etiam rege tunc maior fuit, lædi nõ potuit, læſum ſanauit. Vir dei in Bethel. 3. Regũ. 13

MICHEAS quoq; propheta, cũ de belli euẽtu, quod Achab & Ioſaphat reges contra Syriæ regem parabant, conſuleretur, nihil ad gratiam eſt locutus, prædixit Iſraelitici exercitus fugam, & Achab regis necem, ipſo audiente, ac pſeudo prophetis ediuerſo proſpera omnia pollicentibus. Sed quoniam malis inimica eſt ueritas, a Sede- Micheas propheta 3. Regũ 22

chia in maxillã percutitur, ab Achab in carcerem trudiť. Cum autem eueniſſent quæ prædixerat, mendacium interijt, ueritas mãſit, & qui uera uaticinanti manus intulerant ab aduerſarijs cæſi pœnas dedere, ipſe uiriculis liberatus eſt.

Zacharias propheta ZACHARIAS Ioiade ſacerdotis filius, ueritate id eſt dei ſpiritu imbutus, non dubitauit Ioam regem Iuda palam arguere, quod patriæ ritu relicto, ad idolorum cultum conuerſus fuiſſet, prophetantem in atrio domus domini, lapidibus obruerunt. At uero deo innocentis necem ulciſcente, 2.Paraľ.24 ingẽtes illoꝝ copiæ a paucis Syris proſtratæ ſunt. Ioas a ſeruis interfectus. Qui autẽ pro ueritate mori non timuit uitæ æternæ præmia recepit.

Ananias Ierem.28 QVONIAM uero os quod mentitur, occidit animam, iccirco Ananias Azur Gabaonitæ filius mẽdaciter prophetans, per Ieremiam arguitur deuouetur*. Quia propheraſti inquit, & nõ miſit te domin⁹, hoc anno morieris. Et eo ipſo anno mẽdacium morte diluit.

Ieremias. propheta Pſalm. 115 Pſalmo. 33 AT etiã Ieremiã in Aegypto lapidatum dicet aliquis licet uera annũtiaret. Cui breuiter reſpondebimus, Precioſa in conſpectu domini mors ſanctorum, mors autem peccatorum peſſima. Ideo iuſtos occidi permittit dominus, ut beatificet; ideo malos ut damnet.

Iſaias. Ieremias Amos. MVLTI præterea ex prophetis extrema pati quam uera reticere præoptarunt, cum ob hoc a deo dirigerẽtur, ut regum populorumq; uitia corriperent, & eis pœnas denũtiarent. Iſaias in duas ꝑtes ſectus eſt. Ieremias lapidib⁹ obrutus, Amos uecte per tempora trãsfixus. Alij etiam ſancti homines fateor talia paſſi ſunt, ſed de morte tranſie-

ſunt ad uitam, de laboribus ad quietem. O præoptanda ſupplicia, per quæ beatudinis cumulus augetur, & q̃rum patiẽtia deo nos efficit chariores.

NEQVIS tamen ad ſolos prophetas ueri obſeruationem ſpectare arbitretur, Achior Ammonitarum ductor ab Holopherne Bethuliam obſidente, de Iudæorũ uirtute interrogatus, quod ſentiebat non diſſimulauit, aſſerens inexpugnabiles eſſe deo ipſorum cum ipſis ſtante, niſi quando eo relicto ad deos alienos declinaſſent. Ob hoc uinct⁹ in Bethuliã mittitur, ut ſimul cum illis cõtra quos bellum erat, captus puniatur. Sed longe ſecus quã ueritatis ꝑſecutores crediderãt, euenit. Holophernes qui nihil armis ſuis reſiſtere poſſe gloriabaꝫ, fœminæ manu interimitur, reliqui fugã petunt. Achior uero uitæ periculum euadens, ne quid in ſe gentilitiæ falſitatis reſideret, etiam circunciſionem accepit. Qui ergo pro ueritate ſteterat, ſalutẽ, qui cõtra nitebatur, necem & nece grauiorẽ ignominiam, & utroque acerbiora gehennæ ſupplicia eſt conſecutus. Achior.

POST PROPHETAS fidiſſimi ueri aſſertores extitere apoſtoli martyresque, & reliqui qui eos imitati, aut docendo, aut repræhendendo, aut prædicando nunquam quicquam locuti ſunt, uel metu, uel odio, uel gratia. Contempſerunt potentum minas, deriſerunt tyrannorum ſupplicia, mortem ipſam ſubire nõ recuſarunt, dum pro ueritate ſtarent, ſoli illi ſemper placere ſtudentes, qui ait, Ego ſum uia ueritas & uita. Hinc q̃dem multos leuiſſimi etiam mendacij culpam ſedulo cauiſſe accepimus. Apoſtoli, Martyres Iohan. 14.

THEONAS abbas in eremo Scythi nunq̃ Theonas abbas.

mentitus dicitur, cum tamen tribus millibus monachorum præfuiſſet. Mirum eſt inter tãtam multitudinem non fuiſſe lingua lapſum. Hoc idem & Beonem abbatẽ in uita præſtitiſſe tradunt.

Beon abbas.

AC ſemper quidem illo mendacij genere abſtinendũ eſt, quod in detrimentũ uerti poſſit aĩarũ, corporũ, rerũ, cætera leuiora ſunt, nullũ tamen (ut arbitror) culpa uacuũ. Omne quippe ſimulatione, quantũ a ueritate tantum et a deo abeſſe neceſſe eſt, cũ ſumma ueritas ipſe ſit. Interdũ tamen ſimulare & diſſimulare & mentiri neceſſariũ, cũ ſcilicet ita res cadet, ut niſi mẽdacium perpetretur, aut grauius peccatũ comittẽdũ erit, aut maius bonũ omittendũ, huiuſce rei ſubijciemus exẽpla.

Quando ſimulare & mentiri neceſſarium.

ABRAAM cũ per ſpiritũ noſſet, Saræ uxoris ſuæ pudicitiã, dño protegẽte quocũq; perrexiſſet tutam fore, uitæ tñ ſuæ ob eius formã impbos hoĩes inſidiaturos dubitãs, ſororem ſuã eſſe dicebat. Itidẽ & Iſaac illius filiũ de Rebecca cõiuge ſua pari imminẽte periculo ſimulaſſe legimus, neque propterea hunc uel illũ ob hoc aliquãdo repræhẽſum. Ea namq; ſimulatione occaſio uitabatur homicidij. & grauius deliquiſſent, ſi uerũ cõfitentes cauſam malis ſæuiẽdi darẽt. Quæ qdem danda fuiſſet, ſi pudicitiã ſimul periclitari poſſe dubitaſſẽt, ne uitæ parcendo, animæ diſpendiũ incurrerent. A mendacio ſane excuſanſ, qm̃ conſuetudo erat, ut qbus aliqua ſanguinis intercedebat cognatio, fratres & ſorores inter ſe q̃nq; uocarenſ, Sara aũt Abraæ ex patre neptis erat, Rebecca aũt Bathuel filia, qui Iſaac frater patruelis fuit. Nõ tamen eos a ſimulatiõe defenderim, cũ eo anĩo locutos cõſtet, ut propriæ ſorores crederenſ, ſed tam leuẽ noxam

Abraam

Iſaac.

puto, ut primo ſtatim conſcientíæ ſtímulo expugnatur. Itaq; etiã in neceſſarijs delictis aliquo remorſu opus erit, ut animus ipſe & purior euadat, & ſemper humilitatem ſeruet, dum non inſurgit ad excuſandas (ut dicitur) excuſatiões in peccatis. Pſalm.140

IACOB etiam cum benedictionem primogeniture, iure quod emerat a fratre, ſibi debitam aliter uendicare nõ poſſet, primogeniti formam aſſimulat, patrem decipit, benedicitur. Denique ſupplantatum ſe queritur Eſau eiulatu magno, ſed Iacob dolus minime imputatur, quandoquidem nemini iniuriam facit, qui ſuo utitur iure. Decepit patrem, inquies, ſed niſi decepiſſet, bonorum ſibi debitorum poſſeſſionem amiſiſſet. Ita ergo decepit, ut neminem offenderet, & quod ſuum erat acciperet. Non audeo dicere hoc commento eũ quicquam deliquiſſe, qui mox diſcedẽs cum obdormiſſet, meruit uidere ſcalam ad cælum uſq; erectam, angelos aſcendentes & deſcendentes, dominũ ſummitati innixũ, a q̃ nõ fraudis alicuius exprobratione accepit, ſed econtrario terræ in q̃ dormierat poſſidendæ regniq; per orbem propagandi promiſſionem, nunquid peccauerat qui ita remunerabatur? Neq; tñ ipm nõ ſimulaſſe dicere poſſumus, cũ hedinis pelliculis Eſau frĩs piloſitatẽ effingeret, neq; nõ mẽritũ cũ ſe eẽ ipſũ Eſau rñderet, ſed iſta ita diſpẽſãt, ut nõ uitiũ iudicẽt ſed myſteriũ, et ſi myſteriũ nõ eẽnt, ꝓcul dubio delicti aliqd haberẽt, ſed (ut reor) in tali caſu nõ cauẽdi propter cõmodoꝝ q̃ iure q̃rebãtur, magnitudinẽ atq; fructum. Iacob.

IOSEPH apud Pharaonẽ in Aegypto primo loco habitus, fratres a qbus uẽditus fuerat, eo uenĩẽtes ut frumenta emerent, ſe nõ agnoſcere ipſis Ioſeph.

incognitus fingit, obiectoque quod exploratores eſſent, in carcerẽ compulit, deinde de carcere eductis, iurat per ſalutem, Pharaonis non abituros inde, niſi minimum fratrum Beniamin, quem domi cum patre relictum dixerant, adduci facerent, quaſi hoc experimento depræhenſurus, utrum terram exploratum ueniſſent, an parandæ annonæ gratia a patre miſſi, & tamen omnes mox abire ꝑmiſit præter unum, quem pro opſide tenuit ſecũ. Poſtremo reuerſus una cũ Beniamin ſcypho ſuo argenteo in ſacco eius clam indito, furti inſimulat. Nunc ergo quæritur, an illi tunc licuerit, his ex induſtria confictis circumuentionibus uti, & uidetur licuiſſe, cum eo ſpectarint, ut pœnitudinem elicerent, per quam ipſi ſaluarẽtur qui in fratrem peccauerant. Vnde toties uexati dicunt. Merito hæc patimur, quia peccauimus in fratrem noſtrũ haud ita doluiſſent, ſi ſe ille repẽte prodidiſſet. Qui poſtquam eos animo angi uidit, palam facit ſe, iniuriam omnem remittit, ſingulos exoſculatur, & ut cum patre totaq; familia ad ſe in Aegyptũ trãſmigrare maturent perſuadet. Eos cũ aduenïſſent, aluit, poſſeſſiõe terræ optimæ donauit, bonis multis affecit. Euacuata eſt igitur mendacij culpa, finis merito, dum per illam Ioſeph eis plurimũ prodeſſe nititur, a qbus grauiſſime offenſus fuerat.

Obſtetrices Pharaonis. AEGYPTIAE obſtetrices iuſſæ præfocare mulierum Hebræarum mares pueros, obtemperaturas ſe Pharaoni monſtrabant, nec tamen obtemperauerunt, & quoniam non morerentur puerperia, accuſatæ reſpondent ipſas Hebræas obſtetricandi artem callentes antequam ſe ad illas applicuiſſent, parere ſolere. Maluerunt mendaciun

Exodi. 1

culo iſto uti,quam crudele regi præſtare obſequium. Quamobrem dicit ſcriptura, Quia timuerũt obſtetrices deum, ædificauit eis domos, per quas alij temporalia,alij æterna bona illis repenſa intelligunt.Quicquid tamen horum ſit, mercedem meruit pietas,etiam mendacio uelata.

RAAB meretrix certa Iſraelitas Ioſue duce urbem Iericho in qua erat funditus euerſuros,exploratores eorum domi exceptos non prodidit,qn imo operuit lini ſtipula,& quærentibus abiſſe dixit.Cumq́ Iericho ſolo æquata omnes paſſim trucidarentur, ipſam cum ſuis omnibus intactam reliquerunt.Inſuper in tribu Iuda recipi meruit Salmoni uni ex principibus iuncta. Niſi hoc mendacio hoſpites ſuos texiſſet, una cum reliquis interiſſet,& niſi ſeruandæ pietatis cauſa illi mentiri licuiſſet, ad tam præclarum coniugium infamis mulier nunquam perueniſſet,ut inter illas cenſeretur,de quibus per ſucceſſionis lineam naſci uoluit dei filius Ieſus Chriſtus. Raab meretrix.

MENDACIVM Gabaonitis attulit ſalutem,ſed abſtulit libertatem. Dederat illis Ioſue in caſtris Galgalæ iuſiurandum quod uitæ illorum parceret,ratos eos(quemadmodũ ipſi referebant) gentem magis longinquam eſſe,quam quæ terræ promiſſionis finibus cõcluderetur.Mox falſos fuiſſe depræhendens,uiuere quidem permiſit,ſed calones lixasq́ cõſtituit redactos in ſeruitutẽ. Quod ſi ſeruari promiſſum debuit,ne illi cum alijs perderentur, non fruſtra compoſito pellaciq́ ſermone uſi ſunt. Quod autem ſeruari debuerit, ex ſecundo Regum uolumine apparet,ubi dicitur. Ideo iã trium annorum fame laborare populum Iſrael, 2.Regũ.21 Gabaonitæ.

quia rex Saul Gabaonitas contra fidem quam a Ioſue acceperant, interfeciſſet. Sed ſi pceperat iam pridem dominus omnes gentes illas internetione deleri, cur ſolis deinde mendacibus parci uoluit? qp ſcilicet nulli obeſſe, ſed tantum ſibi prodeſſe mendacio quæſierant, ac ne omnino impune mentitos crederes, mancipiorum more ſeruierunt.

Dauid propheta — DAVID SECVNDVM cor dei electus, capitale Saulis odium declinans, cum Nobem perueniſſet, finxit ſe a rege miſſum, & decepto Achimelech ſacerdote panes ab eo accepit, enſemque

1.Reg.21 Goliæ Gethæi, quem ipſe ex prouocatione intere-

Ibidem. merat. Inde pergens uenit ad Achim Gethæorum regem, & periculum ueritus inſaniam ſimulauit, dimiſſusq; abijt. Vtrumq; dolum ſumma excuſat neceſſitas, Sacerdoti illuxit ne inedia periret, regi, ne gladio.

ITERVM AD ACHIM fugiens cum

Idem ſuis benigne admodum eſt receptus, & cum e Philiſtinorum pagis prædas ageret, uiros ac mulieres

1.Reg.27. internecióe tollens, ne res ad regem deferri poſſet, ita illi uerba dabat, ut crederet ipſum mala Iſraelitis inferre. Et hoc profecto dignum uenia mendacium, quo ſe ſuosq; tueri, & idololatras potius quam fideles offendere fas erat, dicente domino,

Deuter.12 Diſperdite nomina eorum de locis illis.

Idem — IDEM ABSALONE filio perſequente, cũ ab Ieroſolymis fugeret, negotiũ dedit Chuſi Arachitæ, ut Abſaloni adhærens Achitophelis

2.Reg.17. ducis eius conſilia ſugillaret. Cum ergo Achitophel ſententiam diceret, Chuſi interceſſit, & clam deſtino p intᵉ nuntios egit, ut regẽ ſubtraheret periculo, Quantum autem Chuſi ſimulata amicitia

Abſalonē fallendo peccarit, cum aliter pijſſimum regem ſeruare nō poſſet, ſcriptura teſtatur dicens Domini nutu diſſipatū eſt conſilium Achitophelis utile, ut induceret dominus ſuper Abſalonem malum. Quis igitur Chuſi factum accuſet, ſi domi uus non repræhendit?

QVID MVLIER ILLA, quæ extento ſuper os putei uelamine finxit ſe ptiſanas ſiccare, & nūtios Dauid ibi latentes Abſalonis ſeruis in ſe quentibus non indicauit, ſed guſtata aqua illos feſtinanter abijſſe reſpōdit? debuit ne quod res erat non diſſimulare, & innocentes prodere interfectu ris? Nōne magis deum offendiſſet dum uerum dicit, pios neci exponendo, quam dum falſum, a periculo liberando? Mea quidem ſentētia minus diſ plicet, ſi modo diſplicet, pietate mixta ſimulatio, quam ueritas crudelitate. Vtrumque tamē aucto ris fine intentioneq; metiendum eſt. Idem Quædam mulier.

SALOMON regum ſapientiſſimus in re dubia ſententiam laturus, non niſi ſimulationis uſurpatione inueſtigauit ueritatem. Afferte mihi gladium, inquit, & diuidite infantem uiuum in duas partes, & date dimidiam partē uni, & dimidiam partem alteri. Tunc inter altercantes prodidit pietas matrē, impietas alienam, et nō fuit diuiſus puer, ut rex callide ſimulateq; iuſſerat, ſed integer ac uiuus datus matri, ut in anīo propoſuerat. Et hoc ſapientia non mendacium fuit. Sic enim dicitur, Et audiuit omnis Iſrael iudicium quod iudicaſſet rex, & timuerunt regem, uidentes ſapientiam dei eſſe in eo, ad faciēdum iudicium. Hæc quidem indagandi ueri ratio uſitatior, nec tolerabilis tantū, uerumetiā probata, ſed nō ita & decipiendi, Salomon rex. 3. Regū. 3.

Iudith. QVIS tamen Iudith uiduæ ſutellas doloſq; &
Iudith, 10. mera mendacia audet accuſare? quibus patriam obſidione, Iudæam omnem, hoc eſt, dei populum ſeruitutis periculo liberauit? Omnibus ſe ornamētis comit, & dominus auget illi formæ decorem, oriſq; uenuſtatē, ut trahere poſſit Leuiathan hamo. Egreſſa ergo occurrit exploratoribus. Et filia ſum Hebræorum, inquit, ideo ego fugi a facie eorum, quoniam futurum agnoui quod dentur uobis in deprædationem. Deniq; Holopherni ſe indicaturam pollicetur, quo aditu ſine ſuorum pernicie capiat ciuitatem. Poſtremo cum ipſo collocuta, ſermone, promiſſis, uultu fallit, atq; eundē quē adorauerat, cuius ſe ancillam dixerat, captata occaſione incautum interimit. Nemo dolos illi uitio uertit, factum omnes laudibus extulerunt. Summus ipſe ſacerdos Ioachim cum magno presbyterorum comitatu de Ieruſalem Bethuliam uenit, ut faciem eius uideret, cuius famā admirabatur. Quid multa? omnes uni fœminæ gratias agere, & eius uirtute beneficioq; ſalutem, quam iam deſperauerant ſe conſecutos palam fateri, nihil laudis, nihil gloriæ omittere, quod magno fortiq; animo dignum eſſet. Tot igitur bona illo figmento comparata ſunt, quot ſine illo mala ſecutura erant. Quis enim tot millibus Aſſyriorum tantis armatorum copijs aperto Marte reſiſtere ualuiſſet? Et ecce qui multas iam gentes urbeſq; uno impetu ſubiugauerant, unius mulieris fraude capti ſuccubuerunt. Et cum id dei uoluntate auxilioq; factum nemo neget, certe ſic imponere impio nō illicitū fuit.

ACNE hoc ſimulandi fingendiq; genus ueteribus tantum, ut multa non ratione ſed indulgen

tia permiſſum fuiſſe putetur, uideamus an etiam nouis,& euangelica perfectione excultis hominibus licuerit aliquando ſimulaſſe.

DE Paulo apoſtolo in Actis relatū legimus,q̄d Timotheū diſcipulū cū ex matre Iudæus eſſet, ꝓ- *Paulus apoſtolus*
pt̄ Iudæos circunciderit. Tū quod ſibimet in Cen-
chris Nazaræorum more caput totonderit. De- *Actuū.16.*
mum quod Ieroſolymis Iacobi apoſtoli & ſenio- *Ibidem.18*
rum conſilio atq; perſuaſu, ne uideretur diſceſſionem docere à lege, Iudæisq; fidelibus ꝓhibere circunciſionem, quibuſdam Nazaræis ſecum aſſum-
ptis una purificatus, templumq; ingreſſus ſit, ac *Ibidē.21.*
tamdiu cum illis fuerit, donec tonſis de more crinibus, uota perficerēt, ſacrificiumq; offerrēt.

HOC quidē multi piæ ſimulatiōi aſcribūt, ſed ègò magis Auguſtino aſſentior, qui ait, Diebus il- *Sententia*
lis intermedijs, qui inter Chriſti aſcenſionē & euā- *Auguſti-*
gelij uulgationem fluxere, ueniam hanc Iudæis ad *ni in epi-*
fidem uenientibus datam, ut ſimul etiam legalia *ſtola ad*
tenerent ſi uellent, non autem ita & conuerſis ex *beatū Hie*
gentilitate, ne ſibi circunciſionem quoq; neceſſari- *ronymū.*
am eſſe ſuſpicarentur. Ne uero lex ipſa cum idololatria pariter execrabilis uideret̄, noluerunt utrāq; eodem tempore relinquendam iubere. Lex igit̄ paulatim oſ̄dente ſe, gratiæ plenitudine ē euacuata, Idololatriā ꝟo ſtatim repellendā iudicarēt, ut cōſtaret alterā dei opus fuiſſe, alterā diaboli. Sic iſta oīa quæ dicta ſunt, Paulū non ſimulatè ſed licēter, ut Iudæum inter Iudæos egiſſe credimus, ōmibus q; omnia factum, ut omnes lucrifaceret. Intātum autem gentiles a legis obſeruatione prohibuiſſe,
ut ad Galatas ſcriberet. Ecce ego Paulus dico uo- *Galath.5.*
bis, quoniam ſi circuncidamini, Chriſtus uobis ni- *Ibidem.2.*

Ibidem hil proderit. & de Tito diſcipulo. Sed neque Titus inquit, qui mecum erat, cum eſſet gentilis, compulſus eſt circumcidi. Quinetiam principem apoſtolorum Petrum aliquando auſus eſt repræhendere, quod ex gentibus fideles iudaizare feciſſet. Cum inquit ueniſſet Petrus Antiochiam, in faciem ei reſtiti quia repræhenſibilis erat, prius enim quam ueniſſent quidam ab Iacobo, cum gẽtibus edebat, cum autem ueniſſent, ſubtrahebat & ſegregabat ſe, timens eos qui ex circũciſione erant, & ſimulationi eius conſenſerunt cæteri Iudæi, ita ut Barnabas duceretur ab eis in illam ſimulationem. Sed cum uidiſſem quod non recte ambularent ad ueritatem euangelij, dixi Cephæ coram omnibus. Si tu cum Iudæus ſis gentiliter uiuis & non Iudaice? quõ gentes cogis iudaizare? Qđ certe Paulus nequaq̃ dixiſſet, ſi etiam ipſe ea quæ ſupra dicta ſunt, per ſimulationem, & nõ per licentiam potius peregiſſet, iudæorum ſaluti conſulens, ſed gẽtiles ne eadem facerent coercens.

POSTQVAM autem ſatis omnibus notificatum eſt, ueteres cerimonias legumque ſanctiones ſigna figuraſq; fuiſſe futuroꝶ, quæ in Chriſto impleta ſunt, cœptum eſt infidelitati aſcribi, ſi quis ea adhuc ſeruaret, ueluti qui uẽturum & nõ dum ueniſſe Chriſtum aſſerat, quod Iudaicæ proprium perfidiæ eſt.

Petrus apoſtolus SED QVID de iſta Petri ſimulatione dicemus? repræhenſibilem eam fuiſſe non nego, quis enim ſum ut Paulo contradicam? cum præſertim neque Petrum illi contradixiſſe conſtet, ſed tamen facile uenia dignam tunc extitiſſe nõ dubito, cum adhuc Moyſi lex apud Iudæos in Chriſto creden-

tes non illicite urgeret. Poſtea uero neque propter Iudæos, neque propter gentiles in fide quicquam ſimulandum fuit. Cum tandem non ſimulatio ſed error dici debuit, quicquid iam peruulgatæ officeret ueritati.

CAETERIS AVTEM in rebus etiam apoſtolicis ac ſanctis uiris, mulieribusque ſimulare, fingere, mentiri, ſummæ interdum pietatis ingentisque prudentiæ fuit. Diuus Hieronymus ad Ruſticum monachum ſcribens teſtatur, uidiſſe ſe in Aegypto adoleſcentem, cum ſtimulis libidinis reſiſtere atque obniti poſſe iam deſperaſſet, abbatis ſolerti ſimulatione ſeruatum. Dicam, inquit, quod in Aegypto uiderim. Græcus adoleſcẽs erat in cœnobio, qui nulla continẽtia, nulla operis magnitudine flãmam poterat carnis extĩguere. Hũc periclitantem pater monaſterij hac arte ſeruauit. Imperat cuidam uiro graui, ut iurgijs atque conuitijs inſectaretur hominem, qui poſt irrogatam iniuriam primus uenit ad querimoniam. Vocati teſtes pro eo loquebantur, qui contumeliam fecerat. Flere ille cœpit contra mendacium, nullus alius credere ueræ ueritati, ſolus pater defenſionem ſuam callide ſtuduit opponere, ne abundantiori triſtitia abſorberetur frater. Quid multa? ita annus ductus eſt, quo expleto interrogatus adoleſcens ſuper cogitationibus priſtinis, an adhuc aliquid moleſtiæ ſuſtineret? Pape, inquit, uiuere mihi non licet, & fornicari libet. Num quæſo conſul eius meliusue feciſſet abbas nihil tale confingere, & diſcipulo in æternæ mortis diſcrimen ruẽti non ſubuenire? cum præſertim nullo alio remedio ab imminẽnti pernicie eximi potuerit.

Abbas quidam

Archebius ſolitarius AT NEQVE Archebij quidem ſanctiſſimi uiri ſimulatio improbanda, qui in quadam Nili inſula inter ſolitarios & ipſe ſolitariam uitam ducens, ſi quis eo acceſſiſſet eiuſdem propoſiti cupiditate accenſus, ei ſuum ipſe domicilium cum utenſilibus cedebat, ne qua cellulæ conſtruendæ quærendæ ve ſupellectilis difficultate uictus abiret, ac ne forte illum quod offerebat accipere pudor impediſſet, certum ſibi ac deliberatū eſſe ad alia trāſmigrare loca mentiebatur. Et tantiſper inde ſecedens, donec impenſas compararet, reuerſus alterā ſibi cellam non paruo cum labore ponebat. Hac ille ſimulatione uſus officio fungebatur ueræ charitatis, eos in dei ſeruitio pia circumuentione retinens, quos fortaſſe neceſſitas dilabi compuliſſet, multoq; plus lucri largiendo faciebat, quam detrimenti mentiendo. Et ſapientis erat, modico damno magnam utilitatem quærere.

Abbas quidam ILLIVS quoq; abbatis laudatur mendacium, qui (ut Caſſianus tradit) Symeoni monacho proſpexit, ut in propoſito uitæ perfectioris perſeueraret. Hic nuperrime ex Italiæ partibus ad Aegypti ſolitudinem ſe contulerat, nullius exercitij gnarus, præterquam latinos libros tranſcribendi, quorum illis in locis uſus nullus erat. Senior igitur fingit olim quæſiſſe ſe qui ſibi Pauli epiſtolas latino charactere conſcriberet, uolens eas (ut aiebat) muneri mittere fratri in cohorte latina militāti, latiniq; ſermonis non ignaro, ut aliquid de ſcripturis diuinis habeat, quo ſeſe etiam inter militiæ labores utiliter occupet. Hac itaq; ſimulatione illū ad ſcribendum compellens, & quæ operi, & quæ uitæ neceſſaria erant dedit, tum otio ſubtrahens

adoleſcentem, tum penuriæ eius mercedis occaſio ne ſuccurrēs. Niſi ſic abbas finxiſſet, Syineon ipſe uel cogitationibus per inertiam expugnatus, uel inopia ſuperatus, diu ibi permanere nō potuiſſet. Neq; eum puduit accipere quod offerebatur pro labore. Puduiſſet autem ſi nihil agenti ultro impenderetur.

QVID Abrаæ celebratiſſimi inter Aegyptios anachoritas uiri ſimulatio, quantæ erga proximum charitatis, quantæ miſerationis fuit? Poſito quippe monachali habitu, ſecularia ſumpſit indumenta, ne poſſet agnoſci. Et peregre profectus, ne ptim quam iuxta ſe nutriēs, diu ſanctorum operum ſociam habuit, diaboli tātum latrocinio ſublatam anxie perquiſiuit. Illa enim iuuenis cuiuſdam libidini ſemel conſentiens, criminiſq; conſcia patrui conſpectum ferre non ualens, clam ad urbem effugerat, & iam deſperatione quadam corpus uulgādo, pecuniam demerebat. At ſenex ubi tandem illam conuenit, notam incognitus aliquā diu conſiderauit, ac deinde in colloquium euocatam, cum ſe prodidiſſet, flens exhortatus eſt ut ſecum rediret. Rediјt, & multa uitæ diſtrictione cōmiſſa diluens, cum ipſo pariter ſanctorum collegio meruit annumerari. At niſi Abraam alieno ſe amictu occuluiſſet, fama aduentus ſui prænūcia, ut qui ubiq; celebris erat, illam exterruiſſet, & uel fugam uel latebram petere coegiſſet. Alium ergo ſe finxit, ut amiſſam inueniret, & non alium ſe dixit, ut inuentam ſecum reduceret, reductam ſanctificaret. Quanti itaq; fructus tunc ſimulaſſe fuit, liquido ſciemus, ſi perpenderimus quanti econtra damni non ſimulaſſe fuiſſet.

Abraam ſolitarius

PROFECTO fingi aliquid etiam ſine ulla culpa poſſe quis dubitat? quandoquidem ueritas illa, in qua nullum prorſus uitium cadere poteſt, in euangelio fingere dicitur. Et ipſe, inquit, ſe finxit longius ire. Et coegerunt illum dicentes, Mane nobiſcum, quoniam aduesperaſcit, et inclinata eſt iam dies. Sed talis hæc domini erga diſcipulos fictio, qualis & illa quondam erga Abráam tentatio. Ille tentatus eſt an obediret deo, iſti an hoſpitalitatem ſeruarēt. Non quia deus futura neſciat, ſed ut nos habeamus uirtutum exempla. Huiuſce rei cauſa fingere ac ſimulare patribus præpoſitisque propriū atq; uſitatum, dum iuniorꝝ animos probare ſtudent, dumq; probatos cæteris ad imitandum exhibent. Non ſunt igitur hæ fictiones mendacij, ſed ueritatis. Neque enim aliter ijs mores hominum ingeniaque experimur, quam artifex experiri ſolet indice lapide aurum argentumue, ut quale ſit cognoſcatur, & experimento ueritas ipſa pateat.

IESVS. Lucæ. 24

QVIDAM ETIAM obtegendæ ſanctitatis cauſa ſimulatiōis latebram ſubiere, ne forte honorati placerent ſibi, & pro inani gloria ueram amitterent. Nicolaus cognomento Peregrinus, natione Græcus in oppido Apuliæ Teano ſeminudus incedens, et crucem ligneam manu præferens Kyrie eleyſon clamitabat, eo clamore puerorum turbam excitabat, & hoc ipſum iteratis uocibus ſecum decantarent, innuebat. Excogitauerat utique quemadmodum & ſtultus hominibus appareret, & a laudibus dei non ceſſaret, qua inſaniæ ſimulatione tantum placuit, ut deo donante defuncti cadauer multorum languores tactu ſanaret,

Nicolaus pegrinus

FVISSE ETIAM Alexandriæ quendam Marcum Solonem nomine, qui ſe ſtultum fingēs, nudus incedebat, operibus tamen intentus charitatis. Cum enim manuum labore uictum quæreret, quicquid in diem ſibi ſupereſſet, indigentibus erogabat. Cumque iam ſedecim annos in hac ſimulatione perduraſſet, poſtremo adiuratus manifeſtauit ſe aliquando monachum fuiſſe, ſed libidini deditum annos quindecim in concubinatu perſeueraſſe, tandemque ad pœnitentiam cōuerſum, decreuiſſe tantūdem temporis ſeruire Chiſto, quoniam diabolo ſeruierat, atque mox uita ſunctus eſt, & in ſanctorum numero habitus. Tali ergo ſimulatæ inſaniæ humiliatione, mundi ſapientibus pferri, ac ſupra cælū int angelos meruit collocari. Marcus Solon

IN THEBAIDIS monaſterio, q̄d ſancti Ieremiæ nūcupabat, fuiſſe uirginē quādā memoriæ proditū ē, quā oēs reliquæ mētis impotē exiſtimabāt. Danieli aūt abbati reuelatum, quod fatuum dei ſapientius eſſet hoibus, pinde ad eā uiſendam illum per rexiſſe. At ipſam cum ſe deprehenſam uidiſſet, clam abiſſe, ſchedula poſtibus monaſterij affixa, in qua ſcriptum erat. Quicquid in uos peccaui remittite, atque in domino ualete. Quæſo ſi dementiæ ſimulatio illi crimini dari debet, quomodo cæteris quæ ibi erant, ſanctior dei reuelatione iudicaret, profecto ſimulatio iſta cōſeruatio ſummæ humilitatis erat, non culpa. Quædam ÿgo monialis.

SED NEQVE ILLIS figmenta obfuerunt, quas uirorum nominibus, tegumentiſque ſexum aliquādo cælaſſe conſtat, cum id ea ratiōe egerit, ut cōmodi⁹ Chriſto (quē nihil latet) deſeruiret, Eugenia Philippi cōſulis filia Eugeni⁹ credita Eugenia

etiam abbatis officio defungi Alexandriæ meru-
Euphroſina. it. In eadem urbe Euphroſina uirgo ſub Smarag-
di nomine latens, monachi uitam duxit. Sic Mari-
Marina. na Marinus, Theodora Theodorus, Pelagia Pela
Theodora. gius creditæ, inter uiros præſtiterunt ſanctitate, ſe
xu occultato. Finxerunt ergo ſe eſſe quod nõ erãt,
Pelagia ut eſſent quod eſſe debuerunt, nihil omittẽtes q̃d
ad perfectæ cõſumatæq; religionis cultũ ptineret.

HAEC ſunt quidem iuſtæ, atq; interdum et-
Mendacium pernicioſum. iam (ut diximus) neceſſariæ fingendi ac mentien-
di cauſæ. Cætera uero mendaciorum genera perni
tioſa mortiferaq; habentur. Sicuti fuit mendaciũ
4. Regũ. 5 Gihezi, Pſeudo prophetarum, Ananiæ & Saphi-
3. Regũ. 18 ræ, pontificum in euangelio & phariſæorum, &
Actuũ. 5 his ſimilium. Simulatio quoque ac dolus Ioab in
Lucæ. 23 Abner & Amaſan, Triphonis in Ionatham & in
2. Reg. 3. & 20. Antiochum. Iſmaelis in Godoliam, Andronici in
Oniam, Iudæ in dominum.
1. Mach. 12 & 13. DE talibus dicitur. Simulatores & callidi pro-
2. Mach. 4 uocant iram dei. His & propheta imprecatur di-
Matth. 26. cẽs. Diſperdat dominus uniuerſa labia doloſa. Et
Iob. 36. iterum. Qui loquuntur pacem cum proximo ſuo,
Pſalmo. 11 mala autem in cordibus eorum. Da illis ſecundũ
Pſalm. 27. opera eorum, & ſecundum nequitiam adinuentio
Exodo. 23 num ipſorum. In Exodo quoque præcipit domi-
nus. Non ſuſcipies uocem mendacij, nec iunges
Leuiti. 19. manum tuam, ut pro impio dicas falſum teſtimo
nium. Et in Leuitico. Non mentiemini, nec decipi
Deuter. 19 at unuſquiſq; proximum ſuum. In Deuterono-
mio. Teſtis falſitatis conuictus plecti talione iube
Prouer. 19 tur, ut quod in alterum molitus ſit, ipſe ferat. Vn-
de Salomon in Prouerbijs. Falſus teſtis inquit, nõ
erit impunitus, & qui loquitur mendacia peribit.

Et rurſum. Qui congregat theſauros lingua mendacij, uanus & excors eſt, & impingetur ad laqueos mortis. Ideo eo uitio inquinari ueritus, deum deprecatur dicens. Vanitatem & uerba mendacia longe fac a me. Et ante illum Dauid. Ne auferas de ore meo uerbum ueritatis uſquequaque. Ieremias autem propheta, quo ipſa maligni impoſtoris doloſitas illi non alijs noceat, præmonet ut caueamus, & clamat. Vnuſquiſque ſe a proximo ſuo cuſtodiat, & in omni fratre ſuo non habeat fiduciam. Quia oīs frater ſupplantans ſupplantabit, & omnis amicus fraudulenter incedet, & uir fratrem ſuum deridebit, & ueritatem non loquetur. Docuerunt enim linguam ſuam loqui mendacium, ut inique agerent laborauerunt. Sagitta uulnerans lingua eorum dolum locuta eſt. In ore ſuo pacem cum amico ſuo loquitur, & occulte ponit ei inſidias. Nunquid ſuper his non uiſitabo dicit dominus, aut in gente huiuſcemodi nō ulciſcetur anima mea? Vis ſcire quomodo ulciſcatur, uel qualiter uiſitet? Apocalypſim lege. Et omnibus mendacibus, inquit, pars eorum erit in ſtagno ardenti, igne & ſulphure, quod eſt mors ſecunda. Breuiter idem in Pſalmo expreſſum eſt. Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Cuius rei haud ignarus apoſtolus ad Epheſios, ne forte in tātam incidant perditionem. Deponentes mendacium, inquit, loquimini ueritatem unuſquiſque cum proximo ſuo, quoniam ſumus inuicem membra. Et ad Coloſſenſes, Nolite mentiri inuicem. Saluator etiam noſter ad apoſtolos. Simplices eſtote ſicut columbæ. Et ſi oculus tuus fuerit ſimplex, totum corpus lucidum erit. Et niſi efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in re-

Ibidē.21. Ibidē.30. Pſalm.118. Ieremię.9 Ibidem Apoca.21. Pſamo.5 Epheſi.4. Coloſſ.3 Matth.10 Matth.6 Matth.18.

gnum cælorum. Siquidem & cordis ſimplicitate, & oris ueritate nobis opus eſt, ut eo felicitatis per ueniamus, ubi nullus fraudi, nullus fallaciæ reſtat locus, ubi miſericordia & ueritas obuiauerunt ſibi. Quas duas uirtutes Salomon etiam coniungēs
Prouer.3. pariter colendas docet. Miſericordia, inquit, & ueritas te non deſerant, circunda eas gutturi tuo, & deſcribe in tabulis cordis tui, & inuenies gratiam & diſciplinam bonam coram deo & hominibus.
Ibidē.14 Miſericordia & ueritas præparant bona. Miſeri-
Ibdē.16. cordia & ueritate redimitur iniqtas, & in timore domini declinatur a malo. Demus operam igitur, et enitamur ut illo digni ſimus elogio, quod in Ma
Malac.2.§ lachia legimus. Lex ueritatis fuit in ore eius, & iniquitas non eſt inuenta in labījs eius.

De manſuetudine animi. Cap. V.

NVNC DE HIS DICEMVS, qui auerſis ab omni aſperitate animis mites manſuetique uixerunt, affectum ita moderātes, ut uel nunquam in alterum commoti ſint, uel adeo temperate, ut non deliquerint. Obſeruarunt enim præceptum illud, Iraſcimini & nolite
Pſalm.4 peccare.

MANSVETI IGITVR iracundiæq; exempla primi ab homine geniti Abel & Cain no-
Abel & bis exhibuerunt. Reſpexit, inquit, dominus ad
Cain. Abel & ad munera eius, ad Cain autem & mune
Geneſis.4 ra illius non reſpexit. Humilia enim reſpicit, & al-
Pſalm.137 ta a longe cognoſcit. Hinc ergo Cain inuidiæ ſtimulis actus, & furore fremens, fratrem cuius mā-

ſuetudinem imitari debebat, interemit. Itaque ſine cauſa in fratrem iratus, dei in ſe iram magis ꝓuocauit, & adeo maledictus fuit.

MITIS Noe in arca ſeruatur, ſuperbi diluuio pereunt. Sic & Pharao in mari rubro mergitur, Moyſes ſaluatur, cuius manſuetudo tunc egregie apparuit, cum pro eis qui ſibi inſultauerant, deum eſt deprecatus. Vnde dicitur, In fide & lenitate ipſius ſanctum fecit illum. Pharaonis autē obduratio ne grauiſſimis quidem flagellis molleſcere potuit, nec ante ipſe ſæuire deſijt quam uiuere. Noe. moyſes Eccl'i. 45

IACOB fratrem ſuum Eſau capitali odio ſibi infenſum, ſe illi ſubmittendo mitigauit. Occurrentem in Galaad ſepties in terram pronus adorauit, munera obtulit, dominum ſuum appellauit. Iccirco ille quem perdere cogitarat, amplexatus, oſculatusque eſt adeo tenere, ut fleret. Itaque magnum interdum odium magna frangit manſuetudo, & ira alterius, alterius humilitate coercetur. Iacob.

IOSEPH QVOQVE MITIſſimi ingenij adoleſcens in ciſternam a fratribus deijcitur, & externis in ſeruitutem uenditur, & tamen eos a quibus talia paſſus fuerat, benigne ſuſcipit, large educat, non malum pro malo reddens, ſed uincens in bono malum. Iraſci enim neſcit manſuetus, & bn̄facere ijs etiā a q̄bus offenſus eſt, nouit. Ioſeph.

DAVID Saulis toties in ſe repetitum furorem, non uindicando ſed parcendo lenibat, & quē nullo officio ne rurſum indignaret mouere potuit, eius in regno ſucceſſor fieri meruit. Qui ergo ꝑſequebatur innocentem, hoſtium gladijs occubuit. Qui uero perſecutori ſuo manum inferre noluit, regnauit. Proinde iure ſuo dum oraret, dixit, Dauid.

Memento domine Dauid, & omnis manſuetu-
Pſalm.131. dinis eius.

Chriſtus. SALVATORIS noſtri ac domini manſue
tudo maior eſt, quam ut uerbis explicari queat.
Neminem ad ſe in ueritate uenientem repellit, aut
ſine beneficio dimittit, turbas docet, paruulos ſuſ-
cipit, pauperes eligit, ægrotos uiſitat ac ſanat, pro
ditoris oſculum non refutat, uincientibus ſe & cæ
dentibus non repugnat, pro crucifixoribus ſuis
orat. Manſuetiſſimus agnus ad uictimam currit,
maledicitur & tacet, irridetur & ſuſtinet. Quam-
Matth.11. obrem ſe nobis in exemplum præbēs, clamat. Diſ
cite a me qa mitis ſum & humilis corde & inueni
etis requiē animab⁹ ueſtris, requiē in terra, requiē
Pſalm.36. in cælo, dicente propheta. Manſueti hæreditabūt
terram, & delectabuntur in multitudine pacis.

Apoſtoli. APOSTOLI quoq; reliquiq; diſcipuli, iu-
gum ſuaue & onus leue domini circumferentes,
dum euangelium prædicarent, perſecutorum im-
manitatem patiendo, non contendendo uicerunt.
Flagellis cædebantur, & ibant a conſpectu conci-
Actuū.5. cilij gaudentes, quoniam digni habiti ſunt pro no
mine Ieſu contumeliam pati. Et impletum eſt il-
Iſaiæ.29. lud Iſaiæ uaticinium. Et addent mites in domino
lætitiam, & pauperes homines in ſancto Iſrael
exultabunt.

MVLTORVM præterea qui hos ſecuti
ſunt, placidæ mentis facilitatem etiam beſtiæ co-
gnouerunt, neq; tactum illorum formidantes, ne-
que recuſantes imperium.

CLOTARIO Britannorum rege uenatio-
ni indulgente, aper a uenatoribus actus, ad Deico-
Deicolus. lum abbatem confugiſſe perhibetur, & ab eo ſer-

uatus, ſylueſtre animal tutiorem ſe in Deicoli ſinu putauit, quam ſi ſyluas fuga petiſſet, præſagio quodam lenitudinis pietatisque eius. Qui inſequebantur, pepercere beluæ ob reuerentiam uiri, non auſi eam lædere, quæ ſeſe fidei commiſerat ſancti.

MARIANVS QVOQVE Bituricenſis cœnobij monachus, bubulci officio defungi non dedignatus, aprum ad ſe confugientem tutatus eſt. Canibus inſequentibus imperauit, ne illum tangerent. Mira res, canes obedierunt, aper diſcedere noluit, et cuius benignitate ſe ſeruatum agnouit, eidem ueluti iam pridem manſuefactus humiliter adhæſit. Marianus monach9

EADEM FERA ad Baſoli Rhemenſis abbatis cellam confugiens, pedibus eius prouoluta ſic in tuto fuit, ut canes qui magno curſus impetu iam tergo fugientis imminebant, repente ſubſiſterēt. Tunc Attila uenator rem admiratus, prædium quod ibi habebat, abbati conceſſit, dignum omni beneficio aſſerens, cuius et manſuetudinem aper, & uirtutem canes teſtati ſint. Baſolus abbas.

COLVMBANO abbati urſi in ſyluis obtemperauerunt. Heleno onagri crocodilique, hos inſiliens trans fluuium ibat, illos autem ſarcinis onerabat. Haud ita repente manſueſcerent ſylueſtria aquaticaque animalia, niſi in homine manſuetudinis uim ſentirent cui obſequebantur. Columbanus abbas Helenus abbas.

DIVVS HIERONYMVS cum inuidorum malitiam atque infeſtationes ne ferendo quidem poſſet reprimere, Roma ceſſit. Manſueti enim placidiq; hominis propriū eſt, dare locum improbitatibus aliorum, neque cum pertinacium mali Hieronymus preſbyter.

gnitate cōtēdere. Sed cui Romæ hoīes ad ꝟſabanſ, in Syriæ deſerto feræ ſeruierūt, In Bethlehemitico deīde monaſterio manētē leo poſita ferocitate blādit᷑ adijt, & reliqs q aderāt, metu dilabentibus, ipſi pedem ſpina uulneratum porrexit, ſanatus famu latum exhibuit, nullique iam monachorum metu endus aſellum ad paſcua educebat, reducebatque ad ſtabulum, agaſonis fungens officio, qui quondam prædonis functus fuerat. Ferocire nempe nō potuit, ubi hoſpitis benignitatem experiri cœpit, nec ab eo prorſus diſcedere, cuius beneficio ſe nouerat conualuiſſe.

marinus ſolitarius — MARINVS IN ARba Dalmatiæ inſula natus, apud Ariminum uitam ſolitariam duxit. Cum autem aliquando cellam ſuam uerſus ab urbe Roma rediret, aſellum quo in uia utebatur, urſus terribilis inuadens peremit. Ille urſum tenuit, & ut aſini uices ſubiens ad cellam uſque ſe deferret iuſſit. Subito ſylueſtrem exuens animum immanis beſtia, dorſum homini præbuit, cuius aſello non pepercerat, diceres humanitatis eius conſcientia, quoniam ille amiſſi iumenti iacturam paſſus, in autorem damni non excanduit, neque indignatus eſt, ſed tm̄ ſeruitio eius uſus, quo probaret poſſe ſe ab ipſo pœnas exigere ſi uellet, cuius dorſo potuit tam imperioſe inſidere.

Baſianus epiſcopus — AT ETIAM timidiſſimum animal cerua, dum uenatorum telo ſaucia fugeret, ad Baſianum Laudenſem epiſcopum ſe recepit, qui perſequebātur, miraculo obſtupefacti ſtetere. Quidam uero licentius accedens, eam de manu epiſcopi eripere uoluit, ſed ipē prærept⁹ a diabolo uexari cœpit. Epiſcopus autem qui beſtiam blande amiceque exce-

perat, & clementer fuerat tutatus, nec in hominis uiolentiam iraſci potuit, ab immundo ſpiritu oppreſſum, miſeratus incunctanter priſtinæ reſtituit ſanitati. Idem igitur & tutelæ fidem, & patiẽtiæ benignitatem ſeruauit, amicis inimicisque iuxta fauens.

EGIDIVS quoque abbas ad oſtia Rhodani ſolitarius manens, & hominibus incognitus, ceruа lac præbente (ut alibi diximus) uixit. Sed dum illa a uenaticis canibus agitaretur, præpeti fuga cellam ipſius petijt, & trepida ac ſolito mœſtius immugiens, ante ſenis pedes prouoluta iacuit, ut cuius humanitatem diu expta fuerat, eius etiam auxilio ab imminenti periculo tegeretur. Igitur illo orãte canes propius accedere nequiuere. Vnus autem de uenatoribus (quia locus uepribus obductus erat) incerto ſagittam dirigens, abbati uulnus inflixit. Poſt hoc penetrantes latebram, reperiunt ſenem, ceruamque iuxta accubantem, & religione quadam concuſſis animis procidentes, ueniam ab eo quem imprudenter læſerant, ſupplciter petunt, atque impetrant, & ceruam dimittunt intactã. Tam enĩ ille libenter ijs a qbus uulnus acceperat, offenſã dimiſit, q̃ꝫ pro cerua orauit, pari ſimplicitate & de ipſa ſolicitus, & in illos mitis. Egidius abbas.

AD REMIGIVM Rhemenſem archiepiſcopum paſſeres aduolare ſolitos accepimus, & de manu eius certatim cibum capere. Cur ita niſi qđ non ſic tuto ſe paſci poſſe in apertis campis putarunt, ut in mãſuetiſſimi præſulis ſinu. Remigi⁹ archiepſ.

BLAſio Sebaſtæ urbis epõ in ſolitudĩe pſecutione declinãti, ſylueſtres auiculæ uictũ ſuppeditarũt. Blaſius. epiſcopus

A IVDOCO regis Britãniæ filio dũ cõtem- Iudocus ſolitarius

pto regno ſoli Chriſto ſeruiret, columbas piſcesq; eſcam manu porrectam acceptaſſe ferunt.

Hiuo preſbyter HIVONEM presbyterum ad menſam recũbentem, auis quædam albo uiridiq; colore ſpectabilis, de improuiſo adijſſe dicitur, & tangi ſe ac cõtrectari ab eo paſſa, poſt acceptam benedictiõem euolaſſe. Teſtata mihi uidetur naturam eius non geſtu ſolũ, quo ſe illi libere atq; ultro obtulit, ſed etiam pennis, uarietateq; colorum. In candore ſignabatur mentis puritas, in uirore ſpei alacritas, in plumarũ mollicie animi lenitudo atq; facilitas.

Maxentius abbas MAXENTII etiam Pictauienſis abbatis humanitas effecit, ut agreſtes uolucres non cupidius arborum ramis quam manibus ſuis inſiderẽt. Panis micis, aut tritici granis, ab eo paſtæ auolabant. Hinc diſcamus non ſine beneficio eos dimittere, q ſine hæſitatiõe noſtræ ſe crediderint fidei.

Seuerus abbas. SEVERVS Agathenſis abbas paſſerem ad uolantem ita humanitus excepiſſe dicitur, ut cum ille fracto crure aliorum aucupium effugiſſet, ipſe ſua precatione ſanatum dimiſerit. Qui enim benigne alios accipit, facile quod a domino petit impetrat. Scriptum quippe eſt, Manſuetis dabit gratiã.

Prouer. 3. Frãciſcus. FRANCISCI quoq; lenitatem auicularũ audacia mirabiliorem fecit. Ad prædicantem confluebant, neq; refugiebant manum eius, uſq; adeo obſequentes, ut non niſi cum ipſe iuſſiſſet abirẽt, non niſi cum ipſe innuiſſet, garritum comprimerent, non quod iuſſa intellexerint, ſed quod iubentis autoritatem uirtutemq; ſenſerint.

Idem. CVM aliquando in horto inter fruteta deambularet, cicada ficulneam linquens, ſuper euocantis manum conſedit, & deum laudare iuſſa, uoce

tinnula,gutture fiſtulato ſuauiorem ſolito ſtridorem edidit. Humanum igitur conſortium effugere ſolitæ beſtiolæ, Franciſcum omnibus ex manſuetudine applaudentem creaturis adire nō timuerunt, neq; potuerunt non obtemperare imperanti,cui iam diuina inerat uirtus. Talibus enim dictum eſt,Si monti huic dixeritis, Tolle & iacta te in mare,fiet. Matth.21.

APOLLONIVM abbatem ferunt cuidam fratrum ſuorum humilitatis manſuetudiniſq; uirtutem ſuis precibus a domino impetraſſe, ita ut ille cuius rigidæ mentis aſperitatem nulla mitigare caſtigatio poterat, poſtea multis patientiæ ac leni tudiuis exemplum fieret. Siquādo igitur ullum animi morbum induſtria noſtra leuare non poterimus, ad precationum remedia recurramus. Quia quæ impoſſibilia ſunt apud homines, poſſibilia ſunt apud deum. Apollonius abbas. Lucæ 18

ET ne fœminarum manſuetudinem ſilentio p̃ tranſiſſe uidear. Brigida uirgo apro ferociſſimo, & qui in pecudum gregem repente irruerat, præſto occurrens uſq; adeo reddidit mitem, ut eidem gregi ipſum præficeret paſtorem. Itaq; tam modo immanis fera tam tenellas oues, quas laniatū uenerat,mox & ad paſcua educere,& paſtas reducere domum cœpit. Voluit autem deus beluæ feritatē uirginis humanitati cedere,ut oſtēderet quanti apud ſe ponderis eſſet talis uirtus. Fœminæ. Brigida uirgo.

SED earum manſuetudo fœminarum,quæ in cœnobijs perpetuæ ſeruituti ſe addixere, ut deum promerentur in eo apparet,quod præpoſitis libenter obediant,quod labori alacriter inſiſtant, quod dicto facto ve laceſſitæ non reclament, non mur- Ancillæ Chriſti.

murent,non muſſitent, non deniq; uultum mutent,ſed ſemper eandem animi lenitatem præ ſe ferant. Harum exempla partim dicta ſunt,ubi de labore,obedientiaq; tractauimus, partim dicentur cum de patientiæ uirtute diſſeremus. Igitur ne eadem ſæpius repetere neceſſe ſit,hoc loco de illis loqui ſuperſedebo.

Exhortatio OMNES tamen Chriſti ſeruos ancillasq; admonitos uelim, ut meminerint talium hominum & preces a domino facilius exaudiri,& opera largiore remuneratione compenſari. Niſi id uerum eſſet, non illos potiſſimum in magno rerum diſcri-

Sopho.2 mine Sophonias propheta citaret,ut domino ſupplicent, dicens. Quærite dominum omnes manſueti terræ,quia iudicium eius eſtis operati,quærite iuſtum,quærite manſuetum, ſi quo modo abſcondamini in die furoris domini, quia Gaza deſtructa erit, & Aſcalon iu deſertum, Azotum in meridie eijciens, & Acharon eradicabitur, Tantum infortunium auerti poſſe ſperauit precibus

Iudith.4 mãſuetorum. Hinc & Eliachim ſacerdos,cum excidium ab Holopherne timerent, ad populum dixiſſe fertur. *Si* in humiliationibus permanſeritis,

Iudith.9 exaudiet uos dominus. Hinc & ſancto Iudith dominum obteſtata ait, Nec ſuperbi ab initio placu erunt tibi,ſed humilium et manſuetorum ſemper tibi placuit deprecatio. Ipſe etiam Dauid, Suſcipi-

Pſalm.146 ens,inquit,manſuetos dñs,humilians autẽ peccatores uſq; ad terram. Et in alio Pſalmo. Exaltauit

Pſalm.149 manſuetos in ſalutem. Et in euangelio ueritas

matthæi.5 ait, Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terrã

Eccli.3. Non igitur temere in eccleſiaſtico præceptum eſt. Fili in mãſuetudine opera tua perfice, & ſuper ho-

minum gloriam diligeris. Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram deo inuenies gratiam. Profecto ſi quis iſta memoriter tenuerit, recteq; perpenderit, ſtudio diligentiore, diligentia ſtudioſiore contrarijs animi motibus temperabit.

De taciturnitate ſermonisq; moderatióe. Cap. VI.

NVNC quoniam manſuetos præcipue taciturnitas decet, moderatioq; uerborum, ſatis congrue de ijs dicendum uidetur, qui utroq; laudabiliter uſi ſunt, ut diſcamus linguam ipſam, & coercere cum ſeruandum erit ſilentium, & cum loqui expediet, penſitare. Quandoquidem Salomonis ſententia eſt. In multiloquio non deerit peccatum. Qui aut moderatur labia ſua, prudentiſſimus eſt. Prouer.10

IOB a domino arguitur, quod contendere ac diſputare ſecum cõcupierit, dum calamitatum ſuarum cauſam anxie perqreret. Et reſpondens ait, Qui leuiter locutus ſum, reſpõdere quid poſſum? Confitetur ſe non habere quo excuſet inconſultã locutionem, & ut pœnitendo ueniam conſequatur. Manum meam, inquit, ponã ſuper os meũ. Vnũ locutus ſum, quod utinam non dixiſſem, et alterum, quibus ultra non addã. Hinc tu ſi qñ res inciderit, in qua diuinæ prouidentiæ rationem inuenire nequiueris, caue ne quid imprudẽter proferas, ſed tacitus mirare, & nihil a deo niſi bonum æquumq; proficiſci poſſe ſemper tibi habe perſuaſum. Iob. Iob.39

EZECHIAS QVARTodecimo regni ſui anno obſeſſus in Ieruſalem, plebem ſilere iuſſit, ne colloquijs Rabſacis nunc minantis, nunc blan Iezechias. rex. 4.Reg.18.

dientis, ad deditionem ſolicitarentur. Exemplo eſt,ne quid is qui de plebe imperitorum eſt, reſpondere præſumat captioſis hæreticorum argumentis,ne dum cõfutare ea neſcit,etiam ipſe in retiaculo diaboli inuoluatur,& arce ueritatis incaute cuſtodita, ab erroribus captus pereat. Tacitus ergo obediat Ezechiæ,id eſt, Chriſto regi,& in ſilentio oret,& ipſe mittet angelum ſuum, qui perimat copias Aſſyriorum,hoc eſt,diſſipet malignorum inſidias,mentemq; orantis illuminet,ut amota dubietatis nebula, iam clare uidere poſſit, eos uere mortuos eſſe, qui ipſum nitebantur in mortem trahere ſecum.

Ieſus filius Syrach. Eccli.22.

IESVS filius Sirach, dum efficere nequit, ne inter loquendum peccato aliquo non implicetur, ſic in Eccleſiaſtico ſuo conqueritur & clamat. Quis dabit ori meo cuſtodiam,& ſuper labia mea ſignaculum certum,ut non cadã in ipſis,& lingua mea perdat me? Hoc ipſum periculum quod in ſe deprehenderat,alios cauere iubet dicens. Aurum tuum & argentum tuum confla,& uerbis tuis facito ſtateram,& frenos ori tuo rectos,& attende ne forte labaris in lingua, & cadas in conſpectu inimicorum inſidiantium tibi, & ſit caſus tuus inſanabilis in mortem.

Ieremias propheta Ieremiæ.1

IEREMIAS in matris utero ſanctificatum ſe audit,& tamen ait, a,a,a, domine deus ecce neſcio loqui,quia puer ego ſum. Quomodo ergo illi lingua non delinquant,qui irrequiſiti garriunt, ſi peccare loquendo timuit, quem loqui deus inuitabat? Qui tunc demum ad prophetandum populo ſe accinxit, cum dominus nõ iam inuitaret ſed imperaret,dicens: Noli dicere quia puer ſum,quoni-

am ad omia quæ mittam te, ibis, et uniuerſa quæ cũq; mandauero tibi loqueris. Ad hæc ne quid du bitaret, mittit manum ſuam, tangit os eius. Et ecce dedi, inquit, uerba mea in ore tuo. Toties quippe lapſus timendus eſt, quoties noſtra non domini uerba prolaturi ſumus, cũ etiam de otioſis, hoc eſt quæ neque dicenti neque audienti proſunt, red denda ratio ſit.

AT NE quis propterea ſemper tacere operepretium ſibi exiſtimet, Iſaiam lamentantem audiat. Væ mihi, inquit, quia tacui. Repræhẽſibilem ſe agnoſcit propheta, quod Oziam regem, populumq; in uitia præcipitem, uerbis non corripuerit, iuxta illud, Ne reuerearis proximum tuum in caſu ſuo, nec retineas uerbũ in tempore ſalutis. Iſaias propheta. Iſaiæ.6. Eccſi.4.

SED propoſitum noſtrum conſequentes ueteribus exemplis noua ſubnectamus. Agathonem abbatem lapillo aſſidue ori indito tacere didiciſſe ferunt, idq; ab eo annos tres obſeruatum, ne etiam cum fari uellet, expeditũ ſibi foret. Legerat quippe illud in Prouerbijs: Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit animam ſuam, qui autem incõſideratus eſt ad loquendum, ſentiet mala. Agathon abbas. Prouer.13

PAVLVS monachus cognomẽto Simplex, cum quæſiſſet, eſſet ne Chriſtus prior prophetis, inſulſam interrogatiunculum ſilentio diluere iuſſus, per triennium nemini quicquam proloqui eſt auſus. Itaq; quæ dictu digna in dignaq; haberentur, tacendo didicit. Paul9 monachus.

PAMBO abbas, cum etiam ipſe diſcere prius quam loqui propoſuiſſet, ad illum qui trigeſimum octauum Pſalmum ſibi legere cœperat, Dixi cuſtodiam uias meas, ut non delinquam in lin- Pambo abbas. Pſalm.38

gua mea, Sat eſt ĩquit. Reliqua audiam, cum iſtud opere impleuero. Multo deinde tempore poſt reuerſus, cum interrogaretur, cur tantum ad magiſtrum redire diſtuliſſet? nondum ſe illud quod didicerat, perfeciſſe dixit, & apoſtolicum eiſſe præceptum, Eſtote factores uerbi & non auditores tantum.

Iacobi. 1

IDEM THEOPHILO epiſcopo ſe aliquando adeunti, & aliquo ſermone ab ipſo ſpiritaliter refici petenti, reſpondit, Si taciturnitate ſua nõ reficiebatur, nec ſermonibus eum refici poſſe. Hinc quidem die uitæ ſuæ iam ſupremo audacter affirmauit, ex quo eremum incolere cœpiſſet, nullum ſe unquam protuliſſe uerbum, quod prolatum nollet. Perfecit ergo quod initio ꝓmiſerat. Dixi cuſtodiam uias meas, ut nõ delinquam in lingua mea. Quam igitur lætus quam ſecurus hinc decedebat, quem nullius prope culpæ conſcium taciturnitas ipſa fecerat.

Idem.

Pſalm. 38

BEONEM QVOQVE abbatem in Thebaidis deſerto habitãtem, in ſummo ſilentio uixiſſe accepimus, ita ut perquam raro loqueretur, nec niſi quantum auditoris exigere uidebatur neceſſitas, taciturnitatem ſeruãs & ſimul officio fungẽs charitatis.

Beon abbas.

THEONEM ETIAM in cellula ſua clauſum annos triginta, ſilentij habuiſſe continentiam perhibent, & quantum ea re profeciſſet, miraculis poſtea oſtendiſſe, neminem nõ ſanum dimittendo, qui æger ad ſe curatiõis gratia acceſſiſſet.

Theon abbas.

IN ILLO TABARNENSI monaſterio, qđ in eremo Scythiotica poſitum erat, Amos abbas mille quingentis monachis præfuiſſe dicitur,

Amos abbas.

Et cum tot eſſent, horis quibus ſilentium indictũ erat, ſæpenumero aduenæ locum adeuntes, neminem ibi adeſſe putauerunt, donec interius ingreſſi, illos unumquemq; ſeorſum in ſuis cellulis orantes, aut aliquid aliud facientes conſpicerent, adeo non ſtrepitus aliquis, non ſuſurrus, nõ ſaltem ſcreatus audiebatur, denique multitudo ſolitudinem taciturnitate æquabat.

LIBET HOC loco apponere, quanta diligentia, qualique circumſpectiõe hoc idem ab Aegyptijs monachis olim ſeruatum, Iohannes Caſſianus de cœnobiorũ inſtitutis tractans dicat. Cum ſolennitates, inquit, (quas illi ſynaxis uocãt) celebraturi conueniunt, tantum a cunctis ſilentium præbetur, ut cum in unũ tam numeroſa fratrum multitudo conueniat, præter illum qui cõſurgens pſalmum decantat in medio, nullus hominum penitus adeſſe credatur, ac præcipue cũ conſummatur oratio, in qua non ſputum emittitur, nõ excreatio obſtrepit, non tuſſis interſonat, non oſcitatio ſomnolenta diſſutis malis & hiantibus trahitur, nulli gemitus, nulla ſuſpiria etiam aſtantes impeditura promuntur, nulla uox abſq; ſacerdotis uoce precem concludẽtis auditur, niſi forte hæc quæ per exceſſum mẽtis clauſtra oris effugerit, quæq; inſenſibilit' cordi obrepſerit, immoderato ſcilicet atque intolerabili ſpiritus feruore ſuccenſo, dum ea quæ ignita mens in ſemetipſa nõ præualet continere, per ineffabilem quendam gemitum ex intimis pectoris ſui conclauibus euaporare conatur. *Iohannes Caſſianus capite. 10.*

POST HAEC QVALITER ſe gerãt, deſcribit dicens, Finitis itaq; pſalmis, & q̃tidiana congregatiõe (ſicut ſuperius cõmemorauimus) ab *Idẽ cap. 11.*

ſoluta, nullus eorum uel ad modicũ ſubſiſtere aut ſermocinari audet cum altero, ſed ne quidem per totum diei ſpatium a cella ſua progredi, aut deſerere opus, quod in ea ſolitus eſt exercere, præſumit, niſi forte cum fuerint ad officium neceſſarij cuiuſque operis euocati, quod ita explent foras egreſſi, ut nulla inter eos ſermocinatio penitus conferatur. Sed ſic unuſquiſq; opus exequitur iniũctum, ut pſalmum uel ſcripturam quamlibet memoriter recenſendo, non ſolum conſpirationi noxiæ uel conſilijs prauis, ſed ne otioſis quidem colloquijs, ullam copiam uel tempus impartiat, oris pariter & cordis officio in meditatione ſpiritali iugiter occupato. Summa namque obſeruantia cuſtoditur, ne quiſquam cum alio, ac præcipue iuniores uel ad punctũ temporis pariter ſubſtitiſſe, aut uſpiã ſeceſſiſſe, uel manus ſuas inuicẽ tenuiſſe deprahendanť. Hinc diſcant qui ſoli deo placere ſtudent, uel tacere uel ea tantum quæ dei ſunt loqui, ut cũ propheta dicere poſſint. Quod egreſſum eſt de labijs meis rectũ in conſpectu tuo fuit.

Ierem. 17.

Seuerus presbyter

SEVERVS Sulpitius preſbyter, cum multa catholice ſcripſiſſet (ut Genadius preſbyter tradit) in ſenectute ſua a Pelagianis decept9, et agnoſcens loquacitatis culpam, ſilentium uſq; ad mortem tenuit, ut peccatum quod loquendo contraxerat, tacendo penitus emendaret.

Hieronymus de quibuſdam ſolitarijs.

DIVVS Hieronymus eo libro quem de inſtitutiõe ſanctarum ṽginum ad Euſtochium ſcripſit, pleroſq; ſe in eremo reperiſſe teſtatur, qui per ſeptennium nullum prorſus uerbum homini alteri emiſerant, ſcientes quod nõ in multiloquio dominus poteſt haberi, Puto qui ſic ſe ab humanis

colloquijs ſequeſtrauerant,diuinis familiarius per fruebantur,non interpellata meditatione illa,quæ hominis animum terrenarum rerum cura excuſſum cæleſtibus inſerere ſolet.

ROMVALDVS etiam abbas ordinis Camalduenſis autor,dum montem ſolitarius incoleret,ſeptenni ſilentio ſpiritalem pſalmorum intelligentiam meruit percipere. Quos cum argute eleganterque exponeret,dicere uidebatur.Dedit mihi dominus linguam mercedem meam, & in ipſa laudabo eum. Poſt hæc etiam miraculis nobilitatus eſt,ut qui propter deum tam diu tacuerat, propter eum ſigna loquerentur. Romualdus abbas

THOMAM Aquinatem, dum inter ſcholaſticos uerſaretur,naturaq; taciturnus eſſet, & corporis habitu reliquis paulo obeſiore,bouem mutum appellabant. Magiſter uero ubi ingenium illius diſputatiunculis experiri cœpiſſet,depræhendens quorſum eius tenderent ſilentia, Bos iſte mutus inquit,talem mox edet mugitum,ut ſonū eius totus admiraturus ſit mundus. Et cum omnium doctiſſimus euaſiſſet,tunc ſane apparuit,quãtum docilis taciturnitas uanæ & arrogãti loquacitati eſſet præferenda. Thomas Aquinas

CAETERVM & hac in parte diaboli inſidiæ uitãdæ ſunt,Cuidam ex fratribus perpetuum ſilentium ſeruanti,pater Frãciſcus ut ſemel ſaltem in hebdomada cõfeſſionem faceret, perſuadere nõ potuit,& ille ſibi de ſe magis quam præpoſito ſuo credens,excidit a ſanctorum collegio,& ad uomitum eſt reuerſus.Primum irrationabile erat,tam obnixo obſtinatoq; aĩo tacere,ut confiteri nollet, quaſi q nihil unquam deliquiſſet, deinde arrogãs ac Quidã frater mino.

1.Regū.15 ſuperbus, maiorum uolūtati ſuam præponere, cū
Lucæ.9 dominus dicat, Obedientiam uolo & non ſacrificium. Et qui uult poſt me uenire, abneget ſemetipſum, profecto qui obedire negligit ſubijci dedignatur, & qui ſubijci dedignatur ſuperbit, & qui ſuperbit nunquam proficiet. Igitur ipſum quoq; oris ſilentium ſemper mētis humilitate niti debet, ut obſeruatori ſuo prodeſſe poſſit.

Sāctorum ſententiæ QVIS AVTEM ipſam taciturnitatem per utilem eſſe ambigit, ſi præter iā dicta ſanctorum exempla, etiam apoſtolicis propheticiſque præceptis ad eam colendam incitamur? Iacobus apoſto-
Iacobi.1. lus. Sit, inquit, omnis homo uelox ad audiendum,
Ibidem tardus ad loquendum. Et paulo poſt: Si quis autē putat ſe religioſum non refrenans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, huius uana eſt religio. Et
2.Thim.2. Paulus ad Timotheū. Prophana et uaniloquia de
Prouer.17 uita. Salomō in Prouerbijs. Qui moderat̄ ſermōes
Eccl'ſ.3. ſuos, doct9 & prudēs ē. Et idē alibi. Tp̄s tacēdi, tp̄s
Prouer.15 loquēdi. Et iterū in Prouerbijs: Lingua placabilis,
Ibidem lignum uitæ, quæ autē immoderata eſt cōteret ſpi-
Ibidē.15. ritum. Sermo oportunus eſt optimus. Mala aurea
Ibidē.26 in lectis argenteis, qui loquitur uerbum in tempo-
Ibidem 29 re ſuo. Idem procacitatem garrulorum damnans,
Eccl'ſ.10 Os lubricum, inquit, operat̄ ruinas. Et uidiſti hominem uelocem ad loquēdum, ſtultitia magis ſperanda eſt quam illius correctio. In Eccleſiaſte quo-
Prouer.18 que. Stultus uerba multiplicat. Et rurſum in Prouerbijs: Mors & uita in manibus linguæ. Po-
Matth.12 ſtremo ipſe ueritatis magiſter & uitæ dominus in euangelio, ait: De omni ṽbo otioſo quod locuti fuerint homines, reddent ratiōem in die iudicij. Ideo diuitem quoque in inferno poſitum, quoniam lo-

quacitatis petulantia maxime deliquerat, linguæ ardorem ſentire magis fecit,& ille linguam tantū refrigerari petijt, qui ardebat totus. Fœmina.

EADEM HAEC SANCTAE taciturnitatis moderandæque linguæ exempla atque præcepta, etiam fœminas reſpiciunt, & quidem magis quam uiros. Paulus Apoſtolus, Mulieres, inquit, in eccleſijs taceant. Non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut et lex dicit. Si quid autem uolunt diſcere, domi uiros ſuos interrogent. Turpe eſt enim mulieri loqui in eccleſijs. 1. Cori. 14

DIVVS ETIAM HIERONYMUS ad Celantiam ſcribens, Sit intentus ac uigilans,& aduerſus peccata ſemper armatus animus tuus, ſermo in om̄ibus moderatus & parcus, & q neceſſitatē magis loquendi indicet quā uoluntatē. Celantia

IDEM EAS quæ in monaſterio ſacris initiatæ ſunt, inſtruens etiam ſilentij tempora obſeruare, monet ſic dicens, Volo chariſſimæ, ut in conuentu ueſtro ter aut plūries in hebdomada, exceptis feſtiuitatibus, loqui omnino niſi urgente cauſa perutili & neceſſaria nullatenus liceat, nec ſimul, nec cum alijs extra. Diebus uero omnibus, quibus & pro remedio & pro ſalute loqui conceditur, non ſingulis horis uacandum eſt uerbis, quæ uix proferri ſine peccato poſſunt, ſed hæc inuiolabilis obſeruatio uigeat, quod ſingulis noctibus poſt peractam horam completorij uſq; poſt miſſam,& a tertijs uſq; ad nonam ſacra obſeruētur ſilentia. Quatenus et linguæ deum laudandi concedatur opportunitas,& inutilia uerba penitus abſcindantur. In choro uero eccleſiæ ad diuinas laudes parato, dormitorio, cœnaculo, clau- Moniales

ſtro, ac capitulo, omni tempore loqui non deceat, niſi ea quæ ordinata ſunt in laudibus dei, ut iam & tempus & locus religionis ueſtræ prædicet ſanctitatem, et loquacibus compunctionem ingerāt, & intrandi ad ſocietatem ueſtram ſancta deſideria incitent, & affectus ad cæleſtia moueantur. Satis de hoc multa. Nunc caſtitatis indagabimus exempla. Fruſtra enim os loquacitati clauditur, ſi mens libidinibus patet. Vt igitur caſtum ſilentiū in caſto ſeruetur pectore, diſcamus inceſtas uoluptates ſanctæ pudicitiæ amore calcare.

De caſtitate ſeruanda exempla uirorum. Cap. VII.

DE CASTITATE tractaturi nouam potius quā ueterem legem ſequamur. Primis quippe hominibus recenti adhuc uacuoq; mundo præceptum eſt. Creſcite & multiplicamini, & replete terram. Repleta uero terra, poſteris, id eſt, nobis, continentia commendata eſt, monēte domino lumbos præcingi, ut ex illo eunuchorum genere ſimus, qui ſe caſtrauerunt propter regnum cælorum. Vnde & apoſtolus, Bonum eſt homini, inquit, mulierem non tangere. Dico autē non nuptis & uiduis, Bonum eſt illis ſi ſic permanſerint ſicut & ego, quod ſi non ſe cōtinent, nubāt, melius eſt enim nubere quam uri. Et de uirginibus tanquam de eminentiori uirtute, magiſq; angelica quam humana, præcipere non audet, ſed conſulere, atq; concludens ait, Qui matrimonio iungit uirginē ſuā bene facit, & q nō iungit, melius facit.

Geneſis.1 Lucæ.12. Matth.19. 1.Cori.7 Ibidem Ibidem

Ex ijs patet virginitatem uiduitati, uiduitatē matrimonio præferendā eſſe. Sed ne ueterum etiā teſtimonia idem aſſerentia nobis aliquis prorſus deeſſe putet, docebimus olim q̄q; nō niſi caſtos ad deum accedere, & iratum placare potuiſſe.

POPVLO Iſraelitico dominum de monte Sinai loquētem audituro Moyſes, imo per Moyſen ipſe dominus præcepit, dicens, Eſtote parati in diem tertium, & ne appropinquetis uxoribus ueſtris. Et quiſquam matrimonium audet æquare caſtitati, ſi coniugatos alloqui noluit deus, niſi cū per triduum ſeſe continuiſſent? — Populus Iſraēl. Exodi. 19.

ANTE hac Moyſi in monte Oreb de rubo loquens dominus, dixiſſe ſcribitur. Non appropies huc, ſolue calceamentum de pedibus tuis, locus em̄ in quo ſtas terra ſancta eſt. Itidem dictum eſt ad Ioſue, cum tranſmiſſo Iordane in agrum urbis Iericho perueniſſet. Calceamentum autem ſolui ei, qui nuptijs propinquitatis iure ſibi oblatis renunciaſſet, mos erat, dicebaturque domus diſcalceati. Igitur deo appropinquare uel in loco ſancto ſtare uolentes, iubentur calceamenta ſoluere, id eſt, curæ cōiugalis obliuiſci, et cælibatus ſigna præferre. — Moyſes Exodi. 3 — Deute. 25.

PRAETEREA matrimonio copulatos, q̄ties coierint, aqua lauari lex iubet, & uſq; ad ueſperum immūdos eſſe denunciat. Mulier quoq; cū maſculum peperit, immunda eſt dies ſeptem, cum fœminam, quatuordecim, purificationis quoq; dies hic ſexageſimuſſextus, illic trigeſimuſtertius p̄ſcribitur, nec ante puerperæ ingredi ſanctuarium licet quam purificata fuerit. Ex quo apparet, matrimonij operam abſq; aliqua honeſtatis labe mūdiciæq; detrimento fieri non poſſe. — Lex. Leuiti. 12

Leuiti.22 SI FILIA SA cerdotis, inquit, cuilibet ex populo nupta fuerit, de his quæ ſanctificata ſunt, & de primitijs non ueſcetur. Sin autem uidua uel repudiata & abſque liberis, reuerſa fuerit ad domum patris ſui(ſicut puella conſueuerat)aletur cibis patris ſui. Nonne & in hoc uidemus nuptijs præpoſitam fuiſſe uiduitatem?

Leuitic.21 Iezech.41 SACERDOTIBVS IPSIS neque uiduam neq; repudiatam accipere uxorem,ſed tantum uirginem fas erat.Ergo & uiduitati præcellebat uirginitas.

MADIANI tas ab Iſraelitis duce Phinee ſuperatos,Moyſes occidi ad unum iuſſit, præter uirgines puellasque,ut uel hinc intelligas matrimonia morte diſſolui,uirginitatem uero uita æterna eſſe dignam.
Nume.31.

1.Regū.21 ACHIMELECH ſacerdos panes ſanctificatos Dauid eſurienti & ijs qui cum illo erant daturus,interrogat. Si mundi ſunt,maxime a mulieribus,uſqueadeo cibos ſacros dare etiam fame periclitantibus,niſi caſtis non licebat. Et ſi hoc olim in pane illo ſeruatum eſt, quanto nunc mundiores eſſe decet,quibus ſub eadem ſpecie ſumendum datur puriſſimum Chriſti corpus, ſpiritalis caro, ineffabile ſacramentum?

IOEL PROpheta uaſtationem atque excidium per Chaldeos futurum diuinam leniri iram poſſe ſperat populi ieiunio & fletu,& ſupplicationibus,ijsq; addens.Egrediatur,inquit,ſponſus de cubili ſuo,& ſponſa de thalamo ſuo.Continentiam indixit, ut precatio ieiuniumq; & pœnitentiū gemitus puriora offerrentur,nec illa ſufficere putauit ſine hac caſtitatis obſeruatione.
Ioelis.2.

HIS teſtimonijs congrua quoque exempla ſub dantur. Ioſeph forma inſignis adoleſcens, ab Aegyptia domina adamatus, cum conſentire libidini impudenter ſe ingerentis nollet, uim inferre conãtem, relicto quo appræhenſus fuit pallio effugit. O fortem & inuicti animi iuuenem, cum id ætatis eſſet quæ ad uoluptatem eſt procliuior, cõtempſit blanditias, preces, minas, omnia denique impatienter ardentis fœminæ machinamenta pro nihilo habuit, & ueluti repentino præmeretur incẽdio, pene nudus ab edibus erupit, ut caſtitatem illeſam conſeruaret. Ioſeph. Geneſi. 39

MOYSES quidem ſicut omnes fere qui ſub legis iugo ſeruierunt, uxorem habuiſſe deſcribitur. Sed Ieſus naue (qui euangelij libertatem figurabat) nec uxorẽ habuit, nec filios, et hic cœlebs terrã promiſſionis ingreditur, quam ille maritus tantũ uidit, ingredi non potuit. Moyſes Ioſue.

SED neq; Eliam neque Eliſeum uxores habuiſſe, aut liberos genuiſſe legimus, & a nemine ante euangelium, præterquam ab ijs mortuos ad uitam excitatos, ut miraculi raritas ac magnitudo ſeruatæ caſtimoniæ teſtetur meritum. Elias Eliſeus

IEREMIAS quoq; diuinum accipit mandatũ, ne uxorẽ habere uelit ne ꝓlem ſuſcipere. Itaq; quod in matris utero ſanctificatus fuiſſet virginitate probauit. Qua etiam meruit, ut urbe a Chaldeis capta temploque direpto, ſolus apud hoſtes liber eſſet, & qui ſancta ſanctorum uiolare non timuerant, ipſum muneribus honoreque affecerunt, ut hinc agnoſcas, hominem qui caſtitatis porfeſſione deo ſeſe dedicat, omni templo ſanctiorem eſſe. Ieremias. Ieremię. 1.

Iob. AC ne etiam coniugatis pudicitiæ colendæ ratio deſit, non minus continentiam quam patientiæ Iob exemplum in medium adducã. Hic unica uxore contentus ac monogamus, Pepigi, inquit, fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de uirgine. Quam enim partem haberet in me deus deſuper, & hæreditatem omnipotens de excelſis? Et paulo poſt ait, Si deceptum eſt cor meum ſuper muliere, & ſi ad oſtium amici mei inſidiatus ſum, ſcortum alterius ſit uxor mea, & ſuper illam incuruentur alij. Hoc enim nefas eſt & iniquitas maxima, ignis uſq; ad perditionem deuorãs, & omĩa eradicans genimina. Quibus profecto uerbis & continentiſſimum ſe fuiſſe oſtendit, & quam graue crimen adulterium ſit, explicauit.

Iob. 31.

HAEC de ueteri libauimus inſtrumento, plura de nouo hauſturi, utpote cuius initium ipſa uirginali caſtitate conſecratum eſt.

Chriſtus. DOMINVS noſter Ieſus Chriſtus ita de uirgine naſci uoluit, ut perpetuam illi de qua naſcebatur uirginitatem conſeruaret, per portam clauſam in mundum hunc ueniens, per quam uir non tranſiuit, & ipſemet in uirginitate perſeuerãs, pudicitiæ puritate ſe plurimum gaudere ſignificauit. Vnde, Sinite pueros, inquit, uenire ad me, talium eſt enim regnum cœlorum, Tales quippe & illi in Apocalypſi, qui canticum cantant nouum, quod nemo alius canere poteſt, et ſequuntur agnũ quocũq; ierit, ſine macula enim ſunt ante thronũ dei, & cũ mulieribus non fuerunt coinquinati.

Matth. 19.

Iohannes baptiſta. IOHANNEM Baptiſtam, ut illum baptizaret uirginitate meruiſſe credimus, cum maxime docuerit, ut baptizari uolens caſtus dominus

caſta editus matre, caſti ſerui opera miniſterioque uteretur. Itaq; Iohannes plusq̃ propheta eſt, quoniam plus eſt uirginem eſſe quam futura prædicere. Ipſe eſt Elias, id eſt, robuſtus dominator, qui carnis laſciuiam animi puritate ſuperauit. Deniq; inter natos mulierum nemo maior eſt illo, quia perfectæ caſtitatis merito iam inter angelos computatus erat. De ipſo enim dictum eſt. Ecce ego mittam angelum meum, & præparabit uiam ante faciem meam. Angeli igitur magis quam homines ſunt, qui uirginitatẽ ſanctè integreq; cuſtodiunt. Lucæ. 7. Malach. 3.

IOHANNEM apoſtolum, quoniam & ipſe uirgo erat, præ cæteris a domino dilectum euãgelia teſtantur. Ob hoc ab eodem domino illi matrẽ commendatam, & illum matri. Virginitatis etiã priuilegium fuit, quod idem & Apoſtolus eſt & euangeliſta & propheta, quodq; in feruentis olei dolium miſſus lædi non potuit, & in terra relegatus, quæ in cælo gerebantur uidit. Iohannes apoſtolus

IACOBVM apoſtolum, qui frater domini nuncupatus eſt, intantum caſtitate, ſanctitateque præſtitiſſe ferunt, ut etiam Iudæis incredulis admirationi eſſet. Soli ſancta ſanctorum intrare permittebant. Pleriq; deinde ob illius necem Ieroſolymam euerſam putauerunt. Hunc Paulus & Cepham & Iohannem, ueluti reliquorum præſides, columnas uocat, & ab iiſdem ſibi dexteras datas ſocietatis gloriatur. Iacobus apoſtolus

AC NE quis calumnietur Petrum non ſine uxore fuiſſe, nec nos imus inficias, cum & ſocrum habuiſſe dicatur & filiam, ſed pro certo affirmamus, tum ipſum, tũ ſi qui alii inter apoſtolos uxores habuerunt, eas repudiaſſe propter Chriſtum, Petrus apoſtolus

cum præſertim repudij ius nondum ſublatum eſſet, alioquin mendacij arguerentur, cum ipſe Petrus pro ſe & pro reliquis diceret: Ecce nos dimiſimus omnia & ſecuti ſumus te, Quod autem etiam uxoribus renuntiaſſent, ex domini reſponſione apparet. Amen, inquit, dico uobis, nemo eſt qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum dei, & non recipiat multo plura in hoc tempore, & in ſeculo futuro uitam æternam. Igitur palam eſt & quæ reliquerant, & quam pro relictis remunerationem acce pturi erant, nec ſolum ipſi, ſed etiam omnes qui ipſos poſtea imitati fuerint, ut apoſtolorum præmia cõſequi poſſe ſperet etiam is qui apoſtolatus dignitate caret.

Lucæ. 18

Ibidem.

PAVLVS gentium apoſtolus, uiduas uirgineſq; ad perpetuam caſtitatis obſeruationem ſuo hortatur exemplo dicens, Bonum eſt eis ſi ſic permanſerint, ſicut & ego. Quod nequaquam dixiſſet, niſi ſe ab omni penitus mentis & corporis immunditia expertem alienumq; cognouiſſet. Hinc ille eſt, qui raptus uſque ad tertium cælum audiuit arcana uerba, quæ non licet homini loqui, & neſcit in corpore, an extra corp9 raptus fuerit. Sic qui caſtitatem colunt, ſe in corpore eſſe neſciunt, quia corporis affectiones nõ ſequuntur, ſed ſupra cælum animo elati diuina cõcipiunt myſteria, quæ qdem terrenis uoluptatibus deditis, ſcire non põt.

Paulus apoſtolus 1. Cori. 7

QVANTVM igitur in hac uirtute ſeruanda ſancti uiri ac mulieres ſoliciti conſtanteſque fuerint, innumeris pene exẽplis patet. Nos nõ multa ſubijciemus, quæ tamen cũ ad probandũ quod dicimus, tum ad imitandum ſat erunt,

AMOS AEGYPTIVS abbas, a parētibus accipere uxorem coactus, uirgini uirginitatem ut ſeruaret perſuaſit. Diuiſis ergo lectulis uſi, ſed tamen eodem contubernio, cum iam decem & octo annos corpore ac mente integri una peregiſſent, utilius tutiuſque ſibi uiſum eſt, ſi digrederētur. Itaque illa manſit domi, ipſe uero ad ſolitudinem Nitriæ abiens, ab hominum conſuetudine ſemotus uixit. Quid magis mirer neſcio, tres pueros illos in Babylonia fornace inter flammas uinculis conſtrictos ardere nequiuiſſe, an iſtos uigente iuuenta nuptiali thoro iunctos, nuptiale opus cum tam diu ſimul uixiſſent, exercere nunquam uoluiſſe? Magnum utrumq; miraculū, ſed multo maius donum, mētem caſtam habere quam illæſum corpus. Amos. abbas

HOC IDEM IN IVLIANO Antiocheno martyre & Baſiliſſa ṽgine mirari licet, qui nuptijs inter ſe celebratis, cum Iulianus continentiæ uotum ſuſcepiſſet, brumæ tempore roſarū ac liliorum fragrantiam in cubili collocati ſenſerunt. Stupeſcentiq; puellæ ſponſus dixit, odorem hunc munditiæ uirginalis eſſe. Cuius quidem ſuauitate illa capta, una cum ipſo in uirginitate perſeuerare decreuit. Propoſitum amborum confirmauit uiſio. CHRISTVS cum matre uirgine illis apparuit, pudicitiæque corollis donatos dimiſit. Cūque diu ſimul caſte ſancteq; uixiſſent, religioni ſe ſe tradidere. Alter abbas monachis, altera abbatiſſa præfuit uirginibus. Iulianus poſtremo martyrij quoque palma glorificatus, ſicut carnis laſciuiam pudicitia, ita tormentorum uim patientia ſuperauit. Iulian9 & Baſiliſſa

Amator epiſcopus

AMATOR quoq; Antiſſiodorenſis epiſcopus, parentum ſuorum uoluntati cedens, inuitus puellam genere & forma inſignem, cum in matrimonium accepiſſet, ſuadendo induxit, ut ſecum caſtitatem profiteretur. Suſcepto utrinq; uoto, angelum domini uiderunt, quem ante uidere non poterant, & uirginitatis coronas de manu eius acceperũt. Mox illa uirginum monaſterium ingreditur, ipſe clericus efficitur. Eladioq; in epiſcopatum ſuccedit, dignus eccleſiæ ſpõſus, qui tũ maritus eſſet, ſe maritum neſciuit.

Henricus impator

HENRICVM imperatorem, q̃ annos tres & uiginti imperauit, uirginitatem una cum Kunegunde uxore ſeruaſſe tradũt. Non illos regalis luxus ad carnis inflexit laſciuiam, non ſuſcipiẽdæ ſobolis cura, cui imperij faſces reliquiſſent, perpetuæ caſtitatis mutare propoſitum fecit. Omnia cõtempſerunt, ut ſe mente & corpore integros deo offerrent. Id ante multis incognitum, uir ipſe uita decedens palam fecit, teſtatus ſe uxorem ſuam ut uirginem acceperat, ita uirginem dimittere.

Arnulph⁹ epiſcopus

ARNVLPHVS natiõe Gallus, genere clarus, Stambergam Clodouei regis neptim duxerat uxorem. Sed ut ſpiritu non carne iungerentur, ſancto ſuadente Remigio inter ſe conuenerũt. Ne uero præſentia oppugnaret propoſitum, ipſa domi reſedit, ille peregre profectus eſt. Cumq; multa morũ ſanctitate polleret, Thuronenſem epiſcopatum domino per angelum iubente ſuſcepit, ne ſcilicet apoſtolica careret dignitate qui apoſtolorũ uitam ſecutus fuerat, matrimonio præferens caſtitatem.

Vando abbas.

NON minor caſti propoſiti conſtantia Vando

nis abbatis fuit. Nam cum Pipini Gallorum regis nepos eſſet, a Dagoberto regni ſucceſſore (cui imprimis charus erat) compulſus eſt ducere uxorem, neque tamen ne caſtitatem ſeruaret, compelli potuit. Nuptæ perſuaſit, ut deo potius quam mundo ſeruirent. Itaque illa ſacrarum uirginum collegium iniit, ipſe monachorum. Abbatiſque officio functus eſt, & miraculis nobilitatus. At ſi in carne ſeminaſſet, de carne & meſſuiſſet corruptionẽ. Seminauit autem in ſpiritu, & de ſpiritu meſſuit uitam æternam.

EDVARDVM quoque Britannorum regem, cum Egica uxore ꝟginitatem cuſtodiſſe memoriæ proditum eſt, Non tam illi urbes, populos, ꝓuincias uiciſſe glorioſum foret, ꝙ quod ſeipſum uicerit, nullum ueneree uoluptati relinquens locum. Hũc tamen ſi quis imitari uoluerit, imitetur caſtitatem conſortium fugiat. Difficile enim creditu eſt, ne dum factu, ut uir & mulier una habitẽt, & neqꝫ hæc ſe ſciat uxorem, nec ille maritum. Nulla ſecuritas eſt uicino ſerpente dormire. Eduardus rex.

PHARON Meldenſis antiſtes, poſtquam pari cum coniuge conſenſu religionem profeſſi, altera inter moniales, alter inter monachos diu ſanctè uixiſſent. formæ pulchritudiniſqꝫ eius memoria ſolicitatus, ipſam ut ad ſe ueniret rogatum miſit. At prudens fœmina ſagaci mente id quod erat concipiens, ire omnino recuſabat. Eo ille magis ardere, nec animo conquieſcere, nec euocando ceſſare. Venit tandem mulier cilicio induta, ſqualore obſita, uultu lugubri, & ipſum immundæ cogitationis arguens reſipiſcere fecit. Quod ſi ſanctiſſimum uirum procul a mulieribus ſeparatum re- Pharon epiſcopus

cordatio ipſa pene ad uomitū redire cōpulit, quan to propius periculo erunt, qui cū his ſimul habitare præſumpſerint?

Theonas abbas.

THEONAS SCYTHIOTICI monaſterij abbas & ipſe parentibus nō ſibi obſecutus, coniugij iugum tulit. Cæterum cum quinquennium uxori ſeruiſſet, ad continentiam eſt cōuerſus. Illi uero ut itidem ſe contineret, & iam ſpiritu ſecum nō carni copulari uellet, perſuadere nullo modo potuit. Vbi autem omnes adhortationes incaſſum cedere uidit, grauit[er] ingemiſcens. Ego te, inq[ui]t, mulier abſtrahere a morte non poſſum, nec tu me ſeparabis a CHRISTO. Melius eſt mihi cum homine quam cū deo habere diuortium. Poſt hæc relictis omnibus, dimiſſaq[ue] uxore monachum ſe fecit. Sed nemo legem putet unicū exemplum, ut repudiet inuitā. Neſcis em̄ an ſic uoceris, ut hic uocatus eſt, ſingulari quadam uocatione nō communi. Quippe qui breui tanta ꝓfecit ſanctitudine ac ſcientia, ut ſub Iohanne abbate monaſterium ingreſſus, in ſucceſſoris eius Eliæ locū, omnium ſuffragijs ſuffici meruerit, cūctis prælatus qui uxoris prætulerat Chriſtum.

Iohannes abbas & quidam ſecularis.

AD IOHANNEM abbatem quendam ſeculari habitu hominem, ueniſſe autor eſt Caſſianus, primitiasq[ue] obtuliſſe. Cuius aduētu dæmon ab obſeſſo, quem ſanare abbas non potuerat, repente effugit, propter eum ſe fugere confeſſus. Admiratus Iohannes unde ex illo ſeculi homine tāta uirtus emicuiſſet, curioſius percūctari cœpit, atq[ue] audiuit, eum olim dum monaſticæ profeſſionis deſiderio afficeretur, a parentibus compulſum ducere uxorem, et iam annum undecimum cum illa in

virginitate perſeuerare ipſam denique omnibus in ſcrijs ſororis non coniugis loco habere. Quare in ſtuporem uerſus ſenex protinus exclamauit, Non immerito talis uiri præſentiam immundum ſpiritum ferre nequiuiſſe, cuius pudicitiæ conſtantiam ipſe imitari formidaret, ne qđ illi in laudem, ſibi cederet in pernitiem. Tale quippe facinus omnium prædicatione dignum eſſe, ſed nō ab omnibus experiendum. Cum ſemper inter caſtimoniæ conſeruatores is qui fœminarum familiaritatem deuitat ſecurior ſit, fortior qui non deuitat.

TIMOTHEVS Anachorita in uaſtiſſima Aegypti eremo, nulli hominum cognitus, iam annos triginta peregerat, quando a Pafnucio abbate fuit inuentus, toto eo tempore nudus & ſqualidus, & palmæ tantum fructibus uitā ſuſtentans, ac lugens peccatum ſuum, quod nimia ſui fiducia, cum primum ſeceſſiſſet, mulierem religioſam ſecum habitare paſſus fuiſſet. Qua tandem cognita annos ſedecim ſe abuſum fatebatur, & dum fateretur lachrymas tenere non poterat. Vide igitur quam periculoſum ſit maris fœminæque conſortium, etiam cum ambo ꝑpetuam uouerint caſtitatem, ambo ſoli deo ſeruire ꝓpoſuerint. Quod iſte expertus, eo iam profugerat, ubi nec nomē fœminæ audire poſſet. Timotheus ſolitarius.

PRIMVM Leonem pontificem maximum ferunt, dum ſolenni paſchæ die ſacroſanctam corporis & ſanguinis Chriſti communicationem populo daret, a quadam matrona in manu oſculum excepiſſe, & cum ex hoc intimis in medullis improbæ cupidinis excitatū ſenſiſſet incendiū, in ſemet iratū, manū illā abſcidiſſe. Veriſſimū eſt igitͬ illud Leo papa

apoſtoli oraculum, Bonum eſt mulierem non tangere, poſtquam tetigiſſe tam malum fuit.

1.Corin.7

Benedictus abbas

SED SI BENEDICTO abbati in deſerto procul ab hominum conſuetudine commoranti neceſſe fuerit nudum inijcere ſentibus corpus, et totum multo uolutatu cruentare, ut uiſæ aliquando fœminæ inceſtam recordationem dolore ſedaret, profecto bonum eſt mulierem etiam non uidere. Qui enim uiderit mulierem ad cõcupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo.

Matth.5

Auguſtinus.

AVGVSTINVS interrogatus, quare cũ ſorore habitare refugiſſet, quia, inquit, quæ cum ſorore mea ſunt, nõ ſunt meæ ſorores. Et hanc eiuſdem ſententiam eſſe perhibent, Malum eſt mulierem uidere, peius alloqui, peſſimum tangere. Ex ſenſibus igit corporis noſtri ut quiſq; piculo proximior, ita magis continendus.

Iohannes ſolitarius

PROPTEREA quidem Iohannes Anachorita in quadam Aegypti prærupta rupis ſpelunca obſtruſo aditu degens, cum fœminis nunq; eſt locutus, raro cum uiris, ad ſe tamem intrare pmiſit neminem. Tribuno roganti uti ſe coniugi ſuæ conſpiciẽdum ſuſtineret, non eſt aſſenſus, ſed in quiete ſe illi apparriturum promiſit, quod eam pio deſiderio affici ſciret. Proxima itaq; nocte mulier ſomnians ipſum uidit, quem uigilãs nunq; uiderat, & quod uiderit formam habitumque corporis & cuncta uultus liniamenta recte uereque referendo, fidem fecit. Quantæ quæſo perfectionis uir iſte fuit, qui imaginem ſui dormienti fœminæ ſpectandam mittere potuit, cui tamen acceſſum ad habitaculum ſuum interdixit? Et ſi talis lapſum pertimuit, quis tutum putabit ingerere ſe ob

ſutibus mulierum?

PAVLVM quoq; abbatem qui ſolitudinē Panephiſo oppido proximam incoluit, ne fœminam uideret, impenſe cauiſſe accepimus. Et cum aliquando cum abbate Archebio ad quendam ſenem pergerent, uidens a longe obuiam uenire mulierem, protinus retulit pedē, & comite fruſtra retinente, ipſo relicto tuguriolum ſuum curſu concito repetijt. Caſſianus tantam deuitandi ſedulitatē immodeſtiæ aſſcribit, deiq; iudicio factū aſſerit, ut qui tantopere fœmineum conſpectum execrabatur, paralyſi reſolutus, ad cœnobiū uirginum deferretur, & languenti mulier aſſideret. Sed ego reor etiam dono dei factū, ne a muliere prius tangeretur, quam cum ſe tangi pene non ſentiret, ualetudinis ui oppreſſus. Quod ſi ab ea tāgi ante contigiſſet, grauius fortaſſe anīo quam corpore ægrotaſſet. Puritatis autem eius etiam apud fœminas iacentis teſtimonium fuit, quod languentes oleo quo ipſe contactus fuiſſet peruncti ſanabātur, & infirmus infirmis remedio erat.

Paulus abbas. Caſſianus Collatiōe 7. cap. 26

PAFNVCIVS abbas dum hoſpitibus pulmentum lenticulæ quod atheram appellabant pararet, & ſubuolātis flāmæ uapor manum eius aduſſiſſet, cogitare ſecū tacitus cœpit, cur qui iam pridem & dæmonum infeſtationes deuiciſſet, & illicitos carnis motus mortificaſſet, tam modicæ flammæ læſionem perſentiret? Quieſcenti angelus apparuit. Et quid, inquit, Pafnuci ab igne te offendi potuiſſe miraris, cum nec dum ignem qui in te eſt, ſic penitus ut putas extinctum geras? Tunc te illum extinxiſſe crede, cum puellam nudam atq; formoſam complexus, nullo te libidinis motu ſo-

Pafnucius abbas. Iohannes Caſſianus teſtat' collatione 15 capit. 10.

licitari dep̄henderis. Euigilās ille expauit tale experimentum, & liquido intellexit tutius eſſe cum dæmonijs colluctari, quam iuuenculæ mulieris lateri adhærere, & ab igne offendi, quam ab ea tāgi.

Arſenius abbas.

ARSENIVS abbas, uirorum quoq; nedum fœminarum declinare ſolitus conſortia confabulationesque, ut expeditius diuinæ contemplationi uacaret, cum quædam non obſcuri generis matrona illum uidere cupiens, de improuiſo ante hoſpitiolum ſuum ipſi occurriſſet, repente auertit ſeſe, & muliebrem audaciam geſtu pariter ac uerbis incuſauit. Rogo inquit illa ne indigne feras aduentum meum, quæ ſyncera mente et pio affectu huc ueni. Aut ſi eo quicquam offenſus es, ueniam da, ac pro me deum (cui ſoli ſeruis) deprecare. Precabor deum reſpondit, & quidem multum, ne unquam meminerim tui. Documento nobis eſt, ut quas etiam aliquando uidiſſe contigerit, mente ne retineamus.

Pion abbas

PION abbas Antonij abbatis diſcipulus, intantum fœminas aſpicere timuit, ut nec ſororem uiduam ualetudineque affectam, uidere uellet. Cum enim ab ea accerſiretur dicente, ſi ipſum uidiſſet, tam ſibi gratum fore, ut inde ſanitatem ſe recuperaturam ſperaret, ire omnino recuſabat. Mox tandem abbate iubente profectus eſt, & ſororis cubiculum oculis clauſis alterius ducatu ingreſſus, ſe quidem illi uidendum præbuit, ſed illam ipſe minime uidit, nec ab ea cognitus abijt. Cunque rurſum ut ueniret inuitaretur. Et fui tecum, inquit, & uidiſti me. Sic ille excogitauit, quēadmodum & abbati morē gereret, & ſororē p̄ſentem nō conſpiceret, ob hoc ſolū ne a ꝓpoſito diſce-

deret,quo tuendam caſtitatem exiſtimauit.

VRSINVS Nurſiæ presbyter uxorem habuiſſe dicitur, ſed cum presbyteratum accepiſſet, ita ab ea fuiſſe alienus, ut nulla neceſſitate ipſam adſe ꝑpius accedere paſſus ſit, Poſt annos.xl.in tali continentia tranſactos, dum ille animam ageret, & tandem ceſſante nouiſſimi ſingultus anhelitu deceſſiſſe putaretur, ipſa admota ad nares aure, an adhuc ſpiraret explorare cœpit. Mira res, perſentit mulieris tactum qui ſeipſum iam nō ſentiebat, tū quicquid uitalitatis in mortuo ꝑpene corpore reſiduum erat, totum ad os collegit, prorupitq; in uocem dicēs, Recede mulier, nondū penitus extinctus eſt ignis, tolle paleam. Recedente illa apparuerūt Petrus et Paulus apoſtoli, quos ipſo uidente cæteri uidere non poterant. Et dum ab eis (ut aiebat) inuitatus ſe uenire reſpondiſſet, expirauit. Si tales comites habeat hinc diſcedens caſti hominis anima, quis neſcit qualis habere ſoleat eius qui libidini ſeruit? aut quo hæc uocetur ſi illa uocabatur ad cælum? Heu heu momentanea uoluptas quantum decipis, cum finis tuus æternum malum ſit?

Vrſinus presbyter

Teſtatur Gregorius i dialogo

PROPTEREA quidem Martino Maſſici Campaniæ montis ſolitario decretum ac delibe ratum fuit ne fœminam aſpiceret, & dum quædam non ſancti uiſendi cupiditate, ſed magis propoſiti eius turbandi cauſa, illi captata occaſione repente aſtitiſſet, pronus humi corruit, uultuque inter palmas collecto, tamdiu deum uti ſe in tali pudicitiæ diſcrimine tueretur orauit, donec illa longioris moræ uicta tædio inde diſceſſit.

Martinus ſolitarius

Ac ne quis Chriſti ſeruis negotium facere leue cri men putet, fama eſt mulierem hanc ſimul atq; de monte deſcendiſſet, uita deceſſiſſe, deo temeritatē eius ulciſcente.

Carileph⁹ ſolitarius. EIVS DEM audaciæ ſed diuerſi euentus fœ mina, Carilephum in Gallia loci qui Caſſagalla dicitur, ſolitarium adijt, uirili amictu ſexū diſſimulans, cū & ipſe muliebres congreſſus ſemp refugiſſet, & dum ſingula nemine impediente perluſtraſſet, oculis capitur, ac protinus facti pœnitens, nec iam ſe celans, nec merito eiuſmodi infortunium ſe paſſam negans, & coram illo prouoluta ſupplicíter ueniam petens, ipſo orante uiſum recepit, uitamq; correxit, ſatis experta ſub tutela dei eſſe caſti propoſiti uiros,

QVOSDAM uero (ſicut de Leone pontifice paulo ante dictum eſt) in magno caſtitatis periculo in ſeipſos ſæuiſſe conſtat, ſatius exiſtimantes mutilato corpore intrare in regnum cælorų, quam integro mitti in gehennam.

Anianus epiſcopus ANIANVS Alexādrinus epiſcopus Marci euangeliſtæ ſucceſſor ac diſcipulus, mulierem quādam intuitus, mortem ſenſit intrare per feneſtras, & ſcandalizantem oculum eruit, proiecitq; a ſe.

POST hæc ſolitus in gelidis merſare corpus aquis, inediaq; & uigilijs fatigare, ut æſtuantem in præcordijs libidinem extingueret. Et qui tanto labore caſtitatem cuſtodierat, montes dicitur trāſtuliſſe, quod neſcio an ullus alius, monte quodam Numidiæ Babylonem uſq; ad probandam Chriſtianæ religionis ueritatē, ire iuſſo atq; obedictē.

Niceta martyr. NICETA martyr a patre Maximiano Nicomediæ rege ob Chriſtianam profeſſionem ſuppli-

cia paſſus, poſtquam omnia conſtanti animo per tuliſſet, ſuper plumea culcitra reſupinus collocatur, uinculisq; conſtringitur, ne inde ſe mouendi facultas eſſet. Tum adducta eſt meretrix forma p̄dita, ueſtitu compta, arte inſtructa, quæ & minus fortes allicere, & non ita cautos poſſet peruertere. At uero Niceta ubi ſe ab illa modis oĩbus ad impudicitiam concitari uidit, manibusq; fœmineis uerenda etiam in parte, improbe ac petulanter attrectari, ne laſciuia uinceret, quē non uicerant tormenta, præciſam mordicus linguam in oſculantis ſe faciem expuit, & ui doloris uim repulit uoluptatis. Exhorruit uiri cruore perfuſa mulier, abijtq; admirans ac ſtupens, & iam maius quiddam homine illi ineſſe reputans, quem ut libidini ſuæ cederet, ne uinctum quidem cogere potuit.

PAR huic exemplum in uita Pauli primi eremitæ, refert Hieronymus, ſub Decio & Valeriano perſecutoribus apud Aegyptum paſſi iuuenis. Sed illum, poſtquam omnia tormentorum genera ſuperaſſet, in ameniſſimos hortulos adductū, inter lilia candentia & rubentes roſas, lectuloque compoſitum leuis murmurilli iuxtalabente riuulo, mollisq; ſibili uento arborum ſtringente folia, ita ut locus ipſe turpem uoluptatem mouere poſſet, niſi diſſectæ dentibus linguæ dolor etiam thori molliciem, & meretriculæ procacitatem blandimentaq; contempſiſſet. Quidam martyr.

FERVNT etiam quendam in deſerto Aegypti ſolitarium ſingularis probitatis uirum, ad quem corrumpendum cum ueniſſet meretrix (acceperat autem ſponſionem a quibuſdam laſciuis & ſui ſimillimis iuuenibus, ſi illum ad coeundum Quidam ſolitarius

ſecum compuliſſet(finxit ſe uiam aberraſſe,& q̃niam iam ueſper erat, flens petijt,uti nocte illa tecto ſuſcipere ſ. At ipſe animi ſuſpenſus aliquãdiu ſtetit.Caſtitatis periculum denegare quod petebatur ſuadebat, charitas uero cedere cogebatur, ne quid fœminæ foris manenti aduerſi contingeret, cum locus feris frequens eſſet. Deniq; receptam in uno tugurioli angulo poſuit,& ſe in altero collocauit. Noctu tamen cogitationibus ad impudiciam pulſatus,iam in eo erat ut uinceretur,cum ſubito in mentem uenit, quod pro tam breui uoluptate ignem æternum paſſurus eſſet. Exurgens igitur accendit lucernam, & experiar, inquit, an ignem ſuſtinere poſſim, quem ſuſtinere cogerer ſi deliquiſſem, digitosque ad lucernam admotus urere pertinaciter cœpit,aduſtionis cruciatus,libidinoſas cogitationes diſſipauit,& gehennæ timor intimam uoluptatis titillationem repreſſit. Mulier autem quæ ſeruum Chriſti in mortis foueam præcipitare moliebatur,ipſa ibidem uitã cũ morte commutauit. Mane iuuenes illi adueniunt, & quam uiciſſe putauerent, mortuam iacere offendunt. Sanctus uero ut pro malo redderet bonum, ipſam quæ pudicitiæ ſuæ inſidiari auſa fuerat,precatione ſanitati reſtituit. Hic attendendum in cauta charitas quam male ceſſiſſet,ſi tentatus ipſe ſibimet minus pepercisset,ſi carnis pruritum flammæ cauterio non curaſſet,ſi deniq; digitos pro caſtitate dare diſtuliſſet.

Hilarion abbas.

DE HILARIONE abbate diuus Hieronymus ſcribẽs ita ait, Iratus ſibi, & pect⁹ pugnis uerberans, quaſi cogitationes percuſſione manus poſſet excutere, Ego te,inquit, aſelle, faciam ut nõ

calcitres, nec te hordeo alam, ſed paleis, fame te cõſiciam & ſiti, graui onerabo pondere, per æſtus agitabo & frigora, ut cibum potius quam laſciuiam cogites. Herbarum ergo ſucco & paucis caricis poſt triduum uel quadriduum deficientem animam ſuſtentabat, orans frequenter & pſallens, & raſtro humum fodiens, ut ieiuniorum laborem labor operis duplicaret. Indicauit nobis Hieronymus aduerſus libidinem tria præcipua remedia, dum ſancti huius recenſet geſta, ieiunium, orationem, laborem.

PRAETER hæc Euagrium presbyterũ hybernis noctibus in puteum. Bernadum abbatem in lacum deſcendere ſolitos accepimus, ut gelaſcentium aquarum frigore, calorem corporis temperarent caſtitati infeſtum. Euagrius Bernards

AVDOMARVM Tamanenſem epiſcopum in uepribus, patrem Franciſcum in niuibus nudum uolutaſſe corpus, ut ea caſtigatione uoluptatem carni inſitam edomarent. Audomarus Frãciſcus.

Rurſum Bernardus illam, quæ libidinis furore percita uim caſtitati ſuæ inferre conabatur, clamoribus abegit. Thomas aquinas rapta de proximo foculo torre. O fida atq; inuicta ſeruorũ Chriſti pectora, quæ dum pro pudicitiæ arce ſtarent, nec occultis inimici inſidijs, nec aperto bello capi potuerunt. Bernardus abbas Thomas Aquinas

APELLES QVOQVE monachus, diabolum ſub mulieris forma, ſe doloſe illicientem, candenti ferro manu e fornace rapto (erat enim faber) pculit in faciem, & ille edito eiulatu, ut a multis audiretur, fugiens euanuit. Apelli deinde ſicuti tunc candens ferrũ manu non forcipe tenere Apelles monachs

cum opus faceret, moris fuit. Quem enim libidinis calor diabolo ſuccēdēte urere non potuit, iam nec ferri poterat.

Chriſtophorus martyr. CHRISTOPHORVM martyrem, qui mūdi opificem in humeris geſtare meruit, cui ducenti milites manum inijcere non ſunt auſi, quo uiſo Ammonitarum rex eſt territus, uiciſſent fœminæ, niſi ille repente ad orationis arma cōfugiſſet. Vinctus & in carcere poſitus, dum illum duæ inſignis impudicitiæ ſorores Niceta & Aquilina ad hoc a rege miſſæ, ut turpi uoluptate delinitū a Chriſto auerterent, complexu, oſculis, alloquijs oppugnare cœpiſſent, ſenſit in tali certamine ſuam ſibi haud ſufficere uirtutem, & domini inuocauit. Eo orāte carcer illuxit, ſubitus perſtrinxit oculos fulgor. Mulieres expauidæ, in terram corruunt, mortem ſibi timentes, quæ mortem intentauerant uiro. Sed tandem ab eo ſpe ueniæ recreatæ Chriſto crediderunt, dumq; ipſum palam confiterentur, tyranni gladium immotis iugulis excepere. Tantū itaq; ualuit caſti cordis deprecatio, ut Chriſtophorus & periculum euaderet, & quas pudicitiæ oppugnatrices habuerat, ſocias haberet martyrij.

Helenus abbas. HELENVS abbas, diſcipuli qui carnis petulantia acrius quam ferre poſſet infeſtabatur, cellā digito per humum ducto circumſcribens, immundis ſpiritibus ne ſignum illud tranſgrederentur præcepit. Et ille deinceps eiuſcemodi moleſtia liber fuit. Nos quoq; ſi diſcipuli eius fuerimus, qui Lucæ.11. in digito dei eijciebat dæmonia, nunquam caſti propoſiti locum deſeremus.

Medericus abbas. MEDERICVS quoque Eduenſis abbas, et ipſe malarum tentationum uictor ac uirgo, mo-

nachum quędam aſſiduis inceſtæ cogitationis op-pugnationibus tantum non ſuperatum, tunica ſua induens periculo liberauit, ita ut ille deinde omnis huiuſce moleſtiæ ſe expertem palam affirmare ſolitus ſit.

ANTONIO Alexandrino abbati diabolus deformi admodum tetraque facie apparens, dixit ſe fornicationis ſpiritum & ab eo ſuperatum eſſe. Nec tamen, ideo Antonius laxauit ieiunij rigorē, precum aſſiduitatem, laborisque ſolicitudinem, ſed potius auxit. Veritus ne diabolo credendo, dū ſe ſtare putaret caderet, & remiſſis armis quibus uicerat, occaſionem uincendi uicto daret. Antonius alexandrinus abbas

EVSEBIVS epiſcopus & martyr, quam virginitatem ab ineunte ætate ſolicite cuſtodierat, deo protegēte nullius inſidijs amittere potuit. Mulier quædam forma illius capta, cum ad ipſum impudenter irrumpere uellet, cubiculum aditu aperto intrare non potuit, & culpæ conſcia, ac terrore ſimul perculſa, ante ianuam excito epiſcopo crimen confitendo ueniam impetrauit, atque abijt mœrens, dum ſecum reputat quantum malum eſt libido, ob quam pudicitiæ cultorem, ne adire quidem digna fuerit. Et illum profecto, quē nulla unquam obſcœnitas uicerat, nec perſecutoris gladius uicit. Euſebius epiſcopus

EQVITIVS in Valeriæ pr̄ibus abbas, dum in iuuenta immundis tentationibus quateret, ad precum confugia recurrebat. Poſtremo ſomnianti uiſum eſt, aſtitiſſe angelum, omnemque ſibi genitalium motum ademiſſe, nec poſtea ſenſit ſe tentari. Quinimo dei dono fretus præeſſe monaſterio fœminarum cœpit, Interim tamen diſcipulos ad- Equitius abbas.

monere nõ ceſſabat, ne ſe in eo prius æmulari uelle̅t quã pari miraculo inſuperabiles facti fuiſſent.

Elias abbas. ELIAS quoq; abbas, cum. XXX. annos natus cœnobij uirginum curam ſuſcepiſſet, & carnis moleſtias ferre nequiret, ad deſertum Scythi profugit. Deinde in quiete apparentibus angelis, cur deo dicatas uirgines reliquiſſet, interrogatus cauſam dixit. Et cum ab eis uirilia ſibi abſciſa putaſſet, ſomno experrectus, & corpore ſe integrum & mente comperit, uirginumq; curam ſecurus repetijt, nullum poſtea pruritum (licet inter fœminas uerſaretur) improbæ cupidinis in ſe ſentiens. Quiſquis igitur quãtum poteſt, periculum cauerit, dei tandem auxilio reddetur tutus.

De caſtitate ſeruãda exempla fœminarum. Cap. VIII.

SED aliquanto longiore quam oportuit ductu protractus ſermo iam admonet, ut fœminis quoq; demus fœmineæ caſtitatis exempla, ne ſi ijs tantum quæ diximus cõtenti erimus, ipſæ dedignentur ſexum ſequi alienum.

Suſanna. IAM primum Suſannæ in coniugio fides nuptis omnibus documento eſt, ut mori malint quã

Daniel. 13 conſentire corruptori. Melius eſt mihi, inquit, abſque opere incidere in manus hominum, quã peccare in cõſpectu domini, propterea quidem nec deus innocentem cædi permiſit, nec impune pudicã infamari ſuſtinuit. Hi qui iam ream iudicauerãt, ſententiam uerterunt in accuſatores, lapidibusq; obruti ſunt, quos furens & ineffrenata libido ad mendacium egerat & impietatem.

IVDITH uiduam & multæ diuitiæ, & iu- enilis ætas, & elegans præ cæteris forma ad repe ꝛndum connubium hortabantur. Illa tamen ui- uitatem prætulit nuptijs, molli indumento cilici- m, luxuriæ ieiunium, ſomno atq; otio uigilias & rationem, hiſq; armis inſtructa, Holophernis, id t, diaboli diſſecuit caput, nullum ei ad ſe corrum ꝛndam relinquens locum. Hinc ille quæ ſic uice- t dicitur. Confortatum eſt cor tuum, eo quod ca itatem amaueris, & poſt uirum tuum alterum ꝛſcieris, & ideo manus domini corfortauit te, & eo eris benedicta in æternum. — Iudith. — Iudith. 15

ANNA propheтiſſa Phanuelis filia, cum ſe- em tantum annos uixiſſet cum uiro, in uiduita- ad quartũ uſque & octuageſimum uitæ ſuæ an ım perſeuerauerat, quando CHRISTVM dere, & de illo uaticinari meruit, didiciſti incor- ptæ uiduitatis præmium, diſce & quo ſale, ne rrumpi poſſet, condita fuerit. Non diſcedebat templo ieiunijs & obſecrationibus ſeruiens die nocte, — Anna pro- pheтiſſa — Lucæ. 2.

VENIMVS ecce cum uiduis in templum. d iam cum uirginibus etiam ipſa ſancta ſancto m ingredi licebit, quandoquidem illum, quem c cæli cælorum capere poſſunt ỽginis uterus tu Virgo electa eſt, quæ deum & hominem pare- , & ut propter uirginitatem electam ſcires, ma facta uirgo eſſe non deſijt. — Virgo Ma ria mater dei.

QVAE HANC ſecutæ ſunt, non hominis ortalis, ſed Chriſti ſponſarum nomine cenſen- , cæleſtibus dignæ nuptijs, quoniam terrenas ıtempſerunt. — Sponſæ Chriſti.

HINC Iphigenia Aegippi Aethiopum regis — Iphige- nia uirgo

ſilia, Matthæi apoſtoli prædicatione a falſa ad ueram religionem conuerſa cum uirginitatem domino uouiſſet, & iam conſtructo cœnobio multis præeſſet uirginibus, neque minis, neque blanditijs moueri potuit, ut Hirtacum paterni regni ſucceſſorem acciperet maritum, æterni regis ſponſam ſe eſſe dicẽs, nec licere ſibi illo relicto alteri nubere. Tunc Hirtacus ex amore in furorem uerſus Iphigeniam cum reliquis quæ cum illa erant, atq; adeo cum ipſo monaſterio concremari iuſſit. Admoto uero igne flamma uirginalis pudicitiæ ultrix inde ſe auertens, in regiam proſilijt, quam Hirtaco cum unico filio uix euadente, funditus conſumpſit. Sed tamen filius a dæmonio correptus interijt, pater elephãtia perfuſus, morbi dolorem nõ ferens, ipſe ſibi mortem conſciuit. Itaq; qui male perdere Iphigeniam cum ſuis uirginibus cogitauerãt, teterrime ipſe cum filio diſperijt.

Tecla virg. TECLA etiam uirgo, Paulo apoſtolo Iconij Chriſtum euangelizanti credidit. Cumq; iam deſponſãta eſſet, repudiato cõiugio uirginitatem ſeruauit, & ob fidei confeſſionem in ardentem rogũ miſſa, uri non potuit, ſubditis imbribus igne extincto. Deinde leonibus, urſis, tauris expoſita, tot feris beluis repente manſuefactis euaſit inoffenſa. Puduit proconſulem ultra in illam ſæuire uelle, cui tam atroces beſtiæ pepcerant, et liberã dimiſit.

Quatuor Philippi filiæ. PHILIPPI apoſtoli quatuor filiæ, quia uirgines erant, prophetandi donum accipere meruerũt, etiã poſt Iohannẽ, cũ pphetas ceſſare oportebat.

Agatha uirgo. AGATHAM Cathanenſem uirginem, nec Aphrodiſiæ meretricis illecebræ, nec Quintiani prætoris promiſſa, minæ, ſupplicia, ad impudiciãtra

bere potuerunt, Omnia contempſit, ut uirginitatem illibatã deo offerret. Cum apparuiſſet illi in carcere apoſtolus Petrus, mamillam quæ Quintiani iuſſu auulſa erat curaturus, exhorruit uirilem attactum, & chirurgicam refugiebat manum, donec quis eſſet agnouit, & ſtatim ipſo abeũte ſe ſanatam ſenſit. Cum ſuper acutas teſtas ardenteſq; prunas nuda uolutaretur, minus pœnam doluit quam nuditatis ignominiam. Quod ſcelus nec terra ferens intremuit, urbs concuſſa eſt, muri ruina prætoris aſſeclas oppreſſit, ac ne ipſi quoq; in uirginem impietas impune cederet, equorum ſuorũ calcibus dentibusq; petitus perijt. Ipſa autem uirgo, cum omẽs uiciſſet cruciatus, ultro optauit mori & eſſe cum Chriſto. Quo annuente læta deceſſit. Merito ergo uenit angelus ad exequias eius, tumuloq; inſculpſit. Mentem ſanctam ſpontaneam deo honorem, & patriæ liberationem, ne angelicis in morte careret laudibus, quæ in uita caſtitatis puritate par angelis fuit.

LVCIA quoq; Syracuſana uirginitatem uita habuit chariorem. Iuueni cui pacta fuerat, iungi noluit, ut iungeretur Chriſto, pro huius amore martyrium conſtanter pertulit, cum illo uiuere recuſauit. Igitur Paſchaſio cõſulari poteſtate tumẽti, haud tantum licuit, ut ei caſtitatem poſſet eripere. Impietatis furijs ardens, puellam duci ad lupanar iuſſit. Sed illam uis nulla, nulli prorſus conatus mouere potuerunt. Funibus circumligatam mille uiri, mille boum iuga trahere nitebantur. Sed eodem loco quo eam fixerat dominus, ueluti montis rupes immota ſtetit, atque ibidem uri, cædi, iugulari potuit, abduci ut proſtitueretur non Lucia uirgo

potuit,quoniam deo uouerat caſtitatem.

Catheri na uirgo. IN CATHErina uirgine, uicti philoſophi ſcientiam, patienter tolerata tormenta conſtantiam,rotarum fractio, impiorumque percuſſio meritum teſtantur.Sed ne uirginalis quoque candoris ac puritatis deeſſent teſtimonia,de abſciſſæ ceruicis uulnere, lac, non ſanguis effluxit. Exanime corpus angeli ſepelierunt,monumentum oleo manat, & ſi tantus honor mortuæ in terra, quanta beatitudo uiuentis in cælo?

Cæcilia uirgo CAECILIA uirgo Valerianum cui deſponſata fuerat, ipſo nuptiarum die ita perterruit, cũ angelum uirginitatis ſuæ defenſorem eſſe aſſeruiſſet, ut ipſam ne contingere quidẽ auſus ſit.Quin imo depoſito gentilitatis errore ad Chriſtum conuerſus, & ipſe uiſionibus perfrui meruit angelorum,Sed & martyrij coronam cum fratre Tyburtio laudabiliter conſecutus eſt.Ergo non ſolum intacta permanſit Cæcilia,cupidiſſimo iuueni tradita, uerumetiam eidem ſaluti fuit, non auſo prophanare illud quod uirtute protegi uidit diuina. Denique ambo rubentibus roſis & candentibus lilijs ab angelo coronari meruerunt, ut hoc uirginitatis inſigne eſſet, illud martyrij. Neque enim ſupplicijs uinci potuerunt, quos non uicerat uoluptas.

Margarita uirgo. MARGARITA ANTIOCHENA Chriſto deuota uirgo, & patris gentilis odia, & omnes corporis cruciatus pati maluit,quam Olybrio Antiochiæ præfecto matrimonio copulari. Equuleum, uirgas, ungulas, ignem, grauiora morte ſupplicia, ſed & ipſam mortem capita trũcata fortiter pertulit, ne nuptijs uirginitatem mu

ſaret. Hinc quidem pro Olybrio repudiato acꝯepit Chriſtum, pro breuibus pœnis æterna gaudia, pro morte uitam. Nec immerito a dracone deglutita fracto uentre exiuit incolumis, quæ carne circundata, carnalis impudicitiæ ueneno infici nõ potuit, laſciuiam uincens pudore, & in fragili corpore ſeruans mentis integritatem.

BARBARAM Nicomediæ ciuem, forma, genere, diuitijs, floreq́ꝫ ætatis præſtantem, fidei tamen ardore talia contemnentem, cum multis eã petentibus nulli nubere uellet, & ſe Chriſtianam uirginitatis uotum ſuſcepiſſe diceret, furens gentilis pater Dioſcorus, ſtricto gladio illam perſequi cœpit. Sed quam pater perſequebatur, ſaxa miſerata ſunt. Eam namque montis crepido, ad quam fugiens conſtiterat, inclinata trans uallem in aduerſa rupe depoſuit & rurſum ſe erigens perſecutorem impediuit. At neq́ꝫ miraculo mollitus, omni ſilice durior pater, tamdiu per deſerta latitantem quæſiuit, donec inuenit. Tunc per capillos tractã Martiano præſidi torquendam tradidit. Quam Martianus poſt multos cruciatus, & utrãq́ꝫ auulſam papillam, ignominiæ cauſa nudam per urbis ora duci iuſſit. Exhorruit nuditatem uirgo, quã non terruerant ſupplicia. Et cum dominum oraſſet, extemplo affuit illi angelus, papillas reſtituit, ſanatumque corpus candenti ſtola contexit. Sed quoniam miracula maleficijs, non uirtuti imputabantur, iuſſa eſt decollari. Et ne quid ad immanitatem deeſſet, præuenit carnificem pater, filiãq́ꝫ gladio, quo ante ꝑſecutus fuerat, interemit. Qui omibus feris ferocior, interficere qdẽ illã quã genuerat potuit, cogere aũt ut uel idola adoraret, Barbara uirgo.

uel uirginitati nuptias præferret, non potuit.

SED neq; te hoc loco tacitus prætermittam celeberrima Hagnes uirgo. Præfecti urbis filium nuptias tuas petentem deſpexiſti, diuitias quæ illi affatim ſuppetebant, offerentem neglexiſti, patrem quoque eius ut minantem, ita iniuria afficientem riſiſti, ob quam conſtantiam dominus, dum te impij expoliant, capillorum ueſtiuit incremento. Dū ad proſtibulum trahunt, ſua tutatus eſt luce. Infamem locum micantis fulgoris decore honeſtauit. Perculit horrore corruptores, & in fugam conuertit. Procum autem illum libidinis furijs actū, nihilque penſi habentem, cum ad te irruiſſet, repentina nece multauit. Tu in medias proiecta flāmas, non es aduſta. Neque enim quam in te exureret, obſcœni rumoris maculam ignis inuenit. Diſſipatus ergo ardor crudelitatis appetijt miniſtros, & inſonti parcens, conuerſus eſt contra nocentiſſimos, dei uoluntate obſequente elemento. Denique ſuſcepto per iugulum gladio, intactam uirginitatem eidem cui deuoueras CHRISTO ſpōſo obtuliſti. Cuius nunc ſequeris ueſtigia quocunque ſe ille uerterit, perpetuoque eius frueris conſortio, recepta uictoriæ palma, quoniam pertinaciſſimos pudicitiæ tuæ oppugnatores magnifice ſuperaſti. O felix uictoria, cuius merces eſt Chriſtus.

Hagnes uirgo.

ET NE QVA aliquando dubitet, ne ui eripi poſſit caſtitas, Columbam uirginem apud Zenones paſſam, cum inter meretriculas uitiandam pertraxiſſent, urſus ab iniuria tutatus eſt. Martianam Cæſareæ defendit paries, inter ipſam & corruptores mirabiliter ſe interponēs, Hyrenem Ro-

Columba

Martiana

Hyrene

mæ liberauit angelus,ijs qui eam ad lupanar trahebant illudens. Flauiam domicillam Tarracinæ intactam reliquit, repentina eorum inſania, qui uim inferre parabant. Seraphiam apud Vendinenſes eripuit horrendus fragor, motusque terræ illos exanimans,qui ipſam polluere nitebantur. Flauia. Seraphia.

IVSTINA DAMASCI munita crucis ſigno magijs Cypriani ſupplantari non potuit, ut uiri copulam uirginitate potiorem haberet. Vide igitur quantæ uirtutis ſit deo dicata uirginitas, ut uiolari nullo modo queat, ipſo eam protegente cui dicata eſt. Iuſtina

HVIVSCE propoſiti pariter & conſtantiæ fuere Dorothea paſſa Cæſareæ,Euphemia Chalcedonæ,Iuliana & Dula Nicomediæ. Euphemia, Dorothea,Tecla,Eraſma Aquileiæ. Suſanna, Baſilla, Domicilla, Anaſtaſia, Felicula, Daria Romæ, Victoria Tyburi,Valeria Lemouici,Vrſula cum undecim millibus uirginum Coloniæ.Hæ & aliæ tum in ijs,tum alijs orbis partibus,multæ nuptijs uirginitatem,uitæ prætulerūt Chriſtum, nec coniugalis uoluptatis illecebris, nec tyrannorum tormentis uictæ. Dorothea. Euphemia. Iuliana. Dula. Tecla. Eraſma Suſanna. Baſilla Domicilla. Anaſtaſia Felicula Daria.

SED dicet aliquis,nefas fuiſſe Chriſtianis puellis maritos habere infideles, ideoq; martyrium potius elegiſſe quam illicita coniugia,legis obſeruandæ gratia, non uirginitatis. Cuius argumentum una interrogatiuncula confutabimus. Cur ante fidelibus maritis,cum multi ſupereſſent,non ſe tradiderint, ſi tantummodo infideles diſplicebant? Aut cur Cæcilia uirgo Valerianum iam credentem & baptizatum martyrij maluit quam thori habere conſortem? Et ne ullus calumniæ re- Victoria Valeria. Vrſula. Cæcilia uirgo.

linquatur locus, ſubijciemus etiam illarum aliquot exempla, quæ ne legitimi quidem matrimonij nexibus implicari uoluerunt, uel etiam implicatæ (quod multo difficilius eſt) caſtitatis cultum nunquam deſeruere.

Brigida ỷgo BRIGIDA uirgo inter Scotiæ puellas pulcherrima cum a potentibus (& quidem Chriſtianis) uiris in matrimonium peteretur, & illa uirginitatem domino uouiſſet, eundem orauit, ut aliquo corporis uitio ipſam deuenuſtaret, quo procorum inquietudo facile ſedari poſſet. Itaq; cum oculorum decore maxime placuiſſet, alterum ſubito ulcere percuſſum amiſit. Cui ergo charior oculis fuit uirginitas, nonne tanto pulchrior fuit in conſpectu ſponſi cæleſtis, quanto iſtis terrenis (qui iam illam quam pauloante tam ardenter appetierant, deſponderi ſibi dedignabantur) uiſa eſt deformatior?

Andragaſina ỷgo. ANDRAGASINA uirgo in Gallia Lothario regnante fuit, quæ cum a parentibus Auiberto prĩcipi uiro (qui poſtea Rothomagenſem eccleſiam rexit) inuita deſponſaretur, multis cum lachrymis dominum obſecrauit, ne ſuam pollui uirginitatem pateretur. Moxq; lepræ morbo totum corpus occupante, ob fœditatem intacta dimittit, & ne in incerto eſſet, cur id mali illi cõtigiſſet, ubi cœnobium uirginum ingreſſa ſanctum uelamen accepit, cõtinuo ſana euaſit. Puto quæ tã enixe orauerat, lepram etiam ipſam quoad uixit pati maluiſſet, quam uirginitatem amittere.

Farra uirgo. FARRA uirgo, cum a patre Agerico (qui primo loco apud Theodebertum Galliæ regem habitus erat) ad nuptias urgeretur, ſic ubertim fle-

uiſſe dicitur, ut nimio lachrymarum humore ocu lorum aciem hebetauerit. Et cum uiſum beati Eu ſtaſij epiſcopi precibus a domino impetratum re- cepiſſet, rurſum patris moleſtijs infeſtationibus- que, & iam odio agitata ad eccleſiam confugit. Ille iratus, inde raptam in carcerem detruſit. Nec tamen efficere potuit, ut uoto ſuo filia conſenti- ret, quæ ſe iam CHRISTO deſponderat. Vbi uero firmam in propoſito permanere uidit, & ne pro minis, neque uerberibus moueri, iam placa- tior dimitti iuſſit, nec deinde impedimento fuit, quin ipſa inter ſacras uirgines perpetuam uirgi- nitatem profiteretur. Tanta pro caſtitate perpeſ- ſam martyrem dicerem, niſi obſtaret fidelis pater. Martyrij tamē coronam meruit, quæ ſic oppugna ta, uirginitatem non amiſit.

GREGORIAM Romanam uirginem a beato Gregorio traditum eſt, ipſo nuptiarum die ad eccleſiam confugiſſe, & perpetuæ uirginitatis uoto deo ſe conſecraſſe. Reliquit uirum, & ample xata eſt CHRISTVM. Reliquit corporis uolu- ptates, & uoluptatibus fruitur paradiſi. Prudens deliberatio, ſed felicior euentus, & qui per raro ſe- qui ſoleat in tam præſenti periculo. Maioris ergo prudentiæ eſt, ante in portum ſe recipere, quam p cellæ turbinem expectare. *Gregoria uirgo.*

SICVTI feciſſe Spoletanam uirginem idem autor eſt. Quæ diuitis & principis uiri filia, cum pater ipſam nuptui collocare decreuiſſet, illo inſcio ad monaſterium abiens, uirginitatis uelum habi tumque accepit. Quod ſi nuptias ſuſtinuiſſet, ne- ſcio an ei integrum fugere fuiſſet. Auidius enim ſponſam ſponſus, quam pater filiam obſeruaſſet. *Spoletana uirgo*

Quamuis & ipſe indignatus illam exhæredauerit. Sed quam exhæredauit pater, deus regni ſui cæleſtis hæredem fecit, & quæ nihil acceperat a parente, a domino accepit, ut ab obſeſſis dæmonia pelleret, ſicuti de illa teſtatus eſt ſanctus Eleuterius abbas.

Euphraxia uirgo

EVPHRAXIAM uirginem Antigoni filiam, quia cuidam Romano patricij generis iuueni a parentibus ante pacta fuerat, quam religioni ſe dediſſet, cum illum accipere Theodoſij imperatoris literis in Thebaidem, quo conceſſerat miſſis urgeretur, reſpondiſſe tradunt, ſponſum ſe habere in cælo non in terra, & certum ſibi eſſe omnia prius extrema perpeti, quam fallere fidem illi datam. Cumq; inſuper Theodoſius opulétas uiri nuptias ſuis donis ſe cumulaturũ polliceretur, Opes meæ, inqt, Chriſtus eſt, dona tua alijs dato. Quid prius mirer neſcio, ſenilem teneræ ætatis in reſpõdendo ſapientiam, an puellaris animi in propoſito conſtantiam? Sed idem ille hãc Chriſtiano principi reſpondere docuit, qui gentilibus philoſophis Catherinam, & qui fecit ne Luciam uirginem homines boueſque mouere poſſent, fecit & hanc ne imperator. Perpetuum nanque ſpiritusſancti habitaculum eſt impolluta uirgo, quæ perpetuæ ſeſe dedicat caſtitati.

Maria Decegnies uirgo.

MARIA Decegnies puellula. XII. annos nata, parentũ nõ ſua uoluntate cuidam Iohanni nuptui tradita, uitæ diſtrictione ac ſanctitate commouit uirum, ut intactam dimitteret. In uirginitate ergo perſeuerans, multa uirtute multiſque miraculis celebris euaſit. E uita decedenti, CHRISTVS, angeli, Apoſtoli in uiſu apparuerunt.

uorum conſolationibus iocundata, mortis an-
uſtias non ſenſit. Solutam deinde a corpore ani-
nulam, a beata uirgine cum angelorum comita-
u in cælum ferri conſpexit epiſcopus Toloſanus.
Haud immerito tantam conſecuta eſt beatitudinē
uæ ne uiro quidem iuncta uirilem copulā admi-
t, & matrimonij iugo cui iam ſubdita fuerat ex-
uſſo, incorrupta & corpore & mente permāſit.

TAM ANCIPITIS pugnæ gemina uicto
ia potitam Edeltrudim uirginem Sigibertus &
eda ſcriptores tradunt, quæ Annæ regis orienta
um Anglorum Chriſtianiſſimi filia, primū Can
beberto auſtralium Girgiuorum principi in coniu
ium tradita, cum eodem pari uoto uirginitatem
eruauit. Deinde eo defuncto iterum a patre in-
ita deſponſatur Cephordo regi. Sed cum ipſo
uoq; in uirginitate annos duodecim uixit. Poſt-
a uero eius permiſſu religioni ſe conſecrauit, & ſe
uriorem quidem in monaſterio, ſed nunquam do
ni caſtiorem uitam duxit. Haud dubium quin ca
itatis merito tanta gratia illam donauerat deus,
t etiam ijs quibus nubebatur, ſtatim continenti-
m perſuaderet. Rariſſimum ſane exemplum,
c neſcio an a condito æuo alterum tale, ut aliqua
z bis maritata ſit, & ſemper uirgo. Edeltrudis uirgo.

SEMPER quidem uirgo, ſed tamen uni-
e uiri coniunx Kunegundis Henrici imperatoris
uiſſe dicitur. Deniq; uiro muliebri conſtantiæ dif
denti, ac zelotypo ſuſpecta, ſuper candentes uo-
neres nudo, ſed inoffenſo ueſtigio ambulando ca
am ſe probaſſe. Eo amiſſo liberius deo ſeruire po
uit, non caſtius uiuere. In eadem ergo caſtitatis
uritate perſeuerās, nulli poſtea nubere uoluit, ne Kunegundis uirgo

cu m Henrico ſimul amitteret uirginitatem. Quí ambo, quoniam in cõiugio cælibes permanſerũt, cælo digni effectí, & ad cælum ſublati, multo felicius, perenniusque regnum acceperunt quam reliquerunt.

Filia Gunzonis ducis.

GVNZONIS Arbonæ ducis filia, Callli ab batis precationibus a dæmonio liberata, uirginitatem uouit. Cœperat enim ſpiritus ſanctus ibi habitare, unde immundus fugerat. Cunq; a Sigiberto Galliæ rege in matrimonium peteretur, a patre tradita, ſpõſam ſe cæleſtis regis eẽ dixit. Quæ uox ita exterruit Sigibertum, ut puellam contingere non auſus, monaſterio uirginũ delegaret, ei ipſam cedens, cuius ſe ſpõſam aſſerebat. Illa itaque in cæleſti beatitudine Chriſto iungi meruit, quia dum in terris uiueret, pluris fecit caſtitatem quam Galliæ regnum.

Egyta uirgo.

EGYTAE uirginis Edgari Anglorum regis filiæ corpuſculum poſt annos aliquot quam conditum fuerat, aperto ſarcophago redactum in puluerem inuentum eſt, præter uentrem & genitalia. Cunctisq; mirantibus, cur ea pars tantum integra extaret, cuidam ipſa uirgo in quiete apparẽs, minime mirandum eſſe dixit, ſi reliquo corpore fatiſcente, uterus incorruptus maneret, qui uirginitate ſanctificatus eſſet, et nulla libidinis labe inquinatus. Dunſtano quoq; epiſcopo de illa reuelatur, celebrandã eſſe in terra, quæ digna fuerit ut in cælo celebris eſſet inter ſponſas Chriſti. O grande uirginalis pudicitiæ meritum, quo tanta comparatur felicitas, ut aĩa hominis honoretur in dei regno, & corpus cariẽ neſciat in ſepulchro.

QVASDAM aũt etiam apud infideles reue

rentter habitas legimus. Luceiam Romanam uirginem rex quidam barbarus, nomine Ancias, cũ captam ſtuprare uellet, dei cæli ſponſam eſſe audiuit, & ui abſtinuit, ac ſimul liberam fecit. Quinetiam ad Chriſtum conuerſus, cũ ipſam Romæ martyrio conſumptam audiſſet, captiuæ ſuæ ſorte incenſus, relicto regno Romam perrexit, & pro ueræ religionis aſſertione ſupplicia pertulit, magis iam deſiderans regnare in cælo quam in terra. Tãtum illi profuit uenerationi uirginem habuiſſe. Luceia uirgo.

EVGENIVS etiam barbarus Aphricæ rex Floram & lucillam ſorores deoq; dicatas uirgines Latium incurſans, captas abduxerat. Sed cum eas perpetuam caſtitatem deuouiſſe intellexiſſet, uitiare pertimuit, et libertate donauit. Ad bella procedens earum precationibus ſe commendabat, uictorq; redibat, & frequenti ſucceſſu lætatus, Chriſto ab ipſis prædicato credidit, in tantum ut Romam ad martyrium tendentes relinquere noluerit. Iam quippe didicerat fragilem & caducam eſſe regni ſui coronã, ſed martyrij ſtabilem & æternam, atq; una cum illis paſſus cælũ petijt. Tantũ & iſti attulit utilitatis honorata uirginitas. Flora & Lucilla.

VIRGInitatis amor effecit, ut Euphroſina alexandrina domũ, parentes, patriã fugeret, & ne iuueni (cui pacta fuerat) inuita traderet, ſub uirili habitu latẽs, proximi cœnobij monachos adiret, ſeq; in eorum numerum ſolenni profeſſione redigeret, dicta Smaragdus. Cur inquies unum fugiẽs tam multis ſe credidit? quia eos quibus ſe credebat, æque ac ſe caſtos eſſe nouerat. Quem autẽ fugiebat, lõge diſparis uoti diuerſiq; propoſiti erat. neq; tamen negare poſſum, difficillimum eſſe fœ- Euphroſina uirgo.

minæ cum uiris uerſanti mentem integram gere-re,et inter ſcopulos nauigantē nulla in parte elidi. Quam ergo fortis uirgo Euphroſina, quæ ſaluas pudicitiæ merces per media ipſa pericula uſq; ad portum perduxit ſalutis.

Margarita uirgo. HOC idē mirari licet in Margarita Aegyptia uirgine,quæ & ipſa deſponſi thalamo ad thalamū peruenit Chriſti. Prima quidem nocte illo ex laſſitudine altius dormiente,ut qui diem totū in choreis & tripudijs deſudaſſet, ipſa dormire non poterat,aſſidue ſecum uoluens,quomodo uirginitatis ſuæ theſaurum ſubtraheret eius rapinæ. Clanculū ergo pedetētimq; ſeſe de cubili proripuit,ædibusq; exceſſit, & uirum aſſimulata, monaſteriumq; ingreſſa,inter monachos latuit uocata Pelagius,ubi perſancte uixit,neq; quod fœmina fuerit,ulli ante obitus ſui diem cognitum fuit. Igitur non dormiendum uirgini ubi periculū imminet, ſed uigilandum fugiendumq; eſt, ſi ſeſe integram cupit conſeruare. Et niſi huiuſcemodi incumbat neceſſitas,nunquam uiris uirgo ſe credat, ubi diuerſus ſexus eſt, diuerſarum cogitationū pugnas incidere neceſſe eſt.

Quædam uirgo. ICCIRCO beatus Martinus epiſcopus, cū uirginem quādam uitæ ſanctitate percelebrē inuiſere uellet,& illa aditu negato ei excuſando dixiſſet. Mi pater ſancte ora ꝑ me, quia a uiro nunquam ſum uiſitata,gratias egiſſe deo fertur,quod illa talibus imbuta moribus caſtā cuſtodiret uoluntatem,& benedicens eam abijſſe lætus.

LVBRICA ſiquidē res caſtitas eſt,niſi ſumma circunſpectiōe fulciatur,facile labaſcit. Quod bene intellexit Petrus apoſtolus,qui cū oēs mor-

bo aliquo laborantes paſſim curaret, filiam Petronillam uirginem febri uexari dimiſit. Et cum interrogaretur, cur qui alios ſanaſſet, filiam ægrotare ſuſtineret? Sic ei expedire reſpōdit. Didicit uirgo in infirmitate eſſe fortior, & iā nec ſana de corporis uoluptate cogitare. Maluitq́ caſta mori, q̄ Flacco conſuli (a quo petebatur) nupta uiuere. Exaudiuit deus deprecantem, & uitæ pariter conſulisq́ libidini iam uim parantis ipſam ſurripuit. Atq́ eandem quæ hominis uxor eſſe noluit, ſponſam fecit Chriſti, cæleſtibus fruituram nuptijs, q̄a terrenas contempſerat. Petronilla uirgo.

SIC & Hilarius Pictauienſis epiſcopus, cum filiam ſuam Appiam caſte ſanctеq́ uiuendi præceptis imbuiſſet, & illa aliquandiu in uirginitatis ꝓpoſito perſeueraſſet, ueritus ne malitia mutaret mentem, dominum deprecatus eſt, ut ipſam e medio ſublatam, iam in tuto collocaret. Itaq́ tam lætus & alacer mortuam extulit, quam ne uirginitatem in coniugium uerteret, anxius ac ſolicitus fuit. His exemplis & timere diſcat ancilla Chriſti, ut ſecurior ſit. Et ſi caſus inciderit, uitam amittere optet priuſquam caſtitatem. Appia uirgo.

SATIS hæc de uirginibus. Viduarū nūc nrārum caſtitatem exponamus, ne a ueteribus (quarū ſuperius fecimus mentionem) uicti uideamur.

NATALIAM Hadriani martyris coniugē (quoniam forma multis præſtabat) tribunus Nicomediæ in coniugium petijt. Denegare non erat quod tribunus peteret, & ancilla CHRISTI iam quo ſe uerteret, neſciebat. Impetrat tamen tridui ſpatium ad deliberandum, atq́ interim dominum uotis precibusq́ ſolicitat, ut pudicitiam Natalia uidua.

quam illi uouerat, ipſe tueatur. Et ſomnio edocta, inde ſoluens Conſtantinopolim uerſus fugam fecit. Quod ut reſciuit tribunus, conſcenſa naui fugientem perſequitur. Iam prope erat ut conſequeretur cum contrario flante uento coactus eſt reuerti, illa ſuo quo uolebat peruenit. Itaq; in uiduitate ieiunijs et precationibus uacans, deo ſeruiuit, ſeruiſſet autem homini, ſi iterum nupſiſſet.

Paula uidua].

PAVLAM Romanam a Hieronymo proditum legimus, poſt mariti mortem nō ſolum nubere noluiſſe, ſed etiam cum uiris nunquam comedisse. Caſta mulier uix ſe uiduam eſſe putauit, ſi cui non ſui ſexus hominum, uel ipſa tantum conuiuandi familiaritate iungeretur. Sic itaq; uiduitatem ſancte pureq; cuſtodiuit, ut in monaſterio ſacris uirginibus præeſſet, quas enim æquauerat caſtitate, cæteris uirtutibus ſuperabat.

Eliſabeth uidua.

ELISABETH Lanthgrauio tradita uotū uouit, ſi marito ſupereſſe ſibi contingat, deo ſe in caſtitate ſeruaturam, & caſti propaſiti meritum habuit etiam coniugata. Poſt uiri obitum, de ingentibus diuitijs ad ultimam deuoluta eſt paupertatem, rapientibus omnia, qui ſe Lantgrauio ſuccedere dixerant. Vnde ab epiſcopo Babenbergenſi ſuſcipitur, pieq; ſuſtentatur. Quo rurſum ad nuptias hortante, dotemq; multam pollicente, reſpōdit: Si id conari pergeret, ſibi in animo eſſe, truncatis naribus uel ſciſſa facie ita ſe deformem reddere, ut q ducere uelit, futurus nemo ſit. Igitur inops & egena mulier, nec prioris fortunæ felicitatem amiſſam doluit, nec ſecundæ oblatam accepit, dū ſola caſtitate gaudet. Adeoq; impatienter tulit ad coiugium repetendum ſe inuitari, ut niſi qui inui

tabat ceſſaſſet, ſuam ipſa faciem laceraſſet. Quanta autem ſanctitate profecerit, hinc noſſe licet, quod nullum fere uirtutis genus in hoc opere, eius exẽplo uacuum ſit. Profecto niſi perpetuam caſtitatẽ tam ardenter adamaſſet ad tantam perfectionem nunquam perueniſſet.

GALLA Simachi conſulis filia (ut Gregorius refert) Gothis Italiam uaſtantibus uiduata uiro, quo cum annum tantum uixerat, nulli poſtea nubere uoluit, licet & ætate integra eſſet, & non illiberali forma. Aegrotanti fœdaq; corporis ſcabredine affectæ, medici cõſulebant rurſum uti marito, alioquin eo morbi genere uel perituram, uel ſi uixerit, contra ſexus ſui morem uilloſum mentum habiturã. At illa neq; oris deformitate, neq; mortis periculo territa, propoſitum dimiſit caſtitatis. Dum autem diem ſuum obiret, affuit in uiſu Petrus apoſtolus, a peccatis abſolutam eſſe dixit, promiſſis uitæ æternæ erexit, & ut ſecum ueniret, hortatus eſt. Tunc ſancta animula illo dimiſſo corpore, quo uocabatur, læta abijt. Si his etiam dignas frui ſolere uiſis noſtis, nubite uiduæ. Sin uero nihil tale de illis memoriæ proditum legiſtis, non eſt cur illas imitemini, de quarum beatitudine a ſcriptoribus ſiletur. Si qua tamen continere ſe non poteſt, nubat. Melius eſt nubere quam uri, quia minus malum maiore malo melius eſt.

Galla uidua.

1. Co. 7.

A QVO quidem malo multum abhorrens Euphraxia uirginis Euphraxiæ mater, hac unica prole ſuſcepta, cum uiro ſuo Antigono caſte continenterque uixit. Cæterum illo defuncto, quoniam ætas, forma, diuitiæ ſuppetebant ad ſecundas

Euphraxia uidua

nuptias urgeri cœpit Theodoſij imperatoris Auguſtæq; ſuaſionibus ac promiſſis. Quod quanquã amore erga ipſam ſummo agebatur, illa tamen indignans, & caſtitati metuens, rebus occulte nauigio impoſitis, cum filia in Aegyptum nauigauit, & in Thebaidã perueniẽs, filiam monaſterio tradidit, quæ ſecum tulerat, pauperibus erogauit, pijsque ipſa operibus incumbens, caſtitatis propoſitũ nunquam dereliquit. Cumq; abbatiſſa cui filiam commẽdauerat, in quiete uidiſſet Antigonum in paradiſo fulgentem a domino exoràſſe, ut coniugem ſuam de terris euocatam ſibi iam ſociam faceret, die qua prædictum fuerat, læta deceſſit. Tanta ergo accepit bona, quia & cum uiro caſte ſe habuerat, & ſine uiro uiduitatẽ cõſtãter ſeruauerat, quãta impator iterũ nubẽti dare nunq; potuiſſet.

Salaberga uidua. SALABERGA poſt quinq; filios ex Alduino marito Dagoberti Galliæ regis duce genitos, ab eodẽ impetrauit, ut deinceps in caſtitate deo ſeruiret. Itaq; conſtructo apud Lugdunum amplo monaſterio, trecentis fere ancillis Chriſti præeſſe meruit, & multorum ſignorum operationibus celebris fuit. Et quia ſeruãdæ caſtitatis gratia uirũ liberosque reliquit, nunc cum Chriſto regnat, & in quo omnes beatitudinis ſumma eſt, eius indiſſolubili fruitur conſortio, conſpectuq; lætatur.

Radegundis uidua. RADEGVNDIS Clotharij Galliæ regis coniunx, cum annos aliquot cum marito ſine querela uixiſſet, tandem ſeruandæ caſtitatis cupiditate accenſa diuortium impetrat & monaſterio ſe includit. Quæq; regis uxor fuerat, facta eſt ſpõſa Chriſti, & magis deinde miraculis claruit, quam ante claruerat Galliæ regno quod reliquit.

MELANIA Vrbani prætoris filia uiro tradita, cum duos liberos quos ex eo ſuſceperat, impuberes adhuc, morte immatura amiſiſſet, nequaquam de reparanda prole cogitare cœpit, ſed de caſtitate ſeruanda. Crebris itaq; ſuaſiõibus induxit maritum, ut diſtractis in pauperum uſus bonis, ambo animum ad dei ſeruitium applicarẽt. Itaq; ille inter monachos, ipſa inter ancillas Chriſti, quod uitæ ſuperfuit relicto geniali thoro laudabiliter peregerunt, uiduitatem ſeruantes antequã uidui eſſent, imo quod plus eſt, religione ſe uincientes, ne uxorios actus repetere expeditum fóret. I, nũc inſatiabilis libido cui maritum habuiſſe non eſt ſatis, alios atq; alios tibi quære, cum hæ ſanctiſſimæ fœminæ etiam quem habebãt habere noluerunt, ut Chriſtum haberent. Melania uidua

SED QVID de illis dicam ſiue fœmis, ſiue uiris, qui ne adulterijs quidem abſtinent, qui meretricantur, qui libidinibus diffluunt, quandoquidẽ etiam matrimonia iterare, & ſi licitum, non tamẽ ſatis honeſtum putatur, niſi forte honeſtum ſit, uri & continere ſe non poſſe? Meminerint igitur in decalogo præceptum eſſe: Non mœchaberis, Non concupiſces uxorem proximi tui. Et in lege adulteros lapidibus obrui iuberi. Et a rege Babylonio, id eſt, diabolo in igne frixos, pro eo inquit quod fecerint ſtultitiam in Iſrael, & mœchati ſint in uxores amicorum ſuorum. Reminiſcantur in euangelio gregem porcorum mergi in profundũ. Et Samaritanã mulierẽ, quia quinq; uiros habuerat argui a dño, ſextũ iã non eẽ ſuũ. Et ab eodẽ adulteræ, ne amplius peccaret iniunctum, ne grauius illi contingat. Sciant etiam fornicationis reum ab Contra ipudicos. Deute. 5. Iere. 29. Mat. 8. Iohan. 4. Ibidem. 8.

Apoſtolo traditum ſathanæ in interitum carnis.
1.Corin.5 Quod uitium uſqueadeo execrabile iudicat,ut Corinthijs eorum conſuetudinē qui illo infecti ſunt,
Ibidem.6 interdicat dicens, Ne commiſceamini fornicarijs. Et idem: Nolite errare inquit, neq; fornicarij, neq; idolis ſeruientes, neq; adulteri, neq; molles, neque maſculorum concubitores, regnū dei poſſidebūt.
Hebre.13 Iterum alibi ait. Fornicatores & adulteros iudica
Apoc.21. bit deus, hoc eſt damnabit. Et in Apocalypſi legimus. Fornicatorū partem cum ueneficis futuram, & idololatris & oīb⁹ mēdacibus in ſtagno ardēti igne & ſulphure, quod eſt mors ſcd'a. Sed percurramus etiam ſcripturarum exempla, quo magis innoteſcat, quāto odio deo ſit omnis impudicus. Lamech primus duxit duas uxores, & primus Cain
Lamech. occidit fratrem, dicitur tamen, ſeptuplum ultio da
Sodomitæ bitur de Cain, de Lamech uero ſeptuageiſſepties Sodomitæ & Gomorræi, cū aduenas turpiter appetiſſent, cæcitate primum lucem amiſere, deinde etiam uitam, cum ipſis urbibus funditus euerſi, & qui igne libidinis exarſerāt, cæleſti igne ſuper eos
Sichemitæ. pluente conſumpti ſunt. Ob Dinam Iacob filiam uiolatam Sichemorum urbs uaſtatur, et unius ſtu
Ruben. prum cædibus expiatum eſt plurimorum. Ruben
Zambri. maledicitur, quia aſcendit cubile patris ſui. Zambri cum ſcorto Madianitæ, ad quod palam intrare non erubuerat, pugione ſacerdotali confodiuntur & ne non iure cæſos arbitreris, illis punitis, dei in
VxorSamſonis. filios Iſrael ira placat. Prima Sāſonis uxor, quia
Altera Sāſonis. ipſo repudiato alium acceperat, ſimul cum patre igne combuſta pœnas dedit. Ipſe Samſon ſecundæ uxoris (ut ſcias qualis digamiæ euetus ſit) dolis ac proditione perijt. Tribus Beniamin pene interne-

cione deletur, ob uim illatam coniugi alienæ. Dauid regem adulterij perpetratio ad innocentis & quidem de ſe bene meriti indignam compulit necem, ut intelligas illicitos concubitus cauſam eſſe plurimorū malorum. Et licet peccatum hoc mox per pœnitentiam translatum dicatur, ipſa tamen peccati labes non niſi multarum maximarumq́ patientia calamitatum elui purgariq́ potuit. Filius etiam Dauid Ammon, defloratæ Thamar iniuriam morte rependit, a fratre interemptus. Salomonis ſapientiam multarum amor fecit inſanire, ita ut earum dijs deabusq́ phana poneret. Quāob rem ſciſſum eſt regnum de manu filij ſui, et datum Ieroboam ſeruo ſuo. Igitur cū obſcœnæ libidinis uoluptas multo maioribus ſupplicijs, ſemper compenſata ſit, certe ſi nulla etiam caſtitati præmia ꝓponerentur, caſte tñ uiuendum eſſet. Rurſum, cū tanta caſtitatis ſit merces, quantam extimare nemo poteſt, ſi nulla libidinem ſequeretur punitio, libidine abſtinendum eſſet. Vt ergo & uitium caueamus, & uirtuti penitus innitamur, q̃lis utriuſque finis ſit, iugiter cogitemus. Sed dices. Spiritus quidem promptus eſt, caro autē infirma, uideo aliam legem in membris meis repugnantē legi mētis meæ, & non quod uolo bonum hoc ago, ſed quod odi malum illud facio. At caſtiga corpus tuum, & in ſeruitutē redige, ut obedire diſcat ſpūi Deinde quanto infirmiores, tanto ſolicitius pete a dño auxilium, Petenti datur & pulſanti aperiť, frequētius ora, uētri minimū indulge, hoc dæmoniū non eijcitur, niſi per orationē & ieiunium. Somnolentiam caue, & uigilijs operam da, qui uigilať, nō ſinit perfodi domum ſuam. Fac aliquid operis,

uxor Dauid.

Ammon. Salomon

Mat. 26. Rom. 7 1. Cor. 9

Mat. 7.

ut nunquam te diabolus inueniat otioſum: Sexũ diuerſum quantum potes fuge, quantũ licet obliuiſcere, fugientem deſerit concupiſcentia, obliuiſcentem dimittit fœda titillatio. Semper tamen totam uincendi ſpẽ in deo colloca. Sine me, inquit,
Io.15. nihil poteſtis facere.

De pœnitentia peccatorum per exempla ueterum.
Cap. IX.

HACTENVS de caſtitate. Nunc ijs qui culpa aliqua lapſi ſunt, demus pœnitentiæ locum ut reſurgant. Et quidem nemo eſt qui non peccet. Septies in die cadit iuſtus, ait ſcri-
Pro.24 ptura. Et Iohãnes apoſtolus. Si dixerimus, inquit,
1.Io.1. quia peccatum nõ habemus, noſipſos ſeducimus & ueritas in nobis nõ eſt. Igitur quoniam omnia deus cõcluſit ſub peccato, ut omnium miſereatur, omnibus neceſſaria eſt pœnitẽtia, q̃ quãti fructus ſit, aut qualiter agi debeat, exemplis patebit.

Iſraelitẽ LEGIMVS Iſraelitas quoties legem ſanctã præuaricati ſunt deo uindicante, erumnis uaſtationibuſq; affectos. Rurſum cum pœnitendo ſeſe correxiſſent, eodem miſerante liberatos, ut & iuſtũ in puniendo agnoſcas, & facilẽ in remittẽdo.

Idem. CVM ergo Ioſue duce iam defuncto, alienige-
Iudicũ.3 nas connubio ſibi iunxiſſent, & (quod execrabilius eſt) ĩmolaſſent eorum dijs Baalim et Aſtaroth, obliti dei ſui, á quo multa magnaq; acceperant beneficia, bellis oppreſſi, Chuſanſaſathaim Meſopotamiæ regi annos octo ſeruierunt. Tandem errorem ſuum incuſantes, & ad pœnitentiã conuerſi,

dei quem abiecerant opem implorarunt, & Othoniele duce uictis hoſtibus, recuperauere libertatē, rerūq́ potiti ſunt. Percutit ergo domin9, ut ſanet occidit ut uiuificet. Sed neq́ ſanat neque uiuificat, niſi pœnitentes. Othoniel dux.

OTHONIELE uero mortuo, cum iterum iiſdem flagitiis ſe polluiſſent, Eglon Moabitarum regi decem & octo annos tributa penſitauere. Poſtremo pœnitentes, Aioth ambidexter uindicauit in libertatem, rege ipſo interempto, & decē millibus hoſtiū cæſis. Deīn annos lxxx. nēo illos armis laceſſiuit, ut hinc intelligas cum pœnitentibus diabolum congredi minus audere; & ſi audeat, nocere non poſſe. Ibidem. Aioth dux.

MORtuo Aioth peccauerunt et traditi ſunt Iabin regi Chanaan, ſed poſt annos uiginti cum eos ſceleris pœnituiſſet, clamaſſentque ad dominum. Delbora prophetante, Barach tantummodo cum decem millibus armatorum Siſaram regū exercit9 ducem cum nongentis falcatis curribus & ingenti militum copia in prælium deſcendentem fudit fugauitq́. In decē millibns decalogi numerus habetur, quo ſi pœnitens ſe munierit, uitiorum multitudinem contra inſurgentem facile ſuperabit. Ibidem. 4 Barach dux.

IAHEL autem uxor Aber Siſaram adacto in tempore clauo interfecit. Iahel interpretatur incipiens. Aber lucidus. Iahel ergo uxor eſt Aber, quia illum quē pœnitere incipit, lux recti prauiq́ dignoſcendi comitatur. Siſara excluſionem gaudii deſignat, id eſt, diabolum, qui uos a paradiſi gaudiis maligna ſuggeſtione nititur excludere, quem clauo in tempore transfodimus, cum in tempore pœnitentiā agimus, compunctionis clauo uitiū

expungētes. Hoc tēpus ſi elabi ſine pœnitudine diſmiſerim⁹, fruſtra poſtea nos pœnitebit. Incaſſum em̄ tunc lugetur cū iam actorꝫ rō exigitur.

Iudicis POST annos quadraginta, in pace peractos, rurſum ad impietatem prolapſi a Madianitis deuaſtantur annos ſeptem. Et cum tandem illos delicti pœnituiſſet, per Gedeonem opitulatus eſt eis

Ibidem. deus. Qui diuino fretus auxilio, non amplius quā cum trecentis armatis, uix numerabiles hoſtium copias fudit atq; concidit. Oreb & Zeb principū Madian capita uictor abſcidit. Oreb dicitur tentatio, Zeb lupus, Madian contradictio ſiue iniquitas. Igitur uere pœnitens incipit cum tentationibus colluctari, nec ſe ultra ſpiritalis lupi rapinis exponit, ſed ut primum ſe impugnari animaduertit, ita primū reſiſtit, & hoc eſt capita principum contradictionis uel iniquitatis trūcare, peruerſarꝫ cogitationum initia recidere, ne ſi morā fecerint, creſcant, & tacitū uiuat ſub pectore uulnus.

Iud. 10 SED Gedeone quoq; uita defuncto auerſi ſunt poſt gentilium ritū, colentes Baalim & Aſtaroth. Et cum Philiſtinorū inuaſionibus per xviij. annos attriti eſſent, pœnitentiam quidem egerūt, ſed nō exaudiuit eos dominus. At cum etiam idola de finibus eieciſſent, per Iepte ducem tutatus eſt eos ulciſcens aduerſarios, a quibus aſſidue uexabantur. Ex quo patet pœnitentiam non uerbo tm̄ ſed etiā facto agendam eſſe, ut ueniā promereri poſſis.

RVRSVM ob idololatriæ crimē annos xl. ſub iugo Philiſtinorum fuere. Poſtea uero pœnitē-

Iud. 13 tes per Samſonem liberati ſunt. Qui ligatus fregit

Ibidem 15 uincula, & maxilla aſini interfecit inimicos, & de molari maxillæ egreſſis aqs ſitim ſedauit. Per pœnitentiā quippe diuelluntur nexus peccatorum,

In maxilla oratio,in aſino humilitas intelligitur, qbus proſternũt neqtiæ ſpiritales, qa humiliãtis ſe orõ nubes penetrat.De molari aũt maxillæ flu- Ecci. 35. untaq̃,cũ int' orãdũ cõſciẽtiæ morſus elicit lachrymas,qbus deiñ ꝑta btitudo reſtiguit deſiderij ſiti.

SVB Heli quoq; ſacerdote a Philiſtinis anguſtias cladeſq; paſſi,Samuelis admonitiõe, atq; hortatu 1.Reg.7 ad pœnitẽtiã inclinanť.Ipſoq;ꝓ eis depcante hoſtiaſq; offerẽte,fleuerũt ieiunauerũtq;,palã cõfitẽtes qđ Baalim & Aſtaroth idola coluiſſent,dei ſui cultu derelicto.Hac pœnitentiũ afflictione placatus dñs,Philiſtinorũ multitudinẽ in illos irruere ꝑatã tonitru ac fragore ita exterruit, ut repente auerſi terga darent.Filij uero Iſrael eos fugientes ꝓſecuti ad internecionẽ cõciderũt,urbes q̃s amiſerãt recuperarũt.nec poſtea ab inimicis infeſtati ſunt q̃diu uixit Samuel. Hic ꝑcipiť q̃tũ depcatio,q̃tũ lachrymæ,q̃tũ ieiunia ꝓſint pœnitẽti.Quid eſt em̃ aliud urbes amiſſas recuꝑare, niſi priſtinæ ỽtutis meritum,quod peccando deperditũ fuerat,inſtaurare? Dauid.

Peccaui inqt Dauid dño,cũ adulterio homicidiũ 2.Regũ 12 iunxiſſet,& ſtatim mereť audire.Dñs quoq; tranſtulit pctm̃ tuũ,nõ morieris.Magnũ pctm̃ magna remiſſum ẽ miſericordia.Haud dubiũ qn & magn9 pœnitẽtis dolor extiterit,q tã repẽti uenia dign9 fuit.Qũo em̃ minãte ꝓpheta tãti delicti cõſcius non uehement' doluiſſet,q ꝑuulo ægrotãte,quẽ de illicito genuerat coitu,fleuit,ieiunauit,in terra iacuit? Qui Abſalonẽ filiũ fugiẽs, nudis pedibus & apto 2.Regũ 15 capite & lachrymãtibus oculis inceſſit? Multũ ergo dolendũ eſt,cũ multũ pctm̃ eſt. Nec te moueat ſi aduerſis caſibus concutitur, cui uenia indulgetur.Sæpius excoctum aurũ purius nitet.

ATIDEM iã omniũ inimicoꝝ ſuoꝝ uictoria

potitus, cum deſcribete regni populos iuſſiſſet, quorum numerus fuit uirorum fortium de Iſrael octingenta millia, de Iuda quingenta millia. Videns præeſſe ſe tantæ multitudini, mentis elatione peccauit, & continuo (ut diſcas non differendā eſſe pœnitentiam) peccaui inquit ualde in hoc facto, ſed precor domine, ut transferas iniquitatem ſerui tui, quia ſtulte egi nimis. Ecce mœret, & pœnitens ſe deliquiſſe confitetur, cur ergo non ut ante ſequitur confeſſionem uenia, cum præſertim illud quam hoc peccatum grauius fuerit? Quia licet deinde quis leuius peccet, magis tamen efficitur ingratus, dum poſt remiſſam culpam in culpam relabi negligit. Proinde dominus cui prius facile pepercerat, nunc eundem de tribus eximijs malis unius optione onerat, hoc eſt uel famis, uel cladis, uel peſtilentiæ, ne quis uenia pro licentia utendum putet.

2.Re.24.

ROBOAM rex Iudæ, & illi quibus præerat lege dei contempta gentilium ritum ſequebantur, cum Seſach rex Aegypti de improuiſo fines eorum irrumpēs, oppida multa & loci natura & armis munita expugnauit, illoſque qui aduerſum ſe in campum deſcenderāt, in urbem fugere compulit. Porro cū per Semeiam prophetam audiſſent, Vos reliquiſtis me, & ego reliqui uos in manu Seſach dicit dominus: ab errore conuerſi pœnitentiā egerunt. Inde rurſum dn̄s ad Semeiā ait, Quia humiliati ſunt, non diſperdā eos, uerumtn̄ ſeruiēt Seſach, ut ſciant diſtantiam ſeruitutis meæ, & ſeruitutis regni terrarum. Ergo etiā per pœnitentiā placatus dn̄s non ſemper omnem anguſtiā aufert, cū ſcilicet hoc illi profuturū nouit cui placatus eſt.

Roboam rex.

2.Para.12.

Ibidem.

Nam uirtus in infirmitate perficitur. 2.Cor. 12.

ACHAB Samariæ regum peſſimus, qui uineam Naboth Iezraelitæ per ipſius cædem ita occupauerat, ut crudelior tunc an auarior fuerit non facile dinoſci poſſit. Minante ſibi domino per Eliam prophetam pertimuit, & ſciſſis ueſtibus texit ſe cilicio, ieiunauit, in ſacco iacuit. Iccirco dominus malum quod illi interminatus fuerat, diſtulit poſt eũ in diebus Ochoziæ & Ioram filiorum eius. Hinc per Iezechielem prophetam ait, Impietas impij non nocebit ei, in quacunque die conuerſus fuerit ab impietate ſua. Achab rex. 3.Regũ.21 Iezech.33.

IOZAPHAT rex Iudæ irruentibus aduerſum ſe Moabitis & Ammonitis & Idumæis, indixit ieiunium atq; orauit, omnesq; de Iuda ſteterũt coram domino cum uxoribus ac liberis, & in terram proni adorauerunt. Cantores præcedentes exercitum deo laudes perſonabant, cum illi quos pertimuerant, in ſeipſos conuerſi mutuis uulneribus concidere. Ioſaphat & Iuda diripuerunt ſpolia, & gratias deo egerunt, quod ſic pro ipſis depugnaſſet. Cor enim contritum & humiliatum deus non ſpernit. In tribulatione, inquit, inuocaſti me, & liberaui te. Ioſaphat rex. 2.Para. 20 Pſalm.50. Pſalm.80.

BENADAB Syriæ rege Samariam obſidente, Oppidani fame laborabant, ita ut quædam mulieres a filiorum eſu non abſtinerent, quando pœnitentia & humiliatione Ioram Samariæ regis, q cilicio ſe induerat, die uno ſumma inopia in ſummam uerſa eſt copiam. Syri enim horrendo armorum ſtrepitu diuinitus excitato, uehementer perterriti, relictis impedimentis omniq; ſupellectili dimiſſa fugã fecere, Samaritæ uero egreſſi direptis Iorã rex. 4.Regũ.6 Ibidem.7

caſtris inſperata præda ditati ſunt, & modius ſimulæ ſtetit ſtatere uno, ſicut prædixerat Eliſeus, & duo modij ordei ſtatere uno.

Ioachaz rex. REX Iſrael Ioachaz cũ ſuis q̃s præuaricari fecerat, ſubditus Azaheli Syriæ regi, & Benadab filio eius, pœnitentiam egit, orauitq; ad dominum, 4.Reg.13. & ſicut ſcriptura ait, Datus eſt illis ſaluator, cuius ope liberati ſunt.

Ezechias rex. EZECHIAS fide & religione probatus, ſed ob plebis & Achaz patris impietatem Ieroſoly- 4.Reg.19 mis obſeſſus, conſcidiſſe ueſtimenta dicitur, ſaccoque ſe operuiſſe, ad templum ueniſſe, ad Iſaiam ut pro ipſis oraret miſiſſe, & continuo ab eodem propheta meruit audire ne timeret. Deniq; dei ira in hoſtem cõuerſa, nocte una cecidere, CLXXXV. millia Aſſyriorum angelo cædente, & a pernicie liberante pœnitentem. Prophetauerat autem Iſai- Iſaiæ. 31. as dicens, Cadet Aſſur in gladio non uiri, & gladius non hominis uorabit eum, & fugiet non a facie gladij.

Idem. IDEM Ezechias, cum ægrotanti ſibi diem ex 4.Reg.20 tremum imminere per prophetam audiſſet, flendo atq; orando impetrauit uitæ propagationem, uixitq; ultra q̃ uixiſſet ſi ſic non egiſſet, quindecim annos. Argumento eſt uere pœnitentes non eſſe morti obnoxios, ſed uitæ deſtinatos æternæ, di- Iezech. 18 cente domino, Nolo mortem morientis, conuertimini & uiuite.

AT CVM gloriabundus Merodach Babyloniæ regis legatis gazam ſuam omnem oſtentaſ 4.Reg.20 ſet, & ob id illam ad Babylonios quoq; transportandam Iſaia prophetante didiciſſet, delicti conſcientia conſternatus non eſt auſus mulctam hãc au

ferri poſcere, ſed differri. Bonus, inquit, ſermo domini, ſit tantum pax in diebus meis, Itaque in poſteros dilatum eſt malum, forte etiam ab ipſis differendum, ſi uel non deliquiſſent, uel continuo illos delicti pœnituiſſet.

MANASSES EIVS filius cum in regnũ ſucceſſiſſet, patris uirtutes uitijs ſuis æquauit. Coluit enim idola, ſomnia obſeruauit, artes maleficas exercuit, domini per os prophetarum minas denuntiationesque contempſit. Ob hoc ab Aſſyrijs captus, & catenis atque compedibus uinctus, abductus eſt in Babylonem. Et tamen poſtquam eum flagitiorum ſuorum pœnituiſſet, precatusque eſſet deum, quem peccando irritauerat, exauditus eſt, reductusq; Ieroſolymam, & in regnum poſt liminio reſtitutus. Tunc ſimulacra quæ poſuerat, euertit, araſque deſtruxit, & reſtaurato altari domini uictimas & pacifica immolauit, ſuiſque præcepit, ut colant dominum deum Iſrael. In bonum deniq; ex peſſimo mutatus eſt, in liberũ ex ſeruo, in regem ex captiuo, quia pœnitens ac dolens ad dominũ clamitauit, eodẽ domino per Iſaiã dicẽte, In indignatione mea percuſſi te, & in recõciliatione tua miſertus ſum tui.

Manaſſes rex. 4. Reg. 21 2. Para. 33. Iſaiæ. 60

IOSIAE regi Iudæ, quoniam cum legis librũ perlegiſſet, patrum populiq; tranſgreſſione uehementer triſtatus eſt. Olda prophetes reſpondit, Hæc dicit dominus, Ecce ego adducam mala ſuper locũ iſtum et habitatores eius, quia dereliquerunt me, & ſacrificauerunt dijs alienis. Te autem quoniam audiſti uerba uoluminis, & perterritum eſt cor tuum, & fleuiſti coram me, colligam te ad patres tuos in pace, ne uideant oculi tui mala quæ

Ioſias rex 4. Reg. 22 Ibidem. 2. Para. 34

inducturus ſum ſuper locum iſtum. Itaque propter unius pœnitentiam, communis omnium calamitas quoad ipſe uixit, dilata eſt. Vixit autem poſt hac duodecim annos.

Eſdras ſacerdos. Eſdræ. 9 SED plerique ſane peccatum ſuum doluerũt, Ioſias uero & poſt illum Eſdras etiam alienum. Nã hic quoque cum intellexiſſet quod ipſi qui ſecum a Babylone Ieroſolymam remigrauerant, miſcuiſſent ſemen ſanctum cum exteris nationibus connubiorum copulatiõe, ſcidit pallium & tunicam, uulſit capillos, barbam depilauit, ſeditque mœrens ante templum uſque ad ſacrificium ueſpertinum. Tum demum ſurgens curuauit genua, expandit Ibidẽ. 10 manus ad cælum, & flens orauit. Ex eius mœrore cæteri ſuum metientes crimẽ, & ipſi fleuerunt, magnoque diuinæ ultiõis metu expauefacti, intantum illi obedierunt, ut conſenſerint, & uxores repudiare, & qui de ipſis nati fuerant filios abdicare. Igitur ipſo dei legem exponente conueniſſe dicuntur, in ieiunio & in ſaccis, puluere conſperſi, et ab omni filio alienigena ſeparati, confitentes peccata ſua, & iniquitates patrum ſuorum quater in die, & quater in nocte, & adorantes dominum deum ſuum. Ideo in pace ſtabiliti priſtinæ libertatis ſtatum ſi- Ieremi. 4. bi recuperarunt, dicente domino. Si abſtuleris offendicula tua, a facie mea nõ cõmoueberis.

CAETERVM ego non tam miror aliquem Daniel propheta Danie. 9 proprij reatus grauitate uehementer angi, quam eum qui alienum crimen deflet ut ſuum. Et iam pręter modo dictos, uideo etiam Danielem prophetã oppido quam ſolicitum atque anxium, non pro ſuis ſed populi peccatis, dum ea ueluti ſibi communia confitetur, & perinde miſericordiam dei im-

plorat,ac ſi & ipſe deliquiſſet. Video in ieiunijs,in ſacco,in cinere illum ſponte affligi, per tres hebdomadas lugere, panem deſiderabilem non comedere,& neq; carnem neq; uinum guſtare, neq; unguēto perfundi. Video inquam illum pro delictis aliorum talia facientem & intra me confuſus cōſcientiæ metu concutior,quod ego miſer pro meis quibus obrutus ſum,nihil talė efficio.Contere domine contere duritiem uiſcerum meorum, & uirga directionis tuæ percute cordis mei petram, ut ſaltem aquam effundat lachrymarum,& ipſe plāgere poſſim ea quib⁹ te offendi, cū ſancti tui ſic lugeant etiā ea quibus te alij offenderunt. Ibidē.10

SED interim & reliquorum in pœnitendo ſolicitudinem perſequamur,ut & ipſe de mea tepiditate magis erubeſcam,& alij de peccato ſuo dolore plenius inſtruantur.

HOLOPHERNE Iudæos inuadente,tutatus eſt eos dominus, quoniam inuocauerunt nomen ipſius, & ieiunauerunt, & ſacerdotes induti ſunt cilicijs,cinereq; capita conſperſi,et infantes proſtrati ante faciem templi, & altare opertum cilicio.Illa quoq; quæ interfecit inimicū,uidua erat,q̄ tidie ieiunabat,lumbos cilicio præcinxerat,cinere caput perfuderat; in ſecreto domus ſuæ cubiculo cum ancillis clauſa morabatur, & tunc proſtrata clamauit ad dominum, cum tam audax facinus eſſet aggreſſura. Huiuſcemodi' ergo pœnitentiæ afflictionibus atq; anguſtijs conciliatur deus, reprimitur diabolus, innocentiæ ſtatus reparatur, reparatus conſeruatur, conſeruatus demum ſortem capit æternitatis. Iudæi. Iudith. Iudith. 4. Ibidem.8

NINIVITAE quoq; cum urbē ſuam poſt Niniuitæ Ionæ.3

dies.XL. euertendam audiſſent, prædicauerunt ieiunium, ueſtiti ſunt ſaccis, rex ipſe ſurrexit de ſolio, abiecit regia ornamenta, & ſaccum induit, ſeditque in cinere, ac iuſſit ne homines, iumenta boues, pecora guſtent quicquam uſque mane, ut que unuſquiſque conuertatur a uia ſua mala. Id uidens deus auertit omnem perniciem illam, quam eis comminatus fuerat ſe illaturum, Quis ergo dubitet quin a diebus Iohannis regnum cælorum uim patiatur, & uiolenti rapiant illud, ſi etiam ante Iohannem hominum pœnitentia mutare potuit dei ſentētiam?

Mardochæus & Iudæi alij Heſter.4. MARDOCHAEVS ad Suſa abductus, cum Amã per ſe odio in ipſum ac ſimultate factũ eſſet, ut rex Perſarum Aſſuerus edicto iuberet interfici Iudæos omnes qui Suſis atq; alibi in regno eius erant, ueſtimenta ſcidit, ſaccum induit, aſperſit cinere caput, cum clamore & eiulatu inceſſit. Illi etiam qui per prouincias erant Iudæi ieiunauerunt, cilicioq; & cinere pro ſtratu uſi ſunt, & deo propitio, cædes quæ in ipſos graſſatura erat, uerſa eſt in autorem Aman, quodq; ipſe Mardochæo ac

Ibidem.7 cæteris Iſraelitis facere intenderat, hoc cum aſſeclis atq; aſſentatoribus ſuis paſſus eſt. Tam cito miſericors & iuſtus dominus, & eos liberat qui in conſpectu ſuo ſe humiliant, & illos punit qui impie ſuperbiunt. Mardochæus uero ipſe tam præſenti periculo erutus, primum apud regem obtinuit dignitatis locũ, & quantũ pœnitentiæ humiliationibus ſe ſubmiſerat, tantum fuit exaltatus

Iob. Iob.16 AT ETIAM iuſti interdum quaſi qui peccauerint, pœtentiæ diſtrictione ſe coartant. Iob quem diabolus omnium aduerſitatum mole præ

mens uincere non potuit, ſaccum conſui, inquit, ſuper cutem meam, & operui cinere carnem meam, facies mea intumuit a fletu, & palpebræ meæ caligauerunt, & confidenter ait, Hæc paſſus ſum abſque iniquitate manus meæ, cum haberem mundas ad deum preces. Ecce in cælo teſtis meus, & conſcius meus in excelſis. Quod ſi ſic corpus ſuum ſponte atterebat uir innocens, & ſimplex & timens deum, ob hoc ſolum ut humilitatem probaret, quid nos facere oportet, qui & in multis offendimus, & non in paucis adhuc offendere non ceſſamus?

IDEM quia ingentibus oppreſſus erumnis dei iudicium aliquãtulum ſugillauerat, ſe iuſtum iactando, & cum deo diſputare concupiſcẽdo, a domino redargutus culpam cõfitetur, & ait, Vnum locutus ſum, quod utinam non dixiſſem, et alterũ, quibus ultra nõ addã, et iterũ, Inſipienter locutus ſum, ipſe me repræhendo & ago pœnitentiã in fauilla & cinere. Si iſte in fauilla & cinere, qui tam æquo animo tantas tolerauit calamitates, in quo illi, qui multo leuioribus affecti muſſitant, indignantur, cum deo non diſputare ſed pugnare uidẽtur? Et ut ſciamus q̃le propoſitũ pœnitentis eſſe debeat, meminerimus dictũ. Quibꝰ ultra nõ addã. Idem. Iob. 39 Ibidẽ. 42

NABVCHODONOſor regis in effrenatam ſuperbiam contundens deus regno illum menteque eiecerat, ita ut procul ab hominum conſuetudine annos. VII. cum feris per deſerta uagatus ſit, fœnũ q̃ſi bos comederit, æſtus, pluuias, uẽtos patiens abſq; tecto. Poſtq̃ tñ ille ad ſe reuerſus, agnouit mundanã potẽtiã nõ ſuũ, ſed dei eſſe arbitriũ, ac ꝑinde confiteretẽ neminẽ eſſe q uirtuti eius poſſit Nabuchodonoſor. Dani. 4

reſiſtere, aut dicere ei, quare ſic feciſti? ueniam meruit, & ſanitati regnoq́ꝫ reſtitutus, ampliorem honorem adeptus eſt pœnitendo, quam fuit quem amiſerat peccando. In quo impletum eſt illud q̃d per Iſaiam dicitur, Vias eius uidi, & ſanaui eum, & reduxi eum, & ipſi reddidi conſolationes.

Iſaie.57

Ieſus filius Ioſedech.

Zachar.3.

IN ZACHARIA legimus, ſatan accuſatione aduerſari parantem Ieſu filio Ioſedech ſacerdoti, prohibitũ fuiſſe a deo eo quod ipſe Ieſus pœnitentiam egiſſet. Qui deinde ſordidis tegumentis in quibus iam ſe ſubmiſerat, exui, & cidari munda operiri iuſſus, deſiderabilem illam domini uocem audiuit. Ecce abſtuli iniquitatem tuam, & indui te mutatorijs. Quam ergo magna pœnitentiæ uirtus, diabolo os obſtruit ne accuſare poſſit, & pctõrum ſordes cũ innocẽtiæ puritate cõmutat.

Maria ſoror Aarõ

ET VT fœminis quoque aliquot ueteris inſtrumenti demus exemplum, Maria ſoror Aaron ſacerdotis, & ipſe etiam Aaron Moyſi arroganter detraxerant. Sed alter ſtatim commiſſum doluit, & ueniam accepit, altera quia paulo peruicatior fuit, lepram incurrit. Orauit pro ea Aaron, orauit Moyſes, & tamen dei iudicio damnata, extra caſtra propellitur, nec niſi peracta ſeptem dierum pœnitentia, ſanitatem recuperare, & in caſtra redire potuit. Non tardes igitur (ut Eccleſiaſticus inquit, conuerti ad dominum, et ne differas de die in diem. Subito enim uenit ira illius, & in tempore uindictæ diſperdet te.

Nume.12.

Eccli.5

De pœnitentia peccatorum per exempla nouorum. Cap. X.

ET SI ISTIS (quos quamuis ſanctos ad inferna tamen deſcendere primorum parentum cogebat præuaricatio) tantæ curæ pœnitudo delictorum fuit, quanto magis nobis eſſe debet, quibus per ſaluatoris aduentum legis maledicto ſolutis, pateat aditus paradiſi? Dies quem illi diu in tenebris expectarunt, nobis lucet, nec iam in Chriſto credentibus quicquam expectare neceſſe eſt. Si pœnitendo ſatisfecerimus, hinc decedẽtes recta ad beatitudinem tendemus. Inſpiciamus ergo etiam nouitia noſtrorum exempla, ut ipſorum ſequentes ſtudium, adipiſcamur & gratiam.

PRIMA in euangelio præcurſoris uox eſt, Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnũ cælorum. Et ut qualiter agenda eſſet, in ſe oſtenderet. De camelorum pilis textum habuit indumentum, zona pellicea præcinctus erat, locuſtis ſylueſtriq; melle ueſcebatur, lugubris & aſper ueſtitus peccatorum triſtititiam indicat, zona pellicea carnis mortificationem teſtatur ciborum uilitas ieiunium abſtinentiamq; commendat. Iohannes Baptiſta. Matth. 3

POST Iohannem eadem ſane uox dominicæ prædicationis initium fuit. Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cælorum. Sola peccati turpitudo ad pœnitendum mouere debuit peccatorem, quanto magis cum etiam ea promittitur merces, qua maior nequit deſiderari? Et certe ſi regnum terrenum offerretur, nullum laborem refugerent mortales, nullum periculum declinarent. Offertur autem cæleſte, & a uitiis ad uirtutẽ retrahi non poſſunt. Retraherentur ſaltẽ quando præmii ſpe nolunt, pœnæ terrore, quæ manet obduratos dicente ſcriptura, Cor durum habebit male in Chriſtus Matth. 4. Eccli. 3

nouiſſimo. Aut ſi uerbis non credunt, crederent ſaltem exemplo.

Chriſtus Matth. 4

ECCE enim ſerue peccator, innocens dominus in deſerto ſolus manere non dedignatur, quadraginta dierum inedia ieiunium protrahere non recuſat, & ut hominis in deo naturam agnoſcas, poſtea eſuriјt. Deniqꝫ omnia illa quæ paſſus eſt, ut te redimeret non inuitus ſuſtinuit, tu ut illi (quem quotidie offendis) reconcilieris, exiguam poenitentiæ fatigationem ſuſcipere detrectas, & erga illũ ingratus, & erga teipſum impius.

Latro. Petrus Paulus Matthæus Zachæus. Publicanus

RESPICE poenitentem latronem, de cruce euolat ad paradiſum reſpice poenitentem negatorem, princeps conſtituitur apoſtolorũ, reſpice poenitentem perſecutorem uas efficitur electionis, reſpice poenitentes publicanos, Matthæus de Telonio ad apoſtolatum uocatur. Zachæus Ieſum hoſpitio meretur accipere, & ille qui in templo lugẽs pectus pugnis planxerat, & flagitiorum conſcientia cælum ſuſpicere non fuerat auſus, redit iuſtificatus. Nunquid tantæ iſtorum gloriæ quantã affecuti ſunt, te participem fore diffidis, ſi ipſorum imitatus fueris poenitentiam.

ADDAMVS tamen & his cõplures alios, ut ex ipſa poenitentium frequentia, multo ſtultior ac deteſtabilior appareat obſtinatorum duritia.

Marcellinus papa.

Marcellinus Pontifex Maximus Diacleſiano & Maximiano perſecutoribus, tormentorum immanitate perterrefactus, dijs thura poſuerat, Poſtea in Campaniam diſcedens, coram. LXXX. epiſcopis aſtitit, cilicio & cinere opertus, confitens peccatum ſuum, ac petens pro ea ab ipſis ſibi poenam indici atqꝫ decerni, Quibus arbitriũ in præſi-

dem recipere nolentibus, ipſe in ſe ſententiam tulit. Pontificatum depoſuit, corpori ſepulturam denegauit, execrans eos qui ipſum non ſiuiſſent ſuper terram putreſcere ac diſſolui, & confeſtim Romam ad martyrium eſt reuerſus, ultro exponens ſe ſupplicijs quæ modo expauerat. Decollati cadauer inſepultum iacuit, timentibus Chriſtianis uiolare pontificis interdictum. Sed Petrus apoſtolus noctu apparens Marcello presbytero, illud iuxta corpus ſuum ſepeliri iuſſit, dignum eſſe aſſerens, ut qui ſecum peccauerat, ſecum fleuerat, ſecum recumbens honoraretur.

IACOBVS QVOQVE natione Perſa, ſed profeſſione Chriſtianus dum inter regis Perſarum aulicos honori præcipuo haberetur, ad exercendum idolorum cultum prolapſus eſt. Mox pœnitens grauiter animo angi coepit. Et cum palam ſe Chriſtianum eſſe, & deos uanos falſosque deſpicere diceret, ipſius regis iuſſu ſupplicia pertulit, membratim articulatimque diſſectus. Inde alij denodatum, alij intercisum cognominant, ego potius deartuatum dicerem. Nihil tamen refert quo cognomento appellandus ſit, ſed magis conſiderari decet, a quanta perditione per poenitentiam liberatus, ad qualem peruenerit gloriam, ut inclitiſſimis CHRISTI martyribus annumeratus ſit. Iacob9 deartuatus.

BONIFACIVS Aglaiæ Romanæ matronæ diſpenſator, diu cum illa inhoneſte uixerat, & ſub Diocleciani perſecutione ad pœnitudinem ambo conuerſi, finem pernitioſæ uoluptati ſtatuunt, atque a Roma Tharſum peruenientes, cum omnia quæ ſecum habuerant, in eleemoſinas Bonifacius martyr.

pauperum diſtraxiſſent, illa in monaſterio degēs uitæ ſanctimoniam miraculis probauit, ipſe martyrio coronari dignus fuit.

monach' quidam

MONACHVM qui æger de Scythiotico cœnobio ad ciuitatem curationis gratia profectus, in multo grauiorem animæ ſuæ morbum inciderat, caſtititatem uertens in libidinem, cum puero quē meretricio coitu ſuſtulerat, reuerſum ac in omnium fratrum conſpectu ſcelus publice confitentem miſeſerabiliterq; lugentem, Moyſes abbas & ipſe flens excepit, atq; dies aliquot cellæ carcere caſtigatum, in ſtatum priſtinum ordinemq; redegit, & is qui mortuus fuerat peccando, pœnitendo reuixit. Potuit quidem crimine quod occultum erat diſſimulato, abſq; rubore redire, ſed maluit tunc manifeſtus fieri & mundari, quam poſtea in die iudicij multo confuſibilius detegi, multoq; infelicius in igne illo inextinguibili ſine fine cruciari.

Victorinꝰ epiſcopus

VICTORINO epiſcopo dum eremum incoleret, diaboli dolis qui ſe fœminam effinxerat, capto tanto dolori fuit ſemel perpetratæ fornificationis crimen, ut manibus in fiſſuram ligni impactis, herba cruda & aqua frigida per triennium ſe ſuſtentarit. Poſt hæc miraculis inſignis epiſcopatum Amiternenſem ſuſcepit, magnificeq; rexit, & Neruæ perſecutione martyrij triumphum reportauit, magna pœnitētis anguſtia, magna poſt pœnitentiam epiſcopalis dignitas, ſed utriſque maius deuicto perſecutore uictoriæ præmium.

Dauid monachus.

DAVID monachus in finibus Hermopolis in latrocinijs exercendis ætatē conſumpſerat, & tandem pœnitentia ductus monachum ſe fecit, & de lupo in agnū uerſus, ita uixit, ut angelo nuntiā-

te om̃ia pc̃tã ſibi a deo cõdonata meruerit audire. Moyſes monachꝰ

MOYSES Maurus & ipſe latrocinijs Aegyptum agitauerat, ſed Anachoritarum inibi uitam contemplatus monachum ſe fecit. Pœnitendo igitur mutauit æthiops pellem ſuam, & pardus uarietates ſuas. Etenim quinq; & ſeptuaginta annos deo in ſolitudine ſeruiuit, ſex annos cella incluſus permanſit, ad multam noctem ſtans orabat, pane tantum & aqua ſuſtentabatur. Deinde charitatis operi ſe accingens, noctu peragrabat ſolitariorum tuguria, hydriasque eorum aqua replebat, ut procul hauſtum petentibus laborem eleuaret, pacto officio tacitus redibat. Sic faciendo, qui prius homicidijs infamis fuerat, factus eſt ſanctitate clarus, & qui quondam rapinis terram infeſtauerat, regnum rapuit cælorum.

BANONEM quoq; in Gallia, ex prædone monachum factum accepimus, & qui in ſyluis uiatores deſpoliare ſolitus fuerat, poſtea in monaſterio cella incluſum uixiſſe, manus ac pedes uinculis ferreis oneraſſe, hordeaceũ panem cinere mixtum eſitaſſe, carne uinoq; abſtinuiſſe ciliciũ pro ſtratu, lapidẽ pro puluillo habuiſſe ſepæ, dum laudes deo diceret, eundẽ lapidẽ humero ſublatũ tenuiſſe. Quibus corporis fatigationibus, grauiſſimorũ quondã criminũ reus, catalago aſcribi meruit ſanctoꝝ. Banõ monachus.

ALBANVM furore percitum patri necem intuliſſe conſtat, & peregrinationis perpetuæ labore patricidij crimen diluiſſe, & cum martyrio conſumptus eſſet, corporis eius tactu leproſos mũdatos fuiſſe. Nemo igitur dicat, Maius eſt peccatũ meũ, quã ut ueniam merear. Nullũ tã grande flagitiũ eſt, quod non deleat pœnitudo. Albanus martyr Gene. 4.

potitus, cum deſcribere regni populos iuſſiſſet, quorum numerus fuit uirorum fortium de Iſrael
2.Re.24. octingenta millia, de Iuda quingenta millia. Videns præeſſe ſe tantæ multitudini, mentis elatione peccauit, & continuo (ut diſcas non differendã eſſe pœnitentiam) peccaui inquit ualde in hoc facto, ſed precor domine, ut transferas iniquitatem ſerui tui, quia ſtulte egi nimis. Ecce mœret, & pœnitens ſe deliquiſſe confitetur, cur ergo non ut ante ſequitur confeſſionem uenia, cum præſertim illud quam hoc peccatum grauius fuerit? Quia licet deinde quis leuius peccet, magis tamen efficitur ingratus, dum poſt remiſſam culpam in culpam relabi negligit. Proinde dominus cui prius facile pepercerat, nunc eundem de tribus eximijs malis unius optione onerat, hoc eſt uel famis, uel cladis, uel peſtilentiæ, ne quis uenia pro licentia utendum putet.

Roboam rex. ROBOAM rex Iudæ, & illi quibus præerat lege dei contempta gentilium ritum ſequebantur, cum Seſach rex Aegypti de improuiſo fines eorum irrumpẽs, oppida multa & loci natura & armis munita expugnauit, illoſque qui aduerſum ſe
2.Para.12. in campum deſcenderãt, in urbem fugere compulit. Porro cũ per Semeiam prophetam audiſſent,
Ibidem. Vos reliquiſtis me, & ego reliqui uos in manu Seſach dicit dominus: ab errore conuerſi pœnitentiã egerunt. Inde rurſum dñs ad Semeiã ait, Quia humiliati ſunt, non diſperdã eos, uerũtñ ſeruiẽt Seſach, ut ſciant diſtantiam ſeruitutis meæ, & ſeruitutis regni terrarum. Ergo etiã per pœnitentiã placatus dñs non ſemper omuem anguſtiã aufert, cũ ſcilicet hoc illi profuturũ nouit cui placatus eſt.

Nam uirtus in infirmitate perficitur. 2.Cor. 12.

ACHAB Samariæ regum peſſimus, qui uineam Naboth Iezraelitæ per ipſius cædem ita occupauerat, ut crudelior tunc an auarior fuerit non facile dinoſci poſſit. Minante ſibi domino per Eliam prophetam pertimuit, & ſciſſis ueſtibus texit ſe cilicio, ieiunauit, in ſacco iacuit. Iccirco dominus malum quod illi interminatus fuerat, diſtulit poſt eũ in diebus Ochoziæ & Ioram filiorum eius. Hinc per Iezechielem prophetam ait, Impietas impij non nocebit ei, in quacunque die conuerſus fuerit ab impietate ſua.

Achab rex. 3.Regũ.21 Iezech.33.

IOZAPHAT rex Iudæ irruentibus aduerſum ſe Moabitis & Ammonitis & Idumæis, indixit ieiunium atq; orauit, omnesq; de Iuda ſteterũt coram domino cum uxoribus ac liberis, & in terram proni adorauerunt. Cantores præcedentes exercitum deo laudes perſonabant, cum illi quos pertimuerant, in ſeipſos conuerſi mutuis uulneribus concidere. Ioſaphat & Iuda diripuerunt ſpolia, & gratias deo egerunt, quod ſic pro ipſis depugnaſſet. Cor enim contritum & humiliatum deus non ſpernit. In tribulatione, inquit, inuocaſti me, & liberaui te.

Ioſaphat rex. 2.Para.20 Pſalm.50. Pſalm.80.

BENADAB Syriæ rege Samariam obſidente, Oppidani fame laborabant, ita ut quædam mulieres a filiorum eſu non abſtinerent, quando pœnitentia & humiliatione Ioram Samariæ regis, q cilicio ſe induerat, die uno ſumma inopia in ſummam uerſa eſt copiam. Syri enim horrendo armorum ſtrepitu diuinitus excitato, uehementer perterriti, relictis impedimentis omniq; ſupellectili dimiſſa fugã fecere, Samaritæ uero egreſſi direptis

Iorã rex. 4.Regũ.6 Ibidem.7

caſtris inſperata præda ditati ſunt, & modius ſimulæ ſtetit ſtatere uno, ſicut prædixerat Eliſeus, & duo modij ordei ſtatere uno.

Ioachaz rex. REX Iſrael Ioachaz cũ ſuis q̃s præuaricari fecerat, ſubditus Azaheli Syriæ regi, & Benadab filio eius, pœnitentiam egit, orauitq; ad dominum, 4.Reg.13. & ſicut ſcriptura ait, Datus eſt illis ſaluator, cuius ope liberati ſunt.

Ezechias rex. 4.Reg.19 EZECHIAS fide & religione probatus, ſed ob plebis & Achaz patris impietatem Ieroſolymis obſeſſus, conſcidiſſe ueſtimenta dicitur, ſaccoque ſe operuiſſe, ad templum ueniſſe, ad Iſaiam ut pro ipſis oraret miſiſſe, & continuo ab eodem propheta meruit audire ne timeret. Deniq; dei ira in hoſtem cõuerſa, nocte una cecidere, CLXXXV. millia Aſſyriorum angelo cædente, & a pernicie liberante pœnitentem. Prophetauerat autem Iſaias dicens, Cadet Aſſur in gladio non uiri, & gladi- Iſaiæ. 31. us non hominis uorabit eum, & fugiet non a facie gladij.

Idem. 4.Reg.20 IDEM Ezechias, cum ægrotanti ſibi diem extremum imminere per prophetam audiſſet, flendo atq; orando impetrauit uitæ propagationem, uixitq; ultra q̃ uixiſſet ſi ſic non egiſſet, quindecim annos. Argumento eſt uere pœnitentes non eſſe morti obnoxios, ſed uitæ deſtinatos æternæ, di- Iezech. 18 cente domino, Nolo mortem morientis, conuertimini & uiuite.

4.Reg.20 AT CVM gloriabundus Merodach Babyloniæ regis legatis gazam ſuam omnem oſtentaſſet, & ob id illam ad Babylonios quoq; tranſportandam Iſaia prophetante didiciſſet, delicti conſcientia conſternatus non eſt auſus mulctam hãc au

ferri poſcere, ſed differri. Bonus, inquit, ſermo domini, ſit tantum pax in diebus meis, Itaque in poſteros dilatum eſt malum, forte etiam ab ipſis differendum, ſi uel non deliquiſſent, uel continuo illos delicti pœnituiſſet.

MANASSES EIVS filius cum in regnũ ſucceſſiſſet, patris uirtutes uitijs ſuis æquauit. Coluit enim idola, ſomnia obſeruauit, artes maleficas exercuit, domini per os prophetarum minas denunciationesque contempſit. Ob hoc ab Aſſyrijs captus, & catenis atque compedibus uinctus, abductus eſt in Babylonem. Et tamen poſtquam eum flagitiorum ſuorum pœnituiſſet, precatusque eſſet deum, quem peccando irritauerat, exauditus eſt, reductusq; Ieroſolymam, & in regnum poſt liminio reſtitutus. Tunc ſimulacra quæ poſu erat, euertit, arasque deſtruxit, & reſtaurato altari domini uictimas & pacifica immolauit, ſuisque præcepit, ut colant dominum deum Iſrael. In bonum deniq; ex peſſimo mutatus eſt, in liberũ ex ſeruo, in regem ex captiuo, quia pœnitens ac dolens ad dominũ clamitauit, eodẽ domino per Iſaiã dicẽte, In indignatione mea percuſſi te, & in recõciliatione tua miſertus ſum tui.

Manaſſes rex. 4. Reg. 21

2. Para. 33.

Iſaiæ. 60

Ioſias rex 4. Reg. 22

Ibidem.

IOSIAE regi Iudæ, quoniam cum legis librũ perlegiſſet, patrum populiq; tranſgreſſione uehementer triſtatus eſt. Olda prophetes reſpondit, Hæc dicit dominus, Ecce ego adducam mala ſuper locũ iſtum et habitatores eius, quia dereliquerunt me, & ſacrificauerunt dijs alienis. Te autem quoniam audiſti uerba uoluminis, & perterritum eſt cor tuum, & fleuiſti coram me, colligam te ad patres tuos in pace, ne uideant oculi tui mala quæ

2. Para. 34

inducturus ſum ſuper locum iſtum. Itaque propter unius pœnitentiam, communis omnium calamitas quoad ipſe uixit, dilata eſt. Vixit autem
Eſdras ſacerdos. poſt hac duodecim annos.

Eſdræ. 9 SED pleriq; ſane peccatum ſuum doluerũt, Ioſias uero & poſt illum Eſdras etiam alienum. Nã hic quoq; cum intellexiſſet quod ipſi qui ſecum a Babylone Ieroſolymam remigrauerant, miſcuiſſent ſemen ſanctum cum exteris nationibus connubiorum copulatiõe, ſcidit pallium & tunicam, uulſit capillos, barbam depilauit, ſeditq; mœrens ante templum uſque ad ſacrificium ueſpertinum. Tum demum ſurgens curuauit genua, expandit
Ibidẽ. 10 manus ad cælum, & flens orauit. Ex eius mœrore cæteri ſuum metientes crimẽ, & ipſi fleuerunt, magnoq; diuinæ ultiõis metu expauefacti, intantum illi obedierunt, ut conſenſerint, & uxores repudiare, & qui de ipſis nati fuerant filios abdicare. Igitur ipſo dei legem exponente conueniſſe dicuntur, in ieiunio & in ſaccis, puluere conſperſi, et ab omni filio alienigena ſeparati, confitentes peccata ſua, & iniquitates patrum ſuorum quater in die, & q̃ter in nocte, & adorantes dominum deum ſuum. Ideo in pace ſtabiliti priſtinæ libertatis ſtatum ſi-
Ieremi. 4. bi recuperarunt, dicente domino. Si abſtuleris offendicula tua, a facie mea nõ cõmoueberis.

Daniel propheta Danie. 9 CAETERVM ego non tam miror aliquem proprij reatus grauitate uehementer angi, quam eum qui alienum crimen deflet ut ſuum. Et iam p̃ter modo dictos, uideo etiam Danielem prophetã oppido quam ſolicitum atq; anxium, non pro ſuis ſed populi peccatis, dum ea ueluti ſibi communia confitetur, & perinde miſericordiam dei im-

plorat, ac ſi & ipſe deliquiſſet. Video in ieiunijs, in ſacco, in cinere illum ſponte affligi, per tres hebdomadas lugere, panem deſiderabilem non comedere, & neq; carnem neq; uinum guſtare, neq; unguēto perfundi. Video inquam illum pro delictis aliorum talia facientem & intra me confuſus cōſcientiæ metu concutior, quod ego miſer pro meis quibus obrutus ſum, nihil talē efficio. Contere domine contere duritiem uiſcerum meorum, & uirga directionis tuæ percute cordis mei petram, ut ſaltem aquam effundat lachrymarum, & ipſe plāgere poſſim ea quib⁹ te offendi, cū ſancti tui ſic lugeant etiā ea quibus te alij offenderunt. Ibidē.10

SED interim & reliquorum in pœnitendo ſolicitudinem perſequamur, ut & ipſe de mea tepiditate magis erubeſcam, & alij de peccato ſuo dolore plenius inſtruantur.

HOLOPHERNE Iudæos inuadente, tutatus eſt eos dominus, quoniam inuocauerunt nomen ipſius, & ieiunauerunt, & ſacerdotes induti ſunt cilicijs, cinereq; capita conſperſi, et infantes ꝓſtrati ante faciem templi, & altare opertum cilicio. Illa quoq; quæ interfecit inimicū, uidua erat, q̄tidie ieiunabat, lumbos cilicio præcinxerat, cinere caput perfuderat, in ſecreto domus ſuæ cubiculo cum ancillis clauſa morabatur, & tunc proſtrata clamauit ad dominum, cum tam audax facinus eſſet aggreſſura. Huiuſcemodi ergo pœnitentiæ afflictionibus atq; anguſtijs conciliatur deus, reprimitur diabolus, innocentiæ ſtatus reparatur, reparatus conſeruatur, conſeruatus demum ſortem capit æternitatis. Iudæi. Iudith. Iudith. 4. Ibidem. 8

NINIVITAE quoq; cum urbē ſuam poſt Niniuitæ Ionæ 3

dies.XL. euertendam audiſſent, prædicauerunt ieiunium,ueſtiti ſunt ſaccis,rex ipſe ſurrexit de ſolio,abiecit regia ornamenta,& ſaccum induit, ſeditque in cinere,ac iuſſit ne homines, iumenta boues, pecora guſtent quicquam uſque mane,ut que unuſquiſque conuertatur a uia ſua mala. Id uidens deus auertit omnem perniciem illam, quam eis comminatus fuerat ſe illaturum,Quis ergo dubitet quin a diebus Iohannis regnum cælorum uim patiatur,& uiolenti rapiant illud,ſi etiam ante Iohannem hominum pœnitentia mutare potuit dei ſentētiam?

Mardochæus & Iudæi alij Heſter.4. MARDOCHAEVS ad Suſa abductus, cum Amā per ſe odio in ipſum ac ſimultate factū eſſet,ut rex Perſarum Aſſuerus edicto iuberet interfici Iudæos omnes qui Suſis atq; alibi in regno eius erant,ueſtimenta ſcidit,ſaccum induit, aſperſit cinere caput,cum clamore & eiulatu inceſſit. Illi etiam qui per prouincias erant Iudæi ieiunauerunt, cilicioq; & cinere pro ſtratu uſi ſunt, & deo propitio,cædes quæ in ipſos graſſatura erat,uerſa eſt in autorem Aman,quodq; ipſe Mardochæo ac
Ibidem.7 cæteris Iſraelitis facere intenderat, hoc cum aſſeclis atq; aſſentatoribus ſuis paſſus eſt. Tam cito miſericors & iuſtus dominus,& eos liberat qui in conſpectu ſuo ſe humiliant, & illos punit qui impie ſuperbiunt. Mardochæus uero ipſe tam præſenti periculo erutus,primum apud regem obtinuit dignitatis locū,& quantū pœnitentiæ humiliationibus ſe ſubmiſerat,tantum fuit exaltatus

Iob. AT ETIAM iuſti interdum quaſi qui peccauerint, pœnitentiæ diſtrictione ſe coartant. Iob
Iob.16 quem diabolus omnium aduerſitatum mole præ

mens uincere non potuit, ſaccum conſui, inquit, ſuper cutem meam, & operui cinere carnem meam, facies mea intumuit a fletu, & palpebræ meæ caligauerunt, & confidenter ait, Hæc paſſus ſum abſque iniquitate manus meæ, cum haberem mundas ad deum preces. Ecce in cælo teſtis meus, & conſcius meus in excelſis. Quod ſi ſic corpus ſuum ſponte atterebat uir innocens, & ſimplex & timens deum, ob hoc ſolum ut humilitatem probaret, quid nos facere oportet, qui & in multis offendimus, & non in paucis adhuc offendere non ceſſamus?

IDEM quia ingentibus oppreſſus erumnis dei iudicium aliquãtulum ſugillauerat, ſe iuſtum iactando, & cum deo diſputare concupiſcẽdo, a domino redargutus culpam cõfitetur, & ait, Vnum locutus ſum, quod utinam non dixiſſem, et alterũ, quibus ultra nõ addã, et iterũ, Inſipienter locutus ſum, ipſe me repræhendo & ago pœnitentiã in fauilla & cinere. Si iſte in fauilla & cinere, qui tam æquo animo tantas tolerauit calamitates, in quo illi, qui multo leuioribus affecti muſſitant, indignantur, cum deo non diſputare ſed pugnare uidẽtur? Et ut ſciamus q̃le propoſitũ pœnitentis eſſe debeat, meminerimus dictũ. Quibꝰ ultra nõ addã. Idem. Iob.39 Ibidẽ.42

NABVCHODONOSOR regis in effrenatam ſuperbiam contundens deus regno illum menteque eiecerat, ita ut procul ab hominum conſuetudine annos. VII. cum feris per deſerta uagatus ſit, fœnũ q̃ſi bos comederit, æſtus, pluuias, uẽtos patiens abſq; tecto. Poſtq̃ tñ ille ad ſe reuerſus, agnouit mundanã potẽtiã nõ ſuũ, ſed dei eſſe arbitriũ, ac ꝑinde confiteret̃ neminẽ eſſe q̃ ỽtuti eius poſſit Nabuchodonoſor. Dani.4

reſiſtere, aut dicere ei, quare ſic feciſti? ueniam meruit, & ſanitati regnoq; reſtitutus, ampliorem honorem adeptus eſt pœnitendo, quam fuit quem amiſerat peccando. In quo impletum eſt illud q̃d
Iſaię.57 per Iſaiam dicitur, Vias eius uidi, & ſanaui eum, & reduxi eum, & ipſi reddidi conſolationes.

Ieſus filius Ioſedech. Zachar.3. IN ZACHARIA legimus, ſatan accuſatione aduerſari parantem Ieſu filio Ioſedech ſacerdoti, prohibitū fuiſſe a deo eo quod ipſe Ieſus pœnitentiam egiſſet. Qui deinde ſordidis tegumentis in quibus iam ſe ſubmiſerat, exui, & cidari munda operiri iuſſus, deſiderabilem illam domini uocem audiuit. Ecce abſtuli iniquitatem tuam, & indui te mutatorijs. Quam ergo magna pœnitentiæ uirtus, diabolo os obſtruit ne accuſare poſſit, & pc̄tōrum ſordes cū innocētiæ puritate cōmutat.

Maria ſoror Aarō ET VT fœminis quoque aliquot ueteris inſtrumenti demus exemplum, Maria ſoror Aaron ſacerdotis, & ipſe etiam Aaron Moyſi arroganter detraxerant. Sed alter ſtatim commiſſum doluit, & ueniam accepit, altera quia paulo peruicatior fuit, lepram incurrit. Orauit pro ea Aaron, orauit Moyſes, & tamen dei iudicio damnata, ex-
Nume.12. tra caſtra propellitur, nec niſi peracta ſeptem dierum pœnitentia, ſanitatem recuperare, & in caſtra redire potuit. Non tardes igitur (ut Eccleſiaſti-
Eccli.5 cus inquit, conuerti ad dominum, et ne differas de die in diem. Subito enim uenit ira illius, & in tempore uindictæ diſperdet te.

De pœnitentia peccatorum per exempla nouorum. Cap. X.

ETSI ISTIS (quos quamuis ſanctos ad inferna tamen deſcendere primorum parentum cogebat præuaricatio) tantæ curæ pœnitudo delictorum fuit, quanto magis nobis eſſe debet, quibus per ſaluatoris aduentum legis maledicto ſolutis, pateat aditus paradiſi? Dies quem illi diu in tenebris expectarunt, nobis lucet, nec iam in Chriſto credentibus quicquam expectare neceſſe eſt. Si pœnitendo ſatisfecerimus, hinc decedẽtes recta ad beatitudinem tendemus. Inſpiciamus ergo etiam nouitia noſtrorũ exempla, ut ipſorum ſequentes ſtudium, adipiſcamur & gratiam.

PRIMA in euangelio præcurſoris uox eſt, Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnũ cælorum. Et ut qualiter agenda eſſet, in ſe oſtenderet. De camelorum pilis textum habuit indumentum, zona pellicea præcinctus erat, locuſtis ſylueſtriq; melle ueſcebatur, lugubris & aſper ueſtitus peccatorum triſtititiam indicat, zona pellicea carnis mortificationem teſtatur ciborum uilitas ieiunium abſtinentiamq; commendat. Iohannes Baptiſta. Matth. 3

POST Iohannem eadem ſane uox dominicæ prædicationis initium fuit. Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cælorum. Sola peccati turpitudo ad pœnitendum mouere debuit peccatorem, quanto magis cum etiam ea promittitur merces, qua maior nequit deſiderari? Et certe ſi regnum terrenum offerretur, nullum laborem refugerent mortales, nullum periculum declinarent. Offertur autem cæleſte, & a uitijs ad uirtutẽ retrahi non poſſunt. Retraherentur ſaltẽ quando præmij ſpe nolunt, pœnæ terrore, quæ manet obduratos dicente ſcriptura, Cor durum habebit male in Chriſtus Matth. 4 Eccl. 3

nouiſſimo. Aut ſi uerbis non credunt, crederent ſaltem exemplo.

Chriſtus Matth. 4

ECCE enim ſerue peccator, innocens dominus in deſerto ſolus manere non dedignatur, quadraginta dierum inedia ieiunium protrahere non recuſat, & ut hominis in deo naturam agnoſcas, poſtea eſuriȷt. Deniq; omnia illa quæ paſſus eſt, ut te redimeret non inuitus ſuſtinuit, tu ut illi (quem quotidie offendis) reconcilieris, exiguam poenitentiæ fatigationem ſuſcipere detrectas, & erga illū ingratus, & erga teipſum impius.

Latro. Petrus Paulus Matthæus Zachæus. Publicanus

RESPICE poenitentem latronem, de cruce euolat ad paradiſum reſpice poenitentem negatorem, princeps conſtituitur apoſtolorū, reſpice poenitentem perſecutorem uas efficitur electionis, reſpice poenitentes publicanos, Matthæus de Telonio ad apoſtolatum uocatur. Zachæus Ieſum hoſpitio meretur accipere, & ille qui in templo lugēs pectus pugnis planxerat, & flagitiorum conſcientia cælum ſuſpicere non fuerat auſus, redit iuſtificatus. Nunquid tantæ iſtorum gloriæ quantā aſſecuti ſunt, te participem fore diffidis, ſi ipſorum imitatus fueris poenitentiam.

ADDAMVS tamen & his cōplures alios, ut ex ipſa poenitentium frequentia, multo ſtultior ac deteſtabilior appareat obſtinatorum duritia.

Marcellinus papa.

Marcellinus Pontifex Maximus Diacleſiano & Maximiano perſecutoribus, tormentorum immanitate perterrefactus, dijs thura poſuerat, Poſtea in Campaniam diſcedens, coram. LXXX. epiſcopis aſtitit, cilicio & cinere opertus, confitens peccatum ſuum, ac petens pro ea ab ipſis ſibi poenam indici atq; decerni, Quibus arbitriū in præſi-

dem recipere nolentibus, ipſe in ſe ſententiam tulit. Pontificatum depoſuit, corpori ſepulturam denegauit, execrans eos qui ipſum non ſiuiſſent ſuper terram putreſcere ac diſſolui, & confeſtim Romam ad martyrium eſt reuerſus, ultro exponens ſe ſupplicijs quæ modo expauerat. Decollati cadauer inſepultum iacuit, timentibus Chriſtianis uiolare pontificis interdictum. Sed Petrus apoſtolus noctu apparens Marcello presbytero, illud iuxta corpus ſuum ſepeliri iuſſit, dignum eſſe aſſerens, ut qui ſecum peccauerat, ſecum fleuerat, ſecum recumbens honoraretur.

Iacob9 deartuatus.

IACOBVS QVOQVE natione Perſa, ſed profeſſione Chriſtianus dum inter regis Perſarum aulicos honori præcipuo haberetur, ad exercendum idolorum cultum prolapſus eſt. Mox pœnitens grauiter animo angi coepit. Et cum palam ſe Chriſtianum eſſe, & deos uanos falſosque deſpicere diceret, ipſius regis iuſſu ſupplicia pertulit, membratim articulatimque diſſectus. Inde alij denodatum, alij interciſum cognominant, ego potius deartuatum dicerem. Nihil tamen refert quo cognomento appellandus ſit, ſed magis conſiderari decet, a quanta perditione per poenitentiam liberatus, ad qualem peruenerit gloriam, ut inclitiſſimis CHRISTI martyribus annumeratus ſit.

Bonifaci9 martyr.

BONIFACIVS Aglaiæ Romanæ matronæ diſpenſator, diu cum illa inhoneſte uixerat, & ſub Diocleciani perſecutione ad pœnitudinem ambo conuerſi, finem pernitioſæ uoluptati ſtatuunt, atque a Roma Tharſum peruenientes, cum omnia quæ ſecum habuerant, in eleemoſinas

pauperum diſtraxiſſent, illa in monaſterio degés uitæ ſanctimoniam miraculis probauit, ipſe mar tyrio coronari dignus fuit.

monach9 quidam

MONACHVM qui æger de Scythiotico cœ nobio ad ciuitatem curationis gratia profectus, in multo grauiorem animæ ſuæ morbum inciderat, caſtititatem uertens in libidinem, cum puero quē meretricio coitu ſuſtulerat, reuerſum ac in omnium fratrum conſpectu ſcelus publice confitentem miſeſerabiliterq; lugentem, Moyſes abbas & ipſe flens excepit, atq; dies aliquot cellæ carcere caſtigatum, in ſtatum priſtinum ordinemq; redegit, & is qui mortuus fuerat peccando, pœnitendo reuixit. Potuit quidem crimine quod occultum erat diſſimulato, abſq; rubore redire, ſed maluit tunc manifeſtus fieri & mundari, quam poſtea in die iudicij multo confuſibilius detegi, multoq; infelici us in igne illo inextinguibili ſine fine cruciari.

Victorin9 epiſcopus

VICTORINO epiſcopo dum eremum incoleret, diaboli dolis qui ſe fœminam effinxerat, capto tanto dolori fuit ſemel perpetratæ fornifica tionis crimen, ut manibus in fiſſuram ligni impa ctis, herba cruda & aqua frigida per triennium ſe ſuſtentarit. Poſt hæc miraculis inſignis epiſcopatum Amiternenſem ſuſcepit, magnificeq; rexit, & Neruæ perſecutione martyrij triumphum reportauit, magna pœnitētis anguſtia, magna poſt pœ nitentiam epiſcopalis dignitas, ſed utriſque maius deuicto perſecutore uictoriæ præmium.

Dauid monachus.

DAVID monachus in finibus Hermopolis in latrocinijs exercendis ætatē conſumpſerat, & tandem pœnitentia ductus monachum ſe fecit, & de lupo in agnū uerſus, ita uixit, ut angelo nuntiā-

ce om̄ia pc̄tā ſibi a deo cōdonata meruerit audire. Moyſes monachꝰ

MOYSES Maurus & ipſe latrocinijs Aegyptum agitauerat, ſed Anachoritarum inibi uitam contemplatus monachum ſe fecit. Pœnitendo igitur mutauit æthiops pellem ſuam, & pardus uarietates ſuas. Etenim quinq; & ſeptuaginta annos deo in ſolitudine ſeruiuit, ſex annos cella incluſus permanſit, ad multam noctem ſtans orabat, pane tantum & aqua ſuſtentabatur. Deinde charitatis operi ſe accingens, noctu peragrabat ſolitariorum tuguria, hydriasque eorum aqua replebat, ut procul hauſtum petentibus laborem eleuaret, pacto officio tacitus redibat. Sic faciendo, qui prius homicidijs infamis fuerat, factus eſt ſanctitate clarus, & qui quondam rapinis terram infeſtauerat, regnum rapuit cælorum.

BANONEM quoq; in Gallia, ex prædone monachum factum accepimus, & qui in ſyluis uiatores deſpoliare ſolitus fuerat, poſtea in monaſterio cella incluſum uixiſſe, manus ac pedes uinculis ferreis oneraſſe, hordeaceū panem cinere mixtum eſitaſſe, carne uinoq; abſtinuiſſe ciliciū pro ſtratu, lapidē pro puluillo habuiſſe ſepæ, dum laudes deo diceret, eundē lapidē humero ſublatū tenuiſſe. Quibus corporis fatigationibus, grauiſſimorū quondā criminū reus, catalago aſcribi meruit ſanctorꝫ. Banō monachus.

ALBANVM furore percitum patri necem intuliſſe conſtat, & peregrinationis perpetuæ labore patricidij crimen diluiſſe, & cum martyrio conſumptus eſſet, corporis eius tactu leproſos mūdatos fuiſſe. Nemo igitur dicat, Maius eſt peccatū meū, quā ut ueniam merear. Nullū tā grande flagitiū eſt, quod non deleat pœnitudo. Albanus martyr Gene.4.

Iulianus hoſpitator. IVLIANVS cognomento hoſpitator, erro re magis quam furore parentes interemit. Cum enim ſummo mane domum reuerſus, in ſuo uxoriſque cubili dormientes offendiſſet, putauit uxorem eſſe cum adultero, & educto repente gladio ambos transfixit. Vxor autem antequam ille aduenisſet, ad eccleſiam perrexerat. Re tandem cognita, ubertim fleuit, utque commiſſi ueniam promereri poſſet, relicta domo prope fluminis ripã, ubi multi uado tranſeuntes deperibant, Xenodochium poſuit, & uiatores tecto accipere, & nauicula tranſuectare gratuito cœpit. Poſtremo diuinitus dictum ſibi audiuit, quod culpam eluiſſet hoſpitalitatis merito. Parentum ergo interfector, per pœnitentiam factus eſt cæli habitator.

Genebaudus eps. GENEBAVDVS Laudunenſis epiſcopus cum uxorem, cum qua religiõis cauſa diuortium fecerat, cognouiſſet, ſeptem annos in eccleſia clauſus peregit deflens peccatum ſuum, atque illud tãdem ſibi condonatum eſſe angelo nunciante didicit. Et eiuſdẽ angeli iuſſu a ſancto Remigio Rhemenſi epiſcopo in locum ſuum reſtitutus, cautius uixit, quiꝗ ante peccatum innocentior erat, poſt peccatum ſanctior fuit.

Euagrius presbyt. EVAGRIVM presbyterum eximiæ ſanctitudinis uirum, cũ eremum incoleret, neſcio quod detractionis uerbum ſemel protuliſſe tradunt, & pro eo ſe ita caſtigaſſe, ut dies quadraginta ſub diuo permanſerit nec prius tectum ſubierit, quam ſe ſatis pro delicto feciſſe cenſuiſſet. Recte igitur per prophetam dicitur, Iuſtus cum ceciderit, non collidetur, quia dominus ſupponit manum ſuam, ut ſcilicet pœnitendo reſurgat, & reſurgendo iu-

Pſal. 36.

ſti nomen non amittat.

MAVRILIVS Andagauenſis epiſcopus, dum expectatur donec miſſale ſacrificium peragat, interim puerum quem baptizaturus erat, uita defunctum comperit. Suæq; id negligentiæ imputans uſqueadeo doluit, ut relicta eccleſia nauim conſcendens clam effugeret. Forte ſanctuarij claues ſecum tulerat, quibus de manu in mare elapſis exiſtimauit eo indicio ſe prorſus epiſcopatu indignum, atq; inde iam propoſuit, nunquam ſe in ſedem ſuam reuerſurum, niſi inuentas quis ad ſe retuliſſet. Tranſmiſſo mari, ueſte ſeculari indutus, cuidam principi uiro operam ſeruilem locauit, olitor eius factus. Septennio ſic peracto a clericis inuentus & cognitus, nolebat cum illis redire propter clauium illarũ caſum. Ipſi ergo (quas epiſcopus requirebat) claues in medium proferunt (eas autem in itinere capto piſce & exenterato inuenerant) Itaq; iam manifeſte dei uoluntati contradicere non auſum, cum alacritate ſecum reducunt, quem pauloante earundem clauium argumento in mari periſſe ſuſpicati fleuerant. Maurilium igitur ex epiſcopo culpa ſeruum fecerat, ſed rurſum ex ſeruo epiſcopum fecit culpæ pœnitudo, & poſt pœnitudinem uitæ ſanctimonia extulit ſupra cælum. Fama eſt cum reductus eſſet, quamprimum ad pueri illius urnam proſtratũ oraſſe, atq; ipſm a morte ſuſcitatũ baptiſmo pfudiſſe, tantã iã uirtutẽ diuina cõtularat pietas pœnitentis humiliatiõi. Maurilius epiſcop°.

METRONEM confeſſorem (cuius corpus Veronæ poſitum uenerationi habetur) cum pœnitentiæ laborem ſubiret, compede ferrea ſe uinxiſſe traditum eſt, & clauem qua nexus diſſolue- Metron confeſſor

bantur, in Atheſim fluuium proieciſſe, atq; oraſſe, tunc illam repertam conſpiceret, cum ipſe omni culpæ labe purificatus eſſet. Inde non poſt multos annos, intra capti piſcis uentriculum repertam, ei que reſtitutam. Sic illum compedem depoſuiſſe, ui taq; defunctum, uiuere in cæleſti beatitudine cœpiſſe. O optandas pedicas, per quas a uinculis expediri licuit peccatorum, gratanterq; exclamare.

Pſalm.115 Dirupiſti domine uincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis.

Arnulphus. epiſcopus ARNVLPHVS quoq; Lotoringiæ dynaſtes, Caroli magni imperatoris auus, cum relicto dominatu Chriſto in ſolitudine ſeruiret, anulum ſuum in fluuium Moſellam iactauerat, tūc ſe pro delictis deo ſatisfeciſſe crediturus, cum ille repert9 ſibi redderetur. Poſtea Metēſis epiſcopus electus, cum diu eccleſiam optime rexiſſet, allatus eſt ei piſcis, in cuius inteſtinis inuento anulo deo gratias egit, nec tamen pœnitentiæ rigorem remiſit, quin imo dimiſſo epiſcopatu eremum repetijt, & ad ſolitudinis anguſtias reuerſus, diem ſuum obijt, nūc amplitudine fruitur paradiſi. O quam bona pœnitētis piſcatio, cuius hamo ſuffocatur Leuiathā, & trahitur theſaurus immortalitatis.

SI quis aūt mireť, quō aquatile animal, uel claues illas, uel anulum hunc deglutierit, cum eiuſmo

Matth.17. di cibis non ueſcatur, legat in euangelio didrachmam quoq; in ore piſcis inuentam, & utrumq; diuino factum nutu nihil dubitet, quippe alterum procuratum eſt, ut haberet Petrus, q̄ pro ſe & domino tributū ſolueret, alterū quo iſti ſe ſolutos a peccatis cognoſcerent.

Antonius abbas. ANTONIO abbati Alexandrino in ſpiritu

uiſum legimus aliquando ſe ab angelis in cælum ferri,& dum ferretur,malos dæmones iter impedire conatos, obiicientes ea quæ olim ipſe in ſeculo uiuens commiſerat, ſed ab angelis repulſos aſſerentibus, ea omnia monachali profeſſione deleta eſſe, nec quicquam deinde ſuper extare, quod ab ipſo perperam factum argui poſſet. Hoc modo ipſum ſatanæ moleſtia liberatũ,cælos aſcendiſſe,& rurſum rediſſe ad terram. Si ſic excutiuntur tantæ perfectionis homines,qualiter quæſo iudicabitur, qui nullo pœnitentiæ genere illa quæ iure exprobrari poſſunt,deſtruere curat, & pœnitendi tempus peccando conſumitur, de quo dicit. Dedit ei deus locum pœnitentiæ, & ipſe abutitur eo in ſuperbia. Iob.24

Iohannes apoſtolus pro quodam iuuene

HINC EST quod ſanctis uiris maximæ ſemper curæ fuit,ut peccantes traherent ad pœnitentiam,quoniam & ſine illa infelices,& per illam beatos fore non ignorabant. Iohannes apoſtolus (ut quidam tradunt)peregre proficiſcens,iuuenem cõuerſum apud epiſcopum reliquit,& ut grande q̊dam depoſitum cuſtodiendum commendauit. At cum rediſſet,illum diſceſſiſſe comperit,& commeantium itinera ſubſidendo latrocinari. Statimque conſcenſo equo perditam ouem ſolus quæſitum abiit, ſed ille uenientem conſpicatus, præ pudore equum inſiliens fugere cœpit. Inſequi uero apoſtolus & ſucclamare, ut patrem expectaret, qui pro filio rationem deo reddere paratus eſſet, ſi ſecum modo reuerti uellet. Commotus tanta apoſtoli ſolicitudine iuuenis,atq; erga ſe pietate ſubſtitit, rediit,pœnitentiam egit,et de latrone tandem epiſcopus fieri meruit, magiſque angeli in cælis gauiſi

ſunt, ſuper uno peccatore pœnitentiam agente,
Lucæ 15. quam ſupra nonaginta nouem iuſtis, qui non indigent pœnitentia.

Andreas ap'l's pro q̄dam Nicolao

ANDREAS apoſtolus cuiuſdam Nicolai iam ſenis fornicandi incontinentiā uehemēter dolens, ab hora tertia ad nonam deum pro illo cum lachrymis obſecraſſe dicitur, deinde cū etiam inedia ſe conficeret, die tandem quinto de cælo ſibi a domino dictum audiſſe: Tua opera o Andrea Nicolaum quem amiſeram, inueni. Quotuſquiſque eſt, qui ſic ſuum lugeret delictum, ut Apoſtolus alienum.

Baſilius p̄ q̄dam

BASILII quoq; magni ſtudio atq; induſtria is qui diabolo ſe mancipauerat, peracta pœnitentia, liber euaſit. Coacti ſunt maligni ſpiritus reddere chirographum, quo ipſum ſibi deuinctum tenuerant, cum pœnitentem tenere nullo modo poſſent. Et factus eſt dei ſeruus, qui fuerat diaboli. Ita & Baſilius ouem de faucibus lupi ereptam gregi eccleſiæ reddidit, & proximi ſalutem lucrum ſuum fecit.

Mutiꝰ abbas pro altero.

MVTIVS abbas cuidam iam animam agēti, deum precatus trium annorum ſpacium ad pœnitendum impetrauit, ſanumque ſecum ad eremum duxit. Et ille cum triennium peccata ſua luxiſſet, in uigilijs, ieiunijs, obſecrationibus, deceſſit ſecurus. Et cuius ope uitæ terminū protelauerat, eius & manibus ſepultus in domino quieuit.

Egidius abbas pro rege Carolo.

EGIDIVS Arelatenſis abbas dum miſſam celebrans pro quodam regis Caroli delicto quod nulli confiteri auſus fuerat, precaretur, ſchedulam ſuper altari reperit, in qua reuelabatur peccatum, & abbatis merito uenia concedebatur regi, ſi mos

ſo ille ſe peccaſſe doluiſſet. Hinc patet quantum proficit peccatoribus iuſtus precator, ut pene deſperantibus eius oratio ſaluti ſit.

SIQVIDEM ET Oddõis Cluniacẽſis abbatis monitis, quidam ex prædone monachus factus, dum e uita decederet, beatam uirginem ſibi apparuiſſe dixit, iubentem ne timeret, eo quod Oddonis meritis ipſi peccata omnia remiſſa eſſent: Fecit itaq; magiſtri ſanctitas, ut diſcipulus diem ſuum ſecurior obiret.

Oddo abbas pro diſcipulo

ANTONIVS ORDINIS fratrum minorum, ſed ipſe magnæ uirtutis uir, cuidam confitenti, quod ira concitatus patrem calce ferierat, calcem illam abſcidi dignam dixit. Ille id pro peccato apponi ratus domum abiens, pedem ſibi amputauit. Poſtea reuerſus cur claudicaret cum ab eodem rogaretur, Impleui, inquit, quod dignum iudicaſti. Obſtupuit hominis patientiam Antonius ac ſimplicitatem, qui ſeruandum ſibi duxiſſet, quod increpationis cauſa dictum fuerat. Et pro illo deum precatus, membrum qđ mutilatum erat, integrum fecit, atq; utroq; pede ambulans abijt qui uno uenerat. Profecto qui ſic doluit ſe patri irrogaſſe iniuriam, dignus fuit & pro quo oraret Antonius, & cuius miſereret deus. Nec tamen laudamus pœnitentis factum, ſed ex facto pœnitentiam penſamus, cui quod ſimpliciter credidit feliciter ceſſit.

Antoni⁹ pro altero

PACOmius quoq; abbas cum aliquem ex fratribus inimici ſupplantione in nequitiam delectũ accepiſſet, conquieſcere omnino non poterat, tandiu pro illo preces offerens deo, donec ad pœnitentiam conuerſum eſſe certior fieret.

Pacomius abbas pro fratribus.

Piamon presbyter ꝑ ſr̃ibus.

PIAMON in Scythiotico monaſterio ſpecta tæ ſc̃titatis p̃sbyr̃, dũ miſſæ ſacra cõficeret, angelũ domini uidit, qui monachorum nomina in codice partim ſcriberet, partim ſcripta deleret. Viſa ergo monachis explicans, eos peccato obnoxios comperit, quorum nomina ſubduci uidit. Ac tamdiu cum illis lugens ueniam orauit, donec iterum apparens angelus, etiam illorum nomina conſcriberet quorum ante deleuerat. Illi itaq; quãtum mœroris prius conceperãt, tantum deinde lætati ſunt, cum poſt pœnitentiam ſe quoq; conſcriptos in cælis, ac in libro uitæ repoſitos agnouiſſent.

Theophilus p̃ſby.

ET HOC ſane quod modo dicemus exemplum, magnæ erga pœnitentem miſericordiæ indicium eſt. Theophilus presbyter in Cilicia ab officio archidiaconatus per iniuriam eiectus, diabolo chirographum confecerat, quo ſe illi tradebat, Chriſto repudiato, ſi modo per illum dignitatem amiſſam recuperaſſet. Cunq; priſtino honoris loco reſtitutus eſſet, ad ſe rediens, uehemẽter animo conflictari cœpit, & ad beatam dei genitricem Mariam uirginem conuerſus, auxilium cum lachrymis implorare. Igitur diebus quadraginta in luctu iugique ſupplicatione peractis, apparens uirgo mœſtum conſolata eſt, ſalutem ſperare iuſſit. Ac poſt triduum iterum apparens, peccatum ipſi dimiſſum nunciauit. Atq; ille (ne tanta dei erga peccatorem pœnitentem pietas lateret) publice in eccleſia peccatum ſuum confeſſus, uiſa enarrauit, ac deinceps ita ſancte uixit, ut miraculis nobilitatus ſit.

Beati qui lugent.

BEAti ſunt igitur qui lugent, non mundi aduerſa, non perſecutiones, non corporis ægritudi-

nem, non ſuorum mortes, ſed ſua aliorumq; peccata. Nihil ita diluit maculam criminis, ut lachryma pœnitentis. Huius exundans humor, animam puram reddit, & ſpiritali replet ſuauitate, peccatoris triſtitiam mox immenſi gaudij ſpe tẽperat, ut qui prius gehennæ timore fleuerat, iam auidius fleat beatitudinis deſiderio, & incolatum ſuum ꝓlongari conqueratur, diſſolui cupiens & eſſe cum Chriſto. Philip.1

PETRVS negationis culpam amare fleuerat, & tamen idem impetrata uenia, & clauibus regni acceptis, & ſummi pontificatus officio ſibi delato, poſt domini ad cælos aſcenſum, uix ullo die a lachrymis temperaſſe dicitur, atque ad eas identidem ſiccandas, lineum linteolum de manibus nunquam dimiſiſſe. Petrus apoſtolus

ARSEnium abbatem ob frequentes lachrymas fluxis cilijs, turgidulis ocellis, ſuffuſisq; rubore genis fuiſſe ferunt. Arſenius abbas

VINcentium quoq; prædicatorem ad lachrymas promptiſſimum extitiſſe legimus, ſed tunc præcipue, cum ſalutarem hoſtiam offerret, corpori & ſanguini Chriſti communicaturus. Vincẽtius ꝓdicator.

FRANCISCO minorum patri, plorandi aſſiduitas hebetauerat uiſum, & cum oculis parcere moneretur, reſpondebat, haud eſſe tanti ipſos corporis ſenſus, ut eorum cauſa lãgueſcere debeat deuotæ mentis uigor, qui certe ſuſpirijs alitur, & per lachrymas ad deum ſibi acceſſum parat. Frãciſcus pater minorum.

DIVVS Hieronymus, præter cæteras pœnitẽtiæ ſuæ anguſtias, quas ad Euſtochium ſcribens enumerat. Quotidie inquit lachrymæ, quotidie gemitus. Quaſi autem illas conſolatione terminare Hierony. ꝑsbyter.

ſolitus ſit,declarat dicens.Poſt multas lachrymas poſt cælo inhærentes oculos, nonnunquam uidebar agminibus intereſſe angelorum,& lætus gaudensque cantabam. Poſt te in odorem unguentorum tuorum curremus.

Canti.1 Caſſius. epiſcop9. CASSIVS Narnienſis epiſcopus, quotidie miſſam celebrãs,euchariſtiam ſumpturus,crebro in fletum prorumpebat,Et dominus cuidam preſbytero per uiſum apparens:I, ait, nuntia Caſſio, uti operi ſolito conſtanter incumbat, natali Petri & Pauli apoſtolorum die accepturus laboris mercedem.Perſeuerauit Caſſius,& anno demum ſeptimo poſt,ſed ea q̃ p̃dictum fuerat die uita defunctus,p modicis lachrymis gaudia pcepit æterna.

SED quid iſtos tantopere fleuiſſe miramur, q flendi cauſas dũ peccaſſent habuerunt, cum etiam Ieſus. dominus noſter Ieſus Chriſtus agnus immacu- Chriſtus. latus,qui peccatum non fecit, nec dolus inuentus 1.Petri.2. eſt in ore ei9,lachrymas interdum fudiſſe dicatur Lucæ 19. riſiſſe nunq̃ꝫ? Fleuit Ieroſolymã uallo inimicorũ circundandam,funditusq́ꝫ diruendam,id eſt, animam uitiorum ſeptam multitudine,diaboli prædam Io.11. futuram.Fleuit in monumẽto fœtentẽ Lazarum,hoc eſt peccatorem longa delinquendi aſſuetudine mortuum,& ſcelerum putredine corruptũ de quo dicitur.Cõputruerunt iumenta in ſtercore Iohelis.1. ſuo.Et flẽdi ergo nobis exemplum reliquit, & cur flere debeamus ſimul monſtrauit.

INSV per ĩjs qui pœnitentiæ iugũ ſubire aſper Idem. nantur,cõminatur dicens:Niſi pœnitẽtiam habu Lucæ.13 eritis,om̃es ſimiliter peribitis,ſicut illi decemocto, ſupra q̃s cecidit turris in Siloe,& occidit eos.Rur Iſaiæ.10. ſus idem per Iſaiam promiſſis nos allicit & ait; Si

reuertamini & quieſcatis,ſalui eritis,in ſilentio et in ſpe erit fortitudo ueſtra. Et iterum, Ad annunciandum manſuetis,inquit, miſit me, ut mederer contritis corde,& prædicarem captiuis indulgentiam, & clauſis apertionē,ut prædicarem annum placabilem domino, & diem ultiōis deo ueſtro,ut conſolarer omnes lugentes,ut ponerem conſolationem lugentibus Sion, & darem eis coronam pro cinere,oleum gaudij pro luctu,pallium laudis pro ſpiritu mœroris. Cum hæc ita ſint, quis tam auerſus eſt,tā ſibimet infenſus atq; iratus,ut pœnitentiæ laborem ferre, aut recuſet tāta mercede, aut recuſare audeat tanto propoſito ſupplicio? Iſaiæ.61

SED iam etiam fœminarum,quæ Chriſtū ſecutæ ſunt pœnitentiam parumprr contemplemur ut ſaltem pudeat nos qui uiri ſumus, iſto uirtutis genere a fœminis uinci ac ſuperari. Fœminæ.

MVLIER illa de euangelio peccatrix in aliena domo quæſiuit ſaluatorem,quoniam in ſua nō habebat. Nō enim habitat deus in corpore ſubdito peccatis. Conſciētiæ ergo ſtimulis acta,illuc ubi Ieſus accubuerat,irrupit, acceſſit retro, & pedes eius lachrymis rigauit,capillis terſit, oſculata eſt, unguento perſudit. Condonāturq; ei peccata multa,quia dilexit multum. Aduenerat peccatrix, & pœnitudinis humiliatione abijt ſancta. Deniq; dimittitː in pace,quā turbauerat dolor uitæ negoris. Peccatrix in euang. Sapien.1.

PLORANTI ad monumentū Mariæ dominus antequam apoſtolis apparuiſſe dicitur, quia illa prior conſolari meruit, quæ lachrymas uberius fudit. Cum fleret(ut Iohannes inquit)inclinauit ſe & proſpexit in monumentum,& uidit duos angelos,unum ad caput,& unum ad pedes. Maria magdalena. Iohan.20.

Paucis uerbis tota pœnitentis ratio compræhenſa eſt. Qui enim ad pœnitentiam conuertitur, primo ſe peccaſſe dolet, & compunctus lachrymas emittit, deinde inclinat ſe dum humiliatur, & in monumentum proſpicit, dum anteacta mẽte uoluens quid mali commiſerit, quid boni omiſerit, cõſcientiam examinat, & ſingula quæque diligenter perpẽdit. Tunc autem angelos uidet, cum iam conſtanti animo angelicæ conſentit inſpirationi, & unum quidem ad caput, alterum ad pedes, qa conſentiens a principio uſq; ad finem perſeuerare debet. Poſtquam autem perſeuerauerit, reſtat ut uideat Ieſum, non in terra ſepultum, ſed iam deuicta morte in cælo triumphantem, quem ſic uidere perfecta conſummataq; beatitudo eſt.

Mulieres plorantes poſt Ieſum

VT ERGO illum in ſua patriſq; gloria aſpicere mereamur, prius eundem imitari debemus in ſua humilitate. Idcirco dum crucifigendus duceretur, populi & mulierum turba cum lamentis illũ & eiulatu ſequebatur, ut ſcias quia hi uere ſequũtur Ieſum, qui per pœnitentiam affligũtur & peccatorũ ſordes imbre lachrymarũ eluere feſtinant.

Chananæa mulier in euãgelio Matth. 15

CHANANAEA quoq; mulier non mediocris pœnitentiæ nobis exemplum reliquit. Nam & ipſa poſt Ieſum clamauit, miſericordiã eius implorauit, repulſa non receſſit, deſpecta ſe ſubmiſit Quamobrem filiæ quæ male a dæmonio uexabatur, ſalutem (ut uoluit) impetrauit. Ita & tu, ſi animam tuam diabolicis infeſtatam ſuggeſtionibus doliſq; ſubuerſam liberari cupis, ad pœnitentiam cõuerſus orando clama, de miſericordia dei ne diffidas, humiliare in conſpectu eius, & ſi te ille ſtatim non audierit, tu tamẽ perſeuera, Cumulatiõr

gratia datur cũ differt, ſi tñ interim nec ſupplica-tio ceſſat, nec ſpes deficit, nec titubat fides. Vnde huic quæ prius ueluti canis contemnebatur, po-ſtremo tanquam optime de deo merenti dicitur, Magna ẽ fides tua, fiat tibi ſicut tu uis, hoc eſt, nõ tantum ſicut poſtulaſti, ſed ſi uis etiam melius quam poſtulaſti.

PII QVIDEM fletus quanta uis ſit, Monica etiam Auguſtini mater teſtatur. Cui pro filio Manichæa hæreſi implicato, multum lugenti atque oranti diuinitus dictum eſt, ubi ipſa ibi & illum futurum. Ab epiſcopo etiam, quem ut pro illo oraret cum fletu rogauerat, audiuit. Fieri non poſſe, ut tantarum lachrymarum filius periret. Qui tandem Ambroſij epiſcopi prædicatione conuerſus, non ſolum errorem omnem abiecit, ſed etiam errantibus uiam ueritatis monſtrauit, obſcura quæq; declarando, dubia ediſſerendo, certa confirmando, praua falſaq; omnia pleniſſime confutando, tantum profecit matris pro filio lugentis aſſidua ſolicitudo.

Monica beati Auguſtini. mater.

ET quoniam maius peccatum, maiori indiget animaduerſione, Maria Aegypptiaca proſtibuli uoluptatem cum eremi aſperitatibus commutauit, & deum quæ carni ſeruiendo uehementer offenderat, carnis caſtigatione placauit. LX. annos in deſerto uixit, quia fortaſſe tantundem temporis in obſcoenitatibus uitæ conſumpſerat. Antea ſe ornauerat, ut hominibus placeret, tunc nuda inceſſit, ut placeret deo. Antea laſciuis cantibus, & delicatis epulis indulſerat, tunc aſſiduis precationibus quotidianisq; ſe fatigauit ieiunijs. Hoc itaq; XL. annorum labore ad æternæ quietis peruenit

Maria Aegyptiaca

felicitatem, tantumque boni percepit pro pœni-tentia, quantum perceptura erat mali pro obſti-natione, ſi pœnitere noluiſſet. In ea impletum eſt

Ieremię.3 illud per Ieremiam dictum, Tu fornicata es cum amatoribus multis, tamē reuertere ad me dicit dominus & ego ſuſcipiam te.

Pelagia PELAGIA etiam illa quæ cunctas Antiochiæ fœminas diuitijs, luxuria, libidine ſuperauerat, Nonij Heliopoleos epiſcopi prædicatione conuerſa fleuit, peccata confiteri cœpit, & non Pelagiam ſe, ſed pelagus omnium uitiorum uocitandam eſſe dixit. Denique ſeruos ſuos & ancillas manumiſit, opes pauperibus diſtribuit, & relictis omnibus in monte olıueti ſolitaria conſedit, ſexum ueſte nomineque occultans, dicta atque credita Pelagius monachus. Tantum itaque uitæ auſteritate profecit, quantum ante effluxerat delitijs. Sic pœnas effugit inferni, & gaudia comparauit paradiſi, ſummumq; bonum ſummi mali declinatiōe inuenit, inuento ſine fine fruitura.

Thais. THAIS ALEXandrina Paunucij abbatis induſtria atque exhortatione ad pœnitentiam conuerſa, omnia quæ ſibi meretricio quæſtu parauerat, in foro congeſta populo ſpectante combuſſit, eiuſdemq; abbatis conſilio, fœminarum monaſterium ingreſſa, cella ſe incluſit, lugens peccatum ſuum, pane tantum & aqua uitam ſuſtentans, ipſumq; dei nomen proferre non auſa, orabat dicens, Qui plaſmaſti me miſerere mei. In tali labore triennio exacto, Paulus Antonij diſcipulus in quiete, uidit ſupra cælum poſitum cubile auro gēmiſq; refulgens, arte ineffabili ac decore conſtructum, & cum rogaſſet, an illud Antonio eſſet pa-

tatum, accepit, non Antonio, ſed Thaidi meretrici. Educta ergo de cellæ carcere, quintodecimo die migrauit ad dominum, & cæleſte thalamum feliciter poſſedit, quia terrenum & impudicum aliquãdo poſſediſſe dolenter tulit.

THEODORA commiſſi adulterij conſcia uirum reliquit, & inter monachos latuit Theodorus dicta, ubi multa diaboli tentamenta uicit, & hoc poſtremo, quod cum inſimularetur fœminam quandam de ſe grauidam peperiſſe, patienti animo tulit, puerum educauit ut ſuum, annos ſeptem ante monaſterij fores permanſit, ueluti ſtupri rea. Recepta deinde cum puero cella ſe occluſit, atq; ipſum uiam perfectionis impenſe docuit. Biennio poſt uita defungitur, & a deo honoratur, quam homines infamauerant. Fœminam autem fuiſſe antequam deceſſiſſe ſciretur, abbas reuelatione cognouit. Vidit enim nuptiarum pompam in cælo parari, ipſamq; ab angelis in ſponſi cubiculum ingenti cum exultatione induci, tripudiante ſanctorum choro, deoque laudes concinente. O inæſtimabile diuinæ largitatis donum pœnitentia, per quã meretricib⁹ etiã & adulteris datur ad ſanctarum uirginum gloriam peruenire. Theodora.

SED ET VIRGINVM lampades extinguentur, ſi pœnitentiæ oleum in uaſis ſuis habere neglexerint. Aurea uirgo Pariſienſis monaſterij præpoſita, quoniam inter miſſæ ſolennia diacono euangelium inepte admodum legenti, ſtolam eripiens, ipſa ſibi apponere, & eius officio defungi auſa fuerat, ſemet arrogantiæ accuſans dignitatem depoſuit, annosq; ſeptem a cella ſua nõ Aurea uirgo.

diſceſſit. Ibi etiam ſedile ſibi faciendum curauerat, cuius pars quæ humero tenus conſidentem hemicyclo amplexabatur, in ſummo clauorum cuſpidibus ad pſalmorum numerum diſpoſitis horreſcebat. In ea ſedili illa cum pſallere uellet, ſeſe collocabat, & dextro lateri innixa quiquaginta pſalmos perlegebat, ſiniſtro totidē, & totidem in tergo reſupinata, pungentibus quaqꝫ uerſum ferreis aculeis. Dum ergo paulo inſolentioris facti eam pœniteret, ſponte paſſa eſt præſidentiæ depoſitionem, cellæ carcerem, legendi laborem, ſedendi dolorem, ad hæc quotidiana ieiunia, noctesqꝫ peruigiles. Hinc ſaltem diſcant ij qui alijs præſunt, quali pœnitentia expiari debeant ſi deliquerint. Quia multum quidem imputandum eſt illi, etiam cum leuiter peccat, a quo reliqui uiuendi exēpla petūt.

ET quoniam poſt lapſum nulla eſt ſpes ſalutis, niſi erigamur per pœnitentiam, præter iam dicta exempla, ſacrarum etiam ſcripturarum crebræ præceptiones ad illam ſuſcipiendam nos prouocant atqꝫ compellunt. Iſaias propheta. Quærite dominum, inquit, dum inueniri poteſt, inuocate eum dum prope eſt. Derelinquat impius uiam ſuam, & uir iniquus cogitationes ſuas, & reuertatur ad dominum, & miſerebitur eius, & ad deum noſtrum, quoniam multus eſt ad ignoſcendum. Ieremias. Reuertere, inquit, auerſatrix Iſrael ait dominus, & non auertam faciem meam a uobis, quia ſanctus ego ſum dicit dominus, & nō iraſcar in perpetuum. Conuertimini filij reuertentes, & ſanabo auerſiones ueſtras. Laua a malitia cor tuum Ieruſalem, ut ſalua fias, uſquequo morabuntur in te cogitationes noxiæ? Hæc dicit do-

Iſaiæ. 55

Ierem. 3

Ieremi. 4

minus exercituũ deus Iſrael. Bonas facite uias ueſtras, & ſtudia ueſtra, & habitabo uobiſcum in loco iſto, Nunquid qui cadit non reſurget, & qui auerſus eſt non conuertetur? Per eundem prophetam ait. Si pœnitentiam egerit gẽs illa a malo ſuo quod locutus ſum aduerſus eam, agam & ego pœnitentiam ſuper malo quod cogitaui ut facerem ei, & ſubito loquar de gẽte & regno, ut ædificem & plantem illud. Sin fecerit malum in oculis meis, ut non audiat uocem meam, poenitentiam agã ſuper bono quod locutus ſum ut facerem ei. Hoc idem in Iezechiele habetur, dicente domino. Si impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis ſuis quæ operatus eſt, et cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudiciũ & iuſtitiam, uita uiuet & nõ morietur, omnium iniquitatum eius quas operatus eſt non recordabor, in iuſtitia ſua quam operatus eſt uiuet. Nunquid uoluntatis meæ eſt mors impij dicit dominus deus, & non ut conuertatur a uijs ſuis, & uiuat? Et iterum. Conuertimini, inq̃t, & agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus ueſtris, & non erit uobis in ruinam iniquitas. Et rurſum: Impietas impij non nocebit ei, in quacũque die conuerſus fuerit ab impieta ſua. In Iohele quoque propheta legimus. Dicit dominus. Conuertimini ad me in toto corde ur̃o, in ieiunio & fletu & planctu, & ſcindite corda ueſtra, & non ueſtimenta ueſtra, & conuertimini ad dominum deum ueſtrum, quia benignus & miſericors eſt, patiens & multæ miſericordiæ, & præſtabilis ſuper malitia. Quis ſcit ſi conuertatur & ignoſcat, & relinquat poſt ſe benedictionem. De hoc fletu & in Pſalmo dicitur, Qui ſeminant in lachrymis, in

Ibidem.7 Ibidem.18 Iezech.18 Ibidem.33 Iohelis.2. Pſalm.125

gaudio metent. Euntes ibant & flebant, Venientes autem uenient cum exultatione.

SEDIAM ad largiorem euangelij gratiam tranſeamus, ubi pœnitentiæ merces cœpit eſſe beatitudo regni cæleſtis. Pœnitentiam, inquit, agite, appropinquabit enim regnum cælorum, & Facite fructum dignum pœnitentiæ, & Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur, & Intrate per anguſtam portam, quia anguſta porta & arta uia eſt quæ ducit ad uitam. Ac ne anguſtijs iſtis terreamur, Iugum meum ſuaue eſt, inquit, Chriſtus, & onus meum leue. Neque enim peccatorem ita delectant quies & otium & delitiæ, ut uere pœnitentem labor, ſolicitudo uitæque aſperitas. Hinc namque regnum cælorum uim patitur, & uiolenti rapiunt illud. Ergo ſi manus, pes, oculus, ſcandalizat te, abſcide & proijce, id eſt, omnes corporis affectus ad uitia pronos per pœnitentiam ſubmoue ac repelle. Melius eſt ſine his intrare in regnum dei, quam cum his mitti in gehẽnam ignis. Niſi enim conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum, Non eſt uoluntas, inquit, ante patrem ueſtrum qui in cælis eſt, ut pereat unus de puſillis iſtis. Quis autem puſillus eſt, niſi qui pœnitentiæ humilitate ſe ſubmittit? Vnde & procidenti ſeruo ſuppliciterque roganti debitum omne dimittitur, & Nõ ueni, inquit, uocare iuſtos ſed peccatores ad pœnitentiam. Beati qui nunc fletis, quoniam ridebitis. Etenim maius gaudium erit in cælo ſuper uno peccatore pœnitentiam agente, quam ſupra nonaginta nouem iuſtis qui non indigent pœnitentia.

Matt. 3. & Ibidem. 4 Matth. 5. Matth. 7. Matth. 11. Matth. 18 Ibidem Ibidem Lucæ. 5 Ibidem. 6 Lucæ. 15

AD HANC NOS ET Apoſtolus horta-

tur, per quam ipſe ut apoſtolus fieret, meruit. Abijciamus opera tenebrarum, inquit, & induamur arma lucis, ſic ut in die honeſte ambulemus, & Expurgate uetus fermentum, ut ſitis noua conſperſio, & Gaudeo, non quia contriſtati eſtis, ſed quia contriſtati eſtis ad pœnitentiam. Quæ enim ſecundum deum triſtitia eſt, pænitentiam in ſalutem ſtabilem operatur. Seculi autem triſtitia mortem operatur. Idem monet & dicit. Deponite uos ſecundum priſtinam conuerſationem ueterem hominem, qui corrumpitur ſecundum deſideria erroris, renouamini autem ſpiritu mentis ueſtræ, & induite nouum hominem qui ſecundum deum creatus eſt in iuſtitia & ſanctitate ueritatis. Idem ignauia torpentem excitans ait, Surge qui dormis, & exurge a mortuis, & illuminabit te CHRISTVS. Pœnitentibus quoque quorſum uiam ſuam dirigant oſtendens, inquit, Deponentes omne pondus & circunſtans nos peccatū, per patientiā curramus ad propoſitū nobis certamen, aſpicientes in autorē fidei & cōſummatorē Ieſum, q̄ ꝓpoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucē.

Roma.13. 1.Corin.5 2.Corin.7 Epheſi.4 Epheſi.5. Hebræ.12

IACOBVS ITEM Apoſtolus ad pœnitentiam nos inuitans, Subditi, inquit eſtote deo, reſiſtite autem diabolo, et fugiet a uobis. Appropinquate deo, & appropinquabit uobis. Emundate manus peccatores, & purificate corda duplices animo. Miſeri eſtote & lugete & plorate, & riſus ueſter in luctū conuertatur, & gaudium in mœrorem. Humiliamini in conſpectu domini, & exaltabit uos. Cum igitur & ueteris & nouæ ſcripturæ hic minis, inde ꝓmiſſis urgeamur ad poenitēdū, caueamus ne uſq; adeo diaboli laq̄is irretiti, ut nō Iacobi.4

protinus his excuſſis, ad ipſam pœnitentiam curramus? erimus ne ita nobiſmet irati atq; infeſti, ut potius eligamus breuem uitæ huius uoluptatem cum æternis miſerijs, quam breuem pœnitentiæ laborem cum æterna felicitate?

Cõtra obſtinatos QVOD ſi obturata uitiorum inculcationibus aure, hos monitus, hasq; exhortationes, quibus ſaluti noſtræ conſulitur, pertrãſierimus, quid reliquum erit, niſi ut iræ & ultionis in obſtinatos effundendæ pœnas cogamur ſuſtinere? Talibus

Leuit. 26 quippe in Leuitico dominus comminatur dicens. Si ambulaueritis ex aduerſo mihi, nec uolueritis audire me, addam plagas ueſtras uſque in ſeptuplum propter peccata ueſtra, emittamque in uos beſtias agri, quæ conſumant uos & pecora ueſtra, & ad paucitatem cuncta redigant, deſertæque fiant uiæ ueſtræ. Idem in Prouerbijs ait, Quia

Prouer. 1. uocaui & renuiſtis, extendi manum meam, & non fuit qui aſpceret, deſpexiſtis omne conſilium meum, & increpationes meas neglexiſtis, ego quoque in interitu ueſtro ridebo, & ſubſannabo, cum uobis quod timebatis aduenerit. Cum irruerit repentina calamitas, & interitus quaſi tempeſtas ingruerit, quando uenerit ſuper uos tribulatio & anguſtia. In Iſaia quoque ſcriptum eſt. Puer cen-

Iſaiæ. 65 tum annorum morietur, & peccator centum an-

Iere. 2. & norum maledictus erit. Et in Ieremia. Verterunt

Ibidē. 32 ad me tergum & non faciem, et in tempore afflictionis ſuæ dicent, Surge et libera nos. Cum autem nec afflictionibus ab impietate receſſiſſent,

Ibidem. 5. propheta reſpondens ait, Percuſſiſti eos, et non doluerunt, attriuiſti eos, et renuerunt accipere diſciplinam, indurauerunt facies ſuas ſupra petram,

& noluerunt reuerti. Idcirco inquit percuſſit eos
leo de ſylua, Lupus ad ueſperam uaſtauit eos, par Ibidem.
dus uigilans ſuper ciuitates eorum. Rurſum per
eundē prophetam alibi dominus minatur, & ait.
Ecce ego adducā mala ſuper populum iſtum, fru- Iere. 6.
ctum cogitationum eius, quia uerba mea non au
dierunt, & legem meam proiecerunt. Et iterum. Ibidem. 7
Locutus ſum ad uos, inquit, mane conſurgens &
loquens, & non audiſtis, & uocaui uos, & non re-
ſpondiſtis, faciam domui huic in qua inuocatum
eſt nomen meum, & in qua uos habetis fidutiam,
& loco quem dedi uobis & patribus ueſtris ſicut
feci Silo, & proijciam uos a facie mea, ſicut proieci
omnes fratres ueſtros uniuerſum ſemē Ephraim.
Valde p̄terea horrendum eſt quod p̄his ne orare
quidem permittit. Sequitur enim. Tu ergo noli
orare pro populo hoc, nec aſſumas pro eis laudem
& orationem, & non obſiſtas mihi, quia non ex-
audiam te. Et rurſum ait. Mane conſurgens con-
teſtatus ſum, & dixi, audite uocem meam, & non Iere. 11.
audierunt, nec inclinauerunt aurem ſuam, ſed
abierunt unuſquiſq; in prauitate cordis ſui mali.
Ecce ego inducam ſuper eos mala, de quibus exi-
re non poterunt, & clamabunt ad me, & non ex-
audiam eos. In Oſee quoq; propheta dicitur. Non
dabunt cogitationes ſuas, ut reuertantur ad deum Oſee. 5.
ſuum, quia ſpiritus fornicationum in medio eorū,
& dominum non cognouerunt. Deinde infert &
ait. Super eos effundam quaſi aquam iram me-
am. Cæterum cum nec aduerſitatibus concuſſi in Ibidem
uiā iuſtitiæ redire uellent, exprobrat illis per Ag
geum prophetam dicens, Percuſſi uos uento uren
te, et aurugine et grandine omnia opera manu- Agg. 2.

um veſtrarum,& non fuit in uobis qui reuertere tur ad me dicit dominus. Huiuſcemodi hominum conſuetudinem familiaritatemq; fugiendam etiam in euangelio diſcimus. De illo enim qui corre
Mat.18. ptus,neq; te,neq; alterum,neq; eccleſiam audierit dicitur, Sit tibi ſicut ethnicus & publicanus. Væ
Mat.24. ergo prægnantibus & nutrientibus in illis diebus
& Mar.13 hoc eſt,qui prauis cogitatiõibus pleni fouent ſcelus quod conceperunt,& fœtum alunt cum edide rint,malefactaq; pro benefactis uſurpant. De qui
Prouer.2. bus Salomon ait. Lætantur cum malefecerint, & exultant in rebus peſſimis.

Lu.8. HI SVNT TERRA ILla petroſa,ſuper qua uerbi dei ſemen ſparſum,non habet quo radicem agat,illicoque areſcit,& cum præceptis minime moueantur, miraculis quoque non adhibent fidem. Vnde in ipſos exclamat dominus dicens,Væ tibi Corozaim, uæ tibi Bethſaida, quia
Lu 10 ſi in Tyro & Sidone factæ fuiſſent uirtutes, quæ factæ ſunt in uobis,olim in cilicio & cinere ſedentes pœniterent. Veruntamen Tyro & Sidoni remiſſius erit in iudicio quam uobis. Hoc quoque mali habet peruerſæ mentis obſtinatio,ut nec ſuis finibus contenta indies ad deteriora prolabatur. Inde enim ſpiritus immundus exiens,non inuenit requiem,& dicit,Reuertar in domum me-
Lu.11 am unde exiui, & aſſumit ſeptem alios ſpiritus nequiores ſe, & ingreſſi habitant ibi,& fiunt no-
Lucæ. 13. uiſſima hominis illius peiora prioribus. Hic eſt ficulnea illa,quam bonus agricola circũfodit, dum ſarculo conſcientiæ intima ſcalpit cordis, & mittit ſtercora,reſipiſcendi occaſionem præbẽs. Vbi uero nec ſic fructum fecerit, domini iuſſu ſucci-

ditur, ne terram occupet, ut ſciamus eos qui bonorum operum ſterilitate laborant, ne terrena quidem poſſeſſione eſſe dignos. Talem alloquēs Paulus apoſtolus, Ignoras ait, quoniam benignitas dei ad pœnitentiam te adducit. Secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor theſaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iuſti iudicij dei, qui reddit unicuiq; ſecundum opera eius. Dominus quoq; in Apocalypſi. Memor eſto inquit unde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac. Sin autem uenio tibi & mouebo candelabrum tuū de loco ſuo, niſi pœnitentiam egeris. Rom. 2 Pſal 61. Apoc. 2

NOS ERGO CVM delinquimus, non ſequamur Phoraonis duritiam, ne cum illo mergamur in profundum, non Cain deſperationem, ne miſericordiæ diffidentes grauius fratricidio crimē committamus, non Iudæ proditoris immoderatam ex delicto triſtitiam, ne præ nimio dolore citius ad laqueum, quam ad petendā ueniā curramus. Is enim quem cōmiſſi pœnitet, mœrore quidem ſe afficere debet, quia peccauit, ſed a ſpe ueniæ nunq; decidere, quia clementiſſimus eſt cui peccauit. Quē igitur in pœnitendo ſequi nobis expediet? Sequamur ſanctos quorum exempla propoſuimus. Imitemur prodigum filium, ut cum quo in regionem ſeceſſimus uitiorum, bona animi conſumpſimus, porcos pauimus immunditiæ ſeruientes, cum eodem ad indulgentiſſimū patrē reuertamur, & ante ipſum humi proſtrati dicamus, Pater peccauimus in cælo & corā te, iam non ſumus digni uocari filij tui. Tunc ille adhuc aduentantibus occurret, & cū ꝓpius acceſſerimus, amplexabitur, & cum rogauerimus, oſculo pacis excipiet, priſtinæ innocentiæ Gen. 14 Gen. 4. Quos in pœnitendo imitari debemus. Mat. 27 Filius prodigus. Lu. 15.

ſtolam nobis offeret, anulum fidei in manibus, calceamenta euangelij in pedibus dabit, uitulum
Io.6. etiam ſaginatum apponet, cuius caro uere eſt cibus, & ſanguis uere potus, cuius paſtu uiuitur in æternum. Tunc demum ſanctis omnibus ad celebre conuerſationis noſtræ cõuiuium cõuocatis di
Luc.15. cet. Manducemus & epulemur, qa hi filij mei mortui erant, & reuixerunt, perierant et inuenti ſunt.
Luc.12 Poſtremo præcinget ſe, & iam in illo cæleſti ineffabili incomparabiliq; diuerſorio faciet nos diſcũbere, & tranſiens miniſtrabit nobis incorruptionem, immortalitatem, lætitiam ſempiternam.

Cauendũ pœnitẽti ne relabat.

ILLVD interea nobis erit præcauendum, ne poſtquam miſericorditer ſuſcepti, clementem ac pium dominum oblatis pœnitentiæ muneribus adorauerimus, redire uelimus ad Herodem, neue relicta Aegypto, angelorum iam cibum comedentes, rurſum ollas Aegyptias concupiſcamus, & iu
Prouerb.26 re de nobis puerbiũ illud uentiletur. Canis reuer
2.Petri 2. ſus ad uomitum ſuũ, & ſus in uolutabro luti. Tu ergo qui templũ dei factus es, uide quæſo, ne per
Io.8 lapſum iterum efficiare ſpelunca latronum. Audi dominum dicentem, Vade & noli amplius peccare, ne quid deterius tibi contingat. Quanto enim ſublimior gratia, tanto cadentis ruina maior. In
Ecc.34. Eccleſiaſtico ſcriptum eſt. Qui baptizatur a mortuo, & iterum tangit mortuum, quid proficit lauatio illius? ſic homo qui ieiunat in peccatis ſuis, & iterum eadem faciens, quid proficiet humiliando ſe? orationem illius quis exaudiet? Veruntamẽ ſi contigerit (quoniam natura fragiles ſumus) ut iterum & iterum labamur, ſemper enitendũ erit ut ſurgamus, Qui cito ſurgunt, cito & ſanantur,

iacentium plaga deſperabilis eſt. Iacent autem qui per abrupta uitiorum præcipites ire curſu irreuocato contēdunt. De quibus dicitur. Conuerſi ſunt ad curſum ſuum, quaſi equus impetu uadens in prælium. Nos ergo quoties inquinamur, toties ad pœnitentiæ nitrum recurramus? quandoquidem etiā ſeptuagies ſepties delinquēti uenia indulget. Sed & ſi cum hæmorrhoiſſa peccatorum fluxu diutius contabuimus, cum illa quoq; retro accedentes tangamus pœnitentiæ ac fidei manu domini fimbriā, & remedij uirtutem ſentiemus. Quod ſi uel undecima hora patriſfamilias operam locabimus forſan ab eo non minus lucri, quam qui primo mane laborare cœperunt, referemus. Nunquā ſera pœnitudo eſt, donec pœnitendi tempus ſupereſt. Sed quia donec ſuperfuturum ſit neſcimus, cur illam hodie agere cunctamur, cras fortaſſe iudicādi? Nulla profecto res eſt, quæ maiore cum periculo differtur, quoniam nullam aut gnauiter actam uberior ſequitur fructus, aut negligēter omiſſam grauius damnum.

Ieremi.8. Mat.18 Mat.9 Lu.8. Mat.11.

De peccatorum confeſſione.

Cap. XI.

POENITENtibus uero confeſſionem peccatorum neceſſariam eſſe, cū utriuſq; inſtrumenti præceptis, tum exemplis facile probari poteſt. Inde eſt, quod illi eccleſiæ autoritate execrantur, qui ſaltem ſemel in anno non fuerint coram ſacerdote confeſſi peccata ſua, confitendi habentes facultatem. Impius enim eſt, q quicquam infectum relinquit, quod ad placandam dei iram nouerit pertinere. Peropportune igitur de hoc cō-

feſſionis genere ſermonem facere nunc pergemus.

PRImos homines Adam & Euam cum deliqſ-
Adam & Eua ſent cibum ſibi interdictum comedendo, cōpulit
deus cōfiteri peccatū ſuum Adam inquit ubi es?
hoc eſt, quo excidiſti, quantum cōmiſiſti mali? Et
ad mulierem. Quare hoc feciſti? Poſt cōfeſſionem
eiecti ſunt de paradiſo, ſubditiq; laboribus, dolo-
Gene.3. ribus, morti. Venit deinde Chriſtus, exoluit pro eis
debitum, & reducti ſunt unde pulſi fuerant angu-
ſtijs liberati, & ex miſerrimis feliciſſimi facti.
Tunc ergo gratiam accipit confeſſio, cum ſatisfa-
ctum eſt pro delicto.

HOC ſacramentum in Leuitico figuratū eſt,
ubi lepra perfuſi, arbitrio ſacerdotis dijudicantur.
Qui immundi fuerint, extra caſtra eijciuntur, do-
Leui.13 nec mundentur. Quia peccator niſi per pœnitenti-
am & confeſſionē fuerit expiatus, non admittitur
in conſortiū ſanctorū. Itaq; illi qui ob leprā ſepa-
tus eſt, lex datur, ut habeat ueſtimenta diſſuta, ca
put opertū, os ueſte contectū, utq; contaminatū ſe
ac ſordidū clamet, et ſol⁹ habitet extra caſtra, quæ
oīa non niſi magnæ humiliationis ſigna ſunt, dolo
rē animi luctumq; pferentia. Per hæc em̄ purganē
pectā lachrymiſq; & cōfeſſione humiliātis ſe delet
ſcelus, qđ ſupbiendo contractum fuerat.

DELictorum autem confeſſionem, cū in mul
Neemi.9 tis diuinæ ſcripturæ locis, tum in prophetæ Nee-
miæ libro legimus, ubi dicitur quod filij Iſrael dū
de captiuitate reuerſi, reædificarent Ieruſalem, ie-
iunantes & operti ſaccis, & terra conſperſi confi-
tebantur peccata ſua, & iniquitates patrum ſuoꝝ
quater in die & quater in nocte, & adorabant do-
minum deū ſuum, Pœnitentiā igitur iungat cōfeſ

ſioni, qui de captiuitate peccati redire cupit ad priſtinæ innocentiæ ſtatũ, & conſtruere ciuitatẽ ſanctã in cælo p̃tioſis lapidibus uirtutũ, auroq; puritatis Q̃m non intrabit in ea aliquid coinquinatũ. Apo.21

CONFItebatur & Iob dicens, Peccaui. Quid faciam tibi o cuſtos hominum? quare poſuiſti me contrarium tibi, & factus ſum mihimet ipſi grauis? Cur non tollis peccatum meum? & quare nõ aufers iniquitatem meam? Ecce nunc in puluere dormiam, & ſi mane me quæſieris non ſubſiſtam. Inſtat & urget, ut citius ueniam conſequatur, incertus an uſq; mane uita ſibi ſuppetet, certus autem poſt mortem non eſſe ueniæ iocum, ſed iudicio, ut quiſq; recipiat prout geſſit in corpore, ſiue bonum ſiue malum. Et ſi Iob qui dei ſententia iuſtus habebatur, non negat ſe peccatorem, quis exiſtimabit ſe expertem eſſe peccati? Aut ſi ille qui nihil graue commiſerat, ſic efflagitat dimitti ſibi ut uſq; mane differri periculoſum arbitretur, cui periculum non erit procraſtinare opus, quo ueniam ipſam promereri poſſit? Iob.7

IDEM ait. Vias meas in cõſpectu eius arguã, & ipſe erit ſaluator meus, ut ex hoc intelligas peccatorum confeſſionem refugium eſſe ſalutis. Iob 13.

Quid ipſe Dauid? nonne ſtatim poſt confeſſionẽ tranſlatũ a ſe adulterij ſit & homicidij crimẽ agnouit? Peccaui inq̃t dño. Et continuo reſponſum accipit a propheta. Dñs quoq; tranſtulit pctm̃ tuũ. Sed & rurſum in Pſalmis clamat. Iniquitatem meam ego cognoſco, & pctm̃ meũ cõtra me eſt ſemp̃ Tibi ſoli peccaui, & malũ corã te feci. Ecce in iniq̃tatibus cõceptus ſum, et in peccatis cõcepit me mr̃ mea. Delictũ meũ cognitũ tibi feci, et iiuſtitiã meã Dauid rex. 1 Regũ 12 Pſalm. 50

non abſcondi. Dixi confitebor aduerſum me iniu
Pſal.31 ſtitiam meā domino, & tu remiſiſti impietatem
peccati mei. Et iterum: Iniquitatem meam annū-
Pſal.37 tiabo, & cogitabo pro peccato meo. Confitebor ti
Pſal.118. bi in directione cordis, in eo quod didici iudicia iu
Ibidem. ſtitiæ tuæ. Vias meas enunciaui tibi, & exaudiſti
me. Cogitaui uias meas, & cōuerti pedes meos in
teſtimonia tua. Ex his diſcamus, confeſſionis uir-
tutem, confitentis humilitatem, cogitantis ſolici-
tudinem, ad hæc etiam pœnitentis dolorem, ubi
ait. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia
non cuſtodierunt legem tuam. Et laboraui in ge-
Pſal.6. mitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectum me
um lachrymis meis ſtratum meum rigabo. Certe
ſi iugiter conſiderauerimus, quanto & quali do-
mino peccauimus, etiam poſt ueniam nunquam
deerit nobis flendi materia, donec ille eadem beni-
gnitate lachrymas noſtras penitus abſterget, qua
& peccatum remiſit.

Ezechias rex. Iſa.38. EZECHIAS quoq; (cuius pœnitudo & in-
numerā hoſtiū multitudinem ſtrauit, & longio-
ra uitæ ſpacia illi meruit impetrare) docet q̊ mœro
re delicta meditanda cōfitendaq; ſint, dū ad ipſum
cui confitebatur ait, Recogitabo tibi om̄es annos
meos, in amaritudine animæ meæ. Et quid huiu-
ſcemodi confeſſionem ſequatur oſtendit ſubiun-
gens, Tu autem eruiſti animam meam, ut non pe-
riret, proiecisti poſt tergum tuū omnia pc̄cā mea.

Ibidem. Daniel ꝓpheta. Daniel.9. AD Danielem prophetam, dum populi & pa-
trum peccata confitetur, Gabriel angelus aduolaſ
ſe dicitur, & eidem liberationem eorum de Baby-
lonica ſeruitute mox futuram nuntiaſſe. Ex quo
apparet, humiliter confitenti præſto eſſe angelos

miniſteria,& eundem his internuncijs deo recon-con ciliari,& de peccati iugo ad innocentiæ libertatem reuocari.

CONſitebantur igitur fideles Iſraelitæ ſoli deo quoniam nullus adhuc inter deum et homines me dius erat. Poſtquam autem mediator uenit dominus noſter Ieſus Chriſtus, nō niſi per ipſum nobis ad deū acceſſus eſt. Sicut autē ipſe eſt ſacerdos in æternū ſecūdum ordinē Melchiſedech, ita cum cælum conſcenderet, uicarios nobis in terra reliquit ſacerdotes. His ligandi ſoluendiq; poteſtatem tribuit, hos gregis ſui paſtor bonus curam habere iuſſit, his deniq; claues regni cælorum dedit. Per illos ergo uitam noſtram exponamus deo,& cum hic ab eis remittentur nobis peccata noſtra, tunc remiſſa credamus & in cælo.

Iſraelitæ. Chriſtus Sacerdotes. Io. 20.

PORro ijs delicta noſtra confiteri nos oportere iam tum innueb at Saluator noſter, cum lepro-ſis mundatis, uti ſe ſacerdotibus oſtenderent iniūxit. Soluendi quoq; ius ad ſuos duntaxat uicarios, id eſt ad eoſdem ſacerdotes pertinere iam tum ſignificabat, cum eis ut Lazarum inſtitis & ſudario ligatum ſoluerent,& abire ſinerent mandauit, cumq; aſinam & pullum funiceis uinculis liberare, atq; ad ſe adducere eis præcepit, ſignis oſtendēs quod autoritate firmabat.

Chriſtus. Lucæ. 17. Iohan. 11. Matt. 21. Marci. 11. Lucæ. 19.

POST hæc ſane & Iacobus apoſtolus, non ad alios quam ad ſacerdotes nos mittit dicens, Infirmatur qs in uobis, inducat presbyteros eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine domini,& oratio ſidei ſaluabit infirmū,& alleuiabit eum dn̄s. Ac ne tm̄ de infirmitate corporis curanda dictum putemus, adiungit, & ſi in peccatis

Iacobus apl's Iacobi. 5.

ſit, remittentur ei, ſtatimq; infert. Confitemini ergo alterutrũ pctã ueſtra, et orate pro inuicẽ ut ſaluemini. Itaq; & presbyteros inducere, & peccata confiteri iubet, ne ſufficere arbitreris, aut intra te cõfiteri deo, aut alteri q̃ presbytero cõfiteri. Alioquin fruſtra claues datæ eſſent eccleſiæ, ſi ſine illis pateret aditus regni cælorum. Fruſtra ad ſolos diſcipulos dictum fuiſſet. Quorum remiſeritis peccata remittentur eis, ſi & alij quã ſacerdotes confitẽtium peccata poſſent remittere. Hinc illud emanauit eccleſiæ inſtitutum, ut utriuſq; ſexus fideles ꝓprio ſacerdoti ſaltem ſemel in anno confiteantur, & ab eo iniunctum pœnitentiæ laborem perficiant. Hoc ut lubẽtius accuratiuſq; exequamur, noſtrorum exempla ſanctorum perquiramus.

Philibertꝰ abbas. LANguenti monacho, qui iam fari nequibat, Philibertus Rothomagenſis abbas deum precatus linguam expetiuit, ob hoc ſolum ne ſine confeſſione decederet. Vbi enim confeſſus eſt, illico expirauit. Satis eſſet in tali neceſſitate intimus peccatorum dolor & ipſa cordis contritio. Sed ſanctus abbas neſcius, an ille conuenienter doleret, a confitente diſcere uoluit, ut pro eius ſalute confidentius oraret, ſimulq; oſtenderet, quam neceſſaria ſit confeſſio his qui loqui poſſunt, quandoquidem & pro mutis elaborandum eſt, ut confitendi cauſa loquantur.

Seuerus pſbyter. NON ſolum muto uocem, uerumetiam mortuo uitam aliquando reſtitutam hac de cauſa fuiſſe legimus. Seuerus enim ſacerdos (ut in beati pontificis Gregorij dialogo relatum eſt) uocatus ad cuiuſdam ægrotantis cõfeſſionem audiendam, cum paulo tardius ueniſſet uita defunctum offendit,

taq; te uehementer angi afflictariq; cœpit,ſe illius interfectorem ſe homicidam clamitãs. Et dum in his lamentis cadaueri incumbens acerrime fleret, reuixit qui iacebat mortu9,dixitq; ſe dum ab impijs ſpiritibus ad horrenda tenebrarũ loca raptim traheretur,ab angelo protinus dimitti,atq; corpori reſtitui iuſſum,quod diceret deum id Seueri lachrymis indulſiſſe.Igitur ubi cõfeſſus eſt, peracta ſeptem dierum pœnitẽtia,iterũ obijt, corporis uinculis pariter peccatorumq; abſolutus. Caueat ergo ſacerdos horam terere cunctãdo, quoties ad tã neceſſarium op9 accerſitur,ne ſi Seueri fletum imitari nequiuerit,reatum ſubire cogatur mortui,nõ confeſſi.Caueat & æger differre confeſſionem, ne confitendi mora peccandi pertinaciæ imputetur. Sicuti iſti imputata fuiſſet ad perpetuum ſupplicíũ,niſi aliena ei merita peropportune ſuccurriſſent. Hinc eſt illud in eccleſiaſtico præceptum. Confiteberis uiuens, uiuus & ſanus confiteberis, & laudabis deum, & gloriaberis in miſerationibus eius. Eccle.17

CAVEAT præterea ſacerdos,ne qua nimis acerba increpatione conturbet confitentẽ,& uulnus quod leni fotu curandum eſt,durius contrectãs exaſperet ac ſuppurare cogat, ne forte & ipſi contingat,quod cõtigiſſe ſeni cuidam in Aegypto refert Iohannes Caſſianus.Qui monachum adoleſcentem,cum in confeſſione audiſſet,libidinis incẽtiuis identidem urgeri, immoderata reprehenſione prope ad deſperationẽ compulit,indignum monachi nomine conteſtans, cuius pectus impudicis cogitationibus patere potuerit. Sed mox ipſe iuſto dei iudicio eadem tentatione tam uehementer Quidam ſenior.

inquietari cœpit, ut & hic ſenex, ſicut & ille iuuenis, iam ad ſeculum redire ſecum in animo uerſaret. Cæterum ſapientia ac ſanctitate præditus Apollo abbas, iuuenem uultu demiſſum cernens, cum triſtitiæ cauſam didiciſſet, blandiret conſolatus eſt, docens non eſſe malum fœda cogitatione impugnati, ſed uinci, nam ſe quoque idem ſæpe paſſum, deo tamen adiuuante nunquam ſuccubuiſſe. Deinde ſenem iam relicto in quo ætatem egerat tugurio, uagum profugumque ad ſe aduocans, ut rediret admonuit, & iam ſuam expertus imbecillitatem, alienæ miſereri diſceret, non iraſci. Poſt hæc pro illo precatus tentationem oratiōe abegit. Improuidus igitur iſte confeſſionis auditor, nonne & ſe & confitentem perditum iſſet? nonne cæcus cæcum ducēs ambo in foueam corruiſſent, niſi Apollo domini miſerantis nutu, manum ſuam utrique ſuppoſuiſſet? Sapienter itaque ab apoſtolo præceptum eſt, Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, uos qui ſpiritales eſtis, huiuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis, conſiderans teipſum, ne & tu tēteris. Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.

Apollo. abbas. | Gala. 6.

QVANTA uero ſanctæ cōfeſſionis uirtus ſit, etiā inde diſci poteſt, quod Vgoni Boneuallenſi abbati quendam ex fratribus poſt mortem apparuiſſe ferunt, & mox ut peccatum confeſſus eſt, pœnis quibus afficiebatur, ſe liberatum dixiſſe. Hāc autem confitendi facultatem idcirco ſibi reſeruatam, quoniam abſente abbate deceſſerat, deliberatum habens illi confiteri cum rediſſet. Etenim fratrum abſolutio, ex monaſtico inſtituto, ad ſolum abbatem ſpectabat, Expedit igitur etiam cum ab

Vgo abbas.

eſt cui confitendum ſit, confitendi ſemper habere propoſitum. Pro inconfeſſo erit, qui quamuis copiam confitendi non habeat, non habuerit uoluntatem.

ILLO quoq; exemplo uis patuit confeſſionis, quod in collationibus Caſſiani proditum eſt, de Serapione abbate, hic iuuenculus adhuc ſub Theona præpoſito, edacitatis morbo tẽtatus, poſt nonæ refectionem, paximacium furto ſublatum, ueſperi latenter comedere conſueuerat. Sed tandẽ conſcientiæ ſtimulo agitatus coram abbate proſternitur, peccatum confitetur, & cum pœnitentiæ mœrore ueniam expoſcit, uixdum uerba finierat, & flamma de ſinu eius, in quo paximacia recondere ſolitus erat promicans, intolerabili fœtore cellam in qua erant, repleuit. Ille nunquam poſtea tali edendi auiditate ſe pulſatum ſenſit. Vincebatur quamdiu occultum tenuit facinus, porro ubi confeſſus eſt, ita uictor euaſit, ut ad eandem pugnam redire ultra neceſſe nõ fuerit. Illam quippe diaboli flammam penitus extinxit humilitas confitentis. Serapion abbas.

RECTE itaq; quibuſdam in monaſterijs præceptum, conſtitutumq; eſſe legimus, ne iuniores quicquid mente conceperint, pigritentur illud repente præpoſitis manifeſtum facere, ut nihil ipſi dijudicent, nihil ſibimetipſis credant, ſed ſemper ſeniorum regantur arbitrio, ſeniorum ſententijs ſtare aſſueſcant. Ita fiet ut in eis neq; prauæ cogitationes moram faciant, neq; dubiæ errorem inducãt, neq; ullus unq̃ aduerſario ſuperſit fallendi locus. Inſtitutũ monaſticum.

NE uero nihil de fœminis dixiſſe arguamur, tã etſi oĩa fere quæ ad uirtutẽ ſpectant utrique ſexui Fœminæ

communia ſint, unum tñ earum exemplũ promã. Ferunt mulierem quandam pccta ſua in uolumine deſcripta, Baſilio magno porrexiſſe, ſupplicantem uti pro eorum remiſſione deũ deprecaretur. Orauit ille, & omnia deleta apparuere præter unũ cæteris grauius. Cuius cauſa dũ ad Effren eremitam miſſa mulier nihil profeciſſet, inde rediẽs, Baſilium iam diẽ ſuũ obiſſe comperit, fleuitq; ubertim, mox chartam illam ſuper iacentis pectus deponens, cũ tandem ſuſtuliſſet, id quoq; in ea quod reſiduũ erat, abolitũ dephẽdit. Hinc noſſe licet, ꝙtũ pſit confitẽti bonũ ac ſctm̃ habere auditorẽ, cuius merita ſibi ad ueniam facilius pleniuſq; aſſequendam ſuffragari poſſint.

Baſilius magnus. Quædam mulier.

QVOD uero (ut dictũ eſt) per ſacram confeſſionẽ abolitio fiat peccatorũ, etiã quotidianis experimentis diſcimus. In ijs utiq; q malignis arrepti ſpiritibus qñq; occulta aliorum facinora manifeſtant, ea palam obijcientes, quæ illi quibus obiecta ſunt, mox ut confeſſi ſacerdoti fuerint, & ad eum qui arreptus eſt reuerſi, nihil ultra quod ſibi exprobrandum ſit audiunt. Quinimo ipſe in hoĩe loquens, affirmare ſolet demũ, nequaꝗ eſſe eos illos qui pauloante fuerãt, ſed alios oĩno. Tãta ergo res eſt confeſſio, ut diabolo ſtatim os obſtruat, ne hoĩem accuſare poſſit, quẽ prius in multis damnare auſus fuerat.

Arreptitij.

ET cum hoc ita ſit, quis adeo impudens eſt, ut in ijs quæ fœda atq; turpia ſunt, diabolo prodente dephendi mauult ꝙ ea ſecreto uni homini confitendo ante delere? Aut quis econtrario tã uerecũdus, uel potius tam uecors eſt, ut illud ſacerdoti dicere erubeſcat, qđ in conſpectu maieſtatis diuinæ

Exhortatio ad cõfitendũ.

(cui omnia apta ſunt)facere non erubuit? Pudere quidẽ debet peccatorẽ, ſed eatenus, ut & peccaſſe confundatur,& nihil ſubtrahat in confeſſione,cũ ſcriptũ ſit,Pro anima tua ne cõfundaris dicere uerum.Eſt enim cõfuſio adducens peccatũ,& eſt cõfuſio adducens gloriam & gratiã. Altera quippe crimen ſuum quantum poteſt celat,nec tamen ab eo diſcedit,altera uero detegit cui oportet ac reuelat,& confitendo pœnitendoq; diluit, atq; iterum eo delabi ubi confundi neceſſe eſt cauet. Qui ergo (ut Salomon ſapientia plenus ait)abſcondit ſcelera ſua,non dirigetur,qui autem confeſſus fuerit et reliquerit ea,miſericordiam conſequetur. Idem dicit,Reuela dño opera tua & dirigentur cogitationes tuæ.Et Iohannes apoſtolus,cui futurorum arcana ſpiritalibus oculis licuit intueri. Si confitemur inquit peccata noſtra,fidelis eſt & iuſtus ut remittat nobis.Quid aũt opus eſt celare hominẽ, quod nõ latet deũ? Quod ſi ea quæ male negterq; egiſti uni nunc ſacerdoti abſconderis,poſtea certe in die iudicij toti publiccabuntur mundo, amicis, inimicis,uiris,mulieribus,omnibus angelis,omnibus ſanctis uidenda coram exponentur. Nihil tũc abſconditũ erit qđ non reueletur,nihil occultũ qđ non ſciatur,niſi quod ante confeſſione ac pœnitudine fuerit abolitum.Pandentur ex cordibus multorũ ſecretæ cogitatiões,dicta factaq; in apto erũt, dicẽte dño per prophetã, Reuelabo pudenda tua in facie tua.ſed omni etiam reuelatæ turpitudinis confuſione intolerabilior ſequetur ultionis pœna. Quam quidem Oſee propheta puerperæ cruciatibus(ut omnium moximam)comparat dicẽs. Colligata eſt iniquitas Ephraim,abſcõditum peccatũ

Eccle.4 Pro.28 Ibidẽ 16 1.Io.1 Lucæ.12 Lucæ.8 Naum 3. Oſee 13.

eius,dolores parturientis uenient ei, ſed uehemen tiam expreſſit angoris,non diuturnitatem. Parturientis enim labor breuis eſt, At uero in confeſſis & impœnitentibus perpetuum infinitumq́ ſupplicium paratum eſt.

De ſacroſancta communione.

Cap. XII.

POST pœnitentiam confeſſionemq́ peccatorum,reſtat ut ad menſam domini accedamus,corpori & ſanguini eius communicantes,qui eſt caput noſtrum,ſine quo nos qui membra ſumus,uiuere omnino nõ poſſumus, Ait enĩ.

Iohan.6. Niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem,nõ habebitis uitam in uobis.Cuius nunc ſacramenti ueritatem,excellentiam,fructum,exemplis aſtruere conabimur,quantum in nobis erit,auctoritateq́ ſcripturarum, ne cui forte incredibile uideatur,quod ſupra omnem naturæ uim fieri audierit,\& ibi magis eius uacillet fides,ubi credẽtibus certior beatitudo ꝓmittit̃.

mat.16. marci 14. Iohan.22. 1.Cor.11. Pſal.115 Veritas corporis Chriſti ſub ſpecie panis & uini.

DOMINVS igitur noſter Ieſus Chriſtus acceptum panem & uinum benedixit dicens, Hoc eſt corpus meũ,& Hic eſt ſanguis meus. Non fallit ipſe qui ueritas eſt,& ſi multa hominibus credimus,cum ſcriptum ſit. Omnis homo mendax, nõ credemus deo qui uerax eſt,imo ueritas ipſa? Aut non fuit illi poſſibile panis uiniq́ mutare ſubſtantiam cui poſſibile fuit ex nihilo creare cuncta? Sed panis & uini inquies formam permanere cerno, quomodo uis, ut aliud eſſe quam quod uideo cre-

dam? Eodem profecto modo quo animal aliquod ex ære lapide ve effigiatum conſpicis, fucatumq́ coloribus, & tamen non animal eſſe intelligis, ſed æs aut lapidem, aut materiam aliam. Rurſum di- ces, Iſta quidem animalis effigies uiſum poſſet decipere, odoratu tamen, guſtu tactu depræhēditur, non eſſe id quod uidetur. At in ſacramento iſto pa nis & uinum ſicuti oculis uidentur, ita & ſenſibus cæteris pariter præcipiuntur. Statuarius ergo in æris uel lapidis materia potuit obijcere oculis tuis animalis ſpeciem, non poterit Chriſtus in corpore ſuo panis & uini, ſicuti oculis, ita & naribus, & palato & tactui? Non uis plus deum poſſe quam hominem, & cunctorum autorem quam creaturā? Quod ſi ille artifex efficere potuit, ut aliud cernas quam quod eſt, non poterit artificis dominus & plaſmator omnium efficere, ut aliud etiam guſtes, odoreris, tangas, quam quod eſt? Si unum ex ſenſibus homini ſubdis, ſubde et reliquos deo, aut confitere inter deum & hominem nihil differre, quod prorſus deum eſſe negare eſt. Ad hæc nonne ineſt hydromeli uini ſapor & color, cum mel & aqua ſit, non uinum? nonne etiam uſu uenit, ut quædam uel uetuſtate uel uitio alienum odorem imitentur, ſuum amittant? Aquæ cum gelantur, corpus non liquoris, ſed uitri habent. Vides igitur quibuſdam in rebus interdum contingere alterius rei ſaporem, colorem, odorem, tactum, nec tamen ideo reris illas eſſe alias quam quæ ſunt, & de Chriſti corpore dubitas, qa quæ panis & uini ſunt in ſe conſeruat, non quæ carnis & ſanguinis, cum tamen caro & ſanguis ſit? immo idem ille qui natus eſt de uirgine, qui pependit in cruce, qui ſurre-

xit de ſepulchro, qui ad dexteram dei ſedet in cæ-
lo? Denique noli ſenſibus tuis credere, qui falli de-
cipiq; poſſunt, crede illi qui nec falli nec fallere po
teſt, quo nihil eſt uerius, nihil certius, a quo uel mi
nimum diſſentire pernicioſiſſimus error eſt. Et qd
mirum, ſi ille tibi in panis & uini figura apparet,
Iohan 20 qui Magdalenæ in forma apparuit hortulani, &
diſcipulis ad caſtellum Emaus pergentibus in for
Lucæ.24 ma peregrini, & quidem ab ijs noluit ſtatim agno
ſci, tibi uero quoties panis & uinum a ſacerdote
Lucæ.22 conſecrantur, dicit, Hoc eſt corpus meum, hic eſt
Iohan. 20 ſanguis meus, & Beati qui non uiderunt & credi-
derunt, hoc eſt, qui ſacram hoſtiam illam quam ui
dent, Chriſtum Ieſum eſſe credunt quem non ui-
dent. Latet diuinitas, latet humanitas, ſed utrun-
que ſola intuetur fides, dū de utriuſq; præſentia ni
hil hæſitat. Credendum ergo eſt, & citra omnem
rei ambiguitatem firmiter tenendum, panis uini
que ſubſtantiam in ſubſtantiam tranſire corpo-
ris & ſanguinis Chriſti, & hoc quidē uirtute ỳboꝝ
rum Chriſti, quæ per illos duntaxat proferuntur,
quibus ipſe dixit. Hoc facite in meam commemo
rationem. Iam tum ſacerdotes inſtituens, per quo
rū miniſterium ipſe nobiſcum eſſet uſque ad con
ſummationem ſeculi. Quoniam ſine illo ieiuni &
eſurientes deficeremus in uia, ueluti defecerunt, qꝫ
bus manna in deſerto faſtidio fuit.

Quare ſpecies nō mutantur. CVR autem panis & uini neq; forma, neque
formæ accidentia immutentur, ne ſcilicet mandu-
care potareq; exhorreſcas. Si enim ſpecies illas in
carnem & ſanguinem, ſicuti ſunt, ita uerſas cerne-
res, reſpueres profecto & ſtomachans atque auer-
ſus cum illis fortaſſe qui credere noluerunt, dice-

res, Nauſeat anima mea ſuper cibo iſto leuiſſimo. Nume.21.
Ipſe itaque qui manducari, potariq; uoluit, ſapere etiam ſumentibus ſe ita uoluit, ut omnem prorſus excuſationis occaſionem de medio auferret, qua dicere quis poſſet, ſibi horrendum fuiſſe ori ac dentibus admouere corpus CHRISTI uiuum, ideoque ipſi iungi communicarique noluiſſe. Sic igitur ſe nobis offerens, infirmitati noſtræ prudenter ceſſit, & ſimul ſaluti clementer conſuluit, ne cibũ ſumere timeremus, cuius paſtu immortalitatem, incorruptionem, beatitudinemque conſequimur æternam.

Quæ miranda in ſacramento ſed credenda

QVOMODO autem Chriſtus & in cælo cũ angelis, & in terra nobiſcum ſit, quomodo unus in multis hoſtijs ſicut & in unaquaq; earum, uel qua ratione fractis illis et commãducatis ipſe ſemper integer illæſusq; perſeueret? Quomodo etiam qui quotidie a fidelibus ſumitur, nõ conſumatur. Vel qualiter ſub tam anguſta forma tot⁹ ſit? Vel quo pacto is qui ſupra cælum eſt, illico ut dicta fuerint conſecratiõis uerba in altari adſit? mirari potius quam ſcrutari licet. Sed q̃q̃ diuina humanis inuiſibiliaq; uiſibilibus nequeant comparari, q̃ramus tamen aliquas rerũ ſimilitudines, quo magis credibilia uideantur quæ ueriora ſunt, q̃ ut de illis quicquam dubitare fas ſit.

Comparationes.

Quod & in cælo & in altari ſit

SIC IGITVR in cælo ſimul & in altari eſt Chriſtus, quemadmodum radij ſolis cum oritur, in oriente pariter & in occidente apparent, nec tamen lux illa ſubſtantia ſolis eſt, cum in ſacrificio altaris eadem ſubſtantia CHRISTI ſit, quæ in cælo eſt.

Q' unus in omnibus hoſtijs.

VNVS q̃q; Chriſtus in plurimis hoſtijs ẽ, nec

minus in una quam in omnibus, nec plus in omnibus quam in ſingulis, ſicuti eadem uox & in ore ſermocinantis, & in omnium auſcultantium auribus eſt, aures multæ, uox una. Auris tamen alia magis, alia minus uocis capax eſt, utraque autem ſacramenti ſpecies æque capax Chriſti eſt. Quem quidem haud inepte ſolis luci, atque loquentis uoci comparauimus, quia ipſe & ſol iuſtitiæ, & lux mundi, & uerbum patris eſt.

Quod fracta ſpecie non frangatur corpus.

PRAETEREA fractio illa manducatioque in ſpecie panis & uini, non in ſubſtantia Chriſti fit, quæ diuidi ſepararique non poteſt, ueluti fracto ſpeculo non frangitur intuentis imago, ſed etiam minimo cuique fragmento eadem imago, quæ ſpeculo integro inerat, ineſt. Attamen in ſacramento non imago Chriſti eſt, ſed ſubſtantia eius, imago autem panis & uini eſt, quãuis ipſe Chriſtus imago dei inuiſibilis ſit.

Quod ſæpe ſumptum nõ conſumatur.

QVOTIDIE etiam a nobis ſumptus nõ cõſumitur, ſicut nec amor erga me tuus iccirco minuetur, ſi alijs quoque quamuis multis communicatus fuerit. Poteſt quidem omnibus impartiri, & ſemper apud te integer permanere. Sicut etiam lucernæ unius lumen non ob hoc minus fulgoris habebit, cum ab ea plurimæ aliæ accenſæ fuerint. Et ſi ijs rebus nihil infertur detrimenti ex communicatione, multo minus Chriſto, qui & uerus amor eſt, diligens electos ſuos uſque in finem, & lucerna ſemper lucens omnibus qui in domo ſunt.

Iohan. 13. Matth. 5.

Quod ſub modica ſpecie totus Chriſtus ſit.

TOTVS autem Chriſtus ſub tam exigua latet ſpecie, quemadmodum intra pupillã oculi oppidum aliquod uideť uel mons, repræſentatio tamen ibi eſt ſicut in ſpeculo, non ueritas, in ſacra-

mento autem tota ſubſtantiæ Chriſti magnitudo eſt, quam non loci ſpacio metimur, ſed ui naturæ. Ac ne forte ideo ſpacium illud quo hoſtia circumſcribitur, uacuum putes, ſua ſpecie plenum eſt, ſpecies in loco, ſubſtantia in natura eſt.

E CAELO quoqꝫ ad altare, id eſt ad terram uſqꝫ delabendo, moram non ſuſtinet, ſicut nec oculi noſtri acies cælum & ſydera ſuſpiciendo, cũ hæc a nobis tam diſtent procul. Verum obtutus noſter non ita perfecte abſoluteqꝫ longinqua ut proxima cernit, deo autem omnia pariter proxima ſunt, pariter præſentia, neqꝫ locorum intercapedine præpediri, neque temporis puncto retineri poteſt, quin ſtatim ibi ſit ubi uult, & quali forma uideri uoluerit, tali repẽte & appareat, deniqꝫ omnia poteſt, per quem facta ſunt omnia. Quod ſine mora e cælo ad altare adſit

NOS profecto (ut in Eccleſiaſtico ſcriptum eſt) multa dicimus & deficimus, nequaquam ualentes explicare ſermone quod fide tenemus. Igitur quoniam ibidem præcipitur, ne laboretis, non enĩ compræhendentis, imitemur turbam illam quam pauit dominus, ut quod capere poſſumus capiamus, reliquias dimittentes in cophinos eorum recondẽdas, quibus datum eſt noſſe myſterium dei. Sed tamen cum illis pariter credentes, ut pariter cũ illis & ſaluemur. Quam quidem fidẽ ut nobis magis certam probatamqꝫ redderet dominus noſter, ſignis manifeſtiſſimis interdum dignatus eſt roborare, nec credere dubitemus etiam illud, quod intellectu non percipimus. Quod dicendo omnia nõ poſſint explicari

VITERBII (quod oppidum Piceni eſt) ſacerdos quidam dum miſſam celebraret, hoſtiam ſacram ſumpturus dubitauit, eſſet ne illa uera ca- Miraculũ Viterbij

ro ſaluatoris,& cum de more manibus confregiſ-
ſet,cruor inde manare cœpit,ita ut album panni-
culum quod corporale appellant, ſibi ſubiectum
magna ex parte inficeret,fruſtraq; tentatū eſt ma
culam illam elui aquis. Atque ob miraculi fidem,
pannus ipſe in ſacrario Viterbinæ eccleſiæ adhuc
ſeruari dicitur. Eam potiſſime ob rem,quartus Vr
banus pontifex(cum forte ibi adeſſet)diem corpo
ris Chriſti feſtum conſtituit,qui per actis Penteco
ſtes officijs feria quinta proxima ſolennis eſt. Pon
tificis maximi teſtimonio credat, annuæque cele-
britati ab eo indictæ, quiſquis uel miraculo non
interfuit, uel pannum ſancto ſanguine perfuſum
non uidit.

Eduardus rex. EDVARDO Anglorum regi ſanctitate
magis quam regno celebri, dum miſſali ſacrificio
interfuiſſet, in manibus ſacrificantis presbyteri
Chriſtum ea corporis forma quam de uirgine ma
tre ſumpſit,ferunt apparuiſſe. Non quod ſanctus
rex quicquam de ueritate ſacramenti ambigeret,
ſed ut ambigentibus ipſe(cuius uerbis habebatur
fides)uiſa prædicaret. Eo atteſtāte crediderunt,qui
bus ueritatem perſuadere ratio nequiuerat.

Gregori9 pontifex. IN BEATI quoq; pontificis Gregorij uita le
gimus, cum corpus dominicum cuidam fœminæ
ſumendum offerret,quæ panes ipſos quos ille con
ſecrabat facere conſueuerat, incredula renuebat
accipere,quod diceret, nequaquam eſſe illud cor-
pus domini, ſed panem quem ipſe ſuis manibus
formauerat,ipſa coxerat. Tunc pontifex ægre fe-
rens infidelitatem mulieris, orauit dominum, &
panis ſpecies uerſa eſt in ſpeciem carnis. Rurſum
orauit, atque ubi priſtina ſacramento facies re-

diȷt,credenti iam ac pœnitenti illi obtulit. Experimento credidit mulier, quod ſi abſque eo credidiſſet, multo magis fidei ſibi meritum acceſſiſſet. Beati enim qui non uiderunt, & crediderunt. Iohan.20.

STEPHANVS presbyter Conſtantinopolitanus, caput fœminæ hoſtia ſacra contingens, ab ea dæmonem a quo uexabatur, expulit. Quæ liberata dixit, ſibi tunc uiſum fuiſſe, quod ille puerum nudum ac uiuum uertici ſupponeret ſuo. Dubitari poſſet ne commentum confinxerit, ſi ſecuta ſanitas non faceret fidem, Panem quippe malignus ille ſpiritus minime timuiſſet, ſed ipſum ferre nequiuit, qui panis figuram nobis præfert. Puer ergo terruit dæmonem & fugauit, ut ſi fœminæ uerbis non credimus, operibus CHRISTI credamus. Stephan⁹ presbyter

MARIAE ETIAM COGNOMENto Decegnies eundem pueri figura uiſum perhibent, dum ſacerdos inter ſacrificandum de more manus ſuſtuliſſet. In quo hoc quoque mirum & ineffabile, quomodo eodem tempore, in eodem corpore aliȷ aliam effigiem uiderint, illa pueri, aliȷ panis, illa quod erat, aliȷ quod eſſe uidetur, & non eſſe creditur. Cur autem ita ei niſi ad ſummouendum ſcrupulum dubietatis, non ab ipſius mente quæ ſancta & fidelis erat, ſed illorum qui dubitaſſent, ſi tantæ opinionis mulierem mentiri poſſe arbitrarentur? At quare non cæteris ſicut et ipſi uni puer apparuerit, ut ſcilicet credentes quod non uident, uidere mereantur quod credunt. Maria decegnies.

SATIS hæc de ueritate ſacramenti, nunc eius excellentiam dignitatemq; tractemus.

INDE primum tanti myſteriȷ panditur ma-

De excel- lentia ſa- cramenti. gnitudo, ubi in ueteri inſtrumēto figuræ eius præceſſerunt, & ſi ſignis nobilitas inerat ſingularis, quanto maior ineſt ueritati? In typum ergo huius prima libatio fuit panis & uini. Et ne uulgare
Geneſ.14 ſacrificium putes, qui libabat & rex erat & ſacerdos, & quidem talis, ut ſacerdotium ſignificaret Chriſti, cui per prophetam dictum eſt, Tu es ſacer
Pſal.106 dos in æternum ſecūdum ordinem melchiſedech.

AGNVS quoq; filijs Iſrael immolari iuſſus
Exodi.12. cum de ſeruitute Pharaonis liberati ſunt, prænuntiabat ſacramentum iſtud, quo nos a ſeruitute diaboli liberamur uniti deo. Si ad agnum reſpicis, abſque macula eſt. Si ad diei qua immolabatur, celebritatem, nullam apud Hebræos maiorē Phaſe inuenies.

HOSTIA etiam illa quæ in lege offerebatur
Leuiti.7 pro peccato, quæ ſanctificabat quicquid tetigiſſet quæ ſancta ſanctorum dicebatur, cuiꝰ ſanguis inferebatur in tabernaculum teſtimonij ad expiandum in ſanctuario, nonne per omnia innuebat hoſtiam hanc quæ pro peccato in ara crucis offerenda erat, quæ uere ſancta ſanctorum eſt, cuius carnem māducātes ſanctificamur, cuius ſanguinē potantes mundamur.

ET de hoſtia pacificorum ſcriptum eſt. Qui fu
Leuiti.7 erit mūdus ueſcetur ex ea, anima polluta quæ ederit de carnibus hoſtiæ pacificorum quæ oblata eſt domino, pibit de populis ſuis. De hac aūt quæ de cælo deſcendens pacē attulit terræ concilians ima ſummis, per apoſtolum dicitur, Probet ſe ipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat.
1.Cor.11 Qui enim manducat & bibit indigne, iudiciū ſibi manducat & bibit, non dijudicans corpus dñi,

MANNA etiam illud,quo populus Iſrael uixit in deſerto,figurabat cibum hunc, quo nos in ſeculi huius deſerto ſuſtentamur. Alioquin fragiles & imbecilli deficeremus in uia,neque diabolo reſiſtere,neqꝫ concupiſcētijs repugnare poſſemus. Et tamen ad illos dicitur,Patres ueſtri manducauerunt manna,& mortui ſunt. Qui uero comederit panem hunc,uiuet in æternum,ut ſcias quanto figuræ præcellat ueritas. Ex.16. Io.6.

MVLTO ergo ualidior eſt panis iſte pane illo ſubcineritio qui in manu Gedeonis ducis euertit caſtra Madian. Multo ſanctior illo quem ipſi Dauid & ijs qui cum eo erant,edere non licuit,niſi cum ſe mundos a mulieribus eſſe confeſſi ſunt. Multo plus uigoris conferens comedenti quam ille in cuius fortitudine ambulauit Elias. xl. diebus & totidem noctibus,uſque ad montem dei Oreb. Multo ſuauior farina illa,quæ ab Eliſæo in ollam miſſa pulmēti amaritudinem uertit in dulcorem. Nullum deniqꝫ ſacrificium,nulla oblatio huic oblationi conferenda,quæ quidem lux eſt non umbra,ueritas non typus,et indulta in euangelio gratiæ plenitudo,nō in omnibus legis cerimonijs ſuſpenſa futuri expectatio. Iudic.7 1.Reg.21. 3.Re.19. 4.Reg.4

HOC enim eſt illud conuiuium, de quo Iſaias prophetans ait,Et faciet dominus exercituū omnibus populis in monte hoc conuiuium pinguium, conuiuium uindemiæ,pinguium medullatorum, uindemiæ defecatæ. Hæc eſt illa oblatio,de qua dominus ipſe per Malachiam gloriatur dicens. In omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda,quia magnum eſt nomen meum in gentibus. Hanc Zacharias quoque in ſpiritu Iſaiæ 25. Mala.1. Zacha.9

cernens & admirans, bonum & pulchrum dei appellat dicēs, Quid bonum eius eſt, & quid pulchrũ eius, niſi frumentum electorum et uinũ germinās uirgines? Eſto ſane, bona etiam et pulchra pro tēpore fuerint legis ſacrificia, nũquid tamē aliquod eorum uirgines germinare dictũ ſit? Vnde apparet non terrenũ, ſed cæleſtem eſſe cibum, quo aliti homines angelicam uitam uiuere cœpere profitētes caſtitatem, etenim cibus quoq; ipſe caro eſt de uirgine ſumpta, deoq; ita unita, ut deus & homo non duo ſint, ſed unus Chriſtus. Chriſtum ergo in altari ſumimus, quo quid unquam dici aut cogitari poſſit præſtantius, magnificentius, ſublimius?

Hiuo preſbyter. IGItur haud temere Hiuõi presbytero miſſam celebranti, dum ſacram hoſtiam reuerenter offerret, igneus glob⁹ ſuper uerticem aſtitiſſe uiſus eſt. Quæ res tantæ admirationi fuit, ut quod ipſe manibus extulerat, ijs etiam qui prius dubitauerant, diuinum eſſe appareret, adorarentque deinceps in ſacramento, non quod uiderent, ſed quod eſſe crederent. Neq; enim ad ſpecies illas uiſibiles dirigenda adoratio eſt, ſed ad ſubſtãtiam Chriſti, quæ ſub ipſis occultatur.

Dominic⁹ SIC nempe faciens Dominicus ille prædicatorum pater, dum inter ſacrificandum tanti ſacramēti maieſtatem ſecũ cogitaret, nimio interdum ſtupore attonitus, exterius obrigeſcebat, interius ineffabiliter conſolabatur. Quantus hic ergo & qualis eſt, qui contemplationem ſui totum occupat hominem, & manentem in corpore, a corpore facit alienum? & nec ſic profecto gloriam ſuam totam pandit, quam ne angeli quidē compræhendere poſſunt, cũ in circumſcripta atq; infinita ſit.

ET NE tam admirabilis ſacramenti homines mortales tantum miniſtros eſſe putemus, nõnunquam etiam ab excellentiore, hoc eſt ſpiritali creatura miniſtratum hominibus eſt. Ferũt Onophrium in uaſta Aegypti ſolitudine deo ſeruientem, dominico quoq; die illud angelo deferente accepta uiſſe, cum ſacerdotis copiam procul ab humano cultu degens habere non poſſet. Onophrius ſolitarius.

MAIORO etiam epõ in Britannia paſchali die orãti, angelum ter apparuiſſe, terq; ſacram cõmunionem porrexiſſe, prædicentẽ, quod prope diem deceſſurus eſſet. Sed qui tali uſus eſt miniſtro, tantoq; donatus uiatico, ad uitæ finem gratantẽr cucurrit, ut uitam quæ finẽ non habet inchoaret. Maiorus epiſcopus

MARcus quoq; ſcriptor apud Aegyptios, ita cognominatus, quoniã curæ illi fuit Anachoritarum Aegypti uitas deſcribere, cum aliquando genibus prouolutus euchariſtiam a ſacerdote popoſciſſet, apparuit manus eam ſibi porrigens, nec dubitauit ille accipere, quod diuinitus offerri credidit, neq; ambigitur, quin angelus fuerit, qui præripere auſus ſit officium ſacerdotis, magiſq; incuſſit hoĩbus reuerẽtiæ erga ſe metũ panis ipſe trinitatis, cũ tã mirabilit᷑ etiã ab angelis porrigi uiſ9 eſt. Marcus ſcriptor.

NON minori admiratiõi dignũ, nec minus ad huius ſacramenti ſpectans dignitatem illud fuit, quod in uita Fauſtini & Iouitæ martyrum legimus. Hi nanque cum Secundum militem mediolani conuerſum baptizaſſent, & communione quoque membrum eccleſiæ facere uoluiſſent, nec haberent panem ex quo ſacramentum conficerẽt, a columba alite roſtro delatũ accepere, eiq; ſumendum porrexerunt, ſacrum eſſe minime dubitãtes, Fauſtinus & Iouita.

qui ſic afferebatur. Quoniam autem in columbæ figuram ſpiritum ſanctum apparere ſolitum euãgelia teſtantur, hoc ideo contigiſſe potuit, ut credamus, ſicut credimus ibi deum patrem, ibi ſpiritũ ſanctum eſſe, ubi filius eſt, cum trium perſonarũ ſimplex unicaq; ſubſtantia ſeparari non poſſit. Quem ergo honorem toti trinitati exhibendũ cenſes, huic uni ſacramento deferre ne dubites, non uiſibilem eius figuram tantummodo oculis attendens, ſed ſub uiſibili figura inuiſibilem ueritatem alta mente contemplans.

Honoratus epiſco.

EIVS cemodi aũt honor quanti meriti ſit. Honorati Ambianenſis epiſcopi exẽplo diſci poteſt, qui miſſam celebrans, cũ ante ſe in altari ſacram hoſtiam attentius conſideraſſet, iã ſumere uolens, manibus contingere hæſitabat. Itaq; depictæ ibi imaginis Chriſti manu ſublatam, ſibiq; porrectã hauſit, ſumere non recuſans quod diuinitus dabatur, & certe dignus fuit a Chriſto communicari q ſe tactu etiã eius indignũ iudicauit. Nõ negamus & Iudam a Chriſto cõmunicatũ. Sed quia irreuerenter ſimul & impie acceſſerat, poſt buccellam diabolo ad ſe aditum præbuit, & uitæ auctorẽ inhonorans mortis laqueo ſe infeliciter implicauit.

Tarſicius martyr.

AT non ita Tarſicius martyr Romæ paſſus. Qui cum ſacramentum hoc ſub ueſte tectum ad quendam fidelem ægrotantem ferret, in impios gẽtiles forte incidens, quid ſub ueſte haberet quærẽtibus non indicauit, magiſq; ab his, rei quam ferebat contemptum aliquod, quam ſibi necem timuit. Itaq; illi fuſtibus cæſum interimunt. Et cũ iam exanimis ueſtimenta excuſſiſſent, ſacramentum nuſquam comparuit. Ipſi autem lymphatico

pauore conuulſi diffugerunt. Non ergo licuit ſacrilegis illud polluto contactu prophanare, cuius honorē Tarſicius uitæ ſuæ ante tulit. Illi infidelitatis errore prolapſi ad inferos corruerunt, hic armis eorum fortior, cum martyrij palma cælum petijt, ipſum in ſua ibi ſpecie perpetuo uiſurus, quem hic in aliena digne coluit.

HACTENVS de excellentia ſacramenti, reliquum eſt ut aliquid de utilitate ipſa quam ab eo haurimus, fructuq; dicamus, tametſi nihil de illo pro dignitate dici queat, cum omnia diuina humani captu ingenij maiora ſint. De utilitate ſacramenti.

CHRISTVS IGITVR panis uiuus de cælo deſcendens, cum ex omni parte perfectiſſimus ſit, haud dubium quin ſe pie fideliterque ſumentibus, & præſentis uitæ conferat perfectionem & futuræ. Chriſtus

CONfert primum peccatorum purgationem. Si enim (ut apoſtolus inquit) ſanguis hircorum & taurorum & cinis uitulæ aſperſus inquinatos ſanctificat ad emundationem carnis, quanto magis ſanguis Chriſti? Et certe hic ille eſt, quē uarijs morbis affecti tangere cupiebant, quia uirtus (ut euangeliſta ait) inde exibat & curabat omnes. Et ſi ipſi ſolum tangendo curabantur, nos non curabimur ſumendo? Sed qui primi ſic ſumpſerunt, eos idem ille quem ſumebant, exterius lauit, ut oſtenderet intimas quoque eorum ſordes lauiſſe ſe, & ipſos ſicut corpore, ita & animo puros nitidoſque reddidiſſe, quam in illo uirtutem nequaquam ignorauit, qui eum digito demonſtrās dixit, Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi. Hebræ. 9. Lucæ. 6. Iohan. 1.

CONFERT deinde ſpiritalis boni appetendi

copiam, exercendiq́ facultatem, ut animus noſter uitijs eradicatis uirtutibus exuberet. Quod Oſee propheta præuidens inquit, Viuent tritico, & ger
Oſee.14. minabunt quaſi uinea, memoriale eius ſicut uinū
Diſcipuli. libani. Vnde & diſcipuli ſtatim poſt ſalutare conuiuium mõtem cõſcendunt oliueti, iam altiora &
Zachæus. fructuoſiora petentes quam ante petierant. Et Zachæus quidem cum ipſum dominum ſuo ſuſcepiſſet hoſpitio, reddit quadruplum pro eo quod ante fraude interuerterat atq́ dolo, & in pauperes ſua incipit effundere, qui rapuerat aliena.

PRAESTAT quoq́ contra illicitas animi cupiditates reſiſtendi robur, ut ſeipſo fortior ſit, ꝗ
Diſcipuli. cæleſtis cibi pabulo fuerit ſaginatus. Quemadmo-
Matth.8. dum enim illi qui in mari fluctibus agitabantur, cum Ieſum undas pedibus conculcantem in nauicula ſuſcepiſſent, uiderunt poſuiſſe uētum, & turbinem procellarum uerſum in trãquillitatem. Ita nos cum in pectoris noſtri nauicula eundem pie ſuſceperimus, malarum cogitationū uiolēti æſtus ceſſabunt, & omnis turbatæ mentis tempeſtas lenietur illico atq́ conquieſcet. Quoniam (ut in euãgelio legimus) mari & uentis impat, & obediũt ei.

IDEM aduerſus improbiſſimi hoſtis aſſiduas pugnas uincendi ſpem uireſque nobis confert ac
Pſal.22. ſuggerit, iuxta illud prophetæ. Paraſti in conſpectu meo menſam, aduerſus eos qui tribulant me. Nihil quippe magis terrori diabolo eſſe poteſt quã
1.Regū 17 ſacramentum iſtud. Et ſi Dauid parui lapidis ictu proſternere potuit Goliam illum magnum, deo hominibuſque infeſtum, profecto facilius frangetur diaboli audacia lapide iſto, qui de mõte abſq́
Daniel.2. opera manuum abſciſus contriuit ſtatuam Nabu

chodonoſor,& factus mons ingens orbis terræ regna occupauit, Lapide inquã qui in capite anguli poſitus, utrunq; parietem unũ fecit, ſuper quo ædificata eccleſia, nec fluminũ impetu ſubruitur, nec uentorum flatu concutitur,qui & ſuper ſe cadentem confringit,& ſuper quem cadit, conterit, uſq; adeo nihil illo neq; ſolidius eſt, neq; grauius. Iungamur illi,& appropinquare non audebit Belial,ubi manere uiderit Chriſtum.

HOC præterea præſtantiſſimum ſacramentũ diſcutit ignorantiæ tenebras,& altioris intelligentiæ nobis lumen infundit.Lux eum uera eſt illuminãs omnem hominem uenientem in hunc mũdum.Hominem inquam,non mundũ,quia mundus eum non cognouit,& ſui eum non receperũt, dicentes.Nauſeat aĩa noſtra ſup cibo iſto leuiſſimo.At uero illi quoq; in Emaus pergẽtiũ oculi caligabant,& maieſtatis dominũ agnoſcere non poterant,nonne in ipſa panis fractiõe ipſum dicunt agnouiſſe?& myſteria quæ ignorabant, ipſo aperiente didiciſſe.Et de uiro iuſto per hæc ipſa ſacramenta a dño ſapientiæ luce illuſtrando nonne ſcriptum eſt,Cibauit illum pane uitæ & intellectus, & aqua ſapientiæ ſalutaris potabit illum?

Iohan.1.

Num.21.

Diſcipuli

Luc. ulti.

Eccle. 15.

AC ne plura enumerando nimius ſim,Hæc ueriſſima ſanctorũ cõmunio eſt, hoc feliciſſimũ glutinum,quo dño noſtro copulamur,&(ut ita dicã) inſerimur atq; ĩcorporamur, ueluti capiti mẽbra. Ait eñ,Qui mãducat meã carnẽ,& bibit meũ ſanguinem in me manet & ego in eo.In illo manentes uiuimus in æternum, quia panis uitæ eſt,& q manducat me inquit,& ipſe uiuet propter me.

Iohan.6

QVAm autem manducatio iſta,potuſq; nobis

neceſſarius ſit, declarat dicens, Niſi manducaueri-
Iohan. 6. tis carnem filij hominis & biberitis eius ſanguinē
non habebitis uitam in uobis. Et nemo uenit ad
patrem niſi per me. Igitur cum tam fructuoſum
ſit, ardenter accedamus, cum tam neceſſarium, nū
quam negligamus. Cunq; ipſe qui & conuiuium
& inuitator eſt, uocet nos atq; hortetur, ſolerter
obſequamur. Scit enim quo indigeamus, & quid
Prouer. 9. expediat nobis. Venite inquit & comedite panem
meum, & bibite uinum quod miſcui uobis. Qua-
liter autem uenire debeamus, inſtruit ſubiungens
Relinquite infantiam & uenite, & ambulate per
uias prudentiæ. Hoc ſane pœnitudo (de qua ſupe-
rius locuti ſumus) uitæq; correctio efficiet.

Nos interea iſtud ipſum quod poſtrema de utili-
tate ſacræ communionis diſſeruimus, diuinarum
nixi teſtimonio ſcripturarum, idoneis quoq; ſan-
ctorum exemplis, more noſtro cōfirmemus.

Acto. 2. IN Actis apoſtolorū legitur de illis q primi ipſis
euangelizantibus credidere. Erant aūt pſeueran-
tes in doctrina apoſtolorū, & cōmunicatiōe fracti-
onis panis, & orōnibus. Fiebat autē omni animæ
Primitiua ecclesia. timor. Sicut ergo quotidie cæleſtē panē hunc illis
guſtare mos fuit, ita & cæleſtium deſiderio flagrā
tes, aſſidui factores uerbi erāt. non auditores tm̄,
in oratione ſoliciti, in timore dei humiles, in chari-
tate feruentes, uñ ſequitur, Omnes etiā q credebāt
erant pariter, & habebāt oīa coīa. Ad tantā pfecti
onē qd quæſo illos adduxerat, niſi fides Chriſti, &
frequens CHRISTI communicatio? Quæ poſtq̄
a poſteris deſita eſt frequētari, uitæ quoq; integri-
tas languere cœpit. Panis enim qui quotidianus
fuerat, factus eſt annuus.

CASSIO Narnienſi epiſcopo (ut in dialogo Gregorius teſtatur) quotidie hoc ſacrificium deo offerenti presbyter eius retulit dicens. Per uiſum ſibi a domino fuiſſe iniunctum, ut ei diceret, Age quod agis, nec ſolitum opus intermitte, natalitio apoſtolorum Petri & Pauli die uenies ad me, recipiesq; mercedem. Ille itaq; anno quidem ſeptimo, ſed tamen die quo prædictum fuerat, cum miſſam celebraſſet, percepta communione uita deceſſit. Beatus qui per quotidianam agni immortalis immolationem, ad cœnā nuptiarum eius uocari meruit, celebritate æterna in cælo fruiturus, q̄a temporalem in altari nullo die intermiſit. Caſſius epiſcopus

LIBERALIS Heliodori Altinenſis epiſcopi diſcipulus, hunc uitalem cibum ſingulis dominicis diebus percipiens, reliquos dies abſque eſu potuque peregiſſe dicitur. In fortitudine ergo cibi huius peruenit uſque ad montem qui Chriſtus eſt, ſublatus in cælum, cum ſe de terris transferri poſtulaſſet. Quem enim ſumendo aſſidue cernebat per ſpeculū & in enigmate, ipſum iam facie ad faciem uidere concupiuit. Liberalis.

BANON quoq; Candauenſis cœnobij clericus (multa licet uitæ ſanctitate præditus fuiſſet) cum ægrotaret, noluit ſine tam ſalutari uiatico decedere, ſtatimq; uocari qui illud ſibi afferret, presbyterum iuſſit. Is vo qui miſſus fuerat, uiæ ignarus ab angelo ad presbyterum uſq; perductus eſt, ut iam angelos ei quamprimum ſuffragari ſcias, qui domino communicari expetierit. Cui Banon ipſe communicatus, nunquam poſtea ab eo diſceſſit, et nunq̄ diſcedet, receptus in paradiſum. Banon clericus

AMBROSIVS item Mediolanenſis eccle- Ambroſius. eps.

ſiæ antiſtes, doctrina ſimul & ſanctitate inſignis, cum e uita decederet, & communicari domino exoptaret, ſed fari iam non poſſet, mox Honorato Vercellenſi presbyrero euchariſtiam afferente læ tus accepit. Qui preſbyter ut hoc faceret, tertia iã uice uocatum ſe dixit, dum dormiret, neq; a quo uocaret̃ ſcire potuiſſe. Quid hoc eſt, niſi quia Chriſtus fideles famulos ſuos abſque ſe duce ad cæleſte regnũ tranſmigrare nõ permittit, ne uiã aberrent, ſi ab ipſo qui ueritas eſt, non continuo dirigantur?

Hieronymus preſbyter.

ET DIVus Hieronymus diem agens extremum, ſacrum Chriſti corpus dari ſibi petijt. Illud uero ſumpturus de lectulo humi ſe deponi fecit, ſaccoque operiri. Tunc genibus prouolutus, lachrymas fudit, pectus pugno percuſſit, & ſic ſanctam oblationem hauſit, geſtu habituque ſe illa indignum conteſtans, illã tamen ſibi neceſſariam hauriendo docens.

Eadmundus eps.

QVOD autem & intelligentiam pie ſumentibus præſtet, Eadmundus Cantuarienſis epiſcopus teſtis eſt. Qui die craſtino de trinitate diſputationẽ initurus, noctu in ſomnijs uidit ſe ſacramentum iſtud accepiſſe columba offerente, & cum mane in auditoriũ ueniſſet, præter ſpem magna omniũ admiratione diſſeruit. Siquidem illi tunc ſpiritaliter cõmunicauerat, q dei ſapientia eſt, & dei ṽtus.

Presbyter centũcellenſis.

HAEC inſuper immortalis & ineffabilis hoſtia, ſi in altari pro mortuis offeratur, maximo illis adiumento erit ad commiſſa in purgatorij locis diluenda. Gregorius Pontifex refert, quendam centumcellenſem presbyterorum dum in thermis lauaretur, homini ignoto qui tamen ipſi officioſius ibi inſeruiret, panes aliquot referendæ

gratiæ cauſa muneri obtuliſſe, illum uero noluiſſe accipere, quod ſibi eis opus non eſſe diceret uita hac iam defuncto. Se enim loci illius dominum aliquando fuiſſe, & eo deinde labore expiare culpam ibi iuſſum. Quamobrem ſi ſibi gratificari uellet, illos panes pro ſe conſecratos deo offerret. Quod cum ille feciſſet, die octauo ad thermas reuerſus, homine non inuēto, noxa abſolutum agnouit. Ille ergo primum poſcendo, deinde non comparendo, quanto hoc ſacrificium defunctis emolumento ſit, patefecit.

IDEM SANCTVS PONTIFEX tradit, dum adhuc abbatis officio fungeretur, monacho ſui monaſterij, cui Iuſto nomen erat, & ægrotanti, fratrum colloquium ſe interdixiſſe, & defuncto cemiterij ſepulturam, eo quod tres aureos apud illum abſconditos depræhenderat, qui oībus communes eſſe debuiſſent. Hac ſeueritate in languētem primo, deinde in mortuum uſus, ut ſanos uiuentesq; ab eiuſmodi uitio coerceret. Cæterum & ſaluti illius conſulens, miſſas. XXX. pro eo celebrare, Pretioſum monachum iuſſit. Iuſſus ergo trigeſimo die poſt fratri ſuo Copioſo apparens, pœnis quibus pro delicto afficiebatur, ſe demum abſolutum dixit. Itaq; idem dies & oblatio num finem ſtatuit & ſupplicij. Gregorius papa

QVEDAM mulier (ut apud eundem autorem legimus) pro uiro ab hoſtibus capto, et in uinculis coniecto per ſacerdotem ſacram deo hoſtiam ſtatutis diebus offerre conſueuerat, & cum illo poſtliminio reuerſo didiciſſet, dum captiuus teneretur, identidē ſe reuinctum comperiſſe, neq; ſcire potuiſſe, quō id ſibi cōtingere ſoleret, dies quibus Quædam mulier.

id ei contigerit ſciſcitans, eoſdem ipſos fuiſſe animaduertit, quibus oblatum fuerat ſacrificium.

Agaton epiſcopus IDEM teſtatur Agatonem epiſcopum Panormitanum cum Romam uerſus nauigaret, ad inſulam quæ in Tyberis oſtio eſt applicuiſſe. & ſacrificium miſſale obtuliſſe, pro nauta ſuo Varica nomine quem in ſcapham deſcendentem, dum nauis plenis uelis ferretur, rupto fune in medio mari reliquerat, & fluctibus obrutum peperiſſe putabat. Cum autem ad Romanum portum perueniſſet, egreſſus in littore Varicam ſibi obuium habuit, & uehementer miratus audiuit, eum dum ſcapham regendo, partim labore, partim inedia iam deficeret, obdormiſſe, & dormienti ſibi uiſum a quodam panem accepiſſe, atque eo guſtato ſe refocillatum ſenſiſſe, deinde expergefactum nauigio iuxta prætereunte ſuſceptum Romamque delatum. Rem ergo curioſius exquirens, comperit ea ipſa die illum pane eo refectum fuiſſe, qua ſacrificium fuerat oblatum, & deo gratias egit, quia hic ille panis eſſet, de quo per Ieremiam dicitur. Inebriaui animam

Ierem. 31 laſſam, & omnem animam eſurientem ſaturaui.

Fœminæ. Maria Magdalena FOEMINARVM quoque ſanctarum hac in re curam ſtudiumque indicabimus, ut ex eo ſimul & utilitatem monſtremus. Maria Magdalena uitam agens in deſerto, cæleſtium ſpirituum ſocietate fruebatur, & tamen cum ſibi uitæ finem imminere cognouiſſet, Maximinum epiſcopum iuſſit accerſiri, & percepta ab eo communione, ad cælum migrauit. Non fuit illi ſatis cum angelis iter hoc ingredi, niſi dominum angelorum ducem habuiſſet. Sic olim ad ſepulchrum eius lugens, dimiſſis angelis quos uiderat, illum ſolum quæſiuit quem

lugebat, & tunc demum conſolata abijt, cum ipſum reſurrexiſſe cognouit.

PETRONILLA uirgo cupiens iam ad cæleſte de terreno transferri habitaculo, ne ſine uiatico diſcederet, a presbytero Nicomede panem trinitatis accepit. Itaq; ſponſo æterno copulata cælum adijt, ne fruſtra illum procis mortalibus præpoſuiſſe uideretur, ſi eidem & in terris poſita communicare neglexiſſet. Petronilla uirgo

LVCIAM uirginem nec inter flammas conſtrictam, nec perfoſſo a ſacrilegis iugulo lætaliter uulneratam mori potuiſſe accepimus, donec ſacram ſibi communionem a ſacerdote oblatam nō ſumpſiſſet. Tunc cum martyrij corona cælum læta petijt, cum eum pro cuius amore ſupplicia contempſerat, ſibi iunxit itineris ducem. Lucia uirgo

SI ergo ſanctis hominibus tantæ curæ fuit ad hanc ſacroſanctam communionem etiam corpore accedere, a qua ſpiritu & uoluntate nunquā diſcedebant, quāto magis nos qui peccatores ſumus, idem oporteat facere. His enim magis opus remedio eſt qui grauius ægrotant, hoc autem remedio a peccati morbo conualeſcimus, ab inquinamentis mundamur, ab errore in uiam iuſtitiæ dirigimur, denique de morte tranſimus ad uitam, de tenebris ad lucem. Exhortatio

IN primis tamen uidendum, quo animo, qua mēte accedatur. Aptis ad ſumendum corporibus medicina prodeſt, male autem diſpoſitis, ſi ſumatur exitio eſt. Et ſi Philiſtini, quod Arcam domini captam in templo idoli Dagon poſuiſſent, aduerſa paſſi ſunt, & Bethſamitæ ab eis reſtitutam ſuſcipientes quod parum reuerentur habuiſſent, pœ Philiſtini 1. Regū. 5 Bethſamitæ

næ internecione ſublati, quanto deterius afficiendus erit quiſquis, uel prætermiſſa quæ deo debetur adorationis ratione, uel non abſterſis prius a ſe quantum poteſt, inuidij, odij, luxuriæ, cæterorũque uitiorũ ſpurcitijs, mundiſſimum domini corpus præſumpſerit accipere? In Iudam quia malignis cogitationibus æſtuans illud ſumere non timuit, poſt buccellã ſatanas introiſſe dicit. Ideoq; nõ a peccato mũdatus eſt, ſed potius peccatũ pctõ cumulauit, uenditionis crimen ueniæ deſperatiõe, & cum male pœnitendo ſibijpſi præ dolore mortem conſciuiſſet, in abyſſum corruit tormentorũ.

NOS ergo cum Magdalena lachrymis prius lauemus pedes domini, & cum Centurione clamemus. Domine non ſumus digni, ut intres ſub te-
Matth. 8. ctum noſtrum. Comparantesque aromata pœnitentiæ & humiliationis exemplo ſanctarum fœminarum, ad ungendum illum in odore unguentorum eius feſtinemus, unctum tandem ritu pijſſimi Ioſeph, ſyndone conſcientiæ noſtræ pura mundaque inuoluamus. Et cum ſic inuolutum in monumento pectoris noſtri nouo repoſuerimus, paſſionis eius pœnas mente recolentes, ad reſurrectionis quoq; eius gloriam nos peruenturos ſperemus, uiſuri quidẽ illum, non iam ſub diuerſarum ſpecierum uelamento, ſed facie ad faciem, in eandem imaginem
2. Cor. 3 (ut apoſtolus inquit) transformandi a claritate in claritatem, tãquam a ſpiritu domini, ſemper cum illo futuri.

LIBRI QVARTI FINIS.

LIBER QVINTVS.

De nemine temere iudicando.

Cap. I.

SED PLERIQVE ALIena nimis auide iudicantes, ip̃i errore incauto in culpam labũtur, dum uel incerta pro certis affirment, uel ſi certa ſunt iudicare ad eos non pertineat, uel ſi pertinet, occulta pro manifeſtis iudicent, uel etiã ſi manifeſta ſunt, quo animo fiant ignorent, et ueluti malefacta per ſequantur. Huiuſcemodi autem iudicia quoniam temeraria ſunt, a domino prohibentur dicente, Nolite iudicare & non iudicabimini, Nolite condemnare & non condemnabimini. Matth. 7. In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini, & in qua menſura mẽſi fueritis, remetietur uobis, Igitur hoc loco colligere exempla decreui, quibus inſtructi circumſpectiores eſſe poterimus ad noxam hanc deuitandam, deoque obediendum, ne quis in alterum quomodo non licet, ſententiam proferendo, ſeipſum damnet.

AARON ET Maria Moyſen probro iactauerant, ob uxorem eius (ut inquit ſcriptura) Aaron & Maria Aethiopiſſam, & quæ tam audacis petulantiæ Nume. 12. caput & cauſa fuerat, in lepram incidit, ut corporis morbo mentis uitium puniretur, quoniam ab homine repræhendi non debuit, quem deus ſuis colloquijs ſuaq; familiaritate dignum iudicabat.

Hinc diſcere licet, quãti periculi ſit ſeculo ſeruientibus, ut quicquam ſiniſtrum indecenſue ſentiant de ſeruis dei. Fit enim plerumq́ʒ, ut quod illi repræhendendum iudicant, apud deum laudabile ſit, Id
Roma.14 circo & apoſtolus clamat dicens. Tu quis es qui iudicas alienum ſeruum, domino ſuo ſtat aut cadit, & ne de cadente etiam deſperemus, ait, ſtabit autem. Potens eſt enim deus ſtatuere illum.

Mulier ſuſpecta. Nume.5 QVOD autem ad coniugatos ſpectat quãdiu adulterij crimen latet, ſuſpicari fortaſſe licet, credere non licet. Et ueteri quidem lege mulieris ſuſpectæ cauſam per ſacrificium zelotypiæ uiro diſcutere permiſſum erat, nũc nefas eſt accuſare niſi depræhenſam. Sed ſi depræhenſam etiam lapidari uetuit dominus, niſi ab eo qui ſine peccato eſſet, cum nemo ſine peccato ſit, uix dici poteſt, quam grauiter delinquãt qui ſuſpectam ueluti depræhenſam lapidãt ictibus detractionis, & infamiæ dentibus lacerãt fortaſſe innocẽtem. Et profecto de ijs quæ latẽt, qui iudicat, etiã ſi euenerit ut uerum iudicet, mentitur, dum ſe ſcire affirmat quod neſcit.

Presbyterii Suſannam. Daniel.13 QVI Suſannam accuſauerãt, falſitatis conuicti lapidibus obruti ſunt, ipa poſt mortis quoque ſententiã abſoluta. Quiſquis igitur inſontem ſceleris alicuius inſimulauerit, ab ipſo iudice quem nihil omnino latere poteſt tãtidem condemnabitur, quãti dãnari accuſatus debuit ſi deliquiſſet. Vnde mendacem teſtem talione punit lex, ut quantum pœnæ quis in proximum praua delatione molitus fuerit, tãtum pro impietate ferat. Non miſereberis ei, inquit, ſed animam pro anima, oculum pro
Deute.19. oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede exiges.

AC ne facile delatoribus credamus, aut rumoribus incertis ad iudicādum compellamur, diuina ſancitum eſt lege. Non ſtabit teſtis unus contra aliquem, quicquid illud peccati & facinoris fuerit, ſed in ore duorum aut trium teſtium ſtabit omne uerbum. Contra dei ergo legem agit, qui contra aliquem unius tantum uerbis fidem adhibet. Ibidem

SED manifeſtum quoq; aliorum opus, quod ita bono ut malo animo agi poteſt, qualiter accipiendum ſit, ſequenti exemplo ſatis patebit. Diuiſa promiſſionis terra, uictisq; hoſtibus Ioſue duce, etiam militiæ miſſione accepta, tribus Ruben & Gad, & dimidia trib⁹ Manaſſe de Silo, ubi tabernaculum fixerant ad Galaad poſſeſſionem ſuam quæ ultra Iordanem erat, reuertētes in ripa fluminis citeriore altare conſtruxerunt, ob hoc duntaxant, ut poſteris fidem facerent ſe commeandi ius habere ad offerendum in Silo, nequando ſeparati a reliquis tribubus ſicuti poſſeſſione, ita & religione uiderentur. At uero cæteri filij Iſrael rati illud ad ſacrificandum dijs alienis ædificatum, dei ſui iniuriam armis ulciſci parant. Mox ubi miſſa legatione ponendi altaris cauſam didiciſſent, probare factum cœperunt quod incuſauerāt, & quos morte dignos iudicabant, laudibus extulerunt. Quod ſi rem paulo accuratius non inquiſiſſent, falſa decepti opinione, pios pro impijs trucidaſſent, & nō leuius crimen foret inconſultum iudicium, quam ipſa cui infenſi erant, diuinæ legis præuaricatio. Itaque ſemper magnopere cauendum eſt, ne quid in alijs continuo deteſtandum putemus, quod ſub ſpecie aliqua mali, & bonū eſſe queat, ne propheticum illud in nos retorq̄ri poſſit, Væ qui dicitis Filij Iſrael Ioſue. 22. Iſaiæ 5

malum bonum,& bonum malum, ponentes tenebras lucem,& lucem tenebras,ponentes amarum in dulce,& dulce in amarum.Semper quidem tutius eſt,honeſta potius quam turpia de ambiguis coniectari.

QVOD cum quidam terræ Hus habitatores minus obſeruarent ſimplicem illum & rectum,deoq; probatum uirum Iob,eo quod calamitatibus opertus fuerat,iudicarunt iniuſtum.Ipſi dñs inter aduerſa patientiæ meritum exaggerat,ſed falſi rerum exiſtimatores,non habentes in quo eum manifeſto arguant,occulti criminis reum putant,q̃a in miſerijs uident, digni illi talia ob culpam perpeti, qui talia paſſum uaniſſimo argumento delictis obnoxium cenſuerunt.Ex uitæ moribus,non ex caſuũ anguſtijs, qualis q̃ſq; ſit iudicari debet, iuxta euangelicũ illud, Ex fructibus eorum cognoſcetis eos.

Iob.4.

Mat.7

SED etiam illud inter temerarias iudicationes ponendum,quod Annam Elcanæ coniugem dño in Silo ardentius deuotiuſq; ſupplicantẽ, cũ conſideraſſet Heli ſacerdos,temulentã putarit. Vſq; q̃ ebria eris inq̃t,digere paulisper uinũ quo mades, At ipſa a dño exaudita,ſterilitatis opprobriũ fœcũditate deleuit.Exteriorem corporis geſtum notauit Heli,et ebrietatis obiecit uitium,ſed deus intima reſpexit cordis,& compotẽ uoti fecit. Sic eũ ſæpe falli neceſſe eſt,q ex facie hominis animi occulta iudicat.Et quia ſolius dei eſt noſſe mortaliũ cogitationes,quiſquis eas in altero conjecturis explicat,dei iudicium ſibi uſerpat. Dumq; in dubijs male de proximo ſentit,charitatẽ offendit. Quod ut ſolicitius declinemus,meminerimus a domino

Heli ſacerdos.

1.Reg.1

præceptum eſſe. Nolite iudicare ſecũdum faciem, ſed rectum iudicium iudicate. Iohan. 7.

INCONSVlti quippe iudicij iuſtiſſimas pœnas dedit Ammonitarũ rex Hanõ, qui Dauid regis legatis ad ſe de obitu patris ſui conſolandũ miſſis, obiecto quod terram ſuã exploratũ ueniſſent, partẽ barbæ abradi fecit, ueſteſq; ad nates uſq; ſuccidi, & hac ignominia affectos abire iuſſit, quos q dẽ honore proſequi debuerat, ſi Dauid erga ſe animum ita ut erat, penſaſſet. Peruerſa igitur de amico ſuſpitiõe in ſuam abreptus perniciem pro barbis raſis capitis diadema amiſit, pro ſucciſis ueſtibus regnũ. Hinc q̃q; patet quãtæ ſtultitiæ ſit eius amorẽ deſpicere, cui⁹ odio pares eſſe nõ poſſumus. Hanõ rex 2.Reg.10. 1.Paral.19

PERVERſum autem iudicium & in Michol uxore Dauid diuina ultiõe punitum eſt. Cum enĩ regem ephod lineo accinctum, & præ gaudio ſubſiliẽtem coram arca domini uidiſſet, deſpexit atq; contempſit, leuitati aſcribens, q̃d humilitatis erat & magnæ in deum pietatis. Ille ergo quantum ſe humiliauerat, tantum gloriæ adeptus eſt. Ipſa uero perpetuæ ſterilitatis contumeliã tulit, ut ſe eius coniugio indignam agnoſceret, quem ſcurris comparandum exiſtimauit. Michol. 2.Regũ.6

VIDEANT ET ipſi iudices quali examine illos quibus præſunt, iudicare debeant. Si enim rex Salomon deo offerente quicquid petijſſet, nihil ſibi magis neceſſarium duxit, quam in decernendo ſapientiam. Dabis ſeruo tuo inquit cor docile, ut populum tuum iudicare poſſit, & diſcernere inter bonum & malum, quis adeo ſibi confidit, ut in iudicãdo errare nõ formidet? Qui quidẽ error niſi grauiſſimus eſſet, non pro eo uitando Salo- Salomon rex. 3.Regũ.3

mon magis ſolicitus fuiſſet, quam pro uite ſpacio protelando, pro diuitijs cumulandis, pro inimicis domandis, imperioq; propagando. Et qm̃ his rebus iuris dicendi ſcientiam prætulit, plus etiam q̃ poſtularat, accepit. Sapientis utiq; optionis præmium referens opes & gloriam.

Aſſuerus rex. Heſter. 3 & 8. AT ASSuerus Perſarum rex malignis inuidi Aman delationibus plus æquo credulus, Iudæos qui in regno ſuo erant, ueluti pacis turbatores, edicto perdere omnes iuſſerat. Mox innocentia eorũ cognita, ſententiam uertit in accuſatorem. Quos autem neci iam addixerat, honore affecit. Laudabilius egiſſet, ſi non p̃cipitaſſet iudicium. Sed neque in eo laude ſua fraudandus, quod iniuſte decretum, iuſte reuocare non tardarit, in illum animaduertens, cuius ſuggeſtione deceptus fuerat, tam equus iniqui hominis ultor factus, quam ſæuus innocentum fuiſſet interemptor, ſi ante dictã interneciõi diẽ, id quod erat non reſciuiſſet. Quã Iob 29. itaq; recte Iob, Cauſam inquit quam neſciebam, diligentiſſime inueſtigabam.

SVNT Qui ſuis de rebus alios conſulunt, ſed cum ſibi recte conſultum eſt, contemnunt, quoſq; ante amauerãt, odiſſe incipiunt, ſi illos quicquam ſecum diſſentire animaduertunt, eorum iudices facti, quorum iudicijs uſuri uidebantur. Horum per Iohanan. uerſitatem ſecuti Iohanan Careæ filius & qui cũ illo erant, cum poſt Babylonicam captiuitatem, in terra Chanaan, iuxta Bethlehem reſediſſent, & Ieremi. 42 Chaldæos timentes, quo fugam uertere ſibi expediret, Ieremiam prophetam conſuluiſſent, illeque Ibidẽ. 43 deo reuelante ibi tuto manſuros dixiſſet, & ſi ad Aegyptum (ut parabant) transfugerẽt, perituros

male de ꝓpheta ſuſpicati ſunt. Et mendacium loqueris inquiunt, nō miſit te dominus, ſed Baruch Neriæ filius, ut tradat nos in manus Chaldæorū. Tranſeuntes ergo in Aegyptum, ubi ſe putabant tutiores, ibi citius a Chaldæis oppreſſi ſunt, & qui mendacem prophetam iudicauerant, ſibi magis quam illi credentes, in iteritus ſui foueam corruerunt. Quod nos defugientes, fidelium ac prouidorum conſultorum monitis diſcamus acquieſcere, non ea temere dijudicare. Salomonis quoq; ſententia eſt. Audi conſilium & ſuſcipe diſciplinam, ut ſis ſapiens in nouiſſimis tuis. Prou. 19.

NVNC Euangelicæ inſtitutionis exempla, quæ ad propoſitum quicq̃ ſpectare uidebuntur, colligemus. Dominus noſter Ieſus Chriſtus iudæorum in iudicando malitiam arguens. Venit, inquit, Iohannes baptiſta, neq; manducans panem neq; bibens uinum, & dicitis Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans & bibens, & dicitis, Ecce homo deuorator, & bibens uinum, amicus publicanorum & peccatorum. Tales ſunt qui de omnibus male ſentiunt, & quicquid egeris, uitio uertunt. Humilem appellant hypocritam, ſimplicem fatuum, ieiunantem phreneticum, non ieiunantem guloſum, delinquentes corripientem, durum & aſperum, quieti ſtudentem, deſidem & ignauum. Nullum deniq; bonum agitur, quod hi malignis peruerſiſq; ſuggillatiōibus denigrare nō contendant. Propterea merito ſane de illis dicitur. Erubeſcant impij & deducantur in infernum, muta fiant labia doloſa. Quæ loquuntur aduerſus iuſtum iniquitatem, in ſuperbia & abuſione.

Iudæi. Lu. 7.

Pſal. 30.

SIMOnem quoq; phariſæum ſaluator, apud Simō phariſæus.

quem diſcubuerat,falſæ exiſtimationis conuincit.
Lu.7. Putauerat ille non eſſe prophetã,qui ſe a peccatrice muliere tãgi permitteret.At miſericors dñs hoſpitẽ ſuũ ab errore uolens reuocare, & ſecretas ei⁹ cogitiones arguendo in medium ꝓtulit,& mulieri peccata palam dimiſit. Vt ſe non ſolum ꝓphetam, ſed etiam deũ probaret.Peccatricem deniq; illi p̃tulit,humilitatis officijs,dilectionis ſignis,fidei argumẽtis.Caueat igiť peccator peccatorẽ contẽnere ne dũ aliũ accuſat,ipſe accuſabilior appareat, ſed potius peccatricis huius more humilior,ut dũ ipſe ab alijs rep̃henditur,a dño defendi mereatur.

Iudas Iſcariotes. Matth.26 Mar.14. SED quorundam iudicium ſub honeſtatis uelamento malignitate plenum eſt.Iudas Iſcariotes unguentum quo perfunditur dominus, perditionem uocat. Vt quid perditio hæc facta eſt, inquit. Poterat unguentũ iſtud uenundari plusquã trecẽtis denarijs, & dari pauperibus.Officioſe erga Ieſum uenerationi callidæ obtrectat, prætendens in egenos pietatem,non quod egenis ipſe miſereri ſoleret.Quomodo em̃ in pauperes pius eſſe poterat, qui in dñm ſuum tam impius fuit?Proch indignũ facinus,eleemoſynam cõmendat, qui ſacrilegium facit,miſericordiam effert,qui proditionẽ meditatur.Non ergo ideo commendat eleemoſynam, ut commendandam putet,ſed ut animi ſui auaritiã tegat,qua unguenti effuſionem non in ſuum uerſam lucrum triſtatur.Itaq; mulier quam ille accuſat,a ueritate defenditur.Bonum inquit opus operata eſt in me,quid ei moleſtus es? At eleemoſyna etiã bona eſt,bona utiq;.Sed qui bonũ alterius boni cõparatione malũ appellat,tã falſus atq; peruerſus eſt,ut ne illud q̃dẽ quod approbat,ſatis amet.

SCRIbæ quoq; & phariſæi ſe legis diuinæ zelatores oſtendunt, & ſabbatū obſeruant. Chrī quidem miraculis eo potiſſimum die fieri ſolitis inuidentes, non deo gratum facientes, cum nullū omino tempus ſit, quo benefacere non liceat. Eundem in Beelzebub eijcere dæmonia dicūt, ne in eo dei uirtutē confiteri cogantur. Et cum ſe ille a dextris uirtutis dei ſedentem in nubibus iterum uenturum reſpondiſſet, blaſphemat inquiunt. Atque ipſum qui mortuos uiuificauerat, reum eſſe mortis iudicant. Adeoque nihil ueri uidere poteſt liuor, ut innocentem & iuſtum crucifigi, homicidam & ſeditioſum dimitti expoſcant. Barabbas liberatur, Ieſus occiditur. Quam autem execranda talia iudicia ſint, Salomon aperit dicens. Et qui iuſtificat impium, & qui condemnat iuſtū, abominabilis eſt uterq; apud deum.

Scribæ & Phariſæi. Mat.12 Mar.3. Lu.11. Matt.26. Mar.14. Ibidē,15. Luc.23 Prouer.17

QVam etiam iniquū ſit aliorū uitia cernere, ſuorum obliuiſci, docet ipſe ſaluator, dū huiuſmodi hominem repræhendens ait. Quid tu uides feſtucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non uides? Aut qūo dicis fratri tuo? Frater, ſine eijciam feſtucā de oculo tuo, & ecce trabs eſt in oculo tuo. Hypocrita, eijce primū trabē de oculo tuo, & tunc uidebis eijcere feſtucā de oculo fratris tui. Tunc ergo alios decentius corripere poterimus, cū prius noſmetipſos correxerimus, corripere inquā non condemnare, ut charitas conſeruetur, & ſemper declinetur impietas.

Mat.7. Lucæ 6.

ILLI quippe qui nimis arroganter adulterā accuſauerant, mox domino in terram ſcribente, cum ſuum legiſſent ſcelus, alienum ulciſci erubuerūt, Qui ſine pctō eſt ueſtrum inquit, primus in eā

Accuſatores. Adulteræ Iohan.8.

lapidem mittat. Non ſolum autem lapidem in accuſatam torquere nequiuerunt, ſed nec iuſti iudicis ferre præſentiam. Ad lapidandum conuenerãt, ſed parua mora, ipſi quaſi lapidibus acti, fugã fecerunt. Tanquam indigni erant qui alios arguerent, ut adulterij crimen ab eis delatum facile ueniam inuenerit. Nos itaque ſi noſtra peccata ante oculos poſuerimus, aliena poſt tergum relinquemus, nec alterum accuſare audebimus, magis ipſi accuſandi.

Moyſes abbas. MOyſes abbas in deſerto Scythi nominatiſſimus, cum accerſiretur ut ſententiam diceret in fratrem qui peccauerat, uenit ſaccum arena plenum in tergo baiulans, & rogatus quid illud eſſet. Peccata ſua eſſe dixit, quæ uix ferrę præualeret, nedũ aliena iudicare poſſet. Quod præpoſiti monaſterij audientes, fratri pœnitenti ueniam indulgere, quã pœnam infligere maluerunt, dum conſiderant, neque ſe quidem ſine peccato eſſe. Nec tamen ideo delinquẽtibus ignoſcendum eſt, ne coquatur hœdus in lacte matris ſuæ. Sed ipſi qui præſunt, ita ſeueritatẽ in puniendo exerceant, [ut ſemper ſe quoque infirmos eſſe meminerint]. Exo. 23. & 34.

Monachus quidam & Paſtor presbyt. EIVSdem loci presbyter paſtor, monacho qui ſe de cœnobio diſceſſurũ dixerat, quod ſe cũ fratre manere, de quo male audiſſet, pigeret. Ne facile malum credideris inquit quod audiſti. Cumque ille id ſibi a uiro fideli relatum aſſeueraret, reſpondit. Si fidelis eſſet, non tibi dixiſſet. Poſtremo propoſuit ei trabẽ & feſtucam de euangelio, ut ſemper aliena peccata feſtucam putet, ſua trabem, ſe prius cõdemnans quàm alios iudicans. Quo tandẽ conſilio ipſe uſus, ibidem habitauit unde recedere decreuerat, male de altero obloquentibus credere deſtitit, ma

le agentes ſibi præferre cœpit, & ſi quis etiam manifeſto deliquerat, non iam ei iudicandi occaſionē, ſed magis humiliandi præbebat. Et nos ergo Paſtoris uocem audiamus, ut mites & quieti potius cum agnis in partem dexteram concedamus, quā laſciuiētes & curioſi ad ſiniſtram cum hœdis declinemus. Laſciuiunt autem qui præſumptionis ſpeculam inſcendentes, aliorum actus auide explorant, ſuos non ſatis conſiderant, & dum alios nimis licenter iudicant, ipſi grauius dei iudicium incurrunt. Matth. 25

SICVTI de illo legimus, qui Alexandriæ Vitali monacho de proſtibulo egredienti obuiam factus alapam incuſſit, quod ab eo libidinis cauſa infamem locum frequentari diceret. Et ſtatim ipſe a dæmonio arreptus male torqueri cœpit. Aſſiduus quippe ibi erat Vitalis, nō tamen libidinis cauſa, ut ille putauit, ſed ut eas quæ ſe libidini proſtituerant, a tam turpi uitæ propoſito reuocaret. Ad ſingulas enim penetrans, oblata pecunia noctem paciſcebatur, neq; quicquam tota ea nocte aliud quam dolenter ingemiſcere, & deum pro ſalute ꝑditæ mulieris deprecari, ita alias ad deum conuertere, alias ſaltem eo tempore ut a ſcelere ceſſarent, compellere. Quæ res tunc clarius patuit, cum poſt uindictæ diuinæ in percuſſorem miraculum, illæ ipſæ mulieres apud quas aliquando pernoctauerat, palam confiterentur, atq; idem percuſſorem ſuū miſeratus, oratione ſanitati reſtituiſſet. Nos tam anceps iudicium facile uitabimus, ſi Iohannis Alexandrini epiſcopi prudentiam imitari uoluerimus, qui ipſius Vitalis delatoribus ita fidem adhibuit, ut ſanctum uirū ne in luſtris quidem im Percuſſor Vitalis monachi

pudice uerſari crederet. Tutius namque conſiliũ,æquior deliberatio, certius iudicium, ſemper bene præſumere de ijs, quos nunquam in crimine nouimus depræhenſos.

Iohannes epiſcopus

IDEM ſanctus Iohannes epiſcopus illos etiã qui publice peccauerant, abſentes carpi taxariq; prohibuit. Fieri enim poſſe ut peccatum pœnitendo diluiſſent,& iniquum eſſe id ab homine petulanter exprobrari, quod a deo clementer fuerit cõdonatum. Itaq; domeſticos ſuos grauiter increpuit,cum quendam uirginis raptorem morte dignũ dixiſſent.Et qui ſcitis,inquit,ſi ille iam peccare deſtitit, cum uos fortaſſe non ceſſetis. Iure quidem iſta Iohannes. Cum enim ſcriptura diuina dicat,

Eccl'ſ.9

Neſcit homo utrum amore an odio dignus ſit,qua ratione homo in altero ſciet quod in ſe neſcit utrũ ſcilicet aliquis odio uel amore dignus ſit.

Frãciſcus.

BEATVS uero Frãciſcus etiam obliquæ ſuſpitiõis culpam in fratre caſtigauit.Cum enim pauperculo quodã ſibi obuiam facto, nuditatem eius dolens identidem ingemiſceret,& frater quocum una iter agebat,dixiſſet. Pater & ſi ille rebus pauper eſt,fortaſſe rerum cõcupiſcentia diues eſt,Cõnuo ipſum tunicam ſuam exuere,et pauperem operiri iuſſit, ut quem lingua læſerat,ei beneficio ſatiſfaceret.Prauæ igitur ſuſpitiões,cum præſertim de crimine nihil conſtat,ſedulo uitandæ ſunt.Et licet ſemper uitari nequeant quoniã homines ſumus, ibi ſaltem commoriãtur ubi ortæ fuerint.Linguã contineamus,ſi cogitationes nõ poſſumus.

Lupus epiſcopus

QVIS enim de Lupo Senonum epiſcopo non male opinaretur, ſi eum præceſſoris ſui filiam uirginem iam adultam(quam iuxta ſe educabat) te-

nerrime diligere conſpexiſſet, & quanta ille ſan-ctitate polleret, ignoraſſet. Sed profecto neq; nota ſanctitas obſtitit, quin aliquando domeſtici eius ipſum nimij in puellam amoris inter ſe taxarent. Quod ipſe reſciens coram omnibus euocatã oſculo excepit dicens. Non offendunt obloquentium uerba, quem propria non inquinat conſcientia. Quoniam aũt uirginis animum in dei amorem ꝓpenſum cognouerat, eam ardẽter quidem, ſed corde ſyncero diligebat. Nihil prauum de ipſo conijcere debuerunt, quem irrepræhenſibilem totius reliquæ uitæ inſtitutio teſtabatur.

AB HAC impudicitiæ nota Daniel Aegyptius abbas miraculo ſe expetiuit. Cum enim rogatus ruſtici cuiuſdã domum adijſſet, uxori eius diu infœcundæ ac ſterili ſobolem oratione a domino impetrauit. Vicini uero tumeſcenti uentre mulierem cernentes, quam olim de marito nunquam grauidam factam nouerant, de abbate concepiſſe putauerunt. Poſtquam ergo peperit, Daniel omnibus ad ſpectaculum cõuocatis, infantulum per deum obſecrat, ut quis pater eius eſſet, palam diceret, & ſtatim ab oſculo illo, a quo nihil aliud adhuc niſi uagitus audiebatur, uerba proruperunt, quibus cognitum eſt, mulieris maritum eſſe pueri patrem. Mutata igitur ſententia, omnis Danielis ſanctitatem laudibus extulerunt, cuius precatiõe factum eſſet, ut & ſterilis generaret, & puer mox ut natus eſt, loqueretur. Itaq; tota criminis ſuſpicio in admirationem uerſa eſt uirtutis. Daniel abbas.

IDEM contigiſſe Briccio Thuronenſi epiſcopo, ſed non eodem ſucceſſu legimus. Mulier profeſſione nõ opere religioſa, quæ indumenta et lintea- Briccius

mina eius lauare conſueuerat, illicito cũ quodã co itu prolem edit. Briccius commiſſi reus agitur, afferri puer nondum menſtruus iubetur, qui Briccio in nomine Chriſti interroganti reſpondit, ipm non eſſe patrem ſuum, quis autem eſſet, non indicauit. Itaque ne ſic quidem conquieuit aduerſum epiſcopum concitata plebis indignatio, magicæq; arti deputantes, quod uirtute fiebat diuina, in illũ inclemẽtius fremebant. Ipſe uero ut ſe altero quo que ſigno (quando unum non erat ſatis) innocentem probaret, prunas in ſinum congeſtas per urbem tulit, dicens, quod ſicut ueſtimentum ſuũ nõ urebatur, ita ſe a libidinis flagitio alienum eſſe. Illi tamen prorſus increduli, ſuſpectum ab epiſcopatus officio ui deponunt, & alium in locum ſuum conſtituunt. Cæterum tantam inſontis infamiam deus nõ ferens, duobus iam ſucceſſoribus eius paucorum dierum ſpacio uita defunctis, ipſum in ſedem ſuam per ſummum pontificem reſtitui fecit, ne plus potuiſſe uideretur malorum obſtinata ſuſpitio, quam iuſti manifeſta miracula.

Syluanus epiſcopus QVOMODO autem id quod aperte non uiderint, iudicantes non fallet, ſi etiam uiſa interdũ fefellerunt? Diabolus namq; Syluani Nazarethẽſis epiſcopi integritatem cum peruertere nequiſſet, infamia dehoneſtare decreuit, & formam eius habitumq; aſſimulatus, matronam quandam noctu adijt, atq; ad concubitum urgere cœpit. Pudica mulier uim timens, domeſticorum opem protinus inclamat, ille latebram ſub lecto petijt, ſed ut uolebat, a concurrente familia inuentus, uerberibusq; & contumelijs affectus, extra ædes eijcitur. Interim rerum inſcius Syluanus, ubi mane tã

dem percepit ſe uulgo diffamari, & pro ſcelere q̄d ne cogitarat quidem, iam ad uindictam experi, furori cedere ſatius ducens, propere Bethlehem ſe cōtulit. Sed cum ibi quoq; uitæ ſuæ inſidiarentur, q̄dam ipſum ferire uolentes, uerſis mucronibus ipſi ſibi mortem conſciuere. Poſt hæc cum ad tumulū diui Hieronymi mulier dæmoniaca curatiōis gratia adducta eſſet, plurimiq; eo ſimul cōfluxiſſent, apparuit Hieronymus, & dæmoni ut ab ea exiēs, quibus præſtigijs Nazarethanos aduerſus Syluanum ludificaſſet, palā faceret imperauit. Illico mulier ſanatur, & præſente Syluanō, Syluanus alter iuxta illā cernitur, qui rem ordine confeſſus diſparuit, & uulgato miraculo ceſſauit innocentis infamia, uerſipellisq; impoſtoris offuciæ magno omnibus tunc ſtupori fuere. Quam igitur circūſpectos quam uigilātes nos eſſe decet, ne quid male de ſanctis uiris, etiā cum in crimine deprænhenſos eſſe credimus, nimis cito affirmemus. Hieronymus.

IDEM quippe callidiſſimus hic ueteranæque malitiæ ueneno imbutus ſerpens, beatum quoq; Fortunatum Tudertinæ ciuitatis epiſcopum infamiæ probro laceſſiuit. Per ipſum namq; ab homine expulſus, peregrini formam aſſumpſit, & cum clamore incedens, paſſim queri cœpit, quod Fortunatus epiſcopus) qui ab omnibus hoſpitalis ac pius exiſtimatur) ſe ab hoſpitio ſuo cū iniuria exturbaſſet. Hunc quidam malignis rumoribus nimis credulus, ac ſimul ut ſe munificentiorem epiſcopo oſtenderet, domi ſuæ accepit. Sed dum una cum illo ad ignem ſedens (frigus enim erat) Fortunato licentius detraxiſſet, animaduertit confeſſorem ſuum nuſquam comparere, & filium paruu- Fortunatus ep̄s

lum iam ab eo poſſeſſum uertiginoſo uolutatu in ter prunas deijci,uitaq; deſtitui. Vnici tandem orbitate didicit infelix pater, quantum ſcelus ſit,& quale crimen,ſanctorum hominum uitam,uel cauillari,uel cauillantibus facile credere.

Effren ſolitarius

MAXIME quidem lentos continentesque in iudicandis aliorum moribus nos eſſe oportet, cum etiam perfectioris uitæ uiri ea in re aliquando lapſi fuiſſe ferantur. Effren eremita columnā ignis ad cælum uſque porrectam uiderat, audieratque talem eſſe magnum Baſilium epiſcopum, & hac uiſione illectus Cæſaream uenerat,ut tantæ exiſtimationis hominem oculis quoque conſideraret. Sed cum ſolenni Epiphaniæ die pontificali pompa in magno clericorum cœtu fulgentem cōſpexiſſet,ipſum elatæ ſuperbiæ columnam eſſe cenſuit,non ignitæ charitatis. Poſtquam uero ab illo accitus eiuſmodi cogitationis errorem ſibi obijci audiuit,cognouit deum eſſe in homine, qui aliorum arcana illi reuelaret, & oſtentis quam magnus apud ſe eſſe teſtaretur. Proſtrauit ergo ſe,& peccatum confitens ueniam petijt, atq; ita iam deinde ut erat de ipſo definire cœpit, quanto ſcilicet exteriori apparatu elatior uideretur, tanto interius humiliorem eſſe.

Quidam eremita

ALIVN quoque eremi cultorem in Baſilio deceptum tradunt, qui cum feſto quodam die in eccleſia multo compoſitum ornatu, atque in loco editiore ſedentem cerneret,non hoc(ut quidem debebat)epiſcopali dignitati imputauit, ſed cuidam inanis gloriæ fuco atque oblectamento. Quamobrē uoce ad ſe de cælo lapſa audiuit,multo plus ipm uoluptatis capere ſolere, felem beſtiā quā in cella

habebat manu demulcendo, q̃ Baſilium epiſcopũ ſacris indumentis ſe ornando. His exemplis edocemur, non ex ſignis, quæ foris apparent, animum q intra hominem latet, iudicare debere, eius præſertim, quem multorum opinio commendat, ſermo celebrat, obſequium honorat.

SED hic iudicij error ijs fere cõtingit, qui paupertatis & humilitatis uitam profeſſi, putant ſi quis inter ipſos paulo cultiorem qua utatur rem habuerit, propoſiti præuaricatorem eſſe, quaſi no eos tantum beatos uocet dominus q ſpiritu pauperes ſunt? aut etiam gloriæ cupiditas ſub ſordido & ſqualenti amictu latere nõ poſſit?

HINC ERGO Carthuſienſis cœnobij præpoſitus Bernardo abbati cum ille ad ipſum uiſendum equo uectus adueniſſet, Ephippio nimis eleganti uſum exprobrauit. Attamen qui deum magis quam equi phaleras animo uoluebat, quale ephippium illud eſſet, cui inſidens a Claraualle iter egerat, penitus ignorabat, & ab ijs qui ſecum uenerant, quale eſſet quærere cœpit. Tunc haud dubie apparuit, magis illi curæ fuiſſe qualem animum eo afferret, quam qualem ſupellectilem. Itaque non ſemper ex utenſilium aliquo decore mens hominis erit metienda, ſed ex operibus potius, uitæque conuerſatione. Neque enim qualis quæq; arbor ſit, folia oſtendunt, ſed fructus. Bernardus abbas.

MACHETES abbas in Aegypto (ſicut a Iohanne Caſſiano traditum eſt) fratres incuſare ſolitus, quod uuam in faucibus tumentẽ, tolerare nõ poſſent, ſed pciderent, q in cellulis ſagũ haberẽt, q ſecularib9 hoib9 oleũ pro medicamẽto cõſecrarẽt. Duo prima ad impatientiam referebat doloris & Machetes abbas

paupertatis. Tertium quandam animi arrogantiam, uirtutisq; oſtentationem præ ſe ferre aiebat. At uero quicquid dudum in alijs repræhenderat, mox ipſe egit inuitus. Nam in morbum uuæ incidens, præ dolore eam præcidi nō ſolum paſſus eſt, ſed rogauit. Deinde corpori ex ualetudine frigeſcēti ſagum admiſit. Poſtremo ſecularium hominū moleſtijs uictus, oleum benedixit. Et confeſſus eſt ſuopte iam exemplo ſe didiciſſe, Monachum in q̄ alios labi iudicauerit, ipſum in eo lapſurū uel nolētem. Veram enim eſſe domini ſententiam dicentis. In quo iudicio iudicaueritis, iudicabimini. Nā ſi noſmetipſos (ut apoſtolus inquit) iudicaremus, non utiq; iudicaremur.

Matth. 7
1. Cor. 11.

Fœminæ Ancilla in Saram.

AC ne fœminas prætermittendo ab hac iudicandi culpa uindicare uideamur, Raguelis ancilla Saram eius filiam ſepties uiduam & adhuc uirginem, uirorum ſuorum interfectricem, auſa eſt cōpellare. Quos tamen deo uolente a dæmonio præfocatos tradit ſcriptura, ut illa tandem Tobiæ deum timenti integra inuiolataq; ſeruaretur. Hanc ergo deus ita diligebat, ut a prophanis cōtingi nō ſit paſſus, & eandem ancillæ temeritas parricidio pollutam dicere non dubitauit. Pudeat nos uilis ancillulæ procacitatem ſequi uelle, ut hominum mores ex caſibus ponderemus. Non ſemper quicquid aduerſi euenerit, ad culpæ meritum eſt referendum. Viros amittebat Sara, non quia peccauerat ut uiduitate puniretur, ſed quia non peccauerat, ut intacta digniori marito copularetur.

AD hæc tamen illi inconſultius errant, ne dicā impudentius, qui etiam bonum aliquod opus, ne bono animo factum uideatur, cauillantur.

GERMANA monaſterij Thebaidis ſoror, ſorori Euphraxiæ per hebdomadam interdum p ducta ieiunia, quæ admirari debuerat, uitio dedit, auſa dicere ijs ab illa nihil aliud quam uiam affectari ut cæteris præſit, eo quod hoc ieiunij genus nulla antea præter abbatiſſam attentaſſet. Tantam in iudicando temeritatem abbatiſſa nequaquam impunitam dimiſiſſet, niſi Euphraxia de ſe obloquenti protinus ueniam ſuis precibus exoraſſet. Qua ſane erga æmulam benignitate oſtendit, quam quoque ſyncero in deum animo ieiunaret. Tanto tamen Germana male iudicans diſceſſit confuſior, quanto Euphraxia male audiens patientior. Et profecto inexpiabilis pœnæ inuidiæ crimẽ eſt, ob hoc uirtutem aliquam in altero mordere, quod eam ipſe aſſequi poſſe deſperes. Nam etiam ſpirituiſancto iniuriam facit, qui donum eius in illo cui datũ eſt, petulant fugillare cõtendit Germana i Euphraxiam

SED nos ab huiuſcemodi fatuitate abhorrentes imitemur Bernardũ illum de Quintaualle beati Franciſci in terris olim laboris ſocium, nunc in cælo gloriæ conſortem, regnique cohæredem. A cuius oculis ueluti duab9 lucidiſſimis ſtellis miri ſplẽdoris radios promicare in uiſu conſpexit Leo frater, & accepit ipſum ideo habere fulgentes oculos quod neminem quondam intuitus fuerat, quem ſe meliorem non iudicaret. Fertur enim ſi quem uili ueſte tectum aſpiceret, ſibimet dicere ſolitus, hic patientius paupertatem tolerat quam tu Bernarde, & ſi quem pretioſius indutũ, hic forte ſub ueſte delicata melior eſt quam tu Bernarde ſub tunica rudi. Merito igitur oculi illi radiarunt, quorũ aciem nulla unquã temerarij iudicij hebetauerat Bernard9 de Quintaualle.

lippitudo, & ſemper integrã puramq; conſerua-
rat ueræ ſanctæq; collyrium humilitatis.

PORRO AD uerſus eos qui ſecus iudicant, uas electionis Paulus apoſtolus ad Romanos ſcri
Rom.2 bens exclamat. Inexcuſabilis es o homo, omnis qui iudicas. In quo enim alterum iudicas, teipſum condemnas. Scimus enim quoniam iudicium dei eſt ſecundum ueritatem in eos qui talia agunt. Ex iſtimas autem hoc o homo qui iudicas eos qui ta
Ibidẽ.14 lia agunt, quia tu effugies iudicium dei? Et rurſum. Is qui manducat, non manducantem nõ ſpernat, & qui non manducat, manducantem non iudicet. Deus enim illum aſſumpſit. Tu quis es, qui iudicas alienũ ſeruum. Quod autem ad Corinthe os idem ſcripſerit. Spiritalis iudicat omnia, & ipſe
1.Cor.2. a nemine iudicatur, oſtendere uoluit quantum differat ſpiritalis homo ab homine animali. Alteri enim ſpiritaliter uiuenti ad res diſcernendas intellectus acuitur, multaq; interdum occulta diuinitus reuelantur. Alter uero quem animalem uocat, carnis non ſpiritus affectibus uacans, id eſt, uoluptatibus deditus, ne illa quidem quæ uidet, quæ con
Ibidem trectat, recte uereque dijudicat. Animalis, inquit, homo non percipit ea quæ ſunt ſpiritus dei. Stulti tia enim eſt illi & non poteſt intelligere, quia ſpiritaliter examinatur. Spiritalis ergo qui iudicat omnia, iudicet ſane, ſed aperta ac manifeſta, & de quibus dubitari non eſt quo animo fiant, cui ve fini dirigantur. Quæ uero bonæ malæque intentioni communia ſunt, quæque uel adhuc occulta latent, uel futura neſciuntur, ea diuinare niſi ex re
Ibidem. uelatione non præſumat. Quod ſi cælitus inſpiratus, iam cum Paulo dicere poterit, Nos autem ſen

ſum CHRISTI habemus, iudicet omnia. Ita demum ipſe omnia iudicans, a nemine iudicabitur, Hoc eſt, iure repræhendi poterit. Propterea idem Apoſtolus. Mihi autem pro minimo eſt, inquit, ut a uobis iudicer? aut ab humano die, ſed neque meipſum iudico. Nihil enim mihi conſcius ſum, ſed non in hoc iuſtificatus ſum. Diſcamus in Apoſtolo magnam animi modeſtiam. Nullius conſcius culpæ, non audet ſe iuſtum dicere. At nos qui quotidie aliquid delinquimus, ſaltem alijs uelle præponi erubeſcamus. Et cum ipſe ſubſequenter dicat. Qui autem iudicat me, dominus eſt. Deſinamus noſipſos ita iudicare, ut proximos putemus contemnendos, quandoquidem & illorum, & noſter, & omnium iudex & conditor unus eſt Deus, unus & redemptor IESVS CHRISTVS. Nolite, inquit, ante tempus iudicare, quoadusque ueniat dominus, qui & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, & tunc laus erit unicuique a deo. Interim uero qui ſe exiſtimat ſtare, uideat ne cadat. Perſpicuum autem eſt eum labi & ruere qui ſe ijs quos iudicat, arbitratur meliorem, Iacobo Apoſtolo dicente. Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem ſuum, detrahit legi, & iudicat legem. Siquidem etiam in lege ſcriptum eſt. Non eris ſuſurro, nec criminator in populis. Pulchre itaque Apoſtolus continuat dicens. Si autem iudicas legem, non es factor legis ſed iudex. Vnus eſt enim legislator & iudex qui poteſt perdere & liberare. Tu autem quis es qui iudicas proximum tuum? Nimis itaque audax eſt, & plus quã dici poteſt temerarius, qui ſuo

Ibidem. 4

Ibidem.

Iacobi. 4

Leuiti. 19.

Iacobi. 4.

iudicio æternum iudicem præuenire non formidat. Chriſtus uenturus eſt ut iudicet mundum, qui præuenit, non CHRISTVS, ſed Antichriſtus eſt. Antichriſtum autem dominus Ieſus interficiet ſpiritu oris ſui. Ergo & illos qui de incertis confidenter, de occultis aſſeueranter, de ambiguis indiſcuſſe, de nihil ad ſe pertinentibus arroganter, de omnibus deniq; praue impieq; iudicauerint, ſimul diſperdet.

De patientia iniuriæ. Cap. II.

CVM IGITVR ratio conſtet noſtris iudicijs neminem lædi debere, quo ab ijs facilius abſtinere poſſimus, læſi quoq; pati potius offenſas quam uindicare diſcamus. Nihil eſt enim quod ita animi tranquillitatem conciliet atq; conſeruet, ut omnium aduerſitatum quæ accidere nobis poſſunt, toleratio ſtabilis ac firma. Et proprium quidem Chriſtiani eſt, ut non inferre iniuriam, ita illatam obliuiſci, ut nō amare diuitias, ita rei amiſſæ damno non moueri, non mala ualetudine concuti, non tyrannorum minis terreri, ſed a uita prius quam a iuſtitiæ cultu diſcedere. Opportune itaque eorum nunc proponemus exempla, quos in perferenda iniuria fortes fuiſſe accepimus, deinde de reliquis patiētiæ generibus ſuo ordine dicturi.

Ioſeph Gene. 42 IOSEPH fratrum in ſe inuidiam beneficiorum relatione compenſauit. Fame qua laborabāt interijſſent, niſi ille eos aluiſſet, in cuius necem conſpirauerant, quem in ciſternam ut ibi extingueretur, deiecerant, quem mox ut ſeruus potius quam

liber moreretur, inde exemptum alienigenis uendiderant. Non eſſet magna in Ioſeph patientiæ & benignitatis uirtus, niſi & magnum in illum ſæuientium fratrum extitiſſet odium, tanto plus laudis meruit, quanto maiorem iniuriam remiſit.

MOYSES illatam ſibi non leuem uerborum contumeliam, & fratri Aaron ſtatim ignouit, & pro Maria ſorore deprecatus eſt. Quamq; deus le præ morbo pro crimine petulantiæ corripuerat, ipſe ut ſanaretur, orando impetrauit. Moyſes Nume. 12.

IDEM cum uituli adorationem ulciſcens, deus populum internecione delere pararet. Aut dimitte eis, inquit, aut dele me de libro tuo quē ſcripſiſti, & tamen ſibi inſultantes in deſerto ſæpe ex pauerat, ita ut diceret, Adhuc modicum & lapidabunt me. Diſſidij ergo & ſimultatum oblitus, niſi impune dimittãtur, ſimul cum eis optat mori. Ac ne forte ideo illis gratiã ab eo quæſitam putemus, ut ſuperſint quibus ipſe præſit, iam dominum audierat pollicentem ſibi. Faciam te in gentem magnã. Sed maius exiſtimauit pro malo reddere bonum, quam præſidere plurimis. Idem Exodi. 32 Exod. 17 Exodi. 32.

SAVLIS quoq; regis illa patientia commendatur, qua rex factus cum a quibuſdam ſuorum cõtemptui haberetur, noſſe diſſimulauit, Deinde uictis Ammonitis, cũ triumphans rediret, milites qui eam contumeliam armis ulciſci moliebantur, coercuit. Turpiſſimum ratus ſi paucorum obtrectantium inuidiam ferre nequiuiſſet, qui tot millium bellatorum exercitum potuit ſuperare. Magni profecto animi uir, ſi uitijs poſtea non fuiſſet deprauatus, ita ut idem & patientiæ & impatientiæ exemplum ſit. Saul rex. 1. Reg. 10. 1. Regũ. 11

INNOCENTISSIMVM namque Dauid & ſemper optime de ſe meritum capitali odio perſecutus eſt, ob hoc tantum, quia ſibi militaris uirtutis gloria eum præferri audiuit. Sed quanto illeaduerſus Dauid extitit infenſior, tanto ipſe er ga eum ſe geſſit ſubmiſſius. Necis in perſecutorem ſuum non ſemel poteſtatem nactus, ſemper illæſum dimiſit, fugiendo inuidiam declinare malens quam ulciſcendo. Denique ipſum qui uiuus uitæ ſuæ inſidiabatur, ab hoſtibus cæſum fleuit. Hanc tantam in eo patientiam, tantam animi mãſuetudinem magis ego miror, quam belligerandi præſtantiam. Cum multo magnificentius ſit, ſeipſum quam hoſtes uincere. Seipſum autem uincit, qui perturbatæ mentis libidinem rationi cedere cogit, & iniuria laceſſitus non excandeſcit.

Dauid rex

1. Reg. 18.

EVNDEM cum de Ieruſalem fugeret, filij Abſalonis factionem timens, & Bahurim uſque ueniſſet, Inde egreſſus Semei Geræ filius de cognatiõe Saul, per montis crepidinem ex latere incedẽs, auſus eſt maledictis & lapidibus inceſſere, uirum ſanguineum ac uirum Belial compellans, aliaque multa in illum congerens tam petulanter quam temere. Qui cum rege erant, ad ulciſcendam iniuriam concitantur, ſed ab ipſo cui irrogabatur inhibiti ſunt. Et dimittite eum, inquit, ut maledicat. Domin⁹ enim præcepit ei ut malediceret Dauid, Et quis eſt qui audeat dicere quare ſic fecit? Ecce filius meus qui egreſſus eſt de utero meo quærit animam meam, quanto magis hic filius Gemini maledicet mihi, dimittite eum ut maledicat iuxta præceptum domini, ſi forte aſpiciat deus afflictionem meam, & reddat mihi dominus bonum

Idem

2. Reg. 16.

pro maledictione hac hodierna. Quid hac patientia humilius? quid hac humilitate patientius? Rex erat, & quidem fortiſſimorum uirorum grādi agmine ſtipatus, & tamen unius priuati hominis tantas coram acceptas contumelias dimiſit impunitas. Neque eum ſpes illa fruſtrata eſt, qua ſibi pro maledictis propiciaturum deum dixit. Poſt hæc enim ab omnium inimicorum ſuorum moleſtijs liberatus gratias egit dicens. Accinxiſti me fortitudine ad prælium, incuruaſti reſiſtentes mihi ſubtus me. 2.Reg.22.

IOB QVOQVE confitentem audimus, ab omni prorſus uindictæ appetitione ſemper ſe fuiſſe alienum. Ait enim. Si gauiſus ſum ad ruinam eius qui me oderat, & exultaui quod inueniſſet eum malum. Non enim dedi ad peccandum guttur meum, & expeterem maledicens animam eius. Molliter igitur ferendo inimicos uſqueadeo fortis euaſit, ut nullo deinde calamitatum genere ad aliquod impatientiæ ſignum impelli potuerit. In maximas quidem incidit erumnas, ſed omnibus erumnis maior in illo tolerationis uirtus fuit. Denique qui non eſt gauiſus ruinis inimici, idem nec ſuis uinci potuit. Iob Iob.31.

SED quibus tandem uerbis quo ore domini noſtri Ieſu Chriſti patientiam explicabimus? pro fecto maior eſt quam ut pro dignitate exprimi q̄at. Dei filius ab hominibus probris, flagellis, morte afficitur, iuſtus ab impijs, dominus a ſeruis, & ab ijs quidem quos ſaluare uenerat, ac de maledictione, cui addicti ab initio erant, in benedictionem gratiamque uindicare. Poterat in uno oculi ictu ſimul perdere omnes, ne quid mali ab eis IESVS Chriſtus.

pateretur, ſed ultro obtulit ſeſe, ut nos per ſui cor poris ſacrificium conciliaret deo. Irridebatur itaque & tacebat, accuſabatur & nihil reſpondebat, uerberabatur, & ſuſtinebat, crucifigebatur, & pro crucifigentibus ad patrem orabat. Quis tam du rus eſt, ut hæc ſecum conſiderans, ad ignoſcẽdum ijs a quibus læſus fuerit non molleſcat? Indigne il le paſſus eſt, quicquam paſſus eſt, quia delictum non fecit. Nobis nulla prorſus in iuria indigne inferri poteſt, qui peccatores ſumus. Feramus ergo æquo animo quicquid in nos committunt homines, quia nos ante peccauimus deo. Quicquid patimur, non eſt offenſa, ſed uindicta.

Idem Lucæ. 9. IDEM OMNIS PATIENTIæ & exemplar & magiſter & remunerator IESVS dominus, cum a Samaritanis non fuiſſet in urbe receptus, tam leniter tulit, ut Iacobum & Iohãnem ulciſci iniuriam uolentes increpuerit. Vis inquiunt dicimus, ut ignis deſcendat de cælo & conſumat illos, & reſponſum accipiunt, Neſcitis cuius ſpiritus eſtis? Filius hominis non uenit animas perdere, ſed ſaluare. Nos igitur ſi ſpiritus CHRISTI eſſe cupimus, ſi parere uoluntati eius optamus, curemus ne quem impatientia noſtra irritãdo perdamus, cum ille ſuſtinendo pro ſalute omni um uoluerit mori.

Elias propheta. 4. Regũ. 1 DICET aliquis, cur ergo Elias quinquagenarios Ochoziæ regis, qui ad ſe cõpræhendẽdum miſſi fuerant, igne de cælo excito afflari cõſumiq; imprecatus ſit? Cui reſpondebimus, quod alij etiam prophetæ multis in locis diuinæ ſcripturæ itidem feciſſe uidẽtur, nec tamen irati (ut ego idem reor) ſed ſpirituſancto inſpirati, futurum prædicentes, non

malum alicui exoptantes, aut uindictam appetentes. Itaque nec Elias iracundia commotus, ſed numine actus in impios illam ſententiam dixit, quã, æquam iuſtamque eſſe repentinus probauit euentus. Vel aliter dicendum eſt. Nondum Chriſtus ad uenerat propiciatio noſtra, qui ueteris legis rigorem nouæ benignitate mitigauit. Vnde. Dictum eſt antiquis inquit, Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico uobis, Diligite inimicos ueſtros, benefacite ijs q odeꝛunt uos, & orate pro perſequentibus & calumniantibus uos, ut ſitis filij patris ueſtri qui in cælis eſt? qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, & pluit ſuper iuſtos & ſuper iniuſtos. Si enim diligitis eos qui uos diligunt, quã mercedem habebitis? nonne & publicani hoc faciunt? & ſi ſalutaueritis fratres ueſtros tantum, quid amplius facitis? nonne & ethnici hoc faciunt? Eſtote ergo uos perfecti, ſicut & pater ueſter cæleſtis ꝑfectus eſt. Matth. 5.

SED hic etiam illud quærendum nobis occurrit. Quare etiã in noua lege Chriſti apoſtolus Paulus in facie cæſus tam ægre tulit, ut Ananiæ ſacerdoti, qui ipſum cædi iuſſit, maledixerit dicens, Per cutiet te deus paries dealbate, & cum argueretur iniuriæ in ſacerdotem. Neſciebam inquit fratres, quia princeps eſt ſacerdotum. Scriptum eſt enim. Principi populi tui non maledices. Ignorationem ergo officio excuſauit, non hominis, nunquid aũt ſi etiam ſacerdos non eſſet, maledicere illi debuit? nequaquam. Non igitur maledicendi affectu hoc dixit, ſed ſpirituſancto concitatus, iniquo homini pœnam denunciauit. Vel etiam prophetauit, quia uetus Iudæorum ſacerdotium percutiendum, hoc Paulus apoſtol. Act. 23. Exodi 22.

eſt repellendū erat nouo euangelij ſacerdotio. Vnde alij codices ſcriptum habent, percutiet, non percutiat, ut quod futurum erat ſignificet, non quod ex indignatione futurum optet. Excuſat autē, ne quis eo exemplo putet in malo ſacerdote dignitatis rationem non habendam, cum etiam malo & diſcolo honor deferendus ſit.

Martyres Apoca. 6. SED QVO tandem argumento illud in Apocalypſi abſoluemus, ubi ſancti martyres ad deum clamant. Vſq; quo domine ſanctus & uerus non iudicas, & nō uindicas ſanguinem noſtrum de ijs qui habitant in terra? Hoc quidem perinde eſt, ac ſi dicerent. Da iam ne ultra ſanguinem noſtrum ſitiant perſecutores noſtri, ſed ad te conuertantur, & ſalui fiant. Itaq; uindicta iſta quam implorant, non impatientiæ eſt ſed amoris, nō inimicitiæ, ſed pietatis. Quod ita eſſe ut dicimus, uel ex eo facile perſuaderi poteſt, quia plurimi inter illos qui martyrum cruore manus fœdauerāt, mox credentes, & ipſi martyrio coronati ſunt. Quam gratiam nequaquam aſſecuti fuiſſent, ſi in eos aliter uindicandum ſancti poſtulaſſent. Vnde dominus in pſalmo, Vltus ſum in eos. Quod exponens Auguſtinus. Vindicaui me inquit de inimicis meis, quō me uindicaui? occidēdo in eis errorem, ſuſcitando fidem. Atq; inde nos admonens ait. Quando te perſequitur homo, noli attendere illam figuram quā fecit deus, aut animam illam quam ſpirauit deus. Non te perſequitur quod fecit deus, ſed malitia quā fecit homo. In malitiam ergo hominis iraſci licet, in hominem non licet.

Pſal. 117.

Martinus epiſcopus BEATVS epiſcopus Martinus, dū aſello ueheretur, forte obuiā fit quibuſdam equitibus, eo

uiſo territi equi,ſaltibus in diuerſum actis, ſuum quiſq; ſeſſorem dorſo excuſſere, & illi caſum indignantes, epõ immodeſtius inſultarunt, ita ut nec manibus temperarent. Sed rurſum conſcenſis eq9, cum loco eos & calcaribus & flagris urgendo mouere non poſſent, diuinam in homine uirtutẽ (quẽ improbæ uexauerant) animaduertunt, & repente ante ipſum ſuppliciter prouoluti, peccatum confitentur, & ueniam expoſcunt. Tunc ille pro iniuria beneficium referẽs, eos amice amplexatus eſt. Equis autẽ ut dñis ſuis obedirent, imperauit, qui quaſi uinculis carceribuſue ſoluti, ſtatim abiere, iter cœptum maturãtes. Merito brutis beluis, imperare potuit, q ſupbo⁊ hoĩm offenſam tã moderate tulit, merito miracula fecit, q læſ9 iraſci neſciuit

LVPVS Trecaſinæ urbis epiſcopus, Attila ciuitatem obſidente interrogauit quis hic eſſet, q ſic ſe armis laceſſeret, ubi accepit Attilam flagellũ dei eſſe, ingemiſcens ait. Et ego lupus uaſtator gregis dei, dign9 flagello eius. Portas ergo reſerari iuſſit. Ingreſſi autem hoſtes, recta urbem pertrãſiere, nihil hoſtiliter agentes, ne reſpicientes quidem ad quenquam oppidanorum, quaſi neminem uidiſſent. Hanc tantam tutandæ ciuitatis gratiam deus contulit Lupo, ut qui ſe dignum flagello confeſſus fuerat, a flagello liber eſſet. Lupus epiſcopus.

BENEdictus abbas Florentium presbyterum uitæ ſuæ inſidiantem, patientiſſime tuliſſe perhibetur. Panem ueneno infectum ſibi ab illo muneri miſſum (licet dolos cognouiſſet) benigne accepit, ne recuſando ſcelus hominis (qđ cæteros latebat) ꝓderet. Cæte⁊ abeuntibus q panẽ attulerãt, coruo aliti ꝓcepit, ut illũ roſtro ſublatũ cõtrãſporta Bñdictus abbas.

ret,ubi contingi a nemine poſſet,& protinus uolu cris illa iuſſis eiusobediuit, cuius ſanctitati homo inuidebat,ut appareat inuidos hoies beſtijs min⁹ rationales eſſe.Decipi autem dei ſeruus non potuit,ſpiritu ſancto inſidias reuelante, eas tamen ipſe noſſe tunc diſſimulauit,ne malitiam inimici palã faciendo,ſuam ultus iniuriã argui poſſet.Timens illud,Qui uindicari uult,a dño inueniet uindictã.

Eccle. 28. Idem. FLOrentius uero in flagitio perſeuerans, quẽ occulta fraude uincere nequiuit,aperto bello aggredi decreuit.Meretriculas ergo de proſtibulo cõuocatas,in hortũ monaſterij adduxit. quæ impudenter inter ſe laſciuiendo monachos ad libidinem prouocarent,Abbas autem cum iam nõ uitæ ſuæ unius,ſed animabus cunctorum qui ſecum erant, periculum uerti uidiſſet,loco ceſſit, & una cum ſuis longius inde demigrauit.At hic ſceleſtus infeliciſſimæ pugnæ uictor,quod eos fugere compuliſſet,exultans domum redijt. Sed cum lætabundus tripudiaret, repentino pauimenti collapſu eliſus, expirauit.Benedictus uero exitialis inimici triſtẽ exitum uehementer dolẽs,diſcipulum ſuum Maurum, quod eo nuncio lætari uidebatur, puniuit, ut doceret,ne perſequutorum quidem malo quenquam gaudere debere, cum etiam inimicos diligere,& pro eis orare domini præceptum ſit. Sed eodem exemplo timeant tandem & improbi iuſtos iuſectari,qui quamuis ab ultione ſui ſe contineant,ſuum tamen ultorem deum habent.

Matth.5 Lucæ.6

Bernard9 abbas. BERNARDVS abbas presbytero cuidam monachum profiteri uolenti refragatus eſt, quod eum etiam inter ſuos perfectum eſſe poſſe diceret. At ille repulſam ægerrime ferens,atq; iræ impati-

ens,eidem cui dudum ſupplicauerat, pugnam in faciem incuſſit. Fratres uindicare uolebant abbatis iniuriam,ſed ab ipſo ihibiti ſunt,obſecrante atque obteſtante,ne uindictæ animum intenderēt, ſed eum potius a quo ſe læſum ſcirent,impunitum dimitterent. Aequiſſimum enim eſſe alteri parcere ipſum, qui quotidie a deo ſibi parci expeteret. Cum præſertim ueritas affirmet dicens,Niſi dimiſeritis,non dimittetur uobis. Ferre igitur,non referre uerbera illum oportet, qui ad pacis æternæ quietem peruenire contendit. Mat. 6

VNDE & Chriſtophorum martyrem, cum a pſecto Sami colaphū accepiſſet,dixiſſe illū ferūt, repercuſſiſſem te,ſi Chriſtianus nō eſſem. Proprium ergo chriſtiani eſſe exiſtimauit pati, nec uindicare iniuriam. Chriſtophorus, Martyr.

GREgorium quoqꝫ pōtificem,ne ſumma quidem dignitas ad iniuriæ impatientiam compulit. Mauricio auguſto filijsqꝫ eius ſe perſequētibus dicitur ſcripſiſſe. Quoniā ego peccator ſum,uos tanto magis(ut opinor)deum uobis conciliatis,quanto magis me illi ignauiter ſeruientē affligitis. Poſt hæc imperator,cū ſolus eſſet in conclaui, uidit monachum ad ſe intrantē, ſtrictoqꝫ enſe ferociter minantem,niſi a pontificis perſecutione protinus ceſſaret. Eo uiſu territus incunctanter & ueniam ab eo cui uehemēter infenſus fuerat,petijt, & odium in amicitiam commutauit. Itaqꝫ ipſum cui multorum bellantiū exercitus reſiſtere nequiuiſſet,unius hominis toleratio fregit. Victusqꝫ eſt patientia,quem arma uincere non ualuiſſent. Gregoris papa.

AGIlius monachus Columbani abbatis diſcipulus,cum manum areſactam ei qui ſe in itinere Agilius monachꝰ

educto gladio ferire uoluerat, ſanitati reſtituiſſet, Theodoricum regē ad quem ibat, abbati ſuo Columbano iratum, antequam audiſſet, fama miraculi præueniente, placauit. Ita ut quem ille dudū a monaſterio expulerat, protinus reuocaret. Igitur in Agilo benignæ patientiæ uirtus, manum alterius male affectam ſanauit, regis irā molliuit, abbatē in gratiā reduxit. Qui ſi ꝑ inimico orare neglexiſſet, nihil horꝝ ꝓculdubio efficere potuiſſet.

Libertinus monachus

LIBERtinus Fundenſis cœnobij monachus, ab abbate irato in faciem ſcabello grauiter percuſſus, ne gemitum quidem edidit. ſed tacitus in cellā ſuam ſe recepit. Poſtero autē die negocij cauſa qđ ſibi iniunctum fuerat, ad ciuitatem iturus, abbatem adiens eūdi poteſtatem de more petijt. Ille ob acceptam iniuriam diſceſſurum ratus, cur id peteret interrogat, ſed cum cauſam didiciſſet, animaduertit ipſum, tametſi liuidam adhuc & tumentem ex uerbere faciem præferret, iniuriæ tamen omnino non recordari, & patiētiam eius admiratus, genua ſubmiſit, ſe peccaſſe cōfitetur, ueniam poſcit. Libertinus uero & ipſe in terram procidens, imo ſe peccaſſe aſſeuerabat, & ſibi magis ueniam poſcere cōuenire. Sic patiētis diſcipuli humilitas magiſtri fregit duritiam, & cui murmuranti iracundus ſenex plus fortaſſe mali intuliſſet, ei malum illatum modice ferenti ſe ſubiecit.

Idem.

INSVper Libertinus quo uolebat dimiſſus cū perueniſſet, & unde liuorem in facie haberet rogaretur, ſe in ſcabellum impegiſſe reſpondit. Et enim quoniam patienter ictum pertulerat, ſapientiæ donum accepit, ut rationem inueniret, qua & abbatis crimen celaretur, & quod uerum erat, ſci-

ſcitantibus referri poſſet,ut idem tam expers mẽdacij foret,q̃ erat impatiẽtiæ ꝑturbatiõe alienus.

PAVlum in partibus Aegypti abbatem Caſſianus tradit magno monachorum & ſuorum & alienorum cœtu diſcumbente(qui tunc eo forte cõuenerant)ſuo cuidam diſcipulo adoleſcenti, quod tardius ferculum appoſuiſſet, colaphũ infregiſſe, ita ut & illi qui non uiderant ferientem, ictus tamen ſonitũ audirẽt. At uero ipſum qui percuſſus fuerat,tanta patientia uſum,ut non mutiret, non triſtitiam fronte præferret,non uultũ demitteret, non colorem ſaltem m utaret. Omnes tantam adoleſcentis conſtantiam admirati tandem didicerũt. abbatem quoq; patientiæ illius conſcium,id ex induſtria,non ex culpæ caſtigatione egiſſe,ut ſcilicet ipſa patientiæ uirtus cæteris(quibus adhuc incognita erat)exemplo foret. O inuicti animi iuuenẽ percuſſus in maxilla ita ſtetit, ut præbere uideretur & alteram,ac tacitus dicere. Poſui faciem meã ut petram duriſſimam, & ſcio qm̃ non cõfundar. Pauli abbatis diſcipulus. Iſaiæ.50.

IDEM Caſſianus Paphucij quoq; presbyteri impubis adhuc patientiam commemorat dicens. Quod cum inter fratres ſcythioticæ ſolitudinis ꝑ ſancte uerſaretur,quidã inuidiæ ſtimulis agitatus excogitauit,quemadmodum illum delicti inſimularet,& captata occaſione, dum dominico die Paphnuti9 cũ cæteris ad eccleſiam cõueniſſet, cellam eius clanculo adiens,codicẽ ſuũ inibi abſcõditum reliquit. Cunq; mox & ipſe eccleſiam eſſet ingreſſus,ꝑcatione ſolenni peracta queſtus eſt, codicem ſibi eſſe furto ſublatum. Nouum erat id criminis inter eos audire, & cunctis mirantibus ipſe qui detulerat petijt,ne quis ante ab eccleſia diſcederet, Paphnutius preſbyter.

quam miſſis fidelibus uiris cellulæ ſingulorũ excuterentur. Miſſi ſeniores, codicem ubi ſuppoſitus fuerat, inter palmeas Paphnutij fiſcellas inuentũ referunt. Diu attonitus hoc audito ſtetit Paphnutius, neq; auſus eſt negare quod tam aperto affirmabatur inditio, & ut ſibi pœnam qua ſatisfaceret imponerent rogauit. Inde uero egreſſus, per duas hebdomadas ieiunijs ac fletu ſeſe afflixit, nec interim ad communionem accedere præſumpſit, ſed tandem in limine eccleſiæ coram proſtratus, ueniam petijt cum innocens eſſet. Tunc demum dei iudicio factũ eſt, ut eius ignominiæ autor dæmone arreptus, nequitiam ſuam ac dolos confitendo proderet. Qui cum diu multumq; uexatus a ſanctiſſimis uiris curari nequiuiſſet. Poſtremo ipſius Paphnutij oratione curatus eſt. Sicq; mitis ac modeſtus adoleſcens, iam labefactam honeſtatis & ſanctimoniæ famam patientia ſua reparauit, pietate auxit, dum & inculpatus tolerat, & offenſus miſeretur.

Eulogius presbyter

SED ne quis ab ingratis ſaltem per impatientiam ſubtrahenda eſſe beneficia exiſtimet. Eulogius presbyter Alexandrinus, leproſum quendã domi ſuſceptum iam per annos. xv. benigniꝰ quã dici poteſt, aluerat, & tandem pro tanto pietatis officio conuitia excipiens, & ab eo cui pro amore Chriſti contempto cõtagioſi morbi periculo, ſuis ipſe manibus miniſtrabat, contumelijs aſſidue affectus, iam quid ageret neſciebat. Antonium ergo abbatem conſuluit, utrum illum dimittere deberet, a quo talia patiebatur? Vtriq; conſultum eſt, modicum adhuc ſuſtinerent, donec alter ſicut pietatis ita & patientiæ meritum impleret, alter in-

gratitudinis uitium emendaret, ne grauiorem animi quam corporis lepram incurreret. Itaq; cũ admoniti tranquillius manere ſimul cœpiſſent, Eulogius dies. XL. ſuperuixit, leproſus die tertio poſt eum obijt. Pius ergo ac patiens Eulogius conſilio ſaniore uſus, geminæ tandem uirtutis diademate meruit coronari. Quod nequaquam meruiſſet, ſi illum quem languentem miſericorditer acceperat, ingratum impatienter repuliſſet. Iunxit patientiam pietati, & duplum adeptus eſt felicitatis præmium.

ALEXIVS quoq; Patricius Romanus, ſicuti uoluntariæ paupertatis perpetuus obſeruator, ita ad tolerandas iniurias patientiæ extitit aſſiduus cultor. Mendicus (ut Chriſtum lucraretur) ſponte factus, cum in Syria diu de eleemoſynis uixiſſet Romam rediјt, & in paterna domo pro inope ſuſceptus, annos decem & ſeptem nulli cognitus manſit. Toto eo tempore a ſeruis patris indigna paſſus, dureq; acceptus, non ſe prodidit, neque de aliquo conqueſtus eſt. Rideri, uerberari, fœda colluuione perfundi a mancipijs patienter ſuſtinuit, ut Chriſtum ſuum (cuius paupertatem ſecutus fuerat) tolerantiæ quoq; humilitate exprimeret. Quis autem eſſet, qualiterq; uixiſſet, diuinitus tandem reuelatum eſt, tũc ſcilicet, cum e uita diſcederet, ne tantæ patiẽtiæ exemplum ignorata generis claritate in obſcuro foret. Neque enim ſatis magnum erat, ſi & ipſe (ut uidebatur) ſeruilis cõditionis fuiſſe crederetur. Maximum uero fuit, & omnium admiratione dignum, filium familias patre cõſulari natum, ita ſe domeſticis ſubmiſiſſe ſeruis, ut illis omnibus magis infimus appareret.

Alexius Romanus

Florentiꝰ ſolitarius

FLORENTIVS Nurſiæ prouinciæ ſolitarius, in illos qui ſibi urſum beſtiam interemerant, inuidentes quod ſyluſtre animal homini ſeruiret, dixiſſe fertur, ſperare ſe eos deo ulciſcente cõmiſſum luituros. Inde ergo Vrſinæ cædis rei repẽtino lepræ morbo confecti, paucos poſt dies uerſis in ſaniem corporibus contabuere. Tunc qui urſi necem doluerat, horum inopinatam mortem mœrore ac lachrymis inconſolabiliter proſequi cœpit, ſeipſum repræhendens, quod pius in beluam, impius in proximos fuerit, quod illi urſum, illos ipſe peremerit, quos ita ac ſeipſum diligere debuerat. Poſtremo in tantum eum pœnituit uerba uindictæ protuliſſe, ut ſi fieri poſſet, ſua morte illorũ qui conſumpti fuerant, uitam redempturus uideretur. Itaqꝫ ſemper flebat, fletu ipſo oſtendens, ne mentionem quidem uindictæ eſſe faciendam. Nos igitur cũ læſi fuerimus, linguam quoqꝫ a maledicto coerceamus, qñ uox paulo acerbior aduerſum iniuriæ autores emiſſa, huic dei ſeruo tãtæ inquietudini tantoqꝫ angori fuit.

Paulus. ſimplex.

OB HOC ſane Paulus cognomento ſimplex, uxorem ſuam cum adultero depræhendens, ne tãtam iniuriam ulciſci cogeretur, ſtatim auerſus abijt, domo exceſſit, & ſe monachum fecit, magnique Antonij dignus euaſit diſcipulus. Deniqꝫ manus illas quas a uindicanda ignominia continuerat, ad deum porrigens, nihil petijt quod non impetrauit, maximeqꝫ in faciendis miraculis inſignis fuit.

Machariꝰ Alexãdrinus.

MACHArium uero Alexãdrinum ſcythioticæ ſolitudinis cultorem tradunt, dum culicis ictu percitus palmæ percuſſione illam corpori alliſiſſet

extinxiſſetq́;,mox facti pœnituiſſe, atq́; afflixiſſe ſe,ita ut ſex menſes nudus per eremi loca deambu lans,ultro culicũ morſibus ſe expoſuerit, tuleritq́; multarum iniuriam,qui unius non pertulerat. Vſ queadeo igitur ſanctiſſimi uiri omne prorſus uin dictæ horrebãt genus,ut a beſtijs, nedum ab hominibus offenſi,perpeti quam ulciſci ſatius putarunt,illud ſemper animo uerſantes. Mihi uindictã & ego retribuam, dicit dominus. Rom.12

VNde Caſſianus de ſene quodã chriſtiano hac patientiæ uirtute prædito teſtatur,Cum apud Ale xandriam infidelium turba cõſtipatus maledictis impulſibuſq́; agitaretur,& ab eo quærerent,quid unquam miraculi feciſſet deus eius Chriſtus? Ipm reſpondiſſe,ut ijs quas infertis,atq́; maioribus nõ mouear,neq́; offendar iniurijs, Recte id quidem, neq́; enim uentorum flatu concuti,aut fluminum illiſu euerti poteſt domus quæ ſupra petram fundata eſt. Petra autem eſt Chriſtus. Deniq́; qui con fidit in domino, ſicut mons Sion nõ commouetur in æternum,in perſecutionibus gloriatur,in aduer ſis gaudet,in omnibus deo gratias agit, & illi ſoli penitus inhærens, offenſas non ſentit improborum. Quidam ſen ex. 1. Cor.10. Pſal.124.

IDEM AVTOR MVTII abbatis patientiam ſcriptis commendans ait, Cum ſuſcepto religionis uoto filium quoque paruulum ſecum ad cœnobium adduxiſſet, de induſtria puer male a fratribus accipiebatur,coram patre ſubinde cæſus,ac ſæpe per capillos tractus,ob hoc ſolũ ut patris in eo conſtantiæ periculum facerent. Ille ergo neq́; frm verberatione,neq́; unici filij iugibus pene lachrymis moueri poterat,ut uultu ſaltẽ triſtitiã Mutius abbas.

præferret, quin potius gaudebat, eum quoque quem genuerat, quotidianis caſtigationibus ad patientiam erudiri. Itaque nunquam cur ſic dure attereretur quæſiuit, nunquam ad flentem reſpexit, neſciebat ſe eius patrem quem dedicauerat deo. Ad hæc etiam (ut alibi diximus) in proximũ flumen illum proijcere iuſſus, prompte uoluit obedire, nihil non faciendum ratus, quod ab abbate eſſet iniunctum. Igitur poſt probatam primo tolerationis deinde obedientiæ uirtutem, ſenior cœnobij ipſum cũctis proponens ſibi ſucceſſorem requit, præfuitq́ omnibus, qui omnium patientiſſimus obſequentiſſimusq́ fuerat habitus.

Fœminæ Sara. Tobi.3 PROSEQVAmur modo infirmioris quoque ſexus in perferendis iniurijs æquanimitatem. Sara Raguelis filia ab ancillis probro petita, quod interfectrix eſſet uirorum, non ad uindicandam ignominiam animum applicuit, ſed ad deum preces porrexit, ut ſicut crimine ſe carere noſſet, ita infamia liberam faceret. Inde illa quæ iam ſeptẽ maritis orbata fuerat, in octaui Tobiæ thalamo feliciter conquieuit, multoq́ inter ſe rerum ſucceſſu diu lætati ſunt. Tantum profuit non uindicaſſe cõtumeliam, ſed pro abolenda oraſſe.

Chananæa. Matth.15. CHANANæam mulierem in euangelio patientia uoti compotem fecit. Cum repelleretur, non indignabatur, et canibus comparata magis ſe ſubmiſit. Quod ergo confidenter petierat, efficaciter obtinuit, dum contempta atq́ deſpecta mitis modeſtiq́ animi conſtantiam non dereliquit.

Euphraxia uirgo EVPHRAXIA uirgo (cuius ſæpe mentionem fecimus) coram illa a qua contumeliam indignæ acceperat, ad genua procidens, ueluti quæ of-

ſendiſſet ueniam petijt. Abbatiſſæ quoq; in illam animaduertere uolenti, ut miſſam faceret ſupplicauit, nihil ei mali referre cupiens, a qua paſſa iniuriam fuerat, ut patientia remunerationem a deo ſperare poſſet.

ET PAVLA Gracchorum ſtirpe nobilis, ſed nobilior uitæ humilitate, cum ne ipſa quidem, quæ omnia contempſerat propter Chriſtum morſu hominum carere poſſet, nihil quicquam moleſte ferebat. Cumque audiſſet ſe quorundam iudicio ſtultam ac mentis emotæ reputari. Theatrum, inquit, facti ſumus mundo & angelis & hominibus, nos ſtulti propter Chriſtum, ſed ſtultum dei ſapientius eſt hominibus. Paula uidua. I.Cor.14.

ELIzabeth Pannonum regis filia, poſtquam amiſſo uiro diſtractisq; fortunis deo in paupertate ſeruire cœpiſſet, forte per ſemitam pergens hinc inde lacinoſis incilibus uoraginoſam, notæ cuidã fœminæ, & in quam non pauca quondam beneficia contulerat, facta eſt obuiam. Quæ cõtemptim admodum ſuperbeq; occurrens, ipſam quam antea coluerat obſeruaratq;, tũc per iniuriam aduerſo impulſam latere euertit in lutũ, atq; præterijt. Multo ergo deturpata cœno, CHriſti ancilla nihil indignatiõis præ ſe tulit, ſed tacita tm̃ ſubriſit, gaudens ſe ab hominibus deſpici, ut placeret deo. Eliſabeth uidua.

QVAM obrem quædam ultro etiam quæſiere ubi huiuſcemodi patientiæ uirtutẽ exercerent. Sicuti illa nobilis Alexandriæ matrona, quæ (ut tradit Caſſianus) Athanaſium epiſcopum adiens, petijt ſibi dari unam ex uiduis, quæ eccleſiæ impenſis alebantur, cui ipſa benefacere poſſet. Cæterũ cum petẽti optima conceſſa eſſet, quæri deinde cœ Quædam matrona Alexandrina.

miſſa ualde ſpiritum tuum, quoniam uindicta car
nis impij ignis & uermis. Qui uindicari uult, a do
mino inueniet uindictam, et peccata illius ſeruans Prou.20
ſeruabit. Ne reſpondeas ſtulto iuxta ſtultitiam ſu-
am, ne efficiaris ei ſimilis. Tale eſt & illud prophe
tæ in Pſalmis. Dixi cuſtodiam uias meas, ut non Pſal.38
delinquam in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodi
am, cum cõſiſteret peccator aduerſum me. Obmu
tui & humiliatus ſum. Quod unde aſſecutus fue- Pſal.118
rit, alibi cõfitetur & ait. Super inimicos meos pru- Ibidem 10
dentem me feciſti mandato tuo, quia in æternum
mihi eſt. Pax multa diligentibus legem tuam, &
non eſt in illis ſcandalum. Ac ſe demum talẽ oſten Pſal.119
dens. Cum ijs inquit, qui oderunt pacem eram pa-
cificus, cum loquebar impugnabant me gratis.
In euangelio quoq; clamat dominus. Beati mites, Matth.5.
quoniam ipſi poſſidebunt terram. Beati pacifici,
quoniam filij dei uocabuntur. Beati qui perſecuti-
onem patiũtur propter iuſtitiam, q̃m ipſorũ eſt re-
gnum cælorum. Beati eſtis cum maledixerint uo-
bis homines, & perſecuti uos fuerint, & dixerint,
omne malum aduerſum uos mentientes propter
me. Gaudete & exultate, quoniam merces ueſtra
copioſa eſt in cælis. Profecto talia ac tanta patien-
tiæ præmia quiſquis digne perpenderit, facile con
tẽnet omnia, gaudebit in perſecutionibus, & con
tumelias ducet pro delicijs. Et ſi idem mala etiam
quæ iracundis & impatiẽtibus propoſita ſunt, con
ſiderauerit, tanto remiſſius iniurias perferret, quã
to maiore in periculo ſe intelliget conſtitutum,
cum præmij amittendi, tum ſubeundi ſupplicij.
Om̃is inquit, q́ iraſcitur fratri ſuo, reus erit iudicio, Matth.5.

Qui autem dixerit fratri ſuo racha, reus erit concilio. Qui autē dixerit fatue, reus erit gehennæ ignis. Quod ſi is qui tantum uerbo offenderit, ad gehennam deſtinandus ſit, quanto magis qui referendo iniuriā facto atq; opere læſerit? Ideo nempe Paulus apoſtolus ad Romanos ſcribens. Benedicite, inquit, perſequentibus uos, benedicite & nolite maledicere. Nulli malum pro malo reddentes, Sed ſi eſurierit inimicus tuus, ciba illum. Si ſitit, potum da illi. Noli uinci a malo ſed uince in bono malum. Idem ſuo exemplo Corinthios ad patientiam informans atq; inſtituens ait, Maledicimur, & benedicimus, perſecutionem patimur, & ſuſtinemus. Blaſphemamur & obſecramus. Tamquam purgamenta huius mundi facti ſumus, omnium peripſima uſq; adhuc. Ad hanc eandem uirtutem capeſſendam Theſſalonicenſes inuitat dicens, Patientes eſtote ad omnes, & uidete ne quis malum pro malo alicui reddat, ſed ſemper quod bonum eſt ſectamini inuicem & in omnes. Ac ne quid aduerſantium moleſtijs carere ſe glorietur, ad Timotheum, inquit. Omnes qui pie uolunt uiuere in CHRISTO IESV, perſecutionem patientur. Ex quo potius timendum eſt illis, ne non ſatis religioſe uiuant, quos nemo neque perſequitur, neque aliquando perſecutus eſt. Quamobrem idem ſcribens ad Hebræos, proteſtatur & ait, Patientia uobis neceſſaria eſt, ut uoluntatem dei facientes reportetis promiſſionem. Sic ipſum & in actis legimus docentem. Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Proinde Petrus quoq; improborum in nos malitiam non tribulationem, ſed gratiam appellat dicens,

Roma.12. 1.Cor.4 1.Theſſa.5 2.Timo.3 Hebræ.10 Actuū.14. 1.Petri.2

Hæc eſt enim gratia, ſi propter dei cōſcientiam ſuſtinet quis triſtitias patiens iniuſte. Quæ enim eſt gratia ſi peccantes & colaphizati ſuffertis? Sed ſi benefacientes patienter ſuſtinetis, hæc eſt gratia apud deū. Et ſi exprobramini in nomine Chriſti, beati eritis. Satis multa de toleratione iniuriæ. Nunc ad illam, quæ diſpendij & iacturæ eſt, accedamus. 1. Pe. 4.

De patientia damni. Cap. III.

RERVM iacturam fortiter feremus, ſi nihil accidere abſq; diuino nutu poſſe crediderimus. Cum autam ita dei uoluntas fuerit, qs eſt q reſiſtat ei? Si peccauimus, uult ut caſtigati ad pœnitētiā conuertamur. Si nō peccauim9, ut ſuſtinendo humilitate ꝓficiamus. Non eſt ibi querelæ locus, ubi exercēdæ occaſio datur uirtutis. Iob.

IOB inter omnes orientales magnus (ut ſcribitur) pecorum utiq; copia & ſeruorum familiæq; nobilitate. At uero his repente amiſſis, non ſolum inter orientales, ſed etiam occidentales magnus fuit, Patientia eius in aduerſis ubiq; terrarum prædicatur atq; extollitur. Dum autem proſperitatibus frueretur, in patria tantum notus erat. O uere magnum & omnibus ſeculis memorādum uirum, cum die uno tot opibus, tot ſeruis, tot liberis orbatum ſe cognouiſſet, corruens in terram deum adorauit. Et nudus egreſſus ſum inquit, de utero matris meæ, nudus illuc reuertar. Dominus dedit, dominus abſtulit, ſicut domino placuit, ita factū eſt, ſit nomē domini benedictum. In omnibus his non peccauit Iob labijs ſuis, neq; ſtultum quidcō Iob. 1. Ibidem.

tra deum locutus eſt. Quia certe uel labijs peccare deo maius damnum maioremq́ miſeriã eſſe exiſtimauit, quã cuncta quæ habuit ſimul amittere.

Ezechias rex. 4. Reg. 20.

EZechias cum omnes diuitias ſuas nimis iactanter oſtentaſſet legatis regis Babyloniorũ, oĩa pariter Babylonem deo puniente transferẽdas audiuit. Cum ergo tantam iacturam ſe facturum didiciſſet, non eſt turbatus. Sed quia peccauerat libenter, & peccati pœnã admiſit dicens, Bonus ſermo domini quem locutus eſt, ſit tantum pax & ueritas in diebus meis. Qua patientiæ humilitate meruit, ut illa regiæ gazæ direptio ad ſucceſſores ſuos Ioachim & Sedechiam uſq́ differretur, quando etiam populus ipſe ob delicta ductus eſt in captiuitatẽ. Non ſenſit damnum, qui eo ſe dignũ confeſſus, animũ ſtatim ad ſuſtinendũ parauit. Qui uero ſæpe aduerſa paſſi uitam corrigere neglexerant, amiſſis tandem omnibus, iugum quoq́ tulere ſeruitutis. Et q leuiora male tolerauerãt grauiora ferre compulſi ſunt.

Gerazeni. Mat. 8

Sic in euangelio Gerazeni illi porcorũ damnũ pluris facientes q̃ beneficiũ quo hoĩes, & quidem ciues ipſorum a dæmonum legione liberati fuerant, rogauerũt Ieſum, ut inde a ſuis finibus diſcederet, & diſceſſit. Indigni q̃ppe erãt p̃ſentia ip̃a ſaluatoris q ſua magis q̃ ſe ſaluari cõcupiſcebant.

Ap̃li Mar. 2. Mathęus. Zachęus. Lu. 19.

AT contra ſanctiſſimi apoſtoli cæteriq́ diſcipuli, ut ſoli Chriſto adhærerent, omnia q̃ habebant, conſtanti erectoq́ animo reliquerunt. Neq́ Matthæus pecunioſum teloneum dimittere diſtulit, neq́ Zachæus dimidium bonorũ dare pauperib9 & ijs quibus impoſuerat, reddere quadruplũ tardauit. Quia multo plus lucri ſe in uno Ieſu factu-

ros confidebant, quam in omnium quæſtu quæ ubiq; ſunt diuitiarum atq; opum. Quod ſi a poſteris quoq; niſi in paupertate Chriſto fideliter ſeruiri non potuit, cur nos dolebimus aliquo rei familiaris detrimento, ob quod ad dei cultum efficimur aptiores? Ad quem quiſquis cõuertitur fragilium bonorum amiſſionibus non mouetur, dicente ſcriptura, Non contriſtabit iuſtũ, qcquid ei acciderit. Prouer. 12

PORro ipſe etiam dñs ad ſeruandum huiuſmodi patientiam nos compellit dicens, Ab eo qui aufert tibi ueſtimentum, etiam tunicam noli prohibere, & qui aufert quæ tua ſunt, ne repetas. Noli ꝓhibere inquit, ne ſcilicet ꝓhibendo magis irrites raptorem, & illũ ad necẽ tui accendas, cui ne rem auferat, obſiſtis, atq; idem & tibi ingẽtioris damni, & illi grauioris peccati cauſa fias. Idcirco etiam ablata poſtea repeti dominus uetat, ut potius patientia ſuſtinendi uiolentum uſurpatorem ad miſerãdum prouoces, quã ulla repetendi moleſtia ad irã. Talis præcepti ratio magis elucebit additis eorũ exemplis, qui illud cum caſus tulit, obſeruarunt. Chriſtus. Lucæ. 6.

IGItur Fundẽſis monaſterij præpoſitus Libertinus, uiã pergẽs, forte incidit in quoſdam equites Gothos. Cunq; equũ ſibi quo uehebatur abſtuliſſent, etiam flagellũ eis porrigere cœpit. Tollite & hoc inquiens, quod uobis ad agendum iumentũ uſui erit. Illi uero abeuntes, cum ad Vulturnũ ꝓuenissent, nulla ui equos, ut fluminis uada intrarent, cogere potuerunt. & memores iniuriæ quam dei ſeruo intulerant, regreſſi ſunt, ut equum ſuum ei reſtituerent. Sed cum ipſe omnino abnueret recipere, ac diceret, eo ſibi opus non eſſe, inuitum ſuperimpoſuere, & protinus remeantes, locum ubi Præpoſitus monaſterij. Grego. dialo. lib. 1. ca. 2.

prius ſubſtiterant, recto curſu pertranſierũt. Quia ergo Libertinus, nõ modo nõ repetere ablata, ſed nec recipere reſtituta uolebat, recipere meruit uel inuitus.

Monachus olitor.

EIVSDEM monaſterij monachus, cui excolendi hortus cura erat, cernens in eo olera partim pedibus conculcata, partim ſublata furto, & reperto aditu quo fur ingredi conſueuerat, ſerpenti præcepit, ut illum cuſtodiret, nec inde niſi iuſſus decederet. Proh pudor, irratiõale animal ſeruo dei obediuit, homo damnum irrogare non dubitauit. Fur ergo reuerſus cum ſerpentem conſpexiſſet, præ timore ſe retro ferre uoluit, & pede uepribus implicato pronus pependit, donec ab ipſo olitore ſuperueniente expeditus fuit. Tum ab eodem amice admonitus eſt, ne ultra furto tolleret, quod ipſe petẽti gratuito conceſſurus eſſet. Itaq; non olero damno monachus angebatur, ſed furantis peccato. Quippe qui illi ſic depræhenſo nihil ad ſe denegaturum quod popoſciſſet dixit, & iam pœnas pro delicto ſoluenti, dum per pedes penderet, incunctanter ſuccurrit.

Iſaac ſolitarius.

ISAAC quoq; apud Spoletanam urbem ſolitarius, per ſpiritum præſciens fures ad hortum ſuũ uenturos, ſarcula & raſtros ibi appoſuit, atq; illi cum noctu hortum ingreſſi fuiſſent, inſtrumentis protinus arreptis uſq; mane nihil aliud agere potuerunt, quam terram uertere, & herbas infructuoſas conuellere, donec Iſaac aduenieus eis prandium attulit pro opera. Inſuper exhortans, ut a furto abſtinerent. Semper enim quicquid eis opus eſſet, ſe libenter indulturum, & tunc primum oĩs generis oleribus oneratos amice dimiſit, Itaq; &

cum abeſſet, a flagitio illos cohibuit, & cum adeſſet rebus donauit, maius damnum reputãs proximi peccatum, quam ſui hortuli, quo uitam ſuſtentabat, uaſtationem.

IN VAleriæ prouinciæ partibus, cuiuſdẽ monaſterij greges in proximo ſtabulabantur. Fur nocte eo accedens ueruece ſublato, cum rediret, quia per cemiteriũ tranſitus erat, ſup ſepulchrũ, ubi illis diebus ſanct⁹ qdã ſacerdos cõditus fuerat, fixis ueſtigijs hæſit, & neqꝫ ꝓgredi neqꝫ regredi potuit, nec prædam quam tenebat dimittere, donec facto iam die a monachis depræhenſus, peccatum confitens ueniam popoſcit. Illiſqꝫ orãtibus, dimiſſo ueruece abeundi facultatem impetrauit. Sacerdos ergo oſtendit grauem culpam eſſe furtum, reum uiuum ipſe mortuus mirabiliter retinendo. Monachi oſtenderunt nihil ſe turbari damno, pro illo deprecando qui damnum inferre uenerat. Quidam ſacerdos & monachi.

TALIS & in Stephano uenerabili apud Reatinam ciuitatẽ patre patientiæ uirtus enituit. Qui cum ex agello (quem unicum habebat) meſſem ad aream congeſſiſſet, & quidam bonorum perſecutor igne ſuppoſito ipſam incendiſſet, accurrẽti diſcipulo ac ſucclamãti, uæ uæ pater Stephane quid tibi accidit? imo uæ illi inquit fili, ꝑ quẽ accidit, nã mihi nihil accidit mali. Etenim nihil omnino malum eſſe arbitrabatur præter peccatum. Itaqꝫ illi qui damnum intulerat, indoluit, non ſibi qui paſſus fuerat. Cum præſertim nihil aliud ad uictum ei ſupereſſet, niſi quod a domino nunquam ſe deſertum iri confideret. Stephan⁹ ꝑsbyter.

MEDARdus presbyter Torniaci Galliæ oppidi uineæ ſuæ uaſtatorem uuas collectas exporta Medard⁹ ꝑsbyter.

re fruſtra conatum cum depræhendiſſet, abſoluit, dimiſitq; illæſum. Alium mella ex aluearijs ſuppilantem, ſed apum aculeis ita affectum, ut inde ſe mouere non poſſet, recepto furto pœna liberauit. Quidam etiam milites qui uicum eius ſolemniacũ deprædauerãt, loco pedem efferre, niſi præda omñi reddita non ualuerunt. Suarij itẽ illius porcorũ gregem procul abigere molientes, cum nocte tota iter feciſſent, mane ibidẽ unde receſſerãt inuenti ſunt, & ipſe pctm̃ cõfitentibus ignouit. Quia ergo ſemper in eos qui ſe incommodo aliquo afficere tentauerant, mitis & clemens exciterat, ab omni prſus

Matth. 25 incõmodo tutatus eſt illũ deus, & eundẽ epm prio

Lucæ. 19 Nouienſem, deiñ Torniacẽſem fecit ſup multa cõſtituens, qa ſup pauca fidelẽ fuiſſe nouerat.

Oddo abbas. ODdo Cluniacenſis cœnobij pater, ei qui equũ ſuũ noctu abegerat, & in eo ſedens die luceſcente comprǽhenſus fuerat, cũ nec deſilire interim nec diſcedere quiuiſſet, ueniam petenti indulſit, atq; inſuper nummos quinq; dari iuſſit, gaudẽs utiq;, non quia equũ recepiſſet, ſed quod equi raptorem ad pœnitentiam conuerſum cernebat, & iam ab eo deum timeri, qui prius contemnere cõſueſſet.

Hieronymus abbas. DIuus quoq; Hieronymus illos qui aſellũ monaſterij furtim abduxerant, & inuiti rurſum reſtituerant, cum ueniam rogatum aduemiſſent, dimiſſa offenſa, conuiuio excepit, & admonitos, ut ſuis rebus contenti aliena non appeterent, multa cũ benedictione dimiſit. Atq; illi quod ab eo quem læſerant, tam benigne accepti fuiſſent, quotannis monaſterio eius non paruam olei copiam miſſitarunt, ut iam non ſolum alieni auidi nõ eſſent, ſed etiam ſua largirentur,

ELducus in partibus Britanniæ abbas, Paulo diſcipulo ſegetis iam matureſcentis delegerat cuſtodiam. Quo obdormiente, graculorum agmen eo delapſum depaſcere agrum cœpit, & ille eorũ ſtrepitu experrectas, eiſdem in nomine domini ne auolarent, præcepit. Omnes ergo non ſecus atque quadrupedes, ante ſe agens ad monaſterium uſq; compulit, & admirante atq; interrogãte abbate, quid hoc ſibi uellet, frumenti ſe uaſtatores ad illum adduxiſſe, ut pro culpa punirentur reſpondit. Sed Elducus nihil de iactura dolens, illæſas aues protinus dimitti iuſſit. Diſcipulus itaq; ſoliciti cuſtodis functus eſt officio. Abbas uero patientiæ præbuit exemplum, etiam alitibus parcens, quæ ſe damno affecerant. Elducus abbas.

IDEM animus in condonando Mamertini apud Antiſſiodorum monaſterij ſancti Germani abbatis fuit. Qui urſum ad rapiendas oues uentitantem, cum in laqueos quos monachi tetenderant, incidiſſet, miſeratus exoluit ac dimiſit, tantum iubens ne ultra ſibi ſuiſque damno eſſet. Si ergo ſanctiſſimi uiri beſtijs quoque, a quibus rerum ſuarum deductionem factam nouerãt, ignoſcendum duxerunt, quomodo nos non ignoſcemus hominibus? Martinus abbas

EVSTACHIVS ROMAnus aduerſis caſibus in uita multum conflictatus, & ſemper ſuperior, ita ut non immerito poſt beatum Iob alterũ patientiæ dicatur exemplar, amiſſis fortunis, ſeruis, uxore, liberis, Chriſtũ ſuũ (cuius fidẽ miraculo edoctus acceperat) nunq; dimiſit. Qua animi cõſtãtia meruit poſt annos aliq̃t (dure miſerabiliterq; pactos) recuperare q̃ amiſerat, uxorẽ ſcilicet olim a Euſtachius Romanus

pyratis auectam, duos filios, alterum a leone, alterum a lupo raptos, utrumq; enim paſtores illo inſcio feris eripuerant, atq; a pueritia ad adultā uſq; ætatem educauerant. Demum ipſam (quam apud Traianum habuerat) militiæ dignitatem, rurſum recepit. Sed maius his omnibus poſtremo ſub Hadriano aſſecutus eſt, cū cōiuge ſimul ac liberis martyrij coronā, ut quos præter ſpem uiuos in terris reperiſſe lætabatur, cū ijſdem etiā uiueret in cælo.

Bernard9 abbas. BERnardus Clareuallenſis abbas, cum ducenta argenti pondo ſibi ad impenſas conſtruendi monaſterij miſſa, a graſſatoribus intercerpta fuiſſe audiſſet, gratias deo egiſſe dicitur, quod magno ſe onere leuaſſet. Tā ergo modice tulit argenti amiſſionem, ut eo grauari ſe putaret ſi non amiſiſſet.

Ambroſius eps. QVANtum autem mali metuendum ſit ijs, quos peruerſa uulgi opinio putat felices, quia opibus affluunt, illo exemplo diſcimus, quo traditum eſt, Ambroſium epiſcopū cū apud diuitem quendam hoſpitandi gratia diuertiſſet, et ille ſe nihil unquam in uita aduerſi paſſum iactaret, e ueſtigio cum ſuis receſſiſſe dixiſſeq;, ideo ſe inde fugere, ne una cum homine perpetuis proſperitatibus uſo ſimul pereat. Haud ita procul exceſſerant, & reſpicientes, uident ædes illas cū omnibus qui ibi erant terræ hiatu iam abſorptas. Quam ergo melius agitur cum ijs, qui identidem ſeculi huius premuntur anguſtijs, ut illic felicitatem quærant, ubi caſus timeri non poſſit.

Fœminæ Othilia uirgo. QVANto igitur feliciore (ut fœminarū quoq; in calamitate patientiam explicemus) Othilia uirgo? Hæc apud Bauariam cæca nata fuerat, paternas deinde uix effugerat manus, qui eo proceſſe-

rat inſaniæ,ut propter ipſum corporis uitiū ei necem intentaret. Illa uero in omnibus quas patiebatur anguſtijs,deo gratias agens,meruit tandem & uiſum recipere,& in gratiam redire patris, & quod his præſtabilius beatiusq; eſt,in ſanctarum uirginum numero computari.

ELIzabeth uidua regia ſtirpe & Thuringiæ principis connubio nobilis,defuncto uiro propin quis eius tetrarchiam occupantibus, cum paruulis liberis eiecta,inops,egens,uaga,erumnis omnibus obruta,ab ijs quoq; in quos olim beneficia cōtulerat,contempta,ita omnia conſtanti animo ſuſtinuit,ut ad patrem regem in Panoniam,cum accerſiretur redire nollet,ne patientiam & humilitatem,quam in miſerijs inuenerat,inter regales delicias amitteret,unam quanq; animi uirtutem theſauris omnibus hīs chariorem. Nos quoq; talibus inſtructi exemplis,iacturam omnem præſentium bonorum fortiter conſtanterq; feramus, ut huiuſce perlationis merito,ad illa tandem uera & æterna bona poſſimus ꝑuenire. Eliſabeth uidua.

De patientia ægrotationis. Cap. IIII.

ADVERSAS etiam ualetudines quoties in his inciderimus,æquo animo ferre,uirtutis lucrum erit. Languente enim corpore,animi uigor in contemnendis uoluptatibus roboratur,iuxta illud Apoſtoli dictū, Cum infirmior,tunc fortior ſum. Quod ſi corporeæ infirmitati quicquam ineſſet mali, hanc ſanctis ſuis deus contingere non permitteret,Permittit autem ut efficiat ſanctiores, 2.Co.12

ISAAC itaq; ab illo benedictus, & diu inter alienigenas non ſine magno uitæ diſcrimine peregrinaretur, ſemper protectus, cum ſenuiſſet, oculis captus eſt, in tantum ut ne illos quidem quos genuerat, dignoſceret. Et bene hoc ceſſit illi, quoniam per cæcitatis errorem ad poſteritatis ſuæ felicitatem a deo promiſſam peruenit. Dilexerat Eſau, ſed benedixit Iacob. Et cum ſe deceptum reſciuiſſet, nō irritam fecit benedictionem, quia iam prophetiæ ſpiritu repletus, uidere mente cœperat quæ oculis perſpici nequeunt, futurorum arcana. Illumq; dominum conſtituit fratrum ſuorum, cuius propaginem in Chriſto claudendam cognouit.

Gen.26. Ibidē.27

IAcob quoq;, cū & ipſe corpore ægroto uiſuq; per ætatem caligante, nihil ferme cerneret, uidit tamen quem ex duobus filijs, filij ſui Ioſeph alteri pferret. Vtriq; enim benedicturus cancellatis brachijs dexteram capiti eius impoſuit, qui ſiniſtræ aſtiterat. Ei uero qui dexteræ ſe obtulerat, porrexit læuam. Lippientibus oculis proſpexit, quod proſpicere non potuit qui habebat ſanos. Nempe Ioſeph dexteram eius apprehenſam ſuper Manaſſen transferre, fruſtra conatus ab eodem audiuit, Quia Ephraim Manaſſen maior erit, licet Manaſſes natu prior eſſet. Idem Iacob ſuis poſtremo filijs cōuocatis, certiſſimo uaticinio prædixit, quæ ſingulis olim euentura erant, ut intelligas oculorum hebetudinem ſpiritus acumini nihil officere. Neque enim qui mundis oculis, ſed qui mundo corde ſunt, deum uidebunt.

Iacob. Gen.48. Matth.5.

SAMSONI fortitudinem non minuit cæcitas, multoq; plures hoſtiū occidit erutis oculis, quam ante integris occiderat. Tu quoq; quem corporis

Samſon. Iudi.16.

uiſus deſtituit,mentis fortitudinem excita, bono animo eſto,iam ſecurior irruentes in te uitiorum cuneos excipies clauſis obturatiſq; feneſtris, per quas mors ingredi ad animam ſolet. Ierem.9.

THOBIAE uiro tum in deum pietate,tũ ſolicitudine in pauperes claro,dum reſupinatus obdormiſſet,ſtercus de nidulo hirundinũ cadens oculos excæcauit,& nihil eo contriſtatus dicĩ,ſed gratias egiſſe deo priſtinæq; religioſitatis ardorem accendiſſe magis quam reſtinxiſſe.Ob quam patientiam anno a cæcitate ſua quarto, uiſum recipere angeli miniſterio meruit, & rurſum gratias deo agens.Ipſe inquit caſtigauit nos propter iniquitates noſtras,& ipſe ſaluabit nos propter miſericordiam ſuã.Qui ſic caſtigatus,ſic ſe humiliauerit, & ipſe uiſum recipiet,non quo mundus ſed q̃ mundi dñs conſpicitur,uiſum utiq; mentis & ſpiritus. Tobias Tob.2.

ALIam præterea ipſius Iacob imbecillitatem hoc loco commemorabimus,ut ſimul & patientiam oſtẽdamus.Cum angelo luctatus, & ab eo in femore tactus,torpeſcente neruo claudicauit. Sed pedum uitium non ſenſit,dum mẽtis aciem in deũ dirigit. Nuſquã queritur de femore debilitato, & ſtatim poſt luctã uidiſſe ſe dñm facie ad faciẽ gloriatur.Vnde illi nomen Iſrael,id eſt deũ uidens inditur.Nequaq̃ illud malũ putauit,qđ ſe a colloqis diuinis non arcebat, ideo nec lamentari uoluit. Iacob. Gene.32

MIphiboſeth Ionathæ filius, deleta Saulis domo ſolus ſuperfuit,qa utroq; pede claudus nõ potuit intereſſe bello,quo ceciderunt fortes Iſrael.In ſup auitos agros ſol⁹ poſſedit,& regis Dauid mẽſæ pŕiceps fuit.Tm̃ ergo illi pedũ ægritudo cõtulit ut & diutius & felici⁹ uiueret,fortaſſe una cũ alijs Miphiboſeth. 2.Regũ.9

occubiturus,ſi ſanos pedes habuiſſet. Cum ergo huiuſcemodi ualetudo plus,pdeſſe poſſit ꝙ obeſt, æquo animo tolerari debet,ſi euenerit.

SED arguet aliquis,hũc ipſum Miphiboſeth, eo quod claudus erat, a Siba ſeruo contemptum ludibrioq; habitum,quippe qui ipſo relicto fugiens,falſa ad regem delatione poſſeſſionum eius ꝑtem intercepit.Reſpõdebimus, multos etiam qui nunquam claudicauerant dolis atq; perfidia ſeruorũ deperiſſe.Itaq; neq; iſti ſua pedum imbecillitas detrimẽto fuit, ſed neqtia ſerui,quem fugientem fortaſſe peremiſſet,ſi conſequi potuiſſet.Innocentior fuit,quia ingredi nequiuit. Multo autem ſatiꝰ eſt debiles pedes habere,quã manus cruẽtas.

Iob.2. IOB ipſe nõ tantum pedibus aut manibus, aut aliquo membrorũ æger erat,ſed toto prorſus corpore tabidus atq; putridus, & a planta pedis uſq; ad uerticem fœdiſſimis ulceribus confectus, Teſta ſaniem radebat, iacebatque in ſterquilinio, magis etiam dolendi cauſas habens,quod paulo ante omnem ſubſtantiam(cum opulentiſſimus eſſet) una cum liberis amiſerat,nec tamen cogi unꝗ; potuit,ut ſaltem labijs peccaret.Vxor iacenti aſſidebat,non quæ conſolaretur afflictum,ſed petulantia ſua grauius exaſperaret.Nanq; tantarum impatiens erumnarum iubebat, ut iam in ſuam ille necem maledictis deum prouocaret. At uero Iob nõ ignarus,longe maiorem eſſe miſeriam deo peccare,quam iſta pati,in ipſam indignatus.Quaſi inquit,una de ſtultis mulieribus locuta es. Si bona ſuſcepimus de manu domini,mala quare non ſuſtineamus? Affligens me dolore non parcat,nec cõtradicam ſermõibus ſancti,Merito igitur poſt tot

aduerſa talemq; patientiam duplicia dicitur rece-piſſe, cæteris felicior futurus, qui dum uiueret miſerior exiſtimabatur.

EZEchias rex ægrotauit uſq; ad mortem, ſed cum oraſſet, factus eſt ſibijpſi ſuperſtes, ita & tu in tua infirmitate(ut eccleſiaſticus inquit)ora dominum, & curabit te. Sed & hoc diligenter attende, quantum interfuerit inter ægrotantem & ſanatum, dum langueret, expers delicti fuit, mox ut conualuit, iactantiæ crimen incurrit, oſtentans alienis diuitias ſuas, quas æger contempſerat. Nec leuis culpa fuit, ob quam illas ad alienos quoq; trãſferendas audiuit. Nobis ergo ſi meminerimus quãto ad peccandum propenſiores exiſtant qui corpore ſano ſunt, minus moleſta erit infirmitas. Ezechias rex 4. Reg. 20 Eccle. 38.

ORANdum autem eſſe pro infirmo & dominus docuit, ſuſpiciens in cælum, cum ſurdum ac mutum hominem curare uellet, nec ſolum ſuſpexit, ſed etiam ingemuit, ut precaturi mentem ſimul cum oculis ad deum dirigere diſcant. Paralitico priuſquam ſanitatem concederet, peccata dimiſit, ut quia propter peccata in morbum inciderat, ſubmota cauſa ceſſaret effectus. Ex quo ſane datĩ intelligi, ægritudinem quandoq; delicti pœnam eſſe. Quod ſi per pœnitentiam & confeſſionem deletum fuerit, reliquum eſt ut æger conualeſcat. Itaq; ſemper curãdum, ut ante animæ noſtræ remedia adhibeat ſacerdos, quam corpori medicus, ut etiã ſi alia de cauſa quam ob delictum male affecti fuerimus, & morbus curari nequiuerit, magis ſecuri uitæ huius finem expectemus. Ne mors quidẽ grauis erit, uitam meliorem ſperantibus. Morbo autem liberatis, magnopere cauendum eſt, ne ue- Chriſtus. Mar. 7 Marci. 2. Lucæ. 5.

luci canes ad uomitum reuertamur. Ait enim Ec-
Iohan.5. ce ſanus factus es, iam noli amplius peccare, ne de
terius tibi aliquid contingat. Aequum quippe eſt,
ut qui accepto ſanitatis beneficio rurſum delinqt,
grauius puniatur.

Paulus. apoſtol9. Act.9. 2.Cor.11. PAVlus poſt triduanam cæcitatem, ita ſe cor-
rexit, ut de perſecutore apoſtolus fieret. Percuſſe-
rat eum dominus ut ſanaret, & ille ſanatus tantũ
profecit uirtute, ut omnia ardua, dura, acerba, con
tumeliæ, uerberationis uitæq́ periculi plena nõ in
uitus ſubiret pro Chriſto, frigus, famẽ, gladiũ, iu-
Ibidem.12 xta contemnens, & libẽter inquit gloriabor in in-
firmitatibus meis ut inhabitet in me uirtus Chri-
ſti, & cũ infirmior, tunc potens ſum. & licet is qui
Ibidem.4 foris eſt noſter hõ corrũpatur, tñ is qui intus eſt,
renouatur de die in diẽ. Idẽ qđ in p̃ſenti eſt mo-
mentaneũ & leue tribulationis noſtræ, ſupra mo-
dum in ſublimitate æternũ gloriæ pondus opera-
tur in nobis, non contemplantibus nobis quæ ui-
dentur, ſed quæ non uidẽtur. Quæ ẽm uidentur tẽ
poralia ſunt, q̃ autem non uidentur æterna ſunt.
2.Cor.5. Scimus enim qm̃ ſi terreſtris domus noſtra huius
habitatiõis diſſoluatur, qđ ædificationẽ ex deo ha
bemus domũ non manufactam, ſed æternã in cæ-
lis. His Ap̃li documentis patientiã noſtram muni
amus, & eiuſdem exemplo quicquid euenerit, non
mõ conſtanter, uerũetiam alacriter perferremus.

Vedaſtus epiſcopus IN Vedaſti Atrebatenſis epi uita legimus, cum
corpus eius de loco ubi olim poſitũ fuerat, trãsfer-
retur, quendẽ cæcum, cui Audomaro nomen fuit,
expetiiſſe, ut uideret ſancti oſſa, & illico uiſum re
cepiſſe. Deinde cum rurſum oraſſet, ut ſi ea res ani
mæ ſuæ ſaluti min9 cõduceret, rediret infirmitas,

ſterato oculis captum fuiſſe. O prudens uotum, ſingularemque cæci patientiam, qui ne tunc quidem cernendi copiã poſtulaſſet, niſi tam pij de ſide rij cauſſa incidiſſet. Ideoq; ſancti corpore uiſo, ad cæcitatem ſuam reuerti maluit, quã ad ea quæ ante cæcitatem forte ſe commiſiſſe recolebat. Contẽpſit oculos, ut innocentius uiueret, & innocentius uicturũ, obducti denuo oculi fidem fecere.

PEtrus quoq; abbas Clareuallenſis, quadã graui ualetudine uexatus, oculum amiſit, & ſe gaudere dixit, quod e duobus inimicis alterius moleſtia iam liber eſſet. Argumento eſt, magis etiam gaudendum illis qui utroq; orbantur. Et cur enim nõ ſe conſolari habeant qui ambobus carent, cum nõ ſit eis opus ad deum clamitare cum propheta. Domine auerte oculos meos ne uideant uanitatem. Qui ſi illos uel auertere per ſe potuiſſet, uel oĩno non habuiſſet, neq; adulterij, neq; homicidij crimine ſe polluiſſet. Petrus abbas. Pſal. 119

EQVO animo ferebat, & Pygmei⁹ presbyter romanus quod oculis captus eſſet, neq̃ illi inimicos eccleſiæ chriſtianæ aſpicere contingeret: Vnde Iulianus apoſtata imperator, cum forte ipſi occurriſſet, deridiculi cauſa, Gratias inq̃t ago dijs o Pygmeni, q̃d te uideo. Ecõtra ille, Grãs deo meo ago r̃ndit. quod te nõ uideo. Tam igitur forti animo cæcitatem pertulit, quam tyrannum contempſit. Dehinc martyrij corona donatus, uidere cœpit q̃ oculus non uidit, & audire quæ auris non audiuit, & intelligere, quæ in cor hominis non aſcenderunt. Et nos (proh nefas) cæcitatem horremus, cum tantam beatitudinem & cæci cernere poſſint, & qui inoffenſos oculos habent, difficilius aſſequi ſoleant. Pygmenius. p̃sbyter. 1 Cor. 2.

Maiolus abbas. MAIOLVS Cluniacẽſis monaſterij monachus cæcus erat,& tamen ſapientiæ ac ſanctitatis merito factus eſt abbas Maticenſis. Nec ſua ipſi obſtitit cæcitas,quin alios cæcos curaret,ſurdos inſuper mutosq; & claudos ſanauit,proculdubio ſanaturus & ſeipſum, niſi multo plus emolumenti ac fructus percipere ſe ſciret ex eiuſmodi imbecillitatis toleratiõe atq; patientia.Itaq; cæcus quidẽ uixit,ſed miraculorum fama uidentibus illuſtrior fuit.

Vbaldus epiſcopus AD Vbaldum Eugubinæ urbis epiſcopũ (quoniam & ipſe miraculis pollebat)cæcum quendam ueniſſe legimus,opemq; imploraſſe,& ab eodem illi perſuaſum,ne uiſum ſibi reſtitui expeteret,quia eo reſtituto animæ cæcitatẽ eſſet paſſurus. Itaq; incuratum dimiſſum.Conſolentur hoc ſaltem exemplo,qui uidere deſierunt,ignari ſi ſani eſſent, quã continentes oculos forẽt habituri.Noluit cæco mederi Vbaldus,ne corpori ſubueniens,animæ faceret detrimentum.

Spes abbas Et Spem abbatem uirum ſanctimoniæ fama celebrẽ,oculis captum fuiſſe,in dialogo põtificis maximi Gregorij traditum eſt.Sed eundem quadrageſimo tandem anno uiſum diuinitus recuperaſſe,audiſſeq; ſibi dictum,uti proxima monaſteria inuiſere pergeret,& fratribus perfectius uiuẽdi præcepta daret,ipſe propediem deceſſurus.Itaq; eo perfunctum officio,poſtquam ad ſuos rediit,in fratrum cœtu pſallentẽ expiraſſe.Tunc ergo uidere cœpit, cum e uita egredi oportuit, ut palam eſſet cæcitatem illã non culpæ fuiſſe,ſed probationis, qua auctum eſt per patientiæ uirtutẽ uitæ meritum. Ab ore morientis columbam exiſſe & ad cælum euolaſſe uiſam ferunt,Columbæ igitur puritate inte-

rius totus nituit,q oculis tm̃ exterius orbus fuit.

DE Didymo Alexandrino teſtatᷓ Hieronymus qui eius auditor fuit,quod a parua ætate oculis captus,& ob id elementorum quoq; ignarus, tantũ miraculum ſui omnibus præbuit,ut dialecticã & geometriam(quæ uel maxime uiſu indiget)uſque ad perfectum didicerit.Addit etiam plurima opera ab eo nobilia ſcripta,commẽtarios in Pſalmos omnes,commentarios in euangelium Matthæi & Iohannis,de dogmatibus contra Arrianos libros duos,de ſpiritu ſancto librum unum,In Iſaiam decem,In Oſee octo,In Zachariam quinq;,& infinita alia,quæ digerere proprium iudicis eſt. Quod ſi tanta noſſe cæcus potuit, apparet ne in diſcendo q dẽ oculis admodũ opus eſſe.Quínimo plærunq; uidem⁹,magis docile ingeniũ tenacioreq; memoriã cæcorum hoĩm eſſe q̃ cernentiũ.& eo plus menti eorum datũ,quo oculis minus.Conceptus enim &imaginatio,& ipſa rerꝝ reminiſcẽtia, totã ſe penit⁹ ad aĩm colligit,firmiterq; inhæret,dum foras per uaria uiſus obiecta nequit euagari. Ita fit, ut hac quoq; de cauſa cæcitas nobis tolerabilior eſſe debeat,ſi acciderit. *Didymus Alexãdrinus.*

RE liquarũ quoq; infirmitatũ fortia ꝓquiramus exempla,Gregorio pontifici,qđ pro Traiano infideli imꝑatore deũ deꝓcari auſus eſſet,pœnæ noĩe hanc optionẽ datã perhibent,uti ſiue q̃diu uiueret,magnis aſſidue lãguoribus agitaretur, ſiue cum defunctus fuerit bidui ſpacio ignẽ purgatorij ſuſtineret,& elegiſſe languores,conſtanterq; pertuliſſe.At nos grauioribus quidẽ obnoxij delictis & nullo uirtutis genere cũ hoc ſancto conferẽdi, quoties morbo aliq̃ afficimur,indignamur.Vt ſci *Gregorius papa*

licet poſt hæc leuia quæ impatienter ferimus, nec il la tãto atrociora deuitemus. Neq; em̃ indignando pc̃tã minui ſo ẽt, ſed cumulari. Qui aũt libẽter cor poris mala tolerat, ad expiationem ſpiritus ꝓficit.

Egidius ſolitarius

PROINDE Egidius ad Rhodani oſtia ſolitarius, cũ a uenatoribus ſagitta in incertũ miſſa inter ſyluas latentem ſauciaſſet, non modo medicinã corpori admittere noluit, ſed etiã ad dñm orauit, nequando læſa caro ſanitatem reciperet. Parũ erat ſolitudinis neceſſitatẽ ferre, quotidianas uigilandi, precandi, ieiunandi, fatigationes pati, uulnus inſuper quaſi diuinitus inflictũ manere uoluit incuratum, ut auditus corpori dolor, ab animo procul arceret uoluptatis cogitationes.

Stephan9 Anachorita.

STEPHANVS ꝯo Mareotidis regiõis Anachorita, cum uerendas corporis partes exulceratas taboq; diffluentes haberet, curationem quidẽ non recuſauit, ſed dum curatur, maioris patientiæ præbuit exemplum deſectiones a Chirurgo paſſus nullo emiſſo eiulatu, nullo edito gemitu, ac ſi omnino doloris uim non ſentiret. Ad hæc eiuſmodi ægritudine affectus, non intermiſit manuum laborem, de palmarum folijs funiculos contorquens, non ſpiritalis exhortationis curam, ſemper eorum qui in eo ad ſe cõueniſſent, ſaluti conſulẽs. Ita magnam languoris moleſtiam maiore uirtutum meditatione uincebat, animo etiam fortior quam corpore debilior.

BENI Amin eremita aquæ intercutis morbo uehemẽter laborabat. Ac ne hoc illi ob delicta datum crederes, alios infirmos oratione ſola curauit Eis uero qui infirmitatem eius miſerebantur, e di uerſa ſupplicare ſolebat ne corporis ſui ſed animæ

curã haberent, ueniãq; a dño ſibi exorarent pecca toru, quæ dũ ſanus eſſet, ſe cõmiſiſſe aiebat. Ita ꝙ peccator foret, plurimũ angebatur, ꝙ æger nihil.

PAVLVS QVOque ſolitudinis quondam (quæ Panephiſi Aegypti oppido adiacet) cultor, reſolutis (ut Caſſianꝰ tradit) paralyſi membris in lectulo decũbens cæteris qui ægrotabant ſanitati erat. Oleo enim cui ipſe benedictonem impoſuiſſet, peruncti curabuntur. Qua quidem in re oſtendere nobis uoluit dominus, quantum ille & fortis eſſet in patiendo, & pius in miſerendo. Idem enim qui pro ſua ualetudine nihil ſolicitus uidebatur, ꝓ aliena anxius erat, & præſentaneum omnibus remedium conferebat. Paulus ſolitarius

DE SERVVLO mendico, & in Homilijs & in dialogo Gregorij relatum eſt, quod toto uitæ tempore paralyſi laborarit, ita ut in lectica iacens mouere ſe omnino non poſſet, ſemper tamẽ in doloris acceſſionibus deo gratias agere, hymnos decantare, & concitatiore quodam quaſi ſtimulis actus ſpiritu aliquid de ſcripturis, quod non legendo, ſed audiẽdo didicerat, recitare. Merito ergo moriens angelorum cantus audiuit, merito mortuus odore ſuauiſſimo fragrauit. Quibus indicijs conſideratum eſt, quantam illi beatitudinem æquanimiter tolerata infirmitas attuliſſet, quantum iam felix eſſet, qui dum uiueret tam miſer ac tam miſerabilis putabatur. Seruulus mendicus

DVNSTANVS ante morbum ab Elphego Vẽtano epiſcopo neceſſario ſuo nullis hortatib. ut monachũ profiteretur, cõpelli poterat. At ỹo febre correptꝰ mox ut cõualuit, ultro ad monaſteriũ ꝓperauit, & religiõi ſe addixit, multaq; uitæ ſcti- Dunſtanus eps.

tudine pollere cœpit, breui presbyter factus, atq; ad Cantuarienſem eccleſiam regendam accitus põtificia quoq; dignitate effulſit, multis deniq; miraculorum ſignis nobilitatus fuit. Itaq; tantum illi aliquando ægrotaſſe profuit, quantum ſi ſemper ſanus perſeueraret, fortaſſe nocuiſſet.

Frãciſcus. IPSE etiam nunquam ſatis laudatus Franciſcus, non ante cœpit eſſe perfectus, quam grauiſſimam corporis ualetudinem incurriſſet. Vigeſimo ætatis ſuæ anno infirmatus didicit terrena contẽnere, quæ ſanus dilexerat. Aeger ſoli deo ſeruiẽdũ eſſe intellexit, qui ante hac ſanus auaritiæ ſeruierat, dum negociationibus operam daret, & quiſquam infirmitatem incuſare audet, quæ tantum gignat boni? Quod autem in pleriſq; non eundem ſortiatur euentum, non hoc eius uitio fit, ſed ipſorũ qui ſanati ſic uitam ſuam inſtituere negligunt, ut dum ægrotarent, promiſerunt.

Sergius SERGIVS Seno Galliæ princeps, elephantico morbo diuinitus liberatus, omniaquæ habuit, partim eccleſiæ, partim pauperibus erogauit, & relictis omnibus, ſoli deo humilis & egenus toto animi affectu ſeruire cœpit. Compulerat enĩ ſua ipſum infirmitas humani generis conditionem altius conſiderare, & depræhendit, nihil prodeſſe homini terrenum dominatum, atq; illum ubi conualuit, dereliquit, cæleſtia tantum quærens & æterna. Non ab re igitur in Eccleſiaſtico ſcriptum eſt. (Eccli. 31) Infirmitas grauis ſobriam facit animam.

Marcellinus eps MARcellini Anchonitani epiſcopi ſanctitatem haud impediuit podagræ morbus, quippe q manibus geſtatus alienis, urbis incendium ex aduerſo ſe obijciens de repente ceſſare fecit, tam po-

tens uirtute,cum pedibus tam debilis eſſet. Hinc nos quoties imbecillitate aliqua ſuperati ueſtigiis inſiſtere minus ualuerimus, meminiſſe debem⁹ ob hoc nobis terram calcandam denegari, ut cælum mente conſcendamus, nec dubitemus breuis infirmitatis noſtræ patientiam æternæ illic incolumitatis beatitudine compenſandam.

IN uita Thomæ Cantuarienſis archiepiſcopi memoriæ proditum eſt, quendam acquirendæ ualetudinis gratia ad ſepulchrum eius acceſſiſſe, & uoti compotem factum, dum rediret, ſecum quærere cœpiſſe, ſanitas ne corporis an imbecillitas ad animæ ſalutem magis ceſſura eſſet, et rurſum ſancti aram repetiſſe oraſſeq́ꝫ, ut quod ſibi ad beatitudinem adipiſcendam accommodatius eſſet, id eueniret, ac ſtatim eodem implicitum fuiſſe morbo. Virtus ergo (ut Apoſtolus inquit) non in ſanitate, ſed in infirmitate pficitur. Thomas archiepſ. 2.Cor.12

NVNC debilioris quidem ſexus, nec tamē debiliora exempla contemplemur. Agatha uirgo & martyr, cum illi poſt multos cruciatus mamillam a pectore auulſiſſet tyrannus, quoniam fidem nō poterat, & Petrus apoſtolus eā curaturus in carcere apparuiſſet, Chirurgū aliquē ad ſe ueniſſe rata, detrectabat medicinā dicens, nunquam ſe pharmaca corpori admiſiſſe, ſed illi⁹ medici opera ſemper uſam, qui ſolo uerbo omnem infirmitatem curaret. Hunc autem eſſe dominum Ieſum. Tunc Petrus apoſtolum ſe eius eſſe, & ab eodem ad illam miſſum indicans, euanuit ipſa ſana relicta. Non hoc dicimus, ut infirma uirgo medicamentum reſpuat, ſed ſemper ſpem omnem in Chriſto collocet, ſemper ſoli gratias agat, hoc in ægra patien- Fœminæ Agatha uirgo

tiæ,in ſanata gratitudinis teſtimonium erit.

Syluia uirgo. QVAMVIS Syluia quoq; Ruffiui Alexandriæ præfecti ſoror, deoq; dicata uirgo, cum male haberet, medicis conſulentibus balnea adire noluit, hoc tamen, non medelam contemnens, ſed mollitiem cauens, quippe quæ per annos. LX. neque uultum neq; pedes lauiſſe dicitur, neq; aliã corporis partem, præter ſummos manuum digitos, cũ capere uellet cibum, nõ aliud ad cubandum lectulum habuiſſe, quam nudam humum. Cogita nũc qualiter infirmitatem tulerit, quæ talia dum ſana eſſet, ſua ſponte ut Chriſto placeret, tulit.

Paula uidua. PAVLA Romana cum febri laboraret, & ſtomachi cruditate cibum non digereret, ut modico uino uteretur, nec medicorum placitis, nec religioſorum ſuaſionibus compelli potuit, nolens ab inſtituto uitæ monaſticæ ne in ægritudine quidẽ declinare. Multo enim tempore aquam bibẽs, magis expauit uini guſtum, quam infirmitatis periculum, neq; tanti fecit ſanitatem, ut eius recuperãdæ gratia ſpiritalis continentiæ modum, quem ad illam uſq; diẽ perpetuo ſeruauerat, intermitteret.

Galla uidua. GALLA & ipſa Romana Simachi conſularis uiri filia, cum intra puellares annos marito uiduata ægrotaret, corpore toto in tabificam ſcabredinem uerſo, medicis affirmantibus niſi iteraret matrimonium, uel morituram eo morbo, uel mentum piloſum ueluti uir habituram. Neglexit medicorum conſilium, & omnia perpeti maluit, quã ad coniugium redire, ad quod repetendum, ſi ſana extitiſſet, fortaſſe nemine hortante ſolus iuuenilis ætatis ardor eam compuliſſet. Aegra didicit optare meliora, Itaq; ut optata poſſideret, omne

carnis detrimentum pro nihilo duxit. Mamillam deinde ulceribus affectam ita tolerauit, ut iã morti proxima, apparente ſibi beato Petro Apoſtolo, non ut curaretur rogarit, ſed an ſibi peccata ſua condonata eſſent quæſierit. Quæ dimiſſa eſſe audiens, multo plus ex hoc conſolationis cœpit, quam ex ægrotatione cœperat doloris. Si ſic animæ curam geſſerimus, omnis aduerſa corporis ualetudo tolerabilis erit.

QVOD quidem atiam Eliſabeth de Sconangia deo dicatæ uirginis probatur exemplo. Quæ (ut Sigibertus ſcribit) toto corpore ulceribus contabefacto iacens nunquam ob hoc aliquam animi triſtitiam uultu prætulit, multas interim futurorum reuelationes accepit, acceptasque prodidit, ut facile dixerim, & ideo ſanctam fuiſſe quia patiens erat, & ideo patientem, quia ſancta. Eliſabeth

SIC ET Clara uirgo, cum languente corpore ſemotâ in lectulo decubaret, mentis oculis cernebat quæ procul in eccleſia agerentur, & ea deinde reuerſis ad ſe ſororibus (magna cum omnium admiratione) referebat. Nihil itaq; illi obfuit fracti corporis ægritudo, cum tãtum animo ualeret. Clara uirgo

APLAI dem quoque uirginem toto corpore ſanioſam, apud Tudotum Galliæ urbem fuiſſe conſtat, tantæ tamen apud deum gratiæ ac meriti ut per annos multos infirma, nullo alio cibo uixerit, præterquam ſacroſancto Euchariſtiæ pane, in ſpiritu rapta damnatorum pœnas, beatorumque gloriam uiderit, quæque diuerſis per orbem locis agerentur ſcierit, atque interdum futura prædixerit. Si tot ac tanta cum lãguore poſſunt uenire bona, quis illi pferre audet ſanitatẽ, q̃ ſi praferẽda Aplaides uirgo

eſſet haud dubium quin diutiſſime illa perfrui ſan ctos ſuos deus concederet, nec ita frequẽs apud eos eſſet ægrotationi locus.

Petronilla uirgo. QVANTVM uero ad ſeruãdum ſanctæ caſtitatis propoſitum conferre ſoleat ipſe corporis lãguor atq; infirmitas, Petrus apoſtolus documento eſt. Qui Tito diſcipulo interroganti, cur Petronillam filiam ſuam diutius ægrotare pateretur, cũ aliis male affectis repẽte ſanitatem induceret? Ita illi expedire reſpondit. Ac ne diſſimulare impoſſibilitatẽ uideretur, iuſſit eam ſurgere, & ipſis diſcumbentibus miniſtrare. Exurrexit ſana, & ut ꝑ functa eſt officio, rurſum patris iuſſu ad lectulũ, pariter ac morbum rediit. Aegrotando igitur didicit uirginitatis amare puritatem, ita ut poſtea ſanata, mori præoptaret qnam Flacco prætori nubere. Quare non modo patienter ferenda ægritudo eſt, uerumetiam appetenda, quoties intimis in medullis cõcitatus ardor iuuenilia occupat membra uenasq; ſuccendens ad turpem libidinem illicitasque prouocat uoluptates.

Andragaſina ꝟgo. HANC ſiquidẽ appetiit, & ualde appetiit Andragaſina uirgo, quæ a patre deſponſata, pro tuẽda uirginitate deum orauit, atq; hinc lepræ morbo deformatam exhorruit ſponſus, qui ſanam ante adamauerat, intactamq; repudiauit. Neque illa quicquam penſi fecit tam acre malum, dum mul to mallet caſte uiuere quam ſana. Ne autem morbi huius cauſa in ambiguo eſſet, ut primũ profeſſa eſt regionem, ſana euaſit. Ita palum factum eſt, ideo fuiſſe leproſam, ne eſſet corrupta. Et ne plura huiuſce patientiæ exempla enumerare longum ſit, hac tandem breui ſententiola partem iſtam cõ

cludamus, Nullam eſſe tam grauem infirmitatem nullã tam uaſtam horrendamq; calamitatẽ, quæ non æquo animo pferretur, ſi æterna cogitabim⁹.

De patientia martyrũ ſexus uirilis. Cap. V.

AETERNA ac cæleſtia ſecum meditan do fortiſſimi Chriſti milites (ut poſtremo de martyrij patiẽtia diſſeramus) om̃ia tor mentorum genera facile contempſere. Non ſunt enim condigne paſſiones huius temporis (ut Apo ſtolus inquit) ad futuram gloriam, quæ reuelabi- tur in nobis. Rom. 8.

PRimi ueteris legis martyres prophetæ fuerũt, de quibus Micheas in maxillam percutitur, & in carcerem truditur. Vrias interficitur, Ieremias carcerem & uerbera patitur, in lacum cœni per lu dibrium iactatus lutatur. Poſtremo lapidibus ob ruitur. Iſaias in duas partes uiuus ſecatur. Dũ em̃ miſſi a domino ueritatem prædicarent, ſæuiſſimo rum principũ uim atq; minas ꝓ nihilo habuerũt. Prophetæ Micheas 3. Reg. 22. Vrias. Ieremias. Ierem. 20 Iſaias.

DEinde Sidrach, Miſach & Abdenago pueri, ætatem animi magnitudine ſupergreſſi, cũ regis Nabuchodonoſor ſtatuã adorare nollent, in forna cem ardentem proijciuntur, & inter furentes flam marum globos laudes deo decantant. Daniel leo- nibus deuorãdus datur. Sed nec illos aduſſit ignis, neq; hunc leones attigerunt, ut omnibus manife- ſtum fieret, ueræ religionis uirtutem potẽtiſſimo tyranno fortiorem eſſe, & fideles niſi deo permit- tente nulla ui occidi poſſe. Dan. 3. Sidrach. Miſach. Abdenago Dan. 6. Daniel

POST hæc Antiocho Epiphane Ieroſolymã Iudæi.

uaſtante, idolum deſolationis ſuper altare dei poſi
1. Mach. 1 tum, multi ex Iudæis nolentes adorare, trucidati ſunt. Pueri qui circunciſione depræhendebantur, ſuſpendio interempti, & qui cibis immundis abſti
1. Mach. 2. nuerãt, neci traditi. Quidam qui ſe prius armis defenderant, deinde ab inuadentibus die ſabbati ad unum fere cæſi ſunt. Etenim ne diuinæ legis mandato derogarẽt, ea die repugnare nefas eſſe duxerũt.
2. Mach. 6 Duæ mulieres q̃ filios circũciderant, cũ ipſis infantibus ad ubera alligatis miſſæ in præceps. Plærique quia ſabbatum obſeruarẽt flammis exuſti. Adeo hi omnes mori minus timuerunt q̃ præuaricari.

Eleazarus ſcriba. 2. Mach. 6 ELEAzarus ſcriba & ipſe ſacrarum legũ ſeruator aſſiduus, interimi quidem potuit, ut autem porcinam guſtaret, cogi non potuit, præferens uitæ ſuæ diuini ritus fidem. Et cum amici aliam carnem qua ueſci licebat, ſupponerent, uolentes eum ſubtrahere neci, non eis acqeuit, nolens hac ſimulatione ſe ſeruare, & alios perdere, præuaricationis exemplo, qui putaſſent ipſum cibo lege uetito uſum fuiſſe. Forti itaque animo cædentium ictus ꝑtulit, ut ad eoſdem conſtanter tolerandos fidelem populũ aĩaret, haud ignarus multo glorioſius eſſe deo obediendo mori, quam obſequendo infideli tyranno uiuere.

Septẽ frẽs Machabęi 2. Mach. 7. SEPTEM uero fratres, ſeptem in Apocalypſi eccleſiarũ typus multo atrocioribus tormẽtis conficiuntur cum matre, quia maior perſecutio in eccleſiam quã in ſynagogam ſæuitura erat. Igitur reſpuentes cibum lege uetitum, ſupplicia conſtanter ſuſtinuerunt, & quidem alius poſt alium, ut prioris pœna cæteris cernentibus terrori eſſet. Sed nequaquam territi ſunt, Itaque uice cuiuſque ſer

uata, linguas omnibus amputarunt, capita cute decaluauerũt, manus pedeſq; præciderunt, & ſic trunca corpora ſuper ignitam ſartaginem torrendo conſumpſerunt. Mater deinde quæ non fleuerat filios, ſed ad patientiam hortata fuerat, iam de illorum uictorijs læta, mortẽ alacriter ſubijt, & q̃s tunc tã acerbos cruciatus tolerare uidit, nunc una ſecum in æternæ beatitudinis regno triumphantes cernit, tanto facta poſt ærumnas felicior, quanto in perferendo extitit conſtantior.

NEque te Raſia uir non ſolum caſtitate (quæ rara in iudaiſmo erat) ſed etiam fide præſtantiſſime, hoc loco p̃teribimus. In quo uno impijſſimus Nicanor om̃es reliquos ſe ſuperaturum ſperauit. At tu cũ iam undiq; circundatus effugere non poſſes ut doceres te non timere necem, ſed magis religionis ab infidelibus ridendæ ludibrium, ſpirituſſancti inſtinctu tibijpſi mortem conſciuiſti, ferro te feriens, & de arduo loco in præceps mittẽs, & erumpentia uiſcera manibus proprijs direpta in turbam projciens, ac deum tuum inuocans, ut illa tibi iterũ redderet, futuræ reſurrectionis ſpe certiſſima ipſe ſtabilitus. O incredilẽ aĩ tui fortitudinem, terruiſti tyrannũ nihil uitæ tuæ parcens, dũ dei cõſulis honori. Senſit inimicus ſe ab uno uinci, qui te uno uicto, cæteros facile in ſuam erroris ſententiam ſe tracturũ credidit. Oſtendiſti te etiam grauiora pro nomine cæleſtis regis pati poſſe, quam fortaſſe terrenus omniũ immaniſſimus inferre cogitabat. Felix qui tali priuilegio dotari meruiſti, ut in perferendo martyrio ad confuſionem inimici tua in teutereris manu, quod paucis admodum conceſſum aliquando fuiſſe nouimus, & qđ alijs

Raſias, 2.Mac.14.

imputaretur ad peccatum, tibi uerſum eſt ad glori-
Exodi. 20 am. Nam cum omnibus præceptum ſit, Non occi-
des, tibi diſpenſatum eſt, ut te percuteres, & uince-
res, occideres te & uiueres.

Iohannes baptiſta. Matth. 11. Lucæ. 3. HAEC de ueteribus, ad noua ueniamus. Iohannes præcurſor domini & plus quam propheta, & quo nõ ſurrexit maior inter natos mulierum. Herodis Antippæ iuſſu in gratiã adulteræ carceri mãcipatꝰ, obtruncaturq́ꝫ, ac medius inter legẽ & euãgeliũ. Huius initiũ illiꝰ finẽ ſanguine ſuo cõſecrat.

Ieſus Chriſtus. POST illum primitiæ mortuorũ dñs noſter Ieſus Chr̃us ludibria, maledicta, conuitia, multa horrendaq́ꝫ ſupplicia, & ignominioſiſſimã crucis mortẽ ſuſtinuit, ut pro qbus ipſe uolens ac libens talia patiebatur, eoſdem ad patiẽdas martyrij pœnas ſuo excitaret exemplo. Iam tum dux inclitiſſimus milites ſuos non armis muniens, ſed tolerati-
Matth. 10 Lu. 21. one confirmans, cum diceret. Nolite timere eos q̃ occidunt corpus, animã uero non poſſunt occidere Sed eum potius timete, qui poteſt & corpus & animam perdere in gehennam, Et qui perdiderit animam ſuam, inueniet eã. Et in patientia ueſtra, poſ-
2. Tim. 2 ſidebitis animas ueſtras. Si ergo cõmoriemur (ſicut Apoſtolus inquit) & conuiuemus, Si ſuſtinebimus, & conregnabimus.

Apoſtoli Acto. 5 HINC ſane eſt, q'ipſi domini apoſtoli flagellis primum acriter cæſi, non dolent, ſed gaudent, non triſtantur, ſed exultãt, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Ieſu contumeliam pati.

Iacobus maior. Act. 12 Petrus apoſtolꝰ. EX his deinde Iacobus maior Herodis Agrippæ gladio decollatur, & eiuſdẽ iuſſu Petrus in carcerem catenis, uinctus conijcitur. Sed horum alter a uinculis diuinitus liberatur, alter pro tem-

porali uita æternam accipit. Infeliciſſimus uero Herodes a uermibus conſumptus expirat,& ad inferna rapitur,ab immortali uerme ſemper rodē dus,igneq; illo inextinguibili ſine fine cruciandus.

RVRſum Petrus Romæ,cum nec ipſius Neronis immanitate terreri potuiſſet,ne Chriſtū prædicaret,morti addicitur crucis,uerſoq; ad terram capite crucifigitur,q̄m erecto ſuſpendi ſicut dominus ſuus indignum ſe dixerat.Primus igitur crucem aſcendere meruit pro domino,quam pro om̄ibus aſcenderat dominus,uicem reddidit, & præmium accepit,eos quandoq; cum domino iudicaturus,a quibus talia paſſus eſt. Petrus apoſtolus

IPSE quoq; uas electum Paulus a Liſtris lapidibus eijcitur. Philippis cum Sila diſcipulo uirgis cæſus,& compedibus uinctus carceri includitur.Inde dimiſſus,plurimiſq; peragratis locis profectus Ieroſolymam,ibi alligari & mori paratus pro nomine Ieſu comprǽhenditur,ligatur, flagellatur,torquetur,in ore percutitur.Poſtremo Romæ capite truncatur,tunc demum ceſſans euangelizare Ieſum,cū in corpore uiuere ceſſaſſet. Paulus apoſtolus Actor.14. Ibidē.16 &.21

ANdream deinde apoſtolū Patras a pernice erroris uindicare conātem Egeas Achaiæ procōſul, comprǽhendi iuſſit,& in facie cædi, & in crucem ſuſpendi.At ille ne ſic quidem inhiberi potuit, qn pendens quoq; Chriſtum plebi aſtanti prædicaret donec ingenti luce circunfuſus emiſit ſp̄m,illos in tenebris relinquēs,q increduli in ipſum ſæuierūt. Andreas apoſtolus

PHILIPPVM APOSTOLVM Hieropoli Phrigiæ urbe crucifixum,ac ladidibus interemptum cōſtat. Bartholomæum apud Armeniam in oppido Albano uiuum excoriatum decolla Philipp9 Bartholomeus Iohannes apoſtolus

tumq́. Iohannẽ apoſtolum Romæ in feruẽti oleo decoctum, nec tamen læſum, Chriſto protegente, qui ſic eũ uoluit manere, donec ipſe ueniret. Thomam didymum apud Indos carceri traditum, nudis ueſtigijs per candentes laminas ductum, & in ardentem fornacem truſum, poſtremo lanceis perfoſſum. Matthæum apoſtolũ in Perſide, dum miſſale ſacrificiũ offerret, poſt tergũ trãsfixũ. Iacobũ minorẽ Ieroſolymis lapidatũ, & pro inimicis deprecantẽ, fullonis fuſte interemptum. Fratres uero eius Simonem zelotẽ, & Iudam Thaddæum in Perſiæ urbe Senair, quia ipſis ingredientibus in tẽplũ ſimulacra deorũ corruerunt, ab edituis trucidatos. Matthiam, qui apoſtolatũ a quo Iudas decidit, ſortitus eſt, Ierolymis a Iudæis lapidatum, & Romano ritu ſecuri percuſſum. Barnabam gẽtium apoſtolũ, Salamine a iudæis compræhẽſum, atq; igni conſumptũ. Profecto niſi ſumma & p̃clara eſſet martyrij gloria, nunq̃ Chriſtus apoſtolos ſuos (quos p̃ter oẽs dilexerat) tãta ac talia pati permiſiſſet. Sed beati inquit qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum. Beati eſtis cum uos oderint homines, & cum ſeperauerint uos, & exprobauerint, & eiecerint nomen ueſtrum tanquam malum propter filium hominis. Gaudete in illa die & exultate. Ecce enim merces ueſtra multa eſt in cælo.

[Margin: Thomas apoſtolꝰ. — Matthęꝰ apoſtolus — Iacobus minor — Simon. Zelotes — Iudas Thaddęꝰ — Matthias apoſtolus — Barnabas — Matth. 5. Lucæ. 6.]

HINC STEPHANVS quoq; ſpũ ſancto & fortitudine plenus, faciens ſigna & prodigia, lapidibus obruitur. Sed quid mali illi lapidum ictus inferre poterant, cui cæli iam apti erant? Vitam impij eripiebãt, ſed Ieſus a dextris ỽtutis dei

[Margin: Stephanꝰ protomartyr — Actor. 7.]

manens animam ſuſcepturus expectabat. Ille ita que iam de ſua ſalute ſecurus, pro ſuis occiſoribus orabat, Dñe, inquit, ne ſtatuas illis hoc pctm̄, auxitq; martyrij gloriam pietatis erga inimicos merito, & in dño obdormiuit, quia uigilauerat pro dño, nomen eius confitens, & mortem contēnens.

¶ IN Marcum euangeliſtam Alexandriæ idolorum cultores furentes collo fune circumiecto, p ſalebroſam humum huc illuc tractum extinxere. Marcus euangeliſta

LVCAM ꝟo in Bithinia diem ſuū obijſſe tradunt, uoluntate non ſorte martyrem, cū & ipſe gē tibus ea de Chriſto pdicare auſus ſit, quæ ſcripta reliqt. Sicq; martyrij corona nec illum caruiſſe. Lucas euāgeliſta.

HVNC apoſtolorum, diſcipulorum, euangeliſtarum finem tanto feliciorem fuiſſe haud ambigimus, quanto paſſi ſunt grauiora. Sed & ſi alius aliter conſumptus ſit, omnes tamē pari animi magnitudine nullum ſupplicij genus expauerunt, dum beatitudinis præmia cogitarent, nullum laborem refugerunt, dum ad ſupernam quietem aſcendere feſtinarent, deo fruituri, qui p deo mundum contempſerant. Apoſtoli, Diſcipuli Euāgeliſtę

POST hos deinde martyrum innumerabilis per orbem multitudo exuberauit. Ex quibus pau cos commemorabimus, quorum tamen ſingulorum exempla ad pellendam omnem animi ignauiam, timiditatemque propulſandam ſufficere poſſint. Martyres

MARTINVS MARTYR tenellus adhuc, ſed fortiſſimus CHRISTI miles, in quo (ſicuti in plurimis) deus oſtendit, facile ſe ſuos fideles ab omni iniuria tutari poſſe, ſi id illis expediſſet, Romæ Martiani præfecti iuſſu bubalis loris fla Martinus martyr.

gellatus eſt,in equuleo extentus,ferreis ungulis la ceratus ,deinde ad machinam,ut membratim diſ traheretur applicitus,at illa mox fracta diuinitus liberatur,& a plagis quas acceperat,apparuit ſa nus.Sed rurſum quia a puero uinci pudor erat,ſciſ ſæ apertæq; ad medium uſq; trūcum arbori inſe ritur,ut partibus ad ſe redeuntibus colliſus defice ret,Arbor autem ueluti adactis cuneis funditus diuiſa in diuerſum laxatur .Inde ergo ad ferream cratem torrendus transfertur,plumbo liquato ꝑ funditur,ſed repente proximi fluminis inundatio ne ignis extinguitur.Iterum ille in frixorio coqui tur, ſed rore cæleſti protectus calorem non ſentit. In cacabum pice bullientem iactatur.at ibi etiam effuſa pice manſit illæſus.Feris immanibus obie ctus nihil iniuriæ patitur.In fornacem miſſus,die poſtero cū iam in cineres redactus putaretur, exijt incolumis,Capitis tandem truncatione tormento rum finem,& beatitudinis accepit initium. Mar tianus uero ne tam obſtinatam in puerum rabiē impune ferret, putreſcentibus membris, & toto corpore uermibus ſcaturiente,infelici morte infe liciorem uitā ad æternos ignes deputatus inchoa uit.Nobis operæpretium erit,hinc penſare,quam ſuauis eſt dominus,cuius amore tā horrenda ſub ire ſupplicia ne pueri quidem timuerunt.

Conō cū filio mar tyr

CONON cum paruulo filio apud Hiſauriam ſub Aureliano imperatore paſſi ſunt. Hi iubente Domiciano præfecto primum in craticula extenti oleoq; peruncti, deinde ad ſartaginem translati, torrentur ac friguntur.Poſtremo cum magis tor queretur tyrannus,quod tā diris mortiferiſq; ſup plicijs neq; cederent,neque conſumi poſſent,con

ſtructa copioſiore pyra ſuperiniecti expirant. Cur autem ſicut alia, ita & hoc pœnæ genus uiui non euaſerint, oſtēdit uox de cælo lapſa, quæ illos, quoniam ſtrenue contra dolorem decertaſſent, ad percipiendas iā martyrij coronas euocauit. Mori non poterant, donec multiplici cruciatu probaretur tolerātiōis uirtus, probatam autem remunerari restabat. O ſapientem pariter ac pium patrem, qui ipſum quem genuerat ſecum pro Chriſto cruciari ſuſtinuit, ut ſecum cælo inferret.

VITVS puer ſeptem tātum annos natus, ab impio patre ne Chriſtum ſequeretur, nullis minis uerberibusque coerceri potuit. Et quia patri male ſuadenti non ceſſit, miraculis nobilitatus eſt. Diocleciani filium ab immundo ſpiritu uexatum ſanitati reſtituit. Sed non ideo fracta eſt perfidi imperatoris duritia, magis indignari cœpit tantum ineſſe uirtutis homini Chriſtiano, & ipſum ad deos adorandos compellere perrexit. Tantum autem ꝓfecit, ut a puero imperator uictus ſit. Potuit illum mittere in carcerem, in olla, pice, reſina, & plūbo bulliente excoquere, feris, beſtijs laniandum præbere, & in equuleo extentum crudeliter uerberare, occidere non potuit. Exclamāte enim inter ipſa uerbera Vito, Domine libera me, cælum intonuit, terra tremuit, deorum ſimulacra corruerunt, territus Dioclecianus fugit. Vitum angelus inde ſublatum longius trāſportauit. Vbi ille cum oraſſet dominum ſuū, ut iam de terris euocatus in ipſo requieſceret, tradidit ſpiritum. Glorietur nunc ꝑteruæ poteſtatis uanus imperator Dioclecianus, maximæ orbis parti ſe imperitaſſe, ualidiſſimas quondam gentes ſuæ ſubegiſſet ditioni. Si uni pu

Vitus martyr.

ero Chriſtum colēti imperare nequiuit. Si ipſe pœnas inferendo plus timuit, quàm ille patiendo. Si uiuū deniq; dimittere coactus eſt, ad quem perimendū tam dira exquiſiuit ſupplicia.

Flocellus martyr

FLOCELLVS quoq; decem annorum puer, Antonio Auguſto eccleſiam perſequente apud Auſtudinum paſſus eſt. Hic Valeriani præſidis iuſſu, cum ad immolandum dijs cogi nō poſſet, in equuleo ſuſpenſus flagellatur, in cauea cum leone obcluditur, in ignem mittitur, clauis configitur, ſed ijs omnibus ſuperſtes, feris tandem belluis obiectus, conculcatu præſſuq; earum præfocatur, in nulla corporis parte cruentatus. Vnde quæſo tam tenello tantum animi robur, tanta tolerātiōis uis? niſi quia Chriſti charitas in quocunq; fuerit, omībus fortior eſt ſupplicijs?

Mammes & Agapitus martyres.

HINC ET Mammes puer ſeptennis Cæſareæ, Agapitus quindecim natus annos Preneſte, audacter ſe Chriſtianos eſſe prædicarunt, neq; ulla pœnarum magnitudine ab ea confeſſione dimoueri potuere. Vita eos prophana tyrannorum crudelitas priuauit, ſed non etiam fide. Si quem tali neceſſitate conſtrictum patiendi timor agitauerit horum memor exemplorum, ſe pueris imbecilliorem eſſe erubeſcat, & ſaltem his exæquari nolle nefas putet.

Dionyſius martyr

SICVTI putauit Dionyſius martyr Romæ paſſus. Qui iubente Diocleciano fuſtibus prælūbatus, deinde equuleo ſuſpenſus, & uirgis cæſus, admotus etiam lampadibus miſerabiliter uſtulatus latus, pro eiulatu clamorem edebat, quo ſe Chriſtianum eſſe aſſeueraret. Et ſi millies, inquit, occidi poſſem, dominum meum Ieſum confiteri non

ceſſarem. Itaque imperator non modo ut idola ad
oraret efficere nequiuit, ſed etiam ut Chriſtum ta
ceret, donec caput, id iam optanti amputari iuſſit.
Sic ille ipſi domino, quem tam audacter tamque
perſeueranter in terra poſitus inuocauerat, felici-
ter iungi meruit in cælo.

EADEM Diocleciana perſecutione Euſtra-
tius apud Auraricenos a Lyſia præſide equuleo a Euſtratiꝰ
terra ſuſpenſus, fumo ſubiecti ignis ac uapore tor martyr
quetur, depoſitus cæditur, & toto corpore plagis
confecto, quo magis doleret, ſale, aceto diluto con
fricatur. Deinde pedibus perforatis, ne effugere
poſſet, e Satalia ciuitate ubi hæc primum paſſus
eſt, ad Aurarim urbem ductus, et hinc quoq; cum
multis Chriſtianorum Sebaſten miſſus, ab Agri-
colao præfecto igne conſumptus, martyrij palmã
recepit, cæteri obtruncati, præter unum Oreſtem Oreſtes
nomine, qui ſuper lectum ferreum diſtentus, ſub martyr
ſtratis prunis tamdiu excruciatus eſt, donec ani-
mam exhalaret. Magna qdem hæc pœnarũ acer-
bitas, ſed maius patientiæ præmium.

SVB Diocleciano & Gregorius martyr Spole Gregoriꝰ
ti paſſus, dum Flacci & Hircani præſidium minas martyr
rideret, colaphis cæditur, fuſtibus uerberatur, ſu-
per ferream cratem torretur. At uero ut fidei ab
eo prædicatæ uirtus pateſceret, pars urbis terræ-
motu concuſſa, trecentos & quinquaginta idolo-
latras ſuis oppreſſit ruinis. Præſides territi fugam
fecere. Ceſſante autem timore, ſed perſeuerante
perfidia, martyrem idolis thura adolere nolen-
tem, uirgis ferreis cædi iubent, & facibus ad la-
tera admotis uſtulari, ac demum capite trun-
cari. Sic extinctum corpus, ne a CHRiſtianis

honore ſepulturæ afficeretur, in theatro feris laniandum datur, ſed a nulla læditur. Flaccus uero q̃ pertinacius in Gregorium ſæuierat, eadem hora inteſtina per os euomitans, miſerabiliter expirauit, multo acerbiora apud inferos, & quidem ſine fine paſſurus.

Sebaſtianus martyr SEBASTianus Romæ Diocleciano & Maximiniano imperatoribus ad ſtipitem nudus ligatus, ſagittis confoditur. Hirene mulier Chriſtiana, ut corpus mãdaret ſepulturæ, noctu uenit, & ipm adhuc uiuere comperit. Solutum domi fouit, atq; ille intra paucos dies curat⁹, rurſum in publicum procedens, principum in Chriſtianos immanitatem arguere cœpit. Ipſi mirabantur quomodo uiuere potuiſſet, & cum eo miraculo ad credulitatẽ moueri debuiſſent, ad indignationem moti ſunt, atq; eundem tamdiu fuſtibus cædi iuſſerunt, donec exanimaretur. Tanto igitur martyrij amore flagrauit Sebaſtianus, ut nec ſagittas paſſus conquieſcere potuerit, quouſque ad optatum uitæ finem peruenit.

Vincenti⁹ martyr VINCENTIVS martyr in Hiſpania Cæſareæ paſſus eſt, uere Vincentius, quia omnia uicit tormenta, dum ſe Chriſtianum confitetur. Cũ in equuleo ſublatus a Daciano præſide per ludibrium rogaretur, ubi nam eſſet: in ſublime, inq̃t, unde te poteſtate terrena tumentem altior deſpicio. Grauiora minitanti. Non minari mihi uideris reſpondit, ſed quod uotis omnibus concupieram offerre. Igitur cum ungulas, faces, prunas toto corpore dilacerato conſtanter exciperet, ait. Fruſtra fatigaris Daciane. Non potes tam horrẽda excogitare tormenta, quam ipſe paratus ſum ſuſti-

nere,carcer,ungulæ,cãdentes laminæ,morsq; ipſa ludus iocusq; Chriſtianis ſunt, non tormentum. Poſt hæc alijs atq; alijs confectus pœnis, cum uictoriæ palma migrauit ad cælum. Et qui talia pro Chriſto pati optauit, nunc regnat cum Chriſto.

MARIVM & Martham uxorem eius liberosque eorum Audifax & Abacuc natiõe perſas, Claudio Auguſto Chriſtianos perſequente, Romæ martyrium paſſos legimus. Cum enim deos gentilium dæmonia eſſe prædicarent, & Martha eos hortaretur, uti confidenter pro Chriſto tormẽta exciperent, fuſtigationem, equuleum, flagella, faces, ungulas pertulerunt. Præciſis deinde manibus & ad collum alligatis, per urbem ducti ſunt, acclamãte præcone ſic puniendos eſſe deorum contemptores. Poſtremo capite cæſi martyrium conſummauerũt. Martha poſt illos in nympha aqua ſuffocata, & ipſa æque cõſtantis in tolerando animi exemplum poſteris reliquit. Quam dum ſuorũ ſupplicia ſpectaret, non dolor ſolicitauit ſed timor ne forte ipſi cruciatuum acerbitate ſuperati, prius a fide quam a uita decederent. Itaque tanto alacrius ad necem iuit, quanto de illorum uictorijs facta eſt ſecurior.

Marytres Marius. Martha. Audifax Abacuc. Martyres

PONTIAnus martyr ſub Antonio Auguſto Spoleti paſſus, nolens gentilium ſacrificare dijs, uirgis cæditur, per prunas nudis pedibus ambulare compellitur, in equuleo tollitur, ungulis ferreis ad oſſa uſq; proſcinditur, leonibus in theatro exponitur. Sed eidem (in quem homines graſſabantur) beſtiæ pepercere. Poſt hæc in carcerem fame conſumendus truditur. Sed angelo hominem nutriente, quem inedia iam extinctum putabant, die-

Põtianus martyr

decim a ſaluum educunt. Tunc iudex plumbo li-
quefacto nudum pfundi iuſſit. Sed cum neq; hoc
ſupplicij genere perimi ille potuiſſet, capitis tandē
abſciſione finitur. Poterat nec ſic mori, ſed iā oēs
pœnas paſſo beatitatis præmia differre dominus
noluit, & breuem uiri patientiam æterna felicita-
te remunerauit.

Ignacius martyr. HINC eſt quod Ignacius Antiochenæ eccle-
ſiæ tertius poſt Petrum apoſtolum epiſcopus, Tra-
iani perſecutione damnatus ad beſtias, cum Ro-
mam uinctus mitteretur, & iam Smyrnam perue
niſſet, ad Romanos qui fidem receperant ſcribens
ait, De Syria uſq; Romā pugno ad beſtias in ma-
ri & in terra, nocte dieq; ligatus cum decē leopar-
dis, hoc eſt militibus, qui me cuſtodiūt, quibus cū
benefecerim, peiores fiunt. Iniquitas autem eorū
mea doctrina eſt. Sed non idcirco iuſtificatus ſum,
utinam fruar beſtijs, quæ mihi ſunt paratæ, quas
& oro mihi ueloces eſſe ad interitum & ad ſuppli-
cia, & allici ad comedendū me, ne ſicut aliorū mar
tyrum non audeant corpus attingere. Quod ſi ue-
nire noluerint, ego uim faciam, ego me ingeram
ut deuorer. Ignoſcite mihi filioli, quid mihi proſit
ego ſcio. Nunc incipio Chriſti eſſe diſcipulus, nihil
de ijs quæ uidentur deſiderās, ut Ieſum Chriſtum
inueniam. Ignis, crux, beſtiæ, confractio oſſium,
membrorum diuiſio, & totius corporis contritio,
& tormenta diaboli in me ueniant, tantū Chriſto
fruar. Cumque iam ductus eſſet ad beſtias, & ru
gientes audiret leones, ait. Frumentum CHRI-
STI ſum, dentibus beſtiarum molar, ut panis
mundus inueniar. Præfocatum itaque a leoni-
bus, & nuſquam cruentatum ferunt. Profecto

non fuiſſet in illo tam feruens pro CHRISTO patiendi affectus, ſi quicquam dulcius eſſe potuiſſet, quam frui Chriſto.

APRONIANVS Romæ cum ad Siſinium martyrem de carcere ut torqueretur eductum uocem cælitus delatam audiſſet. Venite benedicti patris mei, percipite regnum uobis a conſtitutione mundi paratum, nihil cunctatus, ad pedes martyris prouoluitur, baptiſmo luſtrari petit, deinde patiendi cupiditate, Laoditum prætorem de impietate in Chriſtianos redarguere cœpit, ſe quoque Chriſtianum confeſſus, capitis tandem abſciſionem gaudens lætusque ſuſtinuit, eodem die martyr factus, quo & Chriſtianus. Ac nos a natiuitate ipſa fidem tenentes CHRISTI, ſi forte inter infideles uerſari contigerit, Chriſtianitatem diſſimulabimus, ne uitæ periculum ſubeamus, quaſi neſcij uitam noſtram eſſe in CHRISTO, & hanc cui tantopere timemus, uelimus nolimus mox deſituram, Sed meminerimus nos quoque uoce illa inuitari, qua inuitatus Apronianus, & ante eum Siſinius mortem contempſere, & uitam æternam adepti ſunt.

Apronianus & Siſinius martyres Matth. 5

POLOCRONIVS epiſcopus & Parmenas presbyter Babylone paſſi, magni ambo ſpiritus inuictique animi uiri. Cum enim a Decio cõpræhenſi multa ſingulatim interrogarentur, & Polocronius nihil omnino reſponderet, quærenti imperatori an mutus eſſet, Parmenas ait, Non eſſe mutum epiſcopum, ſed ideo tacere, ne impiorum colloquijs inquinetur. Quare in iram ille concitatus, ſtatim Parmenæ linguã præcidi iuſſit. Policronio os lapidib⁹ cõtũdi, deĩde utrũq; decollari,

Polocronis & Parmenas martyres

Itaq; alter ne loqui quidem cogi potuit, alter ſic locutus eſt, ut illum qui in ſe necis poteſtatem habebat, contemneret. Hac animi præſtantia oſtenderunt, uerum Chriſti militem omni terrena uirtute eſſe fortiorem, & occidi poſſe, terreri non poſſe.

Marcus & Marcellianus martyres.

SIQVIDEM Marcus quoq; et Marcellian9 Romæ paſſi, gaudenter ad ſupplicium ibant, & quoniam Germani erant, ſtipitibus infixi pſalmũ illum alternatim decantarunt. Ecce quam bonum & quam iocundum, habitare fratres in unum. Cũ que non modo ferrent, ſed etiam irriderent tormẽta erubuit Dioclecianus contemptui ſe haberi ab ĳs quos torqueret, & ambos lanceis confodi iuſſit atq; interimi, & præclare quidem cum illis actum eſt, quia tanto maturius ad coronam martyrĳ peruenerunt, quãto pœnas minus expaueſcere uiſi ſunt.

Pſalm. 132

Tranquillinus martyr.

PER idem tempus Tranquillinus martyr, cũ audiſſet Zoen uxorem Nicoſtrati pro Chriſto neci datam, exclamans indignum facinus eſſe, ut fœminæ uiros ad ſubeundum martyrium præcederent, in medium prorupit, & palam ſe Chriſtianũ confeſſus, lapidibus obruitur. O laudabilem inuidiam, qua doluit Tranquillinus, non quia fœminæ fortes eſſent, ſed quod ignaui uiri, proindeque ſeipm tã egregiæ fortitudinis præbuit exemplũ.

Chriſtophorus. martyr

CHRISTOphorus magnus corpore, ſed maior fide, Chriſtum in armo tulerat, & eundem in corde fixum gerens nunquam dimiſit. In oppido Ammonitarum Lycia, cũ militum cohors ut ipm compræhenderet miſſa, manum illi inĳcere timerent, ultro ſe illis uinciendum præbuit, & eoſdem a quibus uinctus ducebatur, a uinculis erroris exoluens, monſtrata ueritate Chriſtianos fecit, ita ut

Chriſtum confitentes capitalem ſententiam liben ter ſubirent. Ipſe uero uirgis ferreis cæditur, galea ſub prunis feruefacta operiť, & igne ſuppoſito in ferreo ſcamno torrendus conſtringiť. Poſtremo ad ſtipitem ligatus, ſagittis impetiť, & cum ne ſic quidem confici potuiſſet, capite mulctatur. Quod autem rege illo a quo pemptus eſt, ſupior fuerit, etiam inde apparet, quod rex oculum ſibi ſagitta forte confoſſum, cruore eius liniens in integrum reſtituit. Itaq; adſe ſanādum, eius opem quem in terfecerat requiſiuit, & impetrata credidit, mortui religionem ſponte ſequens, quem uiuentem ut ſuam ſequereť, nulla ui, nullo ꝓrſus ſupplicio cogere potuit.

IN PANTALEONEM martyrem Nicomediæ paſſum, dum Maximiani furor deſæuiret, tormentorum genera defecerunt, ipſi patiendi ardor deeſſe non poterat, ꝑtulit itaq; equitum ungulas, faculas, ſartaginem, plumbum, in mare merſionem, in terra feras. Poſtremo cum ad rotā clauoꝝ mucronibus aculeatam lancinandus ligaretť, ſolutæ ꝓtinus machinæ fragmenta impietatis miniſtros ꝑculere ꝑimereq;. Ipſe quoq; Cæſar magis iam timens quam timendus, nequid martyrem torquendo grauius ipſe patereť, ſtatim illum obtruncari iuſſit. Sed ne ſic quidem eum interfice re potuiſſet, niſi remunerandæ uirtutis tempus id requireret. Tunc mori miles CHRISTI ꝑmiſſus eſt, cum per patientiæ merita iam ad immortalitatem transferri debuit. Pātaleon martyr

QVID de te dicam Prime Stephane Pontifex maxime ac martyr inſignis, Tu ad Martis templum perductus, ut aut ſacrificares, aut pœnam Primus Stephanus papa & martyr

capitalem ſubires, tanti periculum iſtud feciſti, ut bellatoris dei imo diaboli templum funditus euerteres, ac ſolo æquares. Te enim IESVM inuocante, idoli ædes corruit, & cultores ſuos qui te ad impietatem urgebant, conterritos in fugam uertit. Valerianus quoque Cæſar tua expauefactus uirtute, ad te unum occidendum, ad te inquam & unum & nudum atque inermem cohortem miſit armatam. Tu uero dum ſolennia ſacra ageres, non intermiſſa precatione imperterritus uitæ finem expectaſti. Itaque ante aras iugulatus, ſed ante deum in paradiſum ſublatus, pleniſſimum ueræ gloriæ triumphum pegiſti, recipiens de manu domini inuictæ patientiæ incorruptibilem coronam, beatus factus in ſempiternum.

Maximus martyr

MAXIMVS martyr ſub Decio imperatore ab Opimio proconſule in Aſia paſſus, cum fuſtibus cæſus, & in equuleo extenſus ungulis quoque laniaret, tormonta hæc non dolori ſibi eſſe dicebat ſed iucunditati. Inde extra urbem tractus, lapidibusq; obrutus, iucunditate illa quam inter cruciatus capiebat, iam omni moleſtia liber frui plenius cœpit, fruiturus ſine fine.

Quiriac9 martyr.

QVIRIACVM Ieroſolymitanum epiſcopum (qui ante Iudas dictus) beatæ Helenæ lignũ dominicæ crucis, diu ſub terra celatum indicauit, quia Chriſtum prædicare non ceſſabat, Iulianus apoſtata compræhendi iuſſit, & manum illi dexteram abſcindi, plumbum liquentem in os infundi, ſuper lectum ferreum torreri, ferreisq; ỽgis cædi. Matrem quoq; eius Annam ꝑ capillos alte ſuſpẽdi, ungulis proſcindi, facibus aduri. Ea conſumpta rurſum Quiriacum in foueam ſerpentibus te

ſertam mitti mandat. Sed eo dimiſſo ſerpentes oēs mortui apparuerunt. Ammonius uero ueneficus qui illos excantauerat, uiſo miraculo conuertitur, & Chriſtum confitens obtruncať. Quiriacus in cacabum oleo bullientem demerſus, cum mori nequiret, gladio tranſuerberatur. O inuictæ fidei uirum, qui ut CHRISTVM negaret, compelli nulla ui potuit.

BONIFACIVS Tharſi paſſus, ad locū ſuppliciorum audacter accedens, martyres ad patiendum palam hortari cœpit. Et Sulpitij præſidis iuſſu in equuleo erectus, ungulis ita laceratus eſt ut oſſa apparerent. Clauiculos deinde harundineos in digitis inter ungues & carnem defixos pertulit, atque in os plumbum infuſum, tum demū in bullientem picem in caput præcipitatur. Sed cum neque hoc cruciatu conſumi poſſet, capitis amputatione peregit martyrium, & dum feriretur, terra tremuit, plurimique conuerſi idola reliquere tā immania tormenta nihil formidantes, dum Chriſtum ſequuntur. Bonifaciꝰ martyr.

SED VT HIS tam fortibus ac tam fidis exemplis aliquod imbecillum imbelleque, & fidelibus cunctis maxime cauendum interſeratur. Legimus Decio imperatore quendam Nicomachum nomine in urbe Troade fuiſſe qui dum a proconſule Opimio torqueretur, doloris impatiens, dijs eius dixit ſe ſacrificaturum. Atq; ubi dimiſſus tura ante idolum incendit, illico a dæmonio arreptus, grauiores pœnas dedit. Quippe in rabiem uerſus, propriam linguam dentibus mandens expirauit. Heu heu infelix NICOmache, non tormenta mutaſti, ſed tortorem, non pœnam, Nicomachus tormenta timens dānatur.

ſed fidem, nec mortem defugiſti, ſed mortem feli-ciſſimam relinquens miſerrimam elegiſti. Inter damnatos computaris, quia inter beatos cenſe-ri cum poſſes, noluiſti. Pro fide breuiſſimos pa-ti cruciatus recuſaſti, at pro ꝑfidia pateris æternos & penni illa amiſſa gloria, eo deſcēdiſti, ubi ignis extinguibilis urit, uermis immortalis rodit, tene-bræ indiſcuſſæ caligāt, ſulphuris fœtor ſemper ex halat, procellarum ſpiritus ꝑpetuo furit, ubi deni-que horror ſempiternus inhabitat. Merito talia ſortietur, quiſquis oblatam ſibi ex diuina largi-tate martyrij coronam, ignauo uictus metu acci-pere contempſerit.

Venātius martyr — IDEO ſane nihil formidans Venantius mar-tyr ſub Decio Cæſare in oppido Camerino, præſi dis iuſſu fuſtibus uerberatur, leonibus exponit, ꝑ pedes pendens uertice ad terram uerſo, ſubditi ignis fumido uapore torquetur. Inde depoſitus, diſpeſſis manibus pedibusq; diuaricatis, prono di ſtentoq; funiceis uinculis corpore a ſolo ſubleuat, & eiuſdem ignis flamma uentrem & ilia lāben-te cruciat. Poſtremo gladio ꝑimitur, & tamen tot talibusq; afflictus tormentis, nunquam ſe Chriſti anum negauit, neq; idola dæmonia eſſe timuit cō fiteri, omni cruciatu fortior, omnibus tortoribus audacior. Cæſarem ipſum contemnens, dum am-plexatur Chriſtum.

Euſtachius martyr cum coniuge & liberis. — EVSTACHium cū uxore & liberis Hadria-nus princeps ob confeſſionem CHRiſti, in boue æneo introcluſos cremari fecit, & cum triduo ma-china illa arſiſſet, ipſiq; iam in cinerem redacti pu tarent, examinati quidem inuenti ſunt, ſed nun-quam aduſti, ita ut neq; capilli neq; pili nidorem

ullum admiſerint. Deo uolente etiam in igne corpora eorum ſeruari integra, quoq; & in credendo fides, & in patiẽdo conſtantia extitit incorrupta.

MARCELLINVM Dioclecianus pugnis circa guttur cædi fecit, nudumq; ſuper uitri fragmẽta uolutari, in carcere clauſum fame ſitiq; torqueri. Et cum eum nullo cruciatus genere ad ſacrificãdum dijs compellere poſſet, decollari iuſſit, uictũ ſe teſtatus, uiuum utiq; dimiſſurus ſi uiciſſet. Marcellinus martyr

QVAdraginta milites Sebaſtæ paſſi ſunt ſub Licinio imperatore, Lyſia & Agricolao præfectis Hos quidem cum Chriſtum publice prædicarent, in ſtagnum gelu concretum collotenus merſos manere uſque ad diem alterum compulerunt. Termæ prope appoſitæ erant, ut ad eas confugere liceret, ſi quis eorũ pro Chriſto pati frigus recuſaret. Vnus ex illis algoris impatiens, ut ad termas peruenit, uita defunctus eſt. Reliqui in glacie perdurantes deo laudes decantabant. Circa uigiliam noctis tertiam deſcendit lux ſuper eos, et trigintanouem coronæ in luce apparuerunt. Quod cernens cuſtodum præfectus, illis qui ſecum erãt a ſomno excitatis, Chriſtianum ſe profeſſus eſt, & ueſtitu reiecto nudus in ſtagnum proſilijt, atq; una cum ijs qui ibi erant pſallere cœpit, coronam percepturus, quam is qui inde effugerat, cũ uita ſimul amiſit, Mane poſt hæc eductis, & in fidei propoſito perſiſtentibus, crura confregerunt, illique animas deo tradentes tam glorioſa martyrij uictoria feliciter potiti ſunt. Quadraginta milites martyres

QVI ROMAE in carcere cum Alexandro maximo pontifice uincti tenebãtur, poſt eius martyrium adeo & ipſi mori pro Chriſto concupierũt Alexãder papa cum ſocijs.

ut Quirino tribuno, qui iam conuerſus eorum religionem ſequebãt clauſtra reſerãte, fugamq; ſuadente, exire noluerint. Inde eductos Aurelianus princeps, alligatis ad colla ingentibus ſaxis in mari ſubmergi iuſſit. Quid furis, imo q̃d inſanis Aureliane? uincula adhibes fugere nolentibus, extrema minitaris mori cupientibus. Non eſt quod iuſtorũ nece glorieris, eos occidiſti qui occidi optarunt, ut Chriſto fruerent̃. Nihil illis felicius contingere potuit, quã te inimico uti. Iraſcere igit̃, & q̃ñtum uis debacchari, ac ſæuire p̃ge, dum magis nocere ignoſcendo queas q̃ puniendo.

Tyburtius & Valerianus martyres HINC quidem Tyburcius & Valerianus, cũ ab Almachio Vrbano prætore in uincula coniecti rogarent̃, cur principum ſententijs damnatos honore ſepulturæ afficere p̃ſumerent? quia inquiunt, quos principes ipſi pro CHRISTO damnandos iudicant, eorũ nos fieri ſerui cupimus. Itaque & ij ſicuti uolebant, obtruncationem paſſi martyrij coronam perceperunt, tyrannorũ ſæuitiam in ſuum conuertentes triumphum.

Eleuterius martyr. ELEVTERius Hadriani iuſſu, lectum ferreum, craticulam, ſartaginem, fornacem expertus noxam non ſenſit, equorũ ferocium caudis alligat̃ diſtrahendus, & ſolutis uinculis incolumis euaſit. Leonibus in theatro exponit̃, ſed cum neq; leones illi quicquã mali inferrẽt, capite cæſus diem ſuum obijt Hoc quidẽ poſtremo p̃mittente dño ne ſanctus martyrij gl'ia careret, illa ṽo priora cohibente, ut credere nolentiũ inexcuſabilior eẽt p̃uicacia.

Victor martyr. VICTOrem martyrem Maximianus apud Maſſiliã iniecto pedibus fune raptatim trahi mandauit, atq; ita uexatum, tantumq; nõ exanimem

in carcerem trudi. Vbi ille diuino ſplendore refocillatus ac refectus, carceris cuſtodes ad Chriſtum cōuertit, eosq; in fide ſtabiles imperator capite cædi pcepit. Porro uictorē in equuleo tolli, fuſtib9q; & neruis durit᷑ cædi, ac rurſum in uīcula cōiJci. At ipſe cū ſimulacrū Iouis añ ſe cōſtitutū adorare iuberet᷑, id abominatus pede ſtatuā euertit, iacuitq; reſupinatus Iuppiter, ſuis etiam ridendus cultoribus. Cæterum Maximianus fortiorem ſe deo ſuo oſtēdens, ulciſci uoluit eius iniuriam, qui ſeipſum defendere, ne ſaltem caderet nequiuit. Victorem igitur, cum pedem illi prius abſcidiſſet, molendini rota ſubiectum conteri, & adhuc ſpirantem gladio feriri iuſſit. Et hic quidem martyr efficitur, ſed euerſi Iouis ignominia non aboletur. Ac ne imperatori quidem tantum uirium fuit, ut torquendo hominem fidem extorqueret, & quē uincere non potuit, interemit.

HADRIANVS martyr Nicomediæ paſſus, cum eſſet militum præfectus, cernens noſtrorum in ſupplicijs conſtantiam, credere cœpit, & ſe Chriſtianum profitens, inter damnatorum nomina ſuum aſcribi petijt. Itaque Maximiani iuſſu in carcerem ducitur, & reis per tormenta conſumendis computat᷑. Id ubi reſciuit Natalia uxor eius (quia Chriſtiana erat) læta ad carcerem currit, uirum ad patientiam hortatur, mox enim fore ut pro temporali pœna æternis fruatur bonis. His & alijs huiuſmodi uerbis animatum relinquens abijt. Hadrianus uero cupiēs illam ſuæ fortitudinis fieri ſpectatricem, cum dies martyrij inſtaret, uadibus datis dimiſſus, ipſam accerſitum perrexit, At illa aduentantē proſpiciens, rata ideo

Hadrianus martyr & Natalia uxor

liberum factum,quod præuaricatus eſſet religio-
nis fidem,claudit oſtium,& ſe nolle eum domi re-
cipere exclamat,qui a Chriſto deſciuiſſet. Vt autē
rem ſicuti erat didicit, admiſſum dulciter ample-
xata,una cum illo ad carcerem rediјt.Deinde cum
ipſe fuſtibus dure admodum uerberatus, fractiſ-
que cruribus in terra ſemiuiuus uolutaretur ,illa
leniter plagas refouendo, animum uiri in pœnis
deficientem adhortationibus erigebat. Vbi tan-
dem ipſe manu inſuper amputata expiraſſet, illa
deo gratias egit,& manum eius in ſinu ſuo condi-
tam latenter tulit, ſiccatamque in delicijs habuit.
Corpus mandatum eſt ſepulturæ. Mira utriuſ-
que uirtus, ſed in ſexu fragili mirabilior. Vir ul-
tro certe ſe neci expoſuit, ut cum Chriſto uiueret,
mulier coniugium uiduitate mutare peroptauit,
ut maritum martyrem uideret, cum illo ſimul cu
piens torqueri,cum illo mori.

Dorotheus & Gorgonius martyres

DOROTHEVS & Gorgonius,etiam ipſi
Nicomediæ paſſi ſunt. Quos quia inter Roma-
nos milites uirtute ac nobilitate præcellebant, Di
oclecianus primum largitione & blanditijs auer-
tere nixus eſt. Vbi id parum proceſſit, quæſtione
torquere cœpit,equuleum, flagra, ungulas in eos
experitur,additq; uulneribus dolorem, ea ſale &
aceto perfricando. Deinde in crate diſtētos ad pru-
nas applicat. Poſtremo ſuſpenſos laqueis necat.
Adeo nullum tormenti inuenit genus,quo illos ne
magis CHRISTO quam ſibi militarent,mouere
poſſet. Melioris itaque militiæ ſtipendia certiora
perceperunt,nō argentum neque aurum, ſed ipm
cælorum regnum.

Niceta martyr.

NICETAE MARTYRIS pœnas diffi-

cile eſt enumerare, nec miracula minus. Nicomediæ illas a Maximino rege paſſus eſt, auunculo ſuo magno, ſed primum ab infideli patre. Nam cũ deos argenteos domi ſublatos confregiſſet, egenisque erogaſſet, ligatur a patre, & bubalis neruis nudus acerrime flagellatur. Mox ab angelo ſpiritali conſolatione recreatus, & in cælum ſuſpicere iuſſus, uidit manum coronam incredibilis decoris inde ſibi porrigentem, ob quod magis patiendi cupiditate ardere cœpit. Et cum ei ſuper plumeum ſtratum uinculis colligato, molliterq́ꝫ compoſito meretriculam adduxiſſent, linguam dentibus præſectam in illam expuit, & ſtupore attonitam diſcedere coegit. Inde ſup carrucam clauis p̃acutis aſpatam nudus collocatur, ut dum raptatus fuerit, ipſa quaſſatione crebrius uehementiusque ſauciaret. Sed ipſo orante omnes ferreæ cuſpides illæ paleaꝝ inſtar molleſcunt. Cumq́ꝫ ſic lædi non poſſet, atrociora excogitant tormenta, hamo ori indito ſuſpendit, ferro candenti p utramq́ꝫ aurem transforat, p latera quoque pilo pfodit. Mira res, tot lætalibus plagis affectus, mori non poterat. Hinc etiam p pedes a terra ſuſpẽſus fumo cruciat, mox in pyram cremandus pijcit, & tamen inde quoque euadit inoffenſus, manibus pedibusque truncat, ſup candenti lamina mutilatis cruribus inſiſtere cogit, in foueam multæ altitudinis iactat, ſed & inde membris omnibus ab angelo redintegratis uiuus incolumisq́ꝫ educit. Poſt hæc uenenum ſibi ꝓpinatum ſine noxa hauſit, ac mortuos quoſdam p̃cationibus ad uitam reuocauit. Quo quidem miraculo plurimi ad Chriſtum conuerſi, mota ſeditione in regem impetum faciunt,

& fruſtra fugere conantem occidunt. Niceta uero cum eos baptizaſſet, eccleſiaſq; aliquod conſtruxiſſet, ad dominum tranquillo uitæ exitu migrauit. Vere Niceta, qui tot tormenta uicerit, & de cuius nece tyranno non licuerit gloriari. Illo enim uiuente ipſe peremptus, impietatis ſuæ pœnas dedit Longe acerbiores apud inferos, & quidem ſine ſine daturus.

Romanꝰ martyr.

ROMANVS cum eſſet gentilitiæ perfidiæ æmulator, & beatum Laurentium tormenta pro Chriſti amore patientem ſpectaret, dixit ſe uidere iuuenem forma inſignem, candidiſſimo linteolo cruorem illius detergentem. Laurentium ergo ad carcerem reductum ſecutus ab eodem ſe baptizari fecit, & cum iam aperte ſe chriſtianum eſſe proclamaret, Decio iubēte uirgis cæſus capite truncatur. Quid eſt quæſo quod tam horrenda aliorum ſupplicia non deterruerint illum, ſed animarint, ut martyr eſſe optaret, qui paulo ante fuerat gentilis? Adeo ne ſpectaculo illo delectatus eſt? imo exinde firmiſſimam æterni præmij ſpem animo concepit, ſi eadem ſibi credenti pati contigiſſet, & ad quietem properans pœnas contempſit.

Laurētius martyr.

LAVRENtius uero cum diuerſorum tormentorum inſtrumenta ſibi ante oculos propoſita uideret, ſemper ſe optaſſe dicit ad eiuſmodi epulas inuitatū iri, & ad ipſas hauriendas accedere. Cūq; Decius cæteros chriſtianos ab eo ſibi prodi popoſciſſet, ut quid inquit eos requiris quorum conſpectu es indignꝰ. Nam nomina illorum ſcripta ſunt in cælo. Iratus ille, contemptorē ſuum fuſtibus plumbari iuſſit, laminis candentibus uri, ſcorpionibus lacerari, in ore lapidibus contundi, ſic deniq;

excruciatum,ſuper ferrea crate diſtendi, pruniſq; torreri. At ille ſupplicia irridens, intentis in Deciũ oculis. Iam ſatis aſſatum eſt inquit, tolle & manduca. Mox deo gratias agẽs quod ſe martyrij gloria dignatus eſſet, animã reddidit, tanto maius recepturus præmium, quãto paſſus duriora.

HIPPOlitus quoq; (cuius cuſtodiæ Laurentius traditus fuerat) & ipſe Chriſtum credens atq; confitens, Valeriani præfecti iuſſu, ad colla indomitorum equorum ligatus cum diſtraheretur, fidem quam receperat, integram ſeruauit. Membra diuidi potuerunt, Chriſti amor ſcindi non potuit. Pœna quoq; hæc non caſu inflicta, ſed dei nutu uidetur electa, ut nomini eius cui irrogabatur, pulchre conueniret. Hippolitus quippe græca compoſitio, ſi in noſtrum uertatur ſermonem, equo diſcerptum ſonat. O felicem uirum, qui quoties nominatur, toties patientiæ ſuæ laudẽ ſimul proferri ſentiti, q́ pro Chriſto paſſus in corpore, quod a parentibus accepit in nomine. Hippolit⁹ martyr.

CYPRIANVS Carthaginenſis epiſcopus, cuius multa religioſe & eleganter ſcripta extãt, Carthagine paſſus eſt ſub Voleriano & Galieno principibus. Hic ob Chriſtianam aſſertionem primo in exilium actus, deinde reuocatus, cum edictum quo capite cædendus decernebatur audiſſet, deo gratias egit, nihil præ ſe triſtitiæ ferens. Deinde ſuis præcepit, ut ſpiculatori a quo percuti deberet, quinq; & uiginti aureos mercedi darent, quaſi beneficium ab eo non interitum accepturus. Itaq; oculos ipſe ſudario tegẽs, extenſam ceruicẽ gladio ſubiecit, & coronam accepit martyrij tã animi cõſtãtia in patiendo clarus, q̃ eruditiõe in docendo. Cyprian⁹ epiſcopus martyr.

Archadius martyr.

ARCHADIVS martyr(ut Zeno Veronenſis epiſcopus de illo prodidit) manibus pedibusq; articulatim atq; membratim diſcerptis, truncus in ſuo ſanguine uolutandus relinquitur. Sed tanto integriorem ſpiritum deo reddidit, quanto patientius corporis mutilationem tolerauit.

Iacobus deartuatus martyr.

IACOBVS martyr in Perſide paſſus, quē a ſupplicij gñe alij denodatū alij interciſum cognoĩarūt, nos uſitatiore uocabulo deartuatū potius dicēdum cenſemus. Huic enim ſe chriſtianum profitēti, manuum pedumq; digiti nodatim præcidūtur, tum palmæ, tum brachia, tum lacerti ad humeros uſq;, ſic & pedes & tibia & crura. Ita tamē ille trūco corpore deo laudes grateſq; agere non ceſſauit, donec regis iuſſu diſſecta ceruice, conſumauit martyrium, tam fide integer, quā membris lacer. Sic ſtatur pro religiõe, ſic dimicatur pro Chriſto. Hoc militiæ genere, ad cæleſtē gloriam angelorūq; triumphum peruenitur.

Dominicus.

QVA Mobrem haud alium animum etiam ijs ineſſe oportet, quibus patiendi deeſt occaſio. Sic enim ſine martyrio martyrij meritum adipiſci poterunt, ſicut adeptum credimus beatum Dominicum prædicatorum patrem. Qui cum iter ageret, intrepidus in hæreticos qui ſibi inſidiabantur incurrit. Ab ijs percunctatus quid facturus eſſet, ſi compræhenſum trucidare uellent. Precarer uos inquit, ne uno ictu mortem mihi inferretis, ſed prius particulatim mutilantes, membrorum meorū fruſta ante me numeranda exoneretis, deinde ut hos oculos effoderetis, & poſtquam me aliquandiu in meo uolutaſſem ſanguine, tum demum reliquum corpus cæſum dilaniantes, crudeliter ex-

tinguereris pro nomine domini mei Ieſu Chriſti. Obſtupefacti illi tanta uiri audacia, intactum dimiſere. Alius etiam hæreticis necē minitantibus, nondum ſe martyrij gloria dignum dixit, ſed ut dignus euadat ualde cupere. Igitur neq; inſidijs inimicorū, neq; minis deterritus eſt, ne uel pergeret, quo neceſſe erat, uel loqueretur quod opus erat ad ſalutem multorum.

De patientia martyrum fœminei ſexus.

Cap. VI.

SATIS HAEC de uiris, fœminarum iam martyria pertractemus, quandoquidem nec illarum aut minor in ſuſtinendo fuit conſtantia, aut leuior in patiendo pœna.

BARBARAM Chriſto dedítam uirginem, infidelis pater hoſtiliter perſecutus eſt. Flagris cæſam, & per capillos tractam, Alexandriæ præſidi Martiano puniendam obtulit. Præſes autem ſacrificare nolentem neruis bubalis duriter uerberari iuſſit, & in carcerem trudi. Ob quam illa patientiam meruit a Chriſto uiſitari, & paſſionis dolorē præſentiæ dominicæ ſuauitatis mitigauit. Dehinc educta, dum ad ſupplicium traheretur, gaudebat. Itaq; lāpades, malleos, flagella cōſtanter pertulit. Cūq; amictu ipſum exuiſſent, magis pudore nuditatis quam dolore affecta pœnæ ad deum orauit & ſtola candidiſſima diuinitus induta apparuit. Poſtremo cum obtruncari iuberetur, pater filiæ carnifex fuit. ſed mox tanti ſceleris ualde quam iuſtas exoluit pœnas, fulminis ictu interēptus. Ipſa uero corporis uinculis expedita, cum uirginitatis

Barbara uirgo.

martyriiꝗ corona ad cæleſtis tandem ſponſi thalamos læta migrauit.

Agatha uirgo.

PAR intolerãdis tormẽtis Agathæ ỹginis forti tudo fuit. Quinciano Siciliæ proconſuli extrema minitanti, niſi dijs thura poneret rñdit, ſe deo uero ſacrificaturam, non dæmonijs. Et cũ fidiculis equu leoꝗ uexaretur, delectari ſe pœnis, non triſtari di xit. Quoniam ſicuti triticum non recondit in hor reum, niſi tritura uentilationeꝗ permundatum, ita & ſe non poſſe ad patientiæ præmia peruenire niſi ſupplicijs ante probetur. Hinc iubẽte Quin ciano mamillam illi a pectore diſtorquent, mox & abſcidunt. At ipſa ad Quincianũ cõuerſa excla mat. Impie, crudelis, dire tyranne, non te pudet in me amputare, quod in matre ſuxiſti? ſed nihil ꝓfi cis. Habeo enim quas auellere non potes interiores fidei ſpeiꝗ mamillas, quarum alimento reparatur in me ſuſtinendi uirtus. Poſt hæc in carce re poſitæ, Petrus apoſtolus apparens plagam curat, & locus ante tenebris horrens, pedoreꝗ triſtis repente illuſtratur, ſuauiterꝗ fragrat. Attoniti eo miraculo cuſtodes, reſeratis ianuis uirginẽ ut abiret hortantur. Cæterum ipſa ne ſtans in limine ui ctoriæ pedem referendo præmium amitteret, nuſquam diſceſſit. Poſtero igitur die Quinciani iuſſu ſuper prunas teſtis permixtas aliquãdiu uolutata torretur, ſimul ac laceratᷣ. Fluenteꝗ ubertim cruo re ignis extingui cœperat, cum tam immane facinus terra non ferens intremuit, pars muri quaſſata Quinciani aſſeclas oppreſſit ruina. Virgo rurſum carceri reddita, cum finem oraſſet uitæ obdor miuit in domino. Neꝗ illa in funere angelicis laudibus caruit, quæ in tormentis fidem ſeruauit. Ab

angelis quippe appoſita fertur ſepulturæ eius mar morea tabella, in qua ſcriptum erat, Mentem ſanctam ſpontaneam, honorem deo, & patriæ liberationem. Et ſi tam glorioſa iacuit in tumulo, quam felix regnat in cælo. Vt autem & hinc pateſcat, quanto ſint miſeriores qui torquēt quam qui torquentur. Quincianus cum æquo cui inſederat, in fluuium præcipitatus, uorticibusq; obrutus nuſquam comparuit.

HAGNES Romana uirgo tertiodecimo ætatis ſuæ anno, primum contra pudicitiæ oppugnatores inuicta perſtitit, & ad lupanar ui adducta, deo protegente corrumpi nequiuit. Deinde ab Aſpaſio tribuno, quod Chriſtum confiteretur, ei ſe deſponſatam dicens, in ignem comburenda impingit. Sed diuiſa flāma carnifices adduſſit, ipām non attigit. Aſpaſij tamen ira flammis feruentior, ferro illam iugulari iuſſit, cui ignis pepercerat. Miremur uiros contempſiſſe ſupplicia ſi in tā tenella ætate fœmineum pectus tantum exhibuit conſtantiæ, ut torqueri, ut occidi mallet, quam uel ſanctæ uirginitatis propoſitum deſerere, uel chriſtianæ credulitatis fidem. Hagnes. uirgo.

CAECILIAE q̄q; Romanæ Chriſto dedicata uirginitas martyrij retulit triumphum. Quæ Valeriano deſponſata, dū nuptiarum celebris ageretur dies, pro feſceninis euangelium intra ſe tacita decantauit. Et cum iam cubilis ſecreta cum ſpōſo adeſſet, illi fidem CHRISTI, deinde etiam Tiburtio fratri eius perſuaſit, atq; ambos ad coronā egit martyrij, angelorum uiſu roſarumq; cæleſtium odore ante animatos. Ipſa quoq; quoniam deos gentilium ſimulacra uana eſſe diceret, Al- Cæcilia uirgo.

machij Vrbani prætoris iuſſu in ignem cremanda deijcitur, & cum illæſa permaneret, decollari iubetur. Ter percuſſa occidi non potuit, & dimiſſa triduum ſuperuixit, ut neq; tunc moreretur, cum carnifici liberet, neq; ultra quam ſibi expediret, uiueret, ne & ille neci eius gloriari poſſet, & ipſa tardius quam uellet, cum ſeruatæ caſtitatis, tum conſummati martyrij reciperet mercedem.

Catherina uirgo. CATHERINA uirgo ſanctitate magis quam regia ſtirpe clara, atq; inter Alexādriæ puellas pulcherrima, plus tamen uirtutibus quam forma pollens. Cum Maxentius cæſar chriſtianos ad idolorum culturam cogeret, prorupit in medium, cæſarem increpuit, martyres præmij ſpe confirmauit, mundi ſapientes diſputando uicit, ita ut cōuerſi pro Chriſti nomine quod impugnauerant, iam defendendo mori non formidarent, pro quo & ipſa ſcorpionibus cæſa, in carcerem fame ſitiq; afflicta, ab angelis uiſitatur atq; alitur. Fauſtinam Maxentij coniugem, Porphyriumq; militum magiſtrum cum ducētis millibus uirorum in fidem recipit Chriſti. Quamobrem rotis applicatur, ita arcte cōpoſitis ut in orbem actæ multiplici mucrōe diſſcidiſſent alligatam, niſi exemplo ui diuina ueluti fulminis cum fragore ruentis ictu, ipſa tormenti moles fracta diſſilijſſet, Itaq; uirginem intactam reliquit, multam tamen infidelium turbam uiolento fragmentorum excuſſu proſtrauit. Cæteri qui euaſerant, fere omnes Chriſto credidere, martyrioq; cū Fauſtina & Porphyrio coronati ſunt. Cum ergo Catherina tantam multitudinem ante ſe ad cælū præmiſiſſet, & iam eos cuperet ſequi, obtruncatur. uulnus lacte manaſſe conſtat, ut uirginalem puri-

tatem teſtaretur, Corpus ab angelis inde uſque ad montem Sina delatum, ut ubi a deo data lex fuit, ibi illius monumentum eſſet, quæ ſic pro lege ſtetit Chriſti, ut & philoſophorum ſapientiam confutaret. & tyranni ſæuitiam nec repræhendere timeret, nec ferre recuſaret.

LVCIAM uirginem Siracuſanam Paſcaſius proconſul ad proſtibulum adduci iuſſerat, & illa neq; uirorum, neq; boum ui, qui funibus uinctã trahere nitebantur, loco moueri potuit. Lignorũ ergo ſtruem tyrannus circunponi, & uirginem incendio conſumi decernit. At illa inter flammas conſtituta calorem non ſentiens, deo gratias agebat. Furit Paſcaſi9, & iã quo ſe uertat neſcit, dum ipm a fœmina uinci pudet. Cumq; animo conflictaret. quidam ex lictoribus diſtricto enſe Luciæ iugulũ transfodit, nec tamen illa mori potuit, donec euchariſtiæ ſacramentum de manu ſacerdotis accepit, illocq; comitata ad cælum abijt, cuius fidem in terra cum torqueretur non deſeruit. Lucia uirgo.

TECLA uirgo Pauli apoſtoli prædicatione inſtructa, Chriſto ſe dedicat, & iuuenem cui pacta fuerat, repudiat. a matre chriſtianitatis quaſi ſacri legij accuſatur, a proconſule Alexandro igne cremanda condemnatur, ſed ignis repentino imbre extinguitur, illa intacta liberatur. Rurſum comp̃henſa beſtijs exponitur, ſed inter leones & urſos tuta ſecuraque permanet. In foſſam ſerpentum deturbatur, & ſerpentes emoriuntur. Tauris ferociſſimis diſtrahenda alligatur, & ruptis uinculis periculum euadit, omniumq; mentibus in ſtuporem uerſis libera dimittitur. Inde ab Iconio ubi talia paſſa eſt, Seleuciã deueniens, multis doctrina ſua Tecla, ugo

Chriſto aſſcitis, uitam hanc cum æterna commu tauit, parata quidem pro ueritatis aſſertione oia perpeti ſupplicia, niſi ab ijs illam dominus protexiſſet, multorum conſulens ſaluti. dum uni parcit. Ipſam tamen ſic pmijs afficiens martyrij, ac ſi pœnis martyrij eſſet conſumpta. O felicem uirginem quæ non ſenſit tormentorum cruciatus, & recipere meruit præmium.

Dorothea ỽgo. DOROTHEA ỽgo Cæſareæ Cappadociæ oppido pro Chriſti nomine a Fabricio præfecto diu torta, cum tandem ad capitale ſupplicium duceret, gaudebat quod ſe ad ſponſum ire diceret, cuius paradiſus omnium florum, omniumq; fructuum ferax, multo amœnius quã dici poſſit, uernat, ſuauius fragrat, copioſius exuberat, Tunc Theophilus ſcriba ridiculi cauſa illam rogauit, ut cum eo perueniſſet, inde ſibi roſas aliquot mittendas curaret. Cui ipſa, Ne quid inquit impoſſibile eſſe credentibus credas, quod petis efficiam. Poſtquã ergo decollata eſt, Theophilo in curia uerſanti, puer cum recentium ciſtula roſarum apparuit, & q-dem brumæ tempore, quando nihil in aruis florere ſolet, eaſq; ipſi a Dorothea de ſponſi ſui paradiſo miſſas dixit, & cum obtuliſſet, ex oculis euanuit. Videns ergo ille ſerio factum, quod ioco popoſcerat, quia fieri poſſe non credebat, & altius rem ſecum conſiderans, chriſtianum ſe fecit, martyriumq; ſuſtinuit, poſt roſas, fructum quoq; ueræ ꝑfectæque beatitatis percepturus. Si Theophilum roſæ mouerunt, moueant & nos quotidiana ſanctorum miracula, ne pro Chriſto quicquam ferre perpetiq; timeamus.

Theophilus martyr.

Apollonia ỽgo. NEC te Alexandrina uirgo Apolonia hoc lo-

to tacebimus,cui denteseuellere,quam igne cremare Decij cæſaris immanitas potuit,fidem corrumpere non potuit.

ET TV inter Aphricanas puellas forma,nobilitate atq; animo præſtans Iuliana vgo,utChriſto nuberes,Eleuſij Nicomediæ præfecti nuptias contempſiſti,& unius dei te famulam confitens, ab idolis autem abhorrens,flagella,uirgas,plumbum pateris,nec propoſitum mutas. Diabolum uiſibili ſpecie tibi inſidiantem ligas, & uerberibus afficis,& in latrinam præcipitem mittis,hunc uindicando, tyrannum patiendo ſuperas. Sed etiam inter tormenta apparuit patientis uirtus, rotis conterenda ſubijceris,& franguntur,in bullientem plumbum mitteris,& tepeſcit.Capitis demũ obtruncatione imples martyrium,& eccleſiæ capiti CHRISTO iungeris,tanto morte facta felicior,quanto fuiſti in tolerando conſtantior. Iuliana uirgo.

EADEM uirtus & Margaritam uirginem Chriſto deſponſauit. Hæc ab Olybrio Antiochiæ præfecto adamata, deinde quod chriſtina eſſet, amore in odium uerſo, in equuleo fuit ſuſpenſa, uirgis cæſa,ungulis lacerata,carceri tradita. Vbi a dracone deglutita,rupto illius uentre euaſit illæſa.Et dæmonem q humana figura ad ſe decipiendam uenerat, proſtratum pedibus conculcauit, ita ut ille emiſſo eiulatu, & ſe uictum confeſſus euaneſceret. Victrix igitur diaboli, nec humanis uiribus uinci potuit. Cum enim iterum in equuleo tolleretur, facibus ureretur, in aquam mergeretur, terra tremuit, uincula ſoluta ſunt, uulnera curata, uirginale caput ſolari Margarita uirgo.

radio coronatum apparuit, multa hominum millia ad Chriſtum conuerſa ſunt. Ipſa poſtremo uirgo capite cæſa, relicto corpore cælũ petijt, ut ſemper cum Chriſto uiueret, quæ pro Chriſto mori non dubitauit.

Euphemia uirgo. EVPHEMIA uirgo, dum martyres Calcedonæ ad toleranda fortiter tormenta palam hortaretur, dum cum ipſis torqueri cupiens clamat, Iniquum eſſe. ut ſibi quæ romana eſſet, & quidem ſenatoris filia, aduenæ & ignoti homines præferãtur, ſe prius ad Chriſtum mitti oportere. Hac uociferatione prouocato Priſco præfecto, in carcerem cum cæteris qui damnati erant detruditur, & deo gratias agit, quod ſe martyrum numero dignam feciſſet. Deinde cum alij uincti, ipſa ſoluta, in forũ producerentur, queſta eſt derogari principum edicto, qđ non ſe q̃q; ſicuti reliq̃s uincula conſtringerent. Præfectus ergo ſe ludibrio a puella haberi ratus, iracunde hoc tulit, omĩaq; in illam tormenta, quæ furenti occurrere poterant, exercuit, alapas, equuleum, ignem inediam, trapeta beſtias, gladiũ quo tandem illa confoſſa, tradidit ſpiritum. Igitur non ſola uirginitate Chriſto placere deſiderans, ultro ſe expoſuit ſupplicijs, ut placeret & martyrio.

Theodoſia uirgo. THEODOSIA uirgo Cæſareæ Palæſtinæ oppido paſſa, quia Chriſtum aperte confitebatur Vrbani præſidis iuſſu per capillos nuda ſuſpenditur, nubes autem ab alto delapſa nuditatem eius texit, ferreis nexibus conſtricta in teterrimo carcecere compegitur. At uero ueniente ad ancillam ſuam CHRISTO illuxit carcer, uincula confracta ſunt, ipſa uirgo iocunditate perfuſa. Deinde ſaxo ad collum ligato, in mare præcipitatur, ſed

ab eo ſoluta ad littus enatauit. Tum etiam leopardis exponitur, ſed beſtiæ quam illico dilaniaturæ putabantur, non attigerunt. Deniq; præſes omnibus beſtijs efferacior, quandoquidem illam aliter conſumere nequiuit, obtruncari iuſſit, nullis tamē tormentis ut idolis adoleret, efficere potuit.

CHRISTINAM uirginem in oppido Italiæ Tyro (quod ad Vulſinum lacū ſitum eſt) paſſam, mirari facilius eſt quam laudare. Patris ſui Vrbani Tyri præfecti idola argentea cōfringens, egenis diſpertiuit, blandimēta illius quibus ipſam à Chriſto auertere moliebatur, deſpexit, minas irriſit, non flagellis, non ungulis dilaniata conſtantiam mutauit. Quinimo laceræ carnis fruſtum in patrē proijciens, ait, Satiare carnibus miſer quas genuiſti, filiam comedere potes, at certe ut impietati tuæ conſentiat facere non potes, Hinc rotis alligatur, & ſubdito igne uritur, in lacumq; deijcitur. Mox defuncto patre, a Dione eius ſucceſſore in oleo, reſina & pice coquitur, & cum ab hac q̄que pernicie liberaſſet eam dominus, ad Apollinem adorandum ducta, ſtatuam precatione ſubuertit, & ipſe uates Apollo, quod futurum de ſe non præuiderat, redactus eſt in puluerem. Tum Dione quoq; morte repentina ſubtracto ſubrogatur Iulianus. Qui Cariſtinam in fornacem ardentem mitti iuſſit, ſed miſſa noxam non ſenſit. Serpentibus mordēdā obiecit, ſed ſerpentes illa dimiſſa ueneficum inuaſerunt, interemptum uero ipſa ſuſcitauit, & ſerpentes in deſertum fugere cō pulit. Serpentibus tñ ſæuior Iulianus, mamillas illi amputari iubet, linguam præcidi. ipſam ſagittis confici. Tali demum martyrio conſumptam

Chriſtina uirgo.

cælum ſuſcepit, Sancti honorarunt, angeli laudibus extulerunt, CHRISTVS amplexatus eſt, deus pater regni cæleſtis hæreditate donauit. Siquidem una puellula a tribus crudeliſſimis ciuitatis præſulibus continenter excruciata, uinci nequiuit, hoc eſt, ut peccaret, compelli nulla ui unquam potuit.

Stephana martyr.

ANTONIO AVGVSTO eccleſiam perſequente, dum in Sicilia Sebaſtiani proconſulis iuſſu Victor martyr torqueretur, Stephana militis cuiuſdam uxor uiſis miraculis ad credulitatem conuerſa, CHRISTVM IESVM dei filium confiteri cœpit. Cumq; nullo pacto ab ea confeſſione reuocari poſſet, duobus duarum arborum aliquantum inter ſe diſtantium ramis aduerſo inflexu ui ad terram curuatis, alligata atq; dimiſſa, rapido eorum in diuerſum reductu repente diſcerpitur, & diſperſo per humum cruore, diffluentibusq; inteſtinis corporis partes in ſuo utroq; ramo ſuſpenſæ palpitarunt, nec tamen diſcerpi mulieris fides potuit, quam illa integram conſeruauit, & pro qua ſeruata immarceſſibilem martyrij coronam accepit, tanto maiori honore a Chriſto ſuo affecta quanto pro eius nomine a tyranno crudelius interempta.

Iulita & Quiricus martyres

IVLITA CVM puulo filio Quirico apud TharſumCiliciæ oppidum paſſi ſunt. Ipſa primũ Alexãdri imperatoris iuſſu dure flagellatur. Quiricus uero adhuc trimus puer, ſpectante matre p̃cipitio in terram eliditur. Rurſum ipſa cum in cõfeſſione CHRISTI perſeueraret, excoriatur, picis bullore perfunditur, poſtremo decollatur. Nec dum ſatiata tyranni rabies, aduerſus interfe-

ctos deſæuit, mortua corpora fruſtatim concidi lateq; diſpergi iubet, quaſi uero ſi ſancti in terra tumulo careant, in cælo non ſint habituri locum, ut tamen illo inuito etiam ab hominibus honorarentur, qui iam angelis iuncti erant, fruſtis illis in ſerſe coeuntibus, atq; conſolidatis, corpora integra inuenta ſunt, & ſepulturæ mandata, & a fidelibus reuerentiæ habita.

MAXIMA & Donatilla ſorores, cum ſe ſuamq; uirginitatem Chriſto dedicaſſent, perſecutione Salieni principis in Aphrica paſſæ ſunt. Felle primum & aceto Anolini præſidis iuſſu potatæ, gaudebāt, quod dignæ habitæ eſſent, eam iam bibere pro domino amaritudinem, quam ante pro ipſis dominus biberat in cruce. Inde uerberibus diruptæ, calceq; confricatæ, ut plagarum dolor duplicaretur. Ad hæc etiam in equuleo extentæ, conpelli non potuere ut idolo immolarēt. In quod cū̄ expuiſſent, ſuper craticula torrentur, deinde ad beſtias damnantur, Sed igne beſtijsq; parcentibus, non parcit Anolinus, gladio ambas cædi iuſſit, ut ſe & flammis ardentiorē, & feris animalibus truculentiorem oſtenderet. Ipſe autem uirgines, quoniam conſtanter tormēta pertulere, nunc inter angelorum choros feliter exultāt, eius conſpectu ſemper fruentes in cælo, cuius unius amore terrena omnia contempſerant. Maxima & Donatilla mar.

CVIVS ETIAM AMOre Felicitas Romæ paſſa, nec Antonini imperatoris edicta, nec Publij tribuni minas quicquam penſi fecit. Seq; & ſeptem filios tyrannicæ ultro ingeſſit crudelitati, dum una cum illis quos genuerat, ad martyrij palmā cuperet peruenire. Ecce iam cernit aliū Felicitas cū ſeptem filijs martyres.

plumbatis cædi,alium fuſtibus mactari,alium p̄cipitio elidi,cæteros capite truncari,& inde non ſe animo minus quam illos corpore torqueri, & tamen ut in confeſſione perdurent,hortatur.Ipſa demum colaphis fracta,carcerisq; anguſtijs afflicta, cum liberos quos ad martyrium præmiſerat ſeq; optaret,decollatur.O uere felix Felicitas, cui tantum animi fuit, ut & filiorũ tormenta conſtanter ſpectares,& tua fortiter perferres.Felix quæ octuplici patientia,octies martyr,octo donanda coronis cælum aſcendiſti,toties pro Chriſto mortua, q̃ta cum filijs, quos una tecum mortui expoſuiſti, numeraris. Viciſti fortitudine Machabeorũ matrem,quod illa pro lege ſuſtinuit, tu paſſa es ꝑ euãgelio. Sed illa compræhenſa dicitur,tu te tua ſponte obtuliſti.Magnificum quidẽ Chriſtianorũq; ꝓpriũ exiſtimans Chriſtianitatem non diſſimulare ſupplicia contemnere,quorũ toleratione ꝓbatur fides,glorificaẽ Chriſtus, & dei cultus innoteſcit.

Sentẽtiæ INFINITA ſunt huiuſcemodi, tum uirorum,tum fœminarũ exempla. Sed nobis iſta ſatis ſint,quæ retulimus.Et ſi cui non ſatis erunt,nec illa profecto ſatis eſſe poterunt, quæ obmiſſa ſunt. Quo tamen quiſq; ab omnia minus trepide ſe accingat,libet in fine partis huius etiam quædã ſcripturarum dicta,ueluti urgentes ad pœnarum contemptum ſtimulos adhibere.Tu igitur qui perſecutionibus prameris impiorum, noli animo concidere,tecum eſt dominus,noli timere,ille te de hac breui calamitate,mox ad æternã euehet felicitatẽ. Ait enim, Cum ipſo ſum in tribulatione,eripiam

Pſalm. 90 eum,& glorificabo eum. Longitudine dierum replebo eũ, et oſtendã illi ſalutare meũ.Hoc idẽ et in

Euangelio affirmauit dicens, Mundus gaudebit, uos ṽo cõtriſtabimini, ſed triſtitia ueſtra cõuerte tur in gaudium. Idcirco ſicuti dominus, ita & ſer- Iohan.16.
ui eius. Hac ſpei expectatione patientiam noſtrã ſtabilire monendo exhortandoq; ſtuduerunt. Iacobus, qui primus inter Apoſtolos lauream meru it martyrij. Patientes, inquit, eſtote fratres uſq; ad Iacobi.5
aduentum domini, ecce agricola expectat pretioſum fructum terræ, patienter ferens, donec accipi at temporaneum & ſerotinum. Ipſe etiam princeps Apoſtolorum Petrus. Communicantes, inqt, et Chriſti paſſionibus gaudete, ut & in reuelatio 1.Petri.4.
ne gloriæ eius gaudeatis exultantes. Si exprobramini in nomine Chriſti beati eritis, quoniã quod eſt honoris, gloriæ & uirtutis dei, & qui eſt eius ſpiribus ſuper uos requieſcit. Hinc quidem uas electionis Paulus magis iam in uinculis quam cũ liber eſſet, gaudens, Hæc patior ait, ſed non confundor. Scio enim cui credidi, & certus ſum, quia 2.Timo.1
potens eſt depoſitum meum ſeruare in illum diem. Deniq; in ipſo uitæ exitu ſeruatæ innocentiæ recordatione, præmijq; capiendi magnitudine lætus. Ego iam delibor, inquit, & tempus reſolutio Ibidem.4
nis meæ inſtat, bonum certamen certaui, curſum cõſummaui, fidem ſeruaui, in reliquo repoſita mihi corona iuſtitiæ, quam reddet mihi dominus in illa die iuſtus iudex, non ſolum autem mihi, ſed & ijs qui diligunt aduentum eius. Quod ſi quis adhuc ſanctos martyres emulari ignaua timiditate uictus hæſitauerit, diſcat, quia ij ſunt equi illi in Zacharia propheta, cruoris aſperſione ruſi, pa- Zacha.6
tientiæ uirtute robuſtiſſimi, de quadriga prodeun tes euangelij & perambulantes terram. Dum eñ

adcælum ſibi uiam affectant,terrena omnia pedi bus conculcarunt. Hi ſunt illa tertia pars, q̃ apud
Ibidem.13 eundem prophetam duabus reliquis, hoc eſt,Iudæis & gentilibus deficient.bus prædicatur ſuper futura. Partes duæ, inquit, in terra diſpergent̃ & deficient, & tertia pars relinquet̃ in ea,& ducam tertiam partem per ignem, & uram eos ſicut uritur argentum,& probabo eos ſicut probatur au-
Apocal.7 rum. Hi ſunt(ut in Apocalypſi legimus) qui uenerunt de tribulatione magna, & lauerunt ſtolas ſuas,& dealbauerunt eas in ſanguine agni. Ideo ſunt ante thronum dei, & ſeruiunt ei die ac nocte in templo eius,& qui ſedet in throno habitabit ſu ꝑ illos;non eſurient,neque ſitient amplius, neque cadet ſuꝑ illos ſol neq; ullus æſtus, quoniã agnus qui in medio throni eſt,reget illos, & deducet eos ad uitæ fontes aquarũ, & abſterget deus omnem
Sapient.5 lacbrymam ab oculis eorũ. Hi (ſicut alibi ſcriptũ eſt)ſtabunt in magna conſtantia aduerſus eos qui ſe anguſtiauerunt, & illi uidentes turbabuntur. Denique gementes dicent, Hi ſunt quos habuimus aliquando in deriſum,et in ſimilitudinem im properij. Nos inſenſati uitam illorũ exiſtimabamus inſaniam,& finem illorum ſine honore,Ecce quomodo computati ſunt inter filios dei, & inter ſanctos ſors illorũ eſt. O exoptanda tormenta, deſiderabiles pœnæ, nunquam ſatis concupita nex, per quorum patientiam ad tantam perueni-tur felicitatem.

De ratione reſiſtendi diabolo. Cap. VII.

DIDICIMVS quēadmod praua atq; impia iubentium minas oporteat contemnere, omniaq; extrema pati, priuſquam religionis fidē uiolare. Diſcamus nūc diabolo reſiſtēdi rationem, quando hic quoq; blanditijs allicit, terrificationibus urget, partim dolo, partim ui contendit, modis omnibus, horis omnibus, nunc occulte, nunc palam, ut hominis innocentiam ſubuertat molitur, inuidens illi cæleſtem beatitudinē, a qua ſe irreuocabiliter decidiſſe meminit. Facile aūt & calliditatem eius cauere, & uires non timere poterit, quiſquis hac etiam in parte ſanctorum exempla diligētius inſpexerit, accuratiuſq; obſeruarit.

IAM a principio coluber tortuoſus diabolus humano generi infenſus, in primos homines inuidiæ ſuæ uirus uomere cœpit, ac ligni a deo uetiti uſum ſuadens, nequaquam moriemini inquit, ſed eritis ſicut dij, ſcientes bonum & malum. Mendaci promiſſione pellexit eos ad peccandum, & illi diuinum tranſgreſſi mandatum quamprimum maledictionibus ſuccubuere. Igitur caueamus ab eo, quia inimicus eſt, nec uerbis eius præſtemus fidē, quia fallax eſt. Homicida fuit ab initio (ut ſaluator ait) & in ueritate non ſtetit, quia non eſt ueritas in eo, cum loquitur mendacium, ex proprijs loquitur, quia mendax eſt, & pater eius. Adam & Eua Gene.3 Ioh.8.

LAVDATVR a domino Iob. Satanas inuidet, ſed nocere niſi permiſſus non poteſt. Vbi uero poteſtatem nocendi accepit, iuſtum hominem omnibus afficit erumnis, poſtremo & mala corporis ualetudine terribiliter uexat. Sed fortis dei athleta ſemper inconcuſſus perſtitit, Iob.

quodq; diabolus ad eius animi integritatem euertendam machinatus fuerat, id illi ceſſit ad gloriam & patientiæ uirtute tanto eſt factus clarior, quan to calamitioſius oppreſſus. Conſtat igitur aduerſos interdum caſus diaboli calliditate prouenire, ut hominem ad impatientiam trahat, quem proſperis in rebus modeſtum, pium ac deum timentem uidet. Quod ſi etiam in aduerſis patiẽtem eſſe cognouerit, iam illum ultra infeſtare erubeſcit, quem tot uirtutum armis munitum cernit. Duplicia autem Iob poſt probationem recepiſſe dicitur, ut & tu te multo plura adepturum ſperes, ſi amiſſa æquo animo pertuleris.

Chriſtus. QVEM autem hominum omnino intentatũ relinquet ille, qui dei filium Ieſum tentare non timuit? Cum enim dubitaret an ipſe eſſet, ieiunum & iam eſurientem ad gulæ uitium prouocat, dicẽs

Matth.4. Dic ut lapides iſti panes fiant. Mox quem conſtan

Lucæ.4 tem in ieiunando cognouit, poſſe eum mentis elatione cadere credidit, qua ſibi iam ſanctus uideretur, & ſupra pinnaculum templi conſtituto ait, Si filius dei es mitte te deorſum. Scriptum eſt enim,

Pſalm. 90 Angelis ſuis mandauit de te, & in manibus tollẽt te, ne forte offendas ad lapidem pedum tuum. Cũ que etiam humilem eſſe depræhẽdiſſet, adhuc auaritia animum pulſat, oſtendensq; ei regna mundi & gloriam eorum. Hæc omnia tibi dabo, inquit,

Matth.4 ſi cadens adoraueris me. Cum autem & hoc incaſſum ſuaſiſſet, iam omni uincendi ſpe amiſſa reliquit eum, & angeli acceſſerunt, & miniſtrabant

Vt uincamus diabolum ei Angelico ergo miniſterio honorari dignus erit, qui diabolum uicerit.

V T autem uincamus, Quoties ad lautiores ci

bos auiditas urget meminerimus, quia non in ſolo pane uiuit homo. Quoties ad ſubeunda pericula ſola temeritas prouocat, ſtatim occurrat, quia deum tentare non debemus. Quoties honorum opulentiæque cupidine ſolicitamur, protinus ad mentem reuocetur, Dominum deum tuum adorabis, & illi ſoli ſeruies. Poſtremo quoties perniciosarum cogitationum ſtimulis agitabimur, ſemper reſiſtendo ac repugnando clamemus. Vade retro ſatanas, iam ſatis certi eo angelos acceſſuros, unde diabolus uictus receſſerit. Matth.14 ibidem

AT uicto etiam ſatana, impenſe cauēdum eſt, ne qua ex hoc ſurrepat inanis gloriæ iactatio. Mirabanī ſe apoſtoli, qđ dæmonijs imperarent, & audiunt. Nolite gaudere in hoc, qa dæmonia ſubijciuntur uobis, gaudete autem, quia nomina ueſtra ſcripta ſunt in cælis. Et uidebam ſatanam, inquit, ſicut fulgur in cælo cadentem. Qui quanto ſe altius erexerat, tonto inferius corruit. Qui ergo acceptā gratiam ſemper integram conſeruare cupit, ſemper humilitati ſtudeat, in omnibus deo gratias agat, & ſi malarum tentationum uictor euaſerit, illi ſoli acceptum referat. Ait enim, Sine me nihil poteſtis facere. Apoſtoli. Lucæ.10 Iohan.15.

SATANAS quippe iſte nequiſſimus, cum domini diſcipulos cribrare ſicut triticum expetiſſet, non eſt permiſſus niſi in eum qui de ſe multū præſumpſerat dicēs, Domine tecum paratus ſum & in carcerem & in mortem ire. Petrus ergo & tētari & labi dimiſſus eſt, ut per pœnitentiam humiliatus, diſceret iam non ſibimet confidere, ſed ei cuius beneficio etiam poſt lapſum ſubleuatus eſt ne periret, Igiť quiſquis aliquid boni opis ꝑpria ỽtutę Petrus apoſtolus Lucæ.22

ſe effecturum promiſerit, diaboli uãno concutiet, & cum triticum mundum ſe eſſe crediderit, inter decermina computabit. Fruſtra aliquid conamur niſi domini affuerit auxilium, cum illo in carcerē uel in mortem ire tunc poterimus, cum ipſe audendi præſtiterit fiduciam. Vt autem præſtet, rogari

Lu.11. uult dicens, Petite & dabitur uobis.

Paulus apoſtolus Rom.7 NEC ſolum diabolus, uerumetiam corpus noſtrum aduerſatur nobis. Vas electum Paulus. Video inquit aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ eſt in mēbris meis. Deinde exclamat, Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? & quia ipſe per ſe non ſufficit, reſpondet, Gratia dei per Ieſum Chriſtum dominū noſtrum. Sed quoniam gratia iſta ſolicitis non otioſis opitulari ſoleat, ipſe quoq; non ceſſat quantum poteſt, reluctari aduerſario ſuo, & flagellationum iugo premere illum, atq; imperare uolentē,

1.Cor.9. ad obediendum compellere. Caſtigo inquit corpus meū, & in ſeruitutem redigo. Igitur ſi pugnat caro, caſtigatiōe reprimenda eſt, reprimentē dei gratia adiuuabit. Carnis autem caſtigatio eſt, Ieiunium, uigilia, deprecatio, uerberatio, labor.

Idem. 1.Co.12. AD hæc idem apoſtolus etiam a Satana uerbera ſuſtinuit, neq; hoc ſine domini uoluntate. Sed ne magnitudo reuelationum inquit, extollat me, datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, angelus ſatanæ qui me colaphizet, propter quod ter dominum rogaui, ut diſcederet a me, & dixit mihi, Sufficit tibi gratia mea, Nam uirtus in infirmitate perficitur. Qui apoſtolo gratiam dederat, dedit & ſtimulum. Nulla enim poteſt eſſe uictoria, ubi nulla

eſt pugna. Non coronabitur, niſi qui legitime certauerit. Rogemus ergo dominum non ut ſubmoueat nobis tentatorẽ, ſed magis ut ſuppeditet uincendi facultatem. 2. Tim. 2

IN ILLOS AVTEM præcipue diaboli inſurgere ſolet malignitas, qui terrenis contemptis, religioſe uitam inſtituere decernunt. Idcirco præceptum eſt, Fili accedens ad ſeruitutem dei, ſta in iuſtitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Duo iuuenes Iohannem apoſtolum ſecuti (ut alibi diximus) cum deinde angi animo cœpiſſent, quod facultates ſuas in pauperum uſus erogaſſent, nec iam apoſtolo meliora certioraq́ ſperare iubenti acquieſcerent, uirgis in aurum mutatis, & lapillis in gemmas, plus etiam recipiunt quam reliquerant. Mox cuiuſdam (cui Stacteo nomen erat) a morte ſuſcitati uerbis credentes, quibus ille ſe uidiſſe affirmabat, quam ingentem gloriam in cælo paratam ſibiipſis amiſiſſent, ad quantam infelicitatem deuoluẽdi eſſent, quod retro ceſſerint. rurſum ad populum reuerſi, reſtituto quicquid ab eo acceperant, paupertatem in uita coluere, ut potius poſt obitum diuites fierent. Reuocauerat eos diabolus ad priſtinæ conuerſationis uomitum, ſed apoſtoli precibus & dei diſpenſatione factum eſt, ut depræhẽſis inimici fraudibus ac dolis, quod impudenter repetierant, conſtantius refutarent. Sic in tẽpore reſipiſcentes, gloriam illam quam ſibi in cælo repoſitam fuiſſe audierant, iam amiſſam recuperarunt. Eccle. 2 Duo Iohannis Apoſtoli diſcipuli.

DE HVgone quoq; bonæuallis abbate legimus quod religionem profeſſus, continuo ad ſeculum redire tentatus ſit, nec ferre ad intima uſque Hugo abbas

penetrãtes inimici ſagittas potuiſſet, niſi eius orationum ſcutum oppoſuiſſet. Orãti uirgo deigenitrix apparuit, & iam dubium ſuſpenſumq; ad perſeuerandum in ſancto propoſito animauit. Non eſt auſus poſtea diabolus eum laceſcere, quem pro uiribus repugnantem ipſa cæli regina ipſa angelorum domina dignata eſt adiuuare.

Eiuſdem diſcipulus

SVB hoc abbate iuuenis quidam religiõis uoto obſtrictus cum itidem peruerſis cogitatiõnibus multum agitaretur, ut e monaſterio fugam faceret, confeſſus eſt abbati tam pernitioſæ tentatiõis moleſtias. Tũ demũ eius ex hortationibus roboratus, illis fortit᷑ repugnauit. Biẽnio poſt aduerſa ualetudine correptus, uita deceſſit, atq; apparens in uiſu, abbati gratias egit, quod eius conſilio, ope, operaq;, religionis ſtatum non deſeruerit, & eam ob rem int᷑ beatos collocatus eſſet. Tantum ipſi profuit haſce inimici ſuggeſtiones ſuo detexiſſe abbati, neq; celat as tenuiſſe.

Eiuſdem diſcipuli duo.

DVO etiam nouitij monachi, eandem impro biſſimi ſpiritus moleſtiam paſſi, ab eodem Hugone admonentur ne diſcederent. Vitam enim æternam in monaſterio permanendo conſecuturos, diſcedendo male finituros. Alter eorũ recedẽs, ab inimicis in prælio pemptus occubuit. Alter manens, cum aduerſa ualetudine oppreſſus animam ageret, beatam uirginem uidit, et ab ea conſolatus, ac certior factus, quod beatitudinem olim ab abbate promiſſam, mox accepturus eſſet, lætus diem ſuum obijt. Vtriuſq; euentus apte docet, & quantum mali conſequantur qui religionem profeſſi ad ſeculum redeunt, & quantum boni, qui in ea perſeuerant.

AD SVPErandum hoc diabolicæ machinationis genus, multũ profecto adiuuat oratio ſanctorum. Sub Bernardo abbate quidam nobili familia ortus, cum ſe monachum feciſſet, in tãtum mẽtis tædium lapſus eſt, ut palam diceret, nunquam ſe hilari ſedatoq; animo futurũ. Fruſtra illum fratres, ut in domino conſolaretur, & ſpe præmij cæleſtis mœſtitiam deponeret, hortabanť. Fruſtra hocipſum abbas admonendo exaggerabat. At uero ubi idem abbas pro eo orationem fecit ita immutatus eſt, ut ecõtrario exultaret, ac ſe iam deinceps perpetuo contentum uicturum affirmaret. Quippe diabolus orantis abbatis uirtutẽ ſuſtinere non ualens, ab impugnatione fratris illico deſijt, & ipſe ſpiritalis gratiæ luce perfuſus, cauſam agnouit, ob quam gaudere iocunditateq; affici deberet, & non conturbari neq; mœſtus eſſe. Sãcti Bernardi abbatis diſcipulus.

NEC precationibus tantum ſanctorum, uerũ etiam rebus quas ipſi contrectauerint, terrenť dæmonia & fugiũt. Siquidẽ Medericus abbas apud Edunum ſanctitate clarus, cum monachum libidinoſis cogitationibus æſtuantem tunica ſua induiſſet, eiuſmodi moleſtia liberauit, diſcedentisq; ab illo immundi ſpiritus ululatus auditus eſt, & ipſe in caſtitatis ꝓpoſito, abſq; laſciuiæ prurigine pure integreq; permanſit. Sãcti Mederici diſcipulus.

ALIVS frater Mederici reliquijs de menſa collectis atq; hauſtis, uagæ mentis inquietudinem repreſſit, cum ante hac tali dæmonis illuſione ſolicitatus, perſiſtere in eccleſia omnino non poſſet, ſed ſemper priuſq̃ ſolẽnis precatio peracta foret, egrederetur. Itaq; uehementiorum tentationum remedia a uiris quidem ſanctitate præſtantibus peten- Eiuſdem monachus.

da erunt, cum eos impuriſſimi ſpiritus ferre iam nequeant, a quibus toties uictos fugatoſq; ſe reminiſcuntur.

Sancti Benedicti monach⁹

BENEDICTVS abbas, cum fratrem quendam ſimiliter a diabolo illudi audiſſet, eius uicem dolens, ad monaſterium ubi is habitabat acceſſit, uiditq; ipſum ab Aethiope puero extra eccleſiam per ueſtem trahi, dum cæteri fratres pſallere cœpiſſent. Inſecutus ergo eum atq; increpans, uirga percuſſit, neq; ipſe poſtea eiuſcemodi mentis inſtabilitatem paſſus, cum alijs in oratione perſeuerauit. Sic Benedictus monachum feriens, malignum ab eo ſpiritum in fugam conuertit.

Nathanael anachoreta.

NATHANAEL Anachorita, cum ipſum ſolitudinis pertæduiſſet, ea relicta, cellam ſibi proxime pagum conſtituerat. Ibi dæmō forma ſupra modum fœda terribiliq; ei apparens, ac flagellum manu concutiens, circumſtrepere ferociter cœpit, ut pauefactum inde abigeret. Inſuper iactabundus, quod etiam prius habitaculum eū deſerere cō puliſſet. Quod ut audiuit Nathanael, ne qua in re de ſe gloriari diabolus poſſet, ad deſertū reuerſus, ita illic poſtea habitauit, ut de cellulæ ſuæ ſepto annos ſeptem & triginta pedem non extulerit.

SED rurſum ſatan fraude illum aggreditur, Agaſonem aſſimulat, & aſellum panibus oneratum agens, dum ſub onere lapſum attollere nititur, Nathanaelis opem inclamat, ut foris euocet. Suſpenſus ille reſtitit, charitas proximo auxilium ferre ſtimulabat, propoſiti ratio exire diſſuadebat. Dum autem quid facto opus eſſet, ſecū deliberat, uenit in mētem, ne forte id quod cernebat, diaboli ad fallendum fabrica eſſet, & uocanti re-

ſpondit. Si chriſtianus es, deum depreeare, & ipſe adiuuabit te. Sin Chriſti aduerſarius, indignus es cui ſuccurratur. His dictis uiſio euanuit. Et ipſe deo gratias egit, quod tam callide confutis dolis non ſit captus, nec ſuum intermiſerit inſtitutum. Exemplo eſt, cum nos in laqueos paulatim labi re miſſius agendo ſenſerimus, reſipiſcētes etiam priſtinæ perfectioni aliquid addamus, ut potius in laqueos incidat qui illos parauerat, & conuertatur, dolor eius in caput eius. Pſalm. 7.

PLVRIMVM autē circa conuerſionis noſtræ initia dæmonū in nos concitaī indignatio, q. bus ſi eo tempore minime ceſſerimus, facilior erit reliquarum poſtea congreſſionum uictoria. Antonium Alexandrinum abbatem ad eremū pergentem, iam primum uerberibus diſcidere. Semianimis relictus ad proximum uicum curandi gratia delatus eſt. Cunq; aliquantulum conualuiſſet, rurſum eodem ſe referri iuſſit, iterum uerberari cædiq; paratus, ſi ita dn̄i ferret uoluntas, nec ulla unquam diaboli iniuria a propoſito deterrēdus. Hac animi conſtantia armatum cum iam contingere nequiſſimi ſpūs non auderēt, monſtroſa diuerſarū imaginū facie metū illi incutere conabanī, ferarū more in eū rugientes, ululanteſq;, ac ſimul ſerpentum ſibilationibus perſtridentes, rictibus ringentes, dentibus infrendentes, toruo oculorum aſpectu ſcintillantes, & flammas ore, naribus, auribuſque perflātes, nulla pauoris omiſſa ſpecie, qua auertere illum poſſent. Cæterum ubi fortiſſimum Chriſti militē, neq; ictus curare, neq; tā horrendo terroq; ſpectaculo quicq̄ cōmoueri uident, uictos ſe cōfeſſi, cōfuſiq; diſceſſere. Ille ſeruiēdi deo ſemel

Antonius abbas.

iam ſuſceptum uotum, magno conſtantiq; animo porſecutus eſt.

Idem POST HAEC ueterator ſpirirus, ne quid adhuc intentatum relinqueret, cogitationibus Antonij callide ſeſe inſinuans, tanto ſolitudinis tædio animum eius pulſauit, ut ille quid iam agere debetet dubius, ad deum exclamaret dicens, En ego domine Ieſu cupio his in locis tibi famulari, & neſcio quo me inuitũ ſubinde rapit uiolenta mentis meæ euagatio. Hæc dicenti angelus monachali habitu iuxta apparuiſſe dicitur. Et cũ aliquãdiu nunc genibus prouolutus oraſſet, nunc ſurgens manibus fiſcellas texuiſſet, ad Antonium conuerſus dixiſſe. Ita & tu Antoni. Et hoc dicto ex oculis eius euanuiſſe. Tali ergo precũ laboriſq; uiciſſitudine deinceps uſus Antonius, diabolicæ molitionis tentamenta facile uicit, & cũ minime eſſet otioſus, minimum in eum potuit inanis cogitatus diſtractio.

Idem ET hoc quoq; relatu dignum de illo ferunt, dũ uerbera terroreſq; perferret, lucem diuinitus apparuiſſe, qua expauefacti dæmones diffugere. Antonium uero eo ſplẽdore recreatum erexiſſe ſe, & quaſi præſentem dominum aſpicere dixiſſe. Vbi eras bone Ieſu, ubi eras? Reſponſumq; accepiſſe. Aderam Antoni, ſed euentum pugnæ tuæ præſtolabar, quam quoniam imperterritus immotuſq; uiriliter ſuſtinuiſti, manet te uictoriæ tuæ indeficiens in cælo triumphus, immarceſſibiliſq; corona, præmiumq; ſempiternum. Igitur omĩs diaboli uis atq; decertatio, ſola pij propoſiti continuatione deſtruitur atq; diſſipatur. Perſeuerauit nempe Antonius, & mala quæ perpeſſus eſt, ad gloriæ illi ceſſere incrementum.

MACHARIVS quoq; Alexandrinus abbas, & ipſe quidem multum ab iiſdem ſpiritibus traditur infeſtatus. Parem autem eorum terrori extitiſſe uel inde conſtat, quod in gentilium ſepulchro nocte quadam amoto cippo decubare auſus ſit. Cunq; oſſa ſuper quæ iacebat, in uocem proruпiſſent manſit immotus. Vox autem erat alteri reſpondẽtis, uenire ſe nunc non poſſe, quod eius quẽ ſuper ſe habebat pondere grauatus eſſet. Ad quẽ Macharius, Exi atq; abi, ſi potes inquit, ego hic pnoctabo. Dæmones igitur tantam hominis audaciam perſtupentes obmutuere, ne ſi plura in eum conari pergerent, uicti magis erubeſcerent. Macharius abbas.

ALIAS etiam terribilis dæmon falcem ferream manu uibrans ac percuſſuro ſimilis, eidem occurrit. Cunq; nec ſic eum terrere potuiſſet, ſuperatum ſe fateri cœpit, ſuperatum tamen non uigiliis, non ieiuniis, cũ et ipſe neq; dormiret, neq; comederet, ſed ſola animi ſemper ſe ſubmittentis humilitate. Idem.

ITERVM illi apparuit medici ſpeciem præferens, multaſq; uitreas ampullulas circa ſe gerẽs, & quo pergeret interrogatus, quid ue ſibi uaſcula illa uellent. Ad proximum monaſterium iter ſe habere reſpondit, ut fratribus ſingulis ſingulas offerat potiones, eoſq; qui auſerint, ſibi obnoxios reddat. Nõ multo poſt Macharius inde reuertentẽ conſpiciẽs, quid egiſſet quæſiuit, atq; accepit unũ duntaxat ex fratribus illis Theotiſcũ nomine ampullæ ueneno delinitum. Anxiuſq; de fratris periculo protinus monaſterium adit, Theotiſcum conuenit, inimici in eum captiunculas detegit. Et ille his auditis expauidus, quicquid mortiferum dia- Idem.

bolo propinante guſtauerat, repente corrigendo ſeſe, totum id euomere curauit, Si quid itaq; quod peccatum ſapiat, in animum influxerit, ſtatim eſt egerendũ, ne diutius ibi remoratũ nos interimat.

IDEM MACHARIVS fratri, quem nequam ſpiritus occulta ſuaſiõe eo induxerat, ut crederet inutiliter ſe in ſolitudine uitam agere, quod nemini alteri quicquam benefacere poſſet, ſalubriter conſuluit, ut quoties in huiuſcemodi cogitatus incidiſſet, eis reſponderet. Hoc ſaltem in ſolitudine utiliter ago, quod amore domini mei Ieſu Chriſti a tuguriolo iſto non diſcedo. Ceſſarunt ibi præſtigiatoris inſidiæ, ubi Chriſti amori datus eſt locus, & in cellula ſua trãquillus permanſit, qui iã de abitu cogitarat.

NEQVE HOC de eodem ſancto ac mirabili uiro hic permittendum, quod carnalis laſciuiæ titillationem corporis fatigatione ſuo exemplo docuerit arcendam. Cum enim ſaccum harena plenũ humeris baiulans incederet, cur id ageret interrogatus, uexare ſe uexatorem ſuum reſpondit. Quippe uoluptas, quæ ocio alitur, labore fugatur.

Hilarion abbas

MVLTA quoq; expaueſcenda, & Hilarionem abbatem a ſatana in deſerto perpeſſum, Hieronymus in eius uita tradit. Sæpe enim nocte intempeſta ab eo auditos infantum uagitus, balatus pecorum, mugitus boum, planctus quaſi mulierum, leonum rugitus, murmur exercitus, & rurſus uariarum portenta uocum, ut ante ſonitu quam aſpectu territus cederet. Deniq; ipſum fronte crucis ſigno armata ſolicite circunſpicientem, ſplendente luna uidiſſe currum directis equis ſuper ſe irruere, Cumq; inclamaſſet Ieſum, ante ocu-

los eius in terræ hiatum uiſa deſcendiſſe. Poſtremo quoties ille inquit nudæ mulierescubanti, quoties eſurienti largiſſimæ apparuere dapes? interdũ orantẽ lupus ululans & uulpecula gãniens tranſilijt, pſallentiq; gladiatorum pugna ſpectaculum præbuit, & unus quaſi interfectus, & ante pedes eius corruens ſepulturam rogauit. Orabat ſemel fixo in terram capite, & ut natura fert hominum, abducta ab oratione mens neſcio quid aliud cogitabat, inſilijt dorſo eius feſtinus gladiator, & latera calcibus, ceruicem flagello uerberans. Eia inqt, cur dormitas? cachinnanſq; deſuper ſi defeciſſet, an hordeum uellet accipere ſciſcitabatur. Dixerat enim ille quandoq; corpori ſuo iratus, quod ſe ad libidinem prouocaret. Ego te aſelle iam non hordeo, ſed paleis alam, ne calcitres. Huiuſcemodi ergo inſidijs iniurijſque contendunt Cacodæmones iſti, ut eos exterreant, quos proficere ſtudio uirtutis uident. Sed qui confidit in domino, ſicut mons Sion non commouebitur inæternum. Pſal.124.

PORRO HAEC VERSIpellis beſtia transfigurat ſe nterdum in angelum lucis, quo facilius id quod uelit homini perſuadeat. A Caſſiano relatum legimus, Heronem ſenem in Thebaidis deſerto annos quinquaginta commoratum, ſemperq; ieiunijs intentum, ſuo tamen non patrũ arbitrio uixiſſe. Hic ergo a dæmone laudatus, cũ eum a deo miſſum ad ſe de cælo angelum crediſſet, credidit etiam quod ab illo audierat, ſe ſcilicet tanti iam apud deum meriti eſſe, ut ſi ex arduo aliquo loco ad imum rueret, corpus ſuum affligi lædiue non poſſet. Itaque immemor ſcriptum eſſe, Non tentabis dominum deum tuum, ſed potius in

Hero ſolitarius.

Deu.6.
Matth.4.

perniciem ſuam illud imprudēter amplectens, Angelis ſuis mandauit de te, & in manibus tollent te, ne offendas ad lapidem pedem tuum. Noctu ſurrexit, & in puteum haud modicæ altitudinis ſe præcipitem miſit. Ad ſonitum caſus exciti fratres ipm ſeminecem extrahūt, & cum rem didiciſſent, a dæmonio illuſum affirmant. Sed ille in ſua credulitate præſumptuoſaq; ſuperſtitione perdurās, die tertio poſt uita defunctus eſt. Et quoniam in tali errore defecerat, uix illi a Paphnutio abbate multorū precibus exorato, inter dormientium in domino fratrum ſepultura memoriaq; conceſſa eſt. Proch dolor tot tantoſq; uiri labores una deſtruxit ſanctitatis præſumptio, Ea impoſtorē ſuum nō agnouit. Eā nulli de ſe niſi ſibi credidit. Sic ſic uirtutum quāuis alte ſtructū ædificiū repente labi ſolet, ubi ſubtraxeris humilitatis fundamentum.

Pſalm. 90

Quidā ſolitarius.

DE ALIO ETIAM apud eundem ſcriptorem traditum eſt ſuppreſſo nomine (quia adhuc ſupererat) quē captum diabolus diutule ludificauit. Noctu ad eum uentitans, & cellam ſplendore illuſtrans, multaq; ei occulta uere reuelans, ut poſtremo in erroris foueam incautum præcipitaret. Nihil illi ultra ad promerendum gloriæ culmē deeſſe dixit, præter Abrahæ obedientiam, proinde deo iubente ne dubitaret, filium quem ſecum habebat, in holocauſtum offerre. Credidit miſer. Sed dum præter conſuetudinem cultrum in cote ſubigeret, & uincula præpararet, cōtinuo pueri mens mali præſaga ſuſpicari id quod erat, ac ſubinde quid ille acturus eſſet, paulo ſemotior quam ut ab eo comprehendi poſſet ſpectare cœpit. Cunq; iam aduerſum ſe inſurgentem uidiſſet, nihil moratus

e cella ſe proripuit,& fuga ſalutem petijt.Certe ni ſi effugiſſet,pater ipſe peſſimi parricidæ in filium ſcelus, non Abraæ obſequium conſūmaſſet, & quem deo genuerat,diabolo immolaſſet. Eo iam ueſaniæ proceſſerat imprudens inconſultaque cre dulitas.

NARRAT IDEM Caſſianus, monachū etiam quendam Meſopotamænū, qui annos mul tos clauſus uixerat,continentiæ cæterarumq; uirtutum fama ſupra omnes inſignis, eodem fraudis genere, hoc eſt, ſub angeli forma a diabolo deceptum,ita ut ad iudaiſmum declinarit,& circunciſionem acceperit. Etenim multis illius nō falſis re uelationibus,& coram ſe coruſcantis luce delinitus,firmiſſime credidit,ipſum eſſe cæli, non tenebrarum ſpiritum. Vbi hoc perſuaſum eſt,illo tandem monſtrante uidere ſibi uidebatur, apoſtolos martyresq; & omnem prorſus Chriſtianum cœtum triſtes abiectosq; in locis miſeriæ ac perditionis eſſe at econtrario iudaicum populum cum patriarchis & prophetis ingenti lumine fulgere, & alte ſidereis in ſedibus lætos ac geſtientes uerſari.His itaq; diabolicæ malignitatis præſtigijs illectus,corruit in errorem,nihil ab eo falſum oſtendi poſſe ratus,a quo toties ea quæ uera erant didiciſſet,ignarus hanc eſſe piſcatorū malitiam,ut hamum eſcis tegant,non paſcendi ſed præhendendi perdendiq; cauſa. Aut quid aliud diaboli blandimenta niſi odiorum inſidiæ ſunt?

Monachꝰ quidam

QVOD QVIDEM bene intelligens Elphegus Cantuarienſis archiepiſcopus,cum ab infidelibus in carcere teneretur, & a diabolo in angelū transformato eductus,multum iam itineris una

Elphegus archieps.

cum illo emẽſus eſſet, ambigere cœpit, reprobi ne an boni angeli opera martyrium fugeret. Dumq; id ſibi oſtendi deum oraſſet, diabolus euanuit. Ille ad carcerem reuerſus, coronam recepit martyrij. Inuidia inimici ſeruare homini uitam hanc uoluit, ut æternã differret. Sed ipſe bonum a quo auertebatur, conſiderans, iuſtam dubitandi cauſam habuit, & dolos euaſit.

Euagrius presbyter

AD EVAGrium presbyterum amborum quondam Machariorum diſcipulum, dum ſolitarius eremum incoleret, tres dæmones clericali habitu ueniſſe conſtat, qui ſe diuerſarum hæreſum eſſe ſimulantes, ſuum quiſq; dogma probare nitebantur, ut illum aliquo eorum peruerterent. Cæterum Euagrius cum fidem catholicã aduerſus quẽlibet eorum acerrime tueretur ac defenderet, deo adiuuante omnes facile ſuperauit, ita ut confuſi repente euaneſcerent, nihil aliud moliri in eum auſi quem in fide tam firmum cognouerant.

Martinus episcopus

MARTINVM quoq; Thuronenſem epiſcopum, ſanctitati eius uirtutibusq; liuens, cõmunis iſte omnium hominum hoſtis ludificare conatus eſt. Aureo enim diademate & purpureo ſuperbus indumento ei occurrens regem ſe Chriſtũ eſſe & ad iudicandum mundum deſcendiſſe aſſeuerabat. At uero Martinus & diabolicæ arrogãtiæ gnarus, & mãſuetudinis domini memor, haud talem inquit, uenturum ſe pollicitus eſt CHRISTVS, ſed cum omnibus paſſionis (quam pro nobis ſuſtinuit) ſignis, cum ſpinea corona, uulnerumque cicatricibus, & ipſo uictoriæ ſuæ trophæo cruce, eum talis apparuerit, eum aduenisse credam, alioquin hoc ab eo præceptum obſeruabo, Si quis uo

bis dixerit,Ecce hic aut illic,nolite credere. Immũdus ergo ſpiritus uerbis ueritatis uictus diſparuit, nihil ibi ſuum relinquens præter ſui indicem fœtorem. Luculẽtus acceſſerat,fœtulẽtus abijt,ut nullam illi ineſſe lucem niſi apparentem atque imaginariam credas. Matth.13

IDEM omnis mortiferæ fraudis artifex Pacomio Aegyptio abbati apparuit,pulcherrimæ fœminæ formam præ ſe ferens. Sed qui libidinis ardorem ieiuniorum frigore iam extinxerat, nulla carnis concupiſcentia intellectum occupante, facile perſpexit inimici inſidias, & frontem cruce ſignans,ipſum crucis fugauit aduerſarium. Pacomius abbas.

PACOMIVS ALTER in Scythi monachus queri ſolebat annos XII. uenereæ uoluptatis cogitationibus multum ſe fuiſſe moleſtatum & cum poſtremo diabolus puellæ ætate & forma florentis imaginem gerens, ad genua eius procaciter laſciuiendo procubuiſſet, ipſe facinus deteſtans, atque indignabundus colaphum illi in faciem intorſit, quo ictu repulſus dæmon euanuit, & illa tã diutina genitalium titillatio ceſſauit, quia qui uiſibili palpabilique ſpecie ſeduci nequiuit,fruſtra iam deinde ijs inanibus cogitationum offucijs oppugnaretur. Magis enim uiſa quam cogitata mouent, multoque magis etiam ad tactum uſq; admiſſa. Pacomius monachus

SVB EADEM puellari figura nequiſſimus dæmon Paternianum in deſerto Aegypti abbatem,qui poſtea Vris illius regionis oppido epiſcopatum geſſit, longe quidem doloſius, ſed æque caſſo labore eſt aggreſſus. Cum iam diei ueſper eſſet, ei in limine monaſterij ſtanti apparuit Paternianus eps.

dicens, ſeruam ſe cuiuſdam principis uiri nouitiã eſſe,& dum ad aquam hauriendam miſſa eſſet,ui am aberraſſe,proinde orare,ut ſui miſertus nocte illa ſibi locum intra monaſterij ſeptum cōcederet, ne forte foris manentem ſolitudinis beſtiæ laniarent. Pietate motus Paternianus puellam admiſit & cum attentius eam ſpectaſſet, formam admiratus concupiſcere cœpit. Veruntamen ad ſe reuerſus, illicitum in præcordijs ſenſum non ſine Inimici opera prouenire intellexit, ac protinus e foculo qui iuxta erat arrepto torre, faciem puellæ percuſſit,& omnis mala tentatio cū tentatore ſimul diſſipata effugit. Incipiente igitur peccati morbo, medicorum imitanda prudentia eſt, ſtatim ad remedium recurrendo, nec patiendo, ut malum curatiōis dilatione inualeſcat.

zozimus papa. S E D nequaquam ita uigilanter ſibi cauerat Zozimus pontifex maximus, qui diaboli ſupplātatione in fornicationem ſemel lapſus, iterum & ſepius lapſurus fuit, niſi Antidij Thuronenſis epiſcopi opera ſe a ſcelere retraxiſſet. Antidius quippe(cum forte qua nocte id commiſſum eſt)multitudinem dæmonum cōſpiceret inter ſe iactātium de illis hominibus, quos captioſa inductione in laqueos mortis impegerāt, et unum præ cæteris gloriantem audiret, quod Zozimum papam annos a ſe ſeptē ſolicitatum, tandem cum uirgine quadā coire feciſſet, e ueſtigio uiſa, auditaq; ad ipm Zozimum defert, & ille pro breui uoluptate æterni ſupplicij metu exterritus, pœnitentiam egit, multoq; deinceps uixit circūſpectius, nullam prorſus cum fœminis conſuetudinem ſibi indulgens, ſed potius declinans quantum poterat etiam conſpe-

ctum earum. Huius exemplo, & qui ſtat, caueat ne cadat, & qui ceciderit, pœnitendo reſurgat, ita ut ne rurſum corruat. Nam crebrius corruendo lagueſcere reſurgendi poteſtatem, ac debilitari neceſſe eſt. 1.Cor.10.

PARI ac pene eadem Iudæi cuiuſdam uiſione, ob quam & ipſe (ut Gregorius in dialogo ait) ad baptiſmum uenit, ſeruatus eſt Andreas Fundanæ urbis epiſcopus. Qui cum ſanctimonialē quandam fœminam ſecum cohabitare, ſuæ illiusq; continentiæ nimium confidens permiſiſſet. Tandem dæmonis inſtigatione ſtimulatus, concupiſcere q̃d ſemper abominatus fuerat cœpit. Ac die quadam ludens palma, tantummodo tergum fœminæ leuiter diſtrinxit. Cæterū ubi audiuit hac ipſa de re diabolum fuiſſe iactatum non ſolum monialē ipſam ſed omnes prorſus fœminas, quæ ſibi in epiſcopio famulabantur, expulit atq; abegit, & illa fœdæ cogitationis tētatio cum ipſis pariter eliminata prurire deſijt. Vide homini quamuis ſancto incauta conuerſatio, quantum obfutura fuit niſi domini erga ipſum pietate inimici inſidiæ quam primum patuiſſent. Andreas, epiſcopus

IDEM implacabilis & impius humani generis inimicus, etiam orantibus & cum deo loquentibus nobis negotium facere audet, quoquomodo poteſt, pietatis iuſtitiæq; opera impedire nitens ne perficiātur. Launoniarico Carnotenſi abbati nocturnas agenti uigilias, & in oratione poſito lucernam extinxit, quaſi uero lucernæ lumine indigeat, in cuius corde lucet Chriſtus, Ne tamen uel hoc liceret tenebrarum amatori diabolo aduerſus lucis amatorem Launoniaricum, rurſum diuini- Launoniaricus abbas

tus accenſa reluxit.

Sulpitius epiſcopus SVLPICIVS quoque Bituricenſis epiſcopus, dum in eccleſia cum ſuis clericis noctu oraret ac pſalleret, horrendos circa ſe dæmonum ſtrepitus fremitusq; audiuit, ſed interim opus ſuum minime intermittendo, fortaſſeq; ob hoc ipſum intētius orando ceſſare tumultum fecit, magis terrens aduerſarios quam ab eis territus.

Eadmundus archiepiſcopus TERRVIT ILLOS & Eamundus Cantuarienſis Archiepiſcopus, qui cum ad multam noctem peruigil, iam tandem ſomno ſurrepente ſupinus decubaret, ita graue pondus impoſitum ſibi ſenſit, ut experrectus mouere ſe omnino non poſſet, manum leuare uoluit ad ſignandum ſe crucis ſigno & impeditus eſt. Excutere ſeſe totis uiribus conatus, plus grauitatis addi ſibi cognouit, atque adeo ut uix iam ſufficeret ſuſtinere. Vbi autem ſpiritum ipſum ut ſe dimitteret, p Chriſti ſanguinem adiuraſſet, ſtatim dimiſſus aſſurrexit, & ab eodem a quo dimittebat̃ didicit, nullum adiurationis genus magis timori eſſe dæmonijs.

Quidam Nicolaus. ILLAM quoque efficaciſſimam contra tentationes precationem eſſe credimus, qua uſus Nicolaus quidam in ſancti Patricij ſpecum apud Scotiam ad purgatorij (ut aiunt) loca deſcendens, tanta ac tam uaria dæmonum tentamenta, tot fraudes, tot blanditias, tot iras, tot terrores unus ſuperauit. Nam quoties ad dominum conuerſus dixit, Domine Ieſu Chriſte Fili dei uiui, miſerere mei peccatoris, toties ab inſidijs liber euaſit. Breuis quidē oratio, ſed permultæ uirtutis, ſi fideliter, ſi ardenter, ſi humiliter exprimatur.

Fœminæ. NVNC ut maioris ignominiæ cauterio note.

tur imbecillitas inimici, & in nobis repugnãdi augeat audacia, fœminarum quoq; de illius cõflictu uictoriam breuiter enarremus.

SARA in partibus Thebaidis abbatiſſa, cũ cogitationes eius ad libidinem incitare ſoleret, diabolicæ malignitatis ſuggeſtio nunquam ut recederet tentatio orauerat, ſed ut & illa aſſidue oppugnaret, & ipſa ſemper uinceret. In hoc carnalis laſciuiæ bello per annos tredecim fortiter contendit. Sed tandem aliquãto acrius impugnata quam ut ſuſtinere poſſet, clamauit ad dominũ Ieſum Chriſtum, & ſuperauit inimicum, ita ut oranti apparens dæmon diceret. Viciſti me Sara uiciſti. At illa nihil ſibi ex hoc laudis uendicans, non ego, inquit, uici te, ſed dominus meus Ieſus. Hinc diſcamus, ſi quando uehementior tentatio ingruerit, orare ſolicitius, & quoties uicerimus, uictoriæ gloriã deo, non nobis tribuere. Sara abbatiſſa.

THEODORA Alexandrina ſemel tãtum commiſſi adulterij conſcia, ſe iam indignam mari tali choro iudicarat, & uiro relicto, in monachorũ cœtu nulli quod fœmina eſſet cognita ſub nomine Theodori latens commanebat, in multa uitæ auſteritate deo ſeruiens, ac peccatum ſuum lugens. Cæterum diabolus ut illam maiori triſtitia oppreſſam ad deſperationem impelleret, ei apparẽs, adulterij crimen exprobrauit, fruſtraq; illam fatigari dixit eo quod tam grande delictum ueniam promereri non poſſet. Ipſa uero nequaquam de miſericordia dei diffidens, cum ſe cruce ſignaſſet, tam manifeſti mendacij aſſertorem euaneſcere ut fumum coegit. Theodora monacha.

RVRſum ille ſumpta mariti eius forma, blan Eadem.

ditijs aſſentationibusq́ ipſam allicere cœpit, impenſius orans, uel potius urgens, ut domum rediret, & cum nec ſic doli ſucceſſiſſent, ferocium eam beluarum imaginibus, ut a monaſterio diſcederet terrere conatus eſt. Sed & hoc incaſſum. Theodora enim iam ſupra firmam petram fundata, tum ad uentorum, tum ad fluminum impetum immobilis, deo humiliter ſupplicando, talem quoq́ uiſionem repulit, reiecit, in nihilum redegit.

Eadem. ATTAMEN inquieta et indefeſſa malignitate ueterator diabolus ne quod adhuc fraudis genus inexpertum dimitteret, multo ſtipatus comitatu, ac maieſtatem quandam præferens ad illam uenit, & cum ab omnibus qui circa eum erant, plurimum honoraretur, ipſam quoq́ ut ſe adoraret iuſſit, nolentem uero, & quod unus deus adorandus eſſet dicentem, flagellis uerberauit. Cumq́ illa ne uerberibus quidem cæderet, ipſe fremens et indignans abijt, patientia uictus fœminæ, conſtantiaq́ ſuperatus.

Eadem POSTREMO, ut ſaltem uel ad auaritiæ uel ad gulæ uitium incautã traheret, hic auri maſſam, illic caniſtrum uarijs dapibus plenum ei apparere fecit. Illa autem præſentiſſimi contra om̃ia tentamenta remedij memor, crucem deſignauit, et diaboli laqueus diſſipatus eſt, tantumq́ in eam ꝓfecit malignus, ut quo magis illam tentauerit, eo plus ſibi confuſionis compararit, toties uictus, nũquã uictor. Igitur quæ ſemel corruerat, ita ſe erexit, ut nullo deinde aduerſarij conatu euerti unq́ potuerit. Ob quod quãtum receperit mercedis inde coniectari libet, quod qua die uita deceſſerat, in uiſu abbati apparuit, ad cæleſtem thalamum glo-

rioſe ſublata, tantoq; ſplendoris fulgore radians, ut perſtringeret oculos intuentis.

PELAgiam Antiochenam, & diuitiis & genere & impudicitia quondam nobilem fœminam fuiſſe legimus, & (quod peius eſt) in idololatriæ errore natam atq; adultam, Sed poſtquam ad Chriſtum fuit cõuerſa, pauperem, humilem, pudicam, & omni inter fideles probitate præſtantem. Hanc ergo conuerſionis ſuæ initio, mammonæ ſpiritus ad priſtinas reuocare ſordes tali uerſuti loquio tẽtauit, noctu illã adiẽs, Opes, inquit, qbus affluis o Pelagia, dij patrij quorum ego nuncius ſum, tibi conceſſere, & tu nunc illis relictis neſcio quem Chriſtum ſequeris. Illos tamen & crimen tibi remittere, ſi ad eorum cultum redieris, & hoc inſuper polliceri crede, tantum priori opum beneficio addituros quanto magis ipſa nequeas optare. Facile depræhendit dolos mulier, quæ iam ueras diuitias Chriſtum eſſe nouerat, & cum crucis in pectore ſignum dexteræ manus ductu impreſſiſſet, ſufflauit in ſuaſorem impietatis, & tam facile abegit, quam ſolet puluerem uentus, tantiq; illius pmiſſa fecit, ut continuo ea etiã q habebat, cuncta indigentibus erogaret, Et quoniam deo nõ mammonæ ſeruiuit, cæleſtes æternasque diuitias poſſidere meruit. *Pelagia conuerſa.*

IVLIANAE uirgini iam pœnis pro Chriſti nomine affectæ, & tantum coronam martyrij in carcere expectãti, Belial diabolus formam angeli fidelis gerens, apparuiſſe ferr̃ atq; dixiſſe, Chriſtũ iubere, ut illa potius dijs gentilium ſacrificaret, q̃ in cruciatibus deficeret. Obſtupuit Iuliana tali nũcio, & dubitans quinam eſſet, a deo ſibi certius in *Iuliana ṽgo*

tt

dicari poſt ulauit. Mox diuinitus inſpiratâ, manu illum appræhendens, uinculis conſtrinxit, uerberibusq; affecit, uoleute dño, ut ſceleſtus Belial ab eadem, cui diſſuadere auſus fuerat ſuppliciorum pro Chriſto patientiam, ſupplicia ipſe perferret.

Margarita uirgo

MARGARITAM etiam uirginem poſt tormenta carceri mancipatam, terribilis draco late patenti faucium hiatu ferociter inuadens deglutierat. Verum ubi illa ſignum crucis edidiſſet, draco crepuiſſe uiſus eſt, quaque crepuerat, uirginem uiuam ſanamque euomuiſſe, ſicuti euomitus a piſce Ionas propheta legitur.

Ione.2

Eadem.

ITERVM eidem in ſpecie humana apparẽs imponere tentauit. At illa per capillos appræhenſum humi alliſit, & cum quæreret, cur tam infenſus infeſtusq; Chriſti cultoribus eſſet, accepit Cacodæmonum proprium ac peculiare eſſe, inuidiæ odijq; facibus accendi erga eos qui ſaluandi ſunt, cum pati non poſſint, ut ad cælum unde ipſi deiecti ſunt homines trahantur. Semper ergo eos aliquid tẽtare moliri ſtruere neceſſe eſt, quo iuſtitiæ opera impediant, & innocentes ad peccãdum prouocent. Sub hæc dimiſſus euanuit, illa ad martyrij palmam gaudens peruenit, tam diaboli uictrix quam tyranni.

Iuſtina uirgo

SED nec Iuſtinam uirginem Cypriani magi laruæ præſtigiæq; peruertere ualuerunt. Cum eñ Aglaius iuuenis eam arderet, & ipſa iam Chriſto iuncta mortalis hominis nuptias reſpueret, dæmonem miſit Cyprianus, qui illius animum ad libidinem occulta carnis titillatione illiceret. Re autem infecta reuerſum, cur eam mouere nequiuerit, interrogat, & audiuit, ſigno crucis perterritũ

ſinde effugiſſe. Alium ergo miſit nequiorem illo, qui uirginalem formam habitumque indutus ad Iuſtinam accedens, etiam ſe ſicuti illa uirginitatem deo uouiſſe dixit, proinde petens, ut ſi non in ſocietatem, ſaltem in ſeruitium reciperetur. Suſceptus igitur poſt dies aliquod captata occaſione ſuſpenſo triſtique uultu dubitare ſe ait, ne uirginitatem ſeruando offendant potius deum, quam aliquid promereantur. Scriptum enim eſſe, Creſcite & multiplicamini, & replete terram, indeque in ueteri teſtamento ſanctiſſimas mulieres deoque gratas uiros habuiſſe & filios genuiſſe. Cœperat Iuſtinæ animus iam nutare, ac de uirginitatis propoſito pene ambigere, mox ſeipſam reprehendens. CHRISTI nomine inuocato cruce ſe ſignauit, & dæmon crucis uirtutem non ſuſtinens, effugit. Gene. 1.

ITERVM idem Aglaij formam aſſimulatus, noctu ad eam uenit, & nunc blandus, nūc minax, ut uoto ſuo conſentiret petijt. Sed eodem quo prius modo ab ea fugatus abijt. Deinde Iuſtina uirgo alijs atque alijs, partim diaboli, partim ipſius magi commentis tentata, cum ſemper cruce ſe muniret, ſemper ſuperior euaſit. Quam rem uidens Cyprianus, & ipſe CHRISTO credidit, & una cum illa martyrium ſubijt, fidelis factus, quia fidelibus dæmonia præualere non poſſe liquido cognouit. Eadem.

EVPHRAXIA Romana uirgo nobilis genere, ſed ſtirpis nobilitatem mentis humilitate ſuperans, cum ſe in monaſterio apud Thebaidem incluſiſſet, ne ſeruilia quidem opera a ſe aliena putabat. Inuidēs ꝟo ꝟtuti eius diabolus, ut pſecutiōis Euphraxia ꝟgo.

moleſtia propoſitum turbaret, ad hauriendā aquā ſe inclinantem in puteum præcipitauit. Sed ipſa in de ſana a foribus educta, crebrius aquatum ire cœpit. Iterum illam dum coquinam faceret, in bullientem ollam impinxit, ſed ipſa bullore illo humefacta, non læſa, nihilo ſegnius cœptum opus peregit. Rurſum ligna findentem in latus impulit, & ipſa obliquato ſecuris ictu pedem fauciauit, breui tamen curata, multo promptior ad ſubeundos labores acceſſit. Denicp nullis infeſtationibus, nulla inimici iniuria ab humilitatis officio auocari potuit, Ita uictis tandem ſuperatiſcp tentationibus, etiam miraculorū operatione inſignis fuit.

Exhortatio

AC ne plura de hac re proſequi longum ſit, hæ ſunt ſatanæ artes, hi doli, hæc tendicula, hæ ad decipiendum fraudes atcp fabricæ, hæc præterea illius terrificatio, furor, ſæuitudo, immanitas, ita ut nemo tam prudens ac tam fortis ſit, quin uel malitia eius caperetur, uel ui ſuperaret, niſi utrūcp compeſceret dominus, alligans fortem, & uaſa eius diripiens, tentari quidem nos uolens, non cogi, & probari, non uinci. Ille dū taxat uincitur, qui dedere ſe mauult quam repugnare. Nos uero ne quando ad deditionem iſtam, cuius comes eſt interitus, aut aſtu aliquo inducamur, aut trahamur iniurijs, cōſcij imbecillitatis noſtræ clamemus ad dominum, poſcamus opem, oremus præſidiū, & non ferro, non foſſa, non uallo, non murorū ambitu nos muniamus, ſed ỽitate, iuſtitia, pace, fide, ſpe, charitate, cæteriſcp uirtibus, dicēte Apoſtolo. Induite uos armaturam dei, ut poſſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli, quoniam non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus principes

Epheſ. 6.

& poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarũ harum, contra ſpiritalia nequitiæ in cæleſtibus. Propterea accipite armaturam dei, ut poſſitis reſiſtere in die malo, & in omnibus perfecti ſtare. State ergo ſuccincti lumbos ueſtros in ueritate, & induti loricam iuſtitiæ, & calceati pedes in præparatione euangelij pacis, in omnibus ſumentes ſcutũ fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere, & galeam ſalutis aſſumite, & gladium ſpiritus, quod eſt uerbum dei, per omnem orationem & obſecrationem, orantes omni tempore in ſpiritu, & in ipſo uigilantes. Si ſic inſtructi militabimus, uincemus, & donatiuum militiæ noſtræ erit cælorum regnum. Iacobo apoſtolo dicente, Beatus uir qui ſuffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam uitæ, quã repromiſit deus diligentibus ſe. Iacobi.1

De perſeuerantia bene agendi. Cap. VIII.

SED in omni bene beateq; agendæ uitæ inſtituto, cõſtare nos nobis ipſis decet. Nũc hoc, nunc illud uelle, leuitatis indicium eſt. Multi de ordine clericali ad monachalem tranſmigrant, non profectus deſiderio, ſed nouitatis. Multi domicilia mutant, ſuimet tædio, non loci. Multi uero (et id deterrimum in conſtantiæ genus eſt) cum diu ſancte uixerint, ad uitia delabuntur. Nos iſta ſedulo deuitantes, cum ſemel boni alicuius exercendi propoſitum ſancto aſſlante ſpiritu arripuerimus, ſemper idem ſimus, eademq; animi alacritate curramus qua cœpimus. Viam nanq; domini incedẽ

tibus magis cauendum eſt, ne remittant gradum quam curandum ut intendant. Nullaq; certior ad finem uſque perſeuerandi ratio eſt, quam uiribus æquare onus, ut quiſque non quantum ferre poteſt ſumat, ſed perferre. Huiuſce rei nunc ſubijciemus exempla.

Enoch Gene.5 TRECENTOS & ſexaginta quinq; annos uixit Enoch, & ambulaſſe cum deo dicitur, atq; ob id non apparuiſſe, quia tulit eũ deus. Dignus q̃ppe uiſus eſt, qui tamdiu corpus ſuum ab immunditia cuſtodierat, ut cum corpore ſimul transferretur ad paradiſum.

Noe Gene.6. NOE ITIDEM CVM deo ambulaſſe fertur, iuſtus perfectusque fuiſſe, gratiamque inueniſſe, & tamen quingentorum iam annorum erat quando cœpit ædificare Arcam, ſexcentorum quando perfecit, nongentorum & quinquaginta quando uita defunctus eſt. Itaque tam diutina innocentiæ, fidei, ſpei obſeruatione meruit (Ibidem.8) ſolus cum coniuge liberiſque & nuribus mundo pereunte ſaluari. Ex quo illi iure arguendi ſunt, qui cum ne decimam quidem partem ſummæ huius uiuant, in exercendis tamen uirtutibus minus conſtanter ſe habent.

Abraam Gene.25 Iſaac Iacob Gene.47. ABRAAM centum ſeptuaginta quinque uixit annos, Iſaac centum octaginta. Iacob centũ quadragintaſeptem, omnes tam deo chari gratiq; ut eorum deus dici uoluerit, deus Abraam, deus Iſaac, deus Iacob. Certe niſi ab ineunte ætate ad uſque uitæ exitum iuſtitiam pietatemque coluiſſent, nunquam ad tantæ dignationis culmen perueniſſent. At nobis iiſdem in uirtutibus perſeuerandi facultas tanto quidem datur maior quanto

uita breuior, & ſic repente deficimus.

IACOB VT de illo adhuc plenius explicemus, ad Laban auunculum ſuum uenit, ſibi aliquam ex filiabus eius ducturus uxorem. Seruiuit illi annos ſeptem pro Rachele, ſed Lia data eſt. Seruiuit alios ſeptem, & Rachelem accepit. Seruiuit etiam annos ſex, & ualde ditatus eſt pecudum ſeruorumque copia. Igitur quoniam uiginti annos perſeuerauit ſeruiendo, tali rerum ſucceſſu potitus eſt. Jacob Gene. 29

MOYSES CHARITATE in proximos pietate in deum ſemper præſtantiſſimus, & Aaron ſacerdos a deo electus, quoniam longum uirtutum ſuarum tractum ſemel peccando ad aquas contradictionis interruperant, populum Iſrael in terram promiſſionis non induxerunt, Quomodo nos terram uiuentium intrabimus, qui non ſemel ſed frequenter peccamus? Moyſes Exodi 27

PECCAVERAT tamen & ſanctus Dauid. Sed quia poſt peccatum quod pœnitendo deleuit, ſyncerus uixit, non minus deo placuit quam ſi omnino non peccaſſet. Igitur ſi quo forte uitij diuerticulo iuſtitiæ iter interruptum fuerit, rurſum ad illud per pœnitentiam reuertamur. Quoniam autem reuertendi facultas interdum morte præciditur, diuertere periculoſiſſimum eſt continuare ſemper tutiſſimum. Dauid. 2. Reg. 11.

CONTINVAVERE ex prophetis Samuel, Nathan, Elias, Eliſeus, Iſaias, Ieremias, Iezechiel, duodecimque alij. Ex regibus Ezechias, & Ioſias, niſi quod Ezechias opulentiæ ſuæ oſtentione deliquit. Cæterum quia a deo puniendus mulctæ denuntiationem ſubmiſſe Prophetę Reges

tulit, mulcta ad poſteros dilata, ipſe pacem habuit quam optauit, uſq; adeo expedit repente corrigere ſeſe, & uitium uirtute mutare.

Chriſtus. IN euangelio quoq; dominus noſter pijs actionibus nos continenter inhærere monet, dum ipſe turbis prædicare non ceſſat, dum uarijs languoribus affectos curare non deſinit, dum dies quadraginta neq; comedit, neq; bibit, dum in tentationibus perdurat, dum in oratione pernoctat, dum ſuos uſq; in finem diligit, dum deniq; perſecutiones uſq; ad ignominiam crucis æquanimiter tolerat, nunquam ab exercitatione uirtutum quietus, ut ab ea nunquam quieſcendum eſſe doceret, dicens: Non qui inceperit, ſed qui perſeuerauerit uſq; in finem, ſaluus erit. Matth. 10 & 14.

Iohannes Baptiſta. IOHANNES Baptiſta eius præcurſor, quia perſeuerauerat in abſtinentiæ propoſito, nunquã opipares cibos uentri ſuo indulgens, nunquam uinum aũt ſiceram bibens, nunquam mollibus indutus, aſſidue in deſerto baptiſmum prædicans, iugiter turbas ad ſe confluentes docens. Idcirco ipſius domini teſtimonio plus quam propheta dicitur, & nulli inter natos mulierum poſthabendus cenſet. Deniq; tãtæ cõſtantiæ uiꝝ Herodis improbitas occidere potuit, terrere non potuit.

Apoſtoli. Diſcipuli. POST dominum ſancti apoſtoli diſcipulique eius perſeuerarunt, illum ſequendo illi obediendo, ſpiritumſanctum per illum a patre mittẽdum expectando, per orbẽ ubiq; baptiſmi gratiam annuntiãdo, nec unquam deficiendo, donec quod annuntiauerant martyrio confirmarunt, morientes priusq̃ tacẽtes religiõis ꝟitatẽ. Et hi q̃dẽ tã fortes, tãq; magno aĩo uiri, tãto primitꝰ pauore ꝑculſi fu

erãt ut dño relicto fugerẽt. Petrus etiam ſe illum noſſe negaret. Ne quis itaq; ſibi applaudat quod firmus ſit, ipſa perſeuerandi firmitudo non a nobis, ſed a deo eſt. Matth. 16

VIDET autem deus boni operis in nobis affectũ & exercendi præſtat facultatem, exaudit preces, & conſummandi affert auxilium, Negociari uolentibus commodat talentum, ſolicite lucrantes beat, ignauiter torpentes damnat. Itaq; ſummopere enitendum eſt, ut ſemper aliquem quæſtũ faciamus in ijs quæ nobis a deo credita ſunt, & nũquam ocio nos corrumpendos tradamus. Qui ſuper pauca fidelis fuerit, ſuper multa conſtituetur, & intrabit in gaudium domini ſui, cæleſtiq; beatitudine perpetuo perfruetur. Deus. Matth. 23.

ILLI quidem fideles ſerui ſunt, qui in ſeruitio perſeuerant. Perſeuerantibus autem miſeret: dominus & commodat. Miſereor turbæ inquit, quia triduo iam perſeuerant mecum, & non habent quod manducẽt. Et dimittere eos nolo, ne deficiant in uia. Sic ergo dominus perſeuerantes gratia ſua paſcit, ut deficere non ſinat, imo ut abundare faciat. Nam & comederunt inquit, & omnes ſaturati ſunt. Ac ne quis ad uitæ perfectionem ſibi nihil deeſſe exiſtimet. Fragmenta multa ſuperfuerunt, non a turba, ſed ab apoſtolis colligenda. Turba. Matth. 15.

DVO CAECI SECVS uiã ſedentes, cum poſt Ieſum clamitarent miſericordiam implorando, increpabantur ut tacerent. At illi magis clamabant. Perſeuerarũt ergo in clamoribus pijs, & qđ uolebant aſſecuti ſunt. O conſtantis i nconcuſſiq; animi uiros, quos non retraxit obtrectatio multorũ ab inuocatione ſaluatoris, ſed accẽdit. Qui ſicut Duo cæci Matth. 20

non ceſſarunt ſanitatem petēdo, ita impetrata nō fuerunt ingrati,dicēte ſcriptura. Et ſecuti ſunt eū. Sic peccator ſi deprecando continenter clamauerit,appropinquabit ut audiatur,auditus illuminabitur,illuminatus aſſidue ſequetur Ieſum,non paſſibus ſed affectu.

Paulꝰ primus eremita.

QVID de Paulo primo poſt Chriſtum eremi cultore dicam? Sic deo ſeruiens perdurauit,ut a decimo ſexto ætatis ſuæ anno quo solꝰ deſertū adijt, uſq; ad centeſimum & decimumtertium, quo uita defunctus eſt,hominem non uiderit. Hac tam diutina tam pij propoſiti cōtinuatione meruit (ueluti Elias propheta) diuinitus nutriri, coruo pabulum homini quotidie deferente. Meruit ab Antonio ſepeliri,cauata a leonibus terra. Quodq; oīum maximum eſt,meruit ab angelis in cælū, ferri,teſte Antonio,qui hoc ſe oculis ſuis conſpexiſſe affirmabat. Cuiusquidem mercedis magnitudinē quiſquis crebro ſecum cogitauerit,nullo unquam ſpiritalis uitæ labore grauari poterit,nūquam laſſitudinis tædia ſentiet,tantorum ſpe præmiorum ſuſtentatus.

Antonius abbas

ANTONIVS quoq; cum primum & ipſe ſolitudinem inhabitare decreuiſſet,ne uerberibus quidem dæmonū abſterreri potuit, quin quod cœperat perſequi pgeret. Perſeuerauit itaq; ab octauodecimo ætatis ſuæ anno uſq; ad centeſimūquintum,quo in domino quieuit cui ſeruierat. Angelorū ſortitus gloriam,quia in perſeuerādo dæmonum contempſerat iniurias.

Paulus ſimplex

EIVS diſcipulus Paulus ſimplex, cum ſe recipi poſtulaſſet,& Antonius ab eo diſcedens, donec rediret,expectari reſponſum iuſſiſſet, toto triduo

ante ianuam perſtitit, plus moræ ibidem tractu-rus, niſi Antonius iã ſatis eius conſtantiam ſe exp tem arbitratus, illum intro admiſiſſet. Hoc exemplo eorum ſane arguitur ignauia, qui religiõis habitum ſumere uolentes, niſi ſtatim in collegium recepti fuerint, indignantur, muſſitantesq; abeunt, & priuſquam de ipſis periculum factum ſit, ea re quam petebant, ſe indignos oſtendunt.

AT uero poſt hæc idem Paulus multo etiã cõſtantioris perſeuerantiæ ſpecimen dedit. Nam lingua quandoq; lapſus, cum ſe erraſſe aĩaduertiſſet, trienne ſilentium ſeruauit, donec ſcilicet ſe iam didiciſſe credidit, quid loquendum, quid tacẽdum eſſet. Si cui difficile factu uidetur parte aliqua diei ex monaſtico inſtituto ſilentium cuſtodire, conſideret quanto difficilius ſit annos tres nihil cuiquam proloqui uoluiſſe.

SYMEonem Suſotionis filium tredecim annos natũ, adiſſe Timothei abbatis monaſteriũ ferũt, & monachũ ſe profiteri uelle dixiſſe. Cunq; nõ eſſet admiſſus, quod ea ætas leuitati ꝓpior uidereť, ante oſtiũ ꝓcidiſſe, & ita dies quinq; ſine cibo ac potu perſeueraſſe, ibi mori paratũ, niſi quinta demũ die receptus uotum ſuũ impleſſet. Stupẽte abbate tantam in puero animi firmitatẽ, quãta raro in ſenib⁹ eſſet. Hoc ille ſtabilitatis præludio, ſic reliquam ætatem egit, ut in omnibus mirabilis euaderet, & ſi cuncta uera ſunt, quæ de illo ꝓduntur, nemo unquam corpus ſuum acerbius afflixit. Symeon monacho

MVTIVM tamdiu ꝑ foribus monaſterij rogãtẽ ꝑmanſiſſe conſtat, ut contra conſuetudinẽ una cum octenni filio in ordinem monachorũ recept⁹ ſit. Immobili fixoq; perſeuerãdi ꝓpoſito extorſit, Mutius abbas.

quod cœnobitica lex uetabat. Ab eo enim uocabatur, qui ſupra legem erat, & qui ait, Pulſate &
Matth. 7. aperietur uobis. Neq; hoc fecit quod a filio ſepara
Lucæ 11. ri non poſſet, ſed quod ſimul cum filio ſaluari optaret, malens illum ſecum offerre Chriſto, q̃ relinquere mundo.

Pacomius abbas. ET Pacomio quidem abbati præter cætera, curæ fuiſſe legimus, iuniores ad perſeuerandum exhortari. Fruſtra aiebat eos ad brauium ſalutis cur
1. Cor. 9. rere, niſi ſic currant ut compræhendant. Fruſtra cum hoſte confligere, niſi ſic certent ut uincant, di
2. Tim. 2. cente Apoſtolo. Non coronabitur niſi qui legitime certauerit. Legitime autem certare eſſe, certando non defatigari.

Theodorus monachus. THEODORVS itaq; eius diſcipulus, profeſſionis ſuæ initio a matre multum ut rediret ſolicitatus, nunquam aſſenſit. Attulerat illa ab epiſcopis literas, quibus reddi ſibi filiū præcipiebatur. Hisq; obſequi compulſus, abbas diſcipulo diſcedendi poteſtatem fecerat. Cæterum ipſe omnibus præferens Chriſtum, nec egredi de monaſterio uo
Matth. 5. luit, nec ſaltem ſe oſtendere matri. Ne ſcilicet ſcandalizantem oculum quem a ſe iam proiecerat, rurſum quærere uideretur. Perſeuerauit ergo in monaſterio, & factus eſt dei filius, q matris eſſe noluit.

Franciſcus ET beatum Franciſcum ipſe qui genuerat pater, infenſo admodum animo perſecutus eſt, nec efficere potuit, quin ille ſicuti cœperat, poſt Chriſtū ire perſeueraret. Verberatur ergo Franciſcus, deſpoliatur, contemnitur, & gaudet quod dignus ha
Actor. 5 bitus ſit pro nomine Ieſu contumeliam pati. Et quoniam om̄ia aduerſa ſubire prius paratus erat, quam a propoſito diſcedere, mox uirtutum opera

tione uitæq; ſanctitate tantum profecit, ut & terram ſui fama repleret, & gaudio cælum.

THOMAM quoq; Aquinatem de monaſterio prædicatorum ui tractum, & domi clauſum, fratres eius ut a religione reuocarent, biennio fere tenuerunt. Sed cum ille neq; minis terreretur, neq; blanditijs allici poſſet, neq; meretriculæ quam ad illum intromiſerant, laſciuia deliniri, dimiſſus ad monaſterium redijt, ac ueluti ſol, qui diu nube tectus latuerat, mox ſerenato cælo irradiare terram incipit, ſic ille relictis fratribus ac domo, illuminare eccleſiam cœpit, & morum & ingenij & doctrinæ nitore, Nequaquam ad tantam gratiæ claritudinem perueniſſet, niſi etiam nebula fraternæ fatuitatis circunſeptus currere perſeueraſſet, in propoſito firmus, in tentationibus inuictus. Thomas Aquinas.

ILLA quoq; duorum perſeuerantia, in primis memoratu digna, Iohannis abbatis & Peſij eremitæ. Hunc (ſicut a Caſſiano relatum eſt) xl. annis quos in ſolitudine exegerat, comedentē ſol non uidit, quod occaſo dūtaxat ſole ieiuniū ſoluere cōſueuiſſet. Illum uero nunquā uidit iratum, eo qđ nunquam omnino in iram concitatus eſſet, licet magno fratrum numero præſideret. Quæret aliqs quō ſontes caſtigarit, ſi nunquam iratus ſit, Neq; enim fieri poteſt, ut in tāta multitudine a liquis nō peccarit? Huic reſpondebimus, quod ne delinquētes quidem iraſcendo caſtigandi ſunt, ſed miſerendo. iræ proprium nocere eſt, caſtigationis prodeſſe, in altero uirtus, in altero uitiū eſt. Sed cur inquiet in ſcripturis deus iraſci dicatur, ſi ira uitium eſt? Iraſci quidem deus dicitur, non quod iraſcat, ſed quia dum iuſte punit, iratus uideatur. Iudici Iohannes abbas. Peſius monachus Quæſtio.

autem ac præſidi punire cõuenit ut iuuet, non ita ſci ne noceat. Quod autem & ille iuuetur qui punitur, hinc patet, quia impunitus plus deliquiſſet. & ubi plus delicti eſt, ibi pœnæ grauioris exactio eſt. Hoc quidem modo Iohannem hunc nunquam fuiſſe iratum crediderim. Alioquin ſi peccantem fratrem nunquam corripuiſſet, ſi nullo pœnæ genere affeciſſet, irato nocentior eſſet. Malum enim quod quantum in ipſo eſt, præcidere debet, creſcere licẽtia ſineret. Itaq;, ut eodẽ unde digreſſus ſum reuertar. Semper eandem animi lenitudinem ſeruaſſe, non omiſſa delinquẽtium aīaduerſione, magnum atq; magnificum fuit.

Elpidius abbas. DE ELPIDIO quoq; abbate memoriæ ꝓditum eſt, quod per quinq; & uiginti annos nunquam ſe ad occidentem uerterit, ſemper fere orãs, & illum cui nomen oriens, iugiter contemplans. Non putauit nefas eſſe retro aſpicere, ſed ſibiipſi uoluit imperare, ut cum corporis appetitum ab ijs etiam quæ licita erant, refrenaſſet, facilius ab illicitis cuſtodiret.

Nathanael anachorita. NATHANAELIS ETIAM Anachoritæ quam conſtans in perſeuerando animus fuerit, ex eo intelligi poteſt, quod ſemper clauſus uixit, epiſcopos ad ſe uenientes reuerentur excepit, abeuntes ad limen uſq; officij gratia ꝓſecutus eſt. Neq; ut inde pedẽ efferret, callida (ut alibi diximus) diaboli euocatione induci potuit, ſicque ſeptem & triginta perſeuerãs annos, elatus inde nõ egreſſus eſt, & corpus pariter cellamq; relinquens in conſortium receptus eſt beatorum.

Fœminæ. HANC laudabilem, imo & neceſſariam perſeuerandi ſtabilitatem, nec ſanctis fœminis defuiſſe

nonnullarum exemplo monſtrabimus, minimeque illis conuenire illud quod dici ſolet. Varium & mutabile ſemper fœmina.

ANNA PHANVELIS filia (ut Lucas tradit) annos ſeptem uixerat cum uiro, quo defuncto ad quartum uſque & octuageſimum ætatis ſuæ annum uidua permanſit, ſemper caſtitatē ſeruans, nunquam de templo diſcedens, nocte ac die ieiunijs obſecrationibus intenta. Hac perpetua pij propoſiti obſeruatione digna euaſit, quæ ſpiritu ſancto afflaretur, & multa prophetaret, imo quæ illum quem prophetæ uenturum prædixerant, præſentem cerneret, & ipſum eſſe mundi ſaluatorem, palam confiteretur. Perſeuerando igitur aditus ad IESVM comparatur, ut ubi ipſe eſt, ibi ſit & miniſter eius. — AnnaPhanuelis filia. Lucæ 2. — Iohan. 7.

AD quem etiā Chananæa mulier in euangelio clamat dicens, Miſerere mei domine, & dominus tacet. Et rurſum illa. Adiuua me. Reſpodet ipſe. Non eſt bonum ſumere panem filiorum & dare canibus. Illa tamē inſtat & urget, nec dedignatur canibus comparari. Sed & catelli edunt inquit, de micis quæ cadunt de menſa dominorum. Quia ergo & petendo & humiliādo ſeſe perſeuerauit, nec ſilentio repreſſa, nec contumelia cōfuſa, meruit audire. O mulier magna ē fides tua, fiat tibi ſicut uis. Magnam fidem indefeſſa ſupplicantis probauit aſſiduitas, quæ ſi ſemel uel iterum repulſa ceſſaſſet, profecto neq; magnæ fidei eſſe diceretur, neq; quod petebat impetraret. — Mulier Chananæa. Matth. 15.

MARIA quoq; Magdalena ueniens ad monumentū uidit lapidē reuolutum, currit nunciare diſcipulis, & una cū illis redit. Mox eis recedentib' — Maria Magdalena. Iohan. 20.

ipſa permanet plorans,anxia inclinat ſe,uidit angelos,ſed neq; eorum uiſione contenta, loco cedit, neq; flere deſiſtit.Solius ergo domini deſiderio tota ardens,prima mortis uictorem uidere meruit, quem præ cæteris perſeuerantius quæſiuit.

Sara abbatiſſa. SARA in Scythiotico uirginum monaſterio abbatiſſa,iuxta quod fluuius molliter labens perſpicuisq; limpidus aquis intuentium oculos mira amœnitate detinere ſolebat,cum tantam in eo cernendo iocunditatem eſſe audiſſet,ſibijpſi imperauit,ne quando illud aſpiceret,nequam ex eo caperet uoluptatem.Itaq; annos ſexaginta quibus ibi uixit,nunquam feneſtram adijt,nunquam tam ꝓpe fluentem fluuium uidit,ut potius flumen illud uidere digna eſſet,cuius impetus lætificat ciuitatē

Pſal.45. dei.Et quoniam in cauendis terrenarum rerū oblectatiunculis perſeuerauerat, cæleſtium felicitatē perenniter poſſedit,æternis digna delicijs,quæ breues perituraſq; ſemper contempſit.

Exhortatio. SED quid ſingula reperētes exempla diutius immoramur? oēs enim ſeculorum ſancti ſanctæq; ad ipſum ſanctitudinis culmen in bonis operibus perſeuerando ꝑuenere.Alius alia uirtute magis excelluit ſed unuſquiſq; in ſua uitam finiuit.Niſi bene ac rationabiliter inchoata ad ultimum uſq; deduxiſſent,nec in

Pſal.129 choaſſe profuiſſet.A cuſtodia matutina uſq; ad noctem ſperet Iſrael in domino,ut quod ſperarit, ac-

Lucæ 1. cipiat.Seruiamus illi in ſanctitate & iuſtitia corā ipſo,omnibus diebus noſtris,& merebimur audi

Idem.22. re,Vos eſtis qui permanſiſtis mecum in tentationibus meis,& ego diſpono uobis, ſicut diſpoſuit mihi pater meus regnum,ut edatis & bibatis ſuper menſam meam in regno meo, & ſedeatis ſu-

per thronos iudicantes duodecim tribus Iſrael, Quod ſi tantæ beatitudinis gloria remunerantur in bono perſeuerantes, quæ nam tanta mentis in ſania nos tenet, ut uelimus deficere? cum præſertim deficientes ad contrariam beatitudini miſeriam deuoluantur.

SED ille quo non erat in filijs Iſrael melior, quia poſtremo præuaricatus eſt, ab eodē deo a quo electus fuerat, regno indignus iudicatur, & ab inimicis occiditur. Roboam una cum populo cui præerat, in uijs prophetæ Dauid ambulaſſe dicitur, mox deinde legem domini reliquiſſe, ob quod a Seſac Aegypti rege capti, ſpoliati, in ſeruitutem redacti ſunt, dicente domino per prophetam. Vos reliquiſtis me, & ego reliqui uos in manu Seſac. Rex quoq; Ioas Ochoziæ filius, quamdiu uixit Ioiada ſacerdos, a quo unctus fuerat, recte ac laudabiliter ſe geſſit, eo autem defuncto ad idola declinauit, & a ſeruis ſuis interemptus perijt. Sed & hæc leuis inconſtantiæ pœna, niſi poſt eam æternis etiam addicti fuiſſent ſupplicijs.

Saul 1.Regū.31

Roboam

3.Reg.14

Ioas 4.Reg.12

QVANTO melius cum illis actum eſſet (ſicut Petrus apoſtolus inquit) non agnoſcere uiam iuſtitiæ, quam poſt agnitionem retrorſum conuerti. Propterea quidem et Paulus Galatas dementiæ accuſat dicens. Sic ſtulti eſtis, ut cū ſpiritu cœperitis, nūc carne conſumamini. Et eoſdem ad id quod bonū eſt perſeuerandū hortaē, & ait, Bonū aūt facientes non deficiamus, tempore enim ſuo metemus non deficientes. Idem ad Theſſalonicenſes, Nolite deficere inqt benefacientes. Et ad Hebræos. In diſciplina pſeuerate. Et in Eccleſiaſtico ſcriptum, Eſto firmus in uia domini,

2.Petri.2.

Galatas.3 Ibidem.6

2 Theſſa.3 Hebræ.12

Eccli.5

HAEC EST ergo columna Iachin, & colūna
3. Regū. 7 Booz, id eſt, firmitatis & fortitudinis, quæ epiſty lia liliorum malogranatorumque ſuſtentant, quia firmi ac fortis eſt, ſummam conſeruarè uirtutum quam ſemel amplexus fuerit. Hæc eſt talaris tunica ſiue poderis Aaron, a capite uſque ad pedes demiſſa. Hæc eſt hoſtiæ cauda, quam deo offerri lex iubet. Hoc illud calcaneū eſt, quo ſerpentis caput conteritur. Hæc deniq; crucis longitudo, quæ latitudinem illam fulcit, in qua manus extenduntur. Latitudo quippe bonorum operum inniti debet longitudini continuationis, ut partem illam quæ ſuperne eminet, ualeat attingere, hoc eſt, ad cæleſtis beatitudinis altitudinem peruenire.

OPTIMA autem perſeuerandi ratio eſt, nō ſolum non retro cedere, ſed etiam indies ulterius progredi, & quantum poſſumus ad ſublimiora ſemper tendere ac niti. Ibunt de uirtute in uirtu-
Pſalm. 83. tem (inquit propheta) uidebitur deus deorum in
Philip. 3 Sion. Vnde & Apoſtolus: Quæ retro ſunt obliuiſcens, & ad ea quæ priora ſunt, ſe extendens, ad deſtinatum perſequitur brauium ſupernæ uocati
Matth. 5. onis dei in CHRISTO IESV. Beati enim qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam, quoniam ipſi ſaturabuntur, ait dominus. Quo autem pabulo uel qualibus epulis hi ſaturandi ſint, in Apocalypſi declarat dicens, Vincēti dabo edere de ligno uitæ, quod
Apoca. 2 eſt in paradiſo dei mei. Vincenti dabo manna abſconditum, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen nouum ſcriptum, quod nemo ſcit niſi qui accipit. Quibus uerbis quid niſi ueræ perfectæque beatitatis indicibilis deſignatur ſuauitudo? Et ut apertius loquatur ait, Eſto fi-

delis uſque ad mortem, & dabo tibi coronam uitæ, Corona uitæ, gloria immortalitatis eſt.

De mortis meditatione.

Cap. IX.

PERSEVERANTIAM autem boni honeſtique commodiſſime in nobis conſeruabit mortis meditatio, iuxta illud. In omnibus operibus tuis memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis. Haud igitur incongruum erit, ſi nunc exponere aggrediemur, quem admodum hi quoque, quos imitari cupimus, ultimum uitæ diem ſemper ante oculos habuerint, menteq; uerſarint. Plurimum in eo curæ ponentes, ne mors offenderet imparatos. Eccli.7

IOB OMNIA VINCENS PATIentia, nullis fractus eſt erumnis, nulla collapſus aduerſitate, ut qui non ignoraret, breui ijs ſe expeditum iri, eo quod diu hic uiuere non poſſet, & deinceps multo beatius perenniusque uiuere ſperaret. Breues, inquit, dies hominis ſunt, & Expecto donec ueniat immutatio mea. Domine uocabis me, & ego reſpondebo tibi, operi manuum tuarum porriges dexteram. Et iterum. Spiritus meus attenuabitur, dies mei breuiabuntur, & ſolum mihi ſupereſt ſepulchrum. Dies mei trãſierunt, & cogitationes meæ diſſipatæ ſunt, torquẽtes cor meum. Noctem uerterunt in diem. Et rurſum poſt tenebras ſpero lucem. Denique ait, Scio quia morti trades me, ubi conſtituta eſt do- Iob. Iob.14 Ibidem.17

mus omni uiuenti. Hæc & talia aſſidue ſecum cō gitans, cum omnia corporis bona amiſiſſet, animi non amiſit.

Dauid ET beatus propheta Dauid identidem reminiſcens ſe eſſe mortalem, ut morti paratior occurreret, diem quoq; q̃ moriturus eſſet noſſe optauit, de

Pſalm.38 umq; deprecatus eſt dicens. Notū fac mihi domine finem meum. Et numerū dierū meorū qui eſt, ut ſciam qd deſit mihi. Ecce menſurabiles poſuiſti dies meos, & ſubſtantia mea tanq̃ nihilum ante te. Verūtamen uniuerſa uanitas, omnis homo uiuēs. Verūtamen in imagine pertranſit homo, ſed fruſtra et cōturbat. Theſaurizat, et ignorat cui cōgregabit ea. Sub hæc omnem ſpem ſuam in deo collocans, ac firmans continuo ait. Et nūc quæ eſt expectatio mea, nonne dominus? & ſubſtantia mea tanquam nihilum apud te eſt. Itaque iſta mente reuoluens, ne inimicorū quidem iniurijs ad in iuſtitiam potuit concitari.

Salomon DVM eadem conſiderat ſapientiæ antiſtes Salomon, uociferat & ait, Vanitas uanitatū et omnia

Eccl'i.1 uanitas. Et iterū. Vidi cuncta quæ fiūt ſub ſole, &

Ibidem.2 ecce uniuerſa uanitas & afflictio ſpiritus, & Riſum reputaui errorem, & gaudio dixi qd fruſtra

Eccli.3 deciperis? & Nihil permanet ſub ſole, & Omnia tempus habent, & ſuis ſpacijs tranſeunt uniuerſa ſub cælo. Definire aūt uolens qd eſſet in uita optimum. Et cognoui, inqt, q; non eſſet melius, niſi lætari facere bene in uita ſua. Omnis enim homo q

Eccl's.9 comedit & bibit, & uidet bonum de labore ſuo, hoc donum dei eſt. Ad hæc peccatorem ſolicite exhortans. Quodcūq; facere poteſt, inqt manus tua inſtanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec ſa-

pientia nec ſcientia erũt apud inferos, q̃ tu properas. Ac ne aliqd eſſe putemus diu uiuere, Si annis multis, inqt, uixerit homo, & in ijs omnibꝰ lætatꝰ fuerit, meminiſſe debet tenebroſi temporis, & dierum multorum, qui cum uenerint, uanitatis arguuntur præterita.

HORVM meditatione & Elias propheta iam uita defungi optabat dicens. Sufficit mihi domine, tolle animam meam. Neque enim melior ſum q̃ patres mei. Sic & Dauid. Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt. Et Ionas, Domine tolle quæſo animam meam a me, qa melior eſt mihi mors q̃ uita. Ex q̃ patet quantis hic premimur miſerijs, cũ etiam illi qbus non niſi ad inferos deſcenſus erat, hinc decedere tantopere concupierint. Cui ſane argumento Iob ſententia aſtipulat̃ dicentis. Homo natus de muliere, breui uiuens tempore, replet̃ multis miſerijs. Qui q̃ſi flos egredit̃ & conterit̃, & fugit uelut umbra, & nunq̃ in eodem ſtatu permanet.

Elias 3.Reg.19. Dauid. Pſalm.119 Ione.4 Iob.14.

HOC idem uidit & Ieſus ille in ueteri teſtamento Sirachi filius, q in Eccleſiaſtico ſuo admonendo nos ita ait, Memor eſto q̃niam mors non tardat. Ante mortem benefac amico tuo, & ſecundũ uires tuas exporrigens da pauperi. Ante obitũ tuũ operare iuſtitiam, q̃niam non eſt apud inferos inuenire cibũ. Omnis caro ſicut fœnũ ueteraſcet. Quã ergo gnauiter agendũ eſt, ut q̃tidie lucri aliqd faciamus incerti, quando rationem negotiationis noſtræ reddere cogemur, & certi q̃ lõge abeſſe non poſſit. Vnde & Eccleſiaſtes: Memento, inqt, creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ, antequã ueniat tẽpus afflictiõis tuæ, & propinquent anni,

Ieſus Sirachfilius Eccli.14 Ibidem Eccls.12

de quibus dicas, non mihi placent. Rurſumq; Ieſus. Memento nouiſſimorum, & deſine inimicari. Nihil quippe ita iracundiam noſtram frangit atq; emollit, ut iſthæc recordatio

Eccl.18.

Iſaias propheta.

ISAIAS propheta, & ipſe futura mente ſcriptisque pertractando didicit contemnere præſentia, nec mori timuit, dum illum uiuere inter ſeculi uanitates piget. Hinc etiam exclamat, imo exclamare iuſſus ait, Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quaſi flos agri. Exiccatum eſt fœnū & cecidit flos, quia ſpiritus dñi ſufflauit in eo. Vere fœnum eſt populus, exiccatum eſt fœnum, & cecidit flos, uerbū autem domini manet in æternum. Hæc recogitans, Manaſſe regum nequiſſimi ſerram fortiter pertulit, & ſectus in domino requieuit. Quis fidelium non præoptet huius necē cum meritis ſuis, q̃ illius uitam cū regno eius?

Iſaias.40.

Chriſtus.

QVOD ſi crudele aliquod turpe ve mortis genus expaueſcimus, domini IEſu crucem cogitemus. Sin uero id nos terret quod neſcimus, quando mors uentura ſit, occurrere illi ſemper parati ſimus. Vigilate, inquit, quia neſcitis qua hora dominus ueſter uenturus ſit. Si ſciret paterfamilias qua hora fur uenturus eſſet, uigilaret utique, & non ſineret perfodi domum ſuam, ideoque & uos eſtote parati, quia qua neſcitis hora filius hominis uenturus eſt. Beatus ille ſeruus quem ut uenerit dominus eius, inuenerit ſic facientem. Amen dico uobis, quoniam ſuper omnia bona ſua conſtituet eum. Vigilate ergo, neſcitis enim quando dominus domus ueniat, ſero, an media nocte, an galli cantu, an mane, ne cum uenerit repente, inueniat uos dormientes. Quod autem

Matth.24

Marc.13.

uobis dico, omnibus dico, uigilate. Id breuius in Matthæo ſcriptum eſt: Vigilate quia neſcitis diem neque horam. Sic ergo hodie uiuamus, tanquam cras morituri. Matth.25

SIQVIDEM & beatus Iacobus apoſtolus uitæ huius conditionem animo metitus, Quid eſt inquit uita ueſtra? Vapor eſt ad modicum parēs, Eleganter eam uapori comparat, in quo et fumus & calor eſt. Per calorem libidinis incentiuum, per fumum humanæ gloriæ uanitas deſignatur. Vtrūque fluxum atque fragile, & ideo ad modicum parens, ſed in æternum crucians. Quamobrem angelus in Apocalypſi clamat, Eſto uigilans, & comminatur. Si non uigilaueris, ueniam ad te tanquā fur, & neſcies qua hora ueniam ad te. Et iterum: Ecce uenio, inquit, ſicut fur, quoniam autem qui gnauiter excubat, nō ſuppilatur, ſubiungit dicēs: Beatus q uigilat, et cuſtodit ueſtimenta ſua, ne nudus ambulet, & uideant turpitudinem eius. Iacobus apoſtolus Iacobi.4 Apocal.3. Ibidem.16

IGITVR nequando uigiliam hanc aliqua obliuiōis dormitatiōe intermitteret Iohannes Eleemoſynarius Patriarcha Alexandrinus, dum ſibi ædificaretur ſepulchrum, imperfectum relinqui iuſſit. Porro miniſtris ſuis iniunxit, ne ulla die præterirent, ſe de illo perficiendo interpellare. Itaque nunquam ab eo mortis memoria recedente, ſic uitam inſtituit, ut morte multo beatior factus ſit, quam ſi ſemper hic uiueret, & omnibus afflueret uitæ huius uoluptatibus, omnibusq; delicijs. Terrena enim cæleſtibus conferri nō poſſunt, etiam ſi æterna eſſent. Iohannes Eleemoſynarius.

MACHARIO Alexādrino p eremū aliqn̄ pgēti (ut an̄ diximus) nocte ſupueniēte cū ſomnū Macharius Alexādrinus.

capere uellet, ſepultura in quam forte inciderat, le ctus fuit, nec dæmonis intra illa quæ iacendo preſſerat cadauerꝝ oſſa perſtrepentis uocibus territus loco ceſſit, qa iugis futuroꝝ cõmemoratio & mortis fecerat intrepidũ, & dæmonũ contẽptorem.

Philoronius presbyter

PHILORONium quoq; Galatam presbyterum tradit Heraclides, annos ſex in ſepulturis habitaſſe mortuoꝝ, ut ſemper meminiſſe poſſet ſe mũdo mortuum, & uiuere Chriſto.

Apollo abbas

NEC Apollo abbas (ut Caſſianus refert) oblilitus eſt mundo ſe mortuum eſſe, tametſi non ita procul a neceſſarijs ſuis poſito tuguriolo habitaret. Nam cũ a fratre ſeculari euocaretur, ut ſibi auxilio ueniret, quod ipſe bouem, qui pedibus alto cœno immerſis hæſerat, euellere ſolus non poſſet, & niſi protinus euelleretur, ibidem eum amiſſurus erat. Cur, inquit, alterius fratris domum tibi proximiorem præteriẽs huc me rogatum ueniſti? Cumq; ille reſponderet, annos iam. XV. eſſe, ex q alter frater diem ſuum obijſſet, Et mihi, inquit, XX. iam anni ſunt, ex quo mortuus mũdo ſum, tantum autem temporis exegerat in religione. Itaque nihil mundanum ad ſe pertinere arbitratus, egredi de cella noluit, ne rogatus quidem, & rogatus a fratre, atq; in tam præſenti talis iacturæ eius periculo. Quia ergo qua iam morte mortuus eſſet ſemper in mente habuit, immaculatum ſe ab hoc ſeculo cuſtodiuit.

Syluanus epiſcopus

MORTEM quotidie meditando, & ea quæ mortem ſecutura ſunt, intantum quidam profecere, ut non modo non horrerẽt illam, ſed etiam appeterent. Nam ut de Paulo taceamus, qui diſſolui cupiebat & eſſe cum Chriſto, Syluanus epiſcopus

Philip. 1

Nazarethanus,cum ei diuus Hieronymus in uiſu apparuiſſet, & ſi quid a deo uellet interrogaſſet. Velle ſe ex hac uita migrare dixit, & ſubſecutus eſt euentus.Pergāt nūc nimis anxij uitæ ſuæ amatores,medicamētis ſuſtentare ſanitatem, morbos depellere,& breuiſſimi temporis ſpacium totis redimere patrimonijs,inuenti ſunt dei ſerui,qui mori optarent,ut inæternum uiuere citius inciperēt.

NAM & columbanus monachus Columbani abbatis diſcipulus,cū febri grauiter æſtuaret, & ei uir apparuiſſet dicēs,preces & lachrymas abbatis ipſi obſtare,ne mori poſſet,Continuo rogauit abbatem,ut ab oratione ceſſando,permitteret ſe de corporis carcere quamprimum educi, eo qđ ad æternam beatitudinem ſe transferendum minime dubitaret.Statim ergo ſumpto animæ uiatico,relictaq; carnis ſarcina, cælum petijt quo iam diu petere percupierat.O uere pretioſa in conſpectu domini mors ſanctorum eius.Niſi enim pretioſa eſſet,haud ita expeteretur. Columbanus monachus. Pſal.115.

IDCIRCO ſane nec Hilarionem abbatem latrones cum armis circunſiſtentes terrere potuerunt.Cumq; intrepidum permanere mirarentur, nunquid necem non timerent interrogant? Necem non timet reſpondit, qui paratus eſt mori. Quis quæſo militum ducumue ſeculi tam præſtanti animo unquam fuit,ut in tanto uitæ periculo non contremuiſſet,unus miles Chriſti nudus & inermis inter tot armatos nihil expauit,pluſq; ipſi audaciæ ad mortem patiendam,quam illis ad inferendam fuit.Quem enim iterimere,uel saltē ſpoliare decreuerant,ſtupore correpti illæſum reliqre. Hilarion abbas.

SIC & multos martyrum uitæ huius finem etiā Martyres

per ſupplicia quæſiſſe conſtat, dum uitam quæ finem non habet concupiſcerent, ultro ſe perſecutoribus offerebant. cum latere poſſent, magiſq; dimitti quam occidi metuebant. Nunc fœminarum proferamus exempla.

Fœminæ. Praxedis uirgo.

PRAXEDIS uirgo romana, cum facultates ſuas pauperum feciſſet, ad illum feſtinās, cuius amore hoc egerat, orauit uitæ iſtius finem, & impetrauit. Mira res, Robuſtiſſimis uiris terrori mors eſt uirgini iuuenculæ deſiderio fuit.

Sauina uirgo.

SAVINA quoq; uirgo ad tumulū Sauini martyris fratris ſui proſtrata, oraſſe dicitur, ne ultra uiueret, non fratrem dolens, ſed eum ſequi cupiēs, quem iam diuino frui conſpectu non ambigebat. Illis ergo grauis & terribilis mors eſt, qui terrena curant, non ijs, quorum conuerſatio in cælis eſt, & qui moriendo ad immortalitatem tranſmigrant.

Exhortatio

QVOTIDIE igitur animo uoluamus, quotidie ruminemus, quales mox futuri ſumus, & præſentium uoluptatum illecebras dolos eſſe patebit. Quibus qui capti fuerint, tunc cum ſe ad felicitatis culmen euectos putabunt, ad extremas corruent miſerias, ignēq; illum inextinguibilem, unde nullus unquam ſperari regreſſus poteſt. At uero qui ſeipſum aliquantulum recognouerit, contemplariq; incipiet humanæ naturæ conditionem, iā intra ſe tacitus dicet. Heu quam magna pars mei indies minuitur, quam cito ad finem ſuum ætas ꝓperat. Puer eram, & non ſentiente me momento temporis, ad pubertatem ueni, nec ſcire poſſum, quando eſſe cœpi, & iam factus ſum uir, iamiam canis albicat caput, & rugis arata facies cognatā morti ſenectam indicat. Deniq; (ut propheta ait)

Humana conditio

Dies mei ſicut umbra declinauerunt, & ego ſicut
fœnum arui. Quid quæſo reliquum eſt, niſi ut de Pſalm.101
qua cōfictus ſum terra fiam? Soluto autem cor-
pore, & terra terræ reddita, quicquid deinde ani-
mæ erit, æternum erit. Iuſtis beatitudo, iniquis de
putabitur pœna, utriuſq; finis nullus. Cur tandem
non reſipiſco miſer? Cur non hoc ſaltem quod ſu-
pereſt uitæ, ſic dirigo, ſic exerceo, ut pro breui la-
bore quietem capiam ſempiternam? & non ſicut
adhuc egi, ut pro breuibus delitijs in perpetuos in
cidam cruciatus? Ecce iam ſecuris poſita eſt ad ra- Matth.3
dicem, & uelim nolim iamiā cadendum eſt. Quid
agis anima? quid torpes? quid ocioſa dormitas? cō
ſulere ſaluti tuæ negligis, & pernicie tua lætaris,
Age iam tandem, excita te, & expergiſcere, & uel
hoc ſalutem nouiſſimo pene temporis puncto pœ
nitentiam age, quam ſi differre perges, uide quan-
to te periculo committas, uita fugit, mors aduen-
tat, ſemperq; propior eſt quam eſſe creditur. Cum
autem uenerit, non erit amplius pœnitentiæ tem-
pus ſed iudicij. Iudicij inquam ſicut diſtricti, ita
irreuocabilis, quo quicquid decernitur, fine ca-
ret, ſiue bonum ſiue malum ſit. Nos igitur inter
utrumq; infinitum conſtituti, perpendamus ani-
mo, dum licet, quam alterum horrendum ſit, alte-
rum concupiſcendum, & ita nobis ipſis modere- Apoca.14
mur, ut hoc aſſequi, illud euitare ualeamus. Scriptū Pſalm.33
eſt enim, Beati mortui qui in domino moriuntur,
& mors peccatorum peſſima.

De hora mortis,
Caput X.

QVAM AVtem beati ſint, qui in domino moriuntur, dici non poteſt, ex parte tamen interdum omnipotens deus ſigno aliquo oſtendere nobis uoluit in exitu illorum, ut ad eos imitandos magis accenderemur, quorum finem ipſe miraculis illuſtraſſet. Itaq; & quid ſingulis eo potiſſimum tempore contigerit, & qualiter ipſi ſe ſe habuerint, hinc iã dicere incipiemus, ut non ſolum uiuere, ſed etiã mori eorũ exemplis diſcamus.

Abraam. Gene. 23 Iſaac. Gene. 25 Iacob. Gene. 50 AC primum ne nimia condendi cadaueris diſtrahamur cura. Abraam emiſſe agrum Ephron Hethæi ſcribitur, in quo antrum erat, eo antro p ſua ſuorumq; ſepultura uſus eſt. Ibi primum ipſe, deinde Iſaac, poſtremo Iacob depoſiti recubuere. Deſine peccator magnifica tibi extruere monumẽta, & immodico ſumptu ſtupendis artificum operibus exornare, Ecce qui cum deo colloquebanť, ſepiliri uoluerunt in ſpelunca, & ne impenſas defuiſſe credas, diuites erant. Dicit enim ſcriptura de Abraam, Erat diues ualde in poſſeſſione auri & argẽti, De Iſaac, Et locupletatus eſt, habuitq; poſſeſſiones ouium & armentorum & familiæ plurimum, De Iacob, Ditatuſq; eſt homo ultra modũ, & habuit greges multos, ancillas & ſeruos, camelos & aſinos. Ibidem 13

Aaron. Num. 20 AARON quoque pontifex maximus a deo electus peregre moritur, & dei iuſſu in mõte Hor ſepelitur, nulla ibi exequiarum pompa, nullus inanis honor, niſi triginta dierum multitudinis luctus fuit, Quippe plurimorum lachrymæ multo melius defuncti probitatem teſtantur, quam ſuperflui funebres apparatus.

Moyſes. POST hunc mortuus eſt ſeruus dei Moyſes, &

ſepultus in ualle terræ Moab, & non cognouit hó mo ſepulchrum eius uſque in præſentem diē. Quid Deute, 34. eſt quod tātus uir in ualle ſepultus dicitur, niſi qa quanto maiores, tanto debeas te gerere ſubmiſſius, in morte præſertim, quæ ſola æquat ſeruū domino, pauperem diuiti, ſtultum ſapienti, omneſque pariter conficit, atque conſumit? Quid eſt præterea, quod ſepulturæ eius locus ignoretur, niſi ut illorū arguatur fatuitas, qui niſi in marmoreis conditoriis, affabre ſculptis, atque ad unguē leuigatis, auroque linitis, et in celebri loco poſitis, putreſcere neſciūt? Quinetiam inciſis in lapide literis nomina cōſcribunt, quaſi quicquam ei prodeſſe poſſit, ut qui futuri erint, poſteri cognoſcant, cum ipſi ſemet dum uiuerent non cognorint, magis inani gloriæ quam uirtuti ſtudentes. Moyſi ſepulchrum ignoratur, ſed uitæ illius integritas ac ſanctitudo nullis unquam ſeculis obliterabitur. Quiſquis illi ſimilis eſſe curauerit, profecto non quæret, quo loco ſepultus iaceat, ſed ubi ſempiternus uiuat.

HOC Etiam eiuſmodi uiris curandum erit, ut ſicut in uita, ita & in hora mortis alios pie informent, quo ipſi deſcendentes plus meriti ſecum ferant, dum ne in fine quidem proximis prodeſſe recuſent. Etenim Ioſue Naue filius, cumdiem ſuum eſſet obiturus, tribubus Iſrael conuocatis, Ioſue enumerauit dei erga illos beneficia, & ut legem Ioſue.24. eius obſeruarent, eumque ſolum, non deos alienos perpetuo colerent, hortatus eſt.

ET REX Dauid morti proximus, dedit præ Dauid. cepta filio ſuo Salomoni. Sed cur illi magis quam 3. Regū. 2. cæteris, quia cæteris ipſe præfuturus erat, & uniꝰ præpoſiti inſtructio, ad omniū utilitatem ſpecta-

bat, Salomon autem, quoniam paternis inſtitutis obſequens fuit, ſapientiam & diuitias & gloriam a deo muneri accepit.

Tobias. Tobias.4. TOBIAS cum & ipſe ſe iam diſceſſurum ſperaret, ſic docuit filium, ut in illo uno omnes docuiſſe uideatur. Deum inquit cole, parẽtes reuerere, eleemoſynas da, a uitijs abſtine, æs alienum libenter diſſolue, nemini fac quod factum nolis tibi, Sapientum nitere conſilijs, Benedic deo ſemper, et ab eo dirigi pete. Iſta quidem plenius in eo libro, qui Tobias inſcribitur, recenſentur. Sed nos pro tempore breuiter perſtringimus, ut uel hinc cæteri patres diſcant, talium potius inſtitutionum quã multarum opum filios ſuos relinquere hæredes.

Ezechias 4.Reg.20 VIDENDVM quoq; ut deficienti animæ ſuccurrat proprij reatus dolor, & culpã prius abluat fletus, quam flamma exurat. Ezechias rex, morbo correptus, cum mortis ſuæ nuncium acceпiſſet, orauit & fleuit, diuinaq; miſeratione additi fuere uitæ eius. quindecim anni, dicente domino, Audiui orationem tuam, & uidi lachrymam tuam, & ecce ſanaui te. Die tertia aſcendes templum domini, & addam diebus tuis quindecim annos. Ex quo inſtruimur, tunc maxime precibus, & pœnitentiæ mœrore nobis opus eſſe, cum mortis inſtet dies, ut pleniore uenia peccatorum impetrata, addantur nobis uitæ anni, non anni quandoq; finiendi, ſed anni æternitatis.

Enoch Geneſis 5. Elias 4.Regũ.2 ET NE corporis noſtri mox diſſoluẽdi nos cõturbet conditio. Enoch & Eliam non mortuos, ſed translatos fuiſſe, ſcripturæ teſtimonio probatur. Vterq; autẽ ambulaſſe cum deo dicitur. Ita & nos quidem, ſi cum deo ambulantes, hoc eſt, mandata

eius obſeruantes, mors occupauerit, trãsferemur in anima prius, poſtea & in corpore, non ꝙ illi tũc tranſlati ſunt, ſed quo aſcendit Chriſtus. Nihil igitur doleamus carnem noſtram nunc corrumpi redigiq; in puluerem, cum rurſum quandoq; reparãda ſit in incorruptione & in gloria, ſi modo uſq; in finem fuerimus fideles.

IN SEPVLCHRO illo ubi poſitus fuerat Eliſæus propheta, proiectum hominis cadauer ſtatim reuixit, & nos dei uiuentis uoce, & archangeli iuſſu, & nouiſſima tuba euocati nõ reuiuiſcemus? Hinc etiam liquet ſanctorum reliquias reuerenter eſſe habendas, quandoquidem tanta eis uis ineſt, ut tactu ipſorum interdũ etiam mortui ad uitam ſuſcitentur. Satis hæc de ueteri inſtrumento, noui quoq; exempla inſpiciamus. Eliſæus 4. Reg. 13.

OMNIS uirtutis fons atq; origo dñs noſter Ieſus Chriſtus, uti uiuendo q̃ uiuere, ita moriẽdo q̃ mori debeamus nos erudiuit. Mortuꝰ eſt pro ſalute noſtra, ut nec nos pro ſalute proximorũ mori recuſemus. Pro inimicis orauit, ut & nos dimittamus, ſi quid habemus aduerſus alterum. Animã patri cõmendauit, ne nos quoq; diſcedentem aĩam deo comendare prætermittamus, a quo illam accepimus. In alieno monumento cõdi uoluit, ne confundamur, ſi non habuerimus propiam ſepulturam, quocunque loco humati fuerimus, domini eſt terra & plenitudo eius. Syndone munda inuolutus eſt, & aromatibꝰ delibutus, ut oſtẽderet eos feliciter hinc diſcere, qui puritatem cordis & odoramenta uirtutum ſecum ferrent. Die tertia reſurrexit, & cælum aſcendit, ut fidem faceret nos quoque reſurrecturos, cælumque aſcenſuros, ſi tales

Ieſus Chriſtus

Lucæ 23.

Marc. 15.

Pſalm. 23

Idem 16.

Actor. 1

in fine inueniemur, quales eſſe debere ſuo monſtrauit exemplo.

Apoſtoli. Martyres

ET Apoſtoli quidem,omneſq; reliqui martyres pro iuſtitia,pro ueritate,pro Chriſto morientes,præſtantiſſimum id eſſe mortis genus teſtantur,quod ipſi paſſi ſunt.Sed non omnibus hoc contingit,omnibus tamen ea mẽs eſſe debet,ut ſi fors ita ferret,libenter & ipſi ſuſtinerent. Cui is animus uel tũc cum e uita egreditur fuerit,proculdubio martyrum ipſorũ coronæ particeps erit.Corda enim perpẽdit dominus magis quam facta.Dic ergo cum Paulo,Non ſolum alligari, ſed & mori in Ieruſal ẽ paratus ſum propter nomẽ domini Ieſu,Certe talis in moriente charitas eleuabit doloris anguſtiæq; ſenſum,& hominem alterius uitæ deſiderio accendens faciet exclamare,Cupio diſſolui & eſſe cum Chriſto.

Actor. 21

Philip. 1.

Paul9 primus eremita.

PAVLVM primum eremitam Antonius abbas orantis geſtu expiraſſe offendit,necdum exanimem putabat,donec nullos(ut ſolebat)gemitus nulla ſuſpiria ipſum emittere deprædhendit.Indoluitq; uehementer,quod ſe relicto mortem obiſſet. Nec immerito cum illo decedere concupiuit, cuius etiam defuncti corpus deum adorare conſpexit, imo cuius animã ab angelis in cælũ ferri uiderat.

Antonus abbas.

IPSE uero Antonius,cum diem,qua de terra ceſſurus erat,multo ante prædixiſſet,eadem defunctus eſt.Sed dum adhuc æger ſpiraret, monachis uitæ monita dedit.Inſuperq; iniunxit, ut cum ſe humaſſent,curarent,ne qua ibi humationis ueſtigia apparerent,& locum nemini unquam indicarent,ne ab hominib9 honorarẽ,uolẽs & in morte humilitatẽ ſeruare,quã apprime in uita coluerat

HILARION abbas ad Heſitiũ monachũ teſtamenti uice epiſtolam ſcripſit, omnes diuitias ſuas ei relinquens, quæ erant, Euangelium tunica ſaccea, cuculla, palliolum. Et cum pleriq; religioſi uiri ad ægrotantem conueniſſent, omnes adiurauit, ut ne puncto quidem temporis poſt mortem reſeruaretur, ſed ſtatim ſe terra operirent, ſicut ueſtitus erat, cum tunica cilicina, & cuculla, & ſago ruſtico. Cumq; iam extremo anhelitu laboraret, apertis oculis loquebatur. Egredere, quid times, egredere anima mea, quid dubitas. Septuaginta prope annis ſeruiſti Christo & mortem times? In hæc uerba beatum exhalauit ſpiritum, ſtatimque terra obrutum ante urbi ſepultum quam mortuum nuntiauerunt. Hilarion abbas.

IOHANNES Aegyptius Anachorita, præter uitæ ſanctitatẽ, futurorum etiam uaticinijs clarus, cum diem poſtremum ſibi imminere cerneret toto triduo neminem ad ſe admiſit, ut deũ (ad quẽ gaudens proficiſcebatur) liberius expeditiusque contemplari poſſet. Triduo uero elapſo, complicatis genibus orando ſpiritũ emiſit. Qui cũ tali geſtu taliq; humilitate egrediunt, eos ego miſericordiam iam adeptus arbitror. Non enim tanta gratia præuenirent, niſi maior eſſet ſecutura. Iohannes Anachorita

ONOPHRIO in uaſtiſſima Aegypti ſolitudine moranti, & nulli hominum cognitio, & conſumptis indumentis nudo, cũ iam uita exceſſurus eſſet, contigit Panuciũ abbatem uidere, a q̃ interogatus nomen uitamq; expoſuit, & ĩpm a deo ſibi deſtinatũ, a q̃ poſtera die ſepeliendus eſſet, dixit. Cum ergo animam (ut prædixerat) exhalaſſet, uidit eam Panucius ab angelis in cælum tolli. Cuius Onophrius ſolitarius.

corpuſculum ſuauiſſimo odore diuinitus perfuſum ſepelire uolens, inſtrumentum quo terram cauaret non habuit. Et ecce accurrunt duo leones tellurem que unguibus ſcalpentes, foſſam hominis capacem fecere. Sicque ipſe pallio ſuo inuolutum, atq; ibi depoſitum, humo quam beſtiæ egeſſerant, operuit. Eo uix ſepulto cella corruit, & palma quæ iuxta illam ſtabat, radicitus euulſa procubuit, quaſi dedignantes aliorum uſui ſeruire, quæ tam exactæ ſanctitatis uiro ſeruiſſent. Cuius ergo tam magnifica in terris mors fuit, quam glorioſa uita eſt in cælo?

Hieronymus preſbyter. DIVVS HIERONYMVS moriturus humi ſe collocari iuſſit, ſaccoq; quo induebat ope riri. Tum diſcipulis conuocatis, eos ut in dei ſeruitio perſeuerarent, multum exhortatus eſt, deinde ſacramentum corporis & ſanguinis domini in genua erectus, & lachrymis perfuſus, reuerēter hauſit. Mox terram prono ore petens diſpeſſis manibus. Nunc dimittis, inquit, ſeruum tuum domine

Lucæ 2 ſecundū ỽbum tuum in pace. Quia uiderunt oculi mei ſalutare tuum. Quod paraſti ante faciē omnium populorum. Lumen ad reuelationem gentiū, & gloriam plebis tuæ Iſrael. Poſt hæc lux multa circa eum fulſit. Quidam etiam angelos uidiſſe ſe teſtabanſ, uocēq; audiſſe illū ad patriam cæleſtem inuitantiū, & ipſius reſpondentis, ꝙ libēter cupideq; ueniret. Mox diſcedente luce, anima quoq; a corpore ſuo diſceſſit. Exanime corpus diuinū ſpirare odorem cœpit, omnia unguēta ſuauitate uincentem. Eadem hora diuerſis in locis uiſionibus q̄rundam, ad quantam ille beatitudinem translatus ſit, liq̄do patuit. Nos eius humilitatem ſaltē in-

moriendo imitemur, quandoquidem tãtam in ui uendo ſanctitatem aſſequi indigni ſumus.

ETENIM Euſebius quoque Cremonenſis eius diſcipulus, cum poſt illum mortem obiret, iiſ dem humiliationibus uſus eſt. Cæterum qua hora migraturus erat, repente caput erigens, oculis pauitantibus circumſpicere, & quaſi in furorem uerſus clamitaſe, Non faciam, non faciam, mentiris, mentiris. Deinde ad terram procliuus faciem abſcondere, intremiſcere, ac quantum poterat uo ciferari. Adiuuate me fratres, adiuuate me ne peream. Illi uero partim expauidi, partim mœrore concuſſi rogitabant. Quid habes pater? quæ hæc te exagitat ſolicitudo? quid times? An inquit, non uidetis dæmonum cateruam, hic in meam pnitiem congregatam? Ille qui præ cæteris horrendus apparet, compellit me ad blaſphemias, hæreſumque prauitatem, & tam dirus eſt, ut contra tu eri non auſim. Tunc fratrum ſupplicationibus dæmones in fugam uerſi ſunt. Et beatus Hieronymus apparens, ipſum ne paueret hortatus eſt. Eius itaq; conſpectu Euſebius recreatus in domino obdormiuit. Nemo ex incompto aliquo defor mique decedentium geſtu animas eorum iudicet. Si uir tam ſanctus ita ſe in morte habuit, ut de illo dubitaret, niſi quod contigerat palã factũ fuiſſet. Euſebius Cremonenſis.

AMBROSIVS EPISCOPVS tum doctrina, tum ſanctitate notus, cum animam eſſet acturus, communione ſacra ſumpta expanſis late brachijs, demiſſaque ceruice, tacitus intra ſe orauit, atque hoc geſtu actuq; illi decedere libuit, ut talis domino occurreret, qualis ipſe pro nobis pependerat in cruce. Ambroſius eps

Auguſtinus eps. ET ipſe inter quatuor eccleſiæ candelabra numerandus Auguſtinus, cum febrí correptus uitæ ſibi finem imminere conſpiceret, pſalmos, qui pœnitentiales dicunt̃ conſcribi, & ante ſe legendos parieti affigi iuſſit. Eos dum legeret, lachrymas huhertim fudiſſe dicitur, neminem ad ſe accedere paſſus eſt, præter medicũ & Diſcophorum puerum ne uarijs multorum interpellationib⁹ ab eaꝵ rerũ contemplatione auocaret̃, ad quas perpetuo fruendas iam ſe profecturum ſperabat. Tandem communione uenerabiliter percepta ſpiritum reddidit Sed prius & hos memorat̃ dixiſſe, neminem (quãuis ſanctũ & pfectum uirum) decedere debere, niſi ante confeſſus communicatusque fuiſſet. Nolle enim confiteri arrogantis eſſe, nolle communicare in obedictis. Si autem Auguſtinus pœnitentiæ præcationes cum fletu ſibi pagendas putauit, qđ nos facere oporteat, qui in nullo ad eũ comparandi ſumus? Diſcamus tamẽ tunc maxime pœnitendum dolendũq; eſſe, cum periculũ eſt, ne dolere incipiamus in æternum.

Benedictꝰ abbas BENEDICTVS abbas diem ſuum poſtremum præcognouit, & quibus hoc indicauerat, ne cui antequam eueniſſet dicerent, iniunxit. Sexto autem die ante euentum aperiri tumulum iuſſit, & febricitare cœpit. Deinde ingraueſcente morbo in oratoriũ delatus, ſublatis manibus deo ſe commendans, inter diſcipulorum manus expirauit ea ipſa qua prædixerat die. Quidam in uiſu uiderunt uiam in ſublime tendentem, panno ſtratam, multisq; lampadibus quaſi ſtellis fulgentem, & reſpõſum accepere, patri Benedicto, per quam ad cælũ aſcenderet paratã, Qualis quæſo gloria illa ad quã

fruendam pergebat,ſi talis uia quã calcabat.

ODILONI Cluniacenſi abbati cum ægrotaret,diabolũ tetra horribiliq; forma propius aſtitiſſe ferunt, ſed mox ab eo contemptum cõfuſumque diſceſſiſſe.Ille ergò fugato aduerſario confidẽtius finem ſuum expectauit. Quem enim terrere diabolus non potuit,ei ne mors quidẽ timori fuit. Odilo abbas

AD Probum Reatinæ urbis epiſcopum,puer qui ægrotanti aſſidebat, uidit duos uiros ingredi candidis ueſtibus indutos, radiantiq; facie lucentes,& mente conſternatus,qui eſſent,clamare magis quã interrogare cœpit,donec ab epiſcopo Probo ſedatus audiuit, illos Iuuenalem & Eleutherium eſſe,pro Chriſti nomine olim ſupplicia necemque paſſos.At neq; hoc ferre ualens,e cella proſiliit,& rem alijs detulit,qui mox una cum ipſo ad cubiculum accedentes, offenderunt epiſcopum iam expiraſſe,aliumq; ibi adeſſe neminem.Nec dubitarunt,quin ille cum ijſdem quos puer uiderat, ad cæleſtem beatitudinem poſſidendam abijſſet, dignus utiq; martyrum conſortio,qui uehementis languoris moleſtias æquo animo pertuliſſet. Probus epiſcopus

STEPHANUM quoq; abbatem ſanctimoniæ ſingularis uirum ij qui ad ægrotantem conuenerant,præ timore fugientes reliquere, pars angelos ad eum intrantes uiderant,pars nihil uiderant, & omnes unus idemq; occupauit pauor.Cum ſedato timore redijſſent,defunctum inuenere quem uiuum adhuc dimiſerant, Quam putas glorioſi angelorum cætus hominis animam excepere, cũ eorum aduentum illi etiam qui non uiderant,ſuſtinere nequiuerint. Stephanus abbas

ANTONIO monacho q Romæ in Grego- Antonio monacho

riano monaſterio uitam pie ſancteque degebat, die quodam dictum eſt Paratus eſto & quia dominus iubet migra, Qui cum ſibi uiatica ad migrandum deeſſe reſpondiſſet audiuit, ſi de peccatis ambigeret, iam dimiſſa eſſe ſciret. Multum tamen ille hac de re dubitare cœpit, & ſequenti nocte cũ ſe ſopori dediſſet, eodem oraculo ſolicitatus dubitare deſijt. Exinde die quinto febris repẽtino æſtuans ardore, animam reddidit exactori eius deo tam feliciter quam libenter. Et quis enim adeo, mortis pauidus eſt, ut inuictus hinc ceſſiſſet, dum ſic euocaretur.

Merolus monach9

MEROLO eiuſdem monaſterij monacho egregia morum ſanctitudine prædito, inquiete uiſum eſt coronam candidiſſimis floribus contextã e cælo labi, ac ſuper caput ſuum ſiſti. Poſt hæc aduerſa ualetudine agitatus, cum magna animi alacritate diem obijt extremum. Anno deinde decimoquarto Petri abbatis iuſſu, aperto eius ſepulchro, incredibilis odoris inde ſuauitas exhalauit. Qua ex re illud quod per ſomnium uiderat uerum fuiſſe cognitum eſt. Qui tam feliciter mori cupit, debet ſicut ille uixit et ipſe uiuere. Non poteſt eius mors mala eſſe, cuius uita bona fuit.

Vrſinus presbyter

NVRSIAE presbyter Vrſinus cum animã ageret, prorupit in uerba ſalutationis, quaſi qui principes uiros ad ſe accedere conſpiceret, & aduẽtu eorum admodum gauderet. Optato, inquit, aduenistis domini mei, & gratias ago quod præſentia ueſtra me dignamini, qui ueſter ſeruus ſum. Deinde tanquam ab ipſis inuitatus. Venio uenio reſpondebat. Tunc quid uideret, uel quo cum loq̃retur, ab ijs q̃ aderant interrogatus, Nunquid ait

non conſpicitis hic Petrum & Paulum apoſtolos qui modo huc intrarunt? Et cum rurſum ad illos conuerſus Iamiam ſe uenire diceret, relicto corpore abijt, Hoc fere ijs contingit, qui pie caſteq; uixere, ut deceſſuri ſanctos uideant, ne in morte mortis æternæ pericula formident, & dū tali ſpectaculo cōſolanť, ultimæ anxietudinis dolorē nō ſentiāt

SIC ET SERVVLVS paralyticus (de quo ſæpe locuti ſumus) cum extremos iam anhelitus duceret, & quō poterat, una cum ijs quos circa ſe cōuocauerat, pſalmos concineret, mox tacete tacete inquit, nunquid non auditis quanti & quā dulces cantus reſonant in cælo? et dum intentos in cælum oculos tacitus teneret, uita elapſus eſt. Corpus uero donec ſepulturæ mādatum eſt, miro odore fragrauit. O felicem optandumq; exitum, quem ſperatæ beatitudinis duo certiſſima ſigna cōmendarūt, in cælo angelorum melos, in terra ſuauitas odoris. Seruulus mendicus

BEATVS Martin9 Thuronēſis epiſcopus, ob itum ſuum multo āte prædixit, quo iam proximo mala ualetudine grauiter affici cœpit. Tūc diſcipulis flentibus, Nec mori īquit timeo, quia pij domini ſeruus ſum, nec uiuere recuſo, ſi uobis adhuc neceſſarius ſum. Languens autem et morbo tantum non conſumptus cubabat in cilicio & cinere, neq; alio in ſtratu Chriſtianum mori oportere aiebat. Sublatis in cælum manibus indeſinenter precabatur. Diabolum uidit, ſed cum expiraſſet cum angelis abijt, quorum cantus in ſublime uolātium quidam ſentire meruerunt. Tam ergo glorioſe ad immortalitatem aſcendit, quam humiliter mortalitatem finiuit. Martinus epiſcopus

Cudbertꝰ epiſcopus CVDBERTVS (ut Beda ſcribit) primo monachus, deinde epiſcopus, obitum ſuum in proximo futurum, ſibi diuinitus prænuntiatum. Herberto presbytero, quem chariſſimum habebat, indicauit. Et ille ne in morte quidem talem amicum deſerere cupiens, obſecrare cœpit, uti ſe quoq; ea in re comitem aſſumeret. Tūc epiſcopus deum aliquamdiu precatus. Herberte, inq̄t, Dominus noſter te uoti tui compotem facit, proinde præparate mecum una deceſſurus. Itaq; anno poſt, quamuis locorum interuallo diuerſi manerent, cum die qua prædictum erat, deceſſiſſent, iunctis tamē ſpiritibus cælum ſimul petiere. Grandis charitas, cōmori amico deſiderantis, ſed maior felicitas, quod deſiderauerat impetrantis.

Liberalis LIBEralē quoq;, q Altini genitus, Taruiſij ſepultus honoratur, oraiſſe perhibent uitæ huius finem, & ſe exauditum angelo nuntiante didiciſſe. Poſt hæc uicinas inuiſiſſe eccleſias, & in ea q̄ ſancti Laurentij eſt, deo animam reddidiſſe. Quid miſera mortalitas lōgioris ætatis annos expetis? Tædet ſanctos diu uiuere, dum ad uitam, quæ in deo eſt, proficiſci feſtinant.

Beda preſbyter VENERAbilis Beda presbyter domino reuelante præcognouit die tandem quinquageſimo ſe a corporis uinculis exoluendum. Itaq; feſto dominicæ Aſcenſionis, dum in eccleſia cum cæteris ueſperas celebraret, nulla ægritudiue affectus, atque etiam ſtās in hemicyclo, cubitisq; innixus, finitis ueſpis expirauit, mirabilisq; odoris fragrantia ſubſecuta eſt, ut plane quo die in cælum Chriſtus aſcenderat, eodem et ſeruum Chriſti relicto in terra corpore aſcendiſſe nemo dubitaret.

CASSIVS quoq; Narnienſis epiſcopus, per uiſum cuiuſdã presbyteri accepit,ſe natalicio Petri & Pauli apoſtolorum die de terris migraturũ, & anno tandem ſeptimo,die quo prædictum fuerat,cum miſſale ſacrificium peregiſſet, mortuus eſt,atque inde uiuere nunquam moriturus cœpit. Noſſe autem mortis tempus meruit, quia omni tempore mori paratus fuit, quotidie & deo ſacrã offerens hoſtiã,& multã pauperibus eleemoſynã. Caſſius. epiſcopus

PAVLINI etiam Nolani epiſcopi,ut uita,ita uitæ exitus mirabilis fuit. Cubiculũ in quo æger iacebat,ipſo expirante intremuit,& eos qui aderant,repentino pauore obſtupefecit. Si uiri ſanctitatem cõſideres,ideo in morte eius concuſſum pauimentum dices,ut beatorum ſpirituum multitudinem ad ſuſcipiendam defuncti animam eo conueniſſe teſtaretur. Dignus quippe tali tunc comitatu fuit,qui dum uiueret,omnia quæ habere poterat,indigentibus dabat, & cum res defeciſſent, ſeipſum dedit, uicaria ſeruitute redimẽs uiduæ filium. Merito nunc cum angelis gaudet, qui ſic homines dilexit. Paulinus epiſcopus

GERMANVS Parrhyſienſis epiſcopus ſupra lectulum ſuum inſcripſerat Quinto calen. Iunias. Nemo inſcriptionis cauſam noſſe potuit,donec eo dem qui notatus fuerat die,ipſum uita defungi cõtigit. Quid hoc eſt,niſi quia digni ſunt diem tranſitus ſui nõ ignorare,qui ſemꝑ parati ſunt trãſire? Germanus epiſcopus

NAM & amator Antiſiodorenſis epiſcopus, q etiam in matrimonio uirginitatem ſeruare potuit ultimum diem imminere ſibi præſciuit. Et cũ ad eccleſiam perrexiſſet,ſermonemq; ad populum habuiſſet,in ſolio ſuo ſedens animam efflauit. Quam Amator epiſcopus

ſub columbæ effigie in ſublime uolantem quidã conſpexere, ut eo uiſu & puritas uirginitatis, & meritum pateſceret ſanctitatis.

Donatus presbyter

DONATVM presbyterium apud Aureliã Galliarum urbem ferunt, cũ dies dormitionis eius inſtaret, nũquam preces intermiſiſſe, donec animã exhalaret. Deprecatio enim miſericordiam, impetrat, gratiamq; conciliat, ut uitæ huius finis, illius uitæ initium ſit, quæ fine caret.

Hiuo presbyter

HIVONEM quoq; presbyterum tradunt diem qua mortem obiturus erat, prædixiſſe, ac ne cum ægrotaret quidem, conſuetæ abſtinentiæ modum remiſiſſe. Poſtremo corpori & ſanguini domini communicatum, die nocteq; intentis in imaginem crucifixi oculis orando perſeueraſſe, & altero illuceſcente die ſpiritum reddidiſſe. Igitur dum paſſi domini ſupplicia inſaciabiliter cõſiderat, dũ ipſum obſecrare non ceſſat, reſurgẽtis gloriam hora ipſa qua reſurrexiſſe dicit̃ uidit, & a dextris patris ſedentem iam ſine fine beatus conſpexit.

Homo bonus.

HOMO bonus Cremonenſis multa ſanctitate clarus, dum miſſales ceremonias genibus prouolutus audiret, expirauit, nemo eum non uiuere putabat, donec dum euangelium legeretur, eodem geſtu perſeuerãtem, neq; ſe ut ſolebat, in pedes erigentem uiderunt. O felicem uiri exitum, cuius beatitudinem locus, tempus, geſtus teſtati ſunt. Adde etiam defuncti miracula, eo quod ægroti & a ſpiritibus uexati, cum ad tumulum eius adducti eſſent, conualuere.

Franciſc

PATREM Franciſcum legimus, nudum ſe ſuper nudam humum deponi feciſſe, cũ diem expectaret ſupremum, fratribusq; enedixiſſe, & do-

minico exemplo ſingulis buccellam panis dediſſe, ſumpto demum ſalutis uiatico uita deceſſiſſe. Sic ergo nudus, ſic ad terram uſq; humiliatus, cæleſtibus abundauit diuitijs, & ſupra cælos exaltus eſt, illicq; ipſi Seraph inſepabiliter iūctus, cuius olim ſtigmata in corpore ſuo portarat.

PATER Dominicus ultimo uitæ die, ne inteſtatus obiret, hæc ſe fratribus ſuis legare dixit, charitatem, humilitatem, uoluntariam paupertatem. O beatum uirum, qui cum hinc decederet, nihil habuit quod ſuis relinqueret præter exempla ꝟtutū quarū q hæres fuerit, cæleſtis q̃q; regni hæres erit. Dominic9

ANtonio Hiſpano, cuius corpus Patauij in ueneratiōe eſt, cum aduerſa ualetudine oppreſſus iaceret Chriſtus appuit, cuius conſpectu lætus, atq; intimis exultans præcordijs, Hymnum illum, cuius initium eſt, O glorioſa domina excelſa ſuper ſydera, uoce qua potuit, decantauit, ſimulque hymnum & uitam hanc finiuit, illam uitam feliciter inchoans, quæ finem nō habet. Antonius Patauij

IAM tandem & regibus bene moriendi exemplum aliquod proponamus, quando ne illos quidē immodicæ opes ditiaq; regna a morte redimūt, ſed potius ad mortem, dum ab alijs concupiſcunt, impellunt. Quintus Lodouicus Gallorum rex, cū ingentibus copijs ad recuperandam Ieroſolymam profectus, parteq; iam regionis illius occupata, febris morbo interceptus, nequiuit præſtare quod promiſerat. Dum autem ægrotaret, non in ſericis, ſed in cinere iacere uoluit, & extēſis ad inſtar crucifixi manibus animam efflauit. Sic humiliatus regnū deſeruit terrenum, & cū Chriſto regnare cœpit in cælo, Sic deuotus dum infimam Ieruſalem Quintus Lodouicus rex.

capere nititur,poſſedit ſupernam.Sic deniq; magnanimus caduca contemnens,ad illa quæ æterna ſunt perpetuo fruenda conſcendit.

Fœminæ. I A M ſicut uiri a uiris,ita fœminæ a fœminis mori diſcant,ut uitæ nũquam morituræ præmia & ipſæ conſequi poſſint.

Maria Magdalena. MARIA Magdalena domini Ieſu apoſtola, cum diem dormitiõis ſuæ iam proximum præſciuiſſet,nolens quidem abſq; euchariſtiæ ſacramento decedere,a Maximino epiſcopo illud accepit,& ante altare humiliter proſtrata ſpiritũ tradidit. Corpuſculum odore perquã ſuaui fragrauit. Anima ab angelis in cælum ſublata pro laboribus q̃s in terra ſuſtinuerat,perpetuæ qetis felicitate gaudere cœpit,& quæ quondam lachrymis lauerat pedes dñi,nũc in conſpectu eius exultat ſine fine.

Martha uirgo. MARTHA deinde ſoror illius,reuelato ſibi uitæ fine annum febris ignibus æſtuauit. Cum autem deceſſura eſſet,lampades accendi iuſſit,& aſtantibus ut uigularent iniũxit. Nocte prope media uentus irruens luminaria extinxit,dæmones apparuerunt.Sed cum illa oraſſet,ſoror e cælo delapſa affuit,malignos ſpũs in fugam uertit,ipſam conſolata eſt,lucernas accendit. Tunc & Chriſtus ei præſto fuit,& ut ſecum ueniret hortat⁹ eſt. Ipſa igitur tam optato itineri ſe accingẽs, efferri ſe ſub diuo fecit,cinereq; conſpergi,& crucem factã iuxta apponi,atq; euangelium dominicæ paſſionis a Luca deſcriptum legi. Poſtremo in manus domini ſpm̃ ſuũ commendans obijt. Itaq; non minus cum ad Chriſtum proficiſceretur,ſolicita erat,quã olim cum ei miniſtraret,niſi quod magis gauderet æternitatis hoſpitio quam temporalitatis.

MARIAE AEgyptiacæ uaſta in eremo degenti,& ferarum tantum ſociæ,ne in fine uitæ ſine ſalutari uiatico decederet, Zozimas abbas occurrit.Quidato ei trinitatis pane, cum poſtea defunctam repperiſſet,repperit ſimul in puluere ſcriptum.Sepeli Zozima Mariæ corpus, & terrã terra tege,ac pro me ora. Tunc leo ad cauandam ſepulturum operam præſtitit,Zozimas ad cadauer condendũ.Sic ergo et deſerti beſtiæ,deſerti habitatoribus inſeruiunt,& in ſolitudine Chriſtum quærentibus, neque ſacra deeſt cõmunio cum oportet,necꝫ ſepultura. Maria Aegyptiaca.

AMAtæ in Thebaidis monaſterio abbatiſſæ Colonatus martyr apparuiſſe dicitur,& ut proximo dominico die ad eccleſiam ſuã cœnatum ueniret,eam inuitaſſe. Ipſa igitur quæ iam per annos quadraginta limen monaſterij tranſgreſſa nunꝙ fuerat,tunc primum ut martyri morem gereret, exijt,& cœnulam quam ſecum tulerat in eccleſia eius peregit.Inde reuerſa ſororibus propediem ex hac uita ſe migraturam prædixit.Ac qoſt biduum nulla corporis infirmitate laceſſita,ubi ſe ueluti ſepeliendam compoſuiſſet expirauit. O omni melle dulcior cœna,mannaqꝫ ſuauior,cui cæleſtis conuiuij nunꝙ defuturæ dapes tam feliciter ſucceſſere. Amata abbatiſſa

SALABERGA quoqꝫ apud Lugdunum abbatiſſa,cum diem clauſura eſſet extremum,iocundiſſima uiſione ne mortem timeret,roboratur.Vidit enim ſe ad locum immenſi fulgoris adductam, & in eo pratum multiplici florum pictura decoratum,mirabiliqꝫ odorum ſuauitate fragrãtis, & id ſibi præparatum audiu it.Dormienti quoqꝫ,zona qua cingebatur ſoluta,nec uſquam comparẽs, Salaberga abbatiſſa.

ipſam a corpore ſoluendam portēdit. Nam & uox audita eſt quæ diceret, die tandem centeſima hoc euenturum. Dehinc ſancta & prudēs fœmina, ut ueniens dominus uigilantem inueniret, pſalmos legere non ceſſauit, niſi cum etiam uiuere ceſſaſſet ea quidem uiſione confidentior facta, ſed non & ſegnior. Neq; enim tale quid apparet, ut certiore præmij expectatione piæ operationis ardor in nobis langueſcat, ſed ut accendatur.

Galla Romana. CALLA CHRISTO dicata, in monaſterio quod apud ædem Petri apoſtoli Romæ ſitum erat, dum cancri morbum in mamilla patiens iaceret, duo candelabra ante lectulum eius ex monaſtico fortaſſe inſtituto accenſa, per noctem lucebant, inter illa medius idem apoſtolus ipſi apparuit, cuius repentino conſpectu læta magis quam perterrita, interrogauit, eſſent ne delicta ſua ſibi dimiſſa? & cum dimiſſa eſſe accepiſſet, ab eodem euocata, ut iam ex hac uita ad meliorem migraret. Rogo inquit, ut ſoror Benedicta mecū ueniat, & reſponſum accepit, alteram nunc ſecum uēturam. Benedictam aūt die poſtea trigeſimo ipſas ſecuturam. Abijt uiſio, atq; illa excitis ad ſe ſororibus, quod uiderat, enarrauit. Inde die tertio cum illa quam apoſtolus prædixerat, ſimul oppetijt. Die deinde trigeſimo Benedicta quoq; moriens oraculū impleuit. O uere omēs benedictæ, q̄ ſic euocanī, ut nullius culpæ conſcientia eas terrere poſſit.

Romula uirgo. IN Eadem urbe Romula Redemptæ religioſæ fœminæ diſcipula Chriſto fideliter ſeruiebat. Sed dum debilitatis paralyſi membris langueret. Redemptaq; & altera diſcipula iacenti aſſiderent, ſubita lux in cubiculo refulſit, & aſſidentium ocu-

los pariter mentemq; perſtrinxit. Mox etiam intrantis turbæ ſtrepitum audierunt, ſed neminē uiderunt. Exceſſit lumen, & ſecuta eſt odoris grata ſuauitas, quæ pauorem quoq; ex luce illa tumultuq; conceptū leniret. Sub hæc Romula ipſa, Noli te timere inquit, non morior modo. Poſtea uero die quarto, cum ſacram communiōem accepiſſet, pro foribus cellulæ eius pſallentium chori auditi, & illa corporis uinculis expedita, cum iiſdem cælū petijt. Quis dicere queat, quā illi iocunda mors erat, quæ moriendo ſupernæ felicitatis tātam p̄gu ſtabat dulcedinem?

TRASILLÆ beati doctoris ac pontificis Gregorij amitæ in uiſis ſanctus Felix pontifex apparuit, q ſedem illi oſtendens multa luce renitentem. Veni inquit, te enim hæc ſedes manet. Poſtero die Traſilla febri implicita ægrotauit. Iamq; in ipſi⁹ morbi acceſſione uehementer anxiebatur, cum Chriſtum uidit, atq; ad eos qui aderant, Faceſſite hinc ait, Abite, Ecce dominus Ieſus uenit. Itaq; ad eum quem uidebat toto animi affectu anhelans expirauit. Odoris inſecuta ſuauitas fidē fecit, uere ibi affuiſſe Ieſum, & illam una cum ipſo abijſſe. Sed neq; mortem timere potuit, quæ ante mortē mortis deſtructorem uidit. Traſilla uirgo.

MVSA tenella adhuc, & nondum adultæ ætatis uirgo, uirginem Deiparam cum multarum uirginum glorioſo comitatu ad ſe ueniſſe cōſpexit, & admonita eſt, ne quid ultra puellari more leuiter ſiue incōſiderate ageret, die trigeſimo inter ipſas q̄s uidebat uirgines, ab eadem cæli regina feliciter admittenda. His uiſis uitam mutauit, quintoque & uigeſimo die in febrim incidit, trigeſimo uero Muſa uirgo

eandem beatam uirginem cernens dicere cœpit: Venio domina mea uenio,& in hæc uerba de corporis carcere exijt. Quomodo hanc ullam mortis moleſtiam ſenſiſſe rear, quæ ſe non mori, ſed ueni re dixit? aut quare non feliciſſimam putem, quæ de ſeculi huius miſeria in conſortium dei genitricis Mariæ recepta, gaudijs perfrui cœpit æternis?

Eliſabeth uidua. QVID de Eliſabeth illa dicam? quæ longe felicior fuit, quod regis cæleſtis ancilla eſſet, quam terreni filia. Hæc ex febri iacens, cum ad parietem ſe uertiſſet, apiculæ forte aduolantis tinnulo cantu admodum delectata, quaſi iam angelos in cælo, q̃ mox itura erat, concinnentes audiret, & ipſa deo laudes uoce ob languorem tenui præſſaq; ſuccinere cœpit. Læta mortẽ expectabat, iugiter orabat, & cum prope ſe dæmonem uidiſſet, ut protinus recederet iuſſit. Eo fugato Chriſtum uidit, a quo ad cæleſte thalamum inuitata mox ire perrexit, & tunc exanime corpuſculum diuinum ſpirauit odorem, quia in odorem unguentorum Chriſti dum uiueret, cucurrit.

Exhortatio AD iſtorum igitur exemplum, quos modo commemorauimus, nos componentes, tunc præcipue cum a corpore ſecedendum eſt, humilitatem ſeruemus, pœnitentiam agamus, precibus inſtemus, fidem, ſpem, charitatem nullo modo in nobis labaſcere patiamur. Quia ex fide uiuit iuſt9, & qui ſpe-

Rom. 1. rat in domino ſubleuabitur, & qui manet in cha

Pro#b. 29 ritate in deo manet, & deus in eo. Ad hæc ſacerdo-

1. Iohan. 4 ti, cui ligandi ſoluendiq; indulta eſt poteſtas, confiteamur delicta noſtra. Tum demum peccatorum uinculis expediti, ſubmiſſius quam poſſumus accedamus ad menſam domini, & ſalutarem cibum

ore ſumentes, cordis hoſpitio ſuſcipiamus Ieſum. Hic eſt enim panis uerus, qui de cælo deſcendit, Iohan.6
& dat uitam mundo. Si quis ex ipſo manducauerit, non morietur, ſed uiuet in æternum. Et quoniam maxime cum uitæ finis inſtat, leo ille rugiens modis omnibus ambit nos, ut deuoret, ſi aper 1.Petri 5.
te ſe oſtenderit, facile contemnitur. Sin autem occulte dolis contẽderit, ſolerti animi circunſpectiõe opus erit, ut depræhendatur. Nam (ut alibi diximus) Angelum lucis interdum malignus aſſimulat, & callidis inductionibus fidem primum euertere nititur, ut ſubruto fundamento deſtruat in nobis ædificium uirtutum. Idcirco apoſtolus, Licet Gala.1
nos inquit, aut angelus de cælo euangelizet uobis præterquam quod euangelizauimus uobis, anathema ſit. Quancunq; igitur uerſipellis beſtia formam induerit, in quancunq; ſpeciem ſe uerterit, ſiue angeli, ſiue hominis, ſiue ſancti, ſiue etiam Chriſti, in hoc profecto agnoſci poterit, ſi dicto factoue aliquo ab orthodoxæ fidei ueritate per erroris anfractus abducere nos incipiet, ſi ab humilitate ad inanem gloriam fictis laudationibus erigere tentabit, ſi ueniæ ſpem terrore iuſtitiæ opprimere conabitur. Si deniq; mentem noſtram terrenarum fragiliumq; rerum recordatione ab earum cogitatu, quæ cæleſtes & æternæ ſunt, auocare atq; auertere molietur. Tu igitur qui ex fructibus malis malam arborem iam noſſe poteris, ubi patuerint inſidiæ, protinus exclama, Diſcedite a me maligni, & ego ſcrutabor mandata dei mei. Tum demum Pſalm.118
ad ſaluatorem mente, ore, oculiſq; conuerſus, illũ contemplare, illum ora, illi te committe, totumq; trade, & dic, In manus tuas domine commẽdo ſpi-

quãuis fœcũdam purgat & excolit,ut adhuc fœcundior ſit,& fructus plus reddat.Ita ignis iſte bonos purgando urendoq; efficit meliores. Nemo qppe tã bon⁹eſt,ut nulla in illomali labes reſidua ſit. Quis enim ſine peccato,ſi ſepties in die cadat iuſtus?Eſſe uero ignem,qui fideles animas urendo purificet,ex domini uerbis colligitur dicentis. Prou.24 Quicunq; dixerit uerbum contra filium hominis remittetur ei. Qui autem dixerit contra ſpiritum ſanctum,non remittetur ei,neq; in hoc ſeculo, neque in futuro.Qui grauiſſimum crimen in futuro ſeculo irremiſſibile dixit,nonne dedit intelligi leuiora ibidem remitti poſſe? Quod ſi nullũ illic remitteretur peccatum,de hoc quoq; quod non remittatur ſimpliciter abſoluteq; dixiſſet, neq; ſecula diſtinxiſſet.Diſtinxit autem, quia ſciebat eſſe quaſdam in homine maculas peccatorum, quæ ſi in præſenti ſeculo conuenienti caſtigatione penitus dilutæ non fuerint,dilui debeant in futuro,uti que in carcere illo de quo non exitur,donec redditus fuerit nouiſſimus quadrans qui debetur, non in illo in quo neq; ſoluendi debiti facultas ulla eſt, neq; exeundi poteſtas.Huic quidem ſententiæ etiam Apoſtolus aſtipulatur dicens.Vniuſcuiuſque opus quale fuerit ignis probabit.Si cuius opus mãſerit detrimentum patietur, ipſe autem ſaluus erit,ſic tamen quaſi per ignem. Quis eſt iſte quæſo cuius opus ardet, & detrimentum patitur, & tamen ipſe ſaluus erit per ignem? Non ille qui ſupra fidei fundamentum imponit aurum, argentum, lapides pretioſos, id eſt, meras defecatasque uirtutes, non etiam qui ferrum, æs, plumbum, hoc eſt, delicta grauiora, quis ergo?

Matt.12. 1.Cor.3.

quis niſi qui ſuperextruit ligna, fenum, ſtipulamq́ quæ quidem leuia tanto leuiora fiunt, quanto magis exurũtur. Et ſi ſecus res ſe habet, dicant aſſertionis noſtræ calũniatores, ubi illos collocabũt, qui ſtatim ut conuerſi confeſſiq; fuerint, uita decedũtq́ damnari non merentur, quia doluerunt ſe peccaſſe, abſolui non debent, quia nondum iuſto dolore ſatiſfecerunt. Neq; enim implere illis per mortem licuit, quod a ſacerdote pœnæ nomine iniunctum fuerat. Quia ergo iuſtitiæ ratio exigit ut nullum prorſus crimẽ relinquatᷣ impunitũ, profecto neceſſe eſt ut aliq̃s alicubi exiſtat pœnarũ locus, in quo puniantur ij qui ad æterna ſupplicia delegandi nõ ſunt, ſed potius temporalibus purgãdi ut expurgati eo demum regno digni euadant, in quod nihil intrabit inquinatum, & in quod intrantes gaudeant & dicant, Probaſti nos deus, igne nos examinaſti, ſicut examinatur argentum. Tranſiuimus per ignem & aquam & eduxiſti nos in refrigeriũ

Apo.21. Pſal.95

Veritas iſta ne in obſcuro lateret, quorundam defunctorum manifeſtis apparitionibus illuſtrata eſt, perſpicaciusq; patet, quam ut argumẽtis ad ſe probãdã indigeat. Ne qua igitur huiuſce rei in cuiuſpiam animo reſidere poſſit ambiguitas, ea nũc miracula in medium proferre operepretium erit.

Tres uiri p btm̃ Hieronymũ a morte reſuſcitati.

INEA epiſtola, quã Cyrill9 Ieroſolymitanus epiſcopus de ſignis diui Hieronymi poſt obitum factis ad Auguſtinum ſcribit, legimus per id tẽpus hæreſim quãdam inſurrexiſſe, quæ diceret defunctorum animas nec beatitudinem, nec pœnam ſentire, donec cõmunis reſurrectionis die ſuis iungantur corporibus, hoc cum ipſis una meſſuræ, quod ſimul ſẽminarunt, purgatorium quoq; poſt

mortem nullum eſſe. Cumque falſitatis huius peſtifera malignitas inualeſcere cœpiſſet, iamque altius multorum animis hæreret, quam ut uerbis euelli poſſet, Hieronymus Euſebio apparens, iuſſit ſaccum ſuum quo pro indumento uſus fuerat, trium uirorum cadaueribus (qui ea nocte obierant) imponi, ut uitæ redditi doceant, quanto errore tenerentur, qui talia aſſererent. Reſuſcitati ergo coram omnibus qui ad eccleſiam ut hoc miraculum uiderent, magno cœtu conuenerant, confitebantur, & beatorum præſentem gloriam, & dãnatorum pœnam, & eorum qui minus plene pœnitẽtiam peregiſſent, purgamentũ. Per quæ omĩa, ut uiuis teſtari poſſent, a beato Hieronymo ſe circumductos, & ſic ad uitam redire iuſſos affirmabant, rurſum die uigeſimo una cum Euſebio eius diſcipulo deceſſuros, & cum eodem (ſi modo æqualem interim delictis pœnitentiã egerint) uitæ æternæ præmia conſecuturos. Itaq; tanto tamq; euidenti miraculo exploſa & exibilata hæreticorum ſententia eſt, atque illi qui paulo ante ſubuerſi fuerant, ſtatim reſipiſcẽtes, catholicam amplexi ſunt fidem, cum præſertim eos qui a morte ſurrexerãt, pœnarum recordatione indeſinenter atq; inconſolabiliter flere, lamẽtariq; uiderent, ac tandem qua prædixerant die Euſebio moriente, & ipſos iterũ mori, ut etiam eiuſce rei euentu magis conſtaret, quam uera eſſent ea quæ per illos dicta fuerant.

ADHAEC Elias quidam in deſerto Aegypti ſolitarius multæ ſanctitudinis uir, & quõdam beato Hieronymo familiariter uſus, in quiete uidit (ſicuti idem Cyrillus teſtatur) animam cuiuſdam epiſcopi Anconitani. Cum ante diuinæ ma- Elias eremita.

ad balnea lauatum ueniſſet,& homini qui ibi ſæpe iam illi operam lauandi gratuitam præſtiterat, panes aliquot muneri obtuliſſet,accepit ipſum eis non indigere. Loci enim illius olim dominum fuiſſe,& poſt mortem ibidem anguſtiari noxæ cuiuſdam expiandæ cauſa,piaculiq; ſoluendi,ueruntamen multum profore ei,ſi ipſe panem conſecratū deo offerendo pro illo oret.Quamobrem presbyter ſacram hoſtiam obtulit,deum precatus eſt, ad balnea rediit,ſed non inuento homine,a pœna liberatum intellexit.Agnus igitur qui immolatus abſtulit peccata mundi,& eorum peccata qui in purgatorio ſunt,ſi ꝑ illis offeratur aufert,ita ut multo citius a debito ſoluantur quam ſoluerentur.

HOC IDEM ſequenti quoq; exemplo aſtruere poſſumus.Dum enim beatus Gregorius pontifex(ut ipſe in dialogo ſuo refert) abbatis adhuc munus obiret. Quidam inter monachos nomine Iuſtus grauiter ægrotans,& iam morti proxim9 fratri ſuo ſeculari Copioſo indicauit ſibi tres aureos numos eſſe, quod nemo alius noſſet. Cum tamē ea res percrebruiſſet, Abbas indignans iuſſit, ne quis monachorū Iuſtum monaſticæ legis uiolatorem adire, neue cum eo ullum miſcere uerbum præſumeret.Id ille per ipſum qui ſibi aſſiſtebat, Copioſum fratrem reſciens conſiderauit ſecum quantum ea re flagitii commiſiſſet,& ut par erat,magis doluit,quod deo peccauerat,quam qđ ab hominibus deprǽhenſus eſſet. Vbi autem uita elapſus eſt,corpus eius in ſterquilinium ſepelierunt cum aureis illis quos reliquerat,dicentes,Pecunia tua tecum ſit in perditionem. Hoc clare ad reliquorum terrorem actum,illud occulte, ut ſci-

Iuſtus monachus

Actor.8

licet Pretioſus monaſterij præpoſitus per dies triginta quotidie pro iniuſtitia Iuſti offerret domini cum ſacrificium. Poſtea tādem Iuſtus Copioſo noctu apparens hactenus, inquit, in tormentis fui, nunc demum ſacra communione percepta, ab ijs me expeditum certo ſcias. Nemo præter abbatem nouerat, pro quo Pretioſus quotidie rem diuinā faceret, ſed ubi uiſio Copioſi uulgata eſt, et ipſi palam fecere eum iam trigeſimum diem eſſe ſacrificiorum pro Iuſto actorum, proptereaque illum a purgatorio erutum cœloq; illatum. O quanta hæc miſſalis hoſtiæ uirtus, & præter hanc quam prudens pijſſimi abbatis erga ſuos cura, Sic delinquētem puniuit, ut & ipſi prodeſſet ad ſalutem, & cæteris ad exemplum.

Odilo abbas. ODILONI abbati Cluniacenſi Vgo, qui uitam eius conſcripſit, diuinitus reuelatum tradit, ſupplicationes pro defunctis die proximo poſt feſtum omnium ſanctorum ab eccleſia fieri oportere. Idq; ipſe primus obſeruauit, deinde obſeruandum uniuerſa recepit eccleſia. Et quiſquam tam temerariæ pfidiæ eſt, ut negare audeat eſſe poſt mortem expiationi locum.

Benedictus papa DECIMVS Benedictus pontifex maximus cū mortē obijſſet Iohanni Portuēſi epō apparens, confeſſus eſt ſe Odilonis abbatis precibus ab æternæ mortis periculo ſeruatum. Se autem ideo tunc ei apparuiſſe, ut ipſe eundem abbatem rogatum iret, ne ſibi in flammis purgatorijs ardenti ſubtraheret auxilium, quod ferre adhuc in corpore uiuēti conſueuerat. Hoc nūtio ſibi allato abbas, & ipſe ſuppliciter pro illo orauit, & om̄ibus qui cum ipſo erant monachis, ut itidem facerent iniunxit, Haud

ita multo poſt Benedictus totus lucidus ac reful-gens apparuit Eldeberto monacho, ſeq; a Purgatorio ad beatitudinem translatum dixit, Odilone ac monachis pro ſe deprecantibus. Deinde & ipſi Odiloni ſub eadem forma ſe oſtendens gratias egit, eo quod tam grande beneficium per eum potiſſime accepiſſet. Non fruſtra igitur pro fidelibus defunctis orat eccleſia, non incaſſum ſolennem pro eis inſtituit ſupplicationē, ſtatutaq; ſacrificia. Quā quidem rem nequaquam faceret, ſi nullum eſſet poſt mortem purgatorium.

HOC etiam ante euangelium ſub lege factitatum eſſe Machabæorum hiſtoria teſtatur, de Iudæ Iſraelitarum ducis erga eos pietate, qui in bello deſiderati fuerant, ſic loquens. Fortiſſimus Iudas facta collatione, duodecim millia drachmas argenti miſit Ieroſolymam offerri pro peccatis mortuorum ſacrificium, bene & religioſe de reſurrectiōe cogitans. Niſi enim eos qui ceciderant, reſurrecturos ſperaret, ſuperfluum uideretur & uanum orare pro mortuis. Et quia conſiderabat, quod ij qui cum pietate dormitionem acceperant, optimam haberent repoſitam gratiam. Sancta ergo & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis orare, ut a peccatis ſoluantur. Sic ſoluti uox illa in Pſalmo ad deum eſt. Miſericordia tua magna eſt ſuper me, & eruiſti animam meam ex inferno inferiori.

Iudas Machabæus. 2. Mach. 12

Pſalm. 85.

PRAETER hæc etiā in Eccleſiaſtico quod ſcriptum eſt. Mortuo non prohibeas gratiā. Quis mortuo prohibet gratiam, niſi qui illum in purgatorio pœnas luentem, cum iuuare poſſit, negligit? Tale eſt & illud eiuſdem libri præceptis interſertum, In requie mortui requieſcere fac memoriā

Eccli. 7

Ibidem. 38

eius. Quæ alia memoria in requie, hoc eſt, in morte mortui poteſt requieſcere, niſi quæ officio conſtat pietatis? id eſt, quando ij qui ſuperſunt, pro eo qui defunctus eſt orant, ieiunant, & in paupere CHRISTVM paſcunt? alia uero quæuis memoria non requieſcit ſuper mortuum, ſed potius in uentos dilapſa euaneſcit. Quid enim conferũt animæ, uel dum effertur funus ardentes cærei, uel dũ conditur cadauer dealbata ſepulchra, uiuorũ iſta ſolatia ſunt, non ſuffragia mortuorum.

Quã magna purgatorij pœna Gregorio papa.

QVAM graues autem quamque acerbæ purgatorij pœnæ ſint, illo celebri Gregorij pontificis exemplo ſatis conſtat. Quoniam (ut aiunt) cum ſibi in pœnam piæ cuiuſdam temeritatis, uel potius temerariæ pietatis, quod pro Traiano orauerat, optio per angelum a deo offerretur, maluit hic omnibus diebus uitæ ſuæ, uario ac multiplici languorum genere affici, quam per biduum in purgatorio cruciari.

Ratio

HVIVS cruciatus grauitatem non mediocrem, ſed prope maximam eſſe, etiam ratione argumentiſque probari poſſe uidetur. Quippe exuto corpore quod aggrauat, purior fit in anima intellectus. Vnde in Pſalmo dicitur. Anima mea cognoſcet nimis. Quanto autem quis magis deum intelligit, magis appetit. Hic uero appetitus ex certitudine quoq; ſpei capit paſſionis incrementum. Auidius enim bonum illud quiſque appetere ſolet, qđ ſe minus dubitat aſſecuturum, ideoq; ex dilatione rei magis appetitæ magis animo torquetur. Hinc eſt illud prophetæ. Cõcupiſcit & deficit anima mea in atria dñi.

Pſalm. 138

Pſalm. 83.

Ratio

DOLET PRæterea qui in purgatorio eſt,

quod dum uiueret, non hic potius uoluntaria pœnæ exactione pro reatu ſatisfecerit, cum multo leuiore cruciatu id efficiſ potuiſſet. Etenim debitum quod ſponte redditur, pluris æſtimat deus, quam quod ab inuito iuſte extorquetur. In hoc obſeruatio æquitatis eſt, in illo remiſſionis meritum, ut pauca etiam libenter ſoluenti multa condonentur. His igitur intimis animæ angoribus extrinſecos adde, ardorem, utique illum, quo omnis delictorum ſcoria ita penitus excoqui debet, ut ad nihilum redigatur, & nulla prorſus culpæ nota, nullum uitij ueſtigium in anima, quod non deletũ abſterſumq; fuerit, relinquatur. Ignis.

CAETERVM tametſi pœna hæc uehementiſſima ſit, in eo tamen conſolatur qui patitur, q̃d iam de adipiſcenda immortalitatis gloria nihil dubitat, nec ſi poſſet, ad uitam hanc redire uellet, malens illic torqueri cum certi tanti boni conſequendi expectatione, quam hic delicijs affluere cum periculo amittendi. Quod quidem bonum qui peccando amittit, ſupplicijs mancipatur æternis, ut non ſolum non beatus ſit, ſed etiam infeliciſſimus ac ſupra quam quiſquam dicere poteſt, miſer. Is ergo qui in purgatorio affligitur, afflictiones ſuas gaudio quandoque futuro compenſat. Flammis quidem torretur, deſiderioq; afficiť, ſed uidet hac omnes inquietudines, omnemque laborem ad illum finem indeclinabiliter tendere, in quo ſempiternæ quietis initium eſt, & inter acerrimos dolores quos tolerat, contentatur ipſa dolorum conditione. Ac ueluti lucri auidus negociator, qui naui merces uehit, uentorum turbinem ſuſtinet, procellarumq; & aeris intemperiem tolerat, Conſolatio eorũ q purgãtur Cõpatio.

LIBER SEXTVS:

De ſignis ultimi iudicij.

Cap. I.

MVLTO MAXIma cum ſolicitudine hoc cauebimus,ſi penſitauerimus diuini illius iudicij terrores,om̃iumq; formidabilium magis expaueſcendum diem.Igitur cum plurimum nobis ea res cōducat,ꝑ opportunū uideť,ut hoc ultimo uolumine de ipſo ultio dn̄i iudicio ꝑtractem⁹. Et primū de ſignis q̄ p̄ceſſura ſunt,deinde de Anti chr̄o,de Chr̄o,de regno Chriſti, de damnatorū pœna,de iuſtoꝝ gloria,et ſi qua alia interim occurrēt, non ab ijs aliena,neq; memoratu indigna.

SIGNA ergo quæ ante euentura prædicātur, & quæ multi aliqua ex parte iam eueniſſe affirmant, horroris & iræ plena ſunt,& ſi talia ſigna, quale quæſo illud quam terribile,quod per ea fuerit ſignificatum? Audituri eſtis (inquit dominus) Matth. 14
prælia & opiniones præliorum. Videte ne turbemini,oportet enim hæc fieri,ſed nondum ſtatim finis.Magnum quippe rerum apparatū multo ante fama nuntiare ſolet,quam ipſe ſe prodat.Prius itaq; audienda prælia ſunt, poſtea etiam uidenda,

Cum autem ſupremus iam aduentare dies cœperit, tunc & bella magis ſæuient, malaq; malis cumulabuntur. Conſurget, inquit, gens in gentem & regnum in regnum, neq; id ſatis. Erunt peſtilentiæ & fames, & terremotus per loca, et terrores de cælo. Hæc autem om̄ia initia ſunt dolorum. Quomodo domine initia dolorum & non dolores, ubi tot ac tanta mala? ubi hominum odia, opum rapinæ, urbium excidia, liberorum ſeruitus, ſanguinis ſitis, cædes mutuæ? Vbi ſtatim perimens morbus, repente multas domos uaſtans lues, & ſuper terram putreſcentia humana cadauera, deficientibus qui ea ſepeliant? Vbi etiam illos qui gladio, qui peſtilentiæ ſupererunt, torquebit eſuries, inædia conſumet? Vbi poſtremo & cælum ſupra uerticem fulgurans, & terra ſub pedibus trem̄es, miſerorum corda nouo metu concutient, ita ut hæc iam ſe dehiſcere uelle uidebitur, ut uiuos deglutiat, illud ruere, ut opprimat & elidat. Tetra ſane omnia iſta & terrifica nimis, & tamen pene nihil ad ea quæ ſecutura ſunt. Pleraq; enim talia iam et & ante nos & noſtra ætate contigere. Nouimus Italiam inteſtino bello ſæpe afflictam, peregrino uaſtatam. Audiuimus Hiſpaniã, Galliam, Germaniam, Britanniam, inter ſe frequenter concurriſſe. Pannonios quoq; cum uicinis gentibus cruenta bella aſſidue gerere. Scimus Bithiniam, Aſiam, Syriam, Græciam, Macedoniam, Myſiam, plurimas deniq; Chriſtianorum prouincias a Barbaris nationibus, aut ui, aut deditione occupatas. Non ignoramus peſtilentiã crebro in populos famẽq; ſæuiſſe. Ad hæc cometas in cælo crine ſanguineo lugubre minantes, facesque & bolidas, & ignitas

trabes longo admodum tractu, ſed celerrimo aera tranſuolantes, & multa id genus oſtenta interdũ apparuiſſe. Terræ quoq; uibratione magnas ædificiorum moles funditus conuulſas procubuiſſe. At uero de hac quam futuram expectamus erumna dicitur. Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi uſque modo, nec fiet. Et niſi, inquit, breuiati fuiſſent dies illi, non fieret ſalua omnis caro, ſed propter electos breuiabuntur dies illi, hic ergo dolores, hic gemitus, hic meræ iã anguſtiæ, illic initia tm̃ dolorũ. Quãuis eñ graue malũ, ſi uni iſti cõpares, aut leue, aut nullũ putabis Matth. 24

SEDIAM audi quale hoc malum, quantoque reliquis omnibus plus habeat infelicitatis, diligenter tecum perpende. Et multi, inquit, pſeudo prophetæ ſurgent, & ſeducent multos. Miſerum eſt ferro, peſtilentia, fame perire, ſed multo miſerius infidelitatis errore, & alicuius hæreſeos prauitate a ueritatis religione deficere. Et quia hic quidem maius periculum, iccirco Saluator noſter haud parum noſtri ſolicitus, præmonet nos & ait, Videte ne quis uos ſeducat. Multi enim uenient in nomine meo dicentes, Ego ſum CHRISTus, & multos ſeducent. O miſera utrorumque conditio, & qui ſeducent, & qui ſeducentur. Felices q̃dem ſibi uidebũtur ob delicias uoluptatesque, & rerum omium copiam, quæ illis ſatis ſuperq; erũt, & non animaduertent nec recordabuntur, q̃ lata uia illa quam ingredientur uia perditiõis ſit. Qm̃ ergo abũdabit iniquitas, refrigeſcet charitas multorum, ſuccedentibus uitijs deficiet uirtus. Quid aũt infelicius q̃ charitatem amittere, ſine qua cætera animi bona nihil ſunt? Abundabit iniquitas, Matth. 7 Matth. 24

euertantur, Enoch & Eliam mittet eis clemens & miſericors dominus. Et illi quidem alios iā lapſos pijs exhortationibus erigent, alios ne labantur confirmabunt. Sic quippe de ipſis in Apocalypſi ſcriptū eſt, Et dabo duobus teſtibus meis, & prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta amicti ſaccis. Hi ſunt duæ oliuæ, & duo candelabra lucentia in conſpectu domini terræ ſtātes, & ſi quis uoluerit eos nocere, ignis exiet de ore eorum, & deuorabit inimicos eorum, & ſi quis uoluerit eos lædere, ſic oportet eum occidi. Hi habent poteſtatem claudendi cælum, ne pluat diebus prophetiæ illorum, & poteſtatem habent ſuper aquas, conuertendi eas in ſanguinem, & percutere terram omni plaga, quotieſcunque uoluerint. Per Enoch & Eliam alios quoq; fideles uerbi dei prædicatores intelligimus, qui orbem peragrantes conſulent credentium ſaluti, dicente domino, Et prædicabitur hoc euāgelium regni in uniuerſo orbe, in teſtimoniū omnibus gentibus, & tunc ueniet conſummatio, id eſt, ſeculi finis. Quod autem Elias uenturus ſit, etiam in Matthæo teſtatur dominus dicēs, Elias quidem uenturus, eſt, & reſtituet omnia. Quid eſt, reſtituet omnia, niſi quia tunc & ipſi conuertendi ſunt, qui occidentem legis literam adhuc ſequuntur? Sic enim in Malachia legimus. Ecce ego mittam uobis Eliam prophetam antequam ueniat dies domini magnus & horribilis, & conuertet cor patrum ad filios, & cor filiorū ad patres eorū. Tūc igitur & Ieremiæ impletum erit uaticinium dicentis, In diebus illis ſaluabitur Iuda, & Iſrael habitabit confidenter. Quanto autem tempore durabit prædicatio hæc, & quibus miraculis pro-

Enoch & Elias.

Apoca. 11.

Matth. 24

Matt. 17.

Malach. 4

Ierem. 33

ficiet, ſuperius expreſſum eſt. Poſt hac uero Antichriſti aduerſus eccleſiam furere incipiet perſecutio, de qua non ſine uehementi animi dolore nunc nobis reſtat dicendum.

De Antichriſti perſecutione, Cap. II.

TETERRIMAM beſtiam omni immanitate atrociorem Antichriſtum, ab aquilonis finibus uenturum autumant, iuxta illud Ieremiæ. Ab Aquilone pandetur omne ma-

Ierem. 1. lum ſuper omnes habitatores terræ. A tribu uero Dan oriturum, ex eo quod Iacob ad filios prophetante dicitur. Fiat Dan coluber in uia, ceraſtes

Gene. 49. in ſemita, mordẽs ungulas equi, ut cadat aſcenſor eius retro. Antichriſtus enim partim doli ueneno, ut coluber, partim poteſtatis cornu, ut ceraſtes, eos inuadet, quos per uiã ueritatis, et ſemitam iuſtitiæ ire uiderit. Cum itaque Enoch & Eliæ prædicatio per uniuerſum terrarum orbem uulgata fuerit, tunc ſatanæ filius prodere ſe, & aduerſus eos inualeſcere incipiet. Sic enim in Apocalypſi legimus. Et cũ

Apo. 11 finierint teſtimonium ſuum, Enoch ſcilicet & Elias, beſtia quæ aſcendit de abyſſo, faciet aduerſus eos bellum, & uincet illos, & occidet eos & corpora eorum iacebũt in plateis ciuitatis magnæ, quæ uocatur ſpiritaliter, Sodoma & Aegyptus, ubi & dominus eorum crucifixus eſt. Iacebunt quippe catholicorum fidelium corpora in plateis, quoniam pro ueritatis religione mori præoptabunt quã in infidelitate uiuere, O glorioſa martyria, Iacebitis quidem in plateis, ſed habitabitis in cælo. Pro

Chriſto cadetis,ſed cum Chriſto regnabitis. Sanguis ueſter ſuper terram effundetur, ſed ſpiritus ueſter ſupra cælum requieſcet. Pro breui ſupplicio gloriam capietis æternam.Non uos fraudis laqueis irretire poterit inimicus, quia in Chriſto credentibus aſtutia non deerit ad cauendum,non furoris immanitate terrere,quia non timebitis illū, qui tantum corpus poteſt occidere,ſed eum potius,qui corpus & animam poteſt mittere in gehennam.Quanto terribilior erit hoſtis, tanto patientia ueſtra fortior,& gloria inſignior,& remuneratio maior.De illo ſimul ac de uobis per Ieremiam prophetatū eſt.Ecce afflictio egredietur de gente in gentem ,& turbo magnus egredietur a ſummitatibus terræ,& erunt interfecti domini in die illa a ſummo terræ uſq; ad ſummum eius,non plāgentur,& non colligentur, & non ſepelientur, in ſterquilinium ſuper faciem terræ iacebunt. Diuina enim permiſſione fiet,ut diabolus contra eccleſiam ſæuiendi poteſtatem accipiat.Oportet ergo illum quem Chriſtus nunc uinctum tenet, nouiſſimo tpe per dies aliquot ſolui ac dimitti.Quod Iohannes in Apocalypſi cernēs ac dolēs clamat, Væ terræ ac mari,quia deſcendit diabolus ad uos habens iram magnam, ſciens quod modicum tempus habet.Et idē rurſum ait. Soluetˀ ſatanas de carcere ſuo,& exibit,& ſeducet gentes, quæ ſunt ſuper quatuor angulos terræ Gog & Magog &,congregabit eas in prælium,quorum numerus eſt ſicut arena maris. & aſcenderūt ſuper latitudinem terræ,& circumierunt caſtra ſanctorū & ciuitatē dilectam.Ciuitas dilecta uel Ieruſalem,uel eccleſia dei eſt.In eā impetū faciet hic diaboli filius,et illo-

Iere.25. Apo.12. Ibidem 20

rū multitudine quos decipiet,eos opprimere molietur,quos decipere non poterit. Ad hæc etiam,o facinus indignum,iſta deſolationis abominatio in templum dei irrumpens omnia ſancta prophanabit,& in medio ſedens deum ſe & Chriſtum impudenter improbeq; mentietur,mittet malignitatis ſuæ ſatellites per prouincias & loca qui dicant, Ecce iam uenit Chriſtus,Venite ad adorandum illum. Quam futuram fallaciam præſciens dominꝰ cauere nos iubet,dum ait.ſi quis uobis dixerit,Ecce hic eſt Chriſtus,aut illic,nolite credere. Si dixerint uobis.Ecce in deſerto eſt,nolite exire, Ecce in penetralibus,nolite credere.Cur ita? quia non talis aduentus filij dei erit,qualis filij diaboli. Qualis aduentus filij diaboli? in deſerto cum beſtijs,in penetralibus cum facinoroſis turpiq; luxuriæ deditis hominibus.Qualis filij dei?Sicut fulgur exiens ab oriente,& apparens uſq; in occidentem. Illius ab aquilone,huius e cælo,illius locorum interuallis latens,huius in aera omnibus æque manifeſtꝰ, illius in tenebris,huius in luce.Hoc plenius poſtea monſtrabimus,nunc interim peſſimi omnium tyranni audaciam,arrogantiam,impietatem, aſtū, uim atq; potentiam,ut cœpimus proſequamur.

Matth.24

Matth.10

DANIEL propheta cum uiſionem de quorundam regum futuro euentu uidiſſet, ſic demum de Antichriſti regno ſibi dictum audiuit. Poſt regū eorū cū creuerint iniquitates, conſurget rex impudens facie,& intelligens propoſitiones, & roborabitur fortitudo eius,ſed non in uiribus ſuis,& ſupra quam credi poteſt,uniuerſa uaſtabit, & proſperabitur & faciet,& interficiet robuſtos,& populum ſanctorum ſecundum uoluntatnm ſuam,

Dan.8

& dirigetur dolus in manu eius,& cor ſuum magnificabit,& in copia rerum occidet plurimos, & contra principem pricipum conſurget. Quod ait, roborabitur fortitudo eius,facturum ſigna & ꝓdigia ſignificauit,ita ut in errorem inducantur, ſi fieri poteſt,etiam iuſti,& hoc non in uiribus ſuis, ſed dæmonis, cuius inſtigatione agitatus ad tantam prorumpet temeritatem,ut ſui oblitus deum ſe reputabit,& contra Chriſtum conſurget,& ecclesiam uaſtabit,& ſuperbiæ ſpiritu inflatus, diuina omnia prophanabit,polluet,contemnet,ac tantum ſatanam illum cuius conſilijs opeq́ nitetur, colet. Nam alibi etiam in Daniele ſcriptum eſt, & faciet iuxta uoluntatem ſuam rex, & eleuabitur & magnificabitur aduerſus omnem deum,& aduerſus deum deorum loquetur magnifica,& dirigetur,donec compleatur iracundia. Tum ne qd impuritati ſpurtitiæq́ eius deſit. Et erit inquit in concupiſcentijs fœminarum, præterea ne quenq́ deorum curabit,quia aduerſum uniuerſa conſurget. Deum autem Maozim in loco ſuo uenerabitur,et deum quem ignorauerunt patres eius colet, auro & argento & lapide pretioſo,rebusq́ pretioſis. Vide hominis dementiam, dæmonio ſupplicat,dæmonium uaneratur,& ſe ab hominibus ꝓ deo uult coli haberiq́. Quaſi uero non ſeruus diaboli ſit,qui ei ancillatur,ſed dominus & deus? Rurſum idem propheta impietatem eius audaciamq́ deſignans,etiam quamdiu regnaturus ſit declarat. Sermones inquit, contra excelſnm loquetur, & ſanctos altiſſimi conteret, & putabit quod poſſit mutare tempora & leges,et tradetur in manus eius uſq́ ad tempus & tp̄a & dimidium tem

Matt. 24
Dani. 11
Idem. 7

poris,hoc eſt uſq; ad annos tres cum dimidio. Hãc temporis præſcriptionem Apocalypſis aperte in-
Apoca.11. dicat,ubi dicitur,Et ciuitatem ſanctam, hoc eſt ec cleſiã cõculcabunt menſibus quadraginta duob9 Ad hæc quidam opinantur,ipſum ut ſe deum pro bet,cum poſt tridui latebram rurſum apparuerit,mortuum ſe fuiſſe, & reſurrexiſſe ſimulatu-
Apo.13 rum, ex eo quod in Apocalypſi ſcribitur, Et uidi unum de capitibus ſuis quaſi occiſum in mortem, & plaga mortis eius curata eſt. Hinc etiam dicunt,quod finget ſe uelle cælum conſcendere, atque a malis ſpiritibus in aera feretur, eoque modo plaga mortis eius curabitur, quia ſcilicet illi quibus illudet,uere mortuum & ſuſcitatum fuiſſe credent, quem in cælum quoque ſublimem ire conſpicient,unde ſequitur,Et admirata eſt uniuerſa terra poſt beſtiam, & adorauerunt draconem,qui dedit poteſtatem beſtiæ,& adorauerunt beſtiam dicentes.Quis ſimilis beſtiæ? & quis poterit pugnare cum ea?Sed bene illi qui draconem
Rom.6 & beſtiam adorant,terra dicuntur. Terrena enim ſapient,neſcientes quia Chriſtus iam non moritur,& mors illi ultra non dominabitur. Qui uero poſthac mori & reſurgere ſimulabit,Chriſtum ſe eſſe aſſerens,non CHRISTVS, ſed Antichriſtus erit.

INTEREA VERO DVM dira agetur perſecutio, dum Chriſtianorum paſſim innoxius effundetur cruor,dum uaſtans omnia prophanorum rabies debacchabitur, dum denique conditor omnium deus ore ſacrilego ubique blaſphemabitur,indignabuntur elementa, & uerſo naturæ ordine,ſol obſcurabitur,luna non dabit lu-

men ſuum,ſtellæ cadent,terra quaſſabitur, commotis mare fluctibus rugiet. Et proh ſcelus, tam trepida rerum facies non commouebit impios, ut ab impietate ſua deſiſtant? Erunt ſigna (inquit dominus) in ſole & luna & ſtellis, & in terris preſſura gentium præ confuſione ſonitus maris, & fluctuum, areſcentibus hominibus præ timore & expectatione,quæ ſuperuenient uniuerſo orbi. Putabunt maligni hanc ſe preſſuram pati, quia nondum ſatis ulti ſunt illos qui Antichriſtum recipere noluerunt, & ob id magis magiſque incrudeſcent ,dum cædendo eos arbitrabuntur obſequium ſe præſtare deo. Ita de errore in errorem pro lapſi,grauius poſt ea diuinæ uindictæ ferent ſupplicium.De ſignis his autem etiam ueteres prophetæ itidem locuti ſunt, non alio afflati ſpiritu quam illi qui euangelia ſcripſere. Iſaias. Stellæ inquit, cæli & ſplendor earum non expandent lumen ſuum, obtenebratus eſt ſol in ortu ſuo,& luna no ſplendebit in lumine ſuo. Ieremias ait.Ipſe deus uiuẽs et rex ſempitern9,ab indignatione eius commouebitur terra, & non ſuſtinebunt gentes cõminationem eius. Et Ioel propheta.A facie eius inquit,contremuit terra,moti ſunt cæli,ſol & luna obtenebrati ſunt, & ſtellæ retraxerunt ſplendorem ſuum.Et iterum. Sol conuertetur in tenebras, & luna in ſanguinem, antequam ueniat dies domini magnus & horribilis. Hinc iam ſatanæ artificia deficere, prodigia ceſſare,uires langueſcere, aĩos concidere incipient, & ſicut maleficoꝝ Pharaõis ỹtus in faciẽdis mira

Luc.21

Iohan.16.

Iſaiæ. 13.

Iere.10

Ioel.2.

culis per Moyſen & Aaron ſuperata ſuccubuit, ita tunc om̄is uis diaboli & Antichriſti & pſeudo prophetarum indies deperiens contabeſcet. Etem̄ poſt ſanctorum cædem, ſuper omnes repentinus irruet pauor, & ante illos flagitiorum ſuorum torquebit conſcientia, quam ultio conſumet diuina. Ac ſicut Ieremias ait. Erit in die illa dicit domi-
Ierem. 4. nus, peribit cor regis, & cor principum, & obſtupeſcent ſacerdotes, & prophetæ conſternabuntur. Poſt hæc Elias & Enoch ab Antichriſto interempti, ex diuina uirtute reſurgent uiui, ut fideles qui reſiduierunt, in ſpe reſurrectionis mox futuræ corroborentur. Legitur enim de ipſis in Apocalypſi.
Apoca. 11 Et poſt dies tres & dimidiū ſpūs uitæ a deo intrauit in eos, & ſteterunt ſuper pedes ſuos, & timor magnus cecidit ſuper eos qui uiderunt eos, & audierunt uocem magnam de cælo dicentem eis, Aſcendite huc, & aſcenderunt in cælum in nube, & uiderunt illos inimici eorum, & in illa hora factus eſt terræmotus magnus, & decima pars ciuitatis cecidit, & occiſa ſunt in terræmotu nomina hominum ſeptem millia, & reliqui in timorem ſunt miſſi, & dederunt gloriam deo cæli. Terrentur iniqui qui terruerant, & magna pars ipſorum
Pſal. 128 eccleſiæ ſanctæ perſecutorum concuſſis terræmotu ædificijs ruina oppreſſi ſunt, ut Dauidicum illud impleatur, Confundantur & conuertantur retrorſum omnes qui oderunt Sion. Fiant ſicut fœnum tectorum, quod priuſquā euellatur exaruit. Areſcent quippe illi partim domorum caſu eliſi, partim pauore perculſi, qui dudum ſe tutos putabant, & qui innocentum ſanguine manus fœdauerant, cadente ſuper eos eccleſiæ lapide contererētur.

Iuſti uero uidentes tot terribilia in cælo & in terra & in mari, fortaſſe & ipſi expauefacti contremiſcent, ſed tamē manibus in cælum ſublatis gloriam deo dabunt, neq; ſpes eos deſtituet futuri regni quam ſemper habuerunt, quam inter tot ſæuientes perſecutionum procellas integram inuiolatamq; ſeruauerunt, nunquam a fide deſciſcentes, ut uſq; in finem perſeuerando ſalui fierent. Timebunt quidem, horrendum iudicij diem iam inſtare cernentes. Sed memoria repetent dominum ſibi in Euangelio dixiſſe, His autem fieri incipientibus, reſpicite & leuate capita ueſtra, quoniam appropinquabit redemptio ueſtra. Et in Ioele ꝓpheta. Eum qui ab Aquilone eſt, procul faciam a uobis, & expellam eum in terram inuiam & deſertam. Qui ergo adhuc reliqui cum Antichriſto erunt, Limphatico quodam furore acti, ueluti dementes diſcurrent, ac præ horrore circumſpectantes latebram quærent, & non inuenient, iam liquido cernentes ad ſcelerum ſuorum uindictam elementa conſpiraſſe, & creaturas pariter omnes cōtra creatoris aduerſarios iuſta indignatiōe eſſe cōmotas. Vnde ad eos Iſaias: Vlulate, inquit, quia ꝓpe eſt dies domini, quia uaſtitas a domino ueniet, propter hoc omnes manus diſſoluentur, & omne cor hominis tabeſcet & contereтur, torſiones & dolores tenebunt, quaſi parturiēs dolebunt, unuſquiſq; ad proximum ſuum ſtupebit, facies conbuſtæ uultus eorum, Ecce dies domini ueniet crudelis, & indignationis plenus, & iræ furoriſq;, ad ponendam terram in ſolitudinem, & peccatores eius conterendos de ea. Et Ieremias ait, Ecce turbo domini, furor egrediens & procella ruēs in capite im

Lucæ.21

Ioelis.2.

Iſaiæ.13.

Ierem.30.

piorum conquieſcet, non auertet iram indignatio nis dominus, donec faciat & compleat cogitationē cordis ſui, in nouiſſimo dierum intelligetis ea. Ea-

Ioel.1. dem illis obnuncians Ioel porpheta ait, Clamate ad dominum, a, a, a, diei, quia prope eſt dies domini, & quaſi uaſtitas a potente ueniet.

De die iudicij incerta. Caput III.

Marc.13. DE DIE AVTEM illo uel hora nemo ſcit, neq; angeli in celo, neq; filius, neq; pater. Sic in Marco legimus. Quod ſi recte interpretari uoluerimus, dicemus, Ideo pater ſcit, quia communicat filio Ideo filius neſcit, quia nemini reuelat. Nō autem putemus aliquid latere filium q̄d nouit pat̄, aut quicq̄ minꝰ eſſe in filio q̄ꝫ in patre, ne in Arrij uel Eunomij hæreſim erroremq; incidamus, qui filium patri negant eſſe æqualem. Sic ergo iudicij & diem & horam ille qui iudicaturus ē, ſicut & ille qui omne iudicium dedit filio, & q cū filio unum ſunt. Sed ob hoc nos diem hunc ignorare uoluit, ut ſemper uerentes ne forte is craſtinus ſit, quotidie occurrere illi parati ſimus. Itaq; etiā poſt reſurrectionem ſuam de ipſo die interroganti

Act.1 bus diſcipulis reſpondit, Non eſt ueſtrum noſſe tēpora uel momenta, quæ pater poſuit in ſua poteſtate. Hinc & Apoſtolus ad Theſſalonicenſes ſcri-

1 Theſ.5. bens ait, De temporibus autem & momentis fratres non indigemus ut ſcribamus uobis. Ipſi enim diligenter ſcitis, quia dies dn̄i ſicut fur in nocte ita ueniet. Cum enim dixerint pax & ſecuritas, tunc repentinus eis ſuperueniet interitus, ſicut dolor in utero habentis, & non effugient, Et ut oſtenderet

qui ſunt, quos repente ueniens opprimet, Vos autem fratres, inquit, non eſtis in tenebris, ut uos dies ille tanq̃ fur comprehendat. Omnes enim uos filij lucis eſtis, & filij diei. Vtiq; qui in luce ſunt, inuigilant uirtutibus, qui autem in tenebris, in uitia impingunt, & mentis oculis capti, furem uenientẽ uidere nequeunt. His igitur tanq̃ fur ueniet, ipſe tremendi iudicij dies, quoniam imparatos offendet. Quamobrem diluuio illum comparans dominus. Sicut in diebus Noe inquit, ita erit aduentus filij hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes & bibẽtes, nubentes & nuptui tradentes, uſq; ad eum diem quo intrauit Noe in arcam, & non cognouerunt, donec uenit diluuiũ, & tulit omnes, ita erit & aduentus filij hominis, O miſeri & ſibimet infenſi, qui tanto periculo ſe expoſitos agnoſcunt, & tamen tanquam nullum ſit, negligunt. Comedant, bibant, q̃tum poſſunt, gulæ uentriq; indulgeant, nubant, nubantur, aut etiam (ut faciunt) illicitis libidinibus incumbant, nunquam tantũ haurire poterunt uoluptatis, ut non pro eo omnes mundi labores, omnes miſerias in uita pertuliſſe mallent, cum ad eas peruenerint miſerias, quarum finis nullus eſt. Et ſi tam nequiter uiuant, tempus quo iudicandi ſint neſcientes, fortaſſe cras aut perendie futurum, quanto nequius uiuerent, ſi ad multorum annorum ſpatiũ id prorogatum ſcirent? Vtiliter ergo diem hunc de quo loquimur, occultum nobis eſſe dominus uoluit. Diceret em̃ quiſpiam, hinc ad annos quinquaginta iudicandus ſum, cur non interim ocio delicijſq; me oblecter? iocis riſibus, luſibus non uacẽ? gaudijs præſentibus non fruar? ſi tantũ temporis

Mat. 24.

ad pœnitendum mihi reſtat? Itaq; dum uitæ ſpacia ſecum computaret, cupidinibus frena permitteret. Quamobrem hunc ſecundi aduentus domini diem ne prophetæ quidem definire potuerunt, cum cætera omnia definiſſent. Et erit, inquit Za-
Zacha. 14 charias dies una, quæ nota eſt domino, addens quæ nota eſt domino, ſignificauit alijs notam non eſſe. Danieli quoq; de hoc quærenti reſpõſum eſt.
Daniel. 12 Vide Daniel, quia clauſi ſunt ſignatiq; ſermones uſq; ad præfinitum tempus. Cæterum quamuis ignoretur quando præfinitum ſit, longe tamẽ eſſe
Apoca. 22 non poteſt. Nam in Apocalypſi ſcriptum eſt, Ecce uenio cito, & merces mea mecum, reddere unicuique ſecũdum opera ſua. Et ante Apocalypſim Iſa-
Iſaiæ. 13 ias, Vlulate, inquit, quia prope eſt dies domini, quia
Idem. 56 uaſtitas a domino uenier. Et iterum. Hæc dicit dominus, Cuſtodite iudicium & facite iuſtitiam, quia iuxta eſt ſalus mea ut ueniat, & iuſtitia mea ut re-
Ioelis. 2. ueletur. Ioel quoq; propheta ait, Conturbentur omnes habitatores terræ, quia uenit dies domini, quia prope eſt dies tenebrarũ & caliginis. Idem &
Sophon. 1 Sophonias affirmat dicens, Iuxta eſt dies domini magnus, iuxta eſt & uelox nimis. Ante hos etiam
Abdiæ. 1 Abdias propheta dixit. Iuxta eſt dies domini ſuper omnes gentes. Et hunc quidem cõſtat prophetare cœpiſſe anno quinto, Ioſaphat regis Iudæ, & quarto Achab regis Iſrael. Ex quo ad hanc uſq; diem qua iſta ſcribimus, computantur duo millia quadringenti triginta ſeptem anni. Quod ſi tam multo nobis propior factus ſit iudicij dies quam illis fuerat, qui tot ante ſeculis proximũ uicinumque denuntiarint, certe nos eundem iam ad ianuam, iam in limine eſſe & dicere & credere poſſu-

mus. Verum ne incerta pro certis aſſerere uideamur, concedamus quod non ita prope ſit dies iſta quia mille anni in conſpectu domini, tanquam dies una, dum tamen non negetur quandoq; uentura, illam iuitare nullo modo poſſumus, aut uiuentibus ſeſe offeret, aut reſurgentibus. Quid ergo refert ſi ante moriamur quam iudicium fiat, cũ quãdocunq; futurum eſt, tales ante iudicem ſiſtendi ſimus, quales hinc decedimus? Igitur ſi mille uel plures adhuc anni reſtant, ut omnium extremus ille numeretur dies, tunc unicuiq; noſtrum adeſſe putandus eſt, cum obimus. Alioquin non ad eos pertineret, quibus iam ante mille quadringentos ſexaginta ſex annos dictum eſt. Videte, uigilate, & orate, neſcicis enim quãdo tempus ſit. Et rurſum. Neſcitis qñ dñs domus ueniat, ſero, an media nocte, an gallicãtu an mane, ne cũ ueniat repẽte, inueniat uos dormientes. Et ne ad illos tantum dictũ ſuſpicaremur, adiunxit, Quod uobis dico, omnibus dico, uigilate, hoc eſt omnibus, & qui tũc erãt & qui nunc ſunt, & qui poſtea futuri ſunt. Omnibus quippe uigilandum eſt. Quia ſtat ſua cuiq; dies, breue & irreparabile tempus omnibus eſt uitæ. Si breue, cur ſic uiuimus, tanquam longiſſimũ ſit? Si irreparabile, cur ætatem otio conterimus, tanquam ea ignauiter tranſacta repueraſcere liceat? et nõ eo cõcedere neceſſe ſit, ubi & omnis labor irritus eſt, & omnis dolor perennis? Ecce uenio ſicut fur, inquit, dominus, beatus qui uigilat & cuſtodit ueſtimenta ſua, ne nudus ambulet, & uideant turpitudinem eius. Veſtimenta ſua cuſtodit, q gratiam in baptiſmo acceptam integram illibatamq; conſeruat, qui uero eam uitijs deturpaue-

Marc. 13

Apoca. 16

rit, & ſic ſponſi cæleſtis thalamū intrare præſumpſerit, nonne audiet. Amice quomodo huc intra-
Matth. 22 ſti non habens ueſtem nuptialem? nonne ligatis manibus & pedibus proijcietur in tenebras exteriores? Ibi erit fletus et ſtridor dentiū, ibi erit ignis
Iſaiæ. 66 qui nūquam extinguet, uermis qui nūquam morietur. Illi autem qui ueſtem hanc, uel ſicuti accepit, ita & cuſtodierit impollutam, uel poſtea maculatam pœnitentiæ lachrymis eluere, & antequam dies iſte incertus ueniat, mundam puramq́ reddere curauerit, nonne dicetur? Euge ſerue bone & fi
Matth. 25 delis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam, intra in gaudium domini tui, gaudium perpetuum, gaudium plenum, gaudium quo maius aut melius, neq; deſiderari, neq; cogitari poteſt. Profecto ſi quē talia & ad bene agendum nō mouent, et ad male non deterrent, ſtupidior eſt terra. Nam & ipſa contremiſcet. Durior eſt ſaxis. Nam & ea liqueſcent. Aſperior eſt montib9. Nam & ij ſicut cera fluent. Tumidior eſt cœlo, nam & illud plicabiť ut liber. Adueniet, adueniet dies domini ut fur, & tanquam laqueus implicabit omnes q ſedent ſuper terram, hoc eſt, q terrenarum rerū curis inhærent, ut ad contemplanda cæleſtia nunquam inde diuettant. Hi humanitatem oīem penitus exuentes, & pecudum amplexi naturam, q̊cunq; appetitus fert, eo uadunt, non quo ratio ſua
Pſalm. 31. det, facti ſunt ſicut mulus et equus, in quibus nō ē intellectus, cum beſtijs & feris habitatio eorū eſt, & ex hominibus abiecti cum Nabuchodonoſor
Daniel. 4. fœnum ut bos comedunt, utinam & cum Nabuchodonoſor tandem aliquando reſipiſcerent, atq; ad ſe redirent, oculosq́ a terra, ſublatos in cælum

erigerent,& non cum Pharaone obdurati, ac ſemper in omne nefas procliui præcipiteſq; mergerentur in profundum. Nos illis relictis, quoniam & ipſi ſe reliquerunt,ad diem iſtum ſubeundum nauiter accingamur, quem quidem uenturum non dubitamus, ſed quando ueniet neſcimus. Vt autē ea q̄q; parte certus ſit,q̄ incert⁹ eſt q̊tidie ip̄m expectemus,q̊tidie adeſſe,& ceruicibus imminere cogitemus.Non poterit imparatos offendere, quē ſemper erimus parati ſuſcipere. Hæc hactenus, nunc reliqua propoſiti noſtri proſequētes, qualiter iam domini & iudicis noſtri e cælo aduentus apparere incipiet, contemplemur. Exo.14.

De apparitione crucis & Chriſti,interituq; antichriſti. Caput IIII.

POSTQVAM igitur uirtutes cælorum cō mouebuntur,ſicut in euangelio ſcriptum eſt, tunc apparebit ſignum filij hominis in cælo, & tunc plangent om̄es tribus terre. Si uirtutes cælorum tunc commouebuntur,id eſt,angelici ſpiritus, quantus timor, qualis ſtupor in pectoribus mortalium erit? Si beati angelorum chori turbationem aliquam patientur, quid tunc acturi ſunt multorum flagitiorum conſcij peccatores? Apparebit ſignum filij hominis,de quo Iſaias ait.Cum eleuatum fuerit ſignum in montibus,uidebitis,& clangorē tubæ audietis.Et iterū,Eleuate ſignū ad populos, Ecce dn̄s auditū fecit in extremis terræ. Mat.24. Iſai.18. Ibidē.62

Hoc illud ſignum eſt, quo fideles ipſi ſignari iubẽ
tur, loquẽte ad angelum domino, ſicut Iezechiel
Iezechi.9 propheta teſtatus eſt, Tranſi per mediam ciuitatem in medio Ieruſalem, & ſigna Thau ſuper frõtes uirorum gementium & dolentium ſuper cunctis abominationibus, quæ fiunt in medio eius. Signum ergo filij hominis crux ſancta eſt, quam ante aduentum eius in cælo ſplendentem conſpiciemus, & niſi multum ſplenderet, ſole iam obtenebrato conſpici non poſſet. Itaq; luce ſua uiſibilis omnibus apparebit. Plangent autem omnes tribus terræ, quoniã et ipſi fortaſſe quos non accuſabit conſcientia pauebunt. Sed illi præcipue, qui Ieſum quidem crucifixum credentes, minime tamẽ ei obſequentes, carnem ſuam cum concupiſcentiis non crucifixerunt, & illi qui crucifixum contemptui habentes, dei filio credere noluerunt, crucisq; ignominiam per ludibrium deriſerunt. Plangent uidentes crucem domini micare in cælo, quam in terra ueluti maledictum abominati ſunt. Et cum maxime uenerari debuiſſent, maxime deſpicere ſoliti erant. Plangent & omnes illi, qui adhuc reliqui cum Antichriſto erunt eccleſiæ ſanctæ perſecutores, & una cum ipſo conterriti fugam meditabuntur. Sed peribit fuga a potente. Idcirco repenti pauore conſternati, in facie ſua ad terram procident, nec ferre conſpectum ſupra ſe radiantis crucis poterunt, cuius adoratores a ſe paulo ante peremptos recordabuntur. O præclarum regis noſtri triũphaleq; uexillũ, ſi eo uiſo ſic formidabũt inimici, quid facient cum mox & ipſum dominũ cum virtute magna & maieſtate poſt illud prodeũtẽm cernere incipient? Et tunc uidebũt ingt filiũ hominis
Marc.13

uenientem in nubibus cum uirtute multa & gloria. Videbunt iniqui, quem uidere ſupplicium illis & mors erit. Iam enim ex timore in ſtuporem uerſi animis deficient, & tandem ſpiritu oris eius percuſſi, crudeles animas cum diris gemitibus ingentiq; cruciatu exhalabunt. Siquidem dici nō poteſt, quam horrendus tunc erit impijs uel ſolus cōſpectus iudicis irati. Egredietur enim dominus (ut Iſaias ait) de loco ſuo, ut uiſitet iniquitatem habitatoris terræ contra eum, & reuelabit terra ſanguinem ſuum, & nō operiet ultra interfectos ſuos. Et rurſus idem. Ecce inquit nomen domini uenit de longinquo, ardens furor eius, & grauis ad portandum, labia eius repleta ſunt indignatione, & lingua eius quaſi ignis deuorans, ſpiritus eius ueluti torrens inundans uſq; ad medium colli, ad perdendas gentes in nihilum, & frenū erroris qd' erat in maxillis populorum. In Apocalypſi quoq; legitur, Ecce uenit cum nubibus, & uidebit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt, & plangēt ſe ſuper eum omnes tribus terræ, etiam amen. Igitur terribili minaciq; facie ad nefandiſſimum illum impoſtorem bonorumq; interemptorem Antichriſtum, & impietatis eius miniſtros conuerſus clamabit & dicet. Dies ultionis meæ in corde meo, annus retributionis meæ uenit. Hunc clamorem præuidēs Ioel propheta admiratur, & ait, Dominus dedit uocem ſuam ante faciē exercitus ſui, quia multa ſunt nimis caſtra eius, quia fortia & facientia uerbum eius. Magnus enim dies domini & terribilis ualde, & quis ſuſtinebit eū? Vox iſta gladius ille eſt, quē Iohannes in Apocalypſi uidit ex utraq; parte acutum procedere de ore fidelis &

Iſaiæ 26. Idem 30 Apoca. 1 Iſaiæ 63 Ioel 2. Apoca. 19

ueracis ut in ipſo pcutiat gẽtes. Et de quo Iob ait.
Fugite a facie gladij, quoniam ultor iniquitatum
Iob 19 eſt gladius, & ſcitote eſſe iudicium. Hoc ergo gla-
dio. id eſt, hoc ſpiritu oris ſui, dominus Ieſus tranſ-
uerberabit impijſſimum tyrannum, & eos qui il-
Iſaiæ 27 lum ſecuti fuerint ſimul delebit, dicente Iſaia ꝑ-
pheta, In die illa uiſitabit dominꝰ in gladio ſuo du
ro & grandi & forti ſuper Leuiathan ſerpentẽ ue
terem, & ſuper Leuiathan ſerpentem tortuoſum,
& occidet cetum, qui in mari eſt. Hoc neq; Ieremi
Iere. 46 as tacuit, dum ait, Dies autem ille domini dei exer
cituum, dies ultionis, ut ſumat uindictam de ini-
micis ſuis, deuorabit gladius, & ſaturabitur, & in
ebriabitur ſanguine eorum. Itaq; quemadmodũ
ſol ortu ſuo fugat noctem, tenebraſq; diſpeſcit, ſic
apparente iuſtitiæ ſole perfidiæ nox & erroris te-
nebræ interibunt. Late iacebit interfectorum ſtra
ges, & iuſti uidebunt uindictam. Id futurum ceci
Iſaias. 11. nit Iſaias dicẽs, Et percutiet terram uirga oris ſui,
& ſpiritu labiorum ſuorum interficiet impium, et
erit iuſtitia cingulum lumborum eius, & fides cin
ctorium renum eius. Hoc & Apoſtolus affirmat,
cum ait, Et tunc reuelabitur ille iniquus, quem do
2. Theſſa. 2 minus Ieſus interficiet ſpiritu oris ſui, & deſtruet
illuſtratione aduentus ſui. Non ergo armis, non ui
rum ui, nõ ueneno perimetur ille nequiſſimus, ſed
ſolo ſpiritu oris domini. Et hoc eſt, illud quod Da-
niel de illo prædicens ait, Contra principem prin-
Dan. 8. cipum conſurget, & ſine manu conteretur. Etẽm
qui in humilitate ueniens armatorum manum ſe
quærentem, cũ dixiſſet, Ego ſum, retro ruere in ter
ram fecit, qũo idẽ in maieſtate apparẽs uerbo aut
ſpiritu iræ ſuæ nõ ꝓſternet malignos? Aut quem

mitẽ aut placidum in monte cũ Moyſe & Elia uiſum apoſtoli aſpicere nequiuerunt, cum reſplendu iſſet, quõ indignatũ aduerſarij ſuſtinere poterunt, innumerabili cæleſtiũ ſpirituũ exercitu ſeptũ, ſole ipſo cum ſeptemplici luce lucebit lucidiorẽ, & iam uirtute gloriæ ſuæ terrã, maria, cæloſq; concutien tem? Ambulabũt ergo (ut Sophonias inqt) ueluti cæci, qa dño peccauerunt, & effundet ſanguis eorũ ſicut humus, & corpora eorũ ſicut ſtercora. Sed & argentum eorũ non poterit liberare eos in die iræ dñi. Quibus ita per Iezechielẽ minatus eſt dominus dicens. Ecce ego ſuper te Gog principẽ capitis Moſoch & Thubal, & circũagam te, & educã te, & aſcendere te faciã de lateribus aquilonis, & adducam te ſuper montes Iſrael, & percutiam arcum tuũ in manu ſiniſtra tua, & ſagittas tuas de manu dextera tua deijciam. Super mõtes Iſrael ca des, & omnia agmina tua, et populi qui ſunt tecũ, feris, auibus omni uolatili cæli, & beſtijs terræ dedi te ad deuorandum. Per Gog Antichriſtus intelligitur, quia Gog tectum interpretatur, quæ eſt pars domus ſuperior, & ipſe ſuper omnes efferet ſeſe, etiam ſupra deum, tanto ſuperbiæ ſpiritu inflatus incedet. Moſoch autem & Thubal filij fuere Iaphet, & hoc loco deſignant illas gentes, quæ ab ipſis originem trahentes, cum Antichriſto contra eccleſiam uenturæ ſunt. Sed de ea rum plaga Zacharias quoque uaticinatur dicens. Et hæc erit plaga qua percutiet dominus omnes gentes, quæ pugnauerunt aduerſus Ieruſalem. Tabeſcet caro uniuſcuiuſque ſtantis ſuper pedes ſuos, & oculi eius contabeſcent in foraminibus ſuis, & lingua eorum contabeſcet in ore ſuo.

Sopho.1 Iezech.38 Zach.14.

De nece uero Antichriſti,& principū qui eius factionis erunt Daniel prophetans ait. Et uidi quo-
Dan.7 niam interfecta eſt beſtia,& perijſſet corpus eius, & traditum eſſet ad conburendum, aliarū quoq; beſtiarum ablata eſſet poteſtas, & tempora uitæ conſtituta eſſent eis uſq; ad tempus & tēpus. Sicq; eccleſia ſublatis perſecutoribus cōquieſcet iam ſecura, niſi forte tam glorioſum ſponſi ſui aduentū & ipſa ſtupens timebit, donec ab illo euocata in-
Canti.2. troducatur in cellaria ſua,& gaudens dicat. Sub umbra illius quem deſideraueram ſedi,& fructus eius dulcis gutturi meo.

De horrendo Chriſti ad iudicandū aduentu,& creaturarū aduerſus peccatorem accuſatiōe,& igne quo cōſumenda ſunt omnia. Cap. V.

QVAM ENIM formidabilis atq; horrēdus iudicis Chriſti aduētus, cunctis qui tūc in terra erūt, apparebit, ſed illis præſertim qui damnandi ſunt, quis fando exprimere poſſit? Quia tamē hoc impenſius conſiderare plurimum expedit, nos ut poſſum⁹, adhuc indicare ꝑgemus. Verum ita ut non meis uerbis, aut humanæ ſapiētiæ argumentis quicq̃ affirmem, ne quis minus credibilia putet quæ audit, ſed diuinarum teſtimonijs utar ſcripturarum, eaque duntaxat aſtruam, quæ ueriſſima eſſe nemo niſi qui errat, dubitat.
Pſal.96. In Pſalmo dicit. Nubes & caligo in circuitu eius, iuſtitia & iudicium correctio ſedis eius. Ignis ante

ipſum præcedet,& inflammabit in circuitu inimi
cos eius. Alluxerunt fulgura eius orbi terræ, ui-
dit & commota eſt terra. Montes ſicut cæra fluxe
runt a facie domini, a facie domini omnis terra.
Ignis ergo ſæuiet, terra tremet, montes liqueſcēt.
Et quis hominum inter tot terribilia ſubſiſtere po
terit, niſi cui dominus manum ſuam ſupponet
ne cadat? Et ſi iuſtus uix ſaluabitur, impi9 & pec- 1. Petri. 4.
cator ubi apparebunt? In ſapientiæ libro ſcriptū
eſt. Et accipiet armaturam zelus illius, & arma- Sapien 5.
bit creaturam ad ultionem inimicorum. Induet
pro thorace iuſtitiam, & accipiet pro galea iudici-
um certum. Sumet ſcutum inexpugnabile æqui-
tatem, acuet autem diram iram in lanceam, & pu
gnabit cū illo orbis terrarū cōtra inſenſatos. Tot
ac talibus armis munito quis reſiſtet? quis a lan-
cea iræ illius ſatis tutū ſe putabit? aut quid reſpon
debit is, quem coram creatore omnis accuſabit cre
atura? Ait enim. Pugnabit cum illo orbis terrarū
cōtra inſenſatos. Videamus quomodo pugnabit.
Omnia quippe arguent peccatorem ingratitudi-
nis erga deum, cum nihil ſit uſquam ab eo condi-
tum, exquo humano generi non accedat aliquid ſi TERRA.
ue gratiæ, ſiue honoris, ſiue utilitatis. Arguet er-
go illum terra, & dicet. Domine feciſti me ad ho-
minis huius uſum, & tuo iuſſu fructus protuli ei
quibus ueſceretur. Arbores ſub quarum umbra
æſtum pluuiaſq; declinaret. Syluas, ligna, lapides,
herbas, odores, flores, ſuccos, unguenta, linum, byſ
ſinum, bombycinum, ſericumq; ſuppeditaui, qui
bus ei ad uarium uitæ commodum opus fuerat.
Dedi oues quarum lana ueſtitus eſt. Boues quorū
labore fruges comedit, Equos, mulos, aſinos, ca-

um liquefecit,petram ad ferruminandam murorum ſtructuram in calcem conuertit, ad linienda nauigia de flagranti teda picem liquauit, per me panes coxit,cibos confecit,carnes nunc elixas nūc aſſas manducauit, ſterileſcentes glebas, & effœta arua incenſis culmis priſtinæ fœcunditati reſtituit,meo cauterio morbos curauit, meis cineribus ad candificandos poliendoſq; pannos uſus eſt. Et cum tot ex me commoda colligeret,nunq; animū induxit,ut tibi obtemperando gratiam referret. Poſt hæc arguet illum, & aere & igne excelſius cælum & dicet, Me etiam æterne deus, ut hunc iuuarem deſuper extēdiſti. Solem ei lucere feci per diem,lunam & ſtellas per noctem,per me cognouit horas,dies,menſes,annos,uer,æſtatem, autumnum,brumam,per me diſtinxit mundi ætates, ætatumq; ſecula,per me certorum temporum ordinem,rerumq; uices tenuit & obſeruauit. At idē donorum tuorum oblitus,iuſſis tuis non paruit,legem tuam implere neglexit. Poſtremo & angeli & ſancti qui cum Chriſto erunt,arguent peccatorem. Angelus inquiet. Ad cuſtodiam huius homi nis domine,ego per te miſſus frequenter eum pro texi a periculis,frequenter a dæmonum iniuria tu tatus ſum. Sed dum in uitia ſubinde prolabentem tacita cordis ipſius repræhenſione cohiberem, ſuā ſequi uolūtatem quam tuam maluit. Sancti uero dicent. Multa prædicauimus, multa ſcripſimus, multa fecimus, unde iſti plenius apertiuſq; diſcere poterat, qua iter eſſet ad ſalutem. Sed omnibus his contemptis per abrupta facinorum auerſus abijt, nec promiſſis beatitudinis conuerti potuit, nec æternæ damnationis minis deterreri.

CAELum

ANGELI

SANCTI.

Sæpenumero in memoriam illi reduximus,ut per te ad imaginem dei factus ſit,paulo angelis mino ratus,in paradiſo poſitus. Vt etiam cum inde per inobedientiæ crimen eiectus exularet,tua tandem pietate reuertendi poteſtatem acceperit ad patriam multo feliciorem quam illa fuerit quam amiſit. Tu deus homo factus ludibria,uincula, ſputa, alapas,flagella,ſpinas,clauos,crucem,fel,acetum, haſtā in tuo corpore ꝑtuliſti,ut pro hominis peccato hoſtiam pacificam te offerres deo patri. Mori uoluiſti, ut ipſum uiuificares, ad infernum deſcēdiſti, ut ipſum ſuper ſydera exaltares. Reſurrexiſti,et in cælum aſcendiſti,ut ipſum poſt te traheres,& beatificares. Dediſti ei carnem tuam in cibum,& ſanguinem tuum in potum,ut uitæ æternæ compotem faceres,atq; in tuum ſuſciperes cōſortium. Et hic quidem tot tantorumq; immemor beneficiorum, non retulit tibi gratiam, ſed offenſam,cupidinibus deſeruiens,& iuſſa tua par uipendens, bonis fragilibus inhærens & æterna non multi æſtimans. Eat ergo ſub terram, qui cæleſtibus præponere non dubitauit terrena. Hæc & ĳs plura olim exprobrabuntur peccatori. Sicq; aduerſum iniquos armabitur creatura. Sic orbis terrarum decertabit contra inſenſatos. Quid facient miſeri peccatores ubi tot aderunt accuſatores? ubi omnia contra illos in iudicio ſtabunt, & pro illis nihil? Peccauimus tibi domine,multumq; deliquimus,miſerere noſtri ſecundum magnam miſericordiam tuam. & ſecūdum multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitates noſtras. Da ut nunc ploremus ingratitudinem noſtram, ne tunc confundamur,ut nunc lugeamus, ne tūc ſem

Oratio Pſal. 50

per lugendi cauſam habeamus. Remitte facinora
clementiſſime domine, & præſta ueniam, quia Be Pſal. 31.
ati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum
tecta ſunt peccata. Remitte illa precamur in præ-
ſenti, ne imputētur in futuro. Cum etiam cæli (ut
Iſaias inquit) ſicut fumus liqueſcent, & terra ſicut Iſa. 51.
ueſtimentum attèretur, & habitatores eius ſicut
hæc interibunt. Cumq; & illa euenient, quæ ipſe
per Iezechielem minatus es dicēs. In igne iræ meæ Iezech. 38
locut⁹ ſum, quia in die illa erit commotio magna
ſuper terram Iſrael, & cōmouebuntur a facie mea
piſces maris & uolucres cæli, et beſtiæ agri, et omē
reptile quod mouetur ſuper humum, cunctiq; ho
mines qui ſunt ſuper faciem terræ, & ſubuerten-
tur montes, & cadent ſepes, & omnis murus cor-
ruet in terram. Inter hæc tam expaueſcenda eſto
refugium noſtrum, redemptor noſter, ne metu cō
cuſſis fides titubet, ſpes deficiat, charitas langue-
ſcat, commoueātur beſtiæ & homines qui te igno
rant, & montes & muri ſubuertantur, non com-
moueamur nos, neq; ſubuertamur, neq; a te uſq; Iſa. 64.
diſcedamus, neq; ui ulla ſeperemur. Vtinam (in-
quit Iſaias) dirumperes cælos & deſcenderes, a fa-
cie tua montes defluerent, ſicut exuſtio ignis tabe-
ſcerent, aquæ arderent igni, ut notum fieret nomē
tuum inimicis tuis, a facie tua gentes turbarētur,
cum feceris mirabilia, non ſuſtinebimus. Deſide-
rat aduentum iudicis propheta, quia tunc demum
ſe plenam beatitudinem conſecuturum ſperat, &
tamen non ſuſtinebimus, inquit, ut oſtēdat eo die
ne ſanctos quidē ſine pauore futuros. Et quis non
formidabit uidens furere ignem, montes conteri,
ualles diuidi, dicente Michea, Ecce dominus egre- Micheæ. 1

dietur de loco ſuo, & deſcendet, & calcabit ſuper excelſa terræ, & conſumentur montes ſubtus eũ, & ualles ſcindentur ſicut cæra a facie ignis, ſicut aquæ quæ decurrunt in præceps? Quis non timebit, cum Naum propheta dicat, Montes commoti ſunt ab eo, & colles deſolati ſunt, & contremuit terra a facie eius, & orbis, & omnes habitantes in eo? Ante faciem indignationis eius quis ſtabit? & quis reſiſtet in ira furoris eius? indignatio eius effuſa eſt ut ignis, & petræ diſſolutæ ſunt ab eo. Quis denique non concidet præ timore, cum Ioel propheta conqueratur dicens, Clamate ad dominum, a, a, a, diei, quia prope eſt dies domini, & quaſi uaſtitas a potente ueniet. Et rurſum idem, Ad te domine clamabo, quia ignis comedit ſpecioſa deſerti, & flamma, ſuccendit omnia ligna regionis. Et iterum, Ante faciem eius ignis uorans, & poſt eum exurens flamma, quaſi hortus uoluptatis terra coram eo, & poſt eum ſolitudo deſerti, neque eſt qui effugiat eum? De hac mundi per ignem uaſtatione, Sophonias quoque propheta uaticinatur & ait, In igne zeli eius deuorabitur omnis terra, qui conſummationem cum feſtinatione faciet cunctis habitantibus terram. Hoc idem & Petrus Apoſtolus teſtatur dicens, Adueniet autem dies domini ut fur, in quo cæli magno impetu tranſient, elementa uero calore ſoluentur, terra autem & quæ in ipſa ſunt opera exurentur. Et rurſum. Expectantes, inquit, & properantes in aduentum diei domini, per quem cæli ardentes ſoluentur, & elemẽta ignis ardore tabeſcent. Ignis igitur & terribilis flammæ inundatio ſummi iudicis faciem præcurrens ope-

Naum.1 Ioelis.1. Sopho.1. 1.Petri.3.

riet terrarum orbem, excedetque montium cacumina, & contra naturam ſuam ardebunt aquæ, ſiccabitur mare, fontes fluminaque deficient, & tã ti ardoris torrens ueluti diluuium late omnia inuoluet, Sed arca qua aliquis euadere poſſet, nulla erit, bonos malosque ſimul fluctus iſte igneus abſorbebit, Sed bonos expiabit, malos uero aſſliget tantum, et idem ardor aliįs erit ad ſalutem, aliįs ad pœnam, dicente Malachia propheta. Ecce enim Malac.4.
dies ueniet ſuccenſa quaſi caminus, & erunt omnes ſuperbi, & omnes facientes impietatem ſtipula, & inflammabit eos dies ueniens dicit dominus exercituum, quæ non derelinquet eis radicem & germen. Et orietur uobis timentibus nomen meum ſol iuſtitiæ, & ſanitas in pennis eius. Id ſane ita erit, quemadmodum etiam nunc uidemus aurum in igne purius effici, lapides & ligna corrumpi & in cinerem redigi. Illo præterea igne terra & cælum immutabuntur, dicente ipſo domino. Cælum & terra trãſibunt, uerba au- Lucæ.21
tem mea non præteribunt. Vnde in Pſalmo dicitur, Initio tu domine terram fundaſti, et opera manuum tuarum ſunt cæli. Ipſi peribunt, tu autem Pſalm.101
permanes, & omnes ſicut ueſtimẽtum ueteraſcẽt. Et ſicut opertorium mutabis eos, & mutabũtur, tu autem idem ipſe es, & anni tui non deficient. Et tũc demum terra cultoribus ſuis uacua relinquetur, & ubiq; erit uaſta ſolitudo, nullus prorſus uſquam locorum erit, non homo, nõ iumentum, nõ pecus, non fera, non ſerpens, non in mari piſcis, non in aera uolucris, non ſaltem ſub terra uermis, nullum poſtremo animal tanto incendio ſupereſſe poterit. Quod quidem per Sophoniam ſigni- Sophon.1

ficauit dominus dicens, Congregans congregabo omnia a facie terræ, congregans hominem & pecus, congregans uolatilia cæli & piſces maris, & ruinæ impiorum erunt, & diſperdam homines a facie terræ. Quam rem & Ieremias prophe-

Iere.4 ta in ſpiritu admirans inquit. Aſpexi terram, & ecce uacua erat & nihil, & cælos, & non erat lux in eis. Vidi montes, & ecce mouebantur, & om̃es colles cõturbati ſunt, intuitus ſum, & ecce nõ erat homo, & omne uolatile cæli receſſit. Recte ergo

Hebræ.12 ab Apoſtolo dicit̃, Deus noſter ignis cõſumẽs eſt.

De reſurrectione mortuorum. Cap. VI.

1.Theſ.4 POST hæc autem iuſſu domini angelica uox intonabit, mundum concutiens, & mortuos ab Adam uſq; ad nouiſſimum hominem oẽs ueluti e ſomno excitans. Omnes repente reſurgẽt uiui, ſuis quiſq; artubus incorporabitur, & capillus de capite eorum non deficiet. Sic quippe per os

Zach.10 Zachariæ loquitur dominus & ait, Sibilabo eis, & congregabo illos, quia redemi eos. Hoc ſignifi-

Iere.25 cauit Ieremias cum prophetaret dicens, Dominus de excelſo rugiet, & de habitaculo ſancto ſuo dabit uocem ſuam, rugiens rugiet ſuper decorem ſuum, celeuma quaſi calcantium concinetur aduerſus omnes habitatores terræ, quia iudicium domino cum gentibus. Dicens ſuper decorem ſuum, & aduerſus habitatores terræ, Iuſtos & iniuſtos cõ-

1.Cor.15 plexus eſt. Quia omnes quidem reſurgemus, ſed

Ioelis.3 non omnes immutabimur. Sic & Ioel propheta: Dominus inquit, de Sion rugiet, & de Ieruſalem

dabit uocem ſuam, & mouebuntur cæli & terra, hoc eſt, boni & mali ſimul reſurgent. Longe tamen diuerſa erit horum illorumq; conditio, teſte Apoſtolo ſic inter utroſq; diſcernente. Ipſe dominus, inquit, in iuſſu tubæ, & in uoce archangeli, et in tuba dei deſcẽdit de cælo, & mortui qui in Chriſto ſunt reſurgent primi, deinde nos qui uiuimus qui relinquimur, ſimul rapiemur cum illis in nubibus obuiam Chriſto in aera, & ſic ſemper cum domino erimus. Mali ergo in terra quam dilexerunt relinquentur, boni autem cælum uerſus in ſublime tollentur, eo quod illorum conuerſatio ſemper fuerit in cælis. Qua autem ætate reſurrecturi ſimus idem declarat dicẽs. Donec occurramus oẽs in unitatem fidei & agnitionis filij dei in uirum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti. Cæterum eorum quoq; qui ſaluandi erunt, corporibus diuerſa inerit claritas. Quamuis enim eiuſdem generis ſemina ſint, aliud tamen centeſimum fructum reddidit, aliud ſexageſimum, aliud triceſimum. Quam diuerſitatem Paulus ediſſerens ait, Alia claritas ſolis, alia claritas lunæ, alia claritas ſtellarum. Imparia quidem merita, ſed in omnibus idem deus. Et quia deus charitas eſt, mutuus inter illos amor efficiet, ut beatitudo ſingulorum beatitudo ſimul omnium ſit.

1. Theſ. 4.
Eph. 4
Matth. 13
1. Cor. 15.
1. Iohã. 4.
Matth. 22

QVOD SI QVIS SADVcæorum hæreſim ſecutus negare uoluerit futuram reſurrectionem, reſpondebimus ei quod illis reſponſum eſt. Erras neſciens ſcripturas, neque uirtutem dei. Si enim ſcripturas ſcires, noſſes utiq; per Iezechielẽ, ſed non ab Iezechiele dictum. Ecce ego aperiam tumulos ueſtros, & educam uos de ſepulchris ue-

Iezech. 37

ſtris popule meus, & inducam uos in terram Iſra
el,et ſcietis quia ego dominus,cum aperuero ſepul
chra ueſtra.& eduxero uos de tumulis ueſtris po-
pule meus,& dedero ſpiritum meum in uobis, &
Daniel.12 uixeritis.Noſſes & in Daniele ſcriptum eſſe, Mul
ti de ĳs qui dormiunt in terræ puluere, euigila-
bũt,aliĳ in uitam æternam,aliĳ in opprobrium,ut
Oſee.6 uideant ſemper. Nec ignorares Oſee prophetam
idem aſtruere,cum dicat. Viuificabit nos,poſt du
os dies, & die tertia ſuſcitabit nos, & uiuemus
1.Cor.15. in conſpectu eius,ſciemus ſequemurq;,ut cogno-
ſcamus dominum.Sicut enim in Adam morimur
ita in Chriſto, qui die tertia reſurrexit, uiuemus.
Oſee.13 Ipſe mortis noſtræ deſtructor eſt, ipſe & reſurre-
ctio noſtra. Vnde per eundem prophetam dicit.
De manu mortis liberabo eos,de morte redimam
eos. Ero mors tua o mors, ero morſus tuus infer-
ne.Quæ res nequaquam latuit uirum iuſtum Iob
qui futuram corporum reſurrectionem & conſtã
Iob.19 ter credidit,& firmiter ſperauit,& fideliter confeſ
ſus eſt. Scio,inquit, quod redemptor meus uiuit,
& in nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſum. Et
rurſum circundabor pelle mea,& in carne mea ui
dabo deum. Quem uiſurus ſum ego ipſe, & oculi
mei conſpecturi ſunt,& nõ alius.Repoſita eſt hæc
ſpes mea in ſinu meo.Et ne ueterum tm̃ autorita-
Iohan.5 te hoc nobis perſuaſum putes,audi recẽtiora.Do-
minus in Euangelio. Amen amen dico uobis, in-
quit,quia uenit hora,& nunc eſt,qñ mortui audi-
ent uocem filĳ dei,& qui audierint uiuent.Et pau
lo pôſt iterum ait, Venit hora in qua omnes qui
in monumentis ſunt, audient uocem filĳ dei. Et
procedent qui bona fecerunt in reſurrectionem ui
tæ,qui uero mala egerunt,in reſurrrectionem iu-

dicij. Et rurſum idem. Hæc eſt enim uoluntas eius qui miſit me patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, ſed reſuſcitem illud in nouiſſimo die. Martha fratrem ſepultum reſurrecturum quidem non diffidebat, ſed uix credere poterat, ut iam quatriduanus reuiuiſcere poſſet antequam reſurrectio, quæ omnibus promiſſa eſt, ueniſſet, & reſponſum domini accepit. Ego ſum reſurrectio & uita, qui credit in me, etiam ſi mortuus fuerit, uiuet, & omnis qui uiuit & credit in me, non morietur in æternum. Qui credit ergo, uiuet. Incredulus autem quamuis & ipſe reſurget & uiuet, inter mortuos tamen, non inter uiuentes deputabitur, atque (ut apertius intelligas) neminem non reſurrecturum. Iohannes in Apocalypſi ait. Et dedit mare mortuos qui in eo erant, & mors & infernus dederunt mortuos ſuos, qui in ipſis erãt, & iudicatum eſt de ſingulis ſecundum opera ipſorum. Paulus quoque Apoſtolus per quem CHRISTVS locutus eſt. Myſterium, inquit, uobis dico, omnes quidem reſurgemus, ſed non omnes immutabimur, in momento, in ictu oculi, in nouiſſima tuba. Canet enim tuba, & mortui reſurgent incorrupti, & nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Poſſem argumentis niti, quibus eã rem non eſſe factu impoſſibilem, atq; etiam fieri debere, ꝓbarem, ſi plus apud me argumenta ualerent, quã ſanctarũ autoritas ſcripturarũ, & ſi noſtri nũc ꝓpoſiti eſſet, incredulis fidem ſuadere, & nõ magis credentes ad uirtutem exhortari, apud quos nihil eſt quod deus æternus facere non poſſit, Quippe qui

Idem. 6
Martha. Lazarus
Iohan. 11.
Apoc. 20
1. Cor. 15
Pſalm. 134

Pſal.148 in cælo & in terra omnia quæcunq; uoluit fecit, q̄
Iohan.1 dixit & facta ſunt, mandauit & creata ſunt. Deni
que per quem omnia facta ſunt, & ſine quo factū
eſt nihil. Nos itaq; qui catholicam ueritatem ple-
na fide ſequimur, ſic reſurrectionem futuram mē
te agitemus, ut prius nobis reſurgere a uitijs curæ
ſit. Male illam expectat, qui hāc quæ prior eſſe de
Apoca.20 bet, non peregerit. Beatus autem & ſanctus (ut Io
hannes in Apocalypſi ait) qui habet partem in re
ſurrectione prima, in eo ſecunda mors non habet
poteſtatem. Tales enim cum ſuis corporibus de li
mo terræ ſeſe ad ſonitum cæleſtis tubæ erigentes,
atq; in altum ſublati, obuiam ibunt Chriſto, & in
parte dextera, hoc eſt in beatitudine, in qua nihil ē
ſiniſtrum, collocabuntur. Scriptum quippe eſt. Et
Marc.13 mittet dominus angelos ſuos cū tuba & uoce ma-
gna, & congregabunt electos eius a quatuor uen-
tis, a ſummis cælorum uſque ad terminos eorum,
hoc eſt, oēs qui ubicūq; erūt ad ſe conuocari iube-
Pſalm.49 bit, Quod propheta etiam præuidens ait, Deus de-
orum dominus locutus eſt, & uocauit terram.
A ſolis ortu uſq; ad occaſum, ex Sion ſpecies deco
ris eius. Deus manifeſte ueniet, deus noſter & non
ſilebit. Poſtea infert. Congregate illi ſanctos eius,
qui ordinant teſtamentum eius ſuper ſacrificia.
Et annuntiabunt cæli iuſtitiam eius, quoniam de
us iudex eſt.

De domini deſcenſu ad iudi-candum uiuos & mortuos.

Cap. VII.

DESCENDENS igitur maieſtatis domi nus cum angelis ſuis, & cum omnibus ſan ctis ſuis, conſpicuus in aera ſtabit ſupra Ie ruſalem, ut inde homines iudicet, ubi pro homini bus pati uoluit. Sed ſupra illam partē imminebit. Vnde poſtquā a mortuis reſurrexit, ſublatus eſt in cælū, ut locus ille a q̄ olim deuicta morte trium phans cælū petijt, rurſum e cælo aduenietis gloriā teſtetur. Quod futurū Zacharias prophetauit di- Zacha: 14
cens. Et ſtabunt pedes eius in die illa ſuper mon- Pſalm: 131
tem oliuarum, qui eſt in Ieruſalem ad oriētem. Et tunc ſedebunt ſedes in iudicio, hoc eſt, patriarchæ, prophetæ, ſacerdotes, apoſtoli, diſcipuli, martyres confeſſores, uirgines, uiduæ, coniugatæ, ſancti ſan ctæq; omnes. Tunc implebitur illud, Qui reliqui- Matt: 19
ſtis omnia, & ſecuti eſtis me, cum filius hominis ad iudicandum uenerit, ſedebitis & uos ſuper ſe- des duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſrael. 1. Cor: 6
inde eſt quod Paulus ad Corinthios ſcribens ait, An neſcitis inquit, quoniam ſancti de hoc mundo iudicabūt? neſcitis quoniā angelos iudicabimus? quanto magis ſecularia. Hinc iam multo terribili ora, quam quæ hactenus dicta ſunt, ſubſequētur, & ſupra q̄ꝑ qs dicēdo exprimere poſſit horrēda, et ſigna, & iudicia, & anguſtiæ, & dolores. Iam pri- Zacha: 14
mum ſicut Zacharias ait, Scindetur mons oliuaꝝ ex media parte ſui ad orientem & ad occidentem. Mons iſte ideo (ut equidem reor) ſupererit reliquo rum cōflagrationi, quo magis terreat ſciſſus, quā terruiſſet cōſumptus. Quid autem innuet ſciſſura tam horribilis & uehemens, niſi diſcretionem illo- rum ſtatim futuram, qui iudicandi erunt. Et ueniet inquit, dominus deus meus, omnesq; ſan-

cti cum eo, & erit in die illa, non erit lux, ſed frigus & gelu. Non enim erit illis lux, quos iam æternæ noctis timor occupabit, in quibus charitatis flamma refrixit, et amoris diuini ardor malitiæ gelu extinctus eſt. Heu quam miſeri, quam infelices, quos iſta ſors manet, qui ſe in terra reſidere conſpicient, cum alij in aera ferrentur, qui ſe iam ad ſiniſtram compelli cernent, & alios conſtitui ad dexteram, qui ſe carne liuida, lurida, nigra, & quaſi ſanie toboq; confecta ueſtitos animaduertent, & alios pulchra eleganticq;, & iam beatitudinis fulgore luculenta atq; ſplendenti, & illos quidem angelorum cæleſtium conſortio copulari, ſe uero cũ apoſtaticis ſpiritibus, quibus in uita mortali magis quam deo obtemperabant, ad inferna trudi, ad gehennam mitti, nullo tempore, nullis ſeculis, nullo unquam die inde egreſſuros. Cæterum antequam eo compellantur, tremebundi & eiulantes & plangentes conſiſtent coram illo tanti horroris, tantæq; maieſtatis tribunali. Quod olim admirans Daniel ait, Aſpiciebam donec throni poſiti ſunt, & antiquus dierũ ſedit, id eſt, Chriſtus deo patri coæternus, ueſtimentum eius cãdidum quaſi nix, & capilli capitis eius quaſi lana mũda, thronus eius flammæ ignis, rotæ eius ignis accẽſus, fluuius igneus rapiduſq; egrediebaẽ a facie eius; millia millium miniſtrabant ei, & decies cẽtena millia aſſiſtebãt ei. Iudicium ſedit, & libri aperti ſunt, explicabuntur igitur libri prædeſtinationis, præſcientiæq; diuinæ, & dominus iudicabit orbẽ terræ in æquitate, & populos in ueritate ſua. Iuſtum & impium iudicabit dominus, ipſo per Iezechielẽ dicente, Ecce ego iudico inter pecus et pecus, arietũ

Quã infelices iniq.

Dan. 7.

Pſalm. 9

Iezech. 33

& hircorum. Quemadmodum enim paſtor(ut in euangelio dicitur)ſegregat oues ab hœdis ita ſeparabuntur iuſti ab iniuſtis. Et ij quidem ad ſiniſtrā raptim cogētur, quia opera illorum ſiniſtra ſunt, Illi uero ad dexteram concedent, quia ſemper dexteritas quædam atq; agilitas ad bene beateq; uiuendum in ipſis effulſit. Locus uero iudicandorū ad quem congrebuntur, uallis Ioſaphat aſſignat̄, dicente domino per Ioelem, Congrebo omnes gentes, & deducam eas in ualle Ioſophat, & diſceptabo cum eis ibi. Et iterum, Conſurgāt & aſcendāt gentes in ualle Ioſophat, quia ibi ſedebo, ut iudicē omnes gētes in circuitu. Sed qm̄ ualles illius anguſtiæ nō ita multorum hominum capaces ſunt, credimus alios in ualle, alios circa uallem confluxuros, atq; ideo in ea omnes congregandos dici, quia ſuper omnes inde iudicij ſententia proferretur. At uero antequam proferretur, anteq; (ſicut Amos ait) reuelabit̄ quaſi aqua iudiciū, & iuſtitia quaſi torrens fortis. Peccatores interim illā præſtolātes, intra ſe grauiſſime conflictabuntur, clamabūt, ullulabunt, ora lachrymis rigabunt, pugnis pectora plāgent, quia deliquerunt ei a quo iudicabuntur. O miſerandū ſpectaculū, & quidē uenia dignū, ſi tunc ueniæ locus eſſet, cū iudicij erit. Scriptum eſt aūt, Zelus & furor uiri, id eſt, filij hoīs. non pcet in die uindictæ, nec acquieſcet cuiuſq; precib⁹, nec ſuſcipiet pro redemptione dona plurima. Sera eīm nimis eſt pœnitentia, cum iam pro delictis parat̄ pœna. Tunc fleſſe decuit, cum uacabant iocis, tūc triſtari operepretium erat, cum irrefrenato animi appetitu uoluptatibus indulgebāt, cū denūciabat̄ eis, Væ uobis qui nunc ridetis, quoniam flebitis.

Matt.25 | Locus iudicij. | Ioel.3 | Amos 5 | Prouer. 6

Væ ergo illis, quibus nunc ueritatis uerba pro ludibrio ſunt, quoniam tunc quam uera fuerint, damno irrecuperabili experiētur. Viſitabo ſuper orbis mala inquit per prophetam dominus, & contra impios impietatem eorum, ſuper hoc cœlū turbabo, et mouebitur terra de loco ſuo, propter indignationem domini exercituum, & propter diem iræ furoris eius, & erit quaſi damula fugiens, & quaſi ouis, & non erit qui cōgreget. Quam hoc uehementer doleret idem propheta oſtendit dicens, Propterea repleti ſunt lumbi mei dolore, & anguſtia poſſedit me, ſicut anguſtia parturientis, corrui cum audirem, conturbatus ſum cū uiderem, emarcuit cor meum, tenebræ ſtupefecerūt me. Et ſi hic alieno malo quod futurū uidit ſic contriſtatus eſt, quantus illos afficiet mœror, quibus tale malum proprium ac peculiare erit? Meditabūtur fugam. Sed idem ubiq; occurret pauor, nec fugiendo effugere poterunt, nec latendo latere. Vnde in Ieremia ſcriptum eſt, Terror undiq; ait dominus, non fugiet uelox, nec ſaluari ſe putet fortis. Deniq; temporis huius calamitatem deſignans Sophonias, propheta. Iuxta eſt inquit, dies domini magnus, iuxta eſt, & uelox nimis, uox diei domini amara, tribulabitur ibi fortis, dies iræ dies illa, dies tribulationis & anguſtiæ dies calamitatis & miſeriæ, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulæ & turbinis, dies tubæ & clangoris ſuper ciuitates munitas, & ſuper angulos excelſos, hoc eſt, ſuper potentes & ſuperbos, & tribulabo homines, & ambulabunt ut cæci, quia domino peccauerunt. Neq; enim niſi cæci ſunt qui domino peccant, quoniam dum peccant, nec quantum boni amittāt, uident, nec quā-

Iſaiæ.13 · Idem 13 · Iere 46 · Sopho.11

tum mali comparent, perſpiciũt. Talibus per Malachiam comminatur dominus dicens, Ecce accedam ad uos in iudicio, et ero teſtis uelox maleficis, Malach. & adulteris & periuris, & qui calumniantur mercedem mercennarij, & humiliant uiduas & pupillos, & opprimunt peregrinum, nec timuerunt me dicit dominus exercituum, ego enim dominus & non mutor. Igitur cum iam (ut in Pſalmo dicitur) Pſal.49. aduocabit dominus cælum deſurſum, & terram diſcernere populum ſuum. Cum paterfamilias peregre rediens, exiget rationem a ſeruis de pecunia ipſis olim ad negotiandum tradita, cum etiam Matt.25 de omni uerbo otioſo ratio reddi iubebitur, cum denique dominus mittet angelos ſuos, & ſecernent malos de medio iuſtorum, Illos quia ſiniſtris erunt, incredilis (ut dictum eſt) timor ac mœror exagitabit. Sed & eos qui ad dexteram deducentur, ſpes metusq; inuicem ſolicitabunt, nõ tam pœnam timentes. quam ne tanta gloria quam in CHRISTO uident indigni ſint. Itaq; & ipſi de ſe dubitabunt, donec illam optatiſſimam pij erga ſe iudicis uocem audient, quæ continuo illis & metum omnem abiget, & perficiet ſpem. Audient enim, Venite benedicti patris mei, poſſidete paratum uobis regnum a conſtitutione mundi. O uox omni melle dulcior, omni cibo ſuauior, omni auro & omni lapide pretioſo deſiderabilior, omni terreno regno felicior, uox perpetui gaudij, immenſæ lætitiæ, cæleſtis iocunditatis, uox omnia ſuperans deſideria, omni uoto maior, omni ſpe pleni or. Venite benedicti patris mei poſſidete regnum. Vere benedicti & beati, quibus contigerit ut ſic euocentur, Quibus autem operibus tam benigne

Matt.12 Matt.25

euocari, tamq; feliciter benedici, ac tanto potiri regno meruerint, declarat dicens, Eſuriui enim, & dediſtis mihi manducare, ſitiui, & dediſtis mihi bibere, hoſpes eram, & collegiſtis me, nudus, & operuiſtis me, infirmus, & uiſitaſtis me, in carcere eram & ueniſtis ad me. Tum iuſtis admirantibus tantæ remunerationis magnitudinem ac ſimul quærentibus, quando ea quæ commemorata ſunt ei præſtiterint, reſpondebit. Amen dico uobis quãdiu feciſtis uni de his fratribus meis minimis, mihi feciſtis, Chriſto igitur præſtatur, quicquid pauperi chriſtiano impenditur. Non eſt contemnendus etiam minimus pauper fidelis, quia frater domini noſtri eſt, non eſt in neceſſitate deſerendus, ne in illo deſeratur Chriſtus. Omni ope qua indiguerit ſubleuandus eſt, cum in eo ſubleuando tantum lucri ſit, quantum æſtimatio non capit humana. Comparantur agri, ædificantur uillæ, conſtruuntur urbes, ut inde annui redditus capiantur, cumulenturq; diuitiæ. Alij negotiantur, alij manibus laborant, alij militant, alij nauigant, atque alij alijs artibus indulgent, ut pecuniam acquirant. Vis tu omnibus ijs minus fatigari, & plus acquirere? opera exerce pietatis, modicum eſt quo pauper indiget, ſed immẽſum eſt quod largienti compenſatur.

Matt. 25

Eeleemoſyna.

De ſententia Chriſti aduerſus impios.

Cap. VIII

DIDICISTI piæ miſeratiõis præmium, Diſce nunc eorum qui miſeris miſereri negligunt ſupplicium. Tunc inquit dicet & ijs qui a ſiniſtris erunt. Diſcedite a me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo & angelis eius. Tam plena eſt indignationis & iræ & erumnarum uox iſta, quam illa ſuperior benignitatis ac munificentiæ. Vtrunq; infinitum, utrumq; immenſum, & quod illa obtulit, & quod hæc inflixit. De utraq; in eccleſiaſtico prædictũ eſt, Benedictio illius quaſi fluuius inundabit, & quõ cataclyſmus aridã inebriauit, ſic ira ipſius gentes quæ nõ exquiſierunt eũ hæreditabit. Cauſam aũt ſubdens cur ſic eos dãnauerit, ait. Eſuriui eñ & nõ dediſtis mihi manducare, ſitiui & non dediſtis mihi potũ, hoſpes erã & non collegiſtis me, nudus & nõ operuiſtis me, infirmus & in carcere, & non uiſitaſtis me. Quã ergo melior nunc eorũ conditio, qui cunctarum oppreſſi ſunt onere calamitatum, quam illorum qui rerum copia abundant, & nihil impertiunt indigenti. Non ob paupertatem in iudicio damnabimur, ſed ob impietatem. O infelices diuites, qui diuitijs uti neſciunt. O felices qui ſciunt. Neſciunt profecto illis uti, qui cum regnum cælorum illas dilargiendo lucrari poſſint, auare retinendo cum illis pariter arſuri ſunt. Diſcedite inquit, a me maledicti. Quid infelicius, quam a Chriſto diſcedere? Diſcedite in ignem æternum. Quid miſerius, quam nullum finem pœnæ ſperare? Diſcedite in ignẽ paratum diabolo. Quid horribiliꝰ, quam cum diabolo, & a diabolo ſemper cruciari? Si grauitatem dãnationis huius iugiter penſabimus, nihil tam graue eſt, quod pro ea uitanda nõ

Matt. 25

Eccle. 39

Matt. 25

lubenti animo perferemus. Sed interim quidam ſiniſtri gregis & ipſi pditæ pecudes, non ad ſe damnationem pertinere arbitrabuntur, eo quod aliquando egenis opem tulerint, licet ipſi in popinis ganeiſq; uerſati ſint, atq; etiam contra unum eleemoſinæ bonum, quod quandoq; exercuerunt, plurima perpetrarint mala. At longe aliter illis quam putabunt eueniet. poſtquam enim pius dominus eos qui uiſcera pietatis non habuerunt, condemnauerit, continuo reliquorum criminum cognitionem ſuis committet aſſeſſorib⁹, ut illud quod per
Iſaiæ 11 Iſaiam prædictum eſt impleatur. Brachia mea populos iudicabunt. Itaq; apoſtoli ac prophetæ aduerſum cæteros peccatores ſententiam dicent.

De ſententia apoſtolorum aduerſus peccatores. Cap. IX.

PETRVS PRIMVS IGITVR omnium ipſe apoſtolorum princeps Petrus in illos inſurgens
2 Pet. 2 exclamabit ac dicet, Nouit deus pios de tentatione eripere, iniquos uero in die iudicij reſeruare cruciandos. Deinde ad Simonem magum conuerſus, omnes in eo ſimoniacos execrabitur di-
Acto. 8 cens, Pecunia tua tecum ſit in perditionem, quoniam donum dei exiſtimaſti pecunia poſſideri. Poſt
IACObus illum Iacobus Zebedæi eos qui intemperanter ſine delectu uerba effutiunt, ſiue turpia ſiue uana,
Iacobi 1. nimiæ laquacitatis damnabit dicens, Si quis putat ſe religioſum, non refrenans linguam ſuam, huius uana eſt religio. Arguet etiam illos qui inter ſe odio diſſident, ſimultatibusque decertant,

Vbi inquiet zelus & contentio, ibi incõſtantia &
omne opus prauum. Et contra proximorum diffa Iacobi.5
matores dicet. Qui detrahit fratri, aut qui iudicat
fratrem ſuum, legi detrahit, & iudicat legem. Po- Iacobi.4
ſtremo ijs qui felicitatem ſuam in cumulandis opi
bus ponunt, inſultabit ac dicet, Agite nunc diui-
tes, plorate ululantes in miſerijs ueſtris, quæ adue Iacobi.5
nient uobis, diuitiæ ueſtræ putrefactæ ſunt, & ue
ſtimenta ueſtra a tineis comeſta ſunt. Aurum &
argentum ueſtrum eruginauit, & erugo eorum
in teſtimonium uobis erit, & manducabit carnes
ueſtras ſicut ignis. Theſaurizaſtis uobis iram in
nouiſſimis diebus, ecce merces operariorum, qui
meſſuerunt regiones ueſtras, quæ fraudata eſt a
uobis, clamat, & clamor eorum in aures domini
ſabaoth introiuit, epulati eſtis ſuper terram, & in
luxurijs enutriſtis corda ueſtra, in die occiſionis ad
duxiſtis & occidiſtis iuſtum, & non reſtitit uobis
Ad hæc, ut illum etiam qui uel unum tantum ex
mandatis dei præuaricatus fuerit, morte dignum
oſtendat, inquiet. Quicunque totam legem ſeruaue- Iacobi. 2
rit, offendit autem in uno, factus eſt omnium re- Iohannes
us, Iohannes deinde frater eius de peccatoribus de 1.Iohan.3
finiet in hæc uerba. Qui facit peccatum ex diabo-
lo eſt, quoniam ab initio diabolus peccat. Omnis
qui non eſt iuſtus, non eſt ex deo, & qui non dili-
git fratrem ſuum. Omnis qui odit fratrem ſuum,
homicida eſt, & ſcitis quia omnis homicida non
habet uitam æternam in ſe manentem. Idem eos
qui terrenis inuoluti diuina negligunt, dãnabit di
cens, Væ, væ, væ, habitãtib9 in terra. Et illos q ni Apocal. 8
mis delicate uixerunt, quantum inquiet glorifica- Idem.18
uit ſe & in delicijs fuit, tantum date illi tormẽtum

& luctum. Tum de multis unam proferens ſentẽtiam dicet. Timidis autem & incredulis, & execra-
Idem.21 tis, & homicidis, & fornicatoribus, & ueneficis, & idololatris, & omnibus mendacibus, pars illorum erit in ſtagno ardenti, igne & ſulphure, quod eſt mors ſecunda. Mox etiam quaſi indignabundus exclamabit.
Idem.22 Foris canes & uenefici, & impudici, & homicidæ, & idolis ſeruientes, & omnis qui amat & facit mendacium. Tunc et ipſe
Paulus gentium doctor Paulus quos olim docendo cor-
1.Cor.1. rigere nequiuit, increpando damnabit & dicet. An neſcitis quia iniqui regnum dei non poſſidebunt? Nolite errare, neque fornicarij, neque idolis ſeruientes, neque adulteri, neque molles, neque maſculorum concubitores, neque fures, neque auari, neque ebrioſi, neque maledici, neque rapa-
1.Cor.3. ces regnum dei poſſidebunt. Et in eos qui ſibi ſapientes uidentur, conteſtabitur atque affirmabit, quod ſapientia huius mundi ſtultitia ſit apud deum. Et in eos quoque qui ſermonis magis quã morum elegantiæ ſtudent. Non in ſermone eſt regnũ
Idem.4 dei inquiet, ſed in uirtute. Ac ne ignorantes excuſari poſſe ſperent, qui neceſſaria ad ſalutem diſce-
1.Cor.14. re contempſerunt dicet. Si quis ignorat, ignorabitur. Præterea aduerſus impudicos impuroſq; &
Epheſi.5 cupidos, hunc in modum ſententiam promulgabit. Omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod eſt idolorum ſeruitus, non habet hære-
Hebræ.13 ditatem in regno CHRISTI & dei. Et iterum. Fornicatores inquiet & adulteros iudicabit, id eſt, da-
1.Cor.15 mnabit deus. Et rurſum. Caro & ſanguis regnum dei poſſidere non poſſunt, neque corruptio incorruptelam poſſidebit. Quod alibi diſtinguens at-

que exponens ait, Manifeſta ſunt autem opera carnis, quæ ſunt, fornicatio, immundicia, impudicicia, luxuria, idolorum ſeruitus, ueneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, diſſenſiones, ſectæ, inuidiæ, homicidia, ebritates, comeſſationes, & ijs ſimilia, quæ prædico uobis, ſicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum dei nõ conſequentur. Idem de illis qui ſuorum uel ſibi commiſſorum ſaluti nihil aut parum proſpiciunt, definiet dicens, Si quis autem ſuorum, & maxime domeſticorum curam non habet, fidem negauit, & eſt infideli deterior. Infidelitatis ergo arguguentur epiſcopi & eccleſiæ præſides, qui magis ſeipſos quam gregem ſuum paſcunt, & lupum uenientem uidentes, dimiſſis ouibus fugiunt. Arguentur principes, qui ſibi ſubiectos minus recte gubernant. Arguentur patres matreſque familias, & omnes qui eorum quibus præſunt, ſaluti atq; utilitati conſulere negligunt. Poſt hæc idem Apoſtolus aduerſus perfidos Iudæos excutiens ueſtimenta ſua dicet, Sanguis ueſter ſuper caput ueſtrum, mundus ego ex hoc ad gentes uadam, ut ſcilicet Iudæis ob incredulitatis pertinaciam ad æternas tenebras relegatis, ipſos gentiles conuerſos & credentes in cæleſtia recipiat tabernacula.

Epheſi.5.
1. Timo.4
Actuũ.18.

De ſententia prophetarum aduerſum iniquos. Cap. X.

POST APOSTOLOS ſancti prophetæ iudicabũt. Dauid de Pſalmis ſuis proferet ſnias, Cõtra ĩpoſtores, Ad nihilũ deduct9 eſt

Dauid Pſalm. 14

in conſpectu eius malignus. Contra amicitiæ ſi-
mulatores. Qui loquuntur pacem cum proximo
Pſalm. 71 ſuo, mala autem in cordibus eorum. Da illis ſecun
dum opera eorum, & ſecundum nequitiam adin-
uentionum ipſorum. Contra detractores, Erube-
Pſalm. 30 ſcant impij & deducantur in infernum, muta fiãt
labia doloſa. Quæ loquuntur aduerſus iuſtum ini
quitatem, in ſuperbia & abuſione. Contra homi-
cidas & raptores, Gladium euaginauerunt pecca
Pſalm. 36 tores, intenderunt arcum ſuum. Vt decipiant pau
perem & inopem, ut trucident rectos corde. Gladi
us eorum intret in corda ipſorum, & arcus eorum
confringatur. Contra eos qui honores ambiunt,
cum honoribus indigni ſint. Vidi impium ſuper-
exaltatum & eleuatum ſicut cedros Libani. Trãſ
iui, & ecce non erat, & quæſiui eum, & non eſt in
Pſalm. 48 uentus locus eius. Et iterum, Homo cum in hono
re eſſet, non intellexit, comparatus eſt iumentis in
ſipientibus, & ſimilis factus eſt illis. Hæc uia illo-
rum ſcandalum ipſis, & poſtea in ore ſuo compla-
cebunt. Sicut oues in inferno poſiti ſunt, mors de-
paſcet eos. Contra malignos delatores. Quid glori
Pſalm. 51 aris in malitia, qui potens es in iniquitate? Tota
die iniuſtitiam cogitauit lingua tua, ſicut nouacu
la acuta feciſti dolum. Dilexiſti malitiam ſuper
benignitatem, iniquitatem magis quam loqui æq
tatem. Dilexiſti omnia uerba præcipitationis, lin
gua doloſa. Propterea deus deſtruet te in finem,
euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, &
Pſalm. 93 radicem tuam de terra uiuentium. Contra ſuper-
Pſalm. 118 bos. Exaltare qui iudicas terram, redde tributio-
nem ſuperbis. Et iterum, Increpaſti ſuperbos, ma
ledicti qui declinant a mandatis tuis. Contra ec-

cleſiæ perſecutores. Confundantur & conuertantur retrorſum, oēs q oderunt Sion. Fiant ſicut fœnum tectorum, quod priuſquam euellatur exaruit. De quo non implebit manum ſuam qui metet, & ſinum ſuum qui manipulos colliget. Deinde ad uerſus omnes qui cū uitiorum morbo laborarēt, pœnitentiæ remedium contempſere, clamabit & dicet. Longe a peccatoribus ſalus, quia iuſtificationes tuas non exquiſierunt. Et rurſum, Caput circuitus eorum, labor labiorum ipſorū operiet eos, Cadent ſuper eos carbones, in ignem deijcies eos, in miſerijs non ſubſiſtent. Poſtremo dicet. Conuertantur peccatores in infernum, omnes gentes quæ obliuiſcuntur deum. Iob quoque uir iuſtus & timens deum, impios & malos damnabit, & execrabitur dicens. Quoties lucerna impiorum extinguetur, & ſuperueniet eis inundatio, & dolores di uidet furoris ſui. Erunt ſicut paleæ ante faciem uēti, & ſicut fauilla, quam turbo diſpergit. In die perditionis ſeruatur malus, & ad diem furoris ducetur. Salomon & ipſe aliquando peccator, ſed per pœnitentiam iuſtificatus arguet peccatores de inconſtantia eorum, qui ad omnem fortunæ flatum circumaguntur, dicet. Auerſio paruulorum interficiet eos, & proſperitas ſtultorum perdet eos. De impijs. Impij inquiet de terra perdentur, & qui inique agunt, auferentur ex ea. De ijs qui otio tempus terunt, quod exercendæ uirtuti impendere deberent, dicet. Vſquequo piger dormies? Quando ſurges e ſomno tuo? Paululum dormies, paululū dormitabis, paululum cōſeres manus tuas ut dormias, & ueniet tibi quaſi uiator egeſtas, & pauperies quaſi uir armatus. Et ad improbos conuerſus

Pſalm. 128 · Pſalm. 118 · Pſalm. 139 · Pſalm. 9 · Iob. · Iob 21 · Salomon · Prouer. 1. · Idem. 2 · Idem. 6

inquiet, Sex ſunt quæ odit dominus, & ſeptimum deteſtatur anima eius. Oculos ſublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium ſanguinem, cor machinans cogitationes peſſimas, pedes ueloces ad currendum in malum, proferentem mēdacia, teſtem fallacem, & eum qui ſeminat inter
Prouer.12 fratres diſcordias. Iterum aduerſus mendaces pro
Idem.19 clamabit. Abominatio eſt domino labia mendacia. Et rurſum. Teſtis falſus non erit impunitus, qui mendacia loquitur nō effugiet. Illis quoque qui in iocos riſusque plus æquo effuſi ſunt, ita de-
Idem.14 nuntiabit. Riſus dolore miſcebitur, & extrema gaudij luctus occupat. Et quoniam etiam occultæ cogitationes examinabuntur, dicet, Abomi-
Idem.15 natio domini cogitationes malæ. In eos uero qui tergiuerſantes obliquato iudicio recti tramitem
Idem.17 deſerunt, ſic decernet. Et qui iuſtificat impium, & qui condemnat iuſtum, abominabilis eſt uterque apud deum. Et illos quibus inſtitutio ſpiritalis lu
Idem.19 dibrio eſſe ſolet, damnabit dicens. Parata ſunt de riſoribus iudicia, & mallei percutientes ſtultorum corporibus. Et illos qui parentes probro lacerant.
Idem.20 Qui maledicit patri ſuo et matri, extinguetur lumen eius in medijs tenebris. Rurſum alibi, Ocu-
Idem.30 lum qui ſubſannat patrem, & qui deſpicit partum matris ſuæ, ſuffodiant eum corui de torrentibus, & comedant eum filij aquilæ. Et de his qui
Idem.21 ad hæreſes declinant, inquiet. Vir qui errauerit in uia doctrinæ, in cœtu Gygantum commorabitur. De illis quoque qui de uſura, furto, rapina, aut aliquo turpi lucro eleemoſynas offerunt, dicet. Hoſtiæ impiorum abominabiles, quæ offeruntur ex ſcelere, Superborum etiam arroganti-

am contundens dicet. Per tria mouetur terra, & quartum quod non poteſt ſuſtinere. Per ſeruum cum regnauerit, per ſtultum cum ſaturatus fuerit cibo, & per odioſam mulierem cum in matrimonium fuerit aſſumpta, & per ancillam cum fuerit hæres dominæ ſuæ. Poſt hæc impijs maledicet. Non ſit bonum impio, nec prolongent̃ dies eius, ſed quaſi in umbra tranſeant, q non timent faciem domini. Poſt Salomonem conſurget Iſaias propheta, et eorum primum ſpem irritam faciet, qui cum in proximos impij et immiſericordes ſint, in ijs duntaxat quæ deo offerunt, confidunt. Audite, inquiet, uerbum domini principes Sodomorum. Cum extenderitis manus ueſtras, auertam oculos meos a uobis. Et cum multiplicaueritis orationem, non exaudiam, manus enim ueſtræ ſanguine plenæ ſunt. Ad iudices uero qui pecuniam pluris quam iuſtitiam faciũt, dicet. Principes tui infideles, ſocij furum, omnes diligunt munera, ſequũtur retributiones, pupillo non iudicant, et cauſa uiduæ non ingreditur ad illos. Propter hoc ait dominus deus exercituum fortis Iſrael. En ego conſolabor ſuper hoſtibus meis, et uindicabor de inimicis meis. Deinde aduerſus mulieres, quæ plus operæ ponunt in corporis decore quam in pudicitiæ cultu, uociferabitur & dicet. Pro eo quod eleuatæ ſunt filiæ Sion & ambulauerunt extento collo, & nictibus oculorum ibant, & plaudebant, & ambulabant, & pedibus ſuis compoſito gradu incedebant, decaluabit dominus uerticem filiarum Sion, & dominus crinem earũ nudabit. In die illa auferet dominus ornamentum calceamentorum, & lunu-

Idem.30 Eccl's.8 Iſaias Iſaiæ.1 Iſaiæ.3

las,& torques,& monilia,& armillas,& mytras, & diſcriminalia,& perichelides,& murenulas, & olfactoriola,& inaures, & anulos,& gemmas in fronte pendentes,& mutatoria,& palliola,& linteamina,& acus,& ſpecula,& ſyndones,et uittas, et teriſtra,& erit ꝓ ſuaui odore fœtor,et ꝓ zona funicul⁹ et ꝓ criſpāti crine caluiciū,& ꝓ faſcia pectorali ciliciū. In illos q̄q; q̄s luxuria uoluptasq; corrumpit exclamabit dicens. Væ qui cōſurgitis mane ad ebrietatem ſectandam, & potandum uſque ad ueſperam,ut uino æſtuetis, cithara, & lyra et tympanum,et tibia, et uinum in cōuiuijs ueſtris, et opus domini non reſpicitis,nec opera manuum eius conſideratis. De Tyrannis autem qui iniuſtis exactionibus plebem uexant,inquiet. Væ qui condunt leges iniquas,et ſcribentes iniuſtitiā ſcripſerunt,ut opprimerent in iudicio paupes,et uim facerent cauſæ humilium populi mei,ut eſſent uiduæ præda eorum,et pupillos diriperent,quid facietis in die uiſitationis et calamitatis de longe uenientis? Ad cuius confugietis auxilium? et ubi relinquetis gloriam ueſtrā,ne incuruemini ſub uinculo,et cum interfectis cadatis? De ſuperbis dicet. Dominus exercituum cogitauit hoc, ut detraheret ſuperbiam omnis gloriæ,et ad ignominiam deduceret uniuerſos inclytos terræ.Notabit etiam illos qui aliena ui occupant, et contemptui proximos habent. Væ inquiet qui prædaris, nōne et ipſe prædaberis? et qui ſpernis, nonne et ipſe ſpernêris? cum conſummaueris deprædationem deprædaberis, cum fatigatus deſieris contemnere contemneris. Tum etiam in mathematicos,qui ex ſyderum motu futura temere iudicant, ſic ſententi-

Iſaiæ.5 | Idem.10 | Idem.23 | Idem.33 | Idem.47

am dicet. Augures cæli qui contemplabantur ſydera, & ſupputabant menſes ut ex eis annunciarent uentura, ecce facti ſunt quaſi ſtipula, ignis cõbuſſit eos, non liberabunt animam ſuam de manu flmmæ. Poſt hunc ſequetur Ieremias, & pro cõcione exurgens declamabit contra obſtinatos dicens. Confregerunt iugum, ruperunt uincula, quia ſcilicet nec iugum legis, nec uincula Euangelij ferre uoluerunt. Idcirco percuſſit eos leo de ſylua, lupus ad ueſperam uaſtauit eos, pardus uigilans ſuper ciuitates eorum, hoc eſt, propterea uitiis corrupti ſunt, percuſſitq; eos leonis ſuperbia, uaſtauit lupi auaritia, excitauit pardi leuitas. Vel aliter. Percuſſit eos diabolus fortis ut leo, rapax ut lupus, & multarum fraudum maculis diſtinctus ut pardus. Deinde in eos qui cibo potuq; repleti in libidinem turpiter effunduntur, ſub perſona domini indignabitur, & dicet. Saturaui eos & mœchati ſunt, & in domo meretricis luxuriabantur. Equi amatores in fœminas & emiſſarij facti ſunt, unuſquiſq; ad uxorem proximi ſui hinniebat. Nunqd ſuper his non uiſitabo dicit dominus? & in gente tali non ulciſcetur anima mea? Et aduerſus iniqs iudices reſpiciens uociferabitur, Cauſam uiduæ non iudicauerũt, cauſam pupilli non direxerunt, & iudicium pauperum non iudicauerunt. Nunquid ſuper his non uiſitabo dicit dominus? aut ſuper gentẽ huiuſcemodi nõ ulciſcetur anima mea? Et incredulos Iudeos manu oſtentans. Hæc eſt gens inquiet, quæ non audiuit uocem domini dei ſui, nec recepit diſciplinam, perijt fides, & ablata eſt de ore eorum. De adulantium uero malignitãte dicet, Sagitta uulnerans lingua eorum, dolum

Ierem. 5
Ibidem. 5
Idem. 7.
Idem. 9

locuta eſt, in ore ſuo pacem cum amico ſuo loquitur, & occulte ponit ei inſidias, nunquid ſuper his non uiſitabo dicit dominus? aut in gente huiuſcemodi non ulciſcetur anima mea? Illos quoq; deuouebit, qui contempta dei ope totam ſpem in hominum auxilio collocant. Maledictus homo qui cõ

Ierem.17. fidit in homine, & ponit carnem brachium ſuum & a domino recedit cor eius. Erit enim quaſi myricæ in deſerto, et nõ uidebit cum uenerit bonum, ſed habitabit in ſiccitate in deſerto in terra ſalſuginis & inhabitabili. Et iterum: Domine, inquiet, omnes qui te derelinquunt, confundentur, recedentes a te in terra ſcribentur, quoniam dereliquerunt uenam aquarum uiuentium dominum. Il-

Idem.22 los etiam in damnationem mittet, qui per dolum alienis damnis ditari ſtudent. Væ qui ædificat domum ſuam in iniuſtitia, & cœnacula ſua nõ in iudicio, amicum ſuum opprimet fruſtra, & mercedẽ nõ reddet ei, q dicit, ædificabo mihi domũ latã & cœnacula ſpacioſa, q aperit ſibi feneſtras, & facit laquearia cedrina, pingitq; ſynopide. De præpoſitis autem eccleſiæ, q minus gnauiter ſuo funguntur officio, dicet. Hæc dicit dominus deus Iſra

Idem.23 el, ad paſtores qui paſcunt populum meum. Vos diſperſiſtis gregem meum, & eieciſtis eos, & non uiſitaſtis eos. Ecce ego uiſitabo ſuper uos malitiam ſtudiorum ueſtrorum ait dominus: Et Hypo-

Idem 48. critas execrabitur dicẽs, Maledictus qui facit opus domini fraudulenter. Ad ſuperbos inquiet.

Ierem. 50 Ecce ego ad te ſuperbe, dicit dominus deus exercituum, quia uenit dies tuus, tempus uiſitationis tuæ, & cadet ſuperbus & corruet, & non erit qui ſuſcitet eum, & ſuccendam ignem in urbibus

eius,et deuorabit omnia in circuitu eius. Volupta rijs etiam inſultabit dicens. Qui uefcebantur uolu ptuoſe, interierunt in uijs, qui nutriebantur in croceis, amplexati ſunt ſtercora. Exurget & Baruch propheta contra diuites auaros & dicet, Vbi ſunt principes gentium, & qui dominantur ſuper beſtias quæ ſunt ſuper terram? qui in auibus cæli ludunt, qui argentum theſaurizant, & aurũ in quo confidunt homines, & non eſt finis acquiſitionis eorum qui argentum fabricant & ſoliciti ſunt, nec eſt inuentio opum illorum? exterminati ſunt, & ad inferos deſcenderunt, & alij loco eorũ ſucceſſerunt. In eoſdem & Iezechiel propheta ſuc clamabit dicens, Argentũ eorꝝ foris proijcietur, et aurum eorum in ſterquilinium erit, argentũ eorꝝ et aurꝝ eorꝝ nõ ualebit liberare eos ĩ die furoris domini. Idem aduerſus diuinos & ariolos loquetur dicens: Hæc dicit dominus deus, Væ prophetis inſipientibus qui ſequuntur ſpiritũ ſuum, & nihil uident, quia locuti eſtis uana, & uidiſtis mendacium, ideo ecce ego ad uos ait dominus deus & erit manus mea ſuper prophetas q uident uana, & diuinant mendacium, in concilio populi mei nõ erũt et in ſcriptura domus Iſrael non ſcribentur, nec in terra Iſrael ingredientur, & ſcietis quia ego dominus deus. Tum quoq; ad pontifices epiſcopoſq; cõ uerſus, qui relicta eccleſiæ gubernãdæ cura, in uoluptatibus & delicijs contabuerunt, dicet, Hæc dicit dominus, Væ paſtoribus Iſrael, qui paſcebant ſemetipſos, nonne greges a paſtoribus paſcũtur? lac comedebatis, & lanis operiebamini, & q̃d craſſum erat occidebatis, gregem autem meum non paſcebatis, quod infirmum fuit non conſolida-

Tren.4 Baruch. Baruch.3. Iezechi.7 Idem.13 Idem.34

ſtis,& quod ægrotum non ſanaſtis,quod confra-
ctum non alligaſtis, & abiectum non reduxiſtis,
& quod perierat non quæſiſtis,ſed cum auſterita-
te imperabatis eis & cum potentia. Poſt illũ Oſee
Oſee. propheta ſacerdotes illos qui ſibi neceſſaria diſce-
re neglexerunt,cæci cæcos in foueam ducentes ar-
guet in perſona domini,& abominabitur dicens,
Oſee.4 Quia tu ſcientiam repuliſti, repellam te ne ſacerdo
tio fungaris mihi.Sed aliorum quoque ignoranti-
am accuſans dicet, Populus non intelligens uapu
labit. Aſſentatores etiam qui arrogantiæ fomi-
tem ſubdere cordibus principum eos efferendo ſo
Idem.7 lent, repræhendit & increpabit & dicet, In mali-
tia ſua lætificauerunt regem, & in mendacijs ſuis
principes,omnes adulterantes quaſi clibanus ſuc-
Idẽ.8 cenſus a coquente. Auarus quoq; & cupidis ex-
probrabit,aurum ſuum inquiet & argentum ſu-
um fecerunt ſibi idola ut interirent. Et quoniam
hinc decedentes nihil ex his ferre ſecum poſſunt,di
cet,Deſiderabile argentum eorum urtica hæredi-
tabit,lappa in tabernaculis eorum,cum uenerunt
dies uiſitationis,uenerunt dies retributionis. Hũc
ſequetur Ioel propheta, & heluones, meribibu-
Ioelis.1. losq; arguens inquiet, Expergiſcimini ebrij, fle-
te & ululate omnes qui bibitis uinum in dulcedi-
ne,quoniam perit ab ore ueſtro. Et de ijs q in car-
nis laſciuia longo uſu obſorduerunt dicet. Com-
putruerunt iumenta in ſtercore ſuo. In eoſdem &
Amos Amos propheta clamabit dicens,Audite uerbum
Amos.4 hoc uaccæ pingues, quæ calumniam facitis ege-
nis,& confringitis pauperes, quæ dicitis dominis
ueſtris, id eſt, uitijs quorum ſerui facti eſtis, Af-
ferte & bibemus. Iurauit dominus in ſancto ſuo,

quia ecce dies uenient ſuper uos, & leuabunt uos in contis, & reliquias ueſtras in ollis feruentibus. Deinde præſides eccleſiæ, qui luxurioſæ uitæ exemplo etiam eos perdunt quibus præſunt, damnabit inquiens, Væ uobis qui opulenti eſtis in Sion, & confiditis in monte Samariæ, optimates, capita populorum, ingredientes pompatice domũ Iſrael, qui ſeparati eſtis in diem malum, & appropinquatis ſolio iniquitatis, qui dormitis in lectis eburneis, & laſciuitis in ſtratis ueſtris, qui comeditis agnum de grege, & uitulos de medio armenti, qui canitis ad uocem Pſalterij. Poſtremo ad frumentarios qui horrea obturant, ut ingruente fame, annonam carius uendant, conteſtabitur & dicet, Audite hoc qui conteritis pauperem, & deficere facitis egenos terræ dicentes, quando trãſibit meſſis, & uenundabimus merces, & ſabbatum, & aperiemus frumentum, ut imminuamus menſuram, & augeamus ſiclum, & ſupponamus ſtateras doloſas, ut poſſideamus in argento egenos, & pauperes, pro calceamentis, & quiſquilias frumenti uendamus. Inde Michæas quoq; propheta auaritiam multorum deteſtabitur, ita illis denuntians. Væ qui cogitatis inutile, & operamini malum in cubilibus ueſtris, in luce matutina faciunt illud, quoniam contra dominum eſt manus eorum, & concupierunt agros, & uiolenter tulerunt, & rapuerunt domos, & calumniabantur uirum & domũ eius, uirum & hæreditatem eius. Idcirco hæc dicit dominus, Ecce ego cogito ſuper familiam iſtam malum, unde non auferatis colla ueſtra, & nõ ambulabitis ſuperbi, quoniam tempus peſſimũ eſt. Tunc etiam Abacuc propheta in raptores, in aua

Amos. 6
Idem. 8.
Michæas.
Michæ. 2.
Abacuc
Abacuc. 2

ros, in ſanguinolentos fraudulentosq́ exclamabit dicens, Væ ei qui multiplicat non ſua, uſq; quo & aggrauat contra ſe denſum lutum? nunquid non repente conſurgent, qui mordeant te? & ſuſcitabuntur lacerantes te, & eris in rapinam eis? Væ qui congregat auaritiam malam domui ſuæ, ut ſit in excelſo nidus eius, & liberari ſe putat de manu mali. Væ qui ædificat ciuitatē in ſanguinibus & præparat urbem in iniquitate, Væ qui potum dat amico ſuo, mittens fel ſuum & inebrians, ut

Sophonias. aſpiciat nuditatem eius. Sophonias propheta ſub perſona domini aduerſus malos principes & hæreticos, & ſuperbos, & malignos, & molles proferet ſententiam dicens, Viſitabo ſuper principes,

Sopho. 1. & ſuper filios regis, & ſuper omēs qui induti ſunt ueſte peregrina, id eſt, qui alieno dogmate ſe imbuerunt. Et uiſitabo ſuper omnem qui arroganter ingreditur ſuper limen in die illa, qui complent, domum domini dei ſui iniquitate & dolo, & uiſitabo ſuper uiros defixos in fecibus ſuis. Ac ne quis opibus redimi ſe poſſe ſperet, inquiet, Argentum eorum, & aurum eorum non poterit liberare eos

Malachias. in die iræ domini. Poſtremo loco Malachias propheta in perſona CHRISTI peccatoribus mina-

Malach. 3 bitur ac dicet, Et accedam ad uos in iudicio, & ero teſtis uelox maleficis & adulteris, & periuris, & qui calumniantur mercedem mercenarij, & humiliant uiduas & pupillos, & opprimunt peregrinū, nec timuerunt me dicit dominus deus exercitu um. Ego enim dominus & non mutor. At fortaſſe ridebit aliquis hanc noſtram de ſanctorum iudicio aſſertionem, & qui ſcis dicet, quod ſancti ita die illo iudicaturi ſint? Cui reſpondebimus. Cum

eos iam pridem ita iudicaſſe conſtet, haud aliter poſtea quoque iudicaturos. Quoniam qui ſpiritu dei aguntur, ſibijpſis contrarij eſſe non poſſunt. Itaq; tales illorum ſententiæ in die iudicij erunt, q̃les & ante fuiſſe ſcripturarum ueritas teſtatur.

De damnatorum ad inferna abductione. Cap. XI.

CVM IGITVR tot ſanctorum accuſationibus conuicti fuerint infelices illi, quos non ante ſcelerum ſuorum pœnituit, quam cum pœnitere nihil profuit, quid agẽt? quo ſe uertent? nulla erit reliqua cauillatio, nullum argumentum, nullum effugium. Videbunt ſupra ſe deum iratum, infra ſe ignem paratum, circa ſe terribiles dæmones grauiter infrendentes, & iam ad teterrima illa inferni loca cum furore urgentes, compellentes, trahentes. Qui clamor, qualis planctus, quantus & quam flebilis ululatus inter illos audietur, quam miſerabile ſpectaculum illud erit, cum & pectora pugnis, & ora unguibus fœdantes incedent? laniabunt capillos, percutiẽt fœmora, complodent palmas, comprimẽt digitos, totis artubus, toto corpore contremiſcent, alij in terram proni corruent, alij horrore attoniti rigebunt, alij lymphatico pauore acti, huc illuc ueluti amentes diſcurrent, ora pallor, corda dolor, mentem ſtupor, membra tremor languorq; occupabunt, atq; interea inceſſabilis immugiet gemitus, perſonabit plãctus, obſtrepet eiulantiũ nũq̃ mœſtior auditus clamor. Et ut Iohan. ait, Quærẽt mortẽ, et nõ inuenıẽt eã, et deſiderabũt mori, & fugiet mors ab eis. Apocal. 9

Quod ſi populus Iſrael, qui ad montem Sinai, ut præcepta dei audiret, ſanctificatus acceſſerat, eo loquente adeo exterritus ſit, ut ſtatim inde pedem referentes Moyſi dicerent, Loquere tu nobis et audiemus, nō loquatur nobis dominus, ne forte moriamur, quomodo ij q nihil in ſe ſanctitudinis habebunt, ſed e diuerſo multorum criminum conſcij erunt, ferre poterunt, non iam præcipientis dei uocem, ſed iracundi damnātis clamorem, & in ignē æternum abigentis? Adde illas omnium creaturarum accuſationes, omnium ſanctorum execrationes, non quod ſancti pietatem tunc relinquent, ſed quod dei iuſtitiæ conformes erunt, hominibus q-
Pſalm. 110 dem miſerantes, ſed deo obſequētes, quoniam miſericors & iuſtus dominus. Adde etiam dæmoniorum inſultantium, & ſingula cuiusq; facinora exprobrantium, diros rugitus ingentesque minas. Quomodo deinde non etiam ob hoc ſupra modū
Matt. 10 confundentur? quia iam nihil abſconditum erit, quod non ſciatur, nihil occultum quod non reueletur, dicente Apoſtolo: Omnes autem nos manife-
2. Cor. 5 ſtari oportet ante tribunal CHRISTI, ut referat unuſquiſq; propria corporis prout geſſit ſiue bonum ſiue malum. Et in ueteri inſtrumento de ſce-
Iob. 20 leſto homine ſcriptum eſt. Reuelabunt cæli iniq-tatem eius, & terra conſurget aduerſus eū. Et ad
Naum. 3 eūdem per Naum prophetam dicitur, Ecce ego ad te dicit domiuus deus exercituum, & reuelabo pudenda tua in facie tua, & oſtendam in gentib⁹ nuditatem tuam, & regnis ignominiam tuam. Quot ergo furta, quot adulteria, quod ueneficia, homicidia, ſimulationes, perfidiæ, proditiones, inſidiæ, fraudes, quot peſſimæ cogitatiōes, cæteraq; mala,

quæ ad illam uſq; diem nemo mortalium, niſi qui commiſit, nouerat, tunc cunctis in propatulo erũt tam hominibus quam angelis, Et quem tam igno minioſæ manifeſtationis non uehementiſſime pudebit, ut uel ob hoc ſolum peccaſſe nollet, ne toti mundo proditus erubeſcat? Itaq; ante eos erubeſcentiæ quam inferni flamma torquebit.

AD HAEC etiam iuſtorum gloriam uidentes turbabuntur, ſtupebũt ac dicent. Hi ſunt quos habuimus aliquando in deriſum, & in ſimilitudinem improperij. Nos inſenſati uitam illorum exiſtimabamus inſaniam, & finem illorum ſine honore. Ecce quomodo cõputati ſunt inter filios dei, & inter ſanctos ſors illorum eſt. At nos ubi decidimus? quo perduxere nos concupiſcẽtiæ noſtræ? delitiæ molles, lauta conuiuia, obſcœnæ libidines, auaræ opes, blandi ſopores, ignaua otia, ioci, riſus, lux⁹, luxuria, uoluptas. Illa ocyſſime deſiere, et ſucceſſit nunquam deſitura calamitas. Felices nobis uidebamur, & heu quam repente in quantam collapſi ſumus miſeriam. Cur concepti fuimus? aut cur conceptus non eſt aborſa mater? uel cur non ſtatim natos aboleuit mors? uel adultos oppreſſit ualetudo? uel anguſtauit egeſtas? uel deſpoliauit, & in ſeruitutem captiuos abduxit hoſtis? Cur uis aliq̃ non afflixit? non uexauit? ut aliã uitã, alios mores nos inſtituere cogeret, quã eos ꝑ q̃bus iſta patimur? O ſi mors in igne illo eſſet ad quem cõpellimur, quã libenter in eum irrueremus, ut ſic conſumptis fugere ſupplicia æterna liceret. Sed hoc omnino ſupra quam cogitari poteſt, grauius eſt, quod ſemper ardere cogemur, & nunquam dabitur mori, ſemper uiuemus, ut ſemper tormenta Sapi. 5

patiamur. O quam breui labore quam magnam potuimus adipíſci beatitudinẽ, & ecce quã ꝓ modica delectatiõe, momentaneisq; delicijs in quã im mẽſas incidimus erũnas. In hæc & eiuſcemodi la= menta, qui damnati fuerint flebiliter cõcitabunt.

Iudæi. INTER hos autẽ & Iudæi erunt, q in errore infidelitatis pertinaces, obduratiq; periere. Videbunt crucem in ſalutem credentium refulgentem, Pſal. 109 uidebunt ipſum, qui in illa crucifixus fuerat, ponẽtem inimicos ſuos ſcabellum pedum ſuorũ, & tũc demum credere incipiẽt, cũ credere nihil proderit.

Gentiles. VIDEBVNT ipſum & gentiles, & dicent, Vbi ſunt dij quos coluimus? Ecce crucifixus quem contempſimus, ipſe eſt deus. Ecce illi quos eum cõfitentes occidimus, noſtri nunc iudices ſunt. Cernebamus in illis miracula, & putabamus maleficia. Illi pro ueritate moriendo uicerunt, nos eos perſequendo perimẽdoq; defecimus, Et quia mendaciũ ſecuti ſumus, merito nũc ad inferna relegamur, una cum ipſis fatuitatis noſtræ dijs cruciandi.

Hæretici. TVNC & qui uarias hæreſes aſſerere conati ſunt lugentes ac ſemet inuicem mutuis compellationibus mordentes dicent. Ecce Arri, quem patre minorem affirmabas, in maieſtate & poteſtate patris uenit, ut ſe patre æqualem probaret, & te condemnaret erroris. Ecce Cherinte, & Hebion, & Martion & Paule Samoſetane, & Photine, quẽ purum hominem putabatis, ſupra omẽs angelos & ſanctos eminet, & mũdum ſibi ſubditum ipſe iudicat, nunquid homo tantum hic, & non etiam deus? nunquid non ideo uenit, ut a uobis infidelitatis pœnas exigeret? At tu Manichæe & tu Valentine. Ecce ille quem non ex uirgine genitum,

ſed alter in phantaſmate apparuiſſe, alter e cælo corpus attuliſſe dixiſtis, nunc eandem ipſam uirginem ſupra omnes lucidam ac ſublimem iuxta ſe oſtentat, & ueram matrem præ cæteris honorando confitetur, ut uos tantæ prauitatis arguat, & in tenebras exteriores mittat. Vos quoque Manichæe, Martion, Baſilides, qui prophetas & legem non accepiſtis. Ecce prophetæ & legis obſeruatores, una cum euangelij ꝓfeſſoribus communi beatitudinis gloria illic collucent. Quoniam ipſe angularis lapis CHRISTVS parietem ad parietem iungens, fecit utraq; unum. Merito igitur quos ipſi olim diuidere conati eſtis, eorum nunc pari concordiq; iudicio condemnamini. Et tu Nouatiane, qui miſericordiæ dei nimium diffidens, negabas poſt baptiſma peccantibus eſſe ueniæ locum, aſpice quam grandis numerus eorum cum CHRISTO in aere ſit, qui etiam poſt baptiſmum lapſi, per pœnitentiam ſaluati ſunt. Te uero tuus perdidit error, etiam ſi nihil aliud commiſiſſes. Hinc & reliqui hæreſiarchæ atq; eorum ſectatores inter ſe uiciſſim laceſſentes, alij alijs proprium dogma exprobrabunt. Mox uero communicatis doloribus, lugentes pariter exclamabunt. Væ miſeris nobis. Deprauauimus enim ſenſum ſcripturarum, peruertimus ueritatem, induximus errorem, ubi non erat error, nunc gehenna nos excipiet, non ut corrigat, ſed ut puniat, & ſicut hactenus aĩas nr̃as, ita deinceps etiam corpora ſimul atque indeſinenter exurat. Sic & unumquenque ſua ſcelerum accuſabit conſcientia, & communis infelicitas ad unam omnes

com pellet querelam. Inſuper ipſi nequam ſpiritus fœda terribiliq; facie obcurſantes in illos exclamabunt. Quid moram facitis? quid cunctamini uenire nobiſcum? noſtri eſtis, et a deo reprobati, quoniam nobis magis quam deo paruiſtis. Ibunt ergo omnes maledicti in ſupplicium æternum, in pœ-

Matt. 25 nas indicibiles, & in multo acerbiores, quã ut uerbis exprimi poſſint cruciatus.

De ſanctorum cum Chriſto ad cælum aſcenſione.

Cap. XII.

POST HAEC ſol & luna, qui amiſſo fulgore lugere damnatorum calamitatem uidebantur, rurſum ob lætitiam gaudiumque beatorum reparato lumine, multo clariores quã unquam antea uiſi ſunt, apparebunt. Ac iuxta illud Iſaiæ uaticinium, Erit lux lunæ ſicut lux ſolis,

Iſaiæ. 30. & lux ſolis erit ſeptemplicit, ſicut lux ſeptem dierum.

2. Petri. 3 Eruntq; noui cæli & noua terra, dicẽte Petro apoſtolo, Cæli ardentes ſoluentur, & elementa ignis ardore tabeſcent. Nouos uero cælos & nouam terram, & promiſſa domini expectamus, in quibus iuſtitia habitat. Vnde & Iohannes in Apocalypſi, Vidi inquit cælum nouum, & terram nouã,

Apo. 21 Primum enim cælum & prima terra abijt, & mare iam non eſt. Interim omnes ſancti Chriſtum ad cælum comitantes, una cum angelicis choris glorificabunt in hymnis & pſalmis & canticis, & uno ore omnes benedicent ei. Sicut per Sophoniam ſpiritusſanctus olim locutus eſt dicẽs, Tunc reddam

Sopho. 3 populis labiũ electũ, ut inuocent oẽs nomẽ domi-

ni,& ſeruiant ei humero uno. Sicut etiam ipſe per Iſaiam ait, Mihi curuabitur omne genu, & iurabit om̄is lingua. Tunc enim etiam illi qui damnati erunt confitebuntur Chriſtum, experti uirtutē potentiamq́ eius, qua ſibi ſubiecit omnia. Et tunc adorabūt eum (ut in pſalmo dicitur) oēs reges, oēs gētes ſeruiēt ei. Et timebūt gētes nomē tuū dn̄e, & oēs reges terræ gloriā tuā. Tunc tu dn̄e implebis ruinas, ut unde reprobi ſpiritus præcipites corruerunt, ibi homines a te electi tecum habitent, & te ad dexteram patris in magnificentia æqualitatis conſidentem ſemper uideant, ſemperq́ laudent. Hoc ſane illud erit, quod Danieli quondam reuelatum credimus dicenti. Aſpiciebam in uiſiōe noctis, & ecce cum nubibus cæli quaſi filius hominis ueniebat, & uſq; ad antiquum dierum peruenit, & in conſpectu eius obtulerunt eum, & dedit ei poteſtatem, & honorem, & regnum, & omnes populi, tribus & linguæ ipſi ſeruiēt. Poteſtas eius, poteſtas æterna, quæ non auferetur, & regnū eius quod non corrumpetur. Iam enim omni prorſus dæmonum malignitate ad inferos cum impijs ablegata & in abyſſum detruſa, iam ſanctorū omnium animis corporibusq; beatificatis, Chriſto uictori triumphus æternus celebrabitur in cælo, ut ipſo regnante regnent, & ij qui illum fide, & confeſſione, & opere in terra coluerunt. Eodem propheta dicente, Et iudicium ſedebit ut auferatur potentia, & conteratur & diſpereat uſq; in finem, hoc eſt, potentia principis tenebrarum, & eorum qui illum ſecuti ſunt. Regnum autem & poteſtas & magnitudo regni, quæ eſt ſubter omne cælum, detur populo ſanctorum altiſſimi, cuius regnum,

Iſaiæ. 45. Pſal. 71. Pſal. 101 Pſal. 102 Dan. 7 Idem. 7

regnum ſempiternum eſt, & omnes reges ſerui-
Zach.14 ent ei & obedient. Et erit (ut Zacharias inquit) in
die illa dominus unus, & erit nomen eius unum.
Omnes enim unum erũt in deo, ideo & unus rex
omniũ erit Chriſtus, & in Chriſto pater, & Chri-
ſtus in patre, & cum utroq; ſpiritus ſanctus, hu-
manitas diuinitasq; pariter in illo uidebitur, ſicut
Pſal.35 ſcriptum eſt. Et in lumine tuo uidebimus lumen.
Inde iam gloria in excelſis deo concinetur, ne-
Lucæ.2 que in terra ut olim, ſed in cælo pax hominibus
bonæ uolũtatis erit. Inde uoces illæ magnæ, quas
Iohannes in Apocalypſi audiuit, perſonabunt di-
Apo 11 centes. Factum eſt regnum huius mundi domini
Idem 19 noſtri & Chriſti eius, & regnabunt in ſecula ſecu-
lorum amen. Et iterum ait, Et audiuit quaſi uo-
cem tubæ magnæ, & ſicut uocem aquarum mul-
tarum, & ſicut uocem tonitruorum magno-
rum dicentium alleluia, quoniam regnauit do-
minus deus noſter omnipotens, gaudeamus & ex-
ultemus, & demus gloriam ei, quia uenerunt
nuptiæ agni, & uxor eius præparauit ſe, id eſt, ec-
cleſia, & datum eſt illi ut cooperiat ſe byſſino ſplẽ-
denti & candido, Byſſinũ enim iuſtificatiões ſunt
ſanctorum, & dixit mihi, Scribe. Beati qui ad cœ-
nam nuptiarum agni uocati ſunt. Hi quidem iam
in tanta beatitudine ſe conſtitutos cernentes admi-
rabuntur, & fortaſſe quærent quibus operibus q̃
labore, qua exercitatione tantam percipere meru-
Ad Ti.3 erint mercedem? Sed audient. Non ex operibus iu-
Rom.8. ſtitiæ quæ feciſtis uos, ſed ſecundum ſuam miſeri-
cordiam piiſſimus dominus ſaluos uos fecit. Neq;
enim condignæ erant paſſiones ſeculi tanta ac tali
gloria, ſed omnium bonorum largitor deus, diuer-

in om̃ibus, nouit dare magna pro modicis, pro breuibus ſempiterna. Modica ſane imperata ſunt, ſed magna promiſſa ſunt, hæc accepiſtis, quia illa obſequẽter ſoliciteq; impleſtis. Crediſtis in deum, nunc perpetuo conſpectu eius gaudete. Timuiſtis eum, nunc in illo exultate, dies feſtos ei ſanctificaſtis, nunc feſtiuitate nunquam finienda fruimini. Parentes p̃poſitoſq; ueſtros digno honore ꝓſecuti eſtis, nũc a cæleſti patre honorẽ accipite angelorũ, & in manſionibus, a quibus Lucifer cum ſatellitibus ſuis ob ſuperbiam lapſi ſunt, uos pro humilitate ueſtra domino fauente ſuccedite. Dilexiſtis ꝓximos ueſtros, nunc amici dei facti eſtis, & domeſtici, & filij. Pudititiam, caſtitatem, uirginitatem obſeruaſtis, nunc incorruptiõis, immortalitatisq; lucem induimini. Ieiunaſtis ablato ſponſo, nũc illo uobis reddito cæleſtis conuiuij indeficienti dulcedine ſaturamini. Fleſtis aliquando, nunc conſolamini. Preces obtuliſtis, nunc quod precando petiſtis, accipite. Vigilaſtis in nocte, nunc in die qui noctem neſcit, conquieſcite. In uinea domini laboraſtis, nunc ꝓmiſſum uobis perfectæ felicitatis denarium ſumite. Viciſtis concupiſcentias carnis, nunc in ſpiritu iubilate. Viciſtis mundum, nunc in cælo coronamini. Viciſtis diabolũ, nunc in deo cum Chriſto triumphate. Nemo a uobis tollet gaudium ueſtrum, nullus imminuet caſus, nullũ finiet tempus. Sicut modo ita & ſemper, & in ſecula ſeculorum, beati eritis in deo & domino Ieſu & ſpirituſancto. Amen.

Caro. Mundus. Diabolus

De damnatorum pœna,

Cap, XIII,

DE ISTORVM beatitudine paulo diffuſius deo adiuuante dicemus, ſi prius illorũ erumnam, quos proprium damnauit ſcelus, pœnaſq; indagare pro uirili parte conabimur. Quanto enim plenius æternæ perditionis conſiderabimus periculum, tanto ad uitandum cautiores ac ſolicitiores efficiemur.

Locus inferni. POENALEM igitur locum damnatorum ſubterraneum eſſe credi, par eſt, & eum quidem, a quo maxime diſtat cælum. Quantum enim peccando iniqui a iuſtitia pietateq; receſſerunt, tantũ & manſione a manſionibus ſanctorum ſeparari congruum atq; conſentaneum uidetur. Sed neq; nomen ſedis infeliciſſimæ in eo diſcrepat, cum ab omnibus uocetur infernus. Quid autem infernus quam terræ centrum, ſi cælum hoc quod terram quaq; uerſum ambit, mundi pars ſumma ſit? Legimus præterea Datan & Abiron & Chore, qa adeo ob delicta improbati ſunt, uiuos terræ hiatu fuiſſe abſorptos, ut uel hinc conſtet, ſub terra eſſe tormentorum locum, non ſupra terram. Vnde &

Iezech. 32 per Iezechielem dictum eſt, Deſcenderunt incircuncíſi ad terram ultimam, hoc eſt, in uiſcera terræ, ne ſcilicet cælum, ſolem, lunamq; & reliqua ſydera uidere poſſint, qui dum uiuerent, cæleſtium contemplationi nunquam uacauerunt. Ideo & in tenebras mitti dicuntur, quoniam illic nulla dies eſt, nulla omnino lux, niſi quam fecerint flammæ illæ inextinguibiles, quæ ſic fulgent, ut etiam fulgore ipſo torqueant & excrutient.

Ignis. CVM enim ſine intermiſſione urant peccatorem, hoc inſuper ei præſtãt, ut etiam illos inibi uri cernat, quos chariſſimos habuit, & duplicentur ſi

bi pœnæ,dum ſuas cumulat alienis,utque idem cõſpectis terribilibus dæmoniorum figuris,ex pauoris magnitudine magnitudinem augeat ſupplicij.

DE his poſtea,nunc locum iſtum (quãuis ſub terra ſit)perſcrutemur,ut qualis & quã triſtis exiſtat,ſaltem ex parte noſſe poſſimus,& cum nouerimus,cauere enitamur,ne illo concidamus, unde ſpes nulla eſt reuertẽdi. In Iſaia ſcriptum eſt. Præparata eſt ab heri topheth,ab heri,hoc eſt a principio. Topheth autem interpretaт̃ gehẽna pauoris, uel ampla pœna uitæ ſtultorum, ut per hoc intelligas & horrorem loci,& immenſitatem pœnarũ. Deinde ſequitur,A rege præparata profunda & dilatata,ut ſcilicet capax eſſet multorum, quoniam multi ſunt uocati,pauci uero electi,ſi illorum qui uocati ſunt,numero comparentur. Idem propheta pœnæ quoque genus indicat dum ſubdit, Nutrimenta eius ignis & ligna multa,Flatus domini,id eſt,diuina iuſtitia,ſicut torrens ſulphuris ſuccendens eam. De hoc alibi idem ait. Et conuertentur torrentes eius in picẽ,& humus eius in ſulphur. In ijs quidem partim fomenta ignis apparẽt, partim grauitas fœtoris. Et erit inquit terra eius in picem ardentem nocte & die,non extinguetur in ſempiternum,aſcendet fumus eius a generatione in generationem,deſolabitur in ſecula ſeculorum. Quo modo deſolabitur in ſecula ſeculorum, ſi res quæ deſolantur,minui & deficere ſoleant, & ad nihilũ redigi? Alia ergo conditio infernalis foueæ erit, quæ & ardendo deſolabitur, & nunquam ardere deſinet,perpetuæque combuſtioni perpetuo ſufficiet, nec ignis extingui, nec ipſa conſumi poterit. Et non erit inquit,tranſiens per eam. Quia fortaſ-

Locus.

Iſaiæ 30

Matt.20 & 22.

Iſaiæ.34

ſe ignei torrẽtes illi, uel ubiq; aduerſi & occurſantes nequitiæ ſpiritus tranſitum denegabunt. Vel aliter. Non erit tranſiens, ita ut inde exirepoſſit, dicente propheta. Congregabuntur in congregatione unius faſcis in lacum, & claudẽtur ibi in carcere. Carcer ergo nunquam aperiendus homines dæmoneſq; pariter continebit incluſos, obſtructo omni exitu portis æreis uectibusq; ferreis, ac ſeris ſempiternis. Hinc igitur idem propheta ait, Et poſſidebunt eam onocrotalus & ericius, & ibis, et coruus, & habitabunt in ea. Per hæc ſane animalia, quæ in Deuteronomio inter immunda cenſentur, homines peccatores deſignat, flagitiorumq; immunditia pollutos. Poſtea infert, Et erit cubile draconum, & paſcua ſtruthionum, & occurrent dæmonia onocentauris, & piloſus clamabit alt' ad alterum, ibi cubauit lamia, & inuenit ſibi requiem. Ibi habuit foueam ericius, & nutriuit catulos, & circunfodit, & fouit in umbra eius, illic congregati ſunt milui alter ad alterum. Milu9 quoq; ex im̃mundis eſt. Draco uero diabolus eſt, ut in his etiã beſtiarum uocabulis peccatores & ſimul improbos ſpiritus intelligamus. Quod autem ait, Inuenit ſibi requiem, non requiem ſignificat qua finitur labor, quia ibi nulla laboris quies eſt, ſed qua ſedes domiciliumq; non mutatur. Semper enim in tenebris & in igne, & in fœtore, & in tumultu, & in luctu, & in omnibus miſerijs pœniſq; permanebunt. Vnde concludens propheta dicit, Vſq; in æternum poſſidebunt eam. In generatione & generationem habitabunt in ea.

Iſaiæ 24.

Idem 34

In inferno dæmones & homines.

Quæ tormenta in inferno.

TALE ergo erit damnatorum cum diabolo habitaculum, talis carcer. In quo tenebræ, multo

quidem illis tenebris,quibus in Aegypto Pharao flagellatus eſt,triſtiores.In quo ignis, non ſicut noſter conſumens,ſed longe quã noſter grauius exurens,ut qui in illo torquentur,uehementiorẽ morte dolorem ſentiant,& mori non poſſint. In quo picis & ſulphuris aſſidue bulliẽtis intolerabilis fœtor,fumiq; omni nauſea grauius olentis nunquã deſinens exhalatio.In quo etiam oĩa perturbãs procellarum ſpiritus,iuxta illud,Ignis,ſulphur,& ſpiritus procellarũ pars calicis eorum . Spiritus tñ non qui ardores ignis refrigeret,ſed magis flãmarum impulſu ſæuire cogat. Veluti ſi quis in nemoroſo monte unam tm̃ arbuſculam incendat, mox flamma uentis agitata totum montem compræhẽdit,lateq; omnem occupat ſyluam. Aut ſi magnis parua conferenda ſunt. Veluti cum faber alterno folium flatu prunas in unũ coactas exuſcitat,ſcintillæ crepitant, flamma furit, uſtrina refulget, & ſub prunis poſitũ ferrũ concepto calore candeſcit, æraq; liquantur.Sic procellarum illarũ irruẽti turbine concuſſum,infernale incẽdium flammarum ingentes globos anhelanti uapore difflabit. O dirã loci faciem,o ſortem oĩbus ſeculi huius erũnis, omni calamitate,omni exilio,omni tormẽto,oĩ morbo magis expaueſcendã,non ſolum quia æterna ſit,ſed etiam quia cunctis uitæ huius (ſi in unũ conferantur)malis acerbior ſit.Sicut enim beatorum gloria uerbis explicari nequit, ſic nec damnatorum pœna,tantum in hac mali eſt, quantum in illa boni,qm̃ inter ſe oppoſita ſunt,ut dies & nox, lux & tenebræ, uita & mors.Id quidẽ manifeſtiꝰ patebit, ſi etiam illud quod ſuperius propoſitum a nobis fuit, paulo plenius conſiderabimus,

Pſal. 10

Comparatio.

quod ſcilicet ignis iſte in tenebris micans, non ſolum calore cruciet, uerumetiam fulgore ipſo. Tantum quippe inter fumidas nubes lucis oſtentat, ut miſeri nihil aliud oculis haurire poſſint, niſi quod uiſum aut terrore affligat aut dolore. Vident igitur præter horribilem inferni ſitum, formidabiles dæmoues in diuerſas portentorum facies ex induſtria identidem ſeſe tranſmutantes, ut ipſa quoque deformitate conturbent eos quos perſequũtur immanitate. Videbunt inquam, & uidendo contremiſcent, ſerpentem illum antiquum, colubrum tortuoſum, Mammonam iniquum, Satanam doloſum, Aſmodeum cruentum, Belial peruerſum, Beelzebub dæmoniorum principem. Videbunt & illos beluinos feroſque ſpiritus, quos Iſaias propheta beſtias, dracones, ſtruthiones, piloſos, ululas, ſyrenas appellat. Videbunt Behemoth illum immanem, cuius (ut in Iob legitur) fortitudo in lũbis, & uirtus in umbilico uentris, qui ſtringit caudam quaſi cedrum, & abſorbet flumina, & depaſcitur montium fœnum. Videbunt parem illi uel eo etiam uaſtiorem Leuiathan, per cuius dentium gyrum formido, cuius corpus quaſi ſcuta fuſilia, compactum ſquamis ſe prementibus, cuius ſternutatio ſplendor ignis, oculi & palpebræ diluculi, de cuius ore procedunt lampades, & de naribus fumus, cuius halitus prunas ardere facit, & in cuius collo moratur fortitudo, & cuius faciem præcedit egeſtas, qui feruefcere facit quaſi ollam profundum maris. Denique de quo dicitur, Non eſt ſuper terram poteſtas quæ comparetur ei, qui factus eſt ut nullum timeret, omne ſublime uidet, & ipſe eſt rex ſuper omnes filios ſuperbiæ,

Quã horrẽdi in inferno dæmones

Iſaiæ 34

Iob 40.

Idẽ 41

NEMO me poetarum commēta loqui putet, de ueritatis fonte haurimus quæ dicimus, ibi iſta legūtur, ubi nefas eſt credere quicquam ineſſe fabuloſum, aut mendaciter confictum, ſed uel myſterio adumbratum, uel ita ut res habet poſitum.

VIDEBVNT ergo & fabrum illum, de q̄ per Iſaiam ait dominus, Ecce ego creaui fabrum ſufflantem in igne prunas, & proferentem uas in opus ſuum, & ego creaui interfectorem ad diſperdendum. De quibus Naum propheta loquitur dicens, Clypeus fortium eius ignitus, uiri exercitus in coccineis, aſpectus eorum quaſi lampades, quaſi fulgura diſcurrētia. Et quorum ſæuitiam Abacuc admirans ait, Omnes ad prædam uenient, facies eorum uentus urens, & congregabit quaſi arenam captiuitatem, & ipſe de regibus triūphabit, & tyranni ridiculi eius erunt, totū in hamo ſublevabit, traxit illud in ſagena ſua, & congregauit, in rete ſuum, Expandit inquit, ſagenam ſuam, & ſemper interficere gentes non ceſſat. Aderunt ibi & fere beſtiæ a Daniele quondā uiſæ. Leena expādens alas. Vrſus dentibus infrendens, ut comedat carnes plurimas. Pardus quoq; cum quatuor alis & totidem capitibus. Alia etiam beſtia dentes ferreos, habens magnos, & ungues ferreos, commedens atq; comminuens, & reliqua pedibus conculcant, & alia quæ propheta ſe conſpexiſſe cōmemorat, ſupra modum monſtroſa atq; horrenda. Aderit & ille qui de cælo cecidit in terram, cui data eſt clauis putei abyſſi. De quo puteo (ut in Apocalypſi ſcriptū eſt) aſcēdit fumus ſicut fumus fornacis magnæ. Et de puteo inqt exierūt locuſtæ in terrā, .i. dæmoniorū agmina in eos qui terrena bona be-

Iſaiæ 54
Naum 2
Habac. 1.
Dan. 7
Apoca. 9.

atitudinem putant. Et data eſt illis poteſtas, ſicut habent poteſtatem ſcorpiones terræ, & præceptū eſt illis ne læderent fœnū terræ, id eſt humiles. Neq; omne uiride, in quo ſcilicet fidei, ſpei & charitatis uiget ſuccus. Neq; omnem arborem, hoc eſt, eū qui a terra ſeſe erigens cæleſtia cõtẽplatur, & bonorum operum fructu exuberat. Sequitur, niſi homines qui non habent ſignum dei in frontribus ſuis. Electos enim & ſanctos & fideles offendere nequeunt, ſed illos duntaxat, qui licet labijs deum honorent, corda tamen procul ab eo auerſa gerūt,
Mat 15 quibus dicturus eſt, Neſcio uos. Diſcedite a me omnes qui operati eſtis iniquitatem. Attendendū
Mar. 7. autem quales locuſtæ iſtæ quam terribiles. Et ſi-
Matt. 25 militudines locuſtarum inquit, ſimiles equis parатis in prælium, ſuper capita eorum tanquam co-
Apoca. 9. ronæ ſimiles auro, & facies eorum ſicut facies hominum, & habebant capillos ſicut capillos mulierum, & dentes earum ſicut dentes leonum erant, & habebãt loricas ſicut loricas ferreas, & uox alarum earum, ſicut uox curruum equorum multorum currentium in bellum, & habebant caudas ſimiles ſcorpionum, & aculei erãt in caudis earum. Præterea uidi inquit equos in uiſione & qui ſedebant ſuper eos, habebant loricas ignes & hyacinthinas & ſulphureas, & capita eq̃rum erant tanquam capita leonum, & de ore eorū procedit ignis & fumus, & ſulphur. Porro caudæ inquit eorum
Idem. 13. ſimiles ſerpentibus habentes capita, & in his nocent. Aliam quoq; beſtiam uidit aſcendentem de mari, habentem capita ſeptem & cornua decem, & ſuper cornua decem diademata, & ſuper capita eius nomina blaſphemiæ. Et beſtia quam uidi

inquit,ſimilis erat pardo,& pedes eius ſicut pedes urſi,& os eius ſicut os leonis. Ac ne plura huiuſce modi proſequi longum ſit,flamma illa ad hoc tantum lucebit,ut hæc uel his ſimilia monſtra obijciat obtutibus impiorum. Et ſi enim iſta quæ a Iohanne uel prophetis relata ſunt,ad allegoricos ſenſus referri ſoleant. Nihil tamen obſtat,quin ipſi impuriſſimi ſpiritus in haſce formas(uel potius deformitates)uerti ſeſe & poſſint & uelint,ut homines quibus ſemper infenſi ſunt, formidine ipſa uexent,antequam uerberibus cædant. Quod ſi ſanctiſſimis uiris quandoq; tales apparuere, quomodo non apparebunt damnatis? Et ſi illis iniuriam inferre auſi ſunt,q̃bus nocere CHRISTO protegente non poterant, quanto magis eos infeſtabunt, in quos iam ſæuiendi ius accipient? Iob iuſtum Satan humani generis inimicus, impetrata in eum poteſtate opibus exuit,liberis orbauit, ſeruis priuauit, ulcere percuſſit. Inſuper quoſdam qui calamitatibus eius inſultarent, concitauit. Idem beatos apoſtolos ueluti triticum cribrare expetiuit. Paulum uas electum colaphizauit. Antonium Alexandrinum abbatem fuſtibus commitigando tantum nõ exanimem reliquit. Machario bipennem manu uibrans hoſtiliter minatus eſt. Hilarionem uariarum portẽtis uocum terrere aggreſſus eſt,& eiuſdem orantis dorſo inſiliens,latera calcibus,ceruicem flagello uerberare non timuit, & eis parcet qui ſibi traditi erunt, quos igne is uinctos catenis trahet ſecum in abyſſum? Sed & ipſe in igne cruciabitur. Dolore ergo ſtimulatus, acrius ad inferendam homini iniuriam inſurget,

Iob. Apoſtoli. Paulus apoſtol[9]. 2.Cor.12. Antonius abbas. Machari[9] Hilarion.

Dolor damnatorũ in iferno

Diues purpuratus. Lucæ 16

DIXIMVS DE TERrore qui damnatis per lucem gehẽnalis ignis incutietur, dicamus nũc de dolore. Sicuti enim monſtroſas dæmonum ſpecies in lumine illo atro caliginoſoque concernendo formidabunt, ita eornm ſupplicia, quos in uita charos habuerunt, intuendo magis triſtabuntur. Frater fratri commiſerebitur, filijs parentes, parentibus filij, amicis amici. Dumq; inuicem quilibet nunc ſuo, nunc alieno malo dolent, duplicabitur omnibus grauitas mœroris. Hinc ſane diues ille ſepultus in inferno, multum de fratribus quos ſuperſtites reliquerat ſolicitus, mitti ad eos Lazarum precabatur, ut ab ipſo admoniti cauerent eo deuenire, ubi illorum afflictio ſuæ pœnæ additamentum foret. Audiuimus quoſdam in furto depræhenſos, cum coram iudice conſtituti crimen negarent, patienter tormenta tuliſſe. Vbi autem & filios in queſtionem adductos conſpexiſſent, eorum ferre ſuppliciũ nequiuiſſe, atq; continuo furtum confeſſos. Et ſi necem ipſi ſubire maluerunt, quam liberis fidiculas intendi uidere, quali quantaq; præmerentur triſtitiæ acerbitate, ſi una ſecũ in inferno illos ardere uidiſſent, & flebiliter exclamare, & ab ijs qui ope indigẽt, opem implorare? Puto & ipſi exclamaſſent obſecrantes, ut tota in ſe uerterentur incendia, & illis leuaretur pœna. Aut ſi id effici non liceret, ut saltẽ procul ab eis, ubi etiã grauioribus atterendi ſupplicijs eſſent, ſecedere ſibi permitteretur, tãtum ne illos quos genuiſſent, uri aſpicerent, gemere audirẽt, affligi angiq; ſentirent. Deniq; in imo infernalis baratri fiẽdo demergi ac defigi præoptaſſent, et ut hunc unũ effugerẽt omnes alios dolores non ita graues credidiſſent,

Ad augendam ergo reorum anxietudinem atque erumnam, ignis iſte (ſicuti diximus) non modo torrebit, ſed etiam ſplendoris aliquid diffundet, illarũ duntaxat rerum uidendarum copiam ſuppeditãs, quæ ſpectantibus multo plus afferent moleſtiæ, quam ſi etiam ipſas tenebræ caliginoſiores occuluiſſent. Et de hoc hactenus, nunc patientium pœnas utrum diuerſæ ſint perpendamus.

DIVERSAS eſſe nulli dubium eſt, niſi cui forte libuerit Stoicorum more uitia omnia paria eſſe definire, ut pares etiam pœnæ uitiorum ſint. Quæ quidem ſentẽtia toto catholicæ ueritatis theatro exploditur & exibilatur. In lege quippe ueteri ſacerdos eos qui lepræ morbum contraxerint conſiderare iubetur, ac dijudicare, alba, an nigra, an rufa ſit, diuerſa autem lepræ genera diuerſitatem ſignificant peccatorum. Lex etiam illum qui infamauerit uxorem, uerberibus afficiendum decernit. Qui uero alienam ſtuprauerit, lapidib⁹ obruendum iubet. Inæqualis pœna inæqualitatem criminis indicat, Idcirco de ijs quoq; qui uerberãdi ſunt, mandatur, ut pro menſura peccati, fiat & plagarum modus. Et plures plagæ irrogentur ei, cuius grauior fuerit culpa. Sed ne quis differentiam hanc in præſenti uita, non in futura haberi cauillari poſſit. In Sapientiæ libro ſcriptum eſt. Iudicium duriſſimum in eos qui præſunt, fiet, & potẽtes potenter tormenta patiẽter, & fortioribus fortior inſtat cruciatio. Cur ita, niſi quia in eodm q̃q; genere peccati, magis delinquit is qui dignitate p̃cellit? Ad hæc etiam in Euãgelio perſpicua eſt criminum & animaduerſionum diſcretio. Omnis inquit qui iraſcitur fratri ſuo, reus erit iudicio. Qui

Pœnarũ diuerſitas

Leuiti. 13.

Deute. 22

Deute. 25.

Sapien. 6.

Matth. 5

autem dixerit fratri ſuo racha, reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue, reus erit gehennæ ignis. Fruſtra nimirũ fieret iſthæc diuiſio, ſi nulla eſſet uitiorum diuerſitas, & ſi alia leuius, alia grauius non punirentur. Aut ſi diuerſa non ſunt cur qui

Matth. 12 uerbum dixerit contra filium hominis, remittetur ei? qui autem dixerit cõtra ſpiritum ſanctum, non remittetur ei, neque in hoc ſeculo, neque in fu

Lucæ. 11 turo? Quare illo nequam ſpiritu cum ſeptem alijs nequioribus ſe, (differens enim etiam ſpirituum nequitia eſt) reuertente ad eum a quo exierat, fiunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus?

Lucæ. 12 Quamobrem ſeruus qui cognouit uoluntatem domini ſui, & non præparauit ſe, & non fecit ſecundum uoluntatem eius, uapulabit multis, qui autẽ non cognouit, & fecit digna plagis, uapulabit paucis? Qumodo deniq; Iudæ peccatum maius dicitur Pilati peccato, dicente ad Pilatum domino. Nõ

Iohan. 19 haberes poteſtatem aduerſum me ullam, niſi tibi datum eſſet deſuper, propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. Quod autem aliud alio leuius ſit, minusq; noxæ habeat, Iohannes apoſto

1. Iohan. 5 lus declarat dicens: Qui ſcit fratrem ſuum peccare peccatum non ad mortem, petat & dabitur ei uita peccanti non ad mortem. Eſt peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget quis. Grãdis diſtantia, alteri peccanti uita orando impetratur, pro altero q in morte eſt, ne orare quidem permittitur. Igitur ſicuti diſtincta ſunt delictorum genera, ita & delinquentium ſupplicia diſtincta ſunt.

Tormentorũ genera. EST GEHENNA & caminus ignis inextinguibilis, eſt uermis & tinea immortalis, ſunt tenebræ aliæ exteriores, aliæ interiores, eſt profundum & puteus abyſſi, ſunt glareæ cocyti, ſecun-

dum quod dicitur. Dulcis fuit glareis cocyti, eſt ſicut calor ita & frigus, iuxta illud. Ad nimium calorem tranſiet ab aquis niuium. Sunt ſpiritus creati ad uindictam, ſunt pix, ſulphur, grando, ſitis, fames, mors, ſcorpij, ſerpentes, eſt rumphea uindicãs in exterminium impios, eſt abſynthium & aqua fellis, eſt turbo indignationis domini, & tempeſtas erumpens & irruens ſuper capita iniuſtorum. Eſt & de quo ſuperius dictum eſt, procellarum ſpiritus, qui flammas non ſinit quieſcere, neque prunas conſopiri, aut cinere obduci. Sunt denique omnia mala, & nihil prorſus boni, & hoc unum omnium peſſimum, nulla unquam neq; minuendæ, neq; finiendæ tantæ acerbitatis expectatio. Quam rem quidam admirantes quæſiere, qua ratione iuſtum eſſet, quod criminibus quæ tam breui temporis ſpacio perpetrantur (breuis eſt enim uita mortalium ſuper terram) pœna conſtituatur æterna. Quibus reſponſum eſt, hoc non tantum diuinæ, uerumetiam humanæ conuenire ſæueritati atque cenſuræ, ut ſcelera quædam, licet horæ unius uel puncti momẽto cõmiſſa fuerint, plurimorũ annorũ mulctentur exilio, diuturniore carcere caſtigentur, longioribus diſcutiãtur tormentis, quoniam non tam tẽpus in peccando ſpectat quam pondus. Peccat qui uno ictu homicidiũ peragit, peccat qui tota die uerba blaterat otioſa, & abſque intermiſſione garrit atque argutatur, & cum uterq; peccet, alterq; multum temporis, alter parum in peccando conterat, homicidium tamen pœna interdũ longiore punit, in conſulta uero loquacitas, ne breui quidẽ coercet. Deinde tametſi ad delinquendũ nõ multũ temporis hominibus præſcriptũ ſit, ani

Iob. 21
Iob. 24

Quare pœna æterna conſtituta ſit temporaliter peccantibus.

mus tamen illius quem nunquam delictorum pœnitet, qui nunquam male agere ceſſat, tendit in infinitum, Et ut Gregorius, inquit, uellēt iniqui ſemper uiuere ut ſemper poſſent peccare, ideo iuſte q̄dem flagello plectuntur ſempiterno. Præterea ut appareat, q̄lis quantusq; ſit q̄ offenſus eſt, oportet ut offenſor ipſe & grauiſſime & diutiſſime, id eſt, ſine fine puniatur. Huc accedit quod ei quidē qui breui tempore peccans æternis addicitur ſupplicijs, non fit iniuria neq; dolus, quoniam antequam peccaſſet, hæc eadem peccantibus propoſita eſſe non ignorauit. Sciuit etiam quod ſi breui tempore uirtutis opera exercere ſtuduiſſet, æterna remuneratione ſe fuiſſe potiturum, & tñ ꝟtute contempta uitium ſequi maluit. Quis ei quæſo fraudi fuit? quis eum in illam nūquam ſatiabilem carnificinam præcipitauit, niſi ſuamet peruerſa in eligendo mala uoluntas? Ad aquam ineffabilis dulcoris manum extendere poterat, & prunis potius ardentibus eam immerſit. Talibus per prophetā
Iſaiæ. 50 dicitur, Ecce uos omnes accendentes ignem, accincti flammis, ambulate in lumine ignis ueſtri, & flammis quas ſuccendiſtis. Profecto quiſquis infinitæ beatitatis promiſſa paruipendit, infinitæq; calamitatis minas non timet, quando & has euadere licet, & illa promereri, dignus eſt cruciatibus infinitis pro tāta animi ſui temeritate, tātaq; ſtultitia. At aliquis fortaſſe incredulus eiuſmodi minis non abhibet fidem, tanto magis meretur illas experiri, ut quod credere noluit libens, credat inuitus, cognoſcat quia uera ſunt, quæ falſa eſſe impie dubitauit, tradatur diabolo & angelis eius, qui nō credidit Chriſto & apoſtolis eius.

QVONIAM AVTEM docuimus diuerſa eſſe ſupplicia, ne quis aliqua ut alijs minus dura, ita etiam non multum acerba putet, ideoq; ad euitanda negligentior efficiatur, oſtendemus ea q̃que, quæ illic leuiſſima ſunt, omnibus quæ hic habentur eſſe grauiora. Nihil hic quidem tam triſte eſt, tam luctuoſum, ut non habeat aliquid conſolationis. Pauper es, ſiti, fame, nuditateq; confectus, inuenies qui miſerebitur & ſtipem porriget. Incurabiles morbi doloris interualla habent, & poſt uehementem acceſſionem, uel feſtina remiſſio expectatur, uel proximus exitus. Perpetuum exilium non adimit patriam ſed mutat, & pleriſq; natale ſolum reliquiſſe uſui fuit. Qui in latomijs uinculis ve coartantur, aut perfractis clauſtris euadere, aut præſidis miſeratione liberari ſperant. Qui cæditur, mutilatur, uritur, in equuleo ſuſpenditur ungulis raditur, uirgis uerberatur, cruci affigitur, membratim diſcerpitur, omnia deniq; quæ crudelium tyrannorum furor adinuenit tormenta, in ſuo ipſo corpore excipit, quanto uehementior dolor eſt, tanto citius finem affore doloris confidit, & totum quem intolerabiliter ſuſtinet angorem, ſe morte mox effugiturum gaudet. Soli illi qui ad tartarum relegãtur, nihil penitus habere poſſunt uude conquieſcant, nedum unde gaudeant. Quis enim illic miſerebitur, ubi omes miſeri ſunt? Quis conſolabitur, ubi omnes lugere non ceſſant? Quãdo dabitur uel modica tormentorum intermiſſio, uel ullum leuamen, ubi urens ignis nunquam extinguitur, rodens uermis nunquam moritur, uexantia dæmonia nullo labore defatigantur, nulla crudelitate ſatiãtnr? Quis poſtremo malorum ſpe-

Quod minima in inferno pœna maior ſit illa quæ hic habetur maxima.

rari terminus poterit, ubi diuini iudicij irreuocabilis maledictio in æternum perſeuerabit. Deinde uitæ huius aduerſitatum tribulationumque cauſa hæc fere eſt, ut aut iuſtus per patientiam coronetur, aut peccator per timorem corrigatur, ſed cauſa gehennæ ignis non alia eſt, quam ut obſtinatus, quem nunquam flagitij pœnituit, nunquam careat tormento, hic ira, illic pietas dei eſt. Nonne ergo ſatis patet grauiorem eſſe animaduerſionem dei iraſcentis, quam caſtigationem diligentis? Verberat aliquis filium, ſed ut a uitijs deterreat, uerberat hoſtem, ſed ut interimat. Nonne igitur leuiſſimus in hoſtem ictus durius feriet, quam maximus in filium? Sic & minima in inferno pœna maior eſt, quam quæ hic inferri poteſt maxima, quoniam hic filij, illic hoſtes dei ſunt, quanquam multi & hic hoſtes, ſed ita ut eſſe poſſint filij. Hoc idem nobis contrarij quoque ratio ſuadet. Nam quemadmodum in cæleſti gloria minimo beatorum ij qui in terra feliciſſimi exiſtimantur, comparari nequeunt, ita e diuerſo qui in inferno minimum miſer eſt, omnibus quæ ſupra terram haberi poſſunt miſerijs miſerior eſt. Quanto itaque plus haurit gaudij, qui in cælo minimus eſt, quam qui in terra maximus, tanto plus pœnæ ſentit, qui inferno minimam ſentit, quam qui maximam in hoc ſeculo.

De reuelationibus infernalium pœnarum.

Cap. XIIII.

HIS RATIONIBVS addamus etiam reuelationum argumenta, ut eorum ipſorum qui uel periere, uel a perditionis limine reuocati ſunt, confeſſionibus quanta pereuntium infelicitas ſit, certius innoteſcat. Audiuimus Epulonem diuitem de euangelio perquam luguбriter conquerentem, & ſancto patriarchæ ſupplicãtem, ut mitteret Lazarum, qui intincto in aqua digito guttulam unam linguæ ſuæ inſtillaret, eo quod totus in igne arderet totusque cruciaretur. Quanta ergo calamitas eſt, ſic torreri, et una aquæ gutta indigere, nullaq; poſtulatione eam impetrare poſſe. Sed huic tam ingẽti miſeriæ additur præteritæ felicitatis amara recordatio. Reſpõſum eñ accipit, Memento quia bonis multis in uita fruebare, Lazarus uero preſſus erat malis, tu nũc cruciaris, ille conſolatur. Additur & fratrum ſuperſtitum irrequieta ſolicitudo, cum tam uehementer expaueſcat, ne eandem & illi perniciem ſortiãtur, quos fortaſſe ſciebat haud alijs moribus uiuere q̃ ipſe uixerat. Non ergo ſatis eſt flãmis excoqui, & ne linguam quidem tanti ardoris habere expertem, multiplicium inſuper curarum perpetua anxietudine exæſtuandum eſt.

Diues purpuratus. Lucæ. 16

STACTAEVM Epheſium Iohannes apoſtolus dum efferreẽ, ad uitã reuocatum percunctatus diciẽ. Quid in alio orbe de illis duobus fratrib9 diſcipulis ſuis uiderit, qui ſibi aliquamdiu religioſe adhærẽtes, rurſum p inconſtantiam lubricitatemq; deſciuerant. Cum ergo is quantam beatitudinem cum quali infelicitate permutaſſent, coram recenſuiſſet, continuo illi ambo omnes diuitias paulo añ repetitas acceptasq; (hæ aũt erãt ꝟgæ in

Duo Iohannis diſcipuli.

aurum uerſæ,& lapilli in gemmas, ut his redimerent poſſeſſiones, quas pro amore Chriſti diſtraxiſſe dolebant) ad pedes apoſtoli effudere multis cum lachrymis rogãtes ueniam ac dicentes, omĩa ſe perpeti paratos, tantum ut priſtinam gratiam apud deum ſibi recuperare liceret. Nequaquam tam cito tantas opes iterum contempſiſſent,& ad apoſtolicam reuerſi fuiſſent egeſtatẽ,niſi certo cognouiſſent,& omnibus opibus maiorem eſſe paradiſi gloriam, & omni egeſtate anguſtiorem inferni erumnam.

Caluaria cuiuſdam Ethnici

MACHARIVS Alexandrinus dum aliquando per Scythioticam ſolitudinem deambularet, caluariam hominis humi iacentem conſpicatus,cœpit per CHRISTVM IESVM obſecrare & interrogare cuius fuiſſet dum uiueret? Quo ve nunc in loco animus quondam inhabitator ſuus degeret? Grande miraculum, aridum os carneque & neruis nudum prorupit in uocem,ac ſe gentilem fuiſſe, proximiq; uici indigenam reſpondit, nunc uero in foueam baratri infernalis tam alte retruſum anguſtiari,quam procul a terra diſtet cælum. Sed etiam ſe inferius corruere Iudæos incredulos, & ipſis inferius hæreticos Chriſtianos,qui reuelatam diuinitus ueritatem mendacibus peruertere ſententijs moliuntur. Merito quidem ipſi hæretici & gentilibus & Iudæis damnabiliores ſunt. Nam utrique illi aperte cum eccleſia pugnant, hi uero amicitiæ ſimulatione ex inſidijs nocent,et cum ſe Chriſtianos nũcupent,nulli Chriſtianos pernicioſius lædunt.

Cadauer cuiuſdam Ruſtici.

EADMVNDO Cantuarienſi archiepiſcopo die quadam in uiſu apparuiſſe ferunt, late pa-

tentem campum,ſqualentibusq́; aruis uaſtum,et in eo ruſtici cuiuſdam ſola uitæ prauitate nō ignobilis,exanime corpus ab ingenti coruorum multitudine certatim impeti,diſtrahiſque & dilacerari. Deinde compertum ea ipſa die ruſticum illum fuiſſe uita defunctum. Quid mali, quid iniuriæ uſquam eſſe poteſt,quod nequiſſimi ſpiritus damnatorum animabus illic in inferno non irrogent, ſi hic in cadauera eorum tam auide dabacchanť.

IOSAPHAT Auenir Indorum regis filius, Barlaam eremitæ induſtria & diſciplinis ad Chriſtianitatem conuerſus, meretriculæ cuiuſdam forma blanditijſq́; & procacitate captus fuiſſet,niſi diuina miſeratione contigiſſet,ut parum per obdormiſcens, & ſanctorum gloriam, & damnatorum pœnas uideret. Eo ſomno confirmatus,in caſtitatis propoſito perſeuerauit. Tyrunculus adhuc in fide erat,& puto turpis uoluptatis tā uiolētæ ſolicitationi ſuccubuiſſet, niſi per huiuſce modi uiſum, & paradiſi delicias omnibus mundi oblectamentis magis expetiſſet,& om̄ibus formidabilibus ip̄a inferni tormenta magis expauiſſet. Si ergo iſta per ſpeculum & in ænigmate & quandam ſoporis umbrā uiſa tantam uim habuere,q̄d uirium quantumq́; efficaciæ haberent,ita ut ſunt conſpecta?

Ioſaphat regis filius.

SICVTI conſpexerant tres illi Ieroſolymis bis morte defuncti, de quibus tunc quoq́; mentionem fecimus, cum de purgatorio tractaremus. Qui (ut Cyrillus tradit) ad deſtruendam hæreſim quandam præcibus ipſius Cyrilli & Euſebij,Hieronymiq́; iam cum CHRISTO regnantis meritis,qua die mortui fuerant,reſuſcitati ſunt. Tunc

Tres a morte ad uitā reuocati.

palam teſtari cœperunt, ſe Hieronymo duce loca paradiſi, inferni, purgatorijq́; perluſtraſſe, & cum damnandi eſſent, eiuſdem apud deum gratia antequam iudicarentur, ad uitam redire iuſſos. Enarratis igitur omnibus quæ uidiſſent, ſola infernalium pœnarum recordatione a lachrymis temperare ſe nullo modo poterant, q̄d dicerent tales ac tantas eē pœnas illas, ut nullæ penitus excogitari poſſent cum ipſis comparandæ. Itaq; ſine intermiſſione flebant, donec peracta. XX. dierum pœnitentia, rurſum (ut prædixerant) ſuis exuti corporibus deceſſere, non ut prius ad mortem, ſed ad uitam. Perpendamus horum teſtimonio, horumq́; luctu, quam immenſum malum ſit illud, quod cum nullo malo conferri queat, & cuius timor lachrymas cohibere non ſinebat. Horum quoque pœnitentiam imitemur, qui tam pauculorum dierum fletu tantam euaſerunt perniciem, & ſimul beatitudinem conſecuti ſunt æternam.

Rufus Cyrilli nepos

IDEM Cyrillus refert, dum mœſtus oraret, indicari ſibi petens, qualiter ſe haberet Rufi nepotis ſui nuper defuncti anima, ſe fœtorem primo ſenſiſſe ſupra modum grauem, neq; naribus omnino niſi compreſſis tolerabilem mox deinde Rufum cōſpexiſſe catenis candentis ferri præcinctum, flammas fumo mixtas ore uomentem, & toto prorſus corpore ex ardoribus quos intra ſe habere uidebatur, ſcintillantem. Cumq; hoc ſpectaculo conterritus miraretur, & uehementer expauidus quæreret, quam ob culpam iuuenis moribus integer, & ob id quondam omnibus charus talibus pœnis dignus iudicatus eſſet, ab eodem didiciſſe, nihil ei aliud crimini fuiſſe datum pro quo ita uexaretur, p̄-

ter aleæ luſionem, quoniam ipſa identidem uſus eſſet, & leuiſſimum uel nullum peccatum exiſtimans, illud ſacerdoti confiteri neglexiſſet. O ſæuera diuinæ iuſtitiæ iudicia, & expaueſcendum examen, ſi unum in homine uitium, tot uirtutibus quæ idem inerant, non eſt compenſatum, ut ipſe a damnatione liber eſſet, quomodo illis compenſabitur, qui pleni flagitijs nulla cum probitate decedunt? Et ſi tam ſæuos patiebatur cruciatus aleæ luſor, quales quæſo paſſuri ſint, fœnerator, fur, adulter, homicida, uel hæreticus, uel idololatra? Non dubitamus quin iſti grauius peccent, proinde nec dubitemus præter hæc Rufi ſupplicia eſſe adhuc quædam multo grauiora.

EXEMpla quæ ſequuntur, de beati pontificis Gregorij dialogo recitabo, ne quis ambigat, quin ea ueriſſima ſint, quæ tanto teſte proferent. Gregorius papa

QVIDAM IN finibus Valeriæ prouinciæ ægrotãs, priuſquam Seuerus presbyter ad ipſum a peccatis abſoluendum adueniret, diem ſuum obiit. Mox eiuſdem Seueri lachrymis ac precibus, annuente domino reuixit. Interrogatus quid ſibi cum e corpore migraſſet contigerat, reſpondit ſe a quibuſdam hominibus nigrioribus quam Aethiopes ſunt, & qui ore naribusq; ignem efflabant, repente correptum fuiſſe, & per opaca loca atque aſpera raptim deductum. Sed dum adhucduceretur, a candidiſſimis iuuenibus, multaq; luce coruſcãtibus obuiam factis dimitti, ac uitæ priſtinæ reſtitui iuſſum, ꝙ dicerent Seuero presbytero hoc poſcenti deum concedere. Igitur cum peccata ſua eidem confeſſus pœnitentiam peregiſſet, die ſeptimo iterum, ſed felicius obdormiuit. Terribiles Quidã Seueri precibus uitæ reſtitutus.

illi nondum confeſſo, cum per tenebras traheret, dæmones fuere, haud dubie terribiliores futuri, ſi ad gehennam uſq; pertraxiſſent. At uero q̃ fortis Seueri pietas, q̃ potens meritum, qui de ore tam rapacium luporum eripuit prædam, & animam ab Orci faucibus auulſam inſeruit cælo? Ex quo liquet, tunc maxime ſanctoꝝ precibus nobis opus eſſe, cum expiramus. Iam iudicatis nihil proficiũt preces. Nulla eſt in inferno redemptio.

Orcus, id eſt, infernus.

NEQVE enim Theodoricum Italiæ regem Arrianum, ne in interitũ rueret æternũ, ſua tenere uis, ſuuſq; ualuit potentatus. Quem ſolitarius quidam in Lipara Siciliæ inſula deo ſeruiens, in foueam illam quæ flammas eructat, uinctum deijci uidit, a Iohanne papa, Simacoq; patricio, quos ille catholicam tuentes fidem non multo ante occiderat. Merito ab ipſis præcipitari uiſus eſt, quos ipſe præcipitatos in mortis ignominiam putauit, dum martyrio coronarentur. Depræhenſum quoque eſt eodem die ipſum interijſſe, quo talia de illo ſolitarius uiderat.

Theodoricus rex.

OPINOR locum illum in quem eſt deiectus, ſicuti & alia quæ in illis circa Siciliam inſulis, atque in ipſa Sicilia perpetuo ardere conſtat, infernæ fornacis infumibulum eſſe, & flammas ac fumum ipſum inde a gehennæ ignis ſurſum uerſus euaporari. Si enim is ignis eiuſdem cum noſtro naturæ eſſet, unde illi materia ſufficeret, per tot iam ſecula aſſidue flagranti? Nonne iampridem inſulas illas omnes in nihilum redegiſſet? Is ergo ignis eſt, qui ad cruciandum factus eſt, non ad conſumendum, niſi forte quod conſumptum aut terroris aut pœnæ plus adijciat. Si quis autem noſſe cu

Ignis in Siciliæ inſulis.

pit, quam alta profunditas ſit, a ſummo ore bulli entis foraminis ad ultimum uſq; inferni fundum, Theodericum interroget, quem ideo totum præci pitium illud emenſum credimus, quia nullum cri men grauius eſt, q̃ ab eccleſiaſtica diſſentire ueri- tate, & hæreſum prauitatibus implicari. Quo au- tem minus dubitemus eſſe apud inferos tormen- torum ignem, hucuſq; illum noſtris oculis uiſen- dum diuina prouidentia iuſſit promicare. Hæretic

QVOD ita eſſe, Eumorphi quoq; Romani Gallæ uiduæ filij exemplo probari poteſt. Qui cũ animam ageret, clamare cœpit dicens, Pergite ci- to accerſitum mihi Stephanum Optionem. Ecce enim nauis ambos nunc ad Siciliam uectura in portu nos præſtolatur, iam oram ſoluit, iam uela ſuſpendit. Inſanire putabatur, donec rurſus mo- rantes famulos increpans Non inſanio, inquit, agi te iam ite, ſi libet, & quod uos uolo, perficere ne cunctamini. Dum eunt, audiunt Stephanum illũ deceſſiſſe, dũ redeũt, Eumorpheũ extinctũ offen- dunt. Vtriuſq; exitus eodem temporis puncto cõ- tigit, ut talis euentus doceret, haud temere uiſum eos ad Siciliam euocari, ubi Ethna ſicut & infer- nus igni flagrat inextinguibili. Eumorphus & Stephanus Optio.

PROSEQVAMVR adhuc ignis huius non leuia uiſa, ut aliorum caſus repetentes, diſca- mus nobis cauere. Quo tempore Gotthi Italiã ua- ſtabant, Reparatus Romanus improbus magis quam ignobilis uir, dum defunctus plangeretur reuixit. Et mittite, inquit, ad Eccleſiam Lauren- tij martyris ſciſcitatum quid Tiburtius presby- ter agat, uidi enim eum rogo impoſitum acriter torreri, uidi & alium rogum, qui flammæ mu- Reparatus Romanus & Tiburtius presbyter

crone cælum lambere uidebatur, de flamma quoque uocem erumpentem audiui, quæ indicaret qs ille eſſet, cui pœna hæc parabatur. His enarratis repente obmutuit, nõ ſydere, ſed morte percuſſus atque iterum illuc unde redierat abijt. Tiburtius etiam infelicem animam tunc exhalaſſe compertus eſt, de quo hominum quoq; præiudicium factum fuerat, nemine non uitam illius deteſtante. Cum enim presbyter eſſet, nihil presbyteri habebat, præter figuram ac nomẽ. Reparato autem alios admonendi, non ſui a perditione liberandi copia data erat, deo per illum cæteris conſulente, ut cauerent eoꝝ uitia imitari, q̃s ad gehennam dãnatos ſatis certo indicio cognouiſſent.

Curialis ardens in ſepultura IN VALERIAE puinciæ regiõe fuiſſe Curialis quidam perhibetur. Qui cum in uigilia paſchæ filiam cuiuſdã ſibi amiciſſimi iam adultam ad Baptiſmum tenuiſſet, contracta ſpiritali neceſſitudine eam illo die ſecum manere petijt, conceſſam laute atq; opipare accepit, & quaſi a ſe genitæ amoris ſigna oſtendit, longe alium amorem cælans in corde. Nocte enim ſuperueniente, miſellam nihil tale timentem inuadens uitiauit. Cæterum cum illuxiſſet, tanti ſceleris conſcius ad eccleſiam procedere uerebatur, ne tamen de ſe ſuſpitionem alijs generaret, ſi tam ſolenni feſto miſſæ non intereſſet, perrexit non cum modico diuinæ uindictæ timore, ſed diei illius impunitas reliquorum ſecuritatem ſuppeditauit, quaſi uero malorum obliuiſcatur deus, ſi non ita cito caſtiget. Die igitur ſeptimo poſt commiſſum flagitium cum ſanus ambularet, repente concidit mortuus. Cumque ſepeliſſent eum, flamma de tumulo erumpens ardere

non deſijt, donec cadauer ſimul cum conditorio cō ſumpſit. Hinc coniectari libet, quanto uehementius anima eius uiuens ac ſentiens torqueatur in inferno, cuius exanime & inſenſibile corpus comburi dignum fuit in ſepulchro.

MONAchus quidã natiōe Hiberus, cui Petro nomen fuit, cum non ſatis monaſtice uiueret, mortem obijt. Mox autem corpori reſtitutus, dixit ſe uidiſſe inferorum tormenta, perpetuumq; gehennæ ardorem, Cumq; prope eſſet utet ipſe in ignem proijceretur, ab angelo fuiſſe ereptum, & ad mortalem uitam quam reliquerat, redire iuſſum, hoc addito, ut iam diſceret qualit' ſibi deinceps uiuendum eſſet. Intantum itaq; poſtea immutatus eſt, ut ipſa corporis maceratione ſe uere uidiſſe teſtaretur, quod tantopere timeret. Petrus monachus

STEphanus Romanus uir ſua ætate illuſtris Conſtantinopolim profectus, in ualetudinem incidēs uita deceſſit. Et qm̄ ij qui illū comitati fuerāt, officij gratia corpus eius ad patriam referre uolebant, quæſitus eſt polictor qui illud exenteratum ſale cōdiret, ne in itinere putreſceret, Polictore tūc non inuento, is qui mortuus iacebat, die poſtero exurrexit uiuus, uixitq; poſtea nō parꝫ diu, ſed minus q̄ꝫ debuit emendate, adeo quoſdam ne uiſa q̄dem horrenda, ita terrent ut corrigant. Igit̄ narrare ſolebat, tūc ſe ad inferos deductum uidiſſe formidabilia illa quæ olim audita non crediderat, & dum ueluti reus ante iudicis tribunal ſiſteretur, dimitti iuſſum, repræhenſo errore eorꝫ qui ipſum adduxerant, cū non ipſe, ſed Stephanus Ferrarius adduci iuſſus eſſet, ſe itaque reſtituto, eadem hora Ferrarium hunc uicinum ſuum defunctū fuiſſe, et Stephanus Romanus Stephanus Ferrarius

tantæ uiſionis fidem feciſſe ne ſomnium putaretur. Quod autem non ſe ſatis correxerit, hoc quod ſequitur exemplo, perſpicuum erit.

Miles qdā

MILES QVIDAM in eadem urbe Roma peſtilentiæ morbo extinctus, cum reuixiſſet dixit, apparuiſſe ſibi pontem anguſtum, fluuiumque ſubter labentem, tetrum admodum & caliginoſum, ac fœtore incredibili grauem. At uero ad ulteriorē ripam loca amœna, & quæ oculos florum uaritate, nares odorum fragrantia multum præcipueque oblectarent, tum habitacula paſſim diſpoſita diuini cuiuſdam nitoris ac formæ, ſed inter ipſa unum cæteris maius elegantiusque, quod totum aureis laterculis adhuc conſtruebatur, cui autem conſtrueretur ſcire ſe nequiuiſſe. Conſideraſſe tamen quod iuſti pontem ſecure per tranſirent, reprobi uero laberentur, & in fluuium ruerent. Tunc uidit (ut aiebat). Peregrinum preſbyterum tam inoffenſe per anguſtias illas gradū tuliſſe, quam hic pie uixerat. Sed inter eos quoq; q ceciderant, quoſq; rapidi gurgitis ſpumoſi uortices agitabant, uidit Petrum Eccleſiaſticæ familiæ Irenarcham, qui quadriēnio ante obierat, ferreis uinculis complicatum, & de horribili alueo enatare fruſtra conantem, atq; idcirco ei ſupplicio mancipatum audiuit, quod reos olim quos puniendos accipiebat, ſæuiter magis quam obſequenter punierit. Vidit & Stephanum, de quo modo diximus. Qui cum tranſire pontem uellet, ad medium perueniens pedibus delapſus eſt, uentre adhæſit ponti. Per pedes ergo ab immundis ſpiritibus in fluuium trahebatur, per manus ab angelis, ne mergeretur tenebatur. Interim qui talia ui-

Peregri nus pſbyter.

Petrus Irenarcha.

Stephanus Romanus

dit,uitæ reſtitutus,pendentis in ponte qui finis fu erit,ſcire non potuit. De quo ne beatus quidem Gregorius præiudicium facere auſus, lapſum adhæſionemq; tantum interpretatur dicens, Deorſum deprimit carnis laſciuia,ſurſum attollit eleemoſyna.Ex ijs autem duobus quid in Stephano magis excelleret,incertũ erat.Ideo nec totus mergi uiſus eſt,nec totus emergi. Nos inde diſcamus non ſic incedere ut labamur,cum tam atra & ſæua ſit perditionis æternæ uorago,cumq; tam uiroſam exhalet mephitim,ut non minus ſœtore ipſo cruciet,quã uortigine fremituq; ruentiũ aquarũ.

FVIT Romæ in monaſterio beati pontificis Gregorij(ut idem tradit)adoleſcens quidam ſecularis,cum fratre monacho manens,ita mundanæ uanitati deditus,ut nulla piæ conuerſationis præcepta admitteret,proteruus,leuis, uecors erat, ut qui magis rei familiaris defectu quam amore fratrem ſecutus eſſet. Hic ipſe peſtilentia percuſſus, cum iam moriens extremos ederet anhelitus,monachis aſſidentibus,& pro ſalute eius deum dep̃cantibus,magno omnes pauore turbauit dicens, Faceſſite hinc,cur prohibetis ne a dracone iſto deuorer,ſi illi datus ſum?iam ignitis faucibus hauſit caput meum,& ſtridentibus ſquamis quaſi ferris tractim terens enecat me.Abite quæſo,nam præſentibus uobis totum abſorbere non poteſt, & id circo magis cruciat.Cumq; admoneretur,ut ſe crucis ſigno contra illum defenderet.Quid poſſum,inquit,cum & manus & pedes meos caudæ ſuæ ſpiris circumuolutos colligarit? Hoc audito, fratres in terra cum lachrymis prouoluti, ardentius pro eo ſupplicare cœperunt,.Inde ipſe meliuſculus fas Adoleſcẽs ſecularis.

ctus,gratias deo agere,quod exauditis fratrum p̄cibus,a ſe tam immanem beſtiam effugaſſet,inſu per uitam ſe aliam ſi conualeſceret, inchoaturum polliceri,terrenaq; omnia contempturum.Conualuit,& quod promiſerat præſtitit,tam ſancte poſt hac uiuens quam antea petulanter.Timeamus et nos crudeliſsimum hunc draconem, qui non tantū caput,ſed totos penitus cupit deglutire,totos perdere,& in ardentem flammis aluum demittere,ut ueluti fornace cōcluſos torreat ſemp & excruciet.

Monachus hypocrita. CVIVS quidem crudelitatem ſubſequentis q̄que caſus infelicitas facit manifeſtam. Iconiæ in monaſterio(quod Tongalathon dicebatur)monachus erat,qui ſimulata ſanctimonia magnā apud omnes æſtimationem ſibi comparauerat. At uero cum ægrotans ad diem uitæ ſuæ ſupremum acceſſiſſet, expauefactus fratres conuocat,hypocriſim(quā diu cælauerat)prodit.Et nūc uidete inq̄t, q̄ me p̄duxit diu mentita ſanctitas.Ieiuniis me idētidem affligi fingebam,ſed occulte comedens nunquam ieiunabam,nunc inimico traditus ſum.Ecce me terribilis ſerpens tortuoſi corporis uoluminibus implicatum tenet, ecce in os meum, quod clamdeſtinis dapibus replebatur,caput indidit ſuum,& lætifero morſu ſanguinem ſuctans adimit ſpiritum.Sub hæc uerba miſer defecit,quibus pro fecto non illi,ſed nobis conſultum eſt, ut cognito hypocritæ fine,hypocriſim euitemus. Nimis animæ ſuæ infenſus eſt,qui tam diri ſerpentis uenena non perhorreſcit cum etiam in Ieremia ſcriptū ſit. Ecce ego mittā uobis ſerpentes peſſimos quibus non eſt incantatio,& mordebunt uos ait dn̄s.

Ieremi.8.

Chriſarius Romanus. CHRISArium Romanum, opulentum quidē,

ſed ſceleſtum hominem fuiſſe cõſtat, ita ut diuitijs an uitijs magis abundarit, incertum ſit. Cum autem graui ualetudine quateretur, & iam expirãs anxiaret, apparuere illi teterrimi dæmones ipſum certatim præhenſantes, traherecp ad inferna niten tes. Qui conterritus ac tremens, maximi filij ſui opem flebiliter implorare, ſecp ſuper lectũ in quo iacebat, huc atcp illuc uertere miſeris cœpit modis nemo ſpiritus uidebat, & tamen nemo ibi conueniſſe dubitabat, cum illius geſtus lamentacp conſideraſſet. Poſtremo ipſe cum iam amicorum auxilium deſperaſſet, ad hoſtes conuerſus, inducias oro inquit, inducias uel tantum uſcp mane, dum hoc poſcendo ingeminat, animam exhalauit. Quã dura igitur & inexorabilis dæmoniorum improbitas, a quibus non ſolum pax nulla impetrari po teſt, ſed necp breuiſſimi temporis induciæ, perijſſe horam arbitrantur, qua ab inferenda homini mo leſtia forte ceſſarint. Aſſiduus itacp & perpetuus eorum qui damnantur tortor & carnifex eſt diabolus, nec ſolũ aĩas pditas uexãs, ſed interdũ etiã oſſa pereuntium in ſepulturis qeſcere nõ ſinens.

VAlentinum nancp Mediolanenſis eccleſiæ curatorem cũ Genuæ defunctus in eccleſia beati Syri martyris ſepeliret̃, noctu terribili clamore exciti cuſtodes, uiderunt per pedes uinctum foras protrahi a dæmonijs, ululantem uociferantemcp, eo uiſu conterriti abierunt quiſcp ad cellam ſuam. Mane uero reliquis fratribus quæ uiderãt referũt & una cũ illis adeunt Valẽtini ſepulchrũ, aperiũt, uacuũ inueniũt, admirant̃. Deinde extra eccleſiam corpus eius q̃rentes, illic ubi tranſpoſitũ fuerat, iacere conſpiciunt, ſic uinctis pedibus, ſicuti tractũ cuſtodes dixerant. Valẽtin, curator.

Tinctor q dam.

ROMAE quoq; tinctor quidam in beati Ianuarij martyris eccleſia ſepultus, nocte ſequenti eiulare auditus eſt, & quod arderet grauiter lamẽtari. Mane adaperta ſepultura, ueſtimenta cum quibus poſitus fuerat inuenerunt, corpus nuſquã comparuit. Hinc conſiderandum qualiter animæ illorum torqueantur in inferno, quorum corpora à dæmonum iniurijs, ne in eccleſia quidem condita tuta eſſe poſſunt.

Fœminæ Monialis quædam.

NAM in Sabinorum quoq; prouincia monialem quandam fuiſſe traditum eſt, quæ corporis caſtitatem ſeruans, linguam procacitatis uitio polluebat. Cunq; diem obijſſet extremum, & in eccleſia ſepulta eſſet, æditurus nocte intempeſta eccleſiã ingreſſus, uidit illam ante altare diſtentam ſecari per medium, partemq; ſuperiorem igne cremari, inferiorem uero relinqui intactam. Mane igitur uiſa fratribus narrans, dum locum in quo eam uri conſpexerat oſtendit, deprehenſa ſunt in marmoreo ſolo ardoris ueſtigia. Qui ergo linguæ intemperantis eſt, timeat tam cruentam ſectionem, timeat ignem, nõ ignem qui tunc in eccleſia uiſus eſt, ſed qui per illum ſignificatus eſt, ignem gehennæ quouis alio igne acriorem.

Ignis cruciatus.

Apoca. 16

CVIVS quidem ignis tam uehemens erit cruciatus, ut ad maledicendum creatori ſuo multos cõpellet. Sic enim in Apocalypſi relatum eſt. Commanducauerunt linguas ſuas præ dolore, & blaſphemauerũt deũ cæli p̃ doloribꝰ et uulneribꝰ ſuis. Quorũ impatiẽtiã furibũdaq; lamenta Iſaias cernens dicebat. Quis poterit habitare de uobis cum igne deuorante? quis habitabit de uobis cum ardoribus ſempiternis? Quod ſi illum blaſphemare

Iſaiæ 33.

non uerebuntur, qui paulo ante in iudicio tam timendus apparebit, ſatis conſtabit ipſos cenſere, nihil iam poſſe ſibi inferre grauius, quam quod illatum erit. Ex immenſitate ergo pœnæ capient blaſphemandi audaciam. Iſta præterea tanta uis doloris atq; acerbitas conturbabit, peruertetq; in illis intellectus rationem, memoriæq; uigorem. Nihil cognoſcent, niſi unde doleant, nullius rei recordabuntur, niſi cuius recordatio augebit triſtitiã. Cognoſcent quantum boni amiſerunt, dum eos peccati non pœnitet, quantum mali ſubierunt, dum a cõmittendis malis non ceſſant. Execrabunt liberi parẽtes, qđ ſe a flagitijs iuſta caſtigatiõe nõ coercuerint. Execrabũtur parẽtes liberos, quod propter nimium eorum amorẽ, indignos ſe fecerint amore diuino, nihil penſi habentes deum offendere, dũ ipſis blandiuntur, propter ipſos auaritiæ cupiditatiq; dediti, & ſemper per illicitos quæſtus diuitias quas eis relinquant comparantes. Maledicet frater fratri, amicus amico, quod ſibi perperam actorum ſocius comesq; fuerit, & non æqui neq; honeſti ſedulus monitor atq; conſultor. Maledicet filia matri, quod impudicitiæ ſibi exemplũ fuerit. Maledicet filiæ mater, quod dũ eam corripiendo lædere cauet, ipſa correptionem non cauerit ultionis diuinæ. Maledicet inquam alius alium, dum ſuam quiſq; conſiderat ærumnam, ſuæq; pœnæ ſtimulatur aculeis. Attamen etiam quiſq; (ut diximus) ꝓpinquorũ amicorumq; tormentis quos iuxta ſe cernet, torquebitur, mutuaq; inter illos commiſeratio communis afflictionis erit incrementum. Vellent pœnas eorum non uidere, quibus coguntur maledicta ingerere. Sua ſingulis cruciatio exci

tabit iram, aliena multiplicabit mœrorem. Quid
multa? nihil ibi ſcietur, nihil uidebitur, nihil au-
dietur, nihil ſentietur, nihil cogitari poterit, niſi qđ
pœnis cumulum addat, quodq́ afflictos magis p̄-
mat ac uexet. Heu heu teterrima damnatorū ſors,
quanto melius cum illis actum eſſet, ſi omnia ma-
la quæ hic haberi poſſunt pertuliſſent, & quæ il-
lic habentur euaſiſſent. Si ſicut Adonibezech ma-
Iudic.1. nibus pedibusq́ abſciſis, inutilis truncus facti fu-
Ibidem.9 iſſent. Si ſicut Sichemitæ, quos Abimelech in pha
no Berith compulerat, fumo & igni necati eſſent,
Si ſicut Sedechias liberos coram ſe crudeliter cædi
4.Re.25 uidiſſent, Si ſicut Ammonitæ, quos Dauid oppida
1.Para.20. eorum Rabba expugnato cæpit, carpentorū ſub-
ſtrati rotis, contuſi atq́ contriti expiraſſent, Si ſi-
cut Aman de ſummo pene dignitatis gradu repen
Heſter.7 te ad imum deuoluti, & in crucem ſuſpenſi, igno-
Zacha.5 minioſa morte uitam finiſſent, Si ſicut mulier illa,
quæ Zachariæ pphetæ in medio amphoræ appa-
ruiſſe dicitur, plumbea maſſa in os indita ſuffoca-
Dan.6. ti fuiſſent. Si ſicut Danielis accuſatores a leonibus,
4.Reg.2 uel Eliſæi deriſores ab urſis. Vel Achab regis
Ibidem.9 uxor a canibus membratim diſcerpti, dilaniatiq́
2.Mac.7 eſſent. Si deniq́ ſicut illi ſeptem Machabæi fratres
tyranno ſæuiēte, linguis mutilatis, capite pelle ſua
deglabrato, pedibusq́ ac manibus deſectis, in ſar-
tagine fricti atq́ exuſti fuiſſent. Nullum crudelita
tis genus eſt, cuius toleratu inferorum tormenta
redimi non debuerint. Introibunt enim in inferio
Pſal.62 ra terræ peccatores, tradētur in manus gladij, par-
Pſal.111. tes uulpium erunt. Dentibus frement & tabeſcēt,
Amos.4 & omne deſiderium illorum peribit. Et ut Amos
propheta ait, Leuabunt eos in contis, & reliquias

eorum in ollis feruentibus. Atque etiam in Apocalypſi ſcriptum eſt. Fumus tormentorum eorum aſcendet in ſecula ſeculorum, nec habebunt requiem die ac nocte. Quid ergo agimus o anima? quid deſidia torpeſcimus? & fallacium uoluptatum blanditijs deliniti, uitæ religioſæ laborem ſubire cunctamur? Sit graue in paupertate ætatem agere, niſi multo grauius eſt ſiccis faucibus anhelantem una aquæ ſtilla perpetuo indigere. Sit ignominioſum humilitate ſubijci & ſe nihili reputare, niſi multo ignominioſius eſt, omnia immūdorum ſpirituum ludibria ſine fine ſuſtinere. Sit durum ac difficile contempta carnis laſciuia caſtitati ſtudere, niſi multo durius difficiliusque eſt, gehēnæ flammas, abyſſi tenebras, dæmonum iniurias, totius inferni multiplices uarioſque horrores atque ſupplicia ſemper perpeti, ſemperque perpetienda expectare, nunquam finienda. Hactenus de damnatorum pœna, nunc e diuerſo de beatorum gloria, ſicut propoſuimus dicere aggrediamur, ut ſi quem forte tantæ perditionis metus ad bene beateque uiuendum non ſatis mouet, moueat ſaltem promiſſi præmij ſpes, cæleſtiumque cupiditas gaudiorum. Apoc. 14.

De beatorum gloria. Cap. XV.

ILLI IGITUR QUI poſt mirabilem corporum ſuorū reſumptionē ad poſſidendū æternitatis regnū a dño euocati fuerint Iā primū multo ſplēdore retinēt ac ueluti lucentia ſydera ſolem iuſtitiæ comitantes, angelorum mixti Claritas corporū.

agminibus cælum uerſus ferentur. Inerit ſacris artubus infuſæ beatitudinis fulgor, dum eos maieſtatis diuinæ aſpectus ita illuminat, ſicut ſol iſte quem uidemus lunam ac ſtellas. Quod ſi Moyſi facies ex colloquio diuino ſic radiabat, ut multorum oculi perſtringerentur, nec in eũ contueri poſſent, cum tamẽ ille corpore corruptiõi obnoxio ac mortali adhuc in terra degeret, quanto lucidiores facies eorum erunt, quorum corpus immortalitatem induet & incorruptionem, qui nunquam a deo ſeparabuntur, qui non terram hanc, ſed terram uiuentium, id eſt, cæleſtem patriam ſemper inhabitabũt, iam ciues facti ſanctorum & domeſtici dei,

Sapiẽ.3 & cohæredes Chriſti? Fulgebunt ergo iuſti (ſicut ſcriptum eſt) & tanquam ſcintillæ in arundineto diſcurrent, tunc ſemet inuicem admirabuntur, & mutuo affecti gaudio dicent. O quam pulchra eſt

Sapien.4. caſta generatio cum claritate. De hac ſane illorum

Baruch.3 claritate prophetabat Baruch dicens. Stellæ dederunt lumen in cuſtodijs ſuis, & lætatæ ſunt, uocatæ ſunt, & dixerunt, adſumus, & luxerunt ei cum

Dan.12 iocũditate qui fecit illas, hic eſt deus noſter. Et Daniel. Fulgebunt inquit quaſi ſplendor firmamẽti,

Matt.13 & quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. Hoc idem teſtatus eſt ipſe dominus & ait. Tunc iuſti fulgebunt ſicut ſol in regno patris eorum. Solem autem

Iſaiæ 30 ſeptempliciter lucidiorem futurũ prophetica nobis uox atteſtatur. Hoc ergo ſole, in quem proſpicere uiſus noſter nõ ſufficit, multo clarius coruſcabunt corpora iuſtorum. Quod ut indubitãter crederetur, idem dominus in ſeipſo manifeſtum facere

Mtt.17 re uoluit, quando in monte & ſole lucidior, & niue candidior apparuit. Nec ſplendor ille fuit, qui

tædium oculis afferret,ſed qui tanta mentem apoſtolorum dulcedine perfunderet,ut Petrus ibi cõſtrui tabernaculum ſedemq; perpetuam ſibi cõſtitui expetierit,& cum ipſo fulgente in deſerto uel ſolus permanere,quem non fulgentem in ciuitate celebriq; in loco etiam noſſe denegauit.A patre luminum ſplendorem iſtum oriri,& per filium ſanctis communicari,ipſe filius ad patrem loquens cõfitetur cum ait.Claritatem quam tu dediſti mihi, dedi eis,non quod aliquando ipſe claritatẽ non habuerit,ſed quod a patre eam etiam acceperit, qua nunquam caruit. Veruntamen pro meritorũ menſura claritas iſta ſingulis impartieť,ut quiſq; plus lucis capax fuerit,ita plus accipiet.Et ſicut cæteris beatitudinis dotibus alij alios antecellent, ita & hac ſplendoris gloria,dicente Apoſtolo, Alia claritas ſolis,alia claritas lunæ, alia claritas ſtellarum. Stella enim a ſtella differt in claritate,ſic & reſurrectio mortuorum.Nec tamen diuerſitas gloriæ inuidiam inter eos parere poterit.Nam quãuis alius alio plus hauriet,omẽs æque pleni erũt. Satiabor (inquit propheta)cum apparuerit gloria tua.Deniq; nullus erit ibi liuori locus, ubi perfect9 amor etiam minores præſtantioribus aliorum bonis ita gaudere compellet ut ſuis. Rurſum idem Apoſtolus omnia beatitudinis inſignia in deum referens ait.Nos uero omẽs reuelata facie gloriam domini ſpeculantes,in eãdem imaginem transformamur a claritate in claritatem tãquam a domini ſpiritu. Et iterum,Saluatorẽ expectamus inquit, dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum,qui reformabit corpus humilitatis noſtræ configuratum corpori claritatis ſuæ,ſecundum operationem qua etiam poſſit

Iohan.17. 1.Cor.15 Pſal.16 2.Cor.3. Philip.3

ſubijcere ſibi omnia. Iohannes quoq; apoſtolus iſ-le, qui in ſepulchro poſitus fulgere cœpit. Scimus

1. Iohan. 3 inquit, quoniam cum apparuerit, ſimiles ei eri-mus, quoniam uidebimus eum ſicuti eſt. Et omnis qui habet ſpem in eo ſanctificat ſe, ſicut & ille ſan ctus eſt.

Agilitas corporũ. PRAETER CLARItatem iſtam, & hoc beato corpori accedet, quod nihil penitus in ſe ha-bebit, quo grauari retardarive aliquando poſſet, ſemper præpes atq; agile erit, ut ibi præſto ſit ubi uoluerit, quaſi qui oculis aut cogitatione (cum li-bitum eſt) multa terrarum ſpacia momento tem-poris percurrat, atq; adeo ipſas mundi regiones, orientem, occidentem, meridionalem, ſeptentrio-

Pſal. 126. nalemq; cæli plagam quam celerrime peruagetur ac luſtret. Scriptum eſt enim. Sicut ſagittæ in ma-nu potentis, ita filij excuſſorum. Cuiusquidem dō

Abacuc. 3. ni ſpe atq; expectatiōe exhilaratus Abacuc pro-pheta ait. Ego autem in domino gaudebo, & exul tabo in deo Ieſu meo. Deus dominus fortitudo mea, & ponet pedes meos quaſi ceruorum. Et ſu-per excelſa mea deducet me uictor, in pſalmis ca-

Iſaiæ. 40 nentem. Hoc idem Iſaias prophetando promittit dicens. Qui ſperant in domino, mutabunt fortitu dinem, aſſument pennas ſicut aquilæ, current & non laborabunt, ambulabunt & non deficient. Mutabunt inquit fortitudinem, quia nemo nunc ita fortis ut ſine peccato eſſe poſſit, ne puer quidē unius diei. Tunc autem nemo erit cum peccato, ne mo ibi peccare poterit, ubi nulla iniquitas præua-lebit. Pennas uero aquilæ illis tribuendo, greſſus eorum uelocitatem expreſſit. Et ne laſſitudo ali-qua fatigatione itineris timeretur, non laborabũt

ait,neq; deficient. Leue quippe & expeditũ corp9 erit,quia excuſſo omni penitus terræ puluere,totum defecatum,totum purum,& ab omni prorſus labe alienum,mortalitatis corruptibilitatiſq; naturam in immortalitatem & in incorruptionẽ conuertet,ut diuinum potius quam humanũ ſit. Quam obrem non ſolum refulgens ac leue,agileq; erit,ſed etiam inpaſſibile, ſuaue,olens,penetrabile,ſubtile,attamen palpabile.

I MPASſibile erit, quia in Apocalypſi ſcriptũ eſt. Non eſurient neq; ſitient amplius, neq; cadet ſuper illos ſol,neq; ullus æſtus, quoniam agnus q in medio throni eſt,reget illos,& deducet eos ad uitæ fontes aquarum,& abſterget deus omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors ultra nõ erit, neq; luctus,neq; clamor,neq; dolor erit ultra,quæ prima abierunt. Et dixit qui ſedebat in throno,Ecce noua facio omnia. Et ut ſciamus gratiæ munera iſta eſſe,non naturæ, ait. Ego ſitienti dabo de fonte aquæ uiuæ gratis. Idem in Iſaia legimus, ac pene ijſdem uerbis ſcriptum. Non eſurient, neq; ſitient,& non percutiet eos æſtus & ſol, quia miſerator eorum reget eos,& ad fontes aquarum patebit eos.

Apoca.7. *Impaſſibilitas corporum.* *Apoca.21* *Iſaiæ.49.*

SV Aue etiam olens erit. Quia in Canticis canticorũ de ſponſa,id eſt de eccleſia canitur. Quæ eſt iſta quæ aſcendit per deſertum ſicut uirgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris,& uniuerſi pulueris pigmentarij. Et iterum. Odor inquit unguẽtorũ tuorũ ſup oĩa aromata. Quod ſi nunc etiã uidemus beatorũ corpa in ſepulchris poſita atq; exaia magis egregie fragrare amomo aſſyrio,et thure,& myrrha,& balano,& cardamo,& nardo,&

Suaueolẽtia corporum. *Cantic.3.* *Ibidem.4*

opobalſamo & omnibus ſplenijs,quanto præſtā-tius fragratura eadem crediderimus ſuis anima-bus iuncta,ſupra cælum ſublàta, ante conſpectū ſummi dei uiuentia & lætātia?

Penetrabilitas & ſubtilitas corporū. PENETRAbile præterea & ſubtile erit, neq; tam corporeum corpus quam ſpiritale,ut quem-admodum aqua piſci,& aer uolucri,ita illi quæq; ſolidiora cedant,&(quod mirabilius eſt)ſine fra-ctura,ſine apertura peruia ſint,ueluti cum ſolares radij permeant uitrum uel lapidem ſpecularem, uel aliud perſpicuum,non offenſa eius materia,ne q; ulla in parte læſa. Sic enim & ſaluator noſter non aperto ſepulchro cū ſurrexiſſet,exijt.Sic ad di ſcipulos clauſis ianuis ingreſſus eſt. Et ne phan-taſma putaretur. Palpate & uidete inquit, quia Iohan.20. ſpiritus carnem & oſſa non habent, ſicut me ui-Lucæ.24. tis habere. Itaque poſt reſurrectionem eiuſdem naturæ corpora ſanctorum erunt cuius fuit cor-pus CHRISTI ut membra capiti ſuo conue-niant, & digna ſint, quæ in deo maneant, & in quibus habitet deus.

Loci præſtantia. POST hanc corporum prærogatiuam cumula bitur gratia,gaudiumq; perpetuū ex loci præſtan tia,iuſtorum conſortio,angelorum ſocietate,ma-lorum euacuatione,repletioneq; bonorum, deiq; conſpectu. Locus igitur beatorum ſicuti ſublimi or cunctis eſt, ita & pulchrior, nobilior,amplior atq; ſplendidior.Hic quippe ſupra cælos eſt,& ter ra uiuentium dicitur,ut terram iſtam in qua nūc ſumus,morientium non uiuentium eſſe intelligas, & eo aſcendere ubi uera uita eſt, concupiſcas & enitaris.Quod ſi in iſta etiam terra eſſe quædam & uiſu iocūda & uſu grata eē non negamus,quā

to in illa quæ ſupra eſt,omnia tum iocundiora, tũ gratiora exiſtere dixerimus? Laudantur multis in partibus florentes campi,fœcundi colles, amœnæ ualles,montes argenti,auri,gemmarumq́ feraces piſcoſa maria,molliter labẽtia flumina, perſpicui fontes,dulces aquarum ſcatebræ,diffuſi lacus, nõ inſalubria ſtagna,præſtantiſſimæ etiam urbes,& in ijs delubra,fora,,porticus,cæteraq́ ædificia cũ marmorũ ſpecie,tum artificum opere mira. Et ſi tot egregia in hoc infimo uiſuntur elemẽto,quãto omnia excellentiora eſſe credi par eſt,illo in loco q̃ cuncta ſupereminet elementa, qui cuncta ſibi ſub iecta,& quaſi ſub pedibus poſita deſpicere uidet̃, & ſua ſublimitate ſe omnium nobiliſſimum profiteri,quem ſummus & immortalis opifex fabricauit atq́ ornauit deus ut eſſet angelorũ ſedes hominumq́ beatorum domicilium ſempiternũ. Videmus iſta etiam quæ ſub cælo ſunt, ſolem, lunã, ſydera,cuncta terrena corpora luce ſua formoſitateq́ ſuperare,nec dubitamus ea quæ ſupra cælum ſunt,longe illuſtriora formoſioraq́ eſſe, quæ mortales oculi uidere non poſſunt. Nouimus p̃terea cõcepti formatiq́ hominis primam habitationẽ maternum uterum eſſe,ſecundam hunc terrarum orbem, tertiam ſi ſancte pieq́ uixerit,regnũ ipſum cælorum.Quanto igitur primã ſecunda, tanto ſecundam tertia ſuperat decore,claritate,amplitudine. Prima quoq́ in utero habitatio nouẽ menſiũ eſt,ſecunda in terra,cum longiſſima,centũ annorũ eſt. At uero tertia in cælo perpetua eſt & æterna, nullo tp̃is ſpacio concludit̃, nullo annorũ numero terminatur.Quæ quantũ cæteras diuturnitate p̃cellit,tantum etiam operis pulchritudine,materiæ

nobilitate,naturæ uirtute,boniſq; omnibus præ-cellere putanda eſt.Quid quod mundus homini ſimillimꝰ ſit,adeo ut a principibus philoſophiæ uiris homo ipſe microcoſmus nuncupetur? Sed in homine ipſo apparet, ut quæq; membra infima ſunt,ita minus inſignia eſſe,minuſq; habere decoris. Infima ſunt pedes,femora,inguina,uenter,ſuprema ſunt pectus,manus, collum, facies,uertex, & hæ quidē partes nudæ ſunt,ut quas formæ ſuæ minime pudeat,illas uero quaſi erubeſcentes plærunq; tegimus, & operimētis cælamus. Inferiora etiam nullum ſenſum præter tactum habent,at in ſuperioribus cuncti pariter ſenſus conuenere, cor ſedit in pectore, ubi cogitationum conceptaculū eſt, animiq; paſſionū, in manibus præter tactū, qui toti corpori communis eſt,etiam perfectio earum uoluntatum eſt,quæ operationem exigunt. In collo ſiue palato guſtus eſt,quo ſapores diſcernimus,lingua qua uocem formamus.In facie odoratus,uiſus,auditus.In uertice intellectus quo deum cognoſcimus,memoria qua præterita recordamur,uoluntas qua a male agendo declinamus, & ad bene beateq; uiuendum diſponimur. Animaduerte igitur huius minoris mundi,id eſt, hominis,quāto ſuperiora inferioribus ornatiora generoſioraq; ac meliora ſint,& ita maiorem quoq; mundum ſe habere crede,ut quantum cælum diſtat a terra,tantum quoq; & cælorum regnum a regnis terræ,rerum omnium copia atq; magnificentia diſtare nunquā dubites.Quin potius cū Baruch propheta attonitus exclamat,O Iſrael ꝙ magna eſt domus dei,& ingens locus poſſeſſiōis eius, magnus eſt,& non habet finem,excelſus & immē

Baruch.3.

ſus. Vel illud cum Pſalmiſta, Glorioſa dicta ſunt de te, ciuitas dei, & domum tuã domine decet ſanctitudo in longitudine dierum. Ad hæc etiam nemo ignorat, inferiora iſta per illa ſuperiora regi & gubernari. Inde nobis dies, inde nox, inde numeramus annos, inde anni partes diſtinguimus, inde diſcernimus menſes, inde terra concipit, & animantibus alimenta ſuppeditat. Multo ergo nobilior locus unde talia donantur, quam hic qui recipit donata. Hic certe ſine illius munificentia ac liberalitate ſtare non poſſet, ille uero nulla huius ope indiget, neq; quicquã pro quotidianis beneficijs repetit, ſed etiam multa bona largiendo, ad plura poſſidenda ſurſum nos inuitat, ſeq; nobis ultro offert, ſi per uiam quæ ad illum ducit contenderimus, bonis eius perfruemur. Cuius quidem pulchritudinem propheta admiratus dicebat, Domine dilexi ſti decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ, & Quam dilecta tabernacula tua domine deus uirtutum, concupiſcit & deficit anima mea in atrio domini. & Beati qui habitãt in domo tua domine, in ſecula ſeculorum laudabunt te. Poſtremo ſi loca ipſa ex ijs qui in ipſis manent conſiderauimus (debet enim domus forma habitatoris perſonæ dignitatiq; reſpondere) omnis terræ pulchritudo cæleſtis machinæ pulchritudini collata deformitas erit. Hic mortaliũ habitatio ẽ, illic immortalium, hic peccatorũ, illic iuſtorum, hic hominum, illic etiam angelorum, etiam dei. Superni ergo cæleſtisq; habitaculi elegãs & ineffabilis decor, & nulli comparanda ſtructura, & omnibus lignis, omnibus gẽmis, omnibus metallis magis excellens materia pars magna gaudij lætitiæq; beatorũ erit.

Pſal. 86
Pſal. 92
Pſal. 25
Pſal. 83

SED profecto magis etiam gaudebunt ſua inter ſe ſocietate, ſanctorumq́ angelorum. Electus glo-
Societas ſanctorū. ſusq́ conuentus immenſam ſingulis pariet animi uoluptatem. Illuc enim aſcenderūt tribus tribus domini, teſtimoniū Iſrael, ad confitendū nomini
Pſal. 121 domini. Illic ſunt primi patēres noſtri, illic patriarchæ, illic prophetæ, ſacerdotes, duces, iudices, reges reliquiq́ ueteris legis obſeruatores, nō per legem,
Apoſtolꝰ ſed per gratiā, quæ ſucceſſit legi beatitudinē ade-
Iohan. 1 pti, quia lex per Moyſen data eſt, gratia & ueritas per Ieſum Chriſtum facta eſt. Illic itaq́ cum Chriſto & apoſtoli eius ſunt, & pontifices, & presbyteri, & diaconi, & monachi, & anachoritæ, & martyres, & uirgines, & uiduæ, & omnes Chriſti ſerui, omnesq́ fideles, qui fidem ſynceram, ſpem firmam, charitatem ueram in fine non deſeruere. Hi omnes tam ueteres quam noui, quoniam utrique unum in Chriſto ſunt, concordi inter ſe conſortio lætabuntur, paresq́ animis ac uoluntate, delecta-
Pſal. 36 buntur (ut propheta ait) in multitudine pacis. O ſi modo ſicut ſperamus, eo cōſcenderimus, quale nobis gaudiū erit uiuos præſentesq́ cernere in cælo, quorum nunc oſſa in ſepulchro iacentia, multo rum interdum dierum, multisq́ periculi peregrinatiōibus uidere expetimus, uiſaq́ ueneramur? Quanta iocunditas erit, loquelas eorum audire, quorum nunc ſcripta admiramur? Qui ſi mortali adhuc ore tam comptum elegantemq́ ſermonem edere conſueuere, quanto dulciore nunc iubilāt ſono, cum mortis expertes ſunt, cum nihil terrenum ſapiunt, ſed tm̄ ſpiritalem diuinamq́ ſapientiam mente concipiunt incorruptibili? O quātum oblectamentum erit, eorum iā cōſuetudine familiari uti

quos tametſi nunquam uiderimus, memoriam tamen ipſorum feſtis, cerimonijs rituque ſolenni celebramus.

QVID præterea de ſocietate Angelorum dicam? Vnum quandoq; ſub hominis figura conſpexiſſe magni miraculi loco habetur, ſed quid miraculi erit, eos in propria imagine uidere? Nam & hoc beatis oculis datum erit, ut cernere angelicos ſpiritus poſſint, & non unum tantnm, aut duos, aut tres, ſed tot millia millia millium, & quorum numerum ſcit ipſe qui creauit. Deinde quo ordine diſponantur, quibus diſcernantur dignitatibus, qua quiſq; præſtet autoritate. Hic ſunt angeli, illic archangeli, alibi throni, alibi dominationes, alibi uirtutes, alibi poteſtates, alibi Cherubim, alibi Seraphin, Gabriel, Raphael, Michael, et ſi qua alia ſunt illorum nomina qui in cælo ſunt. O iocundiſſimum ſpectaculum, in quo licebit nobiliſſimã dei creaturam ineffabili uiſionis dono clare intueri, & cum ea fraterna iam charitate coniugi, conſortioq; eius perpetuo frui, & una cum ipſa communem dominum ſemper laudare, in Pſalmis & canticis illis, quorum iubilus omnia muſica inſtrumenta ſuperat ſuauitate, & non tubæ, non citharæ, non lyræ, non cymbala, non tympana, non nabla, non organa, non ſymphoniæ, non ſambucæ, non pſalterium, non cornu, non ulli qui in terra ſunt hominum auium ve cantus illi ualent comparari. Cunctis dulcius eſt angelicum melos, cunctis iocundior beatorum uox, cunctis delectabilior canticis cæleſtis feſtiuitatis, Alleluiaque ſempiternum.

Societas angelorũ

SED QVID tandem de ipſa uirgine beata

Societas uirginis beatæ.

loquar? Quam etiam iocundum erit, ſacram eius micantemque faciem cernere? quæ pulchrior eſt quam luna, fulgentior quam ſol, cuius decorem angeli mirantur, ſancti obſtupeſcunt, utrique honorant. Hæc eſt cæli regina, ſtellis coronata, ſole amicta, ſupra omnes mulieres benedicta. Hæc eſt dei mater, & tamen uirgo, ipſum genuit, per quẽ ipſa facta fuit, immo per quem facta ſunt omnia. Hæc eſt uirgo de radice Ieſſe, de qua flos aſcendit CHRISTVS. Hæc terra, quæ germinauit mundi ſaluatorem. Hæc porta clauſa, per quam non apertam dominus deus Iſrael ingreſſus eſt. Huius uirtus, huius gloria talis eſt in cælo, ut ordinatæ caſtrorum aciei comparetur, quod ſane partim ad ipſam, partim ad comitatum ipſius apte accommodateque referre poſſumus. Ad ipſam quia nihil poſt CHRISTVM ita compoſitum eſt, ita ordinatum, ita omni fortitudine, omni bonitate, omni gratia plenum. Ad comitatum, quia uirgines uirgini aſſiſtunt, ſeruiunt ſancti, angeli quoque ancillantur, & ipſa innixa ſuper dilectum ſuum omnibus præſidet, præ omnibus conſpicitur ſublimis, quoniam ſublimiſſimus eſt, qui de ipſa naſci dignatus eſt.

Pſalm.8 ELEVATA eſt enim magnificentia eius ſuper cælos, ut ſit ſanctæ eccleſiæ caput & ſacerdos

Societas Chriſti & dominus. Per ipſum acceſſus patet ad patrem, quia dei & hominum mediator eſt, & dei filius,

Galatas.3 & imago, & uirtus, & ſapientia, & lux, ſedens a dextris maieſtatis eius, ipſi omne genu flectitur cæleſtium, terreſtrium, & infernorũ, ipſum omnis ſpiritus laudat, omnis lingua confitetur, quia ipſe

Coloſſ.1 eſt uerbũ, in quo condita ſunt uniuerſa (ſicut Apo

ſtolus inquit)in cælis & in terra uiſibilia & inuiſi bilia,ſiue throni,ſiue dominationes,ſiue principa tus,ſiue poteſtates,omnia per ipſum,& in ipſo cre ata ſunt,& ipſe eſt ante omẽs,& omĩa in ipſo con ſtant.Ipſe redemptor,ipſe ſaluator noſter,ipſe ſa- lus noſtra,pax,gaudium,beatitudo.Cum illo ha- bitabunt ſancti in hæreditate cæleſti, in lumine enarrabili, in gloria ſempiterna. Ait enim. Vbi ego ſum,illic & miniſter meus erit. & Pater quos dediſti mihi, uolo ut ubi ſum ego, & illi ſint me- cũ,ut uideant claritatem meam,quam dediſti mi- hi,qa dilexiſti me ante conſtitutionem mũdi. O felix ſocietas hominũ & angelorũ, & præ omni- bus deſidciabilibus magis deſiderandũ conſortiũ, ubi & uirgo dei mater,& CHRISTVS dei filius, non in imagine picta aut ficta,nec ſub aliena ſpe- cie, ſed in ꝓpria forma proprioꝗ decore conſpicui præſentesꝗ apparent, & ab omnibus illa honora tur,hic colitur & adoratur. O plenũ perpetui gau dij ſpectaculum,& nullius unquam aduerſi parti- ceps felicitas.Procul eſt a te omĩs ſolicitudo,omĩs metus, omẽ periculum, procul omĩs labor, omĩs dolor, omne tædium, nullus tibi proximat mor- bus, nulla te infeſtat ægritudo, nullus inquietat hoſtis, nulla conturbat contentio, nullum uexat odium,nullum tentat uitium, abeſt æſtus, abeſt hyems,abeſt tẽpeſtas,abeſt omĩs uentorũ hym- briumque procella,omiſque maligni aeris intem- peries. Nemo eſt qui de caſu aliquo forte te con- queratur,nec qui ſibi præter id quod habet, am- plius optet, iocundius deſideret, melius concupiſ- cat.Tecum eſt quies & ſecuritas,gaudiũ et gratia, ſalus & pax,concordia & charitas,iuſtitia & uir-

Iohan.12.
Iohan.17.

tus,uer perpetuum, amœnitas perennis,& indici bili ſuauitate cuncta permulcens ſancti ſpiritus aura. Omnes in te exultant, omnes iubilant,omnes omnibus bonis plenos eſſe, ac ſemper fore ſe agnoſcunt.

Societas dei. HOC illis præſtat clara uiſio inuiſibilis dei,& lucis illius in acceſſibilis gratuitus conſpectus. Quanquam diuinus euangeliſta Iohannes dicat,
Iohan.1 Deum nemo uidit unquam. Et uas electum Pau
1.Timo.6 lus. Quem nullus hominum uidit ſed nec uidere
Quomodo uidetur deus poteſt. Quæ quidem dicta ſic accipienda ſunt, ut uel ad maieſtatis eius immenſitatem referantur, quam nemo compræhendere poteſt, niſi qui im-
Iohan.4. menſus eſt,uel ad eam formam quæ corporis oculis cerni nequit, quia deus ſpiritus eſt, & ſicut in ſpiritu eum adorare oportet, ita & ſpiritu aſpicere, ut qui carneis oculis inuiſibilis eſt, mentibus beatis uiſibilis ſit, & hoc quidem uere aperteque, ſed modo mirabili atq; inaudito, & qui uerbis exprimi non poteſt. Hinc ſane idem Apoſtolus, qui
1.Cor.13 deum a nemine uideri poſſe dixerat. Videmus,inquit,nunc per ſpeculum in ænigmate,tunc autem facie ad faciem. Nunc cognoſco ex parte,tunc autem cognoſcam ſicut & cognitus ſum. Et ille quoque qui deum a nemine unquam uiſum aſſerue-
Iohan.3 rat,rurſum ait,Chariſſimi nunc filij dei ſumus,& nondum apparuit quid erimus.Scimus quoniam cum apparuerit, ſimiles ei erimus,quoniam uidebimus eum ſicuti eſt.Et iterum:Serui eius ſeruient illi, & uidebunt faciem eius. Et ipſe dominus in
Matth.5 Euangelio: Beati mundo corde, quoniam ipſi deum uidebunt. Diſcipulis quoq; rogantibus oſten
Iohan.14 di ſibi patrem,reſpondit primo id quod credere de

beāt.Ego in patre & pater in me eſt.Deinde quod ſperare, In illo die,inquit, uos cognoſcetis, quia ego ſum in patre meo,& uos in me, & ego in uobis.O immenſam erga nos diuinæ bonitatis charitatem,in hominibus manere dignabitur, ut ab hominibus cognoſcatur, cognitus uideatur, uiſus beatos efficiat. Vnde ſequitur, Qui diligit me, diligetur a patre meo, & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum. Diligit nunc nos dominus ut credamus, poſtea diliget ut quod credidimus,manifeſte uideamus,qua ſcilicet uiſione,& Matth. 18
angeli ſemper uident faciem patris qui in cælis eſt Iohan.14
Dabit ergo nobis credentibus paracletum ſpiritum,ut maneat nobiſcum in æternū,ſpiritum ueritatis, quem mundus non poteſt accipere, quia non uidet eum, nec ſcit eum. Nos autem cognoſcemus eum, & apud nos manebit, & in nobis erit. I, nunc inſane ſeculi amator,dilata tibi honorum philateria,magnifica iactantiæ tuæ fimbrias,cumula opes, poſſide regna, impera terrarum orbi, nunquam tam magnus eris, ut te conferre poſſis cum CHRISTI amatore, qui accipit quod mundus non poteſt accipere, & uidet, & ſcit, quæ tu neq; uidere neq; ſcire potes. Tu cum pompis & delicijs tuis mox deficies, ille cum ſuis ſemper erit. Deliciæ tuæ terra tecum ſimul tranſibit.

Deliciæ ſuæ deus ſtabit in æternum,cum illo permanebit,& in illo erit. Nihil ei unquam ad beatitudinem deeſſe poterit, cui ſemper tam præſens propitiusq; aderit omnium bonorum, omnisque perfectæ felicitatis largitor deus. Gloria & diuitiæ Pſalm. 111
in domo eius,& iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi. Beati ergo non qui terrenum & caducum re-

gnum obtinebunt, ſed qui cæleſte & æternum. Hi quippe uidendo illum, qui ſummum bonum eſt, omnibus quæ deſiderantur bonis replebuntur, incorruptione, immortalitate, intellectus illuminatione, cordiſque lætitia ſempiterna, beatitudineque perfecta. In lumine uidebunt lumen, in deo dei uerbum, & ab utroque procedentem ſpiritum. Intelligent quomodo pater & filius & ſpiritus ſanctus ſint unus deus, diſcreti in perſonis, unum in ſubſtantia. Aperientur eis myſteriorum libri, & ſecreta cæleſtis arcani pandentur, ut quod nunc fide tenent, tunc ſicuti eſt uiden-
2.Cor.12. do intelligendoque agnoſcant. Audient arcana illa uerba, quæ non licet homini loqui. Denique quod Oratorum princeps Demoſthenes, aut par illi in dicendo Tullius nunquam eloqui potuiſſent, quod gentilis Philoſophiæ antiſtes Plato, aut ipſo argutior Ariſtoteles nunquam inueſtigare ualuiſſent, hoc minimus inter cæleſtis patriæ ciues depræhendet, intelliget, tenebit, poſſi-
Iſaiæ.45 debit, dicente domino per prophetam: Dabo tibi theſauros abſconditos, & arcana ſecretorum,
1.Cor.2 ut ſcias quia ego dominus. Oculus non uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quantum aut quale ſit bonum illud quod præparatum eſt iuſtis, quod fidelibus repoſitum eſt in theſauris æternitatis. Cui apoſtolicæ ſententiæ aſtipu-
Iſaiæ.64 tur Iſaias propheta dicens: A ſeculo non audierunt, neque auribus perceperunt, oculus non uidit deus abſque te, quæ præparaſti expectantibus te.

De reuelationibus cæleſtis beatitudinis, Cap. XVI.

IMMENSAM QVIDEM & inenarrabilē eſſe gloriam illam, Sanctorum quoque nobis exempla certis manifeſtisque argumentis oſtendunt. Iacob in quiete ſcalam uidit de terra ad cælum uſque extenſam. Angelosque per eam aſcendentes ac deſcendentes. Vidit dominum ſcalæ innixum, ſibique benedicentem, & euigilans ait: Vere dominus eſt in loco iſto, & ego neſciebam, ſimulque obſtupefactus. Quam terribilis eſt, inquit, locus iſte, non eſt hic aliud niſi domus dei & porta cæli. Somnians ergo imagines menti oblatas uidit, & tanta demum admiratione correptus fuit. Quid ſi beatos ſpiritus & inuiſibilem deum, non in imagine, ſed in ueritate, in qua ab ĳs qui in cæleſti regno ſunt, uidentur, conſpexiſſet? Iacob. Geneſi. 28

IDEM CVM VIRO luctatus marceſcente, tacti ab eo femoris neruo claudicauit. At ubi in uiro deum agnouit, gloriatus eſt dicens, Vidi dominum facie ad faciem, & ſalua facta eſt anima mea. Contempſit exteriorem corporis læſionem, dum ex præſentia dei intus in mente exultat, dumq; animæ ſalute lætatur, membri nō ſenſit detrimentum. Sed quanto magis tunc exultaſſet, ſi claram non adūbratam faciem dei uidiſſet, & ſalutem tam animæ quam corporis perpetuam per ennemq; fuiſſet aſſecutus? Idem. Geneſi. 32

MOYSI dn̄m in flāma Rubi apparuiſſe legimus, atq; ad ſe accedēti dixiſſe, Nō appropies huc, Moyſes Exodi. 3

ſolue calceamentum de pedibus tuis. Locus enim in quo ſtas, terra ſancta eſt, et ego ſum deus patris tui, Deus Abraam, Deus Iſaac, Deus Iacob. Expauit ille tantæ nominis horrore perculſus, nec iã aſpicere flammam audebat, ad quam auſus fuerat accedere. Quam magna igitur cælicolarum felicitas, quibus nec acceſſus denegatur, nec uiſionis diuinæ fruitio ſubtrahitur.

Idem Exodi. 33 SVB aliis quoque creaturarum formis latens creator Moyſi apparebat, & (ut teſtatur ſcriptura) loquebatur ad eum facie ad faciem, ſicuti ſolet loqui homo ad amicum ſuum, & tamen ad ipſum Moyſes. Si inueni gratiam in conſpectu tuo, inquit, oſtende mihi faciem tuam, ut ſciam te, & inueniam gratiam ante oculos tuos, & iterum Oſtẽde mihi gloriam tuam. Quibus uerbis indicauit tametſi figuram ignis aut nubis cerneret, & inde uocem emiſſam audiret, non tamen ſe faciem illam uidere, quam in paradiſo beati uident. Vnde reſpondit dominus. Non poteris uidere faciem meam. Non enim uidebit me homo, & uiuet.

Idem. Exodi. 34 POST hæc Moyſes de monte Sinai deſcendens, cum ad populum uerba faceret, apparuit (ſicut ſcriptum eſt) facie cornuta ex conſortio ſermonis domini. Ea cornua quoſdam lucis radios fuiſſe exponunt. Et apoſtolus gloriam uultus eius appellat, qua luce ita illorum ad quos loquebatur uiſum perſtringebat, ut niſi uelatus aſpici non poſſet. Et ſi tantus gloriæ ſplendor in hominis adhuc mortalis uultu effulſit, quanto fulgentiores futuros putamus uultus eorum, qui induent immortalitatem? qui non momentanea & breui, ut olim Moyſes, ſed perpetua & æterna mãſione cum deo

2. Cor. 3

erunt,& faciem quam ipſe uidere non poterat,cla re aperteq; ſpectabunt.

SVNT TAMEN quidam,qui Moyſi deum clare et ſecundum naturam ſuam quandoque apparuiſſe aſſeuerent, ex eo quod dicitur. Palam & non per ænigmata & figuras deum uidet. Dictum eſt autem, non quod dei eſſentiam uiderit, ſed quod colloquijs eius uſus ſit ſimplicibus & aptis,non per ſomnium neque per ambages uerborum, aut res aliud quam oſtendunt ſignificantes, ut tanto cæteris prophetis prælatus uideatur,quãto minus obſcura oracula meruerit accipere. Idem. Nume.12.

ELIAS CVRRV IGNEO per turbinem in cælum raptus uideri potuit beatus, quoniam non eſt morte ſolutus, ne ſicuti cæteri omẽs ante ſaluatorem,ad inferna deſcenderet.Sed quan to illi beatiores erunt,qui reſumpto corpore obuiam CHRISTO in aera rapiendi ſunt, ne ut illi p turbinem, ſed per reſurrectionis gloriam, nec ut ille in cælum, ſed ſupra cælum, nec ideo beati futuri, quia ad inferna non deſcendent, ſed quia diuino ſemper fruentur conſpectu. Vis noſſe quantum inter ſe differant, & ipſi in fine moriendum eſt Antichriſto perimente, deinde reſurgendum CHRISTO reſuſcitante, ut ad ſolidam hanc (de qua loquimur) conſummatamque perueniat felicitatem. Elias propheta. 4.Regũ.2.

IEZECHIEL propheta uidit ſuper firmamento ſedentem in throno,et cum multa alia quæ uiderat enarraſſet, poſtea intulit. Hæc uiſio ſimilitudinis gloriæ domini. Quantæ autem admirationis, quanti ve myſterij ſint ea quæ uidit, legere Iezechiel propheta Iezechi.1. Idem.2

G

poſſumus, explicare non poſſumus. Et ſi tam ſtupenda gloriæ ſimilitudo, qualis quæſo ipſa gloria? Et ſi ſimilitudinem uidens territus (ut ipſe fatetur) cecidit in faciem ſuam, quomodo ſuſtinuiſſet eius qui ſub illa ſimilitudine latebat, maieſtatis conſpectum? Niſi forte eodem ſpiritu confirmatus, qui iacentem erexit, de quo ait. Et ingreſſus eſt in me ſpiritus, & ſtatuit me ſupra pedes meos. Ex quo coniectari libet, quanto illi fortiores ſint, qui gloriam ipſam uidentes exultant, ſi hic ſimilitudinem tãtummodo eius uidens tam uehementer timuit.

PORRO, VT IAM PERfectioris gratiæ utamur documentis, ipſe dominus noſter IESVS CHRISTVS coram Petro & Iacobo & Iohanne in monte transfiguratus refulſit, ita ut ſplẽdorem illius cernentes, futuræ beatitudinis dulcedinem deguſtarent, & bonum eſt nobis hic eſſe dicerent. Nondum plene gloriam eius uidebant, ſed tantum quoddam gloriæ ſimulacrum, & tamen ubi ipſum ſic coruſcantem uiderunt, ibi cum ipſo quamprimum permanere exoptarunt. Moyſen & Eliam circa eum ſtare cõſpiciunt, & ecce quos nunquam antea uiderant, diuino fulgore mentem illuminante agnoſcunt, exclamat Petrus, Domine ſi uis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unũ, Moyſi unum, & Eliæ unum, cur quartum ſibi fieri non petijt? quia ſub eodem tabernaculo cum domino habitare concupiuit, cuius aſpectum tantæ ſuauitatis eſſe perſenſit. Sed cur ab eo Moyſen & Eliam ſecludebat? ut oſtenderet ſufficere ſibi ſolum Chriſtum. Cæterum ut imbecillitatem huma

Chriſtus. Matth. 17 Lucæ. 9

næ naturæ agnoſcamus, nubis lucidæ ſuperuētu, & de nube diuinæ uocis ſono conterriti Apoſtoli in faciem ceciderunt. Maiora itaq; reſtabant quæ nondum ſuſtinere poterant, & quibus nunc glorioſi fruuntur.

CHRISTVM TAMEN cū gloriæ ſuæ ſublimitate Stephanus primus martyr ante uitæ finem uidiſſe creditur. Sic quippe de illo legimus, Cum eſſet plenus ſpiritu ſancto, intendens in cælum uidit gloriam dei, & Ieſum ſtantem a dextris dei & ait. Ecce uideo cælos apertos, & filium hominis ſtantem a dextris uirtutis dei. Plenus igitur ſpiritu ſancto ſit oportet, qui uult uidere Chriſti gloriam. Cuius uiſæ iocunditate captus Stephanus, cum lapidaretur, non ut mortem euaderet orauit, ſed ut per mortē cum CHRISTO uiuere inciperet, dicens, Domine IESV ſuſcipe ſpiritum meum.

Stephanꝰ proto martyr. Actuū. 7

PAVLVS QVOQVE Apoſtolus gloriam dei uidiſſe creditur, ſed ad tertium uſque cælum raptus, idque utrum in corpore, an extra corpus ſibi contigerit, neſcit, & cum ita ſit, manifeſtum eſt, ad ea uidenda quæ uidit, & audiēda quæ audiuit, non ſenſibus corporis uſum, ſed alio quodam ſenſu longe puriore diuiniore que. Et audiui, inquit, arcana uerba, quæ non licet homini loqui. Profecto ſi aure audiſſet, & lingua eloqui ualuiſſet. Sed ſupernæ gloriæ bonum maius eſt, quam ut ijs inſtrumentis aut percipi quæat, aut exprimi poſſit.

Paulus apoſtolus 2. Cor. 12

IOHANNES in Apocalipſi ſe in cælo fuiſſe teſtat, non tñ cum corpore ſed in ſpiritu. Ibi uidit

Iohannes apoſtolus Apoca. 1

Apocal.4 ſedentem in throno, uoces audiuit, ſenſit tonitrua, lampades conſpexit, & quatuor animalia deum laudantia, & uigintiquatuor ſeniores, honorem officiumq; deferentes ſedenti in throno. Vidit ſan-
Idem.21 ctam ciuitatem Ieruſalem tanquam ſponſam ornatam uiro ſuo CHRISTO. In qua neque luctus, neque clamor, neque dolor, neque mors erat, ſed gaudium, pax, quies, uitaque ſempiterna. Cuius muri ex lapide pretioſo, ipſa aurum mundum, templum eius, deus omnipotens & Agnus. Claritas dei illuminat illam, & lucerna eius eſt agnus. Non intrabit in ea, inquit, aliquid inquinatum, aut abominationem faciens & mendacium. Vi-
Idem.22 dit fluuium aquæ uiuæ procedentem de ſede dei &
Pſalm.45 agni, de quo in Pſalmo dicitur: Fluminis impetus lætificat ciuitatem dei. Vidit lignum uitæ reddens
Apoca.22 fructum, & folia ad ſanitatem eorum, qui ſeruiēt deo, & faciem eius intuebuntur, et nomen eius frō tibus inſcriptum gerent. Non egebunt, inquit, lumine lucernæ, neq; lumine ſolis, quoniam dominus deus illuminabit illos, & regnabunt in ſecula ſeculorum. Quam præclare Apoſtolus reuelatam ſibi ſupernæ gloriæ deſcripſit dignitatem? Audimus quidem uerba, conſideramusque myſteria, & miramur. Sed ubi ſunt quæſo illa ineffabilia? Profecto ſi omium inſuper hominum linguæ hac de re ſola quotidie loquantur, ſemper bonum illud reſiduum erit, quod dici non poteſt, quodque omnem exuperat fandi pariter & ſcribendi facultatem.

Idem. IDEM Apoſtolus iam fere centenarius ſenex, cum ſupremus uitæ dies urgeret, ſepulturam ſibi

parari iuſſit, quam dum palam intrat, ingenti lumine diuinitus operitur. Lux receſſit, ſed ipſe non comparuit. Locus in quo ſe animam redditurus collocauerat, manna adhuc ſcaturire cernitur. Illum itaque cum corpore ad cælum aſſumptum credimus, Tum quia nuſquam terrarum re liquiæ eius oſtenduntur. Tum etiam quia non incongrue aſſumptus uidetur. Nam quemadmodum beata uirgo carne & ſpiritu ſanctificata poſt filium quem genuit, ſupra cælum aſcendit, ſic decuit, ut etiam iſte adoptiuus filius carne & ſpiritu ſanctificatus ſanctam ſequeretur matrem, & integer eo perueniret, quo ipſa cui commendatus fuerat, integra abijt. En quanto largior noui quã ueteris Teſtamenti gratia. Tulit deus cum corpore Enoch, tulit Eliam, ſed ut differret mortem eorum, non ut auferret. Iohannes uero ita ſublatus eſt, ut amplius mori non poſſet. Illi futuram in fine corporum reſurrectionem expectant, hic multo ante præuenit, prius reſurgens quam eſſet ſepultus, prius cælum penetrans quam putaretur mortuus. Nec mirum ſi feruens oleo membris illis nocere non potuit, quæ tanto priuilegio mox donanda erant.

IN Petri apoſtoli martyrio a multis angelos uiſos tradunt, coronas illi roſarum liliorumq; porrigentes, atq; etiam iuxta ſtantem CHRISTVM, apertumq; librum manu tenentem, in quo ea ſcripta conſpiciebantur, quæ Petrus ad populum fando expromebat, & dum plebs eum ſubtrahere neci uellet, ne oblatam ſibi gloriam impedirent, petijt. Sed quota hæc beatitudinis eius pars? quæ tan Petrus apoſtolus

tum ad fidelium conſolationem, uel infidelium cõuerſionem ſe oſtendit, cum ille etiam inuiſibilibus intra ſe iam frueretur bonis, quæ plenius liberiuſque amplecti affectans crucifigi optauit, & tam immane ſupplicium gratanter ſubijt, neq; mors ei grauis, ſed dilatio mortis erat.

Paulus apoſtolus PAVLI APOSTOLI caput a corpore diſſectum, ter per humum proſilijt, ter Ieſu Chriſti nomen inuocauit, tres fonticulos qua ſaliendo terram contigit, ſcaturire fecit. De uulnere eius lac primo, deinde ſanguis emanauit. Quorſum tot miracula in morte ſancti huius? niſi ut hæc tam magnifica oculis noſtris obiecta penſitantes, quãto illa in cælo magnificentiora ſint eius præmia, quæ oculus uidere non poteſt, cogitemus.

Andreas apoſtolus ANDREAS QVOQVE apoſtolus, cũ in crucem Egeæ proconſulis iuſſu actus eſſet, deliberantibus turbis, ut ipſum per uim irruentes eriperent, non acquieuit, diſſolui cupiens & eſſe cum CRISTO. Cum igitur iam biduum de cru- Philip. 1 ce ad illos uerba feciſſet, uitæ æternæ promiſſis omnes erigens, ſi religionem a ſe prædicatam conſtanter tenuiſſent. Poſtremo animam deo commendans, luce de cælo lapſa circunfulſus expirauit. In quanto ergo lumine uiuant ſancti, ſi etiam moriendo luce ſepiuntur?

Odilo abbas. SIC & Odilo abbas Cluniacẽſis, qua die defunctꝰ eſt, Gregorio monacho multa luce refulgẽs apparuit, ſeq; æternæ beatitudinis præmio potiri dixit. Sic quadraginta martyrum apud Sebaſten Quadragita martyres. Armeniæ oppidũ conbuſtorũ oſſa in fluuiũ proiecta, ſub aquis ueluti micantium ſtellarum imagi-

nes lucere uiſa ſunt,& ab epiſcopo, qui ea quæſitum ierat,latenter collecta, reuerenterq; ſeruata. Sic ſupra Nicolai Remēſis epiſcopi, & ſororis eius tumulum, quos capta urbe effera Vuandolorum gens Chriſtum confitentes peremerat, & lampades ardere uiſæ,& angelorum cantus auditus. Sic deniq; multorum uel in ſepulchris corpora, uel in uiſu apparētes imagines, dum miro fulgore ſplenduiſſent,fidem fecere,illos æterni luminis beatitudinem in cæleſti gloria conſecutos.Contra eorum prauitatem atq; dementiam,qui ad ultimum uſque iudicij diem & bonis differri dixerunt paradiſum,& infernum malis.Quod ſi ita eſſet,profecto plus gloriæ cadauera ſanctorum nunc ſuaui odore fragrantia,nunc ingenti luce conſpicua haberent,quam ipſæ animæ,neſcio ubi,neq; quo ueterno conſopitæ.

Nicolaus epiſcops' cū ſorore

DIVI quoq; Hieronymi corpus, cum ſpiritum reddidiſſet, ſubita lux circunfulſit, uiſi ſunt angeli,& CHRISTI uox audita,quæ illum ad poſſidendum cæleſte regnum inuitaret. Lux cum ſpiritu abijt, odor ſuauiſſimus cum corpore remanſit.Eadem hora Cyrillus epiſcopus Hieroſolymitanus animam eius angelicis manibus geſtatam cælum uerſus tendere conſpexit. Eodem die ſancta hæc anima miro radians fulgore Auguſtino Hipponæ apparuit.Thuroni etiam duo monachi lucentem globum aera tranſire, & inde dulciter canentium choros audiri,dum admirantur,intellexerūt Hieronymi presbyteri aīam tunc apud Bethlehē defuncti ab angelis ad paradiſi quietē ferri,& hoc quidem pro laboribus, quos ipſe in uita

Hieronymus preſbyter.

exhauſit, dei laudibus & hominum utilitati ſemper intentus. Tot præterea ſigna de illo, tot miracula enumerantur, ut mihi certe uel præcedere reli quos beatos apud deum dignatione uideatur, uel paucos habere pares.

Paulus primus eremita PAVLI ETIAM primi eremitæ beatam animam angelico miniſterio ad cælum tolli uidit Antonius abbas, mox defunctum eſſe depræhendit, & quæſtus eſt, quod ſe itineris comitem non aſſumpſiſſet, nihil dubitans, quin e corpore ſtatim ad beatitudinẽ translatus eſſet. Idem Antonius non modico locorum interuallo diſcretus, Ammonis abbatis obitum cognouit, cũ animam eius multo candore illuſtrem, & in ſublime tendentem conſpexiſſet.

Ammon abbas

Abbates. Martyres Epiſcopi. Monachi AD HAEC PAFNVCII, Benedicti, Stephani, Egidij, Spei, Abbatum, Tyburtij, Valeriani, Maximi, Marcellini, Petri, Iuſtini, Paſtoris, Quintini, Seueri Martyrũ, Decimi Leonis Papæ, Amatoris, Anthiſidorenſis epiſcopi, Germani Capuani epiſcopi, Onophrij ſolitarij in Aegypto, Specioſi in monte Caſſino monachi, compluriumque aliorum, quos enumerare longum eſſet, felices animæ, quo die corpora ſua reliquerunt, eo ad cælum tolli uiſæ ſunt, & dum tollerentur, melos interdum lætantium angelorum auditum, deo uolente, felicitatis ad quam euocabantur, teſtimonium in terra reſidere, ne alios pigeret eorum uitam imitari, quos beatos eſſe tam certo indicio cognouiſſent.

Auguſtinus epũs AVGVSTINVM q̃q;, quo die corpus eius mandatum ſepulturæ fuit, Monachus quidã pro-

cul inde manens,& in ſpiritu raptus, uidit infula & pontificalibus indumentis inſignem,ſedere intra nubem candoris eximij,de oculis eius promicantes radij totam illuminabant eccleſiã, & ubiq; incredibilis odoris fragrantia nares oblectabat. Poſt hæc a Bernardo abbate uiſus eſt,dum per noctem ſermones eius a fratribus in eccleſia legerentur,limpidiſſimas ore aquas uomens, quibus totum eccleſiæ pauimentum ſupra modum inundabat. Vere enim ille quaſi quidam inundans fluuius eccleſiam dei ſalutaribus documentis irrigauit, & lumine ingenij ſcripturarum obſcura clariora fecit. Sanctitatis etiam uirtutumq; ſuarum odorem tam late effudit,ut nomen eius & in terris celebre ſit,& in cælo. Palam igitur factum eſt, quibus potiſſime meritis ad æternitatem uitæ peruenerit, inæſtimabilemq; mercedem.

QVO die abbas quidam duos lectos ineffabili ornatu comptos, multoq; nitore ſplendentes ab angelis ferri uiderat, atq; audierat, in altero Hugonem abbatem Cluniacenſem collocandum, in altero Anſelmum archiepiſcopum Cantuarienſem, cognouit ambos tunc ſimul uita iſta defunctos,& in lectis ueræ felicitatis requieuiſſe, de quibus dictum eſt. Exultabunt ſancti in gloria,lætabuntur in cubilibus ſuis. Hugo abbas. Anſelmus archieps. Pſal.149

ERASMO epiſcopo martyri, poſt ingentia pro CHRISto fortiter tolerata ſupplicia,uiſi ſunt ſancti apoſtoli & prophetæ coronam ſibi de cælo afferre. Qua uiſione delectatus, orauit uitæ huius finem,eoq; impetrato ſpiritum exhalauit. Nunc itaq; martyrij gloria coronatus exultat,& in con Eraſmus martyr.

ſpectu dei optimi maximi clarus atq; inclytus incedit, eorum utens conſortio, a quibus coronari, et ad cælum uſque deduci meruit.

Dominicus. IN DOMINICI quoq; prædicatorũ patris obitu, ad quantam ipſe migraſſet beatitudinem, teſtatum eſt duorum uiſione, Guali præpoſiti conuentus Brixienſis & Rhaonis fratris. Alteri ſomnianti apparuit cælum apertum, & angeli dominicum eo de terra transferentes, & Ieſus Chriſtus multa cum iocunditate eundem ſuſcipiens, ac ſuſceptum Mariæ matris offerens amplexibus. Alter cum miſſam celebraret, ſenſibus corporis conſopitis tantum, ſpiritu uigilans, illum cum reuerendo quodam uirorum comitatu ab urbe Bononia proceſſiſſe uidit, aurea corona micantiq; fulgore conſpicuum, quem nondum uita audierat defunctum. Quanti ergo eſſet apud te domine Dominicus tuus, neminem latere uoluiſti. Quoniam præueniſti eum in benedictiõibus dulcedinis, Pſal. 20 poſuiſti in capite eius coronam de lapide pretioſo. Cælum illi ſicuti protomartyri tuo Stephano patere feciſti, & ſicuti Iohannem apoſtolum tuum, Acto. 7. Iohan. 19. ita & hunc ſeruum tuum uirgini matri uirginem commendaſti, ut pariter oſtenderes quantum ipſe meruiſſet, & ꝑdicãdi officio, & ꝓpoſito caſtitatis.

Franciſcus FRANciſci etiam patris (a quo minorum ordo cœpit) ut uita, ita uitæ finis nobilis ac magnificus fuit. Quo expirante, quidam fratrum animã eius in ſtellæ ſpecie de ore emicuiſſe, cælumq; petijſſe uidit. eadem illa hora miniſter terræ laboris grauiter ægrotans, cum iam deficiente ſpiritu & langueſcente lingua obmutuiſſet, repente in uocem

prorupit dicens, Expecta me pater expecta me. Et interrogatus, patrem Franciſcum ſe uidere dixit, multa cum luce cælum uerſus tendentem. Hoc dicto de corpore exijt, & uerba re comprobauit, illum continuo ſequens quem cernere ſe aiebat, nũc cum illo ſimul cæleſtibus fruitur diuitijs, quo cum ſimul terrenas contempſit. Cæterum Franciſcus ſicut hic multis humilior, ita illic clarior. Quod ne dubitaremus, in uiſu apparens, figuram ſtellæ fulgentis præ ſe tulit. Nam & ſi alij quoq; ſancti ſtellis comparentur, ſtella tamen a ſtella differt in claritate, ſic & ipſe in gloriæ dono. Nec mirum ſi illic proximus accedit CHRISTO, qui hic ſtigmata portauit Chriſti. 1. Cor. 15

MARTINI epiſcopi uultus, cum obijſſet, ſplẽdidus apparuit, ut non mori eum ſed ad immortalitatem tranſire fidem cuiuis faceret. Angelici præterea cantus circa ipſum auditi. Eadem hora Seuerus Colonienſis epiſcopus animam eius ab angelis ad cælum ferri uidit. Seuerus etiam monachus ipſum in quiete conſpexit, niueo tegumento, uultu rutilo, radiantibus oculis, librum manu gerentem, ſumma cæli petere. Et euigilans audiuit eundem tunc deceſſiſſe. Ambroſio quoq; miſſam Mediolani celebranti, & in ſpiritu rapto uiſum eſt, ſe exequijs eius intereſſe, & cum ad ſe redijſſet, nunciauit aſtantibus Martinum Thuronẽſem præſulem obijſſe. Tot itaque teſtimonijs declarata eſt eius beatitudo, ut ſi pietatis iuſtitiæque opera quæ fecerat, laterent, beatus tamen crederetur. Rurſum tanta omnis probitas fama celebris fuit, ut ſi nulla in morte ſigna apparuiſſent in ſanctorũ Martinus epiſcopus

tamen numero ab omnibus habendus eſſet.

Micolaus epiſcopus NICOLAVM Myreæ epiſcopum, adhuc infantem, uitæ æternæ prædeſtinatum eſſe, ſignis quibuſdam miraculiſq; apparuit Sed præcipue uiſione Sabatij religioſi uiri in ſeceſſu mentis abducti. Aiebat enim ſe in cælo uidiſſe diuerſorium quoddam regio luxu inſtructum, auro gemmiſq; fulgentem. In quo & ſedile erat, tam opere quam materia in primis inſigne, atq; ita coruſcans, ut ſolis radios uincere uideretur. Audiſſe autem, ea Nicolao puero præparata, & in cæleſti repoſita regno. Præſcius quippe futuræ uitæ eius deus, præmium ei decreuerat ante pugnam, coronam ante uictoriam.

Thomas archiepſ. THOMAE quoq; Cantuarienſi archiepiſcopo adhuc uiuo, ſedem contiguam ſedibus apoſtolorum a deo cõceſſam ſe uidiſſe dixit quidam, qui mortuus mox reuixerat. Inde dum Thomas pro iuribus eccleſiæ ſibi cõmiſſæ ſtaret, ab impijs cæſus martyrio coronatur, dumq; illi exequiæ a clero agerentur, angelorum accinentium uox audita teſtis beatitudinis eius fuit fidemq; fecit, haud uana fuiſſe de illo uiſa hominis rediuiui, quæ apoſtolis annumerandum ſignificarant.

Gregori, papa. GREGORIO pontifici maximo (qui unus ex columnis eſt eccleſiæ Chriſti) dum miſſale ſacrificium offerret, & iuxta ritum ad plebem conuerſus, Pax domini ſit ſemper uobiſcum, diceret, angelica uox cunctis audientibus reſpondit. Et cum ſpiritu tuo. Exinde mos inoleuit, ut pontifici eã uerba repetenti, nihil a clero reſpondeatur, ut ſcilicet dignum ſe exhibeat, cui angeli reſpondeant,

non homines. Præſtare enim cæteris uitæ ſancti-
tate debet, qui præſtat officij dignitate. Beatitudi-
nis uero Gregorij hoc quoq; teſtimonium additur
quod Petrus eius diſcipulus pluries capiti ipſius
ſpiritumſanctum in figura columbæ conſediſſe ui
derit. Cunq; id prodidiſſet, Ne credite inquit, niſi
me nunc mori conſpexeritis. Hac tanti ueri aſſer-
tione uſus eſt, ut inuidiam nonnullorum repri-
meret, qui ſcripta pontificis laceſſentes, delenda,
igniq; tradenda cenſebant. Sciebat autem mori-
turum ſe, ut primum ſecretum illud uulgaſſet.
Ipſo igitur Petro ſicuti prædixerat moriente, expa
uefacti aduerſarij, illum quem pauloante petulan
ter mordere non dubitarant, uenerari cœperunt,
ſanctumq; ac beatum dicere. Itaq; Gregorij beati
tudinem, & qui ſciebat, moriendo probauit, & q
liuebant, admirari compulſi ſunt.

RICARIO ſolitario ſepulto, diſcipulus eius Si gobardus in ſpiritu rapt9, uidit ipſum in aula qua dam decoris & odoris incredibilis conſidendentē, ſplendoreq; coruſcum, ac per hæc uiſibilia beatitu dinem inuiſibilē ei obueniſſe facile intellexit, magiſq; mores magiſtri ſui æmulari & effingere conatus eſt, quem tantam felicitatem conſecutum fuiſſe minime dubitauit. Ricarius. ſolitarius

IN CIVITATE Acitana ad tumulum Tor quati epiſcopi die eius natalicio, hoc eſt, Idibus Maij, olea florem mittit, fructum facit ac maturat. Inde expreſſum oleum, cuiusq; generis ægritudini efficax habetur. Torquatus eps.

PARI miraculo Remauſi Galliarum urbe ſecundum ſepulchrum Baudelij martyris Laurus Baudelius martyr.

fuit,cuius folijs contacti infirmi curabantur,et ab immundo ſpiritu uexati liberi fiebant. Quid per iſta dominus ſignificare uoluit, niſi animas eorū apud ſe habitare,de quorum ſepulturis tanta procederet uirtus?

Monachꝰ quidam

MONACHVS quidam cum mortem obijſſet,a Mutio abbate interrogatus, uellet ne ad uitam quam reliquerat redire? Se cum Chriſto eſſe malle reſpondit,nec amplius locutus eſt.Cū Chriſto igitur beatorum animæ ſunt, non cum ſopore,quo uerius illi dormiunt, qui beatitudinē earū ad diem iudicij differri ſomniant.

Alexius pauper.

ALEXIO Roma defuncto uox cæleſtis inſonuit.Quærite uirum qui oret pro Roma. Ille ſub pauperculi humilitate latens, mūdo ignotus erat, & monſtrante cælo patuit.Cur autem ut pro Roma oret quæri iuſſus ſit,qui iam mortuus erat, niſi quia poſt mortem melius uiuere cœperat,digniorq; eſſe,qui quod oraſſet impetraret. Vir iuſtus igitur & poſt obitum orat non pro ſe, quia beatus eſt,ſed pro alijs qui nondum beati ſunt.Siquidem quanto quis proximior deo eſt, tanto citius quod orarit exorat. Hinc nempe eccleſiæ mos eſt, illos quos in ſanctorum catalogo redactos colit, ut pro ſe deprecentur precari.Ita nunc & Alexius ipſe,ut oret pro nobis inuocatur,qui prius a nemine noſcebatur.Sed quoniam ſoli deo notus eſſe ſtuduit,notus factus eſt omnibus, & id quidem poſt uitæ huius finem,quando multi qui noti ſunt uenire in obliuionem ſolent,& cum nomine pariter ſepeliuntur.

Victor. martyr.

VICTOR martyr perſecutoris gladio cæ-

ditur,& continuo uox de cælo auditur. Viciſti Victor beate. Non propter illum hoc contigit, qui iã cum deo erat, ſed propter illos, qui fortaſſe tormẽtorum quæ perpeſſus eſt, memores, beatum eſſe dubitarent, niſi tam certo indicio uerum didiciſſent. Quanta autem beatitudo ea ſit, docet in martyribus uitæ huius contemptus, intrepida ſupplitiorum toleratio, & nulla unquam ſæuiendi arte ſuperata Chriſtum confitentium firmitudo. Nihil quippe tam durum eſt, ut durum eſſe poſſit, dum perenne bonum ſperatur, neq; quicquã tam dulce eſt, ut dulce eſſe q̃at, cũ diuina ſuauitudo deguſtať.

AGILVS Resbacenſis abbas, cum annos plurimos deo ſeruiſſet, confidenter precatus eſt, ut e uita decederet, & reſponſo accepto eiuſce uoti peracto biennio compotem ſe futurum, gaudere cœpit, utpote qui tum demum ueram uitam inchoaturus eſſet, cum hanc finiſſet. In obitu eius Ado monachus lætantium angelorum cantus audiuit. Duo præterea, alter febri laborans, alter dentium dolore uexatus, tactu corporis eius curati ſunt. Si quis igitur uiſionum relationibus parum credit, experimento credat operis. Palam eſt beatas eſſe animas eorum, quorum mortua corpora tanto ad iumento uiuis ſunt. Agilus. abbas.

SERGIVS & Bacchus martyres carceris anguſtia conſtricti, beatæ uitæ ſpe gaudebant. Et cum prior Bacchus per tormenta conſumptus animam exhalaſſet, Sergius relictum ſe quærens, ualde animo affligebatur, ubertimq; flebat. Flenti noctu Bacchus apparuit, uiſu iocundus, luce decorus, gemmea corona inſignis. Tum ne Sergius & Bacchꝰ martyres

lugeret,iuſſit, Mox enim fore, ut ipſequoq; pœnis conficiatur,ſibiq; iungatur. Non immerito igitur Sergio ſupplicij dilatio ſupplicium erat, ſi poſt ſupplicia ad tantam glóriam Bacchus peruenerat.

Mercurius martyr. MERCVRII martyris apud Cæſaream paſſi corpus capite truncum ſplēdore fulſit, odore fragrauit, quo miraculo plurimi ad chriſtianam credulitatem conuerſi ſunt, iam certi animam eius cæleſti pfrui beatitudine, in cuius cadauere cōtra aliorum cadauerum naturā, & lux pro pallore erat, & odor pro fœtore.

Marcellus Tudertinus. MARCELLVS Tudertinæ urbis non ignobilis ciuis, magis tamē animi probitate notus (ut in dialogo beati Gregorij relatum legimus) cum mortuus iaceret, a Fortunato epiſcopo ad uitam reuocatus eſt. At uero non diſſimulauit hoc ſe oppido quam egre ferre, quod diceret, ad quietis beatæ loca iam ſe perductum fuiſſe, cum ad corpus redire iuſſus eſt annuente domino precibus Fortunati, uixit itaq; iterum moriturus, ita tamē ut beatitudinis præmia quæ acceperat, auxiſſe potius credatur quam minuiſſe, adeo ſeipſo melior euaſit, dum intermiſſa amittere timet.

Vrſinus presbyter VRSINVS Nurſiæ presbyter, caſtus ac ſanctus, dum animam ageret, lætus exclamauit, gratias agens ijs, quos ad ſe ueniſſe ſolus cernebat. Et quærentibus qui ei aſſidebant, qui eſſent illi quorum aduentu tantopere gauderet. Nunquid non uidetis inquit Petrum & Paulum apoſtolos hic adeſſe & euocare me? Mox ad eos quos tantum ipſe uidebat conuerſus dum repeteret. Venio uenio, ecce uenio, cum iiſdem abiens corpus exani-

me reliquit. O felix animula, quæ nec mortis dolorem ſenſit, dum conſpectu ſanctorum lætatur, nec de futura ſalute dubitauit, dum a ſanctis ut ſe cum ueniret inuitatur.

DE PROBO quoq; Reatino epiſcopo memoriæ proditum eſt, quod cũ ex languore mox ſe deceſſurum cognouiſſet, omnibus qui ei aſſidere ſolebant tunc forte ſummotis, præter unum puerum, uidit ad ſe intrantes Iuuenalem & Eleutherium martyres, quorum aduentu puer conterritus, & repentino fulgore ſtupefactus, ubi qui eſſent didicit, fugiens prorupit e cubiculo, familiam clamore concitat, ad locum ubi epiſcopus iacebat concurrunt, neminem inueniunt, præter corpus eius iam exanime. Quo quidem relicto, ipſe cum illis abierat, quorum domicilium in cælo non in terra erat. Probus epiſcopus

SERVVLVS paralyticus moriens, homines circa ſe pſallentes ſilere iuſſit, quoniam angelos audire cœpit. Et cum ad cæleſtem cantum, quem ſentire ſolus poterat, oculos, aures, animumq; intendiſſet, corporis uinculis ſolutus abijt. Tam autem ſuauis odor a corpore iam extincto exhalauit, ut nemini dubium eſſet, quin eius animam cantus illi quos ipſe audierat, egredientem ſuſcepiſſent, & in beatorum ſedibus collocaſſent. Seruulus mendicus

DVO VALLENTII abbatis diſcipuli in Valeria prouincia a Longobardis ad arborem laqueo ſuſpenſi, necatiq;, ueſperi diei illius pſallere auditi ſunt, ita ut carnifices ipſi qui eos interemerant, attoniti terrerentur. Quid hoc eſt, niſi ut credamus eos qui deo ſeruiunt, tũc demũ feliciter Duo a Lõgobardis ſuſpenſi.

ac beate uiuere incipere, cum contingit mori.

Quidam uir.

NEQVE HOC omnino prætermittẽdum, quod beato Gregorio teſtante uerum fuiſſe non ambigitur. Quidam religioſæ uitæ uir moriens, Ionam & Iezechielem & Danielem prophetas uidit, uiſos cognouit, cognitos ſalutauit, & dum reuerentiæ illis, quos nemo alius cernebat, cum multi adeſſent, officium exhibet, mortem oppetiit. Si hic corpore adhuc grauatus eos quos nunquam uiderat, ſtatim cognouit, quanto clarior certiorque erit notitia illorum, qui uel modo ſarcina carnis depoſita ad cælum euolant, uel poſtea cum eadem carne beatificata, illuc aſcenſuri ſunt?

Fœminæ

TANTAE BEATITVDINIS magnitudo non minus in fœminis illis conijci conſiderarique poteſt, quæ ipſam non ſolum feliciter, ſed etiam manifeſto aſſecutæ ſunt. Mariam Magdalenam cum in ſolitudine uitam ageret, Solitarius quidam presbyter ab angelis in cælum tolli, & iterum loco ſuo reſtitui uidit. Ab ipſa deinde qd hoc eſſet curioſe ſciſcitas, didicit, triginta iam annos eam non alio cibo ſuſtentatam prætérquam cæleſtium gaudiorum contemplatione, beatis quẽ admodum ipſe cõſpexerat, ſpiritibus eo ſe perducentibus ac reducentibus, & iam finem uitæ huius facturam, ut uitam illam inchoet, quæ nullo concluditur fine, nulla carpitur moleſtia, nullo indiget bono. O quanta hæc diuinæ dilectionis gratia, id mortali corpori concedere, quod concedi ſolet immortali, ut tamdiu ſine alimento uiuat, & terrenum adhuc in tam ſublime fe-

Maria Magdalena

ratur. Sed cur tandem ſolutum animam deo reddi dit? ne ſcilicet animæ perpetuæ beatitudini impedimento eſſet, cuius alternam aliquatenus non impedierat.

MARGARITAE VIRGINIS capiti, dum ipſa grauibus afficeretur pœnis, nec interim ceſſaret confiteri CHRISTVM, cunctis qui aderant cernentibus, columba de cælo aduolans, auream corollam impoſuit. Eo miraculo quatuor millia hominum relictis idolis CHRISTVM colere cæpere, nec timuerunt capitis ſubire diſcrimẽ dum diuinitus coronari concupiſcunt. Haud quaquam ſic præſentem uitam deſpicerent, niſi melio rem certiſſime expectarent. Margarita uirgo.

DOROTHEA uirgo & martyr, ad paradiſi ſponſi ſui CHRISTI ſe per tormenta perueniſſe probauit, brumæ tempore miſſis roſis Theophilo ſcribæ. Quam rem ille impenſius conſiderans, cum prius Chriſtianorum religionem irri deret, ſequi cœpit, ita ut gratantur & ipſe iugulum gladio ſubmitteret, nihil iam ambiguus de beatitudine adipiſcenda, quam tali argumento in CHRISTO tantum eſſe didicerat. Præferens igitur huius uitæ uoluptatibus cæleſtes roſas, ultro martyrium adijt, & illarũ odore decoreq; captus mori optauit. Dorothea ỹgo

EVLALIAE uirginis poſt multa tormenta capite cæſæ, anima ſub columbæ uolantis figura uiſa eſt cælum petere, & nubibus condi, ut palam eſſet martyrum animas carnis nexu expeditas, illo protinus tendere, quo ipſe præceſſit, pro cu ius amore torqueri, uri, occidiq; gauderent Eulalia uirgo.

Priſca uirgo.

PRISCA uirgo dum Chriſtum confitens torqueretur, luce de cælo lapſa circunfunditur, cum ſanctis in carcere ſibi apparentibus pſallit, carceris pedor in odorem ſuauiſſimũ uertitur, ipſa ab angelis in throno diuini fulgoris glorioſe collocatur. Si tanta illi inter tormenta affuit beatitudo, quantam exhauſtis iam tormentis, conſummatoque agone ſecutam credimus? Neq; enim æqua eſſe debet merces pugnantis adhuc, & poſt pugnã iam uictricis, illic auxilium petitur, hic triumphus debetur.

Septem mulieres martyres

SEPTEM MVLIERVM quæ cum beato Blaſio epiſcopo apud Sebaſten martyrium paſſæ ſunt, cum capite cæderentur, animas uirginali forma a corporibus egredi uiderunt, cælumq; uerſus ferri, candidas admodum, & corollis circa capita fulgentibus decoras, hoc ipſi ſicarij teſtabantur, a quibus interemptæ ſunt. Nunquid non ſatis uerum putabitur, quod ne inimici quidem negare potuerunt, eas uidelicet ſtatim poſt necem, beatitudinis æternæ fructum percepiſſe?

Agatha uirgo.

AGATHA VIRGO & martyr, per apoſtolum a uulneribus curatur, & peracto agonis curſu cum mortua efferretur, Angeli ſub uiſibili ſpecie exequias celebrant, & literis in marmore inciſis, beatitudinis eius teſtimonia relinquunt, Mentem ſanctam ſpontaneam, honorem deo, & patriæ liberationem. Quis dubitat quin ab ijs ad ſponſi uſque thalamum, perenneſq; nuptias euecta ſit, quorum tanto obſequio in morte meruit honorari? At cur apoſtolorum conſortio non dignam dixerimus, ad quam ſanandam Petrus de-

cælo ad terras deſcendere iuſſus ſit?

HAGNES uirgo poſt martyrium parentibus ad ſepulturam ſuam excubantibus, aclugentibus, glorioſa apparuit cum ſplendido elegantique uirginum comitatu, aureis armillis, candiduloq; amictu multam effulgens, & agnum niue albiorem dextera baiulans. Tum repreſſo parumper gradu, parentes ipſos dulciter admonuit, ne ſe uelut mortuam flerent, ſed potius cum Chriſto beate uiuenti congratularentur. A ſanctarum inquit, uirginum quas uidetis recepta collegio, ei in cælo iuncta ſum, quem in terra poſita toto corde dilexi. Merito igitur non ſolum martyrij eius diem feſtum agit eccleſia, ſed etiam cum quo ſe talẽ oſtendit, celebrem habet. In martyrio quæ paſſa ſit recoluntur, hic autem ad quantam beatitudinẽ poſt paſſionem peruenerit, commemoratur. Hagnes uirgo.

CAECILIA VIRGO Angelorum uiſione fruens, roſarum liliorumq; media hyeme uernantium odoramentis, quæ ſibi de paradiſo allata fuerant, Valerianum & Tiburtium conuertit, tam ſuauiter illa redolebant, ut iſti repente contempto ſimulacrorum cultu CHRISTVM ſequerentur, qui ſibi ſeruientes talibus iam impartiret donis, indeq; coronari cupientes, libenter ad martyrium perrexere. Ipſa quoq; nullis auerti a CHRISTO ſupplicijs potuit, quoniam certa erat eius conſortio ſe in cælo uſuram, cuius angelos uidere meruerat in terra. Cæcilia uirgo.

CATHERINAM VIRginem, cum poſt tormenta capite truncanda eſſet, orantem uox de cælo conſolata eſt, quæ diceret preces ſuas exau- Catherina uirgo.

ditas eſſe, & iam aperto cæli aditu a domino aduẽtum ſuum expectari. Itaq; læta & hilaris ceruicẽ gladio ſubiecit perſecutoris. Defecto autem collo, lac p ſanguine exilijt, corpus ab angelis ad montem Sinai delatum eſt. Talis itaque honor corpori exhibitus teſtatur, quanto magis in cælo ſpiritus eius honoretur. Colligamus cuncta ſimul, & ſummatim perpendamus, quali beatitudinis gloria in illius ineffabilis maieſtatis conſpectu, ſanctorũq; omnium uirgo iſta repleatur, cui in conſpectu hominum tot mira contigerunt, uox de cælo blandiens, lac pro cruore manans, angeli corpus transferentes.

Theodora
Theodora credita

THEODORA Alexandrina, quæ ſexu diſſimulato inter monachos per ſancte uixit, cum deceſſiſſet, abbati in quiete apparuit cum quadam nuptiali pompa, ſanctarum exultantium agmine eam circumuallante, ipſa in medio gemmis auroque coruſcans. Tunc ſe illam eſſe confeſſa eſt, quæ Theodorus monachus diceretur, mas credita. Mox deinde experrectus, & ſibimet redditus abbas, continuo cellam eius adijt, & defunctam eſſe reperit, & fœminam fuiſſe cognouit. Denique conſtantiam mulieris inter uiros, tamdiu tam integre uerſatæ miratus, beatitudinẽ quoq; palam prædicare cœpit, atque in quali eam gloria exaltatam conſpexerit ultro prodere.Glorioſa quidem ſunt, quæ de illa uidit, ſed multo glorioſiora ſunt, quæ uidere non potuit.

Thais meretrix cõuerſa

APVD Alexandrinam Paulus Antonij abbatis diſcipulus, in ſpiritu ad cælum uſq; pertractus, uidit thalamum quoddam miro ornatu excul-

tum,lateq́ fulgentem,& Antonio paratum puta
bat,donec audiuit, Thaidi meretrici illum ſerua-
ri.Ex quo cognitum eſt,ei mulieri peccata per pœ
nitentiam dimiſſa eſſe, & cæleſtis beatitudo con- Matth.3
donata,dicente domino,Pœnitētiam agite,& ap- Ibidem.4
propinquabit reguum cælorum.

SCOLASTICAE uirginis animam fra- Scolaſtica
ter eius Benedictus abbas in columbæ forma ad uirgo
cælos euolantem uidit. Cognitoque quod obiiſſet
corpus illius ad monaſterium ſuum defendum cu
rauit,& in ſepulchro quod ſibi parauerat, condi-
dit,ut iunctis oſſibus in terra cubaret, qui animis
iungendi erant in paradiſo,pariq́ uitæ merito pa
ri beatitudine fruituri,

THEBAIDIS monaſterii abbatiſſa Eu- Euphra
phraxiam uiduam prope diem uita deceſſuram in xia uidua
tellexit,cum Antigonum eius uirum in cæleſti be
atitudine conſtitutum per ſomnium uidiſſet, ac
ſupplicantem, ut ipſa iam de terris euocata ſibi in
cælo copularetur. Somnii fidem probauit euētus,
& Euphaxia(ſicut prædictū fuerat) breui deſun-
cta,ad eandem beatitudinem aſcendit,ad quā præ
ceſſerat maritus.Euphraxiæ quoq́ eius deo dica-
tæ uirginis eadem abbatiſſa obitum prædixit, de
inde præpoſitæ eius Iuliæ,poſtremo ſuum,neq́ ſe
cus q̄ prædixerat euenit. In uno cōditorio tres po
ſitæ una beatitudine gaudent in paradiſo.Quoni-
am ideo in proximo ſecum hinc migraturas abba
tiſſa præcognouit,q́ quanta ipſis parabātur præ-
mia ante,ſupra cælum in ſpiritu rapta uidit.

GErtrudis ṽgo Nigellani monaſterii q̄ die obi Gertru
it,abbatiſſæ Treuerenſis monaſterii añ altare orā dis uirgo

ti apparuit,ſeq; ad ſponſum ſuum ire dixit,cæleſti gl oria fruituram. Alio quoq; miraculo beatam eſ ſe patuit. Cum monaſterium arderet, ſupra tectũ uiſa eſt candenti uelo flammas præmens, reſtinctoq; ſtatim incendio,cum totum ædificium conſumptum iri timeretur,nihil damni illatum fuit igne uirginis imperio cedente,quia illi iuncta erat cuius uoluntati ſubiecta ſunt uniuerſa.

Edeltrudis uirgo. EDELTRVDIS uirginis corpus,cum poſt ſextum decimum obitus ſui annum ad aliud ſepulchrum tranſponeretur, integrum inuentum eſt, ineffabiliq; odore fragrans,quinetiam(quod multo mirabilius eſt)in uocem prorupit dicens,Sit gloria nomini domini. Ex quo apparet, quanta ſit animæ eius cum deo uiuentis beatitudo, cuius mortuum etiam corpuſculum deo laudes grateſq; ageret. Præterea tactu eius multi qui morbo affecti fuerant,protinus conualuerunt. Et ſi cadauera ſanctarum animarum ſic ſeparata ſanctitatis earum ſentiant uirtutem, quantæ uirtutis futura ſunt,cum illis iterum fuerint copulata?

Galla Romana. GALLAE ROmanæ Chriſti ancillæ ægrotanti, Gregorius auctor eſt. apoſtolum Petrum apparuiſſe, atq; illam ut ſecum ueniret inuitaſſe,eo quod peccata ſua dimiſſa eſſent. Hanc uiſionem cum aliis ipſa retuliſſet, corpore exuta cum illo utiq; abiit, cui claues datæ ſunt regni cælorum. Illum igitur beatitudinis locum aſcendit,cuius ianitor eſt qui inuitauit,hic iacentem uocauit, hic uenienti aperuit.

Matt.16

Momula uirgo. ROMVLAE quoq; uirginis beatitudo, exe

plane percipi poteſt, quod paradiſi diſſoluta, cum ad finem uitæ perueniſſet, luce repente circunfuſa eſt. Cuius lucis fulgore attoniti qui ei aſſidebãt, & expauefacti, magis etiam timuerunt, cum mox conuenientis illuc turbæ ſtrepitum perſenſiſſent, & neminem uiderent. Repreſſo deinde ambulantium fragore, ſucceſſit ſuauitas odoris, qui ibidẽ tamdiu permanſit, donec Romula ſpiritum tradidit. Tunc etiam ante oſtium cellulæ eius pſallentium cantus auditus. Haud dubium quin ideo, ut palam fieret, dignam fuiſſe animam illam, quam hinc abeuntem angeli exultantes comitarentur, et cum tripudio ad cælũ perferrent, atq; in illo æterni ſponſi thalamo feliciter collocarẽt.

HANC angeli comitati ſunt, Traſillæ uero ỽginis beati pontificis Gregorij amitæ animam, ipſe angelorum rex & dominus Ieſus Chriſtus. Huic primum in uiſu apparuit Felix pontifex, & perpetuæ lucis illi ſedem oſtendens. Veni, inquit, & fruere conſeſſu hoc beatorum. Mox ipſa febris morbo affecta, & iam animam agens, uidit ad ſe uenientem Ieſum, & eis qui aderant, ut aſſurgerent iuſſit, eo quod adueniſſet dominus. Tum ad uiſionẽ quam ſola cernebat, mentem oculosq; dirigens expirauit, atq; illico odor ſuauiſſimus nares omnium occupans, nemini dubium reliquit, quin uere ibi dominus ipſe affuerit. Sed quis dicere poteſt, quanta is Traſillam felicitate beatificarit in cælo qui ad conſolandam deſcendere dignatus eſt in terram? Traſilla uirgo

DE Muſa puellula idem autor Gregorius tradit, ei per uiſionem nocturnam dei genitricem Mariam cum uirginum choro apparuiſſe, atq; iniun- Muſa uirgo

xiſſe, uti riſu iocisq; & omni uanitate abſtineret. Futurum enim ut poſt trigeſimum diem ſuo ſuarumq; uirginum cõſortio gauderet. Tota itaq; immutata eſt, tantoq; promiſſo illecta nihil egit, ob quod eo indigna uideri poſſet. Inde morbo implicita, & tandem die qui prædictus fuerat imminente, eadem uiſione iterum conſolata, quaſi uocanti ſe reſpondere cœpit. Venio domina uenio. Sub ijs uerbis efflauit ſpiritum, ipſam cæli reginam uirgineſq; eius ad cælum præeuntes, tam exultanter ſecuta quam feliciter. Neque enim de beatitudinis poſſeſſione mox capienda dubitabat, cuius pollicitationem ex ore ipſius cui conceſſum eſt ut dare poſſit, acceperat.

Exhortatio HIS & huiuſcemodi exemplis (ut ante diximus) edocemur, quanta ſit illa inuiſibilis & incõpræhenſibilis nobis ſanctorum felicitas, cum tam mira ſint, quæ de ipſis mortales oculi uidere potuerunt. Gaudeamus igitur, quia maius eſt bonum illud, quam ut quis (donec carnis huius pondere premitur) aut cernere poſſit, aut dicere, aut etiam
1.Cor.2 cogitare. Gaudeamus inquam, quia tam ingẽs immẽſumq; bonũ ꝓmiſſum eſt nobis ab ipõ q̃ ỳitas ẽ, ab ipõ q̃ neminẽ fallit, & in cuius ore nõ eſt inuẽ
1.Petri.2. tus dolus neq; mendacium. Erimus ineffabilis beatitatis perpetui poſſeſſores. Modo breuis uitæ huius curſum poſt illum quia uia eſt dirigamus, poſt illum qui lux eſt, pietatis, iuſtitiæque paſſibus ambulemus. Hic magiſter noſter, hic dux, hic dominus, hic omnium ſequentium ſe ſaluator eſt. Quomodo autem eum ſequi oporteat, & ipſe docuit, & ſanctorum ſuprum egregia præclara

que exempla quibus totum opus iſtud contextũ eſt,ſatis nos abundeque inſtruxerunt. Horum ita que dum licet,dum res tempusque ſuppetit ueſtigijs inſiſtamus,ut ubi illi ſunt,& ipſi ſimus. Non declinemus neque ad dexteram neque ad ſiniſtram, non pes titubet, non mens uacillet, conſtanti fide, ſpe firma, forti magnoque animo uiam ſalutis ingrediamur. Modicum laborabimus, multum metemus. Accipiemus enim(ſicuti ſcriptum eſt) regnum decoris, & diadema ſpeciei de manu domini dei noſtri. Ipſe dextera ſua teget nos; & in brachio ſancto ſuo defendet nos. Ipſe ponet conſolationem lugentibus Sion dabit coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu, pallium laudis pro ſpiritu mœroris. Ipſe ſuſtollet nos ſuper altitudines terræ,in hæreditatem inæſtimabilium diuitiarum regnique cæleſtis, Ibi erit(ut Iſaias ait) menſis ex menſe, ſabbatum ex ſabbato, nullus denique finis, nulla unquam deceſſio erit gloriæ beatorum. Non ceſſet igitur manus noſtra operando,lingua orando, oculi uigilãdo, mẽs contemplando,corpus abſtinendo. Contemnamus opes,renunciemus uoluptatibus, paruipendamus honores,nihil terrenum concupiſcamus,nihil niſi quod naturæ neceſſitas exigit habeamus. Non efferamur proſperis, nec frangamur aduerſis. Irriſorum cauillationes, inuidorum morſus, maleuolorum odia, ſuperborum contumelias, indignantium minas, furentium uerbera, omnisque generis offenſas atque iniurias æquo animo toleremus. Diligendo quidam illos qui nobis infeſti ſunt, & pro perſecutoribus

Sapien.5.
Iſaiæ.6
Iſaiæ.66

noſtris depræcando, nec malum pro malo, ſed potius bonum reddendo. Paruus breuisq; omnis labor eſt, ſi propoſitæ nobis mercedis immenſitas æternitasq; penſetur.

perora tio

NVNC quoniam tandem ad inſtituti operis finem peruentum eſt, & ſexto iam peracto uolumine ſabbatum inſtat quieſcendi tibi cæli terræq; conditor ac moderator deus gratias ago, manipulos offerens de plenioribus Eccleſiaſtici agri ſpicis uarie conſertos, ut quos tuis auſpicijs tuoq; auxilio collegerim, tuo etiam nomini conſecrentur. Tu da ut horum ſemina in terra cordis noſtri ſata cæleſtis gratiæ himbre irrigētur, & fructum faciant, in tuis horreis recondendum. Da ut ſanctorum tuorum (quos paſſim commemorauimus) ueſtigia obſeruantes, poſt uitæ huius miſeriam ad illas ueræ felicitatis perducamur manſiones, in quibus ipſos accipere dignatus es, & cum ijſdem angelorum tuorum iuncti choris, tuoq; conſpectu beatificati, in te gloriantes, in te exultantes, te unū in trinitate & trinum in unitate adorantes, uiſibilibus inuiſibilibusq; pfruamur bonis æuoq; ſempiterno.

AMEN.

MARCI MARVLI CARMEN DE DOCTRINA

domini noſtri Ieſu Chriſti pendētis in cruce. Chriſtianus interrogat. Chriſtus reſpondet.

SVMME deus quare mortales induis artus, Chriſtianus.
Et terras cæli lapſus ab arce colis?
Vt terrenus homo ꝑ me, quē torſerat error, Chriſtus.
Ad cælum recta diſceret ire uia.
Quid te, qui ſemper procul eſſes crimine ab om̄i, Chriſtianus.
Velle pati pœnas compulit atq; necem?
Erga ipſum pietas, ut quem ſua culpa grauabat, Chriſtus.
Luſtratum noſter ferret in aſtra cruor.
Quare expanſa tibi tenduntur brachia? quare Chriſtianus.
Conſertim iuncti ſunt tibi Chriſte pedes?
Hinc illinc quoniam diuerſas conuoco gentes, Chriſtus.
Inq; unam ſtabili fœdere iungo fidem.
Sed cur demiſſa pariter ceruice recliuus Chriſtianus.
Sic defixa tenes ora, oculoſq; ſolo?
Mortales moneo non inturgeſcere faſtu, Chriſtus.
Sed ſubnixa pio colla domare iugo.
Quæ cauſa eſt nudi tibi corporis? arida quare Chriſtianus.
Stat uultu macies, membraq; ſicca rigēt?
Hoc uolo ne pigeat luxū te ſpernere mūdi, Chriſtus.
Atq; famem mecum pauperiemq; pati.
Candida ſed graciles cingunt uelamina lumbos, Chriſtianus.
Anne rogo quicq̄ pars quoq; tecta monet? Chriſtus.
Hinc diſcas ꝙ caſta placent mihi corpora, & odi
Si quibus illicitus turpia nudat amor.
Quid colaphi, quid ſputa notāt, opprobria, flagra, Chriſtianus.

Spinea ſerta, crucis cætera ſuppliciaé
Chriſtus. Perferat offenſas omnis, non inferat ullas,
Qui ſuper alta cupit ſydera pace frui.
Vita breuis, modicus labor, optatiſſima merces,
Immēſum ſemper perpetuumqꝫ bonum.
Quod ſi quē ne ſumma quidē iam præmia tangūt,
Terreat æterni carceris exilium,
Indomitiqꝫ ignes, indiſcuſſæqꝫ tenebræ.
Semper edax uermis, ſemper amara lues,
Horrendi gemitus, dolor acer, mœſta querela,
Aſſidui luctus, & ſine fine malum.
Talia quippe manent, quos deſertuta uoluptas
Nunc tenet, & blandis decipit illecebris.
Diuitias cupidis oſtentans otia pigris,
Mollibus infandæ concubitus Veneris,
Dulce merum, dulces uentri indulgentibus eſcas,
Inflatis pompas, fortibus exuuias.
His illecta dolis infelix turba, ſalutis
Immemor, in pœnas perniciemqꝫ ruit.
Nec monitus audit, mea nec ueſtigia ſeruat,
Deniqꝫ iudicium nec timet inde meum.
Iudicium horrendum, cum tandem uenerit ille
Ille dies iræ, turbinis ille dies.
Cum concuſſi ingens fragor ætheris aſtra rotatu
Turbabit rapido, decutietqꝫ globos.
Sanguinea populos terrebit lampade luna,
Sol nulla, radios contrahet ille ſuos.
Cuncta tremēt, totusqꝫ ſimul quaſſabitur orbis,
Angelicos uideas obſtupuiſſe choros.
Corripiet mundum flammis crepitantibus ignis,
Atqꝫ unus fiet terra fretumqꝫ rogus.
Mox uirtute potens & maieſtate uerendus

Adueniam,& rutila nube ſedebo ſuper.
Circunfuſa aderunt ſanctorũ millia multa,
Multa coruſcantum millia ſpirituum.
Ex templo horrificum ſonitũ tuba fundet ab alto
Diffindens terras,tartara & ima ciens.
Nec mora, conſurgent omnes quos lumine caſſos
Excepit magno magna parens gremio.
Stabit & ante meum rediuiua caterua tribunal
Expectans pauido iuſſa tremenda metu.
Namq; indiſcuſſum nihil, occultum ve latens ve,
Nec quod quis tacitus mente agitarit,erit.
Pro meritis dabitur merces,ſeu uita perennis,
Seu iam non ulla mors moritura die.
Ergo agite o miſeri,q̃s nũc malus implicat error,
Dum licet,impliciti ſoluite uincla pedis
Euigilate,graui ne preſſos lumina ſomno.
Occupet extremi temporis atra dies.
Cernite q̃ celeri labuntur tempora curſu,
Quanq; fugax nullam ſentiat hora moram,
Felix q ſemper uitæ bene computat uſum,
Cogitat & finem iam fore iamq; ſuum.

FINIS.

Impenſis integerrimi bibliopolæ Magi-
giſtri Godefridi Hydorpij,ciuis
Colonienſis.